Sherlock Holmes

Bütün Hikâyeleri 1

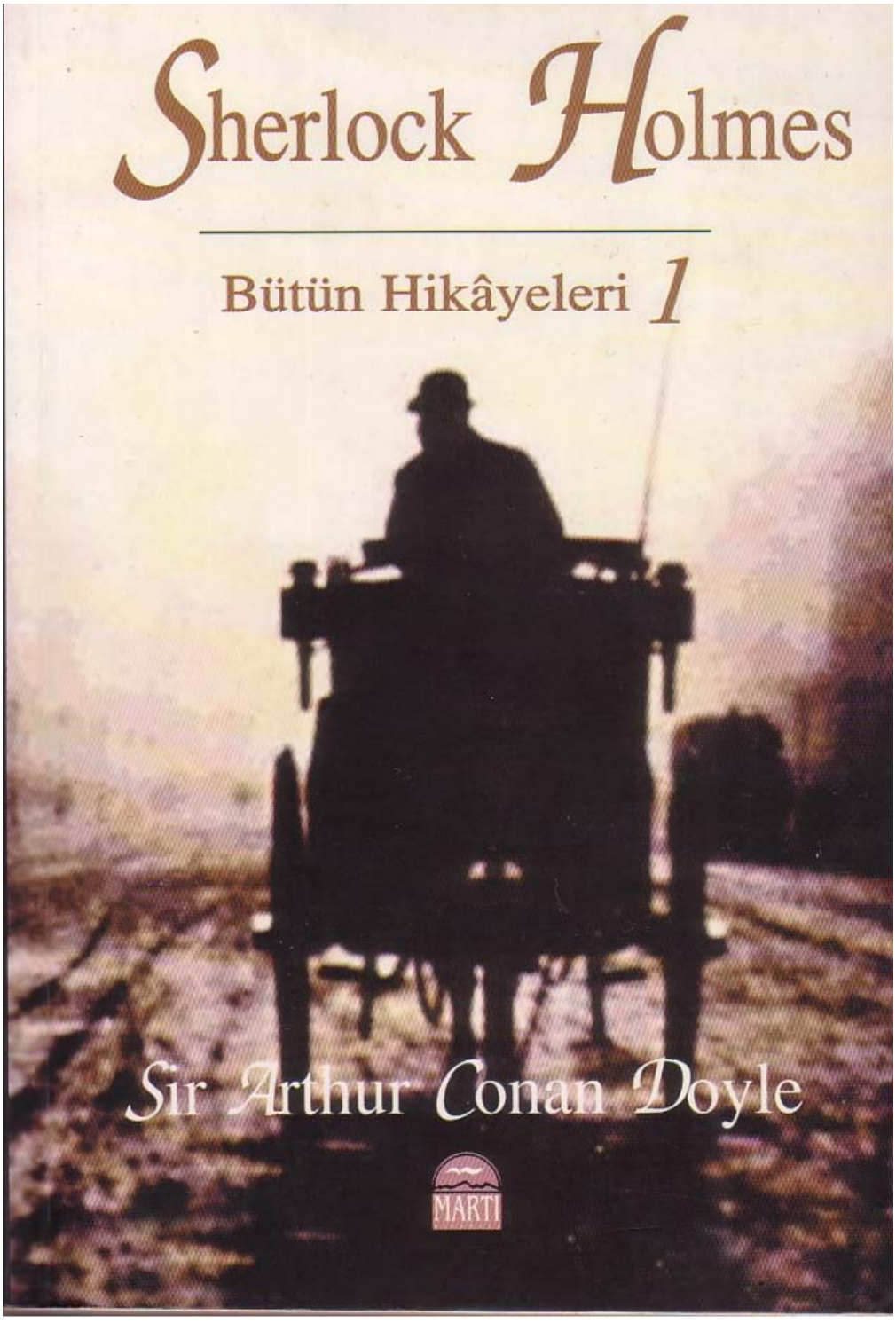

Sir Arthur Conan Doyle

MARTI

Sir Arthur Conan Doyle
SHERLOCK HOLMES
Bütün Hikâyeleri: I
Türkçesi: CUMHUR MISIRLIOĞLU
1. Baskı Şubat 2000
ISBN 975-8461-02-8
Teknik Hazırlık: Bumerang
Baskı: Mert Kardeşler Matbaası
Martı Kitabevi
İstasyon Caddesi No: 22
Bakırköy / İSTANBUL
Tel. (0212) 660 43 40 Fax: (0212) 660 55 31
Sir Arthur Conan Doyle
SHERLOCK HOLMES
Bütün Hikâyeleri I
MARTI
Martı Kitabevi
İÇİNDEKİLER:
BOHEMYA'DA SKANDAL 3
BİR KİMLİK VAKASI 16
KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜ 25
BOSCOMBE VADİSİNİN ESRARI 37
BEŞ PORTAKAL ÇEKİRDEĞİ 50
BÜKÜK DUDAKLI ADAM 60
MAVİ YAKUT 72
BENEKLİ KORDON 82
MÜHENDİSİN BAŞPARMAĞI 96
ASİL BEKAR 107
ZÜMRÜT TAÇ 118
AKGÜRGENLERIN ESRARI 130
BOHEMYA'DA SKANDAL
I.
Sherlock Holmes'a göre o, 'O kadın'dı. Onun için başka bir ifade kullandığını pek duymadım. Holmes'un gözünde, cinsiyetinin bütün özelliklerini gösteren tam bir kadındı. Holmes'un Irene Ad-ler'a karşı hissettiği kesinlikle sevgi değildi. Bütün duygular, özellikle de bu duygu, onun soğuk, mükemmeliyetçi ama hayranlık uyandıracak kadar dengeli zihnine çok uzaktı. Bana göre o, dünyanın gördüğü en mükemmel akıl ve gözlem makinesiydi, fakat bir aşık olarak pek başarılı olamayacağı da bir gerçekti.
Tutkulardan hep alayla bahsederdi. Bir gözlemci için bu duygular, insanın amaçlarının ve eylemlerinin ardında yatan gerçeği gösteren belirtilerden başka bir şey değildi. Ama deneyimli bir akılcı böylesine tehlikeli duyguların hassas ve dengeli doğasına girmesine izin verse, bunlar, vardığı mantıksal sonuçlarına gölge düşürebilecek saptırıcı faktörler haline gelirdi. Hassas bir aletin üzerinde bir toz zerresi veya güçlü bir mercekte bir çatlak neyse, onunki gibi bir doğaya sahip bir insan için güçlü tutkular da oydu. Ama her şeye rağmen onun için sadece bir kadın vardı: anısı şüphe ve sorularla dolu Irene Adler.
Son zamanlarda Holmes'u çok az görüyordum. Evliliğim dolayısıyla bir süredir görüşemiyorduk. Ben kendi topraklarının efendisi olmanın güzelliğini keşfetmiş bir insan olarak evimle ilgilenip tam bir mutluluk yakalamışken; Bohem ruhuyla sosyal etkinliklerin her türlüsünden nefret eden Holmes ise eski kitaplarına gömülmüş, haftadan haftaya kokain ve hırsları arasında gidip gelirken, ilacın yarattığı uyuşukluk ve güçlü tabiatının vahşi enerjisi arasındaki savaşla, değişen ruh halleri içinde Baker Sokağı'ndaki evimizde kalmıştı.Gerçeği önceden olduğu gibi suç araştırmalarına devam etmiş, olağanüstü yeteneklerini ve gözlemlerini kullanarak resmi polisin bile çaresiz kaldığı bazı vakaları çözmüştü. Arada bir, yaptıklarından haberim oluyordu; Trepoff cinayetinde Odessa'ya çağı-rılmasını, Trincomalee'deki Atkinson kardeşlerin trajedisini çözüşünü ve son olarak Hollanda kraliyet hanedanı vakasında gösterdiği başarıyı hep takip etmiştim. Ama günlük gazeteleri okuyan herkes gibi ana sayfalardan edindiğim bu bilgiler dışında, eski dostum ve yoldaşımdan fazla haber alamıyordum doğrusu.
1888'de özel hekimlik yapmaya başlamıştım. Bir gece hastalarımdan birinden dönerken yolum tesadüfen Baker Sokağı'na düştü. Zihnimde 'Kızıl Çalışma'nın10 karanlık olaylarıyla yer etmiş o kapının önünden geçerken, Holmes'u yeniden görmek ve olağanüstü güçlerini nasıl kullandığına yeniden şahit olmak için

ilhanx

dayanılmaz bir arzu duydum içimde. Odaların ışıkları yanıyordu ve yukarı baktığımda, uzun, ince gölgesinin iki kez perdenin önünden geçtiğini gördüm. Başı önde, elleri arkasında, odada bir ileri bir geri, hızla dolaşıp duruyordu. Tüm alışkanlıklarını bilen biri olarak hareketlerinin anlamını hemen çıkardım. Yine iş başındaydı. Uyuşturucunun yarattığı sarhoşluktan sıyrılmış, yeni bir iz peşine düşmüştü. Zili çaldım ve bir zamanlar onunla paylaştığım odaya girdim.
Bana karşı tavrı coşkulu değildi. Zaten nadiren öyle olurdu; fakat sanırım beni gördüğüne sevinmişti. Fazla bir şey söylemeden, sevecen bir bakışla koltuğu
işaret etti. Sonra ateşin önünde durarak, kendine özgü bakışlarıyla beni baştan aşağı dikkatlice süzdü.
"Evlilik sana yaramış," dedi. "Seni gördüğümden bu yana yaklaşık olarak dört kilo almışsın Watson."
"Üç buçuk!" diye atıldım.
"Gerçekten mi? Bana kalırsa biraz daha fazladır. Bir parça daha fazla olduğuna eminim sevgili Watson. Gördüğüm kadarıyla pratisyenliğe dönüş yapmışsın. Çalışmaya başlamaya niyetinin olduğunu söylememiştin."
"O halde nereden biliyorsun?"
"Görüyorum; gördüklerimden çıkarıyorum. Peki, son zamanlarda en az bir kez, yağmurdan iliklerine kadar ıslandığını ve çok beceriksiz ve dikkatsiz bir hizmetçi tutmuş olduğunu nasıl bilebiliyorum sence?"
"Sevgili Holmes," dedim, "bu kadarı da fazla. Birkaç yüzyıl önce yaşasaydın kesinlikle büyücü diye yakılırdın. Perşembe günü kırda bir yürüyüşe çıktığım ve eve perişan bir halde döndüğüm doğru, ama elbiselerimi değiştirmiş olduğuma göre bunu nereden anladın? Mary Jane'e gelince; karım da onu sık sık uyarıyor ama kadın umutsuz bir vaka. Yine de bütün bunları nasıl olur da biliyorsun aklım almıyor."
Kendi kendine güldü ve uzun ellerini ovuşturdu.
"Basitliğin ta kendisi," dedi. "Gözlerim, bana, sol ayakkabının yanında, tam ışığın vurduğu yerde, ayakkabı derisinin üzerinde neredeyse paralel altı kesik bulunduğunu söylüyor. Kurumuş çamuru çıkarmak için kazımaya çalışmış beceriksiz birinin elinden çıktıkları açık. Bu yüzden çifte akıl yürütmeyle, kötü bir havada dışarıda kaldığını ve Londra'nın en kötü çizme temizleyicisine sahip olduğunu çıkarabiliyorum. Senin mesleğine gelince; tentürdiyot kokan, sağ işaret parmağında siyah bir gümüş nitrat lekesi ve şapkasının sağ tarafında, stetoskopunu saklamış olduğu yeri belli eden bir şişkinliği olan bir beyefendi odama girdiğinde, onun bir tıp adamı olduğunu anlayamamam için aptal olmam gerekir."
Akıl yürütme sürecini açıklamadaki rahatlığı üzerine kendimi
gülmekten alamadım. "Bunları bana anlattığın zamanlar," dedim, "kendim de yapabilirmişim gibi kolay görünüyor. Fakat yeni bir örnekle karşılaştığımda sen açıklayana kadar şaşkınlığım geçmiyor. Üstelik gözlerim de seninkiler kadar iyi görüyordur."
"Öyle," diye cevap verdi. Bir sigara yaktı ve kendini koltuğa bıraktı. "Görüyorsun ama gözlemlemiyorsun. Aradaki fark açık. Örneğin, antreden bu odaya çıkan merdivenleri sık sık görmüşsündür."
"Sık sık."
"Ne kadar sık?"
"E, yüzlerce kez."
"Peki kaç tane basamak var?"
"Kaç tane mi? Bilmiyorum."
"Tam tahmin ettiğim gibi! Gördün ama gözlemlemedin. Ama gördün. Üzerinde durduğum nokta da bu. Ben on yedi basamak olduğunu biliyorum çünkü hem gördüm, hem gözlemledim." Bir an durdu ve sonra yine devam etti: "Bu arada, küçük problemlerimle ilgilendiğin ve benim bazı önemsiz deneyimlerimi başkalarına aktarma alışkanlığına sahip olduğu için bu ilgini çeker sanırım." Masanın üzerinde duran pembe renkli kâğıt tomarını bana attı. "Son postayla geldi," dedi. "Yüksek sesle oku."
Not tarihsizdi ve üzerinde ne bir imza, ne de bir adres vardı.
"Bu gece saat sekize çeyrek kala," diyordu notta, "önemli bir konuda size danışmak üzere bir beyefendi gelecektir. Son zamanlarda Avrupa'nın kraliyet ailelerinden birine yaptığınız hizmetler böyle önemli bir konuda da güvenilir olduğunuzu gösteriyor. Her kesimden sizinle ilgili edindiğimiz bilgiler bu yöndedir. Lütfen o saatte odanızda olunuz ve maskeli ziyaretçinizi bekleyiniz."
"Çok gizemli," dedim. "Sence ne anlama geliyor?"
"Henüz elimde yeterli veri yok. Elinde veri olmadan bir teori üretmek büyük bir hatadır. İnsan teorileri gerçeklere uyduracağına, farkında olmadan gerçekleri teorilere uydurmaya çalışır. Peki notun kendisini ele al, ondan ne çıkarıyorsun?"
Yazıyı ve üzerine yazıldığı kâğıdı dikkatle inceledim.
"Yazının sahibinin hali vakti yerinde olsa gerek," diye söze başladım, dostumun düşünce tarzını taklit etmeye çalışarak. "Böyle bir kâğıdın paketi üç şilinden aşağı değildir. Alışılmadık derecede sağlam ve sert bir kâğıt."
"Alışılmadık... doğru tanım bu," dedi Holmes. "Kesinlikle. İngiliz kâğıdı değil. Işığa tut."

ilhanx

Dediğini yaptım ve kâğıdın dokusuna "Eg", "P" ve "Gt" harflerinin işlenmiş olduğunu gördüm.
"Bundan ne çıkarıyorsun?" diye sordu Holmes.
"Üreticinin adı şüphesiz; adının kısaltması olsa gerek."
"Pek değil. 'G' ve 't' Almanca'da 'Şirket' anlamına gelen 'Gesellschaft'ın kısaltması. Bizdeki 'Şti.' gibi. 'P' tabii ki, 'Papier'-, yani 'kâğıt.' Şimdi de 'Eg' için uluslararası atlasımıza bakalım." Raftan kalın bir cilt indirdi. "Eglow, Eglonitz -hah! işte buldum, Egria. Carlsbad yakınlarında Almanca konuşulan bir ülkede - Bohemya'da bir yer. 'Wallenstein'in öldüğü yer olmasının yanı sıra çok sayıda cam ve kâğıt fabrikalarının bulunmasıyla ün yapmış bir yer.' Ha ha, dostum buna ne diyorsun?" Gözleri parıldadı ve sigarasından, zaferini ilan edercesine mavi koca bir duman bulutu üfledi.
"Kâğıt Bohemya'da yapılmış," dedim.
"Kesinlikle. Ve notu yazan adam bir Alman. Garip cümle yapısını fark ettin mi? - 'Her kesimden sizinle ilgili edindiğimiz bilgiler.' Bir Fransız ya da Rus bunu bu şekilde yazmazdı. Sadece Almanlar fiillere böyle kaba yaklaşır. O halde yapılacak tek bir şey kalıyor; Bohemya kâğıdına yazan ve yüzünü göstermemek için maske takan bu Alman'in ne istediğini keşfetmek. Ve yanılmıyorsam, kendisi bütün şüphelerimizi gidermek üzere şu an buraya geliyor."
Cümlesinin ortasındayken sokakta atların ve gıcırdayan tekerleklerin sesi, hemen ardından da zilin ani çalışı duyuldu. Holmes ıslık çaldı.
"Sese bakılırsa bir çift," dedi. "Evet," diye devam etti, pencereden dışarı bakarak, "şirin, küçük bir araba ve güzel bir çift at. Her biri üç bin şilin eder. Bu vakada para var Watson."
"Sanırım artık gitsem iyi olacak Holmes."
"Hiç de değil Doktor. Olduğun yerde kal. BosweH'im olmadan hiçbir şey yapamam. Kaldı ki, bu vaka çok ilginç olacak gibi. Kaçırman yazık olur."
"Ama müşterin..."
"Onu kafana takma. Yardımına ihtiyacım olabilir. İşte geliyor. Şu koltuğa otur Doktor ve tüm dikkatini bize ver ."
Merdivenlerde ve koridorda duyulan yavaş ve ağır ayak sesleri, kapının önünde durdu. Ve kapı sertçe vuruldu.
"Girin!" dedi Holmes.
İçeriye, en az 1.95 boyunda, Herkül gibi bir adam girdi. Kıyafeti, İngilizlere göre zevksiz sayılacak derecede gösterişliydi. Kruvaze paltosunun kollan astragan şeritlerle süslenmiş, alev rengi ipek astarlı lacivert pelerini de zümrüt bir broşla boynunda tutturulmuştu. Baldırlarına kadar çıkan çizmelerini süsleyen kahverengi kürk, giysileriyle uyandırdığı barbar zenginliği tamamlıyordu. Bir eliyle geniş kenarlı bir şapka tutuyor, diğeriyle de yanaklarından başlayarak yüzünün üst kısmını örten bir büyücü maskesi oturtmaya çalışıyordu. Yüzünün görünen alt kısmından güçlü bir karaktere sahip olduğu anlaşılıyordu; inatçılık derecesine varan bir kararlılığı gösteren kalın, sarkık bir dudak ve uzun, düz bir çene.
"Notumu aldınız mı?" diye sordu, kalın, sert bir ses ve belirgin bir Alman aksanıyla. "Size geleceğimi söylemiştim." Kime hitap edeceğine karar verememiş gibi bir bana bir Holmes'a baktı.
"Lütfen oturun," dedi Holmes. "Sizi dostum ve meslektaşım Dr. Watson'la tanıştırayım. Kendisi vakalarımda bana yardım eder. Kimle konuşma şerefine erişmiş olduğumu öğrenebilir miyim acaba?"
"Bana Kont Von Kramm diyebilirsiniz; Bohemya'lı asillerdenim. Dostunuz bu beyefendinin böyle önemli bir meselede güvenilir olduğunu umuyorum. Aksi takdirde sizinle yalnız görüşmeyi tercih ederim."
Gitmek üzere kalktım, fakat Holmes beni bileğimden yakalayarak sandalyeye geri itti. "İkimizi de kabul etmediğiniz takdirde ben de olmayacağım," dedi Holmes. "Bana söyleyeceğiniz her şeyi bu beyefendinin önünde de söyleyebilirsiniz."
Kont geniş omuzlarını silkti. "O halde başlayayım," dedi. "Fakat öncelikle ikinizden de iki yıl kesin gizlilik şartı koştuğumu hatırlatmalıyım; bu sürenin sonunda önemi kalmayacaktır ama şu an için, Avrupa tarihini etkileyecek bir olay olduğunu söylersem abartmış olmam."
"Bu konuda bana güvenebilirsiniz," dedi Holmes.
"Bana da," diye ekledim.
"Bu maskeyi mazur göreceksiniz," diye devam etti garip ziyaretçimiz. "Beni görevlendiren kişi tanınmamı istemiyor ve şunu da itiraf etmeliyim ki, kendimi size tanıttığımda kullandığım unvan gerçekte benim değil."
"Bunun farkındaydım," dedi Holmes kayıtsızca.
"Şartlar çok hassas ve Avrupa'nın kraliyet hanedanlarından birini ciddi durumlara düşürecek bir skandalin patlak vermemesi için her türlü önlemin alınması gerekiyor. Açıkça söylemek gerekirse, bu mesele Bohemya hanedanıyla, büyük Ormstein Sarayıyla ilgilidir."
"Bunu da biliyordum," diye homurdandı Holmes. Koltuğuna yerleşip gözlerini kapatmıştı.

ilhanx

Ziyaretçimiz, kendisine Avrupa'nın en keskin zekalı ve en enerjik dedektifi olarak tanıtılan bu adamın şimdi koltukta gevşekçe uzanmış halini görünce şaşırmıştı. Holmes gözlerini yavaşça açarak iri yarı müşterisine sabırsızca baktı.
"Eğer Majesteleri vakaya geri dönme tenezzülünü gösterirse," diye söze başladı, "elimden geleni yaparım."
Adam sandalyesinden fırlayarak sıkıntıyla odada ileri geri yürümeye başladı. Sonra umutsuz bir ifadeyle yüzündeki maskeyi çıkararak yere fırlattı. "Haklısınız," diye bağırdı; "ben Kral'ım. Neden gizlemeye çalışayım ki?"
"Neden gerçekten?" diye söylendi Holmes. "Majesteleri daha konuşmaya başlamadan bile Cassel-Felstein Grandükü, Bohemya hanedanının Kralı Wilhelm Gottsreich Sigismond von Ormstein'la karşı karşıya olduğumu anlamıştım."
"Fakat anlayışlı olun," dedi garip ziyaretçimiz, tekrar oturup elini yüksek alnında gezdirerek, "bu tip işleri kendi adıma yapmaya alışık değilim. Ama bu mesele o kadar hassas ki hiçbir ajana güvenemezdim. Sırf size danışmak için Prag'dan buraya gizlice geldim."
"O halde lütfen danışınız," dedi Holmes, gözlerini yeniden kapatarak.
"Gerçekler tam olarak şöyle: Beş yıl kadar önce, Varşova'ya yaptığım uzun bir gezide ünlü maceraperest Irene Adler'la tanıştım. İsim herhalde size tanıdık gelmiştir."
"Lütfen fihristime bakar mısın doktor?" dedi Holmes gözlerini açmadan. İnsanlar ve eşyalarla ilgili yıllardır uyguladığı bilgi depolama sistemi sayesinde, bir konu ya da insan hakkındaki bilgiye hızla ulaşabiliyordu. Kısa bir süre içinde, bir Yahudi hahamın bilgileri ile derin deniz balıkçılığı üzerine bir yazısı bulunan bir kurmay binbaşının bilgileri arasındaki maddede aradığım kadının biyografisini buldum.
"Bir bakalım!" dedi Holmes. "Hım! 1858'de New Jersey'de doğmuş. Kontralto...La Scala! Hım Varşova Kraliyet Operasında primadonna - evet! Opera sahnelerinden emekli - aha! Londra'da yaşıyor - kesinlikle! Anladığım kadarıyla Majesteleri bu genç insanla ilişkiye girmiş, ona bazı tehlikeli mektuplar göndermiş ve şimdi de o mektupları geri almak arzusunda."
"Tamamen doğru. Fakat siz nasıl..."
"Gizli bir evlilik oldu mu ?"
"Hayır."
"Herhangi bir resmi belge veya sertifika?"
"Hayır."
"O halde Majesteleri'ni anlamakta zorlanıyorum. Eğer bu genç insan, mektuplarını şantaj veya başka amaçlar için kullanacaksa orijinal olduklarını nasıl ispat edebilir?"
"Üstünde el yazım var."
"Taklit edilmiş olabilir."
"Ama benim özel not kağıdım."
"Çalınmıştır."
"Kendi mühürüm?"
"Kalıbı çıkarılmıştır."
"Ya fotoğrafım?"
"Satın alınmıştır."
"Peki ikimizin birlikte fotoğrafıysa?"
"Aman Tanrım! Bu çok kötü işte! Majesteleri gerçekten düşüncesizce davranmış."
"Deliydim, çıldırmıştım."
"Kendinizi ciddi bir tehlikeye atmışsınız."
"O zamanlar Veliahttım. Henüz gençtim. Şimdi bile daha otuz yaşındayım."
"Resmi geri almalı."
"Denedik fakat başaramadık."
"Majesteleri parasını ödemeli. Satın alınmalı."
"Satmak istemiyor."
"Çalınsın o zaman."
"Beş kez denendi. Benim tuttuğum hırsızlar iki kez evini soydu. Bir keresinde seyahat ederken bavulunu değiştirdik. İki kez yolu kesildi. Hiçbir sonuç alınamadı."
"Fotoğrafı hiç görmediniz mi?"
"Kesinlikle görmedik."
Holmes güldü. "Oldukça hoş küçük bir mesele," dedi.
"Fakat benim için çok önemli," diye karşılık verdi Kral sitemle.
"Öyle olmalı. Kadın fotoğrafla ne yapmayı düşünüyor?"
"Beni mahvetmeyi."

ilhanx

"Ama nasıl?"
"Evlenmek üzereyim."
"Duymuştum."
"İskandinavya Kralı'nın ikinci kızı Clothüde Lothman von Sa-xe-Meningen'le. Ailesinin katı prensiplerini biliyorsunuzdur belki. Müstakbel eşim kendisi de çok hassas bir ruha sahip. Sadakatimle ilgili en ufak bir şüphe gölgesi bütün evlilik planlarımı sona erdirir."
"Peki Irene Adler?"
"Onlara fotoğrafı göndermekle tehdit ediyor. Ve bunu yapacaktır da. Yapacağını biliyorum. Siz onu tanımazsınız, çelik gibi sert bir ruhu vardır. Yüzü kadınların en güzeli, aklıysa erkeklerin en kararlısıdır. Başka bir kadınla evlenmeyeyim diye yapmayacağı şey yoktur."
"Henüz göndermediğine emin misiniz?"
"Eminim."
"Peki sizce neden henüz göndermedi?"
"Çünkü nişanın resmen açıklandığı tarihte göndereceğini söyledi. Bu da önümüzdeki pazartesiye geliyor."
"Daha üç günümüz var demek," dedi Holmes esneyerek. "Bu da gayet iyi, çünkü şu an ilgilenmem gereken birkaç önemli işim var. Majesteleri bir süre Londra'da kalacaklardır tabii?"
"Elbette. Beni Langham'de, Kont von Kramm adıyla bulabilirsiniz."
"O halde nasıl gittiğini bildirmek üzere size telgraf çekeceğim."
"Lütfen bunu yapın. Merakla bekleyeceğim."
"Peki ya para meselesi?"
"Açık krediniz var."
"Tamamen mi?"
"Size şu kadarını söyleyeyim, o fotoğrafı ele geçirmek için krallığımın eyaletlerinden birini verirdim."
"Peki şu anki harcamalar için?"
Kral, pelerinin altından ağır, deri bir çanta çıkartarak masanın üzerine koydu.
"Üç yüz altın ve yedi yüz banknot var," dedi.
Holmes defterinin sayfasına bir makbuz yazarak ona uzattı.
"Matmazelin adresi?" diye sordu.
"Briony Köşk'ü, Serpentine Caddesi, St. John Korusu."
Holmes not aldı. "Son bir soru daha," dedi. "Fotoğraf büyük boy mu?"
"Evet."
"O halde iyi geceler Majesteleri, size yakında iyi haberler getireceğime inanıyorum."
Kraliyet arabası sokakta giderken bana dönerek: "Sana da iyi geceler Watson," dedi. "Eğer yarın öğleden sonra saat üçte bana uğrarsan, bu küçük mesele hakkında seninle sohbet edebiliriz."

II

Ertesi gün tam üçte Baker Sokağı'ndaydım, fakat Holmes henüz dönmemişti. Ev sahibi, sabah saat sekizi biraz geçe çıkmış olduğunu söyledi. Ne kadar sürerse sürsün beklemeye karar vererek ateşin yanına oturdum. Bu araştırma çok ilgimi çekmişti. Gerçi daha önceden anlattığım iki hikâyedeki garip ve karanlık özellikleri yoktu ama meselenin doğası ve müşterinin yüksek konumu dolayısıyla bu hikâyenin kendine özgü bir yapısı vardı. Yapılan araştırmalardan çok, dostumun olaylara hâkimiyeti, keskin akıl yürütüşü, çalışma sistemi ve en
karmaşık gizemleri hızlı ve mükemmel yöntemleriyle çözüşüydü beni çeken. Değişmez başarısına o kadar alışmıştım ki, başarısızlık ihtimali aklımdan bile geçmiyordu.
Saat dörde doğru kapı açıldı ve kırmızı yüzlü, kötü giyimli, sarhoş görünümlü bir seyis girdi odaya. Dostumun kılık değiştirmedeki inanılmaz yeteneklerini bilmeme rağmen Holmes olup olmadığına emin olana kadar onu dikkatle incelemek zorunda kaldım. Bana selam verip yatak odasına girdi ve beş dakika sonra her zamanki düzgün kıyafetleriyle dışarı çıktı. Ellerini ceplerine sokarak ateşin önüne bacaklarını uzattı ve birkaç dakika kahkahalarla güldü.
"Doğru olamaz," diye bağırdı ve sonunda güçsüz kalana kadar tekrar gülmeye başladı.
"Ne oldu?"
"Çok eğlenceli. Eminim ki sabahtan beri neyle uğraştığımı tahmin edemezsin."
"Tahmin edemiyorum. Sanırım Bayan Irene Adler'ın alışkanlıklarını, kim bilir belki de evini gözetledin."
"Hemen hemen; ama süreç oldukça garipti. Sana anlatacağım zaten. Bu sabah saat sekizde, işten çıkmış bir seyis kılığında evden ayrıldım. Seyislere her zaman sempati duyulur. Onlardan biri olursan bilinmesi gereken her şeyi öğrenirsin. Briony Köşkü'nü hemen buldum. Arkasında bir bahçesi olan, önü sokağa bakan iki katlı şirin bir villaydı, kapısında büyük bir kilit vardı. Evin sağ tarafındaki oturma odasının neredeyse yere kadar inen uzun pencerelerinin kilitleri ise bir çocuğun bile kolaylıkla açabileceği cinstendi. Arkadan, yandaki fayton durağının çatısından evin koridoruna ulaşılabiliyordu. Başka da kayda

ilhanx

değer bir şey görünmüyordu. Çevresinde dolaşarak her açıdan inceledim fakat özellikle ilginç olan bir şey gözüme çarpmadı.
"Sonra sokaktan aşağı yürürken, bahçenin bir duvarının başka bir sokağa baktığını fark ettim. Atları kaşağılamada seyislere yardım etmem karşılığında bir miktar para, bir bardak içki, iki sarımlık sert tütün ve Bayan Adler hakkında bana yetecek kadar bilgi aldım. Tabii bu arada, çevrede oturan ve hiç ilgimi çekmeyen diğer insanların hayat hikâyelerini de dinlemek zorunda kaldım."
"Peki Irene Adler hakkında neler öğrendin?" diye sordum.
"Bu konuda bütün adamlar yelkenleri suya indirdi. O, bu gezegen üzerindeki en sevimli yaratıkmış- adamlardan biri böyle diyordu. Sakin bir hayatı varmış; konserlerde şarkı söyler, her gün saat beşte dışan çıkar ve tam yedide akşam yemeği için geri dönermiş. Şarkı söylemeyeceği zamanlar nadiren dışarı çıkarmış. Tek bir ziyaretçisi varmış, bir erkek. Esmer, yakışıklı ve gösterişli bir adam. Günde en az bir kere gelirmiş; çoğu zaman iki kere. Adliyeden Bay Godfrey Norton diye biri. Faytoncularla dostluk kurmanın yararlarını gör işte. Adamı birçok kez buradan, Serpentine sokağından, eve götürmüşler ve onun hakkında her şeyi biliyorlar. Anlattıklarını dinledikten sonra Briony Köşkünün önünde son bir tur daha atarak uygulayacağım planı düşündüm.
"Bu Godfrey Norton'in meselede önemli bir rolü olduğu açıktı. Avukat olduğunu söylüyorlardı, bu bana ilginç geldi. Aralarındaki ilişki ve sık sık yaptığı ziyaretlerin amacı neydi? Bayan onun müşterisi mi, dostu mu, yoksa metresi miydi? Eğer ilkiyse fotoğrafı ona emanet etmiş olmalıydı. Eğer değilse bunun olma ihtimali azdı. Bu sorunun cevabı,araştırmamı Briony köşkünde yoksa adamın işini bulmak için adliyede mi sürütmem gerekteği konusunda belirleyici olacaktı. Önemli bir noktadaydım ve bu da araştırma alanımı genişletiyordu. Korkarım seni bu ayrıntılarla sıktım fakat durumu anlaman için küçük sorunlarımı sana anlatmam çok önemliydi."
"Seni dikkatle dinliyorum," diye cevap verdim.
"Tam da bu meseleyi zihnimde tartıyordum ki Briony Köşkü'-ne bir fayton geldi ve içinden bir beyefendi çıktı. Kartal burunlu, bıyıklı, esmer ve yakışıklı bir adamdı. Besbelli ki bahsettikleri adam buydu. Acelesi varmış gibi görünüyordu. Faytoncuya beklemesini söyledi ve sanki kendi evine girermiş gibi, ona kapıyı açan hizmetçinin yanından hızla içeri daldı.
"Eve gireli yarım saat olmuştu ve ben oturma odasının penceresinden adamın odada yürüyüşünü, heyecanlı heyecanlı konuşuşunu ve elini kolunu sallayışını görebiliyordum. Kadını göremedim. Sonunda adam, öncekinden daha da aceleci bir şekilde dışarı çıktı. Faytona binerken cebinden altın saatini çıkarıp baktı, 'Çılgınlar gibi sür,' diye bağırdı, 'önce Regent Sokağı'nda Gross&Hankey'se, sonra da Edgeware Yolu'ndaki St. Monica Kilisesi'ne. Yirmi dakikada gidersen on şilin alırsın.'
"Gözden uzaklaştılar. Onları takip etsem mi diye düşünürken, yolun yukarısından, ceketinin düğmeleri çözülmüş, kravatı kulağının arkasına düşmüş sürücüsüyle küçük bir fayton çıkageldi. Evin önünde daha durmamıştı ki kadın, kapıdan fırlayarak faytonun içine daldı. Onu çok kısa bir an gördüm, ama bir erkeğin uğrunda ölebileceği kadar güzel bir kadın olduğunu söyleyebilirim.
" 'St. Monica Kilisesi'ne, John,' diye bağırdı, ' yirmi dakikada gidersen bir altın alırsın.'
"Bu fırsat kaçırılmazdı, Watson. Ne yapacağımı düşünürken bir fayton geldi. Paspal görünümüme şöyle bir baktı, fakat ben itiraz etmesine izin vermeden faytona atladım. 'St. Monica Kilisesi,' deydim, 've yirmi dakikada gidersen bir altın alırsın.' Saat on ikiye yirmi beş vardı ve ufukta beni nelerin beklediği az çok belli olmuştu.
"Fayton adeta uçuyordu; hiç bu kadar hızlı gittiğimi hatırlamıyorum. Ama diğerleri bizden öndeydi ve kiliseye vardığımda onların faytonlarının da kapının önünde olduğunu gördüm. Arabacıya parasını vererek kiliseye daldım. İçeride, takip ettiğim iki kişi ve beyaz cüppeli bir papaz dışında kimse yoktu. Üçü de mihrabın önünde duruyordu. Kiliseye gelmiş herhangi biri gibi yan koridorda bir sıraya oturdum. Birden mihraptakiler yüzlerini bana doğru çevirdiler ve Godfrey Norton tüm hızıyla bana doğru koşmaya başladı.
"Tanrıya şükür," diye bağırdı. "Oldu işte. Geliniz! Geliniz!"
"Ne var?" diye sordum.
"Geliniz, beyefendi, geliniz, sadece üç dakikanızı alır, yoksa geçerli sayılmaz."
Neredeyse sürüklenerek mihraba götürüldüm. Daha nerede olduğumu bile anlayamadan, kulağıma fısıldanan sorulara cevap verirken buldum kendimi; bilmediğim şeyler için yemin ediyordum; Irene Adler ile Godfrey Norton'un evlenmelerine yardım ettim; Her şey bir anda olup bitti. Bir yanımda beyefendi, diğer yanımda hanımefendi, bana teşekkür ederken önümdeki papaz gülümseyerek bana bakıyordu. Ömrüm boyunca içine düştüğüm en akıl almaz durumdu ve bunu düşünmekti beni az önce güldüren. Görünüşe göre evlilikle ilgili belgelerde bazı eksiklikler vardı ve papaz bir şahit olmadan onları evlendirmeyi kesinlikle reddetmişti. Benim ortaya çıkışım sonucu, sokakta uygun bir adam aramak zorunda kalmamışlardı. Gelin bana bir altın verdi. Bu altını, olayın bir hatırası olarak saatimin zincirinde taşıyacağım."

ilhanx

"Bu tamamen beklenmedik bir gelişme," dedim. "Sonra ne oldu?"
"Evet, planlarımın suya düşme tehlikesi vardı. Çiftin çabucak gideceklerini düşünüyordum, hızlı ve enerjik önlemler almam gerekiyordu. Fakat kilisenin kapısında birbirlerinden ayrıldılar ve adliyeye, kadın da evine doğru gitti. 'Her zamanki gibi saat beşte parkta olacağım,' dedi kadın ayrılırken. Daha fazlasını duyamadım. Onlar farklı yönlere gittiler, ben de kendi planlarıma geri döndüm."
"Planın nedir?"
"Biraz soğuk biftek ve bir bardak bira," diye cevap verdi, zili çalarken. "Yemek düşünemeyecek kadar meşguldüm ve görünüşe göre bu akşam daha da meşgul olacağım. Bu arada Doktor, yardımını isteyeceğim."
"Memnuniyetle."
"Kanunlara karşı gelmek seni rahatsız eder mi?"
"Hiç önemli değil."
"Peki tutuklanma tehlikesi?"
"İyi bir sebebi varsa o da önemli değil."
"Sebebi mükemmel!"
"O halde emrindeyim."
"Sana güvenebileceğimi biliyordum."
"Peki istediğin nedir?"
"Bayan Turner tepsiyi getirdiğinde sana her şeyi açıklayacağım." Tepsi geldi. "Şimdi," dedi ev sahibinin getirdiklerine eğilerek, "bunu yerken konuşmalıyız, çünkü fazla zamanım yok. Saat neredeyse beş olmuş. İki saate kadar olay yerinde olmalıyız. Matmazel Irene, daha doğrusu Madam, saat yedide gezintisinden dönmüş olur. Onunla buluşmak için Briony Köşkü'nde olmamız gerekiyor."
"Peki sonra?"
"Gerisini bana bırak. Ben olacakları zaten ayarladım. Önemli tek bir nokta var. Ne olursa olsun olaylara karışmaman gerekiyor. Anlıyor musun?"
"Tarafsız mı olmam gerekiyor?"
"Muhtemelen bazı küçük tatsızlıklar olacaktır. Sen müdahale etme. Tartışmanın sonunda beni eve sokacaklar. Dört-beş dakika sonra oturma odasının penceresi açılacak. Sen bu açık pencerenin yakınında bulunmalısın."
"Tamam."
"Beni izleyeceksin, çünkü senin görebileceğin bir konumda olacağım."
"Tamam."
"Elimi kaldırdığımda - aynen böyle - sana fırlatman için vereceğim bir şeyi odanın içine fırlatacaksın ve hemen 'yangın' diye bağırmaya başlayacaksın. Takip edebiliyor musun?"
"Kesinlikle."
"Korkulacak bir şey değil," dedi, cebinden puro şeklinde sarılmış bir nesne çıkartarak. "Tesisatçıların kullandığı duman fişeklerinden. Her iki ucundaki başlıklar kendi kendine yanmasını sağlar. Senin görevin bu kadar. Sen bağırmaya başladığında birçok insan koşup gelecektir. O zaman sokağın sonuna doğru yürürsün ve ben de on dakika içinde sana katılırım. Yeterince açık mı?"
"Ben müdahale etmeyeceğim, pencerenin yakınında bulunacağım, seni izleyeceğim, işaretinle birlikte bu nesneyi fırlatacağım, yangın diye bağıracağım ve sonrasında seni sokağın köşesinde bekleyeceğim."
"Tam olarak böyle."
"O halde bana güvenebilirsin."
"Mükemmel. Sanırım artık oynayacağım yeni role hazırlanmamın zamanı geldi."
Yatak odasına daldı ve beş dakika sonra sevecen, saf bir rahip kılığında dışarı çıktı. Geniş siyah şapkası, bol pantolonu, beyaz bo-yunbağı, sempatik gülümseyişi ve genel olarak iyiliksever ve meraklı bakışlarıyla tam rolüne bürünmüştü. Holmes sadece kıyafetini değiştirmiş değildi. İfadesi, tavrı ve hatta ruhu, bile benimsediği role uymuştu. Bir dedektif olmaya karar verdiği için sahneler iyi bir aktör; bilim ise bir akılcı kaybetmişti.
Baker Sokağı'ndan çıktığımızda saat altıyı çeyrek geçiyordu. Serpentine Caddesi'ne vardığımızda on dakikamız daha vardı. Ortalık çoktan kararmıştı. Sahibinin gelmesini beklerken Briony Köşkünün önünde bir ileri, bir geri yürüdük. Sokak lambaları yakılmaya başlamıştı. Ev, Sherlock Holmes'un tarifinden aklımda kaldığı gibiydi, fakat çevre, beklediğimden daha hareketliydi. Bir grup paspal kıyafetli adam bir köşede sigara içip gülüyor, bir bileyici çarkını döndürüyor, iki muhafız bir hemşireyle kırıştırıyor ve iyi giyimli birkaç genç adam, ağızlarında puroları, sokağı arşınlıyorlardı.
"Anlıyorsun ya," diye söze girdi Holmes evin önünde yürürken, "bu evlilik her şeyi açıklıyor. Fotoğraf artık çift uçlu bir silah haline geldi. Müşterimiz, nasıl prensesin görmesini istemiyorsa, Bayan Adler da Bay Godfrey Norton'un görmesini istemeyecektir. Şimdi sorun şu: fotoğrafı nerede bulabiliriz?"

ilhanx

"Nerede, hakikaten?"
"Yanında taşıyor olması mümkün değil. Çünkü fotoğraf büyük boy. Bir kadının kıyafetleriyle saklayamayacağı kadar büyük. Kaldı ki, Kralın yolunu kestirip
üzerini aratabileceğini biliyor. Buna benzer iki deneme yapılmış. O halde yanında taşımadığını kabul edebiliriz."
"Nerede öyleyse?"
"Bankacısında veya avukatında. Böyle bir çifte ihtimal var. Ama her ikisinde de değil diye düşünüyorum. Kadınlar, gizliliğe önem verirler ve kendi sırlarını kendileri saklarlar. Niye bir başkasına teslim etsin ki? Bu konuda en çok kendine güvenebilir, çünkü durumu başka kimseye açıklayamaz. Ayrıca, birkaç gün içinde kullanmaya kararlı olduğunu unutma. Elinin altında bir yerlerde olmalı. Yani evinde olmalı."
"Ama ev iki kez soyulmuş."
"Haydi canım! Nereye bakacaklarını bilememişler."
"Peki sen nereye bakacaksın?"
"Ben bakmayacağım."
"Ne yapacaksın o zaman?"
"Onun göstermesini sağlayacağım."
"Ama kabul etmeyecektir."
"Kabul etmemesi gibi bir şey olmayacak. Tekerleklerin sesini duyuyorum. Bu onun arabası. Şimdi iş başına, talimatlarımı harfiyen uygula."
Bunları söylerken caddenin köşesinden bir arabanın yan ışıkları göründü. Körüklü küçük bir fayton Briony Köşkünün önünde durdu. Köşedeki serserilerden biri biraz bahşiş almak umuduyla arabanın kapısını açmak için fırladı ama aynı şeyi düşünen başka bir serseri onu iterek öne geçti. Bunun üzerine ikisi kavga etmeye başladılar. Başlayan kavgaya önce muhafızlar, sonra gençler ve en son bileyici de katıldı. Arabasından inen hanımefendi kendini büyük bir kavganın ortasında buldu. Bunun üzerine Holmes, bayanı kurtarmak üzere kalabalığın içine daldı; fakat tam ona ulaşmıştı ki bir çığlıkla yere düştü. Yüzünden kanlar akıyordu. Holmes düşünce, muhafızlar ve gençler ayrı ayrı yönlere dağıldılar ve bütün olayı, karışmadan izlemiş olan birkaç iyi giyimli insan, bayana ve yaralı adama yardım etmek üzere toplandılar, Irene Adler - ona hâlâ böyle hitap edeceğim - hızla merdivenleri çıktı, ama içeri girmeden önce merdivenlerin tepesinde durarak sokağa baktı.
"Zavallı adamın yaraları ciddi mi?" diye sordu.
"Ölmüş," diye bağırdı birkaç kişi.
"Hayır, hayır, hâlâ yaşıyor!" diye atıldı bir diğeri. "Ama hastaneye yetişemeden göçer."
"Cesur bir adam," dedi bir kadın. "Eğer yetişmeseydi bayanın çantasını ve saatini alacaklardı. Onlar bir çete, hem de en kötüsünden. Ah, bakın ama; nefes almaya başladı."
" Sokakta böyle yatamaz. İçeri getirelim mi bayan?"
"Elbette. Oturma odasına çıkarın. Orada rahat bir kanepe var. Buradan lütfen!"
Yavaşça ve büyük bir özenle onu Briony Köşkü'ne sokmalarını ve oturma odasına yerleştirmelerini pencerenin dibinden, bulunduğum yerden izleyebiliyordum.
Lambalar yakıldı ama panjurlar indirilmediğinden Holmes'u kanepede yatarken görebiliyordum. Oynadığı rol gereği gerçekten darbe yiyip yemediğini bilmiyordum fakat tuzak kurduğumuz bu kadının güzelliğini ve yaralı adama gösterdiği incelik ve özeni görünce, bu yaptığımdan çok utandım. Ama bana verdiği rolü bırakmak, Holmes'a yapabileceğim en büyük ihanet olurdu. Kalbimi bu düşüncelere kapadım ve ceketimin altından duman fişeğini çıkardım. Sonuçta, diye düşündüm, kadına zarar vermiyorduk. Sadece başkalarına zarar vermesini engellemeye çalışıyorduk.
Holmes kanepede doğruldu ve sanki nefessiz kalmış gibi hareketler yapmaya başladı. Bir hizmetçi, hızla fırlayarak pencereyi açtı. O anda Holmes elini kaldırdı ve ben bu sinyal üzerine fişeği odaya fırlatarak "Yangın!" diye bağırmaya başladım. Ben bağırmaya başlar başlamaz çevredeki izleyici kalabalığı da hep bir ağızdan "Yangın!" diye bağırmaya başladı. Odadan yükselen yoğun duman, pencereden dışarı çıkmaya başlamıştı. Bir an için koşuşturan insanlar gördüm. Çok geçmeden Holmes çıktı ve kalabalığa bunun yanlış alarm olduğunu söyledi. Bağrışan kalabalığın içinden sıyrılarak sokağın köşesine gittim. On dakika içinde dostumun kolunun koluma girişini hissettim. Birlikte bu karmaşadan uzaklaştık. Edgeware yolunun sessiz sokaklarından birine gIrene kadar hızla ve sessizce yürüdük.
"Çok başarılıydın Doktor," dedi. "Daha iyisi olamazdı. Her şey yolunda."
"Fotoğrafı aldın mı?"
"Nerede olduğunu biliyorum."
"Bunu nasıl öğrendin?"
"Daha önce de bunu kadının yapacağını söylemiştim."
"Ben hâlâ anlayamadım."

ilhanx

"Gizem yaratmak istemem," dedi gülerek. "Mesele çok basitti. Sokaktaki herkesin bu akşam için ayarlanmış oyuncular olduğunu fark etmişsindir tabii."
"O kadarını tahmin ettim."
"O halde devam edeyim. Kavga çıktığında, avuç içimde sıvı kırmızı bir boya vardı. İleri fırladım, yere düştüm, elimi yüzüme götürdüm ve acınacak bir görüntü yarattım. Eski bir numaradır."
"Bunu da anlamıştım."
"Sonra beni içeri taşıdılar. İçeri almak zorunda kaldı. Başka ne yapabilirdi ki? Hem de en çok şüphelendiğim oturma odasına aldı. Yatak odasını da görebildiğinden hangisinde sakladığını anlayabilecektim. Beni bir kanepeye yatırdılar. Nefessiz kalmış gibi yaparak pencereyi açtırdım ve sana fişeği fırlatman için fırsat yarattım."
"Bu ne işe yaradı peki?"
"En önemlisi buydu. Bir kadın, evinde yangın çıktığını fark edince, içgüdüsel olarak en çok değer verdiği şeye koşar. Çok güçlü bir içgüdüdür ve bundan, daha önce de Darlington skandalinde ve 'Arnsworth Castle' işinde yararlanmıştım. Evli bir kadın bebeğini kapar; bekâr bir kadın da mücevher kutusunu. Bu vakada ise bu
kadın için en değerli şeyin bizim aradığımız şey olduğu açıktı. Onu kurtarmak isteyecekti. Yangın alarmı çok başarılıydı. Duman ve bağrışmalar çelik gibi sinirleri bile sarsmaya yeterdi. Buna tam istediğim gibi tepki gösterdi. Fotoğraf, zilin üstündeki bir bölmenin arkasında gizli. Gürültüyü duyduğunda hemen oraya koştu ve fotoğrafı dışarı çıkardı. Yanlış alarm olduğunu açıkladığımda ise nesneyi yerine koydu, fişeğe baktı ve odadan fırladı. Onu bir daha da görmedim. Ben yerimden kalktım, özür dileyerek evden çıktım. Fotoğrafı alıp almama konusunda bir an tereddüt ettim fakat içerideki arabacının beni izlediğini görünce beklemenin daha güvenli olacağına karar verdim. Biraz acelecilik her şeyi bozabilirdi."
"Peki şimdi ne olacak?"
"Araştırmamız pratikte bitti. Yarın, Kral ve seninle, gelmek istersen tabii, oraya gideceğiz. Bayanı oturma odasında bekleyeceğiz, fakat kendisi geldiğinde muhtemelen ne bizi ne de fotoğrafı bulamayacak. Majesteleri buna çok memnun olacaktır."
"Saat kaçta orada olacağız?"
"Sabah sekizde. O saatte henüz kalkmamış olur ve bu da bize zaman kazandırır. Ayrıca çabuk olmalıyız çünkü evliliği, hayatında ve alışkanlıklarında büyük değişikliklere yol açabilir. Gecikmeden Kral'a telgraf çekmeliyim."
Baker Sokağı'na geldik ve kapıda durduk. Holmes, cebinde anahtarları ararken oradan geçmekte olan biri:
"İyi geceler Bay Sherlock Holmes" dedi.
Kaldırımda birçok insan vardı fakat bu ses, oradan hızla geçmekte olan bir gençten gelmiş gibiydi.
"Bu sesi daha önce de duydum," dedi Holmes yarı karanlık sokağa bakarak. "Kim olduğunu merak ediyorum."

III.

O gece Baker Sokağı'nda kaldım. Sabah tost ve kahveden oluşan kahvaltımızı ederken Bohemya Kralı odaya girdi.
"Onu almayı gerçekten de başardınız!" diye bağırdı. Sherlock Holmes'un omuzlarını tutup yüzüne mutlulukla baktı.
"Henüz değil."
"Ama yüksek bir olasılık, değil mi?"
"Evet yüksek."
"O halde gelin. Gitmek için sabırsızlanıyorum."
"Araba çağırmamız gerekiyor."
"Hayır benimki aşağıda bekliyor."
"Gidelim o zaman."
Aşağı indik ve bir kez daha Briony Köşkünün yolunu tuttuk.
"Irene Adler evlendi," diye söze girdi Holmes.
"Evlendi mi? Ne zaman?"
"Dün."
"Fakat kiminle?"
"Norton adlı İngiliz bir avukatla."
"Fakat onu seviyor olamaz."
"Umarım seviyordur."
"Neden?"

ilhanx

"Çünkü bu durumda, Majestelerinin gelecekte olacaklar için korkmasına gerek kalmazdı. Eğer bayan, kocasını seviyorsa Majestelerini sevmiyor demektir. Majestelerini sevmiyorsa, Majestelerinin planlarına da müdahale etmesi için bir sebep kalmazdı."
"Doğru. Ama yine de... Neyse! Benimle olmasını isterdim! Ne muhteşem bir kraliçe olurdu!" Serpentine Caddesi'ne gidene kadar Kralın ağzını bıçak açmadı.
Briony Köşkünün kapısı açıldı ve yaşlı bir kadın merdivenlerin tepesinden bize alaycı bir bakış attı.
"Bay Sherlock Holmes, sanırım" dedi.
Holmes merakla ve oldukça şaşırmış bir ifadeyle kadına baka kaldı. "Evet Bay Holmes benim," diye cevap verdi.
"Güzel! Hanımefendi sizin geleceğinizi söylemişti. Kendisi bu sabah kocasıyla birlikte 5:15 treniyle Charing Cross'tan Amerika'ya gitmek üzere ayrıldı."
"Ne!" Sherlock Holmes geriye doğru sendeledi. Yüzü kederden ve şaşkınlıktan bembeyaz kesilmişti.
"İngiltere'den ayrıldılar mı yani?"
"Bir daha dönmemek üzere."
"Peki ya belgeler?" diye sordu Kral sertçe. "Kaybettik!"
"Göreceğiz." Holmes, hizmetçiyi iterek oturma odasına daldı, Kral ve ben de peşinden. Oda darmadağınıktı; mobilyalar sağa sola dağılmış, raflar ve çekmeceler boşaltılmıştı. Kadın kaçmadan önce her şeyi talan etmiş gibiydi. Holmes, zile doğru atıldı, üstündeki küçük bölmeyi kaldırdı ve elini sokarak bir fotoğraf ve bir mektup çıkardı. Fotoğraf, Irene Adler'ın gece kıyafetiyle çekilmiş bir fotoğrafıydı. Mektubun üstünde ise "Sherlock Holmes'a: Kendisi gelip de isteyene kadar açılmayacak." yazılıydı. Dostum mektubu yırtarak açtı ve üçümüz okumaya başladık. Bir önceki gece yarısı yazılmıştı ve şöyle diyordu:
SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES,
Gerçekten çok iyiydiniz. Beni tam anlamıyla tuzağa düşürdünüz. Yangın alarmına kadar hiçbir şeyden şüphelenmemiştim. Kendi planlarımı nasıl bozduğumu fark ettiğimde düşünmeye başladım. Aylar öncesinde beni size karşı uyarmışlardı. Bana, Kral bir dedektif tutarsa bunun kesinlikle siz olacağını söylemişlerdi. Adresiniz de bana verilmişti. Fakat buna rağmen, bilmek istediğinizi benim göstermemi sağladınız. Öyle sevimli, yaşlı bir papazdan kötülük gelebileceğinden hiç şüphelenmemiştim. Ama bildiğiniz gibi oyunculuk eğitimim vardır. Erkek kostümleri benim için alışılmadık değildir. Sağladığı rahatlıktan kendim de sık sık yararlanmışımdır. Arabacım John'a sizi izlemesini söyledikten sonra yukarı çıktım, yürüyüş kıyafetlerimi giydim ve siz tam ayrılırken ben aşağı indim..
Sizi kapınıza kadar takip ettim. Böylece gerçekten de ünlü Sherlock Holmes tarafından ziyaret edilmiş olduğum kesinlik kazandı. Biraz da ihtiyatsızca size iyi geceler diledikten sonra, kocamı görmeye adliyeye gittim. Onunla konuştuktan sonra, böyle korkunç bir rakibe karşı en iyi yolun kaçmak olduğuna karar verdik. Bu yüzden, yarın geldiğinizde yuvayı boş bulacaksınız. Fotoğrafa gelince, müşterinizin içi rahat etsin. Ondan daha iyi bir erkeği seviyorum ve o da beni seviyor. Kral istediğini yapabilir. Fotoğrafı ise, ileride bana karşı girişilecek herhangi bir harekete karşı bir silah olarak kullanmak üzere yanımda tutacağım. Onun yerine saklamak isteyebileceği bir fotoğraf bırakıyorum ve size de sevgilerimi iletiyorum Bay Sherlock Holmes.
IRENE NORTON, ADLER.
"Ne kadın...Tanrım ne kadın!" diye bağırdı Bohemya Kralı, mektubu bitirdiğimizde. "Size ne kadar hızlı ve kararlı olduğunu söylemiştim. Ne mükemmel bir kraliçe olurdu! Benim yanımda olmaması yazık değil mi?"
"Gördüğüm kadarıyla, hanımefendi, Majestelerinden farklı bir seviyede," dedi Holmes soğukça.
"Majestelerinin meselesini başarıyla sonuçlandıramadığım için üzgünüm."
"Tam tersine sevgili beyefendi," diye bağırdı Kral, "daha başarılı olamazdınız. Irene'in sözünün eri olduğunu bilirim. Fotoğraf artık emin ellerde."
"Majestelerinin sözleri benim memnun etti."
"Size ne kadar borçluyum bilemezsiniz. Lütfen sizi nasıl ödüllendirebileceğimi söyleyin. Bu yüzük..."
Parmağından zümrüt bir yüzük çıkardı ve Holmes'a uzattı.
"Majestelerinde benim için daha değerli olan bir şey var," dedi Holmes.
"Söyleyin yeter."
"Bu fotoğraf!"
Kral şaşkınlıkla ona baktı.
"Irene'in fotoğrafı mı?!" diye bağırdı. "Elbette, istediğiniz buysa."
"Majestelerine teşekkür ederim. O halde yapılacak başka bir şey kalmadı. Size iyi günler dilerim." Kralın önünde eğildi ve ona uzanan ele dikkat etmeden arkasını dönerek eve yöneldi.
Bohemya krallığını tehdit eden büyük bir skandalın ve Sherlock Holmes'un bir kadının zekâsına yenilmesinin hikayesiydi bu. O günden beri kadınların zekâsıyla ilgili espriler yaptığını duymadım bir daha. Ve Irene Adler'dan veya fotoğrafından her zaman övgüyle söz etti.

ilhanx

BİR KİMLİK VAKASI

"Sevgili dostum," dedi Sherlock Holmes, Baker Sokağı'ndaki evde ateşin karşısında otururken, "hayat, insan aklının düşünebileceğinden çok daha gariptir. İnsan, gerçekte sıradan denen şeyleri çoğu zaman hayal bile edemez. Eğer şu pencereden el ele uçup, bu büyük şehrin üzerinde dolaşarak çatıları hafifçe kaldmp aşağıda olan garipliklere, sıradışı tesadüflere, planlara, niyetlere ve
nesilden nesle süren olaylar zincirine bakabilseydik, aslında doğası gereği sıradan ve önceden tahmin edilebilir olan insan ürünü eserlerinin hepsi, yararsız ve donuk bir hal alırdı."

"Bilmiyorum, açıkçası emin değilim," diye cevap verdim. "Gazetelerde gördüğümüz bütün olaylar, doğal olarak, oldukça çıplak ve kaba geliyor bana. Polis raporlarıysa aşırı derecede realizm yüklü, ama yine de sonuç, kabul etmeliyiz ki, ne fantastik, ne de sanatsal."

"Gerçekçi bir etki yaratabilmek için belli şeyleri ayıklayabilmek gerekir," dedi Holmes. "Bir polis memuru tatsız ve kuru ifadeler üzerinde dururken, bir gözlemci, meselenin özünü oluşturan ayrıntılara bakar. Buna göre, sıradan olandan daha olağanüstü bir şey yoktur."

Gülümsedim ve kafamı salladım. "Neden böyle düşündüğünü anlayabiliyorum," dedim. "Üç ayrı kıtaya dağılmış, çaresiz kalan herkese yardımda ve tavsiyede bulunan senin gibi birinin sürekli olarak garip ve şaşırtıcı olaylarla karşılaşması doğaldır. Ama şuraya bak," - sabah gazetesini aldım yerden - "şimdi küçük bir test yapalım. Karşıma çıkan ilk başlık şöyle: 'Bir kocanın acımasızlığı'-. Altında yarım sütun haber var ama okumama gerek kalmadan ne kadar tanıdık bir mesele olduğunu gayet iyi biliyorum. Her zamanki gibi başka bir kadın, alkol, itişme, kavga, yaralama, sevecen kız kardeş veya ev sahibesi vardır mutlaka. En kötü yazar bile böylesini yazmazdı."

"Aslında verdiğin örnek, tezini savunman açısından talihsiz bir olay," dedi Holmes, gazeteyi alıp bir göz attıktan sonra. "Dundas boşanma vakası bu. Onunla bağlantılı bazı küçük meseleleri çözmelerine yardım etmiştim. Adam ağzına içki sürmezdi, başka bir kadın söz konusu değildi ve kadının şikayetçi olduğu davranış, kocasının her yemekte takma dişlerini çıkararak kadına fırlatıyor olmasıydı. Bu da, takdir edersin ki, sıradan bir hikayecinin hayal edebileceği bir olay değil. Biraz enfiye al Doktor; ve kabul et ki verdiğin örneği çürüttüm."

Kapağında büyük bir ametist taşı olan altın enfiye kutusunu uzattı. Gösterişsiz, basit hayatına o kadar aykırı duruyordu ki yorum yapmadan duramadım.

"Ah," dedi, "seni birkaç haftadır görmediğimi unutmuşum, Irene Adler vakasında yardım ettiğim için Bohemya Krah'ndan küçük bir hediye."

"Peki yüzük?" diye sordum, parmağında parıldayan olağanüstü pırlantaya bakarak.

"O, Hollanda kraliyet ailesinden. Fakat çok hassas bir mesele olduğu için sana bile anlatamam."

"Peki şu an elinde bir iş var mı?" diye sordum merakla.

"On ya da on iki tane, ama hiçbirinde ilginç bir taraf yok.

Önemliler tabii yalnızca ilginç değiller. Ama şu var ki, bir gözlem alanı ve araştırma zevki veren etki-tepki analizi, çoğu zaman önemsiz meselelerde bulunabiliyor. Daha büyük suçlar daha basit olma eğiliminde, çünkü suç ne kadar büyükse, ardındaki amaç da, kural olarak, o kadar belirgin olur. Bu vakalarda, Marsilya'daki karmaşık mesele hariç, ilgi çekici hiçbir şey bulamazsın. Belki de
bir kaç dakika içinde daha iyi bir şeylerle karşılaşabiliriz, çünkü yanılmıyorsam, bu gelen, müşterilerimden biri."

Sandalyesinden kalkmış, hafifçe aralık olan perdenin arkasından sıkıcı, renksiz Londra sokağına bakıyordu. Omzunun üzerinden baktığımda, boynunda büyük bir boyun kürkü ve kafasında Düşes Devonshire tarzma uygun olarak kulağını örtecek şekilde yerleştirilmiş geniş kenarlı, kırmızı tüylü bir şapkası olan iri yarı bir kadın gördüm. Bu zırhının altından, endişe ve tereddütle bizim penceremize bakıyordu. İleri geri sallanıyor ve sinirlice eldivenleriyle oynuyordu. Sonra birden, denize dalar gibi yola atladı ve karşıya enlemesine geçti; zilin sertçe çalışını duyduk.

"Bu belirtileri daha önce de görmüştüm," dedi Holmes, sigarasını ateşe atarak. "Kaldırımda öylece sallanıp durması bir gönül meselesi olduğunu gösteriyor. Yardım almak istiyor ama sorununun hassasiyetinden çekiniyor. Bir kadın bir erkek tarafından aldatılmışsa sallanma biter, onun yerine zilin acı acı çalınması gelir. Bu durumda bir aşk meselesi olduğunu, ama kızın sinirli olduğu kadar şaşkın ve kederli olduğunu varsayabiliriz. Zaten kendisi şüphelerimizi şahsen gidermek üzere geliyor."

Bunları söylediğinde kapı çalındı ve hizmetçi çocuk, Bayan Mary Sutherland'i takdim etti. Bayanın kendisi, küçük, kara kuru çocuğun arkasında bütün ihtişamıyla duruyordu. Sherlock Holmes, kadını, kendine özgü rahat tavırlarıyla karşıladı. Kapıyı kapattıktan sonra koltuğu gösterdi ve yine kendine özgü dalgın bakışlarıyla kadını süzmeye koyuldu.

"Sizce de," dedi, "gözleriniz bozukken daktiloyla bu kadar fazla yazı yazmak biraz zor değil mi?"

"Başlangıçta ben de öyle düşünüyordum," diye cevap verdi kadın, "ama şimdi, bakmadan da harflerin nerede olduğunu biliyorum." Sonra söylediklerinin farkına vararak şiddetle irkildi. Geniş ve iyi huylu

ilhanx

yüzünde korku ve şaşkınlık dolu bir ifadeyle baktı. "Benim hakkımda bir şeyler duymuş olmalısınız Bay Holmes," diye bağırdı, "yoksa bunları nereden bilebilirsiniz ki?"
"Önemli bir şey değil," dedi Holmes gülerek. "Bazı şeyleri bilmek benim işim. Belki de başkalarının gözden kaçırdıkları şeyleri görebilmeyi öğrendiğimdendir. Öyle olmasa neden bana gelesiniz ki?"
"Size geldim bayım, çünkü sizi Bayan Etherege tavsiye etti. Polis dahil herkesin öldü diye umudu kestiği kocasını nasıl kolaylıkla bulduğunuzu anlattı bana. Ah, Bay Holmes, umarım benim meselemi çözerken de aynı başarıyı gösterirsiniz. Zengin değilim, ama daktiloyla kazandıklarım dışında kendi hakkıma yılda yüz sterlin alıyorum ve Bay Hosmer Angel'a ne olduğunu öğrenmek için hepsini gözden çıkarabilirim."
"Neden buraya gelirken o kadar acele ettiniz?" diye sordu Holmes. Parmak uçlarını birleştirmiş, gözlerini tavana dikmişti.
Bayan Mary Sutherland'in boş ifadeli yüzüne yine şaşkın bir bakış oturdu . "Evet, evden hışımla çıktım," dedi; "çünkü Bay Windibank'in - kendisi babamdır -
rahatlığı beni çileden çıkarıyordu. Polise gitmeyi veya size gelmeyi reddettiği ve kimseye bir zarar gelmediğini söyleyerek bir şeyler yapmaktan kaçındığı için adeta deliye dönüyordum; ben de evden fırlayarak doğruca size geldim."
"Babanız," dedi Holmes, "üvey herhalde. İsim farklı olduğuna göre."
"Evet, üvey babam. Benden sadece beş yıl ve iki ay büyük olmasına rağmen ona baba dememin gülünç olduğunu biliyorum."
"Peki anneniz sağ mı?"
"Ah evet, annem sağ. Babamın ölümünden o kadar kısa bir süre sonra evlenmesine çok sevindiğimi söyleyemem bay Holmes, hem de kendinden neredeyse on beş yaş genç olan biriyle. Babam Tottenham Court Yolu'nda tesisatçılık yapardı ve Öldükten sonra arkasında iyi bir iş bıraktı. Annem, ustabaşı Bay Hardy'yle bir süre işi yürüttü ama Bay Windibank, dükkânı satmasını sağladı; kendisi para işlerinde çok iyi olduğu için böylesinin daha iyi olacağına ikna etti annemi. Gerçekten de hisseler ve faizlerin karşılığında toplam 4700 sterline kadar aldılar, ki babam hayatta olsaydı bu kadarını asla kazanamazdı."
Sherlock Holmes'un böyle düzensiz ve önemsiz bir hikâyeye karşı sabırsız davranmasını beklerdim, ama tersine, büyük bir dikkat ve ilgiyle dinliyordu.
"Sizin küçük geliriniz," diye sordu, "bu işten mi geliyor?"
"Ah, hayır bayım. O tamamen ayrı. Auckland'deki Ned amcamdan kaldı bana. Hisseler Yeni Zelanda borsasında ve yüzde 4.5 veriyor. Asıl para iki bin beş yüz sterlin, ama sadece faizine dokunabiliyorum."
"Son derece ilginç," dedi Holmes. "Yılda yüz sterlin gibi bir gelirle, şüphesiz gezip dolaşıp gününüzü gün ediyorsunuzdur. Çünkü bekar bir bayanın yılda 60 sterlinle bile gül gibi geçinip gidebileceğine inanıyorum."
"Bundan daha azıyla da idare ederdim Bay Holmes, ama takdir edersiniz ki evde kaldığım sürece onlara yük olmak istemiyorum, bu yüzden paramı kullanmalarına izin veriyorum. Bay Windibank, faizi çekerek anneme veriyor. Ben de daktilodan kazandıklarımla gayet iyi geçinebiliyorum. Sayfa başına iki peni getiriyor ve günde on beş-yirmi sayfa yazabiliyorum."
"Durumunuzu gayet açık anlattınız," dedi Holmes. "Bu, dostum Dr. Watson. Kendisinin önünde rahatça konuşabilirsiniz. Şimdi lütfen bize Bay Hosmer Angel'la ilişkinizi anlatın."
Bayan Sutherland'in yüzü kızardı ve sinirle ceketinin kenarını kıvırmaya başladı. "Onunla havagazı işçilerinin balosunda tanıştık," dedi. "Babam hayattayken dernek sürekli bilet gönderirdi. Ölümünden sonra da bizi unutmadılar ve anneme, göndermeye devam ettiler. Bay Windibank baloya gitmemizi istemiyordu. Aslında hiçbir yere gitmemizi istemiyordu. Hiç unutmam, bir keresinde bir pazar okuluna yazılmak istediğimde çılgına dönmüştü. Ama bu sefer kararlıydık ve gidecektik; hem ne hakla bize engel olabilirdi ki?
Oradakilerin bize uygun insanlar olmadığını söylüyordu; oysa hepsi babamın arkadaşlarıydı. Sonra da benim giyecek uygun bir şeyimin olmadığını bahane etmeye başladı. Oysa kutusundan pek çıkarmadığım mor kadife bir elbisem vardı;
onu giyebilirdim. Sonunda hiçbir şey işe yaramayınca iş için Fransa'ya gitti, ama biz; annem, ben ve eski ustabaşımız Bay Hardy, baloya gittik ve Bay Hosmer Angel'la da orada tanıştım."
"Bay Windibank baloya gittiğinizi öğrenince herhalde çok kızdı," dedi Holmes.
"Ah hayır, hiç olumsuz karşılamadı. Yanlış hatırlamıyorsam güldü, omuzlarını silkti ve bir kadına bir şeyi mahrum etmenin hiç işe yaramayacağını çünkü sonunda yine kendi bildiğini okuyacağını söyledi."
"Anlıyorum. O halde bu Bay Hosmer Angel'la baloda tanıştınız."
"Evet bayım. Onunla o gece tanıştım. Ertesi gün arayıp sağ salim eve gidip gitmediğimizi sordu ve onunla buluştuk - yani ben iki kez yürüyüş yapmak için onunla buluştum Bay Holmes. Sonra babam eve döndü ve Bay Hosmer Angel bizim eve gelemez oldu."
"Öyle mi?"

ilhanx

"Anlarsınız ya, babam böyle şeylerden hoşlanmaz. Elinden gelse hiç ziyaretçi kabul etmeyecek. Bir kadının kendi aile çevresi içinde mutlu olması gerektiğini söyler durur. Oysa, anneme de hep dediğim gibi, bence bir kadın kendi çevresini oluşturmalı. Benim de hiç çevrem olmayınca..."
"Peki ya Bay Hosmer Angel? O sizi görmeye çalışmadı mı?"
"Babam bir haftalığına daha Fransa'ya gidecekti; bunun üzerine Hosmer, bir mektup yazarak babam gidene kadar görüşmememizin daha iyi ve güvenli olacağını söyledi. Bu arada yazışabiliyorduk ve o her gün yazıyordu. Mektupları sabah alıyordum, böylece babamın öğrenmesine fırsat bırakmıyordum."
"O zamanlar bu beyefendiyle nişanlıydınız öyle mi?"
"Ah evet, Bay Holmes. İlk buluşmamızdan sonra nişanlandık. Hosmer - Bay Angel - Leadenhall Sokağı'nda bir büroda veznedarlık yapıyordu... ve..."
"Ne bürosu?"
"En kötüsü de bu ya Bay Holmes, bilmiyorum."
"Peki nerede kaldığını biliyor musunuz?"
"Büroda yatıp kalkıyordu."
"Ve siz adresini bilmiyorsunuz."
"Hayır. Leadenhall Sokağı olduğu dışında hiçbir şey bilmiyorum."
"Mektuplarınızı hangi adrese gönderiyordunuz?"
"Leadenhall Sokağı Postanesine, elden verilmek üzere. Eğer büroya gönderilirse bir bayandan mektup alıyor diye diğer kâtiplerin diline düşebileceğini söyledi. Ben de onun yaptığı gibi daktiloyla yazmayı teklif ettim ama bunu da kabul etmedi; elle yazdığım zaman gerçekten benden geliyor gibi oluyormuş, daktiloyla yazarsam aramıza makinenin girdiğini hissedermiş. Bu, küçük ayrıntılar benden ne kadar hoşlandığını ve düşündüğünü gösteriyor Bay Holmes."
"Ben de, küçük şeylerin her zaman en önemli şeyler olduğunu iddia ederim," dedi Holmes. "Bay Hosmer Angel hakkında başka küçük şeyler de hatırlıyor musunuz?"
"Çok utangaç bir adamdı, Bay Holmes. Fazla göze batmaktan nefret ettiği için, benimle gündüz yerine akşam dolaşmayı tercih ediyordu. Kibar ve zarif bir beyefendiydi. Sesi bile fazla çıkmazdı. Genç yaşta bir boğaz hastalığı geçirmişolduğu için sesinin böyle tereddütlü, fısıldar gibi çıktığını söylemişti bir keresinde. Her zaman iyi giyimliydi; zevkli ve gösterişsiz. Benimkiler gibi onun da gözleri zayıftı ve bu yüzden ışıktan korunabilmek için renkli gözlükler takıyordu."
"Peki üvey babanız Bay Windibank Fransa'ya gittikten sonra ne oldu?"
"Bay Hosmer Angel, evimize geldi ve babam geri dönmeden evlenmeyi teklif etti. Çok ciddiydi ve elimi kitaba bastırarak, ne olursa olsun ona sadık kalacağıma yemin ettirdi. Annem bana yemin ettirmekte haklı olduğunu; bunun, aşkının bir işareti olduğunu söyledi. Annem onu başından beri sevmişti, hatta benim sevdiğimden daha çok. Hafta içinde evlenmekten bahsettiklerinde ben babama ne diyeceğimizi sormaya başladım. Ona sonra haber verebileceğimizi, annemin bunu ayarlayabileceğim söylediler. Bu hiç hoşuma gitmemişti Bay Holmes. Benden sadece birkaç yaş büyük olmasına rağmen izin istemek gülünç geliyordu ama yine de böyle bir harekette bulunmak bana ters geldi ve şirketin Fransa bürosunun bulunduğu Bordeaux'ya mektup yazdım, ne varki mektup evleneceği günün sabahı geri geldi."
"O halde babanıza haber veremediniz."
"Evet bayım, çünkü babam, mektup eline geçmeden İngiltere'ye doğru yola çıkmıştı."
"Tüh! büyük talihsizlik. Evlilik Cuma gününe ayarlanmıştı. Kilisede mi olacaktı?"
"Evet beyefendi, sessiz bir tören olacaktı. King's Cross'ta St.Saviour'da tören, sonrasında da St. Pancras Oteli'nde kahvaltı. Hosmer bir faytonla geldi ama biz iki kişi olduğumuzdan, bizi ona yerleştirdi ve kendisi, sokakta çevirdiği başka bir faytona bindi. Kiliseye ilk varan biz olduk ve onun faytonu geldiğinde inmesini bekledik ama inen olmadı. Faytoncu aşağı inip içeriye baktığında kimse yoktu! Faytoncu ne olduğunu anlayamadığını, çünkü adamın bindiğini kendi gözleriyle gördüğünü söyledi. Bu geçen cumaydı Bay Holmes ve o zamandan beri ondan bir haber alamadık. Ona ne olduğunu öğrenmek istiyorum."
"Bana kalırsa size çok yanlış davranmışlar," dedi Holmes.
"Ah hayır bayım! Beni öylece ortada bırakamayacak kadar iyi bir insandı. Beni uyarmıştı sanki, çünkü bütün sabah boyunca, ne olursa olsun ona sadık kalmam gerektiğini söyleyip durmuştu. Bizi ayıracak beklenmedik bir şey olsa da yeminli olduğumuzu ve kendisinin er ya da geç bu yemini yerine getireceğini ifade etmişti. Evlilik öncesi için garip konuşmalardı ama demek ki hepsinin bir anlamı varmış."
"Öyledir mutlaka. O halde sizin fikriniz, Bay Angel'in başına beklenmedik bir felaket geldiği yolunda."
"Evet. Bir tehlikeyi önceden görmüş olmalı, yoksa ne diye o sözleri söylemiş olsun ki? Ve sanırım korktuğu başına geldi."
"Ama ne olduğu konusunda hiçbir fikriniz yok, öyle mi?"
"Hem de hiç."
"Bir soru daha. Anneniz bu olayı nasıl karşıladı?"

ilhanx

"Öfkelendi ve bu konuyu bir daha açmamamı söyledi."
"Peki babanız? Ona da anlattınız mı?"
"Evet; bir şeyler olduğu konusunda benimle aynı görüşte olduğunu ve Hosmer'den yeniden haber alacağıma inandığını söyledi. Dediği gibi, birilerinin beni kilise kapısına kadar getirip, sonra da terk etmesinin nasıl bir açıklaması olabilir ki? Eğer benden borç para almış olsaydı veya benimle evlenip paramı üstüne geçirmiş olsaydı bu anlaşılabilirdi ama Hosmer paradan hiç söz etmemişti. Zaten parama göz dikeceğini sanmıyorum.
"Peki o zaman ne olmuş olabilir? Ve neden hiç haber göndermiyor? Ah, bunları düşünmekten neredeyse çılgına dönüyorum. Geceleri gözüme bir damla olsun uyku girmiyor." Çantasından küçük bir mendil çıkardı ve hıçkırıklara gömüldü.
"Sizin için meseleyle ilgileneceğim," dedi Holmes kalkarak, "ve kesin bir sonuca ulaşacağımız konusunda hiç şüphem yok. Bırakın meselenin bütün sorumluluğunu ben üzerime alayım ve siz de bu konuda daha fazla düşünmeyin artık. Her şeyden önce, o nasıl sizin hayatınızdan çekip gittiyse, siz de Bay Hosmer Angel'i, hafızanızdan silmeye çalışın."
"Demek ki onu bir daha görmeyeceğimi düşünüyorsunuz."
"Korkarım öyle."
"Peki ona ne oldu?"
"Bu sorunun cevabım bana bırakın. Şimdi lütfen Bay Angel'in görünüşünden bahsedin. Bir de, mümkünse, sakladığınız mektupların bazılarını bize vermenizi rica ediyorum."
"Geçen cumartesi Chronicle'da onun için bir ilan vermiştim," dedi. "İşte, gazetenin kupürü. Bunlar da ondan aldığım mektuplardan dördü."
"Teşekkür ederim. Peki sizin adresiniz?"
"Lyon Meydanı, No: 31, Camberwell."
"Bay Angel'in adresini hiç öğrenemediniz. Peki babanızın iş adresi nedir?"
"Fenchurch Sokağı'ndaki büyük şarap ithalatçısı Westhou-se&Marbank'te çalışıyor."
"Teşekkür ederim. Her şeyi açıklıkla anlattınız. Belgeleri burada bırakın ve size verdiğim tavsiyeyi unutmayın. Bütün meseleyi kapatın gitsin, hayatınızı daha fazla etkilemesine izin vermeyin."
"Çok naziksiniz Bay Holmes fakat bunu yapamam. Hosmer'e sadık kalmalıyım. Geri döndüğünde ona hazır olmalıyım."
Abartılı şapkası ve oldukça boş olan yüz ifadesine rağmen, saygı uyandıran soylu bir inanç taşıyordu ziyaretçimiz. Küçük kâğıt yığınını masanın üstüne bıraktı ve haber verildiğinde hemen geleceğine söz vererek gitti.
Sherlock Holmes, ellerinin parmak uçları birleşik, ayaklarını uzatmış bir halde, doğruca tavana bakarak bir süre sessizce oturdu. Sonra, kendisi için bir danışman
görevi gören yağlı kilden eski piposunu raftan indirdi ve bunu yakarak sandalyesine oturdu. Bezgince arkasına yaslandı ve piposundan yoğun, mavi dumanlar çıkarmaya başladı.
"Oldukça ilginç bir çalışma olacak bu," diye söze girdi. "Kızın kendisi, önemsiz küçük probleminden daha ilginç. Fihristime bakarsan, 77'de Andover'de ve geçen yıl da Hague'da benzer vakalar olduğunu görürsün. Aslında fikir eski olmasına rağmen benim için tamamen yeni birkaç ayrıntı var. Ama kızın kendisi yeteri kadar bilgi verdi."
"Benim göremediğim birçok şeyi görmüş olmalısın," dedim.
"Görünmeyen değil, fark edilmeyen, Watson. Nereye bakacağını bilmediğin için önemli noktalan kaçırdın. Elbise kollarının önemini, başparmak tırnaklarının söylediklerini veya bir ayakkabı bağının verdiği bilgilerin ne kadar değerli olduğunu bir türlü anlatamadım sana. Peki kadının görüntüsünden sen neler çıkardın? Onu bana tarif et."
"Hım, üstünde kiremit kırmızısı bir tüyü olan kurşun rengi, geniş kenarlı bir şapkası vardı. Küçük siyah süslemeli, siyah boncuklu bir ceket giyiyordu. Boynunda ve kollarında mor kadife parçalar dikili koyu kahverengi bir elbisesi vardı. Grimsi eldivenlerinin sağ işaret parmağı yıpranmıştı. Çizmelerine bakmadım. Yuvarlak altın küpeleri vardı. Kaba ve rahat görünümünün altında hali vakti yerinde olduğu belli oluyordu."
Sherlock Holmes, ellerini hafifçe çırparak kıkırdadı.
"Bana sorarsan Watson, çok iyi gidiyorsun. Gerçekten iyi gözlemlemişsin. Önemli olanları ıskaladığın bir gerçek ama metodu yakalamışsın ve renkler konusunda da oldukça dikkatlisin. Ama ne ver ki genel izlenimlere hiçbir zaman güvenme dostum, hep ayrıntılara yönel. Ben bir kadında ilk olarak elbise kollarına bakarım. Bir erkekte ise pantolonun dizlerine. Senin de gördüğün gibi bu kadının kollarında kadife vardı, ki kadife iz sürmek için çok yararlı bir malzemedir. Bilekten biraz yukarıdaki çifte kat, bir daktilocunun masaya kolunu dayadığı yeri gösteriyor. Dikiş makinesi de benzer bir iz bırakır ama

ilhanx

buradakinin aksine sol kolda ve baş parmaktan uzakta oluşur. Sonra yüzüne baktığımda, burnunun her iki yanındaki kelebek gözlük izini görünce ilk anda söylediklerim onu şaşırttı elbette."
"Beni de şaşırttı."
"Ama her şey açıktı. Sonra çizmelerine baktığımda ben de şaşırdım. Çizmenin bir teki diğerine benzemiyordu. Birinin üstündeki tokası süslüyken, diğerininki sadeydi. Birinin beş düğmesinden alttaki ikisi iliklenmişken, diğerinin birinci, üçüncü ve beşinci düğmeleri iliklenmişti. O halde, bunun dışında, iyi giyimli genç bir bayanla karşılaştığında çizmelerinin ne kadar garip ve düğmelerinin nasıl tam iliklenmemiş olduğunu görürsen evden aceleyle çıktığım söylemek zor olmaz."
"Peki başka?" diye sordum, her zamanki gibi dostumun bu keskin zekâsından etkilenmiş bir şekilde.
"Şöyle bir bakarken, evden ayrılmadan önce, henüz tamamen giy inmemişken, bir şeyler yazmış olduğunu fark ettim. Sağ eldiveninin işaret parmağının yıpranmış
olduğunu sen de görmüştün, ama hem eldivende, hem de parmakta mor bir mürekkep lekesi olduğunu herhalde fark etmedin. Aceleyle yazarken kalemi mürekkebe fazla batırmış. Bu, sabah olmuş olmalı çünkü aksi takdirde iz, parmak üzerinde bu kadar belirgin kalmazdı. Bütün bunlardan bahsetmek eğlenceli olabilir ama artık işe dönmeliyiz Watson. Bay Hos-mer Angel'in ilandaki tarifini okuyabilir misin?"
Küçük gazete kupürünü ışığa tuttum.
"Bu ayın on dördü sabahı Hosmer Angel adlı bir beyefendi kaybolmuştur. Yaklaşık 1.70 boylarında, güçlü yapılı, soluk benizli, tepesi hafif açık siyah saçlı, gür siyah favorili ve bıyıklı; renkli gözlük takıyor ve hafif bir konuşma zorluğu çekiyor. Son görüldüğünde, üstünde siyah, ipek kuşaklı frak, altın Albert zinciri, gri Harris tüvit pantolon ve kahverengi tozluklu çizmeler vardı. Leadenhall Sokağı'nda bir büroda çalıştığı biliniyor. Görenlerin..."
"Bu kadarı yeterli," dedi Holmes. "Mektuplara gelince," diye devam etti, bir göz atarak, "çok sıradanlar. Balzac'tan bir alıntı yapması dışında Bay Angel'la ilgili hiçbir ipucu yok. Fakat önemli bir nokta var ki şüphesiz senin de ilgini çekecektir."
"Hepsi de daktiloyla yazılmış," diye fikrimi belirttim.
"Sadece bu değil, isim-imza kısmı da daktiloyla yazılmış. Dipteki küçük 'Hosmer Angel' yazısına bak. Gördüğün gibi tarih var ama Leadenhall Sokağı dışında adres olmaması şüphe uyandmyor. Fakat bu imza meselesi kesin bir bilgi veriyor."
"Neyin bilgisini?"
"Sevgili dostum, bu meseledeki önemini göremediğini söyleme bana."
"Herhangi bir durumda aleyhine kullanılmaması için elle imza atmaktan kaçınmış olmalı."
"Hayır, amaç bu değil. Yine de meseleyi sonuçlandırabilmek için iki mektup yazmam gerekiyor. Biri şehirdeki bir şirkete; diğeri de genç bayanın üvey babası Bay Windibank'a; yarın akşam saat altıda burada bizi görmeye gelmesini rica eden bir mektup. Sanırım erkek akrabalarla işimiz olacak. Ve Doktor, mektuplara cevap gelene kadar yapabileceğimiz bir şey olmadığı için küçük problemimizi şimdilik rafa kaldırabiliriz."
Dostumun akıl yürütmedeki gücüne ve olağanüstü enerjisine inandığım için, bu benzersiz vakayla ilgilenirken gösterdiği kararlı ve rahat tavrının sağlam nedenleri olduğunu düşündüm. Sadece bir kez başarısızlığa uğradığını gördüm, o da Bohemya Kralı ve Irene Adler'in fotoğrafıyla ilgili vakada. Fakat önceden karşılaştığım olayları düşündüğümde, Holmes'un çözemediği bir olayın için gerçekten de çok karmaşık olması gerektiğini hissederim.
Onu, siyah kil piposunu tüttürürken bıraktım. Ama ertesi akşam geldiğimde, Bayan Mary Sutherland'in kayıp sevgilisinin kimliğiyle ilgili bütün ipuçlarını elde etmiş olacağına emindim.
O sıralarda, üzerine yoğunlaşmak zorunda kaldığım önemli bir mesele vardı işimle ilgili. Ertesi günü bir hastamın başucunda geçirmek zorunda kaldım. Ancak
saat altıya doğru serbest kalabildim. Bir faytona atladım ve bir yandan bu küçük esrarın çözülüşünü kaçıracağım diye korkarak, doğruca Baker Sokağı'nın yolunu tuttum. İçeri girdiğimde, Sherlock Holmes'u yalnız başına otururken buldum. Uzun, ince vücudu koltuğuna gömülmüş, yarı uykulu bir halde karşıladı beni. Çevredeki şişeler, deney tüpleri ve hidroklorik asitin yakıcı kokusu, bütün gününü o çok hoşlandığı kimyasal çalışmalarla geçirdiğini gösteriyordu.
"E, çözdün mü?" diye sordum girdiğimde.
"Evet. Barit bisülfatmış."
"Hayır, hayır, vakayı!" diye bağırdım.
"Ah, onu mu? Ben de üzerinde çalıştığım tuzu sordun sandım. Dün bazı ayrıntıların ilgi çekici olduğunu söylemiştim, ama meselede gizemli hiçbir yön yoktu. Korkarım tek sorun, suçluyu cezalandıracak bir kanun olmaması."
"Kimmiş peki, ve Bayan Sutherland'i terk etmesinin sebebi neymiş?"

ilhanx

Soru ağzımdan yeni çıkmış ve Holmes henüz cevap vermemişti ki önce koridorda ayak sesleri ve sonra da kapının çalındığını duyduk.
"Bu, kızın üvey babası Bay James Windibank olmalı," dedi
Holmes. "Saat altıda geleceğini yazmıştı. Girin!"
İçeri, tıraşlı ve soluk yüzlü, belirgin bir şekilde kaçamak tavırlı, son derece keskin ve delici gri gözlere sahip iri yapılı, orta boylu, otuz yaşlarında bir adam girdi. Bize meraklı bir bakış attı, parlak şapkasını büfenin üzerine koydu ve hafifçe selam vererek en yakın sandalyeye sindi.
"İyi akşamlar Bay James Windibank," dedi Holmes. "Sanırım, saat altıda buluşmamızı kabul eden, daktiloyla yazılmış bu mektup sizin."
"Evet bayım. Biraz geç kaldığım için özür dilerim, ama bilirsiniz işte, kendi kendimin efendisi değilim. Bayan Sutherland küçük sorununu size açtığı için üzgünüm, çünkü kirli çamaşırların ortaya koyulmasından hiç hoşlanmam. Buraya gelmesi tamamen benim rızam dışında oldu fakat siz de fark etmişsinizdir, kendisi çok heyecanlı bir kızdır ve bir konuda kararını vermişse onu durdurmak kolay değildir. Resmi polisle bir bağlantınızın olmadığını bildiğimden pek fazla önemsemediysem de böyle ailevi bir problemin duyulması hiç de hoş değil. Kaldı ki tamamen faydasız bir çaba bence, çünkü bu Hosmer Angel'i bulabileceğinizi pek sanmıyorum."
"Tam aksine," dedi Holmes sessizce, "Bay Hosmer Angel'-i bulacağıma inanmam için birçok sebebim var."
Bay Windibank şiddetle irkildi ve eldivenlerini elinden düşürdü. "Duymak için sabırsızlanıyorum," dedi.
"Ne kadar gariptir ki," diye söze başladı Holmes, "bir daktilonun da bir insanın el yazısı gibi kendine has özellikleri vardır. Eğer kullanılmamış değillerse, iki daktilo tıpatıp aynı olamaz. Bazı harfler diğerlerinden daha çok yıpranır; bazı harflerin ise sadece bir tarafı yıpranır. Şimdi Bay Windibank, bana gönderdiğiniz notta, 'e'-lerin üstünde hafif bir leke ve 'r'lerin kuyruğunda küçük bir kusur var. Kendine özgü on dört özellik daha var ama bu saydıklanm en belirgin olanları."
"Bürodaki bütün yazışmalarımızı bu makineyle yaptığımız için biraz eskimiş olduğu kesin," diye cevap verdi ziyaretçimiz, küçük, parlak gözleriyle Holmes'a bakarak.
"Şimdi size gerçekten çok ilginç bir çalışma göstereceğim Bay Windibank," diye devam etti Holmes. "Bu günlerde, daktilo ve suçla ilişkisi hakkında küçük bir makale yazmayı düşünüyorum. Biraz zaman ayırdığım bir konudur da. Elimde, kayıp adamdan geldiği iddia edilen dört mektup var. Hepsi de daktiloyla yazılmış. Her birinde, sadece 'e'lerin üstünde leke ve 'r'lerin kuyruksuz olmasından başka, büyütecimle bakarsanız fark edebileceğiniz aynı on dört özellik de görülüyor."
Bay Windibank, sandalyesinden fırladı ve şapkasını kaptı. "Böyle hayal ürünü konuşmalarla vakit kaybedemem Bay Holmes," dedi. "Eğer adamı yakalayabilirseniz yakalayın ve sonucunu bana da haber verin."
"Elbette," dedi Holmes, adamın arkasına geçip kapıyı kilitledikten sonra. "O halde size haber veriyorum: onu yakaladım!"
"Ne? Nerede?" diye bağırdı Bay Windibank. Yüzü bembeyaz olmuş, çevresine kapana kısılmış fare gibi bakmaya başlamıştı.
"Ah, ama bu işe yaramaz ...gerçekten yaramaz," dedi Holmes yumuşakça. "Bundan kurtuluş yolunuz yok Bay Windibank. Böyle basit bir sorunu çözmemin imkânsız olduğunu söylemeniz kötü bir iltifattı, çünkü her şey çok açık. Doğrusu bu! Oturun da her şeyi konuşalım."
Ziyaretçimiz bir sandalyeye çöktü. Yüzü hayalet görmüş gibi bembeyazdı ve alnında ter damlaları parlıyordu. "Ama kanunen...bir şey yapılamaz," diye kekeledi.
"Korkarım dediğiniz doğru. Ama aramızda kalsın, şimdiye kadar karşılaştığım en zalim, bencil ve kalpsiz hileydi bu, Bay Windibank. Şimdi ben olayların gidişatını anlatayım ve siz de yanılır-sam beni düzeltin."
Adam tamamen mahvolmuş biri gibi, başı göğsüne düşmüş, sandalyesine gömülmüş halde oturuyordu. Holmes, ayaklarını şöminenin köşesine koydu ve elleri cebinde, arkasına yaslanarak konuşmaya başladı. Bizimle değil de kendi kendine konuşuyor gibiydi.
"Adam sırf parası için kendinden çok yaşlı bir kadınla evlenir," diye söze başladı, "ve onlarla kaldığı sürece, evin kızının parasını kullanmanın keyfini çıkarır. Onların konumundaki insanlar için önemli bir miktar sayılabilecek bu paranın yokluğu ,ciddi değişikliklere yol açabilir. Bu yüzden parayı korumak için her şeyi göze alacaktır. Kız iyi niyetli ama duygusal ve sıcak kanlıdır ve bu kişiliği ve küçük geliriyle uzun süre bekâr kalması çok zordur. Evlenecek olması, yılda yüz sterlini kaybetmek anlamına gelirdi. Bu durumda, üvey babası bunu önlemek için ne yapar? Önce onu evde tutup yaşıtlarıyla arkadaşlık kurmasını engellemeye çalışarak işe başlar. Ama sonra bunun sonsuza kadar işe yaramayacağını görür. Zaten kız da inatçılaşmaya ve haklarını aramaya başlamıştır; bir baloya gitmek istediğini söyler. Peki o zaman kurnaz üvey babası ne yapar? Kalbinden çok, aklına yatan bir fikir bulur. Karısının yardımı ve suç ortaklığıyla kılık değiştirir.

ilhanx

Keskin gözlerini renkli gözlüklerle, yüzünü bir bıyık ve gür favorilerle, berrak sesini ise bir fısıltıyla gizler. Kızın miyopluğundan da faydalanarak Bay Hosmer Angel'a dönüşür ve aşık rolünü kendi oynayarak diğer aşıkları uzak tutar."
"Başlangıçta sadece bir şakaydı," diye inledi ziyaretçimiz. "Böyle kapılacağını hiç düşünmemiştik."
"Doğrudur. Ama gel gör ki, genç bayan tamamen kapılmıştır ve üvey babasının Fransa'da olduğuna inanmış olduğu için, bir ihanet ihtimali aklının ucundan bile geçmez. Zaten beyefendinin davranışları hoşuna gitmiştir; bir de annesinin güçlü bir şekilde ifade ettiği hayranlığı da araya girince, bu duyguları iyice pekişir. Sonra Bay Angel aramaya başlar, çünkü kıza olanların gerçek olduğuna inan-dırabilmeleri için mümkün olduğu kadar ileri gitmeleri gerekiyordur. Ayarlanan buluşmalar ve bir nişan, kızın duygularının bir başkasına yönelmesini kesinlikle engelleyecektir. Ama aldatmacanın sonsuza kadar süremeyeceğini onlar da bilir. Bu uydurulan Fransa gezileri zahmetli olmaya başlamıştır. Meseleyi öyle dramatik bir sona erdirmeleri gerekiyordur ki, genç bayanın zihninde kalıcı bir etki bıraksın ve bir süre başkalarına bakmasını önlesin. Kitap üstüne sadakat yemini ettirmeler ve düğünün sabahında, olabilecek bazı şeyler hakkında konuşmalar hep bu yüzden. James Windibank, Bayan Sutherland'in Hosmer Angel'a o kadar bağlanmasını istiyordu ki, gözü en az on yıl başka erkek görmesin. Onu kilise kapısına kadar götürür ve sonra daha fazla ileri gidemeyeceğini bildiğinden, faytonun bir kapısından binip diğerinden inme numarasıyla gözden kaybolur. Ben olayların bu şekilde geliştiğini düşünüyorum Bay Windibank!"
Holmes konuşurken, ziyaretçimizin kendine güveni geri gelmişti. Sandalyesinden kalkarak solgun yüzünde alaycı bir ifadeyle konuşmaya başladı.
"Anlattığınız gibi olabilir de, olmayabilir de Bay Holmes," dedi, "eğer göründüğünüz kadar zekiyseniz, şu anda kanunlara karşı gelenin ben değil kendiniz olduğunu da biliyorsunuzdur. Ben başından beri kanuna aykırı bir şey yapmış değilim, ama siz şu kapıyı kilitli tuttuğunuz sürece kişisel haklara tecavüz ve kanunsuz alıkoyma suçlarını işlemektesiniz."
"Dediğiniz gibi kanun size dokunamaz," dedi Holmes, kilidi ve kapıyı açarak, "ama cezayı sizin kadar hakkeden biri daha olmamıştır. Eğer genç bayanın bir erkek kardeşi veya arkadaşı olsaydı kırbacım şimdiye kadar sırtınıza indirmişti bile. Tanrı aşkına!" diye devam etti, adamın yüzündeki acı alayı fark ettiğinde öfkeden kızararak, "müşterilerime karşı görevim değildir ama galiba şuradaki kırbacı alıp bu meseleyi kendim..." Kırbaca doğru iki adım attı ama daha eline alamadan Bay James Windibank merdivenlerden koşarak indi, ağır dış kapıyı çarptı ve sokağın aşağısına doğru olanca hızıyla kaçarak gözden kayboldu.
"Soğukkanlı bir alçak daha!" dedi Holmes gülerek, kendini sandalyeye attıktan sonra. "Bu adam, ta ki çok kötü bir şey yapana kadar ortalıkta dolaşarak suçtan suça atılacak ve sonunda darağacını boylayacak. Ama vakamız bazı açılardan ilgi çekiciydi, değil mi Watson?"
"Ben henüz düşünce sürecinin aşamalarını tam olarak anlayabilmiş değilim," dedim.
"Anlatayım. Ta en başından, bu Bay Hosmer Angel'in garip davranışının ardında güçlü bir amacı olduğu belliydi. Bu olaydan en çok kazançlı çıkacak olanın da üvey baba olduğu açıkça görülüyordu. Sonra iki adamın hiçbir zaman bir araya gelmemiş olması, biri yokken diğerinin ortaya çıkması da kuşku vericiydi. Bir kılık değiştirmeyi çağrıştıran renkli gözlükler, garip ses ve gür favoriler de öyle. İmzasını bile daktiloyla atması, ki bu, genç bayanın adamın el yazısını çok iyi tanıdığını gösteriyordu, bütün şüphelerimi doğrulamış oldu. Görüyorsun ki bütün gerçekler hep tek bir yöne işaret ediyordu."
"Peki bunları nasıl kanıtladın?"
"Adamımı belirledikten sonra yardım almak kolaydı. Çalıştığı şirketi biliyordum. Elimde tarifi de olduğundan, kılık değiştirmek için kullanılmış olabilecek her şeyden - favori, ses gibi - arındırarak şirkete gönderdim ve bu tarifin çalışanlarından herhangi birine uyup uymadığını sordum. Daktilonun özelliklerini zaten fark etmiştim, bu yüzden adamın kendisine yazarak buraya gelmesini rica ettim. Cevap beklediğim gibi daktiloyla yazılmıştı ve benzer özellikleri gösteriyordu. Fenchurch Sokağı'ndaki Westhouse& Marbank'ten gelen cevap bu tarifin çalışanları James Windibank'e harfi harfine uyduğunu söylüyordu. Voila tout!"
"Peki, Bayan Sutherland?"
"Ona söylersem bana inanmayacaktır. Eski bir Fars atasözü vardır, 'Bir kadının hayalini elinden almak, bir kaplanın yavrusunu elinden almaya benzer'. Hafız'da da Horace'da olduğu kadar anlam ve dünya bilgisi vardır."
KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜ
Geçen yıl sonbaharda dostum Sherlock Holmes'a uğradığımda, onu, kızıl saçlı, parlak yüzlü, güçlü yapılı, yaşlıca bir adamla koyu bir sohbete dalmış halde buldum. Rahatsız ettiğim için özür dileyerek odadan çıkacaktım ki, Holmes aniden beni odaya çekti ve arkamdan kapıyı kapattı.
"Daha iyi bir zamanda gelemezdin dostum Watson," dedi içten bir şekilde.
"Meşgul olduğunu düşündüm."

ilhanx

"Öyleyim. Hem de çok."
"O halde yan odada bekleyebilirim."
"Kesinlikle gereksiz. Bu beyefendi, en başarılı vakalarımda ortağım ve yardımcım olmuştur ve hiç şüphem yok ki sizin meselenizde de aynı şekilde yardımcı olacaktır Bay Wilson."
Adam oturduğu yerden kalkarak belli belirsiz bir selam verdi ve küçük, kıpır kıpır gözleriyle beni süzmeye başladı.
"Kanepeye otur," dedi Holmes, koltuğuna gömülerek. Böyle durumlarda alışkanlık edinmiş olduğu gibi, ellerinin parmak uçlarını bir araya getirmişti. "Senin de benim gibi, olağanın ve günlük hayatın sıradanlığının dışındaki
garipliklerden hoşlandığını biliyorum sevgili Watson. Benim küçük maceralarımı, darılma ama, biraz da süsleyerek anlatma hevesinden anlaşılıyor bu."
"Senin vakaların bana her zaman ilginç gelmiştir," dedim.
"Geçen gün, Bayan Mary Sutherland'in o çok basit problemiyle karşılaştığımızda, garip ve sıradışı olaylar için hayatın kendisine bakmamız gerektiğini, çünkü hayatın, her zaman hayal gücünün ötesinde örnekler sunduğunu söylediğimi hatırlıyorsundur."
"Hâlâ şüpheyle karşıladığım bir düşünce."
"Buna eminim Doktor, fakat şimdi sana sıralayacağım gerçekleri duyunca bu kararından vazgeçecek ve benim haklı olduğumu göreceksin. Pekâlâ; Bay Jabez Wilson bu sabah bana geldi ve uzun zamandır dinlediğim en garip hikâyelerinden birini anlatmaya başladı. Daha önceden böyle şeylerin büyük değil daha çok küçük suçlarda görüldüğünü, hatta bazen ortada gerçekten bir suç olup olmadığının bile şüpheli olduğunu söylediğimi duymuşsundur. Şimdiye kadar anlatılanlardan bir suçun söz konusu olup olmadığını şu an için söylemem imkânsız, fakat olayların gidişatı çok ilginç. Bay Wilson, belki de hikâyenizi yeniden anlatma nezaketinde bulunursunuz. Bunu sadece dostum Dr. Watson da duysun diye değil, ben bu garip hikâyenin en ince ayrıntılarını tekrar gözden geçirebileyim diye de istiyorum. Kural olarak, bir olayın gidişatını dinlediğimde hafızamdaki binlerce benzer vakayı tarayıp olayı tamamlarım. Oysa şu an, dinlediğim hikâyenin benzersiz olduğunu kabul etmeliyim."
İri yarı müşteri, sanki biraz da kibirle, göğsünü kabarttı ve paltosunun cebinden kirli, kırışmış bir gazete çıkardı. Adam gazeteyi dizine koymuş, başını öne eğmiş, reklam köşesine bakarken ben de dostumun yaptığı gibi, kıyafeti veya görünüşünden ipuçları çıkarmak için adamı iyice incelemeye koyuldum. İncelememden fazla bir şey çıkaramadığımı itiraf etmeliyim. Konuğumuz ortalama bir İngiliz tüccarının bütün özelliklerini göstermekteydi: şişman, kibirli ve ağır kanlı. Üstünde, fazlasıyla bol, kareli bir pantolon ve önü iliklenmemiş, pek temiz olmayan bir ceket vardı. Pasaklı yeleğinde, pirinçten bir zincirle tutturulmuş köşeli bir metal parçası süs olarak sallanıyordu. Eskimiş şapkası ve kadife yakalı solmuş kahverengi paltosu, yanındaki sandalyede duruyordu. Parlak kızıl kafası ve kederli, mutsuz ifadesi dışında dikkat çekici pek bir şey yoktu.
Sherlock Holmes bir an yaptığımı fark ederek kafasını salladı ve meraklı bakışlarımı görerek gülümsedi.
"Beyefendinin bir zamanlar bilek gücüyle çalıştığı, enfiye çektiği, mason olduğu, Çin'e gittiği ve son zamanlarda çok yazı yazdığı dışında söyleyebileceğim başka bir şey yok."
Bay Jabez Wilson oturduğu yerden fırladı. Başparmağı gazetenin üzerinde, bakışlarıysa Holmes'daydı.
"Tanrı aşkına Bay Holmes, bütün bunları nasıl bildiniz?" diye sordu. "Mesela bilek gücüyle çalıştığımı nasıl anladınız? Gerçekten de iş hayatına bir gemi marangozu olarak başladım."
"Elleriniz, beyefendi. Sağ eliniz sol elinizden epeyce büyük. Onunla çalışmışsınız ve kaslarınız da ona göre gelişmiş."
"Peki ya enfiye, ya masonluk?"
"Birliğinizin katı kurallarına karşı gelmek istemem ama göğsü-nüzdeki rozet bunu gösteriyor."
"Ah elbette, nasıl da unutmuşum. Ya yazı?"
"Sağ kolluğunuzda oldukça parlak bir bölge var ve sol kolluğunuz, üzerine yaslanmaktan düzleşmiş."
"Peki Çin?"
"Sağ bileğinizin hemen üstündeki balık dövmesi sadece Çin'de yapılmış olabilir. Dövmeler üzerine küçük bir çalışma yapmıştım, hatta çalışmam, bu konuyla ilgili literatüre bile girdi. Balığın yüzgeçleri üzerindeki zarif pembelik tamamen Çin'e özgü. Ayrıca saatinizin zincirinde bir Çin parası asılı olduğunu da görünce her şey tamamlanmış oluyor."
Bay Jabez Wilson kahkahalarla güldü. "Ben de sandım ki..." dedi. "Önce yaptığınızın dahice olduğunu düşünmüştüm ama şimdi görüyorum ki o kadar da mühim bir şey değilmiş."
"Sanırım bazı şeyleri açıklamakla hata ediyorum Watson," dedi Holmes. Bilirsin, 'Ornne ignotum pro magnifico' ve böyle açık sözlü olmaya devam edersem, küçük şöhretim sönecek. Neyse, bize ilanı gösterebilir misiniz Bay Wilson?"

ilhanx

"Evet zaten bulmuştum," diye cevap verdi, kalın, kızarmış parmağını sütunun üzerinde tutarak. "İşte burada. Her şey bununla başladı. Kendiniz okuyun bayım."
Gazeteyi alarak okumaya başladım:
'KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜNE: AB.D. Pennsylvania, Leba-nonlu Ezekiah Hopkins' in vasiyeti ve isteği üzerine, haftada 4 sterline çalışabilecek bir Kulüp üyesi aramaktadır. Bu ilan, vücudu ve zihni kuvvetli, yirmi bir yaşından büyük, kızıl saçlı herkese açıktır. Başvurular, pazartesi saat on birde, Pope's Court, Fleet Sokağındaki Kulüp binasında Duncan Ross'a şahsen yapılacaktır.'
"Bu da ne demek?" diye söze girdim, bu garip ilanı ikinci kez okuduktan sonra.
Holmes, keyfi yerinde olduğu zamanlar yaptığı gibi, oturduğu yerde kıkırdıyordu. "Biraz alışılmadık, değil mi?" dedi. "Şimdi, Bay Wilson, bize kendinizden, ailenizden ve bu ilanın hayatınızda yol açtığı değişikliklerden bahsetmeye başlayabilirsiniz. Doktor, önce siz gazeteye ve yayınlandığı tarihe bir bakın."
"27 Nisan 1890 tarihli 'The Morning Chronicle', Tam iki ay öncesinin."
"Çok güzel. Evet, Bay Wilson?"
"Size de anlattığım gibi, Bay Sherlock Holmes," dedi Jabez Wilson, alnını silerek, "Coburg Meydanı'nda küçük bir rehinci dükkânım var. Çok büyük değil ve son yıllarda ancak geçinebilecek kadar kazanıyorum. Eskiden iki yardımcım olurdu ama artık sadece bir tane var. O da mesleği öğrenmek için yarım maaşa razı oluyor."
"Bu gencin adı nedir?" diye sordu Sherlock Holmes.
"Adı Vincent Spaulding ve o kadar da genç değil aslında. Yaşını söylemek çok zor. Ondan daha zeki bir yardımcı bulamazdım herhalde. Ona verebildiğimin iki katını kolaylıkla kazanabilir aslında. Ama sonuçta o halinden memnunsa neden aklına böyle şeyler sokayım ki?"
"Gerçekten de neden yapasınız ki? Piyasa rayicinden daha düşük bir maaşa çalışan bir elemanınız olduğu için şanslısınız. Günümüzün çalışanları için pek sık rastlanan bir şey değil. Acaba yardımcınızın özellikleri anlattığınız kadar iyi mi?"
"Ah, onun da bazı kusurları var tabii," dedi Bay Wilson. "Onun kadar fotoğraf delisi biri yoktur herhalde. İşinde kendini geliştireceği yerde eline fotoğraf makinesini alıp dışarı fırlar veya resimlerini tabetmek için, tavşanın deliğine girdiği gibi kilere iner ve bir daha da çıkmaz. En büyük kusuru bu. Bunun dışında iyi bir işçidir. İçinde hiç kötülük yoktur."
"Hâlâ sizinle çalışıyor sanırım."
"Evet, beyefendi. O ve ara sıra yemek yapıp ortalığı temizleyen on dört yaşında bir kız - evimdeki bütün insanlar bunlar, çünkü dulum ve hiç çocuğum olmadı. Üçümüz sessiz sakin yaşayıp gidiyoruz; hiçbir şey yapmasak da başımızı sokacak bir evimiz var ve en azından borçlarımızı ödeyebiliyoruz.
"Ama, düzenimizi bozan ilk şey bu ilan oldu. Sekiz hafta önce bugün, Spaulding elinde bu gazeteyle büroya gelip şöyle dedi:
" 'Keşke kızıl saçlı olsaydım, Bay Wilson.'
" 'O da neden?' diye sordum.
" 'Bakın,' dedi, 'Kızıl Saçlılar Kulübü yeni bir iş ilanı daha vermiş. Oldukça iyi bir maaş veriyorlar ve anladığım kadarıyla hâlâ eleman açıkları var. Adamlar ellerindeki parayla ne yapacaklarını bilemiyorlar herhalde. Saçımın rengini değiştirebilecek olsaydım hiç düşünmeden atlardım.'
'Bu kulüp de neyin nesi?' diye sordum. Evden sık çıkan bir adam değilim, Bay Holmes. İşimle evim aynı yerde olduğu için bazen haftalarca evin kapısından öteye adım atmadığım olur. Bu yüzden dışarıda neler olup bittiğinden pek haberim olmuyor ve dolayısıyla böyle haberleri dinlemek hoşuma gidiyor. Neyse...
" 'Kızıl Saçlılar Kulübü'nü duymadınız mı?' diye sordu yardımcım, gözlerini açarak.
" 'Hiç duymadım.'
" 'Bu geçekten garip biliyor musunuz, çünkü işlerden biri tam size göre aslında.'
" 'Peki ne veriyorlarmış?' diye sordum.
" 'Yılda bir-iki yüz, ama iş çok basit, bir yandan da asıl işinize devam edebilirsiniz.'
"Tahmin edersiniz ki buna kulak kabarttım, çünkü birkaç yıldır işler pek iyi gitmiyordu ve yılda birkaç yüz sterlin, durumumu düzeltmeye yeterdi.
" 'Bana her şeyi anlat,' dedim.
" 'Bakın,' dedi ilanı göstererek, 'Kulüp bir eleman arıyor, başvuracağınız adres de burada yazılı. Kulüp, bildiğim kadarıyla, Eze-kiah Hopkins adında tuhaf bir Amerikalı milyoner tarafından kurulmuş. Kendisi de kızıl saçlıymış ve bütün kızıl saçlılara büyük bir sempatisi varmış; bu yüzden öldükten sonra mirasının kızıl saçlı insanlara kolaylık sağlamayı amaçlayan bir vakıf kurulmasında kullanılmasını istemiş. Duyduğum kadarıyla maaş çok iyi, iş de çok basitmiş.'
" 'Fakat,' dedim, 'başvuracak milyonlarca kızıl saçlı vardır herhalde. '
" 'Düşündüğünüz kadar çok değil,' diye cevap verdi. 'Zaten bu ilanlar, Londralı ve yetişkin insanlarla sınırlı. Bu Amerikalı, iş hayatına gençken Londra'da başlamış ve vefa borcunu böyle ödemek istemiş. Yine

ilhanx

söylenenlere göre, saçın açık veya koyu kızıl olması yetmiyormuş, sizinki gibi parlak kırmızı olması gerekiyormuş. İşte Bay Wilson, eğer başvursaydınız hemen işe alınırdınız; ama belki de birkaç yüz sterlin için değmez.'
"Sizin de gördüğünüz gibi baylar, benim saçım çok parlak bir kızıl renge sahip ve bu konuda benimle yarışabilecek kimse olmadığını düşündüm. Vincent Spaulding bu konuda çok şey biliyor gibiydi; bu yüzden, yararı dokunacağını düşünerek, kepenkleri kapatıp benimle gelmesini söyledim. Zaten o da böyle bir tatile çok hevesliydi. İlanda verilen adrese doğru yola çıktık.
"Böyle bir görüntüyü bir daha görmek istemem Bay Holmes. Kuzeyden, güneyden, doğudan ve batıdan, saçında en ufak kızıl bir ton bulunan herkes şehre gelmiş adresi soruyordu. Fleet Sokağı, kızıl saçlı insanlarla dolup taşıyordu. Pope's Court, bir manavın portakal tezgâhına dönmüştü. Ülkemizde kızıl saçlıların bu denli fazla olduğunu bilmiyordum. Her ton vardı - saman, limon, portakal, kiremit, ciğer, kil; fakat Spaulding'in dediği gibi canlı parlak kırmızı yoktu. Ben olsam bu kalabalığı görüp vazgeçerdim ama Spaul-ding'e söz geçiremedim. Nasıl becerdi bilmem, iterek, çekerek, sürükleyerek, beni bir şekilde kalabalığın arasından çıkarıp büronun önündeki merdivenlere kadar getirdi. İki yönde hareket vardı, bazıları umutla yukarı çıkıyor, diğerleri üzgün geri dönüyordu. Elimizden geldiğince ilerledik ve sonunda büroya girebildik."
"Yaşadıklarınız çok ilginç," diyerek araya girdi Holmes, müşterisi bir an durakladığında ve hafızasını tazelemek için biraz enfiye çekti. "Lütfen ilginç hikâyenize devam edin."
"Büroda, birkaç sandalye ve ardında benden daha kızıl saçlı küçük bir adamın oturduğu bir masadan başka bir şey yoktu. Gelen her adaya bir şeyler söylüyor ve her seferinde onları eleyecek birkaç kusur bulabiliyordu. İşe kabul edilmek o kadar da kolay görünmüyordu. Fakat sıra bize geldiğinde bu küçük adam bana herkesten daha iyi davrandı ve özel konuşabilmemiz için kapıyı kapattı.
" 'Bu, Bay Jabez Wilson;' dedi yardımcım, 'Kulüpte işe girmek istiyor.'
" 'Ve kendisi bu işe çok uygun,' diye cevap verdi diğeri. 'Fakat takdir edersiniz ki biz de bazı önlemler aldık.' Bunu söyledikten sonra iki eliyle saçlarımı kavradı ve ben acı içinde bağırana kadar çekti.
'Gözleriniz yaşardı,' dedi, saçlarımı bırakarak.
'Kusura bakmayın bayım; bu konuda dikkatli olmamız gerekiyor, çünkü daha önceden iki kez perukla, bir kez de boyayla kandırıldık. Neyse sizinki hakikiymiş.'
Pencereye giderek var gücüyle işin alındığını bağırdı. Aşağıdan bir uğultu koptu ve herkes farklı yönlere doğru gözden kayboldu.
Artık ben ve patronum dışında başka kızıl saçlı kalmamıştı.
" 'Benim adım,' dedi, 'Duncan Ross ve ben kendim de soylu velinimetimizin vakfından yararlanan bir emekliyim. Evli misiniz Bay Wilson? Çocuklarınız var mı?'
"Olmadığını söyledim.
"Yüzü aniden asıldı.
" 'Aman Tanrım!' dedi. 'Bu gerçekten çok ciddi! Bunu duyduğuma üzüldüm. Çünkü vakıf, kızıl saçlıların hem devamını sağlamayı, hem de çoğalmalarını amaçlar. Bekâr olmanız büyük talihsizlik.'
"Bunun üzerine benim de yüzüm asıldı Bay Holmes, çünkü işi alamayacağımı sandım. Fakat adam birkaç dakika düşündükten sonra önemli olmadığını söyledi.
" 'Bir başkası olsaydı ciddi bir eksiklik sayılırdı, fakat sizin gibi saçları olan biri için kuralları biraz esnetmeliyiz' dedi. 'Yeni işinize ne zaman başlayabilirsiniz?'
" 'E, biraz aptalca gelebilir ama zaten bir işim var,' dedim.
" 'Ah önemli değil Bay Wilson!' dedi Vincent Spaulding. 'Bunu halledebileceğime inanıyorum.'
" 'Hangi saatlerde çalışacağım?' diye sordum.
" 'Ondan ikiye.'
"Bir rehinci en çok akşamlan çalışır Bay Holmes, özellikle de ödeme gününden önceki perşembe ve cuma akşamlan. Bu yüzden sabahları çalışmak bana uyardı. Kaldı ki, yardımcım işi iyi biliyordu ve bir şey olduğunda ilgilenebilirdi.
" 'Bu bana çok uygun,' dedim. 'Peki ya ücret?'
" 'Haftada 4 sterlin.'
" 'Ya yapılacak iş?'
" 'Tamamen göstermelik.'
" 'Tamamen göstermelik derken ne demek istiyorsunuz?"
" 'Bütün mesai boyunca büroda ya da en azından binada olmak zorundasınız. Eğer dışarı çıkarsanız, işi sonsuza kadar kaybedersiniz. Vasiyet bu konuda çok açık. Aksi takdirde şartlara uymamış olursunuz.'
" 'Zaten günde sadece dört saat, bu yüzden dışan çıkmayı hiç düşünmem,' dedim.
" 'Hiçbir bahane kabul edilmez,' dedi Bay Duncan Ross, 'ne hastalık, ne iş, ne de başka bir şey. Hep büroda olmanız gerekiyor, yoksa işi unutun.'

ilhanx

" 'Peki yapılacak iş nedir?'
" 'Britannica Ansiklopedisi'nin kopyasını çıkarmak. İlk cildinden başlarsınız. Kendi mürekkebinizi, kalemlerinizi ve kurutma kâğıdınızı kendiniz getiriyorsunuz, biz sadece bu masayla sandalyeyi veriyoruz. Yarın başlar mısınız?'
" 'Elbette,' diye cevap verdim.
" 'O halde görüşmek üzere, Bay Jabez Wilson. Bu konumu elde ettiğiniz için sizi tebrik ederim.' Beni kapıya kadar geçirdi ve biz yardımcımla eve döndük. O kadar mutluydum ki söyleyecek söz bulamıyordum.
"Bütün gün bu meseleyi düşündüm ve akşam olduğunda yine keyfim kaçmıştı, çünkü her şeyin, amacını anlayamadığım bir sahtekârlık olduğunu düşünmeye başlamıştım. Birinin böyle bir vasiyet bırakması veya Britannica Ansiklopedisi'nin kopyasını çıkarmak gibi basit bir şey için para veriyor olmaları akla mantığa sığmıyordu. Vincent Spaulding beni neşelendirmek için elinden geleni yaptı fakat yatma zamanı geldiğinde bu işten çekilmeyi aklıma koymuştum. Ertesi sabah, farklı bir ruh haliyle uyandım ve işe bir göz atmaya karar verdim. Gidip bir şişe mürekkep, bir dolmakalem ve yedi sayfa kağıt alarak Pope's Court'un yolunu tuttum.
"Biraz şaşkınlık ve zevkle, her şeyin ayarlanmış olduğunu gördüm. Masa benim için hazırlanmış, Bay Duncan Ross da işe gelip gelmediğimi kontrol etmek için beni bekliyordu. 'A' harfinden başlamamı söyledi ve beni yalnız bıraktı. Ama ara sıra her şeyin yolunda gidip gitmediğini görmek için geliyordu. Saat ikide bana iyi günler diledi, yazdıklarıma iltifat etti ve ben çıktıktan sonra büronun kapısını kilitledi.
"Bu günlerce böyle devam etti, Bay Holmes. Müdür cumartesi günü gelerek haftalık dört sterlinimi verdi. Ertesi hafta, ondan sonraki hafta da hep aynıydı. Bay Duncan Ross yavaş yavaş sadece sabahları gelmeye, bir süre sonra da hiç gelmemeye başladı. Buna rağmen, odayı bir an için bile olsa terk etmeye cesaret edemedim, çünkü ne zaman geleceğini bilemezdim, iş benim için çok iyiydi ve kaybetmeyi göze alamazdım.
"Böylece sekiz hafta çalıştım. Fazla geçmeden 'B' harfine başlayacağımı umuyordum. Yazdıklarımla neredeyse bir rafı doldurmuştum. Ama sonra birden bütün iş sona erdi."
"Sona mı erdi?"
"Evet bayım. Hem de bu sabah. Her zamanki gibi saat onda gittim ama kapı kapalı ve kilitliydi. Üstüne de bir karton yapıştırılmıştı. İşte burada, kendiniz okuyun."
Bir dosya kâğıdı büyüklüğünde beyaz bir kartondu. Şöyle yazıyordu:
KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜ FESHEDİLMİŞTİR.
9 EKİM 1890
Sherlock Holmes ve ben bu kısa yazıyı ve arkasındaki üzgün yüzü inceledik. Fakat meselenin komik tarafı o kadar ağır bastı ki dayanamayıp kahkahalarla gülmeye başladık.
"Ben burada komik bir şey göremiyorum," diye bağırdı müşteri, kızıl saçlarının diplerine kadar kızararak. "Bana gülmekten başka yapabileceğiniz bir şey yoksa gideyim."
"Hayır, hayır," diye atıldı Holmes, adamı henüz kalktığı sandalyeye tekrar oturtarak. "Bu vakayı hayatta kaçırmam. O kadar alışılmadık ki. Darılmayın ama
biraz da komik bir tarafı var hikâyenizin. Lütfen, yazıyı kapıda bulduktan sonra ne yaptığınızı anlatın bize şimdi."
"Şaşırmıştım beyefendi. Ne yapacağımı bilemiyordum. Sonra çevredeki bürolara gittim, ama hiç kimse bir şey bilmiyordu. Son olarak, giriş katında muhasebecilik yapan bina sahibine gittim ve Kızıl Saçlılar Kulübü'ne ne olduğunu sordum. Böyle bir şeyi hiç duymadığını söyledi. Sonra ona Bay Duncan Ross'un kim olduğunu sordum. Bu ismi ilk defa duyduğunu söyledi.
" 'Yani,' dedim, '4 numaradaki beyefendi.'
" 'Ne, kızıl saçlı adam mı?'
" 'Evet.'
" 'Onun adı William Morris'tir,' dedi. 'Kendisi avukattır. Burayı kendi yerine geçene kadar geçici bir büro olarak kullanıyordu. Dün taşındı.'
" 'Onu nerede bulabilirim?'
" 'Yeni bürosunda. Bana adresi vermişti. Evet, King Edward Sokağı 17 Numara, St. Paul civarı.'
" 'Yola koyuldum Bay Holmes, fakat adrese gittiğimde oranın bir atölye olduğunu ve kimsenin William Morris veya Duncan Ross adında birini tanımadığını gördüm."
"Peki o zaman ne yaptınız?"
"Saxe-Coburg Meydanı'ndaki evime gittim. Yardımcım da işin içinden çıkamadı. Tek söylediği, beklersem postayla haber alabileceğim oldu. Ama bu yeterli değildi Bay Holmes. Mücadele etmeden vazgeçmek istemedim. Böylece, ihtiyacı olan insanlara tavsiyede bulunduğunuzu önceden duymuş olduğumdan doğruca size geldim."

ilhanx

"Çok da iyi ettiniz," dedi Holmes. "Vakanız son derece ilginç. Bu yüzden bununla ilgilenmekten memnun olacağım. Anlattıklarınızdan çıkarabildiğim kadarıyla, görünürden daha ciddi bir durumla karşı karşıya olabiliriz."
"Hem de çok ciddi!" dedi Bay Jabez Wilson. "Çünkü haftada dört sterlin kaybediyorum."
"Sizin kişisel olarak," diye söze girdi Holmes, "bu garip kulüpten zarar gördüğünüzü hiç sanmıyorum. Tam tersi, yaklaşık 30 sterlin kazandınız, üstüne üstlük 'A' harfiyle başlayan bir sürü bilginiz oldu. Hiçbir şey kaybetmiş değilsiniz."
"Hayır bayım. Ama ben onların kim olduklarını ve - eğer bu gerçekten bir sahtekârlıksa - böyle bir sahtekârlık yapmaktaki amaçlarını öğrenmek istiyorum. Çünkü bu bir şakaysa eğer, onlara otuz iki sterline mal oldu."
"Bazı noktaları açıklığa kavuşturmamız gerekiyor. İlk olarak size şunu sormak istiyorum Bay Wilson: Bu ilana dikkatinizi çeken asistanınız oldu - kendisi sizinle ne kadar zamandır çalışıyor?"
"O tarihte bir ay olmuştu."
"Sizi ne şekilde buldu?"
"Verdiğim bir ilana karşılık."
"Tek başvuran o muydu?"
"Hayır bir düzine aday vardı."
"Neden onu seçtiniz?"
"Çünkü becerikliydi ve ucuza geldi."
"Tam olarak söylersek, yarım maaşa."
"Evet."
"Bize Vincent Spaulding'i tarif eder misiniz?"
"Kısa boylu, sağlam yapılı, hareketli biri. En az otuz yaşlarında olmasına rağmen yüzünde hiç tüy yok. Alnında ise beyaz bir leke var."
Holmes düşünceli bir şekilde oturduğu yerden doğruldu. "Tam tahmin ettiğim gibi," dedi. "Kulaklarında küpe deliği var mıydı?"
"Evet bayım. Gençken bir çingeneye yaptırdığını söylemişti."
"Anlıyorum," dedi Holmes sandalyesine tekrar gömülerek. "Hâlâ sizinle mi?"
"Evet bayım. Hatta onu bıraktım da geldim."
"Siz yokken işleriniz yürüyor mu?"
"Hiç şikayetim olmadı bayım. Sabahları pek iş olmaz zaten."
"Bu kadarı yeterli Bay Wilson. Bir-iki güne kalmaz, size haber veririm. Bugün cumartesi. Umarım pazartesiye kadar bu meseleyi sonuçlan dınnz."
"E, Watson," dedi Holmes, misafirimiz gittikten sonra. "Bütün
bunlardan ne çıkarıyorsun?"
"Hiçbir şey," diye cevap verdim dürüstçe. "Çok esrarlı bir iş." "Genelde," dedi Holmes, "bir şey ne kadar garip görünüyorsa, o denli az gizemli olduğu ortaya çıkar. Tıpkı sıradan bir yüzü tanımlamanm çok zor olduğu gibi, asıl akıl karıştıran da sıradan, genel suçlardır. Ama bu meselede daha hızlı davranmalıyım."
"Peki ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordum.
"Pipo içmeyi," diye cevap verdi. "Bu, en az üç pipoluk bir problem ve bu yüzden elli dakika boyunca konuşmayalım." İnce dizlerini çenesine kadar çekerek sandalyeye kıvrıldı ve gözlerini kapatarak orada öylece oturdu. Ağzındaki siyah piposu garip bir kuşun gagası gibi duruyordu. Bir süre sonra, uyuyakaldığını düşünmeye başlamıştım ki birden sandalyesinden fırladı ve piposunu şöminenin üstüne koyarak konuşmaya başladı.
"Bugün öğleden sonra St. James Salonu'nda Sarasate oynuyor. Ne dersin Watson? Hastaların sana birkaç saat izin verirler mi?"
"Bugün yapacak bir şeyim yok. İşim hiçbir zaman fazla vaktimi almıyor zaten."
"O halde şapkanı al ve gel. Önce şehir merkezine gideceğim, yolda öğlen yemeği yiyebiliriz. Bugünkü programda Alman müziği var, ki bunu İtalyan veya Fransız müziğine tercih ettiğimi bilirsin. Her zaman daha içe dönüktür ve bugün de bana lâzım olan bu. Gidelim!"
Metroyla Aldersgate'e kadar gittik; oradan kısa bir yürüyüşle, bu sabah dinlediğimiz garip hikâyenin geçtiği Saxe-Coburg Mey-danı'na gittik. Sakin, küçük, kibar bir semtti. Dört sıra iki katlı kiremit evler biraz çimen, biraz da solmuş defne çalılarından oluşan bir alana bakıyordu. Yine de bütün bunlar dumanlı, sevimsiz atmosferi engelleyemiyordu. Köşede, kahverengi bir tabela üzerine beyaz harflerle "JABEZ WILSON" yazılıydı, böylece evin, kızıl saçlı müşterimizin işlerini yürüttüğü yer olduğu anlaşılıyordu. Sherlock Holmes, evin önünde durdu ve parlayan gözleriyle, baştan aşağı inceledi. Sonra yavaşça sokağın yukarısına yürüdü ve gerisin geri köşeye doğru gelmeye başladı. Hâlâ dikkatle bakıyordu. Sonunda rehincinin önüne geldi, bastonuyla kaldırıma iki-üç kez sertçe vurduktan sonra kapıyı çaldı. Parlak

ilhanx

görünüşlü, tıraşlı yüzüyle genç bir adam kapıyı açtı ve onu içeri buyur etti. "Teşekkür ederim," dedi Holmes. "Sadece buradan sahile nasıl gidileceğini soracaktım."
"Sağdan üçüncü sokaktan dönün, sonra soldan dördüncü sokaktan girin," diye cevap verdi adam çabucak, kapıyı kapatırken.
"Akıllı bir adam," dedi Holmes, oradan ayrılırken. "Bana kalırsa, Londra'nın en akıllı dördüncü adamıyla karşı karşıyayız; hatta üçüncü bile olabilir. Onun hakkında daha önceden bir şeyler duymuştum."
"Görünüşe göre," dedim, "Bay Wilson'in yardımcısı, bu Kızıl Saçlılar Kulübü meselesinde önemli bir rol oynuyor. Eminim buraya sırf onu görebilmek için geldin."
"Onu değil."
"Kimi o zaman?"
"Pantolonunun dizlerini."
"Peki ne gördün?"
"Görmeyi beklediğimi."
"Kaldırıma neden vurdun?"
"Sevgili Doktor, şimdi gözlem zamanı, konuşma zamanı değil. Bir düşman ülkesindeki casuslar gibiyiz. Saxe-Coburg Meydanı hakkında bir şeyler öğrendik. Şimdi arka sokakları keşfedelim."
Saxe-Coburg Meydanı'ndan köşeyi döndükten sonra karşılaştığımız görüntü, bir resmin ön yüzüyle arka yüzü arasındaki fark kadar dikkat çekiciydi. Şehir merkezinin trafiğini kuzeye ve batıya bağlayan ana arterlerden birinin üzerindeydik şimdi. Çevredeki ticaret merkezleri, gideniyle geleniyle sürekli bir hareket halindeydi ve kaldırımlar, koşuşturan yayaların ayak izlerinden kapkara olmuştu. Gösterişli mağazaları ve büyük iş merkezleriyle biraz önce geldiğimiz solgun ve hareketsiz yerden çok farklıydı.
"Bir bakalım," dedi Holmes, köşede durup caddeye bakarak, "buradaki binaların sırasını hafızama yerleştirmek istiyorum. Londra'yı iyi tanımak benim hobim. Şuradaki tütüncü, Mortimer'in yeri, sonra küçük gazeteci, şu da City&Suburban Bankası'nın Coburg şubesi, ardından Vejetaryen Restoranı geliyor ve şuradaki de Mc Farlane'in fayton yapım atölyesi. Buradan da direkt diğer bloğa geçiliyor. Şimdi Doktor, görevimizi tamamladığımıza göre eğlenceye geçebiliriz. Bir sandviç ve bir fincan kahve, oradan da kemanların tatlı, zarif ve uyumlu dünyasına. Orada, bizi bilmeceleriyle rahatsız edecek kızıl saçlı müşteriler olmaz."
Dostum, sadece icrada değil, beste yapmakta da hünerli iyi bir müzisyendi. Bütün öğleden sonra konser salonunda büyük bir mutlulukla oturup, ara sıra zayıf parmaklarım müziğin temposuna göre sallayarak, hafifçe gülümseyen yüzü, rahat, hülyalı bakışlarıyla kendini müziğe verdi. Dedektif Holmes'tan; acımasız, keskin zekâlı ve becerikli Holmes'tan eser yoktu. Benzersiz karakterinin bu ikili tabiatı zaman zaman birbirinin yerini alarak baskın çıkıyordu. Arada sırada ortaya çıkan şiirsel ve düşünceli ruh halinin, aşırı zekası ve kurnazlığına bir tepki oluşturduğunu düşünmüşümdür çoğu zaman. Tabiatmdaki bu değişiklikler, aşırı bezginlikle tüketici bir enerjiklik arasında gidip gelmesine yol açıyordu. Bazen günlerce koltuğunda oturup doğaçlamaları ve gotik çalışmalarıyla ilgilenirdi. Ama içindeki av tutkusu uyandığında o parlak akıl gücü geri döner, yöntemlerini bilmeyen insanları yeniden hayrete düşürürdü. Onu St. James Salonu'nda müziğe gömülmüş halde gördüğümde, izini sürdüğü insanların sonunun hiç de iyi olmayacağını hissettim.
"Şüphesiz, artık eve gitmek istiyorsundur Doktor," dedi dışarı çıktığımızda.
"Evet, iyi olurdu."
"Benim birkaç saatlik bir işim var. Bu Coburg Meydanı'ndaki iş ciddi."
"Neden ciddi?"
"Büyük bir suç işlenme aşamasında. Zamanında engel olabileceğimize inanıyorum. Ama bugünün cumartesi olması işleri biraz karışıyor. Bu gece yardımına ihtiyacım olacak."
"Saat kaçta?"
"On iyi olurdu."
"Saat onda Baker Sokağı'nda olacağım."
"Çok güzel. Bir şey daha var Doktor, bu iş biraz tehlikeli olabilir, o yüzden lütfen, ordudan kalma silahını da yanma al." Selam verdi ve topukları üzerinde dönerek kalabalığın içinde gözden kayboldu.
Sherlock Holmes'la ilişkimde, onu anlayamadığım ve kendimi bir aptal gibi hissettiğim zamanlar olur. Bu davada da aynısı oldu; onun duyduklarını ben de duymuştum, gördüklerini ben de görmüştüm, ama sözlerinden anlaşılıyordu ki, o sadece olanları değil, olacakları da görmüştü. Ne var ki bütün mesele benim için karmaşıklığını ve garipliğini hâlâ koruyordu. Kensington'daki evime giderken, yolda, her şeyi ta en başından, kızıl saçlı ansiklopedi kopyacısının sıradışı hikâyesinden, Saxe-Coburg Meydanı'na ziyaretimize ve Holmes'un son sözlerine kadar yeniden düşündüm. Gece buluşmak da neyin nesiydi; neden silahımı yanıma almam gerekiyordu? Nereye gidecektik; ne yapacaktık? Holmes'un ifadesinden, bizim parlak yüzlü rehincinin asistanının korkulacak bir adam olduğunu çıkarabilmiştim - büyük bir

ilhanx

sahtekârlık yapmak üzere olan biri. Çözmeye çalıştım ama sonunda umutsuzluk içinde vazgeçip gece her şeyi öğrenene kadar olayı bir yana bırakmaya karar verdim.
Evden çıktığımda dokuza çeyrek vardı. Parktan geçerek Oxford Sokağı'ndan Baker Sokağı'na geldim. Kapıda iki araba duruyordu. İçeri girdiğimde, yukarıdan
seslerin geldiğini fark ettim. Odada, Holmes'u iki adamla hararetli hararetli konuşurken buldum. Biri, resmi polis dedektifi Peter Jones'du, diğer adam ise çok parlak bir şapka ve aşırı gösterişli bir frak giymiş olan uzun boylu, zayıf ve üzgün yüzlü bir adamdı.
"İşte! Takım tamamlandı," dedi Holmes, çift düğmeli kısa gemici ceketini ilikleyip raftan ağır av kırbacını alırken. "Sanırım Scotland Yard'dan Bay Jones'u tanıyorsun Watson. Seni Bay Merryweather'la tanıştırayım. Kendisi bu geceki macerada bizimle birlikte olacak."
"Gördüğünüz gibi, yine çiftler halinde ava çıkıyoruz Doktor," dedi Jones, her zamanki kibirli ifadesiyle. "Bu arkadaşımız, avı başlatmakta çok ustadır. Tek istediği, yaşlı bir köpeğin ona yol göstermesidir."
"Umarım bir yaban kazıyla yetinmek zorunda kalmayız," diye araya girdi Bay Merryweather karamsarca.
"Bay Holmes'a güvenebilirsiniz bayım," dedi polis dedektifi gururla. "Gerçi, biraz fazla teorik ve fantastik yöntemleri vardır ama onda dedektif kanı var. Sholto cinayeti ve Agra hazinelerinde olduğu gibi, resmi kaynaklardan daha doğru tahminlerde bulunduğu olmuştur bir iki kez."
"Peki, dediğiniz gibi olsun Bay Jones," dedi yabancı saygıyla. "Yine de itiraf etmeliyim ki kâğıt oyunumu özledim. Yirmi yedi yıldır ilk kez bir cumartesi gecesini kâğıt oynamadan geçiriyorum."
"Öyle sanıyorum ki," dedi Sherlock Holmes, "şimdiye kadar oynadığınız en büyük ve en heyecanlı bahsi bu gece oynayacaksınız. Sizin için, Bay Merryweather, ortadaki para 30.000 sterlin kadar olacak; ve Jones, senin için söz konusu olan, yakalamak istediğin adama pençelerini geçirebilmek."
"John Clay; katil, hırsız ve sahtekâr. Kendisi henüz genç bir adam, Bay Merryweather, ama mesleğinin zirvesinde. Emin olun, Londra'nın bütün suçluları bir yana, kelepçelerimi en çok onun bileklerinde görmek isterim. Bu genç John Clay ilginç biri. Büyükbabası bir kraliyet düküymüş ve kendisi de Eton ve Oxford'da okumuş. Beyni de parmakları kadar kurnaz; bu yüzden nereye elimizi atsak izlerine rastlamamıza rağmen onu bir türlü yakalayamıyoruz. Bir hafta İskoçya'da görülürken, ertesi hafta Cornwall'da bir yetimhane açmak için para toplamakla uğraşıyor. Yıllardır izini sürüyorum ama şimdiye kadar yüzünü bile göremedim."
"Bu gece sizi onunla tanıştırma zevkini tadacağımı umuyorum. Ben de birkaç kez bu Bay John Clay'le karşılaştım ve mesleğinin zirvesinde olduğu konusunda size katılıyorum. Bu arada saat onu geçiyor; başlama zamanı geldi. Siz ikiniz ilk arabayı alırsınız, "Watson ve ben de diğerine atlarız."
Sherlock Holmes uzun yolculuk boyunca pek konuşmadı. Arkasına yaslanıp bugün dinlediği melodileri mırıldanmaktan başka bir şey yapmadı. Sonu gelmez sokaklar labirentinden geçtikten sonra, nihayet Farrington Sokağı'na ulaştık.
"Artık çok yaklaştık," diye konuşmaya başladı dostum. "Bu Merryweather, bir banka müdürü ve bu konuyla kişisel olarak ilgileniyor. Jones'u da yanımıza
almanın iyi olacağını düşündüm. İşinde tam bir ahmak olmasına rağmen kötü bir adam değildir. Tek bir iyi tarafı vardır; o da birine kancayı taktığında bir aslan kadar cesur ve bir keçi kadar inatçı olması. İşte geldik, bizi bekliyorlar."
Sabah dolaşmış olduğumuz kalabalık yola gelmiştik. Arabaları gönderdikten sonra, Bay Merryweather'ın önderliğinde dar bir geçitten geçerek bir kapıda durduk. Kapıyı açtığında, ucunda büyük demir bir kapının daha bulunduğu küçük bir koridor çıktı karşımıza. Bu kapı da açıktı ve buradan sarmal taş merdivenlere ve sonundaki başka bir kapıya gidiliyordu. Bay Merryweather bir fener yakmak için durdu; sonra da bizi, toprak kokan, karanlık bir koridora ve ardından da kutu ve sandıklarla dolu bir kilere soktu.
"Yukarıdan bir zarar gelemeyeceği açık," dedi Holmes feneri kaldırıp çevresine bakarken.
"Aşağıdan da," dedi Bay Merryweather, bastonuyla, zemine döşenmiş taşlara vurarak. Birden şaşırarak yere eğildi, "Vay canına, çıkan sese bakılırsa aşağısı boş gibi!" dedi.
"Biraz daha sessiz olmanızı isteyeceğim!" dedi Holmes sert bir şekilde. "Şimdiden bu araştırmanın başarısını tehlikeye soktunuz. Kutulardan birinin üstüne oturup hiçbir şeye kanşmadan beklemenizi rica edeceğim."
Bay Merryweather, yüzünde kırgın bir ifadeyle kutulardan birinin üstüne tünerken, Holmes, dizlerinin üstünde yerde, bir elinde fener, diğerinde büyüteç, taşların arasındaki çatlakları incelemeye başladı. Birkaç saniye sonra ayaklarının üzerinde doğruldu ve büyütecini cebine koydu.
"Önümüzde en az bir saat var," diye konuşmaya başladı, "çünkü zavallı rehinci yatağa girmeden başlayamazlar. Hiç zaman kaybetmeden işe girişeceklerdir, ne kadar kısa sürede bitirirlerse, kaçmak için de o kadar çok vakitleri olacaktır. Şu anda Doktor, - tahmin edebileceğin gibi - Londra'nın büyük bankalarından birinin merkez şubesinin kilerindeyiz. Bay Merryweather genel müdürdür ve sana Londra'nın büyük hırsızlarının şu anda bu kilerle neden bu kadar ilgilendiklerini açıklayacaktır."

ilhanx

"Fransız altınımız yüzünden," diye fısıldadı müdür. "Bazı müdahaleler olabileceği konusunda birkaç kez uyarılmıştık zaten."
"Fransız altını mı?"
"Evet. Birkaç ay önce, kaynaklarımızı güçlendirmek için Fransa Bankası'ndan 30.000 Napoleon borç aldık. İnsanlar, henüz paraları çıkarmadığımızı ve hâlâ kilerde sakladığımızı duydular. Şu an üstünde oturduğum kutunun içinde, kurşun folyolar arasında 2000 Napoleon var. Şu anki külçe rezervimiz normalde tek bir şubede saklanmayacak kadar çok ve bu yüzden müdürlerin bu konuda endişeleri var."
"Ve çok da haklı oldukları ortaya çıkmış durumda," diye fikrini belirtti Holmes. "Artık küçük planımızı uygulamaya geçirmenin zamanı geldi. Bir saat içinde her şeyin hallolmasını umuyorum. Bu arada, Bay Merryweather, feneri örtmeniz gerekiyor."
"Karanlıkta mı oturacağız yani?"
"Korkarım öyle. Yanımda bir deste kâğıt da getirmiştim. Dört kişi olduğumuza göre kâğıt oynayabiliriz diye düşünmüştüm, ama düşmanın hazırlıkları o kadar ileri gitmiş ki ışık yakma riskini göze alamayız. Her şeyden önce durma pozisyonlarımızı kararlaştır-malıyız. Bunlar gözüpek adamlardır ve biz her ne kadar onları hazırlıksız yakalayacak olsak da dikkatli olmadığımız takdirde tehlikeli olabilirler. Ben bu kutunun arkasında duracağım, siz de şura-dakilerin arkasına saklanın. Ben üstlerine ışık tuttuğumda siz hızla ortaya çıkarak çemberi daraltacaksınız. Watson, eğer ateş edecek olurlarsa, hiç düşünmeden vur onları."
Tabancamı çıkararak, arkasında saklandığım tahta kutunun üstünde nişan aldım. Holmes feneri kısarak bizi zifiri karanlıkta bıraktı. Daha önce hiç böyle bir karanlıkta bulunmamıştım. Sıcak metal kokusu, ışığın hâlâ orada olduğunu ve hemen parlayabilece-ğini gösteriyordu. Birdenbire karanlıkta kalmış olmaktan dolayı gerilmiş olan sinirlerimle beklerken, bana kilerin soğuk, nemli havasında bunaltıcı ve uğursuz bir şey varmış gibi geliyordu.
"Tek bir kaçış yollan var," diye fısıldadı Holmes. "O da evin arkasından Saxe-Coburg Meydanı'na. Umarım sana söylediğimi yerine getirmişsindir Jones?"
"Ön kapıda bir müfettiş ve iki polis memuru bekliyor."
"O halde bütün delikleri kapatmış olduk. Artık sessizce bekleyelim."
Zaman nasıl da geçmek bilmiyordu. Sadece bir saat on beş dakika geçmişti, ama bana, sanki gece bitmiş ve şafak sökmeye başlamış gibi gelmişti. Pozisyonumu değiştirmekten çekindiğimden bacaklarım yorgunluktan ve kaskatı olmuştu. Sinirlerim o kadar gerilmiş ve kulaklarım o kadar keskinleşmişti ki, sadece arkadaşlarımın hafif nefes alışlarını duymakla kalmıyor, iri yarı Jones 'un ağır nefesini, banka müdürünün zayıf nefesinden ayırt bile edebiliyordum. Bulunduğum yerden zemine bakarken, birden bir ışık gördüm.
İlk başta, ışık, taş zeminde parlak bir leke şeklindeydi, sonra gittikçe uzayarak sarı bir çizgi haline geldi. Taşlar yarıldı ve aralarından beyaz, kadınsı bir el çıkıverdi. Kıvrılan parmaklarıyla el birkaç dakika taşların arasında kaldı ve sonra ortaya çıktığı gibi hızla gözden kayboldu. Taşların arasından gelen parlak leke dışında yine karanlığa gömülmüştük.
Fakat fazla zaman geçmeden, adeta koparılarak çıkarılan büyük, beyaz taşlardan birinin altından bir fener ışığı sızmaya başladı. Aradaki boşluktan, tıraşlı, çocuksu bir yüz çıktı ve çevresine dikkatle baktıktan sonra kendini yukarı çekti. Hemen deliğin dibinde durarak, soluk yüzlü ve parlak kızıl saçlı, kendisi gibi esnek ve kısa boylu arkadaşını yukarı çekti.
"Her şey yolunda," diye fısıldadı. "Keskiyle torbalan getirdin değil mi? Zıpla Archie, çabuk ol, yoksa sonumuz darağacı olur."
Sherlock Holmes, bulunduğu yerden hızla sıçrayarak adamı yakasından tuttu. Diğeri deliğe atlayıp kaçmaya çalışırken Jones, adamın ceketinden yakaladı, ama kumaş yırtılarak Jones'un elinde kaldı. Bir an bir tabanca parladı ışıkta; Holmes'un av kırbacı adamın bileğinde sakladı ve tabanca yere düştü.
"Artık çok geç, John Clay," dedi Holmes cesurca. "Hiç şansınız yok."
"Demek öyle," diye cevap verdi adam tam bir sakinlik içinde. "Ama anladığım kadarıyla arkadaşım gayet iyi. Kaçarken ceketini size hatıra bıraktı galiba."
"Onu kapıda üç kişi bekliyor." dedi Holmes.
"Ah, gerçekten mi? Her şeyi çok iyi ayarlamış olduğunuz açıkça görülüyor. Sizi tebrik etmeliyim."
"Ben de sizi," diye cevap verdi Holmes. "Kızıl saç fikriniz alışılmadık ve etkiliydi."
"Arkadaşınızı yakında görürsünüz," dedi Jones. "Deliklere girmek konusunda benden daha hızlı."
"Kirli ellerinizi bana sürmemenizi rica edeceğim," dedi adam, kelepçeler bileklerine takılırken. "Siz daha farkında olmayabilirsiniz ama damarlarımda asil bir kan dolaşıyor. Ayrıca, benimle konuşurken 'beyefendi' ve 'lütfen' demeyi ihmal etmemenizi isteyeceğim."
"Pekâlâ," dedi Jones, alaycı bir şekilde bakarak. "Beyefendi benimle yukarı çıkıp dışarıda bekleyen arabaya binerek karakola kadar gelme nezaketini gösterir miydi acaba?"

ilhanx

"Böylesi daha iyi," dedi Jones ciddi bir şekilde. Üçümüzün önünde saygıyla eğildi ve dedektifin denetiminde sessizce gitti.
"Bay Holmes," dedi Bay Merryweather, üçümüz onlann arkasından giderken, "bankamız adına size nasıl teşekkür edebilirim veya ödüllendirebilirim bilmiyorum. Şimdiye kadar gördüğüm en büyük banka soygunu girişimini mükemmel bir şekilde tespit ederek önlediniz."
"Bay John Clay'le halletmem gereken bir iki hesabım daha var," dedi Holmes. "Bankanın karşılamasını beklediğim küçük bazı harcamalarım oldu, fakat 'Kızıl Saçlılar Kulübünün' garip hikâyesini çözerek ve böyle benzersiz bir deneyim yaşayarak fazlasıyla ödüllendirilmiş oldum"
"Görüyorsun ya Watson," dedi Holmes, Baker Sokağı'nda sabahın ilk saatlerinde viski-sodamızı içerken, "ilk andan itibaren, bu fantastik kulüp ilanının ve ansiklopedi kopyalama meselesinin, bu pek zeki olmayan rehinciyi günde birkaç saat ayak altından çıkarmak için uydurulmuş olduğu belliydi. Gerçekten garip bir yol ama herhalde daha iyi bir bahane bulmak zordu. Bu fikir, dahi Clay'in aklına suç ortağının saç renginden gelmiş olmalı. Haftada 4 sterlin, binlerle oynayan bu adamlar için önemsiz bir yemdi. Birlikte ilanı verdikten sonra, biri geçici yardımcılık rolünü, diğeri de işveren rolünü oynayarak rehincinin sabahları ortalıkta görünmemesini sağladılar. Yardımcının yarım maaşa çalışmayı kabul ettiğini ilk duyduğumda, daha başka güçlü bir amacı olduğunu anlamıştım." "Fakat amacın ne olduğunu nasıl tahmin ettin?" "Evde bir kadın olsaydı başka türlü bir entrika olmasını bekleyebilirdim. Ama bu söz konusu değildi. Adamın küçük bir işi vardı ve evinde böyle ince hazırlıklara ve harcamalara değecek bir şeyler olamazdı. O halde evin dışında bir şeyler olmalıydı. Ne olabilirdi? Yardımcının fotoğraf tutkunluğunu ve kilerde kalma hilesini düşündüm. Kiler! Bu
karmaşık meselenin cevabı orada saklıydı. Bu gizemli asistanı sorup soruşturdum ve Londra'nın en soğukkanlı, en cesur suçlularından biriyle karşı karşıya olduğumu öğrendim. Kilerde bir şeyler yapıyordu - saatlerce süren bir şey. Diğer bir binaya giden bir tünel kazmaktan başka bir amacı olamayacağını düşündüm.
"Seninle olay yerine gittiğimizde buraya kadarını biliyordum. Kaldırıma bastonumla vurarak seni şaşırttım, biliyorum. Kilerin öne mi yoksa arkaya mı baktığını öğrenmek için yaptım bunu. Öne doğru değildi. Sonra zili çaldım ve tam beklediğim gibi, kapıyı yardımcı açtı. Daha önceden birkaç kez karşıma çıkmıştı ama hiç göz göze gelmemiştik. Yüzüne pek bakmadım bile. Görmek istediğim dizleriydi. Ne kadar yıpranmış, kırışmış ve lekeli olduklarını sen de fark etmişsindir. Bu, saatler süren köstebekliği gösteriyordu. Tek bir soru kalmıştı, bunu ne için yaptıkları. Köşeyi döndüğümde City&Suburban Bankası'nın dostumuzun eviyle sırt sırta olduğunu gördüm ve problemi çözdüğümü hissettim. Sen konserden sonra eve gittiğinde, ben Scotland Yard'a ve banka müdürüne gittim ve sonunda neler olduğunu sen de gördün."
"Peki soygunu bu gece yapacaklarını nasıl bildin?" diye sordum.
"Kulüp bürosunu kapatmış olmaları, artık Bay Jabez Wilson'in varlığını önemsemediklerini gösteriyordu - diğer bir deyişle tünellerini bitirmişlerdi. Ama bir an önce kullanmaları gerekiyordu, çünkü külçelerin er ya da geç götürüleceğini biliyorlardı. Cumartesi bunun için en iyi gündü çünkü kaçmaları için onlara iki gün kazandırırdı. İşte bütün bu sebeplerden dolayı bu gece geleceklerini düşündüm."
"Çok güzel çözmüşsün!" diye atıldım, hayranlık duygumu daha fazla bastıramayarak. "Uzun bir zincir ama her halka çok iyi oturuyor."
"Beni can sıkıntısından da kurtardı," diye cevap verdi esneyerek. "Ama ne yazık ki bu sıkıntının yine üstüme çökmeye başladığını hissediyorum. Bütün hayatım, varoluşun bu sıradanlıklarından kaçmakla geçiyor. Küçük problemler bana bu konuda yardımcı oluyor."
"Ve yarışın birincisi sensin," dedim.
Omuzlarını silkti. "E, belki de öyle, ama pek işe yaramıyor," dedi. "'L'homme c'est rien - l'oeuvre c'est tout,' diye yazmıştı Gustave Flaubert, George Sand'a."
BOSCOMBE VADİSİNİN ESRARI
Karım ve ben bir sabah oturmuş kahvaltı ederken hizmetçi kız bir telgraf getirdi. Telgraf Sherlock Holmes'dan geliyordu ve şöyle yazıyordu:
'Bana ayıracak birkaç günün var mı? İngiltere'nin batısından Boscombe Vadisi trajedisiyle bağlantılı bir telgraf aldım. Benimle gelirsen sevinirim. Hava ve manzara mükemmel olacak. 11:15 treniyle Paddington'dan ayrılıyorum.'
"Ne dersin hayatım?" dedi karım bana bakarak. "Gidecek misin?"
"Ne diyeceğimi gerçekten bilmiyorum. Şu an yapmam gereken epeyce işim var."
"Ah, Anstruther senin yerine halleder. Son zamanlarda rengin soldu zaten. Bence bu değişiklik sana iyi gelir. Hem, Bay Sherlock Holmes'un maceraları da hep ilgini çekmiştir."
"Bu maceralardan pek çok şey öğrendiğimi inkâr edemem," diye cevap verdim. "Eğer gideceksem bir an önce hazırlanmalıyım, çünkü sadece yarım saatim var."

ilhanx

Kamp kurma konusunda Afganistan'da edindiğim tecrübe sayesinde en azından hızlı ve her zaman hazır bir gezgin olmuşumdur. Sadece birkaç eşyaya ihtiyacım olduğu için kısa sürede hazırlandım ve bir arabaya atlayarak Paddington İstasyonunun yolunu tuttum. Oraya vardığımda, Sherlock Holmes peronda bir ileri bir geri yürüyordu. Zaten uzun ve ince olan vücudu, giydiği uzun, gri yolculuk pelerini ve ona uygun şapkasıyla daha da uzun görünüyordu.
"Gelmen çok iyi oldu Watson," dedi. "Yanımda, sonuna kadar güvenebileceğim biri olması çok önemli. Yerel kuvvetler her zaman ya değersiz, ya da çok önyargılı olur. Sen köşede bir yer tutarsan ben de biletleri alayım."
Holmes'un yanında getirdiği koca evrak yığını dışında bütün kompartıman bize aitti. Bunları karıştırarak okuyor, ara sıra notlar alıyor ve düşünüyordu. Reading'i geçmiştik ki, kâğıtları büyük bir balya haline getirerek üstteki rafa kaldırdı.
"Olay hakkında ne biliyorsun?"
"Hiçbir şey. Birkaç gündür gazete okumuyordum."
"Londra basını pek ayrıntılı bilgi vermemiş zaten. Demin gazetelerin son sayılarından kayda değer olanlarını ayırmakla uğraştım. Bana kalırsa bu da şu son derece zor olan basit vakalardan biri."
"Bu biraz çelişkili bir anlatım değil mi?"
"Ama kesinlikle doğru. Bir vakanın benzersiz olması her zaman iyi bir ipucudur. Oysa olay ne kadar özelliksiz ve sıradansa onu çözmek de o kadar zor olur. Burada ise, öldürülen adamın oğluna karşı ciddi bir dava açılmış durumda."
"Bir cinayet o zaman?"
"E, öyle olduğu iddia ediliyor diyelim. Kendim şahsen bakmadan hiçbir şeyi kabul etmem. Önce meseleyi sana, benim de bildiğim kadarıyla birkaç kelimeyle anlatayım.
"Boscombe Vadisi, Herefordshire'de, Ross yakınlarında kırsal bir bölge. Bu bölgedeki en büyük toprak sahibi, bir süre Avustralya'da çalışıp para kazandıktan sonra eski memleketine dönen Bay John Turner adında biri. Hatherley'deki çiftliğini, yine kendisi gibi Avustralya'dan gelme Bay Charles McCarthy adında bir adama vermiş. Birbirlerini koloniden tanıdıkları için, bir yere yerleşirken birbirlerine yakın olmak istemeleri doğal. Turner daha zengin olduğu için McCarthy kiracı konumunda kalmış ama sık sık beraber olmalarından anlaşıldığına göre, aralarında herhangi bir sorun çıkmamış şimdiye kadar. McCarthy'nin on sekiz yaşında bir oğlu, Tur-ner'ın da aynı yaşlarda bir kızı varmış ve ikisinin de karıları öleli çok olmuş. Çevredeki İngiliz ailelerinden uzak, kendi hallerinde yaşıyorlarmış. McCarthy'ler spora düşkün olduklarından sık sık çevredeki at yarışlarında görülüyorlarmış. McCarthy'nin, orta yaşlı bir adam ve genç bir kız olmak üzere iki, Turner'in ise, en az yarım düzine uşağı varmış. Aileler hakkında öğrenebildiklerim bunlar. Şimdi olaya geçelim.
"Geçen Pazartesi, yani 3 Haziranda, McCarthy, öğleden sonra saat üç sularında Hatherley'deki evinden ayrılarak, vadiden akan nehirlerin yayılmasıyla oluşmuş bir göl olan Boscombe Gölü'ne doğru yola çıkmış. Aynı sabah, uşağıyla birlikte Ross'a gitmiş ve orada, adama, acelesi olduğunu, çünkü saat üçte önemli bir randevusu olduğunu söylemiş. Ama bu randevudan canlı geri dönmemiş.
"Hatherley Çiftlik evinden Boscombe Gölü'ne çeyrek mil bir mesafe var. İki kişi adamın oralardan geçtiğini görmüş. Biri adı belirtilmemiş yaşlı bir kadın, diğeri de Bay Turner'm emrinde çalışan av bekçisi William Crowder. Bu iki şahit de Bay McCarthy'nin yalnız başına yürüdüğünü söylüyorlar. Fakat av bekçisi, Bay McCarthy geçip gittikten birkaç dakika sonra oğlu Bay James McCarthy'yi, kolunun altında bir silahla aynı yöne doğru giderken gördüğünü söylüyor. Bekçiye göre oğul, babasının arkasından takip mesafesinde gidiyormuş. Ama akşam talihsiz olayı duyuncaya kadar bu konunun üzerinde pek durmamış.
"McCarthy'lerin ikisi bekçi William Crowder tarafından görüldükten sonra, başka biri tarafından daha görülmüşler. Boscombe Gölü bölgesi, etrafı çim ve sazlıklarla çevrili ormanlık bir arazi. Patience Moran adında on dört yaşında bir kız, ki Boscombe Vadisi arazi bekçisinin kızıymış, o anda ormanda çiçek topluyormuş. Ormanın göle yakın bir ucunda Bay McCarthy ve oğlunu şiddetli bir şekilde tartışırlarken gördüğünü söylüyor. Baba McCarthy'nin kaba bir dille konuştuğuna ve oğlun elini, babasına vurmak istermiş gibi kaldırdığına şahit olmuş. Bu şiddetli davranışlarından o kadar ürkmüş ki oradan kaçıp eve gitmiş ve annesine McCarthy 'lerin Boscombe Gölü yakınlarında tartıştıklarını gördüğünü ve kavga edeceklerinden korktuğunu söylemiş. Bu sözler daha ağzından henüz çıkmış ki, genç McCarthy evlerine gelip babasını ormanda ölü bulduğunu söylemiş ve bekçinin yardım etmesini istemiş. Silahı ve şapkası yokmuş ve sağ elinde ve-gömleğinin kolunda taze kan lekesi varmış. Onu takip ederek gölün yanındaki çimenlikte yatan cesede varmışlar. Maktulün kafasına, ağır, düz bir şeyle defalarca vurulmuş. Yaralar, cesedin birkaç adım ötesinde bulunan oğlun silahının dipçiğiyle yapılmış olabilirmiş. Bu şartlar altında genç adam hemen tutuklanmış ve salı günü yapılan soruşturma sonucunda 'kasten cinayet' kararı verilmiş; Çarşamba günü Ross'ta hakim karşısına çıkmış ve dava bir sonraki celseye ertelenmiş. Bunlar, polisin elinde bulunan temel veriler."

ilhanx

"Daha lanet bir vaka olamaz herhalde," diye fikrimi belirttim. "Bütün bu ayrıntılı tek bir suçluya işaret ediyor."
"Deliller sözü biraz hileli," diye cevap verdi Holmes düşünceli bir şekilde. "Doğrudan tek bir şeye işaret ediyormuş gibi görünüyor, olabilirler ama bakış açını biraz olsun kaydırdığında bu sefer de tamamen farklı bir şeye işaret ettiklerini görebilirsin. Olayın, genç adamın aleyhineymiş gibi göründüğünü ve suçlunun da o olma ihtimalinin çok yüksek olduğunu kabul etmek gerekir. Ama aralarında komşu çiftliğin sahibinin kızı Bayan Turner'ın da bulunduğu birkaç
insan, sanığın masum olduğuna inanıyorlar ve bu meseleyi çözmesi için, sen de tanırsın, Lestrade'i tutmuşlar. Lestrade, meseleyi çözemediği için bana devretti. Bu yüzden orta yaşlı iki beyefendi, evlerinde kahvaltı edecekleri yerde, sabah sabah, saatte elli mil hızla batıya doğru gidiyorlar."
"Olaylar o kadar açık ki korkarım bu sefer vakadan pek bir şey çıkaramayacaksın," dedim.
"Açık gibi görünen olaylardan daha aldatıcı bir şey olamaz," diye cevap verdi gülerek. "Kaldı ki, Bay Lestrade'in kesinlikle görmediği bazı gerçeklerle karşılaşabiliriz. Onun teorilerini nasıl çürüttüğümü bilirsin. Bir örnek vermek gerekiyorsa, ben, senin yatak odanın penceresinin sağ tarafta olduğunu açıkça görebilirken, Lestrade'in, böyle apaçık belli olan bir şeyi bile görebileceğinden şüphe duyarım."
"Nasıl olur da..."
"Sevgili dostum seni iyi tanırım. Baskın bir özelliğin olan askeri titizliğini de bilirim. Her sabah tıraş olursun ve bu mevsimde de güneş ışığında tıraş oluyorsundur. Sola doğru indikçe yapılan tıraş kötüleştiğinden ve çenenin alt köşesinde bu kusur iyice ortaya çıktığından, odada o tarafın diğerinden daha az aydınlatılmış olduğu çok açık. Bunu, senin gibi titiz birini eleştirmek için değil, gözlem ve akıl yürütmeye bir örnek olsun diye söylüyorum. Benim yöntemim bu, ve umarım önümüzdeki meseleyi çözerken de işe yarayacaktır. Soruşturmada ortaya atılan önemli bir iki ufak nokta daha var."
"Nedir onlar?"
"Görünüşe bakılırsa, genç adam hemen değil, Hatherley Çiftliği'ne döndükten sonra tutuklanmış. Polis müfettişi onu tutuklamaya gittiğinde oğul buna hiç şaşırmadığını söylemiş. Bu ifadesi, jürinin zihnini kurcalayan bütün şüpheleri ortadan kaldırmış."
"Tam bir itirafmış," diye atıldım heyecanla.
"Hayır, çünkü hemen ardından masum olduğunu söylemiş."
"Böyle bir olaylar zincirinden sonra en azından şüpheli bir ifade değil mi bu?"
"Tam tersine," dedi Holmes, "şu anda bulutların arasından görebildiğim en parlak boşluk bu. Ne kadar masum olursa olsun, şartların tamamen aleyhinde olduğunu göremeyecek kadar aptal olamaz. Tutuklanışına şaşırdığı veya öfkelendiği iddiasını da şüpheyle karşılarım çünkü o şartlar altında böyle bir şaşkınlık ya da öfke hiç doğal olmazdı ve ancak bir takım dolaplar çeviren bir adamın bulduğu bir taktik olarak görülürdü. Olanları dürüstçe kabullenişi, ya masumiyetinden, ya da ölçülü ve sağlam karakterli oluşundandır. İfadesindeki kendi kendini kınama ve pişmanlık belirtileri, bana suçlu bir zihinden çok, sağlıklı bir zihnin işaretleri gibi geliyor."
Kafamı olumsuz anlamda salladım. "Birçok adam bundan daha az delile rağmen asıldı," diye fikrimi belirttim.
"Evet öyle. Birçok adam yanlış yere asıldı."
"Genç adam nasıl anlatıyor olanları?"
"Korkarım ki birkaç olumlu ifade dışında ona inananlar için pek umut verici değil. İşte burada, kendin okuyabilirsin."
Yığının arasından yerel Hereford gazetesinin bir nüshasını çıkardı ve sayfayı çevirerek şanssız genç adamın ifadesinin yazılı olduğu paragrafı işaret etti. Dikkatlice okudum. Şöyle yazıyordu:
'Maktulün oğlu Bay James McCarthy, çağırıldığında şöyle bir ifade vermiştir: "Üç gündür Bristol'deydim; geçen pazartesi sabahı geri döndüm. Ben geldiğimde babam evde değildi; hizmetçi kız, seyis John Cobb'la Ross'a gitmiş olduğunu söyledi. Kısa bir süre sonra dışarıda atlı arabanın tekerleklerinin sesini duydum ve pencereden dışarı baktığımda, babamın arabadan inip araziden çıkmak için hızla yürümeye başladığını gördüm. Ama hangi yöne doğru gittiğine dikkat etmedim. Bir süre sonra, tüfeğimi alarak, tavşanın bol olduğu Boscombe Gölü'ne gitmek için yola çıktım. Yolda av bekçisi William Crowder'i gördüm, ki bunu kendisi de ifadesinde belirtmiştir; ama babamı takip ediyor olmam konusunda yanılıyor. Önümde olduğundan haberim yoktu. Göle birkaç yüz metre kala, babamla aramızda gizli bir işaret olan 'Kuuiii' sesini duydum. O zaman hızla ileri fırladım ve onu, gölün yanında beklerken buldum. Beni görünce çok şaşırdı. Biraz da tersleyerek orada ne işim olduğunu sordu. Aramızda, sert sözlere ve neredeyse yumruklaşmaya kadar varan bir tartışma geçti. Bunun sebebi, babamın çok sinirli bir mizacının olmasıdır. Baktım ki öfkesi dizginlenemez hale geldi, onu bırakıp Hatherley Çiftliği'ne doğru geri dönmeye başladım. Henüz 150 metre gitmemiştim ki, arkamdan korkunç bir çığlık yükseldi. Bunun üzerine gerisin geri, babamla karşılaşmış olduğum yöne doğru koşmaya başladım. Oraya vardığımda babamı can verirken

ilhanx

buldum. Başı feci şekilde yaralanmıştı. Silahımı attım ve onu kollarıma aldım, ama hemen orada son nefesini verdi. Birkaç dakika yanında diz çökmüş halde durdum, sonra da yardım istemek için Bay Turner'in bekçisinin yakınlardaki evine gittim. Çığlığı duyup da babamın yanına döndüğümde ortalıkta kimseyi görmedim. Nasıl yaralandığını kesinlikle anlayabilmiş değilim. Davranışları biraz soğuk ve korku verici olduğundan pek sevilen bir adam değildi, ama bildiğim kadarıyla hiç düşmanı yoktu. Bu mesele hakkında başka bir şey bilmiyorum."
"Müfettiş: 'Babanız ölmeden önce son kez bir şeyler söylemedi mi?'
"Sanık: 'Birkaç kelime geveledi, ama tek duyabildiğim, 'arat' gibi bir şeylerdi.'
"Müfettiş: 'Bundan ne anlam çıkardınız?'
"Sanık: 'Bana hiçbir şey çağrıştırmadı. Sayıkladığını düşündüm.'
"Müfettiş: 'Babanızla son kavganızın sebebi neydi?'
"Sanık: 'Bunu Söylemek istemiyorum.'
"Müfettiş: 'Korkarım size bu konuda baskı yapmak zorundayım.'
"Sanık: 'Bunu söylemem gerçekten imkânsız. Ama başına gelen talihsizlikle hiç ilgisi olmadığını temin ederim.'
"Müfettiş: 'Buna mahkeme karar verir. Cevap vermeyi reddetmenizin ilerdeki soruşturmalarda sizinle ilgili ciddi şüpheler uyandıracağını söylememe gerek yok herhalde.'
"Sanık: 'Reddetmekte kararlıyım.'
"Müfettiş: 'Bu "Kuuii" sesinin aranızda bir işaret olduğunu söylemiştiniz. '
"Sanık: 'Evet, öyleydi.'
"Müfettiş: 'Peki nasıl oldu da sizi görmeden, hatta Bristol'den geri döndüğünüzü bile bilmeden böyle seslendi?'
"Sanık (belirgin bir şaşkınlıkla): 'Bilmiyorum.'
"Bir jüri üyesi: 'Çığlığı duyup geri döndüğünüzde ve babanızı ağır yaralı yatarken gördüğünüzde şüphenizi uyandıracak herhangi bir şey fark etmediniz mi?'
"Sanık: 'En azından belirgin bir şey yoktu.'
"Müfettiş: 'Ne demek istiyorsunuz?'
"Sanık: 'Oraya koşarak gittiğimde o kadar huzursuz ve endişeliydim ki, babamdan başka bir şey düşünemiyordum. Ama sanki ileri doğru koşarken sol tarafımda belli belirsiz bir şey gördüm gibi geldi. Gri renkli bir şey, bir çeşit ceket ya da ekose bir şal belki de. Babamın başından kalktığımda etrafıma baktım ama gitmişti.'
" 'Siz yardım çağırmaya gitmeden önce onun yok olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?'
" 'Evet gitmişti.'
" 'O şeyin ne olduğunu söyleyebilir misiniz?'
" 'Hayır, sadece orada bir şeyler olduğunu hissettim.'
" 'Cesetten ne kadar uzaktaydı?'
" 'On beş metre ya vardı ya yoktu.'
" 'Peki ormandan ne kadar uzaklıktaydı?'
" 'Hemen hemen aynı uzaklıkta'
" 'O halde, siz o şeyden yaklaşık olarak on beş metre uzaklıktayken yok oldu.'
" 'Evet, ama sırtım dönükken.'
Sanığın soruşturması burada sona eriyordu.
"Müfettiş, gördüğüm kadarıyla, genç McCarthy'ye karşı biraz acımasızca davranmış," dedim gazetedeki sütuna bakarak. "Babasının, onun eve dönüşünü bilmediği halde, aralarındaki işareti ver-mesindeki çelişkiye; babasıyla aralarında geçen tartışmayı anlatmayı reddetmesine; ve babanın ölmeden önceki son sözlerine bulunduğu kısa açıklamaya dikkat çekmek istemiş. Haliyle bütün bunlar, tıpkı müfettişin de söylediği gibi, tamamen çocuğun aleyhine."
Holmes sessizce güldü ve yumuşak koltuğunda uzandı. "Sen ve müfettiş," dedi, "genç adamın lehine olan bazı güçlü noktaları göz ardı etmeye çalışıyorsunuz. Sanığın, aynı zamanda hem çok, hem de az hayal gücü olduğunu iddia ettiğinin farkında değil misin? Jürinin sempatisini kazanacak bir kavga sebebi uyduramadığı için az; ölen adamın son sözlerinin 'arat' gibi bir şey olduğunu söylemesi ve ortadan kaybolan elbiseyle ilgili anlattıklarından dolayı da fazla
hayal gücü olduğunu söylüyorsun aslında. Hayır bayım, ben bu vakaya, genç adamın söylediklerinin doğru olduğu Varsayımıyla başlayacağım ve bu varsayımın bizi nerelere götüreceğini birlikte göreceğiz. Ama şimdi, yanımdaki kitabı okuyacağım ve olay yerine gidene kadar daha fazla konuşmak istemiyorum. Öğle yemeğini Swindon'da yedikten sonra sanırım yirmi dakika içinde orada oluruz."
Güzel Stroud Vadisi'ni ve Severn'i geçtikten sonra saat dörde doğru, küçük, şirin Ross kasabasına vardık. Peronda, bizi, kaçamak ve kurnaz bakışlı, zayıf, sıçan kılıklı bir adam bekliyordu. Çevresindeki ortama

ilhanx

uymayan açık kahverengi ceketi ve deri pantolo-nuyla Scotland Yard'dan Lestrade'i tanımakta zorluk çekmedim. Onunla birlikte, bizim için bir oda ayırtılmış olan Hereford Arms'-a gittik.
"Bir araba ayarladım," dedi Lestrade, bir fincan çay içmek için oturduğumuzda. "Sizin enerjik tabiatınızı unutmadım ve suç yerine gidene kadar rahat edemeyeceğinizi bilirim."
"Çok naziksin," diye cevap verdi Holmes. "Tamamen bir baro-metrik basınç sorunu."
Lestrade şaşırmıştı. "Dediklerinizi anlamakta biraz güçlük çekiyorum," dedi.
"Barometre ne diyormuş bakalım? Hım, yirmi dokuz. Havada ne bulut, ne de rüzgâr var. İçilmeyi bekleyen bir tabaka sigaram var ve alışıldık kır otellerindekilerin aksine, bu kanepe epeyce rahat. Bu gece, arabayı kullanmak isteyeceğimi sanmıyorum."
Lestrade rahatça güldü. "Gazetelerden edindiğiniz bilgilerle olayı çoktan çözmüşsünüzdür şüphesiz," dedi. "Mesele apaçık ortada ve ne kadar derinine inersen o kadar belirginleşiyor. Ama bir bayan elbette ki reddedilmez; hele onun kadar kararlısı hiç. Sizin hakkınızda her şeyi duymuş. Benim yapabildiklerimden fazlasını yapamayacağınızı tekrar tekrar söylememe rağmen yine de sizin de fikrinizi duymak istedi. Ama o da ne! Arabası kapıya gelmiş bile."
Daha sözünü yeni bitirmişti ki, hayatımda gördüğüm en güzel kadınlardan biri hızla odaya daldı. Parlak menekşe gözleri, yarı açık dudakları ve yanaklarındaki pembeliğiyle, heyecan ve endişesinin bir süre için doğal çekingenliğine baskın geldiği belli oluyordu.
Bizi teker teker süzdükten sonra bir kadının sezgileriyle dostumda karar kılarak: "Ah, Bay Sherlock Holmes!" diye bağırdı. "Gelmenize çok sevindim. Size bazı gerçekleri söylemek istiyorum. James'in yapmadığını biliyorum. Bunu biliyorum ve sizin de bunu göz önüne alarak çalışmaya başlamanızı istiyorum. Bu konuda hiç şüpheniz olmasın. Küçüklüğümüzden beri birbirimizi tanırız ve kusurlarını herkesten iyi bilirim; ama o bir karıncayı bile incite-meyecek kadar yufka yüreklidir. Onu tanıyan herkes bu suçlamanın ne kadar anlamsız olduğunu bilir."
"Umarım onu temize çıkarırız Bayan Turner," dedi Sherlock Holmes. "Elimden geleni yapacağıma emin olabilirsiniz."
"Olayı biliyorsunuz, değil mi? Herhangi bir sonuca vardınız mı? Bir çatlak, bir gedik bulabildiniz mi? Siz de onun suçsuz olduğunu düşünmüyor musunuz?"
"Böyle bir ihtimal var."
"İşte, görüyorsunuz!" diye bağırdı, kafasını arkaya atıp Lestrade'e küstahça bakarak. "Duyuyorsunuz! Bana umut veriyor."
Lestrade omuzlarını silkti. "Korkarım meslektaşım karar vermekte biraz acele ediyor," dedi.
"Ama haklı. Ah! Haklı olduğunu biliyorum. Bunu James yapmadı. Ve babasıyla arasında geçen şu tartışma; eminim ki müfettişe anlatmamasının sebebi, konunun benimle ilgili oluşudur."
"Nasıl bir ilgisi var?" diye sordu Holmes.
"Artık bazı şeyleri saklamanın anlamı kalmadı. James ve babası, benim hakkımda bazı konularda anlaşamıyorlardı. Bay McCarty evlenmemizi istiyordu. James ve ben birbirimizi hep kardeş gibi sevdik; fakat o henüz genç ve tecrübesiz ve... ve... e, doğal olarak bunun gibi bir şey yapmak istemiyordu. Bu yüzden sürekli tartışıyorlardı ve sanırım bu sonuncusu da onlardan biri."
"Peki ya sizin babanız?" diye sordu Holmes. "Böyle bir birlikteliği o onaylıyor muydu?"
"Hayır, o da karşıydı. Bay McCarthy dışında kimse onaylamıyordu."
Holmes keskin ve sorgulayan bakışlarından birini atınca genç kızın yüzü kızardı.
"Bu bilgi için teşekkür ederim," dedi. "Yarın gelsem babanızı görebilir miyim?"
"Korkarım ki doktor buna izin vermez."
"Doktor mu?"
"Evet, duymadınız mı? Zavallı babamın sağlığı zaten son birkaç yıldır iyi değildi; bu son olay da onu iyice çökertti. Yataktan kalkamıyor. Dr. Willows, onun harabeye döndüğünü ve sinir sisteminin tahrip olduğunu söylüyor. Bay McCarthy, babamı, Victoria'daki eski günlerinden tanıyan tek adam."
"Victoria'da, öyle mi? Bakın bu önemli işte."
"Evet, madenlerde."
"Öyle olmalı; anladığım kadarıyla, Bay Turner'ın servetini kazandığı altın madenlerinde."
"Evet, kesinlikle."
"Teşekkür ederim Bayan Turner. Çok yardımcı oldunuz."
"Yarın yeni bir şey olursa haber verirsiniz. Herhalde hapishaneye James'i görmeye gidersiniz. Ah, giderseniz, Bay Holmes, ona masum olduğuna inandığımı söyleyin."
"Söylerim Bayan Turner."
"Şimdi eve dönmeliyim çünkü babam çok hasta ve yokluğuma dayanamaz. Hoşça kalın. Tanrı yardımcınız olsun." Odadan, geldiği gibi heyecanla çıktı gitti. Arabasının tekerleklerinin tıkırtısı kısa bir süre sonra duyulmaz oldu.

ilhanx

"Senden utanıyorum Holmes," dedi Lestrade, birkaç dakikalık sessizlikten sonra kibirle. "Neden boşa çıkaracağın umutlar veriyorsun ki? O kadar yufka yürekli değilimdir ama buna zalimlik denir."
"James McCarthy'yi temize çıkaracak bir yol bulduğumu düşünüyorum," dedi Holmes. "Onu hapishanede görme iznin var mı?"
"Evet, ama sadece ikimiz için."
"O zaman, dışarı çıkmama kararımı tekrar gözden geçirmeliyim. Hereford trenini yakalayıp onu bu gece görmek için yeterli zamanımız var mı?"
"Fazlasıyla."
"O halde öyle yapalım. Watson, korkarım sıkılacaksın ama birkaç saat içinde geri dönerim."
Onlarla istasyona kadar yürüdüm, sonra küçük kasabanın sokaklarında dolaşıp otele geri döndüm ve kanepede yatıp bir roman okumaya başladım. Şimdi çözmeye çalıştığımız derin esrar karşısında romanın konusu o kadar zayıf kalmıştı ki, dikkatim sürekli dağılıyordu. Sonunda kitabı bir yana atıp günün olaylarını düşünmeye karar verdim. Diyelim ki bu mutsuz genç adamın hikâyesinin tamamen doğru olduğunu kabul ettik, peki, o zaman babasından ayrılması ile duyduğu çığlıklarla olay yerine geri dönmesi arasındaki zamanda nasıl bir felaket olmuştu? Korkunç ve ölümcül olmalıydı. Ne olabilirdi? Yaraların şekli benim tıbbi bilgilerime ne anlatıyordu? Yapılan soruşturma, odaya getirttiğim haftalık kasaba gazetesinde aynen basılmıştı. Doktor raporunda, sol kafatası kemiğinin arkadan üçüncüsünün ve art kafa kemiğinin sol yarısının, küt bir silahla vurularak kırıldığı yazıyordu. Böyle bir darbenin arkadan geldiği açıktı. Bu bir bakıma sanığın lehineydi, çünkü babasıyla yüz yüze tartışırken görülmüştü. Ama yaşlı adam darbeyi yemeden önce arkasını dönmüş olabilirdi tabii. Yine de bunu Holmes'a söylemek gerekirdi. Bir de ölürken söylediği 'arat' kelimesi vardı. Ne anlama geliyor olabilirdi? Sayıklama olamazdı. Ani bir darbeyle ölen bir adam, çoğunlukla sayıklamaz. Hayır, bu sözler, daha çok, başına gelen felaketi anlatma çabası gibi görünüyordu. Ama neye dikkat çekiyordu? Muhtemel bir açıklama bulabilmek için kafa patlattım. Bir de genç McCarthy'nin gördüğü gri elbise vardı. Eğer bu doğruysa, katil kaçarken elbisesinin bir parçasını, büyük ihtimalle de paltosunu düşürmüş ve soğukkanlılıkla geri dönüp, oğul on- on beş adım ötede, sırtı ona dönük, babasının yanında diz çökmüşken alıp gitmişti. Ne kadar esrarlı bir olay örgüsüydü bu! Sonunda Lestrade'in düşüncelerini bırakıp Sherlock Holmes'un sezgilerine güvenmeye ve genç McCarthy'nin masumiyetini güçlendirecek taze kanıtların gelmesini beklemeye karar verdim.
Sherlock Holmes döndüğünde vakit epey geçti. Lestrade, kasabadaki evlerden birinde kaldığından yalnız gelmişti.
"Barometre hâlâ çok yüksek," dedi oturduktan sonra. "Olay yerine gitmeden yağmur yağmaması çok önemli. Öte yandan, böyle nazik bir işi halledebilmek için insanın iyi gününde olması lazım ve ben bu uzun yol yorgunluğuyla bunu beceremem. Bu arada, genç McCarthy'yi gördüm."
"Peki ondan ne öğrendin?"
"Hiçbir şey."
"Hiçbir şeye ışık tutamadı mı?"
"Hem de hiç. Bir ara kimin yaptığını bilip sakladığını düşündüm ama artık eminim ki o da herkes gibi şaşkın. Yakışıklı ve yüreği sağlam bir genç, ama pek akıllı değil."
"Eğer Bayan Turner gibi güzel, genç bir kadınla evlenmeye karşıysa zevkinden şüphe duyarım." dedim.
"Ah, o da acıklı bir hikâye. Bu genç adam, kıza delicesine aşık. Ama iki yıl kadar önce, henüz bir delikanlıyken ve Bayan Turner yatılı okulda okuduğu için onu pek iyi tanımıyorken bu aptal çocuk ne yapıyor bil bakalım? Bristol'da garson bir kızın kıskacına yakalanıyor ve onunla evleniyor. Hiç kimsenin bundan haberi yok tabii. Uğruna canını vermeye hazır olmana rağmen imkânsız olduğunu bildiğin bir şeyi yapmaya zorlanmanın ne kadar güç olduğunu tahmin edersin. Son konuşmalarında, babasının onu Bayan Turner'a evlilik teklif etmeye zorlamasına karşı koymasının sebebi buydu işte. Öte yandan kendini haklı çıkartacak bir şeyi de yoktu ve babası çok sert bir adam olduğundan, gerçeği öğrenir öğrenmez canına okurdu. Bristol'da üç gün boyunca garson karısıyla birlikteymiş ve babası nerede olduğunu bilmiyormuş; buna dikkat et, çünkü önemli. Neyse, yine de kötülükten iyilik çıkmış, çünkü garson kız gazetelerden olayı öğrenmiş ve Bermuda Dockyard'da zaten bir kocası olduğunu, yani aralarında hiçbir bağ olmadığını yazarak onu tamamen terk etmiş. Sanırım en azından bu haber, bütün bu çektiklerinden sonra genç McCarthy'yi biraz olsun avutmuştur."
"Ama eğer o suçsuzsa, kim yaptı?"
"Kim mi? Dikkatini özellikle bazı noktalara çekmek isterim. Maktulün göl kenarında birileriyle randevusu vardı ve ne zaman döneceğini bilmediği için bu birisi oğlu olamazdı. Bir de baba Mc Carthy, oğlunun döndüğünü bilmeden 'Kuuii' diye bağırmıştı. Bunlar vakanın kaderini belirleyen hayati noktalar işte. İstersen şimdi George Meredith'ten konuşalım ve diğer bütün küçük meseleleri yarına bırakalım."
Holmes'un önceden tahmin ettiği gibi, ertesi gün yağmur yağmadı. Sabah hava güneşli ve bulutsuzdu. Saat dokuzda Lestrade bizi arabayla alarak Hatherley Çiftliği'ne, oradan da Boscombe Gölü'ne götürdü.

ilhanx

"Bu sabah önemli haberler var," dedi Lestrade yolda. "Bay Turner'in, hayatından umut kesilecek kadar hasta olduğu söyleniyor."
"Yaşlı bir adam olsa gerek," dedi Holmes.
"Altmışlarında, ama sağlığı asıl yurtdışındayken bozulmuş ve bir süredir iyice kötüleşmişmiş. Bu mesele onun üzerinde çok kötü bir etki yaratmış. McCarthy'yle eski arkadaşlarmış ve eklemem gerek, ona büyük iyiliği dokunmuş. Öğrendiğime göre, Hatherley Çiftliği'ni arkadaşına parasız vermiş."
"Gerçekten mi? Bak bu ilginç," dedi Holmes.
"Ah, evet! Birçok kere ona yardım etmiş. Burada herkes Bay Turner'in Bay McCarty'ye yaptığı iyiliklerden bahsediyor."
"Gerçekten mi? Kendi adına fazla bir şeye sahip olmayan ve Turner'a vefa borcu olan McCarthy'nin, hâlâ tek mirasçı olan Bayan Turner'ı oğluyla evlendirmekten
bahsediyor olması sizin de dikkatinizi çekmedi mi? Sanki her şey bir evlenme teklifiyle hallo-lacakmış gibi davranıyordu. Turner'in kendisinin bu evliliğe karşı olduğunu bilmemiz işi daha da garipleştiriyor. Kız bize bu kadarını anlatmıştı. Bundan bir şeyler çıkartamıyor musunuz?"
"Çıkarımlara ve akıl yürütmelere başladık yine," dedi Lestrade bana göz kırparak. "Teoriler ve hayallerin peşinden koşmadan da gerçeklerle başa çıkmakta zorlanıyorum."
"Haklısın," dedi Holmes ağır başlılıkla, "gerçeklerle başa çıkmakta zorlanıyorsun."
"Bu arada, senin zor bulabileceğin bir gerçeği öğrendim," dedi Lestrade.
"Nedir o?"
"Büyük McCarthy'nin ölümü küçük McCarthy'nin elinden çıkmış; bunun dışındaki bütün teorilerin fasa fiso."
"Bütün bunları bırakalım şimdi," dedi Holmes. "Şu soldaki, Hatherley Çiftliği değil mi?"
"Evet, ta kendisi."
Geniş, konforlu görünümlü, duvarlarını sarı sarı likenler bürümüş, iki katlı bir binaydı. Fakat kapalı perdeler ve dumansız bacalarıyla, terk edilmiş gibi duruyordu. Sanki bu lanetin ağırlığı hâlâ üzerindeydi. Kapıyı çaldık ve Holmes, hizmetçiden, efendisinin öldüğü gün giydiği çizmeleri ve oğlun çizmelerinden bir çifti göstermesini istedi. Bunları yedi sekiz açıdan dikkatle ölçtükten sonra avludan Boscombe Gölü'ne giden patikaya girdik.
Koku aldığında, Sherlock Holmes adeta kişilik değiştirirdi. Sadece Baker Sokağı'ndaki sessiz düşünür ve mantıkçıyı görmüş olanlar onu tanımakta zorlanırlardı. Yüzü kızarır ve karanlıklaşırdı. İki koyu çizgi haline dönüşen kaşlarının altından gözleri çelik gibi parlardı. Yüzü aşağıya dönük olur, omuzlan bükülür, dudakları birbirine bastırılır ve uzun, sinirli boynunda damarları tek tek ortaya çıkardı. Burun delikleri hayvansı bir av arzusuyla büyür ve zihni tamamen önündeki soruna konsantre olurdu. Öyle ki, ona bir soru sorulduğunda veya biri bir fikir belirttiğinde ya hiç duymaz, ya da çabuk ve sabırsız bir homurdanmayla karşılık verirdi.
Çayırların arasında uzanan patikayı hızla ve sessizce geçerek orman yönünden Boscombe Gölü'ne ulaştı. Zemin bütün bölgedeki gibi nemli ve çamurluydu ve hem yol üzerinde, hem de yolun her iki tarafındaki çimenler üzerinde birçok ayak izi vardı. Holmes bazen koşturuyor bazen de kıpırdamadan duruyordu. Çayırın çevresinde küçük bir tur attı. Lestrade ve ben arkasından gidiyorduk.
Lestrade kayıtsız ve kibirli bir hava takınmıştı ama ben, bütün hareketlerinin belli bir amaca yönelik olduğunu bildiğimden dostumu ilgiyle izliyordum.
Hafif sazlıklarla kaplı Boscombe gölü yaklaşık elli metre geniş-liğindeydi ve Hatherley Çiftliği ile Bay Turner'm özel parkının sınırlan arasında bulunuyordu. Uzakta, ağaçların arasından, zengin arazi sahibinin evinin sivri tepeli kırmızı kubbeleri görülebiliyordu. Gölün Hatherley tarafında ağaçlar sıktı ve sınırını sazlıkların çizdiği gölün çevresinde, ağaçların arasında yirmi adım genişliğinde dar bir kuşak uzanıyordu. Lestrade, bize cesedin bulunduğu noktayı gösterdi. Zemin o kadar ıslaktı ki, adamın düştüğü yerde bıraktığı izleri açıkça görebiliyordum. Dikkatli bakışlarından anladığım kadarıyla Holmes bu ezilmiş çimenden başka şeyler de okuyordu. Kokunun izini süren bir köpek gibi ortalıkta koşuşturdu ve sonunda dedektife dönerek:
"Göle niye girdiniz?" diye sordu.
"Bir tırmık kullanarak silah veya başka bir iz aradım. Ama sen bunları nasıl oluyor da..."
"Şş...Şimdi buna zamanım yok! Hafif içe basan sol ayağının izleri her yerde. Bir köstebek bile görebilirdi bunu. Sonra sazlıklar arasında kayboluyor. Siz bir sığır sürüsü gibi gelip ortalıkta debelenmeden önce gelseydim işim çok daha kolay olurdu. Bekçiyle birlikte gelenlerin izleri burada; cesedin etrafındaki iki üç metrelik bir alandaki izleri yok etmişler. Ama burada, aynı ayaklardan çıkma üç ayrı yolun izi daha var."
Daha iyi bakabilmek için büyütecini çıkardı ve yağmurluğu üzerinde yere uzandı. Bütün bu süre boyunca bizle değil, daha çok kendi kendine konuşuyordu. "Bunlar genç McCarthy'nin ayaklan. İki kez yürüyerek, bir kez de koşarak geçmiş; tabanın izleri daha derinken topukların izleri güçlükle se-çiliyorsa koşmuş

ilhanx

demektir. Bu, anlattığı hikâyeye de uyuyor. Babasının yerde yattığını görünce koşmuş. Bunlar da babanın ileri geri yürürken bıraktığı izler. Peki bu ne? Oğlun bir an durmuş, sesleri dinlerken yere dayadığı silahın dipçiği. Peki bu? Ha, ha! Bakın burada ne var! Ayak uçları! ayak uçları! Köşeli ve pek alışılmadık çizmeler! Geliyorlar, gidiyorlar, bir daha geliyorlar... elbette, pelerin için. Peki nereden geliyorlar?" İzi bazen bulup bazen kaybederek, sonunda ormanın sonundaki büyük bir kayın ağacının gölgesine varana kadar koşuşturup durdu. Bir ucundan diğerine dolaştı ve bir kez daha yüz üstü yere uzanarak bir sevinç çığlığı attı. Uzun bir süre orada öylece kaldı. Yaprakları ve kuru dalları kaldırıyor, toza benzer bazı nesneleri zarfa koyuyor ve hem zemini, hem de ağacın kabuğunu büyüteciyle inceliyordu. Yosunların ortasındaki bir taşı da alarak yakından baktı. Sonra, bütün izlerin yok olduğu yola çıkana kadar ormanın arasındaki patikada yürüdü.
"Gerçekten de çok ilginç bir vakaydı," dedi. Her zamanki haline geri dönmüştü. "Şu sağdaki ev bekçinin evi olmalı. Gidip Mo-ran'la konuşmak veya en azından bir not bırakmak istiyorum. Bunu yaptıktan sonra geri dönebiliriz. Siz arabaya kadar yürüyün, ben birazdan size katılırım."
On dakika içinde arabada toplanmış, Ross'a doğru gitmeye başlamıştık. Holmes, ormandan aldığı taşı hâlâ elinde tutuyordu.
"Bu ilgini çekebilir Lestrade," dedi taşı uzatarak. "Cinayet bununla işlenmiş."
"Hiç iz göremiyorum."
"Hiç yok ki."
"Peki sen nereden biliyorsun o zaman?"
"Altında çimen vardı. Sadece birkaç gündür orada olmalı. Üstünde nereden geldiğine dair hiçbir işaret yoktu. Yaralara da uyuyor. Zaten başka bir silahın izi de yok."
"Peki ya katil?"
"Uzun boylu, solak, sağ ayağı topallıyor, kalın tabanlı avcı botları ve gri bir pelerin giyiyor, Hint purosu içiyor, bir puro ağızlığı kullanıyor ve cebinde eski bir çakı taşıyor. Başka işaretler de var ama bu kadarı yeterli."
Lestrade güldü. "Korkarım ki şüphelerim hâlâ devam ediyor," dedi. "Teoriler iyi güzel de, kalın kafalı bir İngiliz jürisiyle başa çıkmak zorundayız."
"Nous verrons," diye cevap verdi Holmes sakince. "Sen kendi yöntemlerini kullan, ben de benimkileri. Bu öğleden sonra biraz meşgul olacağım ve büyük ihtimalle akşam treniyle Londra'ya döneceğim."
"Meseleyi tamamlanmadan bırakacak mısın yani?"
"Hayır, tamamlandı zaten."
"Peki ya sır?"
"Çözüldü."
"Suçlu kim o zaman?"
"Az önce tarif ettiğim beyefendi."
"Tamam da o kim?"
"Onu bulmak zor olmayacak. Burası o kadar da kalabalık bir yöre değil."
Lestrade, omuzlarını silkti. "Ben pratik bir adamım," dedi, "ve kasabaya gidip de solak bir beyefendiyi arayacak değilim. Scotland Yard'a rezil olurum."
"Sorun değil," dedi Holmes sessizce. "Ben sana fırsat verdim. Kaldığın yere geldik. Güle güle. Gitmeden önce sana telgraf çekerim."
Lestrade'i bırakarak otelimize gittik. Öğle yemeği bizi bekliyordu. Holmes, yüzünde içinden çıkılamaz bir duruma girmiş gibi acı dolu bir ifadeyle sessizce oturuyordu.
"Dinle Watson," dedi, masa toparlandıktan sonra, "şu sandalyeye otur da sana anlatayım. Ne yapacağımı bilmiyorum ve tavsiyene ihtiyacım var. Bir puro yak ve dinle."
"Lütfen devam et."
"Bu vakada, genç McCarthy'nin hikâyesinde, benim lehine olduğunu düşündüğüm, senin de aleyhine olduğunu düşündüğün iki nokta vardı. Biri, babanın oğlunu görmeden işaret vermesi; diğeri de ölmeden önceki son sözleri. Başka şeyler de söylemişti ama oğlu sadece bunları yakalayabilmişti. Şimdi, araştırmamız bu iki noktadan yola çıkmalı. Gencin söylediklerinin tamamen doğru olduğunu varsayalım."
"Peki bu 'Kuuii' sesi nereden çıktı o zaman?"
"Oğluna yöneltmiş olamaz. Onun Bristol'de olduğunu sanıyordu. Duyuş mesafesinde olması tamamen tesadüf. Bu sesi, buluşmak için gittiği adamın dikkatini çekmek için çıkardı. Ama bu 'Kuuii' sesi Avustralya'ya özgü bir ses, yani
Avustralyalılar arasında kullanılıyor. O halde, McCarthy'nin Boscombe Gölü'nde buluşacağı adamın Avustralya'da yaşamış olması ihtimali güçlü."
"Peki bu 'arat' ne demek?"

ilhanx

Sherlock Holmes, cebinden katlanmış bir kağıt parçası çıkararak masanın üzerine yaydı. "Bu Victoria Kolonisi'nin haritası," dedi. "Geçen gece Bristol'den istettim bunu." Elini haritanın bir bölgesine koydu. "Ne okuyorsun?"
"ARAT," dedim.
"Ya şimdi?" dedi elini kaldırarak.
"BALLARAT."
"Kesinlikle. Aslında adamın söylediği şey buydu ama oğlu sadece son iki hecesini duyabildi. Katilin adını söylemeye çalışıyordu. Yani Ballarat'la ilgili bir şey."
"Mükemmel!" diye atıldım.
"Her şey çok açık. Şimdi, gördüğün gibi alanı oldukça daralttım. Eğer oğlun ifadesini doğru kabul edersek, bir de gri bir elbise var. Bu durumda araştırmamızı, Ballarat'ta yaşamış gri pelerinli bir Avustralyalı tarifine kadar indirgedik."
"Kesinlikle."
"Ve bu bölgeden birileri olmalı, çünkü göle ya çiftlikten, ya da çevresindeki araziden gidiliyor ve bu bölgelere de yabancılar kolaylıkla giremiyor."
"Doğru."
"Sonra bir de bugünkü incelememiz var. Zemini inceledikten sonra o aptal Lestrade'e de verdiğim bir tarif var."
"Ama bu bilgileri nasıl elde ettin?"
"Metodumu bilirsin. Ayrıntıların gözlemlenmesi üzerine kuruludur."
"Boyunu kabaca adım uzunluğundan çıkardığını biliyorum. Botlar da izlerine bakılarak tahmin edilebilir."
"Evet, garip botlardı."
"Peki topallığı?"
"Sağ ayağının izi hep sol ayaktan daha belirsizdi. O ayağın üzerine daha az ağırlık veriyordu. Neden? Çünkü topallıyordu."
"Ya solaklığı?"
"Doktor raporunda yaralanma şeklini sen de okudun. Darbe tam arkadan yapılmış ama kafatasının sol tarafına. Böyle bir şey solak biri tarafından değil de kimin tarafından yapılmış olacak? Katil, babayla oğul arasındaki tartışma sırasında orada, ağacın arkasınday-mış. Hatta puro bile içmiş. Tütünler hakkındaki bilgilerime dayanarak, bulduğum külün bir Hint purosuna ait olduğunu gördüm. Bu konuda bazı çalışmalarım olduğunu biliyorsun. Hatta 140 farklı pipo, puro ve sigara tütünü hakkında bir makalem bile vardır. Külü bulduktan sonra çevreye baktım ve yosunların arasında izmaritini de buldum. Rotterdam'da sarılan Hint purolarından biriydi."
"Peki ağızlık konusu?"
"İzmaritin ağza değmemiş olduğunu fark ettim. Demek ki ağızlık kullanıyordu. Ucu ısırılmamış, kesilmişti ve bu kesik pürüzlüydü, bu bilgiye dayanarak, kör uçlu çakıyı tahmin ettim."
"Holmes," dedim, "katilin kaçamayacağı bir ağ örmüşsün. Onu asacak ipi keserek masum bir insanın hayatını kurtardın. Bütün bunların işaret ettiği noktayı anlayabiliyorum. Suçlu..."
"Bay John Turner," diye bağırdı otel hizmetçisi, odamızın kapısını açıp içeri bir misafir buyur ederek. İçeri giren adam garip ve etkileyici bir tipti. Yavaş, topallayan adımları elden ayaktan düştüğünü, ama sert, derin çizgili yüzü ve iri yapısı, hâlâ eski gücüne sahip olduğunu gösteriyordu. Karışmış sakalı, kırlaşmış saçı ve gür kaşlan görünüşüne itibar ve güç kazandırıyordu. Ama yüzü kireç gibi bembeyaz olmuş, dudakları ve burnunun çevresinde mavi lekeler ortaya çıkmıştı. Ölümcül bir hastalığın pençesinde olduğunu hemen ilk bakışta anladım.
"Lütfen kanepeye buyurun," dedi Holmes nazikçe. "Notumu aldınız mı?"
"Evet, bekçi getirdi. Bir skandali önlemek için beni burada görmek istediğinizi yazmışsınız."
"Eğer mahkemeye gidersem insanların kulağına gideceğini düşündüm."
"Peki beni neden görmek istediniz?" Sanki sorduğu sorunun cevabı verilmiş gibi, yorgun ve umutsuz gözlerle bakıyordu.
"Evet," dedi Holmes, sözlerden çok bakışlara cevap vererek. "Öyle. McCarthy'yle ilgili her şeyi biliyorum."
Yaşlı adam, yüzünü ellerinin arasına aldı. "Tanrı yardımcım olsun!" dedi. "Ama zaten genç adamın mahvolmasına izin vermeyecektim. Mahkeme, aleyhine karar verseydi ortaya çıkıp her şeyi anlatacaktım."
"Bunu duyduğuma çok memnun oldum," dedi Holmes ağırbaşlılıkla.
"Arada sevgili kızım olmasa çoktan söylemiştim. Ama tutuklandığımı duyarsa kalbi kırılır diye..."
"Bu noktaya kadar gelmeyebilir," dedi Holmes.
"Nasıl?"
"Ben resmi bir dedektif değilim. Buraya gelmemi kızınız istedi ve ben onun çıkarları için uğraşıyorum. Yine de genç McCarthy dışarı çıkmalı."

ilhanx

"Ben yavaş yavaş ölüyorum," dedi yaşlı Turner. "Yıllardır şeker hastalığının pençesindeyim. Doktorum, en fazla bir ay ömrüm kaldığını söylüyor. Ama hapiste öleceğime kendi çatım altında ölmeyi tercih ederim."
Holmes kalkarak masaya oturdu. Eline bir kalem ve önüne bir tomar kâğıt alarak, "Sadece gerçeği anlatın," dedi. "Ben yazayım, siz imzalayın ve Watson da şahit olsun. İşler kötü giderse, bu itirafınızı genç McCarthy'yi kurtarmak için kullanırız. Kesinlikle gerekli olmadıkça kullanmamaya söz veriyorum."
"Mahkemeye kadar yaşayıp yaşamayacağım bile belli değil, ama Alice'i hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum. Şimdi size her şeyi anlatacağım; bu, uzun yıllara yayılmış bir hikâyeyse de anlatmam o kadar uzun sürmez."
"Siz bu merhum McCarthy'yi tanımazsınız. Şeytanın ta kendisiydi. İnanın bana. Tanrı herkesi öyle bir adamdan korusun. Yirmi yıldır yakamdan düşmedi, hayatımı mahvetti. Önce, kıskacına nasıl takıldığımı anlatayım.
"60'larda madende çalışıyordum. Her şeye atlamaya hazır, sıcak kanlı ve umarsız genç bir adamdım. Kötü arkadaşlar edindim, kendimi içkiye verdim ve çalılıklarda saklanıp yol kesen bir hırsız oldum. Altı kişiydik ve çılgın, özgür bir hayatımız vardı. İstasyondan istasyona dolaşıp, maden vagonlarım soyarak yaşıyorduk. O zamanlar adım Ballarat'lı Black Jack'ti ve grubumuz Ballarat Çetesi olarak tanınırdı.
"Bir gün Ballarat'tan Melbourne'a giden bir altın konvoyuna saldırdık. Altı askere karşı altı kişiydik, bu yüzden kolay olacağa benziyordu. Dört vagon boşalttık ama hasılatı daha tam alamadan üç arkadaşımız öldürüldü. Silahımı, vagon sürücüsünün - ki bizim McCarthy'ydi - başına dayadım. Keşke onu orada öldürseydim, ama yapmadım, hayatını bağışladım. Üstüme dikilmiş habis bakışlarını hâlâ hatırlıyorum. Altınları alarak kimseye yakalanmadan İngiltere'ye gittik. Artık zengindik. Orada arkadaşlarımdan ayrıldım ve kendime sessiz ve saygın bir hayat kurmaya karar verdim. Bulduğum bu araziyi satın aldım ve paramla iyi bir şeyler yapmaya başladım. Evlendim de, ve karım, genç yaşta ölmesine rağmen, bana küçük, tatlı Alice'imi bıraktı. Daha küçük bir bebekken bile o minicik ellerinin beni doğru yola soktuğunu hissediyordum. Hayatıma tam anlamıyla yeniden başladım ve geçmişimi silmek için elimden geleni yaptım. Her şey yolunda gidiyordu; ta ki McCarthy ortaya çıkana kadar.
"Bir yatırımla ilgilenmek için kasabaya indiğimde onunla Regent Sokağı'nda karşılaştım. Perişan bir haldeydi.
" 'İşte yeniden karşılaştık Jack,' dedi kolumu tutarak, 'artık bir aile olacağız. Biz sadece iki kişiyiz, oğlum ve ben. Bize bakabilirsin. Tabii eğer bakmam dersen başka - burası İngiltere; burada kanun ve polis var.'
"Onlardan kurtulmanın yolu yoktu, batıya gelerek en iyi topraklarıma yerleştiler, hem de kirasız olarak. Benim için rahat ve huzur yoktu artık; nereye dönsem, onun sırıtan, kurnaz yüzünü görüyordum. Alice büyüdükçe işler daha da kötüleşmeye başladı, çünkü polisten çok, kızımın geçmişimi öğrenmesinden korktuğumu anlamıştı. İstediği her şeyi verdim, hem de hiç soru sormadan. Toprak, para, ev... Ta ki veremeyeceğim bir şeyi isteyene kadar: Alice'i. "Oğlu büyümüştü, kızım da öyle. Sağlığımın bozulduğunu bildiğinden oğlunun bütün malıma konmasının iyi olacağını düşünüyordu. Ama o noktada kararlıydım. Lanet olası ailesinin benimkiy-, le karışmasını istemiyordum. Çocuğu sevmediğimden değil, ama sonuçta damarlarında onun kanını taşıyordu. Kararımı vermiştim. McCarthy beni tehdit etti. Elinden geleni ardına koymamasını -söyledim. Bu konuyu konuşmak üzere evlerimizin arasındaki gölde buluşmaya karar verdik.
"Oraya gittiğimde oğluyla konuşmakta olduğunu gördüm. Ben de ağacın arkasında bir puro içerek, yalnız kalmasını bekledim. Fakat konuşulanları dinlediğimde içimde bir şeyler köpürmeye başladı. Kızımla evlenmesi için oğlunu
zorluyordu. Sanki söz konusu olan bir sokak fahişesiymiş gibi. Bütün değer verdiklerimin bu adamın elinin altında olduğu düşüncesi beni çılgına çevirdi. Aradaki bağı koparamaz mıydım? Zaten bir ayağı çukurda, umutsuz bir adamdım. Zihnim ve vücudum hâlâ sağlam olmasına rağmen kaderimin yazılmış olduğunu biliyordum. Peki geçmişim ve kızım? Bu çirkin ağzı susturabilirsem hepsi kurtulurdu. Ben de bunu yaptım Bay Holmes. Gerekse yine yapardım. Büyük günahlar işledim ve bunu telafi etmek için kendimi feda ettim. Ama kızımın da aynı ağa takılacak olmasına dayanamazdım. Karşımdaki iğrenç, zehirli bir hayvanmış gibi acımadan vurdum ona. Attığı çığlıkla oğlu geri geldi ama ben çoktan ağacın arkasına saklanmıştım. Son bir kez de, düşürdüğüm pelerinimi almak için geri döndüm. Olanların gerçek hikâyesi budur beyler."
"Sizi yargılamak benim görevim değil," dedi Holmes, yaşlı adam önündeki ifadeyi imzaladıktan sonra. "Tek dileğim böyle bir şeyin kimsenin başına gelmemesi."
"Benim de bayım. Peki ne yapmayı düşünüyorsunuz?"
"Sağlığınızı göz önüne alırsak hiçbir şey. Yakında, en yüce mahkemeye hesap vermeniz gerekeceğini siz kendiniz de biliyorsunuz. Sizin bu sırrınızı saklayacağım ve ancak McCarthy suçlu bulunursa kullanacağım. Aksi takdirde, bu sırrınız, ister hayatta olun, ister olmayın saklanacaktır."
"Elveda, o halde," dedi yaşlı adam ağırbaşlılıkla. "Bana bu huzuru verdiğiniz için teşekkür ederim
." O kocaman vücuduyla, sendeleye ve titreyere odadan çıktı.

ilhanx

"Tanrı yardımcımız olsun!" dedi Holmes, uzun bir sessizlikten sonra. "Neden kader, zavallı, çaresiz yaratıklara böyle oyunlar oynuyor? Böyle bir davayla karşılaştığımda, Baxter'in sözlerini düşünmeden edemiyorum ve kendi kendime şunları söylüyorum: 'İşte, sadece Tanrı adına geliyor Sherlock Holmes.'" Holmes, bütün itirazları çürüterek James McCarthy'nin beraat etmesini sağladı. Yaşlı Turner konuşmamızdan yedi ay sonra öldü. Umarım oğul ve kız, geçmişlerini örten o karanlık bulutları bilmeden, birlikte mutluluklar içinde yaşarlar.

BEŞ PORTAKAL ÇEKİRDEĞİ

82-90 yılları arası Sherlock Holmes vakalarıyla ilgili aldığım notlara bakınca, o denli çok sayıda garip ve ilginç olaylar olduğunu görüyorum ki aralarından birini seçmekte zorlanıyorum. Bazıları gazetelerde yayımlandı, bazıları ise hiç gün ışığı görmedi. Benim amacım da buikincileri anlatmak. Kimi vakalar, Holmes'un analitik yeteneklerini zorladı ve yazılı bir anlatım için uygun değil ve kimileri de mutlak mantıksal kanıtlara ulaşamadan yarım kaldı. Fakat bir tanesi var ki, bazı noktaları aydınlanmadığı, belki de hiçbir zaman aydınlanmayacağı halde ayrıntılarıyla o denli ilginç ve sonucuyla da bir o kadar şaşırtıcıydı ki bu, vakayı size anlatmadan geçemem.

87 yılında, kaydını tuttuğum önemli önemsiz birçok vaka oldu. Bu on iki aylık zaman diliminde kayıtlarımı topladığım başlıklar arsında, Paradol Chamber macerasını, bir mobilya atölyesinin alt katında lüks bir kulüpleri olan 'Amatör Dilenciler Topluluğu' olayını, İngiliz gemisi Sophy Anderson'ın kayboluşunu, Uffa adasında Grice Paterson'ların macerasını ve son olarak da Camberwell zehirlenme vakasını sayabilirim. Bu sonuncusunda, hatırlanacağı üzere Sherlock Holmes, ölü adamın saatini ayarlayarak iki saat önceden kurulduğunu ve maktulün yatağa bu saatte girdiğini ispat etmişti. Bütün bunları da bir gün mutlaka anlatırım, ama bunların hiçbiri, şimdi kalemi elime alıp anlatmaya başlayacağım hikâyedeki kadar garip bir olaylar zincirine sahip değildir herhalde.

Ekinoks fırtınalarının çıkmaya başladığı Eylülün son günlerin-deydik. Gün boyu rüzgâr ıslık çalıyor, yağmur, pencerelere çarpıyordu, însan, bu büyük modern Londra'da bile, bir an için olsun hayatın rutininden kurtularak, kafesinde vahşi bir hayvan gibi uygarlığın arkasından, insanoğluna kükreyen bu büyük doğa güçlerini düşünmeden edemiyordu. Akşam olduğunda fırtına daha çok şiddetlendi ve rüzgâr, bacalarda ıslık çalmaya başladı. Sherlock Holmes, şöminenin bir ucunda oturmuş, dalgın dalgın suç kayıtlarını incelerken, ben de öteki uçta oturmuş, Clark Russel'm deniz maceralarından birini okumaya çalışıyordum. Dışarıdaki fırtınanın ve yağmurun sesi, okuduğum kitaptaki deniz dalgalarına karışıyordu. Karım, birkaç günlüğüne annesini ziyarete gitmişti; bu yüzden ben yine Baker Sokağı'ndaki eski evimde kalıyordum.

"Hım," dedim dostuma bakarak," bu zilin sesi değil mi? Bu saatte kim olabilir ki? Belki de bir arkadaşın?"

"Senden başka yok," diye cevap verdi. "Misafirleri pek sevmem."

"Bir müşteri o zaman."

"Eğer öyleyse, ciddi bir mesele olmalı. Başka türlü, hiçbir kuvvet bir adamı böyle bir günde ve saatte dışarı çıkaramaz. Belki de bizim ev sahibesinin arkadaşlarından birisidir."

Sherlock Holmes, tahmininde yanılıyordu çünkü koridorda duyulan ayak seslerinden sonra kapımız çalındı. Uzun koluyla lambayı çevirerek, misafirin oturacağı boş sandalyelerden birini aydınlatacak şekilde yerleştirdi.

"Girin!" dedi.

İçeri, yirmi iki, yirmi üç yaşlarında, iyi giyimli ve zarif görünümlü genç bir adam girdi. Üstünden sular akan şemsiyesi ve uzun, parlak yağmurluğu, dışarıda ne kadar kötü bir hava olduğunu gösteriyordu. Lambanın ışığında, endişeli gözleri ve solgun yüzü belli oluyordu. Büyük bir derdin altında ezilmiş gibi görünüyordu.

"Size bir özür borçluyum," dedi, altın kelebek gözlüklerini gözlerine tutarak. "Umarım rahatsız etmiyorumdur. Bakın, odanıza dışarıdaki fırtına ve yağmurdan izler getirdim bile."

"Paltonuzu ve şemsiyenizi alayım," dedi Holmes. "Askıda dururlarsa hemen kururlar. Anladığım kadarıyla güneybatıdan geldiniz."

"Evet, Horsham'den."

"Bu, ayakkabılarmızdaki kil ve çamur karışımından anlaşılıyor."

"Bir konuda tavsiyenizi almaya geldim."

"Orası kolay."

"Ve yardımınızı."

"Bakın bu her zaman kolay değildir işte."

"Sizin hakkınızda söylenenleri duydum. Binbaşı Prendergast, onu Tankerville Klübü skandalinde nasıl kurtardığınızı anlattı."

"Ah, tabii. Hile yapü diye yanlış yere suçlanmıştı."

"Her şeyi çözebileceğinizi söyledi."

ilhanx

"Biraz abartmış."
"Asla yenilmediğinizi."
"Dört kez yenildim - üç kez erkeklere, bir kez de bir kadına."
"Ama başarılarınızın sayısıyla karşılaştırınca nedir ki?"
"Genelde başarılı olduğum doğrudur."
"O zaman benim sorunumda da aynı başarıyı gösterebilirsiniz."
"Lütfen, sandalyenizi şöyle ateşin yanına getirin ve hikâyenizi bütün ayrıntılarıyla anlatın."
"Sıradan bir hikâye değil benimkisi."
"Hiçbiri değildir. Ben başvurulacak son adresim zaten."
"Bütün bu tecrübelerinize rağmen, ailemin başına gelenler kadar gizemli bir olaylar zinciriyle karşılaşıp karşılaşmadığınızı merak ediyorum doğrusu."
"İlgiyle karşılarım," dedi Holmes. "Lütfen, şimdi ta en başından itibaren gerekli bilgileri verin ki sonrasında, önemli bulduğum bazı ayrıntılar hakkında sorular sorabileyim size."
Genç adam, sandalyesini yaklaştırarak ıslak ayaklarını ateşe tuttu.
"Adım," dedi, "John Openshaw, ama basımdaki bu belayla adımın hiç bağlantısı yok. Atalarımdan gelme bir mesele olduğundan, iyi anlaşılması için ta en başından anlatmalıyım."
"Büyükbabamın iki oğlu vardı - amcam Elias ve babam Joseph. Babamın, Coventry'de, bisikletin icadından sonra büyüttüğü küçük bir fabrikası vardı. Openshaw patlamaz lastiklerinin patentini aldıktan sonra işi o kadar büyümüş ki, sattıktan sonra eline yüklü bir miktar para geçmiş.
"Amcam Elias, gençken Amerika'ya göç etmiş ve Florida'da toprak işletmiş. Savaş zamanı, önce Jackson'ın, sonra da Hood'un ordusunda bulunmuş ve albaylığa kadar yükselmiş. Lee silahlarını bıraktığında amcam da çiftlik işlerine geri dönerek üç dört yıl daha bu işi yapmış. 1869'da veya 1870'de Avrupa'ya geri dönmüş ve Horsham yakınlarında, Sussex'te küçük bir arazi almış. Amerika'da büyük bir servet yapmasına rağmen geri dönmesinin sebebi, zencilere ve onlara toprak veren Cumhuriyetçi politikaya karşı olu-şuymuş. Hiddetli, çabuk sinirlenen bir adamdı; sinirlendiğinde, ağzı öyle bozulurdu ki çevresindekiler utançtan yerin dibine geçerdi. Horsham'de yaşadığı sürece bir kez bile olsun şehre inmediğine eminim. Bir bahçesi ve iki ,üç tarlası vardı. Burada çalışırdı, ama bazen haftalarca odasından çıkmazdı. Çok fazla konyak ve sigara içerdi ve kalabalıktan hoşlanmadığından arkadaş istemezdi; hatta öz kardeşini bile.
"Benden rahatsız olmazdı; hatta hoşlanırdı bile, çünkü beni ilk gördüğünde daha on iki yaşında bir çocuktum, yani amcamın İngiltere'ye gelişinden sekiz, dokuz yıl sonra, 1878'de. Babama, onunla kalmam konusunda yalvarırdı. Bana her zaman iyi davranırdı. Ayıkken tavla ve dama oynamayı severdi. Uşaklar ve ticari ilişkiler konusunda bana sorumluluk verdi ve on altı yaşıma geldiğimde neredeyse evin efendisi olmuştum. Anahtarlar bende olduğu için, onu rahatsız etmediğim sürece istediğim her yere girebilirdim. Tavan arasındaki kilitli oda hariç. Oraya ben de dahil kimsenin girmesine izin vermezdi. Çocuk merakıyla anahtar deliğinden bakardım ama öyle bir odada olması beklenen eski sandıklar ve yığınlar dışında bir şey göremezdim.
"Bir gün - 1883'ün Mart ayında -yabancı bir ülkeden bir mektup geldi albaya. Ona mektup gelmesi alışılmış bir şey değildi, çünkü faturaları peşin öderdi ve hiç arkadaşı yoktu. 'Hindistan'dan!' dedi alıp baktığında, 'Pondicherry damgalı! Ne olabilir ki?' Mektubu aceleyle açtı ve içinden beş tane, küçük, kurumuş portakal çekirdeği çıktı. Bunu görünce gülmeye başladım ama amcamın yüzünün ifadesini görünce gülüşüm dondu kaldı. Dudakları sarkmış, gözleri yerinden fırlamış, rengi kireç gibi bembeyaz olmuştu. Elleri titreyerek mektuba baktı ve 'K.K.K.F diye bağırdı, 'Tanrım, tanrım, günahlarımın cezasını çekiyorum!'
" 'Neymiş amca?' diye sordum.
" 'Ölüm,' dedi, ve masadan kalkarak odasına çekildi. Öylece kalakalmıştım. Zarfı elime aldığımda tam yapışkanın üstüne kırmızı mürekkeple üç tane art arda 'K' harfinin yazılmış olduğunu gördüm. İçinde, beş tane kurutulmuş portakal çekirdeğinden başka bir şey yoktu. Bu büyük korkusunun sebebi ne olabilirdi ki? Kahvaltı masasından kalkarak merdivenleri çıkıyordum ki, amcamın, bir elinde tavan arasındaki odaya ait olduğunu sandığım paslı bir anahtar, diğerinde de para kutusuna benzer pirinç bir kutuyla aşağı indiğini gördüm.
" 'İstediklerini yapsınlar, onları hâlâ alt edebilirim,' diyordu. 'Mary'ye söyle, odamdaki şömineyi yaksın ve Horsham'dan avukatı çağırsın.'
"Dediğini yaptım. Avukat geldiğinde beni de odaya çağırdılar. Parlak bir ateş yanıyordu ve tam ortasında kağıt yanığına benzer bir kül yığını, hemen yanında da kapağı açık, içi boş halde, pirinç kutu duruyordu. Kutuya dikkatle baktığımda, kapağında, sabah zarfta gördüğüm 'K' harflerinin yazılı olduğunu gördüm hayretle.

ilhanx

" 'John,' dedi amcam, 'vasiyetime şahit olmanı istiyorum. Arazimi, olduğu gibi kardeşime, yani babana bırakıyorum. Şüphesiz o ölünce de sana kalacaktır. Huzur içinde tadını çıkarabilirsen ne iyi! Ama eğer yapamazsan oğlum, tavsiyeme uy ve onu en azılı düşmanına ver. Sana böyle bir şey verdiğim için üzgünüm ama işlerin nereye varacağını bilemiyorum. Şimdi lütfen Bay Fordham'ın gösterdiği yeri imzala.'
"Söylendiği gibi imzaladım ve avukat, belgeyi alarak gitti. Tahmin edeceğiniz gibi bu garip olay üzerimde derin bir etki yarattı ama olanları defalarca enine boyuna düşünmeme rağmen bir şey çıkaramadım. Yine de o belli belirsiz korku duygusunu üstümden tamamen atamadım. Gerçi haftalar geçtikçe etkisi hafifledi ve günlük hayatın rutini devam etti ama amcamda değişiklikler olmaya başladığını fark ediyordum. Eskisinden daha çok içmeye ve toplumdan daha da çok uzaklaşmaya başlamıştı. Zamanının çoğunu, kapısını içeriden kilitlediği odasında geçiriyordu. Ama bazen, sarhoş gibi çılgınca odadan fırlıyor, elinde tabancası, evi alt üst ederek bahçeye fırlıyor ve kimseden korkmadığını, hiç kimsenin onu bir koyun gibi, bir yere tıkamayacağını söylüyordu. Bu nöbetler geçtikten sonra hışımla eve giriyor ve ruhunun derinliklerindeki korkuya teslim olan bir adam gibi kapıyı kilitliyor ve sürgülüyordu. Böyle zamanlarda, en soğuk günlerde bile, yüzü terden sırılsıklam oluyordu.
hep gülmüştü, ama şimdi, aynı şey onun da başına gelince, çok korkmuş ve şaşırmış görünüyordu.
" 'Bu da ne demek John?' diye kekeledi.
" Kalbim donmuştu.'K.K.K.' dedim.
"Zarfın içine baktı. 'Ta kendisi,' diye bağırdı. 'Harfler aynı. Ama üzerlerinde yazılı olanlar da ne?'
" 'Kâğıtları güneş saatinin üstüne koy,' diye okudum babamın omuzlunun üzerinden.
" 'Ne kâğıtları? Ne güneş saati?' diye sordu.
" 'Bahçedeki güneş saati. Başka yok ki,' dedim, 'ama bahsedilen kâğıtlar yok edilenler olmalı.'
" 'Haydi canım!' dedi cesur görünmeye çalışarak. 'Uygar bir ül-

kede yaşıyoruz; böyle zırvalara inanacak değiliz. Nereden gelmiş bu şey?'
" 'Dundee'den,' diye cevap verdim pula bakarak.
" 'Bir çeşit eşek şakası,' dedi. 'Güneş saatiyle, kâğıtlarla işim ne benim? Böyle saçmalıklara pabuç bırakmam.'
" 'Polisle konuşmalıyız,' dedim.
" 'Sonra da alay konusu olalım değil mi? Olmaz böyle şey!
" 'O zaman bırak ben yalnız yapayım.'
" 'Hayır sana da izin vermiyorum. Böyle bir zırva için ortalığı karıştırma.'
"Onunla tartışmak boşunaydı, kendisi inatçı bir adamdır. Ama benim içim rahat etmemişti.
"Mektup geldikten üç gün sonra, babam, Portsdown Hill'de görev yapan arkadaşı, binbaşı Freebody'yi ziyaret etmeye gitti. Gitmesine sevindim çünkü evden uzak olduğu sürece emniyette olacağını düşünmüştüm. Ama yanılmışım. Gittikten iki gün sonra, binbaşıdan, hemen gelmemi rica eden bir telgraf aldım. Babam çevredeki sarp çukurlardan birine düşmüş, kafatasını kırmış, yatıyormuş. Ne yazıkki ben yetişemeden öldü. Görünüşe göre karanlıkta Fareham'den dönüyormuş ve yolu iyi bilmediğinden ve çevresinde çit de olmadığından bir çukura düşmüştü. Jüri, 'kaza eseri ölüm' kararı verdi. Ölümüyle ilgili bütün gerçekleri inceledim ama bir cinayet olduğuna dair hiçbir kanıt bulamadım. Herhangi bir şiddet belirtisi, ayak izleri, soygun, çevrede görülen yabancılar yoktu. Her şeye rağmen zihnimin hiç de rahat olmadığını söylememe gerek yok sanırım. Bunun kötü bir komplo olduğuna aşağı yukarı emindim.
"Mirası böyle sevimsiz bir şekilde aldım işte. Neden elden çıkarmadığımı sorabilirsiniz, cevap vereyim; bu belanın bir şekilde amcamın geçmişinden kaynaklandığını ve tehlikenin beni, başka bir yerde de olsam, bulacağına emindim de ondan.
"Zavallı babam Ocak '85'te kaderin ağına düştü ve o gün üzerinden iki yıl sekiz ay geçti. Bu süre boyunca Horsham'de mutlu bir şekilde yaşadım. Tam, bu lanetin
ailemin üzerinden kalktığını ve son nesille birlikte sona erdiğini düşünmeye başlamıştım ki, dün sabah, babama gelen şeyin aynısı bana da geldi."
Genç adam ceketinin cebinden kırışmış bir zarf çıkardı. Masaya yaklaşarak zarfı salladı ve içinden beş tane küçük portakal çekirdeği düştü.
"Zarf bu," diye devam etti. "Pula bakılırsa Londra'nın batı bölgesinden gelmiş. Babamın son mektubundaki 'K.K.K.' ve 'Kâğıtları güneş saatinin üstüne koy' yazıları bunda da var.""
"Peki siz ne yaptınız?" diye sordu Holmes.
"Hiçbir şey."
"Hiç mi?"
"Doğruyu söylemek gerekirse" yüzünü, ince, beyaz ellerinin arasına aldı, "kendimi çaresiz ve, üzerine yaklaşan yılanı gören zavallı bir tavşan gibi hissettim. Dayanılmaz ve önlenemez bir lanetin pençesinde gibiydim."

ilhanx

"Yapmayın," dedi Sherlock Holmes. "Harekete geçmelisiniz dostum, yoksa mahvolursunuz. Sizi yalnızca hareket kurtarır. Umutsuzluğun zamanı değil."
"Polise gittim."
"Öyle mi?"
"Ama hikâyemi tebessümle karşıladılar. Müfettişin, mektuplara birer şaka ve akrabalarımın ölümüne ise, jürinin de kararına uygun bir şekilde, bir kaza gözüyle baktığına eminim."
Holmes kavuşturduğu ellerini havada salladı. "Ahmaklar!" diye bağırdı.
"Yine de evde benimle kalması için bir polis memuru verdiler."
"O da bu gece sizinle geldi mi?"
"Hayır. Sadece evde kalmak için emir almıştı."
Holmes yine lanetler savurdu.
"Bana neden geldiniz," diye atıldı, "ve hepsinden ötesi neden hemen gelmediniz?"
"Bilmiyordum. Ancak bugün, sorunumu Binbaşı Prendergast'a açtığımda, duydum isminizi. Size gelmemi o tavsiye etti."
"Mektubu aldığınızdan bu yana iki gün geçmiş. Daha önce davranmalıydık. Sanırım bu anlattıklarınızdan başka ekleyeceğiniz bir şey yok."
"Bir şey daha var," dedi John Openshaw. Ceketinin ceplerini karıştırarak, rengi solmuş, mavi bir kağıt çıkardı ve masaya yaydı. "Hatırladığım bir şey var," dedi, "amcamın kağıtları yaktığı gün fark etmiştim ki, küllerin arasındaki tamamen yanmamış parçalar bu renkti. Bu tek sayfayı yerde, odasında buldum. Herhalde diğerlerinin arasından düşerek kurtulmuş. Çekirdeklerin yanında bize pek yardımı olacağını sanmıyorum, ama yazı kesinlikle amcama ait ve sayfa, özel bir fünlükten alınmışa benziyor."
Holmes, lambayı üzerine tuttu ve ikimiz, kenanna bakarak, bir kitaptan koparılmış olduğunu anladığımız bu kâğıda baktık. Başında "Mart 1869" yazılıydı ve başlığın altında, aşağıdaki bilmecemsi şeyler yazıyordu:
'4'ü. Hudson geldi. Yine aynı platform.
7'si. Çekirdekleri Paramore'da McCauley'ye, St. Augustine'de John Swain'e ayarla.
9'u. McCauley temizlendi.
10'u. John Swain temizlendi.
12'si. Paramore ziyaret edildi. Her şey yolunda.
"Teşekkür ederim!" dedi Holmes, kâğıdı katlayıp misafirimize verirken. "Ve artık siz hiç vakit kaybetmeden evinize gidip harekete geçmelisiniz. Bana anlattıklarınızı tartışacak zamanımız yok."
"Peki ne yapacağım?"
"Yapılacak tek şey var ve bu hemen yapılmalı. Bize gösterdiğiniz bu kâğıdı, anlattığınız o pirinç kutuya koyun. Amcanızın diğer bütün kâğıtları yaktığını ve kalan tek sayfanın bu olduğunu açıklayan bir not da bırakın kutuya. Bu açıklamanın ikna edici olmasına dikkat edin. Bunu yaptıktan sonra, belirtildiği gibi, kutuyu güneş saatinin üstüne koyun. Anladınız mı?"
"Tamı tamına."
"Şu an için intikam veya benzeri bir şey düşünmeyin. Sanırım bunu kanun yoluyla hallederiz; ama ilk etapta, onların yaptığı gibi, biz de kendi ağımızı örmeliyiz. Şimdilik en önemli şey bu tehlikeyi ortadan kaldırmak. Sonra bu esrarı çözüp suçluları cezalandırırız."
"Teşekkür ederim," dedi genç adam kalkıp paltosunu alırken. "Bana hayat ve umut verdiniz. Dediklerinizi aynen uygulayacağım."
"Hiç zaman kaybetmeyin. Ve bu arada, hepsinden önemlisi, kendinize çok dikkat edin, çünkü gerçekten büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunuzdan hiç kuşkum kalmadı. Eve nasıl döneceksiniz?"
"Waterloo'dan trenle."
"Saat daha dokuz olmadı. Sokaklar hâlâ kalabalık olacağından güvende olursunuz. Ama yine de kendinizi yeterince iyi koruyamazsınız."
"Silahım var."
"Bakın bu iyi. Vakanız üzerinde çalışmaya yarın başlayacağım."
"O halde Horsham'de görüşeceğiz."
"Hayır, sizin sırrınızın cevabı Londra'da. Onu burada arayacağım."
"O zaman bir iki güne kadar kutu ve kâğıtlarla ilgili gelişmeleri haber veririm size. Söylediklerinizi harfiyen uygulayacağım." Bizimle el sıkışarak ayrıldı. Dışarıda rüzgâr hâlâ ıslık çalıyor ve yağmur, pencerelere vuruyordu. Bu garip, çılgın hikâye sanki dışarıdaki fırtınadan gelmiş ve tekrar onun içinde kaybolup gitmişti.
Sherlock Holmes, başı öne eğik, ateşi seyrederek bir süre sessizce oturdu. Sonra piposunu yaktı ve arkasına yaslanarak, tavana yükselen mavi dumanı seyretti.
"Watson," dedi sonunda, "galiba şimdiye kadar karşılaştığımız vakaların arasındaki en olağanüstüsü bu olacak."

ilhanx

"Dörtlülerin İşareti hariç."
"Doğru, o hariç. Ama bana kalırsa, bu bizim John Openshaw daha da büyük tehlikede."
"Peki, bu tehlikenin ne olduğu hakkında bir fikrin var mı?" diye sordum.
"Bazı noktalar apaçık ortada," diye cevap verdi.
"Hangi noktalar? Bu 'K.K.K.' ne ve bu mutsuz aileden ne istiyor?"
Sherlock Holmes, gözlerini kapadı, parmak uçlarını birleştirdi ve dirseklerini koltuğun kenarına dayadı.
"İdeal bir akıl yürütücü," diye konuşmaya başladı, "bir veriyi bütün şartları altında gördükten sonra, ondan, sadece o ana kadar olan olaylar zincirini değil, gelecekte meydana gelebilecek sonuçlarını da çıkarabilmelidir. Nasıl ki Cuvier, tek bir kemiğe bakarak bütün hayvanı tarif edebiliyorsa, zincirdeki bir halkayı tamamen kavrayabilmiş bir gözlemci de hem önceki, hem de sonraki halkaları tam bir kesinlikle tanımlayabilme-lidir. Sebebin tek başına ulaşacağı sonuçlan henüz kavrayabilmiş değiliz. Problemler, ancak duyulann etkisinden kurtulduktan sonra çözülebilir. Bir akıl yürütücüsü, yöntemi en üst noktalarına yükseltebilmek için bilgi alanına giren bütün gerçekleri kullanmak zorundadır; ve bütün bilgilere sahip olma, kendi içinde, bugünkü serbest eğitim ve ansiklopedi çağında, ulaşılması güç bir hedef. Aslında bir insanın, işinde gerekli olan bütün bilgilere sahip olması imkânsız değil ve benim de çabaladığım şey bu. Yanlış hatırlamıyorsam, bir keresinde, dostluğumuzun ilk günlerinde, benim özelliklerimi çok iyi bir şekilde belirtmiştin."
"Evet," diye cevap verdim gülerek. "Orijinal bir yaklaşımdı. Felsefe, astronomi ve politika bilgine sıfır vermiştim sanırım. Botanik değişken; jeoloji, şehrin seksen kilometrelik bir alanındaki çamur izlerini tanıyacak kadar ileri, kimya kendine özgü, anatomi sistemsiz, duygusal edebiyat ve suç kayıtları benzersiz; kemancı, boksör, kılıç ustası, kokain ve tütünle kendini zehirlemeye eğilimli. Galiba analizimin ana noktaları bunlardı."
Holmes bu son söylediklerim üzerine gülümsedi. "O zaman da dediğim gibi," dedi, "bir insan, beynindeki odaları kullanabileceği eşyalarla döşemeli ve geri kalanları da istediği zaman çıkarıp kullanabileceği bir yere, kütüphanesine, yerleştirmelidir. Şimdi, bu gece dinlediğimiz hikâyeye gelirsek, bütün kaynaklarımızı kullanmamız gerektiği ortada. Lütfen arkandaki rafta duran Amerikan Ansiklopedisi'nin 'K' cildini verir misin? Durumumuza bakalım ve ondan ne çıkarabileceğimizi düşünelim. İlk olarak, Albay Opens-haw'un Amerika'dan ayrılması için güçlü bir sebebinin olduğunu varsayarak başlayalım. Onun yaşındaki insanlar alışkanlıklarını değiştirmek istemezler ve Florida'nın güzel iklimini bırakıp İngiltere'de kırsal bir kasabada yalnız bir hayatı seçmezler. İngiltere'de yalnız başına yaşamaya olan aşırı düşkünlüğü, birinden ya da bir şeyden korkmuş olabileceğini gösteriyor. Bu yüzden varsayımımızı, birinden veya bir şeyden korktuğu için Amerika'dan ayrıldığını söyleyerek genişletebiliriz. Korktuğu şeyin ne olduğuna gelince... Bunu da ancak, kendine ve mirasçılarına gelen o korkunç mektupları ele alarak bulabiliriz. Mektupların üstündeki pullara dikkat ettin mi?"
"İlki Pondicherry'den, ikincisi Dundee'den, üçüncüsü de Londra'dan geliyordu."
"Londra'nın doğusundan. Bundan ne çıkarıyorsun?"
"Hepsi de liman şehri. Gönderen bir gemide olmalı."
"Mükemmel. Artık bir ipucumuz var. Gönderenin şahıs bir gemide olmasının ihtimali gerçekten de yüksek. Şimdi başka bir noktaya eğilelim. Pondicherry'den gelen tehdit mektubuyla tehdidin yerine getirilmesi arasında yedi hafta, Dundee'de ise yalnızca üç, dört gün var. Bu sana bir şeyler çağrıştırıyor mu?"
"Kat edilen mesafe daha uzun."
"Ama unutma ki mektup da aynı şekilde daha uzun bir mesafeden geliyor."
"O halde önemli noktayı kaçırmış olmalıyım."
"En azından, söz konusu geminin bir yelkenli olduğunu ileri sürebiliriz. Uyarılarını hep yola çıkmadan önce gönderiyorlarmış gibi görünüyor. Dundee'den sonra işin ne kadar çabuk olduğunu gördün. Pondicherry'den bir buharlıyla gelmiş olsalardı mektupla hemen hemen aynı zamanda gelirlerdi, oysa tam tamına yedi hafta geçmiş. Sanırım bu yedi hafta, mektubu getiren posta gemisiyle, göndereni getiren gemi arasındaki farkı açıklıyor."
"Olabilir."
"Olma ihtimali çok yüksek. Şimdi bu meselenin ivediliğini ve neden genç Openshaw'a bir an önce hareket etmesini söylediğimi anlıyor musun? Mektubu gönderenler, aradaki mesafeyi kat eder etmez harekete geçiyorlar. Ve bu seferki Londra'dan geldiği için gecikmeyi göze alamayız."
"Aman Tanrım!" diye bağırdım. "Bu acımasız takibin sebebi ne olabilir ki?"
"Openshaw'daki kâğıtlar, gemideki kişi ya da kişiler için hayati bir öneme sahip olmalı. Aslında birden fazla kişi olması gerektiği açık. Bir adam, tek başına, jüriyi yanıltacak kadar iyi iki cinayet işleyemez. Birkaç kişi olmalı ve bu insanlar, kağıtlar Kimin elinde olursa olsun, onları ele geçirmeye kesinlikle kararlılar. Bu şekilde bakarsan, 'K.K.K.'nin bir insanın değil, bir topluluğun işareti olduğunu anlarsın."
"Peki, ama ne topluluğu?"

ilhanx

"Daha önce hiç Ku Klux Klan diye bir şey duymadın mı?" dedi Sherlock Holmes, kısık bir sesle, öne eğilerek.
"Hiç duymadım."
Holmes, dizindeki cildin sayfalarını çevirdi. "İşte burada," dedi:
"Ku Klux Klan. Bir tüfeğin doldurulurken çıkardığı seslerden türetilme bir isim. Bu korkunç, gizli örgüt, İç Savaştan sonra Güney eyaletlerindeki eski Konfederasyon askerleri tarafından kurulmuş ve kısa zamanda, Tennessee, Louisiana, Carolina, Georgia ve Florida gibi, ülkenin çeşitli yerlerinde yerel kollara ayrılmıştır. Temelde, zenci seçmenleri yıldırmak ve kendi görüşlerine karşı olanları öldürmek veya ülkeden sürmek şeklinde politik amaçları vardı. Genellikle eyleme geçmeden önce, garip ama iyi bilinen bazı şeyler göndererek kurbanı uyarıyorlardı. Bu bir meşe dalı, karpuz tohumu veya portakal çekirdeği olabiliyordu. Bunlar eline geçtikten sonra, kurban ya açık bir şekilde istenileni
yapmalı, ya da ülkeden gitmelidir. Eğer meydan okumaya kalkarsa, çoğu zaman garip ve beklenmedik şekillerde ölüm gelirdi. Topluluk, o kadar mükemmel örgütlenmiş ve yöntemleri o kadar sistemliydi ki onlara karşı koymayı başarabilen pek olmamıştır. Birleşik Devletler hükümetinin ve Güneydeki soyluların çabalarına rağmen, örgüt birkaç yıl daha gelişmeye devam etti. Nihayet 1869 yılında, bu hareket hızla çökertildi. Fakat o tarihten bu yana, çeşitli yerlerde tek tük eylemlere hâlâ rastlanmaktadır."
"Senin de gördüğün gibi," dedi Holmes, elindeki kitabı bırakarak, "örgütün ani dağılışıyla, Openshaw'un Amerika'dan ayrılışı aynı tarihlere rastlıyor. O ve ailesinin peşindeki şeyin ne olduğunu görüyorsun. Anlayacağın üzere, bu kayıtlar ve günlük, Güneydeki örgüt elemanlarını ortaya çıkaracak nitelikte olabilir. Belki birçokları gece rahat uyuyamıyordur."
"O zaman, gördüğümüz o sayfa..."
"Aynı düşündüğümüz gibi. Yanlış hatırlamıyorsam şöyle yazıyordu: 'çekirdekler A, B ve C'ye gönderildi' - yani örgütün uyarıları gönderilmiş. Sonra da A ve B'nin temizlendiğine veya ülkeyi terk ettiğine ve son olarak da C'nin ziyaret edildiğine dair bazı bilgiler verilmişti. Bu durumda Doktor, sanırım olaya ışık tutabileceğiz. Bu arada genç Openshaw'un tek şansı, dediklerimi yapması. Bu gece söylenecek veya yapılacak başka bir şey kalmadı. Şimdi kemanımı uzatırsan, dışarıdaki kötü havayı ve ondan da kötü adamları, şöyle bir yarım saatliğine unutmaya çalışabiliriz."
Ertesi sabah hava açıktı ve güneş, bu büyük şehrin üstündeki örtünün arkasından sönük gönderiyordu. Aşağıya indiğimde, Sherlock Holmes kahvaltıya oturmuştu bile.
"Seni beklemediğim için affet," dedi, "ama bugün Openshaw vakasıyla çok meşgul olacağım."
"Neler yapacaksın?" diye sordum.
"Her şey yapacağım ilk soruşturmanın sonuçlarına bağlı. Sonuçta Horsham'e bile gitmek zorunda kalabilirim."
"İlk olarak oraya gitmeyecek misin?"
"Hayır, önce şehre uğrayacağım. Sen zili çal; hizmetçi kahveni getirir."
Beklerken, açılmamış gazeteyi alıp bir göz attım. Kanımı donduran bir başlıkla karşılaştım.
"Holmes," diye bağırdım, "çok geç kalmışsın."
"Ah!" dedi, elindeki fincanı bırakarak, "ben de bundan korkuyordum. Nasıl yapılmış?" Sakince konuşuyordu, ama sarsılmış olduğunu görebiliyordum.
"Bakar bakmaz gözüme Openshaw ismi çarptı ve sonra da 'Waterloo Köprüsü Yakınlarında Hazin Olay' başlığı. Haber şöyle:
"Dün gece saat dokuz, on arasında, Waterloo Köprüsü yakınlarında devriye gezen 'H Bölgesi' polis müfettişi Cook, bir imdat çağrısı ve sonrasında da birinin suya düştüğünü duydu. Gecenin karanlık vefırtınıalıolmasından dolayı, oradan geçmekte olanların çabalarına rağmen kurtarma başarılı olamadı. Alarm verilmiş
olduğu için, ceset deniz polisinin yardımıyla sudan çıkarıldı. Cebinden çıkan bir zarftan öğrenildiği üzere, cesedin, Horsham yakınlarında oturan, John Openshaw adında bir gence ait olduğu anlaşıldı. Waterloo İstasyonu'na, son treni yakalayabilmek için koştururken, acele etmesiyle beraber aşırı karanlığın da etkisiyle, yolunu şaşırdığı ve buharlı gemilerin durduğu yerdeki bir boşluktan düştüğü tahmin ediliyor. Vücut üzerinde şiddet izine rastlanmadığı göz önüne alındığında, merhumun talihsiz bir kazaya kurban gittiği anlaşılıyor. Bu olay, yetkililerin, nehir kıyısındaki setlerin güvenliğini tekrar gözden geçirmeleri gerektiğini gündeme getiriyor."
Birkaç dakika sessizce oturduk. Holmes'u hiç böyle üzgün ve sarsılmış görmemiştim.
"Bu, gururumu incitiyor Watson," dedi sonunda. "Önemsiz bir şey kuşkusuz, ama gururumu incitti. Artık benim için kişisel bir mesele haline geldi. Tanrı kuvvet verdiği sürece bu çetenin peşini bırakmayacağım. Adam benden yardım istemeye geldi ve ben onu ölüme gönderdim!" Sandalyesinden fırlayarak sıkıntıyla odada bir ileri, bir geri yürümeye başladı. Solgun yanakları kızarmıştı ve uzun, ince ellerini sıkıp duruyordu.

ilhanx

"Kurnaz şeytanlar!" diye bağırdı sonunda. "Onu tuzağa nasıl düşürdüler acaba? Nehir kıyısındaki setler, istasyon yolu üzerinde değildir ki. Ee tabii, köprü öyle bir gecede bile onların amaçları için fazlasıyla kalabalıktı... Neyse Watson, bakalım uzun vadede kim kazanacak! Ben şimdi dışarı çıkıyorum!"
"Polise mi?"
"Hayır. Ben kendim polis olacağım. İsterlerse ben ağı ördükten sonra sinekleri kapabilirler; ama ondan önce değil."
Bütün gün kendi işlerimle uğraştım ve ancak akşam geç vakitte Baker Sokağı'na dönebildim. Sherlock Holmes henüz gelmemişti. Eve girdiğinde ise saat ona geliyordu. Solgun ve yıpranmış görünüyordu. Dolaptan bir parça ekmek çıkararak oburca yuttu ve bol bol su içti.
"Açsın galiba," dedim.
"Hem de kurt gibi. Bütün gün aklıma bile gelmedi. Kahvaltıdan beri hiçbir şey yemedim."
"Hiçbir şey mi?"
"Bir parça bile. Yemeği düşünecek vaktim olmadı."
"Peki neler yaptın? Bir ipucu buldun mu?"
"Artık avucumun içindeler. Genç Openshaw'un intikamı yakında alınacak. Onlara karşı kendi şeytansı yöntemlerini kullanacağız. İyice düşündüm bunu."
"Ne demek istiyorsun?"
Dolaptan bir portakal çıkardı ve kabuğunu soyarak çekirdeklerini masaya koydu. Arasından beş tane ayırarak bir zarfa yerleştirdi. Zarfın içine "J.O. için S.H." yazdı. Yapıştırarak arkasına; "James Calhoun, Lone Star Gemisi, Savannah, Georgia" adresini ekledi.
"Limana girdiğinde bununla karşılaşacak," dedi gülerek. "Ona uykusuz bir gece geçirmeye yeter. Ondan önce Openshaw'un inandığı gibi, o da bunun, kaderinin bir işareti olduğunu düşünecektir."
"Peki kim bu Kaptan Calhoun?"
"Çetenin lideri. Diğerlerine de sıra gelecek, ama önce bu."
"İzini nasıl buldun?"
Cebinden, üzeri tarihler ve isimler yazılı büyükçe bir sayfa çıkardı.
"Bütün günümü," dedi, "Lloyd'un kayıtlarından, 83 yılının Ocak ve Şubat aylarında Pondicherry'den geçmiş olan gemileri tarayarak geçirdim. O aylarda oradan geçmiş olduğu belirtilen otuz altı gemi vardı. Bunlardan biri olan Lone Star, hemen dikkatimi çekti. Yola Londra'dan çıktığı belirtilmesine rağmen, ismi, Amerika'nın eyaletlerinden birine verilen bir isimdir."
"Teksas sanırım."
"Hangisi olduğuna emin değilim; ama geminin Amerika çıkışlı olduğunu biliyordum."
"Sonra ne yaptın?"
"Dundee kayıtlarını inceledim. Lone Star gemisinin, 85 yılının Ocak ayında orada olduğunu görünce bütün şüphelerim doğrulanmış oldu. Sonra, şu an Londra limanında bulunan gemileri araştırdım."
"Ve?"
"Lone Star buraya geçen hafta gelmiş. Albert İskelesine gittiğimde, geminin bu sabah nehirden çekildiğini ve Savannah'ya gitmek üzere ayrıldığını öğrendim. Gravesend'e telgraf çekerek, bir süre önce oradan geçtiğini öğrendim. Rüzgâr doğuya doğru estiğinden, şu an Godwins'i geçmiş, Wight Adası'na doğru gitmekte olduklarına eminim."
"Ne yapacaksın peki?"
"Onu elime geçirdim. Öğrendiğim kadarıyla, gemideki tek Amerikalılar o ve iki arkadaşıymış. Gerisi Finlandiyalı ve Alman. Ayrıca, bu üçlünün geçen gece gemide olmadıklarını da öğrendim. Yüklemeyi yapan istifçi söyledi bunu. Onlar, yelkenlileriyle Savannah'ya ulaştıklarında posta gemisi bu mektubu götürmüş, telgraf da bu üç adamın cinayet zanlıları olduğu konusunda Savannah polisini uyarmış olur."
En iyi planlarda bile kusurlar olabilir. Peşlerindeki kurnaz ve kararlı düşmanlarının varlığını haber veren portakal çekirdekleri, John Openshaw'un katillerinin eline hiç ulaşamadı. O yıl, ekinoks fırtınaları çok uzun ve şiddetli geçti. Savannah'ya ulaşacak olan Lone Star'ın haberlerini boşuna bekledik. Sonradan öğrendik ki,
Atlantik açıklannda, üzerinde "L.S." yazan bir gemi kalıntısı bulunmuş. Lone Star'in kaderi hakkında bilip bilebileceğimiz hepsi bu oldu.
BÜKÜK DUDAKLI ADAM
St. George İlahiyat Koleji'nin Müdürü ve Doktor olan Elias Whitney'in kardeşi Isa Whitney, ileri derecede afyon bağımlısıydı. Kolejdeyken De Quincey'nin kitabını okumuş ve kendi de aynı şeyleri yaşamak için tütününe afyon tentürü katarak bu alışkanlığa başlamıştı. Birçoklarında olduğu gibi, o da bırakmanın başlamaktan daha zor olduğunu görmüş; ama ne çare, uzun yıllar ilacın kölesi; arkadaşları ve akrabalarının utanç ve üzüntü kaynağı olmuştu. Sarı, solgun yüzü, sarkık dudakları ve küçülmüş gözbebekleriyle bir sandalyeye yığılmış olan bu soylu adamın enkazı hâlâ gözlerimin önünde.

ilhanx

Bir gece - 89 yılının Haziran ayında - insanın esnemeye ve saate bakmaya başladığı vakitlerde kapım çalındı. Oturduğum yerde doğruldum. Karım, elindeki örgüyü bırakıp hayal kırıklığını yansıtan bir ifadeyle: "Bir hastan olmalı," dedi. "Dışarı çıkman gerekecek."
Kendi kendime söylendim; çünkü zaten yorucu bir gün geçirmiştim.
Dış kapının açıldığını, aşağıda aceleyle bir şeylerin konuşulduğunu ve döşeme üstündeki hızlı ayak seslerini duyduk. Kapımız açıldı ve içeri, koyu renk elbiseli, siyah tüllü bir bayan girdi.
"Böyle geç bir vakitte geldiğim için özür dilerim," diye başladı, ama kontrolünü yitirerek ileri fırladı; kollarını karımın boynuna doladı ve başını omzuna koyarak ağlamaya başladı. "Ah, başım öyle bir dertte ki!" diye bağırdı. "Yardıma ihtiyacım var."
"Hay allah," dedi karım, kadının peçesini kaldırarak, "Kate Whitney'mis. Beni ne kadar korkuttun Kate! İçeri girdiğinde kim olduğunu anlamamıştım."
"Ne yapacağımı bilemediğimden doğruca size geldim."
Her zaman böyle olurdu zaten. Derdi olan, doğrudan karıma koşardı.
"Buraya gelmen ne güzel. Şimdi biraz şarap ve su iç; sonra da rahatça oturarak her şeyi anlat. İstersen James'i yatmaya gönderebilirim?"
"Ah, hayır, hayır. Doktorun tavsiyesine ve yardımına ihtiyacım var. Mesele İsa'yla ilgili. İki gündür eve gelmedi. Onun için çok endişeleniyorum!"
Kocasının sorunlarıyla ilgili, bir doktor olarak bana, eski bir okul arkadaşı olarak da karıma ilk kez açılmıyordu. Onu elimizden geldiğince yatıştırmaya ve rahatlatmaya çalıştık. Kocasının nerede olduğunu biliyor muydu? Onu geri getirmemiz mümkün müydü?
Görünüşe göre mümkünmüş. Son zamanlarda, şehrin doğusundaki bir afyon tekkesine dadanmış olduğuna dair kesin bilgiler edinmişmiş. Kriz zamanları şimdiye kadar bir günden fazla sür-mezmiş ve akşam olunca, harap bir halde eve dönermiş. Oysa şimdi kırk sekiz saat olmuştu. Kesin rıhtımın oralardaki çöplüklerde yatmış o zehri içiyordu. Onu Yukarı Swandam Sokağı'ndaki Altın Barda bulabileceğimize emindi. Kendisinin elinden ne gelirdi ki? Genç ve mahcup bir kadın olarak öyle bir yere girip kocasını o haydutların elinden kurtaramazdı ki, insanlar ne derdi sonra?
Mesele buydu ve tek bir çözümü vardı. Ona oraya kadar eşlik edemez mıydım? Ya da, daha iyisi, hanımefendinin gelmesine gerek var mıydı? Nihayetinde ben,
Isa Whitney'in tıbbi danışmanıydım ve üzerinde en azından bu kadar bir etkim olması gerekirdi. Yalnız başıma gidersem daha iyi olurdu.
Eğer verdiği adresteyse, kocasını iki saate kalmaz bir arabayla eve göndereceğime söz verdim. Ve böylece on dakika içinde, rahat koltuğumdan ve sıcak evimden çıkmış, garip bir görev için doğuya doğru gitmekteydim. Karşıma daha ne gariplikler çıkacağını bilemezdim tabii.
Ama maceramın ilk aşamasında bir zorlukla karşılaşmadım. Yukarı Swandam Sokağı, nehrin kuzeyini Londra Köprüsü'nün doğusuna bağlayan rıhtımların arkasındaki pis sokaklardan biriydi. Aradığım yer, iki bina arasından merdivenlerle inilen mağara gibi karanlık bir mahzendi. Arabacıya beklemesini söyleyerek, yıllardır üzerinden geçen sarhoş ayakların etkisiyle çürümüş merdivenlerden aşağı indim ve kapının üstüne yerleştirilmiş bir yağ lambasının ışığıyla, kolu bulup açtım. Yatakları göçmen gemilerinin koğuşları gibi yerleştirilmiş, havası yoğun afyon dumanıyla ağırlaşmış, uzun, basık bir odada buldum kendimi. Garip şekillerde yatmış insanlar, karanlığın içinden zorlukla seçiliyordu. Omuzlar bükülmüş, dizler kıvrılmış, kafalar arkaya atılmış, öylece yatıyorlardı. Sağda solda birkaç çift parlayan göz, dönmüş, yeni gelen yabancıya bakıyordu. Karanlık gölgelerin arasından, metal pipolarda yanan zehrin parlayıp sönmesiyle oluşan küçük, kızıl ışık çemberleri görülüyordu ara sıra. Bazıları kendi kendine söyleniyor, bazıları, küçük gruplar halinde, garip, kısık ve monoton bir sesle sohbet ediyordu. Konuşma esnasında bazıları heyecanla sesini yükseltiyor, sonra yine sessizliğe gömülüyor, ama sonuçta herkes yamndakini dinlemeden kendi düşüncelerini geveliyordu. Odanın ucundaki kömür mangalının yanında, dirsekleri dizlerinde, çenesi iki elinin arasında, üç ayaklı tahta bir iskemlenin üzerine oturmuş ateşe bakan, zayıf, uzun boylu, yaşlı bir adam vardı.
İçeri girdiğimde, soluk benizli, Malaya'lı bir görevli, elinde bir pipo ve bir miktar afyonla yanıma geldi ve bir yatak gösterdi.
"Teşekkür ederim, fazla kalmayacağım," dedim. "Arkadaşım Bay İsa Whitney'le konuşmak için geldim."
Sağ tarafımda bir hareketlenme oldu ve karanlığın arasından bana bakan solgun, zayıf ve perişan haldeki Whitney'i gördüm.
"Aman Tanrım! Watson bu," dedi. Acınacak bir haldeydi. Bütün vücudu titriyordu. "Baksana Watson, saat kaç?"
"On bire geliyor."
"Günlerden ne?"
"19 Haziran Cuma."

ilhanx

"Vay canına! Ben Çarşamba sanıyordum. Çarşamba değil mi? Beni korkutmaya çalışıyorsun, değil mi?" Yüzü kollarının arasına gömüldü ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.
"Sana Cuma olduğunu söyledim. Karm iki gündür seni bekliyor. Kendinden utanmalısın!"
"Zaten utanıyorum. Ama yanlışın var Watson, çünkü sadece birkaç saattir buradayım. Kaç tane olduğunu unuttum, ama en fazla üç dört pipo içmişimdir. Ama seninle eve geleceğim. Zavallı, küçük Kate'imi korkutmak istemem. Bana yardım et! Arabayla mı geldin?"
"Evet, dışarıda bir tane bekliyor."
"O zaman geleyim. Ama borcum ne kadar acaba? Borcum ne kadarmış öğren Watson. Şu an perişan haldeyim. Elimden hiçbir şey gelmez."
İlacın kötü, sersemletici dumanını çekmemek için nefesimi tutarak uyuyanların arasından geçtim ve yerin sahibine bakınmaya başladım. Mangalın başındaki uzun boylu adamın yanından geçerken birinin ceketimi çektiğini hissettim. Kısık bir ses: "Yanımdan geç ve sonra arkana dönüp bana bak." dedi. Sözleri net bir şekilde duymuştum. Ses ancak dibimde oturan yaşlı adamdan gelmiş olabilirdi. Ama o, deminki gibi dalgınlıkla oturuyordu. Çok zayıf ve yaşlıydı. Dizlerinin arasındaki afyon piposu, sanki az önce elinden düşmüş gibi duruyordu. İki adım ilerleyerek arkama baktım. Şaşkınlıktan bağırmamak için kendimi zor tuttum. Adam, sadece benim görebileceğim bir şekilde dönmüş bana bakıyordu. Sırtı diklenmiş, kırışıkları gitmiş, gözleri eski parlaklığına kavuşmuştu. Orada ateşin başında oturan ve şaşkınlığıma gülen, Sherlock Holmes'dan başkası değildi. Hafifçe yaklaşmamı işaret etti ve yine eski yaşlı haline geri döndü.
"Holmes!" diye fısıldadım, "burada ne işin var?"
"Mümkün olduğu kadar kısık sesle konuş," diye cevap verdi, "kulaklarım iyi duyar. Şu sarhoş arkadaşından kurtulursan seninle biraz konuşmak isterim."
"Dışarıda bir araba bekliyor."
"O zaman arkadaşını eve gönder. Ona sonuna kadar güvenebilirsin, çünkü şu an hiçbir şey yapabilecek durumda değil. Ayrıca karına, benimle birlikte olduğuna dair bir not gönderirsen iyi olur. Dışarıda beklersen beş dakikaya kalmaz gelirim."
Sherlock Holmes'un isteklerim reddetmek çok zordu çünkü her zaman sakin bir hakimiyet havasıyla açıkça belirtirdi düşüncelerini. Whitney'i arabaya yerleştirdikten sonra yapılacak başka bir şey kalmadığını düşündüm. Artık dostumun garip maceralarından birine katılmaya hazırdım. Birkaç dakikada notu yazmış, Whitney'in borcunu ödemiş, arabaya yerleştirmeye başarmıştım. Biraz sonra, elden ayaktan düşmüş ihtiyar bir figür çıktı içeriden ve Sherlock Holmes'la sokakta yürümeye başladık. Bir süre sırtı bükük, topal-laya topallaya yürüdü. Sonra çevresini kolaçan etti, sırtını doğrulttu ve içten bir kahkaha patlattı.
"Watson," dedi, "herhalde, kokain çekme ve diğer zaaflarıma afyon içmeyi de eklediğimi düşünüyorsundur."
"Seni orada gördüğüme gerçekten şaşırdım."
"Ya benim seni orada bulmam?"
"Bir arkadaşımı arıyordum."
"Ben de bir düşmanımı."
"Bir düşman mı?"
"Evet, ezeli düşmanlarımdan birini. Daha doğrusu, doğal avlarımdan birini. Kısacası Watson, çok farklı bir araştırmanın içindeyim ve hep yaptığım gibi, bir ipucu bulabilmek için bu sarhoşların ağzını aramaya geldim. Eğer beni tanısalardı hayatım büyük tehlikeye girerdi. Orayı daha önce de kullandım; yeri işleten alçak Lascar beni tanıyor ve benden intikam alacağına dair ant içmişti. Binanın arkasından Paul Rıhtımına çıkan gizli kapının dili olsaydı da aysız gecelerde yaşanan garip hikâyeleri bir anlatsaydı."
"Ne? Cinayet mi demek istiyorsun?"
"Evet, cinayet. O deliğe girip de öldürülen her zavallı için 1000 sterlin alsaydık zengin olmuştuk. Orası nehir kıyısındaki en acımasız cinayet tuzağıdır ve korkarım Neville St.Clair de bir daha hiç çıkmamak üzere oraya girdi. Ama bekle, tuzağımızı buralarda bir yere kurmuştuk." İşaret parmaklarını dişlerinin arasına alarak tiz bir ıslık sesi çıkardı. Bu işarete uzaktan bir cevap geldi ve az sonra tekerlek gıcırtıları ve atların sesleri duyuldu.
"E, Watson," dedi Holmes, atlı araba, karanlığı yaran sarı farlarıyla açıklığa çıktığında, "benimle geliyorsun, değil mi?"
"Eğer yardımım dokunacaksa."
"Güvenilir bir dost her zaman işe yarar; bir hikâye yazarı daha da çok. The Cedars'daki odamda fazladan bir yatak var."
"The Cedars mı?"
"Evet, orası Bay St.Clair'in evi. Soruşturmayı yürüttüğüm sürece orada kalacağım."
"Bu yer tam olarak nerede?"
"Kent'te, Lee yakınlarında. Önümüzde yedi millik bir yol var."

ilhanx

"Fakat daha hiçbir şey bilmiyorum."
"Elbette bilmiyorsun. Biraz sonra öğrenirsin. Arabaya bin. Tamam John, artık sana ihtiyacımız kalmadı. Al sana yarım altın. Yarın saat on bir civarı gel. Görüşürüz!"
Atları hafifçe kırbaçladı ve beraberce, karanlık ve ıssız sokaklara daldık. Gittikçe genişleyen yol, altındaki pis nehrin uyuşuk uyuşuk aktığı geniş bir köprüye açılıyordu. İlerideki monoton kiremit yığınının sessizliği, bir polisin ağır ve düzenli ayak sesleri veya çevreden geçen birkaç sarhoşun şarkıları ile arada sırada bozuluyordu. Gökte bir bulut kümesi yavaşça sürükleniyor ve sağda solda, bulutların arasından bir iki yıldız göz kırpıyordu. Holmes, arabayı, kafası göğsünde, derin düşüncelere dalmış bir halde sessizce sürerken ben de yanında oturmuş, güçlerini zorladığı belli olan bu yeni araştırmanın ayrıntılarını merak ediyordum; ama düşüncelerinin akışını bozmamak için sormaya çekiniyordum. Birkaç mil daha gittikten sonra şehrin arka mahallelerinin sınırına gelmiştik ki, Holmes şöyle bir silkelenip omuzlarını düzeltti ve piposunu yaktı.
"Sessiz kalma konusunda müthişsin Watson," dedi, "Bu senin ne kadar değerli bir dost olduğunu gösteriyor. Aslında konuşacak birilerinin olması benim için çok
önemli, çünkü şu anki düşüncelerim hiç de iç açıcı değil. Bu gece, kapıda karşılaştığımızda küçük bayana ne diyeceğimi düşünüyorum."
"Unutma ki ben henüz bu meseleyle ilgili hiçbir şey bilmiyorum."
"Sana Lee'ye gidene kadar anlatabilirim. Çok basit görünmesine rağmen henüz bir ilerleme kaydedemedim. İp çok, ama ben uçlarını bulamadım. Şimdi sana vakayı açıkça ve kısaca anlatayım. Belki de sen benim göremediğim bir kıvılcım görürsün."
"Devam et."
"Birkaç yıl önce - kesin olarak söylersek, 1884 Mayısında - adı Neville St.Clair olan ve çok parası olduğu anlaşılan bir beyefendi gelmiş Lee'ye. Büyük bir villa alıp güzelce döşemiş ve zevk ve sefa içinde yaşamaya başlamış. Zamanla çevrede dostlar edinmiş ve 1887'de yerel bir bira imalatçısının kızıyla evlenmiş ve iki çocukları olmuş. Bir işi yokmuş ama birkaç şirketle bağlantıları olduğundan sabahları düzenli olarak şehre iner ve akşamları Cannon Soka-ğı'ndan 5.14 treniyle geri dönermiş. Bay St.Clair şimdi otuz yedi yaşında, ılımlı bir kişiliğe sahip olan iyi bir koca, sevgi dolu bir baba ve onu tanıyan herkesin sevdiği bir insan. Öğrendiğimize göre, Capital&Counties Bankası'nda 220 sterlin kredisi ve buna karşılık 88 sterlin borcu varmış. O yüzden, parayı dert edecek biri olduğunu sanmıyorum.
"Geçen pazartesi Bay Neville St.Clair, şehre her zamankinden daha erken gitmiş ve giderken, iki önemli işi olduğunu ve eve döndüğünde küçük oğluna bir kutu oyuncak kiremit götüreceğini söylemis. Yine aynı gün karısı, o çıktıktan hemen sonra, beklediği bir paketin Aberdeen Nakliyat Şirketi'ne geldiğini bildiren bir telgraf almış. Eğer Londra'yı iyi tanıyorsan bu şirketin bürosunun bu gece karşılaştığımız Yukarı Swandam Sokağı'nın kuzeyinde, Fresno So-kağı'nda olduğunu bilirsin. Bayan St.Clair öğle yemeğini yemiş, şehre gitmiş, biraz alışveriş yapmış, şirketin bürosuna giderek paketini almış ve 4.35 sularında Swandam Sokağı'ndan geçerek istasyona doğru yola koyulmuş. Buraya kadar tamam mi?"
"Her şey çok açık."
"Hatırlıyorsan, Pazartesi günü hava aşırı sıcaktı. Bayan St.Clair yavaş yavaş yürüyerek bir araba bakınmaya başlamış çünkü bulunduğu semt hiç hoşuna gitmemiş. Swandam Sokağı'ndan aşağı yürürken birden bir bağırış duymuş ve kocasının, bir binanın ikinci katından ona işaret ettiğini görüp şaşkınlıktan donakalmış. Açık pencereden, kocasının son derece sıkıntılı yüzünü belirgin bir şekilde görebiliyormuş. Adam, karısına çılgınca el sallarken, aniden arkadan birileri onu çekmiş gibi gözden kaybolmuş. Keskin gözleri sayesinde bir şey kadının dikkatini çekmiş; adamın üzerinde, sabah evden çıkarken giymiş olanına benzer koyu renkli bir ceketi olmasına rağmen,yakalığı da kravatı da yokmuş.
"Kadın ters giden bir şeyler olduğunu düşünerek dış merdivenlerden aşağı koşmuş - çünkü söz konusu ev, bu gece karşılaştığımız afyon tekkesiydi - ve ön odayı geçip ilk kata çıkan merdivenlere yönelmiş. Ama sana bahsettiğim alçak Lascar,
merdivenlerin dibinde onu durdurmuş. Yanındaki bir Danimarkalıyla birlikte, tutup sokağa itmişler kadını. Aklını başından alan şüphe ve korkularla sokaktan aşağı koşmuş ve şansına, yolda birkaç polisle karşılaşmış. Bir müfettiş ve iki polis eşliğinde, ev sahibinin bütün itirazlarına rağmen Bay St.Clair'in en son göründüğü odaya çıkmışlar. Ama adam orada değilmiş. Aslında o katta, orayı kendine mesken edinmiş sakat bir dilenciden başkası yokmuş. O ve Lascar, odada başka kimsenin bulunmadığına yemin etmişler. Müfettiş, tam Bayan St.Clair'in yanıldığını düşünmeye başlamış ki, kadın bir çığlık atarak masanın üzerindeki küçük bir kutuya atılmış ve kapağını koparark açmış, içinden çocukların oyuncak kiremitleri düşmüş. Adamın eve getireceğini söylediği oyuncaklardanmış.
"Bu olayın üzerine bir de dilencinin kararsızlığı eklenince, müfettiş, meselenin ciddi olduğunu fark etmiş. Odalar dikkatle incelenmiş ve bütün delillerin korkunç bir cinayete işaret ettiğine karar vermişler. Oturma odası olarak döşenmiş olan ve sokağa bakan oda, rıhtımlardan birine bakan küçük bir yatak odasına

ilhanx

açılıyormuş. Rıhtımla yatak odasının penceresi arasında, gelgit yükseldikçe suyla dolan dar bir bölge varmış. Yatak odası penceresi oldukça geniş-miş ve alttan açılıyormuş. İnceleme sonucu, pervazda ve odanın ahşap zemininde kan izine rastlanmış. Bay Neville St.Clair'in bütün elbiseleri oturma odasındaki perdenin arkasına tıkılmış bir halde bulunmuş. Ceketi hariç, çizmeleri, çorapları, şapkası ve saati - hepsi oradaymış. Elbiselerin üzerinde hiçbir şiddet izine rastlanmamış. Ama Bay Neville St.Clair'den eser yokmuş. Başka çıkış yolu olmadığı için pencereden çıkıp aradaki bölgeden yüzerek kaçmış olabileceğini düşünmüşler.
"Şimdi gel gelelim şu asalaklara. Onlar da meseleye dahil olmuşlar tabii. Lascar'm ne kadar kötü bir sabıkası olduğu bilmiyormuş, ama Bayan St.Clair'in ifadesine göre, kocasını pencerede gördükten birkaç saniye sonra merdivenlerin dibinde duruyor olduğundan bu suça yataklık etmekten fazlasını yapmış olamaz. Adamın savunması son derece cahilceymiş ve üstelik, kiracısı Hugh Boone'un neyle meşgul olduğunu bilmediğim ve beyefendinin elbiselerini ilk kez gördüğünü söylemiş.
"Lascar'la ilgili olanlar bu kadar. Şimdi de, afyon tekkesinin ikinci katında kalan ve büyük ihtimalle Neville St.Clair'-i dünya üzerinde gören son kişi olan o sakata gelelim. Adı Hugh Boone. Şehirde çok dolaşan herkes onun o çirkin yüzünü tanır. Aslında profesyonel bir dilencidir, ama polis kanunlarından yırtmak için kibrit satıcısıymış gibi görünür. Buradan pek uzakta olmayan Threadneedle Sokağı'nın sol tarafında, sen de fark etmişsindir, duvarda küçük bir boşluk vardır. İşte bu yaratığın yeri orasıdır. Her gün orada, kucağında kibritleriyle bağdaş kurup oturur. O kadar zavallı bir görünümü vardır ki gelen geçen önündeki deri şapkaya sadakalarını bırakır. Ne iş yaptığını merak ettiğim için onu birkaç kez izledim. Kısa sürede elde ettiği hasılatı duysan şaşarsın. O kadar farklı bir dışgörüntüsü var ki, hiç kimse onu görmeden geçemez. Portakal rengi saçlar, solgun bir yüz, üst dudağına kadar inen iğrenç bir yara izi, bir buldok çenesi ve saçlarının rengiyle tam bir kontrast oluşturan delici, koyu renk bir çift göz. Bütün bunlar, onu diğer
dilencilerden ayırmaya yeter. Artık, o pis evin kiracısı ve aradığımız adamı en son gören kişinin o olduğunu biliyoruz."
"Ama adam sakatmış!" dedim. "Tek kolla genç bir adama ne yapabilir ki?"
"Sadece bir bacağı topallıyor; diğer açılardan güçlü ve sağlıklı bir adam. Tıbbi tecrübenle sen de bilirsin ki Watson, bir organdaki zayıflık, çoğu zaman diğerlerinin daha güçlü olmasına yol açar."
"Lütfen hikâyeye devam et."
"Bayan St.Clair, penceredeki kanı görünce bayılmış ve polis, araştırmaları sırasında artık bir işe yaramayacağını düşünerek onu evine götürmüş. Müfettiş Barton, evi dikkatlice incelemiş ama meseleye ışık tutacak bir şey bulamamış. Yapılan tek hata, Boone'u hemen o anda tutuklamamalarıydı; çünkü bu beş-on dakikalık süreçte Lascar'la konuşmuş olabilir. Neyse, bir süre sonra bu hatayı telâfi edip onu yakalayıp üstünü aramışlar ama aleyhine bir delil bulamamışlar. Gerçi gömleğinin sağ kolunda bir kan izi bulmuşlar ama o, sağ parmağındaki yara izini göstererek durumu açıklamaya çalışmış. Ayrıca, kısa bir süre önce pencereye gittiğinde o kan lekelerini görmediğini ve bütün lekelerin kesinlikle aynı kaynaktan geldiğini sandığını da eklemiş. Bay Neville St.Clair'i daha önce görmediğine ve odasındaki elbiselerin en az polisi şaşırttığı kadar kendisini de şaşırttığına yemin etmiş. Bayan St.Clair'in, kocasını pencerede gördüğünü ifade ettiği hatırlatıldığında ise, kadının ya delirmiş, ya da hayal görüyor olduğunu söylemiş. Şiddetle karşı koymasına rağmen karakola götürülmüş. Müfettiş ise, dalgalar çekilince taze ipuçlarına rastlamak umuduyla orada kalmış.
"Ama dalgalar çekilince, çamur yığınının arasında buldukları ne yazık ki Neville St.Clair'in kendisi değil, ceketi olmuş. Peki ceplerinde ne bulmuşlar dersin?"
"Tahmin edemiyorum."
"Tahmin edemezdin zaten. Ceketin cepleri bozuk paralarla do-luymuş - 421 peni ve 270 yarım peni. Ceketin dalgalarla sürükle-memesinin sebebi de bu olmalı. Ama vücut söz konusu olunca işler değişiyor. Ağır ceket batarken, içindeki vücudun nehre sürüklendiği tahmin ediliyor."
"Ama anladığım kadarıyla, diğer elbiseler odadaymış. Üstünde sadece bir ceket olabilir mi?"
"Hayır bayım, ama her şeye şüpheyle yaklaşmak lazım. Farz et ki bu Boone denen adam Neville St.Clair'i pencereden itti. Onu gören birinin olması imkansız olduğuna göre geriye ne kalıyordu? Tabii ki diğer elbiselerden kurtulmak! Tam ceketi tutup atacakken, batmayıp yüzeceği aklına gelmiş olabilir. Ama fazla zamanı kalmamıştır çünkü aşağıda kadının yarattığı gürültüyü, ardından da polisin geldiğini duymuştur. Kaybedecek bir saniye bile yoktur. Dilencilikten elde ettiği hasılatı sakladığı yere koşarak ceketin ceplerini bu bozuk paralarla doldurur ve sonra pencereden atar. Aşağıdaki gürültüyü duymasa diğer elbiselere de aynısını yapacaktır ama sadece pencereyi kapatmakla yetinir."
"Olabilir."
"Daha iyisini bulana kadar bu varsayımı kullanacağız. Söylediğim gibi, Boone'u tutuklayıp karakola götürmüşler ama aleyhinde bir şeyler bulamazlar. Yıllardır dilencilik yaptığı biliniyor ama hiçbir suça

ilhanx

karışmamış. Tam burada, ortaya, cevaplanması gereken bazı sorular çıkıyor. Neville St.Clair'in o afyon tekkesinde ne işi vardı? Orada başına ne geldi? Şimdi nerede? Hugh Boone'un bu işte parmağı var mı? Şimdiye kadar, ilk bakışta basit görünüp bu kadar zor olan bir vaka görmediğimi itiraf etmeliyim."
Sherlock Holmes bu olaylar zincirini anlatırken, arabamız, şehrin dış mahallelerinden çıkıp kırsal bölgelere girmişti bile. Hikâye bittiğinde, bazı pencerelerinden hâlâ ışık sızan iki köyün arasından geçiyorduk.
"Lee'nin dış mahallelerindeyiz," dedi yol arkadaşım. "Bu kısa yolculuğumuz boyunca, Middlesex'ten başlayıp, Surrey'den geçerek sonunda Kent'e ulaştık. Ağaçların arasındaki şu ışıkları görüyor musun? Orası The Cedars ve lambanın yanında oturan kadın, atların ayak seslerini duymuş olmalı."
"Ama araştırmayı neden Baker Sokağı'ndan yürütmüyorsun?"
"Çünkü orada yapılmayı bekleyen birçok araştırma var. Bayan St.Clair kullanmam için iki oda verdi ve eminim senin gibi bir arkadaş ve meslektaşım olduğunu görünce de sevinecektir. Kocasıyla ilgili yeni haberlerim olmadıkça onunla karşılaşmaktan nefret ediyorum Watson. İşte geldik."
Büyük bir villanın önünde durduk. Bir kahya gelerek arabayı götürdü. Ben de Holmes'un arkasında, çakıl yoldan eve doğru yürümeye başladım. Yaklaştığımızda kapı açıldı ve önümüzde, boynuna ve bileklerine pembe şifonlar dikilmiş muslin bir elbise giymiş, sarışın, kısa boylu bir kadın belirdi. Bir eli kapıda, diğeri hafifçe havaya kaldırılmış, vücudu biraz öne eğilmiş, meraklı gözlerle bize bakıyordu.
"E?" diye atıldı, "neler oldu?" Sonra, iki kişi olduğumuzu görünce önce sevindiyse de dostumun kafasını sallayıp omuzlarını silktiğini görünce umutsuzca iç çekti.
"Haberler iyi değil mi?"
"Hayır."
"Kötü haber var mı peki?"
"Hayır."
"Buna da şükür. Ama lütfen kapıda durmayın. Yorgun olmalısınız; sizin için uzun bir gündü."
"Bu, dostum Dr.Watson. Birkaç vakamda bana çok büyük yardımı dokunmuştur. Şans eseri onunla karşılaştık ve onu da bu araştırmaya dahil ettim."
"Sizinle tanıştığıma sevindim," dedi elimi samimiyetle sıkarak. "Bir eksiğimiz olursa mazur görün. Her şey o kadar ani oldu ki."
"Sevgili bayan," dedim, "eski bir asker olarak bu tip sorunları önemsemem. Eğer size ya da buradaki dostuma bir yardımım dokunabilirse çok mutlu olacağım."
"Şimdi, Bay Sherlock Holmes," dedi, masası akşam yemeğiyle bezenmiş yemek odasına girdiğimizde, "size birkaç soru sormak istiyorum. Ama lütfen bana dürüstçe cevap verin."
"Tabii ki, hanımefendi."
"Duygularımı dert etmeyin. İsteri krizine girecek veya bayılacak değilim. Gerçek fikrinizi duymak istiyorum."
"Ne konuda?"
"Her şeyden önce, Neville'in hayatta olduğuna inanıyor musunuz?"
Sherlock Holmes'un bu soruya canı sıkılmış gibiydi.
"Lütfen, hemen şimdi dürüstçe cevap verin," diye tekrar etti kadın, merakla bakarak.
"O halde, doğrusunu söylemek gerekirse, inanmıyorum."
"Öldüğünü mü düşünüyorsunuz?"
"Evet."
"Öldürüldü mü peki?"
"Böyle söylemedim. Ama belki."
"Peki hangi gün öldü?"
"Pazartesi."
"Peki o zaman Bay Holmes, sizce nasıl oldu da bugün ondan bir mektup geldi?"
Sherlock Holmes, elektrik çarpmış gibi sandalyesinden fırladı.
"Ne?" diye kükredi.
"Evet, bugün." Kadın, elinde tuttuğu bir kağıt parçasını sallayarak gülümsedi.
"Bakabilir miyim?"
"Elbette."
Mektubu heyecanla kadının elinden kaptı ve masada açarak, lambanın yardımıyla dikkatlice inceledi. Ben de oturduğum yerden kalkmış, omzunun üzerinden bakıyordum. Kalın bir zarfın içindeydi. Üstünde, bugünün tarihi damgalanmış bir Gravesend pulu vardı.
"Kaba bir yazı," diye mırıldandı Holmes. "Herhalde bu, kocanızın el yazısı değil bayan."
"Değil, ama mektuptaki yazı onun."
"Anladığım kadarıyla, mektubu postalayan kişi adresi araştırmak zorunda kalmış."
"Nasıl yani?"

ilhanx

"Gördüğünüz gibi, isim, kendiliğinden kurumaya bırakılmış, onun için simsiyah. Gerisi grimsi bir renkte, ki bu da kurutma kağıdı kullanıldığını gösterir. Eğer hepsi yazıldıktan sonra kurutulmuş olsaydı, yukarıdaki gibi koyu siyah bir renk olmazdı. Adam ismi yazmış ve adresi yazmadan önce bir süre beklemiş. Bu da adresi bilmediğini gösterir. Ufak bir ayrıntı, ama ufak ayrıntılar her zaman en önemlileridir. Şimdi mektuba bakalım. Ha! İçinde başka şeyler de varmış."
"Evet, bir yüzük vardı. Mühür yüzüğü."
"Peki bu yazının ona ait olduğuna emin misiniz?"
"El yazılarından biri."
"Biri mi?"
"Aceleyle yazarken kullandığı el yazısı. Her zamanki yazısına pek benzemez ama bu yazısını da iyi tanırım."
" 'Sevgilim, sakın korkma. Her şey yoluna girecek. Ortada, düzeltmesi biraz zaman alacak büyük bir hata var. Sabret... NEVİLLE.' Kurşunkalemle, bir kitabın boş sayfalarından birine yazılmış, su izi yok. Kirli elli bir adam tarafından, Gravesend'den gönderilmiş. Ha! Kapağı da yanılmıyorsam, tütün çiğneyen biri tarafından yapıştı_____rılmış. Ve siz, bunun kocanızın yazısı olduğuna kesinlikle eminsiniz, değil mi bayan?"
"Evet. Bunları Neville yazmış."
"Ve bugün Gravesend'den postalanmış. Tehlikenin bittiğini sanmayın ama bulutlar dağılıyor Bayan St.Clair."
"Ama en azından hayatta, Bay Holmes, değil mi?"
"Tabii eğer ortada bizim yanlış ize sapmamızı isteyen bir sahtekârlık yoksa. En azından yüzük bir şey ispat etmez. Ondan alınmış olabilir."
"Hayır, hayır, bu yazı kesinlikle onun yazısı."
"Pek ala, ama pazartesi yazılıp bugün postalanmış olabilir."
"Bakın bu mümkün."
"Eğer öyleyse, aradaki zamanda çok şey olmuş olabilir."
"Beni umutsuzluğa sürüklemeyin Bay Holmes. Her şeyin yolunda olduğunu biliyorum. Aramızda öyle bir yakınlık vardır ki başına kötü bir şey gelse hissederdim. Geçenlerde, yatak odasında elini kesmişti de, ben yemek odasından bir şeyler olduğunu hissedip yukarı koşmuştum. Böyle önemsiz bir şeyi bile hissediyorsam, öldüğünü anlamaz mıydım sanıyorsunuz?"
"Bir çok defa bir kadının sezgilerinin analitik bir akılcının çıkardığı sonuçlardan daha gerçekçi olduğuna şahit oldum. Ve bu mektupla hislerinizin kuvvetlenmesi doğaldır. Peki ama kocanız hayattaysa neden geri dönmüyor?"
"Bilemiyorum. Akıl almaz bir şey bu."
"Ve pazartesi günü neden size haber vermeden kayboldu?"
"Bilmiyorum."
"Onu Swandam Sokağı'nda görünce çok şaşırmıştınız, değil mi?"
"Hem de çok."
"Pencere açık mıydı?"
"Evet."
"O zaman size seslenmiş olabilir."
"Olabilir."
"Ama anladığım kadarıyla belli belirsiz bir çığlığını duydunuz."
"Evet."
"Bir imdat çağrısı mı sandınız?"
"Evet. El salladı."
"Ama şaşırdığı için de çığlık atmış olabilir. Beklenmedik bir anda sizi görmesi, öyle el sallamasına neden olmuş olabilir."
"Bu mümkün."
"Aşağı çekildiğini mi düşündünüz?"
"Aniden yok oldu."
"Arkaya sıçramış da olabilir. Odada başkalarını da gördünüz mü?"
"Hayır, ama o korkunç adam orada olduğunu itiraf etmişti ve de Lascar merdivenlerin di bindeydi."
"Çok doğru. Kocanızın üstünde her zamanki giysileri mi vardı?"
"Evet ama yakalığı veya kravatı yoktu. Çıplak boğazını net bir şekilde gördüm."
"Size, daha önceden Swandam Sokağr ndan bahsetmiş miydi?"
"Hayır."
"Afyon kullanma belirtisi gösteriyor muydu?"

ilhanx

"Asla!"
"Teşekkür ederim Bayan St.Clair. Bunlar, kesinlikle emin olmak istediğim temel noktalardı. Şimdi akşam yemeğimizi yiyip odamıza çekileceğiz. Çünkü yarın zor bir gün olacak."
Rahat ve geniş, çift yataklı bir odaydı. Ben hemen yatağa girdim, çünkü bu maceralı gece beni yormuştu. Oysa Sherlock Holmes, aklına takılan bir problem olduğunda, günlerce, hatta haftalarca hiç dinlenmeden dayanabilirdi. Sonunda çözene veya verilerin yetersiz olduğuna kanaat getIrene kadar verileri kafasında evirir çevirir, yeniden düzenler ve her açıdan tekrar tekrar ele alırdı. Bütün gece oturacağını anlamıştım. Paltosunu ve ceketini çıkardı, mavi renkli, geniş bir sabahlık giydi ve odada dolaşarak yataktaki yastıkları ve kanepeyle koltuğun minderlerini topladı. Bunlarla kendine bir çeşit Şark köşesi hazırladı ve üstüne bağdaş kurarak oturdu. Lambanın loş ışığında, ağzındaki piposundan mavi dumanlar savurarak gözlerini tavana dikmiş, sessiz ve hareketsiz oturduğunu görebiliyordum. Ben uykuya daldığımda o hâlâ oturuyordu ve sabah ani bir sıçrayışla kalkıp da güneşin çoktan doğmuş olduğunu fark ettiğimde hâlâ aynı şekilde oturduğunu gördüm. Piposu hâlâ ağzında, duman hâlâ yükselmekteydi. Oda yoğun bir şekilde tütün kokuyordu ve gece gördüğüm tütün yığını bitmişti.
"Uyandın mı Watson?" diye sordu.
"Evet."
"Bir sabah yolculuğuna hazır mısın?"
"Kesinlikle."
"O zaman giyin. Henüz kimse kalkmadı, ama kahyanın nerede uyuduğunu biliyorum, ona gidip arabamızı hazırlatabiliriz." Bunları söyledikten sonra kendi kendine kıkırdadı. Gözleri parlıyordu, bir gece önceki ağırbaşlı düşünürden eser yoktu.
Giyinirken saatime baktım. Kimsenin kalkmamış olması normaldi. Saat dördü yirmi beş geçiyordu. Holmes, arabanın hazır olduğunu haber vermeye geldiğinde yeni giyinmiştim.
"Küçük bir teorimi test etmek istiyorum," dedi, çizmelerini ayağına geçirirken. "Watson, sanırım şu anda karşında Avrupa'nın en büyük aptallarından biri
duruyor. Beni Charing Cross'tan atsalar yeridir. Ama galiba artık meselenin anahtarını buldum."
"Neredeymiş peki?" diye sordum gülümseyerek.
"Banyoda," diye cevap verdi. "Evet, şaka yapmıyorum," diye devam etti, benim inanmaz tavrımı görünce. "Az önce oradaydım, onu çıkardım ve bu bavulun içine koydum. Haydi dostum, bakalım kilide uyacak mı?"
Mümkün olduğu kadar sessizce aşağı indik ve parlak sabah güneşine çıktık. Yoldaki arabamızın başında yarı giyinik halde kahya duruyordu. İkimiz de arabanın içine atladık ve Londra Yolu'nu tuttuk. Arkasında sebzelerle şehre giden birkaç yük arabasının dışında, yolun her iki yanındaki villalar sessiz ve cansız duruyordu.
"Bazı açılardan ilginç bir vaka oldu," dedi Holmes, atları kırbaçlayarak. "İtiraf etmeliyim ki bir köstebek kadar körmüşüm. Ama zararın neresinden dönülse kârdır."
Surrey'den geçerken, erken kalkanlar, uykulu suratlarla pencerelerinden yeni yeni bakmaya başlamıştı. Waterloo Köprü Yolu'-ndan nehri geçerek Wellington Sokağı'na, oradan da Bow Sokağı'ndaki karakola gittik. Sherlock Holmes, polisler arasında iyi tanınan biriydi ve kapıdaki iki memur onu selamladı. Biri atları tutarken, diğeri bize içeri kadar refakat etti.
"Bugün kim görevli?" diye sordu Holmes.
"Müfettiş Bradstreet bayım."
"Ah, Bradstreet, nasılsın?" Başında tepeli şapkası ve düğmeli ceketiyle uzun boylu, iri yapılı bir memur çıkagelmişti. "Seninle özel olarak konuşmak istediğim bir şeyler var."
"Elbette Bay Holmes. Odama gelin." Masanın üstündeki büyük rafları ve duvara asılı telefonuyla tam bir büroydu. Müfettiş masasına oturdu.
"Sizin için ne yapabilirim Bay Holmes?"
"Lee'li Bay Neville St.Clair'in kayboluşuyla ilgili olarak suçlanan şu dilenci Boone için geldim."
"Evet. Buraya getirildi ve ileride yapılacak soruşturmalar için alıkoyuldu."
"Duymuştum. Hâlâ burada mı?"
"Hücrede."
"Hiç soran çıkarıyor mu?"
"Ah, hayır. Ama pis bir herif o."
"Pis mi?"
"Evet, ne kadar ellerini yıkaması için zorlasak da aldırış etmiyor. Hele bir de davası tamamlansın, onu hapiste iyice yıkarlar. Halini görseniz bana hak verirdiniz."
"Onu görmeyi çok istiyorum."
"Öyle mi? Hallederiz. Şöyle gelin. Bavulunuzu burada bırakabilirsiniz."

ilhanx

"Hayır, yanıma alsam daha iyi."
"Siz bilirsiniz. Böyle gelin lütfen." Bizi bir koridordan geçirerek sonundaki parmaklıklı kapıyı açtı, aşağı bir merdiven sarkıttı ve her iki yanında kapılar bulunan başka bir koridora soktu.
"Sağdan üçüncü kapı," dedi müfettiş. "İşte burası!" Sessizce, kapının üstündeki bir bölmeyi açarak içeri baktı.
"Uyuyor," dedi. "Bakın, rahatlıkla görebilirsiniz."
İkimiz de parmaklıklardan içeri baktık. Yüzü bize dönük, yavaş ve ağırca nefes alarak uyuyordu. Orta boylu bir adamdı. Üstündeki eski püskü paltosuyla yatmıştı. Müfettişin dediği gibi, son derece kirliydi, ama yüzündeki kir o korkunç çirkinliğini örtmeye yetmiyordu. Gözünün altından çenesine kadar inen yara izinin yarattığı büzülmeyle üst dudağı bükülmüş, öndeki iki, üç dişini açıkta bırakmıştı. Çok parlak kızıl rengi saçları alnına ve gözlerine düşüyordu.
"Ne güzellik, değil mi?" dedi müfettiş.
"Gerçekten de bir banyoya ihtiyacı var," dedi Holmes. "Bu aklıma gelmişti, onun için yanımda gerekli aletleri de getirdim." Bavulu açıp içinden büyük bir banyo süngeri çıkardığında şaşkınlık- tan küçük dilimi yuttum.
"He! He! Çok muzipsiniz," dedi müfettiş.
"Şimdi, eğer o kapıyı sessizce açma nezaketini gösterirseniz, onu adama benzetebiliriz."
"E, neden olmasın?" dedi müfettiş. "Bow Sokağı'nın hücreleri için hiç de iyi bir izlenim bırakmıyor, değil mi?" Anahtarı kilide so- karak kapıyı açtı ve biz sessizce hücreye girdik. Uyuyan adam ha- fifçe bir döndü ve derin uykusuna devam etti. Holmes süngeri kovada ıslattıktan sonra mahkûmun yüzüne sertçe sürdü.
"Tanıştırayım," diye bağırdı, "Kent ilçesinden Bay Neville StClair."
Hayatımda böyle bir şey görmemiştim. Adamın yüzü, süngerin altında bir ağacın kabuğu gibi sıyrıldı. O kahverengilik gitmişti! O korkunç yara izi ve bükük dudak da. Son olarak kızıl saçlar da kalkınca, ortaya, soluk benizli, siyah saçlı, mahzun bakışlı bir adam çıktı. Gözlerini ovuşturarak, uyku mahmurluğuyla çevresine bakındı. Sonra neler olduğunu fark edince bir çığlık kopardı ve kendini yatağa atarak yüzünü yastığa gömdü.
"Aman Tanrım!" diye bağırdı müfettiş, "kayıp adam değil mi bu? Fotoğrafından tanıdım."
Mahkûm, kendini kaderine bırakan bir adam havasıyla dönerek, "Öyle olsun," dedi. "Peki neyle suçlanıyorum?"
"Bay Neville St.Clair'i öldürme...Yok canım, intihar olmadığı sürece sizi bununla suçlayamazlar," diyerek gülümsedi müfettiş. "Tam yirmi yedi yıldır bu işi yapıyorum, böyle bir şey görmedim."
"Eğer ben Bay Neville St.Clair isem, hiçbir suçun işlenmediği apaçık ortada. Üstelik ben de kanuna aykırı bir şekilde alıkoyulmuş oluyorum."
"Suç değil, ama büyük bir hata yapıldı," dedi Holmes. "Karınıza güvenseydiniz daha iyi olurdu."
"Mesele karım değil, çocuklarım," diye inledi adam. "Tanrı yardımcım olsun, babalarından utanmalarını istemedim. Tanrım! Ne büyük bir utanç! Ben şimdi ne yapacağım?"
Sherlock Holmes yanına oturarak elini omzuna attı.
"Eğer meseleyi çözmek için yasal yollara başvurursan," dedi, "olay herkes tarafından duyulur. Öte yandan, eğer polis yetkililerini aleyhinde bir dava olmadığı konusunda ikna edebilirsen, kayıtlara geçmesine hiç gerek kalmaz. Müfettiş Bradstreet, bize anlatacaklarınızı not alıp gerekli makamlara iletecektir. Böylece olay mahkemeye intikal etmez."
"Tanrı sizi korusun!" diye bağırdı adam heyecanla. "Sırrımı çocuklarım öğreneceğine hapis yatarım, hatta idam edilirim daha iyi.
"Hikâyemi ilk duyan kişiler sizsiniz. Babam, Chesterfield'da okul müdürüydü ve ben de orada iyi bir eğitim aldım. Gençliğimde çok gezdim, sahneye çıktım ve sonunda Londra'daki bir akşam gazetesinde muhabir olarak çalışmaya başladım. Bir gün editörüm, benden şehirde dilencilik üzerine bir yazı dizisi hazırlamamı istedi ve ben de görevi seve seve kabul ettim. İşte, maceralarımın başlangıç noktası da bu oldu. Makalelerimi yazacak verileri ancak bir dilenci kılığına girerek bulabilirdim. Oyunculuk yaparken bütün makyaj hilelerini öğrenmiştim ve o zamanlar bu konuda bir numaraydım. Yüzümü boyadım ve kendimi mümkün olduğunca zavallı gösterebilmek için güzel bir yara izi yaptım ve ten rengi bir bant kullanarak üst dudağımın bükülmesini sağladım. Sonra kızıl bir peruk ve uygun bir kılıkla görüntüyü tamamlayarak şehrin iş merkezlerinden birinde, görünüşte kibrit satıcılığı, ama gerçekte dilencilik yapmaya başladım. Orada yedi saat durduktan sonra akşam eve döndüğümde paralan saydım ve hayretle, 26 şilin, 4 peni toplamış olduğunu gördüm.
"Mesele üzerinde fazla düşünmeden makalelerimi yazmaya devam ettim. Ama bir gün, senedine kefil olduğum bir arkadaşım senedini ödemeyince, üzerime 25 sterlinlik bir borç kaldı. Parayı nereden bulacağımı düşünürken aklıma bir fikir geldi. Alacaklılardan iki hafta mühlet istedim, müdürümden de izin

ilhanx

aldım ve bu zamanı kılık değiştirip şehirde dilencilik yaparak geçirdim. On gün içinde parayı toplamış ve borcumu ödemiştim.
"Yüzümü boyayıp, şapkamı yere koyup oturarak bir günde toplayabileceğim parayı, ancak bir hafta boyunca köpek gibi çalışarak kazanabileceğim düşüncesi aklımdan çıkmıyordu. Gururumla para arasındaki uzun savaştan para galip çıktı ve ben muhabirliği bırakarak dilencilikte karar kıldım. Sadece tek bir adam biliyordu sırrımı. O da, Swandam Sokağı'nda, her sabah gidip sefil bir dilenci kılığında çıktığım ve akşamları geri dönerek eski beyefendi kılığıma kavuştuğum dairenin sahibi. Lascar denen bu adama iyi para verdiğimden, sırrımı açığa çıkarmayacağına emindim.
"Bir süre sonra, önemli miktarlarda para topladığımı fark ettim. Londra sokaklarındaki her dilencinin yılda 700 sterlin kazanabileceğini sanmıyorum -ki benim yıllık ortalama gelirimden bile azdır-ama benim makyaj ve oyunculuk
yönündeki yeteneklerim, zamanla şehirde tanınan bir tip olmamı sağladı. Her gün yüzlerce peni yağıyordu şapkama ve 2 sterlinden az kazandığım gün, işlerin kesat olduğunu düşünüyordum.
"Gün geçtikçe daha zengin ve daha hırslı oluyordum. Sonunda şehir dışında bir ev aldım ve evlendim. Kimsenin benim gerçek işim konusunda en ufak bir şüphesi yoktu. Sevgili karım, sadece şehirde bir işim olduğunu biliyordu, ne yaptığımı hiç bilmiyordu.
"Geçen pazartesi mesaimi bitirmiş, afyon tekkesinin üstündeki dairemde elbiselerimi değiştirirken pencereden dışarı baktığımda, korku ve hayretle, karımın sokakta durmuş bana baktığını fark ettim. Şaşkınlıktan bir çığlık attım ve sonra yüzümü kapamaya çalıştım. Sırdaşım Lascar'a giderek içeriye girmek isteyenlere engel olmasını söyledim. Aşağıda karımın sesini duyuyordum, ama yukarı çıkartmayacaklarını da biliyordum. Hızla elbiselerimi çıkarıp dilenci elbiselerimi giydim, makyajımı yaptım ve peruğumu taktım. Beni bu makyajla karım bile tanıyamazdı. Ama sonra evi arayabileceklerini ve elbiselerin beni ele verebileceğini düşündüm. Pencereyi açarken sabah evde kestiğim elimin yarası açıldı. Sonra, ceplerine bozuk paralar doldurduğum ceketimi kapıp pencereden dışarı fırlattım. Sırada diğer elbiseler de yardı, ama o anda merdivenlerde polislerin sesini duyduğum ve vazgeçtim. Ve birkaç dakika sonra, Bay Neville St.Clair olarak değil de, onun katili olarak tutuklanmıştım.
"Açıklayabileceğim başka bir şey var mı bilmiyorum. Mümkün olduğu kadar uzun sürece tanınmak istemediğim için yıkanmayı şiddetle reddettim. Karımın endişeleneceğini bildiğimden, bir an polisler bize bakmazken yüzüğümü Lascar'a verdim ve aceleyle ne yapması gerektiğini anlattım."
"O not karınızın eline daha dün ulaştı," dedi Holmes.
"Aman Tanrım! Ne zor bir hafta geçirmiştir kim bilir!"
"Polis, bu Lascar'ı sürekli izliyordu," dedi Müfettiş Bradstreet, "o yüzden mektubu fark edilmeden göndermesi zor olmuştur. Belki de denizci müşterilerinden birine vermiştir, o da göndermeyi unutmuştur."
"Öyle olmalı," dedi Holmes, kafasını sallayarak, "buna hiç şüphem yok. Peki hiç dilencilik yüzünden polisle başınız derde girmedi mi?"
"Birçok kez. Ama ödenen cezalar nedir ki?"
"Burada bitmeli," dedi Bradstreet. "Eğer polis bu olayı örtbas edecekse, bu Hugh Boone meselesi kapanmalı."
"Bütün kalbimle yemin ediyorum ki, dediğiniz gibi olacak."
"Bu durumda olayı daha fazla deşmenin bir anlamı yok. Ama tekrar yakalanacak olursanız her şeyin ortaya çıkacağını aklınızdan çıkarmayın. Ve Bay Holmes, meseleyi açıklığa kavuşturduğunuz için size minnettarız. Bütün bunları nasıl başardığınızı öğrenmek isterdim."
"Bu sonuca," diye söze başladı dostum, "beş adet yastık üstünde oturup art arda pipo içerek ulaştım. Watson, sanırım acele edersek Baker Sokağı'nda kahvaltı edebiliriz."
MAVİ YAKUT
Noel'den iki gün sonra, iyi bir yıl geçirmesi dileklerimi iletme maksadıyla dostum Sherlock Holmes'a uğramıştım. Masanın üstünde kolaylıkla ulaşabileceği bir mesafede piposu ve yeni gözden geçirilmiş oldukları belli olan sabah gazeteleriyle üstünde mor bir sabahlıkla kanepede uzanmıştı. Kanepenin yanındaki tahta sandalyede, artık giyilemeyecek kadar eski bir şapka duruyordu. Büyüteç ve pens ise, şapkanın orada incelenmek üzere durduğunu gösteriyordu.
"Meşgulsün galiba," dedim, "rahatsız etmiyorum ya?"
"Hiç de değil. Yanımda, vardığım sonuçları tartışabileceğim bir dostumun olması beni memnun eder. Aslında tamamen sıradan bir mesele," diye devam etti, sandalyedeki şapkayı göstererek, "ama bazı ilgi çekici noktaları da yok değil."
Koltuğa oturarak ellerimi ateşte ısıttım. Dışarıda ayaz devam ediyordu ve pencerelerin önü buz tutmuştu.
"Herhalde, sıradan görünümüne rağmen, bu şeyin altından ölümcül bir hikâye çıkar," diye söze başladım,

ilhanx

"yani demek istediğim, bir esrarı çözmene ve suçluları cezalandırmana yarayacak önemli bir ipucudur muhakkak."
"Hayır, hayır. Ortada suç falan yok," dedi Sherlock Holmes gülerek. "Birkaç kilometrekareye sıkışmış dört milyon insanın itişip kakışmasından kaynaklanan önemsiz, küçük bir olay sadece. Etki-tepki sonucu, böyle yoğun bir insan sürüsünün içinde her çeşit olayın meydana gelmesi doğaldır. Ayrıca aralarından bazılarının, suç teşkil etmemesine rağmen garip ve çarpıcı olmaları da anlaşılır bir şey. Böyle şeylerle daha önce de karşılaştık."
"Hem de çok," dedim. "Notlarıma geçirdiğim son altı maceranın üçünde, kanunen bir suç işlenmemişti."
"Kesinlikle. Sanırım Irene Adler, Bayan Mary Sutherland ve bükük dudaklı adamı kastediyorsun. O zaman, herhalde bu küçük mesele de aynı masum kategoriye girecektir. Odacı Peterson'u tanıyorsun, değil mi?"
"Evet."
"İşte bu küçük hatıra ondan."
"Onun şapkası mı?"
"Hayır, hayır. Şapkayı o bulmuş. Sahibi bilinmiyor. Lütfen ona eski püskü bir şapka olarak değil de bir ipucu gözüyle bak. Ama önce buraya nasıl geldiğini anlatayım. Bu şapka Noel sabahı, şu anda Peterson'un ocağında kızarmakta olduğunu tahmin ettiğim büyük bir kazla birlikte geldi. Olay şöyle gerçekleşmiş: Bizim dürüst dostumuz Peterson, sabah saat dörtte küçük bir eğlenceden çıkmış, Tottenham Court Yolu üzerinden evine dönmekteyken, sokak ışığında, omzunda beyaz bir kaz asılı uzun boylu bir adamın hafifçe sendeleyerek önünde yürüdüğünü fark etmiş. Tam Goodge Sokağı'ndan köşeyi dönerken bu yabancıyla bir grup serseri arasında bir kavga çıkmış. Serserilerden birinin adamın şapkasını düşürmesi üzerine, adam kendini savunmak için bastonunu havaya kaldırınca arkasındaki mağazanın penceresini aşağı indirmiş. Peterson yabancıyı
saldırganların elinden kurtarmak için ileri fırlamış, ama adam mağazanın, penceresini kırdığı ve üniformalı bir adamın koşarak üstüne doğru geldiğini gördüğü için, yere düşürdüğü kaza aldırmadan tabanları yağlamış ve Tottenham Court Yolunun o labirent gibi küçük sokaklarında gözden kaybolmuş. Peterson'u görünce serseriler de kaçmış ve savaş alanı, bu eski şapka ve Noel kazıyla birlikte Peterson'a kalmış."
"O da mutlaka bunları götürüp sahibine vermiştir."
"Sevgili dostum, işte sorun da burada. Kazın sol ayağında, 'Bayan Henry Baker'a' yazan küçük bir kart bulunuyormuş ve şapkanın içine de 'H.B.' harfleri işlenmiş, ama bu koca şehirde binlerce Baker ve yüzlerce Henry Baker olduğuna göre, bu kayıp eşyayı sahibine götürmek o kadar da kolay bir iş değil."
"Peki Peterson ne yapmış?"
"Böyle küçücük problemlerle bile ilgilendiğimi bildiği için, Noel sabahı, şapkayla kazı bana getirdi. Kazın, hava epey soğuk olmasına rağmen, artık daha fazla gecikmeden yenmesi gerektiğini düşünerek Peterson'a verdim. Noel ziyafetim kaybeden adamın şapkası da bende kaldı."
"Peki bununla ilgili ilan verilmiş mi?"
"Hayır."
"O zaman kimliğini nasıl tespit edeceksin?"
"Akıl yürütebildiğimiz kadarıyla."
"Şapkasından mı?"
"Kesinlikle."
"Şaka yapıyor olmalısın. Bu eski şapkadan ne çıkarabilirsin ki?"
"İşte büyütecim. Yöntemlerimi de biliyorsun. Bakalım bu delilden sen ne çıkaracaksın?"
Bu eski püskü nesneyi elime alıp, biraz da söylediklerime pişman olarak, incelemeye başladım. Yuvarlak şekilli, sert ve giyimi rahat olmayan, sıradan, siyah bir şapkaydı. Astarı kırmızı ipektendi, ama rengi epeyce solmuştu. İmalatçının ismi yoktu ama Hol-mes'un da söylediği gibi, bir tarafına 'H.B.' harfleri işlenmişti. Başından düşmesini engelleyecek bir ip takmak için kenarına bir delik açılmıştı. Dikişleri atmıştı ve son derece tozlu ve lekeliydi. Rengi solan yamalar yer yer mürekkeple boyanmıştı.
"Hiçbir şey göremiyorum," dedim, geri vererek.
"Aksine Watson, aslında her şeyi görebilirsin. Tek sorunun, gördüklerinle akıl yürütememen. Sonuç çıkarmakta çok pasif kalıyorsun."
"O zaman, bu şapkada neler görebildiğini sen söyle."
Şapkayı aldı ve kendine özgü araştırıcı gözleriyle bakmaya başladı. "Belki göründüğünden daha az ipucu veriyor," diye söze başladı, "ama net görülebilen birkaç nokta ve en azından güçlü bir ihtimali destekleyen özellikleri var. Sahibinin çok entelektüel bir adam olduğu ve son zamanlarda kötüleşmesine rağmen, geçen üç yıl içinde ekonomik durumunun hayli yerinde olduğu açıkça anlaşılıyor. Zamanında tedbirli bir adammış ama şimdi bu özelliği biraz zayıflamış, ki bu da

ilhanx

ahlaki bir çöküntüye işaret ediyor; malvarlığının da azaldığını göz önüne alırsak, üzerinde kötü bir alışkanlığın, muhtemelen içkinin, etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca buradan yola çıkarak, karısının artık onu sevmediğini de çıkarabiliriz."
"Holmes!"
"Yine de hâlâ biraz kendine saygısı kalmış," diye devam etti bana aldırmadan. "Fazla hareket gerektirmeyen sakin bir hayat sürdürüyor, epeyce antrenmansız kalmış, son birkaç gün içinde kestirmiş olduğu, genellikle limon kremi sürdüğü kır saçlara sahip, orta yaşlı bir adam. Bunlar, şapkada açıkça görülebilen gerçekler. Bu arada, evine havagazı bağlanmamış olma ihtimali de çok yüksek."
"Herhalde şaka yapıyorsun Holmes."
"Hiç de değil. Şu an sana sonuçları söylememe rağmen bunlara nasıl ulaşıldığını hâlâ anlamamış olman mümkün mü?"
"İtiraf etmeliyim ki, seni takip edemiyorum. Örneğin, bu adamın entelektüel bir insan olduğunu nasıl bildin?"
Cevap yerine şapkayı başına taktı. Tam burun kemiğiyle alnının buluştuğu hizaya kadar iniyordu. "Hacim meselesi," dedi, "böyle büyük bir beynin içinde bir şeyler olmalı."
"Peki durumunun kötüye gitmesi?"
"Bu şapka üç yıllık. Çok kaliteli; ipek kuşağa ve astara baksana. Bu adam üç yıl önce böyle pahalı bir şapka alabilmiş olmasına rağmen o zamandan beri başka şapka almamışsa, ekonomik durumunun kötüleştiği kesin."
"Evet, doğru olabilir. Ama ya tedbirlilik ve ahlaki çöküntü?"
Sherlock Holmes güldü. "İşte tedbir," dedi, parmağıyla, kenarındaki deliği göstererek. "İlk alındığında şapkalarda böyle bir delik olmaz. Adam böyle bir şey yaptırdıysa, rüzgârda başından uçmasını istemediğindendir ve bu da belli bir derece tedbiri gösterir. Ama ip kopmuş ve onu yeniden taktırma ihtiyacı hissetmemiş. Bu da, eskisinden daha az tedbirli olduğunu, yani karakterinde bir zayıflama olduğunu gösterir. Öte yandan, şapkanın üzerindeki bazı lekeleri mürekkeple kapatmaya çalışması, kendine saygısını tamamen kaybetmediğine işaret ediyor."
"Çok makul görünüyor."
"Orta yaşlı olduğu, saçının kırlaşmış olduğu, son zamanlarda kesilmiş olduğu ve limon kremi kullandığı gibi başka önemli noktalar, astarın altı iyice incelendiğinde ortaya çıkıyor. Büyüteçle bakıldığında, berberin kesmiş olduğu birçok saç kılı rahatlıkla görülebilir. Üzerindeki tozların sokaktan gelen kumlu tozlar değil de, evin içinden gelen kahverengi yumuşak tozlar oluşu, zamanının çoğunu içeride geçirdiğini gösteriyor ve astar üzerindeki nem izleri, adamın çok terlediğini, dolayısıyla antrenmansız olduğunu ispatlıyor."
"Peki ya karısı - onu artık sevmediğini söylemiştin."
"Bu şapka haftalardır fırçalanmamış. Seni de şapkanda bir haftalık tozla görseydim, karının senin bu halde dışarı çıkmana izin verdiğini düşünerek, sana karşı sevgisini artık maalesef yitirmiş olduğunu söylerdim."
"Ama bekâr olabilir."
"Hayır, kazı eve bir banş çağrısı yapmak için götürüyordu. Kazın bacağına asılı notu unutma."
"Her şeye bir cevabın var. Ama nasıl oluyor da evinde havagazı olmadığını söyleyebiliyorsun?"
"Bir iki mum lekesi normaldir; ama en az beş mum lekesi görünce sürekli mumlarla haşır neşir olduğunu düşündüm. Geceleyin, bir elinde şapkası, diğer elinde mum, yukarı çıkarken mumun şapkaya bulaşması doğaldır. E, havagazı lambasından mum lekesi olmayacağına göre...Tatmin oldun mu?"
"Dahice," dedim gülerek, "ama senin de söylediğin gibi, ortada bir suç yoksa ve kazın kaybedilmesinden başka bir zarar olmamışsa, bütün bunlar zaman kaybı değil mi?"
Sherlock Holmes tam cevap vermek için ağzını açmıştı ki kapı açıldı ve Peterson, yanakları kızarmış, yüzünde şaşkın bir ifadeyle odaya daldı.
"Kaz, Bay Holmes! Kaz!" dedi nefes nefese.
"Ne? Ne olmuş kaza? Canlanıp mutfak penceresinden uçup gitti mi?" Holmes, adamın heyecanlı yüzünü görebilmek için öne eğildi.
"Bakın, bayım! Bakın, karım içinde ne buldu!" Elini uzattı. Ahucunda, bir fasulye tanesinden küçük olmasına rağmen yıldız gibi parlayan mavi bir taş tutuyordu.
Sherlock Holmes ıslık çaldı. "Tanrı aşkına Peterson!" dedi. "Bu bir hazine. Neye sahip olduğunun farkmdasındır herhalde."
"Bir elmas, bayım. Değerli bir taş. Camı kâğıt gibi kesecek kadar sağlamdır."
"Değerli bir taştan fazlası o."
"Kontes Morcar'ın mavi yakutu mu yoksa?" diye atıldım.
"Ta kendisi. Son zamanlarda The Times'da her gün ilanını görüyorum. Tamamen eşsiz ve paha biçilmez bir mücevher. Konan 1000 sterlinlik ödül, gerçek bedelinin yirmide biri bile etmez."
"Bin sterlin! Yüce Tanrım!" Odacı sandalyelerden birine çökerek merakla bize baktı.

ilhanx

"Ödül bu. Ama eminim Kontes, duygusal sebeplerden dolayı, bu mücevheri geri alabilmek için servetinin yarısını feda ederdi."
"Yanlış hatırlamıyorsam, Cosmopolitan Oteli'nde kaybolmuştu," dedim.
"Kesinlikle. Beş gün önce, 22 Aralıkta. John Horner adında bir tesisatçı, onu hanımefendinin mücevher kutusundan çalmakla suçlanmıştı. Aleyhindeki deliller o kadar kuvvetliydi ki vaka, mahkemeye intikal etmişti. Sanırım buralarda bir yerlerde hikâyenin tamamı olacaktı." Gazeteleri, tarihlerine bakarak ayıkladı ve sonunda birini çıkararak sayfayı açtı ve okumaya başladı:
" 'Cosmopolitan Oteli'nde Mücevher Hırsızlığı.' 26 yaşındaki tesisatçı John Horner, bu ayın 22'sinde, Kontes Morcar'ın mücevher kutusundan meşhur mavi yakut mücevherini çalmakla suçlanmaktadır. Otelin üst düzey yetkililerinden James Ryder, o gün Horner'ı, gevşek ızgaralardan birini tamir etmesi için Kontes Morcar'ın odasına aldığım ifade etmiştir. Bir süre Horner'la beraber kaldıktan
sonra, dışarıdan çağırıldığı için gitmiştir. Geri döndüğünde, Horner'in yok olduğunu, odalardan birinin kapısının zorlanarak açıldığını ve sonradan Kontesin mücevherlerini saklamak için kullandığı anlaşılan küçük, maroken bir kutunun, masanın üstünde içi boş halde durduğunu görmüştür. Ryder hemen alarm vermiş ve Horner aynı akşam tutuklanmıştır; ama mücevher, tüm aramalara rağmen üstünden veya kaldığı evden çıkmamıştır. Kontes'in hizmetçisi Catherine Cusack, Ryder'ın alarmı üzerine odaya koştuğunu ve her şeyin Ryder'ın ifadesinde belirttiği şekilde olduğunu söylemiştir. B bölgesinden Müfettiş Bradstreet, Horner'in tutuklanırken şiddetle karşı koyduğunu ve sürekli masum olduğunu haykırdığını ifade etmiştir. Yetkililer, zanlının hırsızlıktan sabıkası olduğunu da göz önüne alarak, vakayı doğrudan mahkemeye sevk etmiştir. Mahkeme sırasında çok heyecanlı olduğu gözlenen Horner, karar açıklanırken bayılmış ve bunun üzerine mahkeme salonundan çıkarılmıştır.
"Hım! Bu kadar mahkeme haberi yeter," dedi Holmes düşünceli bir şekilde. Gazeteyi bir kenara attı. "Çözülmesi gereken problem, bir ucunda çalınan bir mücevher kutusu, diğer ucunda Tottenham Court Yolu'ndaki kaz olan bir olaylar zincirinden ibaret. Gördüğün gibi Watson, deminki küçük analizimiz, daha ciddi ve daha çok suç ihtimali içeren bir meseleye bağlandı. Mücevher burada; kazın içinden çıktı ve kaz da, biraz önce tespit ettiğimiz özelliklere sahip olan Bay Henry Baker'ın kazı. O halde, şu anda bizim için en önemlisi, bu adamı bulmak ve bu küçük olayda parmağı olup olmadığını öğrenmek. Önce bütün akşam gazetelerine ilan vermekle başlayacağız. Bu da işe yaramazsa başka yöntemlere başvuracağım."
"İlanda ne olacak?"
"Bana bir kalem ve bir parça kâğıt ver. Şöyle yazalım: 'Goodge Sokağı'nın köşesinde bir kaz ve siyah bir şapka bulunmuştur. Bay Henry Baker'ın, bu akşam saat 6.30'da 221B Baker Sokağı'na başvurması rica olunur.' Bu yeteri kadar kısa ve öz oldu."
"Evet. Ama ilanı görebilecek mi bakalım?"
"Evet, gazetelere sürekli göz atıyor olmalı çünkü kaybı, fakir bir adam için çok ağır. Mağazanın penceresini kırdığında ve Peterson '-u üzerine doğru gelirken gördüğünde o kadar korkmuştu ki kaçmaktan başka bir şey düşünememişti. Ama şimdi kazı kaybettiğine çok pişman olmuştur. Ayrıca, ilana ismini de yazacağımızdan, o görmese bile onu tanıyanlar haber verecektir. İşte Peterson, ilan bürosuna koş ve bunu akşam gazetelerine ver."
"Hangilerine bayım?"
"Globe, Star, Pall Mall, St.James, Evening News, Standard, Echo ve diğerlerine."
"Pekâlâ bayım. Peki ya mücevher?"
"Ah, evet. Onu ben saklayacağım. Sana teşekkür ederim. Ve bu arada Peterson, dönüşte bir kaz alarak buraya bırak ki, bu beyefendiye, senin ailenin yediğinin yerine bir kaz verebilelim."
Odacı gittikten sonra, Holmes, mücevheri alarak ışığa tuttu. "Harika bir şey," dedi. "Nasıl da parlıyor. Bütün suçlular için bir ilgi odağı olduğu kesin. Her değerli mücevher öyledir. Tam bir şeytan tuzağıdır aslında. Daha büyük ve eski mücevherlerin her yüzünün kanlı bir geçmişi vardır. Bu ise daha yirmi yıllık bile değil. Güney Çin'de, Amoy Nehiri'nin kıyılarında bulunmuş. Kırmızı değil de mavi olması dışında gerçekten de tam bir yakuta benziyor. Fazla eski olmamasına rağmen kötü bir geçmişi var. Bu üç-beş gramlık kristalleşmiş kömür için iki cinayet işlenmiş, sülfürik asitle bir cinayet girişimi, bir intihar ve birkaç soygunda bulunulmuş. Kim derdi ki, böyle güzel bir oyuncak için iki kişi darağacına bir kişi de hapse gidecek? Şimdi onu kasama kilitleyeceğim ve Kontese bir telgraf çekerek, mücevherin elimde olduğunu bildireceğim."
"Peki sence bu Horner masum mu?"
"Şimdiden bir şey söyleyemem."
"Peki ya bu diğeri; Henry Baker, sence olayda parmağı var mı?"
"Bana sorarsan, Henry Baker'ın, elinde saf altından daha değerli bir kuş taşıdığını bilmiyor olma ihtimali çok yüksek. Zaten bunu da ilana cevap verdiğinde öğreneceğiz."
"O zamana kadar bir şey yapmayacak mısın?"

ilhanx

"Hayır."
"O halde ben işime dönsem iyi olur. Akşam belirttiğin saatte geri gelip, böylesine karmaşık bir meselenin nasıl çözüldüğünü görmek isterim."
"Sevinirim. Akşam yemeğini yedide yerim. Sanırım yemekte çulluk var. Bu arada, bütün bu olanlardan sonra, Bayan Hudson'a, çulluğun içine iyice bakmasını söylesem iyi olur."
Baker Sokağı'na geri döndüğümde saat altı buçuğu biraz geçiyordu. Eve yaklaşırken, başında İskoç şapkası olan, paltosunun düğmelerini çenesine kadar iliklemiş, uzun boylu bir adamın kapının önünde beklemekte olduğunu gördüm. Adamla birlikte içeri girdik ve Holmes'un odasına çıktık.
"Bay Henry Baker sanırım," dedi, koltuğundan kalkıp, gerektiğinde takındığı rahat bir tavırla adamı selamlayarak. "Lütfen ateşin yanma oturun Bay Baker. Gece soğuk ve gördüğüm kadanyla bünyeniz bu havalara alışkın değil. Watson, sen de tam zamanında geldin. Bu sizin şapkanız mı Bay Baker?"
"Evet bayım, kesinlikle benim şapkam."
İri yapılı ve geniş omuzlu bir adamdı. Geniş, zeki bir yüzü ve sivri, kırlaşmış, kahverengi bir sakalı vardı. Burnunda ve yanakla-rındaki kırmızılık ve uzattığı elinde gözlenen titreme, Holmes'un daha önceden alışkanlıkları hakkında yürüttüğü tahminleri hatırlatıyordu. Eski, siyah frakının bütün düğmeleri iliklenmiş ve yakası kaldırılmıştı. Ceketin kollarından fırlamış olan zayıf ve çıplak bilekleri, içinde gömlek olmadığını gösteriyordu. Kelimeleri dikkatle seçerek ağır ağır konuşuyordu ve kaderin gazabına uğramış kültürlü ve zeki bir adam izlenimi bırakıyordu.
"Bunlara birkaç gün biz göz kulak olduk," dedi Holmes, "çünkü adresinizi belirten bir ilan vermenizi bekledik. Sahi, neden ilan vermediniz?"
Misafirimiz biraz utangaççça güldü. "Eskisi kadar param yok artık," dedi. "Bana saldıran serserilerin şapkamı da kazı da aldıklarını düşünmüştüm. Umutsuz bir durum için daha fazla para harcamak istemedim."
"Çok doğal. Bu arada, kazı yemek zorunda kaldık."
"Yediniz mi?" Misafirimiz heyecanla sandalyeden kalktı.
"Zaten aksi takdirde kimsenin işine yaramazdı. Ama sanırım, şurada dolapta duran kaz işinizi görürdü."
"Oh, tabii, tabii," diye cevap verdi Bay Baker rahatlayarak.
"Ama kendi kazınızın tüyleri, bacakları ve içi hâlâ duruyor, yani isterseniz..."
Adam bir kahkaha patlattı. "Başımdan geçen maceranın hatırası olarak onları saklayabilirim," dedi, "ama hayır bayım, izninizle dolaptaki kazı ahp gideyim."
Sherlock Holmes hafifçe omuzlarını silkerek bana baktı.
"İşte şapkanız ve kazınız," dedi. "Bu arada, kazı nereden aldığınızı sorabilir miyim? Kuş etini çok severim ve hayatımda böyle iyisini görmedim."
"Elbette bayım," dedi Baker. Ayağa kalkmış ve aldıklarını koltuğunun altına sıkıştırmıştı. "Birkaç arkadaşımla birlikte Miize'nin yakınlarında Alpha Meyhanesi diye bir yere gideriz sık sık. Gündüzleri Müzede oluruz çoğunlukla. Bu yıl, işte bu meyhanenin sahibi, Windigate, bir kampanya yaparak haftada bir kaç peni taksitle Noel'de bir kaz almamızı sağladı. Ben taksitleri düzenli olarak ödedim ve kazı aldım. Sonrasında neler olduğunu siz de biliyorsunuz. Size minnettarım bayım, çünkü böyle bir İskoç şapkası ne yaşıma, ne de ciddiyetime uyuyordu." Önümüzde komik bir tavırla eğildi ve kendi yoluna gitti.
"Bay Henry Baker'la işimiz bu kadar," dedi Holmes, kapıyı adamın arkasından kapattıktan sonra. "Konuyla ilgili hiçbir şey bilmediği kesin. Aç mısın Watson?"
"Çok değil."
"O zaman, akşam yemeğini sonraya erteleyerek henüz sıcak olan bu ipucunun peşinden gitmeyi öneriyorum."
"Anlaştık."
Gece soğuktu ve paltolarımızı giyip atkılarımızı bağladık. Dışarıda, yıldızlar bulutsuz gökyüzünde parlıyor ve yoldan geçenlerin nefesleri buharlaşıyordu. Sert, buz tutmuş yolda yürüyerek Wimpo-le Sokağı'ndan Harley Sokağı'na, sonra da Wigmore Sokağı'ndan Oxford Sokağı'na saptık. Bir çeyrek saat içinde, Holborn'a giden sokakların birinin köşesinde küçük bir yer olan Alpha Meyhanesi '-ne varmıştık bile. Holmes'la birlikte içeri girdik ve bara giderek, kırmızı suratlı, beyaz önlüklü bir adamdan iki bira istedik.
"Biranız da kazlarınız kadar mükemmel olmalı," dedi Holmeş.
"Kazlarım mı?" Adam şaşırmış görünüyordu.
"Evet. Daha yarım saat önce Bay Henry Baker'la konuştuk da. Sizin kaz kampanyanıza o da katılmış."
"Ah! evet, anlıyorum. Ama bayım onlar benim kazlarım değil."
"Gerçekten mi? Kimin o zaman?"
"Covent Gardeh'daki bir satıcıdan iki düzine kadar almıştım."
"Öyle mi? Onlardan bazılarını tanırım. Siz hangisinden aldınız?"
"İsmi Breckinridge'di."

ilhanx

"Ah! çıkaramadım. Neyse, sağlığınıza içiyorum bayım. İyi geceler."
"Şimdi sıra Bay Breckinridge'de," dedi, dışarı çıktığımızda. Paltosunun önünü ilikleyerek: "Unutma ki, zincirin bir ucunda bir kaz dururken, diğer ucunda, suçsuzluğunu kanıtlayamazsak en az yedi yıl ceza yiyecek bir adam var,"diye ekledi. Araştırmamız sonucu onun suçlu olduğunu da bulabiliriz ama öyle ya da böyle, polisin es geçtiği bir soruşturma yapmamız gerekecek. Biz sonuna kadar gidelim. O halde, güneye dön, koşar adım marş!"
Holborn'dan geçerek Endell Sokağı'na, oradan da zikzak çizerek Covent Garden Pazarı'na gittik. Büyük tezgâhlardan birinin üstünde Breckinridge ismi yazılıydı. Sahibi, at suratlı, uzun favorili bir adamdı.
"İyi akşamlar. Bu gece hava soğuk," dedi Holmes.
Satıcı başıyla onayladı ve meraklı gözlerle Holmes'a baktı.
"Kazınız kalmamış gördüğüm kadarıyla," diye devam etti Holmes, boş tezgâhı göstererek.
"Yarın sabaha gelecek."
"İşimi görmez."
"Başkasına bakın."
"Bana sizi tavsiye ettiler."
"Kim tavsiye etti?"
"Alpha'mn sahibi."
"Ah evet, ona birkaç düzine göndermiştim."
"Hem de çok iyiymişler. Peki siz nereden aldınız?"
Bu soru üzerine satıcının öfkeye kapılması beni şaşırttı.
"Pekâlâ bayım," dedi, kafası ileride, eli belinde, meydan okur gibi, "amacınız ne? Daha fazla uzatmadan söyleyin de bilelim."
"Yeteri kadar açık değil mi? Alpha'ya verdiğiniz kazları kimden aldığınızı öğrenmek istiyorum."
"Ben de size söylemeyeceğim. Başka?"
"Neyse, o kadar da önemli değil; ama neden bu kadar sinirlendiğinizi anlayamadım."
"Sinirli ha? Benim yerimde olsanız siz de sinirlenirdiniz bayım. İyi bir mala iyi bir para ödedim mi benim işim biter. Ama birileri çıkıp da, 'Kazlar nerede?' - 'Kazları kime sattın?'- 'Karşılığında ne aldın?' gibi sorular sorarsa sinirlenirim. Çıkarılan yaygarayı duyan, dünyadaki tek kaz onlarmış sanır."
"Benim, diğer araştırmalardan haberim yok," dedi Holmes, umursamaz bir tavırla. "Zaten söylemeseniz de olur. Ama köy kazıdır diye bir beşliğine bahse girdim."
"O zaman beşliği kaybettiniz bayım, çünkü değil. Kasabada yetişmiş kazlar," diye atladı satıcı.
"Ben öyle sanmıyorum."
"Size öyle olduğunu söyledim."
"İnanmıyorum."
"Benden daha mı iyi bileceksiniz? Küçüklüğümden beri bu işi yapıyorum. Alpha'ya giden kazlar kesinlikle köy kazı değil."
"Beni kandıramazsınız."
"Bahse var mısınız o zaman?"
"Paranıza yazık olur, çünkü haklı olduğumu biliyorum. Ama yine de, dersinizi vermek için bir altına bahse girerim."
Satıcı sinsi sinsi güldü. "Defterleri getir Bili," dedi.
Küçük çocuk, biri ince, diğeri kalın iki defter getirdi ve lambanın altına koydu.
"Pekâlâ Bay Ukala," dedi satıcı, "bakalım öğrenince ne yapacaksınız. Bu küçük defteri görüyor musunuz?"
"Ee?"
"Mallarımı aldığım adamların listesi. Görüyor musunuz? Bu sayfadakiler köylü satıcılardır ve isimlerinin yanındaki sayılar ise büyük defterdeki hesaplarını gösteriyor. Kırmızı mürekkeple yazılmış bu sayfayı görüyor musunuz? Bunlar da kasabalılar. Şimdi baştan üçüncü ismi yüksek sesle okuyun."
"Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117- 249," diye okudu Holmes.
"Aynen. Şimdi bu sayıya büyük defterden bakın."
Holmes belirtilen sayfayı açtı. "İşte burada, 'Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117, yumurta ve kümes hayvanları satıcısı."
"Peki son giriş ne zaman yapılmış?"
" '22 Aralıkta. 7 şilin 6 peniye yirmi dört kaz.' "
"Kesinlikle. İşte gördünüz. Peki altında ne yazıyor?"
" 'Alpha'danBay Windigate'e 12 şiline satıldı.'"
"Buna ne diyeceksiniz bakalım?"

ilhanx

Sherlock Holmes çok kederli görünüyordu. Cebinden bir altın çıkararak tezgâha attı ve hiçbir şey söylemeden dönüp gitti. Birkaç metre sonra bir lambanın altında durarak kendine özgü sessiz gülü-şüyle güldü.
"Böyle favorileri olan birini gördün mü anla ki her zaman bahse girebileceğin bir adamla karşı karşıyasın," dedi. "Şunu da ekleyeyim ki, adama 100 sterlin bile verseydim bu kadar iyi bilgi alamazdım. Watson, galiba araştırmamızın sonuna geliyoruz. Şu an sorulacak tek soru var: Bayan Oakshott'a bu gece mi gidelim, yoksa yarına mı bırakalım? Satıcının söylediğinden anlaşıldığı üzere, meseleyle ilgilenen başkaları da var. O zaman..."
Satıcının tezgâhından gelen gürültü üzerine Holmes'un sözleri yarıda kesildi. Breckinridge tezgâhının başında, yumruklarını, ufak tefek, fare suratlı bir adama doğru sallıyor, öfkeyle konuşuyordu.
"Bıktım sizden de, kazlarınızdan da," diye bağırıyordu. "Cehennemin dibine kadar yolunuz var. Eğer daha fazla rahatsız ederseniz köpeğimi üstünüze salacağım.
Bayan Oakshott'ı buraya getirin açıklayayım, ama size ne? Kazları sizden mi aldım sanki?"
"Hayır, ama onlardan biri benimdi," diye sızlandı küçük adam.
"E, o zaman gidin Bayan Oakshott'a sorun."
"Kendisi size sormamı söyledi."
"İsterseniz Prusya Kralı'na sorun, umurumda değil. Yetti artık. Çekip gidin buradan!" Hızla öne fırlayınca küçük adam kaçarak karanlıkta kayboldu.
"Ha! Brixton Yolu'na gitmek zorunda kalmayabiliriz," diye fısıldadı Holmes. "Gel bir bakalım bu adamdan ne çıkarabiliriz." Tezgâhların çevresindeki kalabalığı yararak, küçük adamı hızla yakaladı ve omzuna dokundu. Adam aniden geri sıçradı. Lambanın ışığında, adamın betinin benzinin attığını görebiliyordum.
"Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?" diye sordu titrek bir sesle.
"Affedersiniz," dedi Holmes doğrudan "Demin satıcıyla aranızdaki konuşmaya kulak kabartmadan edemedim. Size yardımcı olabileceğimi düşündüm."
"Siz mi? Siz kimsiniz? Konu hakkında ne biliyorsunuz ki?"
"Adım Sherlock Holmes. İnsanların bilmediklerini bilmek benim işim."
"Ama bunu bilemezsiniz."
"Özür dilerim, ama her şeyi biliyorum. Brixton Yolu'ndan Bayan Oakshott'ın sattığı kazların izini sürerek, Breckinridge isimli bir satıcıya, ondan Alpha'nın sahibi Bay Windigate'e, sonra da kulübün bir üyesi olan Bay Henry Baker'a ulaşmak istiyorsunuz."
"Âh beyefendi, tam da aradığım kişisiniz siz," diye bağırdı küçük adam, titreyen parmaklarım uzatarak. "Bu meselenin ne kadar önemli olduğunu bir bilseniz."
Sherlock Holmes sokaktan bir araba çevirdi. "O zaman meseleyi bu soğuk pazar yerinde değil de sıcak bir odada tartışalım," dedi. "Ama her şeyden önce kiminle tanışma şerefine eriştiğimi öğrenmek isterim."
Adam bir an durakladı. "İsmim John Robinson," diye cevap verdi yan gözle bakarak.
"Hayır, hayır, gerçek isminizi sordum," dedi Holmes tahlıkla. "Takma isimlerle çalışmayı sevmem."
Yabancının beyaz yanakları birden kızardı. "Pekâlâ," dedi, "gerçek ismim James Ryder."
"Elbette. Cosmopolitan Oteli'nden. Lütfen arabaya binin de, size öğrenmek istediklerinizi anlatayım."
Olayların nereye varacağını bilmezmiş gibi yarı korkulu, yarı umutlu gözlerle bir Holmes'a, bir bana baktı. Sonra arabaya bindi. Yarım saat içinde, Baker Sokağı'nda, oturma odamızdaydık. Yol boyunca hiçbir şey konuşulmadı, ama adamın nefes alıp verişi ve el hareketleri ne kadar endişeli olduğunu gösteriyordu.
"İşte geldik!" dedi Holmes, odaya girdikten sonra neşeyle. "Ateş çok güzel görünüyor. Üşümüş gibisiniz Bay Ryder. Lütfen şuradaki hasır sandalyeye oturun. Bu meseleyi konuşmadan önce terliklerimi giymek istiyorum. Şimdi... O kazlara neler olduğunu bilmek istiyor musunuz?"
"Evet bayım."
"Yoksa o kaza mı demeliydim? İlgilendiğiniz, tek bir kaz sanırım - siyah çizgili bir kuyruğu olan beyaz bir kaz."
Ryder heyecanla titredi. "Ah bayım," diye bağırdı, "nereye gittiğini söyleyebilir misiniz bana?"
"Buraya geldi."
"Buraya mı?"
"Evet. Ne kazmış değil mi! Bu kadar ilgi göstermenize şaşırmı-yorum. Öldükten sonra son bir yumurta çıkardı - şimdiye kadar görülmüş en güzel, en parlak yumurta. Onu burada, kendi müzemde saklıyorum."
Misafirimiz ayağa fırlayarak sağ eliyle şömineye tutundu. Holmes kasasını açarak, yıldız gibi parlayan mavi yakutu çıkardı. Ryder, onu sahiplenip sahiplenmeyeceğine karar veremez halde çaresizce bakakaldı.
"Oyun bitti Ryder," dedi Holmes sessizce. "Sıkı tutunun bayım, yoksa şömineye gireceksiniz. Watson, kolundan tut da sandalyeye oturt onu. Böyle bir suç işleyen biri için pek yürekli sayılmazmış. Ona biraz konyak ver. Ha şöyle! Şimdi insana benzedi işte. Ne de korkakmış!"

ilhanx

Adam bir an için sendeledi. Neredeyse yere düşüyordu, ama konyak sayesinde yanaklarına biraz renk geldi ve oturduğu yerden bize korkulu gözlerle bakmaya başladı.
"Hemen hemen bütün bağlantıları biliyorum ve gerekli bütün kanıtlar da elimde; bu yüzden, herhalde bana anlatabileceğiniz fazla bir şey olmayacaktır. Yine de bazı küçük noktalarda yardımcı olabilirsiniz. Herhalde, Kontes Morcar'm bu mavi taşını daha önceden de duymuştun Ryder."
"Catherine Cusack bana ondan bahsetmişti," dedi cılız bir sesle.
"Anlıyorum - hanımefendinin hizmetçisi. Birden zengin olmanın cazibesi sana fazla geldi. Bana kalırsa Ryder, aslında senin içinde tam bir haydut yatmakta. Bu tesisatçı Horner'ın, sabıkalı olduğunu ve bütün şüphelerin onun üzerinde toplanacağını biliyordun. Bu durumda ne yaptın? Hanımefendinin odasında ufak bir çalışma yaptınız - sen ve suç ortağın Cusack - ve sonra da bunun için Horner'ın çağırılmasını sağladınız. O gittikten sonra da mücevher kutusunu boşalttınız, alarm verdiniz ve bu talihsiz adamın tutuklanmasına neden oldunuz. Sonra da..."
Ryder birden kendini yere atarak dostumun dizlerine sarıldı.
"Tanrı aşkına, acıyın bana!" diye bağırdı. "Babamı, annemi düşünün! Nasıl da üzülürler. Daha önce hiç böyle bir şey yapmamıştım! Bundan sonra da yapmayacağım. Yemin ederim. İncil üzerine yemin ederim. Ah lütfen dava açmayın! Tanrı aşkına, yapmayın bunu!"
"Sandalyene otur!" dedi Holmes sertçe. "Şimdi ağlaşıp sızlanmak iyi; ya zavallı Horner'ı hiç düşünmedin mi?"
"Kaçarım Bay Holmes. Ülkeyi terk ederim efendim. O zaman aleyhindeki bütün suçlamalar kalkar."
"Hım! Bunu sonra konuşuruz. Şimdi bize ikinci perdeyi anlat. Taş nasıl kazın içine girdi ve nasıl oldu da pazara düştü? Bize gerçeği söyle, çünkü kurtuluşunun tek yolu bu."
Ryder diliyle kurumuş dudaklarını ıslatti. "Size her şeyi olduğu gibi anlatacağım bayım," dedi. "Homer tutuklandıktan sonra en iyisinin mücevherle birlikte ortadan kaybolmak olduğunu düşündüm, çünkü polis er ya da geç gelip beni ve odamı arayacaktı. Otelde, taşın emniyette olacağı bir yer yoktu. Bir iş gezisi bahane ederek kız kardeşimin evine gittim. Oakshott adında bir adamla evli ve Brix-ton Yolu'nda kümes hayvanları güderek geçimini sağlıyor. O kadar korkmuştum ki, yolda gördüğüm her adamı polis ya da dedektif sanıyordum. Bu yüzden, soğuk havaya rağmen ter içinde Brixton Yolu'na kapağı attım. Kız kardeşim niye böyle solgun olduğumu sordu ve ben de oteldeki mücevher soygununu bahane ederek geçiştirdim. Sonra arka bahçeye gittim, bir pipo yakarak ne yapmam gerektiğini düşündüm.
"Maudsley adında, Pentonville'de hapis yatmış bir arkadaşım vardı bir zamanlar. Bir gün onunla yolda karşılaştık ve aramızda, hırsızların, çaldıkları şeyleri nasıl sakladıklarıyla ilgili bir konuşma geçti. Onunla ilgili birkaç şey bildiğimden beni ele vermeyeceğini biliyordum. Bu yüzden yaşadığı yere, Kilburn'e gidip ona sırrımı açmaya karar verdim. Obana, mücevheri nasıl paraya dönüştürebileceğimi anlatırdı. Tek sorun, ona ulaşma konusuydu. Otelden ayrılabilmek için bin dereden su getirmiştim zaten. Her an yakalanıp aranabilirdim; o zaman da ceketimin cebindeki taşı bulurlardı. O anda duvara yaslanmış, ortalıkta dolaşan kazları seyrediyordum ki birden, en iyi dedektifleri bile alt edecek bir fikir geldi aklıma.
"Kız kardeşim, bir Noel armağanı olarak kazlardan birini alabileceğimi söylemişti. Kazı şimdi alacak, taşı içine koyacak, Kil-burn'e gidecektim. Kuşlardan birini yakaladım ve gagasını açarak taşı içine soktum. Hayvan şöyle bir yutkundu ve taş, boğazından geçerek kursağına düştü. Ama sonra öyle bir çırpınmaya başladı ki, kız kardeşim çıkan sesler üzerine gelip neler olduğunu sordu. Tam ona dönmüş konuşacakken, hayvan elimden kurtulup diğerlerinin arasına karıştı.
" 'O kuşla ne yapıyordun Jem?' dedi.
" 'Hani Noel için bir tane vereceğini söylemiştin ya,' dedim, 'ben de aralarından en semizini seçiyordum.'
" 'Ama, biz seninkini ayırdık bile,' dedi. 'Ona Jem'in kuşu diyoruz. Şuradaki kocaman, beyaz olan. Yirmi altı taneler; biri sana, biri bize, geriye kalan iki düzinesi de pazara.'
" 'Teşekkür ederim Maggie,' dedim, 'ama senin için fark etmezse ben demin seçtiğimi almayı tercih ederim.'
" 'Senin için ayırdığımız, birkaç kilo daha ağır ama,' dedi, 'bilhassa senin için besledik onu.'
" 'Boş ver. Diğerini alayım ben,' dedim.
" 'Nasıl istersen,' dedi, biraz memnunsuzca. 'Hangisini istiyorsun peki?'
" 'Şuradaki, çizgili kuyruklu. Sürünün tam ortasındaki.'
" 'Tamam o zaman. Onu kes, senin olsun.'
"Dediğini yaptım Bay Holmes ve kuşu Kilburn'e kadar götürdüm. Arkadaşıma bütün yaptıklarımı anlattım. Katıla katıla güldü. Sonra bir bıçakla kazın karnını yararak açtık. Taşı içinde bulamayınca kalbim duracak gibi oldu. Çok büyük bir hata yapmış olduğumu anladım. Kuşu orada bırakıp kız kardeşimin evine koştum ve arka bahçeye gittim. Ortalıkta hiç kaz kalmamıştı.
" 'Kazlar nereye gitti Maggie?' diye bağırdım.
" 'Satıcıya gittiler Jem.'

ilhanx

" 'Hangi satıcıya?'
" 'Covent Garden'dan Breckinridge'e.'
" 'Peki benim seçtiğime benzer, çizgili kuyruklu bir tane daha var mıydı?' diye sordum.
" 'Evet Jem. İki taneydiler zaten; onları ben bile birbirinden ayı-ramıyordum.'
"Sonra, tabii ki aceleyle bu Breckinridge'e gittim, ama hepsini satmıştı ve nereye gittiklerini söylemiyordu. Bana nasıl cevap verdiğini siz de duydunuz.. Kız kardeşim, delirdiğimi düşünüyor. Bazen ben de haklı olduğunu düşünüyorum. Şimdi ise, uğruna ruhunu sattığı bir servete elini bile süremediş damgalı bir hırsız oldum. Tanrı yardımcım olsun! Tanrı yardımcım olsun!" Yüzünü ellerinin arasına alarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.
Uzun bir sessizlikten sonra, Sherlock Holmes, kapıyı ardına kadar açarak: "Defol!" dedi.
"Nasıl bayım? Ah, Tanrı sizi korusun!"
"Kes sesini. Defol!"
Zaten başka söze gerek kalmamıştı. Merdivenlerden apar topar inişini, dış kapıyı çarpışını ve sokaktaki ayak seslerini duyduk.
"Sonuçta Watson," dedi Holmes, kil piposunu alarak, "polisle uğraşmama gerek kalmadı. Eğer Horner'm geleceği tehlikede olsaydı her şey başka türlü olurdu; ama bu sefil adamın bir daha ortaya çıkacağını sanmıyorum. Bu yüzden dava düşecektir. Sanırım işlenen bir suçu örtbas ediyorum, ama belki de bir insan hayatını kurtarıyorum. Adam o kadar korktu ki bir daha suç işlemez. Onu şimdi hapishaneye gönderirsen, ömrü boyunca bir hapishane kuşu olur. Kader, önümüze benzersiz bir problem koydu ve tek ödülü çözümünü bulmak oldu. Eğer zili çalma nezaketini gösterirsen Doktor, kuşlarla ilgili başka bir araştırmaya başlayabiliriz."
BENEKLİ KORDON
Son sekiz yıldır dostum Sherlock Holmes 'un yöntemlerini izlediğim yetmiş kadar vakayı incelediğimde, bir çoğunun garip, bazılarının trajik hatta komik olduğunu, ama bir tanesinin bile sıradan olmadığını görüyorum. Holmes, işini para için değil de sanatına duyduğu sevgiyle yapıyordu. Bunun için, sıra dışı hatta olağanüstü' olmayan araştırnalara girmeyi reddetiği bile olurdu. Ama bütün bu vakalann arasında, ünlü Surrey ailesi ile ilgili olanından daha benzersiz birini hatırlayamıyorum.
Söz konusu olaylar, Holmes'la tanışıklığımızın başında, Baker Sokağında iki bekâr olarak oda paylaştığımız ilk günlerinde gerçekleşti. Bu hikâyeyi daha önce de kaleme alabilirdim, ama bu konuda sessiz kalacağıma dair verilmiş bir sözüm vardı. Ancak şimdi, bana yemini ettiren hanımefendinin zamansız ölümü üzerine sözümü artık bozabileceğime inanıyorum. Zaten Dr. Grimesby Roylott'un ölümü ile ilgili çirkin dedikodular o kadar aldı yürüdü ki belki de gerçekleri gün ışığına çıkartmak en iyisidir artık.
'83 senesinin Nisan ayının başlarındaydık. Bir sabah uyandığımda Sherlock Holmes'u giyinik bir halde yatağımın baş ucunda durur buldum. Prensip olarak geç kalkan biri olduğu için, şöminenin üzerindeki saatin henüz yediyi çeyrek geçtiğini gördüğümde, biraz şaşırarak hatta biraz sinirlenerek Holmes'a baktım, çünkü ben de alışkanlıklarıma sadık biriydim.
"Seni bu kadar erken kaldırmak zorunda kaldığım için çok üzgünüm Watson," dedi, "ama görünüşe göre, bu sabah herkesin kaderi bu. Sabahın, köründe Bayan Hudson'u uyandırmışlar; o da olanları bana iletti ve ben de sana iletiyorum."
"Ne olmuş peki... yangın mı var?"
"Hayır; bir müşteri. Oldukça heyecanlı olduğu anlaşılan genç bir hanımefendi beni görmekte ısrar ediyor. Kendisi şu anda oturma odasında bekliyor. Şimdi, düşünecek olursak, sabahın bu saatinde genç hanımefendiler koca şehirde dolanıp uykulu insanları yataklarından kaldırıyorsa söyleyecek oldukça önemli bir şeyleri var demektir. İlginç bir vaka olduğu ortaya çıkarsa eminim sen de başından itibaren izlemek isteyeceksin. Bunu düşünerek sana bu fırsatı vermem gerektiğinle karar verdim."
"Dostum, bunu asla kaçırmak istemem."
Holmes'u iz üzerindeyken ve karşısına çıkan problemleri sezgileri kadar hızlı olan mantık zincirleriyle çözüme kavuşturmasını hayranlıkla izlemekten aldığım kadar, hiçbir şeyden zevk almazdım. Çabucak giyindim ve birkaç dakika içinde, dostumla birlikte oturma odasına indik. Yüzü kalın bir tülle örtülü, siyahlara bürünmüş bir kadın, odaya girdiğimizde pencerenin yanındaki yerinden kalktı.
"Günaydın hanımefendi," dedi Holmes neşeyle. "Adım Sherlock Holmes. Bu da dostum ve yardımcım Dr. Watson. Bana söylemek istediğiniz her şeyi o buradayken de rahatlıkla söyleyebilirsiniz. Ha! Bayan Hudson'un şömineyi yakmayı ihmal etmediğini görmek ne güzel. Lütfen ateşin yanına sokulun; size bir de sıcak kahve söyleyeyim, çünkü görüyorum ki titriyorsunuz."
"Titrememin sebebi soğuk değil," dedi kadın, alçak bir sesle. Ama söyleneni yaptı ve ateşin yanına oturdu.
"Öyleyse ne?"

ilhanx

"Korku. Bay Holmes. Sadece korku." Konuşurken tülünü açtı; perişan bir halde olduğunu gördük. Bütün kanı çekilmiş, yüzü kireç gibi bembeyaz kalmıştı. Bakışları, kapana kısılmış vahşi bir hayvan gibi korku ve tedirginlik doluydu.
Otuz yaşlarında göstermesine rağmen, saçları yer yer beyazlaşmış, yüzü ise yorgun ve yıpranmıştı. Sherlock Holmes, her şeyi kavrayan zeki gözleriyle kadını çabucak süzdü.
"Korkmayın," dedi rahatlatıcı bir ses tonuyla. "Kısa sürede her şeyi düzelteceğimize hiç şüphem yok. Demek buraya sabah treniyle geldiniz."
"Bu nasıl olur, beni tanıyorsunuz!"
"Hayır, sol eldiveninize sıkıştırmış olduğunuz gidiş-dönüş biletinin yarısından anladım. Yola erken çıkmış olmalısınız; üstelik istasyona varmadan, bozuk yollarda faytonla uzun bir yolculuk yapmışsınız."
Kadın şiddetle irkildi. Hayretle Holmes'a bakıyordu.
"Bunda garip bir şey yok, sevgili hanımefendi," dedi Holmes gülümseyerek. "Ceketinizin sol kolu en az yedi yerinden çamura bulanmış. Lekeler henüz taze. Bu şekilde çamur sıçratan bir araç bir faytondan başkası olamaz. Üstelik lekelerin yeri sürücünün neresinde oturduğunuzu da gösteriyor."
"Ne şekilde anladınız bilmiyorum ama tamamıyla doğru," dedi kadın. "Saat altıdan önce evden ayrıldım, yirmi geçe Leatherhead'-e ulaştım ve Waterloo'ya giden ilk trene binip doğruca buraya geldim. Beyefendi, bu acıya daha fazla dayanamayacağım; devam ederse çıldırabilirim. Gidebileceğim hiç kimsem yok... hiç kimse... Beni seven biri hariç, ama o da, zavallı, ne yazık ki bana pek yardımcı olamaz. Sizden bahsedildiğini duymuştum Bay Holmes; zor bir durumdayken yardım ettiğiniz Bayan Farintosh bana sizden söz etmişti. Adresinizi ondan aldım. Ah bayım, etrafımı saran karanlığı azıcık bile olsa aydınlatabilseniz... Bana yardım edin lütfen. Şu anda size yardımınız karşılığında hiçbir şey verebilecek durumda değilim, ama bir ay ya da altı hafta içinde evleneceğim ve kendi gelirime kavuşacağım. En azından o zaman sizi ödüllendirebileceğim."
Holmes çalışma masasına giderek kilidini açtı ve küçük bir kitap çıkarttı.
"Farintosh." dedi. "Evet, hatırlıyorum; opalden bir taç ile ilgili bir vakaydı. Sanırım seninle tanışmadan önceydi Watson. Size şu kadarını söyleyebilirim hanımefendi, arkadaşınızın vakasına verdiğim önemi sizin vakanıza da verebilmek beni sevindirecek. Ödüle gelince, mesleğim başlı başına bir ödüldür zaten. Bulunmak zorunda kalacağım harcamaları, istediğiniz zaman ödeyebilirsiniz. Şimdi, mesele hakkında bir fikir sahibi olabilmemiz için her şeyi açıklıkla anlatmanızı rica ediyorum."
"Ama önce şunu anlamalısınız ki, durumumun asıl korkunç yanı, endişelerimin çok belirsiz olmasında yatıyor," dedi ziyaretçimiz. "Şüphelerim, bir başkasına önemsiz görünebilecek küçük ayrıntılardan kaynaklanıyor. Öyle ki, bu dünyada yardımı ve tavsiyesine başvurabildiğim tek kişi bile, anlattığım her şeyi, isterik, genç bir kadının hayalleri olarak görüyor. Bana böyle söylemiyor tabii, ama sakinleştirici cevaplarından ve başka yerlere kayan gözlerinden bunu okuyabiliyorum. Ama duydum ki siz, bay Holmes, siz, insan yüreğinin en derin ve gizli kalmış sırlarını bile görebilen bi-riymişsiniz. Belki siz, beni ezen bu dertlerle nasıl başa çıkabileceğimi öğretebilirsiniz."
"Sizi dinliyorum hanımefendi."
"Adım Helen St.oner. İngiltere'nin en eski Sakson hanedanından Roylott'ların son temsilcisi olan üvey babamla beraber Surrey'in batısısnda yaşıyorum."
Holmes başını onaylayıcı bir şekilde salladı. "Bu ismi duymuştum," dedi.
"Bu aile, bir zamanlar İngiltere'nin en zenginleri arasında yer alırken, geçen yüzyılda miraslarını çok akılsızca savuran dört kardeş yüzünden felaketlere sürüklendi. İflasa giden en son darbeyi de bir kumarbaz vurdu. Birkaç dönüm arazi ve ağır ipotek altındaki iki yüzyıllık bir evden başka hiçbir şeyleri kalmamıştı. Son temsilcileri, fakir bir aristokrat olmanın verdiği utançla hayatını o evde tamamladı. Tek oğlu, yani üvey babam, bu yeni koşullara uyum sağlaması gerektiğini anlayınca, bir akrabadan borç istedi. Bu parayla tıp eğitimini tamamlayıp Kalküta'ya gitti ve eğitimi ile güçlü karakteri sayesinde orada büyük bir sağlık merkezi kurdu. Ne yazık ki, evinde baş gösteren bazı hırsızlık olaylarının sebep olduğu bir kızgınlık anında, yerli uşağını döverek öldürdü. Ciddi bir cezadan kıl payı kurtulduysa da uzun yıllar hapiste kaldı ve İngiltere'ye huysuz ve hayal kırıklığına uğramış bir adam olarak döndü.
"Dr. Roylott, Hindistan'da, general Stoner'in genç dulu olan Bayan Stoner, yani annemle evlendi. Evlendiklerinde ikiz kardeşim Julia'yla ben daha iki yaşındaydık. Annemizin oldukça yüklü bir miktar parası vardı - 1000 sterlinden fazla - ve bunun hepsini Dr. Roylott'un ellerine teslim etti.
"İngiltere'ye dönüşümüzden kısa bir süre sonra annem öldü. Sekiz yıl önce Crewe yakınlarındaki bir tren kazasında kaybetti hayatını. Bunun üzerine Londra'da çalışmaktan vazgeçen Dr. Roylott, bizi Stoke Moran'daki eski eve getirdi., Annemizin bırakmış olduğu para her isteğimize yetiyor, mutluluğumuza gölge düşürecek hiçbir sorun yaşanmıyordu.
"Ama tam bu zamanlarda, üvey babamızda ani değişimler görülmeye başlandı. Arkadaş edinmek ve ilk başta aralarında bir Roy-lott'u görmekten büyük kıvanç duyan komşularımızla görüşmek yerine evine

ilhanx

kapandı. Ender olarak çıktığı zamanlarda ise yoluna çıkan herkesle kavga ediyordu. Deliliğe varan sinirli bir karakter, ailedeki erkeklerin mirası olmuştur. Bana öyle geliyor ki üvey babamın durumunda bu, tropik ülkelerde geçirdiği uzun yıllardan dolayı daha da şiddetli olmuş. İkisi mahkemede biten utanç verici kavgaları yüzünden en sonuda kasabanın korkulan kişisi haline geldi. İnanılmaz güçlü ve sinirine hakim olamayan bir adam olduğu için insanlar karşısına çıkmaktan korkuyor.
"Daha geçen hafta kasaba nalbantını bir korkuluğun üstünden nehre atınca, yeni bir skandalin duyulmasını önlemek için yüklü bir miktar para vermek zorunda kaldım. Göçmen çingenelerden başka kimseyle arkadaşlık kurmuyor. Çadırlarında konaklayıp onlarla haftalar süren yolculuklara çıkabilmesine karşılık, bu serserilerin birkaç dönümlük arazisinde kalmalarına izin verir. Hindistan'a özgü vahşi hayvanlara da ayrıca bir düşkünlüğü vardır. Şu anda, bir arkadaşının gönderdiği ve topraklarında özgürce dolaşabilen, çevre halkına korku saçan bir çitası ve bir babunu var.
"Size anlattıklarımdan, zavallı kız kardeşimle ikimizin pek mutlu bir hayatımız olmadığını anlıyorsunuzdur. Bizimle kalmayı kabul edecek hizmetçi bulamadığımız için, uzunca bir süre evdeki tüm işleri biz yaptık. Öldüğünde daha otuz yaşında olmasına rağmen, kardeşimin saçları da tıpkı benimkiler gibi beyazlamaya başlamıştı bile."
"Demek kız kardeşiniz öldü?"
"Evet, İki yıl önce ve buraya da zaten onun ölümüyle ilgili konuşmaya geldim. Kendi yaşımızda ve bizim sınıfımıza ait kişilerle bir araya gelme olasılığımızın pek az olduğunu anlamışsınızdır. Buna rağmen, Harrow yakınlarında oturan halamıza, annemin bekâr kız kardeşi Bayan Honoria Westphail'e, arada bir, kısa ziyaretlerde bulunma fırsatımız oluyordu. Julia, iki yıl önce Noel'de oraya gitti ve orada tanıştığı bir binbaşıyla nişanlandı. Üvey babam, kardeşim döndüğünde nişanı öğrendi ve bu evliliğe karşı çıkmadı; ama düğün için kararlaştırılmış tarihten birkaç hafta önce, tek dostumu benden alıp götüren o korkunç olay oldu."
Bütün anlatılanları koltuğunda, gözleri kapalı ve başı yastığa gömülü bir şekilde oturmuş dinleyen Sherlock Holmes, şimdi gözlerini aralayıp ziyaretçimize baktı.
"Lütfen hiçbir ayrıntıyı atlamayın," dedi.
"Bu hiç de zor olmayacak çünkü o korkunç olayın hiçbir anı hafızamdan asla silinmeyecek. Evimiz, daha önce de belirttiğim gibi çok eski ve ancak bir tarafı oturulabilecek durumda. Bu tarafın yatak odaları binanın zemininde bulunuyor; oturma odaları ise orta katında. Yatak odalarından ilki Dr. Roylott'un, ikincisi kardeşimin, üçüncüsü de benim. Aralarında bir bağlantı yok ama, üçü de aynı koridora açılıyor. Yeterince açık mı?"
"Kesinlikle."
"Bu üç odanın pencereleri bahçeye bakıyor. Dr. Roylott, o korkunç gece, odasına erken çekilmişti ama uyumadığını biliyorduk, çünkü kardeşim sert Hint purolarının kokusunu hissedip rahatsız olmuş ve odasından çıkıp yaklaşan düğün hakkında konuşmak için bir süreliğine benim yanıma gelmişti. Saat on birde, kalkıp odasına dönecekken, bir an kapıda durdu ve dönüp bana baktı."
" 'Helen' dedi. 'Söyler misin, gecenin bir vaktinde birinin ıslık çaldığını hiç duydun mu?'
" 'Hayır,' dedim.
" 'Herhalde sen de uykunda ıslık çalıyor olamazsın, değil mi?'
" 'Böyle bir şey mümkün değil; neden?'
" 'Çünkü son birkaç gecedir, yaklaşık olarak sabahın üçünde, kısık sesli bir ıslık duyuyorum. Uykum hafif olduğu için beni her seferinde uyandırıyor. Nereden geldiğini kestiremiyorum; belki yan odadan belki de bahçeden. Sana da bir sorayım diye düşünmüştüm.'
" 'Hayır, ben duymadım. Arazideki serseri çingeneler olmalı.'
" 'Büyük olasılıkla öyledir. Ama bahçeden geliyorsa senin duymaman garip doğrusu.'
" 'Ah, ama benim uykum seninki kadar hafif değildir.'
" 'Neyse, zaten önemli bir şey değil.'
"Sonra gülümsedi, kapımı kapattı ve birkaç saniye sonra kendi odasının kapısını kilitlediğini duydum."
"İlginç," dedi Holmes. "Gece, kapılarınızı her zaman kilitler miydiniz?"
"Her zaman."
"Peki neden?"
"Doktorun bir çita ve babun barındırdığını söylediğimi sanıyorum. Kapılarımızı kilitlemeden kendimizi güvende hissedemiyor-duk."
"Çok yerinde bir karar. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin."
"O gece uyuyamadım. Havada bir uğursuzluk seziyordum. Kardeşim ve ben, hatırlayacaksınız, ikiziz ve böylesine yakın olan iki ruhun bağlarının ne kadar güçlü olduğunu eminim bilirsiniz. Korkunç bir geceydi; dışarıda rüzgâr uğulduyor, yağmur camlan sarsıyordu. Birden bire, bütün bu gürültünün ortasında, korkunç bir çığlık duydum. Kardeşimin sesi olduğunu biliyordum. Yatağımdan fırladım, omzuma bir şal

ilhanx

aldım ve aceleyle koridora çıktım. Kapımı açtığımda kısık sesli bir ıslık duyar gibi oldum. Tıpkı kardeşimin tarif ettiği gibi bir ıslık. Ardından da sanki metalden bir şey düşmüş gibi başka bir ses duyuldu. Koridordan aşağıya koşarken kardeşimin kilidi açıldı ve kapısı yavaşça aralandı. Korkudan donakalmış bir halde, içeriden ne çıkacağını bilemeden, kapıya bakıyordum. Koridorun ışığında kapı ağzında kardeşimin belirdiğini gördüm. Yüzü korkudan bembeyaz kesilmiş, elleri yardım istercesine uzanmıştı ve tüm vücudu bir sarhoşunki gibi bir o yan bir bu yana sallanıp duruyordu. Koşup onu kollarıma aldım, ama tam o anda dizlerinin bağı çözüldü ve yere düştü. Korkunç bir acı içerisindeymiş-çesine kıvranıyor ve kasılıyordu. Önce beni tanıyamadığını düşündüm, ama üzerine eğildiğimde, asla unutamayacağım bir sesle 'Aman Tanrım! Helen! Kordon! Benekli kordondu!' dedi. Söylemek istediği başka bir şeyler daha vardı; doktorun odasını işaret ediyordu ama yeni bir kramp kelimelerini boğdu. Üvey babamı çağırarak koridordan aşağıya koştum. Zaten o da bornozunu giymiş halde bana doğru koşuyordu. Yanına ulaştığında, kardeşim şuurunu kaybetmişti. Üveybabam, boğazından aşağıya konyak boşaltıp kasabadan tıbbi yardım istediyse de bütün çabalar boşunaydı. Kardeşim, bilinci yerine hiç gelmeden gözlerimizin önünde yavaş yavaş öldü. Sevgili kız kardeşimin korkunç sonu işte böyle geldi."
"Bir dakika!" diye atıldı Holmes. "Şu ıslık ve metalik sesleri duyduğunuza emin misiniz? Duyduğunuza dair yemin edebilir misiniz?"
"Sorgulama sırasında kasabadaki polisin de sorduğu buydu. Duyduğuma kesinlikle inanıyorum ama yine de fırtınanın gürültüsü ve eski evimizin çatırdama seslerinin arasında başka bir sesle karıştırmış olabilirim."
"Kardeşiniz giyinik miydi?"
"Hayır, üstünde yalnızca geceliği vardı. Sağ elinde yanmış bir kibrit çöpü, sol elinde ise bir kibrit kutusu tutuyordu."
"Tehlikeyi sezdiğinde ışık yakıp etrafına bakınmış demek. Bu önemli bir ayrıntı. Peki polis ne sonuca vardı."
"Olayı büyük bir dikkatle araştırdılar çünkü Dr. Roylott'un hareketleri kasabada zaten uzun zamandır tedirginlik yaratıyordu. Ama ölümün sebebine dair tatmin edici bir ipucu bulunamadı. İfadem, kapının içeriden kilitlenmiş olduğunu ve pencerelerin, demir çubuklu eski kepenklerle her gece örtüldüğünü doğruladı. Duvarların her tarafı sağlamdı ve yapılan araştırmalarda tabanın da sağlam olduğu ortaya çıktı. Bacamız geniştir ama girişi dört büyük çubukla kapatılmıştır. Bütün bunları göz önüne aldığımızda, kardeşimin bu felaketle başbaşa kaldığında yalnız olduğunu açık bir şekilde anlıyoruz. Ayrıca üzerinde şiddet kullanıldığına dair de hiçbir ize rastlanmadı."
"Peki zehir?"
"Doktorlar bir takım tahliller yaptılar ama bir şey bulamadılar."
"Peki siz bu talihsiz bayanı öldürenin ne olduğunu düşünüyorsunuz."
"Bence kardeşim korkudan ve şoktan öldü. Ama onu bu denli korkutan şeyin ne olduğunu kesinlikle bilemiyorum."
"O sıralar çingeneler topraklarınızda mıydı?"
"Evet, her zaman birkaç tane vardır zaten."
"Peki, benekli kordonla ilgili ifadesinden ne anlam çıkardınız?"
"Bazen bunun sadece sinirleri zayıflamış bir insanın mantıksız kelimeleri olduğunu düşünüyorum, bazense bir gurup insanı, belki de topraklarımızda yaşayan çingeneleri kastettiğini düşünüyorum. Bilemiyorum ama belki de çingenelerin bir çoğunun kafalarına sardığı benekli kumaşları kastederek böyle söyledi, kim bilir."
Holmes'un bu açıklamayla tatmin olmadığı belliydi. "Henüz bir karara varabilmek için çok erken. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin."
"O günden bu yana geçen iki yıl boyunca her zamankinden daha yalnızdım. Son zamanlara kadar tabii. Bir ay kadar önce, yıllardır tanıdığım, sevdiğim bir arkadaşım, beni evlilik teklifiyle onurlandırdı. Adı Armitage - Percy Armitage ve kendisi Cranewater'h Bay Armitage'ın ikinci oğludur. Üvey babam, evliliğimize karşı çıkmayınca düğünü ilkbahara doğru yapmayı kararlaştırdık.
"İki gün önce, binanın batı kanadında bir tamirata başlandığı için yatak odamın duvarını delmek zorunda kaldılar. Onun için şimdi kardeşimin hayatını kaybettiği odaya taşındım ve onun yatağında yatıyorum. Dün gece, uyanık bir halde kardeşimin korkunç kaderini düşünerek uzanıyordum ki, birden kısık sesli bir ıslık duydum. Dehşetimi hayal edebilirsiniz sanırım. Yataktan fırladığım gibi lambayı yaktım ama görünürde hiçbir şey yoktu. Tekrar yatama-yacak kadar sarsılmıştım onun için giyindim ve sabahın ilk ışıklarıyla birlikte yardımınızı istemek için buraya geldim."
"Çok akıllıca hareket etmişsiniz," dedi dostum. "Ama bana gerçekten her şeyi anlattınız mı acaba?"
"Evet, her şeyi."
"Hayır Bayan Roylott, her şeyi değil. Üvey babanızı korumaya çalışıyorsunuz."

ilhanx

"Nasıl, ne demek istiyorsunuz?"
Holmes, cevap vermek için misafirimizin kucağında duran elini örten siyah ipek mendili kaldırdı. Beyaz bileğinin üzerinde bir elin beş parmağının izi çıkmıştı.
"Size kötü davranmış," dedi Holmes.
Misafirimiz kıpkırmızı oldu ve bileğini tekrar örttü.
"Doktor sert bir adamdır," dedi. "Ve bazen belki de kendi gücünün farkında olmuyor."
Uzun bir sessizlik hakim oldu odaya. Holmes, çenesini ellerine dayamış çıtırdayan ateşe bakıyordu.
"Oldukça karmaşık bir işe benziyor," dedi sonunda. "Nasıl hareket edeceğimize karar vermeden önce bilmek istediğim daha binlerce ayrıntı olacak. Ama kaybedecek zamanımız yok. Bugün Stoke Moran'a gelecek olsaydık üvey babanızın haberi olmadan odaları görmemiz mümkün olur muydu acaba?"
"Tesadüftür ki bugün önemli birkaç işini halletmek için şehre inecekti. Büyük ihtimalle eve geç döner. Sizi rahatsız edecek hiçbir şey olmaz. Artık bir hizmetçimiz var, ama kadın yaşlı ve aptal. Onu rahatlıkla yolumuzdan uzak tutabilirim."
"Mükemmel. Watson, sen de geliyorsun, değil mi?"
"Kesinlikle."
"Öyleyse ikimiz de geleceğiz. Ya siz ne yapmayı düşünüyorsunuz?"
"Hazır şehre inmişken yapmam gereken bir iki şey var. Ama sizi karşılayabilmek için saat on ikide kalkan trenle dönebilirim."
"Öğleden sonra oraya varırız. Benim de ilgilenilmesi gereken bir iki işim var. Kahvaltıya katılmaz mıydınız?"
"Hayır, gitmem gerekiyor. Dertlerimi size anlattığım için kendimi şimdiden rahatlamış hissediyorum. Öğleden sonra gelmenizi dört gözle bekleyeceğim." Yüzünü siyah tülüyle kapattıktan sonra odadan sessizce çıktı.
"Konuyla ilgili ne düşünüyorsun Watson?" diye sordu Holmes koltuğuna yaslanarak.
"Bence son derece karanlık ve karışık bir iş gibi görünüyor."
"Yeterince karanlık ve yeterince karışık."
"Fakat şu var, eğer hanımefendi yerin ve duvarların sağlam; kapının, pencerenin ve bacanın kapalı olduğu konusunda haklıysa, gerçekten de hiç şüphe yok ki zavallı kız kardeşi bu garip sonuyla karşı karşıya geldiğinde yalnız olmuş olmalı."
"Peki o zaman şu tuhaf ıslık ne oluyor; ya ölen kadının son sözlerine ne demeli?"
"Bilemiyorum."
"Gece duyulan ıslıkları, yaşlı doktorla samimi olan bir grup çingeneyi, üvey kızının evliliğini engellemek istediğine dair doktora karşı şüphelerimizi ve ölen kardeşin bir kordonla ilgili son sözlerini dikkate almalıyız. Ayrıca, Bayan Helen Stoner'in duyduğu metalik ses de var; bu ses pekâlâ kepenkleri yerinde tutan
demirin yerine oturmasıyla çıkmış olabilir. Neyse ben bu karmaşık meseleyi çözebileceğimize inanıyorum."
"Peki bu durumda sence çingenelerin bu işte parmağı ne?"
"En ufak bir fikrim dahi yok."
"Onlarla ilgili teoriye bazı itirazlarım var."
"Benim de. Zaten bugün Stoke Moran'a gitmemizin nedeni de bu. Neler yapabileceğimizi görmek istiyorum... Ama tanrı aşkına, neler oluyor burada?"
Dostumun bu kelimeleri sarf etmesinin nedeni, kapının ansızın, şiddetle ardına kadar açılması ve önümüzde iri yarı bir adamın belirmesiydi. Giyimi ne şık, ne de zevksizdi. Silindir şapkası, uzun frakı, çizmeleri ve elinde salladığı kısa kamçısıyla aykırı bir görüntüsü vardı. Boyu o kadar uzundu ki, şapkası kapının eşiğine değ-yordu. Gövdesi ise kapıyı enlemesine kaplayacak kadar genişti. Birbirine yakın, kan çanağına dönmüş gözleri ve ona vahşi, tehlikeli ve yaşlı bir kuş havası kazandıran sivri, ince kemikli bir burnu olan, güneşte yanmış, kırış kırış kocaman suratı önce bana, sonra da dostuma çevrildi.
"Hanginiz Holmes'sunuz?" diye sordu.
"Benim, bayım; hizmetinizdeyim," dedi dostum sessizce.
"Ben Dr. Grimesby Roylott.
"Gerçekten mi?" dedi Holmes "Oturmaz mısınız?"
"Öyle bir şey yapacak değilim. Üvey kızım buradaydı, biliyorum. Onu takip ettim. Size ne söylediğini bilmek istiyorum?"
"Yılın bu zamanı için havalar biraz serin, öyle değil mi!" dedi Holmes.
"Size neler söyledi?" diye bağırdı yaşlı adam öfkeyle.
"Ama çiğdemler güzel olacağa benziyor," diye devam etti dostum, adamı umursamayarak.
"Hah! Benimle dalga geçiyorsunuz öyle mi?" dedi ziyaretçimiz, kamçısını sallayıp bir adım ileri atarak.
"Seni tanıyorum sahtekâr. Adını daha önce de duymuştum. Sen 'her şeye burnunu sokan' Holmes'sun."

ilhanx

Dostum gülümsedi.
" 'Meraklı' Holmes," diye devam etti adam.
Dostumun gülümsemesi arttı.
" 'Scotland Yard'ın koca burun' Holmes."
Holmes neşeyle kıkırdamaya başladı. "Sohbetiniz son derece eğlenceli " dedi. "Çıktığınızda arkanızdan kapıyı kapatmayı unutmayın, dışarısı çok soğuk."
"Söyleyeceklerimi söylemeden şuradan şuraya gitmem. İşime burnunu sokmayı aklından bile geçirme. Bayan Stoner'ın buraya geldiğini biliyorum. Onu takip ettim. Hafife alınamayacak kadar tehlikeli bir adamım ben."
Hızla odaya dalıp ocak maşasını aldı ve kocaman esmer elleriyle onu büktü.
"Benden uzak dursanız iyi olur," diye bir şeyler homurdanarak maşayı şöminenin içine fırlattı ve odadan çıktı.
"Oldukça sevimli bir adama benziyor," dedi Holmes gülerek. "Onun kadar kaba değilim ama gitmeseydi benim gücümün de onunkinden aşağı kalır yanının
olmadığını gösterebilirdim." Bunları söyledikten sonra demir maşayı aldı ve onu tek bir hareketle eski haline getirdi.
"Resmi bir dedektif kurumuyla beni bağdaştırdığına inanabiliyor musun. Neyse, bu olay araştırmamıza hız katabilir ama umarım yeni arkadaşımız bu hayvan tarafından takip edildiği için sonunda zararlı çıkmaz. Şimdi Watson, kahvaltımızı ısmarlayalım sonra da konuyla ilgili bir ipucu elde edebileceğimi umduğum Tabipler Bir-liği'ne bir uğrayayım."
Sherlock Holmes, elinde yazılar ve şekillerle dolu mavi bir kâğıtla döndüğünde saat neredeyse birdi.
"Merhum annenin vasiyetini inceledim," dedi. "Önemini tam olarak anlayabilmek için, vasiyette yer alan malların bugünkü fiyatlarını hesaplamak zorunda kaldım. Kadın öldüğünde 1100 sterlin civarında olan vasiyetin toplam değeri, arsa fiyatlarındaki düşmeden dolayı artık yalnızca 750 sterlin ediyor. Her bir kız evlendikleri takdirde 250 sterlin isteme hakkına sahip. Buradan şu sonucu çıkartıyoruz: ikisinin de evlenmesi ile adamın hayatı kâbusa dönüşecekti; hatta bir tanesinin bile evlenmesi doktora ciddi zararlar verirdi. Sabahki çalışmalarım boşuna değilmiş. Adamın böyle bir şeye karşı olması için çok güçlü sebeplerinin olduğunu ispatlamış olduk. Ve şimdi Watson, boşa zaman harcayamayız; özellikle de adam, işleriyle ilgilendiğimizi bildiğine göre. Yani hazırsan bir araba çağırtıp Waterloo'ya doğru yola çıkalım. Tabancanı yanına alırsan çok memnun olacağım. Demir maşaları düğümlemeyi başaran adamlar ancak bir tabancanın dilinden anlar. Sanırım bir o, bir de diş fırçasından başka bir şeye ihtiyacımız olmayacak."
Waterloo'ya vardığımızda Leatherhead'e giden treni son anda yakaladık. Oradaki istasyondan bir fayton kiralayarak mükemmel bir manzaranın içinden dört beş mil yol aldık. Güneşli, az bulutlu, harika bir gündü. Ağaçların ve yol kenarındaki çalıların ilk yeşil tomurcukları henüz patlamıştı ve hava, nemli toprağın mis gibi kokusuyla dolup taşıyordu. Yaklaşan baharın güzelliği ile üzerinde olduğumuz uğursuz iş arasında garip bir çelişki vardı; en azından bana göre. Dostum, kollarını kavuşturmuş, şapkasını gözüne kadar indirmiş bir halde önde oturuyordu. Çenesi göğsüne inmişti; derin düşüncelere dalmış olduğu belliydi. Ama birden bire yerinden sıçradı, omzuma dokundu ve önümüzdeki çayırları işaret ederek, "Şuraya bak!" dedi.
Hafif eğimli bir arazide ağaçlarla çevrili bir yerdi. Dalların arasından, çok eski bir evin gri renkli yüksek çatısı görünüyordu. "Stoke Moran mı burası?" dedi.
"Evet bayım, doktor Grimesby Roylott'un evinin ta kendisidir," dedi sürücü.
"Tamiratları sürüyor," dedi Holmes. "İşte oraya gidiyoruz."
Şoför daha uzakta solda bulunan bir grup çatıyı işaret ederek, "Şurası da köy," dedi. "Ama, o eve gitmek istiyorsanız bu çitlerin üzerinden geçerek yolunuzu kısaltırsınız. Tarlaların üzerindeki patikaları geçerek de oraya ulaşabilirsiniz. Şurası işte, bayanın olduğu yer."
"Ve hanımefendi de Bayan Stoner herhalde." dedi Holmes gözlerini kısarak. "Evet, sanırım önerinize uysak daha iyi olacak."
İndik, sürücüye parasını ödedik ve araba LeatherHead'e dönüş yoluna koyuldu.
"Adamın bizi mimar, ya da belli bir iş için gelmiş birileri olduğumuza inanmasının iyi olacağım düşündüm. Bu şekilde belki dedikodu yapmaz," dedi Holmes, biz çitleri tırmanırken.
"İyi günler bayan Stoner. Gördüğünüz gibi sözümüzde durduk."
Sabahki müşterimiz neşeyle bize doğru koştu. Ellerimizi sevecenlikle sıkarak, "Gelişinizi sabırsızlıkla bekledim," dedi. "Her şey yolunda gidiyor; Doktor Roylott şehre inmiş ve akşamdan önce gelmesi beklenmiyor."
"Biz doktorla tanışma şerefine erişmiş bulunuyoruz," dedi Holmes ve olanları kısaca anlattı. Bayan Stoner dinledikçe beti benzi atıyordu.
"Aman Tanrım!" diye bağırdı sonunda. "Beni takip etmiş!"

ilhanx

"Öyle görünüyor."
"O kadar sinsi ki ne zaman güvende olduğumu bilemiyorum. Döndüğünde kim bilir ne diyecek."
"Kendisini koruması gerekecek çünkü peşinde, kendisinden daha kurnaz birilerini bulabilir. Kendinizi bu gece odanıza kilitleme-lisiniz. Yine de saldırgan olursa, sizi Harrow'daki halanıza götürürüz. Şimdi zamanımızı iyi kullanmalıyız, onun için bizi araştırılacak odalara götürme nezaketinde bulunursanız sevinirim."
Bina gri taşlardan yapılmıştı. Bir yengecin iki yana uzatılmış kıskaçlarına benzeyen kıvrık iki kanat ve yüksek merkezi bir binadan oluşuyordu. Kanatlardan birinde camlar kırılmış, tahtalarla örtülmüştü ve çatının da bir tarafı çökmüştü; tam bir harabeyi andırıyordu. Merkez bina biraz daha iyi durumdaydı. Sağ kanat ise pencerelerindeki perdeleri ve bacalarından tüten mavi dumanlanyla ailenin oturduğu yerin burası olduğunu belli ediyordu. En ucundaki duvara bir yapı iskelesi kurulmuş ve taş duvar kırdırılmıştı. Ama etrafta çalışanlardan eser yoktu. Holmes, bakımsız avluda bir aşağıya bir yukarıya yavaş yavaş yürüyüp pencerelerin dış taraflarını dikkatlice inceledi.
"Bu pencere anladığım kadarıyla sizin yattığınız odaya ait; ortadaki kardeşinizin ve ana binanın yanındaki de Dr. Roylott'un odası, doğru mu?"
"Kesinlikle. Ama ben artık ortadakinde yatıyorum."
"Tamirat yüzünden, değil mi? Sırası gelmişken, uçtaki duvarda acil tamirat gerektirecek bir şey gözükmüyor."
"Yoktu zaten. Beni odamdan çıkartmak için bir bahane olduğu inancındayım ben."
"Bence de. Bu dar kanadın öbür yanında, bu üç odanın açıldığı koridor var değil mi? Orada da pencereler vardır herhalde."
"Evet, ama çok küçük pencereler. Oradan kimse geçmiş olamaz."
"İkiniz de geceleri kapılarınızı kilitlediğinize göre odalarınıza o taraftan ulaşılamazdı. Peki, şimdi odanıza girip kepenklerinizi örtmenizi isteyebilir miyim acaba?"
Bayan Stoner söyleneni yaptı. Holmes, pencereyi dikkatlice inceledikten sonra kepenkleri açmak için her yolu denediyse de girişimi başarısızlıkla sonuçlandı.
Kepenkleri bir arada tutan çubuğu yerinden kaldırmak için araya bıçak sokacak bir boşluk yoktu. Büyüteciyle menteşeleri inceledi ama kaim ahşabın içine yerleştirilmiş sağlam demirden yapılmışlardı, açılmaları imkânsızdı.
"Hım!" dedi yanağını kaşıyarak. "Teorim bazı noktalarda yetersiz kalıyor. Kepenkler kapalı haldeyken pencerelerden içeri kimse girmiş olamaz. Neyse, gidip içeride olayı aydınlatacak ipuçları var mı, bir bakalım."
Küçük bir yan kapıdan, yatak odalarının açıldığı temiz bir koridora girdik. Holmes üçüncü odayı incelemeye gereksinim duymadığı için hemen Bayan Stoner'in kullandığı ve kardeşinin kötü kaderi ile karşılaştığı ikincisine geçtik. Eski usul köy evlerindekilere benzeyen şöminesi ve alçak tavanıyla, hoş, sıcak bir odaydı. Bir köşede çekmeceli, kahverengi bir komodin, başka bir köşede beyaz örtülü dar bir yatak ve pencerenin sol tarafında da bir masa duruyordu. Ortadaki halı dahil, bunlar ve iki tane işlemeli sandalye odadaki eşyaların tümüydü. Süpürgelikler ve duvarın panelleri kahverengi meşedendi. Ama o kadar eskimiş ve soluklaşrnışlardı ki büyük ihtimalle evin ilk yapımından kalmışlardı. Holmes sandalyelerden birini bir köşeye çekti ve odanın tüm detaylarını dikkatle incelemek için bir süre sessizce oturdu.
Yatağın yanma kadar sarkan ve ucu şu anda yastığın üzerinde olan kalın bir sicimi göstererek, "Şuradaki zil nereye bağlı?" diye sordu.
"Hizmetçinin odasına."
"Diğer eşyalardan daha yeni görünüyor."
"Evet, oraya topu topu birkaç yıl önce bağlandı."
"Kardeşinizin isteği üzerine herhalde?"
"Hayır, onu kullandığını hiç duymadım. Bir isteğimiz olduğunda hep kendimiz yapardık."
"Çok ilginç, bu kadar güzel bir zili oraya koymanın hiçbir faydası yokmuş gibi görünüyor o halde. Şimdi yer döşemesini incelemem için bana birkaç dakika verin lütfen."
Büyüteci elinde, kendini yüzüstü yere attı ve ileri geri sürünerek tahtaların arsındaki çatlakları dikkatlice inceledi. Duvar panellerine de aynı dikkatle baktıktan sonra yatağın yanına gidip bir süre onu inceledi ve ipin asılı olduğu duvara göz gezdirdi. İpi eline alıp sertçe çekince, "Ama, bu işe yaramaz ki," dedi.
"Çalmıyor mu?"
"Hayır, bir tele bile bağlı değil. Bakın bu çok ilginç işte. Gördüğünüz gibi vantilatör için yapılan küçük açıklığın hemen üzerindeki bir çengele takılmış."
"Ne garip; bunu daha önce hiç fark etmemiştim."
"Çok garip!" diye mırıldandı Holmes ipi çekiştirerek. "Bu odayla ilgili bir iki değişik şey daha var. Örneğin, hangi aptal, aynı zahmetle dışarıya bağlayabileceği bir vantilatörü iki oda arasında açar."

ilhanx

"O da oldukça yeni," dedi Bayan Stoner.
"Zil ile aşağı yukarı aynı zamanda mı yapıldı?" diye sordu Holmes.
"Evet, o aralar ufak tefek bir sürü değişiklik yapılmıştı."
"Hepsi de son derece ilginç karakterde galiba; sahte ziller ve hava vermekten başka her işe yarayan vantilatörler. Bayan Stoner, izninizle araştırmamıza yandaki odada devam etmek istiyorum."
Doktor Grimesby Roylott'un odası üvey kızınınkinden daha büyüktü ama aynı sadelikle döşenmişti. Göze çarpanlar arasında bir kamp yatağı, çoğu teknik konulu kitaplarla dolu küçük tahta bir raf, sallanan bir sandalye, duvara dayalı ahşap başka bir sandalye, yuvarlak bir masa ve kocaman demir bir sandıktı. Holmes yavaşça dolaşıp hepsini büyük bir ilgiyle inceledi.
"Bunun içinde ne var?" diye sordu sandığa vurarak.
"Üvey babamın iş evrakları."
"Demek içini gördünüz."
"Sadece birkaç yıl önce bir defa. Kâğıtlarla dolu olduğunu hatırlıyorum."
"İçinde bir kedi gibi bir şey yoktur herhalde."
"Hayır, bu ne garip bir fikir böyle!"
"Peki şuna bir bakın!" dedi Holmes ve sandığın üzerinde duran küçük bir çay tabağındaki sütü havaya kaldırarak gösterdi.
"Hayır, kedimiz yok. Sadece bir çita ile bir babunumuz var."
"Ah, evet tabii! Çita büyük bir kedidir, ama bir çay tabağı sütün onun ihtiyacını karşılayacağını hiç zannetmiyorum. Neyse, özellikle halletmek istediğim son bir mesele daha var."
Tahta sandalyenin önünde eğildi ve büyük bir özenle inceledi.
"Teşekkür ederim. Bu da tamam sayılır," dedi ve büyütecini cebine koyarak ayağı kalktı. "Ama durun! Burada ilginç bir şey daha var."
Dikkatini çeken eşya, yatağın bir köşesine asılmış küçük bir kamçıydı. Ucu kıvrılıp düğüm yapılmıştı.
"Buna ne dersin Watson?"
"Oldukça sıradan bir kamçı, ama neden düğümlenmiş olduğunu anlamak zor."
"Bu pek sıradan bir şey sayılmaz, öyle değil mi? Ah, ah kötü bir dünyada yaşıyoruz. Ve zeki bir insanın aklı suça çalıştığında, kötünün de kötüsü oluyor. Sanırım bu kadarı yeterli Bayan Stoner; avluya çıkalım mı?"
Dostumun yüzünü hiç bu denli karamsar görmemiştim. Avluda bir yukarı bir aşağıya yürüyüp durduk. Ne ben, ne de Bayan Stoner,
Holmes derin düşüncelerinden sıyrılana kadar tek bir kelime etmedik.
"Bayan Stoner, tavsiyelerime harfi harfine uymanız gerekiyor."
"Bunu yapacağıma emin olabilirsiniz."
"Bu konuda tereddüde yer yok. Hayatınız, işbirliğinize bağlı olabilir."
"Sizi temin ederim ki ne söylerseniz yapacağım."
"İlk iş olarak, arkadaşım ve ben geceyi odanızda geçirmek zorundayız."
Bayan Stoner'la ikimiz Holmes'a büyük bir şaşkınlıkla baktık.
"Evet, bunu yapmak zorundayız. Bakın anlatayım. Şurası kasabanın hanı, öyle değil mi?"
"Evet, adı Crown."
"Çok iyi. Oradan pencereleriniz görünüyor, değil mi?"
"Evet."
"Akşam üvey babanız döndüğünde başınızın ağrıdığını söyleyerek odanızda kalın. Sonra, babanızın odasına çekildiğini duyduğunuzda, pencerelerinizin kepenklerini açıp çengeli kaldırın ve bize işaret olsun diye lambanızı cama yerleştirin. Ondan sonra sessizce eski odanıza gidin ve geceyi orada geçirin. Bunu yapabilirsiniz, değil mi?"
"Ah evet, pek tabii."
"O halde gerisini bize bırakın."
"Peki siz ne yapacaksınız?"
"Geceyi sizin odanızda geçirip sizi rahatsız eden sesin kaynağını araştıracağız."
Bayan Stoner elini dostumun koluna koyarak, "Bana öyle geliyor ki bay Holmes, siz sesin kaynağı konusunda kararınızı zaten vermişsiniz," dedi.
"Olabilir tabii."
"Öyleyse bana acıyın ve kardeşimin ölümüne sebep olan şeyin ne olduğunu söyleyin lütfen."
"Konuşmadan önce daha sağlam kanıtların olmasını tercih ederim."
"Bana hiç değilse düşüncemin doğru olup olmadığını söyleyin. Ani bir korku muydu bütün bunlara sebep olan?"

ilhanx

"Hayır, öyle sanmıyorum. Bana kalırsa biraz daha elle tutulabilir bir sebebi vardı. Neyse, bayan Stoner, artık yanınızdan ayrılmalıyız, Dr. Roylott döndüğünde bizi görecek olursa bütün planlarımız suya düşer. Hoşçakalın ve cesur olun; söylediklerimi yaparsanız sizi tehdit eden her neyse onu çok yakında gün ışığına çıkaracağımızı bilerek rahat uyuyabilirsiniz."
Crown hanında bir yatak odası ile bir oturma odası tuttuk. Odalar üst katta olduğu için pencereden bahçe kapısını ve Stoke Mo-ran'ın oturulan kanadını görebiliyorduk. Alaca karanlık çökerken arabayı süren küçük şeklin yanında tehditkâr kocaman bir gölge gibi duran Dr. Roylott'un gelişini gördük. Çocuk kocaman demir kapıları açmakta biraz zorlanınca doktorun hakaretler yağdıran sesini duyduk ve ona doğru salladığı yumruğundaki öfkeyi gördük. Araba yoluna devam etti ve birkaç dakika sonra, oturma odalarından birindeki ışığın yakılmasıyla dışarıdaki ağaçlar ışığa boğuldu.
Holmes, ağır ağır çöken karanlıkta beraber otururken bana, "Biliyor musun Watson," dedi, "seni bu gece yanımda götürme konusunda bazı endişelerim var. Uzak bir ihtimal dahi olsa, çok tehlikeli olabilecek bir araştırmanın içindeyiz."
"Ama yardımım dokunmaz mı?"
"Yanımda bulunman eşsiz bir önemi olabilir."
"O halde kesinlikle geleceğim."
"Bu gerçekten çok nazik bir davranış olur."
"Tehlikeden bahsettiğine göre o odalarda benim gördüğümden fazlasını görmüşsün."
"Hayır, ama sanırım araştırma açısından senden biraz daha fazla ilerlemiş olabilirim. Aslında yaptığım her şeyi sen de gördün."
"İlginç bir şey gördüğümü söyleyemem. Sadece bir zilin ipini gördüm ve onun da nasıl bir anlamı olduğunu çözmek, korkarım ki benim harcım değil."
"Vantilatörü de gördün ama, değil mi?"
"Evet, ama bana kalırsa iki odanın arasında küçük bir açıklığın olması o kadar garip bir şey değil. Ayrıca o kadar küçük bir boşluk ki içinden bir fare bile zor geçer."
"Daha Stoke Moran'a gelmeden, burada bir vantilatör bulacağımızı biliyordum."
"Ciddi misin Holmes!"
"Ah evet, biliyordum. Hatırlıyor musun, bayan Stoner bize olanları anlatırken, kardeşinin Dr. Roylott'un purosunun kokusunu duyduğunu anlatmıştı. Bu tabii ki odaların arasında bir bağlantı olduğunu gösteriyordu. Bağlantı küçük olmalıydı yoksa polisin raporunda yer alırdı. Olsa olsa bir vantilatördür diye düşünmüştüm."
"Peki bunun ne gibi bir zararı olmuş olabilir ki?"
"En azından tarihlerle ilgili ilginç bir raslantı yok mu sence. Bir vantilatör yapılıyor, bir ip asılıyor ve yatakta uyuyan bir hanımefendi ölüyor. Sana da garip gelmiyor mu bu?"
"Henüz aralarında bir bağlantı göremiyorum."
"Peki yatakla ilgili ilginç bir şey fark ettin mi?"
"Hayır."
"Yere tutturulmuştu. Daha önce yere o şekilde tutturulan bir yatak görmüş muydun?"
"Gördüm dersem yalan olur."
"Hanımefendi yatağını başka bir yere yerleştiremiyordu. Vantilatöre ve halata - öyle diyebiliriz pekâla çünkü bir zili çekmek için oraya konmadığı apaçık ortada - göre hep aynı konumda durmak zorundaydı."
"Holmes!" diye haykırdım. "Ne demek istediğini yavaş yavaş anlamaya başlıyorum galiba. Korkunç bir cinayeti önlemek için tam zamanında yetiştik."
"Dediğin gibi korkunç. Bir doktor .yolundan saptığında suçluların en beteri olur çıkar. Sağlam sinirlere ve bilgilere sahip olduğu için yapamayacağı şey yoktur. Palmer ve Pritchard'ı hatırlarsan, mesleklerinde en önde gelenlerdi. Bu adam daha bile kurnaz; ama Watson, zannedersem ona bizim de öyle boş olmadığımızı gösterebileceğiz. Ama gece bitmeden daha çok şey olacak. Neyse, Tanrı aşkına pipolarımızı tüttürelim ve birkaç saat boyunca daha neşeli
şeyler düşünelim."
Saat dokuz sularında ağaçların arasındaki ışıklar söndü ve Manor Konağı karanlığa gömüldü. İki saat boyunca her şey hareketsizdi ama tam saat on birde, önümüzdeki karanlıkta birden bire küçük bir ışık belirdi.
"İşaretimiz bu," dedi Holmes ayağa fırlayarak. "Orta pencereden geliyor."
Dışarı çıktığımızda hanın sahibi ile biraz konuştu. Bir tanıdığımıza ziyarete gideceğimizi ve geceyi orada geçirme olasılığımızın olduğunu söyledi. Birkaç
saniye sonra soğuk bir rüzgârın eşliğinde kapkaranlık yola girmiştik bile. Önümüzdeki karanlıkta, bizi bekleyen tehlikeli görevimize giden yolu göstermek için tek bir sarı ışık parıldıyordu.

ilhanx

Konağın bahçesine girmekte hiç zorlanmadık, çünkü eski duvarlarda tamir edilmemiş gedikler vardı. Ağaçların arasından ilerleyip avluya ulaştık. Tam pencereden içeriye girmeye hazırlanıyorduk ki arkamızdaki çalılardan, kocaman, deforme olmuş bir çocuğa benzeyen bir şey fırladı. Kendini çimenlerin üzerine attı ve hızla avluyu geçip karanlıkta kayboldu.
"Tanrım!" diye fısıldadım. "Onu gördün mü?"
Holmes da o an için en az benim kadar şaşkındı. Eli, dehşetten, bileğime demir gibi kenetlenmişti. Birden sessizce gülmeye başladı ve kulağıma fısıldadı; "Ev halkı çok hoş doğrusu. Nihayet ba-bunla karşılaştık."
Doktorun barındırdığı garip hayvanları unutmuştum. Bir çitası da olacaktı. Her an onu ensemizde bulabilirdik pekâlâ.
Holmes'in yaptığını yaparak, ayakkabılarımı çıkartıp yatak odasına girdiğimde kendimi çok daha iyi hissettiğimi itiraf etmeliyim.
Dostum hiç ses çıkarmadan kepenkleri kapattı, lambayı masanın üzerine koydu ve odayı şöyle bir süzdü. Gündüze göre değişen bir şey olmamış gibiydi.
Bana sokuldu ve elini ağzına siper yaparak kulağıma fısıldadı. O kadar kısık sesle konuşuyordu ki dediğini zar zor duyuyordum.
"En ufak bir ses planımızı mahvedebilir,"
Başımı sallayarak onayladım.
"Işığı söndürmek zorundayız. Vantilatörün içinden görülebilir."
Başımı tekrar salladım.
"Sakın uyuma; hayatın buna bağlı. Tabancan hazır dursun, belki ihtiyacımız olur. Ben yatağın kenarında oturacağım, sen de şuradaki sandalyeye geç."
Tabancamı çıkartıp masanın kenarına koydum. Holmes, yanında getirdiği ince bir değneği bir kutu kibrit ve bir mumla beraber oturduğu yerin kenarına koydu. Ardından lambayı söndürdü. Böylece tamamenkaranlığa gömüldük.
O korkunç gece nöbetini asla unutamam. Bir nefes dahi olsun, tek bir ses duyamıyordum. Buna rağmen dostumun az ileride, gözleri açık bir halde oturduğunu ve benim kadar heyecanlı olduğunu biliyordum. Kepenkler en ufak bir ışık bile geçirmiyordu ve zifiri karanlıkta bekleyişimizi sürdürüyorduk. Arada bir, dışarıdan bir kuşun ötüşü duyuluyordu. Bir defasında da tam penceremizin altından bir kedininkine benzer uzun bir miyavlama sesi duyuldu. Çita gerçekten de dilediği gibi dolaşabiliyordu. Çok uzaktan, her çeyrekte bir çalan bir çanın sesini duyabiliyorduk. Ne kadar uzun sürüyordu o çeyrekler! Saat on iki oldu; bir, iki ve üç oldu; biz olacakları hâlâ sessizce bekliyorduk.
Birden, vantilatörün orada bir ışık huzmesi göründü, ama hemen söndü. Onu, yanan yağın ve ısınmış metalin yoğun kokusu takip etti. Diğer odada birisi bir fener yakmıştı. Her şey tekrar sessizliğe gömülmeden, yan odada birinin hareket ettiğini duydum. Koku giderek yoğunlaşıyordu. Yarım saat boyunca en ufak bir
ses du-yamadan oturdum ama aniden başka bir ses daha duyuldu... Sanki, suyu kaynayan bir çaydanlıktan çıkan buhardan çıkıyormuşçasma zayıf ve sakinleştirici bir sesti. Bunu duyduğumuz anda,Holmes, yataktan fırlayıp bir kibrit çaktı ve değneğiyle zile bağlı ipe tüm gücüyle vurmaya başladı.
"Gördün mü Watson?" diye bağırdı, "gördün mü?"
Ama ben hiçbir şey göremiyordum. Holmes, kibritini çaktığı anda. kısık sesli, berrak bir ıslık sesi duymuştum ama yorgun gözlerime çakan ani ışık yüzünden dostumun öfkeyle vurup durduğu şeyin ne olduğunu görememiştim. Buna rağmen yüzünün bembeyaz olduğunu ve dehşetle karışık bir nefretle bir şeye baktığını hissedebiliyordum. Sonunda vurmayı bıraktı ve vantilatöre bakarken, hayatımda şimdiye kadar duyduğum en korkunç çığlığı duydum. Gecenin sessizliğinde birden patlak veren; acı, korku ve öfkeyle dolu, tüyleri diken diken eden bir çığlık. Daha sonradan, bu çığlığın köydeki hatta uzaktaki insanları bile uykularından uyandırmış olduğunu öğrendik. Yüreklerimizi donduran bu ses, ta ki en son yankısı dahi içinden yükselmiş olduğu karanlıkta kaybolana kadar Holmes'le, birbirimize baka kaldık.
"Bu da neydi böyle acaba?" diye fısıldadım.
"Her şeyin artık bittiğini işaret ediyor," dedi Holmes. "Ve belki de böylesi daha iyidir. Silahını al, Doktor Roylott'un odasına gidiyoruz."
Karamsar bir yüzle lambayı yaktı ve koridordan aşağıya yürümeye başladı. İki defa kapıya vurduysa da cevap gelmedi. Kapı kolunu çevirdi ve içeriye girdi. Ben de, elimde tabancayla hemen arkasında duruyordum.
İçerideki manzara ürkütücüydü. Masada, kapısı açık sandığa parlak bir ışık yansıtan, siperi yarı açılmış fener duruyordu. Masanın yanındaki sandalyede, üzerinde uzun gri pijamasıyla Dr. Gri-mesby Roylott oturuyordu. Ayaklarında, kırmızı, topuksuz Türk terlikleri vardı. Kucağında, gündüz görmüş olduğumuz yuvarlak uçlu, kısa kamçı yatıyordu. Çenesi yukarı dönmüş ve gözleri ürkünç ve garip bir şekilde tavanın bir köşesine bakıyordu donuk donuk. Alnında, başının etrafına sımsıkı bağlanmış gibi duran tuhaf

ilhanx

kahverengimsi lekeli san bir kordon vardı. Biz odaya girdikten sonra bile tamamen hareketsiz ve sessiz oturmaya devam etti.
"Kordon! Benekli kordon!" diye fısıldadı Holmes.
Bir adım öne çıktım. Başındaki bu tuhaf kuşak ansızın hareket etmeye başladı ve saçlarının arasından, küçük elmas şekilli başı ve şişirilmiş boynu ile iğrenç bir yılan çıktı.
"Bu bir bataklık engereği," diye bağırdı Holmes. "Hindistan'ın en zehirli yılanı. Isırdıktan sonra adam on saniye içinde ölmüş olmalı. Kötülük yapan gerçekten de kötülük buluyormuş. İnsan, kendi kazdığı kuyuya kendi düşer. Seninle şu yaratığı yuvasına geri sokalım, sonra da Bayan Stoner'i güvenilir bir yere götürür ve olanları polise anlatırız. "
Ani bir hareketle, ölü adamın kucağındaki kamçıyı aldı, halkayı yılanın boynundan geçirip kendisinden mümkün olduğu kadar uzakta tutarak demir sandığın içine fırlattı ve kapağını hızlıca kapattı.
Doktor Grimesby Roylott'un ölümüyle ilgili gerçekler işte böyle. Üzücü haberleri Bayan Stoner'a aktarıp sabah treniyle Harrow'-daki halasına gitmesi için yolcu ettik. Yerel polis, doktorun, evinde barındırdığı tehlikeli hayvanlardan biriyle oynarken kaderiyle karşı karşıya geldiği sonucuna vardı. Ertesi gün dönüş yolumuzday-ken, Holmes, dava ile ilgili benim bilmediğim ayrıntıları anlattı.
"Bayan Stoner olanları ilk anlattığında, tamamıyla yanlış bir sonuca varmıştım, ki bu da sevgili Watson, yetersiz detaylarla hareket etmenin ne denli sakıncalı olduğunu açık seçik gösteriyor," dedi.
"Çingenelerin varlığı ile zavallı kızın kibrit ışığında şöyle bir gördüğü şeyin görüntüsünü anlatmak için kullandığı 'benekli kordon' kelimeleri, tamamıyla yanlış bir yola sapmama yetti. Odada bulunan birini tehdit eden her ne idiyse, ne pencereden, ne de kapıdan girmiş olamayacağını anladığımda fikirlerim tamamıyla değişti. Sana zaten söylemiş olduğum gibi, odadaki vantilatörün dikkate değer olduğunu düşünmüştüm ve yatağın üzerine sarkan zil ipinin sahte olduğunun keşfi ve yatağın yere monte edilmiş olması bende hemen ipin vantilatörden çıkıp yatağa gelen bir şey için köprü görevi gördüğü şüphesini uyandırdı. Bir yılan olabileceği aklıma gelmişti. Sonra doktorun Hindistan'dan gelen hayvanlara olan ilgisini de bu düşünceme eklediğimde doğru yolda olduğumu hissettim. Kimyasal testlerde ortaya çıkmayacak bir zehir kullanma fikri, ancak doğuda eğitim almış, zeki ve acımasız birinin aklına gelebilirdi. Böyle bir zehrin yayılma hızı da ona büyük bir avantaj sağlayacaktı. O sivri dişlerin bıraktığı iki siyah küçük noktayı görebilmesi için polisin gerçekten çok keskin gözlü olması gerekirdi. Ardından ıslığı düşündüm. Sabah ışığı, saldırganı ortaya çıkarmadan önce onu geri çağırmak zorundaydı elbette. Onu eğitmişti; büyük ihtimalle odada gördüğümüz süt kokusuna geliyordu yılan. Onu, uygun olduğunu düşündüğü bir saatte vantilatörden içeri sokar ve ipten aşağıya süzülüp yatağa ineceğini bilirdi. Ama odadaki kişiyi ısırabilirdi de, ısırmayabilirdi de. Kadın belki de bütün bir hafta boyunca her gece kurtulur ama er ya da geç yakalanırdı. Doktorun odasına daha girmeden bu sonuca varmıştım. Sandalyesini incelediğimde birçok kez üstüne çıkılmış olduğunu gördüm ki bu da tabii, vantilatöre ulaşabilmek içindi. Sandık, süt tabağı ve kamçı bütün şüphelerimi silmeye yetti. Bayan Stoner'in duyduğu metalik ses besbelli ki üvey babasının sandığının kapağını içindeki katilin üzerine kapatmasından çıkan sesti. Bir kere kararımı verdikten sonra, tezimi ispatlamak için attığım adımları sen de biliyorsun. Yaratığın tıslamasını duydum, - hiç şüphem yok ki sen de öyle - hemen ışığı yaktım ve ona saldırdım."
"Böylece vantilatörden geri dönmesini sağladın." "Evet, ve sonuçta, diğer tarafta duran sahibine saldırdı. Değneğimin darbelerimden bazıları isabet etti ve yılanı kızdırdı, böylece ilk gördüğü insana saldırdı. Bu durumda, doğrudan olmasa da,
Doktor Grimesby Roylott'un ölümünden sorumluyum, ama bunun vicdanımı pek rahatsız edeceğini söyleyemem."
MÜHENDİSİN BAŞPARMAĞI
Arkadaşlığımız boyunca çözmesi için dostum Shelock Holmes'a iletilen onca problemin arasında, benim tarafından ona sunulan yalnızca iki tane olay oldu - birincisi Bay Hatherley'in başparmağı ile ilgili olanı, öteki de Albay Warburton'un deliliğiyle ilgili olanıydı. Bunlardan ikincisi dikkatli ve özel yeteneklere sahip bir araştırmacı için daha ilginç olabilir, ama diğeri, başlangıcıyla öylesine garip, ayrıntılarıyla öylesine dramatikti ki özellikle bu vakanın kayda geçirilmesinin daha anlamlı olacağını düşünüyorum. Gerçi bu vakada, dostum, o inanılmaz sonuçlara varmasını sağlayan kendine özgü yöntemlerini kullanmasına pek gerek duymadı. Hikâye, bildiğim kadarıyla, gazetelerde de bir çok defa yer almıştı ama tıpkı öyle anlatımların tümünde olduğu gibi, yarım sütuna geçilen bir haberin etkisi çok az olur; hele olayların tek tek gözünüzün önünde gelişmesini, sırrın basamak basamak çözümünü görmekle kıyaslayacak olursak. Yaşandığı zaman, içinde bulunduğumuz durum beni çok etkilemişti ve aradan iki yıl geçmesine rağmen bu etkinin azaldığını söyleyemem.
Şimdi anlatacağım olay, '89 yazında, evliliğimde hemen sonra erçekleşti. Doktorluğa geri dönmüş, Baker Street'deki odamızdan ayrılmıştım. Ama sürekli, ziyaretlere devam ediyor ve bohem alışkanlıklarından vazgeçip en azından bizi ziyarete gelmesi için arada bir Holmes'i teşvik etmeye çalışıyordum. İşim sürekli

ilhanx

artıyordu. Paddington istasyonuna çok yakın olduğum için, işçiler arasından da hastalar gelmeye başlamıştı. Istırap dolu, müzmin bir hastalığın pençesinden kurtardığım hastalarımdan biri, her fırsatta yeteneklerimi övüyor ve etkileyebildiği her hastayı bana gönderip duruyordu. Bir sabah, saat yediden hemen önce, Paddington'dan iki adamın gelmiş olduğunu ve bekleme odasında beni beklediklerini söyleyen hizmetçimiz tarafından uyandırıldım. Tren yolu kazalarının aciliyetini bildiğim için çabucak giyindim ve aşağıya koştum. Aşağıya inerken, eski arkadaşım bekçi, odadan çıkıp kapıyı arkasından sıkıca kapattı.
"Onu getirdim," diye fısıldadı omzunun üzerinden başparma-ğıyla kapıyı işaret ederek, "ama merak etme, durumu iyi."
"Peki, ne oldu?" diye sordum, çünkü odama tuhaf bir yaratığı kıstırmış gibi davranıyordu.
"Yeni bir hasta," diye fısıldadı. "En iyisi onu kendim getireyim dedim, böylece kaçmaya fırsatı olmazdı. Artık sağ salim burada. Neyse, şimdi gitmem lazım doktor; biliyorsun benim de senin gibi bazı görevlerim var," dedi göz kırparak. Ardından hemen gitti... Teşekkür bile edememiştim.
Görüşme odama girdim. Masada, sade giyimli bir beyefendi oturuyordu. Eline her tarafı kan lekeleri ile dolu bir mendil sarmıştı. Gençti - yirmi beşten fazla olamazdı - ve güçlü, erkeksi yüz hatları vardı; ama inanılmaz solgundu ve zorlukla kontrol altında tutabildiği bir korku içindeymiş gibi davranıyordu.
"Sizi bu kadar erken rahatsız ettiğim için üzgünüm doktor bey," dedi, "ama gece çok önemli bir kaza geçirdim. Sabah treniyle geldim ve Paddington istasyonunda, bir doktoru nerede bulabileceğimi sorar sormaz iyilik sever biri beni buraya kadar getirme nezaketinde bulundu. Hizmetçinize bir kart vermiştim ama görüyorum ki onu sehpanın üzerinde unutmuş."
Kartı alıp inceledim. 'Bay Victor Hatherley, hidrolik mühendisi, 16 A, Victoria Cad. (3.cü Kat) ' Sabah ziyaretçimin ismi ve adresi böyleydi.
"Sizi beklettiğim için üzgünüm, sıkılmış olmalısınız" dedim sandalyeye oturarak. "Anladığım kadarıyla bir gece yolculuğundan yeni gelmişsiniz, bu bile yeterince sıkıcı."
"Hayır, gecem pek sıkıcı geçti sayılmaz," dedi ve gülmeye başladı. Arkasına yaslanmış, sarsılarak, yüksek sesle gülüyordu. Bütün tıbbi tecrübelerim bana bu gülüşün kötüye işaret olduğunu hissettirdi.
"Sakin ol!" diye bağırdım. "Kendine gel!" Hemen bir bardak su verdim. Boşunaydı; gülme krizine tutulmuştu. Güçlü tabiatlı insanların büyük bir tehlike atlattıktan sonra girebildikleri tarz bir nöbetti. Sonunda kendine geldi. Beti benzi atmıştı ve yorgun görünüyordu.
"Kendimi aptal durumuna soktum," dedi.
"Hayır, hiç de değil. Haydi şunu için bakalım."
İçine biraz brendi de kattığım suyu içtikten sonra kansız yanaklarına biraz renk geldi.
"Oh, bakın bu iyi geldi!" dedi.
"Şimdi doktor, acaba başparmağımla, daha doğrusu başparmağımın olması gereken yerle ilgilenebilir misiniz?"
Mendili açıp elini uzattı. Sinirlerim sağlam olmasına rağmen ben bile gördüğüm manzara karşısında ürperdim. Parmak, kökünden kesilmişti.
"Aman Tanrım!" diye bağırdım. "Korkunç bir yara bu. Çok fazla kanamış olmalı."
"Evet, epey fazla; kesildiğinde bayıldım ve sanırım uzunca bir süre de baygın kalmışım. Kendime geldiğimde hâlâ kanıyordu. Bunun üzerine bileğimin etrafına mendilimin bir köşesini sıkıca sardım ve bir tahtayla destekledim."
"Tek kelimeyle mükemmel! Operatör olmalıydınız."
"Aslında hidrolik bir durum, bu da bildiğiniz gibi uzmanlık alanım."
Yarayı inceledim ve teşhisi koydum: Bu çok ağır ve sivri bir şeyle yapılmış."
"Satır gibi bir şeydi," dedi.
"Bir kazaydı herhalde?"
"Hayır, kesinlikle değil."
"Nasıl? Bir saldırı mıydı yani?"
"Kesinlikle."
"Beni korkutuyorsunuz."
Yarayı temizledim ve sargı bezi ile kapattım. Arada sırada dudağını ısırdıysa da işlem boyunca hiç sesini çıkartmadan oturdu. Bitirdiğimde, "Şimdi nasılsınız?" diye sordum.
"Harika! Brendiniz ve sargınız sayesinde yeniden doğmuş gibiyim. Çok halsiz düştüm ama gerçekten de yorucu bir geceydi."
"Bir süre konuşmazsanız daha iyi olur. Belli ki sinirleriniz bozuk."
"Yo, yo, artık değil. Hikâyemi zaten polise anlatmak zorunda kalacağım, ama aramızda kalsın, bu yaram olmasa bana inanacaklarını pek sanmıyorum, çünkü başımdan geçenler olağanüstü şeyler. Üstelik

ilhanx

anlattıklarımı destekleyebilmek için pek kanıtım da yok. Bana inanacak olsalar bile onlara sunabileceğim ipuçları o kadar az ki, adaletin yerini bulma olasılığı yok gibi."
"Hah!" diye bağırdım. "Çözülmesini istediğiniz bir problem varsa, polise gitmeden önce arkadaşım Sherlock Holmes'e gitmenizi öneririm."
"Ah! Onun ismini daha önceden duymuştum," dedi ziyaretçim. "Ve davayla ilgilenecek olursa çok sevinirdim. Tabii ki polise de gitmem gerekecek ama önce arkadaşınıza gitsem iyi olur; oraya nasıl gideceğimi anlatır mısınız?"
"Daha iyisini de yaparım; sizi ona kendim götürürüm."
"Size gerçekten minnettar olurum."
"Bir araba çağırıp beraber gideriz. Zamanında gidersek birlikte kahvaltı da edebiliriz. Ne dersiniz?"
"Zaten hikâyemi anlatana kadar kendimi rahat hissedemem."
"O zaman hizmetçime söyleyeyim bir araba çağırsın. Ben hemen dönerim." Yukarı koşup karıma durumu kısaca anlattım; beş dakika sonra Baker Sokağı'na doğru yola koyulmuştuk bile. Sherlock Holmes'u, tam tahmin ettiğim gibi, sabahlığıyla oturma odasında oturmuş, Times'deki şahsi ilanlar sütununu okurken bulduk. Bir gün önceden arta kalan, şöminesinin üzerinde dikkatlice kurutmuş olduğu tütün kırıntılarından oluşan kahvaltı öncesi piposunu tüttürüyordu. Bizi her zamanki sakin tavıyla karşıladı, üçümüze kahvaltı söyledi ve beraber mükemmel bir yemeğe oturduk. Kahvaltımız bittiğinde konuğumuzu koltuğa oturttu, başının arkasına yumuşak bir yastık yerleştirdi ve hemen yanına bir bardak brandy ve su koydu.
"Başınızdan geçen her neyse, bay Hatherley, sıradan bir şey olmadığını görebiliyorum," diye söze girdi. "Rica ederim uzanın ve kendinizi evinizdeymiş gibi hissedin. Bize anlatabileceğiniz her şeyi anlatın; yorulduğunuzda durup gücünüzü toparlamak için birkaç yudum içmeyi ihmal etmeyin."
"Teşekkür ederim, ama doktor yaramı sardığından beri kendimi çok daha iyi hissediyorum ve sizin kahvaltınız da tedaviyi tamamladı sanırım. Değerli vaktinizi mümkün olduğu kadar az harcamak için yaşadıklarımı anlatmaya hemen başlayacağım."
Ben tam karşısına otururken, Holmes, meraklı ve uyanık kişiliğini gizleyen o bitkin ve yorgun haliyle büyük koltuğuna oturdu ve beraberce konuğumuzun ilginç hikâyesini dinlemeye başladık.
"Londra'da tek başına yaşayan yetim ve bekâr biriyim. Hidrolik mühendisiyim ve tanınmış bir firma olan Venner & Matheson'-da yedi yıl çalıştım. İki yıl önce, artık görevimi tamamlamış ve de zavallı babamın ölümüyle oldukça yüklü bir
miktar paraya da sahip olmuşken, kendi işimi kurmaya karar verdim ve Victoria caddesinde bir yer tuttum.
"Sanırım kendi işini yapmaya karar veren herkes ilk deneyimlerin zor olduğunu bilir. Benim için de tam olarak öyle oldu. İki yıl boyunca üç görüşme ve küçük bir işten başka bir şey yapamadım. Mesleğimin bana sağladığı tam olarak bu kadardı. Her gün, sabah saat dokuzdan öğleden sonra saat dörde kadar küçük iş yerimde oturup bekledim. Tabii sonunda umudum tükendi ve asla başaramayacağıma inanmaya başladım.
"Neyse, dün tam ofisimi terk etmek üzereydim ki sekreterim odama girerek, dışarıda benimle iş için görüşmek isteyen bir beyefendinin beklediğini söyledi. Üzerinde 'Albay Lysander Stark' yazan bir de kart getirmişti. Hemen arkasından albayın kendisi de odaya girdi. Oldukça uzun boylu ama inanılmaz zayıf bir adamdı. Hayatım boyunca onun kadar zayıf bir adam gördüğümü hatırlamıyorum. Çok sivri bir burnu ve çenesi vardı ve yanaklarının derisi, sivri yüz hatlarından dolayı gergin görünüyordu. Yine de sağlıklı görünüyordu çünkü gözleri parlak, adımları hızlı ve hareketleri enerji doluydu. Sade ama şık giyimliydi ve yaşı da tahminime göre, kırka yakındı.
" 'Bay Hatherley?' dedi, alman aksanına benzer bir aksanla. 'Bana tavsiye edildiniz, Bay Hatherley. Sırf, mesleğini profesyonelce yapan biri olarak değil; aynı zamanda ihtiyatlı ve sır saklaya-bilen biri olduğunuz için.'
"Böyle bir iltifat karşısında her genç adamın hissedeceği gibi onur duydum ve saygıyla eğildim. 'Beni böylesine güzel tanıtanın kim olduğunu sorabilir miyim?' dedim.
" 'Belki de size bunu şu an için söylemesem daha iyi olur. Aynı kaynaktan öğrendiğime göre yetimsiniz, evli değilsiniz ve Londra'da tek başınıza oturuyorsunuz.'
" 'Bütün bunlar doğru,' diye cevap verdim. 'Merakımı bağışlayın ama bunun mesleki yeteneklerimle ilgisini anlayamadım. Yanlış anlamadıysam benimle iş görüşmeye geldiniz.'
" 'Kesinlikle. Söylediğim her şeyin önemini zaten göreceksiniz. Sizin için bir işim var ama tam bir gizlilik şart... anlıyorsunuz ya, tam gizlilik, ve bunu ailesiyle yaşayan bir adamdansa yalnız yaşayan birinden beklemek daha kabullenilir bir şeydir.'
" 'Sır tutacağıma dair söz verirsem,' dedim, 'bunu kesinlikle yapacağımı bilmenizi istiyorum.'
"Konuştuğum süre içersinde bana sertçe baktı. Daha önce hiç bu kadar şüphe dolu, sorgulayıcı bir bakış görmemiştim.

ilhanx

" 'Söz veriyor musunuz öyleyse?' dedi sonunda.
" 'Evet veriyorum.'
" 'Öncesinde ve sonrasında tam ve kesin bir sessizlik için bile mi? İşle ilgili ne yazılı, ne de sözlü tek bir yorumda bulunulmayacak?'
" 'Size söz verdim.'
" 'Çok iyi.' Birden ayağa fırladı ve yıldırım hızıyla odanın öbür tarafına koşup kapıyı açtı. Hol boştu. Geri döndü ve:
" 'Bu da tamam. Bazı sekreterlerin patronlarının işleri konusunda ne kadar meraklı olduğunu bilirim. Artık rahat rahat konuşabiliriz,' dedi. Sandalyesini benimkinin hemen yanına çekti ve tekrar bana o şüphe dolu bakışlarını yöneltti.
"Adamın tuhaf davranışları, içimde korkuya yakın bir iticilik duygusu uyandırmaya başlamıştı. Bir müşteriyi kaçırma korkusu bile içimdeki huzursuzluğumu saklamama yetmedi.
" 'Rica ederim artık geliş nedeninizi söyleyin beyefendi,' dedim; 'zamanım değerlidir.' Son cümlemi söylememiş olmayı nasıl isterdim bir bilseniz; ama kelimeler ağzımdan fırlamıştı bile.
" 'Bir gecelik iş için bin yüz şiline ne dersiniz?'
" 'Çok güzel.'
" 'Bir gecelik iş diyorum ya, bir saat demek daha doğru olur. Sizden istediğim, bozulan hidrolik bir baskı makinesine bakmanız. Bozukluğun nerede olduğunu söylerseniz gerisini kendimiz de halledebiliriz. Ne dersiniz?'
" 'Kolay bir iş gibi görünüyor. Üstelik kazancı da harika .'
" 'Kesinlikle öyle. Bu gece son trenle gelmenizi istiyoruz.'
" 'Nereye?'
" 'Berkshire, Eyford'a. Oxfordshire sınırına yakın küçük bir yer. Paddington'dan kalkan trene binerseniz on biri çeyrek geçe gibi orada olursunuz.'
" 'Anlaştık.'
" 'Ben sizi orada bir arabayla bekliyor olacağım.'
" 'Demek bayağı bir yol gideceğiz, öyle mi?'
" 'Evet, yerimiz kasabanın dışında. Eyeford İstasyonundan en azından yedi mil uzakta.'
" 'Öyleyse gece yarısından önce oraya varmamız pek mümkün görünmüyor. Büyük ihtimalle bir dönüş treni de bulamam. Bu durumda geceyi sizde geçirmek zorunda kalacağım.'
" 'Evet, size kolaylıkla bir oda ayarlayabiliriz.'
" 'Bu oldukça garip bir durum, daha uygun bir saatte gelsem olmaz mı?'
" 'Geç gelmenizin en iyisi olacağı konusunda kararlıyız. Aslında işinin doruk noktasına ulaşmış meslektaşlarınıza ödenecek bir miktarı sizin gibi genç ve tanınmamış bir beyefendiye vermemizin sebebi, bu duruma aldırmamanız için. Ama vazgeçmek istiyorsanız, henüz hiç bir şey için geç değil tabii.'
"Teklif ettiği parayı ve benim için ne kadar faydalı olacağını düşündüm. 'Hayır vazgeçmiyorum,' dedim, 'isteklerinizi memnuniyetle yapacağım. Ama benden ne beklediğiniz konusunda biraz daha bilgilenmek isterim.'
" 'Pek tabii. Sizden istemiş olduğumuz gizlilik yeminin merakınızı uyandırmış olması çok doğal. Her ayrıntıyı sunmadan sizden bir şey talep etmek istemem. Akşam üzeri kimseyi beklemiyorsunuz değil mi?'
" 'Kesinlikle beklemiyorum!'
" 'Öyleyse anlatayım. Killi toprağın ne kadar değerli olduğunu ve İngiltere'de yalnızca bir iki yerde bulunduğunu biliyorsunuzdur herhalde.'
" 'Duymuşum.'
" 'Bir süre önce Reading'e yakın bir yerde, küçük, çok küçük, bir yer aldım. Şans eseri arazimde killi toprak kaynağının olduğunu fark ettim. Ancak, yaptığım inceleme üzerine bu kaynağın oldukça küçük olduğunu ve sağında solunda bulunan çok daha büyük iki kaynağı birleştirdiğini gördüm. Ne var ki bu iki kaynak, komşularımın topraklarındaydı. Bu iyi insanlar, neredeyse bir altın madeni kadar değerli bu şeyin topraklarında bulunduğundan tamamen habersizdi. Doğal olarak, onlar gerçek değerini keşfetmeden topraklarını satın almak istedim, ama ne yazık ki bunun için yeterli param yoktu. Neyse, birkaç dostuma sırrımı anlattım ve onlar da kendi küçük kaynağımızı gizlice işleterek, komşuların arazisini satın alabilmek için gereken parayı kazanabileceğimizi söylediler. Şimdi bir süreden beri bunu yapıyoruz ve işlerimizde bize yardımcı olsun diye hidrolik bir pres makinesi kurduk. Bu makine, daha önce de söylediğim gibi, bozuldu ve şimdi sizin önerinize ihtiyaç duyuyoruz. Sırrımızı özenle koruyoruz. Küçük evimize hidrolik mühendislerinin girip çıktığı öğrenilirse büyük bir merak uyanır, hatta bir araştırma bile başlatılabilir. Anlıyorsunuz ya, böyle bir şey bütün planlarımızı bozar. İşte bunun için, bu gece Eyforda gittiğinizi kimseye söylemeyeceğinize dair söz verdirttim. Yeterince açıklayıcı oldu mu?'

ilhanx

" 'Sizi gayet iyi anladım,' dedim. 'Anlayamadığım tek nokta, killi toprağı çıkarmak için hidrolik bir basma makinesine neden ihtiyaç duyduğunuz. Bildiğim kadarıyla bir çukurdan çakıl taşı çıkarmak için nasıl kürek kullanılıyorsa, killi toprak için de aynı yöntem kullanılır.'
" 'Ah!' dedi hiç umursamadan, 'biz kendi yöntemlerimizi kullanıyoruz. Toprağı küçük tuğlalar haline getiriyoruz, böylece ne olduklarını belli etmeden onları götürebiliyoruz. Ama bu önemsiz bir ayrıntı. Size her şeyi anlattım Bay Hatherley ve size güvendiğimi gösterdim sanırım.' Ayağa kalktı. 'Öyleyse sizi saat on biri çeyrek geçe Eyford'da bekleyeceğim,' dedi.
" 'Orada olacağımdan şüpheniz olmasın beyefendi.'
" 'Ve hiç kimseye tek kelime etmek yok.' Bana uzun, sorgulayıcı son bir bakış attı ve elimi soğuk ve gevşek bir şekilde sıktıktan sonra aceleye odamdan çıktı.
"Neyse, her şeyi sakin kafayla tekrar düşündüğümde, bana gelen bu ani işe, sizin de anlayacağınız gibi oldukça şaşırdım. Bir yandan çok memnundum tabii, çünkü teklif edilen para, normalde hizmetlerim karşılığında alacağım miktarın neredeyse on katıydı. Üstelik bu siparişin arkasını da getirebilirdi. Öte yandan, müşterinin yüzü ve davranışları bende çok olumsuz bir izlenim yaratmıştı. Killi toprakla ilgili açıklaması da benim gece yarısı oraya gitmemi gerektirecek bir şey değilmiş gibi geliyordu, bir de birine bir şey anlatırım diye abartılı bir korkusu vardı. Neyse, bütün korkularımı bir yana attım, akşam yemeğimi erkenden yedim, Paddington'a gittim ve yola koyuldum.
"Reading'e vardığımda hem araba hem de istasyon değiştirmek zorunda kaldım ama Eyford'a giden son trene yetiştim ve saat on biri biraz geçe, küçük, aydınlatılmamış istasyona ulaştım. Orada inen tek yolcu bendim ve platformun üzerinde, elinde lambası yarı uykulu bir kapı görevlisinden başkası yoktu. Neyse, küçük kapıdan dışarı çıktığımda, sabahki konuğumu sokağın karşısındaki gölgede beklerken buldum. Tek bir kelime etmeden beni kolumdan yakaladığı gibi kapısı açık duran bir arabanın içine soktu. İki taraftaki pencereleri kaldırdı, tahtaya birkaç defa vurdu ve hızla yola koyulduk."
"Tek at?" diye araya girdi Holmes.
"Evet. Yalnızca bir."
"Rengini görebildiniz mi?"
"Evet, arabaya bindiğimde yanlardaki ışığından gördüm. Kestane rengiydi.
"At yorgun muydu, yoksa dinlenmiş mi?"
"Oh, dinlenmiş ve taptaze."
"Teşekkür ederim. Sözünüzü kesmek zorunda kaldığım için üzgünüm. Lütfen bu son derece ilginç hikâyenizi anlatmaya devam edin."
"Yola çıktıktan sonra en az bir saat boyunca gittik. Albay Lysander Stark bana yalnızca yedi mil demişti ama gittiğimiz hızı ve süreyi düşündüğümde en az on iki mil olduğuna bahse varım. Bütün yol boyunca yanımda sessizce oturdu. Ara sıra ona doğru göz ucuyla baktığımda, beni büyük bir dikkatle incelediğini fark ettim. Oraların yolları pek iyi değil galiba, çünkü korkunç bir şekilde sallanıp duruyorduk. Dışarı bakıp bulunduğumuz yerle ilgili bir şeyler gömek istediysem de pencereler buzlu camla kaplanmış _____olduğu için görebildiğim tek şey, yanından arada bir geçtiğimiz ışıkların puslu parlaklığıydı. Arada bir yolculuğun monoton havasını bozmak için birkaç kelime sarf ettiysem de albay tek heceli cevaplarla yetiniyordu ve sohbet daha başlamadan bitiyordu. Neyse, sonunda bozuk yol, yerini düzgün çakıl taşlı bir yola bıraktı ve araba durdu. Albay Lysander Stark hemen dışarı fırladı. Arkasından indiğimde beni çabucak, açık duran bir kapıdan içeri itti. Arabadan inmiş ve hemen bir hole girmiştik, böylece evin önüne ait en ufak bir şey dahi görememiştim. Kapıdan içeriye adım atar atmaz kapı arkamdan hızlı bir şekilde kapandı ve uzaklaşan arabanın belli belirsiz tekerlek tıngırtılarını duydum.
"Evin içi zifiri karanlıktı ve albay, bir şeyler homurdanarak kibrit aramak için el yordamıyla dolanıp duruyordu. Birden holün öbür ucunda bir kapı açıldı ve, altından bir ışık huzmesi vurdu. Başının üzerine kaldırmış olduğu bir gaz lambası tutan ve bize meraklı gözlerle bakan bir kadın göründü.
"Güzel olduğunu görebiliyordum ve üzerine vuran ışığın yardımıyla, üzerinde pahalı bir elbise olduğunu da anladım. Bilmediğim bir dilde, kulağıma bir soru gibi gelen bir şeyler söyledi ve albay tek hecelik bir mırıltıyla cevap verdiğinde kadın öyle bir şaşırdı ki neredeyse lambayı elinden düşürecekti. Albay Lysander Stark, yanına gidip kulağına bir şey fısıldadı ve ardından onu geldiği odanın içine doğru itip elinde lambayla tekrar bana döndü.
" 'Bu odada birkaç dakika beklemenizi rica edeceğim," dedi, başka bir kapıyı açarak.
Ortasında, üzerinde bir sürü Almanca kitabın bulunduğu, yuvarlak bir masası olan küçük, sessiz ve sade döşenmiş bir odaydı. Albay Lysander Stark lambayı kapının yanında duran bir komodinin üzerine bıraktı.
" 'Sizi fazla bekletmeyeceğim,' dedi ve karanlıkta kayboldu.
"Masanın üzerindeki kitaplara bir göz attım ve Almanca konusundaki bilgisizliğime rağmen, ikisinin bilimsel kitaplar, diğerlerinin ise şiir kitapları olduğunu anlayabildim. Manzarayı merak edip dışarısını görebilmek için pencereye gittim, ama görebildiğim tek şey sıkıca kapanmış, meşeden bir kepenkti.

ilhanx

"Tam anlamıyla sessiz bir evdi. Holde bir yerde, yüksek sesle tik tak eden eski bir saatin sesini duyabiliyordum ama onun haricinde hiç ses yoktu. Huzursuz olmaya başladım. Bu Almanlar da kimdi ve bu garip, gözden ırak yerde neden yaşıyorlardı? Burası nere-siydi? Eyford'dan on millik uzaklıktaydım; tek bildiğim buydu. Kuzeyde mi, güneyde mi, doğuda mı, batıda mı bu konuda hiçbir fikrim yoktu. Ama o konuya gelince, Reading ve büyük ihtimalle diğer büyük kasabalar da on millik bir çevre içinde kalıyordu, yani burası belki de sandığım kadar gizli bir yer değildi. Yine de sessizliği göz önüne aldığımda şehir dışında olduğumuz kesindi. Odanın içinde, bir aşağıya bir yukarıya dolanıyor, moralimi düzeltmek için kendi kendime sessizce bir şarkı mırıldanıyor ve bin şilini kesinlikle hakkettiğimi düşünüyordum. Birdenbire, önceden sessizliği bozan hiçbir işaret olmaksızın, odanın kapısı yavaşça açıldı. Daha önce görmüş olduğum kadın, arkasında holün karanlığı, meraklı ve güzel yüzünde lambanın sarı ışığı yansımış halde kapıda duruyordu. Korkudan yüzü bembeyazdı. Görüntüsü içimi ürpertti. Titreyen bir parmakla sessiz olmam için işaret etti. Ve arkasındaki alacakaranlığa korkak bakışlar fırlatarak bozuk bir İngilizce'yle birkaç kelime fısıldadı.
"Sizin yerinizde olsam giderdim," dedi sakin olmaya çabalayarak; "giderdim, burada kalmazdım. Burada yapabileceğiniz bir şey yok."
"Ama hanımefendi," dedim, "henüz görevimi tamamlamadım. Makineyi görmeden gitmem mümkün değil."
"Beklemeniz iyi olmaz," diye devam etti. "Kapıdan çıkabilirsiniz, kimse engel olmaz." Gülümseyip kafamı salladığımı görünce çekingenliğini üzerinden atıp ellerini kavuşturmuş halde bir adım ileri atıldı. "Tanrı aşkına," diye fısıldadı, "çok geç olmadan git buradan!"
Ama ben doğuştan biraz inatçıyımdır ye yoluma bir engel çıktığında, bir işi bitirmeye daha da heveslenirim. Alacağım parayı, yorucu yolculuğumu ve görünürde hiç de hoş geçmeyecek olan geceyi düşündüm; hepsine bir hiç uğruna mı katlanıyordum? Bana verilen görevi yerine getirmeden ve paramı almadan neden kaçacak-mışım. Bu kadını hiç tanımıyordum, belki de biraz rahatsızdı. Söyledikleri, beni itiraf edemeyeceğim kadar sarsmış olsa da cesurca kafamı sallamaya devam edip olduğum yerde kalmaya kararlı olduğumu ifade ettim.
Tam, isteğini tekrar edecekti ki yukarıda bir kapı kapandı ve merdivende ayak sesleri duyuldu. Kısacık bir an için, kulağını seslere verdi, ellerini çaresizlik içinde kaldırdı ve tıpkı geldiği gibi sessiz bir şekilde kayboldu.
"Yeni gelenler Albay Lysander Stark ve bana Bay Ferguson olarak tanıtılan kısa boylu, şişman bir adamdı.
" 'Kendisi sekreterim ve idarecim olur,' dedi albay. 'Bu arada, bu kapıyı kapatmamış mıydım? Umarım cereyanda kalmadınız."
"Hayır, tam tersine," dedim, "oda bana biraz havasız geldiği için kendim açtım.'
"Bana şu şüpheli bakışlarından birini daha atıp, 'Öyleyse işimize başlasak daha iyi olacak sanırım,' dedi.
" 'Bay Ferguson ile beraber sizi makineye götüreceğiz.'
" 'Şapkamı giysem iyi olacak öyleyse."
" 'Yok yok! Makine evin içinde.'
" 'Ne? Killi toprağı evin içinden mi çıkartıyorsunuz?'
" 'Hayır, hayır, burada sadece presliyoruz. Neyse, bunları boş verelim, sizden istediğimiz tek şey makineyi inceleyip bize bozukluğunun nerede olduğunu söylemeniz."
"Albay, lambayla beraber en önde, ben ve şişman idareci arkasından, beraberce üst kata çıktık. Koridorları, pasajları, dar merdivenleri ve küçük alçak kapılarıyla labirent gibi bir evdi. Üst katta hiçbir yerde halı ya da mobilya yoktu, duvar kâğıtları dökülüyordu ve nem, duvarlarda sağlıksız yeşil şekiller oluşturmuştu. Her şeyi doğal karşılıyormuş gibi görünmeye çalıştıysam da kadının uyarılarını unutmamıştım. Söylediklerini hafife almıştım ama gözüm yine de bu iki adamın üzerindeydi.
"Ferguson, sakin ve suratsız bir adama benziyordu. Söylediği birkaç kelimeden, en azından benim gibi İngiliz olduğunu anladım.
Sonunda. Albay Lysander Stark, kilidini açtığı küçük bir kapının önünde durdu. Aynı anda üçümüzün sığamayacağı kadar küçük, kare biçiminde bir odaya açılıyordu. Ferguson dışarıda beklerken Albay beni içeriye soktu.
"'Şu anda hidrolik presin içinde duruyoruz,' dedi. 'Ve birisi mekanizmayı şu anda çalıştıracak olsa, sanırım bu bizim için pek de hoş bir deneyim olmaz. Bu küçük odanın tavanı, aslında alçalan bir pistonun ucunu oluşturuyor ve alçaldığında, üzerinde durmakta olduğumuz bu metal tabana tonlarca güç uygulayarak presleme işlemini tamamlıyor. Dışarıda gücü karşılayıp uzmanlık alanınıza girdiği için anlayabileceğiniz şekilde onu ileten ve kat kat arttıran küçük hidrolik tanklar var. Makine hala çalışıyor ama, zaman zaman takılıyor ve nedense gücünden düşmüş durumda. Makineyi inceleyip durumunu nasıl düzelteceğimizi anlatma nezaketinde bulunursanız seviniriz."

ilhanx

"Lambayı elinden aldım ve makineyi dikkatlice gözden geçirdim. Muazzam büyüklükte, inanılmaz bir basınç uygulayabilecek kapasitede bir makineydi. Dışarı çıkıp, kontrol düğmelerinden birini çevirdiğimde çıkan sesten, silindirlerden birinde küçük bir sızıntı olduğunu hemen kavradım. Yaptığım incelemeler sonucunda pistonun kafasındaki lastik bandın bozulup işlevini yerine getiremez hale gelmiş olduğunu gördüm. Güç kaybının sebebi besbelli ki buydu. Söylediklerimi dikkatlice dinleyip, bozuklukları nasıl gidereceklerine dair mantıklı sorular yönelten arkadaşlarıma bunları gösterdim. Gereken açıklamaları yaptıktan sonra kendi merakımı gidermek için makinenin ana parçasının bulunduğu odacığa girdim.
"Killi toprakla ilgili hikâyenin uydurma olduğunu anlamamak için kör olmak gerekirdi; bu denli güçlü bir mekanizmayı, öyle fuzuli bir işlem için kullanmak çok aptalca olurdu. Duvarlar tahtaydı ama, zemin büyük bir demir parçasından oluşuyordu. Tabanı daha yakından incelediğimde, bütün zemini kaplayan ince bir metal toz olduğunu fark ettim. Durmuş ve ne olduğunu iyice anlamak için tozu karıştırıyordum ki arkamdan kendi kendine Almanca bir şeyler mırıldanan Albayın sesini duydum. Bembeyaz kesilmiş bir halde bana bakıyordu.
" 'Ne yapıyorsun orada?' diye sordu sertçe.
"Bana anlattığı saçma hikâyeye inandığım için kızmıştım.
" 'Hayranlıkla, killi toprağın kalitesini seyrediyordum ,' dedim.
" 'Sanırım ne için kullandığınızı bilsem, makinenizle ilgili bilmek istediğiniz her şeye daha kolay cevap verebilirdim.'
"Kelimeler ağzımdan çıktıkları anda o kadar sert konuştuğuma pişman oldum. Albayın yüzü sertleşti ve gri gözlerinde uğursuz bir ışık belirdi.
" 'Pekâlâ,' dedi, 'makineyle ilgili her şeyi öğreneceksiniz.' Geriye doğru bir adım attı, küçük kapıyı hızla kapattı ve anahtarı çevirdi. Ona doğru koşup koluna asıldım ama tekmelerimin, yumruklarımın karşısında hiç yılmadan duran sağlam bir kapıydı. 'Hey!' diye bağırdım. 'Hey! Albay! Çıkarın beni buradan!'
"Ve birden, sessizliğin ortasında, yüreğimi ağzıma getiren bir ses duydum. Kaldıraçların tıngırtısı ve sızdıran silindirin sesleriydi. Albay motoru çalıştırmıştı. Lamba, motoru incelemek için durduğumda koymuş olduğum yerde duruyordu. Yaydığı ışıkta, siyah tavanın yavaş yavaş, sarsılarak üzerime doğru geldiğini gördüm. Belki ilk bakışta o kadar tehlikeli görünmüyordu ama herkesten daha iyi biliyordum ki gücü, bir dakikadan az bir sürede beni şekilsiz bir püre haline getirebilecek kadar fazlaydı. Çığlıklar atarak kapıya atıldım ve tırnaklarımla kilidi parçalamaya çalıştım. Albaya beni, bırakması için yalvarıyordum ama kaldıraçların acımasız gürültüsü çığlıklarımı boğuyordu. Tavan, kafamın on - on beş santim üzerine kadar inmişti; elimi kaldırdığımda sert, pürüzlü yüzeyini hissediyordum. Birden, ölümümün acısının, onu ne pozisyonda karşıladığıma göre oldukça değişeceği fikri aklımdan bir yıldırım gibi geçti. Yüz üstü yattığım taktirde ağırlık omurgama binecekti; o korkunç anı düşünmek bile beni çılgına çevirmeye yetiyordu. Belki diğer türlüsü daha kolay olurdu; ama düşününce, yerde yatıp, üzerime gelen siyah gölgeye bakacak kadar korkusuz olabilecek miydim? Artık dik duramaz hale gelmiştim ki gözüm, içimdeki umut ışığını canlandıran bir şeye takıldı.
"Daha önce de söylediğim gibi odanın tabanı ve tavam demirden, duvarları tahtadandı. Etrafıma son olarak hızlı bir bakış fırlattığımda, iki tahtanın arasından sızan ve oradaki küçük bir panel geriye doğru çekildikçe genişleyip duran, sarı, incecik bir ışık gördüm. Orada kurtulmamı sağlayacak bir kapı olduğuna bir türlü ina-namıyordum. Bir saniye kadar sonra o geçişten sıyrılmış, yarı baygın halde diğer tarafta yatıyordum. Panel, arkamdan tekrar kapanmıştı ama lambanın şangırtısı ile hemen ardından metal yüzeylerinin birleşmesinden çıkan ses, ölümden nasıl kıl payı kurtulduğumu anlatıyordu.
"Bileğimin sertçe çekiştirilmesiyle kendime geldim. Dar bir koridorda taş zemin üzerinde yatıyordum ve yanımda, sağ eliyle bir mum tutarken, sol eliyle beni çekiştirip duran bir kadın vardı. Aptal gibi davranıp uyarısına kulak asmadığım dostumun ta kendisiydi.
" 'Gel! Gel!' diye bağırıyordu nefes nefese. 'Her an gelebilirler. Orada olmadığını görecekler. Çok az zamanımız var, hemen gelmelisin!'
"Bu defa uyarısına karşı gelmedim. Titreyen bacaklarla ayağa kalktım ve peşinden koridordan ve bir merdivenden aşağıya koştum. Tam başka bir koridora ulaşmıştık ki, koşan ayakların sesleriyle iki adamın bağırışlarını duyduk. Biri bizim olduğumuz kattan diğerine cevap veriyor, öbürü de bir alt kattan sesleniyordu. Yol göstericim olduğu yerde dondu ve çıldırmak üzereymiş gibi etrafına bakındı. Ardından, penceresinden ayın parıldadığı bir yatak odasına açılan bir kapıyı açtı.
" 'Bu tek şansın,' dedi. 'Çok yüksek ama belki de atlayabilirsin.'
"O konuşurken pasajın öbür ucunda bir ışık göründü ve bir elinde lamba, diğer elinde bir kasabın satırına benzeyen silahıyla Albay Lysander Stark bize doğru koşmaya başladı. Odanın öbür ucuna koşup pencereyi açtım ve dışarı baktım. Ay ışığında dinlenen bahçe ne kadar da huzurlu, sakin ve tatlı görünüyordu. Yükseklik on metreden fazla olamazdı. Eşiğe tırmandım ama beni tehdit eden kişiyle kurtarıcım arasında ne konuşulduğunu duymadan atlamak istemedim. Eğer ona kötü davranacak olunsaydı, bütün tehlikeleri

ilhanx

göze alıp ona yardıma koşmaya karar vermiştim. Bu düşünce aklımdan henüz geçmişti ki, Albay kapıda belirdi. Kadını yana iterek geçmeye çalıştı ama o, kollarını adamın etrafına dolayıp engellemeye çalıştı.
" 'Fritz! Fritz!' diye haykırdı. 'Geçen seferden sonra bana verdiğin sözü unutma. Bir daha olmayacak demiştin. Sessiz kalacak. Oh, kimseye anlatmayacak.'
" 'Delirmiş olmalısın Elise!' diye bağırdı kadından kurtulmaya çalışarak. 'Hepimizin sonunu hazırlayacaksın. O çok fazla şey biliyor. Bırak da geçeyim diyorum sana.' Kadını bir yana iterek pencereye koştu ve kocaman silahıyla bana saldırdı. Ben kendimi boşluğa bırakmıştım ve sadece ellerimle, eşiğe tutunuyordum. Tam o anda satırı indirdi. Hafif bir acı hissettim, tutuşum gevşedi ve aşağıdaki bahçeye düştüm.
"Çok fazla sarsılmıştım ama düşüşüm canımı hiç yakmamıştı. Hâlâ tehlikede olduğumun farkındaydım, onun için ayağa kalktım ve tüm gücümle çalıların
arasından koşmaya başladım. Koşarken, birdenbire şiddetli bir baş dönmesi ve mide bulantısı hissettim. Acıyla zonklayan elime baktım ve ilk defa o zaman baş parmağımın olmadığını ve yaramdan kan fışkırdığını gördüm. Mendilimi etrafına bağlamak için uğraştıysam da kulaklarım ansızın çınlamaya başladı ve hemen ardından baygın bir halde gül ağaçlarının arasına düştüm.
"Baygın halde ne kadar yatmış olduğumu hiç bilemiyorum. Oldukça uzun bir süre olmalı çünkü giysilerim çiğle sırılsıklam ve ceket kolum yaralı elimden akan kanla kıpkırmızı olmuştu. Acısı, gece yaşadığım tüm olayların her ayrıntısını bir saniyede geri getirdi. Kovalayanların hâlâ peşimde olabileceğini düşünerek hemen ayağa fırladım. Ne var ki, etrafıma bakındığımda ne bir ev ne de bir bahçe görebiliyordum. Yaşadığım şaşkınlığı size anlatamam. Anayolun hemen yanındaki çitin dibinde yatıyordum. Az aşağıda, yakınına gidip baktığımda önceki gece buraya varırken inmiş olduğum istasyon olduğu ortaya çıkan uzun bir bina vardı. Elimdeki iğrenç yara olmasa o saatler boyunca yaşamış olduğum her şeyin kötü bir rüya olduğunu düşünürdüm.
" 'Yarı baygın bir halde istasyona girip sabah trenini sordum. Bir saat içinde Reading'e bir tane varmış. Gece gittiğimde görevli, adamın hâlâ orada olduğunu fark ettim ve ona Albay Lysander Stark ismini duyup duymadığını sordum. İsim ona yabancıydı. Önceki gece beni bekleyen arabayı fark etmiş miydi? Hayır, fark etmemişti. Yakınlarda bir polis karakolu var mıydı? Üç mil ötede bir tane varmış.
"Zayıf ve hasta halimle benim için fazla uzaktı. Polise hikâyemi anlatma işini şehre dönene kadar ertelemeye karar verdim. Geldiğimde saat altıyı biraz geçiyordu, onun için önce yaramı sardırmaya gittim, ardından da doktor, buraya kadar bana eşlik etme nezaketinde bulundu. Davayı ellerinize bırakıyorum ve ne tavsiye ederseniz yapacağıma dair söz veriyorum."
Bu ilginç hikayeyi dinledikten sonra ikimiz de bir süre sessizce oturduk. Sonunda Sherlock Holmes, kitaplığına giderek içine gazetede bulduğu ilginç yazıları yapıştırdığı kitabını çıkardı.
"Burada ilginizi çekecek bir ilan var," dedi. "Yaklaşık olarak bir yıl kadar önce tüm gazetelerde yer almıştı. Dinleyin:
'Kayıp. Bay Jeremiah Hayling. Yirmi altı yaşında, Hidrolik mühendisi. Gece saat onda evini terk ettikten sonra bir daha haber alınamamıştır. Üzerinde siyah,' vs. , vs. Ha! Belli ki Albay, makinesini daha önce de tamir ettirmiş.
"Aman Tanrım!" diye bağırdı hastam. "Bu, kızın söylediklerini de açıklıyor."
"Çok haklısınız. Albayın, kimsenin küçük oyununu bozmasına izin vermeyecek, serin kanlı ve acımasız bir adam olduğu apaçık ortada. Neyse, şimdi saniyelerin bile önemi var. Kendinizi iyi hissediyorsanız önce Scotland Yard'a uğrayalım sonra da Eyford'a gitme hazırlıklarına başlayabiliriz."
Yaklaşık üç saat sonra, hepimiz, Reading'den kalkıp küçük Berkshire kasabasına giden trende beraberdik. Yani Sherlock Holmes, hidrolik mühendisi, Scotland Yard'tan müfettiş Bradstreet, bir sivil polis ve ben. Bradstreet, koltuğunun üzerine
civarı kapsayan bir harita açmış ve Eyford'u merkez alarak pusulalarıyla bir halka çizmekle meşguldü.
"İşte," dedi, "bu halka, kasabanın etrafındaki on millik alanı içine alıyor. Aradığımız yer halkanın çizgisine yakın bir yerlerde olmalı. Sanırım on mil demiştiniz, öyle değil mi bayım."
"Bir saat süren sıkı bir yolculuktu."
"Ve sizi baygın haldeyken onca yolu geri götürdüklerini düşünüyorsunuz, öyle mi?"
"Öyle olmalı. Ayrıca kaldırılıp bir yerlere götürüldüğüme dair karışık bir şeyler de hatırlıyorum."
"Benim anlayamadığım," dedim, "seni bahçede baygın halde bulduklarında neden Öldürmedikleri. Belki de kadının Albaya yalvarmaları işe yaradı."
"Bunun pek mümkün olacağını sanmam. Albayınki kadar duygusuz bir suratı daha önce hiç görmemiştim."
"Neyse, yakında her şeyi halledeceğiz zaten," dedi Bradstreet. "Ben çemberimi buraya çizdim. Keşke peşinde olduğumuz insanları tam olarak hangi noktada aramamız gerektiğini bilseydik."
"O noktayı aydınlatabileceğimi sanıyorum," dedi Holmes sessizce.

ilhanx

"Ah, gerçekten mi!" diye çıkıştı müfettiş. "Fikrinizi oluşturdunuz demek! Bakalım size kim katılacak. Bana kalırsa güneyde derim çünkü oranın topraklan daha tenha."
"Bence doğuda," dedi hastam.
"Ben de oyumu batı için kullanıyorum," dedi sivil polis. "Oralarda bir çok sessiz küçük köy var."
"Ve ben de kuzey diyorum," dedim. "Çünkü orada tepeler yok ve dostumuz, arabanın bir tepeye çıktığını hatırlamadığını söylüyor."
"Haydi bakalım," diye atıldı müfettiş gülerek; "çok hoş, dört farkli fikir. Pusulayı aramızda bölüştük. Siz oyunuzu kime veriyorsunuz bu durumda?"
"Hepiniz yanılıyorsunuz."
"Arna hepimizin yanılması mümkün değil."
"Ama öyle," dedi Holmes. "Bence burası." Parmağını çemberin merkezine koydu. "İşte, onları burada bulacağız."
"Peki on millik yolculuk ne oldu?" diye sordu Hatherley şaşkınlık içinde.
"Beş ileri, beş geri. İşte bu kadar basit. Arabaya bindiğinizde atın dinlenmiş olduğunu kendiniz söylediniz. On mil o kötü yollarda koşmuş olsaydı nasıl dinlenmiş olabilirdi?"
"Gerçekten de çok mümkün gözüken bir hile," diye fikrini belirtti Bradstreet düşünceli bir şekilde. "Ve bu suçluların işi konusunda da hiçbir şüphe yok tabii."
"Kesinlikle. En ufak bir şüphe yok ki bu adamlar büyük çaplı kalpazanlar. Makineyi, gümüş yerine başka alaşımlar oluşturmak için kullanıyorlar."
"Bir süredir kurnaz bir çetenin iş başında olduğunu biliyorduk," dedi müfettiş. "Ülke içine en azından bin adet madeni para dağıtmışlar. Reading'e kadar izlerini
sürebilmiştik ama izlerini büyük bir ustalıkla silmiş oldukları için maalesef daha ileri gidememiştik. Bu da işlerinin ehli olduklarım gösteriyor. Ama şimdi, elimize geçen bu güzel fırsat sayesinde onları kıstırmayı başaracağımızı sanıyorum."
Ama müfettiş yanılmıştı, çünkü bu suçluların kanunun ellerine düşmeye hiç niyetleri yoktu. Eyford istasyonuna girdiğimizde, bir ağaç öbeğinin arkasından yükselen ve çevreyi uğursuzca kaplayan kocaman bir duman bulutu gözümüze çarptı.
"Yangın mı çıkmış?" diye sordu Bradstreet tren bizi arkasında bırakarak yoluna devam ederken.
"Evet, bayım!" dedi istasyon müdürü.
"Ne zaman çıktı?"
"Gece çıkmış diye duydum bayım, ama giderek yayılıyor. Bütün ev alevler içinde kaldı."
"Kimin evi?"
"Dr. Becher'in."
Mühendis dostumuz araya girerek: "Söyleyin lütfen, şu Dr Becher uzun, sivri burunlu zayıf bir Alman mıydı?"
İstasyon müdürü neşeyle gülmeye başladı. "Hayır bayım, Dr. Becher bir İngilizdir ve köyde ondan daha koca göbekli biri daha yoktur. Ama onunla kalan bir beyefendi var; anladığım kadarıyla bir hastası. O yabancıdır ve iyi pişmiş bir bifteğin ona bir zararı olmaz doğrusu."
İstasyon müdürü daha konuşmasını bitirmeden hepimiz yangının olduğu yöne doğru koşmaya başlamıştık. Yol küçük bir tepeye çıkıyordu ve önümüzde, her penceresinden ve kapısından alevler fışkıran beyaz bir bina duruyordu. Bahçesinde üç itfaiye arabası alevlerle boğuşup duruyordu.
"İşte burası!" diye bağırdı Hatherley heyecanla. "Şurası çakıllı yol ve şunlar da içinde yattığım gül ağaçları. İkinci kattaki şu pencereden atlamıştım işte."
"En azından onlardan intikamınızı almışsınız. Hiç şüphe yok ki gaz lambanız preste ezilirken tahta duvarları tutuşturmuş. O sırada bunu fark edemeyecek kadar heyecanla sizi kovalamakla meşguldüler. Herhalde çoktan kaçıp gitmişlerdir ama siz yine de eski dostlarınıza bir bakınsanız iyi olur."
Ve Holmes'un tahmini doğru çıktı. Gitmişlerdi. O günden beri ne o güzel kadından, ne uğursuz Almandan, ne de suratsız İngiliz'den bir haber alınabilmiş. O sabah bir çiftçi, içinde bir sürü insanla birkaç büyük sandık olan ve hızla Reading'e doğru yol alan bir araba görmüş, ama bu, kaçaklarla ilgili öğrenebileceğimiz son şey oldu. Holmes'un müthiş zekâsı bile nerede olduklarına dair bir ipucu bulunmasını sağlayamadı.
İtfayeciler, içeride buldukları garip şeylere bir hayli şaşırmışlardı ve ikinci kattaki pencere pervazında kopmuş bir insan" başparmağı bulmaları şaşkınlıklarını daha da arttırmıştı. Akşama doğru, çabaları nihayet sonuç verdi ve alevleri yendiler. Ama çatı çökmüştü ve bütün ev öyle bir harabeye dönmüştü ki yeni tanıdığımız dostumuza o kadar pahalıya patlayan makineden, yamulmuş birkaç silindir ve demir boruların haricinde hiçbir şey kalmamıştı. Bol miktarda nikel ve kalay bulunduysa da paralardan eser yoktu. Söz konusu şu büyük kutuların açıklaması belli ki burada yatıyordu.

ilhanx

Hidrolik mühendisimizin şuurunu kaybettiği noktadan kendine geldiği noktaya nasıl geldiği sorusu, bahçedeki yumuşak toprakta bulunan izler olmasa, sonsuza kadar cevap bulamayabilirdi. Biri çok küçük, diğeri de çok büyük ayaklı iki kişi tarafından taşınmıştı. Büyük ihtimalle, daha az cesaretli ve saldırgan olan sessiz İngiliz, kadınla beraber baygın adamı tehlikeden uzaklaştırmıştı.
"Evet," dedi mühendisimiz üzüntüyle bir kez daha Londra'ya dönmek üzere yerlerimizi alırken, "benim için çok hoş bir iş oldu doğrusu! Başparmağımı kaybettim, bin şilinimi kaybettim. Peki elime ne geçti?"
"Tecrübe," dedi Holmes gülerek. "Bu işe yarayabilir, biliyorsun. Hayatının sonuna kadar hatırlaman için bunu kelimelere dökmen yeter."

ASİL BEKAR

Lord St. Simon'm evliliği ve ardından tuhaf boşanması, talihsiz damadın içinde bulunduğu yüksek çevrelerde konuşulmaz olmuştu artık. Boşanmadan sonra çıkan yeni skandaller ile çirkin ayrıntıları, bu dört yıllık dramla ilgili dedikoduları gölgede bırakmıştı. Kamuya bütün gerçekler yansımadığı ve dostum Sherlock Holmes'un bu meselenin çözümünde büyük bir payı olduğunu bildiğim için, her şeyi en başından anlatmam gerektiğini düşünüyorum.
Ben evlenmeden birkaç hafta önce, Holmes ile Baker Sokağı'-ndaki odaları henüz paylaştığımız günlerdeydik; dostum, bir öğleden sonra gezintisinden döndüğünde masanın üzerinde onu bekleyen bir mektup buldu. O gün, aniden çıkan sonbahar rüzgârlarıyla birlikte hava yağmura dönünce ben de bütün gün dışarı çıkmamıştım. Afganistan'dan yadigâr, bacağımdaki Jezail kurşunu da bütün gün sızlayıp durmuştu. Rahat bir koltuğa oturmuş, bacaklarımı da bir diğerine dayamış, sonunda sıkılıp bir kenara atıncaya kadar bir sürü gazete okumakla geçirmiştim zamanımı. Bir yandan da masada duran, büyük bir taçla süslenmiş zarfa bakıp dostumun bu asil müşterisinin kim olduğunu merak etmiştim.
"Sana önemli bir mektup var," dedim dostum içeri girdiğinde. "Hatırladığım kadarıyla genelde sabahları balıkçılardan ve gel-git özcülerinden başka kimseden mektup almazdın."
"Evet, çok çeşitli bağlantılarım olduğu doğru," diye cevap verdi gülümseyerek. "Sıradan vakalar genelde daha ilginç olurlar. Şu masada duran ise, gittiğin yerde insanın canını sıkan veya bol bol yalan söylemesini gerektiren bir davetiyeye benziyor."
Mührü kopartarak içindekilere baktı.
"Yapmaya, ilgi çekici bir şey olabilir."
"Bir davetiye değil herhalde."
"Hayır, tamamen iş meselesi."
"Soylu bir müşteriden mi?"
"İngiltere'nin en büyüklerinden biri."
"Sevgili dostum, kutlarım seni."
"Emin ol ki Watson, müşterimin statüsü, meselesi kadar ilgilendirmiyor beni. Son zamanlarda gazeteleri okuyorsun, değil mi?"
"Haliyle," dedim köşedeki gazete yığınını göstererek. "Yapacak başka bir şey yoktu."
"Bak bu iyi; belki de bu konuda yardımcı olabilirsin bana. Ben suç haberleri ve kayıp ilanları dışında başka bir şey okumam da. Hele bu ikincisi verdiği iyi bilgiler yüzünden çok önemlidir benim için. Ama sen eğer son haberleri takip ettiysen, Lord St. Simon ve evliliği hakkında da bir şeyler okumuşsundur herhalde."
"Ah tabii, hem de büyük bir ilgiyle."
"Çok güzel. Elimdeki mektup Lord St. Simon'dan geliyor. Şimdi sana bu mektubu okuyacağım, sen de karşılığında gazeteden öğrendiklerini aktaracaksın bana. Okuyorum:
" 'SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES:
- Lord Backwater, fikirler ve sır tutma konusunda size sonuna kadar güvenebileceğimi söyledi. Bu yüzden, evliliğimle ilgili tatsız bir olay hakkında size danışmaya karar verdim. Scotland Yard'dan Bay Lestrade de bu meseleyle ilgileniyor ve kendisi sizin işbirliği nize karsı çıkmayacağını, hatta yararlı olacağınıza inandığını bildirdi. Öğleden sonra saat dörtte geleceğim. Eğer o vakitte başka bir randevunuz varsa umarım ertelersiniz çünkü bu mesele çok ciddi. - Görüşmek üzere
ROBERT ST.SİMON
"Grosvenor Malikânelerinden gönderilmiş, tüy kalemle yazılmış ve asil lordumuzun sağ küçük parmağına mürekkep sıçramış," diye söze girdi Holmes, mektubu katlayarak.
"Saat dörtte demiş. Şimdi saat üç. Bir saat içinde burada olur."
"O zaman senin de yardımınla meseleyi açıklığa kavuşturmak için vaktimiz var. Sen gazetelerdeki haberleri zaman sıralamasına göre dizerken ben de müşterimizin kim olduğuna bir bakayım." Şöminenin üstündeki raftan kırmızı kaplı bir cilt aldı. "İşte burada," dedi, kitabı kucağına yerleştirerek. "Lord Robert Walsingham de Vere St. Simon, Balmoral Dükü'nün ikinci oğlu. 1846'da doğmuş. Şu anda kırk bir yaşında ve yaş olarak evliliğe uygun. Bir dönem, koloni Sekreterliği yapmış. Babası Dük, bir zamanlar Dış İşleri Sözcüsüymüş. Bir yandan Plantagenet'lerle doğrudan kan bağları, bir yandan da Tudor'larla akrabalıkları

ilhanx

var. Burada pek aydınlatıcı bilgiler yokmuş. Sanırım sana dönmek zorundayım Watson, sağlam bilgiler sende."
"Aradığımı bulmakta zorluk çekmedim," dedim, "çünkü bilgiler hem yeni, hem de çok çarpıcı. Bir araştırma üzerindeyken başka meselelerle rahatsız edilmekten hoşlanmadığını bildiğim için sana aktarmaktan kaçınmıştım."
"Grosvenor'daki taşıma arabası meselesinden mi bahsediyorsun? Zaten bu mesele halloldu bile - ilk andan belliydi ya. Lütfen gazetelerden derlediklerini oku şimdi."
"Bulabildiğim ilk haber, birkaç hafta önce Morning Post'un dedikodu köşesinde yayınlanmış. Şöyle yazıyor: 'Söylentiler doğruysa Balmoral Dükü'nün ikinci oğlu Lord Robert St. Simon ile San Francisco, Kaliforniya'li toprak sahibi Aloysius Doran'ın tek kızı Ivan Hatty Doran arasında bir evlilik gerçekleşecek."
"Kısa ve öz," diye araya girdi Holmes, uzun, zayıf bacaklarını ateşe doğru uzatarak.
"Aynı haftanın sosyete gazetelerinden, birinde konuyu daha genişçe ele alan bir yazı bulunuyor. Şöyle diyor: 'Evlilik piyasasında da her şey kendi iç piyasamızın aleyhine gelişiyor. Büyük Britanya'nın soylu hanedanlarını teker teker Atlantik'in karşı yakasındaki kuzenlerimize kaptırıyoruz. Bu güzel istilacılara, geçen hafta bir yenisi daha eklendi. Aşk tanrısının oklarına yirmi yıldır dIrenen Lord St. Simon, sonunda pes etti ve Kaliforniya' lı bir milyonerin kızı olan Bayan Hatty Doran'la yakında evleneceklerini açıkladı. Westbury House kutlamalarında zarafeti ve güzelliğiyle dikkatleri çeken Bayan Doran evin tek çocuğu olduğu için, çeyizinin altı haneli rakamlara ulaşacağı söyleniyor. Balmoral Dükü'nün son birkaç yıldır tablolarını satmak zorunda kaldığı ve Lord St. Simon'ın Birchmoor'da küçük bir arazi dışında kendine ait hiçbir şeyinin kalmadığı bilindiğine göre, bu evlilikten kârlı çıkacak olanın sadece Kaliforniya'lı bayan olmadığı kesin.'"
"Başka bir şey yok mu?" diye sordu Holmes esneyerek.
"Aslında var. Hanover Meydanı'ndaki St. George Kilisesi'nde sade bir tören yapılacağı, birkaç samimi ahbabın çağrılacağı ve kutlamanın, Bay Aloysius Doran'ın yeni satın aldığı Lancaster'deki evinde düzenleneceği de eklenmiş. İki gün sonra ise - ki bu geçen Çarşamba'ya denk geliyor - kısa bir ilanla düğünün yapılmış olduğu ve halayının Lord Backwater'in Petersfield'daki evinde geçirileceği bildiriliyor. Gelin kaybolmadan önceki haberler böyle."
"Neyden önceki?" diye sordu Holmes irkilerek.
"Kadın kaybolmadan önce."
"Peki ne zaman kaybolmuş?"
"Düğünden sonraki ilk sabah."
"Gerçekten mi? Bak şimdi ilginç bir hal almaya başladı; biraz da dramatik tabii."
"Evet, benim de dikkatimi bu yüzden çekmişti."
"Genellikle ya törenden önce ya da balayı sırasında kaybolurlar. Şimdiye kadar böylesine rastladığımı hatırlayamıyorum. Lütfen, ayrıntıları anlatır mısın?"
"Ama çok yetersiz oldukları konusunda uyarmalıyım seni."
"Belki gerisini biz tamamlarız."
"Dünkü sabah gazetelerinden birinde çıkan bir makale, olayı çok iyi özetliyor. Başlığı şöyle: 'Ünlü Düğünde Garip Olay':
" 'Lord St. Simon'ın ailesi, evlilikle bağlantılı olarak meydana gelen garip ve üzücü olaylar yüzünden zor günler yaşıyor. Dün, gazetelerde de ilan edilen tören, sabah gerçekten de yapıldı; ama bir süredir ortalıkta dolaşan dedikoduların iç yüzü daha yeni yeni anlaşılmaya başladı. Yakınların olayı gizli tutmak istemelerine rağmen kamuoyuna o kadar yansıdı ki artık olanları örtbas etmenin anlamı kalmadı.
" 'Hanover Meydanı'ndaki St. George Kilisesi'ndeki sade törene, gelinin babası Bay Aloysius Doran, Balmoral Düşesi, Lord Backwater, Lord Eustace ve Leydi Clara St. Simon (damadın erkek ve kız kardeşleri) ve Leydi Whittington dışında kimse katılmadı. Törenden sonra, herkes Bay Aloysius Doran'm Lancaster'daki evinde hazırlanan kahvaltıya gitti. İsmi bilinmeyen bir bayanın, Lord St. Simon'la ilgili bazı iddiaları olduğunu söyleyerek kutlamaya müdahale etmek istemesi üzerine küçük bir kargaşa çıktığı söyleniyor. Kadın uzun tartışmalardan sonra uşaklar tarafından uzaklaştırılmış. Gelin ise şans eseri eve bu sevimsiz olaydan önce girerek diğerleriyle kahvaltıya oturmuş ama aniden rahatsızlandığını söyleyerek odasına çıkmış. Uzun süre gelmemesi üzerine, babası ona bakmaya gitmiş ama hizmetçilerden, kızının odaya kısa bir süreliğine uğradığını, bir ceket ve bir bone alarak aşağı indiğini öğrenmiş. Kapıcılardan biri, bir bayanın evden ayrıldığını gördüğünü ama diğerleriyle birlikte olduğunu düşündüğü için bu gidenin gelin olmasına ihtimal vermediğini belirtmiş. Bay Aloysius Doran, kızının kaybolduğuna emin olunca damatla birlikte polise başvurmuş ve bunun üzerine hemen soruşturmalara başlanmış. Ama geçen geceye kadar kayıp bayanın nerede olduğuna dair hiçbir bilgi alınamamıştır. Olayda çirkin bir oyun olduğu ve polisin, evin girişinde kargaşa yaratan kadını tutukladığı söyleniyor. Bu kadının, kıskançlık veya başka bir sebepten, gelinin garip kayboluşunda parmağı olmasından şüphelenildiği belirtiliyor.'"

ilhanx

"Hepsi bu mu?"
"Başka bir sabah baskısında küçük bir makale daha var."
"Devam et."
"Olay çıkaran Bayan Flora Miller'ın tutuklandığı yazıyor. Eskiden Allegro'da dansözlük yaptığı ve damadı birkaç yıldır tanıdığı öğrenilmiş. Basında daha fazla ayrıntı yok. Gerisi senin işin artık."
"Son derece ilginç bir vaka gibi görünüyor. Bunu kaçırmak istemem. Ama şimdi kapı çalıyor; saat dördü geçtiğine göre bu gelen asil müşterimiz olmalı. Gitmeyi aklından bile geçirme Watson, en azından hafızam için bir tanığa ihtiyacım var."
Hizmetçi çocuk kapıyı açarak; "Lord Robert St. Simon," diye takdim etti misafirimizi. Solgun yüzünde, hoş, kültürlü bir ifade ve insanları yönetmeyi iyi bildiğini gösteren kararlı gözleriyle bir beyefendi girdi içeri. Hafif kamburu ve yürürken bükülen dizleri, vaktinden önce yaşlanmış bir adam gibi görünmesine yol açıyordu. Şapkasını çıkarınca, saçlarının uçlardan beyazladığı ve tepesinin açıldığı belli oldu. Geniş yakaları, siyah frakı, beyaz ceketi, sarı eldivenleri, deri ayakkabıları ve açık renk tozluklarıyla züppeliğe varan özenli bir giyim tarzı vardı. Yavaşça odaya girdi ve kafasını soldan sağa çevirdi. Bir yandan da sağ elindeki gözlük zincirini sallıyordu.
"İyi günler Lord St. Simon," dedi Holmes, ayağa kalkıp önünde eğilerek. "Lütfen hasır sandalyeye oturunuz. Bu, dostum ve meslektaşım Dr. Watson. Ateşe biraz yaklaşın da bu meseleyi konuşalım."
"Siz de tahmin edersiniz ki, benim için çok üzücü bir durum bu, Bay Holmes. Mahvolmak üzereyim. Daha önceden de buna benzer vakaları çözdüğünüzü duydum, fakat herhalde hiçbiri şimdi olduğu gibi asil bir topluluğu ilgilendirmiyordu."
"Tam tersi."
"Efendim?"
"Böyle bir topluluktan son müşterim bir kraldı."
"Ah, gerçekten mi? Bilmiyordum. Hangi kral?"
"İskandinavya Kralı."
"Ne? O da mı karısını kaybetti?"
"Takdir edersiniz ki," dedi Holmes yumuşakça, "müşterilerimin meselelerinde, sizde de olacağı gibi bir gizlilik prensibim vardır."
"Elbette! Çok doğru! Çok doğru! Özür dilerim. Benim sorunuma gelince; bir fikir edinmeniz için her türlü bilgiyi vermeye hazırım."
"Teşekkür ederim. Şimdiye kadar, basına yansıyan tarafım öğrendim. Sanırım gelinin kaybolmasıyla ilgili şu makaleyi doğru kabul edebiliriz."
Lord St. Simon gazeteye şöyle bir göz attı. "Evet, buraya kadar hepsi doğru."
"Ama kesin bir yargıya varmak için fazlası gerekiyor. Sanırım size yönelteceğim soruların cevaplarıyla sonuca ulaşabilirim."
"Lütfen devam edin."
"Bayan Hatty Doran ile ilk kez nerede tanıştınız?"
"Bir yıl önce San Francisco'da."
"Amerika'da seyahatte miydiniz?"
"Evet."
"O zaman mı nişanlandınız?"
"Hayır."
"O halde ilişkiniz arkadaşçaydı."
"Onunla birlikteyken çok eğleniyordum ve o da bunun farkındaydı."
"Babası çok mu zengin?"
"Pasifik'in en zengin adamı olduğu söyleniyor."
"Servetini nasıl yapmış?"
"Madencilikten. Birkaç yıl öncesine kadar hiçbir şeyi yokmuş.
Sonra altın bulunca, çuvallar dolusu para kazanmış."
"Peki, genç bayanın, yani karınızın karakteri hakkında neler söyleyebilirsiniz?"
Gözlüklerini daha hızlı sallamaya başlamıştı şimdi. Sonra gözlerini ateşe dikti. "Bakın Bay Holmes," dedi, "babası zengin olmadan önce karım yirmili yaşlarındaymış. O süre boyunca maden kamplarında, ormanlarda, dağlarda dolaşarak büyümüş; yani eğitimini okuldan değil, doğadan almış. Sağlam yapılı, yabani ve özgür, geleneklere aldırmayan biri; yani bizim erkekten bozma dediğimiz tiplerden. Çok coşkulu ve sabırsız, bir yapısı var. Çabucak karar verir ve korkusuzca atılır. Öte yandan, özünde soylu bir kadın olduğunu bilmesem,"- hafifçe öksürdü - "ona şerefli ismimi bahsetmezdim. Kendini kahramanca feda edebilecek onurlu bir kadın o."
"Yanınızda bir fotoğrafı var mı?"

ilhanx

"Evet, bir tane getirdim." Cebinden sevimli bir kadın portresi çıkardı. Bir fotoğraf değil, fildişinden bir minyatürdü ve sanatçı, parlak siyah saçları, kocaman siyah gözleri ve ağzı ortaya çıkarmıştı. Holmes minyatürü uzun uzun ve dikkatlice inceledi, sonra Lord St. Simon'a geri uzattı.
"O zaman, genç bayan Londra'ya geldiğinde ilişkinizi tazelediniz, öyle değil mi?"
"Evet. Babas,ı Londra'ya gelirken onu da getirmişti. Birkaç kez buluştuk, nişanlandık ve şimdi de evlendik."
"Önemli bir miktar çeyiz de getirdi sanırım."
"Öyle, ama ailem için alışılmadık bir miktar değil,"
"Ve tabii ki, evlilik gerçekleştiği için bu size kalıyor."
"Bunu gerçekten hiç araştırmadım."
"Muhakkak. Bayan Doran'ı törenden önce gördünüz mü?"
"Evet."
"Neşeli miydi?"
"Hem de nasıl. Geleceğimiz hakkında konuşup duruyordu."
"Gerçekten mi? Bakın bu çok ilginç. Peki ya düğün sabahı?"
"Yine çok neşeliydi - en azından tören sonrasına kadar."
"Onda bir değişiklik mi fark ettiniz?"
"Doğrusunu söylemek gerekirse, onu ilk kez bu kadar aksi görüyordum. Ama bunun konumuzla ilgisi yok."
"Lütfen devam edin, her şeyi aniatın."
"Ah, yaptığı çocukçaydı. Koridordan geçerken elindeki buketini düşürdü - tam ön sıradayken. Haliyle bir an bir gecikme oldu, ama sırada oturan bir beyefendi buketi alarak hemen karıma verdi. Yani önemsiz bir olaydı ama ona bunu açtığımda beni tersledi ve yol boyunca anlaşılmaz bir şekilde surat asıp durdu."
"Gerçekten mi? Sırada bir beyefendi olduğunu söylemiştiniz. O zaman halktan birileri de vardı orada."
"Ah, evet. Kilise açıkken onları dışarı çıkarmak imkânsız oluyor."
"Bu beyefendi karınızın arkadaşlarından biri miydi?"
"Hayır, hayır; kibar bir beyefendiydi ama oldukça sıradan görünümlüydü. Orada olduğunu fark etmemiştim bile. Ama konudan biraz uzaklaşmıyor muyuz?"
"Leydi St. Simon törenden çıktığında eski neşesini kaybetmişti demek. Babasının evine gittiğinizde ne yaptı?"
"Hizmetçiyle konuştuğunu gördüm."
"Hizmetçisi kim?"
"Adı Alice. O da Amerikalı. Kaliforniya'dan gelirken onu da getirmişler."
"Özel bir hizmetçi mi?"
"Biraz öyle. Karım ona fazla serbestlik tanıyormuş gibi geldi bana. Ama Amerika'da bu tip şeylere daha farklı bakıyorlar zaten."
"Bu Alice ile ne kadar konuştu?"
"Ah, sadece birkaç dakika herhalde. Ben o anda başka şeylerle ilgileniyordum."
"Konuştuklarından hiçbir şey duymadınız mı?"
"Leydi St. Simon 'bir damar kapmak' gibi bir şeyler söylüyordu. Argo konuşmaya alışıktır. Ne demek istediğini anlamamıştım."
"Amerikan argosu bazen çok şey anlatabilir. Peki karınız hiz-metçisiyle konuşması bittikten sonra ne yaptı?"
"Kahvaltı odasına gitti."
"Kolunuza girmiş bir halde mi?"
"Hayır, tek başına. Böyle küçük meselelerde çok bağımsızdı. Sonra, masaya oturalı daha on dakika bile olmamıştı ki, aceleyle ayağa kalktı, birkaç özür geveledi ve odadan çıktı. Bir daha da geri dönmedi."
"Ama bu hizmetçi, Alice, hanımefendinin odasına çıktığını, gelin elbisesini değiştirdiğini ve bir bone takarak dışan çıktığını söylüyor, değil mi?"
"Evet. Sonrasında da karım, o sabah Bay Doran'ın evinde olay çıkarmış olan, şimdi de gözaltında bulunan Bayan Flora Miller'la birlikte Hyde Parkta yürürken görülmüş."
"Ah, evet. Ben de size bu genç bayan ve onunla ilişkiniz hakkında birkaç soru soracaktım."
Lord St. Simon omuzlarım silkti ve kaşlarını kaldırdı. "Birkaç yıldır dostça bir ilişkimiz vardı onunla - hem de çok dostça. Alleg-ro'da çalışırdı. Ben ona bonkörce davranmış, o da benden hiç şikayetçi olmamıştı, ama kadınları bilirsiniz işte Bay Holmes. Flora şirin, küçük bir hanımdı ama aşın derecede dik kafalıydı ve bana da derinden bağlıydı. Evlenmek üzere olduğumu öğrenince bana korkunç mektuplar yazmaya başladı ve doğrusunu söylemek gerekirse, töreni o kadar sade yapmamızın bir sebebi de kilisede bir skandal çıkmasını önlemek istememdi. Biz törenden geri döndükten sonra, evin kapısına geldi ve içeri

ilhanx

girmeye çalıştı. Kaba bir dille konuşmaya ve karıma tehditler savurmaya başladı; ama ben böyle bir şeyler olacağını tahmin ettiğim için hazırlıklıydım. Önceden çağırdığım sivil giyimli iki polis onu dışarı çıkardılar. Olay çıkarmanın bir işe yaramayacağını görünce sesini kesti."
"Karınız bütün bunları duydu mu?"
"Hayır, iyi ki duymadı."
"Ve sonra da bu aynı kadınla yürürken mi görüldü?"
"Evet. Scotland Yard'dan Bay Lestrade'in üzerinde durduğu nokta bu. Flora'nın karımı kandırarak dışarı çıkarttığını ve ona korkunç bir tuzak kurduğunu düşünüyorlar."
"Mümkün görünüyor."
"Siz de mi öyle düşünüyorsunuz?"
"Ben öyle bir şey söylemedim. Ama sizce de bu mümkün değil mi?"
"Flora bir karıncayı bile incitemez."
"Ama işin içine kıskançlık girince çok şey değişebilir. Lütfen söyleyin, sizin teoriniz nedir?"
"Bakın, ben buraya cevap almaya geldim, teorilerimi anlatmaya değil. Size bütün gerçekleri anlattım. Ama yine de fikrimi soruyorsanız, düğün heyecanı ve seçkin bir topluluğa girmiş olduğunu fark etmesi, karımda sinirsel bir rahatsızlık yaratmış olabilir."
"Yani aklını mı oynattı diyorsunuz?"
"Sırt çevirdiği şeyleri göz önüne alınca, bunun daha farklı bir açıklaması olamayacağını düşünüyorum."
"Tabii, bu da makul bir hipotez," dedi Holmes, gülümseyerek. "Pekâlâ Lord St. Simon, neredeyse bütün öğreneceklerimi öğrendim sanırım. Son olarak, kahvaltı masasında oturduğunuz yerden, pencereden dışarıyı görüp göremediğinizi sorabilir miyim?"
"Yolun öbür ucunu ve Parkı görebiliyorduk."
"Demek öyle. O halde sizi daha fazla alıkoymamın anlamı yok. Sizinle daha sonra yine haberleşiriz."
"Umarım bu sorunu çözerken şansınız yaver gider," dedi müşterimiz ayağa kalkarak.
"Çözdüm bile."
"Ne? Ne dediniz?"
"Çözdüğümü söyledim."
"Peki karım nerede o zaman?"
"Bu, çok geçmeden öğreneceğim bir ayrıntı."
Lord St. Simon kafasını salladı. "Korkarım bu o kadar da kolay olmayacak," dedi ve önümüzde gösterişli bir şekilde eğilerek odadan çıktı.
"Bütün bu sorgulamadan sonra bir viski soda ve bir puroyu hakkettim herhalde. Müşterimiz buraya gelmeden önce zaten meseleyi kafamda çözmüştüm."
"Aman Tanrım, Holmes!"
"Daha önce de benzer vakalar gördüm, ama hiçbiri bunun kadar ani gelişmemişti. Bütün incelemelerim sonunda tahminim doğrulanmış oldu."
"Ama senin duyduklarını ben de duydum."
"Fakat önceden yaşanmış vakaların bilgisinden yoksun olarak. Birkaç yıl önce Aberdeen'de ve Fransa-Prusya savaşından sonra da Münih'te buna benzer bir
şeyler olmuştu. Bu da o tip vakalardan biri. Ama bak kim gelmiş. İyi günler Lestrade! Masanın üzerinde boş bir bardak ve puro seni bekliyor."
Resmi dedektif, elinde siyah keten bir torbayla çıkagelmişti. Kısa bir selamdan sonra oturdu ve kendisine sunulan puroyu yaktı.
"Ne var, ne yok?" diye sordu Holmes, gözleri parlayarak. "Mutsuz görünüyorsun."
"Öyleyim. Şu lanet St. Simon vakası. Bir türlü işin içinden çıkamıyorum."
"Gerçekten mi? Beni şaşırtıyorsun."
"Böyle karmaşık bir mesele nerede görülmüş? Sanki bütün ipuçları parmaklarımın arasından kayıp gidiyor. Bütün gün üzerinde çalışıp durdum."
"Ve bu da ıslanmana yol açmış," dedi Holmes, elini müfettişin omzuna koyarak.
"Evet, parkı araştırıyorduk."
"Tanrı aşkına, ne için?"
"Leydi St. Simon'ın cesedini aradık."
Sherlock Holmes, sandalyesine yaslanarak kahkahalarla güldü.
"Trafalgar Meydanı'ndaki çeşmenin altını da kazsaydınız bari," dedi.
"Neden ki? Ne demek istiyorsun?"
"İkisinde de bu hanımefendiyi bulma ihtimaliniz aynı da ondan."
Lestrade dostuma kızgın bir bakış attı. "Galiba her şeyi biliyorsunuz," dedi.
"Ah, sadece gerekli bilgileri duydum ama son kararımı vermeme yetti."

ilhanx

"Gerçekten mi? Peki parkı araştırmak boşuna mıydı?"
"Sanırım."
"Peki o zaman nasıl oldu da bunu orada bulduk?" Çantasını açtı ve beyaz ipekten bir gelinlik, bir çift saten ayakkabı, bir buket ve bir duvak çıkardı ortaya. Hepsi de suda durmaktan sırılsıklam olmuş ve rengi atmıştı. "Bir de bu," dedi, hepsinin üstüne bir alyans koyarak. "Alın size çözmeniz gereken bir bilmece Bay Holmes."
"Ah, haklısın!" dedi dostum. "Bunları kanalizasyonda mı buldunuz?"
"Hayır. Parkın bir köşesinde bulundu. Onun elbiseleri olduğunu anlayınca da cesedin yakınlarda olacağını düşündüm."
"Benzer bir akıl yürütmede bulunursak, her insanın cesedi gardırobunun yakınlarında bulunur diyebiliriz. Bununla nereye varmak istediğini söyle lütfen."
"Flora Miller'ın, bu kaybolma hikayesiyle olan ilişkisini ortaya çıkarmak istiyorum."
"Korkarım, bu çok zor."
"Gerçekten de öyle mi düşünüyorsun?" diye atıldı Lestrade, biraz da imalı bir şekilde. "Holmes, korkarım ki bu akıl yürütme işinde pek pratik değilsin sen. Şu kısacık süre içinde bile iki gafın oldu. Bu elbisenin Flora Miller'la bağlantısı var."
"Peki nasıl?"
"Elbisenin cebinde bir kart kutusu var. Kart kutusunda da bir not." Notu önündeki masaya açtı. "Şunu dinle: 'Her şey hazır olduğunda beni görürsün. Hemen gel. F.H.M.' Şimdi, benim teorime göre Flora Miller, Leydi St. Simon'ı kandırarak dışarı çıkarttı ve işbirlikçileriyle onu kaçırdılar. İsminin baş harfleriyle imzaladığı bu notu kapıda cebine sıkıştırdı ve dışarı çıkmasını sağladı."
"Çok güzel, Lestrade," dedi Holmes gülerek. "Gerçekten de çok iyisin. Şuna bir de ben bakayım." Notu umursamaz bir tavırla aldı ama alır almaz dikkatle incelemeye başladı. Sonunda neşeyle bağırdı. "Bu gerçekten çok önemli," dedi.
"Bak sen! Öyle mi gerçekten?"
"Kesinlikle. Kutlarım seni." '
Lestrade kazandığı zaferin coşkusuyla ayağa kalktı ve Holmes'-un yanına gitti. "Fakat," diye bağırdı, "yanlış tarafına bakıyorsun!"
"Tam tersine, doğru tarafı bu."
"Doğru tarafı mı? Delirdin mi? Not öbür tarafa yazılı işte."
"Ama bu tarafında da bir otel faturasının bir parçası görülüyor. Dikkat çekici."
"Bir şey yok ki. Ben de gördüm," dedi Lestrade. " '4 Ekim, oda 8 şilin, kahvaltı 2 şilin 6 peni, kokteyl 1 şilin, öğle yemeği 2 şilin 6 peni, bir bardak şarap 8 peni.' Başka da bir şey yok."
"Belki de. Ama yine de önemli. Nota gelince, o da önemli tabii, en azından ismin baş harfleri. Yine kutlanm seni."
"Yeteri kadar zaman kaybettim," dedi Lestrade kalkarak. "Ben sıkı çalışırım; öyle, ateşin başında oturup teoriler yazmam. İyi günler Bay Holmes. Bakalım bu meseleyi önce kim çözecek." Elbiseleri çantaya tıkarak kapıya yöneldi.
"Sana son bir önerim olacak Lestrade," dedi Holmes, rakibi kapıdan çıkarken. "Meselenin gerçek çözümünü söyleyeyim sana. Leydi St. Simon hikâye. Öyle biri yok; hiç de olmadı."
Lestrade dostuma üzgün bir ifadeyle baktı. Sonra bana döndü, başını salladı ve çıkıp gitti.
Dış kapıyı henüz kapatmıştı ki Holmes da ayağa kalkarak paltosunu giydi. "Adam çalışma konusunda haklı," dedi, "o yüzden Watson, seni bir süre daha gazetelerinle baş başa bırakacağım."
Sherlock Holmes gittiğinde saat beşi biraz geçiyordu ama benim yalnız kalacak pek vaktim olmamıştı çünkü bir saat içinde, elinde büyük bir kutuyla bir adam çıkageldi. Yanındaki gençle birlikte kutuyu açarak odamızın mütevazı maun masasının üstüne nefis bir sofra kurmaya başladılar. Çok şaşırmıştım. Çulluk, sülün, kaz ciğeri ezmesi ve antika şişeler içinde şaraplardan oluşan mönü iştah kabartıcıydı.
Ziyaretçilerim, bütün bunları yerleştirdikten sonra, parasının ödendiğini ve bu adrese ısmarlandıkları dışında bir şey söylemeden, Binbir Gece Masallarındaki cinler misali geldikleri gibi gittiler.
Sherlock Holmes dokuzdan önce geldi. Ciddi görünüyordu ama gözlerinde gördüğüm bir ışık, vardığı sonuçlarda yanılmamış olduğunu gösteriyordu.
"Demek sofrayı hazırlamışlar," dedi ellerini ovuşturarak.
"Birilerini bekliyorsun herhalde. Sofra beş kişilik de."
"Evet sanırım bazı misafirlerimiz olacak," dedi. "Lord St. Si-mon'm henüz gelmemiş olmasına da şaşırdım aslında. Ama dur! Bu duyduklarım onun ayak sesleri olsa gerek."
Gerçekten de öğlendeki müşterimiz girdi içeri. Gözlüklerini her zamankinden daha hızlı sallıyordu ve aristokrat yüzünde rahatsız bir ifade vardı.
"Mesajımı aldınız demek," dedi Holmes.

ilhanx

"Evet ve itiraf etmeliyim ki yazdıklarınız beni ürküttü. Bütün bunların doğru olduğuna emin misiniz?"
"Hemen hemen."
Lord St. Simon bir sandalyeye çöktü ve elini alnına götürdü.
"Aile fertlerinden birinin böyle küçük düştüğünü duyunca, dük ne diyecek?" diye söylendi kendi kendine.
"Tamamen şanssızlık ama. Küçük düşme konusunda da pek emin değilim."
"Ah tabii, ama siz farklı bir açıdan yaklaşıyorsunuz."
"Burada kimseyi suçlu bulamıyorum. Yapılma şekli utanç verici olsa da hanımefendinin başka şansı yoktu bence. Ona akıl verecek kimsesi olsaydı..."
"Büyük bir utançtı," dedi Lord St. Simon, parmaklarıyla masaya vurarak.
"Bu zavallı kızı bağışlamalısınız. Basma gelenler, eşi benzeri görülmedik bir şey."
"Kesinlikle affetmem. Çok kızdım. Utanç verici bir şekilde kullanıldım."
"Sanırım kapı çalıyor," dedi Holmes. "Evet, yukarı çıkanlar var. Sizi tek başıma ikna etmekte zorlanırım diye birkaç taraftar çağırmıştım Lord St. Simon." Kapıyı açtı, içeriye bir hanım ve bir beyefendiyi aldı.
"Lord St. Simon," dedi, "tanıştırayım; Bay ve Bayan Francis Hay Moulton. Sanırım bayanı zaten tanıyorsunuz."
Müşterimiz, gelenleri görünce koltuğundan fırladı ve gözleri yerde, eli ceketinin göğsünde dimdik ayakta durmaya başladı. Tam bir 'onuru kırılmış adam' portresiydi. Bayan, ileri doğru birkaç adım atarak elini Lorda uzatsa da o, gözlerini kaldırmamakta ısrar etti. Kadının yalvaran yüzüne karşı koymak zordu.
"Kızgınsın Robert," dedi. "Ve bunun için haklısın da."
"Lütfen özür dileme," dedi Lord St. Simon acı bir şekilde.
"Ah, evet, sana gerçekten çok kötü davrandım. Gitmeden önce seninle konuşmalıydım ama o kadar afallamıştım ki, Frank'-i burada tekrar gördüğümden itibaren ne yaptığımı ve dediğimi bilmiyordum. Kilisede nasıl oldu da bayılmadım bilemiyorum."
"Meseleyi konuşurken yalnız kalmak ister miydiniz Bayan Mo-ulton?"
"Benim fikrimi sorarsanız," diye söze girdi garip görünümlü adam, "bu meselede zaten gizlilik kalmadı artık. Ben kendi payıma, bütün Avrupa ve Amerika'nın bunları duymasını istiyorum." Ufak tefek, esmer bir adamdı. Tıraşlı ve keskin hatlı yüzünde dikkatli bir ifade vardı.
"O zaman hikâyemizi anlatalım olsun bitsin," dedi bayan. "Frank ve ben, 84'te Rockies yakınlarında, babamın çalıştığı McQuire kampında tanıştık. Nişanlandık da. Ama bir süre sonra babam zengin bir damar bulup çok para kazanmaya başlamasına rağmen zavallı Frank bir şey çıkaramamıştı. Babam zenginleştikçe Frank de fakirleşiyordu; babam sonunda bu nişan konusunu bir daha duymak istemediğini söyleyerek beni Frisco'ya götürdü. Frank kolay kolay pes etmedi
ama; beni oraya kadar takip etti ve biz, babamdan gizli olarak görüşmeye devam ettik. Bir duysa çılgına dönerdi; bu yüzden her şeyi aramızda halletmeye karar verdik. Frank, gidip altın bulacağını ve babam kadar zengin olmadan geri dönmeyeceğini söyledi. Bunun üzerine ben de onu ölene kadar bekleyeceğime ve o yaşadığı sürece başka kimseyle evlenmeyeceğime söz verdim. 'O zaman neden hemen şimdi evlenmiyoruz,' dedi, 'böylece ben de emin olurdum. Geri dönene kadar kocalık iddia etmeyeceğimi de biliyorsun.' Böylece konuşup anlaştık ve bir rahibin huzurunda evlendik; sonra da Frank altın aramaya, ben de babamın yanına döndüm.
"Sonra Frank'in Montana'da olduğunu, oradan Arizona'ya geçtiğini ve oradan da New Mexico'ya gittiğini öğrendim. Bir gün, gazetede bir madenci kampının Apaçiler tarafından basıldığını ve öldürülenlerin arasında Frank'in de olduğunu okudum. Bunu görür görmez bayılmışım. Sonraki aylarda da hastalıktan yatağa düştüm. Babam iyi olmadığımı düşünerek Frisco'nun bütün doktorlarına götürdü durdu beni. Bir iki yıl boyunca hiç haber alamayınca Frank'in gerçekten öldüğüne inandım. Sonra Lord St. Simon Fris-co'ya geldi, biz Londra'ya gittik, sonunda da bir evlilik ayarlandı. Babam her şeyden çok memnundu ama ben, hep, Frank'in kalbimdeki yerini dünya üzerinde kimsenin dolduramayacağını düşünüyordum.
"Yine de Lord St. Simon'la evlenseydim görevlerimi kesinlikle yerine getirirdim. Aşkımıza gem vuramıyoruz ama en azından hareketlerimizi kontrol edebiliriz. Ona iyi bir eş olmak dileğiyle gittim kiliseye. Kilisede Frank'i gördüğümde neler hissettiğimi tahmin edebilirsiniz. Başlangıçta onu hayalet sandım, fakat tekrar baktığımda yine orada durduğunu gördüm. Gözlerinde, onu gördüğüme sevinip sevinmediğimi soran meraklı bir bakış vardı sanki. O anda nasıl oldu da kendimden geçmedim hayret ediyorum. Çevremdeki her şey dönmeye ve rahibin sözleri kulağımda bir vızıltı gibi çınlamaya başladı. Ne yapacağımı bilemiyordum. Töreni durdurup bir olay mı çıkarmalıydım? Ona yeniden baktım; beni anlamış gibiydi, çünkü parmağını dudaklarına götürmüş susmamı işaret ediyordu. Sonra onun bir kâğıt parçasına bir şeyler yazdığını gördüm ve bunun bir not olduğunu anladım. Onun oturduğu sıranın önünden geçerken elimdeki buketi ona doğru düşürdüm ve o, çiçekleri bana uzatırken notu da elime sıkıştırıverdi. İstediği zaman onunla gidip gitmeyeceğimi soran kısa bir nottu. Ona karşı görevimden bir an için bile şüphe duymadığım için istediği her şeyi yapmaya hazırdım.

ilhanx

"Eve döndüğümde, Frank'i Kaliforniya'dan tanıyan hizmetçime her şeyi anlattım ve kimseye hiçbir şeyden bahsetmemesini, birkaç eşya ve elbise hazırlamasını söyledim. Lord St. Simon'la konuşmam gerekirdi biliyorum, ama annesi ve diğer bütün o büyük insanların önünde bunları konuşmak gözümü korkuttu açıkçası. Önce kaçıp her şeyi daha sonra anlatmaya karar verdim. Masaya oturalı on dakika olmamıştı ki yolun öbür yanında Frank'-i gördüm. Bana işaret etti ve Parkın içine doğru yürümeye başladı. Masadan kalktım, yukarı çıkıp eşyalarımı aldım ve onun peşinden gittim. Lord St. Simon'la ilgili bir şeyler anlatmaya çalışan bir kadın çıktı karşıma - duyduklarımdan anladığım kadarıyla evlilikle ilgili bir sırdan bahsediyordu - ama ondan kurtulmayı başardım ve kısa bir süre sonra Frank'le buluştum. Birlikte bir faytona binerek Gordon Meydanı'ndaki bir eve gittik. Onca yıl bekledikten sonra gerçek kocama kavuşmuştum işte. Frank her şeyi anlattı. Apaçilere esir düşmüş, sonra kaçmıştı; Frisco'ya gelmiş, hayatından umudumu kestiğimi öğrenmiş, İngiltere'ye gitmiş - beni sürekli takip etmişti. Nihayet ikinci düğünümün sabahında bulmuştu beni.
"Bir gazetede gördüm," diye açıkladı Amerikalı. "Kilisenin ismi verilmişti ama hanımefendinin nerede yaşadığı belirtilmemişti."
"Sonra ne yapacağımızı tartışmaya başladık. Frank tam bir açıklıktan yanaydı ama ben o kadar utanıyordum ki, onları göreceğime yerin dibine girerdim daha iyi. Belki de babama, hayatta olduğumu bildiren bir telgraf yeterdi. O kahvaltı masasında oturmuş dönmemi bekleyen Lordları ve Leydileri düşünmek korkunçtu. Bunun üzerine, izim bir daha bulunmasın diye Frank, düğün giysilerimi bir yığın yapıp kimsenin bulamayacağı bir yere attı. Bu beyefendi, yani Bay Holmes, akşama doğru gelmeseydi - ki bizi bulmayı nasıl başardı aklım almıyor - biz yarın Paris'e gitmiş olacaktık. Ama kendisi bir hata yapmakta olduğumu, Frank'in açıklık konusunda haklı olduğunu ve eğer her şeyi gizli tutarsak büyük bir yanlışlık yapacağımızı anlattı. Lord St. Simon'la baş başa bir görüşme yapma şansı vereceğini söyleyince biz de hemen buraya geldik. Artık her şeyi öğrendin Robert. Sana acı verdiğim için çok üzgünüm. Umarım benim hakkımda çok kötü şeyler düşünmezsin."
Lord St. Simon bu uzun hikâyeyi katı tavrını değiştirmeden, kaşları çatık, dudakları sımsıkı kapalı bir halde dinlemişti.
"Özür dilerim," dedi, "ama özel ilişkilerimi toplum önünde tartışmak hiç huyum değildir."
"Peki beni affetmeyecek misin? Ayrılmadan önce benimle el sıkışmayacak mısın?"
"Ah tabii, eğer seni memnun edecekse." Elini uzattı ve ona uzanan eli soğukça sıktı.
"Keşke," dedi Holmes, "birlikte dostça bir akşam yemeği yesek."
"Benden çok şey istiyorsunuz," diye yanıtladı Lord hazretleri. "Bu son gelişmelere boyun eğmek zorunda kalmış olabilirim ama olanlardan sonra da oturup eğlenemem. Sanırım hepinize iyi geceler dileyip gitmeliyim." Önümüzde gösterişlice eğilerek odadan çıktı.
"En azından siz bize eşlik edin o halde," dedi Sherlock Holmes. "Bir Amerikalıyla tanışmak benim için her zaman bir zevk olmuştur Bay Moulton. Zamanında bir monarşinin yaptığı çılgınlıkları ve birkaç bakanın hatalarının, ileride çocuklarımızın aynı dünya ülkesinin vatandaşları olarak ortak bir bayrak altında yaşamalarını engelleyemeyeceğine inananlardan biriyim."
"Çok ilginç bir vaka oldu," diye söze girdi Holmes, misafirlerimiz gittikten sonra. "İlk bakışta anlaşılmaz görünen bir meselenin ne kadar basit bir açıklaması olabileceğini gösteren örnek bir olay sayılabilir. Genç bayanın anlattığı olay
zinciri ne kadar doğalsa, Scotland Yard'dan Bay Lestrade'in vardığı sonuçlar da o kadar garip."
"Yani sen başından beri hiç yanılmadın aslında, öyle mi?" "İlk başta iki nokta açıktı; biri, bayanın evlenmeye hevesli olması, diğeri de eve döndükten beş dakika sonra buna pişman olması. Demek ki fikrini değiştirmesine sebep olan bir şeyler olmuştu o sabah. Peki bu ne olabilirdi? Dışarıdayken kimseyle konuşmuş olamazdı, çünkü damatla birlikteydi. Ama birilerini görmüş olabilirdi. Burada çok uzun süredir kalmadığı için, bir bakışla planlarını değiştirmesine sebep olacak kadar derin bir etki yaratacak kimdiyse, Amerika'dan gelmiş olmalıydı. Bu Amerikalı olabilirdi ve üzerinde nasıl böyle büyük bir etki yaratabilirdi. Bir sevgili, bir koca olabilirdi. Genç kızlığını garip yerlerde geçirmiş olduğunu biliyordum. Lord St. Simon'ı dinlemeden önce bu noktaya kadar gelmiştim. Kilisedeki adamdan, gelinin tavırlarındaki anı değişiklikten, bir not iletmek için tasarlandığı açıkça belli olan buketi düşürme olayından, kadının özel hizmetçisiyle konuştuğundan da bahsedince her şey açıklığa kavuşmuş oldu. Bir de hizmetçiyle konuşurken duyduğunu söylediği "damar kapma"nın, madenci jargonunda, birinin özel damarını ele geçirme olduğunu bildiğimden bu noktayı da açıklığa kavuşturmuş oldum. Bir adarnla kaçmıştı ve bu adam ya bir sevgili, ya da eski bir kocaydı - ki bu ikincisinin olma ihtimali daha yüksekti."
"Peki onları nasıl buldun?"
"Bu zor olabilirdi, ama dostumuz Lestrade'ın elinde, değerini bilmediği önemli bir bilgi vardı. Nottaki baş harfler de önemliydi ama daha da değerlisi, bu hafta içinde Londra'nın en seçkin otellerinden birinde kalınmış olmasıydı."

ilhanx

"îyi ama seçkin bir otel olduğunu nasıl anladın?"
"Seçkin fiyatlarından. Bir yatak için sekiz şilin, bir bardak şarap içinse sekiz peni, otelin ne kadar pahalı olduğunu gösteriyordu. Londra'da bu kadar pahalı otellerin sayısı çok değildir. Northumberland Caddesi'ndeki ikinci otelin kayıtları incelettim ve otelcle Francis H. Moulton adında bir Amerikalının kaldığım, önceki gün ayrıldığını ve notun arkasındaki faturanın aynısını kestiğini öğrendim. Mektupların Gordon Meydanı'ndaki adresine gönderilmesini istemişti; bunun üzerine ben de o adrese gittim ve şans eseri sevgili çifti buldum. Durumlarını hem kamuya, hem de Lord St. Simon'a açıkça anlatmalarının daha iyi olacağı yönünde tavsiyede bulundum ve onlara burada buluşmaya teklif ettim. Sen de gördün, sözlerinde durdular."
"Ama pek işe yaramadı," dedim. "Lord hiç de iyi davranmadı.
"Ama Watson," dedi Holmes gülümseyerek, "bütün bu olaylardan ve düğünden sonra bir anda hem karını, hem de yüklü bir serveti kaçırsaydın sen de pek iyi davranmazdın herhalde. Sonuçta Lord St. Simon'ı anlayışla karşılamalıyız ve onun durumuna düşmediğimiz için şükretmeliyiz. Şimdi yaklaş ve kemanımı ver; çünkü artık önümüzde çözmemiz gereken tek problem, bu soğuk sonbahar akşamlarını nasıl geçireceğimiz."

ZÜMRÜT TAÇ

I

"Holmes," dedim bir sabah, pencereden sokağa bakarken, "yolda yürüyen bir deli var. Yakınlarının onu böyle yalnız başına bırakmış olmaları ne kadar üzücü."
Dostum, koltuğundan ağır hareketlerle kalktı ve elleri sabahlığının cebinde, omzumun üzerinden bakmaya başladı. Bulutsuz, serin bir Şubat sabahıydı ve dünden kalma karlar yeri kalın bir örtü gibi kaplamış, kış güneşinin altında parlıyordu. Baker Sokağı'nın ortasındaki karlar trafik yüzünden erimişti ama kaldırımların dipleri hâlâ bembeyazdı. Gri kaldırımlar temizlenmiş ve küreklenmişti ama tehlikeli derecede kaygan oldukları için fazla yaya yoktu. Aslında, garip davranışları dikkatimi çeken beyefendinin dışında, Metropolitan İstasyonu yönünden gelen kimse yoktu.
Elli yaşlarında, uzun boylu, şişmanca bir adamdı. Güçlü bir ifadesi ve kendinden emin bir yapısı vardı. Siyah frakı, parlak şapkası, şık kahverengi tozlukları ve gri pantolonuyla zengin ama iç karartıcı bir stilde giyinmişti. Ama davranışları, giysileri ve görünümüne aykırıydı. Yorgun olmasına rağmen koşmakta kararlı biri gibi ara sıra hızla ileri atılıyor, sonra yine yavaşlıyordu. Koşarken ellerini aşağıya yukarıya sallıyor; kafasını bir o yana, bir bu yana yatırıyor ve yüzünü en olmadık şekillere sokuyordu.
"Bu adamın derdi ne böyle?" diye sordum. "Sürekli evlerin kapı numaralarına bakıyor."
"Sanırım buraya geliyor," dedi Holmes, ellerini ovuşturarak.
"Buraya mı?"
"Evet. Herhalde bana danışmak istiyor. Sanırım bu belirtileri daha önce de gördüm. îşte! dememiş miydim?" O bunları söylerken adam oflaya puflaya kapımıza kadar koşmuş ve evi ayağa kaldıracak kadar şiddetle zile asılmıştı.
Birkaç saniye içinde odamızdaydı. Hâlâ hızlı hızlı nefes alıyor ve garip el kol hareketleri yapıyordu; ama gözlerinden öylesine büyük bir keder ve çaresizlik okunuyordu ki gülümsememiz bir anda endişe ve acımaya dönüştü. Bir süre hiçbir şey söyleyemeden kıvranıp durdu. Artık aklının sınırlarına gelmiş bir adam gibi saçını başını yoluyordu. Sonra aniden ayağa fırlayıp kafasını duvara şiddetle çarptı. Hemen atılıp yardım ettik. Sherlock Holmes, adamı rahat bir sandalyeye oturttu ve o da yanına oturarak bütün ustalığıyla sakin ve yatıştırıcı bir ses tonunda konuşmaya başladı adamla.
"Bana hikâyenizi anlatmaya geldiniz, değil mi?" dedi. "Acele ettiğiniz için biraz yorulmuşsunuz. Biraz soluklanana kadar oturun. Küçük sorununuzla sonra da ilgilenebiliriz."
Adam birkaç dakika derin nefes alarak oturdu. Duygularıyla mücadele ediyor gibiydi. Sonra mendiliyle alnım sildi ve yüzünü bize çevirdi.
"Benim deli olduğumu sanıyorsunuz herhalde," dedi.
"Büyük bir sorununuz olduğunu görebiliyorum," diye yanıtladı Holmes.
"Tanrı şahidim ya, gerçekten de öyle! Aklımı kaçırmama yol açacak kadar büyük, bir o kadar da korkunç bir bela bu. Şimdiye kadar alnıma leke sürdürtmemişsem de bir rezalete dayanabilirim. Özel sorunlar ise zaten herkesin başına gelir, ama bu ikisi bir araya gelince - hem de en korkunç şekliyle - ruhumu sarsmaya yetti. Bir de bu meselede yalnız olmadığımı eklerseniz, en soylu insan bile bir yolu bulunmadıkça bu acıdan kurtulamaz."
"Lütfen kendinizi toparlayın bayım," dedi Holmes, "bana kim olduğunuzu ve başınıza gelenleri açık açık anlatın."
"İsmim," dedi konuğumuz, "belki de size hiç yabancı gelmeyecektir. Ben Alexander Holder'ım. Threadneedle Sokağı'ndaki Hol-der&Stevenson şirketinin ortağıyım."

ilhanx

Londra'daki ikinci büyük özel bankaya ait olduğundan, bu isim gerçekten de yabancı değildi bize. Londra'nın ileri gelenlerinden birini böyle acınacak duruma düşüren ne olabilirdi acaba? Son bir çabayla hikâyesini anlatmaya koyulana kadar merakla bekledik.
"Vakit nakittir," dedi. "Onun için polis müfettişi sizin yardımınıza başvurmamı tavsiye edince hemen size koştum. Baker Sokağı'na tramvayla geldim ve bu karda faytonlar yavaş gider diye kalan yolu yürüyerek gelmeyi tercih ettim. Herhalde pek antrenmanlı olmadığım için de nefes nefese kaldım. Şimdi daha iyiyim. Gerçekleri size kısaca ve bütün açıklığıyla anlatmaya başlayabilirim.
"Siz de bilirsiniz ki bankacılıkta başarılı olmak için kaynaklarımıza yatırımlar bulmamız ve bağlantılarımızı artırarak daha çok müşteriye ulaşmamız gerekir. Bunun en iyi yolu da kredi vermektir ve bunun için de teminat şarttır. Son birkaç yıl içinde bu yönde çok başarılı olduk ve birçok soylu aileye, ellerindeki tablolar, kitaplıklar veya diğer eşyaları karşılığında oldukça yüklü miktarlarda krediler verdik.
"Neyse, dün sabah büromda oturmuş işlerime bakarken bir not aldım. Üzerindeki ismi görünce biraz irkildim, çünkü, size sadece dünyaca tanınmış bir isim olduğunu söylemekle yetineceğim birinden geliyordu. Kendisi biraz sonra odama girdi ve sevimsiz bir işi bir an önce halletmek ister gibi hemen iş konuşmaya girişti.
" 'Bay Holder,' dedi, 'kredi verdiğinizi duydum.'
" 'Teminat sağlamsa tabii,' diye cevap verdim.
" 'Bu benim için ciddi bir durum,' dedi. 'Acilen 50.000 sterline ihtiyacım var. Tabii böyle önemsiz bir miktarı dostlarımdan da temin edebilirdim ama onları karıştırmak istemediğim için bu işi kendim yürütmeyi tercih ettim. Siz de kabul edersiniz ki benim konu-mumdaki birinin borç altına girmesi pek akıllıca olmaz.'
" 'Bu miktarı ne kadar süreliğine istediğinizi sorabilir miyim acaba?' dedim.
" 'Önümüzdeki Pazartesi'ye yüklü bir miktar alacağım var; o zaman faiziyle geri verebilirim size. Ama parayı hemen şimdi almam şart.'
" 'Elimde olsa,' dedim, 'bu parayı size hemen kendi cebimden verirdim. Ama bu durumda şirket adına vereceğime göre, ortağımla konuşmam gerekiyor ve zorunlu bazı işlemleri halletmemiz şart.'
" 'Bir an önce halletseniz iyi olur,' dedi.
"Cebinden siyah bir kutu çıkararak sandalyenin yanma koydu. 'Zümrüt Tacı duymuşsunuzdur herhalde,' dedi.
" 'İmparatorluğun en değerli mücevherlerinden biridir,' dedim.
" 'Çok doğru.' Kutuyu açtı ve yumuşak kadifeler içine yerleştirilmiş mücevheri gösterdi. Ta kendisiydi. 'Otuz dokuz tane büyük boy zümrüt ve paha biçilmez bir altın zincir' dedi. 'Sizden istediğim paranın en az iki katı eder. Teminat olarak size bunu vermeye hazırım.'
"Kutuyu elime aldım ve şaşkınlık içinde müşterime baktım.
" 'Değerinden şüphe mi ediyorsunuz yoksa?' diye sordu.
" 'Hayır, kesinlikle değil. Ama sadece...'
" 'Nasıl oluyor da bunu size veriyorum değil mi? İçiniz rahat olsun. Eğer dört gün içinde geri alabileceğimi bilmesem bunu yapmayı aklıma bile getirmezdim. Paha biçilmez bir şaheserdir. Teminat yeterli mi?'
" 'Fazlasıyla.'
" 'Anlayacağınız üzere Bay Holder, bu, size duyduğum güveni gösteren güçlü bir delil. Bu yüzden, bunun gizli kalacağı ve hiçbir dedikoduya yol açmayacağı konusunda eminim. Hepsinden ötesi, özenle korunması gerekiyor, çünkü aksi takdirde büyük bir skandal kopacaktır. Başına en ufak bir şey gelirse hepsini kaybettik demektir, çünkü üzerindeki zümrütlerin dünyada eşi benzeri yok. Ama bütün güvenimle size teslim ediyorum ve pazartesi sabahı bizzat gelip kendim geri alacağım.'
"Müşterimin acelesi olduğunu görerek başka bir şey söylemedim ve veznedarımı çağırarak kendisine elli adet 1000 sterlin ödenmesini söyledim. Herkes gidip de masanın üzerinde duran değerli kutuyla tek başıma kaldığımda, üzerimdeki bu büyük sorumlulukla ilgili kötü kötü şeyler gelmeye başladı aklıma. Ulusal bir servet gözüyle bakıldığı için, başına en ufak bir talihsizlik geldiğinde büyük bir skandal kopacağı kesindi. Sorumluluğu üzerime aldığıma pişman olmaya başlamıştım bile. Ama artık yapacak bir şey olmadığından mücevheri kendi özel kasama kilitledim ve işimin başına döndüm.
"Akşam olduğunda, böyle değerli bir şeyi büromda bırakmanın hiç de akıllıca olmayacağını düşündüm. Banka kasaları daha önce de soyulmuştu, bu kez benimkinin soyulmayacağı ne belliydi? Aman Tanrım, ne kadar güç bir duruma düşerdim kim bilir! Böylece önümüzdeki birkaç gün boyunca işe gelip giderken kasayı yanımda taşımaya, gözümün önünden ayırmamaya karar verdim. Bir araba çağırdım ve yanımda mücevherle Streatham'deki evime gittim. Huzursuzluğum, üst kata çıkıp kutuyu yatak odasındaki dolabıma kilitleyene kadar da geçmedi.
"Şimdi size biraz da ev halkından bahsedeyim Bay Holmes, çünkü meseleyi çok iyi kavramanızı istiyorum. Seyisim ve uşağım evin dışında yattıkları için onları

ilhanx

ayrı tutabiliriz. Onların dışında, yıllardır bizimle olan ve güvenilirliklerinden kuşku duymayacağım üç tane bayan hizmetçim var. Bir de sadece birkaç ay önce benimle çalışmaya başlayan yardımcı hizmetçi Lucy Parr. Ama o da mükemmel bir kişiliğe sahip; şimdiye kadar hiç şikâyetim olmadı. Çok güzel bir kız olduğu için hayranları ara sıra ortalıkta dolaşıyor ama tek kusuru bu; onun dışında her açıdan çok iyi bir kızdır.
"Hizmetçiler dışında ailemin kendisi o kadar küçük ki tarif etmem pek zamanımı almayacaktır. Ben dulum ve bir tek oğlum, Arthur var. Arthur beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattı Bay Holmes, hem de çok büyük. Bu konuda kendim de suçluyum, biliyorum. Herkes onu çok şımarttığımı söylüyor. Haklılar da. Ama sevgili karım öldüğünde, bir tek oğlum kalmıştı sevebileceğim. Yüzündeki gülümsemenin bir an için bile kaybolmasına dayanamıyordum. Hiçbir isteğini geri çevirmedim. Keşke biraz daha katı olsaydım; bu ikimiz için de daha iyi olurdu. Ama tek istediğim onun iyiliğiydi.
"Doğal olarak, benden sonra işimin başına geçmesini istiyordum ama bu işe hiç yatkın değildir. Yabani ve inatçı bir yapısı var ve doğrusunu söylemek gerekirse, büyük miktarlarda parayla çalışacak kadar güvenilir bulmuyorum onu. Gençliğinde aristokrat bir kulübe üye oldu ve kısa zamanda pahalı zevkleri olan bir grup insanla arkadaşlık kurdu. Kâğıt oynamaya ve çok para kaybetmeye başladı. Hep bana gelir, şeref borcunu ödeyebilmek için benden avans isterdi. Arkadaşlarından kopmak için çok uğraştı ama her seferinde, dostu Sir George Burnwell'in de etkisiyle, aralarına geri döndü.
"Aslında Sir George Bumwell gibi bir adamın oğlumun üzerindeki etkisine şaşmamak gerekir. Kendisi evimize sık sık geldiği için biliyorum; onun gibi büyüleyici bir adama karşı koymak zordur. Dünyayı parmaklarının ucunda oynatan, her yeri gezmiş, her şeyi görmüş; çok iyi konuşan, çok yakışıklı bir adamdır. Ama yarattığı büyülü havadan uzakta, serinkanlılıkla düşündüğümde, alaycı konuşmaları ve bakışları gözümün önüne gelir ve bir kez daha ne kadar güvenilmez biri olduğunu anlarım. Kadınsı içgüdülerine dayanarak küçük Mary de benim gibi düşünüyordu.
"Şimdi bir tek Mary kaldı bahsedilecek. Kendisi benim yeğenim olur. Erkek kardeşim beş yıl önce ölünce kızcağızın dünyada kimsesi kalmadı. Onu evlatlık aldım ve ona kızım gibi baktım. Evimin neşesidir o - tatlı, sevgi dolu, güzel bir kız. Bir yandan da ev işlerini mükemmel bir şekilde idare eder. Sağ kolumdur benim, onsuz ne yapardım bilmiyorum. Şimdiye kadar sadece bir konuda üzdü beni. O da oğlumun evlenme teklifini geri çevirmesi. Bence bu dünyada oğlumu doğru yola sokacak tek insan odur; evlilikleri Arthur'un bütün hayatını değiştirirdi. Ama ne yazık ki artık çok geç - hem de sonsuza kadar!
"Neyse, artık evimde yaşayan insanları tanıdığınıza göre asıl hikâyemi anlatmaya başlayabilirim Bay Holmes.
"O gece akşam yemeğinden sonra oturma odasında kahvelerimizi içerken, Arthur ve Mary'ye başımdan geçenleri, çatımız altındaki değerli hazineyi anlattım. Tabii ki müşterimin ismini vermedim. Ben bunları anlatırken, kahveleri getirmiş olan Lucy Parr odada değildi, buna eminim; ama kapının kapalı olup olmadığını bilemiyorum. Neyse, Mary ve Arthur bu ünlü tacı görmek istediler ama onlara bunun iyi bir fikir olmadığını söyledim.
" 'Onu nereye koydun?' diye sordu Arthur.
" 'Kendi dolabıma.'
" 'İnşallah gece evi soymazlar,' dedi.
" 'Kilitli ama,' diye cevap verdim.
" 'İyi de baba, o dolabı her anahtar açar. Bir keresinde o dolabı başka bir anahtarla açmıştım ben.'
"Hep böyle garip konuştuğu için, söylediklerinin üzerinde pek durmadım. Ama o gece benimle birlikte odama kadar geldi.
" 'Baksana baba,' dedi gözlerini yere dikmiş halde, 'bana 200 sterlin verebilir misin?'
" 'Hayır veremem!' diye cevap verdim sertçe. 'Para meselelerinde sana hep fazlasıyla cömert davrandım zaten.'
" 'Evet öyleydin,' dedi, 'ama bu paraya ihtiyacım var, yoksa bundan sonra kulüpte kimsenin yüzüne bakamam.'
" 'Çok da iyi olur!' diye bağırdım.
" 'Evet ama benim şerefsiz bir adam olmamı istemezdin herhalde,' dedi. 'Bu utanca dayanamam. Bir şekilde o parayı bulmalıyım. Eğer sen vermeyeceksen başka yollar deneyeceğim.'
"Çok sinirlenmiştim, çünkü bir ay içindeki üçüncü para isteyişiydi. 'Benden bir kuruş bile alamazsın,' diye bağırdım. Bunun üzerine önümde eğildi ve tek bir söz söylemeden çıktı.
"Odada yalnız kalınca dolabımı açtım, hazinemin yerinde olduğunu gördüm ve tekrar kilitledim. Ardından her şeyin yolunda gidip gitmediğini görmek için evi kolaçan etmeye karar verdim. Aslında bu genellikle Mary'nin işiydi ama o gece kendim yapsam daha iyi olacak diye düşündüm. Merdivenlerden aşağı indiğimde antrede Mary'yi gördüm. O da pencereyi kapatıyor ve sürgülüyordu.
" 'Söylesene baba,' dedi, - biraz endişeli görünüyordu -, 'Lucy'-ye bu gece dışarı çıkması için izin mi verdin?'

ilhanx

" 'Hayır vermedim.'
" 'Daha şimdi arka kapıdan girdi de. Eminim birilerini görmek için dışarı çıkmıştı. Ama bu hiç de güvenli değil, buna bir dur demek gerekiyor.'
" 'Yarın sabah onunla konuş, ya da istersen ben konuşurum. Her yeri kilitledin mi?'
" 'Elbette baba.'
" 'Pekâlâ, iyi geceler o zaman.' Onu öptüm ve yukarı, yatak odama çıktım. Hemen uyumuşum.
"Size meseleyle ilgili her şeyi anlatmaya çalışıyorum Bay Holmes. Takıldığınız bir nokta olursa lütfen sorun."
"Hiç gerekli değil, anlattıklarınız çok açık."
"Umarım özellikle şimdi anlatacaklarım da bu kadar açık olur: Zaten uykum pek ağır değildir, bir de yaşadığım gerginliği eklerseniz, her zamankinden daha tedirgin uyumuş olmam doğaldır. Gece, saat ikide, bir sesle uyandım. Ben kendime gelene kadar ses kesilmişti ama bende, sanki bir yerlerde bir pencere açılmış gibi bir izlenim uyanmıştı. Dikkat kesilerek dinledim. Birden yan odada belirgin bir şekilde ayak sesleri duydum. Korkudan titrer bir halde yataktan kalktım ve odamın kapısının üstünden baktım. Bir de ne göreyim: Havagazı lambası hâlâ açıktı ve benim zavallı oğlum, üstünde gömleği ve pantolonu, elinde taçla ışığın altında duruyordu. Olanca gücüyle onu kırmaya, bükmeye çalışıyor gibiydi.
'"Arthur!' diye bağırdım. 'Seni gidi alçak! Hırsız! O taca ne cüretle elini sürebiliyorsun?' Sesimi duyunca onu elinden düşürdü ve yüzü bembeyaz kesildi. Tacı kaparak dikkatlice inceledim. Üstündeki üç zümrütle bir parçası eksikti.
" 'Seni gidi rezil!' diye bağırdım, öfkeme hakim olamayarak.
'Onu parçalamışsın! Şerefimi iki paralık ettin! Çaldığın taşlar nerede?'
" 'Çalınmış!' diye bağırdı.
" 'Evet ya, hırsız!' diye kükredim, omuzlarından sarsarak.
" 'Eksik yok. Eksik olamaz,' dedi.
" 'Üçü eksik. Ve sen onların nerede olduğunu biliyorsun. Hırsız olduğun kadar yalancısın da. Diğer parçaları da koparmaya çalıştığını görmedim mi sanki?'
" 'Bana yeteri kadar isim taktın,' dedi, 'buna daha fazla dayanamam. Beni aşağılamaya kararlı olduğuna göre daha fazla bir şey söylemeye gerek yok. Sabah evini terk edeceğim ve kendi yoluma gideceğim.'
" 'Buradan yanında polislerle ayrılacaksın!' diye bağırdım, öfkeden ve acıdan çılgına dönmüş bir halde. 'Bu meseleyi sonuna kadar araştırtacağım.'
" 'Benden bir şey öğrenemezsin,' dedi, onda daha önce görmediğim bir ifadeyle. 'Eğer polisi çağırmak istiyorsan çağır. Bırakalım da her şeyi onlar çözsün.'
"Bu sırada öfkeyle sesimi yükselttiğim için bütün ev ayağa kalkmıştı. Odama ilk koşan Mary oldu. Tacı ve Arthur'un yüzünü görünce bütün meseleyi anladı ve bir çığlık atarak bayıldı. Polisi çağırması için hizmetçiyi gönderdim ve soruşturmayı onlara bıraktım. Müfettiş ve bir memur eve geldiğinde, o zamana kadar kollarını kavuşturmuş halde asık suratla beklemiş olan Arthur, bana kendisini hırsızlıkla suçlayıp suçlamayacağımı sordu. Hasar görmüş taç ulusal bir servet olduğu için meselenin artık özel bir mesele değil, kamuya ait olduğunu söyledim. Bunu kanunların halletmesini istiyordum.
" 'En azından beni hemen tutuklatmayacaksın herhalde. Evden beş dakikalığına ayrılırsam, bu hem senin, hem de benim yaranma olur,'dedi.
" 'İster git, istersen de çaldığını sakla,' dedim. Ama sonra içine düştüğüm korkunç durumu fark ederek, sadece benim değil, benden çok daha önemli birinin de
şerefinin söz konusu olduğunu hatırlattım ona. Halkı ayağa kaldırabilecek bir skandalin koparmak üzere olduğunu söyledim. Kayıp üç taşı ne yaptığını söyleyerek bütün bunları engelleyebilirdi.
" 'Tabii ki mesele senin üzerine kalacak,' dedim; 'suçu işlerken yakalandığın için. göstereceğin hiçbir bahane olayın çirkinliğini örtemez. Ama zümrütlerin nerede olduğunu söylersen her şeyi telâfi edebilirsin; böylece her şey affedilir ve unutulur.'
" 'Affını başkalarına sakla,' diye cevap verdi burun kıvırarak.
"Söyleyeceğim hiçbir şeyin onu etkilemeyeceğini anladım. Artık tek bir çarem kalmıştı. Müfettişi çağırdım ve onu gözaltına aldılar. Odasını ve evde mücevherleri saklayabileceği her yeri aradılar ama ne bir iz bulundu, ne de benim zavallı çocuğum, bütün dil dökmelere ve tehditlere rağmen tek bir söz söyledi. Bu sabah onu bir hücreye kapattılar ve ben de bütün polis formalitelerini tamamlayıp meseleyi çözmeniz için yardım istemek üzere size koştum. Polis, açık seçik bir şekilde şu anda yapabilecekleri bir şey olmadığını itiraf etti.
"Siz hiçbir harcamadan kaçınmayın Bay Holmes. Zaten 1000 sterlinlik bir ödül de koydum. Aman Tanrım, ben ne yapacağım? Bir gecede bütün şerefimi, mücevherleri ve oğlumu kaybettim. Ah, ne yapacağım ben?"
Elleriyle başını tuttu ve ileri geri sallanarak çocuklar gibi sızlanmaya başladı.

ilhanx

Sherlock Holmes birkaç dakika boynca kaşları çatık, gözleri ateşe sabitlenmiş bir halde sessizce oturdu. "Evinize gidip gelen çok insan olur mu?" diye sordu sonunda.
"Ailesiyle birlikte ortağım gelir ve bazen de Arthur'un birkaç arkadaşı. Geçenlerde birkaç kez Sir George Burnwell geldi. Başkası da yok sanırım."
"Siz toplum içine çok çıkar mısınız?"
"Arthur sever bunu. Mary ve ben evde kalırız. İkimiz de böyle-sini daha çok severiz."
"Genç bir kız için garip."
"Sessiz, sakin bir kızdır. Kaldı ki, o kadar da genç değildir. Yirmi dört yaşında."
"Bu olay, anlattığınız kadarıyla onun için de büyük bir şok oldu herhalde."
"Korkunç! O benden bile daha fazla etkilendi." "İkiniz de oğlunuzun suçlu olduğu kanısındasınız herhalde." "Elinde taçla dururken kendi gözlerimle gördükten sonra..." "Bunun kesin bir kanıt olduğunu sanmıyorum. Tacın geri kalanı da hasar görmüş müydü?" "Evet, bükülmüştü."
"Peki o zaman düzeltmeye mi çalışıyordu sizce?" "Tanrı sizi korusun! Onun için ve benim için elinizden geleni yapmaya çalıştığınız belli. Ama bu çok zor bir görev. O anda ne mi yapıyordu? Eğer niyeti masumsa neden söylemedi bana?"
"Haklısınız. Ve eğer suçluysa neden bir yalan uydurmadı da denebilir, değil mi? Bence sessiz kalması her iki yöne de çekilebilir. Olayla ilgili birkaç önemli nokta daha var. Sizi uyandıran gürültü hakkında polis ne dedi?"
"Arthur'un, odasını kapatırken çıktığını düşündüler." "Olabilir. Suç işleyen bir adam, evi ayağa kaldırmak için kapısını çarpıyor. Peki bu mücevherlerin
kaybolmasına ne dediler?" "Evde her yeri aramaya devam ediyorlar." "Evin dışına bakmayı akıl ettiler mi bari?" "Evet, olağanüstü çaba gösterdiler. Bütün bahçe didik didik arandı."
"Pekâlâ, sevgili bayım," dedi Holmes, " ilk anda aklınıza gelenlerden daha fazlası olabileceğini göremiyor musunuz? Size çok basit görünüyor ama bence son derece karmaşık bir durum. Teorinizi bir düşünün. Oğlunuz yatağından kalkıyor, büyük bir riski göze alarak sizin odanıza giriyor, dolabı açıyor, tacı alıyor, güç bela bir parçasını koparıyor, başka bir yere gidiyor, otuz dokuz mücevher arasından sadece üçünü kimsenin bulamayacağı bir yere saklama başarısını gösteriyor ve sonra da geri kalan otuz altı taşla birlikte geri dönüyor ve orada yakalanıyor. Sorarım size, bu teori mantıklı mı?"
"Peki ama başka ne olabilir ki?" diye atıldı bankacı, umutsuz bir ifadeyle. "Eğer iyi niyetliyse bunu bana neden söylemiyor?"
"Bunu bulmak bizim görevimiz," diye yanıtladı Holmes. "O halde şimdi, Bay Holder, sakıncası yoksa sizinle birlikte Streat-ham'e gidelim ve ayrıntıları daha yakından inceleyelim."
Dostumun ısrarı üzerine ben de onlara eşlik ettim. Zaten dinlediğimiz bu hikâye bende büyük bir merak uyandırmıştı. Ben de zavallı babası gibi, oğlun suçlu olduğunu düşünüyordum, ama Holmes'un kararlarına güvendiğim için, bir umut kapısı olabileceğini hissediyordum. Holmes, yol boyunca çenesi göğsüne düşmüş, şapkasını gözlerine çekmiş, derin düşünceler içinde tek bir söz söylemeden oturdu. Müşterimiz, bu umut ihtimali üzerine biraz keyiflenmiş, benimle iş meseleleri hakkında bir konuşmaya bile girişmişti. Kısa bir tren yolculuğu ve ardından da kısa bir yürüyüşün sonunda Fairbank'e, bankacının mütevazı evine vardık.
Fairbank, anayoldan biraz uzakta, beyaz taştan yapılmış köşeli bir evdi. Girişteki iki büyük demir kapının önünde bir fayton yolu ve karlarla örtülmüş bir çimenlik uzanıyordu. Sağ tarafta, küçük, sık bir ağaçlıktan sonra, iki fundalık arasından mutfak kapısına giden bir patika ve satıcılar için bir giriş vardı. Sol tarafta ise ahırlara giden dar bir yol bulunuyordu. Holmes bizi kapıda bırakarak ön cepheyi geçti ve önce satıcı yolunu, sonra da bahçeyi dolaşarak ahır yoluna girdi. Böylece bütün evin çevresini yavaşça dolanmış oldu. Bay Holder ve ben bu uzun işlemin sonunu beklemeden oturma odasına girdik ve ateşin başında oturduk. Biz orada sessizce otururken kapı açıldı ve içeri genç bir bayan girdi. Uzunca boylu, zayıf biriydi, Teninin beyazlığıyla daha da ortaya çıkan siyah saçları ve gözleri vardı. Daha önce hiçbir kadının yüzünde böyle bir solgunluk görmemiştim. Dudakları kansız kalmış, gözleri ise ağlamaktan kızarmıştı. Sessizce odaya süzüldüğünde, kadının sabah, bankacıda gördüğümüzden daha büyük bir acı içinde olduğunu fark ettim. Kendine hakim, güçlü bir karaktere sahip olduğu açıkça belli olan bir kadını böyle acı dolu bir ifadeyle görmek benim için daha da sarsıcı olmuştu. Varlığımı fark etmeden doğru amcasına gitti ve tatlı, kadınsı bir hareketle amcasının başını okşadı.
"Arthur'un serbest bırakılması için emir verdin, değil mi baba?" diye sordu.
"Hayır kızım, mesele sonuna kadar incelenecek."
"Ama onun masum olduğuna eminim. Kadınların içgüdülerini bilirsin. Kötü bir şey yapmadığını biliyorum ve sen de ileride ona bu kadar sert davrandığın için pişman olacaksın, inan bana."
"Peki eğer masumsa neden sessiz kalıyor?"
"Kim bilir? Belki de ondan bu kadar şüphelenmene kızmıştır."

ilhanx

"Elinde taçla gördükten sonra nasıl olur da şüphelenmezdim?"
"Ama sadece bir göz atmak için almış olabilir. Lütfen onun masum olduğuna inan. Meseleden vazgeç ve daha fazla bir şey söyleme. Sevgili Arthur'umuzun hapiste olduğunu düşünmek çok korkunç!"
"Mücevherler bulunana kadar bu işin ucunu bırakmayacağım -asla Mary! Arthur'a duyduğun sevgi senin gözlerini kör ediyor. Olayı örtbas etmek şöyle dursun, daha derinine incelemesi için Londra'dan bir beyefendi getirdim."
"Bu beyefendi mi?" diye sordu, bana dönerek.
"Hayır, onun arkadaşı. Kendisini yalnız bırakmamızı istedi. Ahır yolundadır şu anda."
"Ahır yolu mu?" Siyah kaşlarını kaldırdı. "Orada ne bulacağını umuyor ki? Ah! sanırım bu o. Doğru olduğuna emin olduğum şeyi, yani Arthur'un masum olduğunu ispat edeceğinize inanıyorum bayım," dedi Sherlock Holmes'a dönerek.
"Size tamamen katılıyorum ve sizin de yardımınızla bunu ispat edeceğimize ben de inanıyorum," diye cevap verdi Holmes, ayak-kabılanndaki karları paspasa silkelerken. "Sanırım Bayan Mary Holder'la tanışma zevkine eriştim. Size birkaç soru sorabilir miyim?"
"Lütfen bayım, eğer bu korkunç meseleyi çözmeye yardımcı olacaksa hiç çekinmeyin."
"Dün gece siz hiçbir şey duymadınız mı?"
"Hayır, amcam yüksek sesle konuşmaya başlayana kadar hiçbir şey duymadım. Onu duyunca aşağı geldim."
"Pencereleri ve kapıları siz kapattınız. Bütün pencereleri kilitlediniz, değil mi?"
"Evet."
"Bu sabah hepsi kilitli miydi?"
"Evet."
"Sevgilisi olan bir hizmetçiniz vardı galiba. Sanırım, dün gece onu kontrol etmek için dışarı çıktığını söylemişsiniz amcanıza."
"Evet, oturma odasıyla ilgilenen ve amcamın taçla ilgili söylediklerini duymuş olabilecek olan da o."
"Anlıyorum. Bunu sevgilisine söylediğini ve ikisinin bu soygunu planladığını düşünüyorsunuz herhalde."
"İyi ama bütün bu gereksiz teoriler ne işe yarar ki," diye atıldı bankacı sabırsızlıkla. "Size Arthur'u elinde taçla gördüğümü söylemiştim."
"Biraz bekleyin Bay Holder. Sıra ona da gelecek. Bu kıza geri dönersek Bayan Holder, mutfak kapısından girdiğini gördünüz sanırım."
"Evet. Kapının kilitli olup olmadığını kontrol etmek için gittiğimde onun kapıdan içeri girdiğini gördüm. Karanlıkta adamı da gördüm."
"Onu tanıyor musunuz?"
"Ah, evet! Bize sebze getiren manav. Adı Francis Prosper."
"Kapının solunda, yani yolun ortasında mı duruyordu?" diye sordu Holmes.
"Evet, öyle."
"Adamın tahta bir bacağı var mıydı peki?"
Genç bayanın siyah gözlerine korkuya benzer bir ifade geldi. "Bunu nereden bildiniz?" diye sordu.
Gülümsedi, ama karşılığında Holmes'un zayıf, meraklı yüzünde bir gülümseme bulamadı.
"Şimdi üst kata çıkalım," dedi. "Belki evin dışına yine geri dönerim. Ama durun belki de yukarı çıkmadan önce alt kattaki pencerelere bir göz atsam iyi olacak."
Pencerelerin birinden diğerine hızla yürüdü ve antreden ahır yoluna bakan geniş pencerenin önünde durdu. Pencereyi açtı ve büyü-teciyle pervazı dikkatlice inceledi. "Şimdi üst kata çıkabiliriz," dedi sonunda.
Bankacının yatak odası, sade döşenmiş küçük bir odaydı. Gri bir halı, büyük bir dolap ve uzun bir aynadan başka bir eşya yoktu. Holmes hemen dolaba yöneldi ve kilidini incelemeye başladı.
"Açmak için hangi anahtar kullanılmış?" diye sordu.
"Oğlumun daha önce de söylediği gibi - eski eşyaları koyduğumuz odadaki dolabın anahtarı."
"Anahtar burada mı?"
"Masanın üzerinde duruyor."
Sherlock Holmes, anahtarı alarak dolabı açtı.
"Açılırken gürültü çıkarmıyor," dedi. "Sizi uyandırmamasına şaşmamak gerekir. Herhalde bu kutu da tacın koyulduğu kutu. Bir göz atayım." Kutuyu açtı ve tacı çıkararak masanın üstüne koydu. Tam bir kuyumculuk şaheseriydi; üzerindeki otuz altı taş, şimdiye kadar gördüğüm en iyileriydi. Tacın bir parçası kırılmıştı ve üç taş kayıptı.
"Pekâlâ Bay Holder," dedi Holmes, "kayıp parça buradan kırılmış. Şimdi geri kalanını da kırmanızı isteyebilir miyim acaba?"
Bankacı dehşet içinde baktı. "Hayatta yapamam," dedi.

ilhanx

"O zaman ben yaparım." Holmes birden bütün gücüyle tacı bükmeye çalıştı ama sonuç vermedi. "Biraz gevşedi sanırım," dedi, "ama parmaklarım çok güçlü olmasına rağmen kırabilmek için çok zaman harcamam gerekecektir. Sıradan bir adam bunu yapamaz. Onu kırdığımda nasıl bir ses çıkar sizce Bay Holder? Ateşlenmiş bir tabanca kadar gürültü çıkarır. Ve siz hâlâ bütün bunlar yatağınızın birkaç metre ötesinde olduğu halde hiçbir şey duymadığınızı mı söylüyorsunuz bana?"
"Ne diyeceğimi bilemiyorum. Her şey çok belirsiz."
"Ama devam ettikçe her şey daha da aydınlanacak. Siz ne dersiniz Bayan Holder?"
"Amcamla aynı düşünceleri paylaştığımı itiraf etmeliyim."
"Oğlunuzu gördüğünüzde ayaklarında terlik veya ayakkabı var mıydı?"
"Gömleği ve pantolonu dışında hiçbir şey yoktu üstünde."
"Teşekkür ederim. Soruşturma gayet iyi geçiyor; eğer bu meseleyi çözemezsek bizim beceriksizliğimizden kaynaklanıyor demektir. İzninizle Bay Holder, araştırmaya evin dışında devam etmek istiyorum."
Holmes, gereksiz ayak izlerinin işini zora sokacağını söyleyerek bizim gelmemizi istemedi; kendisi tek başına gitti. Birkaç saat sonra ayakkabıları karlarla kaplı ve yüzü her zamanki gibi esrarlı bir şekilde geri döndü.
"Sanırım görülecek her şeyi gördüm Bay Holder," dedi. "Artık evime dönmemin zamanı geldi."
"Peki ya mücevherler Bay Holmes. Onlar nerede?"
"Bunu henüz söyleyemem."
Bankacı ellerini ovuşturdu. "Onları bir daha göremeyeceğim!" diye bağırdı. "Peki ya oğlum? Bu konuda şansımız var mı?"
"Fikrim hiçbir şekilde değişmiş değil."
"Ama Tanrı aşkına, o zaman dün gece evimde olanlar neydi?"
"Eğer yarın sabah dokuz, on arası Baker Sokağı'ndaki evime gelirseniz sonucu öğrenirsiniz. Sanırım mücevherleri geri almak için yapacağım her şeye tam destek verirsiniz ve harcamalarım için bir sınır koymazsınız."
"Onları geri almak için gerekirse tüm servetimi veririm."
"Çok iyi. O halde meseleyle ilgileneceğim. Şimdilik hoşçaka-hn; ama akşamdan önce buraya tekrar gelmek zorunda kalabilirim."
Henüz ne şekilde olduğunu anlayamasam da dostumun bu vakaya kafasında son noktayı koyduğunu görebiliyordum. Evimize dönerken yolda birkaç kez meseleyi açmak istedim, ama o her seferinde başka bir konuya geçince çaresizce vazgeçtim. Geldiğimizde saat daha üç bile olmamıştı. Hemen odasına çıktı ve birkaç dakika sonra bir berduş gibi giyinmiş halde aşağı indi. Yakalarını kaldırdığı, kullanılmaktan parlamış eski paltosu, kırmızı boyunbağı ve eski püskü çizmeleriyle tam bir berduşa dönmüştü.
"Sanırım bu işe yarar," dedi şöminenin üstündeki aynaya bakarken. "Keşke sen de benimle gelebilseydin Watson, ama korkarım bu imkânsız. İz peşine düşmek veya bir alçağı takip etmek zorunda kalabilirim, ama olayı mutlaka çözeceğim. Birkaç saat içinde döneceğimi umuyorum." Dolabın üstündeki salamdan bir dilim kesip iki dilim ekmeğin arasına koyarak kendine bir sandviç yaptı ve bunu da cebine sokup yola çıktı.
Daha çayımı henüz bitirmiştim ki geri döndü. Neşeyle eski püskü bir çizmeyi sallıyordu. Onu bir tarafa attı ve kendine bir fincan çay hazırladı.
"Geçerken şöyle bir uğradım," dedi. "Yine gitmek zorundayım."
"Nereye?"
"West End'in bir ucuna. Biraz zaman alabilir. Geç kalırsam beni bekleme."
"Peki nasıl gidiyor?"
"Eh işte, şöyle böyle. Senden ayrıldıktan sonra Streatham'e gittim ama eve uğramadım. Böyle güzel bir avı berbat etmek istemezdim. Burada dedikoduyla zaman kaybedemem, şimdi gidip bu rezil kıyafetlerden kurtulayım da eski saygın kimliğime bürüneyim."
Sözlerinden öte tavırları bile memnun olduğunu gösteriyordu. Gözleri parlıyordu; hatta solgun yanaklarına kan gelmişti. Aceleyle yukarı çıktı ve birkaç dakika sonra dış kapının çarpılışından, avının takibine geri döndüğünü anladım.
Gece yarısına kadar bekledim ama gelmediğini görünce odama çekildim. İz peşindeyken, günler, geceler boyunca ortalıkta görünmemesi ender rastlanan bir durum değildi ve geç kalması beni şaşırtmadı. Saat kaçta geldiğini bilmiyorum ama ben sabah kahvaltıya indiğimde o, bir elinde kahvesi, diğerinde bir gazete, masada oturuyordu. Oldukça dinç ve sağlıklı görünüyordu.
"Sensiz başlamamı mazur gör Watson," dedi, "ama unutma ki müşterimizle bir randevumuz var."
"Saat dokuzu geçmiş bile," diye karşılık verdim. "Bu gelen o olmalı."
Gerçekten de bankacı dostumuzdu gelen. Onda gördüğüm değişiklik beni şaşkına çevirdi. Normalde geniş ve heybetli olan yüzü şimdi çökmüştü ve sanki saçındaki beyazlar da artmıştı. Dün sabahki

ilhanx

hareketlerinden sonra, şimdiki yorgun ve gevşek halini görmek üzüntü vericiydi. Ona uzattığım bir koltuğa çökerek oturdu.
"Böyle büyük bir cezaya çarptırılmak için ne yaptım bilmiyorum," dedi. "Daha iki gün öncesine kadar mutlu ve varlıklı bir adamdım; bir derdim yoktu. Şimdiyse yalnızlığa ve rezilliğe doğru sürükleniyorum. Dertler birbirini takip ediyor. Yeğenim Mary de beni terk etti."
"Sizi terk mi etti?"
"Evet. Bu sabah odasına girdiğimde, yatağının bozulmamış ve odasının boş olduğunu gördüm. Antredeki masaya benim adıma bir not bırakılmıştı. Dün gece, öfkeyle değil ama üzüntüyle, oğlumla evlenmiş olsaydı bütün bunların olmayacağını söylemiştim ona. Belki de bu yaptığım, düşüncesizce bir hareketti. Zaten notta da bundan bahsediyor:
" 'ÇOK SEVGİLİ AMCACIĞIM, sizin basınıza dert açtığımı biliyorum. Farklı davransaydım bu korkunç talihsizlik meydana gelmeyecekti. Kafamda bu düşünce olduğu sürece sizin çatınız altında bir daha mutlu olamam; bu yüzden sizi terk etmem gerektiğini hissediyorum. Geleceğim hakkında endişelenmeyin çünkü geleceğim garanti altında; ve hepsinden de önemlisi beni aramayın çünkü bu hem gereksiz, hem de bana zarar verebilir. Hayatta ve ölümde her zaman sizin sevgili Mary' niz.'
"Bununla ne demek istiyor Bay Holmes? Sizce bu intihar edeceğini mi gösteriyor?"
"Hayır, hayır, hiç ilgisi yok. Ama belki de bu en iyi yol olurdu. Dertlerinizin sonuna yaklaşıyorsunuz Bay Holder."
"Öyle mi diyorsunuz? Bir şeyler duydunuz demek, Bay Holmes; bir şeyler öğrenmiş olmalısınız! Mücevherler nerede?"
"Tanesine 1000 sterlin sizce çok mu pahalı olurdu?"
"On bin bile öderim."
"Gerekmez. Üç bin yeter. Bir de ödül meselesi var tabii. Çek karneniz yanınızda mı? İşte size kalem. Siz en iyisi 4000 sterlin yazın."
Bankacı, yüzünde şaşkın bir ifadeyle çeki imzaladı. Holmes çalışma masasına gitti, üzerinde üç taş bulunan üçgen altın bir parça çıkardı ve masaya attı.
Müşterimiz sevinçten çığlık atarak parçayı aldı.
"Bulmuşsunuz!" diye bağırdı. "Hayatım kurtuldu! Hayatım kurtuldu!"
Sevinç gösterisi de kederli hali gibi aşırıydı. Eline geçirdiği mücevherleri göğsüne bastırıyordu.
"Borçlu olduğunuz bir şey daha var Bay Holder," dedi Sherlock Holmes biraz da sertçe.
"Borç mu?" Eline kalemi aldı. "Siz miktarı söyleyin hemen yazarım."
"Hayır, bana borçlu değilsiniz. Oğlunuza, o soylu gence bir özür borçlusunuz. Kendi oğlumda görsem gurur duyacağım bir davranış gösterdi kendisi."
"Demek onları alan Arthur değilmiş, öyle mi?"
"Size dün de söyledim, bugün de söylüyorum, o değildi."
"Emin misiniz? O zaman hemen ona gidelim de gerçeğin ortaya çıktığını haber verelim."
"O zaten biliyor. Meseleyi hallettikten sonra onunla da konuştum. Bana hikâyeyi anlatmayacağını görünce, ben ona kendim anlattım. Bunun üzerine, söylediklerimin doğru olduğunu itiraf etti. Henüz açıklayamadığım birkaç küçük ayrıntıyı da onun sayesinde öğrendim. Ama sizin bu sabah ona söyleyeceksiniz sessizliğini bozmasını sağlayabilir."
"Tanrı aşkına o halde bana siz anlatın!"
"Anlatacağım; ve bu gerçeğe ulaşmak için geçtiğim her aşamayı da teker teker açıklayacağım. İlk olarak benim için söylemesi, sizin için de duyması en zor olan şeyi söylemekle başlayayım: Sir George Burnwell ve Mary, aralarında anlaşmışlar ve birlikte kaçmışlar."
"Bizim Mary mi? İmkânsız!"
"Ne yazık ki mümkünden de öte, gerçek. Bu adamı aranıza aldığınızda, ne siz, ne de oğlunuz onun gerçek karakterini biliyordu. Kendisi İngiltere'nin en tehlikeli adamlarından biridir - batmış bir kumarbaz, tam bir alçak; kalpsizin, vicdansızın biri. Yeğeniniz böyle adamları tanıyamaz tabii ki. Tatlı sözlerine kanmış olmalı. Ona neler söylediğini Tanrı bilir; ama en azından yeğeninizi kullandığını ve her akşam görüştüklerini biliyoruz."
"İnanmam, inanamam!" diye bağırdı bankacı solgun bir yüzle.
"O zaman dün gece evinizde neler olduğunu anlatayım. Yeğeniniz, sizi odanızda sanarak aşağı indi ve ahır kapısına açılan pencereden sevgilisiyle konuştu. Ayak izlerinin kara gömülmüş olması birilerinin orada durduğunu gösteriyor. Genç bayan ona taçtan söz etti. Bu haber üzerine adamın şeytani arzuları kabardı ve kızı da kandırmayı başardı. Yeğeninizin sizi sevdiğine kuşkum yok, ama bazı kadınlar için sevgilinin aşkı diğer bütün sevgileri yok eder. Sizin aşağı geldiğinizi gördüğünde konuşmaları henüz bitmemişti; bu yüzden hemen pencereyi kapattı ve size hizmetçinizin tahta bacaklı bir adamla kaçamağından bahsetmeye başladı, ki bu da yalan değildi.

ilhanx

"Oğlunuz Arthur ise sizinle konuştuktan sonra yatağına gitti, ama kulübe olan borçlarını düşünmekten doğru düzgün uyuyamadı. Gece yansı kapısının önünde hafif bir ayak sesi duydu ve bunun üzerine kalkıp baktığında, kuzeninin gizlice sizin odanıza daldığını gördü. Şaşkınlıktan dona kalmış halde üzerine birkaç giysi geçirip koridora çıktı ve karanlıkta beklemeye başladı. Yeğeniniz kısa bir süre sonra odanızdan çıktığında, oğlunuz, koridor lambasının ışığında kızın elinde değerli tacı tuttuğunu gördü. Kız, merdivenlerden inerken oğlunuz korkuyla fırladı ve kapınızın yanındaki perdenin arkasına saklanarak aşağıdaki antreyi gözlemeye koyuldu. Yeğeninizin pencereyi açışını, karanlıkta bekleyen birine tacı verişini ve sonra pencereyi kapatarak odasına geri koşusunu gördü. Genç bayan tam perdenin yanından geçmiş, ama oğlunuzu fark etmemişti.
"Oğlunuz, sevdiği kadın ortalıktayken harekete geçmek istemedi, çünkü bu yeğeniniz için korkunç bir rezalet olurdu. Kız adasına girince oğlunuz, bunun sizin için ne kadar zor bir durum olacağını fark etti ve meseleyi kendi halletmeye karar verdi. Çıplak ayaklarıyla aşağı koştu, pencereyi açtı, karın üzerine atladı ve yoldan aşağı koşmaya başladı. Ay ışığında bir karaltı gördü. Sir George Burnwell kaçmak istedi ama Arthur onu yakaladı. Tacın bir ucundan oğlunuz, bir ucundan da rakibi çekiştirmeye başladı. O karmaşada oğlunuz, Sir George'a vurdu ve gözünün üstünü kanattı. Sonra bir gürültü koptu ve oğlunuz, tacın elinde kaldığını fark edip geri koştu, pencereyi kapattı, odanıza çıktı. Tam, tacın kavga sırasında bükülmüş olduğunu fark etmiş, düzeltmeye çalışırken ortaya siz çıktınız."
"Bu mümkün mü?" diye inledi bankacı.
"Ona teşekkür edeceğinize lanetler savurduğunuzu görünce o da öfkelendi. Birini ele vermeden hikâyenin doğrusunu anlatamazdı. Gerçi bu biri, böyle bir sevgiyi hakketmiyordu ama oğlunuz asil davranarak sırrını korudu."
"Demek ki Mary tacı görünce onun için çığlık atarak bayıldı," diye bağırdı Bay Holder. "Aman Tanrım! Ne kadar da körmüşüm! Bir de beş dakikalığına dışarı çıkmak için izin istemesi! Kayıp parçanın kavga yerinde olup olmadığını görmek istiyormuş demek ki. Onu nasıl da yanlış değerlendirmişim!"
"Evinize gittiğimde," diye devam etti Holmes, "hemen, kar üzerinde işime yarayacak izler olup olmadığını araştırmaya koyuldum. Önceki akşamdan beri kar yağmadığını ve izlerin sabit kalmasına yardım edecek bir soğuk olduğunu biliyordum. Satıcı yoluna girdim ama her yere basılmıştı ve izler birbirine girmişti. Ama biraz ötede, mutfak kapısının orada, bir kadın ve kardaki yuvarlak izlerinden anladığım kadarıyla tahta bacaklı bir adamın durup konuşmuş olduklarını anladım. Hatta bir an tedirgin olduklarını ve yerdeki derin ayak ucu ve belli belirsiz topuk izlerinden çıkarabildiğim kadarıyla kadının geri dönüp hızla kapıya koştuğunu, bu sırada tahta bacaklının bir süre bekleyip sonra da gittiğini bile söyleyebilirim. O anda, sizin de daha önceden anlattığınız gibi, bunun hizmetçiniz ve sevgilisi olduğunu düşündüm; araştırma da öyle gösteriyordu. Bahçeden geçerken, polise ait oldukları belli olan birkaç iz dışında önemli bir şeye rastlamadım. Ahır yoluna girdiğimde ise, önümdeki karda çok uzun ve karmaşık bir hikâyenin yazılı olduğunu gördüm.
"Çizmeli bir adama ait olduğu anlaşılan bir iz, bir de çıplak ayaklı bir adama ait olduğu belli olan başka bir iz vardı. Bana anlattıklarınızdan hatırladığım kadarıyla bu ikincisinin oğlunuz olduğu kanısına vardım. İlki, her iki yönde de yürümüştü ama diğeri hızla koşmuştu ve çizme izlerinin üzerinde kendi izini bıraktığından anlaşıldığı üzere diğerinin peşinden gitmişti. İzleri takip ettiğimde, çizmelinin beklerken bütün karı ezdiği antre penceresinin önüne gitmiş olduğunu gördüm. Sonra, yolun yüz metre kadar aşa-ğısındaki diğer uca gittim. Çizmelinin orada arkasına dönüp bakmış olduğunu, karların üzerinde sanki kavga edilmiş gibi izler bırakılmış olduğunu gördüm. Kan lekelerini de görünce yanılmadığımı anladım. Çizmeler sonra yoldan aşağı koşmuştu. Yol üzerindeki diğer kan lekeleri de yaralananın o olduğunu gösteriyordu. Caddeye ulaştığında kaldırımın temizlenmiş olduğunu, dolayısıyla daha fazla bir iz bulamayacağımı anladım.
"Eve girdiğimde, siz de hatırlarsınız, büyütecimle antredeki pencerenin çerçevesini ve pervazını inceledim ve birilerinin oradan geçtiğini gördüm. Islak ayağın bastığı yerdeki taban izi açıkça görülebiliyordu. O zaman neler olduğu düşünmeye başladım. Pencerenin dışında bir adam beklemiş, birileri mücevherleri getirmiş, oğlunuz bunları görmüş, hırsızı takip etmişti, onunla kavga etmiş, ikisi de tacın bir ucundan çekiştirmeye başlamıştı. İkisinin gücü birleşince taç daha fazla dayanamamıştı. Oğlunuz, hazineyle geri dönmüş ama bir parçasını rakibine bırakmıştı. Buraya kadar her şey açıktı. Peki adam kimdi ve tacı ona kim getirmişti?
"Benim bir sözüm vardır; imkânsızı çıkardığında elinde kalan şey gerçeklerdir. O halde, bunu yapan siz de olmadığınıza göre, geriye bir tek yeğeniniz ve hizmetçileriniz kalıyordu. Eğer hizmetçilerinizden biri olsaydı oğlunuz neden onların yerine suçlanmayı göze alacaktı ki? Makul bir açıklaması yoktu. Öte yandan, kuzenini sevdiğini biliyorduk; onun sırrını saklamak isteyebilirdi - hele bir de bu sır utanç verici bir şeyse. Onu pencerenin önünde gördüğünüzü ve tacı görünce bayıldığını da hatırlayınca tahminim doğrulanmış oldu.

ilhanx

"Peki suç ortağı kim olabilirdi? Bir sevgili olması muhtemeldi, çünkü başka hiç kimse, size karşı hissetmesi gereken sevgi ve minneti bastıramazdı. Dışarı çok az çıktığınızı ve arkadaş çevrenizin de sınırlı olduğunu biliyordum. Ama aralarında Sir George Burnwell de vardı. Kadınlar arasındaki kötü ününü duymuştum. İzlerini gördüğüm şu çizmeleri giyen ve kayıp taşlan elinde bulunduran o olmalıydı. Arthur'un onu görmüş olmasına rağmen ailesinin ismini zedelemeden bir şey söylemeyeceğini o da biliyordu.
"Sonra neler yaptığımı siz de tahmin edebilirsiniz. Bir berduş kılığında Sir George'un evine gittim, bir şekilde uşağıyla konuşmayı başararak efendisinin dün gece yüzünü kestiğini öğrendim. Altı şiline de botlarını satın aldım. Bunlarla Streatham'e gittim ve izlere tam olarak uyduklarını gördüm."
"Dün akşam yolda kötü giyimli bir serseri gördüm," dedi Bay Holder.
"Elbette. O bendim. Adamımı bulduğumu anlayınca eve dönerek kıyafetlerimi değiştirdim. Çok hassas bir noktaya gelmiştim. Bir skandal çıkmasını önlemek için resmi makamları uyandırmamak zorundaydım. Bir yandan da böyle kurnaz bir alçağın, bu meselede elimizin kolumuzun bağlı olduğunu bildiğinin farkındaydım. Onu görmeye gittim. Tabii ki ilk başta her şeyi reddetti. Ama olanları bütün ayrıntılarıyla anlatınca duvarda asılı bastonu kaparak karşı koymaya çalıştı. Adamımı iyi tanıdığım için o daha vurmaya kalkmadan silahımı kafasına dayadım. O zaman biraz aklı başına geldi. Elindeki her taş için 1000 sterlin vereceğimizi söyledim. Bunun üzerine yüzü asıldı. 'Lanet olsun!' dedi, 'üçünü altı yüze sattım bile!' Resmi bir soruşturma açılmayacağını garanti ederek mücevherlerin yeni sahibinin adresini almayı başardım. O adrese gittim ve sıkı bir pazarlık sonucu, parça başına 1000 sterline geri aldım mücevherleri. Sonra oğlunuza uğrayarak her şeyin yolunda olduğunu anlattım ve ancak saat ikide, uzun bir günün sonunda yatağıma girebildim."
"İngiltere'yi büyük bir skandalden kurtaran bir gün olmuş," dedi bankacı ayağa kalkarken. "Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Yetenekleriniz, hakkınızda söylenenlerden bile fazla. Şimdi hemen gidip yaptığım büyük yanlışlık yüzünden oğlumdan özür dileyeceğim. Zavallı Mary'ye gelince; onu düşündükçe yüreğim burkuluyor. Sanırım siz bile onun nerede olduğunu söyleyemezsiniz bana."
"En azından," dedi Holmes, "Sir George Burnwell ile birlikte olduğunu söyleyebiliriz. Suçu ne olursa olsun, çok yakında cezasını fazlasıyla çekeceğine de eminim."
AKGÜRGENLERIN ESRARI
"Sanatı sırf sanat için seven birisi," diye söze girdi Sherlock Holmes, elindeki Daily Telegraph'ın ilan ekini kenara bırakarak, "bir sonuca ulaşmayı önemsemez çoğu zaman. Sevinerek görüyorum ki, başımızdan geçen maceraları kayda geçirirken sen de bu gerçeği göz önüne alıyorsun Watson. Benim boy gösterdiğim birçok 'ünlü vakaya' ve sansasyonel isimler içeren davalara pek rağbet etmeden, kendi içinde önemsiz görünen fakat benim ilgi alanıma giren akıl yürütme ve mantıksal sentez gibi şeyler gerektiren ve konular açısından zengin olan olayları ele alman beni sevindiriyor."
"Ama yine de," dedim, gülümseyerek, "yazdıklarıma yakıştırılan sansasyonellik suçlamalarından kolay kolay kurtulamıyorum."
"Belki de bir konuda yanıldın," dedi. Şömineden maşayla bir kor alarak kiraz ağacından piposunu yaktı - düşüncelere dalmak yerine tartışmak istediği zamanlarda, kil piposunun yerine tercih ederdi bu pipoyu. "Bir vakada en önemli nokta olan çıplak gerçekleri, anlatmakla yetinmeyip, ifadelerini süslemeye çalışmakla hata ettin belki de."
"Bu konuda sana haksızlık ettiğimi sanmıyorum," diye cevap verdim biraz da soğukça, çünkü dostumun kendine özgü karakterinde çoğu zaman fark ettiğim egoizm yine karşıma çıkmıştı.
"Hayır, burada bencillik veya hor görme yok," dedi, her zamanki gibi sözlerimden çok düşüncelerime cevap vererek. "Eğer sanatımın tam anlamıyla hakkının verilmesini istiyorsam bunun sebebi kişisel değil. Bu beni aşan bir şey. Suç evrenseldir. Mantık ise nadir görülür. Bu yüzden suçtan çok, mantık üzerinde durmalısın. Sonuçta, ders olarak görülebilecek örnekleri bir dizi hikâyeye çeviriyorsun."
Baharın ilk günlerinde soğuk bir sabah vaktiydi ve biz Baker Sokağı'ndaki eski odamızda, kahvaltıdan sonra ateşin başında oturmuş konuşuyorduk. Kül rengi evlerin arasından akan yoğun sisin koyu san dumanlan yüzünden, karşı evlerin pencereleri ancak cisimsiz karaltılar halinde görülebiliyordu. Havagazı lambası, henüz toplanmamış masanın üzerindeki örtünün ve porselenlerin üzerinde parlıyordu. Sherlock Holmes bütün sabah sessizce oturup art arda gazetelerin ilan sayfalarını okumuş ve sonunda belli ki araştırmaktan vazgeçerek benim edebi kusurlarım üzerine ders vermeye koyulmuştu.
"Zaten," diye söze girdi, uzun uzun piposunu tüttürdükten sonra, "sansasyonellikle suçlanman güç, çünkü üzerinde uğraştığın vakaların çoğunda, hukuki anlamda bir suç işlenmiş değildi. Bohemya Kralı'na yardımcı olduğum o küçük mesele, Bayan Mary Sut-herland'in ilginç vakası, bükük dudaklı adamla ilgili mesele ve asil beyefendinin olayı, hep hukukun ilgi alanına girmeyen meselelerdi. Ama korkarım ki, sansasyonellikten kaçınarak sıradanlığa düşmüş olabilirsin."
"Sonuçları öyle olmuş olabilir," diye cevap verdim, "ama ele aldığım yöntemler tamamen yeni ve ilgi çekici."

ilhanx

"Yapma sevgili dostum, bir dokumacıyı dişinden, bir dizgiciyi sol başparmağından tanıyamayan, gözlem yapmaktan aciz bir halk, analiz ve akıl yürütmenin ince ayrıntılarından ne anlar! Ama sen kendin sıradansan seni suçlayamam, çünkü o eski büyük vakaların zamanı geçti artık. İnsan, en azından suçlu insan, bütün cesaretini ve orijinalliğini kaybetti. Benim mesleğim de - öyle görünüyor ki -yatılı okullardaki genç bayanların kayıp kurşun kalemlerini bulma ajanslığına doğru gidiyor. Sanırım artık dibe vurdum. Bu sabah aldığım bu not, sıfır noktasına geldiğimi gösteriyor. Oku!" Bana doğru buruşuk bir mektup fırlattı. Mektup önceki akşam Montague Meydanı'ndan gönderilmişti ve şöyle yazıyordu:
'SEVGİLİ BAY HOLMES,
Yapılan bir bakıcılık teklifini kabul edip etmeme konusunda size danışmak istiyorum. Eğer sizi rahatsız etmezsem, yarın on buçukta gelmek istiyorum. - Sevgilerle,
VIOLET HUNTER'
"Genç bayanı tanıyor musun?" diye sordum.
"Hayır." "
"Saat on buçuk oldu bile."
"Doğru; ve şüphesiz bu gelen de o."
"Düşündüğünden daha ilginç olabilir. Mavi yakut meselesini hatırlarsan, önce basit bir heves gibi görünen olay, ciddi bir araştırmaya dönüşmüştü. Şimdi de aynısı olabilir."
"Eh, öyle umalım! Zaten şüphelerimiz biraz sonra giderilecek, çünkü yanılmıyorsam söz konusu kişi geldi." Tam bunları söylerken kapı açıldı ve içeri genç bir bayan girdi. Gösterişsiz ama düzgün giyimi, parlak ve hareketli yüz ifadesiyle, hayatta bazı şeyleri tek başına başarmak zorunda kalmış bir kadın görüntüsü çiziyordu.
"Verdiğim rahatsızlığı mazur göreceğinize eminim," dedi kadın, dostum onu karşılamak için ayağa kalktığında; "çünkü başımdan çok garip bir olay geçti ve tavsiyesini alabileceğim kimsem olmadığı için sizden yardım istemeye geldim."
"Lütfen oturun Bayan Hunter. Size yardım edebilirsem sevinirim."
Holmes'un, bu yeni ziyaretçinin tavrı ve konuşmasından çok etkilenmiş olduğunu görebiliyordum. Önce araştırmacı huyuyla kadını baştan aşağı süzdü ve sonra gözlerini kapatıp parmak uçlarını birleştirerek dinlemeye koyuldu.
"Beş yıldır," dedi ziyaretçimiz, "Albay Spence Munro'nun evinde çocuk bakıcılığı yapıyordum. Fakat Albayın iki ay önce Nova Scotia-Halifax'a tayini çıkınca, çocuklarını da alarak Amerika'ya gitti ve ben de işsiz kaldım. İlan verdim, başvuruları değerlendirdim ama bir türlü iş bulamadım. Biriktirdiğim az miktar bir para da suyunu çekmeye başlayınca kara kara düşünmeye başladım.
"West End'de Westaway's adında tanınmış _____bir bakıcı ajansı vardır; haftada bir kez oraya gidip kendime uygun bir iş olup olmadığına bakıyordum. Westaway, ajansın kurucusunun adı ama aslında bütün işi Bayan Stoper çekip çevirir. Küçük bürosunda oturur; dışarıdaki odada bekleyenler teker teker içeri alınır, dosyalar kontrol edilir ve uygun bir iş olup olmadığına bakılır.
"Neyse, geçen hafta her zamanki gibi küçük büroya alındığımda, Bayan Stoper'in bu kez yalnız olmadığını gördüm. Gülümseyen yüzü ve kat kat gerdanıyla şaşılacak derecede şişman bir adam dirseğine dayanıp oturmuş, gözünde gözlükleri, giren bayanları dikkatli dikkatli inceliyordu. Ben içeri girer girmez sandalyesinden hafifçe sıçradı ve Bayan Stoper'a dönerek:
" 'Bu olur,' dedi; 'daha iyisini bulamayız. Mükemmel! Mükemmel! ' Ellerini ovuşturuyor, çok hevesli görünüyordu. O kadar rahat görünümlü bir adamdı ki onu izlemek hoşuma gitmişti.
" 'İş arıyorsunuz, değil mi bayan?' diye sordu.
" 'Evet beyefendi.'
" 'Bakıcı olarak mı?'
" 'Evet.'
" 'Peki ne kadar maaş istiyorsunuz?'
" 'En son Albay Spence Munro ile çalışırken ayda dört sterlin alıyordum.'
" 'Ah yazık! Haksızlık bu, haksızlık!' diye atıldı çok sinirlenmiş gibi. O tombul ellerini havaya kaldırmıştı. 'Böyle çekici ve yetenekli bir bayana nasıl olur da bu kadar az bir para teklif edilebilir?'
" 'Yeteneklerim düşündüğünüz kadar çok olmayabilir bayım,' dedim. 'Biraz Fransızca, biraz Almanca, müzik, resim...'
" 'Hayır, hayır!' diye bağırdı. 'Bunlar söz konusu değil zaten. Önemli olan, bir hanımefendi olmanın bütün gereklerini yerine getirip getirmediğinizdir. Bu kadar basit işte. Eğer bu özelliklere sahip değilseniz, bir gün ülkenin tarihine geçecek bir çocuğun yetiştirilmesine zaten uygun değilsiniz demektir. Ama eğer gerçekten de tam bir hanımefendiyseniz, size üç basamaklı rakamların altında bir teklif götürülemez. Benimle çalışırsanız bayan, yılda yüz sterlinle başlarsınız.'

ilhanx

"Tahmin edebileceğiniz gibi Bay Holmes, o sıralar o kadar çaresizdim ki böyle bir teklif inanamayacağım kadar iyiydi. Beyefendi, yüzümdeki bu şüpheli ifadeyi fark etmiş olacak ki, cebinden küçük bir defter çıkararak üstüne bir şeyler yazdı.
" 'Ayrıca,' dedi, - gülümsediğinde gözleri yüzünün beyaz kırışıklarının arasında parıldıyordu - 'genç bayanlarıma maaşlarının yarısını önceden veririm ki, seyahatleri ve gardıropları için gerekli harcamaları yapabilsinler.'
"Böyle mükemmel ve düşünceli bir adamla daha önce hiç karşılaşmamıştım. O sıralar, sürekli veresiye alışveriş yapmak zorunda kalıyordum ve böyle bir avans, borçlarımı temizlemeye yeterdi. Ama bütün olanlar o kadar garipti ki, kabul etmeden önce bazı şeyleri öğrenmem gerekiyordu.
" 'Nerede oturduğunuzu sorabilir miyim beyefendi?' dedim.
" 'Hampshire. Güzel bir kır kasabasıdır. Winchester'a beş mil ötede, Akgürgenler Konağında. Güzel bir kasabanın en güzel evinde oturuyorum bayan.'
" 'Peki benim görevim ne olacak? Öğrenmek isterim.'
" 'Tek bir çocuk - altı yaşında küçük bir afacan. Onu, terlikle böcek öldürürken bir görseniz! Bam! bam! bam! Göz açıp kapayana kadar üçü gitti bile!' Sandalyesine yaslanarak gülmeye başladı.
"Çocuğun eğlence tarzı beni biraz rahatsız etmişti, ama babasının kahkahası şaka yaptığını düşündürdü bana.
" 'O halde görevim,' diye sordum, 'tek bir çocuğun bakımıyla ilgilenmek mi?'
" 'Hayır, hayır, sadece o değil, sevgili bayan,' diye atıldı. 'Sizin göreviniz, karımın size vereceği talimatları yerine getirmek olacak. Tam bir hanımefendi olmanız yeterli. Kolaymış değil mi?'
" 'Faydalı olmaya çalışırım.'
" 'Tabii ki. Elbiselere gelince... Biz gösterişi seven insanlarız -gösterişli ama iyi niyetli insanları. Size vereceğimiz bir elbiseyi herhalde hiç itiraz etmeden giyersiniz değil mi?'
" 'Evet,' dedim, fakat sözleri beni gerçekten şaşırtmıştı.
" 'Peki bize gelmeden önce saçınızı kısa kestirmenizi istesem?'
"Kulaklarıma inanamıyordum. Sizin de görebildiğiniz gibi Bay Holmes, saçlarım gayet gösterişlidir ve pek nadir bir kestane rengindedir. Çevremde bir sanat eseri gibi görülür. Böyle garip bir sebepten onları feda etmeye gelemezdim.
" 'Korkarım bu imkânsız,' dedim. Küçük gözleriyle beni izliyordu ve ben bunları söylediğimde biraz bozulduğunu fark ettim.
" 'Ama ne yazık ki bunu yapmanız şart,' dedi. 'Bu, karımın küçük bir hayali ve siz de bilirsiniz ki bayanların istekleri yerine getirilmelidir. Siz gerçekten saçlarınızı kestirmemekte kararlı mısınız?'
" 'Evet bayım, bunu gerçekten yapamam,' diye cevap verdim kararlı bir şekilde.
" 'Ah pekâlâ; sizinle çalışamayacağız demek ki. Ne yazık; diğer açılardan çok uygundunuz. Bu durumda Bayan Stoper, diğer bayanlara baksam iyi olur.'
"Müdire hanım bütün bu konuşmalar boyunca önündeki kâğıtlarla ilgilenmiş ve tek bir söz söylememişti; ama şimdi öyle sıkıntılı bir şekilde bakıyordu ki, teklifi reddetmem yüzünden yüklü bir miktar komisyonu kaçırdığını anladım.
" 'İsminizin bundan sonra listede yer almasını istiyor musunuz?' diye sordu kadın.
" 'Sizce bir mahzuru yoksa Bayan Stoper.'
" 'Böylesine mükemmel bir teklifi bile geri çevirdiğinize göre buna hiç gerek kalmadı,' dedi sert bir şekilde. 'Bundan sonra bizden size yeni işler bulmamızı bekleyemezsiniz. Size iyi günler dilerim Bayan Hunter.' Masadaki zili çaldı ve uşak bana kapıyı gösterdi.
"Sonra Bay Holmes, evime gidip de dolabın tamtakır olduğunu ve masamdaki faturaları görünce, yaptığımın aptalca olup olmadığını düşünmeye başladım. Sonuçta bu insanların garip huylan olsa ve bunlar için tam bir itaat isteseler bile, en azından bunun karşılığını veriyorlardı. İngiltere'de çok az bakıcı yılda yüz sterlin kazanıyor. Hem saçlanm ne işe yarardı ki? Çoğu insan artık kısa kestiriyor zaten. Bütün bunları düşünüp durdum. Ertesi günün sonunda bir hata yaptığıma emindim artık. Tam, gururumu yenip ajansa giderek teklifin geçerli olup olmadığını sormayı düşünmeye başlamıştım ki, beyefendiden bu mektup geldi. Mektup yanımda ve size de okuyacağım:
AKGÜRGENLER KONAĞI, WINCHESTER
'SEVGİLİ BAYAN HUNTER, - Bayan S toper bana adresinizi verme nezaketinde bulundu ve ben de kararınızı yeniden düşünüp düşünmediğinizi öğrenmek maksadıyla size yazmaya karar verdim. Karım sizin gelmenizde ısrarlı, çünkü benim anlattığım kadarıyla sizden çok etkilendi. Bu isteklerimizin sizde yaratacağı rahatsızlıkları telâfi etmek için üç ayda otuz sterlin veya yılda 120 sterlin vermeye hazırız. Aslında bu isteklerimiz o kadar da katı değil. Karım çelik
mavisini çok sever ve sabahları evde, sizin bu renk bir elbise giymenizi isteyecektir. Kaldı ki, böyle bir elbise almak zorunda da değilsiniz çünkü sevgili kızım Alice' in (kendisi şu anda Philadelphia'dadır)

ilhanx

elbisesi sanırım size tam uyacaktır. Hem sonra, şurada burada durmanız veya sizden istenen bazı davranışlarda bulunmanız sizi zor durumda bırakmayacaktır. Saçınıza gelince, üzgünüm ania bu konuda ısrarlıyım, umuyorum ki maaşınızı artırmamız bu sorunu da halledecektir. Çocuk söz konusu olunca, göreviniz hiç de ağır değil. Lütfen gelmeye çalışın. Trenin saatini bildirirseniz, sizi Winchester'dan almaya gelirim. - Sevgilerle
JEPHRO RUCASTLE.
"Elime geçen mektup bu, Bay Holmes. Kabul etmeye karar verdim. Yine de son adımı atmadan önce, bütün meseleyi bir kez de size açmanın iyi olacağını düşündüm."
"Peki Bayan Hunter, kararlıysanız mesele hallolmuştur," dedi Holmes gülümseyerek.
"Reddetmemi tavsiye etmeyecek misiniz?"
"Bir kız kardeşim olsa bu işi alması hoşuma gitmezdi açıkçası."
"Bütün bunların anlamı ne Bay Holmes?"
"Ama henüz elimde bir veri yok. O yüzden bir şey söyleyemem. Belki sizin bir fikriniz vardır."
"Bana öyle geliyor ki mümkün olan tek bir açıklama var. Bay Rucastle çok kibar, iyi kalpli birine benziyordu. Karısı delirmiş olabilir ve akıl hastanesine kapatmasınlar diye, meseleyi fazla gürültü çıkarmadan, karısının bütün isteklerini yerine getirerek halletmek istiyor olabilir."
"Dediğiniz gibi bu mümkün - gerçekten de, olasılığı en yüksek seçenek bu. Ama her durumda, evin genç bir bayana göre olmadığı gerçeğini göz ardı edemeyiz."
"Ama para Bay Holmes, para!"
"Ah tabii, ücret gayet iyi, hatta çok iyi. Beni rahatsız eden de bu. Yılda 40 sterline halledebilecekken, neden size 120 sterlin versinler ki? Arkasında güçlü bir sebepleri olmalı."
"Şartları anlatınca beni anlayacağınızı düşünmüştüm. Yanımda olduğunuzu bilmek kendimi daha güçlü hissetmemi sağlardı."
"Böyle hissetmeye devam edin. Küçük meseleniz, son aylarda karşıma çıkan en ilginç vaka oldu. Kendine özgü bazı ayrıntılar var. Eğer bir şeylerden şüphelenirseniz veya kendinizi tehlikede hissederseniz..."
"Tehlike mi? Nasıl bir tehlike olabilir ki?"
Holmes ciddiyetle başını salladı. "Zaten ne olduğunu bilseydik, artık bir tehlike olmaktan çıkardı," dedi. "Gündüz, gece fark etmez, günün herhangi bir anında bana telgraf çektiğiniz takdirde hemen yardımınıza gelirim."
"Bu bile yeter." Yüzündeki endişe geçmiş bir halde heyecanla kalktı. "Artık gönül rahatlığıyla Hampshire'a gidebilirim. Hemen Bay Rucastle'a yazacak, zavallı
saçlarımı feda edecek ve yarın Winchester'a gitmek için hazırlıklara başlayacağım." Holmes'a minnet dolu birkaç şey söyleyerek iyi geceler diledi ve aceleyle gitti.
"En azından," dedim, merdivenlerden hızla inip gittiğini duyduktan sonra, "kendi başının çaresine bakabilecek bir genç bayana benziyor."
"Ve öyle olması da gerekiyor," dedi Holmes ciddiyetle; "yanılmıyorsam birkaç gün içinde ondan yeni haberler alacağız."
Dostumun tahmini çok geçmeden doğrulandı. İki hafta boyunca, hep bu yalnız kadının başından geçebilecek garip olayları düşündüm. Sıradışı ücret, garip koşullar ve ağır olmayan bir iş, hep anormal bir şeyler olduğuna işaret ediyordu, ama söz konusu olan bir kapris mi, yoksa bir komplo mu, adam gerçekten insan sever biri mi, yoksa kötü niyetli biri mi, anlamak benim için güçtü. Holmes'a gelince, kaşları çatık bir halde düşüncelere dalıyor, meseleden bahsettiğimde ise elinin tersiyle itiyor ve "Bilgi! bilgi! bilgi!" diye bağırıyordu sabırsızca. "Dereyi görmeden paçaları sıvaya-mam." Bu konuşmaların sonunda ise, bir kadının böyle şartları kabul etmemesi gerektiğini söylüyordu.
Ve nihayet geçen gece telgraf geldi. Ben de tam Holmes'u, bütün gece test tüpleriyle yapacağı o alışıldık çalışmalarından biriyle yalnız bırakmak üzere gitmeyi düşünüyordum. Sarı zarfı açarak mesaja şöyle bir baktı ve bana uzattı.
"Bradshaw'dan tren saatlerine bak," dedi ve kimya çalışmalarına geri döndü.
Mesaj kısa ve acildi.
'Lütfen yarın öğle vakti Winchester'daki Black Swan Oteli'nde olun. Lütfen gelin! Çıldırmak üzereyim.'
HUNTER.
"Benimle gelecek misin?" diye sordu Holmes, kafasını kaldırarak.
"Çok isterim."
"O halde saatlere bak."
"Dokuz buçukta bir tane var," dedim, Bradshaw rehberime bakarak. "11.30'da Winchester'a varıyor."
"Çok iyi. O halde aseton analizini bırakıp yarın sabaha hazırlan-sam iyi olacak."
Ertesi gün saat on birde İngiltere'nin eski başkentine doğru yola çıkmıştık. Holmes yol boyunca sabah gazetelerini okudu, fakat Hampshire sınırını geçtikten sonra gazeteleri bir kenara atıp manzaranın zevkini

ilhanx

çıkarmaya başladı. Tam bir bahar günüydü. Açık mavi bir gökyüzü ve batıdan doğuya sürüklenen beyaz bulutlar. Güneş tepemizde parlıyor, bir yandan esen hafif bir rüzgâr da insana enerji veriyordu. Aldershot'un çevresindeki tepelerin ötesinde, yeşilliklerin arasında, çiftliklerin kırmızı ve gri çatıları görülebiliyordu.
"Ne kadar güzel ve iç açıcı değil mi?" diye bağırdım, Baker So-kağı'nın sislerinden kurtulmuş olmanın heyecanıyla.
Ama Holmes ciddiyetle başını salladı.
"Biliyor musun Watson," dedi, "benim gibi, baktığı her şeyde kendi özel ilgi alanıyla ilgili referanslar arayan biri, zihnin laneti et-kisindedir aslında. Sen bu tek
tük evlere bakıp güzelliklerinden etkileniyorsun. Onlara ben baktığımda ise, tek bir şey görüyorum; birbirlerinden çok uzaklar ve suç işlemek için çok uygun bir yerde -ler."
"Tanrı aşkına!" diye bağırdım. "Nasıl olur da bu eski, şirin evleri suçla bağdaştırabilirsin?"
"Oysa bana her zaman endişe verirler. Tecrübelerime dayanarak şunu söyleyebilirim ki Watson, Londra'nın en alçak vadilerinde bile, bu sevimli ve güzel kır evlerindeki kadar çok günah işlenmiyordur."
"Beni korkutuyorsun!"
"Ama sebebi çok açık. Şehirde, kanunun yapamadığını toplum baskısı yapar. Şehirdeki bir sokakta, ne kadar rezil bir muhit olursa olsun, eziyet edilen bir çocuğun sesi veya bir sarhoşun narası, komşularda öfke yaratacak ve hemen yakınlardaki kanunun çarkı bir şikâyetle harekete geçecektir. Ama bu yalnız evlere bak. Kanunlardan habersiz zavallı insanlarla dolu. Böyle yerlerde rastlanabilecek zalimlikleri düşün. Bizden yardım isteyen bayan, Winchester'da yaşamaya başlayacak olsaydı, onun için bu kadar endişelenmez-dim. Tehlike aradaki beş milde. Neyse ki başı henüz belada değil."
"Evet. Bizimle Winchester'da buluşmaya gelebildiğine göre."
"Kesinlikle. Demek ki serbest kalabiliyor."
"O halde mesele ne olabilir ? Bir açıklaman yok mu?"
"Elimizdeki gerçeklere dayanarak oluşturduğum yedi ayrı açıklamam var. Ama bunlardan hangisinin doğru olduğunu, şüphesiz bizi bekleyen taze bilgiler belirleyecek. Katedral'e de geldik işte, bakalım Bayan Hunter bize neler anlatacak."
'Black Swan' şehrin ana caddesinde, istasyondan fazla uzakta olmayan ünlü bir oteldi ve genç bayanı orada bizi beklerken bulduk. Gittiğimizde bir oda ve öğlen yemeği ayarlanmıştı.
"Geldiğinize öyle sevindim ki," dedi içtenlikle. "Ne kadar iyisiniz. Ben ne yapacağımı bilemiyorum. Tavsiyeniz benim için çok değerli olacak."
"Lütfen başınıza gelenleri anlatın bize."
"Elbette, ama çabuk olmalıyım çünkü Bay Rucastle'a saat üçten önce geri döneceğime dair söz verdim. Bu sabah şehre gelebilmek için izin almayı başardım ama ne için geldiğimi pek bilmiyor."
"Lütfen her şeyi sırasıyla anlatın," dedi Holmes. Uzun, ince bacaklarını ateşe uzattı ve dinlemeye hazırlandı.
"İlk olarak, gerçekte Bay ve Bayan Rucastle'dan kötü bir muamele görmediğimi söylemeliyim. Bu konuda adil olmalıyım. Fakat onları bir türlü anlayamıyorum ve bu yüzden de içim hiç rahat de-ğü."
"Anlayamadığınız nedir?"
"Davranışlarının sebebi. Ama önce her şeyi olduğu gibi anlatayım ki daha iyi anlayın. İlk geldiğimde Bay Rucastle beni buradan alarak arabasıyla Akgürgenler Konağına götürdü. Daha önceden demiş olduğu gibi, ev iyi bir yere yapılmıştı,
ama evin kendisi hiç de güzel değildi bence. Rutubet ve kötü havalardan artık iyice kirlenmiş beyaz badanalı, genişçe, köşeli bir ev düşünün. Üç tarafı ağaçlarla kaplı olan evin yüz metre kadar ilerisinden başlayan ve Southampton yoluna çıkan bir patika var. Öndeki bu arazi eve ait, ama çevresindeki korular, Lord Southerton'ın topraklarına giriyor. Evin ismi de kapının hemen önündeki gürgenlerden geliyor.
"Her zamanki sevimliliğiyle, patronum beni karısı ve çocuğuyla tanıştırdı. Baker Sokağı'ndaki odanızda yaptığ_____ımız tahminler kesinlikle doğru çıkmadı Bay Holmes. Bayan Rucastle deli falan değil. Sessiz sakin, solgun yüzlü bir kadın. Sanırım kocasından çok daha genç. Otuzunu geçmemiştir ya, adam da kırk beşin üzerinde olamaz zaten. Aralarında geçen konuşmalardan, yedi yıldır evli olduklarını, adamın dul olduğunu ve ilk karısından olan tek çocuğu olan kızının Philadelphia'ya gittiğini öğrendim. Sonradan Bay Rucastle'm söylediğine göre, kızının ayrı olmasının sebebi üvey annesine duyduğu anlamsız kinmiş. Kız en az yirmi yaşında olduğuna göre, babasının genç eşiyle geçinememesi doğaldır.
"Bayan Rucastle hem görünüş olarak, hem de zihnen pek parlak biri değilmiş gibi geldi bana. Üzerimde güçlü bir etki bırakmadı yani. Kadın varla yok arasında bir şey. Kendini kocasına ve küçük oğluna adadığı belli. Küçük, gri gözleriyle dikkatle izliyor ve bir istekleri olursa, zamanından önce yerine getirebilmek için canla başla çalışıyor. Adam da, o her zamanki gösterişli tavrıyla karısının üstüne titriyor. Sonuçta mutlu bir çifte benziyorlar. Ama bu kadının gizli bir derdi var. Sık sık, yüzünde son derece üzgün bir ifadeyle

ilhanx

derin düşüncelere dalıyor. Birkaç kez onu ağlarken yakaladım. Bazı zamanlar, bunun sebebinin şımarık ve huysuz çocuğu olduğunu düşündüm. Çocuğun yaşı küçük, ama yaşına göre orantısız, kocaman bir kafası var. Bütün hayatı, vahşi öfke nöbetleri ve surat asmalar arasında geçiyor. Kendinden daha zayıf yaratıklara zarar vermekten başka bir zevki yok ve bu konuda, fare, kuş ve böcek yakalamak konusunda, epey başarılı. Ama bu küçük yaratık hakkında konuşmak istemiyorum Bay Holmes, zaten hikâyemle pek bir ilgisi yok."
"Her ne kadar size ilgisiz görünse de," diye araya girdi dostum, "bütün ayrıntıları anlatmanız iyi olur."
"Önemli hiçbir şeyi atlamak istemiyorum. Evle ilgili ilk anda dikkatimi çeken en rahatsız edici nokta, hizmetçilerin görünüşü ve davranışları oldu. Sadece iki kişi var; bir adam ve karısı. Toller -adamın adı bu - kır saçlı ve favorili, sürekli içki kokan, kaba ve görgüsüz biri. Çalışmaya başladığımdan beri en az iki kez zilzurna sarhoş olmasına rağmen, Bay Rucastle hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davrandı. Adamın karısı ise Bayan Rucastle kadar sessiz, ama ondan daha sevimsiz, uzun boylu, asık suratlı bir kadın. Gördüğüm en tatsız çift, neyse ki zamanımın çoğunu birbiriyle yan yana olan çocuk odasında ve kendi odamda geçiriyorum.
"İlk iki gün çok sakin geçti, fakat üçüncü gün Bayan Rucastle kahvaltıdan sonra aşağı inerek kocasının kulağına bir şeyler fısıldadı.
" 'Ah, tabii,' dedi adam bunun üzerine, Bana dönerek;" saçlarınızı kestirecek kadar uyumlu davrandığınız için size minnettarız Bayan Hunter. Fakat sizi temin ederim ki, güzelliğinizden en ufak bir şey bile kaybetmiş değilsiniz. Şimdi bakalım mavi elbise size nasıl yakışacak. Şu anda yatağınızın üzerinde duruyor ve onu giyme kibarlığını gösterirseniz memnun kalacağız.'
"Beni bekleyen elbise garip bir mavi tonundaydı. Harika bir malzemeden yapılmıştı, ama daha önceden giyildiğini belli eden bazı işaretler vardı üzerinde. İstesem, bedenime bu kadar uygun diktiremezdim. Bay ve Bayan Rucastle, ilk görüşte bana biraz abartılı gelecek kadar çok beğendiler. Yere kadar uzanan üç uzun pen-ceresiyle evin bütün ön cephesini içine alan oturma odasında bekliyorlardı beni. Odaya, arkası ortadaki pencereye çevrilmiş bir sandalye yerleştirilmişti. Ona oturmam söylendi ve sonrasında Bay Rucastle, odanın öteki yanında bir ileri bir geri yürüyerek şimdiye kadar duyduğum en gülünç hikâyeleri anlatmaya başladı. O kadar komikti ki halsiz kalana kadar güldüm. Mizahtan hiç anlamadığı belli olan Bayan Rucastle ise, bu süre boyunca elleri kucağında, yüzünde üzgün ve endişeli bir ifadeyle oturdu. Bir saat kadar sonra, Bay Rucastle aniden durarak yapılması gereken diğer işlere bakma zamanının geldiğini ve elbisemi değiştirerek küçük Edward'in odasına çıkmam gerektiğini söyledi.
"İki gün sonra, aynı sahne benzer şartlar altında tekrarlandı. Yine elbisemi giydim, pencerenin önüne oturdum ve patronumun bitmek tükenmek bilmeyen hikâyelerine gülüp durdum. Sonra elime bir roman tutuşturdu, sandalyeyi, sayfanın üstüne gölgem düşmeyecek şekilde ayarladı ve yüksek sesle okumamı istedi. On dakika kadar okuduktan sonra - tam da ilk bölümün ortasına gelmiştim -cümleyi dahi bitiremeden durmamı ve yukarı çıkarak elbisemi değiştirmemi emretti.
"Bu sıradışı sahnelerin ne anlama geldiğini ne kadar merak ettiğimi herhalde tahmin edersiniz Bay Holmes. Her seferinde yüzümün pencereye dönük olmamasına çok dikkat ettiklerini fark ettim ve bu yüzden arkamda neler olup bittiğini görmeye can atıyordum. Başlangıçta bunu yapmak imkânsız gibi görünüyordu ama sonunda bir yolunu buldum. Önceden kırılmış olan el aynamın küçük bir parçasını mendilime sakladım ve ilk fırsatta, kahkahaların ortasında mendilimi gözlerime götürerek arkamı görmeyi başardım. İtiraf etmeliyim ki o an hayal kırıklığına uğradım. Hiçbir şey yoktu.
"Aslında bunlar ilk anda gördüklerimdi desem daha doğru olur. Daha dikkatli baktığımda, sakallı kısa boylu, gri bir takım giymiş olan bir adamın Southampton yolunda durmuş bana doğru bakmakta olduğunu fark ettim. Orası işlek bir yol olduğu için çoğu zaman insanlar olurdu. Ama bu adam, arazimizi sınırlayan parmaklıklara dayanmış ciddi ciddi bakıyordu. Mendilimi indirdiğimde Bayan Rucastle'in meraklı gözlerle beni süzmekte olduğunu gördüm. Hiçbir şey söylemedi ama eminim elimde bir ayna olduğunu ve arkamı görebildiğimi anlamıştı. Hemen ayağa kalktı.
" 'Jephro,' dedi, 'yolda durmuş, Bayan Hunter'a bakan terbiyesiz bir adam var.'
" 'Sizin dostunuz değil ya Bayan Hunter?' diye sordu Bay Ru-castle.
" 'Hayır, buralarda kimseyi tanımam.'
" 'Ne büyük terbiyesizlik! Şimdi lütfen arkanızı dönerek çekip gitmesini işaret edin.'
" 'Görmezlikten gelmek daha iyi olmaz mıydı?'
" 'Hayır, hayır, sonra hep ortalıkta dolaşır. Lütfen adama dediğim gibi işaret edin.'
"Söyleneni yaptım ve sonrasında da Bayan Rucastle panjurları indirdi. Bu bir hafta önceydi; o günden bu yana ne o mavi elbiseyi giyerek pencerenin önünde oturdum, ne de o adamı bir daha gördüm."
"Lütfen devam edin," dedi Holmes. "Hikâyeniz çok ilginç bir hal almaya başladı."
"Korkarım şimdi anlatacaklarımın ilgisiz olduğunu düşüneceksiniz, çünkü bu farklı olayların birbiriyle hiçbir bağlantısı yokmuş gibi görünüyor: Akgürgenler Konağına ilk geldiğimde, Bay Rucastle beni mutfak

ilhanx

kapısından girilebilen küçük bir ek binaya götürmüştü. Oraya yaklaştığımızda zincir şangırtıları ve büyük bir hayvanın kıpırdanışını andıran sesler duydum.
" 'İçeri bakın!" dedi Bay Rucastle, tahtalar arasında bir yarığı işaret ederek. "Ne kadar güzel değil mi?"
"Baktığımda, karanlıkta parlayan iki göz ve bir kenara büzüşmüş belli belirsiz bir siluet gördüm.
" 'Korkmayın,' dedi patronum. İrkildiğimi fark ederek gülmeye başlamıştı. "O benim köpeğim Carlo. Benim dediğime bakmayın, onunla sadece seyisimiz Toller başa çıkabiliyor. Günde bir kez besleriz; çok değil, ki her an formda olsun. Toller geceleri onu serbest bırakır ve bir kez dişlerini geçirdikten sonra, kurbanının Tanrı yardımcısı olsun. Bu yüzden, iyiliğiniz için, geceleri dışarı çıkmayın; söz konusu olan hayatınız.'
"Bu uyarı hiç de boşuna değildi. Ayın tepede olduğu ve aşağıdaki çimenleri gün gibi aydınlattığı güzel bir gece, saat iki civarında penceremin önünde durmuş, manzaranın keyfini çıkarıyordum ki aşağıda, gürgenlerin dibinde bir şeylerin hareket ettiğini fark ettim. Açıklığa çıktığında ne olduğunu gördüm. Koyu renkli, sarkık çeneli ve siyah burunlu, kocaman bir köpek. Çimenlerin üzerinde yavaş yavaş yürüyerek karanlıkta kayboldu. Bu korkunç bekçi beni o kadar etkiledi ki anlatamam; bir hırsız görsem bu kadar korkmazdım.
"Şimdi anlatacağım hikâye ise oldukça garip. Bildiğiniz gibi Londra'da saçlarımı kestirip bavulumun dibine yerleştirmiştim. Bir akşam, çocuk yattıktan sonra, odamdaki mobilyaları incelemeye ve eşyalarımı düzenlemeye başladım. Odada, üst iki çekmecesi boş ve açık, alt çekmecesi ise kilitli olan bir komidir vardı. Açık çekmecelere çarşaflarımı yerleştirdikten sonra elimde hâlâ birkaç parça eşyam kalmıştı ve o en alt çekmeceyi kullanamadığım için sinirlendim. Bir umutla, elimdeki anahtarlarla çekmeceyi açmaya çalıştım. Daha ilk anahtar kilide uydu ve çekmece açıldı. İçinde sadece tek bir şey vardı ama eminim ne olduğunu tahmin edemezsiniz. Çekmecede saçlarım duruyordu.
"Elime alıp inceledim. Aynı renkte ve kalınlıktaydı. Bu tesadüf çok garibime gitti. Benim saçlarım nasıl olmuştu da o çekmeceye girmişti? Titreyen ellerle bavulumu açtım, içindekileri döktüm ve dibinden kendi saçlarımı bulup çıkardım. İkisini yan yana koydum; emin olun, birbirlerine tıpatıp benziyorlardı. Garip değil mi? Ne kadar düşünsem de neler olduğunu anlayamadım. O garip saçı çekmeceye geri koydum ve meseleden Rucastle'lara hiç bahsetmedim çünkü kilitli bir çekmeceyi açarak yanlış yaptığımı düşündüm.
"Sizin de fark ettiğiniz gibi, gözlemci bir tabiatım var Bay Holmes, bu yüzden kısa bir sürede evin bütün planını kafama çizmeyi başardım. Evin bir tarafı var ki, sanki orada kimse yaşamıyor - Toiler'ların kaldığı bölümde her zaman kilitli olan bir kapı. Bir gün, merdivenleri çıkarken, Bay Rucastle'ın, elinde anahtarlarla bu odadan çıktığını gördüm. Yüzünde öyle bir ifade vardı ki birden ürktüm. Tanıdığım o şişman, neşeli adamdan eser yoktu. Yanakları kızarmış, kaşları öfkeyle çatılmış ve şakaklarında damarları çıkmıştı. Kapıyı kilitledi ve bana hiçbir şey söylemeden aceleyle gitti.
"Bu, bende daha çok merak uyandırdı. İlk fırsatta evin dışına çıkarak o bölümün pencerelerini görebileceğim bir yere gittim. Üçü pislik içinde, birinin kepenkleri kapalı dört pencere vardı. Hiç kimsenin kullanmadığı açıktı. Çevrede dolaşıp, pek belli etmemeye çalışarak yukarı bakıyordum ki, her zamanki mutlu ve neşeli haliyle Bay Rucastle çıkageldi.
" 'Ah!' dedi, 'size hiçbir şey söylemeden gittiğim için kusuruma bakmayın genç bayan. Zihnim iş meseleleriyle öyle meşgul ki.'
"Alınmadığıma dair onu temin ettim. 'Bu arada,' dedim, 'yukarıda boş odalarınız var galiba, birinin kepenkleri de kapalı.'
" 'Fotoğraf hobim vardır,' dedi. 'Yukarıda kendime bir karanlık oda yaptım. Vay, vay, vay, ne kadar da açıkgöz bir genç bayanmış-sınız siz! Kim derdi ki? Bakın hele!' diye devam etti şakayla takılarak, ama gözlerinde aynı mizahi ifade yoktu. Orada şüphe vardı, huzursuzluk vardı, kesinlikle mizah yoktu.
"İşte Bay Holmes, o odalarda bir şeyler olduğunu fark ettiğimden beri, ne olduğunu öğrenmek için yanıp tutuşmaya başlamıştım. Sırf merak için değil elbette, kendi geleceğim de söz konusuydu. Bir görev duygusuyla yaklaşıyordum - bir faydam dokunabileceğini düşünüyordum. Kadınlık içgüdüsü derler ya, belki benimki de bu kadınlık içgüdüsüydü. Neyse, odalar orada duruyorlardı ve ben de o yasak bölgeye girmeye can atıyordum.
"İlk kez dün bir fırsat geçti elime. Ama öncelikle, sadece Bay Rucastle'ı değil, Toller ve karısını da, ellerinde büyük, siyah çantalarla oraya girip çıkarken gördüğümü eklemeliyim. Toller son zamanlarda çok içiyordu ve dün akşam da çok sarhoştu. Yukarı çıkarken anahtarın kapıda durduğunu fark ettim. Toller unutmuş olmalıydı. Bay ve Bayan Rucastle, çocuklarıyla birlikte alt katta olduklarından, bundan daha iyi bir fırsat olamayacağını düşündüm. Anahtarı yumuşakça çevirerek kapıyı açtım ve içeri sıyrıldım.
"Önüme, ucundan sağa dönülen, duvarları bakımsız ve halisiz küçük bir koridor çıktı. Köşeyi dönünce üç kapı çıktı karşıma. Birincisi ve üçüncüsü açık, diğeri
kilitliydi. Her biri, tozlu ve kasvetli boş odalara açılıyordu. Birinde iki pencere, diğerinde tek bir pencere vardı ve bu pencereler o kadar kalın bir kir tabakasıyla kaplanmıştı ki akşam ışığı zorlukla süzülebiliyordu içeri. Ortadaki kapı kapalıydı ve kapının dışına eski bir yatağın demir döşemeleri çakılmıştı. Kapının kendisi

ilhanx

kilitliydi ve anahtar da ortalıkta değildi. Bu parmaklıklı kapının, dışarıdan gördüğüm penceresi kepenkli odaya açıldığı belliydi, ama kapının altından sızan ışık, içerisinin karanlık olmadığını gösteriyordu. Demek ki tepeden ışık girebiliyordu. Koridorda durmuş bu garip kapıya bakarken ve içerideki sırrın ne olduğunu düşünürken, birden odanın içinde ayak sesleri duydum ve kapının altından gelen ışıktan bir gölgenin geçtiğini gördüm. Akıl almaz bir korku kapladı içimi Bay Holmes. Gergin sinirlerim baskın çıktı ve sanki peşimde korkunç bir el varmış da elbisemin eteğinden beni yakalayacakmış gibi, dönüp koşmaya başladım. Koridordan geçip dış kapıyı açtım ve dosdoğru Bay Rucastle'ın önüne çıktım.
" 'Demek sizdiniz,' dedi gülümseyerek. Kapıyı açık görünce anlamıştım zaten.'
" 'Ah, çok korktum!' dedim nefes nefese.
" 'Sevgili genç bayan! sevgili genç bayan!' dedi, sesi o kadar yumuşak ve avutucuydu ki, 'sizi korkutan nedir, sevgili bayan?'
"Ama sözleriyle beni kandırmaya çalıştığını fark ederek kendimi toparladım.
" 'O boş bölgeye girmekle büyük bir aptallık ettim,' diye cevap verdim. 'O kadar ıssız ve garip bir yer ki koşarak dışarı kaçtım. Aman Tanrım, ne kadar ürkütücü bir yer orası!'
" 'Hepsi bu mu?' diye sordu; dikkatle bana bakıyordu.
" 'Siz ne sandınız ki?' diye sordum.
" 'Orayı neden kilitlediğimi düşünüyorsunuz?'
" 'Kesinlikle bilmiyorum.'
" 'Orada işi olmayanları uzak tutmak için. Anladınız mı?' bütün sevimliliğiyle gülümsüyordu.
" 'Emin olun, bilseydim...'
" 'Pekâlâ, artık biliyorsunuz. Ve eğer bir daha bu eşikten adımınızı atarsanız...' o anda yüzündeki gülümseme şeytani bir bakışa dönüştü, 'sizi köpeğe yem olarak veririm.'
"O kadar korkmuştum ki ne yaptığımı hatırlamıyorum. Sanırım koşarak odama kaçtım. Kendime geldiğimde, yatağın üzerinde, bütün vücudum tir tir titrer halde yatıyordum. Sonra aklıma siz geldiniz Bay Holmes. Tavsiyenizi almadan o eve bir daha adımımı atmam. Evden, adamdan, kadından, hizmetçilerden, hatta çocuktan bile korkmuştum. Hepsi bana çok kötü davranmıştı. Tabii ki hemen o anda da kaçabilirdim ama merakım korkuma bile üstün geldi. Sonunda kararımı verdim. Size telgraf gönderecektim. Şapkamı ve pelerinimi alarak evden yarım mil kadar uzaktaki telgraf bürosuna gittim ve rahatlamış bir halde geri döndüm. Kapıya yaklaşırken korkunç bir şüphe kapladı içimi. Ya köpeği saldılarsa? Fakat sonra Toller'in akşamdan zilzurna sarhoş olduğunu ve ev halkı içinde o vahşi yaratıkla
başa çıkabilen tek kişinin de o olduğunu hatırladım. Başka biri cesaret edip de köpeğe yaklaşmadıysa tabii. Neyse, sağ salim eve girdim ve bütün gece, sizin geleceğinizi düşünmenin mutluluğuyla uyuyamadım. Bu sabah Winchester'a gelmek için izin almakta pek zorluk çekmedim, ama saat üçten önce evde olmalıyım, çünkü Bay ve Bayan Rucastle bir ziyarete gidecekleri için çocuğa bakmam gerekiyor. İşte Bay Holmes, size bütün maceramı anlattım. Şimdi bana bütün bunların ne anlama geldiğini ve hepsinden öte, ne yapmam gerektiğini söylerseniz çok memnun olurum."
Holmes ve ben bu olağandışı hikâyeyi büyülenmiş gibi dinlemiştik. Sonunda dostum ayağa kalktı, elleri cebinde, yüzünde derin bir ciddiyetle, odada bir aşağı, bir yukarı yürümeye başladı.
"Toller hâlâ sarhoş mu?" diye sordu.
"Karısını Bayan Rucastle'a bununla ilgili dert yanarken duydum."
"Güzel. Ve Rucastle'lar bu gece dışarı çıkıyorlar, öyle mi?"
"Evet."
"Evde kilitli bir kiler var mı?"
"Evet, bir şarap mahzeni var."
"Bütün bu olanlara karşı çok cesur ve duyarlı davranmışsınız Bayan Hunter. Bir kahramanlık gösterisine daha var mısınız? Sizin ne kadar güçlü bir kadın olduğunuzu bilmesem sormazdım bile."
"Deneyebilirim. Peki nedir?"
"Dostum ve ben, saat yedide Akgürgenler Konağına geleceğiz. Rucastle'lar henüz dönmemiş olacak ve umarım Toller da kendine gelmemiş olacak. Geriye, ortalığı ayağa kaldırabilecek bir tek Bayan Toller kalıyor. Onu da bir iş için kilere gönderir ve arkasından kapıyı kilitlerseniz, işimiz çok kolaylaşacaktır."
"Yaparım."
"Mükemmel! O halde meseleyi iyice gözden geçirelim. Her şeyin makul tek bir açıklaması olabilir. Siz oraya, birinin yerine geçmek için getirildiniz ve gerçek kişi o odada hapis. Buraya kadar her şey çok açık. İçeride kimin olduğuna gelince, evin kızı Bayan Alice Rucastle olmalı. Yanlış hatırlamıyorsam Amerika'ya gitmiş olduğu söylenmişti. Boylarınız, bedenleriniz ve saç renkleriniz birbirine benzediği için seçildiniz. Muhtemelen, geçirdiği bir hastalık sonucu saçları kesilmişti ve bu yüzden sizinkiler de gitmek zorundaydı. Onun saçlarını tesadüf eseri buldunuz. Yoldaki o adam ise kızın bir arkadaşıdır şüphesiz - muhtemelen nişanlısı - ve siz onun gibi giyinip ona benzediğinizde, bir de üstüne kahkahalar attığınızda, bu adam sizi

ilhanx

görmüş ve Bayan Alice Rucastle'ın mutlu olduğuna, artık kendisini görmek istemediğine ikna olmuş olmalı. Köpek ise, adamla kızın irtibata girmesini engellemek için geceleri serbest bırakılıyordu. Buraya kadar her şey açık. En önemli nokta ise çocuğun davranışları."
"Ne ilgisi olabilir ki?" diye atıldım.
"Sevgili Watson, bir tıp adamı olarak sen de bilirsin ki, son zamanlarda bir çocuğun eğilimlerini anlamak için ebeveynleri de inceleniyor. Tam tersi de geçerli
olabilir tabii. Çoğu zaman ben de ebeveynlerin karakterlerini anlamak için çocuklarını incelerim. Bu çocuğun davranışları anormal derecede vahşi ve bu özelliğini ister güler yüzlü babasından, isterse de annesinden almış olsun, eve kapattıkları kız için bir tehlike teşkil ediyor olmalı."
"Çok haklısınız Bay Holmes," diye bağırdı müşterimiz. "Siz bunlan anlattıkça, gördüğüm binlerce şey kafamda iyice aydınlanıyor. Haydi, hiç zaman kaybetmeden yardım edelim bu zavallı yaratığa."
"İhtiyatlı olmalıyız, çünkü karşımızda çok kurnaz bir adam var. Saat yediye kadar hiçbir şey yapamayız. O saatte sizinle buluşur, çok geçmeden de meseleyi çözeriz."
Yol üzerindeki bir hana uğradıktan sonra dediğimiz gibi tam saat yedide oraya vardık. Bayan Hunter, bizi kapıda gülümseyerek karşılamamış olmasaydı da ışıkta parlayan koyu renk yapraklarıyla o ağaçları görür görmez evi tanıyacağımıza eminim.
"Dediklerimizi yaptınız mı?" diye sordu Holmes.
Alt kattan bazı gürültüler geldi.
"Bu sesler kilerden, Bayan Toller'dan geliyor," dedi genç bayan. "Kocası ise mutfakta, halının üzerinde horul horul uyuyor. Bunlar da anahtarları. Bay Rucastle'da da aynıları var."
"Gerçekten çok iyi bir iş başarmışsınız!" diye bağırdı Holmes heyecanla. "Şimdi yolu gösterin de bu uğursuz meseleyi bitirelim."
Merdivenleri çıktık, kapıyı açtık ve koridoru geçerek Bayan Hunter'ın bahsettiği parmaklıklı kapıya geldik. Holmes, ek yerlerinden keserek kapıdaki parmaklıkları çıkardı. Sonra elindeki bütün anahtarları kilitte denemeye başladı, ama nafile. İçeriden hiç ses gelmiyordu. Bu sessizlik karşısında Holmes'un yüzü asıldı.
"Umarım çok geç kalmamışızdır," dedi. "Bayan Hunter, sanırım içeriye siz olmadan gireceğiz. Şimdi Watson, şuna bir omuz atalım da açılıp açılmayacağını görelim."
Eski, harap bir kapıydı; darbelerimize dayanamadı. Birlikte odaya girdik. Bomboştu. Küçük bir yatak, küçük bir masa ve bir sepet dolusu çarşaftan başka hiçbir eşya yoktu. Tepemizde gökyüzü görünüyordu ve tutsak gitmişti.
"Burada kötü bir şeyler olmuş," dedi Holmes; "adamımız, Bayan Hunter'ın niyetini anlayıp kurbanını kaçırmış olmalı."
"Ama nasıl?"
"Tepeden. Nasıl olduğunu şimdi anlarız." Tavana sıçradı. "Ah tabii ya," diye bağırdı, "buradan uzun bir merdivenin ucu görülebiliyor. Demek ki böyle yapmış."
"Ama bu imkânsız," dedi Bayan Hunter, "Rucastle'lar giderken merdiven orada değildi."
"Geri dönüp halletmiştir. Size onun zeki ve tehlikeli bir adam olduğunu söylemiştim. Ve şimdi aşağıdan gelen bu ayak sesleri de ona ait değilse şaşarım. Watson, sanırım silahını hazırlasan iyi olacak."
Sözlerini yeni bitirmişti ki, elinde kalın bir sopayla şişman bir adam belirdi odanın kapısında. Bayan Hunter çığlık atarak duvara yapıştı ama Sherlock Holmes ileri sıçrayarak adama kafa tuttu.
"Alçak!" dedi, "kızın nerede?"
Şişman adam gözlerini odada gezdirdikten sonra yukarıdaki açıklığa baktı.
"Bunu soracak birisi varsa o da benim," diye bağırdı. "Hırsızlar! Casuslar! Sizi yakalayan benim, değil mi ? Elime düştünüz. Gününüzü göstereceğim!" Dönerek, gürültüyle merdivenlerden aşağı indi.
"Köpeği almaya gidiyor!" diye bağırdı Bayan Hunter.
"Silahım yanımda," dedim.
"Dış kapıyı kapatsak iyi olur," dedi Holmes ve birlikte merdivenlerden koşarak aşağı indik. Hole daha varmamıştık ki, dışarıdan bir köpeğin havlamaları ve sonrasında tüyleri diken diken eden acı dolu bir çığlık duyuldu. Yandaki odaların birinden, kırmızı suratlı, titrek bacaklı, yaşlıca bir adam çıkageldi.
"Aman Tanrım!" diye bağırdı. "Birileri köpeği serbest bırakmış. İki gündür beslenmemişti. Çabuk, çabuk olun, yoksa çok geç kalabiliriz!"
Holmes ve ben, arkamızda Toller, dışarı fırladık. Koca yaratık yerde kıvranan ve çığlıklar atan Rucastle'ın boğazına yapışmıştı. Ateş ederek beynini dağıttım ve hayvan, dişlerini adamın boğazından çıkaramadan yere yığıldı. Onları zar zor ayırıp adamı eve taşıdık. Yaşıyordu ama feci halde yaralanmıştı. Onu oturma odasında kanepeye yatırdık. Toller, karısını çağırmaya gittiğinde, adamın acısını dindirebilmek için elimden geleni yaptım. Dış kapı açıldı ve içeri uzun boylu, zayıf bir kadın girdi.
"Bayan Toller!" diye bağırdı Bayan Hunter.

ilhanx

"Evet hanımefendi. Bay Rucastle yukarı çıkmadan önce beni dışarı çıkardı. Ah hanımefendi, keşke neler tasarladığınızı önceden anlatsaydınız bana. Boşuna uğraştığınızı söylerdim."
"Bak sen!" dedi Holmes, kadını dikkatle süzerek. "Demek Bayan Toller, mesele hakkında herkesten daha çok şey biliyor."
"Evet bayım, doğru, ve bildiğim her şeyi anlatmaya da hazırım."
"Lütfen oturun ve anlatın, çünkü kafamda hâlâ aydınlanmamış birkaç nokta var."
"Şimdi anlarsınız," dedi kadın. "Aslında kilerden çıkabilseydim daha önce de anlatırdım ya, neyse. Eğer polislik bir durum olursa her zaman sizin yanınızda olduğumu ve Bayan Alice'in de dostu olduğumu unutmayın.
"Babası tekrar evlendiğinden beri evde hiç mutlu olamadı Bayan Alice. Onu eziyorlar, hiçbir şeyde söz sahibi olmasına izin vermiyorlardı. Ama bir arkadaşının evinde Bay Fowler Ta tanışana kadar her şey o kadar da kötü değildi. Öğrendiğim kadarıyla, mirasta Bayan Alice'in de hakkı vardı ama kızcağız o kadar sessiz ve sabırlıydı ki bu konudan hiç söz etmezdi. Sonuçta her şeyiyle Bay Rucastle ilgilenirdi. Adam, kızının bu konuda bir sorun çıkartmayacağını biliyordu fakat bir kocanın çıkıp da kanuni haklarını isteme ihtimali doğunca, sanırım bu işe bir son vermeye karar verdi. Evlen-se de evlenmese de parasını kullandırtacağına dair bir kâğıt imzalatmak istedi. Kız imzalamayı kabul etmeyince ona öyle eziyet etti ki, kızcağız sonunda havale geçirip altı hafta ölüm döşeğinde yattı. Sonunda iyileşti ama sanki sadece gölgesi kalmıştı ve o güzelim saçları da gitmişti. Ama bütün bunlar erkek arkadaşını hiç etkilemedi ve genç adam, olabildiğince sadık kaldı kıza."
"O halde," dedi Holmes, "anlattıklarınız bütün meseleyi açıklıyor. Gerisini tahmin edebiliyorum. Herhalde Bay Rucastle çareyi bu hapis sisteminde buldu."
"Evet bayım."
"Ve ısrarcı Bay Fowler'dan kurtulmak için Londra'dan Bayan Hunter'ı getirdi."
"Aynen öyle oldu bayım."
"Ama Bay Fowler, bir denizciye yakışır şekilde inatla evi ablukaya aldı ve sonunda, öyle ya da böyle, çıkarlarınızın ortak olduğuna sizi inandırdı."
"Bay Fowler çok kibar ve cömert bir beyefendiydi," dedi Bayan Toller ciddiyetle.
"Ve böylece patronunuz dışarı çıktıktan sonra bir merdiven ayarlama konusunda anlaştınız."
"İyi bildiniz bayım, aynen böyle oldu."
"Size kesinlikle bir özür borçluyuz Bayan Toller," dedi Holmes, "kafamıza takılan bütün soruları çözmemize yardımcı oldunuz. Bayan Rucastle, doktorla birlikte geldiğine göre Watson, biz en iyisi Bayan Hunter'a Winchester'a kadar eşlik edelim, çünkü bana kalırsa artık burada bulunmamızın bir anlamı kalmadı."
Bu esrar perdesi de böylece kalkmış oldu. Bay Rucastle ölmedi ama sadece karısının bakımıyla hayatını devam ettirebildi. Eski hizmetçiler, belki de Rucastle'ların geçmişi hakkında çok şey bildikleri için, onlarla kalmaya devam ettiler. Bay Fowler ve Bayan Alice Rucastle kaçtıklarının ertesi gün özel izinle evlendiler. Bay Fowler şu anda Hükümet adına Mauritius Adası'nda görev yapıyor. Bayan Violet Hunter'a gelince, dostum Holmes, olay kapandıktan sonra ona daha fazla ilgi göstermedi. Şu anda Walsall'da özel bir okulun başında bulunuyor ve eminim ki başarıdan başarıya koşuyordur.

ilhanx

Sir Arthur Conan Doyle _ Sherlock Holmes _ Bütün Hikayeleri 2
Bütün Hikâyeleri 2
Sir Arthur Conan Doyle SHERLOCK HOLMES
Bütün Hikâyeleri 2 Orijinal adı: Memoirs of Sherlock Holmes
İngilizce aslından çeviren: İLKİN İNANÇ - CUMHUR MISIRLIOĞLU
Bu kitabın her türlü yayın hakları
Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince
NEPTÜN YAYINEVİ'ne aittir.
1. Baskı Ocak 2002
ISBN 975-8656-01-5
Baskı: Engin Matbaası
Neptün Yayınları
Kartaltepe Mah. Karakol Sk. Murat Apt. No: 43 D:5 Bakırköy-İstanbul
Tel: (0212) 583 85 67 E-mail: neptunell9@lycos.com
Sir Arthur Conan Doyle
SHERLOCK HOLMES
Bütün Hikâyeleri 2 {Memoirs of Sherlock Holmes)
Neptün Yayınevi
İSTANBUL/2002

İÇİNDEKİLER
Gümüş Şimşek.....9
Sarı Surat.....35
Borsacı Kâtibi.....55
Gloria Scott.....75
Musgrave Töreni.....95
Reigate Bulmacası.....115
Albayın Ölümü.....139
Brook Sokağı Cinayeti.....161
Yunanlı Tercüman.....185
Kayıp Antlaşma..... 209
Son Vaka.....249
GÜMÜŞ ŞİMŞEK
"Watson, korkarım gitmek zorundayım," dedi Holmes, bir sabah kahvaltıdan sonra.
"Gitmek mi! Nereye?"
"King's Pyland, Dartmoor'a."
Buna hiç şaşırmanuşüm. Aslını sorarsanız, bütün İngiltere'yi çalkalayan bu esrarengiz vakaya nasıl oldu da hâlâ bulaşmadı diye merak ediyordum zaten. Dostum bütün gün, çenesi göğsünde, kaşlarını çatmış, piposunu en sert tütünüyle art arda doldurarak odada bir ileri bir geri yürümüş ve yine her zamanki gibi bütün sorularımı ve sözlerimi duymazdan gelerek düşüncelere dalmıştı. Gelen her gazete, şöyle bir göz atıldıktan sonra bir kenara atılmıştı. Ne kadar sessiz olsa da aklından nelerin geçtiğini çok iyi tahmin edebiliyordum. Onun dedektiflikteki şöhretine meydan okuyabilecek tek bir vaka vardı; o da Wessex Kupası'nın favori atının kayboluşu ve antrenörünün trajik ölümüydü. Bu yüzden olay yerine gitmek istediğini söylemesi beni hiç şaşırtmadı.
"Eğer sana ayak bağı olmazsam ben de gelmekten memnuniyet duyarım," dedim.
"Sevgili Watson, gelmekle büyük bir iyilik yapmış olursun. Ve sanırım zamanını da boşuna harcamış olmayacaksın, çünkü bu vaka tamamen benzersiz olacağa benziyor. Acele etmezsek treni kaçıracağız. Sana her şeyi yolda anlatırım. Bu arada, dürbününü de yanına alırsan sevinirim."
Böylece bir saat içinde kendimi, birinci sınıf vagonda Exeter'e giderken buldum. Sherlock Holmes bir süre, Padding -ton'dan aldığı yeni gazetelere göz attı. Reading'i geçtikten sonra son gazeteyi de koltuğun altına sıkıştırarak puro kutusunu uzattı bana.
"İyi gidiyoruz," dedi dışarı bakıp saatini kontrol ettikten sonra. "Şu anki hızımız saatte elli üç buçuk mil."
"Ben çeyrek mil işaretlerini görmedim," dedim.
"Ben de görmedim. Ama bu hattaki telgraf direkleri altmış metre aralıklarla dikildiğine göre hesap ortada. John Straker cinayeti ve Gümüş Şimşek'in kayboluşuyla ilgili mesele hakkında bilgin vardır herhalde."
"Telegraph ve The Chronicle 'da ne okuduysam o."
"Bu öyle bir vaka ki Watson, yapılması gereken, yeni delil bulmaktan çok, eskileri ayıklamak olacak. Cinayetin benzersizliği ve etkilediği insan sayısının çok fazla oluşu yüzünden zaten inanılmaz sayıda

ilhanx

tahmin ve hipotez üretilmiş. İşin zorluğu, gerçeklerin çerçevesini, teorisyenlerin ve gazetecilerin süslemelerinden ayırabilmekte yatıyor. Bu sağlam temelleri bulduktan sonra bize kalan, bütün bu esrarın çevresinde dönen sonuçları bulmak olacaktır. Salı akşamı, hem atın sahibi Albay Ross'tan, hem de bu vakayla ilgilenen Müfettiş Gregory'den, yardımımı isteyen telgraflar aldım."
"Salı akşamı ha!" diye atıldım. "Ve bugün Perşembe. Dün niye ilgilenmedin?"
"Çünkü yanıldım, sevgili Watson - beni senin hikâyelerinden tanıyanları şaşırtacaktır belki ama sık sık yaptığım bir hatadır. İngiltere'nin bu en meşhur atının, özellikle kuzey Dartmoor gibi yerleşimin seyrek olduğu bir yerde uzun süre saklı kalamayacağını düşündüm. Dün bütün gün, atın bulunduğu ve kaçıran kişiyle John Straker 'in katilinin aynı kişiler olduğu haberini bekleyip durdum, ama bir gün daha geçip de genç Fitzroy Simpson'un tutuklanışı dışında hiçbir gelişme olmadığını görünce, harekete geçme zamanının geldiğine karar verdim. Yine de dünün boşa geçtiğini söyleyemem." "Demek bir teori oluşturdun."
"En azından vakanın temel gerçeklerini bir ucundan yakaladığım söylenebilir. Bunları sana teker teker anlatacağım; çünkü birine anlatınca her şey daha bir yerli yerine oturuyor. Kaldı ki, bulunduğumuz noktayı açıklamadan da senin yardımını bek-

lemek anlamsız olur."
Arkama yaslandım ve puromu tüttürerek Holmes'u dinlemeye hazırlandım; o da ilgiyle öne doğru eğilip, uzun ve ince işaret parmağıyla hayali çizgiler çizerek bizi bu yolculuğa iten olaylar zincirini anlatmaya başladı.
"Gümüş Şimşek, Somomy'nin soyundan geliyor ve ünlü ataları gibi parlak bir geçmişe sahip. Şu anda beş yaşında ve şanslı sahibi Albay Ross'a büyük ödüller kazandırdı. Bu talihsiz olaya kadar Wessex Kupası'nm favorisiydi ve bire üç veriyordu. Ama bahisçileri şimdiye kadar hiç hayal kırıklığına uğratmadığı için, bu oranlara rağmen ortalıkta inanılmaz rakamlar dönüyordu. Böyle düşünürsek, Salı günü potayı ilk geçen atın Gümüş Şimşek olmaması için elinden geleni yapacak birçok adam olduğu kesin.
"Ama King's Pyland, yani Albayın ahırı da bu gerçeğin farkındaydı muhakkak. Favoriyi korumak için her türlü önlem alınmıştı. Antrenör John Straker, tartıda ağır gelene kadar Albay Ross'un atlarına binmiş eski bir jokey. Albay için beş yıl jokey-lik, yedi yıl da antrenörlük yapmış ve her zaman çalışkan ve sadık bir hizmetkâr olmuş. King's Pyland, dört athk küçük bir ahu olduğu için Straker'ın altında sadece üç kişi çalışıyormuş. Gece biri nöbet tutarken diğerleri de uyuyormuş - evli olan John Straker ise ahırların iki yüz metre kadar yukarısındaki villasında kalıyormuş. Çocukları olmadığı için, karısı ve bir hizmetçi kız dışında kimse yokmuş evinde. Yarım mil kuzeyde, sakatların ve yaşlıların kalıp, temiz Dartmoor havası alabilmeleri için yapılmış birkaç villa dışında köy oldukça tenha bir yer. Köyün yanındaki fundalık arazinin iki mil ötesinde de Lord Back-water'a ait, Silas Brown tarafından idare edilen Mapleton ahırları bulunuyor. Fundalıkta, birkaç çingene dışında kimseler kalmıyor. Geçen Pazartesi gecesi meydana gelen olaya kadar genel durum böyleydi.
"O akşama gelirsek; atlar her zamanki gibi çalıştırılıp beslenmiş ve ahırlar saat dokuzda kilitlenmiş. Yamaklardan ikisi antrenörün evine gidip yemeklerini yerken, üçüncü yamak Ned

Hunter da nöbete kalmış. Saat dokuzu biraz geçe hizmetçi kız Edith Baxter, çocuğa, baharatlı koyun etinden oluşan yemeğini götürmüş. Ahırda bir çeşme olduğu için ve kural olarak nöbetteyken içki içmeleri yasak olduğundan, yemeğin yanında başka bir şey yokmuş. Ahıra giden yol fundalıktan geçtiği ve hava da karanlık olduğu için hizmetçi kızın elinde bir fener varmış.
"Edith Baxter ahırlara otuz metre kadar uzaklıktayken, karanlıktan bir adam çıkıp kızın durmasını söylemiş. Adam biraz daha yaklaşınca kız onu fenerin ışığında daha iyi görmüş. Üstünde gri tüvit bir takım elbise, kumaş şapka ve tozlukları, elinde de tokmaklı ağır bir bastonu olan, beyefendi görünüşlü bir adammış. Adamın yüzünün solgunluğu ve gergin tavırları kızm dikkatini çekmiş ve yaşının otuzun üstünde olduğunu düşündüğünü söylüyor.
" 'Burası neresi acaba?' diye sormuş adam. 'Tam fundalıkta kalıp kalmamayı düşünüyordum ki elinizdeki fenerin ışığını gördüm.'
" 'King's Pyland ahırları civarındasınız,' demiş kız. " 'Gerçekten mi? Ne şans!' diye atılmış adam. 'Herhalde orada geceleri kalan birileri oluyordur. Belki bu elinizdeki de o-nun yemeği. Pekâlâ, yeni bir elbise parası kazanmaya ne dersiniz?' diyerek, yeleğinin cebinden, katlanmış beyaz bir kâğıt parçası çıkarmış. 'Eğer çocuğun bunu almasını sağlarsanız paranın satın alabileceği en güzel elbise sizindir.'
"Kız, adamın davranışından korkarak yanından kaçmış ve her zaman yemeği teslim ettiği pencereye koşmuş. Hunter, içerideki küçük bir masada oturur halde zaten onu bekliyormuş ve kız tam ona neler olduğunu anlatmak üzereymiş ki yabancı yine çıkmış ortaya.
" 'İyi akşamlar,' demiş, pencereden içeri bakarak, 'sizinle konuşmak istediğim bir şey vardı.' Kız, konuşurken adamın elinde küçük bir kâğıt paket gördüğünü söylüyor. " 'Ne işiniz var burada?' diye

ilhanx

sormuş Hunter. " 'Cebinizi doldurabilecek bir iş,' demiş yabancı. 'Wessex Kupası'nda iki atınız koşuyor: Gümüş Şimşek ve Bayard. Bana
12
bilgi verirseniz siz de kazanırsınız. Koşuda Bayard'ın Gümüş Şimşek'e fark atacağı ve ahırın onun üzerine para yatırdığı doğru mu?'
" 'Demek sen de o tiyoculardan birisin!' diye bağırmış yamak. 'Senin gibilere King's Pyland'de ne yapılır göstereyim de gör bakalım,' diyip ayağa fırlamış ve köpeği çözmeye gitmiş. Kız da eve kaçmış, ama koşarken arkasına baktığında yabancının pencereden içeri eğildiğim görmüş. Ama ne var ki Hunter bir dakika sonra köpeğiyle dışarı çıktığında, adam artık ortalıkta değilmiş; çocuk binanın etrafını iyice aramışsa da adamdan bir iz bulamamış."
"Bir dakika Holmes," diye araya girdim. "Yamak çıkarken kapıyı açık mı kapalı mı bırakmış?"
"Mükemmel Watson, mükemmel!" diye mırıldandı Holmes. "Bu nokta benim de ilgimi çektiği için dün Dartmoor'a özel bir telgraf gönderdim. Öğrendiğimize göre çocuk çıkarken kapıyı da kilitlemiş. Ve şunu da ekleyeyim, pencere, bir adamın geçemeyeceği kadar küçükmüş.

"Neyse devam edeyim; Hunter, arkadaşları gelene kadar beklemiş ve sonra da antrenöre bir mesaj göndererek olanları anlatmış. Straker bu haber üzerine huzursuzlanmış. Bayan Stra-ker gece saat birde uyandığında kocasının giyinmekte olduğunu görmüş. Karısının soruları üzerine de atları merak ettiğini, gidip bir bakmak istediğini söylemiş. Kadın, dışarıda yağmur olduğunu söyleyerek gitmemesini istemişse de Straker paltosunu giyip çıkmış.
"Bayan Straker sabah yedide kalktığında kocasının hâlâ dönmediğini görüp endişeye kapılmış. Aceleyle giyinip hizmetçisini çağırmış ve birlikte ahırlara gitmişler. Ahırın kapısı ardına kadar acıkmış ve içeride de, Hunter baygın halde sandalyede oturuyor-muş. Favorinin ahin boşmuş ve antrenörden de iz yokmuş.
"Yukarıdaki samanlıkta uyuyan iki yamağı hemen uyandırmışlar. Her ikisinin de uykusu ağır olduğu için gece hiçbir şey duymamışlar. Hunter güçlü bir ilacın etkisinde olduğu için, ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar onu bir türlü uyandıramamışlar. Bu-
13
nun üzerine iki yamak ve kadınlar onu orada bırakıp kayıpları aramaya çıkmışlar. Antrenörün, atı erkenden çalışmaya götürdüğünü umarak aramaya devam etmişler. Ama çevredeki bütün fundalıkların görülebildiği bir tepeye çıkmalarına rağmen attan bir iz olsun görememişler. Ne var ki, başka bir şeye rastlamışlar.
"Ahırlardan çeyrek mil kadar ötedeki çalılıklarda John Straker'ın paltosunu bulmuşlar. Hemen yakınlardaki bir çukurun dibinde de talihsiz antrenörün cesedi yatıyormuş. Kafatası ağır bir silahla vurularak parçalanmış ve baldırında da çok keskin bir aletle açıldığı belli olan uzun bir yara varmış. Anlaşılan Straker kolay pes ermemiş. Sağ elinde, kana bulanmış kısa bir bıçak, sol elindeyse kırmızılı siyahlı, ipek bir kravat bulmuşlar. Hizmetçinin ifadesine göre, bu kravat, önceki akşam ahırları ziyaret eden yabancının boynundakinin aynısıymış. Sonradan Hunter da ayılınca kravatın sahibini kesinlikle tespit etmiş. Emin olduğu bir başka şey de adamın, ondan kurtulmak için yemeğine ilaç kattığıymış. Kayıp ata gelince; çamurdaki izlere bakılırsa o da boğuşma sırasında oradaymış. Ama büyük bir ödül koyulmasına ve Dartmoor'un bütün çingeneleri peşine düşmüş olmasına rağmen attan haber yok. Son bir şey daha; Hunter'in yemeğine yapılan analiz, içinde toz afyonun olduğunu göstermişse de o akşam herkes aynı yemeği yemiş olmasına rağmen Hunter'dan başkasına bir şey olmamış.
"İşte, bütün ön tahminlerden arınmış haliyle gerçekler böyle Watson. Şimdi de polisin bu meselede neler yaptığına bakalım.
"Vakayı üstlenen Müfettiş Gregory oldukça başarılı bir polis. Eğer biraz daha hayal gücü olsaydı çok daha iyi konumlara yükselebilirdi. Olay yerine gelir gelmez, doğal olarak ilk akla gelen şüphelinin yerini bulup onu tutuklamış. Adamı bulmak pek zor olmamış, çünkü daha önce de bahsettiğim şu villalardan birinde oturuyormuş. Adamın adı, Fitzroy Simpson'muş. İyi bir aileden gelen eğitimli biri. Ama yarışlarda bir servet kaybettikten sonra şu anda Londra kulüplerine bültenler hazırlayarak geçinmeye başlamış. Bahis kayıtlarına bakıldığında, favoriye karşı beş bin sterlin yatırdığı görülmüş. Tutuklandığında, K-
14
ing's Pyland atlan hakkında tiyo almak için Dartmoor'a geldiğini, hatta ikinci favori Desborough hakkında da bir şeyler bulma düşüncesiyle Silas Brown'un işlettiği Mapleton'a da gitmiş olduğunu itiraf etmiş. Önceki akşam yaptıklarım da inkâr etmeye kalkışmamış. Kötü bir niyeti olmadığını, sadece ilk elden tiyo almak istediğini ifade etmiş. Ama kravatı gösterildiğinde beti benzi atmış; maktulün elinde ne gezdiği sorulduğunda ise hiç bir şey diyememiş. Islak elbiseleri, önceki gece fırtınada dışarıda kaldığını gösteriyor. Ayrıca şu da var ki, Penang tarzı kurşun kaplama bastonu, antrenörün aldığı şiddetli darbelerin kaynağı olabilecek cinsten. Ama saldırganın Straker'ın bıçağından yaralanmış olması beklenirken, Simpson'un

ilhanx

vücudunda tek bir yaraya rastlanmamış. İşte, kısaca böyle Watson. Eğer bu meseleye biraz ışık tutabilirsen çok sevinirim."
Holmes'un, her zamanki açıklığıyla anlattığı bu hikâyeyi ilgiyle dinlemiştim. Ama deliller bana tanıdık gelmiş olmasına rağmen, olaydaki önemlerini ve birbirleri arasındaki ilgiyi çıkaramamıştım.
"Straker'ın, boğuşma sırasında kendi kendini yaralamış olması mümkün değil mi?" diye fikrimi belirttim.
"Mümkünden de öte muhtemel," dedi Holmes. "Bu durumda sanığın lehine olan birkaç nokta da ortadan kalkıyor tabii."
"Ama yine de polisin bu vakada nasıl bir teori oluşturduğunu hâlâ anlayabilmiş değilim," dedim.
"Korkarım, oluşturulan bütün teorileri çürütmek için kuvvetli kanıtlar var," diye cevap verdi Holmes. "Polis, şu Fitzroy Simpson'un nöbetçi yamağı ilaçla uyuttuğunu ve bir şekilde anahtarı bulup ahır kapısını açarak atı kaçırdığını düşünüyor olmalı. Atın dizginleri kayıp olduğuna göre Simpson atı dizginliyor, sonra da kapıyı açık bırakıp atla birlikte fundalığa gidiyor ve yolda antrenörle karşılaşıyor. Haliyle aralarında kavga çıkıyor. Simpson ağır bastonuyla antrenörün beynini dağıtıyor, ama Straker'ın kendini savunmak için kullandığı bıçağından en ufak bir yara bile almıyor. Sonra da atı ya gizli bir yere götürüyor, ya da at zaten boğuşma sırasında kaçıyor; ki bu durumda fundalık-

ta bir yerlerde dolaşıyor olmalı. Herhalde polis böyle düşünüyordur. Bu pek mümkün değilmiş gibi görünüyor ama diğer bütün açıklamalar da aynı şekilde imkânsız bence. Her şeye rağmen, olay yerine gidince meseleyi kafamda tartmaya çalışacağım. Ve o zamana kadar başka bir şey düşünmenin anlamı yok."
Geniş Dartmoor arazisinin ortasında, bir kalkanın kabartması gibi duran Tavistock'a vardığımızda hava kararmak üzereydi. İstasyonda bizi iki beyefendi bekliyordu. Biri, aslan yelesi gibi saçları ve delici mavi gözleriyle uzun boylu, sarışın bir adam; diğeri de frak ceketli ve tozluklu, kısa favorili, gözlüklü, kısa boylu, kıpır kıpır bir kişiydi. İlki, İngiliz cinayet masasında ün salmış Müfettiş Gregory; diğeri ise meşhur at sahibi Albay Ross'tu.
"Geldiğiniz için teşekkür ederim Bay Holmes," dedi Albay. "Gerçi Müfettiş her şeyi halletti, ama ben zavallı Straker'ın kanı yerde kalmasın ve atım bir an önce bulunsun diye her taşın altına bakılsın istiyorum."
"Yeni gelişmeler var mı?" diye sordu Holmes.
"Ne yazık ki fazla ilerleyemedik," dedi Müfettiş. "Hava kararmadan olay yerini görmek isteyeceğinizi düşündüğümüzden bir araba ayarladık. İsterseniz yolda konuşalım."
Çok geçmeden dördümüz arabaya binip, bu eski ve tuhaf Devonshire şehrinin sokaklarından geçmeye başladık. Müfettiş Gregory vakayla yalandan ilgili olduğu için birçok açıklamada bulunuyor, Holmes ise pek araya girmeden dikkatle dinliyordu. Albay Ross arkasına yaslanmış, şapkasını gözünün önüne çekmiş, kollarını kavuşturmuş otururken, ben, iki dedektif arasında geçen konuşmayı ilgiyle dinlemeye koyuldum. Gregory'nin teorisi Holmes'un tahmin ettiğinin neredeyse aynısıydı.
"Fitzroy Simpson'un çevresindeki ağ gittikçe daralıyor. Bence aradığımız adam o. Ama deliller her ne kadar tatmin edici olsa da yeni gelişmelerle gidişat tamamen değişebilir elbette."
"Straker'ın bıçağı hakkında ne öğrendiniz?"
"Kendi kendini yaraladığı neredeyse kesin."
"Buraya gelirken, dostum Dr. Watson da aynı tahminde bu-

lundu. Bu doğruysa, Simpson denen adamın aleyhine demektir." "Şüphesiz. Üstünde ne bir bıçak, ne de bir yara bulundu. Aleyhine deliller çok kuvvetli. Bir kere, favorinin kaybolması onun işine gelirdi. Yamağın uyutulması konusunda şüpheli ve fırtınada kaldığı da kesin. Yanında ağır bir silah vardı ve kravatı maktulün elinde bulundu. Bütün bunlar mahkemeye gitmeye yeter."
Holmes kafasını salladı. "Biraz akıllı bir avukat bütün delilleri çürütür," dedi. "Atı ahırdan neden çıkarsın ki? Onu yaralamak niyetinde olsa, orada da yaralayabilirdi öyle değil mi? Yanında anahtar bulundu mu? Toz afyonu ona kim sattı? Her şeyden önce, bölgeye yabancı olan onun gibi biri atı nereye saklayabilir? Hele söz konusu at Gümüş Şimşekse? Sanığın kendisi, hizmetçiye verdiği kâğıdı nasıl açıklıyor?"
"On sterlinlik bir banknot olduğunu söylüyor. Cüzdanında da bir tane bulundu. Ama sıraladığınız diğer şüpheler göründükleri kadar sağlam değil Bay Holmes. Öncelikle, adam bölgenin yabancısı değil. İki kez yazın Tavistock'ta kalmış. Afyon muhtemelen Londra'dan alınmış. Anahtar, işi bittikten sonra bir yere atılmış olabilir. At ise fundalıklardaki çukurların veya eski madenlerin birinin dibinde olabilir."
"Kravat hakkında ne diyor?"
"Kendisine ait olduğunu kabul ediyor fakat kaybetmiş olduğunu ifade ediyor. Neyse, vakada yeni bir gelişme yaşandı ve bu, atı ahırdan çıkardığına dair delil sayılabilir."
Holmes merakla doğruldu.

ilhanx

"Pazartesi gecesi, cinayetin işlendiği yerin bir mil kadar ötesinde çingenelerin kamp kurduğuna dair izler bulduk. Salı günü de girmişler. Şimdi, Simpson'la bu çingenelerin anlaştığını düşünürsek, atı ahırdan çıkardıktan sonra onlara vermiş olamaz mı?"
"Bu çok mümkün."
"Fundalıkta bu çingeneleri aratıyorum. Ayrıca, Tavis-tock'taki ve on mil çapındaki bir alandaki bütün ahırlar ve evler de aranıyor."
16
17
"Yakınlarda bir hara daha var galiba."
"Evet, bunu da gözden kaçırmamamız gerekiyor. Desboro-ugh adındaki atlan balıislerde ikinci sırada olduğu için favorinin kaybolması onların da işine gelirdi. Antrenör Silas Brown'un yarışa yüklü miktarlarda para yatırdığı ve zavallı Straker'la aralarının pek iyi olmadığı biliniyor. Ama onların ahırlarını inceledikten sonra olayla bir bağlantılarını bulamadık."
"Peki şu Simpson'un Mapleton harasıyla bir bağlantısı bulundu mu?"
"Hayır."
Holmes arkasına yaslandığında konuşma da sona ermiş oldu. Zaten birkaç dakika sonra da arabamız yol kenarındaki kırmızı kiremitli villalardan birinin önünde durdu. Biraz ötede, bir padoğun arkasında, gri bir bina duruyordu. Sadece Tavis-tock'un kuleleri ve Mapleton ahırlarıyla bozulan düzlük, ufuk çizgisine kadar uzanıyordu. Holmes dışında hepimiz arabadan indik. O ise oturduğu yerde gözlerini gökyüzüne dikmiş, düşüncelere dalmıştı. Ben Koluna dokununca şiddetle irkildi ve arabadan indi.
"Özür dilerim," dedi, şaşırmış görünen Albay Ross'a dönerek. "Hayallere dalmışım." Gözündeki ışık ve hareketlerindeki bastırılmış heyecandan anladığım kadarıyla yeni bir ipucu bulmuştu; ama nereden, ne çıkardığını kesinlikle anlayamadım.
"Herhalde hemen olay yerine gitmek istersiniz Bay Holmes?" dedi Gregory.
"Şimdilik burada biraz daha durup birkaç soru sormayı tercih ederim. Straker geri getirildi, değil mi?"
"Evet; yukarıda yatıyor. Otopsi yarın yapılacak."
"Bay Straker uzun bir süredir sizin hizmetinizdeydi değil mi Albay Ross?"
"Her zaman çok iyi bir yardımcı örmüştür."
"Cesedi bulduğunuzda ceplerini aramışsmızdır herhalde Müfettiş."
"Eğer görmek isterseniz oturma odasında duruyor."
"Memnun olurum."
18
Hepimiz salona girip ortadaki yuvarlak bir masanın etrafına oturduk. Müfettiş, metal bir kutuyu açarak içindekileri çıkardı: Ufak bir parça mum, gül ağacından bir pipo, fok derisi bir kesenin içinde yarım tabaka Cavendish tütünü, altın zincirli gümüş bir saat, beş altın sterlin, alüminyumdan bir kalem kutusu, birkaç evrak ve üstünde, "Weiss & Co. Londra" yazan fildişi saplı bir bıçak.
"Bu çok özel bir bıçak," dedi Holmes, eline alıp dikkatle inceleyerek. "Üstündeki kan lekelerinden anladığım kadarıyla maktulün elinde bulunan bu herhalde. Sizin bıçaklardan biri mi bu Watson?"
"Katarakt bıçağı dediklerimizden," diye cevap verdim. "Ben de öyle düşünmüştüm. Çok ince işler için yapılmış. Birinin peşindeyken böyle bir şeyi yanına almayı tercih etmiş olması garip, özellikle de katlayabileceğin cinsten olmadığı düşünüldüğünde."
"Cesedin yanında, keskin ucu kapatmaya yaradığı anlaşılan bir mantar bulduk," dedi Müfettiş. "Kamının dediğine göre, bıçak, yatak odasında masanın üzerinde duruyormuş ve Straker çıkarken onu yanına almış. Pek iyi bir silah değil ama o anda bulabildiği tek şey bu olmalı."
"Evet, muhtemelen. Peki ya bu evraklar?" "Üçü samancılardan alınma faturalar. Biri Albay Ross'un talimatlarım bildiren bir not. Şuradaki de Bond Sokağı'ndan, şapkacı Bayan Lesurier'den Bay Derbyshire adına kesilmiş o-tuz yedi sterlinlik bir fatura. Bayan Straker'ın ifadesine göre, Derbyshire kocasının bir arkadaşıymış ve ara sıra onların adresini kullandığı oluyormuş."
"Bayan Derbyshire'ün pahalı zevkleri varmış anlaşılan," diye araya girdi Holmes, faturaya bakarak. "Tek bir parça giyecek için epeyce yüklü bir rakam bu. Ama neyse, öğrenecek başka şeyimiz karmadığına göre cinayet yerine gidebiliriz."
Oturma odasından tam çıkmıştık ki, bir kadın koridorda ileri atılarak Müfettişi kolundan yakaladı. Yüzü ince ve zayıftı; korkunun izlerini taşıyordu.
19
"Yakaladınız mı? Onları buldunuz mu?" diye sordu, inleyerek.
"Hayır Bayan Straker. Ama Bay Holmes bize yardım etmek için ta Londra'dan geldi. Elimizden geleni yapacağımızdan emin olabilirsiniz."

ilhanx

"Sizinle kısa bir süre önce Plymouth'daki bir partide tanışmamış mıydık Bayan Straker?" diye sordu Holmes.
"Hayır beyefendi, yanılıyorsunuz."
"Hadi canım-! Buna yemin edebilirim. Üzerinizde de devekuşu tüyü süslü, külrengi, ipek bir kostüm vardı."
"Öyle bir elbisem hiç olmadı beyefendi," diye cevap verdi kadın.
"Âh, peki o zaman," dedi Holmes ve ardından özür dileyerek Müfettişi takip etti. Düzlükte kısa bir yürüyüşten sonra cesedin bulunmuş olduğu çukura vardık. Hemen yanında da, paltonun asılı bulunmuş olduğu çalılık vardı.
"O gece hiç rüzgâr yoktu herhalde," dedi Holmes.
"Hayır, ama sağanak yağmur vardı."
"O zaman bu palto buraya uçarak gelmemiş, bizzat yerleştirilmiş."
"Evet, çalılığa serilmişti."
"Bakın, bu beni epey meraklandırıyor işte. Herhalde Pazar-. tesi gecesinden beri buraya basmayan kalmamıştır."
"Yok, yok, çukurun yanına bir örtü örttük ve ona bastık sadece."
"Mükemmel."
"Bu elimdeki torbada, Straker'in giydiği çizmelerinin ve Fitzroy Simpson'un ayakkabılarının birer teki ve Gümüş Şim-şek'in bir nalı var."
"Sevgili Müfettiş, kendinizi aşıyorsunuz!" Holmes torbayı aldı, çukura indi ve örtüyü ortaya çekti. Sonra yüzüstü uzanıp önündeki izleri dikkatle inceledi. "Şuna da balan!" diye bağırdı heyecanla. Yarısı "yanmış bir kibrit sallıyordu elinde. Öyle çamura bulanmıştı ki ilk bakışta bir odun parçasına benziyordu.
"Nasıl oldu da gözümden kaçmış, anlayamıyorum," dedi Müfettiş. Sinirlendiği belliydi.

"Zaten çamura öyle bulanmıştı ki görünmezdi. Onu görebilmemin tek sebebi, onu arıyor olmamdı sadece."
"Nasıl? Onu bulmayı mı umuyordunuz yani?"
"Bu ihtimali göz ardı edemezdim."
Holmes, sonra torbadan çizmeleri çıkararak yerdeki izlerle karşılaştırdı. Ardından da çukurdan çıkıp çalılıkların arasında sürünmeye başladı.
"Korkarım daha başka iz kalmadı," dedi Müfettiş. "Yüz metrelik bir alanı karış karış araştırdım."
"Sahi mi?" dedi Holmes ayağa kalkarak. "Ben de saygısızlık edip bir kere daha araştırmayayım o zaman. Ama yine de, yarın için hazırlıklı olmak için arazide bir yürüyüşe çıkmak isterim. Bu nalı da şans getirsin diye yanıma alacağım."
Dostumun bu sessiz ve sistematik çalışmasını ne zamandır sabırsızlıkla izleyen Albay Ross saatine baktı.
"Siz benimle gelirseniz sevinirim Müfettiş," dedi sonra. "Tavsiyenizi almak istediğim birkaç konu var. Özellikle de Kupadan çekilmemiz gerekip gerekmediğini merak ediyorum."
"Buna kesinlikle gerek yok," diye atıldı Holmes. "Ben olsam çekilmezdim."
Albay saygıyla eğildi. "Bu tavsiyeniz için çok teşekkür ederim beyefendi," dedi. "Yürüyüşünüz bittikten sonra bizi merhum Straker'ın evinde bulabilirsiniz. Oradan da birlikte Ta-vistock'a gideriz."
Müfettişle ikisi geri dönerken biz arazide yürümeye başladık. Güneş Mapleton harasının ardından batmak üzereydi. Önümüzdeki geniş ova, akşam güneşiyle birlikte altın sarısı bir renge bürünmüştü. Ama derin düşüncelere dalmış olan dostum bu muhteşem manzaranın farkında değildi elbette.
"Şu yoldan gidiyoruz Watson," dedi sonunda. "Şu an için, John Straker'ı kim öldürdü sorusunu bir yana bırakıp atı bulmalıyız. Şimdi, hayvanın cinayet sırasında veya sonrasında kaçtığını göz önüne alırsak, esas soru şu: nereye gitti? Atlar sosyal hayvanlardır. Kendi başına kaldığında içgüdüleri onu King's Pyland'e ya da Mapleton'a geri döndürmüş olmalı. Eğer ovada dolaşıyor olsaydı şimdiye kesin görülmüş olurdu. Çingeneler onu neden kaçırsın ki? Bu insanlar belanın adını duyduklarında sıvışacak delik ararlar. Başları polisle derde girsin istemezler. Hem böyle bir atı satamazlar da. Risk büyük; getirişi hiç yok; buraya kadarı kesin."
"Nerede o zaman?"
"King's Pyland'e veya Mapleton'a gitmiş olması gerektiğini söylemiştim. King's Pyland'de olmadığına göre Mapleton'da olmalı. Hipotez olarak bunu alalım; bakalım bizi nereye götürecek. Ovanın bu kısmı, Müfettişin de dediği gibi sert ve kuru. A-ma şu ileride gördüğün büyük çukur, Pazartesi gecesi suyla dolmuştur. Eğer buraya kadar her şey doğruysa at oradan geçmiş olmalı. Bu durumda izleri arayacağımız yer orası."
Yürürken konuşmaya devam ettik ve birkaç dakika içinde söz konusu çukura vardık. Holmes'un isteği üzerine ikiye ayrıldık. Ben sağa, o da sola yöneldi. Ama elli adım gitmemiştim ki Holmes bağırarak

ilhanx

gelmemi işaret etti. Önündeki yumuşak toprakta atın izleri uzanıyordu ve izler cebindeki nala da uyuyordu.
"İşte hayal gücünün önemi," dedi Holmes. "Gregory'de olmayan da bu. Biz olanlan hayal etmeye çalıştık, buna göre hareket ettik ve sonunda haklı olduğumuzu gördük. Devam edelim."
Çamurlu zemini geçerek kuru ve sert çimenlikli bir yere geldik. Zemin yine eğim kazanınca izleri yeniden yakaladık. Sonra yarım mil boyunca izler görülmez oldu ama Mapleton'a yakın bir noktada tekrar ortaya çıktı. Onları ilk gören Holmes oldu ve gururla durup bana gösterdi. Atın izleri yanında bir de insan izi vardı.
"Demek at başlangıçta yalnızmış," diye atıldım.
"Kesinlikle. Başlangıçta yalnızmış. Şuna bak! Bu da ne."
Bu çifte iz tamamen dönüp King's Pyland'e yöneliyordu. Holmes keyifle ıslık çaldı ve biz yine izlerin peşine düştük. Holmes'un gözleri izlere dikiliydi ama ben bir an yana baktığımda aynı izlerin ters yönde geri geldiğini fark ettim hayretle.
"Bravo sana Watson," dedi Holmes, ben izleri işaret edince. "Bizi uzun bir yürüyüşten kurtardın. Hadi bu yeni izleri takip edelim."

Fazla gitmemize gerek kalmadı zaten. İzler Mapleton ahırlarının kapısına giden asfalt yolda bitiyordu. Kapıya iyice yaklaşmıştık ki seyislerden biri içeriden fırladı.
"Burada serserilere yer yok," diyerek önümüze çıktı.
"Sadece tek bir soru sormak istiyorum," dedi Holmes, elini yelek cebine sokarak. "Bay Silas Brown'u yarın sabah beşte görmeye gelsem çok mu erken olur?"
"Ah! Bakın o saatte ayakta olacak birisi varsa o da Bay Brown'dir. Her zaman ilk kalkan odur. Ama bakın, zaten kendisi de geliyor. Sorularınıza bizzat cevap verecektir. Aman beyefendi ne yapıyorsunuz? Paranıza dokunduğumu görürse bu benim sonum olur. Belki sonra."
Sherlock Holmes cebinden çıkardığı parayı cebine koymuştu ki, elinde bir avcı kamçısıyla, kızgın bakışlı, yaşlıca bir adam çıkageldi.
"Ne oluyor Dawson?" diye bağırdı. "Sana dedikodu yok demedim mi? Hadi işinin başına! Ya siz? Sizin ne işiniz var burada?"
"Sizinle sadece on dakikalığına bir şey konuşmak istiyorum sevgili beyefendi," dedi Holmes, en şirin sesiyle.
"Serserilerle konuşmaya vaktim yok benim. Burada yabancı istemiyoruz. Ya şimdi defolursunuz, ya da köpeğim size yolu gösterir."
Holmes öne eğilerek antrenörün kulağına bir şeyler fısıldadı. Adam bunun üzerine şiddetle irkilerek kapıya koştu.
"Yalan bu!" diye bağırıyordu. "Korkunç bir yalan!"
"Pekâlâ. Burada herkesin önünde mi tartışalım, yoksa odanıza mı geçelim?"
"Ah, dilerseniz içeriye girelim."
Holmes gülümsedi. "Seni sadece birkaç dakika bekleteceğim Watson," dedi. "Pekâlâ Bay Brown, emrinizdeyim."
Holmes ve antrenör yirmi dakika sonra dışarı çıktığında hava da yavaş yavaş kararmaya başlamıştı. Bu kadar kısa bir sürede Silas Brown'da değişim inanılmazdı. Beti benzi atmış, ahunda ter damlacıkları belirmiş, elindeki kamçı, rüzgârdaki bir dal gibi titrer olmuştu. Bütün o zorba, kendinden emin tavırları

gitmiş, bir köpek gibi dostumun peşinden gider olmuştu.
"Talimatlarınız yerine getirilecektir. Hem de eksiksiz olarak," dedi.
"Hata olmasın," dedi Holmes, çevresine bakınarak. Antrenör, Holmes'un gözündeki tehdit dolu ifadeyi görünce iyice sindi.
"Hayır efendim, hayır. Hiç hata olmayacak. Burada olacaktır. Öncelikle değiştireyim mi peki?"
Holmes bir süre düşündükten sonra kahkahayı patlattı. "Hayır, hayır, değiştirmeyin," dedi. "Ben size yazarım. Numara yapmak yok; anlaştık mı? Yoksa..."
"Bana güvenebilirsiniz efendim, hem de sonuna kadar."
"Ben de öyle düşünüyorum. Neyse, yarın benden haber alırsınız artık," dedi Holmes. Sonra da topukları üstünde döndü ve ona uzanan titrek eli görmezden gelerek King's Pyland'e yöneldi.
"Hem zorbalık, hem korkaklık, hem de sinsiliğin böyle mükemmel bir karışımım Silas Brown'dan başkasında zor görürsün," diye söze girdi Holmes dönüş yolunda.
"At onda demek."
"Kabadayılık taslamaya çalıştı ama o sabah yaptıklarını öyle ayrıntısıyla anlattım ki onu izlediğimi sandı. İzlerin arasındaki garip, köşeli ayak uçlarını sen de fark etmişsindir. Brown'un çizmelerine tamı tamına

ilhanx

uyuyorlardı. Ve düşünürsen, bunu ondan başkası yapmaya cesaret edemezdi zaten. Her zaman ilk kalkan o olduğu için düzlükte dolaşan atı da ilk o görmüştür herhalde. Merak edip yanına gittiğinde, ata ismini veren alındaki o lekeyi hayretle fark etmiş olmalı. Bütün parasını yatırdığı atı geçebilecek olan tek hayvanı görmek onun için büyük bir şanstı. Sonra ilk aklına gelen, atı King's Pyland'e geri götürmek olmuşsa da şeytana uyup yarış bitene kadar Maple ton'da saklamanın bir yolunu bulmuştu. îşte her şeyi en ufak ayrıntısına kadar anlatınca direnmeyi bırakıp postunu kurtarmaya çalıştı."
"Ama onların ahırları da aranmıştı."
"Onun gibi yaşlı bir kurttane numaralar vardır, bir bilsen."
24
"Peki ama atı onun elinin altında bırakmak tehlikeli değil mi? Ata zarar vermek için her türlü sebebi var."
"Sevgili dostum, ona gözü gibi bakacaktır. Atın kılma bile zarar vermeyecek. Çünkü bu tek şansı."
"Albay Ross'un bu durumda pek merhamet göstereceğini sanmam."
"İşi Albay Ross'a bırakacak değilim. Her şeyi kendi yöntemlerimle çözüp, Albay'a sadece gerekli olan kadarını söyleyeceğim. Resmi olmamanın avantajı da burada. Sen de fark ettin mi bilmem, ama Albayın tavırları bana fazlasıyla alaycı geldi. Şimdi eğlenme sırası bende. Sakın ona attan bahsetme."
"Elbette; sen istemediğin sürece tek kelime söylemem."
"Ve bütün bunlar, John Straker cinayeti yanında hiç kalır tabii."
"Ve sen de asıl buna eğileceksin, değil mi?"
"Tam tersine, bu geceki trenle Londra'ya döneceğiz."
Dostumun bu sözleri üzerine yıldırım çarpmışa dönmüştüm. Devonshire'a geleli birkaç saat olmuştu ve böyle başarılı giden bir araştırmadan vazgeçmesi oldukça garipti. Ama antrenörün evine gidene kadar ağzından tek bir kelime daha alamadım. Albay ve Müfettiş, salonda bizi bekliyorlardı.
"Dostum ve ben gece ekspresiyle dönüyoruz," dedi Holmes. "Dartmoor'un temiz havasını aldığımız iyi oldu."
Müfettiş gözlerini açtı ve Albay dudak büktü.
"Demek zavallı Straker'ın katilini bulamayacağınızı düşünüyorsunuz," dedi Albay Ross.
Holmes omuz silkti. "Önümüzde ciddi engeller var," dedi. "Ama atınızın Salıya kadar geri döneceğinden eminim. O yüzden jokeyinizi hazır tutun. Son bir şey daha: Bay John Straker'ın bir fotoğrafını alabilir miyim?"
Müfettiş, zarftan bir tane çıkararak uzattı.
"Sevgili Gregory, neye ihtiyacım olduğunu hep tahmin ediyorsun. Eğer biraz beklersen, gidip hizmetçi kıza bir soru sormak istiyorum."
"Londralı danışmanımızın beni hayal kırıklığına uğrattığını
25
söylemeliyim," dedi Albay Ross, dostum odadan çıktıktan sonra. "Bulunduğumuz noktadan bir adım ileri gidemedik."
"En azından atınızın koşabileceğini temin etti ama," dedim.
"Evet teminat verdi," dedi Albay Ross, omuzlarını silke-rek. "Ama atımı vermesini tercih ederdim."
Tam dostumu korumak için bir şeyler söyleyecektim ki, kendisi içeri girdi.
"Şimdi beyler," dedi, "Tavistock'a gitmeye hazırım."
Arabaya bindiğimizde yamaklardan biri bizim için kapıyı tuttu. O anda Holmes'un aklına ani bir fikir gelmiş olmalıydı ki, eğilip yamağın omzuna dokundu.
"Padokta koyunlarınız var galiba," dedi. "Onlara kim bakıyor?"
"Ben bakıyorum efendim."
"Son zamanlarda bir gariplik fark ettin mi?"
"Pek değil efendim. Ama üçü topallamaya başladı."
Holmes'un son derece keyiflendiğini gördüm. Kıkırdamaya, ellerini ovuşturmaya başlamıştı.
"Tam isabet Watson, turnayı gözünden vurduk," dedi, kolumu sıkarak. "Gregory, koyunların arasında çıkan bu salgına dikkat etmeni öneririm. Arabacı! Gidelim!"
Albay Ross, dostuma karşı hissettiği güvensizliği belli eden bir bakışla duruyordu, ama Müfettişin yüzü merakla doluydu.
"Bunun önemli olduğunu mu düşünüyorsunuz?" diye sordu.
"Hem de çok."
"Özellikle dikkatimi çekmek istediğiniz bir nokta var mı?"
"Köpeğin o geceki garip davranışları."
"Ama köpek o gece bir şey yapmamış ki."
"Garip olan da bu ya," dedi Sherlock Holmes.

ilhanx

Dört gün sonra, Holmes'la ben Winchester'daki Wessex Kupası'nı izlemek için yola çıktık. Albay Ross bizi istasyonda karşıladı ve arabasıyla şehrin dışındaki yarışlara götürdü. Yüzünde endişeli bir ifade vardı ve son derece soğuk davranıyordu.
26
"Atımı hâlâ göremedim," dedi.
"Peki onu görseniz hemen tanır mıydınız?" diye sordu Holmes.
Albay sinirlenmişti. "Yirmi yıldır bu işin içindeyim ve şimdiye kadar hiç böyle bir soruyla karşılaşmadım," dedi. "Beyaz alnı ve benekli ön ayaklarıyla Gümüş Şimşek'i bir çocuk bile tanır."
"Bahisler ne durumda?"
"İşin garip kısmı da burada. Düne kadar bire on beş veriyordu ama şimdi o kadar düştü ki, bire üç vermesi bile zor."
"Hm! Birileri bir şeyler biliyor; bu kesin."
Araba hipodromun önünde durduğunda giriş kartına baktım.
WESSEX TABELASI Dört ve beş yaş üstü. Yeni yarış (2700 metre).
1. Bay Heath'in "The Negro"su. (Kırmızı kep. Bordo ceket.)
2. Albay Wardlaw'un "Pugilisf'i. (Pembe kep. Mavi-siyah ceket.)
3. Lord Backwater'in "Desborough"u. (Sarı kep ve ceket.)
4. Albay Ross'un "Gümüş Şimşek'l. (Siyah kep. Kırmızı ceket.)
5. Balmoral Dükünün "İris"i. (Sarı, siyah çizgili kep ve ceket.)
6. Lord Singleford'un "Raspef'i. (Mor kep. Siyah ceket.)
"Ekürimizi bırakıp bütün umutlarımızı sizin sözünüze bağlamıştık," dedi Albay. "O da ne? Gümüş Şimşek favori mi?"
"Gümüş Şimşek'e beşe dört!" diye bir ses geldi. "Gümüş Şimşek'e beşe dört! Desborough'a karşı beşe on beş! Beşe dört ganyan!"
"Bakın katılanları gösteriyorlar," diye atıldım. "Altısı da orada."
"Altısı da mı? O zaman benim atım da koşuyor," diye bağırdı Albay büyük heyecanla. "Ama onu göremiyorum. Bizim renkler geçmedi."
"Beşi geçti. Bu sizinki olmalı."
27
Ben bunları söylemiştim ki, tartı bölümünden iri yapılı doru bir at çıkarak önümüzden geçti. Sırtında Albayın kırmızı- siyah renklerini taşıyordu.
"Bu benim atim değil," diye bağırdı Albay. "Bu hayvanın vücudunda tek bir beyaz kıl bile yok. Ona ne yaptınız Bay Holmes?"
"Onu bırakın; bakalım ne yapacak," dedi dostum istifini bozmadan. Sonra da dürbünümden yarışı izlemeye koyuldu. "Muhteşem! Mükemmel bir çıkış!" diye bağırdı aniden. "İşte geliyorlar! Köşeyi dönecekler."
Bulunduğumuz yerden atlan çok iyi görebiliyorduk. Altı at bir süre başa baş gitti ama yarısına doğru Mapleton ahırlarının sarı rengi ileri fırladı. Yarışın sonuna doğru, Albayın atı, Desbo-rough'un sprintini bastırıp altı boy da fark attı. Balmoral Dükünün İris'i ise ancak üçüncü olabildi.
"Öyle ya da böyle, bu benim yarışım," dedi Albay, şaşkınlıktan soluyarak. "İtiraf etmeliyim ki işin içinden bir türlü çıkamıyorum. Bu sırrı yeteri kadar saklamadınız mı Bay Holmes?"
"Ah tabii Albay, her şeyi öğreneceksiniz. Ama önce gidip a-ta bir göz atalım. Bakın, işte şurada," dedi tartı bölümüne girerken. "Yapmanız gereken tek şey yüzünü ve bacaklarını biraz alkolle silmek. O zaman eski Gümüş Şimşek'inize kavuşursunuz."
"Beni hayretler içinde bırakıyorsunuz!"
"Onu bir sahtekârın elinden alıp özgürlüğüne kavuşturdum."
"Sevgili beyefendi, harikalar yaratıyorsunuz. At çok iyi görünüyor. Daha önce hiç böyle koşmamıştı. Hakkınızda şüpheye kapıldığım için binlerce kez özür dilerim. Atımı geri alarak büyük bir hizmette bulundunuz. John Straker'ın katilini de bulursanız harika olacak."
"Ben de öyle yaptım zaten," dedi Holmes sakince.
Albay ve ben hayretle baktık. "Onu buldun mu? Neredey-miş?"
"Burada."
"Burada mı? Nerede peki?"
"Şu anda yanımda."
28
Albay öfkeden kıpkırmızı kesildi. "Size karşı borçlu olduğumu biliyorum Bay Holmes," dedi, "ama şu söylediklerinizi ya çok kötü bir şaka, ya da büyük bir iftira."

ilhanx

Sherlock Holmes güldü. "Emin olun, sizin cinayetle ilginiz olduğunu söylemek istemedim Albay," dedi. "Gerçek katil tam arkanızda duruyor." İleri çıkıp atın boynunu tuttu.
"At mı?" diye bağırdık ikimiz de.
"Evet, ta kendisi. Kendini korumak için yaptığını söylersem suçu hafiflemiş olacaktır. John Straker'a güvenmekle hata etmişsiniz Albay. Ama şimdilik boş verelim. Zaten zil çalıyor. Gidip kazandıklarımı almak istiyorum. Ayrıntılı hikâyeyi daha uygun bir zamanda anlatırım."
O akşam Londra'ya dönüş yolu Albay Ross ve bana çok kısa geldi. Pazartesi gecesi Dartmoor ahırlarında olanları dinlerken zaman nasıl geçti anlayamadık.
"İtiraf etmeliyim ki," diye söze başladı Holmes, "gazetelerden yola çıkarak oluşturduğum teoriler tamamen yanıltıcıydı. Ama ta başından beri, gerçeği gizleyen önemli ayrıntılar olduğundan emindim. Devonshire'a giderken Fitzroy Simpson'un suçlu olduğunu düşünüyordum, ama bir yandan da aleyhine delillerin yetersiz olduğunun farkındaydım. O akşam getirilen baharatlı yemeğin önemini, ancak antrenörün evine giderken kavrayabildim. Yolda ne kadar sessiz ve düşünceli olduğumu hatırlarsınız. Böyle açık bir ipucunu nasıl oldu da gözden kaçırdım, ona hayret ediyordum."
"Ben hâlâ hiçbir şey anlayamadım," dedi Albay.
"Bu, zincirin ilk halkasıydı. Toz afyonun kendine özgü bir tadı vardır. Rahatsız edici değildir, ama fark etmemek de imkansızdır. Herhangi bir yemeğe katıldığında kolaylıkla tespit edilebilir. Düşünürseniz, bu tadı bastırmak için en iyi yöntem baharat olurdu elbette. Şu yabancı, Fitzroy Simpson, o akşamki yemeğe baharat katılmasını sağlamış olamaz. Bu inanılmaz bir tesadüf olurdu. Böylece Simpson elenmiş oluyor; dikkatlerimiz

Straker ve karısına, yani o akşamki yemeğe karar vermiş olabilecek iki kişiye yöneliyordu. Ayrıca afyon, diğerlerine yemekleri verildikten sonra, nöbetçinin yemeğine katılmıştı. Hizmetçi görmeden o ilacı yemeğe katan kim olabilirdi?
"O sorunun cevabı üzerinde düşünmeden önce köpeğin sessizliği dikkatimi çekmişti. Bir halka diğerini takip ediyordu. Simpson olayından, ahırda bir köpek bulunduğunu anlamıştım. Birinin içeri girip atı almış olmasına rağmen hiç havlamamıştı. Gece yarısı gelen ziyaretçinin, köpeğin tanıdığı biri olduğu belliydi.
"John Straker'ın gecenin köründe ahırlara gidip Gümüş Şimşek'i dışarı çıkardığından emindim artık. Peki ama ne içindi? Niyetinin hiç de iyi olmadığı kesindi; yoksa neden seyisi uyutsun ki? Aslını isterseniz hâlâ neden olduğunu bilemiyordum. Antrenörlerin, kendi atlarının dışındaki bir ata büyük paralar yatırıp, sonra da lüleyle atlarım yarış dışı bıraktıkları daha önceden de olmuştu. Bazen bunu yarışta hallederler, bazense daha ince ve kesin yollar denerler. Peki bu sefer ne olmuştu? Cesedin cebinden çıkacakların bir fikir edinmemde yardımcı olmasını umuyordum.
"Ve gerçekten yardımcı oldu da. Ölü adamın elinde bulunan o garip bıçağı hatırlarsınız herhalde; aklı başında hiç kimse yanında öyle bir bıçak taşımaz. Dr. Watson'un da söylediği gibi, cerrahide çok ince işlemler için kullanılan bir alettir o. Ve o gece de ince bir iş için kullanılacaktı. Siz de tecrübelerinizden bilirsiniz Albay Ross, tendonlarına atılacak ufak bir bıçak darbesiyle, atı, hem de hiç iz bırakmadan sakat bırakmak mümkündür. Böyle bir durumda atta sadece ufak bir aksama görülecek ama aşın çalışmaktan ve romatizmadan kaynaklandığı düşünülerek pek üzerinde durulmayacaktır."
"Alçak! Hain!" diye bağırdı Albay.
"Böylece John Straker'in atı neden düzlüğe götürdüğünü anlamış oluyordum. Öyle hassas bir hayvan, bıçağın ucunu hissettiği anda bütün harayı ayağa kaldırabilirdi. Bu işi uzaklarda yapmak gerektiği kesindi."

"Ne kadar körmüşüm!" diye atıldı Albay. "Demek bu yüzden muma ihtiyaç duymuş ve kibrit yakmıştı."
"Kesinlikle. Ama ona ait olan eşyaları incelediğimde sadece suçun işleniş biçimini değil, sebeplerini de öğrenmiş oldum. Dünya işlerinden anlayan biri olarak siz de bilirsiniz ki Albay, insanlar ceplerinde başkalarının faturalarını taşımazlar. Bizim zaten kendi işlerimizi halletmekten, başkasına zamanımız kalmaz. O anda Straker'ın farklı bir hayat sürdüğünü ve ikinci bir adresi daha olduğunu anladım. Faturaya bakılırsa işin içinde bir de kadın vardı; hem de pahalı zevkleri olan biri. Çalışanlarınıza karşı ne kadar cömert olursanız olun, kadınlara yirmi sterlinlik elbiseler almasını beklemezsiniz herhalde. Bayan Straker'ın o şapkayı hiç görmediğinden emin olunca şapkacının adresini not alıp Straker'ın fotoğrafıyla bir ziyarette bulunmanın işe yarayacağını düşündüm. Bu esrarengiz Derbyshire'ın kim olduğunu ancak o zaman anlayabilirdim.
"Neyse, o andan itibaren her şey açıktı. Straker, atı, ışığın etraftan görülmeyeceği çukura götürmüştü. Simpson kaçarken kravatını düşürmüş, Straker da almıştı. Herhalde atın bacağını onunla sarabileceğim düşünmüştü. Çukura vardığında atın arkasına geçip kibriti yaktı; ama hayvan bu ani ışık yüzünden ürküp, hayvanlara özgü içgüdüleriyle kötü bir şeylerin döndüğünü anlayarak huzursuzlandı. Bunun üzerine çifte

ilhanx

atarak, çelik nallarını Straker'ın alnında patlattı. Straker, yağmura rağmen, daha rahat çalışabilmek için paltosunu çıkarmıştı; bu yüzden, düştüğünde de bıçağı baldırına saplandı. Buraya kadar her şey açık mı?"
"Mükemmel!" diye bağırdı Albay. "Mükemmel! Sanki ora-daymışsınız gibi anlatıyorsunuz!"
"Ama itiraf etmeliyim ki, son darbem biraz uzun sürdü. Straker gibi kurnaz bir adamın, bu tendon kesme işini daha önceden pratik yapmadan denemeyeceğini düşünüyordum. Peki a-ma ne üzerinde deneme yapabilirdi? Haradaki koyunlar dikkatimi çekti ve sorduğum soruya aldığım cevap, tahminimin doğru olduğunu ortaya çıkardı.
31
"Londra'ya döndüğümde şapkacıya uğradım. Adam Stra-ker'ı hemen tanıdı, ama Derbyshire adında iyi bir müşterisi olarak. Ayrıca pahalı elbiselere düşkün çok güzel bir karısının da olduğunu ekledi. Straker'ın bu kadın yüzünden boğazına kadar borca battığından ve bu korkunç planı yaptığından eminim."
"Tek şey dışmda her şeyi açıkladınız," diye bağırdı Albay. "At neredeydi?"
"O mu? Zavallı hayvan kaçıp bir komşunuza sığınmış. Bu noktada bazı şeyleri göz ardı etmemiz gerektiğine inanıyorum. Yanılmıyorsam şimdi Clapham Makası'na giriyoruz; on dakikaya kalmaz Victoria'da oluruz. Eğer daireme kadar gelip bir puro içerseniz Albay, ilginizi çekecek diğer ayrıntıları da anlatabilirim."
SARI SURAT
32
Dostumun kendine özgü yeteneklerinin sergilendiği, çoğu zaman seyirci kaldığımız, ama bazen de oyuncu olarak rol aldığımız bu kısa hikâyeleri yazarken, başarısızlıklarından çok, başarılarını seçmiş olmamdan daha doğal bir şey olamaz. Ama bunun asıl sebebi Holmes'un ününe ün katmak değil elbette; çünkü başarısızlığa uğradığı yerde başkaları da genellikle olayı çözüme kavuşturamaz ve sizin de bildiğiniz gibi, Holmes'un aklını kaçırmak üzere olduğunu düşündüğümüz zamanlar - ki bu durumlarda belki de onu bazen yanlış anlayabiliyoruz - gerçekte enerjisinin ve yeteneklerinin doruk noktasına çıktığı anlar olurdu. Her neyse, o başarısızlığa uğrasa da gerçeğin öyle ya da böyle ortaya çıktığı da olmuştur. Notlarım arasında, Musgrave Töreni de dahil, buna benzer beş-altı hikâye var. Ama şimdi anlatacaklarım, aralarından seçilmiş en ilginç iki vaka.
Sherlock Holmes, sırf antrenman yapmış olmak için antrenman yapacak bir adam değildi. Herhalde onun gibi kas gücüne sahip çok az adam vardır ve kilosunda gördüğüm en iyi boksörlerden biriydi; ama hiçbir zaman amaçsız egzersizlere iyi gözle bakmamış ve işi dışında hareketlerden hep kaçınmıştır. Bildiğiniz gibi, iz üstündeyken bitmek tükenmek bilmeyen bir enerji gösterirdi, ama bunlara sağlıklı yaşamak için yapılan düzenli egzersiz gözüyle bakmak yanlış olur; çünkü o hiçbir zaman yediklerine dikkat etmezdi ve alışkanlıkları da çok sadeydi. Ara sıra kokain kullanması dışında başka kötü alışkanlığı yoktu. Zaten kokaini de, vakalar seyrek geldiğinde ve gazeteler ilgisini çekmediğinde, varoluşun sıradanlığından kurtulabilmek için kullanırdı.
35
Bir bahar günü, keyfi yerinde olduğu için olacak, benimle parkta yürümeyi kabul etti. Karaağaçlar filiz vermeye başlamış, kestane tomurcukları yaprakların arasından çıkmıştı. İki saat boyunca, birbirini çok yakından tanıyan iki insana özgü bir şekilde, çoğunlukla sessiz kalarak dolaştık parkta. Sonunda Baker Sokağı'na döndüğümüzde saat beşe geliyordu.
"Affedersiniz Bay Holmes," dedi uşağımız, kapıyı açarken. "Bir beyefendi sizi sordu."
Holmes bana sitemle bakarak, "Bundan sonra öğleden sonrası yürüyüşleri yok!" dedi. "Şu beyefendi gitti herhalde."
"Evet efendim."
"Onu içeri almadınız mı?"
"Kendisi içeri girdi."
"Ne kadar bekledi peki?"
"Yarım saat kadar, efendim. Ama çok huzursuzdu. Beklerken odayı arşınlayıp durdu. Ben dışarıda olduğum için onu duyabiliyordum efendim. Sonunda koridora çıkıp, 'Bu adamın geleceği yok galiba,' diye bağırdı. Aynen böyle söyledi efendim. 'Biraz daha bekleşeniz,' dedim; 'O zaman açık havaya çıkayım, yoksa boğulacak gibi oluyorum,' diye cevap verdi ve 'Biraz sonra gelirim,' diye de ekledi. Ardından da kalkıp dışarı çıktı. Ne kadar uğraşırsam uğraşayım onu durduramadım."
"Neyse, elinden geleni yapmışsın," dedi Holmes, odaya girerken. "Ama bu işe camm fena halde sıkıldı Watson. Zaten acilen bir vakaya ihtiyacım vardı; adamın sabırsızlığından meselenin önemli olduğu anlaşılıyor. Şuna bakın! Masadaki senin pipon değil. Adam unutmuş olmalı. Hm! Tütüncülerin amber dediği uzun saplı güzel bir parça. Bu amberlerden Londra'da kaç kişide kaldı acaba? İnsan çok değer verdiği piposunu unutuyorsa aklı epeyce karışık demektir."
"Çok değer verdiğini nasıl anladın?" diye sordum.

ilhanx

"Bir kere, bu pipo olsa olsa yedi şilin eder. Ama senin de görebildiğin gibi iki kez tamir edilmiş; bir kez ahşap kısmı, bir kez de amberi. Gümüş şeritlerle yapılan bu tamirler piponun fiyatının çok üstünde olmalı. Aynı paraya yenisini alabilecekken
36
tamir ettirmesi pipoya ne kadar değer verdiğini gösteriyor."
"Peki başka bir şey görebiliyor musun?" diye sordum. Çünkü Holmes pipoyu elinde evirip çevirmeye, her zamanki dikkatli bakışlarıyla incelemeye başlamıştı.
Pipoyu havaya kaldırıp, bir kemik hakkında ders veren bir profesör gibi gösterdi bana.
"Pipolar her zaman önemlidir," dedi. "Saatler ve ayakkabı bağcıkları gibi kendine özgü özellikleri vardır. Ama bundaki işaretler ne çok dikkat çekici, ne de bilhassa bir öneme sahip. Piponun sahibi! belli ki sağlam yapılı, solak, son derece düzgün dişlere sahip, kaygısız ve hali vakti yerinde."
Her ne kadar kendi kendine konuşuyormuş gibi görünüyorsa da, bir yandan göz ucuyla, takip edip etmediğimi kontrol ettiğinden emindim.
"Yedi şilinlik piposu olan bir adamın hali vakti yerinde mi olur diyorsun?" diye sordum.
"Tütün, pahalı Grosvenor harmanı," diye cevap verdi Holmes, eline biraz dökerek. "Yarı fiyatına bile mükemmel bir tütün alabilecekken bunu kullanması pek tasarruf yapma gereği duymadığını gösteriyor.
"Başka?"
"Piposunu lambalardan ve havagazı musluklarından yakma alışkanlığı var. Bak, bir tarafı yanmış. Bunu bir kibrit yapmış olamaz elbette. Kibriti neden piponun yanında tutsun ki? Lambadan yakarsan ucunu yakmaktan da kurtulamazsın. Ve bu izler de piponun sağında. İşte buradan adamın solak olduğunu çıkarabiliyorum. Sen de piponu lambadan yakmaya çalışırsan, sağ elini kullanan biri olarak sol tarafı tutarsın aleve. Belki birkaç kere tersini de yaparsın ama bunlar istisna olur. Bir de amber ağızlığı ısırıp durmuş. Yapılı, enerjik bir adam olmalı ve dişleri de sağlam olmalı. Ama merdivenlerdeki seslerden anladığım kadarıyla kendisi de geliyor zaten. Bu durumda pipodan başka inceleyecek çok daha iyi şeylerimiz olacak."
Kısa bir süre sonra kapımız açıldı ve içeri uzun boylu, genç bir adam girdi. Üstünde sade ama şık, gri bir takım vardı.
37
Otuzlarında gösteriyordu; olsa olsa birkaç yaş daha gençti.
"Özür dilerim," dedi biraz sıkılganlıkla, "kapıyı çalsam iyi olurdu. Hatta kesinlikle çalmam gerekirdi. Gerçek şu ki, biraz sarsılmış durumdayım; lütfen mazur görün." Elini alnına götürdü ve bir sandalyeye çöktü.
"Birkaç gecedir uyumadığınız belli," dedi Holmes, her zamanki rahat ve sıcak tavrıyla. "Bu da insanın sinirlerini gerebilir. Pekâlâ, size nasıl yardımcı olabilirim?"
"Tavsiyenize ihtiyacım var beyefendi. Ne yapacağımı bilmiyorum. Hayatım paramparça olmak üzere."
"Bir dedektife mi ihtiyacınız var?"
"Hayır sadece bu değil. Sağgörülü, tecrübeli bir insan olarak fikrinizi almak istiyorum. Ne yapmam gerektiğini bilmeliyim. Umarım bana yardımcı olabilirsiniz."
Öyle kesik kesik konuşuyordu ki, bunun ona acı verdiği
belliydi.
"Bu çok hassas bir mesele," dedi. "İnsan özel hayatını yabancılara anlatmaktan hoşlanmaz. Karımın, tanımadığım iki adamla ilişkisini sizin önünüzde konuşmak öyle utanç verici ki... Bu korkunç. Ama artık dayanamayacağım. Yardım almak
zorundayım."
"Sevgili Bay Grant Munro..." diye araya girdi Holmes.
Bunun üzerine ziyaretçimiz oturduğu yerden ayağa fırladı. "Ne!" diye bağırdı. "İsmimi biliyor musunuz?"
"Eğer tanınmak istemiyorsanız," dedi Holmes gülümseyerek, "şapkanızda yazılı isminizi çıkarsanız daha iyi olur. Neyse, bırakalım bunları. Bakın beyefendi, bu odada öyle çok garip sırlar dinledik ve öyle çok insanın dertlerini çözdük ki, size de yardımcı olmamamız için bir sebep yok. Şimdi lütfen, daha fazla gecikmeden her şeyi anlatmaya başlayın."
Misafirimiz yeniden elini amma götürdü. Tavırlarından ve mimiklerinden anlayabildiğim kadarıyla, yaralarını göstermekten çok saklamayı tercih edecek, gururlu ve ağırbaşlı bir adamdı. Ama sonra, eliyle endişelerini başından atmak istermiş gibi bir hareket yaptı ve anlatmaya başladı.
I
"Gerçekler şöyle Bay Holmes," dedi. "Üç yıldır evliyim. Evliliğimiz boyunca karım ve ben birbirimize sevgimizi kaybetmeden mutluca yaşadık. O kadar iyi anlaşıyorduk ki... Ama şimdi, geçen Pazartesiden beri, aramıza bir şeyler girdi. Hayatında, bilmediğim bir şeyler var. Sokakta yanlarından geçip gittiğim insanlar gibi yabancı düştük birbirimize.

ilhanx

"Devam etmeden önce üzerinde durmak istediğim bir şey var Bay Holmes. Effie beni seviyor. Bu konuda bir yanlış anlama olmasın lütfen. Bütün kalbi ve ruhuyla seviyor; hem de her zamankinden çok. Bunu biliyorum. Hissedebiliyorum. Ve bu konuda fazla tartışmak istemiyorum; bir erkek, bir kadının onu sevdiğini kolaylıkla anlayabilir. Şimdi ise aramızda bir şeyler var ve ondan kurtulana kadar da asla eskisi gibi olamayız."
"Siz lütfen anlatmaya devam edin Bay Munro," dedi Holmes, biraz da sabırsızlıkla.
"Öncelikle Effie 'nin geçmişi hakkında bildiklerimi anlatayım. Onunla tanıştığımda, yirmi beş yaşında genç bir duldu. O zamanki soyadı Hebron'du. Genç yaşta Amerika'ya gitmiş, Atlanta'da yaşarken, iyi bir avukat olan bu Hebron'la evlenmişti. Bir çocukları da olmuş, ama bir süre sonra çıkan sarı humma salgını kocasını ve çocuğunu almış. Adamın ölüm belgesini gördüm. Bu olaylar Effie'yi Amerika'dan soğutmuş; geri dönüp, Middlesex, Pinner'da, bir halasının yanında yaşamaya başlamış. Kocasının ölümüyle ona yaklaşık dört bin beş yüz sterlin gibi yüklü bir para kalmış. İlk karşılaştığımızda sadece altı aydır Pinner'da yaşıyordu; birbirimizi görür görmez aşık olduk ve birkaç hafta sonra da evlendik.
"Benim, bir tüccar olarak, yedi sekiz yüz sterlinlik bir gelirim var. Bu durumda Norbury'de yılda seksen sterlin kirayla bir villa tutmakta zorlanmadık. Küçük evimiz, şehre yakın olmasına rağmen yerleşimin az olduğu kırsal bir yerdi. Biraz üstümüzde küçük bir otel ve iki ev, bir de bizim eve bakan bir başka villa dışında başka komşumuz yoktu. İşim gereği şehre sadece bazı mevsimler yoğun bir şekilde gidiyordum ve genellikle yazları pek iş çıkmadığı için karımla çok güzel günler geçiriyorduk.

Demek istediğim, üstümüze düşen bu gölgeye kadar mutluluğumuza diyecek yoktu.
"Devam etmeden önce eklemek istediğim bir şey daha var. Evlendikten sonra, karım bütün mal varlığını benim üstüme geçirdi. İşlerim kötü giderse ihtiyacım olabileceğinde ısrar ederek benim isteğim dışında yaptı bunu. Neyse, altı hafta kadar önce bir gün, yanıma gelip şöyle dedi:
" 'Jack, sen paramı alırken, istediğim zaman istediğim kadarını alabileceğimi söylemiştin; hatırlıyor musun?'
" 'Elbette,' dedim. 'Hepsi senin nasıl olsa.'
" 'O zaman yüz sterlin istiyorum,' dedi.
"Bu beni şaşırtmıştı. Çünkü sadece yeni bir elbise veya benzeri bir şey isteyeceğini sanmıştım.
" 'Bu ne için böyle?' diye sordum.
" 'Aman canım,' dedi, 'hani sen benim bankerimdin ve bankerler soru sormazdı?'
" 'Bu konuda ciddiysen, istediğin kadarını alabilirsin,' dedim.
"'Tabii ki ciddiyim.'
" 'Ama ne için istediğini söylemeyeceksin, öyle mi?'
" 'Bir gün belki anlatırım, ama şimdi değil Jack.'
"Sorun çıkarmamam gerektiğini, aramızda ilk defa bir sır olduğunu düşündüm. Ona bir çek yazdım ve olay üstünde daha fazla düşünmedim. Bundan sonra olanlar ilgisiz olabilir ama anlatmamın doğru olduğunu düşünüyorum.
"Demin de dediğim gibi evimizin yakınlarında bir köşk var. Aslında aramızda sadece bir tarla var ama oraya gitmek için yolu geçmek gerekiyor. Yolun hemen yanında ise her zaman dolaşmaktan hoşlandığım bir sarıçam koruluğu var. Bahsettiğim köşk sekiz aydır boş duruyordu. Ne zaman önünden geçsem, bu eski tarz verandah, iki katlı güzel binanın ne kadar şirin bir yuva olacağını düşünmüşümdür.
"Neyse, geçen Pazartesi akşamı yine yürüyüşe çıkmıştım ki, yoldan bir yük arabasının geldiğini ve köşkün verandasına da bazı eşyaların yığılmış olduğunu gördüm. Demek ki ev nihayet tutulmuştu. Yeni komşularımızın nasıl insanlar olduğunu

merak edip evin etrafında dolandım. Bir an, evin üst katındaki pencerelerden bir yüzün bana bakmakta olduğunu fark ettim.
"O suratta ne vardı bilmiyorum Bay Holmes, ama içimin ürperdiğini hissettim. Bulunduğum yerden çok iyi göremiyordum ama garip ve uğursuz bir şey vardı. Sonra, beni gözleyen kişiyi daha yakından görebilmek için ileri çıktım. Ama tam o anda surat aniden kayboldu. Öyle aniydi ki, sanki hızla odanın karanlığına çekilmişti. Beş dakika durup düşündüm. Bir erkeğe mi, kadına mı ait olduğunu bilemiyordum. Aradaki mesafe uzaktı. A-ma beni en çok etkileyen şeyin, rengi olduğunu fark ettim. Parlak, bembeyaz bir surattı ve garip bir şekilde sert ifadeliydi. O kadar rahatsız olmuştum ki, gidip bu yeni komşularımıza yalandan bakmaya karar verdim. Kapıyı çaldığımda, uzun boylu, zayıf ve kaba görünümlü bir kadın açtı.
" 'Ne istiyorsunuz?' diye sordu, kuzeyli aksanıyla. " 'Ben komşunuzum,' dedim, başımla evimizin olduğu yeri işaret ederek. 'Taşındığınızı gördüm ve bir yardıma ihtiyacınız olup olmadığım...'

ilhanx

" 'Hay hay, bir şey olursa söyleriz,' dedikten sonra kapıyı yüzüme kapattı. Bu kabalığa sinirlenip eve döndüm, ama bütün gece başka şeyler düşünmeye çalışsam da, penceredeki o şeyi ve kadının kaba davranışını bir türlü aklımdan çıkaramadım. Karım hassas bir insan olduğu için ona hiçbir şey söylememeye karar verdim. Fakat yatmadan önce, köşkün tutulduğunu söylemeden edemedim, ama karım buna hiç tepki göstermedi.
"Genelde uykum son derece ağırdır. Hatta ailede hep bir şaka konusu olmuştur bu. Ne var ki o gece, bu küçük maceranın etkisinden mi değil bilmem, her zamankinden daha hafifti uykum. Gece yarısı uyandım; yarı uykulu halimle odada bir şeyler döndüğünü fark ettim. Yavaş yavaş kendime geldiğimde karımın giyinmiş, dışarı çıkmaya hazırlanmakta olduğunu anladım. Tam ağzımı açıp bir şeyler söyleyecektim ki, gözüm karımın mum ışığında aydınlanan yüzündeki ifadeye takıldı. Onu hiç böyle görmemiştim; göreceğimi de sanmazdım. Ölü gibi solgundu ve hızlı hızlı nefes alıyordu. Mantosunun önünü iliklerken ara sıra
41
yatağa kaçamak bakışlar atıyor, çıkardığı seslerin beni uyandırıp uyandırmadığını kontrol ediyordu. Sonunda hâlâ uyuduğumu sanarak sessizce çıktı odadan. Kısa bir süre sonra da, sadece ön kapıdan gelebilecek bir gıcırtı duydum. Yatakta oturup düşündüm. Ardından yastığın altından saatimi alıp baktım: sabahın üçüydü. Sabahın üçünde karımı dışarı çıkaran ne olabilirdi?
"Yirmi dakika kadar oturup olanları anlamaya çalıştım. A-ma düşündükçe daha da içinden çıkılmaz bir hal alıyordu. Bir süre sonra ön kapı sessizce kapatıldı ve merdivenlerde karımın ayak seslerini duydum.
" 'Tanrı aşkına Effie! Neredeydin?' diye sordum içeri girdiğinde.
"Sesimi duyunca şiddetle irkildi ve bir çığlık attı. Ama bu çığlık ve şaşkınlık beni iyice dertlendirdi, çünkü anlaşılmaz bir suçluluk vardı bu seste. Karım bana karşı her zaman açık ve dürüst olmuştur. Ama şimdi kendi odasına gizlice giriyor, kocasının sözleri üzerine çığlık atıp ağlamaya başlıyordu.
" 'Uyanık miydin Jack?' diye sordu; ardından da asabi bir kahkaha attı. 'Ben de hiçbir şeyin seni uyandıramayacağım sanırdım.'
" 'Neredeydin?' diye sordum, bu kez sertçe.
" 'Şaşırmış olman doğal,' dedi. Mantosunu çıkarırken parmaklarının titrediğini görebiliyordum. 'Daha önce hayatım boyunca böyle bir şey yaptığımı hatırlamıyorum. Gerçek şu ki gece kalktığımda bir an kendimi boğulacak gibi hissettim ve biraz temiz hava almaya çıktım. Herhalde çıkmasam bayılır kalırdım. Kapının önünde birkaç dakika durmak iyi geldi.'
"Bunları anlatırken bana bir kez olsun bakmadı; sesinde de garip bir ton vardı. Yalan söylediğini anlamıştım. Bir şey söylemeden yüzümü duvara çevirdim. Kalbim kırılmış, zihnim binlerce korkunç şüpheyle dolmuştu. Karımın benden sakladığı neydi? Nereye gitmişti? Bunu öğrenene kadar huzur bulamayacağımı biliyordum; ama bir kez yalan söyledikten sonra başka bir şey sormamaya karar verdim. Bütün gece yattığım yerde dönüp durdum; teori ardına teori yürüttüm ama hepsi de birbirinden mantıksızdı.
42
"Ertesi gün şehre gitmem gerekiyordu ama aklım o kadar karışıktı ki, iş meselelerine kafamı vermem imkânsızdı. Karım da benim gibi huzursuzdu. Ara sıra attığı meraklı bakışlarından, ona inanmadığımı anladığım ve ne yapacağını bilmez halde olduğunu hissedebiliyordum. Kahvaltıda doğru düzgün konuşmadık bile. Yemekten hemen sonra yürüyüşe çıktım. Açık havada daha sakince düşünebileceğimi biliyordum.
"Crystal Palace'a kadar gittim, bir saat kadar dolaştım ve saat bire doğru Norbury'ye döndüm. Yolum köşkten geçtiği için bir ara durup, geçen gün gördüğüm yüzü bir kere daha görebilmek umuduyla pencerelere baktım. Ama o sırada kapı açıldı ve - nasıl şaşırdığımı tahmin edebilirsiniz Bay Holmes - içeriden karım çıktı.
"Onu görünce adeta dilim tutuldu. Ama benim halim, göz göze geldiğimizde karımın gösterdiği tepkinin yanında hiç kalır. Karım bir an için köşke geri kaçmayı düşündü galiba; ama sonra bunun anlamsızlığının farkına vararak bana doğru geldi. Kireç gibi yüzü ve korku dolu gözleri, dudaklarındaki gülümsemenin ne kadar sahte olduğunu gösteriyordu.
" 'Ah Jack,' dedi, 'sadece yeni komşularımıza bir yardımım dokunur mu diye düşündüm. Bana neden böyle bakıyorsun Jack? Kızmadın ya?'
" 'Gece gittiğin yer de burasıydı herhalde,' dedim.
" 'Ne demek istiyorsun?' diye atıldı.
" 'Buraya geldiğinden eminim. Gecenin o vaktinde ziyaret ettiğin bu insanlar da kim?'
" 'Daha önce hiç gelmedim ki.'
" 'Nasıl böyle yalan söyleyebiliyorsun?' diye bağırdım. 'Konuşurken sesin bile değişiyor. Şimdiye kadar benden hiçbir şey saklamamışım. Şu köşke girip her şeyi öğreneceğim.'

ilhanx

" 'Hayır, hayır Jack, Tanrı aşkına!' diye inledi. Tam kapıya doğru yönelmiştim ki kolumdan tutarak ondan beklenmeyecek bir şiddetle çekti.
" 'Yalvarırım yapma Jack,' diye atıldı. 'Yemin ederim ki bir gün sana her şeyi anlatacağım, ama şimdi girersen sadece
43
mutsuzluk getirirsin.' Ne kadar kurtulmaya çalışsam da koluma çılgınca yapışmıştı.
" 'Güven bana Jack!' dedi. 'Bir kereliğine olsun güven. Asla pişman olmayacaksın. Bir şeyler saklıyorsam sadece senin iyiliğin içindir. Şimdi benimle eve gelirsen her şey yoluna girecek, ama eğer o köşke girersen aramızdaki her şey biter.'
"Tavırlarında o kadar ciddi ve umutsuz görünüyordu ki, sözlerinin etkisine girmiş, kapının önünde kalakalmıştım.
" 'Sana sadece tek bir şartla inanırım,' dedim sonunda. 'Şu andan itibaren bu mesele kapanacaksa sırrını saklamakta özgürsün. Ama bir daha gece ziyaretleri ve benim bilgim dışında hareketler yapmayacağına söz ver. Eğer gelecekte başka bir şey olmayacağına yemin edersen ben de geçmişte olanları unutmaya hazırım.'
" 'Bana güveneceğini biliyordum,' diye atıldı rahatlayarak. 'Her şey istediğin gibi olacak. Gel gidelim... evimize dönelim.' "Kolumdan çekerek köşkten uzaklaştırdı beni. Bir ara geri dönüp baktığımda o sarı suratın üst pencereden beni gözetlemekte olduğunu gördüm. O yaratıkla karım arasında nasıl bir bağlantı olabilirdi ki? Peki o terbiyesiz, kaba kadın kimdi? Bu çok garip bir bilmeceydi ve bunu çözene kadar içimin rahat etmeyeceğini biliyordum.
"Sonraki iki gün evdeydim. Karım anlaşmamıza uyuyor gibiydi, çünkü evden dışarı adımım atmadı. Ama üçüncü gün, verdiği sözün, ona kocasını ve görevlerini bile unutturan bu gizli etkinin pençesinden kurtarmaya yetmeyeceğini anladım.
"O gün şehre gittim, ama her zamanki gibi 3:36 treniyle değil, 2:40 seferiyle döndüm. Eve geldiğimde hizmetçi kız beni görüp salona kaçtı.
" 'Hanımefendi nerede?' diye sordum. " 'Galiba yürüyüşe çıktı,' diye yanıtladı. "O anda içime bir kurt düştü. Evde olup olmadığından emin olmak için üst kafa da çıktım. Bir ara yukarıdaki pencereden baktığımda, demin konuştuğum hizmetçi kızın köşk yönüne doğru koşmakta olduğunu gördüm. O zaman her şeyi kavradım. Karım
44
yine oraya gitmiş ve hizmetçi kıza, ben geldiğimde haber vermesini tembih etmişti. Öfkeden köpürerek köşke doğru koşmaya başladım. Artık bu işi halletmeye kararlıydım. Yolda, karımın ve hizmetçinin aceleyle eve döndüklerini gördüm ama durup onlarla konuşmadım. Hayatımıza gölge düşüren sır o köşkteydi ve ne olursa olsun çözecektim. Kapıyı çalmadan hızla içeri daldım.
"Giriş katı çok sessiz ve sakindi. Mutfakta su kaynıyor, bir sepette büyük, kara bir kedi kıvrılmış yatıyordu. Ama önceden gördüğüm kadından eser yoktu. Yandaki odaya da baktım ama orada da kimseler yoktu. Sonra merdivenleri çıkıp yukarıya baktım. Orada iki oda vardı ve onlar da bomboştu. Koca evde tek bir insan yoktu. Evdeki mobilyalar ve duvardaki resimler tamamen sıradan ve bayağı şeylerdi. Ama o sarı suratı gördüğüm oda hariç. Bu konforlu ve zarifçe döşenmiş odada gördüğüm bir şey, şüphelerimi doruğa çıkardı. Şöminenin üstünde, karımın bir fotoğrafı duruyordu. Hem de üç ay önce çekilmiş bir resim.
"Biraz daha dolaştıktan sonra evde kimsenin olmadığına karar verdim. Dışarı çıkarken, yüreğimde daha önce hiç hissetmediğim bir ağırlık vardı. Karım, evime döndüğümde beni kapıda karşıladı; ama öyle incinmiş ve kızmıştım ki, onu bir kenara itip çalışma odasına girdim. O da arkamdan geldi.
" 'Sözümde durmadığım için üzgünüm Jack,' dedi, 'ama şartlan bilsen beni affederdin.'
" 'O zaman anlat her şeyi,' dedim.
" 'Yapamam Jack, bu imkânsız,' dedi.
" 'O köşkte kimlerin yaşadığını ve o fotoğrafı verdiğin kişinin kim olduğunu söylemediğin sürece aramızda bir daha asla güven olamaz,' dedim ve evden ayrıldım. Bu dündü Bay Holmes, ve dünden beri ne karımı gördüm, ne de bu garip mesele hakkında bir haber aldım. Aramızda daha önce böyle bir şey hiç olmamıştı ve bu beni o kadar sarstı ki, ne yapacağımı bilemiyorum. Bu sabah düşündüm de, akıl danışabileceğim tek kişi sizdiniz. Ben de hemen buraya geldim; artık elinizdeyim. Eğer merak ettiğiniz bir nokta varsa lütfen sorun. Ama hepsinden
45
ötesi, lütfen ne yapmam gerektiğini söyleyin bana, çünkü buna daha fazla dayanamayacağım."
Holmes ve ben, ağır duygular altoda ezilen bu genç adamın sıradışı hikâyesini ilgiyle dinlemiştik. Dostum, eli çenesinde, bir süre düşüncelere dalmış halde sessizce oturdu.
"Pencerede gördüğünüz o yüz bir erkeğe mi aitti sizce?" diye sordu sonunda.
"Hiç yakından göremediğim için bunu söylemem çok zor."

ilhanx

"Ama görünüşe göre, sizi çok etkilemiş."
"Ten rengi çok garipti ve hatları son derece sertti. Yaklaştığımda hızla gözden kayboldu."
"Karınız sizden o yüz sterlini isteyeli ne kadar zaman oldu?"
"Neredeyse iki ay."
"İlk kocasının resmini hiç gördünüz mü?"
"Hayır. Adam öldükten sonra Atlanta'da büyük bir yangın çıkmış ve bütün evraklar yanmış."
"Ama karınızda bir ölüm belgesi vardı. Onu kendi gözlerinizle gördüğünüzü söylemiştiniz."
"Evet, yangından sonra bir suretini çıkarttırmış."
"Karınızın Amerika'dan tanıdığı kimse var mıydı?"
"Hayır."
"Oraya geri dönmekten bahsettiği olur muydu?"
"Hayır."
"Peki mektup alır mıydı?"
"Hayır."
"Teşekkür ederim. Şimdi meseleyi biraz düşünmek istiyorum. Eğer köşk tamamen boşaltılmışsa işimiz zor olabilir. Öte yandan, eğer evdekiler, siz gelmeden önce uyarılıp dışarı çıktı-larsa, ki öyle olduğunu tahmin ediyorum, geri dönebilirler ve bu durumda biz de meseleyi kolayca çözebiliriz. Şimdilik size tavsiyem Norbury'ye geri dönüp köşkün pencerelerini bir kez daha gözetlemeniz. Eğer içeride birileri olduğuna inanırsanız içeri girmeye çalışmayın; bize bir telgraf çekin yeter. Bir saate kadar gelip bu sırrı çözeriz."
"Peki hâlâ boşsa?"

"Bu durumda ben yarın gelirim ve birlikte konuşuruz. Güle güle. Ama size tavsiyem, her şeyden önce sebepsiz yere endişeye kapılmayın."
"Korkarım ki bu pis bir iş Watson," dedi dostum, Bay Grant Munro'yu kapıya kadar geçirdikten sonra.
"Sen ne düşünüyorsun?"
"Bana, altından çirkin bir şeyler çıkacakmış gibi geliyor," diye cevap verdim.
"Evet. Ya şantaj, ya da ben tamamen yariılıyorum."
"Şantajcı kim peki?"
"Köşkün en konforlu odasında oturan o yaratık olmalı. Bana inan Watson, penceredeki o surat çok esrarlı. Bu vakayı hayatta kaçırmam."
"Bir teorin var mı?"
"Evet, şimdilik. Ama doğru çıkarsa inan şaşırırım. Kadının ilk kocası o köşkte."
"Böyle düşünmene sebep olan ne?"
"Kadının, ikinci kocası içeri girmesin diye çırpınmasını başka nasıl açıklayabiliriz ki? Bence olaylar şöyle gelişmiş: Kadın Amerika'da evleniyor. Ama kocasının karakteri zamanla değişiyor; hatta belki de çok kötü bir hastalığa bile yakalanmış olabilir. Mesela cüzam. Bunun üzerine kadın ondan kaçıp İngiltere'ye geliyor, ismini değiştiriyor ve yeni bir hayata başlıyor. Kadın üç yıldır evli ve güvende olduğunu düşünüyor. Yeni kocasına da uydurma bir isim üzerine düzenlenmiş bir ölüm belgesi gösteriyor. Ama bir gün ilk kocası ortaya çıkıyor. Kadına mektup gönderip gerçekleri anlatmakla tehdit ediyor. Kadın yüz sterlin bulup şantajcıları susturuyor. Ama bu o kadar da işe yaramıyor ve bir süre sonra kadının oturduğu yere geliyorlar, ikinci kocası köşke taşınan yeni insanlar olduğunu söyleyince kadın bunların kim olduğunu anlıyor. Kocası uyuyana kadar bekliyor ve sonra gidip onu rahat bırakmaları için ikna etmeye çalışıyor. Başaramayınca ertesi sabah yine gidiyor ve köşkün çıkışında kocasıyla karşılaşıyor. Ona bir daha oraya gitmeyeceğine söz veriyor ama iki gün sonra dayanamayıp, bu korkunç komşularından kurtulma umuduyla

köşke bir daha gidiyor. Yanında da, muhtemelen ondan istenmiş olan fotoğrafı götürüyor. Bu konuşma sırasında hizmetçi kız koşup geliyor ve efendisinin geldiğini söylüyor. Kadın, kocasının doğruca köşke geleceğini bildiğinden, içeridekileri arka kapıdan çıkarıyor ve Bay Munro'nun da tarif ettiği çamlığa saklıyor. Bu yüzden adam evi boş buluyor. Ama şunu söylemeliyim ki orayı bu akşam da boş bir halde bulursa gerçekten şaşırırım. Ee, teorim hakkında ne düşünüyorsun?"
"Bütün bunlar tahmin."
"Ama en azından, şimdiye kadar öğrendiğimiz bütün ipuçlarının kullanılmış olduğu bir teori. Eğer yeni deliller bulursak, yeniden şekillendirecek zamanımız olur. Norbury'deki dostumuzdan haber alana kadar yapacak başka bir şey yok."
Ama fazla beklememize gerek kalmadı. Çayımızı yeni bitirmiştik ki telgraf geldi. "Köşk boş değil," diyordu mesajda. "O yüzü pencerede tekrar gördüm. Yedi treniyle gelirseniz sizi karşılaşırım. O zamana kadar başka adım atmayacağım."

ilhanx

Trenden indiğimizde genç adam peronda bekliyordu. Lambaların ışığında ne kadar solgun olduğu ve heyecandan titremekte olduğu görülebiliyordu.
"Hâlâ oradalar Bay Holmes," dedi, dostumun kolunu tutarak. "Gelir gelmez, köşkün ışıklarının yanık olduğunu gördüm. Hadi bu işi bir an önce halledelim."
"Planınız nedir?" diye sordu Holmes, karanlık, ağaçlıklı yolda yürürken.
"Zorla içeri gireceğim ve her şeyi kendi gözlerimle göreceğim. İkinizin de orada tanık olarak bulunmanızı istiyorum."
"Karınızın uyarısına rağmen bunu yapmaya çok kararah görünüyorsunuz."
"Evet kararlıyım."
"Ee, bence de doğru yoldasınız. Gerçeğin her türlüsü, şüpheden daha iyidir. Hemen gitsek iyi olur. Gerçi bu yaptığımız yasa dışı, ama buna değer."
,
Çok karanlık bir geceydi ve anayolu bırakıp, iki yanı çalılıkla kaplı dar bir yola saptığımızda yağmur yağmaya başladı. Bay Grant Munro sabırsızlıkla koşturuyor, biz de arkasından ona yetişmeye çalışıyorduk.
"Şunlar bizim evimizin ışıkları," dedi, ağaçların arasındaki parlaklığı göstererek. "Şurası da gireceğimiz köşk."
O konuşurken köşeyi döndük ve bina karşımıza çıktı. Üst kattaki odanın ışıkları açıktı. Biz bakarken pencerenin önünden bir karaltı geçti.
"İşte o!" diye bağırdı Grant Munro. "Orada birilerinin olduğunu siz de gördünüz. Şimdi beni takip edin."
Kapıya doğru yönelmiştik ki gölgelerin arasından bir kadın çıktı. Karanlıkta yüzünü göremiyordum ama kollarını yalvarır biçimde açmış olduğunu fark edebildim.
"Tanrı aşkına, yapma Jack!" diye bağırdı. "Bu akşam geleceğini anlamıştım. Bir kere daha düşün sevgilim! Ne olur güven bana, pişman olmazsın."
"Sana fazlasıyla güvendim Effie," diye atıldı Munro. "Çekil önümden! Dostlarım ve ben bu meseleyi halletmeye geldik." Karısını bir kenara itip ilerledi ve biz de arkasından gittik. Kapıyı hızla açmıştı ki önüne yaşlı bir kadın çıkarak geçmesine engel olmaya çalıştı. Ama Munro onu da iterek yolu açtı ve üst kata çıktı. Işıklı odaya girerken biz de arkasındaydık.
Rahat ve zevkli döşenmiş bir odaydı. Masanın ve şöminenin üzerinde ikişer tane mum yanıyordu. Köşedeki bir masanın üzerine eğilmiş halde küçük bir kız oturuyordu. Üstünde kırmızı bir elbise ve beyaz eldivenleri vardı. İçeri girdiğimizde hemen yüzünü kaçırdı. Ama bir an döndüğünde gördüğüm şey dehşetle irkilmeme yol açtı. Bize dönen bu surat garip bir şekilde parlak tenliydi ve hatlarında en ufak bir ifade bile yoktu. Ama fazla geçmeden sorun çözülmüdü. Holmes gülerek elini kızın kulağının arkasına attı ve yüzündeki maskeyi çıkardı. Şimdi karşımızda şaşkınlıktan açılmış ağzındaki bembeyaz dişleri parıldayan küçük bir zenci kız duruyordu. Ben de dayanamayıp kahkahayı patlattım; ama Grant Munro, eli boğazında öylece kalakahnıştı.
48
49
"Aman Tanrım!" diye bağırdı sonunda. "Bunun anlamı ne?"
"Sana anlatacağım," dedi Bayan Munro, yüzünde mağrur bir ifadeyle odaya girdiğinde. "Madem ki bu kadar istiyorsun, her şeyi öğreneceksin ve bundan sonrası da sana kalacak. Kocam Atlanta'da öldü. Ama çocuğum kurtuldu."
"Çocuğun mu?"
Kadın göğsünden, büyük, gümüş bir madalyon çıkardı. "Bunun açık halini hiç görmedin, değil mi?"
"Açıldığını bilmiyordum."
Madalyonun üstündeki bir yayı iterek kapağını açtı. Son derece yakışıklı, zeki görünümlü ve bir zencinin bütün hatlarına sahip bir adamın portresi çıktı.
"Bu, Atlanta'dan John Hebron," dedi kadın. "Dünya üzerine ondan daha soylu bir insan gelmemiştir. Onunla evlenebilmek için kendi ırkımdan kopmak zorunda kaldım, ama o yaşadığı sürece bundan bir an bile pişman olmadım. Tek şanssızlığımız, çocuğumuzun renginin de babasına benzemesi oldu. Lucy babasından bile siyahtır. Ama her şeye rağmen o benim küçük kızım, annesinin bir tanesidir." Küçük kız bu sözler üzerine koşup annesine sarıldı. "Onu Amerika'da bırakmamın tek sebebi sağlığının biraz kötü olması ve İngiltere'ye gelmenin ona zararı dokunabileceğinden korkmamdı," diye devam etti. "Bu yüzden, bir zamanlar hizmetçiliğimizi de yapmış olan güvenilir İskoç bir kadının bakımına bıraktım. Bütün bu süre boyunca ondan kurtulmak bir an olsun aklımdan geçmedi. Ama kader seni önüme çıkardığında ve seni sevmeyi öğrendiğimde Jack, çocuğumdan bahsetmekten korktum. Tanrı beni affetsin, seni kaybetmekten korktum Jack. Aranızda bir seçim yapmak zorundaydım ve zayıflığıma yenik düşüp küçük kızımı bıraktım. Üç yıl boyunca varlığını senden gizli tuttum ama bakıcısından her şeyin yolunda olduğu yönünde haberler almaya da devam ediyordum. Sonunda evlat hasreti her şeye baskın geldi; ne kadar çabalarsam

ilhanx

çabalayayım kızımı görme arzusunu içimden atamadım. Tehlikenin farkında olmama rağmen, birkaç haftalığına da olsa kızımı yanıma almaya karar verdim. Bakıcıya o yüz sterlini
50
gönderdim ve köşk hakkında talimatları ilettim. Yeni komşularımız gibi gelecekler ve aramızdaki bağlantıyı belli etmeyecektik. Bakıcıya çocuğu gündüz vakti evden çıkarmamasını, ellerini ve yüzünü bir şekilde örtmesini tembih ettim. İnsanların çevrede zenci bir kızdan bahsetmelerini istemiyordum. Biraz daha az ihtiyatlı olsaydım daha iyi olurdu ama gerçeği öğrenmenden o kadar korkuyordum ki...
"Köşkün tutulduğunu ilk senden duydum. Sabahı beklemem gerekirdi ama heyecandan gözümü uyku tutmadı. Ben de senin uykunun ağırlığına güvenerek kalktım. Ama sen beni gördün ve bu da bütün dertlerin başlangıcı oldu. İşte sonunda her şeyi öğrendin ve şimdi sana sormak zorundayım; bize, çocuğuma ve bana ne olacak?"
Ellerini birleştirip cevabı beklemeye koyuldu.
Uzun dakikalar sonunda Grant Munro'nun verdiği cevabı her zaman sevgiyle hatırlarım. Küçük çocuğu kucağına alıp öptü ve taşımaya devam ederek diğer elini de karışma uzattı.
"Bunu evimizde daha rahat konuşabiliriz," dedi. "Ben mükemmel bir insan değilim Effie, ama düşündüğünden daha iyi olduğumu göreceksin."
Holmes ve ben onlarla birlikte yola çıktığımızda dostum kolumdan çekti.
"Sanırım biz Londra'ya dönsek daha iyi olacak," dedi.
Holmes o gece geç saatte, elinde mumu, yatak odasına giderken bana dönüp:
"Watson," dedi, "eğer bundan sonra kendime aşırı derecede güvendiğimi ve bir vakaya gereken önemi vermediğimi fark edersen, kulağıma 'Norbury' diye fısılda."
51
BORSACI KÂTİBİ
Evliliğimden kısa bir süre sonra Paddington bölgesinde bir muayenehane buldum. Devraldığım kişi yaşlı Bay Farquhar, bir zamanlar mesleğinde doruklara ulaşmış, ama yaşlılıktan ve yakalandığı bir hastalıktan dolayı bu ününü yitirmiş bir doktordu. İnsanlar, kendilerini iyileştirecek kişilerin sağlıklı olması gerektiğini düşünürler ve haksız da sayılmazlar. Kendi derdine derman olamayan bir doktora nasıl güvenebilirsin ki? Sonuçta bu yaşlı beyefendinin sağlığıyla birlikte işleri de bozulmuş, ben devraldığımda iflasın eşiğine gelmişti. Bense kendi gençliğime ve enerjime güveniyor, muayenehaneyi birkaç yıl içinde eski parlak günlerine geri döndürebileceğime inanıyordum.
İlk üç ay o kadar çok çalışıyordum ki, Baker Sokağı'na gitmeye pek vakit bulamıyor, dolayısıyla da Sherlock Holmes'u çok az görebiliyordum. Zaten o da iş haricinde dışarı çıkmayı sevmeyen biri olduğu için eskisi kadar sık görüşemiyorduk.
Bir Haziran sabahı, kahvaltıdan sonra oturmuş British Medical Journal 'ı okuyordum ki kapının çaldığını duydum. Ardından da eski dostumun o tiz sesini duyunca çok şaşırdım.
"Ah sevgili dostum Watson," dedi hızlı adımlarla odaya girerek. "Seni gördüğüme nasıl sevindim bir bilsen! Umarım Bayan Watson, 'Dörtlülerin İşareti'1 ndm bu yana iyileşmiştir."
"Teşekkür ederim, ikimiz de gayet iyiyiz," dedim, elini sıkarak.
"Ve mesleğin yüzünden," diye devam etti, sallanan sandalyeye otururken, "küçük problemlerimize olan ilgini kaybetmediğini de umuyorum."
'Dörtlülerin İşareti: Sign of Four, ilk Sherlock Holmes hikâyelerinden biri.
55
"Tam tersine," diye yanıtladım, "daha dün gece oturup notlarımı düzenledim."
"Bu defteri tamamen kapatmayı düşünmüyorsun ya?"
"Hiç de değil. Ben de keşke yeni bir macera olsa diye düşünüyordum."
"Bugüne ne dersin?"
"Tabii, olur."
"Birmingham'a kadar gidecek olsak?"
"Sen nasıl istersen."
"Ya işin?"
"Zaten bugünlerde bir komşumun işini yapıyorum."
"Ah-ha! Mükemmel!" dedi Holmes. Arkasına yaslandı ve yarı kapalı gözleriyle merakla bana baktı. "Galiba son zamanlarda sağlığın pek iyi değildi."
"Soğuk algınlığı yüzünden geçen hafta üç gün yattım. Ben de tamamen atlattım sanıyordum."
"Atlatmışsın. Şimdi gayet sağlıklı görünüyorsun."
"Peki nasıl bildin?"
"Sevgili dostum, yöntemlerimi bilirsin."
"Yine akıl yürüttün o zaman."

ilhanx

"Kesinlikle."
"Peki nereden anladın?"
"Terliklerinden."
Yeni aldığım deri terliklerime baktım. Tam, "Nasıl oluyor da..." diye konuşmaya başlamıştım ki, Holmes cevabı yapıştırdı.
"Terliklerin yeni," dedi. "Alalı en fazla birkaç hafta olmuş. Şu anda bana doğru çevrili olan tabanları hafif yanmış. İlk başta, ıslandıktan sonra kuruturken olmuş olabileceğini düşündüm ama kenarında, satıcının ambleminin bulunduğu kâğıdı görünce bu düşüncemden vazgeçtim. Çünkü terlikler ıslamaydı o kâğıt da çıkardı. O halde ayaklarını ateşe uzatıp oturmuş olmalıydın ki, bu da Haziran ayında kimsenin kolay kolay yapmak isteyeceği bir şey değil."
Holmes'un bütün akıl yürütmelerinde olduğu gibi anlatıldıktan sonra aslında ne kadar basit olduğu görülen bir örnekti. Bu düşüncelerimi yüzümden okumuş olmalı ki acı bir şekilde gülümsedi.
56
"Korkarım, açıklamalarda bulunurken biraz uzatıyorum," dedi. "Sebepsiz sonuçlar her zaman daha etkileyici olur. Pekâlâ, Birmingham'a gelmeye hazır mısın?"
"Kesinlikle. Bu sefer ne?"
"Trende her şeyi öğrenirsin. Müşterim dışarıda bekliyor. Hemen hazırlanabilir misin?"
"Hemen geliyorum." Komşuma bir not yazdım, yukarı koşup karıma durumu izah ettim ve kısa süre içinde Holmes'a katıldım.
"Komşun da doktor," dedi Holmes, dışarıdaki pirinç levhaya göz atarak.
"Evet, o da muayenehane açtı."
"Onun muayenehanesi de eskiye mi dayanıyor?"
"Tıpkı benimki gibi. Bu binalar, semtin kuruluşundan beri var."
"O zaman sokaktaki en eski iki yeri almışsınız."
"Galiba. Peki ama nereden biliyorsun?"
"Basamaklardan dostum. Seninkiler onunkinden üç-beş santim daha fazla aşınmış. Ama neyse, arabadaki bu beyefendi, müşterim Bay Hail Pycroft. Sizi tanıştırayım. Fırla arabacı; yoksa treni kaçıracağız."
Arabadaki adam, iri yapılı, temiz yüzlü bir gençti. Sarı, kıvırcık bıyıkları vardı. Parlak şapkası ve şık, siyah takımı bulunduğu sosyal konumu ele veriyordu: Atletik yapılan ve sporcu-luklarıyla orduda sağlam bir yere sahip olan bir cockney' ve tam bir şehir adamıydı. Yuvarlak, kırmızı suratı etrafa neşe saçıyordu ama köşeleri aşağı sarkmış dudaklarında komik bir hüzün gördüm. Birinci sınıf vagona atlayıp Birmingham yoluna koyulana kadar Sherlock Holmes'un içinde bulunduğu mesele hakkında hiçbir şey öğrenemedim.
"Önümüzde en az yetmiş dakikalık bir yolculuk var," diye söze girdi Holmes. "Şimdi, Bay Hail Pycroft, başınızdan geçen bu ilginç deneyimi, aynen bana anlattığınız gibi, hatta biraz daha ayrıntılı bir şekilde, dostuma da anlatmanızı istiyorum. Olayların akışını tekrar dinlemek benim için de iyi olacaktır. Bu
'cockney: Londra'nın doğusu yaşayan bir halk tabakası.
57
öyle bir vaka ki Watson, içinde özel bir şeyler olabilir de, olmayabilir de. Ama şuna emin ol, hem senin hem de benim hoşlandığımız türden sıradışı ve garip. Pekâlâ Bay Pycroft, ben daha fazla konuşmayacağım, söz sizde."
Genç adam, gözünde bir parıltıyla bana baktı.
"Hikâyenin kötü tarafı," diye konuşmaya başladı, "kendimi tam bir aptal durumuna sokmuş olmamdır. Sonuçta her şey yoluna girebilir tabii ve başka bir şekilde davranmış olamayacağımı da biliyorum; ama sonunda elime hiç bir şey geçmeden oyunu kaybedersem, kendimi tam bir hanımevladı gibi hissedeceğim kesin. Hikâye anlatmayı pek beceremem Bay Watson, a-ma ne yapalım, ben böyleyim işte.
"Bir zamanlar Coxon&Woodhouse'da hem bir işim hem de bir lojmanım vardı, ama belki siz de duymuşsunuzdur, bu baharın başında hepsini elimizden aldılar. Beş yıldır onlarla birlikteydim ve sonunda yaşlı Coxon bana kıyak bir bonservis verdi fakat sonuçta bütün kâtipleri, yani yirmi yedimizi birden bir yana dağıttılar. Orada burada biraz takıldım, ne var ki benim halimde bir sürü adam olduğu için kalıcı bir yer bulmak epey zor oluyordu. Coxon'dayken haftada üç sterlin alıyordum ve bundan yetmiş sterlin kadar biriktirmiştim; ama gün geldi, para suyunu çekti. Öyle ki, artık, başvurduğum iş ilanlarına cevap verecek zarf bile alamaz hale geldim parasızlıktan. İş bulma kurumunun merdivenlerini aşındırıp durdum ama nafile, iş bulma ihtimali gittikçe azalıyordu.
"Nihayet Mawson & Williams'da, yani şu Lombard Caddesi'ndeki borsa şirketinde bir iş olduğunu öğrendim. Siz belki bilmezsiniz ama Londra'nın en sağlam finans şirketidir. İlana sadece mektupla cevap veriliyordu. Formu doldurup, yanına bonservisimi de koyarak gönderdim ama aslında en ufak bir umudum bile yoktu. Fakat sonuçta yanılmıştım; cevap, eğer tatmin edici bulunursam, önümüzdeki Pazartesi gelip hemen işe başlayabileceğimi söylüyordu. Bu işler nasıl olur bilinmez. Müdürün, elini yığma daldırıp eline

ilhanx

ilk geleni seçtiğini bile söylerler. Öyle ya da böyle, gün benim günümdü ve mutluluktan uçuyordum. Maaş da iyiydi ve yapılan iş Coxon'dakinin aynısıydı.
58
"Şimdi olayın en acayip kısmına geliyorum. O sıralar Hampstead yolu Potter's Terrace, 17 numaradaki pansiyonda kalıyordum. Randevu cevabını aldığım akşam oturmuş sigara içiyordum ki, ev sahibem elinde bir kartla çıkageldi. Kartın üstünde 'Arthur Pinner, Mali Danışman' yazıyordu. Bu ismi daha önce duymadığım için benimle ne işi olduğunu bilemiyordum. Ama tabii ki adamın gelmesini söyledim. İçeri orta boylu, koyu saçlı, koyu gözlü, siyah sakallı bir adam girdi. Burnu havada bir tipe benziyordu. Enerjik, hareketli biriydi ve zamanı değerliy-miş gibi davranıyordu.
" 'Bay Hail Pycroft?' diye sordu.
" 'Evet bayım,' dedim, adama bir sandalye uzatarak.
" 'Önceden Coxon&Woodhouse'da mıydınız?'
" 'Evet, bayım.'
" 'Ve şimdi de Mawson kadrosundasınız.'
" 'Neredeyse.'
" 'Gerçek şu ki,' dedi, 'finans konusundaki yetenekleriniz hakkında çok iyi şeyler duydum. Coxon'un müdürü Parker'ı hatırlıyor musunuz? Sizi öve öve bitiremiyor.'
"Bunu duyduğuma sevinmiştim tabii. İş konusunda hep biraz parlak olmuşumdur ama şehirde hakkımda bu kadar konuşulduğunu bilmiyordum.
" 'Hafızanız kuvvetli midir?' diye sordu.
" 'Fena değil,' diye cevap verdim mütevazılığı elden bırakmadan.
" 'İşten çıktığınızdan bu yana piyasayı takip ediyor musunuz?'
" 'Evet. Borsa bültenini her sabah okurum.'
" 'İşte bu iyi!' diye atıldı. 'Gelişme dediğin böyle olur! Sizi sınayabilir miyim? Bir düşünelim. Hm, Ayrshires ne durumda bugünlerde?'
" 'Yüz altı çeyrek ile yüz beş buçuk arasında.'
" 'Peki Yeni Zelanda konsolide?'
" 'Yüz dört.'
'"British Broken Hills?'
59
" 'Yedi ile yedi buçuk arası.'
" 'Mükemmel!' diye bağırdı kollarını havaya kaldırarak. 'Hakkınızda söylenenler kadar varmışsınız. Dostum, dostum, siz Mawson'a fazla gelirsiniz!'
"Adamın bu heyecanı, tahmin edeceğiniz gibi beni epeyce şaşırtmıştı. 'Diğerlerinin, hakkımda bu kadar iyi düşündüğünü sanmıyorum Bay Pinner. Bu işi bulana kadar çok uğraştım ve halimden memnunum.'
" 'Hah! Dostum, daha da yükselmelisiniz. Sizin yeriniz orası değil. Bir de benim teklifimi dinleyin. Belki yeteneklerinizin karşılığını tam olarak alamayacaksınız ama Mawson'la karşılaştırınca farkı anlayacaksınız. Bir bakalım. Mawson'a ne zaman gidiyorsunuz?' " 'Pazartesi.'
" 'A-ha! O zaman oraya gitmemenizi isteyebilirim.' " 'Mawson'a gitmemek mi?'
" Evet bayım. Bugünden itibaren; Brüksel ve San Remo'da-kileri saymazsak Fransa'da yüz otuz dört şubesi bulunan Franco-Midland Hırdavat Ltd. Şirketi'nin mali müdürü olabilirsiniz.' "Nefesim kesilmişti. 'Adım hiç duymamıştım,' diyebildim. " 'Doğrudur. Sermaye halka açılmadığı için gelişimi de sessizce oldu. Kurucusu kardeşim Harry Pinner'dır ve hem işletme müdürü, hem de yönetim kurulu üyesidir. Buralarda dolaştığımı bildiği için uygun koşullarla iyi bir adam bulmamı istedi. Genç, yırtıcı, parlak fikirleri olan biri. Parker sizden bahsedince ben de buraya geldim. Başlangıç için ne yazık ki yılda sadece beş yüz önerebiliriz.'
" 'Yılda beş yüz mü?' diye bağırdım. " 'Sadece başlangıç için. Ama bir de bütün kârdan yüzde bir hisse de vereceğiz ki, inanın bana, bu, maaşınızdan daha fazlasına gelecektir.'
" 'Ama hırdavattan hiç anlamam ben.' " 'Hadi canım! Sayılardan anlıyorsunuz ya.' "Sevincimden, yerimde duramıyordum. Ama sonra bir şüphe sardı içimi.

" 'Size karşı dürüst olacağım,' diye girdim söze, 'Mawson bana sadece iki yüz veriyor ama Mawson güvenilir bir şirket. Açıkçası, sizin şirketiniz hakkında o kadar az şey biliyorum ki...'
" 'Bravo, çok zekice!' diye atıldı adam coşkuyla. 'Aradığımız adam gerçekten de sizsiniz. Öyle kolaylıkla ikna olmuyorsunuz. Alın size yüz sterlinlik bir çek; birlikte çalışmaya karar verirseniz, avans olarak cebinize atabilirsiniz.'
" 'Balan bu iyi işte,' dedim. 'Ne zaman başlıyorum?'

ilhanx

" 'Yarın saat birde Birmingham'da olun,' dedi. 'Kardeşime götürmeniz için bir mektup vereceğim. Kendisini, şirketin temsilciliğinin bulunduğu 126b Corporation Caddesi'nde bulabilirsiniz. Tabii onun da bu işi onaylaması gerekiyor ama bizim aramızda hallolmuş sayın.'
" 'Size ne kadar müteşekkirim anlatamam Bay Pinner,' dedim.
" 'Boş verin dostum. Keyfini çıkarın. Ama halletmemiz gereken birkaç formalite daha var. Şu kâğıda, 'Franco-Midland Hırdavat Ltd. Şti. için, mali müdür olarak yılda 500 sterline çalışmayı kabul ediyorum,' yazıp imzalayın lütfen.'
"Dediğini yapıp imzaladım.
" 'Ufak bir ayrıntı daha var,' dedi. 'Mawson'i ne yapacaksınız?'
"Sevinçten Mawson'i tamamen unutmuştum. 'İstifa ettiğimi haber veririm,' dedim.
" 'Böyle yapmanızı istemiyorum. Sizin için Mawson'm müdürüyle kavga ettim. Sizinle ilgili bir kaç soru sormak için yanına gittiğimde bana çok kaba davrandı ve beni, sizi şirketten çalmaya çalışmakla suçladı. Nihayet ben de dayanamayıp patladım. "Eğer iyi adamlar istiyorsan iyi para vermen gerekiyor," dedim. "Az paraya bizde çalışmayı tercih edecektir," diye cevap verdi. "Bir beşliğine iddiaya varım ki, benim teklifimden sonra onun yüzünü bir daha göremeyeceksiniz," diye atıldım bu sefer. "Anlaştık!" dedi. "Onu bataktan kurtardık, bizi öyle kolayca bırakmayacaktır," dedi. Evet aynen böyle söyledi.'
"Dayanamayıp, 'Alçak herif!' diye bağırdım Dr. Watson. 'Adamı hayatımda hiç görmedim bile. Eğer siz istemezseniz
60
61
onlara hiçbir şey yazmam,' dedim.
" 'Güzel!' dedi Bay Pinner oturduğu yerden kalkarken. 'Kardeşime böyle iyi bir adam bulduğuma sevindim. Aim, bu avansınız, bu da mektup. Adresi de not edin: 126b Corporation Sokağı. Unutmayın, randevunuz yarın saat birde. İyi geceler, şansınız açık olsun!'
"Aramızda geçen konuşma aşağı yukarı böyle. Bu olaya ne kadar sevindiğimi tahmin edebilirsiniz Dr. Watson. Bütün gece heyecandan gözüme uyku girmedi; ertesi sabah erkenden Birmingham trenine bindim. Birkaç eşyamı otele bıraktıktan sonra verilen adrese doğru yola koyuldum.
"On beş dakika erken gelmiştim ama önemi yoktu. 126b iki mağaza arasında bir pasajın numarasıydı. Pasajın bitiminden sonraki taş merdivenler, bir sürü büronun bulunduğu bir kata çıkıyordu. Kapılardaki isimlere baktım ama Franco-Midland Hırdavat Ltd. Şti.'ni göremedim. Tam bütün bunların bir aldatmaca olduğunu düşünmeye başlamıştım ki, adamın biri gelip beni selamladı. Önceki gece gördüğüm adama çok benziyordu. Aynı boy, aynı ses, ama bu adam sakalsızdı ve saçları daha açık renkliydi.
" 'Siz Bay Hail Pycroft musunuz?' diye sordu.
"'Evet,'dedim.
" 'Ah, ben de sizi bekliyordum, ama biraz erken gelmişsiniz. Kardeşim bu sabah gönderdiği notta sizden övgüyle bahsetmiş.'
" 'Ben de bürolara bakıyordum.'
" 'Geçen hafta taşındığımız için henüz ismimizi yazdıra-madık. Benimle gelin de konuşalım.'
"Yüksek merdivenlerin bitiminde, çatı arasında, boş ve tozlu, halisiz ve perdesiz bir odaya soktu beni. Açıkçası, alıştığım gibi parlak masalar ve bir sürü kâtibin olduğu bir yer bekliyordum. Ama iki sandalye, bir masa, bir dolap, bir de çöp sepetinden başka bir şey bulunmayan odayı görünce hayal kırıklığına uğradım.
" 'Cesaretiniz kırılmasın Bay Pycroft,' dedi adam, yüzümün asıldığını görünce. 'Roma da bir günde kurulmadı. Sermayemiz sağlam ama henüz bürolara başlayamadık. Lütfen oturun ve mektubu verin.'
62
Adam mektubu alıp dikkatle okudu.
" 'Kardeşim Arthur üzerinde müthiş bir izlenim bırakmış olmalısınız,' dedi. 'Onun gibi gözüaçık biri bile böyle diyorsa... Gerçi çalışma bölgelerimiz ayrıdır ama bu sefer tavsiyesine uyacağım. İşe alındınız.'
" 'Görevim ne olacak?' diye sordum.
" 'İngiltere'den gelecek zücaciye eşyalarını Fransa'daki yüz otuz dört mağazaya dağıtacak olan Paris deposunu yöneteceksiniz. Satış bir hafta içinde bitmiş olur. Siz de o zamana kadar Birmingham'da kalıp çalışırsınız.'
" 'Burada ne yapacağım peki?'
Cevap olarak çekmeceden büyük, kırmızı bir kitap çıkardı.
" 'Bu, Paris'teki bütün işletmelerin yazılı olduğu bir rehber,' dedi. 'Bunu eve götürün ve bütün hırdavatçıları, adresleriyle birlikte listeleyin. İleride çok işime yarayacak.'
" 'Zaten hırdavatçıların ayrıca bir listesi yok mudur?' diye sordum.

ilhanx

" 'Var, ama pek güvenilir değil. Onların sistemi bizimkinden farklı. Siz işinizi yapın ve Pazartesi saat on ikiye kadar listeyi hazırlayın. İyi günler Bay Pycroft. Eğer her zaman zeki ve çalışkan olursanız karşılıklı memnun kalırız.'
"Kolumun altında rehberle otele dönerken şüpheler içimi kemiriyordu. Bir yandan işe alınmış ve yüz sterlini cebe atmıştım; ama öte yandan büroların görünümü, şirketin isminin olmaması ve diğer noktalar, patronlarımın konumu hakkmda hiç de iyi bir izlenim bırakmamıştı üzerimde. Ama madem ki paramı almıştım, işime bakabilirdim. Bütün Pazar sıkı çalıştım ama Pazartesiye kadar ancak 'H'ye gelebilmiştim. Büroya gittiğimde patronum her zamanki yerinde duruyordu ve Çarşamba'ya kadar bitirip öyle gelmemi söyledi. Çarşamba da bitmeyince Cumaya - ki bu dün oluyor - uzattık. Sonunda bitirip Bay Harry Pinner 'a teslim ettim.
" 'Çok teşekkür ederim,' dedi. 'Galiba işin zorluğunu tahmin edememişim. Bu liste o kadar çok işime yarayacak ki.'
" 'Epey zamanımı aldı,' dedim.
63
" 'Ve şimdi de.' dedi, 'mobilya mağazalarının listesini yapmanızı istiyorum. Biliyorsunuz, onlar da zücaciye satıyorlar.'
" 'Peki.'
" 'Yarın akşam saat yedide gelip işin nasıl gittiğini bildirebilirsiniz. Kendinizi fazla zorlamayın. Akşamları çıkıp birkaç saat eğlenmenin zararı olmaz,' dedi gülerek. Gülerken fark ettim, sol taraftaki dişlerinden birisi altın kaplamaydı."
Sherlock Holmes keyifle ellerini ovuşturdu ve müşterimize baktı.
"Garip ama aynen böyle Dr. Watson," diye devam etti genç adam. "Londra'da diğer adamla konuşurken, Mawson'a gitmeyeceğimi duyduğunda kahkahayla gülmüştü ve onda da aynı dişin, aynı şekilde altın kaplanmış olduğunu fark etmiştim. Altının parlaklığı gözümden kaçamazdı zaten. Seslerinin ve boylarının da aynı olduğunu hesaba katarsak ve diğer şeylerin de jiletle ve bir perukla halledilebileceğini göz önüne alırsak ikisinin de aynı adam olduklarını rahatlıkla düşünebiliriz. Kardeşlerin birbirine benzediği farz edilebilir tabii ama dişleri de aynı şekilde olacak değil ya? Dışarı çıktığımda bir süre ne yaptığımı bilmez halde dolaştım. Sonra otele döndüm, kafamı soğuk suya soktum ve bu meseleyi düşünmeye çalıştım. Neden beni Londra'dan Birmingham'a göndermişti. Neden benden önce gelmişti? Ve niye kendi kendine bir mektup göndermiş olabilirdi? Bu kadarı benim için fazlaydı; altından kalkamadım. Sonra birden aklıma geldi; bunu çözse çözse Bay Sherlock Holmes çözerdi. Gece treniyle dönüp sabah gelerek birlikte Birmingham'a gidebileceğimizi düşündüm."
Borsacı kâtibi bu garip hikâyesini bitirdikten sonra bir sessizlik oldu. Ardından Sherlock Holmes, şaraptan ilk yudumu almış bir eksper edasıyla memnun ama düşünceli bir şekilde arkasına yaslanıp bana baktı.
"Çok hoş değil mi Watson?" dedi. "Hoşuma giden bazı ayrıntılar var. Franco-Midland Hırdavat Limitet Şirketi 'nin geçici bürosuna bir uğrayıp şu Bay Arthur Harry Pinner'la konuşmak epey ilginç olacak bence. Sen ne dersin?"
64
"Peki ama nasıl yapacağız?" diye sordum.
"Dert etmeyin," dedi Hail Pycroft neşeyle. "Siz iş bulmak isteyen arkadaşlarımsınız. Bu durumda sizi müdüre götürmemden daha doğal ne olabilir ki?"
"Tabii! Öyle yapmalıyız!" dedi Holmes. "Ben de şu beyefendiye bir bakıp, küçük oyunundan ne çıkarabiliriz görmek istiyorum. Seni bu kadar değerli yapan özelliğin ne olduğunu merak ediyorum doğrusu. Yoksa..." tırnaklarını yiyip boş gözlerle pencereden bakmaya başladı ve geri kalan yol boyunca da ağzından tek bir kelime daha çıkmadı.
O akşam saat yedide, sonunda şirketin Corporation Sokağı'ndaki bürolarına doğru yürümeye başlamıştık.
"Zamanından önce orada olmamızın bir anlamı yok tabii," dedi müşterimiz. "Oraya sadece benimle buluşmak için gelir. Onun dışında kimseyi bulamayız."
"Çok mantıklı," dedi Holmes.
"Balan!" diye bağırdı kâtip. "Şu önümüzde yürüyen o."
Yolun öbür tarafında esmer, ufak tefek, iyi giyimli bir adam yürüyordu. Biz onu izlerken, adam sokağm öbür tarafında duran gazeteci bir çocuğu gördü; bunun üzerine arabaların, otobüslerin arasından hızla karşıya geçerek bir gazete aldı. Sonra da pasajm girişinde gözden kayboldu.
"İşte giriyor!" diye atıldı Hail Pycroft. "O girdiği yer büroların bulunduğu pasaj. Benimle gelin de şu işi halledelim."
Pycroft'un arkasından beş kat çıktık ve yarı açık kapının önünde durduk. İçeriden gelen bir ses girmemizi söyledi ve Hail Pycroft'un tarif ettiği gibi mobilyasız bir odaya girdik. Odadaki tek masada, sokakta gördüğümüz adam oturuyor, akşam gazetesini önüne açmış okuyordu. Kafasmı kaldırıp bize baktığında,

ilhanx

yüzünde daha önce hiç görmediğim bir keder ifadesi olduğunu fark ettim. Ve kederin ötesinde, korku da vardı. Alnı terden parlamış, yüzü bembeyaz olmuştu ve gözleri çılgınca bakıyordu. Kâtibine tanımazmış gibi baktı ve genç adamın yü-
65
züne baktığımda gördüğüm şaşkın ifadeden, patronunun, her zamanki halinden çok farklı olduğunu hemen anladım. "Hasta görünüyorsunuz Bay Pinner!" dedi müşterimiz. "Evet, pek iyi değilim," diye cevapladı adam. Kurumuş dudaklarını yalıyor, toparlanmaya çalışıyordu. "Yanında getirdiğin bu beyler kim?"
"Biri Bermondsey'den Bay Harris ve diğeri de Bay Price," diye cevap verdi genç kâtip, bozuntuya vermeden. "İkisi de yakın dostumdur ve işlerinde tecrübelidirler. Onlar da bir süredir açıkta oldukları için şirket içinde bir iş daha var mı diye merak ediyorlar."
"Elbette! Elbette!" diye atıldı Bay Pinner, garip bir gülümsemeyle. "Size de bir şeyler bulabileceğimden eminim. Sizin uzmanlığınız nedir Bay Harris?"
"Ben muhasebeciyim," dedi Holmes. "Öyle mi? Bize de böyle biri lazımdı zaten. Peki ya siz Bay Price?"
"Kâtibim," dedim.
"Şirkette size de bir yer bulabileceğimize inanıyorum. Bir şey olursa size haber veririm. Şimdi yalvarırım gidin. Tanrı aşkına yalmz bırakın beni!"
Bu son sözleri öyle bir çıkmıştı ki ağzından, artık üstündeki baskıya daha fazla dayanamayıp patladığı belliydi. Holmes ve ben birbirimize baktık. Hail Pycroft ise masaya doğru bir adım attı.
"Sizden bazı talimatlar almaya geldiğimi unuttunuz mu Bay Pinner?" dedi.
"Tabii Bay Pycroft, tabii," diye cevap verdi adam sakince. "Burada biraz bekleyin; hatta arkadaşlarınız da sizinle birlikte bekleyebilir. Sabrederseniz birkaç dakikaya kadar gelirim." Ayağa kalkıp önümüzde kibarca eğildikten sonra odanın öbür ucundaki bir kapıyı açıp arkasında kayboldu.
"Şimdi ne yapıyoruz?" diye sordu Holmes fısıltıyla. "Adam sıvışmaya mı çalışıyor yoksa?" "Bu imkânsız," diye cevapladı Pycroft.
66
"Nedenmiş o?"
"O kapı içerideki bir odaya açılıyor."
"Peki oradan çıkış yok mu?"
"Hayır."
"Odada başka bir şey var mı?"
"Dün bomboştu."
"Peki ne yapıyor orada? Zaten tavırları da anlaşılmazdı. Bu kadar korkmuş olmasının sebebi neydi acaba?"
"Dedektif olmamızdan şüphelenmiş olmasın," diye fikrimi belirttim.
"Öyle olmalı," diye atıldı Pycroft.
Holmes kafasını salladı. "Ama adamın yüzü bizi görünce solmadı ki. Zaten solmuştu," dedi. "Acaba..."
İçerideki kapıdan gelen bir ses üzerine Holmes'un sözleri yarım kaldı.
"Ne halt yemeye kapıya vuruyor bu adam?" dedi kâtip.
Ses yine geldi; ama bu sefer daha şiddetle. Hepimiz kapalı kapıya merakla baktık. Holmes'a baktığımda yüz hatlarının sertleşmiş olduğunu ve büyük bir heyecanla öne doğru eğilmiş olduğunu gördüm. Sonra aniden kapıdan bir gümbürtü geldi. Holmes hızla fırlayıp kapıyı itti ama içeriden kilitlenmişti. Sonra biz de bütün ağırlığımızla kapıya yüklenmeye başladık. Önce bir menteşe, sonra diğeri derken kapı aşağı indi. İçeride kimse yoktu.
Kısacık bir an için afallamış halde durduk, ardından odanın bir köşesinde başka bir kapı daha olduğunu gördük. Holmes gidip onu da açtı. Yerde bir ceket ve yelek, kapının arkasındaki bir kancada da Franco-Midland Hırdavat Şirketi'nin müdürü asılı duruyordu. Dizleri yukarı çekilmiş, kafası çok garip bir açıda sallanıyordu. Meğer konuşmamızı bölen sesler topuklarının yere vuruş sesiymiş. Ben adamı hemen belinden kaldırırken, Pycroft ve Holmes da boynunu ipten kurtardılar. Sonra hemen içeri taşıyıp yatırdık. Yüzü külrengi olmuştu ve mosmor dudakları arasından zorlukla nefes alıp veriyordu. Beş dakika önce gördüğümüz adamın enkazıydı yerde yatan.
67
"Ne dersin Watson?" diye sordu Holmes. Eğilip yakından inceledim. Nabzı zayıf ve düzensizdi ama nefesi biraz düzelmeye başlamıştı. Bir an gözkapakları titredi ve aralanınca gözünün beyazı göründü.
"Tehlikeyi atlatmış sayılır," dedim. "Pencereyi açın ve şuradaki sürahiyi bana verin." Yakasını gevşettim, yüzüne soğuk su serptim ve düzenli nefes almaya başlayana kadar kollarım kaldırıp indirdim. "Bir süre sonra düzelecektir," dedim sonunda. Holmes bu arada, elleri pantolonunun ceplerinde, çenesi göğsüne düşmüş halde masanın yanında duruyordu.
"Artık polisi çağırabiliriz sanırım," dedi. "Ama onlar gelene kadar meseleyi çözsem iyi olacak."

ilhanx

"Ben hâlâ anlayamıyorum," diye atıldı Pycroft, kafasını kaşıyarak. "Beni neden buraya kadar getirdiler ki sanki..."
"Hah! Her şey basit değil mi?" dedi Holmes, dayanamayıp adamın sözünü keserek. "Bu son hareketi hariç." "Gerisini anladınız o zaman." "Her şey gayet açık. Sen ne diyorsun Watson?" Omuzlarımı silktim. "İtiraf etmeliyim ki ne diyeceğimi bilemiyorum," dedim.
"Olayları düşünürsen nereye götürdüğü belli." "Nasıl?"
"E, bütün vaka iki nokta üzerinde dönüyor. İlki, Pycroft'un bu garip şirkete girdiğini kabul eden imzası. Bunun ne anlama geldiğini göremiyor musun?"
"Üzgünüm ama herhalde kaçırdığım bir şeyler var." "Pekâlâ, bunu ona neden yaptırdılar? İş yüzünden olmamalı, çünkü genelde böyle anlaşmalar ilk başta sözlü olarak yapılır; bu sefer niye farklı olsun ki? El yazından bir örneğe ihtiyaçları olduğunu ve bunu almak için başka bir yollan olmadığını göremiyor musun genç adam?" "Peki ama neden?"
"Bence de. Neden? Zaten bunun cevabını verdiğimizde küçük problemimizde önemli bir ilerleme kaydetmiş olacağız. Neden? Sadece tek bir sebep olabilir. El yazım taklit etmek için

öncelikle bir örneğe ihtiyaçları vardı. Şimdi ikinci noktaya geçtiğimizde her birinin birbirine ışık tuttuğunu görebiliyoruz. Bu nokta da şöyle: Pinner, senin Mawson'daki işi bıraktığını haber vermeni istemedi - oradaki müdür, hiç görmediği Bay Hail Pycroft'un Pazartesi günü geleceğini düşünmeye devam edecekti böylece."
"Tanrım!" diye bağırdı müşterimiz. "Ne de körmüşüm!" "Şu el yazısı meselesini şimdi anlıyor musunuz? Şöyle düşün: Seninkinden çok farklı bir el yazısına sahip biri senin yerine işe girmek istese ne olur? Oyunu hemen ortaya çıkardı değil mi? Bu arada alçak herif de taklit etmeyi öğrenip işi kapmış olmalı. Herhalde seni Mawson'da gören olmamıştı."
"Evet kimse görmedi," diye homurdandı Hail Pycroft. "Çok iyi. Zaten istedikleri de buydu: seni şirketten uzak tutup, Mawson'da senin yerine başka birinin işe başladığını belli etmemek. Bu yüzden sana yüklü bir avans verip Midlands'e gönderdiler ve Londra'ya dönüp de oyunlarını ortaya çıkarama-yasın diye uydurma işler verdiler. Hepsi bu."
"Peki ama adam neden kardeşi kılığında görünme ihtiyacı duydu?"
"Eh, burası da açık. Besbelli ki ekip iki kişi. Biri senin yerine büroda çalışıyor. Diğeri de oyunun ikna edici olması için ikinci bir kişi yaratmak zorunda olduğunu hissetmiş ama ekibe üçüncü bir kişi almaktansa aradaki ufak benzerlikleri kardeşliğe yoracağına güvenerek görünümünü elinden geldiğince değiştirmiş. Neyse ki şansına o altın kaplama dişi görüp şüphelendin."
Hail Pycroft sıktığı yumruklarım havada salladı. "Yüce Tanrım!" diye bağırdı. "Peki ben aptal gibi buralarda dolanırken öteki Hail Pycroft ne yapıyordu? Ne yapacağız Bay Holmes? Lütfen yardım edin."
"Mawson'a bir telgraf göndermemiz gerekiyor." "Ama Cumartesileri saat on ikide kapatıyorlar." "Önemli değil. Bir kapıcı veya bekçi vardır muhakkak." "A evet, orada sürekli bir bekçi kaldığını duymuştum." "Çok güzel. Ona telgraf gönderip her şeyin yerinde olup

olmadığını ve senin isminde birilerinin çalışıp çalışmadığını soralım. Ama henüz açıklanmamış bir nokta daha var. Bu namussuzlardan biri neden gözümüzün önünde gidip kendini astı?"
"Gazete!" diye bir ses geldi arkamızdan. Adam doğrulmuş oturuyordu. Önceki gibi solgundu ama biraz toparlandığı belliydi. Boğazındaki geniş kırmızı yarayı ovalayıp duruyordu.
"Gazete! Tabii ya!" diye bağırdı Holmes, büyük bir heyecanla. "Nasıl da akıl edemedim! Kafam bu ziyaretle o kadar meşguldü ki gazeteyi bir an için bile düşünemedim. İşin sırrı kesinlikle orada olmalı." Gazeteyi açıp masaya yaydı ve bir süre sonra bir zafer çığlığı attı. "Şuraya bak Watson," dedi. "Evening Standard'in bugünkü baskısı. İşte aradığımız burada. Başlığa bak: 'Mawson&Williams'da Cinayet. Büyük Soygun Girişimi. Suçlu Yakalandı.' Hadi Watson, hepimiz merakla bekliyoruz. Yüksek sesle oku lütfen."
Habere verilen geniş yere bakılırsa şehirde günün olayıydı. Şöyle devam ediyordu:
"Bu akşam şehirde, bir adamın ölümü ve suçlunun yakala-nışıyla sonuçlanan bir soygun girişiminde bulunuldu. Bir süredir, meşhur finans kurumu Mawson&Williams'da değeri milyon sterlini bulan tahviller bulunduğu biliniyordu. Şirket bu büyük sorumluluğun bilincinde olarak son teknoloji kasalar yaptırıp bina içinde gece gündüz nöbet tutan silahlı bekçiler tutmuştu. Alman bilgilere göre, geçen hafta firmaya Hail Pycroft adında yeni bir kâtip alınmış, fakat bu adamın aslmda ünlü kalpazan ve beş yıllık cezasını henüz bitirmiş olan hırsız Bedding-ton olduğu bugünkü olayların sonucu ortaya çıkmıştır. Henüz bilinmeyen yöntemlerle sahte bir isim altında şirkette çalışmaya başlamış ve orada bulunduğu süre içinde kasaların konumu ve özelliklerini öğrenmeyi ve kilitlerin kalıplarını çıkarmayı başarmıştır.

ilhanx

"Mawson'da çalışanlar Cumartesileri öğlen on ikide paydos ediyorlar. Bu yüzden Merkez Karakoldan Komiser Tuson, binadan saat biri yirmi geçe, elinde bir çantayla çıkan bir adam görünce şaşırmış ve şüpheye kapılarak adamı takibe başlamış-

tır. Uzun mücadeleler sonunda ve Memur Pollack'ın da yardımıyla adam yakalanmıştır. Çanta arandığında yaklaşık yüz bin sterlinlik Amerikan Demiryolu hisseleri ve diğer bazı şirketlerin tahvilleri bulunmuştur. Bina incelendiğinde ise, en büyük kasalardan birinin içinde talihsiz bekçinin cesedi bulunmuştur. Adamın kafatasının ağır bir cisim darbesiyle kırılmış olduğu anlaşılmıştır. Beddington'un büroda bir şey unuttuğunu söyleyerek içeri girdiği ve bekçiyi hemen öldürdükten sonra büyük kasayı açtığı ve ganimetiyle hemen kaçmaya kalkıştığı düşünülmektedir. Genelde birlikte çalıştıkları kardeşinin şu an için olayda parmağı bulunamamıştır ama polis onu da aramaktadır."
"O zaman bu konuda polisi büyük bir zahmetten kurtarabiliriz," dedi Holmes, yerde kıvrılmış duran adama bakarak. "İnsan doğası çok garip bir karışım Watson. Söz konusu olan aşağılık bir adam ve katil bile olsa, kardeşi, yakalandığını öğrendiği anda intihara kalkışabiliyor. Ama her şeye rağmen bunu yapmamız gerekiyor. Şimdi Bay Pycroft, biz burada doktorla nöbet tutarken siz de gidip polise haber verin."

GLORIA SCOTT
"Burada bazı gazeteler var," dedi dostum Sherlock Holmes, bir kış akşamı birlikte ateşin başmda oturmuş konuşurken. "Sanırım ilgini çeker Watson. Şu sıradışı Gloria Scott vakasıyla ilgili bazı belgelerden bahsediyor. Okuyunca, Sulh Hakimi Trevor'ı dehşete düşüren o mesajı da yayınlamışlar."
Çekmeceden biraz yıpranmış bir rulo çıkararak bandını açtı ve gri bir kâğıda yazılı bir mesaj çıkartarak bana uzattı.
" 'Oyun için biletler bitti,' diyordu yazıda. 'Bildiğin gibi Hudson erken davranarak her türlü gereken şeyi bulup hizmetçiye anlatmış. Yine de çabuk olmak şart. Kaç keredir söylüyorum. Kurtul şu tembellikten.'
Bu bilmecemsi mesajı okuduktan sonra kafamı kaldırdığımda, Holmes'un yüzümdeki ifadeye bakıp kıkırdadığını gördüm.
"Biraz şaşırmış görünüyorsun," dedi.
"Bunun gibi bir mesaj insanı neden dehşete düşürür anlayamadım. Bana çok acayip geldi."
"Doğru ama bunu okuyan adam, ki aklı yerinde bir adamdır, mesajın karşısında yumruk yemişe dönmüş."
"Beni meraklandırıyorsun," dedim. "Peki demin neden bu vakanın ilgimi çekeceğini söyledin?"
"Çünkü mesleki yaşamıma başlamama sebep olan vaka buydu; İlk vakam!"
Çok uzun bir zamandır, dostumu ilk olarak suçla savaşmaya itenin ne olduğunu merak etmiştim, ama daha önce bununla ilgili konuşacak bir ruh halindeyken yakalayamamıştım kendisini. Koltuğuna oturup belgeleri dizine açtı. Sonra da piposunu yakıp tüttürmeye ve kucağındaki belgeleri evirip çevirmeye başladı.

"Sana daha önce Victor Trevor'dan bahsetmemiştim, değil mi?" diye sordu. "Üniversitede okuduğum iki yıl içindeki tek dostumdu. Ben hiçbir zaman sosyal bir insan olmadım Watson. Çoğu zaman odamda oturup kendi küçük metotlarım üzerinde kafa yormayı tercih ederdim. Bu yüzden de öğrenci arkadaşlarımla pek içli dışlı olmadım. Benim atletizm ve boks dışındaki ilgi alanlarım diğer arkadaşlarımdan o kadar farklıydı ki onlarla pek zaman geçirmezdim. Tanıştığım tek kişi Trevor'di, ki onunla tanışmamız da teriyerinin baldırımı ısırması sonucu olmuştu.
"Biraz tatsız bir başlangıçtı ama işe yaramıştı. Ben sonraki on gün bacağım yüzünden yataktan çıkamadım, ama Trevor da sık sık gelip hatırımı sordu. İlk başta konuşmalarımız kısa sürüyorduysa da sonra gittikçe uzamaya başladı ve dönem sonunda çok yakın arkadaş olduk. Benim tersime kanlı canlı ve ateşli bir insandı, ama ortak bazı noktalarımızın olduğunu keşfettik; özellikle de ikimizin de arkadaşsız olduğunu. Bir gün beni babasının Norfolk, Donnit-horpe'daki evine davet etti ve birlikte bir ay geçirdik.
"Trevor'ın babası varlıklı ve nüfuzlu bir adamdı ve toprak sahibi bir Sulh Hakimiydi. Langmere'in kuzeyinde, Broads civarında küçük bir köydü Donnithorpe. Evleri eski tarz, önünde güzel bir bahçesi olan ahşap bir binaydı. Çevre, ördek ve balık avına müsaitti ve evin, anladığım kadarıyla, eski sahibinden kalan kütüphanesi de oldukça genişti. Bütün bunlara bir de harika bir aşçı da katılınca, orada keyifli zaman geçirememesi için insanın epey titiz biri olması lazım.
"Bay Trevor duldu ve dostum da tek oğluydu. Birmingham'a yaptığı bir ziyaret sırasında bir kızı da olduğunu, ama difteriye yakalanıp ölmüş olduğunu duymuştum. Baba çok ilgimi çekmişti. Fazla kültürlü biri değildi ama hem fiziksel, hem de zihinsel olarak saf bir güce sahipti. Pek kitap okumuş değil-diyse de çok gezmiş, dünyanın birçok yerini dolaşmış, öğrendiği hiçbir şeyi unutmamıştı. İri yarı, beyaz saçlı, güneş yanığı terliydi ve vahşilik derecesinde sert bakan mavi gözleri vardı. Ama bütün bu görünümüne rağmen civarda yumuşaklığıyla ve merhametiyle tanınıyordu.

ilhanx

76
"Orada kalmaya başladığım ilk günlerde bir akşam yemekten sonra oturmuş şarap içiyorduk ki genç Trevor, benim gözlem yapmaktaki yeteneğimden bahsetmeye başladı. O zamanlar hayatımda oynayacağı rolü henüz bilmediğim, ama aşağı yukarı sistematik hale getirmiş olduğum gözlem ve akıl yürütme alışkanlıklarımı anlattı babasına. Yaşlı adam, oğlunun beni överken abartmış olduğunu fark etmiş olmalı ki;
" 'Hadi Bay Holmes,' dedi neşeyle gülerek, 'ben sizin için mükemmel bir malzemeyim. Benden neler çıkarıyorsunuz?'
" 'Korkarım fazla bir şey yok,' diye cevapladım. 'Sadece geçen on iki ay içinde bir saldırı tehdidi almış olabileceğinizi tahmin ediyorum.'
"Ben bunları söyleyince adamın yüzündeki gülümseme dondu ve bana şaşkınlıkla bakmaya başladı.
" 'Evet, doğru,' dedi. 'Hatırlarsın Victor,' dedi oğluna dönerek, 'o kaçakçıları yakaladığımızda bizi bıçaklamakla tehdit etmişlerdi; hatta Sir Edward Holly saldırıya uğramıştı bile. O zamandan beri hep tetikteyim ama bunu nasıl anladığını bilemiyorum.'
" 'Çok güzel bir bastonunuz var,' dedim. 'Üstündeki yazıdan anladığım kadarıyla, onu alalı bir yıl olmamış. Ama siz zahmete girip ucunu çıkarttırmış ve esaslı bir silah olması için kurşunla doldurtmuşsunuz. Bir korkunuz olmasaydı böyle bir şey yaptırmazdınız.'
" 'Başka bir şey yok mu?' diye sordu gülümseyerek.
" 'Gençliğinizde boksa meraklıymışsınız.'
" 'Bu da doğru. Nereden bildin? Burnumdan mı anladın?'
" 'Hayır,' dedim. 'Kulaklarınızdan. Boksörlere özgü o ezik şekilleri var.'
" 'Başka?'
" 'Ellerinizle çok kazı yapmışsınız.'
" 'Bütün servetimi altın madenlerine borçluyum.'
"'Yeni Zelanda'ya gitmişsiniz.'
"'Bu da doğru.'
" 'Japonya'da da bulunmuşsunuz.'
77
" 'Evet.'
" 'Ve isminin baş harfleri J.A. ile başlayan biriyle yakın bir ilişkiniz olmuş. Ama sonradan onu unutmak için epey çabalamışsınız.'
"Bay Trevor yavaşça kalktı ve kocaman mavi gözlerini üzerime dikti. Sonra da kendinden geçerek yere yığıldı.
"Ne kadar sarsıldığımızı tahmin edebilirsin Watson. Neyse ki krizi fazla uzun sürmedi. Yakasını gevşetip yüzüne biraz su serptikten sonra kendine geldi.
" 'Ah çocuklar,' dedi gülümsemeye çalışarak, 'umarım korkutmadım sizi. Dışarıdan ne kadar sert görünsem de biraz yufka yüreklilik vardır içimde. Bunu nasıl başarıyorsunuz bilemiyorum Bay Holmes, ama bana kalırsa bu yeteneklerinizle bütün dedektiflerin pabucunu dama atarsınız. Sizin geleceğiniz burada yatıyor bayım. Tecrübelerime güvenin.'
"İnan bana Watson, bu hobimi mesleğe dönüştürebileceğimi ilk defa, bu tavsiyeden sonra fark ettiğimi söyleyebilirim. A-ma işin doğrusu, o anda beyefendinin rahatsızlığıyla ilgilenmekte olduğum için başka bir şey düşünemiyordum.
" 'Sizi rahatsız edecek bir şey söylemedim ya?' dedim.
" 'Doğrusu, o kadar hassas bir yarayı deştiniz ki. Bütün bunları nasıl bildiğinizi ve daha ne kadarım tahmin edebildiğinizi öğrenebilir miyim?' Bunları şakayla karışık söylüyordu a-ma gözlerinin ardındaki korkuyu hâlâ görebiliyordum.
" 'Çok basit,' dedim. 'Bir ara balığa çıktığımızda, dirseği-nizdeki J.A. dövmesini görmüştüm. Harfler hâlâ okunabiliyordu ama biraz silinmiş ve çevresindeki derinin yıpranmış olması, dövmeden kurtulmaya çalışıldığını gösteriyordu. Buradan da o ilk harflerin bir zamanlar size yakın olduğunu ama sonra da unutmaya çalıştığınızı anladım.'
" 'Ne göz!' diye atıldı, iç çekerek. 'Tam dediğiniz gibi. A-ma bu konuda konuşmayalım. Bütün hayaletler arasında en kötüsü eski aşklardır. Şimdi içeri geçip puro içelim.'
"Bay Trevor'ın, o günden itibaren, her ne kadar sıcak davranmaya devam etse de, bana bir miktar şüpheyle yaklaştığını
78
görebiliyordum. Bunu oğlu da fark etti. 'Bizim hakimin içine öyle bir kurt düşürdün ki,' dedi, 'bir daha asla neyi bilip neyi bilmediğini anlayamayacaktır.' Hakim bunu belli etmemeye çalışıyordu ama o kadar kuvvetli bir duyguydu ki her hareketinde açığa çıkıyordu. Sonunda ona rahatsızlık verdiğimi düşünerek

ilhanx

ziyaretimi kısa kesmeye karar verdim. Fakat oradan ayrılacağım gün, önemini sonradan kavrayacağım ilginç bir olay gerçekleşti.
"O gün, üçümüz bahçede şezlonglara uzanmış, güneşin ve manzaranın keyfini çıkarırken hizmetçi kız gelip, kapıda Bay Trevor'ı görmek isteyen bir adam olduğunu haber verdi.
" 'Adı neymiş?' diye sordu ev sahibi.
"'Kendisi söylemiyor.'
" 'Ne istiyormuş peki?'
" 'Onu tanıdığınızı ve biraz konuşmak istediğini söyledi.'
" 'İçeri al o zaman.'
Kısa bir süre sonra, içeri yaşlıca, ürkek bir adam girdi ayaklarını sürükleye sürükleye. Lekeli bir ceket, kırmızı-kahve-rengi damalı bir gömlek, yün pantolon ve eski püskü çizmeler giyiniyordu. İnce ve esmer yüzünde sinsi bir ifade vardı ve sürekli sırıtan ağzında çarpık çurpuk sarı dişleri görünüyordu. Kırışmış elleri ve duruş şekli denizcilere özgüydü. Adam bize doğru gelirken Bay Trevor hıçkırığa benzer bir ses çıkararak sandalyesinden fırladı ve eve koştu. Bir süre sonra geri geldiğinde yanımdan geçerken yoğun bir şekilde viski kokusu aldım.
" 'Söyle adamım,' dedi. 'Sana nasıl yardımcı olabilirim?'
"Denizci, yüzündeki gülümsemeyi bozmadan Bay Trevor 'a baktı gözlerini kırpıştırarak.
" 'Beni tanımadınız mı?' diye sordu sonra.
" 'Tabii ki tanıdım Hudson,' dedi Bay Trevor şaşırmış gibi.
" 'Doğru efendim, Hudson,' dedi denizci. 'Görüşmeydi bir otuz yıl olmuş. Siz sıcak evinizde otururken ben hâlâ iki lokma ekmeğe talim ediyorum.'
" 'Sen beni hayırsız mı sandın?' diye atıldı Bay Trevor ve adama yaklaşıp kulağına bir şeyler fısıldadı. 'Şimdi mutfağa git

de karnını doyur,' dedi sonra yüksek sesle. 'Muhakkak sana bir şeyler ayarlarız.'
" 'Sağ olun efendim,' dedi denizci. 'İki yıldır basımdaki külüstürle uğraşıyorum. Şu sıralar biraz dardayım ve kafamı dinlemeye ihtiyacım var. Zaten siz olmasanız Bay Beddoes'a gidecektim.'
" 'Bay Beddoes'un nerede olduğunu biliyorsun demek?'
" 'Elbette. Bütün eski dostların nerede olduğunu bilirim ben,' dedi adam sinsi bir gülümsemeyle ve sonra hizmetçi kızın ardından mutfağa gitti. Bay Trevor, adamın; madenlere giderken bindiği bir gemiden arkadaşı olduğuna benzer bir şeyler geveledi ve bizi bahçede bırakıp içeri girdi. Bir saat kadar sonra içeri girdiğimizde Bay Trevor'ı kanepede sızmış halde bulduk. Bütün bu olanlar hiç hoşuma gitmemişti. Zaten varlığımın yeteri kadar rahatsızlık verdiğini düşünerek, Donnithorpe'dan ertesi gün ayrıldım.
"Londra'ya döndüğümde yedi hafta boyunca organik kimya deneyleriyle uğraştım. Ama yazm sonlarına doğru bir gün, arkadaşımdan bir telgraf aldım. Tavsiyeme ve yardımıma ihtiyacı olduğunu söylüyor, hemen Donnithorpe'a gelmemi rica ediyordu. Tabii ben de her şeyi bırakıp kuzeye döndüm yine.
"Beni istasyonda karşılamaya geldiğinde son iki ayın onun için çok zor geçmiş olduğunu fark ettim. Dertten zayıflamış, o eski gürültücü, neşeli hali kalmamıştı.
" 'Hakim ölüyor,' dedi ilk olarak.
" 'Olamaz!' diye bağırdım. 'Ne oldu?'
" 'Felç. Bugün yine sinir krizi geçirdi. Döndüğümüzde onu sağ bulamazsak hiç şaşırmam.'
"Bu beklenmedik haber üzerine ne kadar dehşete kapıldığımı tahmin edebilirsin Watson.
" 'Neden böyle oldu?' diye sordum.
" 'Sorun da bu ya. Bunu yolda konuşuruz. Sen ayrılmadan önceki akşam gelen adamı hatırlıyor musun?'
" 'Hem de dün gibi.'
" 'O gün eve kimi almışız biliyor musun?'
" 'Hiçbir fikrim yok.'

" 'O şeytanın ta kendisi Holmes,' dedi heyecanla. "Arkadaşıma şaşkınlıkla baktım.
" 'Evet, evet, iblis o. O günden beri hiç huzurumuz kalmadı... bir an için bile. O gün bu gün yataktan kalkamadı Hakim. Hep o lanet Hudson yüzünden babam hayata küstü.' " 'Şu Hudson babana ne yaptı?'
" 'Bunu öğrenmek için neler vermem ki. Babam gibi nazik, iyiliksever bir adam nasıl olur da o alçak haydudun elinde oyuncak olur? Ama geldiğine sevindim Holmes. Sana güveniyorum. Bana yardım et.'
"Batan güneşle birlikte Broads'a doğru yola çıktık. Soldaki bir koruluğun arkasından hakimin evinin bacaları ve bayrak direği görülebiliyordu.
" 'Babam adamı önce bahçıvanlığa getirdi,' dedi arkadaşım, 'sonra bu da yetmeyince baş kâhya oldu. Ev artık tamamen elinin altındaydı ve istediğini yapabiliyordu. Hizmetçiler bir süre sonra sarhoşluğundan ve küfürbazhğından şikayet etmeye başladılar. Babam da onları susturabilmek için maaşlarını yükseltti.

ilhanx

Sonra adam, sandalı ve babamm en iyi silaklanm alıp ava çıkmaya başladı. Ortalıkta olduğu sürece yüzünde öyle sinsi ve küstah bir ifade oluyordu ki inan bana, yaşıtım olsa şimdiye kadar yüz kere halletmiştim işini. Kendimi o kadar tutup durdum ama şimdi düşünüyorum da keşke öyle yapmasaydım.
" 'Neyse, işler sürekli kötüye gitti. O hayvan Hudson gün geçtikçe daha da saldırgan olmaya başladı ve bir gün babama küstahça karşılık verdiği için dayanamayıp yakasından tuttuğum gibi attım odadan. Çıkarken yılan gözlerinden tehdit okunuyordu. Sonradan zavallı babamla aralarında ne geçti bilmiyorum ama babam ertesi gün gelip Hudson'dan özür dilememi istedi. Ben haliyle reddettim ve onun gibi aşağılık birine neden bu kadar göz yumduğunu sordum.
" 'Ah evladım,' dedi, 'bunu ben de konuşmak isterdim ama halimi bir bilsen! Bir gün bunu mutlaka öğreneceksin Victor. Ne olursa olsun öğrenmeni sağlayacağım. Zavallı babandan sana zarar gelmeyeceğini bilirsin değil mi oğlum?'
81
Sonra da kendini çalışma odasına kapattı ve pencereden görebildiğim kadarıyla bütün gün hani hani bir şeyler yazıp durdu.
" 'O akşam, Hudson buralardan gideceğini söyleyince bir oh çektim. Babamla ben yemekten sonra oturmuş puro içerken odaya girdi ve yarı sarhoş bir adamın sesiyle niyetini açıkladı.
" 'Norfolk'tan sıkıldım artık,' dedi. 'Hampshire'a, Bay Beddoes'a gidiyorum. O da beni görünce sevinecektir, buna kuşkum yok.'
" 'Bir şeye mi gücendin de gidiyorsun Hudson?' diye sordu babam, beni çılgına çeviren bir uysallıkla.
" 'Bana bir özür borcunuz var,' dedi Hudson, bana doğru ters ters bakarak.
" 'Bu değerli insana kötü davrandığım kabul etmelisin Victor,' dedi babam bana dönerek.
" 'Tam tersine, ona gereğinden fazla sabır gösterdiğimizi düşünüyorum,' diye karşılık verdim.
" 'Sabır ha?' diye hırladı Hudson. 'Öyle olsun dostum. Görüşeceğiz! ' dedi ve sonra odadan çıktı, yarım saat sonra da evi terk etti. Babamın bundan sonra sinirleri iyiden iyiye bozuldu. Her gece odasını arşınlayıp durduğunu duyabiliyordum. Tam biraz toparlanır gibiyken son darbeyi yemişti.'
" 'Bu nasıl oldu peki?' diye sordum merakla.
" 'Çok garip. Dün akşam babama, Fordingbridge'den bir mektup geldi. Babam mektubu okuduğunda kafasını ellerinin arasına alarak, aklını yitirmiş biri gibi odada dört dönmeye başladı. Sonunda zapt edip kanepeye yatırdığımda ağzıyla göz kapaklarının çarpıldığını gördüm ve kriz geçirdiğini anlayarak doktoru çağırdım. Onu hemen yatağa yatırdık ama felç iyice yayılmıştı. Ben çıkana kadar kendine gelmemişti; döndüğümüzde onu sağ bulamayabiliriz.'
" 'Beni korkutuyorsun Trevor,' dedim. 'O mektupta bunlara yol açabilecek ne var acaba?'
" 'Hiçbir şey. İşin anlaşılmaz kısmı da burası ya. Mesaj oldukça şuradan ve garip. Aman Tanrım, galiba korktuğum başımıza gelmiş!'
82
"Bunları anlatırken ön kapıya gelmiştik. Akşam alacakaranlığında evdeki bütün kepenklerin kapatılmış olduğunu gördüm. Kapıya yöneldiğimizde siyahlar içinde bir beyefendi çıka-geldi. Dostumun yüzü acıyla gerildi.
" 'Ne zaman oldu doktor?' diye sordu Trevor:
" 'Sen çıktıktan hemen sonra.'
" 'Hiç kendine geldi mi?'
" 'Sadece bir anlığına.'
" 'Benim için bir şey söyledi mi?'
" 'Sadece kâğıtların dolabın arkasında olduğunu söyledi.'
"Arkadaşım, doktorla birlikte yukarı çıktı, bense çalışma odasında kalıp bütün olanları kafamda evirip çevirmeye başladım. Dövüşçü, gezgin ve altın madencisi Trevor'ın nasıl bir geçmişi vardı? Ve nasıl olmuştu da o alçak denizcinin kapanına düşmüştü? Ayrıca, kolundaki dövmede yazan harfleri anlattığımda neden bayılmıştı? Peki ya Fordingham'dan gelen mektup nasıl olmuştu da adamın ölümüne sebep olmuştu? Sonra Fordingham'ın Hampshire'da olduğunu ve denizcinin muhtemelen şantaj için gittiği Bay Beddoes'un da Hampshire'da oturduğunu hatırladım. Bu durumda mektup, ya denizci Hudson'dan geliyordu ve o sırrı açığa çıkardığını yazıyordu; ya da Bay Beddoes'dan geliyordu ve eski dostunu olası bir ihanete karşı uyarıyordu. Buraya kadar her şey açıktı. Peki öyleyse bu mektup nasıl olurdu da genç Trevor'ın söylediği gibi komik ve anlamsız olurdu? Yanlış anlamış olmalıydı. Mektup şifreli olabilir miydi? O mektubu kesinlikle görmem gerekiyordu. Eğer gizli bir mesaj varsa çözebileceğime inanıyordum.
"Bir saat kadar daha karanlıkta oturup düşündükten sonra nihayet elinde lambayla gözü yaşlı bir hizmetçi, arkasından da dostum Trevor geldi. Biraz solgundu ama metin görünüyordu. Elinde de, şu anda kucağımda olan bu mektup vardı. Karşıma oturdu, lambayı yaklaştırdı ve üzerinde şu kelimelerin karalanmış olduğu kâğıdı uzattı: 'Oyun için biletler bitti. Bildiğin gibi Hudson erken davranarak her türlü

ilhanx

gereken şeyi bulup hizmetçiye anlatmış. Yine de çabuk olmak şart. Kaç keredir söylüyorum. Kurtul şu tembellikten.'
83
"İlk okuduğumda, sen nasıl şaşırdıysan ben de öyle şaşırdım. Sonra bir kere daha dikkatle okudum. Tam düşündüğüm gibiydi. Bu garip kelimelerin ardında gizli bir anlam olmalıydı. Acaba bu 'biletler' ve 'hizmetçi' kelimelerinin önceden kararlaştırılmış bir anlamı var mıydı? Eğer öyleyse karşılığı tamamen keyfi olurdu ve hiçbir şekilde çözülemezdi. Ama bunu da kabullenmek zorundaydım. Mesajda geçen Hudson kelimesi mesajm konusunun tahmin ettiğim gibi olduğunu ve denizciden değil, Beddoes'dan geldiğini gösteriyordu. Bir kez de tersten okudum ama 'tembellikten şu kurtul' pek bir şey ifade etmiyordu. Bir kez daha denedim ama 'biletler için oyun' da pek işe yaramayacak gibiydi.
"Sonra bir anda buldum bulmacanın anahtarını. İlk kelimeden itibaren ikişer kelime atlayarak okuduğunda, ortaya çıkan mesaj gerçekten de Trevor'ı umutsuzluğa sürükleyecek cinstendi. Notu arkadaşıma da okudum.
"Oyun bitti. Hudson her şeyi anlatmış. Çabuk kaç. Kurtul."
"Victor Trevor yüzünü titreyen ellerinin arasına aldı. 'Mesaj bu olmalı,' dedi. 'Bu ölümden de beter, çünkü bu bir yüzkarası. Peki ama 'bilet' ve 'hizmetçi ne anlama geliyor?'
" 'Mesajla hiç ilgisi yok, ama baştan anahtarı bulamasay-dık bizi epeyce uğraştıracaktı. Nasıl başladığını görüyorsun, 'Oyun bitti...' Sonra da şifreye uymak için aralara herhangi ikişer kelime koymuş. Ama bu aralara koyduğu kelimelerden anlaşıldığı kadarıyla oyunlara meraklı biri. Sen şu Beddoes'u tanıyor musun?'
" 'Şimdi sen söyleyince hatırladım, babamı her yıl, onunla oyunlara gelmesi için davet ederdi.'
" 'O zaman bu not kesinlikle ondan geliyor,' dedim. 'Şimdi bulmamız gereken tek şey, Hudson'ın bu iki adamın başına çöreklenmesini sağlayan sır.'
" 'Ah Holmes, korkarım günah ve utanç dolu bir şey olsa gerek,' dedi dostum. 'Ama senden saklayacak değilim; işte bu baba-
84
mm vasiyeti. Hudson'dan gelecek tehlikeyi sezerek hazırlamış olmalı. Doktorun dediği gibi dolapta buldum. Al ve yüksek sesle oku. Kendim bunu yapacak güce ve cesarete sahip değilim.'
"O akşam çalışma odasında okuduğum kâğıtlar bunlar Watson ve şimdi sana da okuyacağım. Şöyle başlıyor:
'Gloria Scott gemisinin, 8 Ocak 1855'te Falmouth'tan yola çıkıp 6 Kasımda Kuzey 15 derece ve Batı 25 derecede batışıyla ilgili ayrıntılar.'
" 'Çok sevgili oğlum, yakında ortaya çıkacağını sandığım bir rezaletten önce sana her şeyi kendim açıklamak istiyorum. Öncelikle şunu bilmelisin ki beni en derinden yaralayan şey; kanundan korkmam değil, insanların gözündeki itibarımı kaybetmem veya tanıdıklara rezil olacağım düşüncesi de değil; beni sevdiğine ve bana her zaman saygı duyduğuna inandığım oğlumun yüzünün kızarması olacaktır. Sürekli başımda dolaşan kılıç tepeme indiğinde bunu okumanı istiyorum; oku ki, ne kadar masum olduğumu öğren. Öte yandan her şey yolunda giderse (ki Yüce Tanrı bunu bize bahşedebilir) ve bu yazı bir şekilde eline geçerse, sevgili annenin aziz hatırası ve seninle aramızdaki sevgi adına sana yalvarıyorum, onu ateşe at ve bir daha da aklına getirme.
" 'Ama bu satırları hâlâ okuyorsan, bu utanç ortaya çıkmış ve evimden götürülmüş veya daha muhtemeli zayıf kalbim bu acıya dayanamayarak yenik düşmüş demektir. Her halükârda artık bir şeyleri gizlemenin anlamı kalmamış demektir. Bu yüzden, şu andan itibaren anlatacaklarımın çıplak gerçekler olduğunu bilmeni ve beni anlayışla karşılamanı istiyorum.
" 'Sevgili oğlum, benim gerçek adım Trevor değil. Gençliğimde James Armitage olarak tanınırdım. Okuldan arkadaşın bana bu ilk harflerden bahsedince, sırrımı öğrendi diye dehşete kapılmamı şimdi anlıyor musun? Neyse, Armitage ismiyle Londra'daki bir bankada işe girdim ve yine aynı isimle ülkemin kanunlarına karşı geldiğim için sınır dışı edildim. Lütfen benim hakkımda kötü şeyler düşünme oğlum. Ödemem gereken bir onur borcum vardı ve nasıl olsa yerine koyacağımdan emin ol-
85
duğum için aldım o parayı. Ama kötü şans yakamı bir türlü bırakmadı. Hesaplar incelendiğinde açığım ortaya çıktı. Otuz yıl önce kanunlar çok acımasız olduğu için yirmi üçüncü doğum günümde, kendimi Avustralya'ya giden Gloria Scott gemisinde diğer mahkumlarla birlikte zincire vurulmuş buldum.
" '1855 yılıydı ve Kırım Savaşı'nın en şiddetli dönemleriydi. Bu yüzden eski mahkum gemileri Karadeniz'de kullanılıyordu ve devlet, mahkumları taşımak için daha küçük gemiler kullanmak zorunda kalıyordu. Gloria Scott bir zamanlar Çin'le çay ticaretinde kullanılmış eski tarz, ağır pruvalı, geniş direkli bir gemiydi. İçerideki otuz sekiz hapishane kuşu dışında yirmi sekiz kişilik bir mürettebatı da vardı: on sekiz asker, kaptan, üç miço, bir doktor, bir rahip ve dört temizlikçi.

ilhanx

" 'Mahkumların hücreleri arasındaki boşluklar, mahkum gemilerindeki gibi kalın meşeden değil, daha ince ve dayanıksız bir ağaçtan yapılmıştı. Yanımda yatan adam, bizi rıhtıma indirdiklerinde dikkatimi çeken bir tipti. Tüysüz bir yüzü, uzun ve ince bir burnu ve geniş bir çenesi vardı. Olağanüstü boyuyla kasıla kasıla yürüyordu. Hiçbirimizin kafası onun omzuna bile gelmezdi. Boyu en az iki metre olmalıydı. O kadar üzgün ve yorgun yüz arasında onunki gibi enerjik ve azimli olanına rastlamak gerçekten garipti. Yanımda yattığını öğrendiğimde çok sevindim. Bir gece kulağımda bir fısıltıyla uyandım. Genç adam bizi ayıran tahtada bir delik açmayı başarmıştı.
" 'Selam dostum!' dedi. 'Adın ne ve burada işin ne?'
" 'Cevap verdikten sonra aynı şeyleri ben de sordum ona.
" 'Adım Jack Prendergast,' dedi. 'Benimle işin bitene kadar bu adı sık sık duyacaksın zaten.'
" 'Başından geçenleri dinlerken hatırladım; onun vakası ben tutuklanmadan önce büyük sansasyon yaratmıştı. İyi bir aileden gelen yetenekli bir adamdı ama iflah olmaz derecede kötü huylan vardı. Önde gelen Londralı tüccarların paralarım almayı iyi biliyordu.
" 'A-ha! Demek beni hatırlıyorsun!' dedi gururla.
" 'Hem de en ufak ayrıntısına kadar.'
86
" 'O zaman dikkatini çeken bir şeyler olmalı.'
" 'Ne gibi?'
" 'Çeyrek milyon dolandırmamış mıydım?'
" 'Öyle deniyordu.'
" 'Ama bir kuruşu bile bulunamadı, değil mi?'
" 'Doğru.'
" 'Peki sence nerede bu kadar para?' diye sordu.
" 'Hiçbir fikrim yok.'
" 'Parmaklarımın arasında,' diye atıldı. 'Yüce Tanrım! Ka-fandaki saç kadar param var benim. Elinde para varsa ve kullanmayı biliyorsan istediğin her şeyi yapabilirsin evlat. Peki sence böyle biri Çin işi bir geminin içinde, fare ve böcek yuvası bir delikte çürümeyi göze alabilir mi dersin? Hayır dostum, böyle bir adam hem kendine hem de dostlarına iyi bakar. Sözümü dinle. O adamın yanından ayrılmazsan karşılığını alacağından emin olabilirsin.'
" 'Hep böyle konuştuğu için ilk başta ne demek istediğim anlamadım. Ama sonra beni birçok kez denedikten ve yemin ettirdikten sonra gemiyi ele geçirme planlarından bahsetti. En az on iki mahkum; başlarında da Prendergast ve onun parası.
" 'Bir zamanlar bir ortağım vardı,' dedi bir gün. 'Nadir bulunacak sıkı bir dosttu ve içtiğimiz su ayrı gitmezdi. Sence şu anda nerede? Gemide tabii ki! Rahibin ta kendisi! Üstünde siyah cüppesi, gerekli belgeleri ve yanında, gemiyi bile satın alabilecek kadar parayla geldi. Mürettebatı avucunun içine almak üzere. Daha şimdiden miçolarla Mereer'ı ayarladı bile. Hatta gerekli görürse kaptanı bile satın alabilir.' " 'Peki biz ne yapacağız?' diye sordum. " 'Sen ne dersin?' dedi. 'Askerlerin üniformalarını kırmızıya boyayacağız o kadar.'
" 'Ama hepsi silahlı,' dedim.
" 'Biz de öyle olacağız evlat. Yeteri kadar silahımız var, mürettebat da arkamızda; eğer gemiyi ele geçiremezsek yuh bize. Bu gece sen de solundaki mahkumla konuş da bir bak bakalım, ona da güvenebilir miyiz.'
87
" 'Dediğini yaptım. Diğer komşum benim gibi sahtekârlıktan hüküm giymiş genç bir adamdı. Adı Evans'tı, ama o da sonradan değiştirdi adını. Şimdi güney İngiltere'nin en zengin ve önemli adamlarından biri. Beni dinledikten sonra o da katılmak istediğini belirtti. Körfeze gelmeden, ikisi hariç bütün mahkumlar katılmıştı bu gruba. Zaten bu ikisinden biri, yarım akıllı güvenilmez biri olduğu, diğeri ise sarılık olduğu için işe yaramazdı.
" 'Başlangıçta gemiyi ele geçirmemize engel olacak hiçbir şey yok gibiydi. Mürettebat, bu iş için özel olarak seçilmiş bir grup hayduttu. Sözde rahip her gün vaaz verme bahanesiyle hücrelere geliyor, herkese gerekli aletleri dağıtıyordu. Üçüncü günün sonunda hepimizin yatağının altında bir eğe, bir çift tabanca ve bir torba barut vardı. Miçolardan ikisi Prendergast'ın adamıydı ve ikinci tayfa ise sağ koluydu. Kaptan, doktor, Teğmen Martin ve askerlerinden başka yolumuza çıkabilecek kimse yoktu. Ne kadar rahat görünse de tedbiri elden bırakmamaya kararlıydık. Saldırı gece olacaktı. Ama her şey beklediğimizden daha erken başlamak zorunda kaldı.
" 'Yola çıkmamızdan üç hafta kadar sonra bir akşam, doktor, hasta mahkumlardan birini görmek için aşağı indiğinde silahlardan birinin ucunu fark etti. Aslında sakin kalıp görmemiş gibi yapmayı becerebilseydi askerleri haberdar edip bütün planı berbat edebilirdi; ama dayanamayıp bir çığlık atmca

ilhanx

mahkum da olayı fark etti ve doktoru yakaladı. Tabii adamcağız alarm veremeden susturuldu ve yatağa bağlandı. İçeri girerken, güverteye çıkan kapıyı açtığı için de hepimiz dışarı çıktık. Karşımıza çıkan iki nöbetçi ve bir onbaşı hemen öldürüldü. Ayrıca iki asker, daha tüfeklerini dolduramadan vuruldu. Sonra kaptanın kamarasına koştuk ama tam kapıyı açarken içeriden bir patlama sesi geldi ve kaptanın beyninin masadaki Atlantik haritasına dağıldığını gördük. Arkasında, elinde dumanı tüten bir tabancayla rahip duruyordu. Diğer mürettebat da yakalanınca iş bitmiş gibi görünüyordu.

" 'Kaptan odası kamaranın yanındaydı. Hepimiz oraya top-lamp heyecanla özgürlüğümüzden konuşmaya başladık. Sahte

88

rahip Wilson, çekmecelerden birini açarak beyaz şarap çıkardı. Şişeleri açıp içmeye koyulmuştuk ki, kulaklarımızda tüfeklerin patlama sesiyle irkildik. Oda öyle dumanla dolmuştu ki göz gözü görmez olmuştu. Duman kalktığında manzara korkunçtu. Wilson'la birlikte sekiz adam yerde kıvranıyordu. Akan kan ve şarabı şimdi bile düşünsem hasta olurum. Öyle korkmuştuk ki Prendergast olmasa hemen teslim olurduk. Sükunetini koruyan Prendergast'ın talimatıyla dışarı koştuğumuzda pupada bekleyen teğmen ve on adamıyla karşılaştık. Kaptan odasının tepesindeki açıklıktan üstümüze ateş açmışlardı ama bu sefer tüfeklerini yemden dolduramadan, biz önce davranarak işlerini bitirdik. Tanrım! Gemi mezbahaya dönmüştü! Prendergast'ın gözü dönmüş, güvertede yakaladığı askerleri çocuk gibi yakalayarak ölü ya da diri dinlemeden denize atıyordu. Ağır yaralı bir çavuş suyun üzerinde zorlukla yüzmeye çalışırken, biri merhamet edip adamı öldürdü. Olay bittiğinde tutsak miçolar ve doktordan başka hiçbir düşmanımız sağ kalmamıştı.

" 'Zaten sonra da bu sağ kalanlar üzerine tartışma çıktı. Çoğumuz özgürlüğümüze kavuştuğumuz için çok mutluyduk a-ma vicdanımızı daha başka cinayetlerle rahatsız etmek istemiyorduk. Adamları bayıltmak için kafalarına dipçikle vurmak başka bir şeydi, soğukkanlılıkla öldürülürlerken başlarında beklemek başka bir şey. Biz sekiz kişi, yani beş mahkum ve üç denizci bunun yapılışına tanık olmak istemediğimizi söyledik. Fakat Prendergast ve yanındakiler kararlıydılar. Dediğine göre, temiz bir iş olması için, arkamızda, ilk fırsatta ötecek tanıklar bırakmamalıydık. Az daha bizim kaderimiz de o tutsaklarınki gibi olacaktı ama neyse ki sonunda bir kayığa binip gidebileceğimizi söyledi. Tabii bu teklife hemen atladık, çünkü bu kana susa-mışlığa daha fazla dayanamıyorduk. Bize denizci kıyafetleri, bir varil su, biri alet edevatla, diğeri peksimetle dolu iki fıçı ve bir pusula verdiler. Prendergast bize bir de harita vererek, soranlara, 15 derece kuzey ve 25 derece batıda batmış olan gemiden kurtulan denizciler olduğumuzu söylememizi tembihledi ve ipi keserek sandalı suya bıraktı.

89

" 'Şimdi hikâyemin en şaşırtıcı kısmına geliyorum sevgili oğlum. Kuzey doğudan esen rüzgârla birlikte yavaşça yol almaya başladık. Sandalımız dalgalarda bata çıka giderken grup içindeki eğitimliler olarak Evans ve ben de haritaya bakıp nereye gideceğimize karar vermeye çalışıyorduk. Bu önemli bir so rundu çünkü hesaplarımıza göre Cape de Verde beş yüz mil kuzeyde, Afrika sahili ise yedi yüz mil doğuda kalıyordu. Sonuçta rüzgâr kuzeyden estiği için Sierra Leone'nin iyi bir seçim olduğuna karar verdik. Bu arada gemi de gözden kayboluyordu. A-ma aniden o yönden yoğun, kara dumanlar yükselmeye başladı. Birkaç saniye sonra da büyük bir gürültü duyuldu ve Gloria S-cott gözden kayboldu. Bunun üzerine kayığın yönünü değiştirerek bütün gücümüzle dumanın geldiği yöne gittik.

" 'Kaza yerine ulaşmamız bir saati geçtiği için biz kimseyi kurtaramayacağımızı düşünüyorduk. Suyun yüzündeki tahta parçaları geminin battığı yeri gösteriyordu. Ama tam, hiç hayat belirtisi olmadığına karar vermiş yolumuza devam etmeye hazırlanıyorduk ki bir imdat çağrısıyla irkildik ve biraz ileride geminin kalıntılarına tutunmuş halde bir adam olduğunu gördük. Sandala çıkardığımız adam genç denizci Hudson'dı. Ama her tarafı yanık içinde ve ağır yaralı olduğu için onun ağzından neler olduğunu öğrenebilmek için ertesi sabahı beklemek zorunda kaldık.

" 'Anlattığına göre, biz gittikten sonra Prendergast ve çetesi, kalan beş mahkumu da öldürmüş. Diğer üç miço da vurulup denize atılmış. Sonra Prendergast aşağı inerek zavallı doktorun boğazını kendi elleriyle kesmiş. İkinci kaptan ise cesur ve enerjik bir adam olarak, Prendergast'ı, elinde kanlı bıçakla üzerine doğru geldiğini gördüğünde, onu tutanlardan kurtulup güverteden aşağı ambara kaçmış. Ellerinde silahlarla peşinden giden bir düzine mahkum, adamı bir barut fıçısının yanında, elinde kibritle beklerken bulmuşlar. Adam onları, yaklaşırlarsa bütün gemiyi havaya uçurmakla tehdit etmiş. Kısa bir süre sonra da o büyük patlama olmuş. Ama Hudson, patlamanın mahkumlardan birinin kaza kurşunu yüzünden olmuş olabileceğim tahmin edi-

90

yordu. Sebebi her ne olursa olsun, bu, Gloria Scott'un ve mahkum çetesinin sonu olmuştu.

" 'İşte sevgili oğlum, bu korkunç hikâye kısaca böyle. Ertesi gün, Hotspur adlı bir gemi tarafından alındık ve Avustralya'ya gittik. Geminin kaptanı bizim batan geminin kazazedeleri olduğumuza kolaylıkla inandı.

ilhanx

Sonradan resmi makamlar Gloria Scott nakliye gemisinin denizde kaybolduğunu açıkladı ve geminin gerçek kaderi üzerine başka hiçbir haber duyulmadı. Hotspur sorunsuz bir yolculuktan sonra bizi Sydney'de bıraktı. Evans ve ben isimlerimizi değiştirerek altın madenlerine gittik ve farklı milletlerden gelen insanların arasına kolaylıkla karıştık. Gerisini anlatmaya gerek yok. Bolca altın çıkardıktan sonra, İngiltere'ye zengin koloniciler olarak döndük ve kendimize toprak satın aldık. Yirmi yıldan fazladır huzur dolu bir hayat sürdük ve topluma yararlı insanlar olduk. Bütün olanları tamamen geçmişe gömdüğümüzü düşünürken, o kazadan kurtardığımız adamı yeniden gördüğümde neler hissettiğimi tahmin edebilirsin. Bizi bir şekilde bulmuş ve hayatımızı sömürmeye gelmişti. Onunla iyi geçinmek için neden bu kadar çok uğraştığımı şimdi anlıyorsundur umarım. Artık beni bırakıp diğer kurbanına gittiği için bütün bunları anlatmanın zamanının geldiğini düşündüm.'
"Altında da zorlukla okunan bir şekilde şunlar yazıyordu: 'Beddoes'un mesajı şifreli olarak H.'nin her şeyi anlattığını yazıyordu. Yüce Tanrım, bize merhamet göster!'
"O gece Trevor'a okuduğum hikâye böyleydi Watson. Gerçekten de dramatik bir olay. Bu olaydan sonra, sevgili dostum Terai'ye çay ekimi yapmaya gitti. Durumunun iyi olduğunun haberini alınm sık sık. Denizci ve Beddoes'a gelince; bu uyarı mektubunun yazıldığı tarihten beri ikisinden de haber alınamadı. İkisi de tamamen ortadan kayboldu. Olaydan önce Hudson bir kaç kez Beddoes'un evinin civarında görünmüş ve polis, o-nun Beddoes'un işini bitirdikten sonra kaçtığını düşünüyor.
91
Bence tam tersi oldu. Beddoes muhtemelen umutsuzluğa kapılarak Hudson'dan öcünü aldı ve yanında götürebileceği kadar çok parayla ülke dışına çıktı. İşte hikâye böyle doktor. Eğer bunu da koleksiyonuna katmaya niyetliysen senindir.'
MUSGRAVE TÖRENİ
92
Dostum Sherlock Holmes'un karakterinde rastladığım anormalliklerden biri de şuydu ki, düşünce yöntemlerinde nasıl dünyanın en düzenli adamıydıysa kişisel alışkanlık da da o kadar düzensizdi. Kendim çok derli toplu bir adam olduğum için söylemiyorum bunu. Benim de, Afganistan'da geçirdiğim zorlu günler sonucu bir çeşit Bohem hayatına alıştığım söylenebilir. Ama purolarımı kömür kovasında, tütünümü bir terliğin içinde ve mektup açmakta kullandığım bıçağımı şöminenin üstünde saklayacak kadar ileri gitmediğimi de rahatlıkla ifade edebilirim. Örneğin ben her zaman tabanca atış antrenmanlarının açık havada yapılması gereken bir şey olduğunu düşünmüşümdür; ama Holmes nedense koltuğuna oturup yanına da bir kutu mermi alarak duvarda güzel şekiller oluşturmayı severdi. Tabii sonuçta, odanın havasının ve görünümünün pek de iç açıcı olmayan bir hale geldiğini söylememe gerek yok herhalde.
Odalarımız her zaman çeşit çeşit kimyasal maddelerle ve cinayet delilleriyle dolu olurdu ve bunlara da en olmayacak yerlerde, mesela kahvaltı tabaklarında rastlamak, pek nadir bir durum değildi. Ama en kötüsü yine de evraklarıydı. Geçmiş vakalarla ilgili belgeleri atmaktan adeta ödü kopardı. Bunları düzenlemesi de bir-iki yılda bir olurdu. Daha önce de bahsermi-şimdir, iz peşine düştüğünde, olayı çözene kadar inanılmaz bir enerji gösterirdi, ama sonrasında yine gevşeklik dönemleri gelir, vaktini keman çalıp kitap okuyarak, kanepeden kalkıp masaya gitmeye bile üşenerek geçirirdi. Böylece kâğıtları birikip durur ve oda sonunda belgelerden geçilmez bir hale gelirdi. Kâğıtların yakılmasına kesinlikle izin vermez ve kendi de düzenlemeye kalkışmazdı.
95
Yine bir kış akşamı şöminenin başında otururken, bir iki saatliğine odayı düzenlemeyi ve daha yaşanılır bir hale getirmeyi teklif ettim. Nasıl olduysa dediğime katıldı ve biraz üzüntülü bir yüzle yatak odasına gidip büyükçe bir kutu getirdi. Bunu odanın ortasına koydu ve önünde çömelerek kapağını açtı. İçinde ayn ayrı paketler halinde evrak yığınları vardı.
"Burada o kadar çok vaka var ki Watson," dedi bana, muzip gözlerle bakarak. "Bu kutudakileri bir bilsen, evrakları ortadan kaldırmak yerine bir kaç tanesini çıkarmak isteyeceğinden eminim."
"Bunlar eski çalışmaların mı?" diye sordum. "Ben de hep onları görmek istemişimdir."
"Evet, bunlar onlar; sen hikâyelerinle beni yüceltmeye başlamadan önceki işlerim." Yığınları teker teker, adeta okşayarak çıkardı. "Hepsi başarıyla sonuçlanmış değil Watson," dedi. "Yine de güzel küçük örnekler de yok değil. Bunlar Tarleton cinayetlerinin kayıtları, Vamberry vakası, şarap tüccarı, şu yaşlı Rus kadının macerası, alüminyum koltuk değneği meselesi, şu da topal Ricoletti ve korkunç karısıyla ilgili belgeler. Bu ise... bak işte bu çok önemli."
Kolunu evrakların dibine kadar daldırarak, çocukların oyuncaklarını koyduklarına benzer tahta bir kutu çıkardı. Kutunun içinden kırışmış bir kâğıt parçası, eski tarz pirinç bir anahtar, ucuna bir tahta parçası bağlı uzun bir ip ve üç tane paslı metal parçası çıktı.
"Ee dostum, bu yığından ne çıkarabiliyorsun?" diye sordu yüzümdeki ifadeye bakıp gülümseyerek.

ilhanx

"Garip bir koleksiyon."
"Çok garip, ama hikâyeyi dinlesen çok daha garip olduğunu anlarsın."
"Bu kalıntıların bir de hikâyesi var demek."
"Evet, öyle ya da böyle, artık tarih oldular."
"Nasıl yani?"
Sherlock Holmes parçaları teker teker çıkararak masanın üstüne koydu. Sonra sandalyesine oturarak yüzünde memnun bir ifadeyle parçaları alıp incelemeye koyuldu.
96
"Bunlar," dedi, "Musgrave Töreni macerasından kalan tek hatıralar."
Bu vakadan daha önce de bahsettiğini duymuş, ama ne kadar uğraşırsam uğraşayım ağzından daha fazla bilgi alamamıştım. "Anlatırsan çok sevinirim," dedim haliyle.
"Şu dağınıklığı böyle mi bırakayım yani?" diye sordu muzipçe. "Senin titizliğinin kimseye zararı dokunmaz tabii Watson, ama bunu da kayıtlarına alırsan sevinirim çünkü bu öyle bir vaka ki, benzeri sırf bu ülkede değil dünyada görülmemiştir. Bu sıradışı meseleyi de yazmazsan diğer başarılarımı anlattığın koleksiyonum eksik kalır."
"Gloria Scott meselesini ve o zavallı insanların kaderini daha önce anlatmıştım. İlk kez o zamanlar bu ilgi alanınım bir mesleğe dönüşebileceğini fark etmiştim. Ve işte sonunda, görüyorsun, herkes beni tanıyor ve resmi makamlar bile zorlu vakalarda son adres olarak beni görüyorlar. Seninle ilk tanıştığımız zamanlarda, hani 'Kızıl Çalışma'nm olduğu sıralar bile, henüz çok büyük olmamasına rağmen bir ünüm vardı, ama o noktaya gelmenin nasıl zor olduğunu ve ne kadar çok beklemem gerektiğini bilemezsin.
"Londra'ya ilk geldiğimde, Müzenin arkasında, Montague Sokağı 'nda kalmaya başlamıştan. Boş zamanımı, ileride başarılı olmam için gerekli bilim dallarım inceleyerek geçirirdim. Ara sıra, eski okul arkadaşlarım aracılığıyla vakalar gelmiyor değildi. Üniversitenin son yıllarında, kendim ve yöntemlerimle ilgili edindiğim ün biraz olsun işe yarıyordu. Neyse, o sıralar aldığım üçüncü vaka bu Musgrave Töreni olayı. Kendine özgü olaylar zinciri ve sahip olduğu önem dolayısıyla ve şu an bulunduğum yere gelmem açısından takdire değer bir vakadır.
"Neyse, anlatayım. Reginald Musgrave'le aynı okuldaydık ve az da olsa bir yakınlığımız vardı. Okul arkadaşları arasında pek popüler biri değildi ama ben her zaman ona atfedilen kibrin doğal bir çekingenliğin yansıması olduğunu düşünmüşümdür.
97
Görünümü, tipik bir burnu havada aristokrat gibiydi: zayıf, parlak bakışlı, uyuşuk ama kibar. Ama gerçekten de krallığın en köklü ailelerinin birinden geliyordu. Sülalesi on altıncı yüzyılda kuzey Musgrave'lerden ayrılıp batı Sussex'e yerleşmiş ve bölgedeki en eski yerleşimlerden biri olan Hurlstone Malikânesi'ni kurmuşlardı. Adamın soluk ve keskin hatlı yüzüne, kibirli tavırlarına her bakışımda, hep büyük kemerler ve tirizli pencereler altında eski bir derebeyi görmüşümdür. Okul sırasında birkaç kez konuşmuşluğumuz vardı. Gözlem ve akıl yürütme yöntemlerime her zaman büyük bir ilgiyle yaklaştığını hatırlarım.
"Ama o sabah Montague Sokağı'ndaki odama gelene kadar görüşmeyeli dört yıl olmuştu. Fazla değişmemişti. Yine o modayı yalandan takip eden züppe görünüm ve kendine özgü o sessiz ve yumuşak karakter.
"İçten bir şekilde el sıkıştıktan sonra, 'Neler yapıyorsun Musgrave?' diye sordum.
" 'Babamın ölümünü duymuşsundur,' dedi. 'Onu kaybedeli iki yıl oldu. O zamandan beri Hurlstone topraklarıyla ben ilgilendim tabii ve açıkçası işten güçten başımı kaldıramadan. Anladığım kadarıyla, bizi hayretlere düşürdüğün o becerilerini artık pratik amaçlar için de kullanmaya başlamışsın Holmes."
" 'Evet,' dedim. 'Hayatımı kazanmak için aklımı kullanıyorum.'
" 'Bunu duyduğuma sevindim, çünkü şu an yardımına ihtiyacım var. Hurlstone'da garip olaylar oldu ve polis meseleye pek ışık tutamadı. Çok sıradışı ve anlaşılmaz bir durum.'
"Aylarca hiçbir şey yapmadan beklediğim için Musgrave'i ne kadar hevesle dinlediğimi tahmin edebilirsin Watson. Her zaman başkalarının başaramadığı şeyleri yapabileceğimi düşünmüştüm ve şimdi de önümde büyük bir fırsat duruyordu.
" 'Lütfen her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlat,' diye atıldım heyecanla.
"Karşıma oturdu ve uzattığım sigarayı yaktı.
" 'Anlarsın,' diye söze başladı, 'bekâr olmama rağmen Hurlstone'da çok fazla hizmetkâr bulundurmak zorundayım. Ev
98
eski olduğu için bakımı da zor oluyor. Özellikle sülün mevsiminde evde sık sık parti de verdiğim için çalışanların sayısını hiç eksiltmedim. Sonuçta sekiz hizmetçi kız, bir aşçı, kâhya, iki uşak ve bir de yamak var. Tabii bahçe ve ahırlar için de başkaları görevli.

ilhanx

" 'Hepsinin arasında kâhya Brunton en eski olanı. Babam onu ilk kez yanına aldığında işsiz bir okul öğretmeniymiş ve çalışkanlığı ve güvenilirliğiyle kısa sürede göze girmiş. Atletik yapılı, yakışıklı bir adamdır ve yirmi yıldır bizimle olmasına rağmen kırkından fazla olamaz. Onun gibi birkaç dil konuşabilen ve hemen hemen her müzik aletini çalabilen yetenekli bir adamın bulunduğu konumdan memnun olması güzel bir şey. Hurlstone'un kâhyasını, bir gelen bir daha unutmaz.
" 'Ama bu örnek adamın da bir kusuru var Holmes. Biraz Don Juan'lığı vardır ve tahmin edersin ki, bizimki gibi sakin bir çevrede önemli çapta bir üne sahiptir. Gerçi evlenince biraz durulmuştu ama dul kaldığından beri onunla başa çıkamıyoruz. Birkaç ay önce ikinci hizmetçi Rachel Howells'le nişanlanınca yine akıllanacağını düşündük ama nafile; Rachel'ı bırakıp av bekçisinin kızı Janet Tregellis'e asılmaya başladı. Bu olay üzerine zavallı Rachel beyin humması geçirdi. Şu sıralar evde ruh gibi dolanıyor. Bu, Hurlstone'daki ilk önemli olay oldu, ama sonradan kâhya Brunton'un rezaleti ve işten çıkarılmasıyla son bulan olay, ilkini unutturdu diyebilirim.
" 'Olaylar şöyle gerçekleşti: Adamın zeki olduğunu söylemiştim. Başına bela açan da bu zekâsı ya zaten, her neyse. Adamın, kendini ilgilendirmeyen şeyler üzerine doymak bilmez bir merakı var. En son başımıza gelen o küçük kaza olmasa bunu fark etmeyecektim.
" 'Evin ne kadar eski olduğunu ve nasıl döküldüğünü söylemiştim. Geçen hafta bir gün - tam söylersek Perşembe gecesi - yemekten sonra koyu bir kahve içme akılsızlığım gösterdiğim için uyuyamadım. Gece ikiye kadar yatakta dönüp durduktan sonra bari kitabımı okuyayım diyerek kalktım ve mumu yaktım. Kitabımı bilardo odasında unuttuğumu fark edince üstüme bir şeyler alarak aşağı indim.
99
" 'Bilardo odasına gitmek için merdivenlerden inip, kütüphane ve silah odasına giden koridorun başından geçmek gerekiyor. İşte o koridorun önünden geçerken, kütüphanenin açık kapısından ışık sızdığını görünce nasıl şaşırdığımı bilemezsin. Yatak odama çıkmadan önce ben kendim ışığı söndürmüş ve kapıyı kapatmıştım. Haliyle ilk aklıma gelen şey hırsızlar oldu. Hurlstone'da bütün koridorların duvarları eski silahlarla süslenmiştir ve ben de koridordan bir savaş baltası alıp mumu arkamda bırakarak koridorda ses çıkarmadan ilerledim ve açık kapıdan içeri baktım.
" 'Kâhya Brunton'dı içerideki. Gündelik kıyafetleri içinde oturmuş, derin düşünceler içinde, kucağındaki haritaya benzer bir kâğıda bakıyordu. Karanlıkta durup izlemeye koyuldum. Bir süre sonra kalkıp yandaki dolaplardan birinin kilidini açarak çekmeceyi çekti. Bir kâğıt çıkarıp masaya yaydı ve yeniden incelemeye koyuldu. Aile belgelerimizi böyle rahatça karıştırması üzerine öfkelenip daha fazla dayanamayarak ileri fırladım. Brunton beni görünce ayağa sıçradı. Korkudan beti benzi atmıştı. Biraz önce incelemekte olduğu kâğıdı korumak istercesine göğsüne bastırdı.
" 'Vay vay!' dedim. 'Demek sana gösterdiğimiz güvenin karşılığını böyle veriyorsun. Yarın gidiyorsun.'
"Tamamen yıkılmış bir adam görüntüsüyle önümde eğildi ve yanımdan sıyrılıp geçti. Gidip masanın üzerinde bıraktığı kâğıda baktım. Önemli bir şey değildi; sadece eski Musgrave Töreni gelenekleriyle ilgili bir belgenin kopyasıydı. Yüzyıllardır, yaşı gelen her Musgrave'in geçmesi gereken bir törendir bu. Armalarımız ve silahlarımız gibi bize özgü, eski geleneklerden biridir ve olsa olsa bir arkeologun ilgisini çekecek cinsten şeylerdir.
" 'Şu kâğıda geri dönsek iyi olur,' dedim.
" 'Önemli olduğunu düşünüyorsan,' diye cevap verdi biraz tereddüt ederek. 'Ama önce şunu bitireyim: Brunton'un bıraktığı anahtarla dolabı kilitlemiş, tam gidiyordum ki, döndüğümde kâhyayı görünce çok şaşırdım.
100
" 'Bay Musgrave, efendim,' diye atıldı heyecanla, 'bu rezalete dayanamam efendim. Sahip olduğum itibarı kaybetmek öldürür beni. Eğer beni buna iterseniz ölümümün sorumlusu siz olursunuz. En azından bir ay daha kalıp kendi isteğimle ayrılı-yormuş gibi gitmeme izin verin. Bütün tanıdıklarını önünde rezil olmaya dayanamam Bay Musgrave.'
" 'Böyle bir anlayışı hakketmiyorsun Brunton,' diye karşılık verdim. 'Davranışın affedilmezdi. Ama ailemizde uzun bir geçmişin olduğu için isteğini bir kez daha düşünebiliriz. Bir ay çok uzun. Bir haftaya kadar gideceksin. İstediğin bahaneyi bul.'
" 'Sadece bir hafta mı efendim?' diye bağırdı umutsuzlukla. 'On beş gün olsun en azından.'
" 'Bir hafta,' diye tekrarladım, 'buna da şükret.'
"Başı önüne düştü ve gitti. Ben de ışığı söndürüp odama çıktım.
"O günden sonraki iki gün canla başla çalıştı Brunton. Ben hiçbir şey olmamış gibi davranıp bu rezaletini nasıl örtbas edeceğini bekledim merakla. Ama üçüncü gün, her zamanki gibi kahvaltıdan sonra talimatlarımı almaya gelmedi. Yemek odasından çıktığımda Rachel Howells'la karşılaştım. Hastalıktan yeni kalktığını söylemiştim ya, solgun haliyle hemen çalışmaya başlamasına karşı çıkmıştım.
" 'Senin yatakta olman gerekmiyor mu?' dedim. 'İyileşince başlarsın çalışmaya.'

ilhanx

"Yüzüme öyle garip bir şekilde bakıyordu ki bir an aklını yitirdiğini sandım.
" 'Ben iyiyim Bay Musgrave,' dedi.
" 'Onu doktor bilir,' diye cevap verdim. 'Şimdi çalışmayı bırakıp istirahat et ve aşağı inerken Brunton'ı görürsen onu görmek istediğimi söyle.'
"'Kâhya gitmiş,'dedi.
"'Gitmiş mi? Nereye?'
" 'Gitmiş işte. Onu hiç kimse görmemiş bugün. Odasında değil. Evet, evet, gitmiş, gitmiş işte!' dedikten sonra histerik kahkahalar atıp yerde yuvarlanmaya başladı. Hemen zile asılıp hizmetçi-

leri çağırdım. Kızı yatağına götürürlerken hâlâ çığlıklar atıp ağlıyordu. Bense Brunton'ı araştırmaya başladım. Gittiğine şüphe yoktu. Yatağı bozulmamıştı ve önceki gece yatağına gittiğinden beri kimse görmemişti ama bütün pencereler ve kapılar sürgülü olduğu için nasıl olup da gidebildiği meçhuldü. Kıyafetleri, saati ve hatta parası bile odadaydı. Bir tek o her zaman giydiği siyah takımı yoktu. Terlikleri de yoktu ama çizmeleri duruyordu. Bu durumda Brunton gece nereye gitmiş ve başına ne gelmiş olabilirdi?
" 'Tabii onu kilerden çatıya kadar her yerde aradık ama hiç iz yoktu. Evin her tarafı, özellikle de artık kullanılmayan eski kanadı tam bir labirent gibidir, ama o kadar aramamıza rağmen adamdan eser yoktu. Her şeyini bırakıp gitmesini aklım almıyordu. Nerede olabilirdi? Polise haber verdimse de boşuna. Evin çevresinde bir iz arayıp durduk ama önceki gece yağmur yağdığı için bu da işe yaramadı. İşler bu durumdayken, meydana gelen yeni bir gelişme bütün dikkatimizi asıl olaydan uzaklaştırdı.
" 'Rachel Howells iki gün boyunca, bazen sayıklayarak, bazen histeri krizlerine girerek yattı. Sonunda o kadar başa çıkılmaz oldu ki bir hemşire tutmak zorunda kaldık. Brunton'ın kayboluşundan sonraki üçüncü gece, hemşire, hastasının sessizce uyuduğunu görüp koltukta kestirmeye başlamış ama derin bir uykuya dalmış. Sabah kalktığında, pencerenin açık, yatağın da boş olduğunu görmüş. Haber duyulunca hemen beni uyandırdılar ve iki uşakla beraber kayıp kızı aramaya çıktık. Ne tarafa gittiğini anlamak zor olmadı, çünkü ayak izleri penceresinin altında başlıyor, çimenlerden geçerek göl civarında kayboluyordu. Gölün derinliği iki-üç metre vardır. Zavallı kızın izlerinin gölün kenarında bittiğini görünce ne hissettiğimizi tahmin edebilirsin.
" 'Tabii hemen ağları hazırlayıp aramaya koyulduk ama cesetten iz yoktu. Yine de suyun yüzeyine oldukça garip bir şey çıkardık; içinde birkaç paslı metal parça ve çakıl dolu keten bir torba. Düne kadar her türlü yolu denememize rağmen Rachel Howells ve Richard Brunton'rn kaderi hakkında hiçbir şey öğrenemedik. Yerel polis artık umudunu kesince ben de son çare olarak sana geldim.'

"Bu sıradışı hikâyeyi nasıl hevesle dinlediğimi ve parçaları birleştirmek için nasıl uğraştığımı tahmin edebilirsin Watson. Kâhya gitmişti. Hizmetçi de. Hizmetçi kız bir zamanlar kâhyayı sevmiş ama sonradan nefret etmeye başlamıştı. Kız tam bir İskoç'tu: heyecanlı ve tutkulu. Adam kaybolduktan sonra kız histeri krizine girmişti. Göle de, içi garip nesnelerle dolu bir torba atmıştı. Bütün bunlar göz önünde bulundurulması gereken faktörlerdi ama aslmda hiçbiri meselenin özüne inemiyordu. Bu olaylar zincirinin başlangıç noktası neredeydi?
" 'Şu kâğıdı görmem gerekiyor Musgrave,' dedim. 'Kâhyan işini kaybetmeyi göze alarak ele geçirdiyse önemli olabilir.'
" 'Şu bizim garip töreni anlatan saçma sapan bir şey,' dedi. 'Ama eskiyi koruması açısından önemli. Eğer bakmak istiyorsan yanımda bir kopyası var.'
"Bana o anda verdiği kâğıt yanımda Watson. Her Musgrave'in erkekliğe adım atmak için geçmesi gereken törenin kuralları soru cevap şeklinde hazırlanmış. Sana da okuyayım:
" 'Kimindi o?' " 'Gidenin.' "'Kimin olacak?' " 'Sıradakinin.' "'Güneş neredeydi?' " 'Meşenin tepesinde.' " 'Gölge neredeydi?' " 'Karaağacındibinde.' " 'Oraya nasıl gidilir?'
" 'Kuzeye onar, doğuya beşer, güneye ikişer, batıya birer adım ve aşağı.'
" 'Karşılığında ne verebiliriz?' "'Neyimiz varsa?' "'Neden verelim?' "'İtimat adına.'
" 'Orijinali üzerinde tarih yok ama aşağı yukarı on yedinci

yüzyıldan kalma olduğu tahmin ediliyor,' dedi Musgrave. 'Ama korkarım bu meseleyi çözmende pek yardımcı olamaz.'
" 'En azından,' diye söze girdim, 'önümüze başka bir esrar daha çıkarıyor, ki bu ilkinden çok daha ilginç. Ama birinin çözümü diğerininkiyle aynı da olabilir. Kusura bakma Musgrave, ama söylemek zorundayım, senin kâhya atalarından daha zeki çıktı.'
" 'Seni anlayamıyorum,' dedi Musgrave. 'Şu kâğıdın bence hiç anlamı yok.'
" 'Ama bana kalırsa son derece önemli ve sanırım Brunton da benim gibi düşünmüş. O kâğıda, onu yakaladığın geceden önce de bakmış olması muhtemel.'

ilhanx

" 'Evet haklısın, çünkü hiçbir zaman gizlemeye çalışmadık.'
" 'Ve o son kez de hafızasını tazelemek için bakmış olmalı. Anladığım kadarıyla yanında bir de harita gibi bir şey vardı. Seni görünce hemen cebine atmış olmalı.'
" 'Olabilir. Ama bu eski aile geleneğiyle bağlantısı ne?'
" 'Bunu bulmakta fazla zorlanacağımızı sanmıyorum,' dedim. 'İstersen ilk trenle Sussex'e gidelim ve meseleyi derinlemesine araştıralım.'
"Öğleden sonra Hurlstone'a vardık. Bu ünlü, eski evin resimlerini görmüş olmalısın. Ben sadece binanın L sekimde yapılmış olduğunu; uzun kolun, daha eski olan kısa koldan çıkan daha modern bir yapı olduğunu ekleyeceğim. Alçak ve geniş kapıya "1607" tarihi kazınmış ama uzmanlara bakarsan kirişler ve taş işçiliği çok daha eski. Bu kısmın son derece kalın duvarları ve dar pencereleri kullanışsız olduğu için aile, geçen yüzyılda diğer yeni kanada taşınmış ve burayı da bir ambar gibi kullanmaya başlamışlar. Evin çevresinde eski ağaçlarla dolu çok güzel bir bahçe vardı. Müşterimin bahsettiği göl ise binaya sadece iki yüz metre kadar uzaklıktaydı.
"Oraya gittiğimde, vakada üç tane değil, sadece bir tane esrar olduğunu düşünüyordum Watson. Eğer bu Musgrave Töreni'ni doğru okumayı başarırsam, bu ipucu beni kâhya Brun-

ton ve hizmetçi kız Howells'la ilgili gerçeğe de götürecekti. Bunun üzerine bütün dikkatimi bu konuya yönelttim. Adam bu ' eski formülü bulmaya neden bu kadar istekliydi? Herhalde bütün o geçmiş nesillerin akıl edemediği bir sebeptendi. Peki ama neydi ve kaderini nasıl değiştirmişti?
"İlk okuduğumda da, bahsedilen ölçülerin belli bir noktaya işaret ettiğini fark etmiştim. O noktayı bulduğumuzda, Musgrave ailesinin bunu gizlemek için neden böyle garip bir yol seçtiğini de anlayacaktık. Elimizde sadece iki ipucu vardı: bir meşe ve bir karaağaç. Meşenin nerede olduğu belliydi. Evin tam önünde, araba yolunun solunda, şimdiye kadar gördüğüm en görkemli meşe ağaçlarından biri duruyordu.
" 'Törenin yapıldığı yer şu ağaç olmalı,' dedim yanından geçerken.
" 'Evet, Normandiyalılar'ın istilasından beri varolan eski bir ağaçtır,' dedi Musgrave. 'Çapı sekiz metre vardır.'
" 'Civarda eski karaağaçlar da var mı?' diye sordum.
" 'Şurada ileride vardı bir tane, ama üstüne şimşek düşünce biz de kestik.'
" 'Nerede olduğunu hatırlıyor musun?'
" 'Elbette.'
" 'Başka karaağaç yok mu peki?'
" 'Olanlar pek eski değiller. Daha çok kayın yetişir buralarda.'
" 'O ağacın yerini görmek isterim.'
"Eve girmeden önce o meşhur karaağacın durduğu yere gittik. Neredeyse meşeyle evin tam ortasındaydı. Araştırma iyi gidiyor gibiydi.
" 'Herhalde şimdiden sonra karaağacın uzunluğunu bulmak imkânsızdır,' dedim.
" 'Yanılıyorsun, söyleyebilirim,' dedi. 'Yirmi metre kadar.'
" 'Nereden bildin?' diye sordum şaşkınlıkla.
" 'Eski öğretmenim trigonometri öğretmek için örnek olarak hep yükseklik ölçümlerini verirdi. Gençliğimde bütün ağaçların ve binaların uzunluklarım hesaplamıştım.'
"Bu beklenmedik bir şanstı. Bilgiler umduğumdan daha

hızlı geliyordu.
" 'Söylesene,' dedim, 'kâhya da böyle bir soru sormuş muydu sana?'
"Reginald Musgrave şaşkınlıkla yüzüme baktı. 'Sen şimdi sorunca hatırladım,' diye cevap verdi, 'birkaç ay önce, seyisle bahse girdiklerini söyleyerek sormuştu ağacın uzunluğunu.'
"İşte bu çok iyi haberdi Watson. Çünkü doğru yolda olduğumu gösteriyordu. Kafamı kaldırıp güneşe baktım. Batmaya başlamıştı. Hesaplanma göre bir saate kalmadan eski meşenin üst dallarına inecekti. O zaman da Törende bahsedilen şartlardan biri gerçekleşmiş olacaktı. Şimdi de güneş meşeden kurtulunca karaağacın gölgesi nereye düşecekti onu bulmalıydım.
"Ağaç yerinde olmayınca hesaplamak epey zor olmuştur herhalde Holmes."
"En azından, Brunton yapabildiyse ben de yapabilirim diye düşünüyordum. Ayrıca düşündüğün kadar da zor olmadı. Musgra-ve'le içeri girip şu gördüğün parçayı buldum ve ucuna da, her bir metrede bir düğüm bulunan bu uzun ipi bağladım. Sonra boylan iki metreyi geçmeyen iki olta aldım ve müşterimle birlikte karaağacın olduğu yere gittim. Oltayı yere sapladım, gölgenin yönünü tespit edip ölçtüm. İki metre yetmiş santimetreydi.
"Artık gerisi kolaydı. Eğer bir seksenlik bir oltanın gölgesi iki metre yetmiş santimetre oluyorsa, yirmi metrelik bir ağacm gölgesi otuz metre olurdu. Ağacm bulunduğu yerden gölge kadar bir mesafe ilerisini

ilhanx

ölçtüğümde neredeyse evin sınırına geldiğini gördüm. Şimdi de bulunduğum yerde ufak bir çukur keşfedince ne kadar sevindiğimi anlatamam Watson. Çünkü bu Brunton'ın da aynı ölçümleri yaptığını ve doğru iz üzerinde olduğumuzu gösteriyordu.
"Bu noktadan başlayarak cep pusulamın yardımıyla törenin talimatlarını uygulamaya koyuldum. İlk on adım evin dış duvarlarına paraleldi. Geldiğim noktayı işaretledim. Sonra beş adım doğuya, iki adım güneye gittim. Eski kapının eşiğine gelmiştim. Son olarak iki adım da batıya gitmek için koridora girdim ve törende bahsedilen yere vardım.
106
"Hayatımda hiç bu kadar hayal kırıklığına uğramamıştım Watson. Bir an, hesaplamalarımda büyük bir hata yapmış olduğumu düşündüm. Batmakta olan güneşin aydınlattığı koridorun eski, aşınmış gri taşlarının uzun yıllardır yerinden oynatılmamış olduklan belliydi. Brunton buraya gelmemişti. Yere vurdum a-ma ses her yerde aymydı. Herhangi bir çatlak veya delik yoktu. Bu arada yaptıklarımın ne anlama geldiğini anlamış olan Musgrave de kâğıdı çıkarıp hesaplamalarımı kontrol etti.
" 'Ve aşağı yazıyor ya!' diye atıldı. 'Orayı atladın.'
"İlk anda kazmamız gerekeceğini düşündüm ama yanılmışım. 'Bunun altında kiler gibi bir şey var mı?' diye sordum heyecanla.
" 'Evet, ev kadar eski bir kiler var. Şu kapıdan girince aşağıda.'
"Arkadaşım köşede bulduğu bir lambayı yaktı ve dönen taş merdivenlerden aşağı indik. Sonunda gerçek yere geldiğimiz ve. son zamanlarda oraya gelen tek kişiler olmadığımız kesindi.
"Oranın odun saklamak için kullanıldığı belliydi. Ama şimdi odunlar kenarlara yığılmış ve ortaya bir boşluk açılmıştı. O boşlukta ortasında paslı demirden bir halka bulunan geniş ve büyük bir taş kapak ve ucuna bağlanmış bir atkı duruyordu.
" 'Aman Tanrım!' diye bağırdı müşterim. 'Bu Brunton'ın atkısı. Daha önce onun üstünde gördüğüme yemin edebilirim. O alçağm ne işi varmış burada?'
"İsteğim üzerine polis çağırıldı ve birlikte atkıdan çekerek taşı çektik. Ben tek başıma ancak hafifçe oynatabildiğim için memurlardan birinin yardımıyla kenara itmeyi başardık. Önümüzde karanlık bir delik duruyordu. Musgrave diz çöküp lambasını deliğe tuttu.
"Yaklaşık iki buçuk metre derinliğinde, bir buçuk metre kare küçük bir odaydı bu. Odanın bir köşesinde; anahtar deliğinde bu garip eski tarz anahtarın durduğu, kapağı hafifçe açılmış pirinç kaplı tahta bir kutu duruyordu. Üstü tozla kaplanmış, nemden ve kurtlardan tahtası aşınmıştı. Kutunun dibinde, şu an elimde gördüğün eski paralara benzer maden parçaları dışmda başka bir şey yoktu.
107
"Ama o sırada, eski sandığı düşündüğümüz yoktu. Gözlerimiz yanında yatan şeye takılmıştı. Kollarıyla kutuya sarılmış, siyah takımlı bir adamdı. Aslında o şekil değiştirmiş mosmor yüzü tanımak imkânsızdı ama arkadaşım, adamın boyu, kıyafeti ve hatta saçından, cesedin kayıp kâhyaya ait olduğunu anladı. Birkaç gün önce öldüğü belliydi ama vücutta hiçbir yara izine rastlanmadığı için sonunun nasıl olduğunu anlamak güçtü. Ceset kilerden taşındığında o eski problemle tekrar karşı karşıya kalmıştık.
"Araştırmamın buraya kadar olan kısmının başarısız olduğu açıktı Watson. Söz konusu yeri bulduğumda meseleyi de çözeceğimi ummuştum ama şimdi oradaydım ve hâlâ işin basındaydım. Ailenin bu kadar önemle koruduğu şeyin ne olduğunu bilmiyordum. Gerçi Brunton'ın kaderi hakkında bir ışık tutmuştum ama şimdi bunun nasıl olduğunu ve kayıp kadının bu işteki rolünü bulmak zorundaydım. Köşedeki fıçılardan birinin üstüne oturup bütün meseleyi dikkatlice düşündüm.
"Yöntemlerimi bilirsin Watson. Kendimi adamın yerine koyar, aynı şartlarda ben ne yapardım onu hayal etmeye çalışırım. Burada Brunton'ın zekası önemliydi. Değerli bir şeylerin saklanmakta olduğunu biliyordu. Yerini de bulmuştu. Ama kapağın, tek başına kaldıramayacak kadar ağır olduğunu görmüştü. Peki ne yapabilirdi? Güvendiği birisi bile olsa, yakalanma riski yüksek olduğu için evin dışından birinden yardım alamazdı. Bu durumda içeriden yardım almak daha iyiydi. Ama kimden? Şu kız ona aşıktı. Bir erkek, ne kadar kötü davranmış olursa olsun, bir kadının aşkını kaybettiğini hiçbir zaman kabullenemez. Bu durumda Howells'la barışıp onu da suç ortağı yapabilirdi. Gece kilere gelirler ve birlikte kapağı açabilirlerdi. Buraya kadar bütün olanları sanki kendi gözlerimle görmüşüm gibi takip edebiliyordum.
"Ama iki kişi için, hele biri de kadınsa, o taşı kaldırmak zor olmuş olmalı. İriyarı bir Sussex polisiyle ben bile epeyce zorlandık. Başka ne kullanabilirlerdi? Muhtemelen aynı durumda kalsam benim kullanacağım şeyi. Kalkıp yerdeki odunları inceledim
108
ve aradığım şeyi hemen buldum. Yaklaşık bir metre uzunluğunda bir parçanın ucunda derin çentikler vardı. Bazılarınmsa yanları aşınmıştı. Demek ki taşı biraz çektikten sonra boşluğa bir odun parçası sokarak onunla bastırıp taşı iyice kaldırmışlardı. Sonra da daha uzun başka bir odun parçasını araya koyup taşı

ilhanx

kalkık halde tutmuşlardı. Taşın bütün ağırlığı bastırınca bu çentikler açılmış olmalıydı. Buraya kadar her şey yolundaydı.
"Peki ama nasıl devam edecektim? O delikten sadece bir kişi geçebilirdi ve o da Brunton'dı. Kız yukarıda beklemiş olmalıydı. Brunton kapağı açmış ve içindekileri yukarı uzatmış olmalıydı, çünkü biz gittiğimizde kutunun içi boştu. Peki ama sonra ne olmuştu?
"Onu - belki de düşündüğümüzden daha kötü bir şekilde -aldatan adamı gördüğünde, o heyecanlı İskoç kızının içinde nasıl bir intikam ateşi büyümüştü acaba? Peki ama odun parçası kazara kaymış ve Brunton orada hapis kalmış olabilir miydi? Yoksa o kapağı kapatan kızın kendisi miydi? Bu durumda kızı görebiliyordum; ganimetini kapmış, arkasından gelen boğuk çığlıklara ve kapağa vuran ellere aldırmadan çılgınlar gibi yukarı koştuğunu hayal edebiliyordum.
"Ertesi sabahki solgun yüzün, bozuk sinirlerin ve histerik kahkahaların sırrı buydu. Peki ama kutuda ne vardı? Ve kız onları ne yapmıştı? Müşterimin gölün dibinden çıkardığı madenler ve çakıllar olmalıydı. Hizmetçi kız ilk fırsatta, işlediği suçun izlerini yok etmek için oraya atmış olmalıydı.
"Yirmi dakika boyunca kıpırdamadan oturup meseleyi düşündüm. Musgrave üzgün bir şekilde, elindeki feneri deliğe uzatmış bakıyordu.
" 'Bunlar Birinci Charles'ın sikkeleri,' dedi, kutuda kalan birkaç parçayı göstererek. 'Görüyorsun ya, töreni tam zamanında yapmışız.'
" 'Birinci Charles'dan kalan başka şeyler de bulabiliriz,' dedim heyecanla. 'Gölün dibinden çıkardığınız torbanın içindekileri de göreyim.'
"Çalışma odasına çıktığımızda torbaların içindekileri orta-
109
ya çıkardı. İlk bakışta neden fazla önemsemediğini anladım; metal parçalar iyice kararmış, taşlarsa bütün parlaklığını kaybetmişti. Ama birini alıp koluma şilince altın gibi parlamaya başladı. Metal işçiliği iki halka şeklinde yapılmıştı ama zamanla eğilip bükülerek orijinal şeklini kaybetmişti.
" 'Unutma ki,' dedim arkadaşıma, 'İngiltere'de kraliyet yanlıları kralın ölümünden sonra da hakimiyetlerini bir süre devam ettirdiler. Kaçarken de, daha rahat bir zamanda geri dönüp alabilmek için en değerli varlıklarını gömerek sakladılar.
" 'Atalarımdan Sir Ralph Musgrave, önde gelen bir Şövalye ve İkinci Charles 'in sağ koluydu,' dedi arkadaşım.
" 'Öyle mi?' dedim. 'Bu da ihtiyacımız olan son halkaydı. Böyle bir servete kavuştuğun için seni tebrik ederim. Her ne kadar trajik bir yolla olduysa da, özellikle manevi değeri olan bir hazine bu.'
" 'Neymiş peki?' diye sordu Musgrave şaşkınlık içinde.
" 'Eski İngiltere krallarının tacı.'
"'Taç mı?'
" 'Kesinlikle. Ayini hatırlasana; ne diyordu? 'Kimindi o?' 'Gidenin.' Bu Charles'ın idamından sonrasına karşılık geliyor. Sonra, 'Kimin olacak?' 'Sıradakinin.' Bu da İkinci Charles. Şüphesiz bu yıpranmış, şekilsiz taç bir zamanlar Stuart'ların başlarını süslüyordu.'
" 'Peki gölde ne işi vardı?'
" 'Bu, cevaplaması zaman alacak bir soru,' dedim ve sonra da daha önceden tasarladığım uzun olaylar zincirini anlattım ona. Hikâyem bittiğinde alacakaranlık çökmüş, ay gökyüzünde parlamaya başlamıştı.
" 'Peki Charles geri döndüğünde tacını neden almadı?' diye sordu Musgrave, parçaları torbaya koyduktan sonra.
" 'İşte bu, belki de asla çözemeyeceğimiz noktalardan biri. Muhtemelen bu sırrı bilen tek Musgrave de öldü ama kendinden sonra geleceklere açıklayabilmek için bu kâğıdı bıraktı. O günden bugüne babadan oğula geçti ve sonunda biri sun çözdü ama bunun için hayatından oldu.'
110
"İşte Musgrave Töreni'nin hikâyesi böyle Watson. Bunun için yasal sorunlar yaşasalar da ve önemli miktarda bir para vermek zorunda kalsalar da sonunda tacı Hurlstone'da tutmayı başardılar. Herhalde bir gün oralardan geçerken adımı verirsen sana da gösterirler. Kadından bir daha haber alınamadı. Muhtemelen İngiltere dışına çıkmış ve kendisiyle birlikte işlediği cinayetin hatırasını da denizin ötesine götürmüştür."
114
REIGATE BULMACASI
Dostum Bay Sherlock Holmes, 87'nin ilkbaharında ilgilendiği vakalarda kendine aşırı yüklenmiş bundan dolayı gelişen depresyondan tam olarak iyileşememişti daha. Hollanda-Su-matra şirketiyle Baron Maupertuis'nin inanılmaz entrikalarınm halk tarafından gördüğü yoğun ilginin hâlâ sürmesinden ve olayın politika ile ekonomiyle iç içe olmasından dolayı bu kitapta bir vaka olarak yer arması mümkün değil; ama ne olursa olsun, suçlara karşı hayat boyu süren mücadelesinde, dostuma, bir çok seçeneğinin arasında

ilhanx

yeni bir silah seçmenin ne kadar değerli olduğunu göstermesine olanak sağlayan karmaşık ve kendine has bir problemi gözler önüne serdi.
Not'larıma baktığımda, Lyons'dan gelen ve Holmes'un Dulong Otelinde hâlâ hasta yattığını bildiren telgrafın geliş tarihinin 14 Nisana denk geldiğini görüyorum. Yirmi dört saatten az bir süre içinde dostumun hasta odasına varmış, semptomlarının korku uyandıracak cinsten olmadıklarını gördüğümde de son derece rahatlamıştım. Ama şu da bir gerçekti ki, zor bir araştırmanın başında olduğu iki aylık bir süreç boyunca günde on beş saatten fazla çalışmış, üstelik iki üç defa da hiç ara vermeksizin beş gün boyunca işinin başından ayrılmamıştı. Bunların sonucunda, gayet doğal bir biçimde, güçlü ve inatçı yapısı çökmüştü. Çalışmasının bol ödüllü meyveleri bile bu denli ağır bir programda çalışmaktan gelişmiş olan bitkinliğine ilaç olamadı. Avrupa'nın her yerinde ismi konuşulduğu ve odası dünyanın dört bir yanından gelen binlerce tebrik mektubuyla adeta dolup taştığı sırada, dostum korkunç bir depresyonun etkisin-
deydi. Üç ülkenin polis güçlerinin başarısızlığa uğramış olduğu bir vakadan alnının akıyla çıkmış olduğunun ve Avrupa'nın gel-

miş geçmiş en büyük dolandırıcılarından birini dize getirmekteki başarısının bilinci bile çökmüş sinirlerinin etkisinden kurtulmasına yetmemişti.
Üç gün sonra Baker Sokağı'ndaki odamıza dönmüştük; a-ma dostumun bir değişikliğe ihtiyacı olduğu her halinden belli oluyordu. Kırlarda bir hafta geçirmenin düşüncesi, açıkçası bana da çok cazip geliyordu. Afganistan'da doktorluk yaptığım zamanlarda hastalarımdan biri olan eski dostum Albay Hayter, Re-igate yakınlarındaki Surrey kasabasında bir ev almıştı ve ziyaretine gelmem için beni belirli aralıklarda davet edip durmuştu. Son görüşmemizde, dostumun da istemesi durumunda, ona da misafirperverliğini gösterebilmekten mutluluk duyacağını belirtmişti. Holmes'u ikna etmek biraz uzun sürdüyse de, söz konusu ev sahibinin bekâr olduğunu ve evde dilediği gibi hareket edebileceğini anlayınca, o da planıma uydu ve Lyons'dan döndükten bir hafta sonra Albayın evine vardık. Hayter, dünyanın dört bir yanını görmüş eski bir askerdi ve tam da beklediğim gibi Holmes 'la birçok ortak yanlarının olduğunu keşfetti. Evdeki ilk akşamımızda, bir şeyler yedikten sonra Albayın silah odasında oturuyorduk. Holmes koltuğa uzanmış, Hayter ve ben ise doğu ülkelerden gelen silahlardan oluşan küçük koleksiyonunu inceliyorduk.
"Bu arada," dedi Albay birden, "sanırım bu silahlardan birini odama götürsem iyi olacak. Bir alarmla karşılaşmamız mümkün çünkü."
"Bir alarm mı?" diye atıldım şaşkınlıkla.
"Evet, bir süredir buralarda dolaşan bir çete var. Geçen Pazartesi, bölgenin en zenginlerinden olan yaşlı Acton'un evini soydular. Büyük bir zarar veremediler, ama çete hâlâ buralarda."
"Herhangi bir ipucu var mı?" diye sordu Holmes, kafasını Albaya çevirerek.
"Şimdilik yok. Ama olay sadece bölgemizdeki ufak tefek suçlardan biri ve eminim ki ilgilendiğiniz şu uluslararası davadan sonra bunu ilgi çekici bulmazsınız."
Holmes Albayın sözlerini geçiştirmeye çalıştıysa da yü-

zünde oluşan gülümseme, iltifatın hoşuna gitmiş olduğunu gösteriyordu.
"İlginç bir bulgu var mıydı?"
"Korkarım yok. Hırsızlar kitaplığı soymuşlar, ama çabalarına değdiğini sanmıyorum. Bütün odayı altüst etmişler, çekmeceleri karıştırıp kitapları etrafa saçmışlar ve Pope'un 'Homer' adlı kitabını, iki gümüş kaplı şamdan, fildişinden bir kâğıt ağırlığı, küçük bir barometre ve bir yumak yün alıp gitmişler."
"Ne kadar ilginç bir karışım," diye atıldım.
"Ah, adamlar ellerine geçirebildikleriyle yetinmişler galiba."
Holmes, koltuktaki yerinde homurdandı.
"Bölge polisinin bu ipuçlarından bir şeyler çıkarması gerekiyordu," dedi. "Yani açıkça görülüyor ki..."
Onu uyarmak için parmağımı uzattım.
"Sevgili dostum, buraya dinlenmeye geldiğini unutma. Sinirlerin yeni bir davaya atılmanı kaldıramayacak kadar yıpranmış durumda."
Holmes, omuzlarını silkerek Albaya anlamlı bir gülümsemeyle baktıktan sonra sohbetimiz daha tehlikesiz konulara kaydı.
Ne var ki, Holmes'u heyecandan uzak tutmaya çabalamamın tamamıyla boşuna olduğu ertesi sabah ortaya çıkacaktı; konu, kesinlikle görmezden gelemeyeceğimiz bir şekilde hayatımıza giriverdi ve böylece şehir dışındaki tatilimiz, ikimizin de önceden tahmin edemeyeceği bir şekle büründü. Kahvaltımızı ediyorduk ki Albayın uşağı heyecanla odaya daldı.
- "Haberleri aldınız mı efendim?" dedi, bir yandan nefesini düzenlemeye çalışırken. "Cunningham'larda olanları?"

"Soygun!" diye bağırdı Albay, kahve fincanını havada sallayarak.

ilhanx

"Cinayet!"
Albay ıslık çaldı. "Aman Tanrım!" dedi. "Kim öldürülmüş? J.P. mi yoksa oğlu mu?"
"İkisi de değil efendim. Sürücüleri William. Kalbinden vurulmuş efendim ve anında ölmüş."
117
"Kimin vurduğu belli mi peki?"
"Soyguncu efendim. Yıldırım hızıyla kaçmış. Tam mahzenin küçük penceresinden içeri giriyormuş ki William koşarak gelmiş ve efendisinin mallarını korumaya çalışan adamcağız oracıkta hayatını kaybetmiş."
"Bütün bunlar ne zaman olmuş?"
"Dün gece efendim, gece yarısı gibi."
"Ah, öyleyse daha sonra oraya bir uğrarız," dedi Albay ve gayet sakin bir şekilde tekrar kahvaltısına devam etti. "Kötü olaylar bunlar," diye ekledi, uşak çekildikten sonra. "Buradaki en önemli insanlardan biridir Cunningham. Ve ayrıca çok da iyi bir adam. Bu olay onu yıkacaktır, çünkü öldürülen adam yıllardır onun için çalışıyor ve bildiğim kadarıyla da ondan çok memnundu. Acton'ları soyanların yine işbaşında oldukları kesin."
"Şu ilginç hırsızlığı yapanlar," dedi Holmes düşünceli bir şekilde.
"Evet, kesinlikle onlar."
"Hım! Belki dünyanın en basit meselesidir, ama ilk bakışta oldukça ilginç görünüyor, değil mi? Şehir dışını bölge seçen soyguncuların devamlı sahne değiştirmeleri beklenir, bir kaç gün arayla aynı yeri talan etmeleri değil. Dün akşam önlem almaktan bahsettiğinizde, koca İngiltere'de bir hırsızın en az ilgi çekici bulacağı yerlerden biri olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum burası için - ki bu da daha öğrenecek çok şeyim olduğunu gösteriyor."
"Öyle sanıyorum ki söz konusu hırsızlar buranın yerlilerinden," dedi Albay. "Böyle bir durumda pek tabii ki Acton ve Cunningham'ları soymayı kalkışacaklardır; en nihayet buraların en önemli kişileri onlar."
"Peki en zenginleri olduklarını söyleyebilir miyiz?" "Şey, öyle olmaları gerekir; gerçi bir kaç yıldır bütün kanlarını emip bitiren bir dava yüzünden mahkemedeler. Yaşlı Acton, Cunningham'ın topraklarının yarısının kendisine ait olduğunu iddia ediyor ve avukatlar davaya dört elle sarılmış durumdalar."
118
"Suçlu gerçekten de bölge halkının içinden biriyse onu yakalamak o kadar zor olmayacaktır," diyerek esnedi Holmes. "Pekâlâ Watson, rahat olabilirsin, olayı karıştırmayı düşünmüyorum."
"Müfettiş Forrester, efendim," dedi uşak, kapıyı hızla açarak.
Zeki görünüşlü, neşeli genç bir adam olan Müfettiş odaya girdi. "Günaydın Albay," dedi, "umarım rahatsız etmiyorumdur, ama Baker Sokağı'ndan Bay Holmes'un burada olduğunu duyduk."
Albay, elini dostuma doğru salladı ve genç adam saygıyla eğildi.
"Belki olay yerine bir uğramak istersiniz diye düşündük, Bay Holmes."
"Görünüşe göre kader sana karşı geliyor Watson," dedi Holmes gülerek. "İçeri girdiğinizde olayla ilgili sohbet ediyorduk Müfettiş. Belki de bize ayrıntıları aktarma nezaketini gösterirsiniz."
Holmes o bilindik tavrıyla arkasına yaslanırken, her şey için artık çok geç olduğunu biliyordum.
"Acton davasında herhangi bir ipucumuz yoktu. Ama artık elimizde bir çok bulgu var ve aynı kişilerin söz konusu olduğundan kuşkumuz kalmadı. Adamı görmüşler."
"Oh!"
"Evet, efendim. Ama zavallı William'i öldüren kurşundan sonra bir geyik kadar hızlı kaçmış. Bay Cunningham onu yatak odasının penceresinden görmüş ve Bay Alec Cunningham de arka kapıdan. Bay Cunningham henüz yatmış, Bay Alec'se sabahlığını giymiş bir halde pipo içiyormuş. İkisi de William'in imdat çığlığını duymuşlar ve genç Bay Alec neler olduğunu görmek için aşağı koşmuş. Arka kapının açık olduğunu fark etmiş ve merdivenlerin dibine ulaştığında iki adamın dışarıda güreştiklerini görmüş. Adamlardan biri bir silahı ateşlemiş, diğeri ise düşmüş. Ardından katil koşarak bahçeyi geçmiş ve çalıların üzerinden atlayıp kaçmış. Olayları yatak odasından seyreden
119
Bay Cunningham adamın yola çıktığını görmüşse de sonra onu gözden kaybetmiş. Bay Alec'se, ölmekte olan adama yardım edip edemeyeceğini bakmak için durduğunda katil hiç zorlanmadan kaçabilmiş. Orta boylu bir adam olduğu ve koyu bir şeyler giymiş olduğunun haricinde bir bilgi yok elimizde; ama geniş çaplı bir araştırma sürdürüyoruz ve yabancı biriyse onu yakında bulacağız."
"William'in orada ne işi varmış peki? Ölmeden önce bir şey demiş mi?"
"Tek bir kelime bile etmemiş. Garajın üzerindeki dairede yaşlı annesiyle beraber yaşıyordu ve çok sadık bir adam olduğu için evde her şeyin yolunda olup olmadığını yoklamak için oraya gitmiş olabileceğini düşünüyoruz. Şu Acton işinden sonra civardaki bütün insanlar dikkat kesilmiş durumda. William üzerine geldiğinde soyguncu büyük ihtimalle kapıyı daha yeni açmayı başarmıştı - kilidin zorlanmış olduğu belli."
"William dışarı çıkmadan önce annesine bir şeyler söylemiş miydi acaba?"

ilhanx

"Kadın çok yaşlı ve sağır, ondan hiç bir bilgi alamadık. Olayın şokuyla aklını kaybetmiş gibi, ama sanırım hiç bir zaman fazla parlak bir zekaya sahip değilmiş zaten. Her neyse, yaptığımız araştırmalarda önemli bir şey bulmadık da değil. Buna bir bakın!"
Bir defterden yırtılmış küçük bir kâğıdı çıkarıp kucağında düzeltti.
"Bunu ölü adamın elinde bulduk, başparmağıyla işaret parmağının arasında. Daha büyük bir kâğıttan yırtılmış küçük bir parçaya benziyor. Üzerinde yazan saatin, zavallı adamın ölümüyle karşılaştığı saatin aynısı olduğunu fark edeceksiniz. Ya katil, kâğıdın gerisini ondan çekip yırtmış, ya da tam tersi olmuş. Neredeyse bir buluşma saati varmış gibi bir izlenim veriyor bence."
Holmes küçük kâğıt parçasını aldı. Üzerinde, şunlar yazılıydı:
saat on ikiye çeyrek kala belki de ve bunun
"Bunun bir buluşma saati olduğunu farz edersek," diye devam etti Müfettiş, "William Kirwan'in - her ne kadar namuslu bir adam olarak ün yapmışsa da - hırsızla işbirliği yaptığını düşünmemiz gayet doğal. Orada hırsızla buluşmuş olabilir, hatta belki de kapıyı açmasına bile yardım etmiş olabilir ve sonra da aralarında bir kavga çıkmıştır."
"Bu yazı son derece ilginç," dedi kâğıdı evire çevire incelemiş olan Holmes. "Düşündüğümden çok daha karmaşık bir olayla karşı karşıyayız." Kafasını ellerinin arasına aldı. Müfettiş, davasının bu ünlü Londra'lı dedektifin üzerindeki etkisini görünce gülümsemeye başladı.
"Söylediğiniz şu son şey," dedi Holmes şimdi, "çalışanla hırsızın arasında bir anlaşma olabileceğine dair teoriniz dahiyane ve gerçekten de göz önüne almamız gereken bir olasılık. A-ma bu yazı aklıma bir şey..." Kafasını yeniden ellerinin arasına aldı ve bir kaç dakika boyunca derin düşüncelere dalmış bir halde oturdu. Yüzünü tekrar kaldırdığında yanaklarında renk geldiğini ve gözlerinin, hastalanmadan önceki kadar parlak olduğunu görerek şaşırdım. Eski enerjik haliyle ayağa fırladı.
"Bakın size ne diyeceğim," dedi, "bu davanın ayrıntılarına bir göz atmak istiyorum. Olayda son derece ilginç bulduğum bir taraf var. Bana izin verirseniz Albay, sizi ve dostum Watson'u bir süre yalnız bırakıp Müfettişle beraber olay yerine gideceğim ve bir iki küçük ayrıntının düşündüğüm gibi olup olmadığına bakacağım. Yarım saat içinde aranıza dönmüş olurum."
Bir buçuk saat geçmişti ki Müfettiş yanımıza döndü; yalnızdı.
"Bay Holmes evin dışındaki arazide bir aşağı bir yukarı yürüyüp duruyor," dedi. "Dördümüzün hep beraber gidip evi incelememizi istiyor."
120
121
"Bay Cunningham'in evini mi?" "Evet, efendim." "Neden?"
Müfettiş omuzlarını silkti. "Aslını isterseniz bilmiyorum efendim. Aramızda kalsın, ama Bay Holmes'un daha tam olarak iyileştiğini sanmıyorum. Çok tuhaf davranmasının yanı sıra son derece de heyecanlı."
"Bunun için endişelenmeniz gerektiğini sanmıyorum," dedim adama. "Holmes'un bu ateşli hallerinin ardında her zaman bir yöntem olduğuna şahit olmuşumdur."
"Bazı insanların, yöntemlerini çılgınca bulabildiği bir gerçek," diye homurdandı Müfettiş. "Ama bir an önce araştırmasına başlamak için yanıp tutuşuyor. Onun için Albay, hazırsanız artık çıksak iyi olur."
Holmes'u, arazide bir aşağı bir yukarı yürür halde bulduk. Çenesi göğsüne düşmüş, ellerini pantolonunun ceplerine sokmuştu.
"Olay giderek ilginçleşiyor," dedi. "Watson, şehir dışını ziyaret etme fikrinin tam bir harika olduğu ortaya çıkmış bulunuyor. Mükemmel bir sabah geçirdim."
"Anladığım kadarıyla suç bölgesini ziyaret etmişsiniz," dedi Albay.
"Evet, Müfettişle beraber ufak çaplı bir araştırma yaptık." "Herhangi bir şey bulabildiniz mi bari?" "Çok ilginç bir takım ipucuyla karşılaştık. Yürüyüş sırasında anlatırım. İlk olarak şu şanssız adamın cesedini gördük. Gerçekten de söylendiği gibi vurularak öldürülmüş. "Yani buna kuşkunuz mu vardı?" "Oh, her şeyi kontrol etmek gerekir. İncelememiz boşuna değildi. Neyse, sonra Bay Cunningham'la ve katilin o gece nereden kaçtığını tam olarak söyleyebilen oğluyla biraz konuştuk. Bu da son derece verimli oldu."
"Doğal olarak."
"Ardından ölen adamın zavallı annesine bir uğradık. Ama ondan bir bilgi edinemedik; yaşlı ve bunak bir kadın." "Peki araştırmalarınızdan ne sonuç çıkardınız?"
122
"Son derece özel bir durumla karşı karşıya olduğumuz bir gerçek. Ziyaretimiz, belki de sır perdesini biraz aralamamıza yardımcı olur. Ölü adamın elindeki kâğıdın özellikle önemli olduğu konusunda hemfikiriz, değil mi Müfettiş; zavallı adamın ölüm saatinin yazılı olması bir tesadüf olamaz."
"Bu bir ipucu olmalı Bay Holmes."
"Kesinlikle. O notu yazan her kimse, William Kirwan'ın o saatte yatağından kalkmasını sağladı. Ama o kâğıdın geri kalanının nerede olduğunu merak ediyorum doğrusu."

ilhanx

"Onu bulmak umuduyla adamın çevresini çok dikkatli bir şekilde aradım," dedi Müfettiş.
"Ölü adamın elinden yırtılarak alınmış. Birilerinin bu kâğıdı ele geçirmek konusunda çok hevesli olduğu açıkça görülüyor ve bu da pek tabii ki suçlunun kimliğinin o notta yazılı olduğunun kanıtıdır. Peki, suçlu o kâğıdı ele geçirdiğinde ne yaptı sizce? Büyük ihtimalle cebine soktu ve küçük bir köşesinin cesette kalmış olduğunu da asla fark etmedi. Kâğıdın geri kalanına ulaşabilmemiz durumunda, bilmecemizin büyük bir kısmımn çözülmüş olacağı kesin."
"İyi ama suçluyu yakalamadan cebini nasıl bulacağız?"
"Akıl yürütmek boşuna değildir. Her neyse, çok açık olan başka bir nokta daha var. Notun William'a birinin vasıtasıyla gönderilmiş olduğu kesin. Notu yazan adamın onu teslim etmiş olması mümkün değil; çünkü böyle bir durumda notunu pek tabii ki sözlü olarak da iletebilirdi. Öyleyse notu kim teslim etti? Yoksa posta yoluyla mı gelmişti?"
"Ben bunu araştırdım," dedi Müfettiş. "William'a, dünkü posta dağıtımında bir mektup gelmiş. Zarfı kendi yok etmiş."
"Mükemmel!" diye bağırdı Holmes, Müfettişin sırtını sıvazlayarak. "Postacıyla görüşmüşsün. Seninle çalışmak büyük bir zevk doğrusu. Neyse, işte geldik. Hadi siz de gelin Albay, size suç mahallini göstermek istiyorum."
Öldürülen adamın yaşamış olduğu şirin kulübenin yanından geçtik ve meşe ağaçlarıyla çevrili bir yoldan ilerleyerek şahane bir konağa vardık. Holmes ve Müfettiş bizi evin yanından dolaştı-

rip, yola bakan çalılarla çevrili geniş bir bahçesi olan yan girişe kadar götürdüler. Mutfak kapısında bir polis memuru duruyordu.
"Kapıyı açın bayım," dedi Holmes. "Şimdi, genç Bay Cunningham adamların güreştiklerini gördüğünde bu merdivenlerde duruyormuş, ki adamlar da şu anda bizim durduğumuz yerdey-mişler. Yaşlı Bay Cunningham ise şu pencereden bakıyormuş -soldan ikinci pencere - ve katilin, şuradaki çalının hemen solundan kaçtığını görmüş. Ardından Bay Alec koşup yaralı adamın yanına çömelmiş. Toprak çok sert olduğu için bizi yönlendirecek herhangi bir iz yok ne yazık ki." Holmes konuşurken, i-ki adam evin köşesinden dönüp bahçe patikasında bize doğru ilerlemeye başladı. İlki, güçlü hatlara sahip kırışık bir yüzü ve üzgün bakışları olan yaşlıca bir adamdı; ikincisiyse parlak gülümsemesi ve gösterişli kıyafetleriyle, gelişimizin karanlık sebebinin yarattığı ortama hiç uymayan yakışıklı bir delikanlıydı. "Demek hâlâ buradasınız," dedi genç adam, Holmes'a. "Siz Londralıların şehir dışında çalışmadıklarını düşünürdüm. Gördüğüm kadarıyla pek aceleci değilsiniz."
"Oh, bize biraz zaman tanımalısınız," dedi Holmes neşeyle. "Buna ihtiyacınız var zaten," dedi genç Alec Cunningham. "Hâlâ herhangi bir ipucu olmadığına göre."
"Sadece bir tane var," diye cevap verdi Müfettiş. "Düşündük ki şeyi bulabilirsek - Aman Tanrım, Bay Holmes! Neler oluyor?" Zavallı dostumun yüzü birden korkunç bir hal almıştı. Gözleri yuvalarında yukarı dönmüş, kolları, bacakları acıyla kasılmaya başlamıştı. Birden, boğuk bir inlemeyle yüzüstü yere kapaklandı. Durumundaki ani değişiklikten ve krizin şiddetinden endişeye kapılarak, onu mutfağa soktuk ve büyük bir sandalyeye oturttuk. Arkasına yaslanmış halde bir kaç dakika zorlukla nefes aldıktan sonra, zayıflığı için üzgün ve utanmış görünerek yeni: den ayağa kalktı.
"Watson size ciddi bir hastalığın pençesinden daha yeni kurtulduğumu anlatabilir," diye konuştu. "Ani sinir krizlerine girmem gayet doğaldır herhalde."
"Sizin için arabamı hazırlatıp eve dönmenize yardımcı ola-
bilirim," dedi yaşlı Cunningham.
"Hazır buraya kadar gelmişken, emin olmak istediğim bir nokta var. Bunu kolaylıkla ispatlayabiliriz."
"Nedir?"
"Şu var ki, ölen adamcağızın buraya gelişi, hırsızın evinize girmeden önceye değil girdikten sonraya da denk gelmiş olabilir. Kapı zorlanarak açılmış olduğu halde soygunun hiç gerçekleşmediği konusunda inancınız tam gibi görünüyor."
"Bence her şey ortada," diye homurdandı Bay Cunningham. "Sonuçta oğlum daha yatmamıştı ve birileri evin içinde dolaşsa bunu herhalde duyardı."
"Oğlunuz tam olarak nerede bulunuyordu?"
"Yatak odamın hemen yanındaki giyinme odasında pipo içiyordum."
"Odanın penceresi hangisi?"
"Babammkinin yanında; en soldaki."
"İkinizin de lambaları yanıktı sanırım?"
"Elbette."

ilhanx

"Burada, üzerinde durulması gereken çok önemli birkaç nokta var," dedi Holmes gülümseyerek. "Bir hırsızın - daha öncesinden de tecrübesi olan bir hırsızın - aile üyelerinin ikisinin de ayakta olduğunu gösteren ışıklı bir eve girmeyi istemesi sizce de garip değil mi?"
"Herhalde çok soğukkanlıydı."
"Tabii, eğer garip bir olayla karşı karşıya olmasaydık cevapları bulmak için size sormak zorunda kalmayacaktık zaten," dedi Genç Alec. "Ama William tarafından yakalanmadan önce adamın evi soymuş olabileceğiyle ilgili düşüncenize gelince, bunu çok garip buldum doğrusu. Ortalığı dağınık halde bulup çaldığı şeyleri fark etmez miydik?"
"Ne olduklarına göre değişir," dedi Holmes. "Çok özel bir hırsızla karşı karşıya olduğumuzu unutmayın. Üstelik farklı bir çalma stili var. Örneğin, Acton'lardan aldıklarını bir düşünün -nelerdi? - bir yün yumağı, bir kâğıt ağırlığı ve bir sürü garip şey daha."
124
125
"Neyse, aslını isterseniz sizin elinize bakıyor gibiyiz, Bay Homes," dedi yaşlı Cunningham. "Sizin ya da Müfettişin öneneceği her şeyi harfiyen yerine getireceğimizden emin olabilirsiniz."
"İlk olarak," dedi Holmes, "bir ödül koymanızı istiyorum -bu sizin tarafınızdan gelmeli çünkü resmi daireler miktar konusunda anlaşmakta pek hızlı değildirler. Buraya bir form taslağı hazırladım, eğer imzalamanız mümkünse... Elli sterlin yeterli bir miktar olacaktır bence."
"Seve seve beş yüz de verirdim," dedi J.P, Holmes'un ona doğru uzatmış olduğu kâğıt ve kalemi alarak.
"Ama bunlar pek doğru gözükmüyor," diye ekledi, kâğıdın, içeriklerine bakarken. "Aceleyle yazdım."
"Bakın şöyle başlamışsınız, 'Salı sabahı, bire çeyrek kala korkunç bir olay yaşandı," ve saire. Asimi isterseniz on ikiye çeyrek kala olacaktı."
Bu hata beni çok üzdü çünkü Holmes'un böyle dikkatsizliklere ne kadar alındığını bilirdim. Kesinlik kazanmış konularda asla yanılmamak en önemli özelliklerinden biriydi, ama hastalığı onu sarsmıştı ve bu küçücük olay, henüz kendine gelememiş olduğunun kanıtıydı. Müfettiş kaşlarını çatmış bir halde ve şaşırmış bir ifadeyle ona bakarken Alec Cunningham da kahkahalarla gülüyordu ve dostum, çok utanmış ve rahatsız olmuşa benziyordu. Yaşlı adam hatayı düzeltti ve kâğıdı Holmes'a geri verdi.
"En kısa zamanda basılmasını istiyorum," dedi, "bence fikriniz mükemmel."
Holmes kâğıdı katlayıp dikkatle cep kitabının içine koydu. "Ve şimdi," dedi, "evi hep beraber dolaşıp şu garip hırsızın gerçekten de bir şey çalıp çalmadığından emin olsak iyi olur."
Dolaşmaya koyulmadan önce, Holmes zorlanmış olan kapıyı dikkatlice inceledi. Büyük bir bıçak ya da tornavidanın araya sokulmuş olduğu belliydi, kilit itilerek açılmıştı. Tahtadaki izleri açık ve net bir şekilde görebiliyorduk.
"Demek sürgü kullanmıyorsunuz?" dedi Holmes, soru sorarcasına.
126
"Buna hiç bir zaman gerek duymadık."
"Köpeğiniz de mi yok?"
"Var, ama evin öbür tarafında zincirli."
"Hizmetçiler saat kaçta yataklarına çekiliyor?"
"Gece on civarında."
"Herhalde William da o saatte yatıyordu, öyle değil mi?"
"Evet."
"Bu özel gecede ayakta olması da oldukça garip bir durum. Neyse, şimdi bize evinizi gezdirme nezaketini gösterirseniz çok memnun olurdum Bay Cunningham."
Çatallaşarak mutfaklara açılan taş kaplı bir koridorun sonundaki tahta merdivenden çıkarak konağın ilk katma geldik. Merdivenin tepesine vardığımızda, giriş salonuna giden daha süslü ikinci bir merdiven çıktı karşımıza. Buradan ikinci kata çıktık ve bir oturma odasıyla Bay Cunningham ve oğlununkinin de dahil olmak üzere bir çok yatak odasının bulunduğu bir koridora geldik. Holmes yavaşça ilerliyor, konağın mimarisini inceliyordu. Yüz ifadesinden bir iz peşinde olduğunu arılayabiliyordum, ama düşüncelerinin hangi yönde geliştiği konusunda en u-fak bir fikrim yoktu.
"Sevgili beyefendi," dedi Bay Cunningham biraz sabırsızlanarak, "bu son derece gereksiz değil mi? Şu merdivenlerin sonundaki oda benimki ve onun ötesindeki de oğlumun. Bir hırsızın buraya kadar bizim haberimiz olmadan çıkması sizce mümkün olabilir miydi gerçekten?"
"Sanırım dönüp yeni bir izin peşine düşmelisiniz," dedi oğlu alay dolu bir gülümsemeyle.
"Yine de beni birazcık daha eğlendirmenizi isteyeceğim. Yatak odalarının pencerelerinden evin önünün nasıl göründüğünü bilmek isterim örneğin. Anladığım kadarıyla, burası oğlunuzun odası, öyle mi?" - odanm kapısını iterek açtı - "ve şurası da, yanılmıyorsam, alarmı duyduğunda, oturmuş piposunu içtiği

ilhanx

oda olmalı. O odanın penceresi nereye bakıyor acaba?" Yatak odasından geçerek ikinci odaya giden kapıyı açtı ve etrafına bakındı.
127
"Umarım artık tatmin olmuşsunuzdur," dedi Bay Cunningham kaba bir sesle.
"Teşekkür ederim, sanırım görmek istediğim her şeyi gördüm."
"Öyleyse gerçekten gerekliyse benim yatak odama da gidebiliriz."
"Eğer çok zahmet olmayacaksa, bunu çok isterim." J. P. omuzlarını silkti ve bizi sade döşenmiş sıradan bir oda olan kendi yatak odasına götürdü. Adam pencereye doğru ilerlerken Holmes adımlarını yavaşlatarak, ikimizin diğerlerinin arkasında kalmamızı sağladı. Yatağın bir ucunda portakallarla dolu bir tabak ve bir sürahi su duruyordu. Onun yanından geçtiğimizde. Holmes beni şaşkına çevirerek üzerime yaslandı ve kasti bir şekilde tabakla sürahiyi yere devirdi. Cam, yere çarptığı anda bin parçaya ayrıldı ve meyveler odanın dört bir yanına yuvarlandı.
"Bu kadar dikkatsiz olabildiğine inanamıyorum Watson," dedi soğukça. "Bak, sakarlığın halıyı ne hale getirdi."
Kafam karışmış bir halde meyveleri toplamak için yere eğildim, çünkü dostumun bir nedenden dolayı bu suçu üstlenmemi istediğini anlamıştım. Diğerleri bana katılıp sehpayı düzeltti.
"Hey," diye bağırdı Müfettiş, meyvelerin hepsini sonunda topladığımızda, "Holmes nereye kayboldu?"
Holmes görünürde yoktu.
"Bir dakika burada bekleyin," dedi genç Alec Cunningham. "Adamcağız pek normal değil bana sorarsanız. Benimle gel baba, gidip onu bulalım."
Odadan koşar adımlarla çıkıp, beni ve Müfettişi şaşkınlık içinde birbirimize bakar halde bıraktılar.
"Söylediklerim için beni bağışlayın, ama Bay Alec'e katılmadan edemeyeceğim," dedi resmi görevli. "Belki de rahatsızlığının bir etkisi vardır, ama bana daha çok..."
Cümlesi, imdat çığlıklarıyla yarıda kesildi. "İmdat! İmdat! Adam öldürüyorlar!" Büyük bir dehşetle, bağıranın Holmes ol-
128
duğunu anladım. Odadan fırlayıp koridora çıktım. Artık anlamsız, boğuk seslere dönüşmüş olan çığlıklar, ilk olarak girdiğimiz odadan geliyordu. Hızla oraya koştum, oradan da arkasındaki odaya daldım hışımla. Cunninghamların ikisi Sherlock Holmes'un üzerine abanmıştı; genç olanı onu iki eliyle boğmaya çalışırken, yaşlı olanı da bileğini büküyormuş gibi görünüyordu. Bir saniye içinde adamları Holmes'un üzerinden çektik. Dostum büyük bir çabayla ayağa kalktı. Yüzü kireç rengine bürünmüştü ve son derece bitkin olduğu her halinden belliydi.
"Bu adamları tutuklayın Müfettiş," dedi, bir yandan da nefes almak için uğraşırken.
"Ne gerekçeyle?"
"Arabacı William Kirwan'in katilleri olmaları gerekçesiyle."
Müfettiş, Holmes'a bir süre anlamsız anlamsız baktı. "Oh, hadi ama Bay Holmes," dedi sonunda, "şaka yapıyorsunuz, öyle değil..."
"Sus adam, suratlarına baksana şunların!" diye bağırdı Holmes sinirle.
Daha önce suçlu oldukları bu kadar belli olan iki insanı gördüğümü kesinlikle hatırlamıyorum. Yaşlı adamın normalde sert olan yüz ifadesi bomboş bir hal almıştı. Oğlununsa tüm o etkileyici cafcafı kaybolmuş, yakışıklılığını bozan tehlikeli bir canavarm öfkesi parıldar olmuştu koyu renkli gözlerinde.
Müfettiş hiç bir şey söylemeden kapıya çıkıp düdüğünü öttürdü. İki polis memuru koşarak geldi.
"Başka çarem yok Bay Cunningham," dedi. "Bütün bunların büyük bir hata olduğunun ortaya çıkacağından eminim ama anlamalısınız ki... Ah, şunu bırakır mısın? Bırak şunu!" Elini hızlıca uzatarak, genç adamın ateşlemek üzere olduğu silahı gürültüyle yere düşürdü.
"Bunu sakla," dedi Holmes, ayağını silahın üzerine koyarak, "mahkemede faydasını göreceksin. Ama asıl istediğimiz şey buydu." Küçük, buruşmuş bir kâğıt parçasını salladı havada.
"Notun geri kalanı!" diye bağırdı Müfettiş heyecanla.
"Kesinlikle."
129
"Peki neredeydi?"
"Olduğundan emin olduğum yerde. Bütün meseleyi az sonra açıklayacağım. Albay, samrım siz ve Watson artık dönebilirsiniz. En geç bir saat içinde size katılmış olacağımdan eminim. Müfettişle beraber tutuklulara soracaklarımız bir şeyler var daha, ama öğlen yemeğinde dönmüş olurum."
Sherlock Holmes sözünde duran bir adam olduğunu gösterdi; saat bire gelirken Albayın kitaplığında bize katıldı. Yanında, kısa boylu yaşlıca bir adam vardı. İlk soygunun yapılmış olduğu evin sahibi Bay Acton'du bu.

ilhanx

"Bu küçük meseleyi sizlere aydınlattığımda onun da yanımda olmasmı istedim," dedi Holmes, "çünkü doğal olarak ayrıntıları çok ilginç bulacaktır. Sevgili Albay, umarım benim gibi yerinde oturamayan bir adamı kapıdan içeri aldığınız anı lanetlerle anmıyorsunuzdur."
"Tam tersi," diye cevap verdi Albay sıcak bir gülümsemeyle, "çalışma stilinizi yakından görmüş olma şerefine eriştiğim için kendimi şanslı hissediyorum. Beklentilerimi birazcık aştıklarını itiraf ediyorum ve sonucu anlamaktan tamamen aciz kaldığımı da. Henüz tek bir ipucu dahi görmüş değilim."
"Korkarım açıklamam aklınızı biraz karıştırabilir, ama yöntemlerimi, Watson'dan ya da onlarla ilgilenecek kadar zeki gördüğüm insanlardan saklamak hiç bir zaman huyum olmadı. Ama genç adamın odasında yaşadığım boğuşmadan sonra oldukça bitkin olduğum için, önce brendinizden biraz alacağım Albay. Son zamanlarda kendimi biraz fazla zorladım."
"Umarım şu krizlerden birini daha geçirmediniz."
Sherlock Holmes içten bir kahkaha attı. "O konuya da geleceğiz," dedi. "Her şeyi sırasıyla anlatacağım ki bu karara varmamı sağlayan noktalar iyice açıklığa kavuşsun. Kaçırdığınız bir ayrıntı olursa lütfen beni uyarın.
"Dedektiflik mesleğinde, bir dizi verinin içinden hangilerinin birbirlerine bağlı olduğunun ayırımına varabilmek son dere-

ce önemlidir. Aksi takdirde, enerji ve dikkatini olaya yoğunlaştırmak yerine dağıtmak zorunda kalırsın. Neyse, bu davada en başından beri kuşku duymadığım bir şey vardıysa, o da çözümünün, ölü adamın elinde bulunan yırtık notta gizli olduğuydu.
"Bu konuya değinmeden önce bir noktaya dikkatinizi çekmek isterim; genç Bay Alec'in ifadesinin doğru olduğunu varsayarsak, yani katil, William Kirwan'i vurduktan hemen sonra kaçtıysa, o zaman söz konusu kâğıdı ölü adamın elinden çeken kişi o olamazdı. Ve kâğıdı alan katil değildiyse, Alec Cunning-ham'ın kendisi olmalıydı, çünkü yaşlı babası aşağı inene kadar hizmetçilerden bir çoğu olay yerine varmıştı bile. Bu basit bir çıkarımdır ve Müfettişin bunu gözden kaçırmasının sebebi, baştan beri konağın sahiplerinin yaşanan olayla herhangi bir ilgilerinin olmadığı inancıyla hareket etmesiydi. Ben hiç bir zaman ön yargılarla hareket etmemeyi öğrendim ve sadece sağlam bir temele oturmuş bilgilerin peşinden giderim. Böylece araştırmanın en başında, Alec Cunningham'ın bu karanlık meseledeki rolünü merak eder buldum kendimi.
"Müfettişin bize verdiği küçük kâğıt parçasını dikkatle incelemekle işe başladım; daha büyük ve son derece özel bir sayfadan yırtılmış olduğu açık açık belli oluyordu. Aim, işte burada. Tuhaflığı sizin de gözünüzden kaçmamıştır."
"Gerçekten de biraz alışılmadık bir görüntüsü var," dedi Albay.
"Sevgili bayım," diye bağırdı Holmes, "iki ayn kişi tarafından yazılmış olduğu gün gibi ortada. 'Çeyrek' ve 'belki' kelimelerindeki e harflerinin, 'öğren' ve 'on ikiye' kelimelerindeki e harflerinden çok daha güçlü olduğuna dikkatinizi çekmek isterim. Bu dört kelimeyi analiz ederek 'kala' ve 'belki' kelimelerinin güçlü bir el yazısı olan biri tarafından; 'saat' ve 'öğren' kelimelerininse daha zayıf bir el yazısı olan biri tarafından yazılmış olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz."
"Vay canına, gözümüzün önündeymiş," diye atıldı Albay heyecanla. "İki adam ne diye böyle tuhaf bir şekilde mektup yazsınlar acaba?"

"Kötü bir iş olduğu belli; diğerine güvenmeyen adamlardan biri, mektubu böyle hazırlayarak her ne yapılacaksa ikisinin de suçu eşit derece üstlenmelerini garanti altına almak istemiş olmalı. Şimdi, adamların bu işteki yerlerine gelince; 'kala' ve 'belki' kelimelerini yazanın olayı planlayan kişi olduğu belli."
"Bunu nasıl anlıyorsunuz?"
"El yazılarını kullanıp bir kişilik tahlili yaparak da bu sonuca varabileceğimiz gibi, teorimizi desteklemek için daha da önemli bir ipucu var elimizde. Kâğıt parçasını dikkatle incelerseniz, güçlü el yazışma sahip olan adamın, kelimelerini önce yazmış olduğunu ve diğer adamın kelimeleri için boşluklar bırakmış olduğunu fark edeceksiniz. Bu boşluklar bazı yerlerde yeteri kadar uzun olmamış ve ikinci adam, kelimelerini sığdırabilmek için bazılarını küçük yazmak zorunda kalmış. Kelimelerini önce yazan adamın olayı planladığını böylece anlayabiliyoruz."
"Mükemmel!" diye haykırdı Bay Acton. "Ama son derece basit bir çıkarım," dedi Holmes. "Şimdi çok önemli bir noktaya geliyoruz. El yazısından hareket ederek, kişinin yaşının aşağı yukarı belirlenebileceğini bilmiyor olabilirsiniz. Bu genellikle mümkün. Genellikle diyorum, çünkü sağlığın bozuk olması ve fiziksel zayıflıklar, genç bir insanın yazışım, yaşı ilerlemiş olan insanların yazısına benzetecektir. Her neyse, bizim kâğıtta, kalın ve güçlü el yazısını, zayıflamış olan diğeriyle kıyaslayarak hareket edecek olursak, adamlardan birinin genç, diğerininse yaşlı olduğu sonucuna ulaşabiliriz." "Mükemmel!" diye haykırdı Bay Acton yeniden. "Daha da ilginç olan son bir nokta daha var. Bu iki farklı el yazısının ortak bir yanlan var.

ilhanx

Aralarında bir kan bağı bulunan iki kişiye ait. Siz de bunu, kullandıkları 'e' harflerinin benzerliklerinden anlamış olabilirsiniz, ama ben pek çok küçük noktada aynı şeyi görebiliyorum. Bu iki yazının aynı aileye mensup iki kişiye ait olduğuna kuşkum yok. Şu anda size sadece bu küçük kâğıt parçasından çıkardığım sonuçları aktarıyorum, size değil de profesyonel araştırmacılara ilginç gelecek yirmi üç ayrı

nokta daha mevcut. Bunlardan hareketle, Cunningham'ların, baba ve oğul olarak bu mektubu yazmış oldukları sonucuna vardım.
"Bu kadar ilerlemişken, ikinci adımım, suçun ayrıntılarını araştırmak oldu tabii. Müfettişle beraber konağa gittim ve görmem gereken her şeyi gördüm. Ölü adamın yarası, hiç kuşku yoktu ki, yaklaşık yirmi metre öteden ateşlenmiş bir silahla açılmıştı. Adamın giysilerinin üzerinde hiç toz, toprak olmadığı için, Alec Cunningham'ın adamların boğuştuğuyla ilgili yalan söylemiş olduğunu hemen anladım. Baba ve oğul, adamın kaçtığı yerle ilgili aynı ifadeyi vermişti, ama orayı incelediğimde, ki tam da orada çamurlu bir çukur bulunuyordu, herhangi bir ayak izine rastlayamadığım için Cunningham 'ların yine yalan söylemiş olduklarından kuşkum kalmadı. Hırsız konusu tamamıyla uydurmaydı.
"Bu kadarını anladıktan sonra, suçun gerekçesini bulmam gerekiyordu. Bu durumda, öncelikle Bay Acton'lardaki ilk soygunu düşündüm. Albayın bize söylediği bir şeyden dolayı, Bay Acton ve Cunningham'ların arasında bir mahkeme davasimn sürdüğünü biliyordum. Kitaplığınızı soymalarının nedeninin, davada işlerine yarayabilecek bir doküman buhna umuduyla olduğunu hemen anladım."
"Evet, tam olarak öyle," dedi Bay Acton. "Amaçlarından bir kuşkum yok. Şu anda üzerinde yaşadıkları topraklarının yarısının bana ait olduğunu ispatlayabilirim ve o tek kâğıdı bula-bilselerdi - onu neyse ki avukatlarımın kasasında saklı tutuyorum - herhalde dava düşerdi."
"İşte bu kadar," dedi Holmes gülümseyerek. "Tehlikeli ve sonuçsuz bir girişim olduğu ortada ve bana kalırsa, fikir Bay Alec'e aitti. Aradıklarını bulamayınca, şüphe uyandırmamak için sıradan bir soygun sahnesi yaratmaya çalışarak ellerini geçirebildikleri her şeyi götürdüler. Bunların hepsi apaçık ortadaydı, ama bilemediğim bir kaç nokta vardı hâlâ. Peşinde olduğum şey, o notun geri kalan kısmıydı. Alec'in onu ölü adanun elinden yırtıp sabahlığının cebine soktuğundan emindim. Başka

nereye koyabilirdi ki? Tek sorun hâlâ orada bulunup bulunmadığıydı. Bu sorunun cevabını bulmak için bir girişimde bulunmaya değerdi ve böylece hepimiz eve girdik.
"Hatırlayacağınız gibi, Cunningham'lar bizi mutfak kapışırım önünde karşıladılar. Pek tabii ki kâğıdın varlığından haberdar olmamaları gerekiyordu, aksi takdirde hiç vakit kaybetmeden geri kalanını yok edeceklerdi. Müfettiş, nota verdiğimiz önemi açıklamak üzereydi ki ben ilginç bir şekilde kriz geçirerek yere düştüm ve konuşmanın yönünü değiştirmeyi başardım."
"Aman Tanrım!" diye bağırdı Albay gülerek, "Yoksa rol yaptığını mı söylemeye çalışıyorsun? Bir de o kadar endişelen-miştik!"
"Mesleki bilgilerime dayanarak son derece başarılı olduğunu söylemeliyim," diye bağırdım, her gün bilmediğim yeni bîr yönünü göstererek beni sürekli şaşırtan adama hayran gözlerle bakarak.
"Genellikle işe yarayan bir sanattır," dedi Holmes. "Kendime geldiğimde, bu konudaki uyanık davranışımla övündüğümü itiraf etmeliyim, Bay Cunningham'a, 'on iki' yazdırmayı başardım. Böylece elimizdeki kâğıdın üzerindeki 'on iki' kelimesiyle bir kıyas da yapabildim."
"Tanrım, ne kadar da aptalmışım," diye afalladım. "Zayıflığım için nasıl endişelendiğini gördüm," diye güldü Holmes. "Sana o şekilde acı verdiğim için üzgünüm Watson. Neyse, beraberce üst kata çıktığımızda kapının arkasında asılı duran sabahlığı gördüğüm için küçük sehpayı devirerek dikkatlerini bir süreliğine başka yöne çekmeyi başardım, sonra da sabahlığın ceplerini karıştırmaya gittim. Gerçekten de tam beklediğim yerde bulduğum kâğıdı henüz elime geçirmiştim ki Cunningham'larm ikisi üzerime çullandı. Sizin yardımınız olmasa beni öldürürlerdi kuşkusuz. Şu anda bile, o genç adamın elini boğazımda hissediyorum ve babası elimdeki kâğıdı almaya çalışırken büktüğü bileğim hâlâ ağrıyor. Her şeyi anladığımı görebiliyorlardı ve kendilerini tamamen güvende hissederler-

ken birden suçlanacaklarını anladıklarında paniğe kapıldıkları bir gerçek.
"Siz gittikten sonra Bay Cunningham'la küçük bir sohbetimiz oldu; onları suç işlemeye iten sebebi tam olarak öğrenmem gerekiyordu. Bay Cunningham süt dökmüş kediye dönmüştü, a-ma oğlu için aynı şeyi söylemek güç; silahına bir ulaşabilse, herhangi birimizin kafasını uçurmaya çekinmeyecek bir canavardı adeta. Bay Cunningham kaybettiğini anlayıp her şeyi anlatmaya başladı. Görünüşe göre William, Acton'Iara soyguna gittikleri gece iki patronunu gizlice takip etmiş ve ardından da, her şeyi açıklayacağını anlatan şantaj mektupları yollamaya başlamış. Genç Bay Alec, o türden oyunlara gelmeyecek tehlikeli bir adam. Kasabanın soyguncu korkusunu, onları tehdit e-den adamdan kurtulmak için bir fırsat olarak görmek, açıkçası dahiyaneydi onun açısından. William kandırıldı ve hatasını hayatıyla ödedi. Babayla oğul

ilhanx

bütün kâğıdı ele geçirebilmiş ve detaylara biraz daha dikkat etmiş olsa, suçları büyük bir ihtimalle hiç bir zaman ortaya çıkmayacaktı."
"Peki ya not?" diye sordum.
Sherlock Holmes, bizim notla kâğıdın geri kalanını birleştirip önümüze koydu.
Saat on ikiye çeyrek kala Doğu kapısına gelirsen belki de seni çok şaşırtacak bir şey bulacaksın ve bunun hem sana hem de Anne Morrison'a büyük faydasının olduğunu göreceksin. Ama kimseye bundan bahsetme.
"Aşağı yukarı böyle bir şey bulmayı beklemiştim zaten," dedi Holmes. "Henüz Alec Cunningham, William Kirwan ve Annie Morrison'un arasındaki bağlantıyı bilmiyoruz tabii, ama sonuçlar, bize tuzağın işe yaradığını göstermiş buluyor. Eminim 'g'lerin kuyruklarında ve 'p' harflerindeki üstünlük duygusunu
135
görmekten siz de zevk almışsımzdır. Yaşlı adamın 'a' harflerinin şekilsiz olması oldukça karakteristik. Watson, şehir dışındaki tatilimiz, bence son derece başarılı oldu. Yarın, Baker Sokağı'na çok daha enerjik ve tazelenmiş olarak döneceğim kesin."
ALBAYIN ÖLÜMÜ
136
Evleneli henüz bir, kaç ay olmuştu. Sıcak bir yaz akşamında şöminemin başında oturup günün son piposu eşliğinde bir roman okumaya çalışıyordum. Çok yorucu bir gün geçirmiştim ve uyumamak için kendimi zor tutuyordum. Karım üst kata çıkmıştı bile. Hol kapısının kilitlendiğini duyduğumda hizmetçilerin de yataklarına çekildiklerini anlamıştım. Koltuğumdan kalkmış, pipomun küllerini boşaltıyordum ki birden kapının zili çaldı.
Saate baktım. On ikiye çeyrek vardı. Bu kadar geç bir saatte gelen kişi bir misafir olamazdı. Herhalde bir hasta, belki de bütün geceyi ayakta geçirmemi gerektirecek bir yaralı. Yorgun bir yüzle hole çıktım ve kapıyı açtım. Kapıda duran, Sherlock Holmes'tan başkası değildi.
"Ah, Watson," dedi. "Seni ayakta yakalayabildiğime çok sevindim."
"Sevgili dostum, lütfen içeri gel."
"Şaşırmış görünüyorsun ve bu gayet doğal tabii. Anladığım kadarıyla karşında bir hasta değil de beni bulduğun için rahatlamışsın da! Hım! Hâlâ bekarlık günlerindeki gibi o Arkadya karışımını içiyorsun demek! Ceketinin üzerindeki külü nerede görsem tanırım. Üniforma giymeye yabancı olmadığın çok belli. Mendilini cebinde taşıma alışkanlığından vazgeçmezsen hiç bir zaman gerçek bir özel doktor olduğunu düşünmeyecek insanlar. Bu gece bana evinde bir yer ayarlaman mümkün mü acaba?"
"Memnuniyetle."
"Bir kişilik misafir odanın oluğunu söylemiştin ve şu anda evde bir misafirinin kalmadığını görebiliyorum. Portmanton öyle ima ediyor en azından."
"Kalırsan son derece mutlu olacağım."
139
"Teşekkür ederim. Öyleyse boş odanı alacağım. Evine bir tesisatçının adımını atmış olduğunu görmek beni üzdü. Genellikle kötüye işarettir. Su boruları değildir umarım?"
"Hayır, gaz."
"Ah! Yer döşemesinde ayakkabısından iki çivi izi bırakmış da; bak, tam ışığın vurduğu yerde. Hayır, teşekkür ederim, Wa-terloo'da akşam yemeği yedim, ama seninle bir pipo tüttürmek-ten memnuniyet duyarım."
Ona tütün kutusunu uzattım ve bir süre tek kelime etmeden karşılıklı oturarak pipolarımızı içtik. Çok önemli bir iş olmadığı takdirde bu saatte bana gelmeyeceğini biliyordum, onun için sessizce oturup konuya gelmesini bekledim.
"Mesleki açıdan oldukça meşgul günler geçirdiğini görebiliyorum," dedi bana bakarak.
"Evet, çok dolu bir gün geçirdim," diye cevap verdim. "Sana çok saçma gelebilir," diye ekledim, "ama bunu nereden anladığını gerçekten merak ettim."
Holmes kendi kendine güldü.
"Alışkanlıklarını bilmek gibi bir avantajım var sevgili Watson," dedi. "Gitmen gereken yer yakındaysa yürürsün, daha uzaktaysa bir araba kullanırsın. Ayakkabılarının, kullanılmış olmakla beraber kirli olmadıklarını gördüğümde, bu günlerde arabaya başvuracak kadar çok işinin olduğunu anlayabiliyorum."
"Tek kelimeyle mükemmel!" diye atıldım.
"Sıradan bir gözlem," dedi. "Gözlemcinin, karşısındaki insana olağanüstü gelen bir sonuç çıkarabileceği durumlardan biri bu; o da, sırf diğeri, gözlemin temelini oluşturan o küçük ayrıntıları unuttuğu için. Aynı şeyi, senin küçük yazıların için de söylemek mümkün sevgili dostum; okurlarınla paylaşmayıp kendi elinde tuttuğun ayrıntılardan dolayı değerini kaybettiklerini düşünürsen haklı olduğumu göreceksin. Şimdi, şu anda, o okurların durumundayım, çünkü elimde, karmaşıklığıyla insan beynini büyüleyen en garip ve

ilhanx

olağanüstü vakalardan birinin ipuçlarını tutuyorum, ama teorimi ispatlayacak olan gerekli verileri bulamıyorum. Fakat bulacağım Watson, bulacağım! Kuşkun ol-
140
masın!" Gözlerinde hafif bir ateş belirdi ve yanakları kızardı. Ama bu çok kısa sürdü. Yeniden baktığımda, yüzü eski haline dönmüştü; bir çok insanın onu bir insan değil de bir makine olarak nitelendirmesini sağlayan o sert, adeta duygusuz ifade yeniden kaplamıştı yüzünü.
"Problemin oldukça ilginç yönleri var," dedi. "Hatta, olağanüstü ilginç yönler desem daha iyi olacak. Olayı zaten araştırmış bulunuyorum ve sanırım çözümüne oldukça yakınım artık. Bu son adımda bana eşlik edersen, bana çok faydan dokunacağından eminim."
"Bu bana mutluluk verir."
"Yarın Aldershot'a kadar gelmen mümkün olabilir mi acaba?"
"Jackson'un benim yerine bakabileceğinden kuşkum yok."
"Çok iyi. Saat 11.10'da Waterloo'dan hareket etmek istiyorum."
"Hazırlanmam için o kadar süre haydi haydi yeter."
"Güzel. Çok fazla uykun yoksa, sana olayı ve yapmamız gerekenleri genel hatlarıyla anlatayım."
"Sen gelmeden önce uykum vardı, ama şu anda iyice uyanmış durumdayım."
"Önemli noktaları atlamadan hikâyeyi kısaltacağım. Büyük bir ihtimalle olayla ilgili bir şeyler okumuş bile olabilirsin. Aldershot'ta yaşayan ve Royal Mallows'ta görevli olan Albay Barclay cinayetini araştırıyorum."
"Olayla ilgili hiç bir şey duymamıştım."
"Bu gayet doğal, olay henüz iki günlük. Her neyse, durum genel olarak şöyle;
"Royal Mallows, senin de bildiğin gibi İngiliz ordusunun en ünlü İrlanda alaylarından biridir. İsyan'da da Kırım'da da harikalar yaratmış ve ondan beridir bir karışıklık çıktığında admdan söz ettirmeyi bilmiştir. Pazartesi gecesine kadar, alayın başında korkusuz Albay Barclay vardı. Orduda sıradan bir er olarak işe başlamasına rağmen, İsyan sırasmdaki cesaretinden dolayı subaylığa yükselen ve bir zamanlar arkadaşlarıyla omuz omuza dövüşmüş olduğu alayın başına geçen bir adam.
141
"Albay Barclay çavuş olduğu zamanlarda evlenmişti ve karısı - evlenmeden önce soyadı Devoy'muş - aynı müfrezede başçavuş olan bir adamın kızıydı. Dünya evine girdiklerinde, gençler - ki o zamanlar henüz gençtiler - tahmin de edebileceğin gibi bir süre için uyumsuzluk yaşamışlar. Ama görünüşe bakılırsa çabucak toparlanmışlar ve Bayan Barclay, anladığım kadarıyla, tıpkı meslektaşları tarafından saygı duyulan kocası gibi, alaydaki bayanların arasında her zaman oldukça popüler olmuş. Şunu da ekleyebilirim son derece güzel bir kadınmış ve şimdi bile, otuz yıl süren bir evlilikten sonra dahi, hâlâ kraliçeler kadar çarpıcı bir görünüşe sahip.
"Albay Barclay ve karısı son derece mutlu bir tablo çizmiş bugüne kadar. Binbaşı Murphy - bu bilgilerin çoğunu bana ileten kişi - çiftin anlaşamadıkları bir konunun olmadığım ısrarla belirtiyor. Genel olarak bakıldığında, Barclay'in, karısına olan bağlılığı, karısının kendisine hissettiği bağlılığa nazaran daha bile fazlaymış. Barclay, bir gün bile karısından uzak duramaz-mış. Öte yandan karısı, sadık olmasına rağmen, o kadar tutkulu değilmiş, fakat buna rağmen alayda örnek bir çift olarak görü-lüyorlarmış. Kısacası, ilişkilerinde, gelecek felaketi haber veren herhangi bir ipucu yaşanmamış.
"Albay Barclay'in karakterinde son derece ilginç bir kaç özelliğin mevcut olduğu söyleniyor. Genellikle mükemmel ve neşeli bir asker görüntüsü çizerken bazı durumlarda ondan hiç beklenmeyecek şiddet ve saldırganlık gösterilerinde bulunur -muş. Karakterinin bu özelliğinin hiçbir zaman karısına yansımadığı bir gerçek. Binbaşı Murphy'yi ve konuştuğum diğer üç subayı şaşırtan diğer bir gerçek de, Albaym arada sırada depresyona girmesiymiş. Binbaşının söylediğine göre, Barclay, alayın arada sırada düzenlediği yemeklerdeki neşeli ortamı gördüğü zamanlarda, yüzündeki gülümseme, sanki görünmez bir el tarafından alınıp götürülüyormuş. Günlerce çıkmazmış bunalımdan. Bu ve biraz da batıl inançlı olması, meslektaşlarının onda fark ettiği alışılmadık davranışlar. Batıl inancı, yalnız kaldığı zamanlarda, özellikle de karanlık olduğunda ortaya çıkıyormuş.
142
Erkeksi kişiliğine ters düşen bu garip özelliği eleştirenler, hatta hor görenler çok.
"Royal Mallows'ların ilk müfrezesi son bir kaç yıldır Al-dershot'ta bulunuyor. Evli olan subaylar barakaların dışında yaşıyor ve Albay, kuzey garnizonun bir kilometre dışında bulunan Lachine adlı bir villada ikamet ediyormuş. Müstakil olan evin yirmi metre ötesinden anayol geçiyor. Yardımcıları, bir arabacı ve iki hizmetçiden oluşuyor. Bunlarla beraber, Albay ve karısı, çocukları olmadığı için, evde yaşayan tek kişilermiş.
"Şimdi, geçen Pazartesi akşamı saat dokuz ve on arasında Lachine'de gerçekleşen olaylara gelelim.
"Bayan Barclay, görünüşe göre tam bir Katolik ve fakirlere eski giysiler dağıtma amacını güden Watt Street Kilisesinde kurulmuş olan Aziz George mezhebine sempati duyduğu da öğrendiklerimin arasında.

ilhanx

Olayların gerçekleştiği akşam, mezhebin saat sekizde bir toplantısı olmuş ve Bayan Barclay orada bulunmak için akşam yemeğini geçiştirmiş. Arabacılardan biri, kadın evden çıkarken kocasına fazla gecikmeyeceğini söylediğini duymuş. Ardından komşu villada yaşayan genç bayan Mor-rison'u çağırmış, ve ikisi toplantıya gitmek üzere evden ayrılmışlar. Kırk dakika süren toplantıdan sonra, Bayan Barclay Bayan Morrison'u evine bırakmış, sonra da saat dokuzu çeyrek geçe evine dönmüş.
"Lachine'de kahvaltı odası olarak kullanılan bir oda var. Burası yola bakıyor ve büyük cam bir kapıyla bahçeye açılıyor. Bahçe on beş metre genişliğinde ve üzeri dikenli tellerle kaplı alçak bir duvarla anayoldan ayrılmış durumda. Bayan Barclay eve döndüğünde bu odaya girmiş. Oda akşamları kullanılmadığı için kepenkleri kapalı değilmiş ve Bayan Barclay lambayı yakıp hizmetçi Jane Stewart'tan bir fincan çay istemek için zili çalmış. Bunun, normal alışkanlıklarına pek uymadığını söylediler. Albay, yemek odasında oturuyormuş, ama karısının dönüşünü duyunca kahvaltı odasında ona katılmış. Arabacı, onu holü geçip odaya girerken görmüş. Canlı olarak görüldüğü son an buymuş işte.
143
"Yaklaşık bir on dakika sonra hizmetçi çayı getirmiş, ama ev sahiplerinin öfkeyle bağrışmalarını duyunca şaşırıp kalmış. Kapıyı çalıp da içeriden yanıt gelmeyince açmaya çalışmış, fakat kapının içeriden kilitli olduğunu fark etmiş. Doğal olarak, hızla aşağı inip aşçıya haber vermiş ve ardından iki kadın, yanlarında arabacıyla, hâlâ süren kavgayı dinlemeye hole çıkmışlar. Her biri, sadece iki kişinin sesinin duyulduğu konusunda güvence verdiler; Barclay ve karısının sesleri. Barclay'ın ifadeleri boğuk ve derinden geldiği için dinleyenler söylediklerini duyamamışlar. Öte yandan karısının sesi son derece iğneleyiciymiş ve sesini yükselttiğinde onu gayet net duyabilmişler. 'Seni korkak!' diye tekrarlayıp durmuş. 'Bu saatten sonra ne yapılabilir ki? Hayatımı bana geri ver. Seninle bir daha aynı havayı solumayacağım! Korkak! Korkak!' kadın aşağı yukarı böyle konuşmuş. Neyse, adam birden acıyla haykırmış ve ardından, bir gümbürtü eşliğinde kadının kulakları tırmalayan çığlığını duymuşlar. İçeriden hâlâ çığlıklar yükselirken, bir felaketin kopmuş olduğundan emin olan arabacı kapıyı zorla açmak için atılmış, ama kapı bütün darbelerine direnmiş. Hizmetçiler de ona yardım edemeyecek kadar korkmuş bir durumda olduğu için hızla kapıdan fırlayıp bahçeye ve açık duran büyük Fransız kapılara koşmuş. Yaz ortasında bulunduğumuz için kapılarını açık durması gayet doğal anladığım kadarıyla. Arabacı hiç zorluk çekmeden odaya dalmış. Ev sahibesi çığlık atmayı bırakmış; koltuğun üzerinde baygın bir halde yatıyormuş. Şanssız Albaysa, kafası pencerenin köşesine yakın bir vaziyette kendi kan gölünün ortasında yatıyormuş.
"Ev sahibi için yapabileceği bir şey olmadığını anladığında, arabacının ilk düşüncesi doğal olarak kapıyı açmak olmuş. Ama burada beklenmeyen çok ilginç bir durum var. Anahtar kapının üstünde değilmiş ve odanm her yerini aramışsa da bulamamış. Bunun için bir kez daha cam kapılardan dışarı çıkıp bir doktor ve polisin eşliğinde geri dönmüş. Şüphelerin üzerinde yoğunlaştığı kadın, hâlâ baygın bir halde, odasına götürülmüş. Ardından albayın cesedi koltuğa yatırılmış ve felaket sahnesi dikkatlice araştırılmış.
144
"Şanssız askerin yarasının, kafasının arkasında bulunan iki santimetre genişliğinde bir kesik olduğu ortaya çıkmış. Kaba bir sopa benzeri bir şeyle açılmış olduğundan kuşku olmadığı gibi silahın ne olduğunu anlamak da zor değilmiş. Cesedin hemen yanında, yerde, kemikten tutacağı olan sert bir tahta sopası varmış. Albay, savaştığı çeşitli ülkelerden satın almış olduğu geniş bir silah koleksiyonuna sahipmiş ve polis, silahın bu değerli parçalarının arasından gelmiş olduğunun sonucuna varmış durumda. Hizmetçiler, silahı daha önce gördüklerini hatırlayamadıklarını söylüyorsa da o kadar geniş bir koleksiyonda böyle bir şeyi gözden kaçırmış olmaları olası. Kayıp anahtarın inanılmaz bir şekilde ne Bayan Barclay'ın, ne cesedin üzerinde, ne de odanm başka herhangi bir yerinde bulunamamış olmasının gerçeğinden başka, odada kayda değer bir şey bulunamadı polis tarafından. Kapı, sonunda Aldershot'tan getirttikleri bir çilingir tarafından açıldı.
"Salı sabahı, polisin araştırmalarım genişletmek için Binbaşı Murphy tarafından Aldershot'a çağırıldığımda durum işte böyleydi Watson. Problemin zaten ilgi çekici olduğunu kabul etmelisin ama araştırmalarımın sonucunda, ilk bakışta göründüğünden çok daha ilginç bir vakayla karşı karşıya olduğumu çok geçmeden anladım.
"Odayı araştırmaya girişmeden önce evin hizmetçilerini sorguladım, ama sana az önce aktardığım bilgilerden başka bir şey öğrenemediğim bir gerçek. İlginç bulduğum bir ayrıntı edindim yine de; Jane Stewart, hizmetçilerden biri, önemli bir şey hatırladı. Tartışma seslerini duyduğunda aşağı kata indiklerini, sonra da diğer çalışanlarla döndüğünü hatırlayacaksın. Her neyse, henüz aşağı inmeden önce, elinde çayla kapıya geldiğinde, beyefendiyle hanımefendilerin seslerinin neredeyse hiç duyulmayacak kadar boğuk geldiğini ve kavga ettiklerini, kullandıkları sözcüklerinden değil de daha çok ses tonlarından çıkarmış olduğunu söyledi. Biraz daha zorlamamla, evin hanımefendisinin iki kez 'David' sözcüğünü kullanmış olduğunu hatırladı. Bu ay-nntı, kavganm çıkış sebebine biraz olsun yaklaşmamız için son
145
ilhanx

derece önemlidir. Albaym ismi, hatırlayacağın gibi, James'di..
"Polisi de hizmetçileri de inanılmaz derecede etkileyen bir durum var olayda. Bu da Albayın yüzündeki ifade. Anlattıklarına göre, akıl almaz derecede büyük bir korkunun resmi varmış yüzünde. Bir çok kişi adamı gördükleri yerde bayılıp kalmış; o denli korkunçmuş görüntüsü. Kaderiyle yüz yüze gelmiş olduğu gayet açık ve bunun sonucunda korkmuş olması da gayet doğal tabii. Bütün bunlar polisin teorisine çok uygun düşüyor; Albay, onu öldürmek üzere ileri atılan karısını görmüş. Yaranın kafasının arkasında olması da bu teoriyi çürütmüyor, darbeden korunmak için dönmüş olabilirdi. Hanımefendinin kendisinden de herhangi bir bilgi alamadık ne yazık ki; çok ağır bir beyin humması geçiriyor ve şimdilik konuşamıyor.
"Polisten, Bayan Morrison'un - o akşam Bayan Barclay'le beraber dışarı çıkan hanımefendi - arkadaşının eve dönüşünde o kadar sinirli olmasının arkasındaki sebepleri bilmediğini açıklamış olduğunu öğrendim.
"Bütün bu bilgileri edindikten sonra Watson, peş peşe bir kaç pipo içerek, bilgileri önem derecelerine göre sınıflandırmaya çalıştım. Hiç kuşku yoktu ki davanın en önemli ve en ilginç ayrıntısı, anahtarın kayıp olduğu gerçeğiydi. Odada yapılan son derece dikkatli bir araştırmadan sonra bile bulunamadığına ve Bayan Barclay'in de Albayın da üzerinde olmadığına bakılırsa, biri onu alıp götürmüş olmalıydı. Üçüncü bir kişinin varlığından kuşkum yoktu. Ve bu üçüncü şahıs, ancak ve ancak bahçeye bakan cam kapılardan içeri girmiş olabilirdi. Odayı ve dışarıdaki bahçeyi dikkatlice incelemekle, bu gizemli kişinin izine rastlayabileceğimi düşünüyordum. Yöntemlerimi bilirsin Watson. Araştırmamda uygulamaya sokmadığım tek bir yöntem kalmadı ve aradığım şeyi sonunda buldum. Odada üçüncü bir adam bulunmuştu ve ana yol tarafından gelerek bahçeden geçmişti. Ayak izlerinin beş tanesini çok net olarak belirleyebildim: biri yolun hemen yanında, alçak duvarın üzerinden geçmek için seçtiği noktada; iki tanesi bahçenin içindeydi ve diğer ikisi de içeri girdiği yerdeki tahtaların üzerinde. Görünüşe göre bahçeyi

koşarak geçmiş, çünkü izlerin parmak tarafları topuk tarafına göre çok daha baskındı. Ama beni şaşırtan adamın kendisi değildi aslında. Arkadaşıydı."
"Arkadaşı mı!?"
Holmes, cebinden büyük bir kâğıt çıkardı ve bunu kucağında dikkatlice açtı.
"Bundan ne sonuç çıkarırsın?" diye sordu.
Kâğıt, küçük bir hayvanın ayak izleriyle doluydu. Beş bölümden meydana gelen bir taban ve uzun tırnaklarının olduğunu gösteren işaretleri vardı ve her biri de ancak bir tatlı kaşığı kadar büyüktü.
"Bir köpek," diye cevap verdim.
"Köpeklerin perdelere tırmandığını daha önce duymuş muydun peki? Bu hayvanın perdede izlerine rastladım"
"Öyleyse bir maymun mu?"
"Ama bunlar bir maymunun ayak izleri değil ki."
"Öyleyse ne olabilir?"
"Ne köpek, ne kedi, ne maymun, ne de bildiğimiz başka bir hayvana ait. Ölçülerine dayanarak büyüklüğünü aşağı yukarı belirlemeye çalıştım. Burada, hayvanın hareketsiz durmuş olduğu bir anda ortaya çıkmış dört pati izi var. Ön ayaklarıyla arka ayaklarının arasında yaklaşık olarak kırk santimetrelik mesafenin olduğunu görüyorsun. Buna, bir de boynunun ve kafasının uzunluğunu eklersek yarım metreden biraz daha uzun bir hayvanla karşı karşıya kalırsın - kuyruğu varsa daha da uzun olur tabii. Ama şimdi de şu diğer ölçüye dikkat et. Hayvan burada hareket etmiş ve böylece, bir adımının uzunluğunu edinebildik. Her defasında yalnızca sekiz santimetrelik adımlar attığı ortaya çıktı. Gördüğün gibi, uzun bir gövdesi olan, kısa bacaklı bir yaratığın resmi oluştu. Ne yazık ki arkasında bir tüyünü bırakacak kadar düşünceli davranmamış ama şekli aşağı yukarı resmettiğim gibi olmalı. Perdelere tırmanabildiği ve etobur olduğu da diğer ayrıntılar arasında."
"Bu sonuca nasıl vardın?"
"Perdeye tırmandığı için. Pencerede, kafeste bir kanarya

besliyorlardı ve hayvan kuşa ulaşmaya çalışmış gibi."
"Peki öyleyse bu garip hayvanın ne olduğunu artık biliyor musun?"
"Ah, onun ismini bir koyabilsem vakayı çözmeme bir şey kalmazdı. Genel olarak bakıldığında, büyük ihtimalle sansargiller sınıfına ait bir hayvan, gerçi öyleyse de o sınıftaki hayvanların hepsinden çok daha büyük olduğu bir gerçek."
"Peki ama bu hayvanın işlenen suçla ne ilgisi var?"
"Bu noktayı henüz belirleyemedim. Ama gördüğün gibi bir çok bilgiye ulaşmış durumdayız. Bir adamın ana yolda durup Barclay 'lerin kavgasını izlediğini biliyoruz - kepenkler açık ve oda ışıklıydı. Ayrıca, adamın bahçeden geçtiğini, küçük garip bir hayvan eşliğinde eve girdiğini de biliyoruz. Ya Albaya

ilhanx

gerçekten vurdu, ya da Albay onu gördüğünde o kadar korktu ki düştü ve kafasını kendi yaraladı. Son olarak şu garip bilgiye de sahibiz; yabancı adam giderken, yanında odanın anahtarını da götürmüş!"
"Bulguların, vakayı daha da karmaşıklaştırmışa benziyor," dedim Holmes'a.
"Kesinlikle. Olaym, ilk düşündüklerinden çok daha derin bir boyutu olduğu ortaya çıkmış oldu. Meseleyi esaslı bir şekilde düşündüm ve bütün vakaya değişik bir yönden bakmam gerektiği sonucuna ulaştım. Ama Watson, seni uykundan ettim ve bunları sana yarın Aldershot'a giderken yolda da anlatabilirim."
"Hayır, teşekkürler. Artık duramayacak kadar ileri gitmiş durumdasın."
"Saat yedi buçukta evden çıkarken, Bayan Barclay'in, kocasıyla arasının gayet iyi olduğu ortada. Daha önce de anlattığım gibi kocasını hiç bir zaman tutkulu bir şekilde sevmemiş olabilir, ama Albayla arkadaşça sohbet ederken duyulmuş arabacı tarafından. Şimdi, dönüşünden hemen sonra kocasıyla karşılaşma olasılığının en az olduğu odaya girip her sinirli kadın gibi anında çaya sarıldığını ve sonunda adam yanına geldiğinde de sözlü suçlamalarla ona saldırdığını biliyoruz. Öyleyse saat yedi buçukla dokuz arasında kadının duygularını tamamen

değiştiren bir şeylerin meydana gelmiş olduğu kesin. Gerçek şuydu ki, Bayan Morrison bu bir buçuk saatlik zaman dilimi boyunca yanında olmuştu ve inkâr ediyor olmasına rağmen, bir şeylerden haberi olmalı.
"İlk çıkarımım, bu genç kadınla Albayın arasında bir şeylerin geçmiş olabileceği ile ilgiliydi. Genç kadın bunu itiraf etmiş olabilirdi. Ve bu, Bayan Barclay'in eve sinirli bir şekilde dönmesini de genç kadının polislere bir şey söylememesini de açıklardı. Duyulmuş olan kelimelerin çoğuna da uyan bir durumdu. Ama David adında birinden bahsedilmesi ve Albayın karısına duyduğu aşkı baz alarak bu fikri reddettim. Gelen yabancı adamı hesaba bile katmıyorum, ki daha önce olanlarla herhangi bir alakasının bulunmaması da olası. İlerlemek oldukça zordu ama Albayla Bayan Morrison'un arasmda bir şeylerin geçmediğine inandıkça, Bayan Barclay'in, kocasından nefret etmesine sebep olan ipucunun genç kadının elinde olduğundan da o kadar emin oluyordum. Böylece Bayan M'ye uğrayıp, bir şeyler sakladığından emin olduğumu ima ettim ve davanın aydınlanmaması durumunda arkadaşının, Bayan Barclay'in, kendini hapiste bulabileceğini de ekledim.
"Bayan Morrison, yumuşak huylu bakışları ve sarı saçları olan son derece hoş bir genç bayan ve zekâ ile mantık açısından da bir eksiklik çekmediği ortadaydı. Ben konuşmamı bitirdikten sonra bir süre boyunca sessizce oturdu ve sonra da kararını vermiş bir şekilde hızla bana dönerek, sana da aktarmak istediğim bir şey anlattı:
" 'Arkadaşıma, olayla ilgili hiç bir şey söylemeyeceğime dair söz vermiştim ve söz sözdür,' dedi; 'ama bu kadar ciddi bir suçlamayla karşı karşıya olmasına bir de zavallıcığın sağlık durumu konuşamayacağı kadar kötü olması eklenince, sözümü tutmamakla o kadar da kötü etmeyeceğim sanırım. Pazartesi akşamı olanları size anlatacağım.
" 'Akşam saat dokuzu çeyrek geçe Watt Sokağı'ndaki Vaazından dönüyorduk. Oldukça sessiz ve ürkünç bir yer olan Hudson Sokağından geçmek zorundaydık. Sokak, sol kaldırım-

da duran tek bir lamba tarafından aydınlatılıyor; biz bu lambaya yaklaşırken, sırtı çok kambur ve omzunun üzerine bir kutuya benzer bir şey atmış bir adamın bize doğru geldiğini gördüm. Sakat görünüyordu çünkü kafasını eğmişti ve dizlerini bükmüş bir şekilde yürüyordu. Yanından geçiyorduk ki, lambanın yaydığı ışık çemberinin içinde bize bakmak için kafasını kaldırdı. Birden durdu ve korkunç bir sesle bağırdı, "Aman Tanrım, bu Nancy!" Bayan Barclay'in beti benzi soldu ve korkunç görünüşlü adam onu tutmasa düşecekti. Ben polis çağırmak üzereydim ama Bayan Barclay, adamla konuşmaya başladı. Bu beni çok şaşırttı doğrusu.
" ' "Öldüğünü sanıyordum Henry. Tam otuz yıldır," dedi titreyen bir sesle.
" ' "Öyleydim," diye cevap verdi adam ve sesinin tonu dehşet vericiydi. Suratı son derece karanlıktı ve gözlerindeki ışık hâlâ her gece kâbuslarıma giriyor. Korkunçtu. Saç ve sakallan grileşmiş ve yüzü, çürümüş bir elma gibi buruş buruştu.
" ' "Sen yürümeye devam et, canım," dedi Bayan Barclay; "bu adamla biraz konuşmak istiyorum. Korkulacak bir şey yok." Cesurca konuşmaya çalışıyordu, ama hâlâ bembeyazdı ve kelimeler, titreyen dudaklarından zar zor dökülüyordu.
" 'Benden istediğini yaptım ve ikisi bir kaç dakika boyunca beraberce yürüdüler. Ardından, gözlerinden alevler saçar bir halde yeniden yanıma geldi ve lambanın yanında kalan sakat adam yumruklarını, sanki öfkeyle sıkmış, gibi havada sallıyordu. Bayan Barclay'le evimin kapışma gelene kadar tek kelime etmedik, ama burada elimi tuttu ve olanları kimseye anlatmamam için yalvardı.
" ' "Kötü günler görmüş eski bir tanıdığımdı o," dedi. Kimseye bir şey anlatmayacağıma dair söz verdiğimde beni öptü ve ondan beridir onu bir daha göremedim. Size bildiğim her şeyi anlattım ve daha

ilhanx

önce polisle konuşurken bir şey anlatma-dıysam, sevgili dostumun ne kadar büyük bir tehlikede olduğunu bilmediğim içindi. Ama şimdi, her şeyin bilinmesinin sadece yardımına olacağını biliyorum.'
150
"Konuşması böyleydi işte, sevgili Watson ve tahmin de edebileceğin gibi, bana karanlık bir gecede yakılmış bir ışık gibi geldi. Daha önce birbirinden kopuk olan parçalar yavaş yavaş yerlerine oturmaya başlamıştı ve olayların meydana geliş sırasına dair, bulanık da olsa bir fikir belirdi kafamda. Bir sonraki adım, Bayan Barclay'in üzerinde böylesine etki yaratmış olan adamın kim olduğunu bulmaktı. Hâlâ Aldershot'ta bulunu-yorduysa, bu o kadar da zor olmayacaktı. Sivil halkın sayısı o kadar çok değil ve sakat bir adam mutlaka ilgi uyandırmış olacaktı. Bir günümü adamı aramakla harcadım ve akşam çökünce - söz konusu olan bu akşamın ta kendisi Watson - onu buldum. İsmi Henry Wood ve bayanların onunla karşılaştıkları sokakta yaşıyor. Sadece son beş gündür bu bölgede bulunuyor. Bir sicil memuru kimliğine bürünmüş halde, ev sahibesiyle son derece ilginç bir sohbetim oldu. Adam, sihirbazlık ve gösteri sanatıyla uğraşıyor, akşamlan orduevlerini dolaşıp insanlan eğlendiriyor. O kutuda bir çeşit hayvan taşıyormuş; ev sahibesine göre korkunç ve anormal bir cins, daha önce benzerini görmediğini söyledi. Kadına göre, adam bu yaratığı gösterilerinde bir numara için kullanıyor. Bana anlattığı bu şeylerin yam sıra, ne kadar çarpık olduğunu düşününce adamın yaşamasının mucize olduğunu ve arada sırada yabancı bir dilde bir şeyler mınldandığmı söyledi. Ayrıca, son iki gecedir odasında inleyerek ağladığım duymuş olduğunu da ekledi. Para konusunda bir sorunu yokmuş, ama verdiği depozitinin içinde, kadının sahte bir Florine benzetmiş olduğu bir şey de varmış. Onu bana gösterdi Watson ve Hint parasından başka bir şey değildi.
"Yani, sevgili dostum, durumumuz böyle. Seni yanımda neden istediğimi de anlıyorsundur. Şu kadarını biliyoruz; yanlarından ayrıldıktan sonra, adam bayanlan uzaktan takip etmiş, pencereden karı - kocanın kavgalarına tanık olmuş, içeri koşmuş ve bu sırada kutusundaki yaratık da kaçmanın bir yolunu burmuş. Bunların her birinin olduğu kesin. Ama o odada tam olarak neler olduğunu bize anlatabilecek dünyadaki tek kişi o adamdır."
151
"Ve senin niyetin de ona sormak, öyle mi?" "Kesinlikle - ama bir tanığının önünde." "Ve tanık da benim galiba?"
"Kabul edersen çok sevineceğim. Meseleye bir açıklık getirebilirse her şey yoluna girer. Reddederse, polise başvurmaktan başka çaremiz kalmaz."
"Geri döndüğümüzde onu bulabileceğimizden emin misin peki?"
"Önlemlerimi aldım, sen merak etme. Baker Sokağı'ndaki çocuklardan birini nöbetçi olarak basma diktim. Nereye giderse gitsin, ona bir sinek gibi yapışacağından emin olabilirsin. Onu yarın Hudson Sokağı'nda bulacağız Watson, ama yarına kadar bekleyeceğimize göre seni yatağından daha uzun süre uzak tutarsam asıl suçlu ben olacağım."
Ertesi gün, trajedinin gerçekleşmiş olduğu bölgeye ulaştığımızda öğleni geçmişti ve dostumla beraber hiç vakit kaybetmeden Hudson Sokağı'na doğru yol aldık. Duygularını sakla-masındaki yeteneğini bilmeme rağmen, Holmes'un son derece heyecanlı olduğunu görebiliyordum. Bense, dostumun araştırmalarından birini yakından izleme şansına eriştiğim zamanlarda hep hissettiğim gibi, şu yan-heyecan, yarı-entelektüel zevki almaya başlamıştım bile.
"İşte burası," dedi, iki katlı taş binaların sıralanmış durduğu kısa sokağa girdiğimizde. "Ah, işte Simpson da şurada, bakalım ne diyecek."
"Hâlâ içeride Bay Holmes!" diye bağırdı, bize doğru koşan küçük bir köprü altı çocuğu.
"Aferin Simpson," dedi Holmes, ufaklığın saçlarını karıştırarak. "Hadi gel Watson. Burası işte." Kartını ve önemli bir meseleyi görüşmek için geldiğini bildiren bir mesajı içeri yolladı ve kısa bir süre sonra, görmeye geldiğimiz adamla karşı karşıydık. Sıcak havaya rağmen bir ateşin yanına büzülmüştü ve küçük oda fırın gibi olmuştu. Adam, sandalyesinde çarpık çurpuk bir şekilde oturuyordu ama yaşlı ve kara olduğu halde, bize doğru çevirdiği yüzü bir zamanlar yakışıklılığıyla ünlü olmalıy-
152
di. Bizi görünce aksi, şüpheli bakışlar fırlattı ve tek kelime etmeden, ayağa bile kalkmadan iki sandalyeye doğru işaret etti.
"Hindistan'dan Bay Henry Wood, sanırım," dedi Holmes neşeyle. "Albay Barclay'ın ölümüyle ilgili olarak sizinle konuşmaya geldim."
"O konuda bir şey mi bilecekmişim?"
"Benim de bilmek istediğim bu. Biliyorsunuzdur sanırım, bu olay çözüme kavuşmadığı takdirde, sizin eski dostunuz Bayan Barclay cinayetten tutuklanacak."
Adam şiddetle sarsıldı.
"Kim olduğunuzu bilmiyorum," diye bağırdı, "ve bunları nereden öğrendiğinizi de, ama söylediklerinizin doğru olduğuna dair yemin edebilir misiniz?"

ilhanx

"Tabii ki. Onu şu anda tutuklamamalarının tek sebebi, henüz kendine gelememiş olmasındandır."
"Aman Tanrım! Siz polis misiniz peki?"
"Hayır."
"Öyleyse davayla ilgilenmenizin sebebi nedir?"
"Adaletin yerine getirildiğini görmek her insanı ilgilendiren bir şey."
"Nancy'nin masum olduğuna dair sözüme güvenebilirsiniz"
"Öyleyse suçlu sizsiniz, öyle mi?"
"Hayır, değilim."
"Öyleyse Albay James Barclay'ı kim öldürdü?"
"Ölümüne sebep olan her neydiyse, bunu hak etmişti. Ama size şu kadarını söyleyeyim, kafasını ben kırmış olsaydım, ki yapmayı her şeyden fazla istediğim şey oydu, uzun zamandır hak ettiği cezasından başka bir şey bulmuş olmayacaktı. Suçluluk hisseden kendi vicdanı onu öldürmemiş olmasa, kanı şu anda benim ellerimde olabilirdi. Benden hikâyeyi anlatmamı istiyorsunuz. Peki, anlatmamam için bir sebep göremiyorum çünkü utanacak bir şeyim yok.
"Olaylar şöyle gerçekleşti efendim. Artık sırtım bir deveye benziyor ve kaburgalarım çarpık çurpuk olabilir, ama onbaşı
153
Henry Wood bir zamanlar 117. Piyade bölüğünün en yakışıklı adamıydı. O zamanlar Hindistan'daydık, Bhurtee dediğimiz bir yerde karargahımızı kurmuştuk. Geçen gün ölen Barclay, benimle aynı bölükte çavuştu ve alayın dilberi de dünyada gelmiş geçmiş en güzel kızı olan Nancy Devoy'du; başçavuşun kızıydı. Nancy'ye aşık olan iki kişi vardı ve o da aralarından birini seviyordu. Nancy'nin yakışıklılığıma kapıldığını söylediğimi duyduğunuzda, şimdi ateşin yanında çömelmiş duran bu zavallı yaratığa bakarak gülümseyeceksiniz.
"Evet, kalbi bana aitti, ama babası Barclay'le evlenmesi konusunda kararlıydı. Ben sorumluluk nedir bilmeyen, yerinde duramayan bir delikanlıydım, Barclay'se eğitimini almış ve o zamanlar işinde yükselmeye başlamıştı bile. Ama Nancy bana sadıktı ve her şey benimle evleneceğini gösteriyordu ki isyan çıktı ve etraf cehenneme döndü.
"Bizim alay, okçular bataryası, Sih'lerden bir bölük ve bir sürü de sivil, hep beraber Bhurtee'de kısılıp kalmıştık. Etrafımızda binlerce isyancı vardı ve bir kapanın etrafında toplanmış av köpekleri kadar azgındılar. İkinci hafta da geçince su kaynaklarımız tükendi. Her şey, ülkede ilerleyen General Neill'le bağlantı kurmamıza bağlıydı. Son şansımız oydu, çünkü yanımızdaki kadınlar ve çocuklarla savaşa dalmamız imkânsızdı. Durum böyleyken, General Neill'i bulup durumumuzu bildirmek konusunda gönüllü olmak için başvurdum ve isteğim kabul edildi. Toprakları hepimizden iyi bilen Çavuş Barclay'le meseleyi konuştum ve o da isyancı bölüklerin arasından kaçmamı sağlayacak bir yol çizdi. Aynı gece saat onda yola koyuldum. Binlerce insanın hayatı söz konusuydu, ama ben sadece birini düşünüyordum o gece duvarın üstünden geçerken.
"Yolum, beni düşman nöbetçilerinden koruyacağını umduğumuz kurumuş bir nehir yatağının yanından geçiyordu, ama daha bir kaç adım atmıştım ki altısı birden karşıma çıktı. Karanlıkta çömelmiş beni bekliyorlardı. Bir darbeyle bayıltıldım ve ellerimi ayaklarımı bağladılar. Asıl darbeyi başıma değil, kalbime almıştım, çünkü kendime gelip de etraftakileri dinlemeye
154
başladığımda, arkadaşımın, yolumu çizmiş olan adamın ta kendisinin, yerli uşaklardan birinin vasıtasıyla beni ele vermiş olduğunu anladım.
"Neyse, hikâyenin bu kısmını daha fazla uzatmama gerek yok sanırım. James Barclay'in nasıl bir adam olduğunu artık biliyorsunuz. Bhurtee, ertesi gün General Neill tarafından kurtuldu ama isyancılar geri çekilirken beni de yanlarında götürdüler ve yıllar boyu bir tek beyaz yüz görmek nasip olmadı bana. İşkenceye maruz kaldım ve bir çok defa kaçmaya çalıştıysam da her seferinde yakalanıp tekrar işkence görüyordum. Sonunda işte bu hale geldim. İsyancılardan bazıları Nepal'a kaçtılar ve beni de yanlarına aldılar, ardından da kendimi Darjeeling'de buldum. Oradaki köylüler yanında bulunduğum isyancıları öldürdü ve beni de köle olarak çalıştırdılar. Sonunda kaçmayı başardım; ama güneye gitmek yerine kuzeye doğru ilerlemek zorunda kaldım ve sonunda Afgan'ların arasında buldum kendimi. Yıllar boyu o bölgede dolaşıp durdum ve nihayet Pencab'a geri döndüğümde yerli halka karıştım ve geçimimi, öğrenmiş olduğum sihirbazlık numaralarının sayesinde sağlayabildim. Benim gibi sakat bir serserinin İngiltere'ye dönmesine ya da eski arkadaşlarına başvurmasına ne gerek vardı? İntikam almak için yanıp tutuşuyorduysam bile gidemezdim. Nancy ve arkadaşlarımın, Harry Wood'un bir şempanze gibi sürünüp ancak bir bastonla yürüyebildiğim görmelerindense sırtı dik bir şekilde öldüğüne inanmaları daha iyiydi. Öldüğümden hiç kuşkuları olmamıştı ve ben de öyle kalmasını istiyordum. Barclay'in Nancy'yle evlendiği ve hızlı bir şekilde yükseldiği gerçeği geldi kulağıma, ama o bile konuşmamı sağlayamadı.

ilhanx

"Ne var ki insan yaşlanınca evini özlemeye başlıyor. Yıllar boyunca İngiltere'nin yeşil kırlarını, tepelerini hayal edip durdum ve sonunda ölmeden önce son bir kez ülkemi görmeye karar verdim. Beni buraya getirecek kadar para biriktirdim, sonra da buraya, alışkanlıklarını bildiğim askerlerin arasında olabileceğim bir yere geldim ve gösteri sanatun sayesinde geçimimi sağlayabiliyorum."
155
I),
"Anlatımınız son derece hoş," dedi Sherlock Holmes. "Bayan Barclay'le karşılaşmanızdan zaten haberim var. Sonra da, anladığım kadarıyla, onu evine kadar takip ettiniz ve kocasıyla arasından geçen kavgalarına pencereden tanık oldunuz. Duygularınıza daha fazla hakim olamadınız, bahçeden geçtiniz ve aralarına daldınız."
. "Evet efendim, öyle yaptım. Ve Barclay beni gördüğünde, suratında daha önce hiç kimsede görmediğim bir ifade belirdi, sonra da düşüp kafasını pencere pervazına çarptı. Ama daha düşmeden önce ölmüştü. Şömine üzerindeki şu yazıyı nasıl okuyabiliyorsam, onun suratında da ölümü öyle okudum. Sırf görüntüm bile, suçluluk çeken kalbini bir kurşun gibi delmeye yetti."
"Peki ya sonra?"
"Nancy bayıldı ve ben de elindeki anahtarı aldım. Kapıyı açıp yardım istemekti niyetim... ama sonra birden her şeyi bırakıp kaçmanın benim için daha iyi olacağını düşünmeye başladım. Bir suçlu arayacaklardı ve anlattıklarıma büyük ihtimalle inanmayacaklardı ve en önemlisi de, yakalanmak, ne olursa olsun, sırrımın ortaya çıkması anlamına da geliyordu. Telaşımdan anahtarı cebime sokmuşum ve perdelere tırmanmış olan Ted-dy'yi yakalamaya çalışırken de bastonumu düşürdüm. Teddy'yi kutusuna geri koymayı başardığımda mümkün olduğu kadar hızla oradan kaçtım."
"Teddy de kim?" diye sordu Holmes. Adam yere eğilip köşede bulunan kanca benzeri bir şeyi kaldırdı. Bir anda, kırmızımsı-kahverengi çok güzel bir hayvan ortaya çıktı. İncecik ve zarif bir bedeni ve kısa bacakları vardı; uzun ince bir burnu ve bir hayvanda gördüğüm en güzel gözlere sahipti.
"Bir firavunfaresi," diye bağırdım. "Evet, bazıları onlara öyle der," dedi adam. "Ben yılan-ya-kalayan derim ve Teddy kobralar konusunda inanılmaz hızlı. Burada dişleri olmayan bir kobram var ve Teddy, insanları eğlendirmek için sahnede her gece onu yakalıyor.
156
"Bilmek istediğiniz başka bir şey var mıydı efendim?"
"Şimdilik yoksa da Bayan Barclay'in başının belaya girmesi durumunda size tekrar başvurabiliriz."
"Öyle bir şey olursa pek tabii ki konuşacağım."
"Ama ne kadar alçakça davranmış olursa olsun, gerekmedikçe ölü bir adama karşı bu skandali alevlendirmenin bir anlamı yok. Yaptığı şeyden hissettiği suçluluğun otuz yıldır yakasını bırakmadığını bilme şansına eriştin en azından. Ah, bak, Binbaşı Murphy geçiyor sokaktan. Hoşça kalın Wood. Dünden beri bir gelişme olup olmadığını öğrenmek istiyorum."
Binbaşı köşeyi dönmeden ona yetişmeyi başardık.
"Ah, Holmes," dedi: "Sanırım bütün bu kargaşanın gereksiz olduğunun ortaya çıktığını duydun?"
"Ne olmuş peki?"
"Otopsi sonuçları henüz bildirildi. Ölüm sebebi kesinlikle bir kalp kriziymiş. Görüyorsun ya, vaka aslında o kadar da karışık değilmiş."
"Ah, son derece basit," dedi Holmes gülümseyerek. "Hadi gel Watson, Aldershot'ta bizi tutan başka bir şey olduğunu sanmıyorum."
"Bir şey daha var," dedim, istasyona doğru ilerlediğimizde. "Kocanın ismi James ve diğer adamınki Henry olduğuna göre, şu David'le ilgili konuşma da ne anlama geliyordu?"
"Resmetmeyi öylesine sevdiğin o gerçek araştırmacı olsaydım o kelimenin bana bütün hikâyeyi anlatması gerekiyordu sevgili Watson. Eleştirmek için kullanılmış bir sözcük olduğu ortada."
"Eleştirmek mi?"
"Evet; David, bildiğin gibi, arada sırada yanlış yollara sapardı ve bir defasında da Çavuş James Barclay'le aynı yola sapmıştı. Uriah ve Bathseba'ya ilgili küçük meseleyi anımsıyor musun? Korkarım ki İncil'le ilgili bilgilerim biraz paslanmış, a-ma hikâyeyi birinci ya da ikinci Samuel'de bulabilirsin."
157

BROOK SOKAĞI CİNAYETİ
Dostum Bay Sherlock Holmes'un eşsiz zekâsının bazı yönlerini gözler önüne sermeyi amaçladığım ve birbirleriyle ilgisi olmayan maceralarının kâğıda dökülmüş hallerini karıştırdığım anlarda, her açıdan amacıma uygun olan örnekleri seçmekte ne kadar zorlandığımı fark ederek şaşırıyorum. Çünkü Holmes'un, analitik akıl yürütmedeki hünerlerini sergilediği ve araştırmalarında kullandığı akıl almaz yöntemlerinin değerim yansıtmış olduğu vakaların çoğunda, delillerin kendileri o kadar önemsiz ve

ilhanx

sıradan görünmüştür ki onları halka sergileme konusunda tereddüt etmişimdir. Öte yandan tersi de olmuştur; durum ve delillerin olağanüstü özellikler taşıdığı, ama çözümünde kendisinin katkısının, benim - biyografisinin yazan olarak - istediğimden daha az olduğu vakalar vardır. "Kızıl Çalışma," adıyla yayınladığım o küçük meseleyi ve Gloria Scott'un batışıyla ilgili maceralar daha sonraki karşılaştırıldığında, tarihçileri her zaman tehdit eden bu 'gelgitin' iyi bir örneği ortaya çıkıyor. Şimdi yazmak üzere olduğum vakada da dostumun etkisi yeterince önemli görünmeyebilir; ama peş peşe gelişen durumlar öyle inanılmaz, öyle ilginçti ki onu bu diziden ayırmam mümkün değildi.

Ekim ayının soğuk ve yağmurlu günlerinden birini yaşıyorduk. Güneşliklerimiz yarı yarıya kapalıydı ve Holmes, sabah postasiyla eline ulaşmış olan bir mektubu tekrar tekrar okuyarak koltukta yatıyordu. Bana gelince, Hindistan'daki doktorluk stajım dolayısıyla soğuğa değil, sıcağa dayanıklı hale gelmiştim ve şimdi de biraz üşüyordum. Okuduğum gazetede ilginç bir şey

yoktu. Parlamentoda işler yolundaydı, herkes şehir dışına çıkmıştı ve ben, New Forest'in açıklık alanlarını ya da Güney denizinin pırıltısını görmek için adeta yanıp tutuşuyordum. Banka hesabımdaki küçük kriz, tatilimi ertelememe sebep olmuştu, dostumu ise zaten ne şehir dışı ne de deniz ilgilendiriyordu. Beş milyon insanın içinde, kollarını mümkün olan her yöne uzatıp suçluların peşinde olmaya bayılıyordu. Sayısız yeteneklerinin, tanrı vergisi özelliklerinin arasında özel bir doğa sevgisi yoktu ve yaşadığı tek değişim, şehrin suçlularının peşlerini bir süreliğine bırakıp da şehir dışındakilerin peşine düşmesiydi. Holmes'un bir sohbete yanaşmayacak kadar işine gömülmüş olduğunu fark ederek gazeteyi yana fırlattım ve sandalyede arkama yaslanarak derin düşüncelere dalıp uzaklara gittim. Arkadaşımın sesiyle düşüncelerimden sıyrıldım.

"Haklısın Watson," dedi. "Bir anlaşmazlığı ortadan kaldırmak için gerçekten de çok mantıksız bir yöntem gibi görünüyor."

"Kesinlikle akıl almaz!" diye konuştum, ama sonra düşüncelerimi yankılamış olduğunun farkına vardım ve sandalyemde doğrularak şaşkın gözlerle ona baktım.

"Bu da ne demek Holmes?" diye bağırdım heyecanla. "Bu hayal edebileceklerimin bile ötesinde bir şey!"

Şaşkınlığım onu kahkahalara boğdu. "Hatırlarsın," dedi, "bir süre önce sana Poe'nun hikâyelerinden birinden bir paragraf okumuştum; gerçek bir araştırmacının, arkadaşının söze dökülmemiş düşüncelerini her zaman takip ettiğini anlatan bir paragraf. Sen bu konuyu yazarın yaratıcılığına vermiştin ve ben, bunu her zaman uyguladığımı söylediğimde bana inanmadığını ima etmiştin." "Hayır etmedim!"

"Belki kelimelere dökmedin, sevgili Watson, ama kaşlarınla ima ettiğin kesin. Onun için gazeteyi yana fırlatıp derin düşüncelere daldığını gördüğümde, seninle sessiz bir şekilde de anlaşabildiğimizi ispatlamak için bunu kaçırılmayacak bir fırsat olarak gördüm."

I

Ama ben daha tatmin olmamıştım. "Bana okuduğun örnekte," dedim, "araştırmacı, incelediği adamın hareketlerinden çıkarıyordu sonuçları. Yanlış hatırlamıyorsam, adam bir taş yığınına takıldı, yıldızlara baktı ve saire. Bense sandalyemde sessizce oturmaktan başka bir şey yapmıyordum, sana ne gibi bir ipucu vermiş olabilirim ki?"

"Kendine haksızlık ediyorsun. Yüz ifadeleri, insana duygularını yansıtabilmesi için bağışlanmış şeylerdir ve seninkiler sadık birer hizmetçi."

"Düşüncelerimi yüz ifadelerimden okuduğunu mu söylüyorsun bana?"

"Yüz ifadelerinden ve özellikle de gözlerinden. Belki sen bile düşüncelerinin neler olduğunu anımsayamıyorsundur değil mi?"

"Hayır, anımsayamıyorum."

"O zaman sana anlatayım. Gazeteyi yana fırlattıktan sonra, ki ilgimin sana kaymasına sebep olan hareket buydu, yarım dakika kadar yüzünde boş bir ifadeyle oturdun..Ardından gözlerin, daha yeni çerçevelemiş olduğun General Gordon'un fotoğrafına kaydı ve yüzündeki değişiklikten düşüncelere daldığım gördüm. Ama bu fazla uzun sürmedi. Gözlerin, kitaplarının üzerinde duran Henry Ward Beecher'ın çerçevesiz portresine kaydı. Sonra da duvarda gezmeye başladılar ve bunun anlamı tabii ki gayet açıktı. Portrenin çerçeveli olması durumunda öbür tarafta duran Gordon'un resmine uyacağım ve yeri biraz daha dolduracağım düşünüyordun."

"İnanılmaz başarılı bir takip olmuş!" diye atıldım heyecanla.

"Buraya kadar yanılmış olmam küçük bir olasılık. Ama ondan sonra düşüncelerin tekrar Beecher'a kaydı ve adamı, sanki yüz hatlarından karakterini çıkarmaya çalışıyormuş gibi dikkatlice incelemeye başladın. Sonra gözlerinin hareketleri kesildi a-ma düşünceli bir yüzle karşıya bakmaya devam ettin. Beecher'ın kariyerinde gerçekleşen çeşitli olaylar hatırlıyordun. İç Savaş sırasında Kuzey adına gittiği görevi de düşünmeden ede-

ilhanx

163
meyeceğinin farkındaydım, çünkü daha 'kaba' insanlarımızın ona karşı davranışlarını bana aktardığında ne kadar kızdığını hatırlıyordum. O kadar etkilenmiştin ki, Beecher'ı düşünürken o olayı da düşünmeden edemeyeceğini biliyordum. Gözlerin bir süre sonra resimden ayrıldığında, aklının iç savaşa kaymış olması gerektiğini düşündüm ve dudaklarını birbirine bastırdığını, gözlerinin alev fışkırdığını ve ellerini sıktığını gözlemlediğimde, o çarpışmada her iki tarafın da gösterdiği inanılmaz cesareti düşündüğünden emin oldum. Sonra yüzün yeniden üzgün bir hal aldı, kafam salladın. Boşa harcanmış canların korkunçluğuna kaymıştı artık düşüncelerin. Elin, eski yarana kaydı ve yüzünde hafif bir gülümseme belirdi, ki bu da ulusal sorunları çözmekteki bu mantıksız ve akıl almaz yöntemleri düşünmeye başladığını gösterdi bana. Bu noktada gerçekten de mantıksız olduğu konusunda sana katıldığımı belirttim ve tüm gözlemlerimin doğru çıkmış olduğunu gördüğüme de sevindim."
"Tek kelimeyle muhteşem!" diye atıldım. "Ama her birini anlatmana rağmen hâlâ eskisi kadar şaşkın olduğumu itiraf etmeliyim."
"Son derece basitti, sevgili Watson, emin olabilirsin. Geçen gün bana inanmadığını göstermeseydin, bu konuda dikkatini bile çekmezdim. Akşam, hafif bir meltemle beraber çökmüş. Londra'da bir tura ne dersin?"
Küçük oturma odamızdan sıkılmış olduğum için bu fikrine memnuniyetle katıldım. Üç saat kadar dolaşıp durduk ve yürüyüşümüz boyunca Fleet Sokağı'ndan Strand'a gelgit şeklinde dalgalanan hayatın hareketli renklerini izledik. Holmes'un kendine özgü konuşması ve ayrıntıları gözlemlemedeki başarısıyla yaptığı içgüdüsel yorumları, beni hem eğlendiriyor, hem büyü-lüyordu. Baker Sokağı'na döndüğümüzde saat onu geçmişti. Tek atlı bir araç kapıda bizi bekliyordu.
"Hım! Bir doktorun - şayet yanılmıyorsam pratisyen bir hekimin," dedi Holmes. "Çalışmaya başlayalı uzun süre geçmemiş, ancak işleri çok yoğun olmuş. Sanırım bize danışmaya gelmiş! İyi ki geri geldik!"
164
Artık Holmes'un çıkarımlarını anlayabilecek kadar ilerlemiştim ve aracın içindeki ışığının yanında asılı duran sepette bulunan tıbbi malzemelerinin durumunun, onu bu hızlı sonuçlara ulaştırmış olduğunu görebiliyordum. Odamızda yanan ışık, ziyaretin gerçekten de bizim için olduğunu gösteriyordu. Bu saatte bir meslektaşımı bize getirmiş olan sebebi merak ederek Holmes'un arkasından odamıza daldım.
İçeri girdiğimizde, solgun ve sıska yüzlü bir adam ateşin yanında oturmuş olduğu yerden bizi karşılamak için kalktı. O-tuz dört-otuz beşten daha büyük olamazdı, ama sıskalığı ve sağlıksız rengi, gücünü ve gençliğini tüketmiş olan bir yaşamın hikâyesini anlatıyordu bize. Hareketleri, hassas bir beyefendiye uygun olarak çekingen ve mütevazıydı. Ayağa kalkarken şöminenin üzerine yasladığı beyaz eli, bir operatörünkinden çok bir ressamın elini andırıyordu. Giysileriyse gösterişsiz ve renksizdi - siyah bir pardösü, koyu renkli bir pantolon ve biraz daha renkli bir kravat.
"İyi akşamlar doktor," dedi Holmes her zamanki neşesiyle. "Henüz sadece bir kaç dakika beklemiş olduğunuzu görmekten memnun oldum."
"Arabanın sürücüsüyle mi konuştunuz?"
"Hayır, yan masadaki mum anlattı bunu bana. Lütfen yerinize tekrar oturun ve size nasıl yardımcı olabileceğimi anlatın."
"Ben Doktor Percy Trevelyan," dedi ziyaretçimiz, "ve 403 Brook Sokağı'nda oturuyorum."
"Siz, sinirsel rahatsızlıklardan meydana gelen egzama ve yaralarla ilgili bir raporun yazan değil miydiniz?" diye sordum.
Çalışmalarından haberdar olduğumu anladığında, solgun yanaklarına renk geldi.
"O çalışmayla ilgili bir şeyler duyalı o kadar çok zaman geçti ki, hiç ilgi çekmediğini düşünmeye başlamıştım," dedi. "Yayımcılarım, satışı için son derece cesaret kırıcı bir rakam verdi. Siz de, anladığım kadarıyla bir doktorsunuz öyle mi?"
"Emekliye ayrılmış bir askeri cerrah."
"Sinirsel hastalıklar her zaman kişisel merakım olmuştur.
165
Elimde olsa, bu konuda uzmanlık yapmak isterdim, ama insan öncelikle ulaşabileceği şeylerin peşinden gitmeli. Bunların konumuzla ilgisi yok tabii ve zamanınızın ne kadar değerli olduğunu biliyorum Bay Holmes. Buraya geliş sebebim, Brook Sokağı'ndaki evimde son zamanlarda gerçekleşen bir dizi garip o-lay. Bu akşam öyle bir noktaya vardı ki bir an önce buraya gelmekten başka çaremin olmadığını düşündüm."
Sherlock Holmes, yerine oturarak bir pipo yaktı. "Sebebiniz ister bir sorununuzu anlatmak, ister mesleğinizle ilgili olsun, her iki şekilde de evimize hoş geldiniz," dedi. "Rica etsem, sizi rahatsız eden olayları detaylı bir şekilde tekrarlayabilir misiniz."

ilhanx

"Bir ya da ikisi o kadar sıradan ve önemsiz ki," dedi Dr. Trevelyan, "onlara değinmek bile beni biraz utandırıyor açıkçası. Ama durumu kesinlikle açıklayamıyorum ve son olaylar her şeyi daha da karıştırdı. Neyse, bütün ayrıntılarıyla hikâyemi aktaracağım ve hangi noktaların önemli, hangilerinin önemsiz olduğuna karar vermeyi size bırakacağım.
"Öncelikle üniversite eğitimimden bahsetmekle başlamam gerekiyor işe. Londra üniversitesinden mezun oldum ve profesörlerimin, beni çok parlak bir geleceğin beklediği öğrencilerden olduğumu düşündüklerini söylersem, eminim boşuna kendimle övündüğümü düşünmeyeceksinizdir. Mezun olduktan sonra King's College Hastanesi'nin küçük bir bölümünde araştırmalarımı yapmaya devam ettim. Şansım yaver gitti ve katalepsi ile ilgili araştırmalarım bazı otoritelerin dikkatini çekti. Ardından, arkadaşınızın az önce değindiği o konu, sinirsel hastalıkların yol açtığı deri enfeksiyonlarıyla ilgili araştırmam da bana Bruce Pinkerton ödülünü ve madalyasını kazandırdı. O dönem, geleceğimin parlak olduğunu düşünürdü herkes.
"Ama ilerleme yolundaki en büyük engel, sermayemin olmamasıydı. Büyük bir ihtimalle bildiğiniz gibi, yüksekleri hedefleyen bir uzman, çalışma hayatına Cavendish Square bölgesindeki sokaklarından birinde başlamak zorunda, ama oranın kira ve dekorasyon masraflarım karşılamak neredeyse imkân-

sız. Bu önkoşulları gerçekleştirebilsen bile, bir kaç yıl boyunca tek başına çalışmaya hazır olmalı ve makul fiyata kiralık bir araç bulmalısın. Bunları gerçekleştirmek beni bir hayli aşıyordu ve yapabileceğim tek şey, harcamalarımı kısarak, on yıl içinde kendi tabelama sahip olabileceğim kadar para biriktirebilmeyi dilemekti. Ama birden, hiç beklemediğim bir şey oldu ve önüme yeni bir fırsat çıktı.
"Şöyle oldu; Blessington adında daha önce hiç görmediğim bir beyefendi beni ziyarete geldi. Bir sabah öylece odama daldı ve geliş sebebini derhal açıklamaya koyuldu.
" 'Çok parlak bir gelecek vaat eden ve yakın bir zaman önce bir ödül almış olan Percy Trevelyan siz misiniz?' diye sordu.
"Saygıyla eğildim.
" 'Bana dürüstçe cevap ver,' diye devam etti yabancı, 'dürüst olman avantajına olacaktır. Başarılı olmak isteyen bir adamın gereksindiği zekaya sahipsin. Peki gerekli yeteneğin var mı?'
"Sorusunun netliği gülümsememe sebep oldu.
" 'Sanırım gerektiği kadar var,' dedim.
" 'Kötü bir alışkanlığın var mı? İçkiye karşı zaafın filan?"
" 'Rica ederim beyefendi!' diye atıldım.
" 'Çok güzel! Bunların hepsi de iyi! Ama sormak zorundayım. Madem bu kadar iyi özelliklere sahipsin, neden çalışmıyorsun?'
"Omuzlarımı silktim.
" 'Hadi, hadi!' dedi adam hep kullandığı dobra tavrıyla. 'Her zamanki hikâye, değil mi? Beynin dolu ama cebin boş. Peki Brook Sokağı'nda sana bir muayenehane kurmayı düşündüğümü söylesem ne dersin?'
"Şaşkın gözlerle adama bakakaldım.
" 'Oh, senin için değil tabii, bunu kendim için yapıyorum,' dedi. 'Sana karşı tamamıyla dürüst olacağım ve sana uyarsa bana çok iyi uyacağı kesin. Yatırım olarak kullanabileceğim bir kaç binim var, anlıyor musun? Ve ben de onları sana yatırmakla iyi bir iş yapacağımı düşünüyorum.'

" 'Ama neden?' diye sordum şaşkınlıktan afallamış halde. " 'Sadece bir yatırım işte. Bir sürü yatırımdan daha güvenli olduğu da kesin üstelik.'
" 'Peki bana düşen görev nedir?'
" 'Sabırlı ol, anlatacağım. Ben evi alacağım, dekore edeceğim ve hizmetçilerin masraflarını karşılayacağım; kısaca, işlerin yürümesini sağlayacağım. Senin yapacağm tek şey muaye-nehanendeki koltuğu eskitmek olacak. Sana harçlık vermemin yam sıra ihtiyaçlarını karşılama işini de üstleneceğim. Sen kazandığının dörtte üçünü bana vereceksin ve dörtte birini de kendine saklayacaksın, hepsi bu!'
"Bu ilginç ve alışılmadık bir teklifti Bay Holmes. Nasıl pazarlık yapıp anlaştığımızı anlatarak canınızı sıkmayacağım, ama her şey, yirmi beş Martta oraya taşınacağım karan vermemizle bitti. O da yanıma yerleşti. Kalbi zayıftı ve sürekli tıbbi kontrolden geçmesi gerekiyordu. Birinci kattaki en iyi iki odayı kendisi için oturma odasına ve yatak odasına çevirdi. Çok sade bir hayat süren, fazla kalabalıktan hoşlanmayan ve pek de sık dışarı çıkmayan bir adam. Hayatı düzensizdir, ama bir açıdan da düzenin kendisi olduğunu söyleyebiliriz. Her akşam aynı saatte muayenehaneme girer, kitapları inceler, kazandığım her gine için otuz beş peni bırakır ve gerisini odasındaki kasasına koyardı.
"Şu kadarını söyleyebilirim ki, yatırımına hiç bir zaman pişman olmadı. En başından beri büyük bir başarıydı. Bir kaç başarılı tedaviyle beraber hastanede edinmiş olduğum ünle, başarının basamaklarını hızla tırmandım ve Bay Blessington'u bir kaç yılda zengin ettim.

ilhanx

"Geçmişimden ve Bay Blessington'la ilişkilerimden bu kadar bahsetmek yeter. Artık, beni bu gece buraya getiren şeyleri anlatmaya geldi sıra.
"Bay Blessington bir kaç hafta önce her zamanki gibi yanıma geldiğinde, son derece sinirliymiş izlenimi bıraktı bende. Batı yakasında işlenmiş olduğunu söylediği bir soygundan bahsetti. Heyecanını çok abartılı bulmuştum, çünkü evin kapılarını ve pencerelerini derhal sağlamlaştırmamız gerektiğini söylemişti.

"Bu tuhaf gerginliği bir hafta boyunca devam etti. Sürekli olarak şüpheli gözlerle pencereden dışarısını süzüyordu. Akşam yemeğinden sonra yapmaya alışkanlık edinmiş olduğu küçük yürüyüşlerine de çıkmaz olmuştu. Hareketlerinden çıkarabildiğim tek şey, birinden ya da bir şeyden ölesiye korktuğuydu; fakat bu konuda ona bir şey sormaya kalktığım anda o kadar sinirlendi ki konuşmamızı derhal başka yönlere kaydırmak zorunda hissettim kendimi. Zaman geçtikçe korkuları hafifledi ve tam da eski alışkanlıklarına geri dönmüştü ki yeni bir gelişme oldu. Bunun üzerine adamcağız sinir krizi geçirdi. Hâlâ yatıyor zavallı.
"Olan şuydu. İki gün önce şimdi size okuyacağım bu mektubu aldım. Ne adres ne de isim belirtilmiş içinde.
" 'Şu anda İngiltere'de bulunan Rus bir asilzade,' diye başlıyor, 'Kendini Percy Trevelyan'ın profesyonel ellerine teslim etmek istiyor. Bir kaç yıldır katalepsi krizlerinden şikayetçi olan hasta, Dr. Trevelyan'ın bu konudaki uzmanlığından haberdar ve Dr. Trevelyan için de uygunsa, yarın akşam saat altıyı çeyrek geçe muayene olmak için gelmek istiyor.'
"Bu mektubu çok ilginç bulduğumu itiraf etmeliyim, çünkü katalepsiyle ilgili araştırma yapmanın zor tarafı hastalığın çok ender görülmesidir. Onun için hastam ertesi gün randevu saatinde geldiğinde pek tabii ki odamda oturmuş onu bekliyordum.
Yaşlıca bir adamdı; zayıf, biraz utangaç ve gayet sıradan -insanın Rus bir asilzadeyle ilgili hayallerini hiçbir şekilde karşılamıyordu. Yanındaki adamın görüntüsü beni çok daha fazla etkiledi. Esmer, sert hatlı bir yüzü olan, uzun boylu ve Herkül kadar güçlü görünen, şaşırtıcı derecede yakışıklı bir gençti. İçeri girdiklerinde eliyle diğer adamın kolunu destekliyordu ve görünüşünden beklenemeyecek bir nezaketle yaşlı adamı bir sandalyeye oturttu.
" 'İçeri girdiğim için beni bağışlayın doktor,' dedi, hafif aksanlı bir İngilizce kullanarak. 'Bu babam ve onun sağlığı benim için dünyadaki her şeyden daha değerlidir.'

"Babası için endişesi beni duygulandırmıştı. 'İsterseniz muayene boyunca yanımızda kalabilirsiniz' dedim.
" 'Kesinlikle olmaz,' diye bağırdı korkmuş görünerek. 'Size anlatamayacağım kadar acı çekiyorum. Babamı o korkunç krizlerinden birinde görmeye dayanamayacağımdan eminim. Sinirlerim son derece hassastır. Siz babamla ilgilenirken, izin verirseniz ben bekleme odasında kalacağım.'
"Buna tabii ki hayır demedim ve genç adam çekildi. Hastayla beraber durumunu tartışmaya koyulduk ve bütün süre boyunca not aldım durdum. Çok parlak bir zekaya sahip değildi ve cevap verme konusunda biraz tutuktu, ki bunu dilimize alışık olmamasına bağladım. Birdenbire, ben hâlâ not alırken, sorularıma cevap vermeyi tamamen bıraktı ve başımı kaldırıp baktığımda sandalyesinde dimdik oturmuş, bomboş gözlerle bana baktığını fark ettiğimde şok oldum. O garip ataklarından birini yaşıyordu yine.
"İlk olarak, biraz önce de dediğim gibi, acıma ve korkuyla doldum. Ama korkarım ki kısa bir süre sonra, daha çok profesyonel bir tatmin hissetmeye başladım. Hastamın nabzını ve ateşini ölçtüm ve kaslarının sertliğini bakıp reflekslerini kontrol ettim. Bunlarda herhangi bir gariplik yoktu ve bu daha önceki tecrübelerime de gayet uygundu. Araştırmalarımda hastalara nitrit-amil koklatmakla oldukça iyi sonuçlar elde etmiştim ve şimdi içinde bulunduğum durum, bunu tekrar test etmek için kaçmlmaz bir fırsat gibi görünüyordu. Şişe aşağıda, laboratu-anmdaydı, onun için hastamı sandalyesinde oturur halde bıraktım ve aşağı koştum. Onu bulmakta biraz geciktim - beş dakika kadar - ve sonra geri döndüm. Boş bir odayla karşılaştığımda yaşadığım şaşkınlığı herhalde tahmin edersiniz.
"Tabii ki hemen bekleme odasına koştum, ama oğlu da gitmişti. Holün kapısı itilmiş ama kapatılmamıştı. Uşağım henüz yeni ve pek zeki sayılmaz. Aşağıda bekler ve ben zili çaldığımda yukarı koşup hastalan kapıya indirir. O gün hiç bir şey duymamıştı ve durum gizemini koruyordu. Bay Blessington kısa bir süre sonra yürüyüşlerinden birinden döndü ama ona konuyla ilgili

hiç bir şey söylemedim; doğruyu söylemek gerekirse son zamanlarda onunla mümkün olduğu kadar az konuşmaya çalışıyorum.
"Neyse, o Rus'la oğlunu bir daha görmeyi beklemiyordum, onun için bu akşam, aynı saatte muayenehaneme girdiklerinde ne kadar şaşırdığımı size anlatamam.
" 'Sanırım dünkü beklenmedik kayboluşum için size büyük bir özür borçluyum doktor,' dedi hastam.

ilhanx

" 'İtiraf etmeliyim ki beni çok şaşırttınız,' dedim.
" 'Gerçek şu ki, ataklarımdan birinden uyandığımda, aklım daha önce olanlar konusunda bulanık oluyor. Yabancı bir odada uyandım - en azından bana öyle gelmişti - ve sizin yokluğunuzda yarı baygın bir halde sokağa çıktım.'
" 'Ve ben de,' dedi oğlu, 'babamı sizin odadan çıkarken gördüğümde, görüşmenin sona ermiş olduğunu düşündüm. Evimize vardığımızda ancak farkına varabildim durumun.'
" 'Pekala,' dedim gülerek, 'beni çok şaşkın bırakmaktan başka bir zarar verilmedi; onun için şimdi bekleme odasına çıkarsanız efendim, dün öylesine ani sona eren görüşmeye devam edebilmek beni çok mutlu edecek.'
" 'Yaklaşık yarım saat boyunca o yaşlı beyle beraber semptomlarım tartıştıktan sonra ona reçetesini yazdım ve ardmdan da oğlunun koluna girmiş bir halde gidişini izledim.
"Daha önce söylediğim gibi, Bay Blessington egzersizi için genellikle günün bu saatini tercih ediyordu. Kısa bir süre sonra eve döndü ve üst kata çıktı. Daha yeni yukarı çıkmıştı ki merdivenden hızla aşağı indiğini duydum, ardmdan panikten deliye dönmüş bir adam gibi muayene odama daldı. " 'Odama kim girmiş?' diye bağırdı. " 'Hiç kimse,' diye cevap verdim. " 'Yalan söylüyorsun!' dedi bağıra bağıra. 'Gel de kendin
gör!'
"Kullandığı kelimelerin kabalığını duymazdan geldim, çünkü korkudan çıldırmış görünüyordu. Beraberce üst kata çıktığımızda, halısında gayet net seçilebilen bir sürü ayak izini gösterdi bana.

" 'Bunların bana ait olduğunu mu söylüyorsun yani?'" diye bağırdı.
"İzler gerçekten de onun yapmış olamayacağı kadar büyüktü, üstelik yeni oldukları da belliydi. Bildiğiniz gibi öğlenden sonra yağmur yağdı ve evimize gelen tek insanlar o Rus hastalarımdı. Ben babasıyla konuşurken, bekleme odasındaki adam yukarı çıkmış ve Bay Blessington'un odasına girmiş olmalı. Ama nedenini bilemiyorum. Hiç bir şeye dokunulmamıştı ve hiç bir şey de çahnmamıştı, ama ayak izleri, birinin orada dolaşmış olduğunun ispatıydı.
"Bay Blessington, hiç beklemediğim bir şekilde sarsılmıştı durumdan. Tabii ki herkesi rahatsız edecek bir olay, ama onun tepkisi bana aşırı geldi. Koltuğuna gömülüp ağlamaya başladı ve doğru düzgün konuşmasını bile sağlayamadım. Buraya gelmem onun fikriydi ve açıkçası ben de ona içtenlikle katıldım; gerçekten de oldukça ilginç bir durum. Bu akıl almaz olayı çözebileceğinize pek inanmasam da, benimle beraber gelme nezaketini bir gösterseniz en azından adamcağızı biraz teselli etmeme yardımcı olurdunuz."
Sherlock Holmes, bu uzun anlatımı büyük bir dikkatle dinlemişti ve bu da ilgisini çekmiş olduğunu gösteriyordu bana. Yüzü her zamanki gibi duygulardan yoksundu, ama gözkapak-lan daha sıkı kapanmıştı ve piposundaki duman, doktorun anlatımındaki önemli noktaları vurgulamak istermişçesine her zamankinden daha yoğun bulutçuklar halinde yükseliyordu. Ziyaretçimiz konuşmasını bitirirken Holmes tek kelime etmeden ayağa fırladı. Bana şapkamı uzattıktan sonra kendisininkini de masanın üzerinden aldı ve Dr. Trevelyan önde olmak üzere dışarı çıktık. On beş dakika içinde Brook Sokağı'ndaki muayenehanenin önündeydik. Küçük bir uşak bize kapıyı açtıktan sonra, halı kaplanmış geniş merdivenleri hemen tırmanmaya başladık. Ama hiç beklenmedik bir şekilde durmak zorunda kaldık. Merdivenin tepesindeki ışık birden söndürüldü ve karanlığın içinden ince, titrek bir ses duyuldu.
"Bir silahım var," diye bağırdı. "Bir adım daha atarsanız

ateş ederim, ona göre."
"Bay Blessington, artık çok oluyorsunuz ama," diye bağırdı Dr. Trevelyan.
"Ah, demek sizdiniz doktor," dedi yukarıdaki, büyük bir rahatlamayla. "Peki yanındaki baylar? Onlar olduklarını iddia ettikleri kişiler mi?"
Karanlıkta kalan kişi tarafından uzun bir süre dikkatlice incelendiğimizi hissettik.
"Peki, peki, tamam," diye seslendi sonunda. "Yukarı gelebilirsiniz, önlemlerim sizi sinirlendirdiyse özür dilerim."
Konuşurken, bir yandan da merdiven lambasını yaktı ve önümüzdeki garip görünüşlü adamı sonunda görebildik. Görünüşü, tıpkı sesi gibi, gergin sinirlerini yansıtıyordu. Çok şişmandı, ama bir zamanlar daha da şişman olmuş olduğu anlaşılıyordu çünkü yanakları, tıpkı bir tazınınkini andıracak şekilde boş katmanlar halini almıştı. Hastalıklı bir rengi vardı ve ince telli, sarı saçları, sinirlerinin gerginliğiyle şaha kalkmış gibiydi. Elinde bir tabanca vardı, ama biz yukarı çıkarken onu cebine geri koydu.
"İyi akşamlar, Bay Holmes," dedi. "Buraya gelmenize nasıl sevindim bilemezsiniz. Dünyadaki herkesten fazla ihtiyacım var önerinize. Sanırım Dr. Trevelyan bu korkunç olayı size anlattı."
"Kesinlikle," dedi Holmes. "Bu iki adam kim Bay Blessington ve sizi neden rahatsız etmek istiyorlar?"

ilhanx

"Ee, şey," dedi adam gergin bir tavırla, "bunu söylemek güç. Bu soruya doğru yanıt vermemi beklemiyorsunuz herhalde
Bay Holmes."
"Bitmediğinizi mi söylüyorsunuz bana?"
"Lütfen içeri gelin. Odama buyurun, rica ediyorum."
Rahat mobilyalarla döşenmiş büyük bir oda olan yatak
odasına götürdü bizi.
"Şunu görüyor musunuz?" diye sordu, yatağının ucunda
duran büyük, siyah bir sandığı işaret ederek. "Hiç bir zaman
fazla zengin biri olmadım Bay Holmes - tüm hayatım boyunca
173
sadece tek bir yatırım yaptım; Dr. Trevelyan bu konuda sizi aydınlatmıştır. Ama bankacılara inanmam. Hiç bir zaman bir bankacıya güvenememem Bay Holmes. Aramızda kalsın, sahip olduğum azıcık paranın hepsi o kurunun içinde, onun için tanımadığım insanların odama girmiş olduğunu anladığımda neden bu kadar paniğe kapıldığımı anlıyorsunuzdur."
Holmes her zamanki araştırmacı gözleriyle Blessington'u bir süre inceledikten sonra kafasını salladı.
"Beni kandırmaya çalışırsanız size bir öneride bulunmam imkânsız," dedi.
"Ama size her şeyi söyledim."
Holmes, yüzünde bir iğrenmeyle arkasını döndü. "İyi akşamlar Dr. Trevelyan," dedi.
"Yani bana bir öneriniz olmayacak mı?" diye konuştu Blessington çatlak bir sesle.
"Size önereceğim tek şey var bayım, o da yalan söyleme-menizdir."
Bir dakika sonra sokağa inmiş, evimize doğru yol almaya başlamıştık bile. Oxford Caddesi'ni geçmiş ve Harley Caddesi'nin yarısına gelmiştik ki arkadaşım sonunda konuşmaya başladı.
"Seni böyle aptalca bir şey için buraya kadar getirdiğime üzgünüm Watson," dedi sonunda. "Temelinde ilginç bir vaka aslında."
"Ben pek bir şey çıkaramadan doğrusu," diye itiraf ettim.
"Şu Blessington'u rahatsız etmenin bir yolunu bulmaya çalışan iki - belki daha fazla - adam olduğu apaçık ortada. Suç ortağı doktoru oyalarken söz konusu genç adamm, her iki ziyaretlerinde de Blessington'un odasına girdiğine dair en ufak bir kuşkum yok."
"Peki ya katalepsi konusu?"
"Bir taklit Watson. Gerçi bunu uzmanımıza söylemeye asla cesaret edemem ama taklit edilmesi çok kolay bir durum. Bizzat denemişimdir.
"Peki sonra?"
174
"İki defa da şansları yaver gitmedi ve Blessington'u evde bulamadılar. Randevu için öylesine alışılmadık bir saati seçmelerinin sebebi, bekleme odasında başka bir hastanın olmadığını garantilemek içindi kuşkusuz, ki bu da Blessington'un günlük rutininden pek haberdar olmadıklarının bir göstergesi. Eğer tek amaçları adamı soymak olsaydı, en azından paranın yerini arama girişiminde bulunurlardı. Ayrıca, kendi hayatı için korktuğunda bunu bir adamın gözlerinden okurum. Bizim adamın düşman edinip - ki bu ikisi öyle görünüyor - sonra da bundan haberdar olmaması olanaksız gibi geldi bana. Onun için, bu adamların kim olduklarını bildiğini ve kendine özgü bir takım sebeplerden bunu gizli tuttuğunu varsayıyorum. Yarm sabah daha konuşkan olarak uyanması olası."
"Peki başka bir alternatif yok mu?" diye konuştum, "çok düşük bir olasılık olsa bile mümkün olan bir seçenek: Katalepsi hastası olan Rus ve oğluyla ilgili tüm hikâye Dr Trevelyan'rn uydurduğu bir şey olamaz mı? Belki bir takım çıkarları için Blessington'un odasına kendi çıkmıştır."
Sokak lambasının ışığında Holmes'un neşeyle gülümsedi-
ğini gördüm.
"Sevgili dostum," dedi, "benim aklıma gelen ilk şey de oydu, ama doktorun hikâyesini doğrulama fırsatım oldu. Söz konusu genç adam merdiven halısında izlerini bırakmıştı ki böylece odada bırakmış olduğu izleri görmeme pek gerek kalmadı. Adamm ayakkabıları Blessington'un sivri ayakkabılarının tersine köşeli oldukları ve doktorunkilerden de en azından on santimetre daha büyük oldukları için, bu kişinin varlığından şüphelenmemize gerek kalmıyor. Ama artık uyuyabiliriz, çünkü yarın sabah Brook Sokağından yeni bir şeyler duyacağımızdan şüphem yok."
Sherlock Holmes'un kehanetinin gerçekleşmesi uzun sürmedi. Ertesi sabah, gün henüz ağarmışken, saat yedi buçukta yatağımın yanında durur buldum onu.
"Aşağıda bizi bekleyen bir araç var Watson," dedi.
"Bir şey mi olmuş?"
"Brook Sokağı olayı."

ilhanx

175
"Yeni bir haber var mı?"
"Trajik, ama düşündürücü," dedi perdeyi kaldırarak. "Şuna bir bak: üzerinde, 'Tanrı aşkına, hemen gel - P. T.' yazılı bir kâğıt parçası. Bir defterden yırtılmış. Doktor arkadaşımız bunu yazarken kötü bir durumdaymış. Hadi gel sevgili dostum, çünkü bu acil bir çağrı."
Yaklaşık on beş dakika sonra yine doktorun evinin önün-deydik. Yüzünde dehşet dolu bir ifadeyle bizi karşılamaya geldi. "Oh, nedir bu başıma gelenler!" diye konuştu, elleriyle şakaklarını ovuşturarak. "Neler oluyor?" "Blessington intihar etmiş!" Holmes bir ıslık öttürdü. "Evet, gece kendini asmış."
İçeri geçmiştik ve doktor, bizi bekleme odası oluğu belli olan odasına soktu.
"Ne yaptığımı bile bilmiyorum," diye ağladı. "Polis yukarı çıktı. Son derece sarsılmış durumdayım."
"Durumu ne zaman fark ettiniz?" "Hizmetçi her sabah erkenden ona bir fincan çay götürür. Bu sabah odaya girdiğinde, yaklaşık olarak saat yedide, odanın ortasında asılı duruyormuş adamcağız. İpini, eskiden ağır bir lambanın asılı durduğu kancaya bağlamış ve dün bize gösterdiği o sandığın üzerinden atlamış."
Holmes bir süre derin düşüncelere dalmış halde durdu. "İzin verirsen," dedi sonunda, "yukarı çıkıp odaya bir göz atmak isterdim."
İkimiz de doktorun peşinden yukarı çıktık. Yatak odasının kapısından içeri adımımızı attığımız anda, karşımıza çıkan korkunç görüntünün etkisiyle donup kaldık. Blessington'un yüzünün şekilsizliğinden, yanaklarının boş torbaları andırdığından bahsetmiştim. Kancaya asılmış şekilde dururken, bu görüntüsü daha da korkunç olmuştu. Boynu, tüyleri yolunmuş bir tavuğu andırmasına yol açacak şekilde uzamış ve gövdesinin daha da şişman ve anormal görünmesine sebep ol-
176
muştu. Üzerinde yalnızca pijaması vardı ve şişmiş ayak bilekleri ve şekilsizleşmiş ayakları, paçalarının altından sarkarak görüntünün ürkünçlüğünü bir kat daha artırıyordu. Yanı başında, not alan yakışıklı bir polis müfettişi duruyordu.
"Ah, Bay Holmes," dedi neşeyle, dostum odaya girerken, "seni görmek ne güzel."
"Günaydın, Lanner," diye karşılık verdi Holmes, "uğramamın bir sakıncası yoktur umarım. Bu olayın meydana gelmesinin sebebini biliyor musun?"
"Evet, bir şeyler duydum."
"Bir fikir oluşturabildin mi?"
"Görebildiğim kadarıyla, adam korkudan aklını kaçırmış. Yatağında uyumuş olduğu belli, ki bu da duruma çok uygun. Biliyorsun ki intiharların en sık meydana geldiği saat, sabah beş civarındadır. Büyük ihtimalle o saatlerde ölmüştür. Karar vermeden önce, olayları iyice düşünmüş gibi görünüyor."
"Kaslarının sertliğine bakılırsa, yaklaşık üç saat önce ölmüş derim ben," diye açıkladım.
"Odada özel bir şey var mı dikkatini çeken?" diye sordu
Holmes.
"Lavabonun yanında bir tornavidayla bir kaç vida buldum. Gece boyunca oldukça fazla puro içmişe benziyor. Burada, şömineden çıkardığım dört puro ucu var."
"Hım!" dedi Holmes, "puro ağızlığını inceledin mi?"
"Hayır, öyle bir şey bulamadım."
"Peki ya puro kutusunu?"
"Evet, paltosunun cebindeydi."
Holmes kutuyu açarak içinde bulunan tek puroyu kokladı.
"Oh, bir Havana purosu. Sizin bulduklarınızsa Hollanda'nın, doğu Hindistan'daki kolonilerde ürettikleri cinsten. Bunlar diğer markaya nazaran daha ince ve uzun." Dört puro ucunu aldı ve büyüteciyle onları incelemeye koyuldu.
"Bunlardan ikisi ağızlıkla, diğer ikisi ise ağızlıksız içilmiş," dedi. "İkisi çok fazla keskin olmayan bir bıçakla kesilmiş, diğerleriyse mükemmel dişler tarafından kopartılmış. Bu bir in-
177
tihar değil, Bay Lanner. Çok iyi planlanmış ve soğukkanlılıkla işlenmiş bir cinayet."
"Bu mümkün değil!" diye bağırdı polis müfettişi. "Nedenmiş?"
"Cinayet işlemek için ne diye böyle hantal bir yöntem seçsinler ki?"
"Bizim bulmamız gereken şey de bu." "Gerçekten bir cinayetse, içeri nasıl girebildiler?" "Ön kapıdan."
"Sabah hâlâ sürgülüydü." "Onların arkasından sürgülenmiş." "Bunu nereden biliyorsun?"
"Ayak izlerini gördüm. Bir süre bana izin verirseniz bu konuda biraz daha bilgi verebilirim."
Kapıya yürüyüp kilidi çevirdi ve her zamanki tavrıyla mekanizmayı bir süre inceledi. Ardından anahtarı çıkardı - ki iç taraftaydı - ve onu da inceledi. Yatağı, halıyı, sandalyeleri ve şömineyi, cesedi ve ipi

ilhanx

dikkatlice inceledi. Sonunda tatmin olmuşa benziyordu. Hep beraber cesedi aşağı indirip bir çarşafın altına yerleştirdik.
"İple ilgili bir bilgimiz var mı?" diye sordu. "Bundan kesilmiş," dedi Dr. Trevelyan, yatağın altından uzun bir sicim çıkararak. "Yangından çok fazla korkardı ve bunu her zaman yanında tutardı ki merdivenlerde yangın çıkarsa pencereden kaçabilsin."
"Bu onları bir sürü dertten kurtarmış olmalı," dedi Holmes, düşünceli düşünceli. "Evet, deliller apaçık ortada. Öğleden sonraya kadar cinayetin sebebini de size açıklamış olmasam çok şaşıracağım doğrusu. Şöminenin üzerinde duran şu fotoğrafı da yanıma alacağım, soruşturma sırasında bana faydası dokunabilir." "Ama bize daha hiç bir şey anlatmadınız!" diye çıkıştı doktor. "Ah, olayların meydana geliş sırasıyla ilgili kuşkulu bir durum yok," dedi Holmes. "İşin içinde üç adam vardı; genç adam, yaşlı olanı ve biri daha, ki onun kimliğiyle ilgili en ufak bir ipucum yok. İlk ikisinin Rus asilzadeyle oğlu olduğunu söy-
178
lememe gerek yok sanırım. Evin içinde bulunan bir yardımcı tarafından içeri alınmışlar. Bir öneride bulunmama izin verirseniz Müfettiş, bu, uşağı tutuklamanız olurdu; yanınızda daha yeni çalışmaya başlamıştı, değil mi doktor?"
"Genç uyanığın kayıp olduğu ortaya çıktı," dedi Dr. Trevelyan, "hizmetçiyle aşçı onu az önce aradılar." Holmes omuzlarını silkti.
"Bu oyundaki rolü küçük değil," dedi. "Neyse, üçü beraber merdivenlerden çıktıktan sonra, ki bunu parmak uçlarında yapmışlardı; yaşlı adam en önde, genç adam arkasından ve kimliğini bilmediğimiz adam da en arkada..."
"Sevgili Holmes, şimdi biraz abartmıyor musun!?" diye atıldım.
"Oh, ayak izlerinin sırası konusunda en ufak bir kuşkum yok. Dün gece hangi izin kime ait olduğunu öğrenme şansım oldu. Neyse, yukarı çıktıktan sonra Bay Blessington'un odasına vardılar ve kapısının kilitli olduğunu fark ettiler. Ne var ki bir telin yardımıyla anahtarı çevirmeyi başardılar. Bunu büyüteçsiz bile görebilirsiniz, çünkü yaptıkları baskıdan kilit dilinin üzeri çizilmiş.
"Odaya girdiklerinde yaptıkları ilk şey, büyük ihtimalle Bay Blessington'un ağzına bir şey tıkmak oldu. Adamcağız ya hâlâ uyuyordu, ya da en ufak bir ses bile çıkaramayacak kadar korkmuştu. Evin duvarları oldukça kalın ve çığlığının - eğer çığlık atmaya fırsatı olduysa tabii - duyulmamış olması gayet anlaşılabilir bir şey.
"Onu bağladıktan sonra, bir çeşit tartışma yaşanmış. Büyük ihtimalle mahkemelerdeki gibi bir yargılama süreci. Bu oldukça uzun sürmüş olmalı, çünkü puroların içildiği zaman buydu. Yaşlı adam şu bambu sandalyesinde oturuyordu; puro ağızlığım kullanan oydu. Daha genç olanı ise şu tarafta oturuyordu; küllerini komodinin yanına silkti. Görünüşe bakılırsa üçüncü arkadaş da bir aşağı, bir yukarı yürüyüp durmuş. Blessington galiba yatağında oturuyordu, ama bu konuda tam olarak emin olamadım.
179
"Neyse, Blessington'u asmalarıyla bitti iş. O kadar hazırlıklı gelmişler ki, yanlarında bir çeşit kaldıraç ya da darağacı getirmiş oldukları inancındayım. Bence şu tornavidayla vidaları da o aleti monte ederken kullanacaklardıysa da kancayı gördüklerinde zahmetten bütünüyle kurtulmuş oldular tabii. İşlerini bitirdiklerinde evden ayrılmışlar ve kapı, arkadaşları tarafından, içeriden kapatılmış."
Gece olanlarla ilgili bu tasviri büyük bir ilgiyle dinlemiştik. Holmes'un başvurmuş olduğu küçük noktalar o kadar belirsiz ve önemsiz görünüyordu ki her birini bize gösterdiğinde bile mantığım takip etmekte zorlandık. Polis müfettişi uşakla ilgili soruşturma yapmak üzere aramızdan ayrılırken, Holmes'la ben de kahvaltımızı ermek için Baker Sokağı'na döndük.
"Saat üçte dönerim," dedi, yemeğimizi bitirdiğimizde. "Müfettişle doktor da o saatte burada olacak ve ben de, vakanın hâlâ koruduğu ufak bir belirsizliği o zamana kadar çözmüş olacağımı sanıyorum."
Ziyaretçilerimiz tam vakitlerinde geldi, ama dostum ancak saat dörde çeyrek kala göründü. İçeri girdiğinde, yüzündeki ifadeden her şeyin yolunda gitmiş olduğunu anladım.
"Yeni bir haber var mı Müfettiş?"
"Çocuğu bulduk efendim."
"Harika! Ben de adamları buldum."
"Buldun mu?!" diye bağırdık hep bir ağızdan.
"Yani en azından kimliklerini tespit ettim. Şu namı diğer Blessington, tam da beklediğim gibi polis merkezinde çok ünlü biri; keza arkadaşları da öyle. İsimleri Biddle, Hayward ve Moffat."
"Worthingdon Bankası çetesi!" diye bağırdı müfettiş.
"Ta kendileri," dedi Holmes.
"Harika! Bu her şeyi açıklıyor," dedi müfettiş.
Trevelyan'la ben, hiç bir şey anlayamamış halde birbirimize baktık.

ilhanx

"Worthingdon Bankası işini unuttuğunuzu söylemeyin bana," dedi Holmes. "İşin içinde beş kişi vardı - bildiğiniz bu dördü ve Cartwright admda bir beşinci. Tobin, bankanın müdürü,
180
soygun sırasında öldürüldü ve hırsızlar da yedi bin sterlinle beraber kaçtı. Bunlar 1875'te gerçekleşti. Beşi de tutuklandı ama aleyhlerine kullanılacak çok az delil vardı. Şu bizim Blessington, yani Sutton - çetenin en berbat elemanıydı - kendi paçasını kurtarmak için konuştu. Anlattıklarıyla, mahkemeye Cartw-right'ı asacak ve diğer üçünü on beşer yıl olmak üzere hapis cezasına çarptırmasına yetecek deliller sundu. Her neyse, çetenin o bölümü geçen gün hapisten çıktığında - ki bir kaç yıl erken tahliye oldular - haini bulup intikamlarını almaya karar verdiler. Girişimleri iki kez başarısız oldu; ama üçüncü bir defa denedik-lerindeyse bildiğiniz gibi istediklerini elde ettiler. Anlatmamı istediğiniz başka bir şey var mıydı Dr. Trevelyan?"
"Sanırım her şeyi inanılmaz bir şekilde aydınlattınız," dedi doktor. "Blessington'un o kadar heyecanlı olduğu gün, çete elemanlarının serbest bırakıldıklarının haberim okumuştu demek."
"Evet, tam olarak öyle. Bir soygundan bahsetmesi, şeffaf bir aldatmacadan başka bir şey değildi."
"Peki ama bütün bunlardan size bahsetmemesinin nedeni neydi peki?"
"Takdir edersiniz ki, sevgili dostum, arkadaşlarının intikam hırsıyla yanıp tutuştuğunu bildiği için, kimliğini mümkün olduğu sürece gizlemek istiyordu. Kimliği bir utanç kaynağıydı ve bunu ortaya çıkarmaya niyeti yoktu. Her ne kadar sefil olsa da hâlâ İngiltere'nin kanunlarının altında yaşıyordu ve kuşkum yok ki Müfettiş, kanunların yenilgiye uğradığı her durumda, adalet kılıcı intikamını almak için bekliyor olacak."
Brook Sokağı doktoru ve evinde kalan hastasıyla ilgili ilginç vaka böyleydi işte. O geceden beri polis, katillerin izlerine hiç bir yerde rastlayamamıştır, ama Scotland Yard'da dolaşan spekülasyonların arasında, bir kaç yıl önce Portekiz yakınlarında bütün mürettebatı ve yolcularıyla beraber sulara gömülen Norah Creina adlı buharlı gemide olduklarına dair bir şeyler söyleniyor. Uşağa karşı açılan davalar delil eksikliğinden dolayı düştü ve Brook Sokağı Cinayeti - öyle adlandırılmıştı - tüm ayrıntıları ele alınarak, ilk defa şimdi basılmıştır.
181
YUNANLI TERCÜMAN
Sherlock Holmes'un, dostluğumuz boyunca kendi akrabalarından söz ettiğini hiç duymamıştım hatta geçmiş yaşantısıyla ¦ ilgili bile neredeyse hiçbir şey bilmiyordum. Bu konulardaki sessizliği, onun bende uyandırmış olduğu 'makine-insan' izlenimini güçlendirmişti. Sonunda, onu kalbi olmayan bir beyin -akıl gerektiren konularda ne kadar başarılıysa, duygusal alanda da o kadar başarısız olan bir akıl makinesi - ve başlı başına bir fenomen olarak değerlendirmeye başlamış olduğumu fark ettim. Kadınları aşırı derecede itici bulması ve yeni dostluklar kurmaktaki isteksizliği, duygusuz kişiliğinin birer örneğiydi, a-ma kendi ailesiyle ilgili konuşmaktan tamamıyla kaçınması bu konuda bir uç noktaydı. Hiç bir akrabası hayatta olmayan bir yetim olduğunu düşünüyordum artık. Ama sonra bir gün, beni şaşkınlıktan afallatarak, ağabeyinden bahsetmeye başladı.
Güzel bir yaz akşamıydı ve çaylarımızı henüz bitirmiştik. Konudan konuya atlayan sohbetimiz, golf sopaları ve dünyanın ekliptik açısının eğikliğine değindikten sonra, atacılık ve kalıtsal kişilik özelliklerine kaydı. Özel bir yeteneğin insana kalıtsal olarak mı geldiği yoksa daha çok aldığı eğitimle mi ilgili olduğu konusunda tartışıyorduk.
"Örneğin senin durumun," diye konuştum, "bana anlattıklarını düşünecek olursak, gözlem yapma yeteneğinin yanı sıra akıl yürütmekteki olağanüstü becerilerinin kendi sistematik çalışmalarının bir sonucu olduğu yadsınamaz bir gerçek."
"Belli bir noktaya kadar öyle," diye cevap verdi düşünceli bir biçimde. "Atalarım, kendi sınıflarına uygun bir yaşantı süren köy eşrafıydılar. Ama şu bir gerçek ki yeteneğim kanımda var. Anneannemden geçmiş olabileceğini düşünüyorum çünkü
185
o, Vemet'in, hani şu Fransız sanatçısının kardeşiydi. Sanatçılık kanının nelere sebep olabileceğini asla bilemezsin."
"Peki ama kalıtsal olduğunu nereden bilebiliyorsun?" "Çünkü ağabeyim Mycroft, bu konularda benden daha bile yeteneklidir."
Bu benim için gerçekten yeni bir haberdi. İngiltere'de bu denli yetenekli diğer bir adam daha yaşıyorduysa, nasıl oluyordu da ne polis ne de diğer insanlar onun hakkında bir şey bilmiyorlardı? Bunu sordum, ama kardeşinin kendisinden daha başarılı olduğunu söylemesinin, kuşkusuz dostumun alçakgönüllülüğünden kaynaklandığını ima etmeden de duramadım. Bu fikrime içtenlikle güldü.
"Sevgili Watson," dedi, "alçakgönüllülüğü meziyet sayanları anlayamıyorum. Bir mantıkçı için, her şey tam olarak ne ise öyle görünmelidir. Kendini küçük görmek de, yeteneklerini abartmak da gerçeklerden

ilhanx

kaçmaktır. Onun için Mycroft'un benden daha iyi bir gözlemci olduğunu söylediğimde, bunun tam ve bütünüyle doğru olduğunu bilmelisin." "Senden kaç yaş büyük?" "Yedi yaş."
"Peki tanınmamış olmasının sebebi ne o halde?" "Oh, kendi çevresinde çok tanınmış biridir." "Nerede yani?"
"Şey, Diyojen Kulübü'nde mesela." Bahsettiği kurumu daha önce hiç duymamıştım ve Sherlock Holmes da bunu yüzümden okumuş olmalıydı çünkü saatini çıkardı.
"Diyojen Kulübü, Londra'nın en garip kulüplerinden biridir ve Mycroft'un da en garip üyelerden biri olduğu bir gerçek. Hiç aksatmadan, her gün beşe çeyrek kala ile sekize yirmi kala arasında orada olur. Şu anda saat altı, bu harika yaz akşamında bir yürüyüşe çıkmak istersen, seni iki sıra dışı şeyle tanıştırmak beni mutlu edecek."
Beş dakika sonra Regent Meydanına doğru yol almaya başlamıştık bile.

"Mycroft'un yeteneklerini neden dedektifçilik işinde kullanmadığını merak ediyorsun," dedi arkadaşım.
"Bunun sebebi öyle bir yeteneğinin olmaması."
"Ama bana biraz önce..."
"Gözlem yapma ve mantık yürütme konularında benden daha üstün olduğunu söyledim. Dedektif olma sanatı bir koltukta oturup mantık yürütmekle yapabildiğin bir şey olsa, ağabeyim dünyaya gelmiş geçmiş en büyük dedektifi yok olurdu. A-ma ne yazık ki gerekli enerjiye de hırsa da sahip değil. Kendi çözümünü doğrulamak için bile günlük alışkanlıklarından vazgeçmeyi göze almaz ve kendi haklılığını ispatlamak için uğraş-maktansa yanlış anlaşılmayı tercih eder. Ona, hiç bıkmadan yeni problemlerle gitmişimdir ve o da bana, daha sonra doğru oldukları ortaya çıkan cevaplar vermiştir. Buna rağmen, bir vakayı mahkemeye ya da bir jüriye aktarmadan önce uğraşman gereken bir takım noktaları çözmekten aciz olduğu bir gerçek."
"Öyleyse bunu meslek olarak yapmıyor yani, öyle mi?"
"Bu meslekle uzaktan yakından alakası yok. Benim için bir yaşam tarzı olan şey, onun için yalnızca eğlence arayan insanlara göre bir hobi. Sayılar konusunda olağanüstü bir yeteneği var ve bazı belediye departmanlarının hesap defterlerini kontrol ediyor. Mycroft, Pall Mall'da yaşıyor ve her sabah Witehall'a yürüyüp, akşamları geri dönüyor. Bütün bir yıl boyunca başka bir egzersiz yapmıyor ve başka bir yere de gittiği yok; yani evinin hemen karşısında bulunan Diyojen Kulübü'nü saymazsak
tabii."
"Orayı daha önce duyduğumu hatırlamıyorum." "Bu çok doğal. Biliyorsun ki Londra'da her türlü insan var. Bazıları utangaçlıktan, bazılarıysa insanlara karşı güvensizlik ve nefretlerinden dolayı diğer insanların arasına karışmak istemez. Bu insanlar yine de rahat sandalyeleri olan ve günlük gazeteleri, periyodik çıkan diğer yayınları okuyabilecekleri bir yere hayır diyemezler."
"Diyojen Kulübü'nün kuruluş amacı da bu insanlara rahat bir yer sağlamaktı ve şimdi şehirdeki en asosyal, en toplumdan

kopuk adamların çoğunu barındırıyor. Tamamen yalnız olduklarını hissetmek istedikleri için üyelerin birbirleriyle ilgilenmesi kesinlikle yasak. Yabancılar Odası haricinde hiç bir yerde, hiç bir koşul altında konuşulmaz; kurallara uymayacak olursan kulüpten uzaklaştırılırsın. Ağabeyim kurucularından biriydi ve ben de şahsen atmosferini çok rahatlatıcı bulurum."
Konuşurken Pall Mall'a ulaşmıştık ve bir süre yol boyunca ilerledikten sonra, Sherlock Holmes, Carlton'un hemen yakınındaki bir kapının önünde durdu. Konuşmamam için işaret etti ve ardından hole girdik. Camlı duvarının içinden, bir sürü adamın oturup bir şeyle okuduğu büyük ve lüks bir oda görebiliyordun hayal meyal. Holmes beni Pall Mall'e bakan küçük bir odaya soktu ve bir kaç dakika ortalıktan yok olduktan sonra da, ancak ve ancak kardeşi olabilecek bir adamla geri döndü.
Mycroft Holmes, Sherlock'tan çok daha güçlü yapılı ve geniş bir adamdı. Beden olarak kesinlikle çok daha iriydi ama yüzü, geniş olmasına rağmen, kardeşininkini o kadar özel yapan o keskinliği, ışığı korumuştu. Değişik bir tona sahip olan gri gözleri, bütün gücünü kullanmak zorunda olduğunda Sherlock'unkilerde gördüğüm o garip, uzak, kendinden emin bakışlarla sürekli olarak yanıyor gibiydi.
"Sizinle tanıştığıma memnun oldum efendim," dedi, bir fokun yüzgecini andıran geniş, şişman bir el uzatarak. "Sher-lock'un çözdüğü vakaları kaleme aldığınızdan beri ondan sürekli haber alabiliyorum. Ah, sırası gelmişken Sherlock, seni geçen hafta burada göreceğimi sanıyordum. Manor Malikanesi vakasıyla ilgili danışmaya gelmeni bekledim.
"Gerek kalmadı, olayı çözdüm," dedi dostum gülümseyerek.
"Adams'di değil mi?"
"Evet, Adams'di."
"En başından beri bundan emindim."

ilhanx

Beraberce, kulübün penceresinin kenarına oturdular.
"İnsanoğlunu incelemek isteyen biri için, burası ideal bir yer," dedi Mycroft. "Şu muhteşem çeşitliliğe bak! Mesela şu bize doğru gelen iki adamı örnek alalım."
188
"Bilardocu ve diğeri mi?"
"Evet onlar. Diğer adamdan ne çıkarıyorsun?"
Adamların ikisi penceremizin hemen önünde durmuştu. Ceketinin cebinin üzerindeki bir takım tebeşir izleri, bilardoyla ilgili görebildiğim tek işaretlerdi. Şapkasını geri itmiş ve koltuğunun altına bir sürü paket sıkıştırmış olan diğer adam oldukça kısa boylu, esmer biriydi.
"Anladığım kadarıyla eski bir asker," dedi Sherlock.
"Ve çok kısa bir süre önce görevinden olmuş," diye belirtti
ağabeyi.
"Hindistan'da hizmet yapmış olduğu belli."
"Üstelik çavuş ya da onbaşı olarak."
"Bana kalırsa İngiliz Topçu birliğinde," dedi Sherlock.
"Ve dul."
"Ama çocuğu var."
"Çocukları, sevgili kardeşim, çocukları."
"Ah, hadi ama," diye araya girdim gülerek, "bu biraz fazla
olmada mı?"
"Sevgili Watson," diye başladı Holmes, "O şekilde yürüyen ve yüzünde bu denli otoriter bir ifadesi olan bir adamın asker olduğun söylemek güç değil; yanık tenine baktığında, bir erden daha yüksek bir rütbeye sahip olduğunu ve Hindistan'dan yeni dönmüş olduğunu kolayca arılayabiliyorsun."
"İşini yeni bırakmış olduğu da, hâlâ asker postallarını giymesinden belli," diye belirtti Mycroft.
"Süvari değirmiş, ama bir tarafındaki kaşının civarının daha açık renk olmasından anladığımız kadarıyla şapkasını yan takıyormuş. Kilosu, bir lâğımcı olmasına yetmeyeceği için de topçu birliğinde olduğu sonucuna vardık."
"Karalara bürünmüş olması da çok yakın birini kaybetmiş olduğunu gösteriyor. Alışverişi kendisinin yapması, ölen kişinin, karısı olabileceğini gösteriyor. Çocuklar için bir şeyler almış olduğunun gerçeği de çocukların varlığını ispatlıyor. Gördüğün gibi bir çmgırak almış, ki bundan, çocuklardan birinin çok küçük olduğu sonucuna varırız. Karısı büyük bir ihtimalle
189
doğum yaparken ölmüştür. Koltuğunun altında resimli bir kitap taşıması da ikinci, daha büyük bir çocuğunun söz konusu olduğunu gösteriyor."
Ağabeyinin kendisinden bile daha dikkatli bir gözlemci olduğunu söylediğinde dostumun ne demek istediğini anlamaya başlamıştım artık. Bana bakarak gülümsedi. Mycroft, kaplumbağa kabuğundan yapılma bir kutudan enfiye çıkardı ve ceketinin önüne düşen parçacıkları kocaman kırmızı bir mendille süpürdü. "Bu arada Sherlock," dedi, "geçenlerde, aslında tam da sana uygun bir dava iletildi bana - son derece ilginç bir problem. Gerçekten de üzerine fazla gidemeyecek kadar yorgunum bu aralar, ama hiç değilse konuyla ilgili son derece tatmin edici bir takım fikirlerim oldu. Ayrıntıları dinlemek istersen..."
"Sevgili Mycroft, son derece memnun olurum." Mycroft defterinden bir sayfa koparıp üzerine bir şeyler yazdı, ardından zili çaldı ve notu gelen garsona uzattı.
"Bay Melas'ın uğramasını istedim," dedi. "Benimle aynı apartmanda, hemen üst katımda oturuyor ve arada bir konuşuyoruz. Zaten bundan dolayı bana gelip kötü durumunu anlattı. Bay Melas, anladığım kadarıyla Yunanlı kökenlere sahip ve olağanüstü bir dilbilimci. Geçimini, mahkemelerde tercümanlık yaparak ve arada bir de Northumberland Avenue otellerinden birine gelen zengin yabancılara rehberlik yaparak sağlıyor. Başına gelen son derece ilginç olayı kendi ağzından dinlemenizin daha uygun olacağmı düşündüm."
Bir kaç dakika sonra kısa boylu, sağlam yapılı bir adam aramıza katıldı. Yuvarlak yüzü ve kömür siyahı saçları güneyli kökenini gösteriyordu, ama konuşması eğitimli bir İngiliz beyefendinin-kiydi. Sherlock Holmes'la içten bir şekilde el sıkıştı ve dedektifin, hikâyesini dinlemeye can attığını anladığında da gözleri ışıldadı.
"Polisin bana inandığını sanmıyorum - yo, hayır, gerçekten de inanmıyorum," dedi üzgün bir sesle. "Böyle bir şeyi daha önce duymadıkları için bunun mümkün olmadığını düşünüyorlar. Fakat biliyorum ki, yüzünde yara bantları olan zavallı adamcağıza ne olduğunu öğrenmeden rahat edemeyeceğim."
190
"Sizi dinliyorum," dedi Sherlock Holmes.

ilhanx

"Bugün Çarşamba," dedi Bay Melas. "Öyleyse Pazartesi gecesi - yani anlayacağınız gibi sadece iki gün önce - oldu her şey. Ben bir tercümanım, ama bunu büyük bir ihtimalle komşum size anlatmıştır zaten. Bütün dillerde tercümanlık yaparım - ya da neredeyse tümünde - gerçi doğuştan Yunanlı olarak özellikle o dilde çok başarıhyımdır. Yıllardan beri Londra'nın önde gelen Yunanca tercümanı olduğum için de ismim otellerde sıkça geçer.
"Başı derde giren bir yabancının ya da geç saatte gelen ve yardımıma ihtiyacı olan bir turistin beni garip saatlerde çağırması az rastladığım bir şey değildir. Onun için Bay Latimer, son derece şık giyimli genç bir adam, Pazartesi gecesi odama gelip kapıda bekleyen faytonunda ona katılmamı istediğini söylediğinde bunu garip karşılamadım. Yunanlı bir arkadaşı bir iş için ona gelmiş, en azından bana öyle söyledi, ve yabancı herhangi bir dil bilmediği için de Yunanlı bir tercümana ihtiyaçları vardı. Evinin biraz uzakta, Kensington'da bulunduğunu açıkladı ve çok acelesi var gibiydi, çünkü sokağa çıktığımız anda beni hızla faytonuna soktu.
"Fayton dedim ama kısa bir süre sonra bunun bir iki atlı bir binek arabası olduğundan şüphelenmeye başladım. Londra'da genellikle kullanılan dört tekerlekli araçlardan çok daha genişti ve döşemeleri, biraz yıpranmış olmalarına rağmen son derece kaliteliydi. Bay Latimer karşımdaki koltuğa oturdu ve Charing Cross'un içinden geçerek Shaftesbury Meydanı'ndan yukarı çıkarak yola koyulduk. Oxford Caddesi'ne ulaşmıştık ki, ben bunun Kensington'a bir kestirme olup olmadığına dair bir soru yönelttiğim sırada, yol arkadaşım son derece garip davranmaya başlayarak cümlemi yarıda kesti.
"Birden, cebinden korkunç görünüşlü kurşun bir sopa çıkarttı ve bunu, sanki ağırlığım ve gücünü test etmek istiyormuş-çasma defalarca ileri ve geri salladı. Ardından bunu tek kelime etmeden yanına, koltuğun üstüne bıraktı. Arabanın iki yanındaki camları kaldırdığında, büyük bir şaşkınlıkla dışarıyı görememem için gazete kâğıtlarıyla örtülü olduklarını fark ettim.

" 'Görüşünüzü engellediğim için özür dilerim Bay Melas,' dedi. 'İşin aslı şu ki, gittiğimiz yeri görmenizi istemiyorum. Sonradan orayı tekrar bulmanız benim için son derece rahatsız edici bir durum olabilir.'
"Hayal edebileceğiniz gibi adamın söyledikleri beni şok etti. Son derece güçlü görünüşlü, geniş omuzlu bir adamdı ve silahı olmasa bile onunla bir mücadelede hiçbir şansım olamazdı. " 'Bu oldukça olağandışı bir davranış Bay Latimer,' diye kekeledim. 'Yaptığınızın kanunlara aykırı olduğunu biliyor olmalısınız.'
" 'Hiç şüphe yok ki özgürlüğünüzü biraz kısıtlamış oluyoruz,' dedi, 'ama daha sonra kendimizi size affettireceğiz. Yine de sizi uyarmalıyım Bay Melas; bu gece herhangi bir şekilde yardım çağırmaya ya da benim hoşuma gitmeyecek başka bir şey yapmaya kalkarsanız, çok ciddi bir yaptırımla karşılaşabilirsiniz. Hiç kimsenin nerede olduğunuzu bilmediğini ve bu arabada da, evimde de benim hükmüm altında olduğunuzu lütfen unutmayın.'
"Sakin bir şekilde konuşuyordu, ama ses tonunda oldukça tehditkâr bir hırıltı vardı. Neden böylesine inanılmaz bir şekilde kaçırıldığımı düşünerek sessizce oturdum. Sebep her neydiyse bundan kesinlikle kaçamayacağım apaçık ortadaydı ve neler olacağını görmek için beklemekten başka çaremin olmadığını biliyordum.
"Nereye gittiğimize dair en ufak bir fikrim olmadan yaklaşık iki saat boyunca yolumuza devam ettik. Arada bir, çakıl taşlarının üzerinden geçtiğimizi belirten sesler gelirken, çoğunlukla sessizce ilerlememizi sağlayan asfaltlı yollardan ilerliyorduk; fakat bu ses değişikliklerinden başka, gittiğimiz yerle ilgili bir tahmin yürütmemi sağlayacak herhangi bir işaret yoktu ne yazık ki. Pencereleri kaplayan kâğıtlar ışık geçirmiyordu ve ön cama da mavi bir perde asılıydı. Pall Mall'dan ayrıldığımızda saat yediyi çeyrek geçiyordu ve yolculuğumuzun sonuna geldiğimizde saatim dokuza on kalayı gösteriyordu. Yol arkadaşım camı açtığında üzerinde bir lambanın ışıldadığı alçak ve kemerli bir kapı görebildim. Arabadan hızla indirildiğimde kapı açıldı

ve kendimi ansızın evin içinde buldum. Girerken iki yanımda ağaçlar ve bir çimenlik gördüm sanırım, ama özel bir mülkiyette olup olmadığımızı söylememe imkân yok.
"Evin içinde etrafı çok az aydınlatan renkli bir gaz lambası olmasına rağmen, duvarları resimlerle dolu oldukça büyük bir holde olduğumu görebildim. Kısık ışıkta bize kapıyı açmış olan kişinin, kısa boylu ve yuvarlak omuzlu, kaba görünüşlü, orta yaşlarda bir adam olduğunu seçebildim. Bize doğru dönerken parlayan bir ışık, gözlüklü olduğunu da gösterdi.
" 'Bu Bay Melas mı, Harold?' diye sordu.
" 'Evet'
" 'Aferin, aferin! Umarım bize kızmamışsınızdır Bay Melas, ama sizin yardımınız olmadan işimize devam etmemiz olanaksızdı. Sorun çıkartmazsanız pişman olmazsınız, ama herhangi bir numara yapmaya kalkarsanız da tanrı yardımcınız olsun! ' Endişeli, kesik kesik konuşuyordu ve kelimelerinin arasında kıkırdıyordu. Ama beni eğlendirmekten çok, korkuttuğunu söylemeliyim.

ilhanx

" 'Benden ne istiyorsunuz?' diye sordum.
" 'Sadece bizi ziyaret eden Yunanlı bir beyefendiye birkaç soru sormanız ve bize cevaplarını tercüme etmenizi. Fakat, size söylediklerimizden fazla bir şey söylemeye kalkışmayın, yoksa...' - adam yine o endişeli tavrıyla kıkırdadı - 'sizi doğduğunuza pişman ederiz.'
"Bir yandan konuşurken, bir yandan da çok güzel mobilyalarla döşenmiş bir odanın kapısını açtı. Buradaki ışık da i^ice kısılmış bir gaz lambasından ibaretti ne yazık ki. Büyük bir oda olduğu kesindi ve ayağımın altındaki halının yumuşaklığından, ne denli lüks eşyalarla döşenmiş olduğunu anlamıştım. Odada saten kaplı sandalyeler, büyük, beyaz mermerden bir şömine ve yanında da Japon tarzı olduğunu tahmin ettiğim bir zırh duruyordu. Hemen lambanın altında bir sandalye vardı ve yaşlıca olan adam oraya oturmamı istediğini gösteren bir işaret yaptı. Genç olanı yanımızdan ayrılmıştı, ama sonra başka bir kapıdan girerek geri geldi. Yanında, sabahlık giymiş bir beyefendi vardı
193
ve ikisi yavaşça bize doğru geliyordu. Lambanın yaydığı ışık çemberinin içine girdiklerinde, adamın yüzündeki ifadenin beni oldukça korkuttuğunu itiraf etmeliyim. Rengi kireç gibiydi ve son derece yıpranmış görünüyordu ve gözleri, dayanıklılığından daha büyük bir ruhu olan bir adamın ışıltısıyla parıldıyordu. Ne var ki fiziksel zayıflığına nazaran daha da şaşırtıcı olan şey, ağzının bağlanmış olduğu, yüzünün her tarafının da yara bantla-rıyla kaplı olmasıydı.
" 'Slate'i getirdin mi Harold?' diye bağırdı yaşlı olanı, yeni gördüğüm adam bir sandalyeye çöktüğü sırada. 'Elleri serbest mi? İyi, o zaman ona kalemi ver. Bay Melas, soruları siz soracaksınız ve o da cevapları yazacak. Öncelikle kâğıtları imzalamaya hazır olup olmadığını sorun.'
"Dediğini yaptığımda Yunanlı adamın gözleri öfkeyle pa-rıldadı.
" 'Asla!' diye yazdı anadilimde.
" 'Hiç bir koşul altında mı?' diye sordum, yine bizi tutsak eden adamın isteklerine uyarak.
" 'Ancak benim de bulunduğum bir kilisede ve tanıdığım bir Yunanlı rahip tarafından evlendiğini görürsem.'
"Soruları soran adamın o rahatsız edici kıkırdaması duyuldu tekrar.
" 'Öyleyse seni bekleyenin ne olduğunu biliyorsun?' " 'Bana ne olacağı umurumda değil.' "Bunlar, yarı konuşmalı, yarı yazışmalı garip soru-cevap oyunumuzdan bir kaç örnekti. Kâğıtları imzalayıp imzalamayacağım tekrar tekrar sormak zorunda kaldım. Her seferinde aynı olumsuz cevabı aldım. Ama sonunda aklıma bir şey geldi. Her sorunun arkasına kendi cümlelerimi de katmaya başladım; yanımızdaki adamların bir şey anlayıp anlamadıklarını öğrenmek için ilk başta masumca sorulardı, ama sonra, hiç bir şey yapmayacaklarını anladığımda, daha tehlikeli bir oyun oynadım. Konuşmamız aşağı yukarı şöyleydi:
" 'Böyle karşı koymakla bir şey elde edemezsin... Kimsin sen?'
I
" 'Umurumda değil... Buralı değilim.' " 'Hayatın kendi ellerinde... Ne zamandan beri buradasın?' " 'Umurumda değil... Üç haftadır.' " 'O topraklar hiç bir zaman senin olmayacak, görmüyor musun?.. Bir sıkıntın var, nedir?'
" 'Serserilerin de olmayacak!.. Beni aç bırakıyorlar.' " 'İmzalarsan serbest kalacaksın... Burası neresi?' " 'Asla imzalamayacağım!.. Bilmiyorum.' " 'Böyle yapmakla ona yardımcı olmuyorsun... Adın ne?' " 'Öyle olduğunu kendi söylemeden inanmam... Kratides.' " 'İmzalarsan onu göreceksin... Nereden geliyorsun?' " 'O halde onu bir daha göremeyeceğim... Atina.' "Beş dakikam daha olsaydı Bay Holmes, adamlar burnumuzun dibindeyken bile bütün öyküsünü öğrenmiş olacaktım. Bir sonraki sorum bile her şeyi biraz aydınlatabilirdi, ama tam da soracağım sırada bir kapı açıldı ve içeri bir kadın girdi. Yüzünü net seçemiyordum, ama uzun boylu ve zarif olduğunu, saçlarının siyah olduğunu ve beyaz bir şey giymiş olduğunu görebildim.
" 'Harold,' dedi kadın, bozuk bir aksanla İngilizce konuşarak. 'Daha fazla kalmayacağım. Yukarıda kendimi çok yalnız hissediyorum, bir tek... Aman Tanrım, bu Paul!'
"Bu son kelimeleri Yunanca söylemişti ve tam o anda adam da son gücünü kullanarak ağzının üzerindeki bandı yırttı ve 'Sophy! Sophy!' diye bağırarak kadının kollarına atıldı. Birbirlerine öylece sarılmış halde durmaları yalnızca kısacık bir an sürdü, çünkü yaşlı olanı bitkin kurbanını kolayca etkisiz hale getirip odadan dışarı çıkarırken, genç olan adam da kadını yakalayıp diğer kapıdan dışarı itti. Bir an için odada yalnız kalmıştım ve evin nerede olduğuna dair bir ipucu edinebileceğimi düşünerek hemen ayağa fırladım. Bir adım atmadan önce kafamı kaldırıp etrafıma bakındığım için çok şanslıymışım, çünkü yaşlı adam kapıda duruyor, dikkatle bana bakıyordu.
" 'Hepsi bu kadar Bay Melas,' dedi bana. 'Sizi son derece özel bir iş için buraya çağırdığımızı anlıyorsunuzdur. Sizi rahat-
194
195

ilhanx

sız etmezdik, ama ne var ki Yunanca bilen ve bu pazarlıkları başlatan arkadaşımızın Yunanistan'a dönmesi gerekti. Onun yerini alabilecek birini bulmamız oldukça önemliydi, sizin yeteneklerinizi duymamız son derece iyi oldu.' "Saygıyla eğildim.
" 'Burada beş altın var,' dedi bana doğru gelerek, 'umarım sizin için yeterli olur. Ama salan unutmayın,' diye ekledi omzuma hafifçe vurup kıkırdayarak, 'bunlardan tek bir insana bahsederseniz - tek bir insana - sizi doğduğunuza pişman ederim!"
"Bu umursamaz görünüşlü adamın bende uyandırdığı dehşeti size tarif etmem mümkün değil. Lambanın ışığında dururken yüzünü daha net görebiliyordum. Yüz hatları sivri ve uzundu ve şeklini kaybetmiş ve bakımsız küçük bir keçi sakalı vardı. Konuşurken kafasım bana doğru uzatıyordu ve dudaklarıyla gözkapaklan, sanki tiki varmış gibi sürekli seğiriyordu. Ayrıca, garip, rahatsız edici gülüşünün de sinirsel bir bozukluktan kaynaklandığını düşünmeden edemedim. Yüzünün korkunçluğu gözlerinden kaynaklanıyordu; tehditkar ve soğuk bakışlarıyla nefret püsküren çelik renkli gözlerinden.
" 'Konuşursanız bunu öğreniriz,' dedi. 'Her yerde kulağımız var. Şimdi arabanın sizi beklediğini göreceksiniz, arkadaşım sizi götürecek.'
"Hızla holden çıkarılarak arabaya bindirildim ve etrafımın ağaçlarla dolu bir bahçe olduğunu tekrar görebildim hayal me-yal. Bay Larimer hemen arkamdan geliyordu ve tek bir kelime etmeden karşımdaki koltuğa oturdu. Camlar kapalı bir halde, hiç konuşmadan uzun yolculuğumuza başladık ve sonunda, gece yarısından hemen önce durduk.
" 'Burada ineceksiniz Bay Melas,' dedi yol arkadaşım. 'Sizi evinizden bu kadar uzakta bırakmak zorunda olduğum için üzgünüm, ama başka çarem yok. Herhangi bir şekilde arabayı takip etmeye kalkışmamz sadece yaralanmanızla sonuçlanacak bir şey.'
"Konuşurken, bir yandan da kapıyı açmıştı ve arabacı atı kamçılayıp tekrar yola koyulduğu için neredeyse inemedim.
196
Büyük bir şaşkınlıkla etrafıma bakındım. Katırtırnağı çalılıkla-nyla örtülü açık bir arazinin ortasında duruyordum. Çok uzakta, orada burada ışıklarının yandığı bir sürü ev seçilebiliyordu. Diğer yanda ise bir tren yolunun kırmızı sinyal lambaları vardı.
"Beni buraya getirmiş olan araba gözden kaybolmuştu bile. Etrafıma bakınarak nerede olduğumu düşünüyordum ki karanlıkta birinin bana doğru geldiğini gördüm. İyice yaklaştığında, tren yolunun bekçisi olduğunu fark ettim.
" 'Burasının neresi olduğunu bana söyleyebilir misiniz?' diye sordum.
" 'Wandsworth Common,' diye cevap verdi.
" 'Şehre giden bir tren var mı buradan?'
" 'Buradan Claptham geçidine kadar yürümeniz gerek,' dedi. 'Şimdi başlarsanız Victoria'ya giden son trene yetişirsiniz.'
"Maceramın sonu böyleydi işte Bay Holmes. Nerede olduğuma dair en ufak bir fikrim yoktu, kiminle konuştuğumu hâlâ bilmiyorum. Bildiğim her şeyi anlattım size. Ama çirkin bir oyun oynandığını biliyorum ve mümkünse o mutsuz adama yardım etmek istiyorum. Hemen ertesi sabah Bay Mycroft Holmes'a bütün hikâyeyi anlattıktan sonra polisle de görüştüm, a-ma onlar hiç ilgilenmedi - daha önce de belirtmiştim bunu."
Bu olağanüstü öyküyü dinledikten sonra hepimiz bir süre sessizce oturduk. Sonunda sessizliği bölen, ağabeyine bakan Sherlock oldu.
"Herhangi bir ipucumuz var mı?" diye sordu.
Mycroft, yan masada duran bir Daily News nüshasını aldı.
" 'Atina'dan gelen, İngilizce konuşamayan Paul Kratides adlı Yunanlı bir beyefendinin bulunduğu yerle ilgili bilgi verebilecek kişiler ödüllendirilecektir. Benzer bir ödül, ilk ismi Sophy olan Yunanlı bir bayanla ilgili bilgi verebilecek kişilerede ödenecektir. X 2473.' Gazetelerdeki bilgiler bunlardan ibaret. Cevap yok."
"Yunan Elçiliğine sordunuz mu?"
"Oraya başvurdum. Hiçbir şey bilmiyorlar."
"Atina Polisine bir telgraf çekelim o zaman?"
197
"Ailenin tüm enerjisi Sherlock'a geçmiş," dedi Mycroft, bana dönerek. "Her neyse, sen bu vakayı al ve sonuçlarından beni haberdar et."
"Tabii," diye cevap verdi dostum, sandalyesinden kalkarak. "Sana ve Bay Melas'a haber veririm. Bu arada Bay Melas, sizin yerinizde olsam kesinlikle çok dikkatli olup gözlerimi dört açardım, çünkü bu gazete ilanları sayesinde onlara ihanet ettiğinizi biliyor olmalılar."
Beraberce eve yürüdüğümüzde, Holmes bir telgraf bürosunda durup bir kaç telgraf çekti.

ilhanx

"Görüyorsun ya Watson," diye belirtti, "akşamımızı kesinlikle boşa harcamamış olduk. En ilginç vakalarımdan bazıları bu şekilde Mycroft aracılığıyla gelmiştir bana. Az önce dinlediğimiz olayın da, sadece tek bir açıklaması olabileceği halde, farklı olan bazı noktaları var."
"Çözümünü bulmak konusunda umudun var mı?"
"Bildiğimiz bunca şeyi düşünecek olursak, geri kalanları da çözemememiz son derece ilginç olur doğrusu. Sen de dinlediğimiz olayın çözümüyle ilgili bir teori üretmiş olmalısın kuşkusuz."
"Ufak tefek bir şeyler düşündüğüm doğru."
"Peki ne sonuca vardın?"
"Şu Yunanlı kızın, Harold Latimer adlı genç İngiliz'in tarafından kaçırılmış olduğu gayet açık geldi bana."
"Peki nereden kaçırılmış?"
"Bilmiyorum, belki de Atina 'dandır?!"
Sherlock Holmes kafasını salladı. "Söz konusu genç adam tek bir kelime İngilizce bilmiyordu. Hanımefendi ise dilimizi iyi sayılabilecek derecede biliyordu. Bundan da kadının bir süredir İngiltere'de bulunduğunu, ama adamın Yunanistan'a gitmemiş olduğu sonucuna varırız."
"Pekala, öyleyse kadının İngiltere'ye ziyaret amaçlı geldiğini ve Harold'un, onunla kaçmayı teklif ettiğini düşünebiliriz."
198
"Bu daha mümkün görünüyor."
"Sonra da ağabeyi - çünkü aralarındaki ilişkinin bu olduğunu düşünüyorum - Yunanistan'dan gelip duruma el koymak ister. Akılsızca davranıp genç adam ve yaşlı olan arkadaşının tutsağı olur. Ona işkence edip kızın mirasını - belki de adamın vekili olduğu bir mirası - devredecek bir takım kâğıtlar imzalaması için onu zorlarlar. Bunu yapmayı reddeder. Onunla pazarlık yapmak için bir tercümana ihtiyaçları vardır ve Bay Melas'ı bulurlar. Kız, ağabeyinin gelişinden haberdar değil ve bunu tamamen kazara öğreniyor."
"Mükemmel Watson!"diye bağırdı Holmes. "Gerçeğe çok yaklaştığına inanıyorum. Bütün kartları elimizde tutuyoruz ve korkmamız gereken tek şey, onların tarafından gelecek bir şiddet gösterisi. Bize zaman verirlerse onları yakalarız."
"Peki ama evin nerede bulunduğunu nasıl anlayacağız." "Şayet teorimiz doğruysa ve kızın ismi gerçekten de Sophy Kratides ise, onun yerini tespit etmek o kadar zor olmayacaktır. Asıl çıkış noktamız bu olmalı çünkü kardeşi buranın tam bir yabancısı. Harold'la bu kızın ilişkisi bu hale gelmeden önce bir sürenin geçmiş olması gerektiği kesin - en azından bir kaç hafta - çünkü Yunanistan'daki ağabeyi haberleri alıp buraya kadar gelecek zamanı bulmuş. Bu zaman boyunca beraber yaşamışlarsa, Mycroft'un ilanına bir cevap alma olasılığımız yüksek."
Bir yandan konuşurken, Baker Sokağı'ndaki evimize ulaşmıştık. Merdivenleri çıkan önce Holmes oldu ve odamızın kapısını açtığında şaşkınlıktan bir çığlık attı. Omzunun üzerinden baktığımda ben de aynı şekilde şaşırdım. Ağabeyi Mycroft, koltuğa gömülmüş bir halde pipo içiyordu.
"İçeri gir Sherlock! İkiniz de gelin," dedi sakince, şaşkın yüzlerimizle gülümseyerek. "Benim bu kadar enerjik olabileceğimi düşünmezdin, değil mi Sherlock? Ama nedendir bilmem, bu vaka ilgimi çekti."
"Buraya nasıl geldin?"
"Bir arabayla yanınızdan geçtim."
"Bir gelişme mi var?"
199
"İlanıma bir cevap aldım." "Ah!"
"Evet, yanımızdan ayrılmanızdan bir kaç dakika sonra geldi." "Peki ne diyor?"
Mycroft Holmes bir kâğıt çıkardı cebinden. "İşte burada," dedi, "fazla yaratıcı olmayan orta yaşlarda bir beyefendi tarafından, en iyi kalite kâğıdın üzerine dolma kalemle yazılmış. 'Beyefendi,' diyor, 'bugünkü gazetede yer alan ilanınıza cevaben, söz konusu genç bayanı çok yakından tanıdığımı bildirmek isterim. Benimle görüşmek isterseniz, hanımefendinin acıklı geçmişiyle ilgili bir kaç noktada sizi aydınlatabilirim. Şu anda Beckenham'da Myrtels'da yaşıyor. - Saygılarımla, J. DAVENPORT.'
"Aşağı Brixton'dan yazıyor," dedi Mycroft Holmes. "Hemen oraya gidip şu 'noktaları' öğrenebilir miyiz dersin Holmes?"
"Sevgili Mycroft, şu an için ağabeyinin hayatı, kızın hikâyesinden çok daha önemli. Bence Scotland Yard'a uğrayıp Müfettiş Gregson'a haber versek çok iyi olacak, oradan da doğrudan Beckham'a gideriz. Adama işkence ettiklerini biliyoruz, geçen her saatin önemi hayati olabilir."
"Bence Bay Melas'ı da yanımıza almalıyız," diye teklif ettim. "Bir tercümana ihtiyacımız olabilir."
"Mükemmel," dedi Sherlock Holmes. "Bir araba bulması için çocuğu gönder de hemen yola çıkalım."
Konuşurken, buyandan da masasının çekmecesini açtı ve cebine tabancasını koyduğunu fark ettim.
"Evet," dedi, bakışlarıma cevaben; "duyduklarımızı değerlendirerek, oldukça tehlikeli bir çeteyle karşı karşıya olduğumuzu söyleyebilirim."

ilhanx

Sonunda Bay Melas'in Pall Mall'daki evine ulaştığımızda, hava neredeyse tamamen kararmıştı. Bizden hemen önce bir beyefendi tarafından çağrılıp gitmiş olduğunu öğrendik.
"Nereye gittiğini söyleyebilir misiniz?" diye sordu Mycroft Holmes.
"Bilemiyorum efendim," diye cevap verdi, kapıyı açmış olan kadın. "Bildiğim tek şey gelen beyefendiyle beraber bir
200
arabaya binip gittiğidir."
"Beyefendi ismini söyledi mi?"
"Hayır efendim."
"Uzun boylu, yakışıklı, esmer bir genç adam değildi, değil mi?"
"Oh, hayır, efendim. Kısa boylu, gözlüklü ve sıska bir yüzü olan bir adamdı. Ama tavırları çok hoştu, konuştuğunda sürekli gülüyordu."
"Hadi hemen gidelim!" diye bağırdı Holmes heyecanla. "Olay giderek ciddileşiyor," diye konuştu, beraberce Scotland Yard'a yol aldığımızda. "Adamlar Melas'ı tekrar ele geçirmişler. Cesur bir adam değil, ki bunu geçen seferden şüphesiz fark etmişlerdir. Bu serseriler, adamın karşısına çıktıkları anda onu dehşete düşürebildiklerini biliyor olmalı. Kuşkusuz, profesyonel olarak ondan faydalanmak istiyorlar, ama işleri bittiğinde, ihanet etmiş olduğu gerekçesiyle onu cezalandırabilirler."
Trenle giderek, Yunanlı dostumuzun yol aldığı atlı arabayla aynı zamanda, hatta ondan bile önce Beckenham'a varmaktı umudumuz. Fakat Scotland Yard'a ulaştığımızda, Müfettiş Gregson'u bulup eve girmemizi sağlayacak arama iznini alana kadar bir saatten fazla zaman kaybettik. Londra Köprüsüne ulaştığımızda, ona çeyrek vardı ve nihayet Beckham istasyonuna vardığımızdaysa on buçuk olmuştu bile. Binek arabasıyla yarım kilometrelik bir yoldan sonra Myrtles'a vardık - yolun karşısında kendi topraklarında duran büyük, karanlık bir evdi. Nihayet oraya ulaştığımızda arabamızı gönderdik ve hep beraber eve giden patikadan yukarı yürümeye koyulduk.
"Bütün pencereler karanlık," diye konuştu Müfettiş.
"Ev terkedilmiş görünüyor."
"Kuşlarımız uçmuş ve yuva boş duruyor," dedi Holmes.
"Neden öyle diyorsun?"
"Son bir saat içinde, bagajla yüklenmiş ağır bir araba buradan çıkmış."
Müfettiş güldü. "Sokak lambasının ışığında ben de tekerlek izlerini gördüm, ama bagajı da nereden çıkardınız?"
201
"Aynı arabanın öbür tarafa doğru giden izleri görmüş olabilirsiniz. Ama evden çıkan izler çok daha derin - öyle ki, çok kesin bir şekilde ağır yüklü olduğunu söylememiz mümkün."
"Bak orada beni yakaladın işte," dedi Müfettiş omzunu sil-kerek. "Kapı kolayca kırılacak cinsten değil, ama içeriden ses gelmezse denemek zorundayız."
Kapıya hızla vurup zilin ipini defalarca çekti, ama içeriden tek bir ses gelmedi. Holmes bir süreliğine ortalıktan kaybolmuştu ama iyi haberlerle döndü.
"Bir pencereyi açmayı başardım," dedi.
"Kanunların karşısında değil de yanında olmanız, bizim için son derece büyük bir şans Bay Holmes," diye belirtti Müfettiş, dostumun pencerenin kancasını ne kadar akılıca bir yöntemle açmış olduğunu fark ettiğinde. "Her neyse, bu durumda herhangi bir davet beklemeden içeri girebiliriz herhalde."
Peş peşe, büyük bir odanın içine girdik. Bay Melas'in anlatmış olduğu yerin burası olduğu belliydi. Müfettiş, yağ lambasını yakmıştı ve ışığının yardımıyla, Yunanlı dostumuzun tam da anlatmış olduğu gibi kapıları, perdeleri, lambayı ve Japon zırh takımını gördük. Masanın üzerinde iki bardak, boş bir şişe brendi ve bir yemekten artakalanlar duruyordu.
"Nedir o?" diye sordu Holmes birden.
Olduğumuz yerde kalıp dinledik. Başımızın üzerinden bir yerden bir inleme sesi geliyordu. Holmes kapıya fırlayıp hole çıktı. Boğuk ses üst kattan geliyordu. Holmes merdivenlerden yukarı hızla koştu, Müfettiş ve ben de arkasından, ağabeyi My-croft da gövdesi el verdiği hızla peşimizden geliyordu.
Üst katta üç kapıyla karşılaştık. Bizi alarma geçirmiş olan garip seslerin geldiği yer de ortadaki kapıydı. Kapı kilitliydi, a-ma anahtarı neyse ki dışında bırakmışlardı. Holmes kapıyı ardına kadar açıp hızla içeri fırladı, ama içeri girmesiyle, boğazını tutarak dışarı çıkması bir oldu.
"Duman," diye bağırdı. "Biraz bekleyin. Hava birazdan temizlenir."
Odanın ortasında duran bakır bir mangalda yanan küçük,
202
mavi bir alev, içerideki ışığın tek kaynağıydı. Zeminde solgun, garip bir ışık çemberi oluşturuyordu ve bunun ötesinde kalan gölgelerde de duvarın dibine çökmüş iki kişinin karartısını hayal meyal

ilhanx

seçebiliyorduk. Açık kapıdan dışarı, hepimizi nefessiz bırakıp öksürten, zehirli, korkunç bir duman süzülüyordu. Holmes, merdivenlere koşup temiz havadan bir nefes çekti ve ardından odaya dalarak pencereyi açtığı gibi mangalı bahçeye
fırlattı.
"Bir dakika sonra girebiliriz," diye konuştu zorlukla. "Bir mum bulun! İçerideki dumanlı ortamda bir kibrit yakabileceğimizi sanmıyorum. Işığı kapıda tut da şunları çıkartalım My-
croft, şimdi!"
Birkaç adımda zehirlenmiş adamlara ulaşıp, onları ışığın bol olduğu hole çektik. Kendilerinde değillerdi. Yüzleri şişmiş, gözleri yuvalarından fırlayacak bir hal almış ve dudakları morarmıştı. Yüz hatları öyle şekilsizleşmişti ki, siyah sakalı ve kısa, sağlam yapısı olmasa, bir kaç saat önce bizimle beraber Di-yojen Kulübü'nde oturan Yunanlı tercümanı tanıyamazdık. Elleri, ayakları sağlam bir şekilde bağlanmış ve gözünde, ağır bir darbe yemiş olduğunun izini taşıyordu. Uzun boylu, ama açlık çekmiş olduğu belli olan diğer adam da aynı şekilde bağlanmıştı ve yüzüne bir sürü yara bandı yapıştırılmıştı. Onu yere koyduğumuzda inlemesi kesilmişti ve şöyle bir göz atmakla, onun için artık çok geç olduğunu gördüm. Bay Melas içinse durum farklıydı hâlâ yaşıyordu. Biraz amonyaklı su ve brendi yardımıyla bir saatten az bir süre içinde gözlerini açtığını ve onu bütün yolların buluştuğu karanlık vadiden çekip çıkardığımı görmenin mutluluğuna eriştim.
Basit ve bizim teorilerimizi doğrulayan şeyler anlattı. Evine gelmiş olan ziyaretçi, belinden bir silah çıkarmış ve onu o kadar korkutmuş ki Melas ikinci bir kez kaçırılmaya sesini hiç çıkaramamıştı. Kıkırdayıp duran kanun kaçağının, bizim şanssız tercümanın üzerindeki etkisi neredeyse hipnotize ediciydi gerçekten, çünkü elleri titremeye başlayıp yüzü ölümcül bir renge bürünmeden adından bile bahsedemiyorduk. Adamcağız

büyük bir hızla Beckenham'a götürülmüş ve ikinci bir görüşmede - istediklerini yerine getirmemesi durumunda tutsaklarını hemen öldürmekle tehdit ettikleri, ilkinden daha bile korkunç bir toplantıda - yine tercümanlık yapmış. Tehditlerinin hiç bir işe yaramadığını gördüklerinde onu tekrar hapsetmişler ve Melas'ı da gazetede çıkan ilana dayanarak ihanetle suçlayıp kalın bir sopayla bayıltmışlar. Uyanıp da üzerine eğilmiş olan bizi gördüğü ana kadar hatırladığı son şey buydu.
Yunanlı tercümanın ilginç vakası böyleydi işte, bazı noktaları hâlâ tam olarak aydınlatılabilmiş değil. Gazetedeki ilana cevap vermiş olan beyefendiyle görüşerek, şanssız genç bayanın çok zengin Yunanlı bir aileden geldiğim ve İngiltere'ye bir kaç arkadaşım görmek için gelmiş olduğunu öğrenebildik. İngiltere'deyken Harold Latimer adlı genç bir adamla tanışmış, adam onu etkilemiş ve sonunda onunla kaçması için genç bayanı da ikna etmiş. Olayların gelişiminden çok rahatsız olan dostları, hanımefendinin Atina'daki ağabeyiyle irtibata geçip olanları ona aktarmakla yetinmişler ve ardından da bütün meseleden elini eteğini çekmişler. Ağabey, İngiltere'ye ayak basar basmaz, Latimer ve adı Wilson Kemp olduğu ortaya çıkan yaşlı ortağının ellerine teslim olmak gibi bir hata işlemiş. Dili bilmediği için çaresiz kalan adam, kendisinin ve kız kardeşinin topraklarını onlara verdiğini ispatlayan belgeleri imzalamasını isteyen serseriler tarafından hapsedilip işkenceye maraz kalmış. Kızın haberi olmadan onu evde tutmuşlar ve yüzündeki yara bantları, herhangi bir şekilde karşılaşmaları durumunda kız kardeşinin onu tanımaması maksadıyla yapıştırılmış. Ne var ki kızın kadınsı algılan, tercümanın ilk ziyaretinde ağabeyiyle tesadüfen ilk olarak karşılaştığında, maskenin ardını hemen görmesini sağlamış. Fakat en nihayetinde kızcağızın kendisi de hapsedilmiş durumdaymış. Evde, arabacıyla karısından başka hiç kimse yokmuş ve sonuçta onlar da iki suç ortağına alet olan bir takım serseriden başka bir şey olmadıkları için, ona hiç bir şekilde yardım etmemişler. Sırlarının ortaya çıktığını ve kardeşleri ikna edemeyeceklerini anlayan suç ortakları, kızla beraber evden

kaçmışlar. Ama gitmeden önce hem onlara yenilmemiş olan adamdan, hem de onları ele verenden intikamlarını aldıklarım düşünmüşler.
Bu olaylardan aylar sonra, Budapeşte'den gelen çok ilginç bir gazete kupürü geçti elimize. Bir kadınla seyahat etmiş olan iki İngiliz'in trajik sonlarıyla karşılaşmalarını anlatan bir yazıydı. Görünüşe göre her ikisi de bıçaklanmış ve Macar Polisi birbirlerini bıçaklamış olduklarına dair hemfikirdi. Ama bana kalırsa Holmes'un bu meseledeki fikri biraz farklıydı, çünkü birinin o Yunanlı kızı bulması durumunda, kendisine ve ağabeyine karşı işlenen yanlışların intikamının nasıl alınmış olduğunun gerçek öyküsünü duyabileceğini savunmuştur bugüne kadar.

KAYIP ANTLAŞMA
Evliliğimi takip eden Temmuz ayı, üç ilginç olayın gerçekleşmesiyle akıllardan silinmeyecek bir hal aldı. Sherlock Holmes'la beraber olmak ve metotlarını inceleme fırsatı bulduğum bir zamana denk geliyordu.

ilhanx

Meydana gelen bu olayları, 'İkinci Leke', 'Kayıp Antlaşma' ve 'Yorgun Kaptan' başlıklarıyla kaydetmiştim. İçlerinden ilki, önemli hisseler ve krallığın önde gelen aileleriyle o denli iç içe ki daha yıllar boyunca halka açıklanması mümkün olmayacak. Ne var ki şimdiye kadar ilgilendiği tüm vakalarm hiçbirinde analitik düşünce gücünü bu denli parlak, bu denli net yansıtma fırsatı bulamamıştır Holmes. Bu davayla, onu yakından izleme şansına erişen insanları bir kez daha hayran bırakmıştır kendisine. Bütün enerjisini, sonradan suç örgütünün yalnızca yan kolları olduğu ortaya çıkan bölgeye harcayan Paris Polis Departmanından Mösyö Dubugue'a ve Dantzig'in ünlü uzmanlarından Fritz von Waldbaum'a vakanın ayrıntılarını açıkladığı konuşmasının neredeyse tamamını hâlâ saklıyorum. Her neyse, bu hikâye kimseye zarar vermeden açıklandığında, yeni yüzyıla girmiş olacağız. Ben de bu sırada listemdeki ikinci başlığa kayabilirim. Bu vaka da bir çok konuda onu çok özel yapan ayrıntılarla doluydu ve bir zamanlar ulusal değer de taşıyordu.

Okul günlerimde, benimle aynı yaşta olmasına rağmen iki sınıf üstümde okuyan Percy Phelps admda bir arkadaşım vardı. Son derece zeki bir çocuktu ve okulun verdiği her ödülü kazanıp götürürdü. Sonunda, parlak eğitimini Cambridge'de devam etmesini sağlayacak bir burs da kazanarak mezun oldu. Çok önemli ve zengin akrabaları vardı; her birimiz henüz küçük çocuklarken bile, ünü yaygın muhafazakar politikacı Lord Hold-

hurst'ün onun dayısı olduğunu biliyorduk. Bu ünlü akrabası okul günlerinde pek işine yaramadı doğrusu. Tam tersi, onu oyun bahçesinde kovalayıp baldırına ince bir dalla vurmak bize pek eğlenceli gelirdi. Ama dünyaya açıldığı zaman durum bir hayli değişti. Oradan buradan haberlerini aldığım için yetenekleri ile sahip olduğu güçlü akrabalarının sayesinde Dışişleri Bakanlığı'nda iyi bir göreve gelmiş olduğunu biliyordum. Ama bir süredir aklımdan tamamen uçup gitmişti ki alttaki mektup, varlığını bana hatırlattı: Briarbrae, Woking.

Sevgili Watson, sen üçüncü sınıftayken beşinci sınıfta olan 'Kurbağa yavrusu Phelps'i hatırlayacağına hiç şüphem yok. Belki, dayımın yardımıyla Dışişleri Bakanlığı'nda iyi bir pozisyona geldiğimi bile duymuş olabilirsin, hatta başıma korkunç bir şanssızlık gelmeden önce işimde çok güvenilir ve saygın insanların arasında sayıldığımı da.

O korkunç olayın ayrıntılarını yazmama lüzum yok. Ricama kulak asarsan zaten sana her birini anlatmam gerekebilir. Beni dokuz haftadır sürüngdüren menenjitten henüz kalktım ve hâlâ son derece zayıfım. Arkadaşın Bay Holmes'la görüşmemin mümkün olup olamayacağını soracaktım sana. Otoriteler yapılacak başka bir şeyin kalmadığı konusunda beni ikna etmeye çalıştılarsa da olayla ilgili onun da fikrini almak gerçekten hoşuma giderdi. Lütfen onu bana getirmeye çalış, hem de bir an önce. Bu dehşet bilinmezliğin içinde geçirdiğim her dakika bana bir saat gibi geliyor. Daha önce onun tavsiyesine başvurma-dıysam, bu sadece yediğim darbeyle sağlığımın yerinde olmamasından kaynaklandı, yeteneklerine saygı duymadığım için değil. Lütfen onu bu konuda da bilgilendir, olur mu? Artık iyi-leştim, ama tekrar hastalanırım diye olayla ilgili fazla bir şey düşünmeye cesaret edemiyorum. Hâlâ o kadar zayıfım ki gördüğün gibi ancak dikte etme yoluyla yazabiliyorum. Tekrar rica

ediyorum, buraya gelmesi için onu ikna etmeye çalış.

Eski okul arkadaşın, Percy Phelps.

Bu mektupta beni duygulandıran bir şey vardı, Holmes'un gelmesi konusundaki ısrarında acınacak bir durum görüyordum. O kadar etkilenmiştim ki, ricasım yerine getirmek için elimden geleni yapmaya hazırdım. Ama bu o kadar da zor değildi; Holmes'u, sanatına ihtiyaç duyan bir müşterinin yardımına hemen koşacağını bilecek kadar tanıyordum. Karım da meselenin daha fazla bekletilmemesi gerektiği konusunda bana katıldı ve bir saat kadar sonra, Baker Sokağı'ndaki eski dairemde buldum kendimi. Holmes, üzerinde sabahlığıyla masasında oturmuş, kimyasal araştırmalarından birine dalmıştı. Küçük bir ocağın üzerinde, şiddetle kaynayan, kocaman, büklümlü bir damıtma aleti duruyordu ve damıtılmış sıvı oradan, iki litrelik bir ölçü aletine akıyordu. İçeri girdiğimde, dostum kafasını sadece yarım yamalak kaldırdı; araştırmasının önemli olduğunu anlayarak, ben de bir koltuğa oturup beklemeye koyuldum. Bir şişeden diğerine dolaşıp cam pipetiyle her birinden bir kaç damla çekti ve sonunda da masaya, bir çözeltiyle dolu bir tüp getirdi. Sağ elinde de bir turnusol kâğıdı tutuyordu.

"Tam bir kriz anında geldin, Watson," dedi. "Bu kâğıt maviye dönüşürse her şey yolunda. Kırmızı olursa bir vaka daha çözülmüş olacak." Kâğıdı test tüpünün içine daldırdı ve kâğıt hemen cansız, kirli bir kırmızıya büründü. "Hım! Ben de öyle düşünmüştüm!" diye atıldı. "Biraz sonra yanında olacağım Watson. Acem terliğinde tütün bulabilirsin." Çalışma masasına dönüp bir kaç telgraf yazdı ve sonra da bunları bir ulağa verdi. Ardından kendini karşımdaki koltuğa atıp dizlerim çenesine kadar çekti ve kollarını ince bacaklarının etrafına sardı.

"Sıradan, küçük bir cinayet," dedi. "Anladığım kadarıyla

ilhanx

211
sende daha iyi bir şey var. Alarma geçmiş olduğun belli. Ne oldu söylesene."
Ona mektubu uzattıktan sonra, büyük bir dikkatle okumasını izledim.
"Pek bir bilgi vermiyor, değil mi?" diye konuştu, mektubu bana geri verirken.
"Neredeyse hiç."
"Fakat kullanılmış olan el yazısı yine de ilginç."
"Ama el yazısı onun değil ki."
"Kesinlikle. Bir kadının el yazısı."
"Bir erkeğin olmalı," diye karşı çıktım.
"Hayır, bir kadının el yazısı bu, üstelik oldukça özgün bir karaktere sahip bir kadının. Biliyorsun, yeni bir araştırmanın eşiğindeyken, müşterinin, özel bir tabiata sahip olan - iyi niyetli olsun, olmasın - bir kişiyle yakın ilişkide olduğunu bilmek bir avantaj. Bu vaka ilginç olabilir. Hazırsan, hemen Woking'e doğru yola çıkabiliriz. Zor durumdaki diplomatı ve mektuplan-nı dikte ettiği hanımefendiyi bir görelim bakalım."
Waterloo'da şansımız yaver gitti ve bir sabah treninde yerimizi aldık. Bir saat kadar sonra kendimizi Woking'in çamlıklarında bulduk. Briarbrae, istasyondan bir kaç dakikalık yürüyüş yolu uzakta, geniş bir arazının ortasında duran büyük bir köşktü. Kartvizitlerimizi içeri yolladıktan sonra zarifçe döşenmiş bir oturma odasına alındık ve bir kaç dakika içinde, boylu poslu, cana yakın bir adam bize katıldı. Kırkma yaklaşmış görünüyordu ama yanakları öyle kırmızı, gözleri öyle neşe doluydu ki, şişman, yaramaz bir çocuk izlenimi uyandırıyordu insanda.
"Gelmenize öyle sevindim ki," dedi, ellerimizi heyecanla sıkarak. "Sabah kalktığından beri Percy'nin konuştuğu tek konu sizsiniz. Ah, zavallı çocuk, bulabildiği her umut parçasına çılgınca sarılıyor! Annesiyle babası, sizi karşılamak için beni gönderdi, çünkü konudan bahsedildiğini duymak bile onlara çok acı veriyor."
"Henüz ayrıntıları dinlemedik," diye açıkladı Holmes. "Gördüğüm kadarıyla siz ailenin mensuplarından değilsiniz."
212
Yeni tanıştığımız adam önce şaşırmış göründü, ardından önüne bakarak gülmeye başladı.
"Madalyonumun üzerindeki baş harfleri gördünüz tabii," dedi. "Bir an için çok zekice bir şey yapmış olduğunuzu zannettim. Adım Joseph Harrison ve Percy, kız kardeşim Annie'yle yalanda evleneceğine göre ailenin bir parçası sayılırım herhalde. Kardeşimi Percy'nin odasında bulabilirsiniz; tam iki aydır onun bakımını tamamıyla üstlenmiş durumda. Asimi isterseniz hemen oraya gitsek iyi olacak, sizi görmek için nasıl sabırsızlandığını biliyorum."
Bize gösterilen oda, oturma odasıyla aynı kattaydı. Her köşesi çiçeklerle bezenmiş, yarı yarıya bir oturma odası, yan yarıya da bir yatak odası gibi döşenmiş bir yerdi burası. Son derece solgun ve bitkin görünüşlü genç bir adam, bahçenin mis gibi tatlı kokusunu ve yaz havasının yumuşaklığını içeri gönderen açık pencerenin yanındaki bir koltukta yatıyordu. Adamın yanında da bir kadın oturuyordu ama içeri girdiğimizi gördüğünde usulca ayağa kalktı.
"Gitmemi ister misin Percy?" diye sordu.
Onu durdurmak için eline sıkı sıkı sarıldı. "Nasılsın Watson?" dedi sıcak bir gülümsemeyle. "Şu bıyığının altında seni kesinlikle tanıyamazdım, ama sanırım bunlar karşılıklı, değil mi? Yanındaki beyefendi de, tahminlerime göre, ünlü dostun Sherlock Holmes, öyle mi?"
Bir kaç kelimeyle dostumu ev sahibine tanıştırdıktan sonra ikimiz de oturduk. Bizi ilk karşılamaya gelmiş olan genç adam odadan ayrılmıştı, ama kız kardeşi, Percy'nin elini tutmuş bir halde yanımızdaydı. Çarpıcı bir kadındı, biraz kısa boylu ve topluca olduğu halde güzel, esmer bir yüzü, kocaman, koyu renk İtalyan gözleri ve simsiyah, upuzun, gür saçları vardı. Kadının renkli çehresi, yanındaki adamın beyaz yüzünü, olduğundan daha da yıpranmış ve yorgun gösteriyordu.
"Zamanınızı harcamayacağım," dedi Percy, koltukta doğrularak. "Daha fazla uzatmadan konuya geleyim. Mutlu ve başarılı bir adamdım Bay Holmes. Evliliğim için de hazırlıklar
213
yapıyordum ki beklenmedik ve korkunç bir şanssızlık sonucu bütün hayatım mahvoldu.
"Watson'un belki de size aktarmış olduğu gibi Bay Holmes, Dışişleri Bakanlığı'nda çalışıyordum ve dayımın, Lord Holdhurst'ün çevresi sayesinde hızlı bir şekilde çok saygı duyulan bir konuma geldim. Dayım, Dışişleri Bakanı olduğunda, bana bir sürü önemli görev verdi ve bunları hep başarıyla tamamladığımı gördüğünde, yeteneklerime ve sadakatime sonsuz bir güven duymaya başladı.
"On hafta kadar önce - daha kesin konuşmak gerekirse, yirmi üç Mayısta - beni ofisine çağırdı ve bitirmiş olduğum bir işle ilgili bana övgüler yağdırdıktan sonra yapmamı istediği yeni bir iş olduğunu söyledi.
" 'Bu,' dedi, masasından gri bir kâğıt rulosu çıkararak, 'İngiltere'yle İtalya arasında imzalanan gizli bir anlaşmanın aslıdır. Üzüntüyle söylüyorum ki bu özel belgeyle ilgili bazı bilgiler şimdiden dışarı sızmış bile.

ilhanx

Daha fazla bir bilginin sızmaması hayati bir önem taşıyor. Fransız ve Rus elçilikleri, bu kâğıtların içeriklerini öğrenmek için inanılmaz paralar öder. Bu belgeler benim ofisimden dışarı çıkmamalıydı, ama kopyalanmaları son derece gerekli. Büronda bir masa var mı?'
" 'Evet, efendim.'
" 'Öyleyse bu anlaşmayı al ve masana kilitle. İş çıkışında herkes gittiğinde senin kalabilmeni sağlayacak emirler vereceğim, böylece izlenmediğinden emin olarak onları kopyalayabilirsin. İşini bitirdiğinde, asıl belgeyi de kopyayı da tekrar masana kilitle ve yarın sabah şahsen gelerek onları bana teslim et.'
"Kâğıtları aldım ve..."
"Bir saniye için beni bağışlayın" dedi Holmes. "Bu konuşma süresince yalnız mıydınız?"
"Kesinlikle."
"Büyük bir odada mı?"
"Evet, oldukça büyük bir odadır."
"Ortasında duruyordunuz?"
"Evet, aşağı yukarı."

"Ve alçak sesle konuşuyordunuz tabii, değil mi?"
"Dayımın sesi her zaman inanılmaz alçak olmuştur zaten. Ben de pek bir şey söylemedim."
"Teşekkür ederim," dedi Holmes, gözlerini kapatarak, "Lütfen devam edin."
"Söylediklerini yaptım ve diğer çalışanlar gidene kadar bekledim. Odamdakilerden biri, Charles Gorot, işinde biraz geri kalmıştı, onun için onu orada bırakıp yemeğe çıktım. Geri döndüğümde gitmişti. İşimi bir an önce bitirmek istiyordum, çünkü Joseph'ın - biraz önce tanıştığınız Bay Harrison yani - şehirde olduğunu ve akşamki on bir treniyle Woking'e gideceğini biliyordum; mümkünse ona yetişmek istiyordum.
"Gizli antlaşmayı incelediğimde, amcamın hiç de abartmamış olduğunu ve gerçekten de son derece önemli bir belge olduğunu hemen anladım. Ayrıntılara girmeden, Büyük Britanya'nın Üçlü İttifakın karşısındaki yerini açıkladığını ve Fransız donanmasının Akdeniz'de İtalya'ya üstün gelmesi durumunda ingiltere'nin durumunun ne olacağıyla ilgili teoriler içerdiğini söyleyebilirim. İçeriği sadece deniz kuvvetleriyle ilgiliydi ve belgenin sonunda da önemli şahısların imzalan vardı. Belgenin tamamına bir göz gezdirdikten sonra kopyalama işine başladım.
"Fransızca yazılmış uzun bir belgeydi ve yirmi altı ayrı madde içeriyordu. Mümkün olduğu kadar hızlı çalıştım, ama saat dokuzda henüz dokuzunu bitirebilmiştim ve trenimi kaçırdığımı artık biliyordum. Hem yemek yemiş olduğum, hem de uzun ve yorucu bir gün olmuş olduğu için kendimi yorgun ve aptal hissetmeye başlamıştım. Bir fincan kahve zihnimi açardı. Merdivenlerin dibindeki küçük odasında geceleri binada kalan bir kapıcımız var ve o, mesai yapan memurlara gaz ocağında kahve yapardı. Yanıma gelsin diye zili çaldım.
"Gelenin, tanıdığım kapıcı değil de bir kadın olduğunu fark ettiğimde oldukça şaşırdım, Önlük giymiş, şişman, yaşlı bir kadındı. Bana kapıcının karısı olduğunu söyledi ve bunun üzerine ben de bir kahve getirmesini istedim.
"İki madde daha kopyaladıktan sonra kendimi daha da

yorgun hissederek, biraz uyanmak için odada yürümeye başladım. Kahvem henüz gelmemişti ve bu kadar gecikmesinin sebebinin ne olduğunu merak ediyordum. Kapıyı açarak koridordan aşağı baktım. Loş bir ışıkla aydınlatılmış dümdüz bir koridordur ve benim odam da, başka çıkışının bulunmadığı bu koridorun sonunda bulunuyor. Koridorun ucunda, dönen bir merdiven var ve kapıcının odası ise bir kat altta, merdivenin dibindeki koridorda. Merdivenin ortasında küçük bir sahanlık var ve oradan da başka bir koridora gidiliyor. Bu ikinci koridorda, başka, daha küçük bir merdivenin gittiği bir yan kapı var, bunu hizmetçiler ve Charles Sokağı'ndan gelip de kestirmeden yararlanmak isteyen memurlar kullanır. Size kabataslak bir harita çizdim."
"Teşekkür ederim. Şimdilik anlattıklarınız gayet açık," dedi Sherlock Holmes.
"Şimdi anlatacağım noktaya dikkat etmeniz son derece önemli. Merdivenlerden inip alttaki hole girdim ve odasında derin bir uykuya dalmış olan kapıcıyı buldum. Çaydanlık şiddetle kaynıyordu ve onu ocaktan kaldırıp yana koydum. Elimi uzatmış, tam onu uyandıracaktım ki, kafasmm üzerindeki zillerden biri şiddetle çalmaya başladı ve adam sarsılarak hemen uyandı.
" 'Bay Phelps, siz miydinz!' dedi, bana şaşkm gözlerle bakarak.
" 'Kahvemin hazır olup olmadığına bakmak için geldim.'
" 'Çaydanlığı ateşe koymuştum, ama sonra uyuyakalmışım efendim.' Bir kere bana baktıktan sonra kafasını kaldırıp, hâlâ çınlayan zile de baktı ve bu sırada yüzündeki şaşkınlık ifadesi giderek büyüyordu.
" 'Efendim, siz buradaysamz, zili kim çaldı?' diye sordu.
" 'Zili mi!' diye bağırdım. 'Kimin ziliydi?'

ilhanx

" 'Sizin odanızın ziliydi.'
"O anda yüreğimi soğuk bir el sardı sanki. O halde biri, tam da hayati bir değer taşıyan antlaşma masamın üzerinde açıkken benim odamdaydı. Merdivenlerden yukarı çılgın gibi koşarak koridora daldım. Koridorlarda kimse yoktu Bay Holmes. Odam da boştu. Her şey bıraktığım gibi duruyordu - bana

teslim edilmiş olan değerli kâğıtlar hariç. Kopya yerindeydi, a-ma aslı gitmişti."
Holmes sandalyesinde dikilip ellerini ovuşturdu. Vakanın tam ona göre olduğunu görebiliyordum. "Peki o zaman ne yaptınız?" diye mırıldandı.
"Hırsızın yan kapıdan girmiş olması gerektiğini hemen anladım; ön kapıdan girmiş olsa, yolda onunla kesinlikle karşılaşırdım çünkü."
"Bütün süre boyunca odanızda, ya da az önce anlattığınız şu loş aydınlatmaya sahip koridorda saklanmış olamayacağından kesinlikle eminmisiniz?"
"Bu kesinlikle imkânsız. Bir fare bile ne odamda ne de koridorda saklanmış olamazdı; gizli hiç bir yer yok."
"Teşekkür ederim, lütfen devam edin."
"Kapıcı, yüzümün solgun halinden korkunç bir şey olduğunu anlamış ve benimle gelmişti. Şimdi ikimiz de koridordan hızla geçerek Charles Sokağı 'na giden dik basamaklardan aşağı koştuk. Merdivenin dibindeki kapı kapalı ama kilitli değildi. Kapıyı hızla açıp dışarı fırladık. Dışarıdayken, yakınlarda bir yerlerde bulunan bir saatin üç kez çaldığını duyduğumu hatırlıyorum. Ona çeyrek vardı."
"Bu son derece önemli bir nokta," dedi Holmes, gömlek kolunu not kâğıdı olarak kullanarak.
"Çok karanlık bir geceydi ve hafif, sıcak bir yağmur çiseliyordu. Charles Sokağı'nda kimse yoktu, ama Whitehall'de her zamanki gibi yoğun bir trafik söz konusuydu. Böylece şapkasız halimizle kaldırım boyunca koşturduk ve sonunda, uzaktaki köşede bir polis memuruna rastladık.
" 'Bir soygun bildirmek istiyorum,' diye bağırdım. 'Dışişleri bakanlığından paha biçilmez bir belge çalındı. Yalanlarda bu taraftan geçen kimse oldu mu?'
" 'Ben son on beş dakikadır buradaydım efendim,' dedi polis, 'bu süre boyunca ancak bir kişi geçti yanımdan - bir kadın, uzun boylu ve yaşlıca bir kadın. Kırmızı bir panço vardı üzerinde.'

" 'Ah, o karım,' diye bağırdı kapıcı, 'başka kimse geçmedi mi?'
" 'Hayır, hiç kimse.'
" 'Öyleyse hırsız diğer taraftan gitmiş olmalı, Bay Phelps,' diye bağırdı adamcağız, bir yandan kolumu çekiştirerek.
"Ama ben henüz tatmin olmamıştım ve adam beni çekiştirip uzaklaştırmaya çalıştıkça kuşkularım artıyordu.
" 'Kadın hangi taraftan gitti?' diye sordum heyecanla.
" 'Bilemiyorum efendim. Yanımdan geçtiğini fark ettim, a-ma onu izlemek için pek bir sebebim yoktu. Gerçi acelesi varmış gibi görünüyordu.'
" 'Üzerinden ne kadar zaman geçti?'
" 'Oh, çok uzun olmadı.'
" 'Daha kesin konuşamaz mısınız?'
" 'Ee, beş dakikadan fazla olamaz en azından.'
" 'Zamanınızı boşa harcıyorsunuz efendim ve şimdi her dakikanın hayati değeri var,' diye bağırdı kapıcı, 'benim yaşlı karımın bu işle bir ilgisinin olmadığına inanın efendim. Sokağın diğer ucuna gelin benimle. Pekala, siz gelmeseniz de ben gideceğim.' Bunları söyledikten sonra dönüp diğer tarafa doğru koşmaya başladı.
"Ama ben hemen peşinden fırlayıp onu kolundan yakaladım.
" 'Nerede oturuyorsun?' diye sordum.
" 'Brixton'da, 16. Ivy Lane'de,' diye cevap verdi. 'Ama yanlış iz üzerinde ilerlemeyin Bay Phelps. Diğer tarafa geçip bir şey duyabilecek miyiz diye bakalım lütfen.'
"Tavsiyesine uymakla hiç bir şey kaybetmezdik. Polis memuruyla beraber aşağıya koştuk, ama karşımıza yoğun bir trafikten başka bir şey çıkmadı. Her yöne gidip gelen, çöken yağmurlu gece boyunca kafalarını sokabilecekleri bir yere ulaşmak için koşturup duran insanlarla doluydu sokaklar. Bu yönden kimlerin geçtiğini bize söyleyecek herhangi bir bekçi de yoktu üstelik.
"Ardından bakanlığa geri dönüp merdivenleri ve koridoru

aradık, ama hiç bir şey elde edemedik. Odama giden koridor, ayak izlerinin kolayca görünmesini sağlayan bir çeşit muşambayla örtülüdür. Bunu çok dikkatlice incelediysek de herhangi bir ayak izine rastlayamadık."
"Bütün akşam yağmış mıydı?"

ilhanx

"Aşağı yukarı saat yediden beri."
"Öyleyse saat dokuz gibi gelen kadının herhangi bir iz bırakmamasını nasıl açıklıyorsunuz?"
"Bu noktaya değinmenize çok sevindim. Benim de dikkatimi çekmişti, ama sebebini öğrendim; kadın, bakanlığa girdiğinde çizmelerini çıkarıp terlik giyermiş, izlerinin olmaması gayet doğal."
"Pekala. Demek yağmurlu bir gece olmasına rağmen herhangi bir iz yoktu. Olaylar zinciri gerçekten de son derece olağanüstü. Ondan sonra ne yaptınız?"
"Odayı da araştırdık. Gizli bir kapının bulunmadığı kesin ve pencereler de yerden yaklaşık olarak on metre yüksekte, üstelik ikisi de içeriden kapalıydı. Yerdeki halı, zeminden yapılacak bir girişi olanaksız kılıyor ve odanın tavam da bildiğimiz sıradan beyaz cinsten. Hayatım üzerine bahse girerim ki kâğıtları çalan her kimse, ancak ve ancak kapıdan girmiş olabilir."
"Peki ya şömine?"
"Şöminemiz yok. Soba kullanıyoruz. Zile bağlı olan ip masamın hemen sağında duruyor, yani onu çeken kişi masanın yanına gitmek zorundaydı. Ama bir suçlu ne diye zili çalmak istesin, hiç anlayamıyorum. Tek kelimeyle bir muamma."
"Gerçekten de alışılmadık bir vaka. Peki sonraki adımlarınız nelerdi? Odayı araştırdınız, hırsızın herhangi bir iz bırakıp bırakmadığını da kontrol ettiniz herhalde - puro izmariti, düşürülmüş bir eldiven ya da bir toka belki de?"
"Herhangi bir şey yoktu."
"Herhangi bir koku?"
"Balon onu hiç düşünmemiştik."
"Ah, bir tütün kokusu böyle bir araştırmada çok işimize yarayabilirdi."
219
"Ben sigara içmem, onun için herhangi bir sigara kokusu olsaydı, bu büyük bir ihtimalle dikkatimi çekerdi. En ufak bir ipucu yoktu. Tutunabildiğimiz tek şey, kapıcının karısının - Bayan Tangey'nin - aceleyle koşup gitmiş olmasıydı. Kocası kadının koşturmasıyla ilgili herhangi bir açıklama yapamadıysa da kadının her gün aşağı yukarı o saatlerde gittiğini söyleyebildi. Polis memuruyla ben, onda olduklarını düşünerek, kâğıtları yok etme fırsatı bulamadan kadını yakalamak gerektiği konusunda anlaştık.
"Bu zamana kadar Scotland Yard da haber almıştı ve Bay Forbes, gelen Müfettiş, olayı çözmek için işine dört elle sarıldı. Bir araba çağırdık ve yarım saat sonra bize verilmiş olan adresteydik. Kapıyı, Bayan Tangey'nin en büyük kızı olduğunu söyleyen genç bir kadın açtı. Annesi henüz eve dönmemişti ve onu beklemek üzere içeri alındık.
"Yaklaşık olarak on dakika sonra kapı çalındı ve tam burada, kendimi suçlamama sebep olan çok ciddi bir hata yaptık. Kapıyı kendimiz açacağımıza kızın açmasına izin verdik. 'Anne, içeride seni bekleyen iki adam var,' dediğim duyduk ve bir saniye sonra da holden aşağı koşuşturan ayak sesleri duyduk. Forbes kapıyı hızla açtı ve ikimiz de arka odadan geçip mutfağa koştuk. Ne var ki kadın oraya bizden önce varmıştı bile. Bize bir süre meydan okurcasına baktıktan sonra beni tanıdığında, yüzünde tam bir şaşkınlık ifadesi belirdi.
" 'Aa, ofisten Bay Phelps değil mi bu?' diye atıldı hayretle.
" 'Hadi, hadi, bizden kaçtığında kim olduğumuzu sanıyordun?' diye sordu Müfettiş.
" 'Komisyoncular olduğunuzu sanmıştım,' diye cevap verdi kadın, 'bir tüccarla aramızda biraz sorun vardı da.'
" 'Bu pek inandırıcı olmadı,' diye konuştu Forbes. 'Dışişleri Bakanlığı'ndaki bir ofisten çok önemli bir belge almış olduğuna dair kuşkularımız var ve buraya, belgeden kurtulmak için de koşmuş olabilirsin. Bizimle Scotland Yard'a kadar gelmen gerekecek.'
"Ne kadar karşı koyduysa da çabası boşunaydı. Bir dört te-
220
kerlekli çağırıldı ve üçümüz beraber geri döndük. Dönmeden önce tabii ki mutfağı araştırdık. Biz yanına gelmeden kâğıtları yok etmiş mi diye özellikle mutfak şöminesini aradık, fakat ne küle ne de bir kâğıt parçasına rastladık. Evden ayrılıp da Scotland Yard'a ulaştığımızda, kadım bayan polislerden birine arattırdık. Gergin bir şekilde aramanın sonuçlarının gelmesini bekledim. Kâğıtlardan eser yoktu.
"İlk olarak o anda durumumun korkunçluğunu kavradım. O zamana kadar hep koşturup durmuştum ve hareket halinde olmak düşünmemi engellemişti. Antlaşmayı hemen geri alacağıma o kadar inanmıştım ki, başarısız olmam durumunda sonuçlarının ne olacağını düşünmeye bile cesaret edememiştim. Artık yapacak bir iş kalmayınca durumumu düşünecek zaman buldum ne yazık ki. Tek kelimeyle korkunçtu. Watson, okuldayken de hassas ve kolay heyecanlanan bir çocuk olduğumu anlatabilir size. Doğam böyle. Dayımı ve kabinedeki iş arkadaşlarını düşündüm, onun için, kendim için ve tüm yakınlarım için nasıl bir utanç kaynağı olduğumu da. İnanılmaz bir şanssızlığın kurbanıydım, ama diplomatik meseleler söz konusu olduğunda şanssızlığın hiç bir önemi yoktu. Mahvolmuştum; utanç verici bir şekilde ve umutsuzca

ilhanx

mahvolmuştum. Artık kendimde değildim ve o aralar neler yaptığımı da bilmiyorum. Büyük bir ihtimalle ağlamaya başlamışımdır. Etrafıma toplanmış, beni teselli etmeye çalışan bir sürü polisle ilgili hayal meyal bir şeyler hatırlıyorum. İçlerinden biri benimle Waterloo'ya kadar gelip beni Woking'e giden bir trene bindirdi. Tesadüfen aynı trende bulunan ve komşum olan Dr. Ferrier'le karşılaşmasaydık eminim bütün yolu benimle gelirdi adamcağız. Doktor büyük bir nezaket göstererek benimle ilgilendi. İyi ki de öyle yapmış, çünkü daha istasyondayken bir sinir krizi geçirdim ve sonunda eve döndüğümüzde artık iyice delirmiştim.
"Doktorun bizim evin zilini çalmasıyla herkes yataklarından fırlayıp da beni bu halde bulduklarında ortalığın ne hale geldiğini tahmin edebilirsiniz herhalde. Zavallı Annie ve annem hıçkırıklara boğuldu. Dr. Ferrier istasyondaki polisin anlattığı

kadarıyla bildiklerim onlara aktarmışsa da bu da işleri kolaylaş-tırmadı. Ağır bir hastalığın eşiğinde olduğum belli olduğu için Joseph bu güzel yatak odasından apar topar çıkarılmış ve sonra da burası benim için bir hasta bakıcı odasına çevrildi. Burada, tam dokuz haftadır menenjitten baygın bir halde, sayıklayarak yattım Bay Holmes. Buradaki Bayan Harrison ve doktorun yoğun ilgisi olmasaydı, bugün burada sizinle konuşuyor olamayacaktım. Gündüzleri bakımımı tamamıyla kendi üstlenen Bayan Harrison'du ve geceleri bakması için de bir hemşire tutmuş, çünkü nöbet geçirdiğim anlarda birilerine veya kendime zarar verebilecek durumdaymışım. Yavaş yavaş kendime geldim, a-ma sadece bu son iki gündür her şeyi yeniden hatırlayabiliyorum. Hiç düzelmemiş olmayı diliyorum ara ara, ama işte buradayım. Ayağa kalktığımda yaptığım ilk şey vakayı inceleyen Bay Forbes'a telgraf çekmekti. Buraya geldi ve her şeyi araştır-dığ; halde en ufak bir ipucunun bulunamadığının haberini getirdi bana. Kapıcı ve karısını her bakımdan araştırdıkları halde davayı aydınlatacak herhangi bir şey bulunamamış. Polisin şüphelendiği bir diğer şahıs da genç Gorot'tu. Hatırlıyorsunuzdur, o akşam odamda mesai yapan adam. Herkes gittikten sonra kalmış olması ve Fransız bir isme sahip olmasından dolayı ondan şüphelenmişlerdi; ama işin gerçeği şu ki, o gidene kadar çalışmaya başlamadım ve kökenleri Fransız olsa da en az benim, sizin kadar İngiliz'dir adamcağız. Onu suçlayacak herhangi bir şey bulunamadı ve işte ondan sonrası yok. Tıkandık. Siz son umudumsunuz Bay Holmes. Siz de başarısızlığa uğrarsanız onurumu da meslek hayatımı da sonsuza kadar kaybedeceğim."
Uzun konuşmasından dolayı bitkin düşen hasta, hemşiresi ona sakinleştirici bir ilaç hazırlarken başını yastıklarına gömdü bir kez daha. Holmes, kafasını arkaya atmış ve gözlerini yummuş halde sessizce oturuyordu. Ona yabancı olan birine göre tamamıyla umursamaz görünüyor olabilirdi; ama ben, bu pozisyonun tam tersine, ciddi bir şekilde konsantre olduğu anlamına geldiğim biliyordum.
"Her şeyi o kadar ayrıntılı bir şekilde anlattınız ki," dedi

sonunda, "soracak pek az soru bıraktınız. Fakat son derece önemli olan bir tane var aklımda. Bu özel görevi aldığınızı kimseye anlatmış mıydınız?"
"Hayır, hiç kimseye."
"Buradaki Bayan Harrison'a bile mi?"
"Hayır. Görevi aldığım ve onu yapmaya başladığım sürenin arasında Woking'e gitmemiştim."
"Ve ailenizden hiç kimse tesadüfen sizi görmeye gelmemişti, öyle mi?"
"Hiç kimse."
"Ailenizden ofisinizi tanıyan, yolunu kolayca bulabilecek birileri var mı?"
"Oh, evet, her biri orada bulunmuştur."
"Gerçi söz konusu antlaşmadan yakınlarınıza bahsetmediy-seniz bu sorular gayet önemsiz tabii."
"Hiç bir şekilde bahsetmemiştim."
"Kapıcıyla ilgili özel bir bilginiz var mı?"
"Eski bir asker olmasından başka bir şey bilmiyorum."
"Hangi bölük?"
"Oh, duyduğum kadarıyla... Coldstream Bekçileri."
"Teşekkür ederim. Bu konuda Forbes'tan bilgi alabileceğimden eminim. Otoriteler bilgi toplamakta olağanüstü iyidirler, her zaman onları kendi yararları için kullanmayı bilmeseler bile... Ah, güller ne harika çiçekler!"
Koltuğu geçerek açık pencereye yürüdü ve her tondan kırmızının da bulunduğu yeşil bahçeye bakarak, bir yaban gülünü kaldırıp kokladı. Kişiliğinin bu yam bana tamamen yabancıydı; daha önce doğaya ait nesnelerle böyle yakından ilgilendiğini görmemiştim hiç.
"Akıl yürütmenin önemi, kendini en çok din temasında gösterir," diye konuştu sırtını pervaza yaslayarak. "Mantıkçı tarafından tam bir bilim haline bile getirilebilir. İlahi gücün iyiliğinin bence en büyük kanıtı

ilhanx

çiçeklerde yatıyor. Tüm diğer şeyler, örneğin gücümüz, arzularımız, yemeğimiz, varlığımızı sürdürebilmemizi sağlamak için gerçekten gereklidir. Bu gül ise
223
bir ödül. Kokusu ve rengi hayatın süsüdür, hayatın gerekliliklerinden biri değil. Ödüller sadece iyi güçler tarafından verilir, o-nun içindir ki çiçekler, içlerinde umut barındırır bence."
Percy Phelphs ve hemşiresi, bu konuşması boyunca Hol-mes'a, hayal kırıklığıyla karışık bir şaşkınlık ifadesiyle baka-kalmışlardı. Holmes, parmaklarının arasında yabani gülü tutar halde derin düşüncelere dalmıştı. Bir kaç dakika boyunca öylece durmuştu ki genç kadın, düşüncelerini böldü.
"Bu problemi çözebileceğinize inanıyor musunuz Bay Holmes?" diye sordu, sesinde hafif bir iğnelemeyle.
"Oh, problemimiz!" diye cevap verdi, hayata gerçeklerine geri dönerek. "Çok karışık ve özel bir vaka olduğunu kabul etmeliyim, ama konuyu araştıracağıma ve dikkatimi çeken bir nokta olduğu takdirde de sizi hemen haberdar edeceğime söz veriyorum."
"Herhangi bir ipucu görüyor musunuz?"
"Bana yedi tane verdiniz, ama onlardan bahsetmeden önce, gayet tabii ki onları denemek zorundayım."
"Şüphelendiğiniz biri var mı?"
"Kendimden şüpheleniyorum..."
"Ne?!"
"Bu kadar çabuk bir şekilde sonuçlara vardığım için."
"Öyleyse Londra'ya dönüp sonuçlarınızın doğru olup olmadığını bir araştırın."
"Tavsiyeniz son derece yerinde, Bayan Harrison," dedi Holmes ayağa kalkarak. "Bence yapabileceğimiz daha iyi bir şey yok Watson. Bay Phelps, boşuna umutlanmamaya çalışın. Gerçekten de çok karışık bir iş."
"Sizi tekrar görene değin ateşlerde yanacağım," diye konuştu diplomat acınacak bir sesle.
"Pekala, yarın aynı trenle buraya döneceğim, ama vereceğim haberlerin olumsuz olma olasılığı büyük."
"Gelmeye söz verdiğiniz için Tanrı sizi korusun," dedi müşterimiz. "Bir şeylerin yapıldığını bilmek bana yeniden hayat veriyor. Bu arada aklıma gelmişken, Lord Holdhurst'ten bir mektup aldım."
224
"Ha! Peki ne yazmış?"
"Soğuk bir yazı, ama kaba değil. Ciddiyetini koruyan sağlık durumumu göz önüne almış olsa gerek. Konunun son derece önemli olduğunu tekrarladı ve ben iyice iyileşmeden, hatta işlediğim hatayı onarmak için bana bir fırsat tanınmadan geleceğimle ilgili - ki bu tabii ki kovulmamla alakalı olan bir şey - hiç bir şeyin yapılmayacağını da eklemiş."
"Peki, bu gayet mantıklı ve düşünceli bir davranış," dedi Holmes. "Hadi gel Watson, şehirde yapacak bir sürü işimiz var."
Bay Joseph Harrison, istasyona kadar bize eşlik etti ve kısa bir süre sonra Portsmouth treniyle yol almaya başladık. Holmes yine derin düşüncelere dalmıştı ve Clapham Kavşağını geçene kadar tek bir kelime etmemişti.
"Evleri yukarıdan görmeni sağlayan bu yüksek hatların üzerinden Londra'ya gelmek oldukça eğlenceli bir şey."
Espri yaptığını düşündüm, çünkü manzara son derece iç bunaltıcıydı, ama çok geçmeden, anlatmak istediğini daha açık bir şekilde ifade etti.
"Tek başlarına duran şu kocaman binalara bak, kurşun renkli bir denizde, tuğladan adalar gibi görünüyorlar." "Yatılı okullar onlar."
"Deniz fenerleri, sevgili Watson! Geleceğin ışık kuleleri! İçlerinden, İngiltere'nin parlak geleceğinin fışkıracağı yüzlerce tohumcuk barındıran kapsüller her biri. Phelps'ın içki alışkanlığı yoktur değil mi?"
"Zannetmiyorum."
"Ben de seninle aynı fikirdeyim, ama her olasılığı hesaba katmak zorundayız. Zavallı adam kesinlikle derin sulara girmiş bulunuyor ve onu bir daha karaya çıkartabilecek miyiz bilemiyorum açıkçası. Bayan Harrison hakkında ne düşünüyorsun?" "Güçlü bir karaktere sahip olduğu belli." "Evet ve tamamen yanılmıyorsam iyi çeşitten. O ve ağabeyi, Northumberland taraflarında yaşayan bir demircinin tek çocukları. Phelps geçen kış seyahatteyken onunla nişanlandı ve
225
kız da ağabeyinin eşliğinde Phelps'in ailesiyle tanışmak için gelmişti. Tam da o ara Phelps'in başına bu olaylar geliyor ve kız, sevgilisinin hemşiresi olma göreni üstlenirken, kendini biraz dışlanmış hissetse bile ağabeyi Joseph de kalıyor. Gördüğün gibi bir kaç araştırmada bulundum bile. Bugün, araştırmalar günü olmak zorunda."
"İşim..." diye konuşmaya başladım.
"Oh, kendi işlerim benimkinden ilginç buluyorsan..." dedi Holmes hafif iğneleyici bir tonla.
"İşlerimin bir iki gün bensiz de idare edebileceğini söyleyecektim. Yılın en verimsiz zamanlarını yaşıyoruz."

ilhanx

"Mükemmel," dedi, tekrar neşeli haline kavuşarak. "Öyleyse bu vakayla beraber ilgileneceğiz. Başlangıç olarak Forbes'u görmeye gitmek çok iyi olacak. Vakayı hangi yönden incelemeye başlamamız gerektiğini anlatacak her türlü ayrıntıyı büyük bir ihtimalle biliyordur."
"Bir ipucunun olduğunu söylemiştin."
"Evet, bir sürü var, ama biraz araştırma yapmadan değerlerini bilemeyiz. Çözülmesi en zor olan suçlar, nedensiz işlenenlerdir. Bu davada çıkarı olan kim var, bir düşünelim. Fransız elçiliği var, bir de Rus elçiliği; bunlardan birine belgeleri satmak isteyen bir kişi olabilir, bunun yam sıra Lord Holdhurst faktörü de var tabii."
"Lord Holdhurst!?"
"Bir devlet adamının, kendini, öyle bir belgeyi kazara yok etmeyi isteyecek durumda bulması ender rastlanan bir şey değildir."
"Lord Holdhurst'ün saygınlığına sahip bir devlet adamı için bu geçerli olamaz."
"Bu bir olasılık ve olasılıkları göz önüne almamak gibi bir seçeneğimiz yok. Bugün o beyefendiyle bir görüşmemiz olacak. Neyse, bu arada araştırmaları hemen başlattığımı bilmek istersin herhalde."
"Şimdiden mi?"
"Evet, Woking istasyonundayken Londra'nın bütün akşam gazetelerine telgraf çektim. Bu ilan her birinde çıkacak."
226
Bir defterden yırtılmış bir kâğıt uzattı. Kurşun kalemle şunlar yazılmıştı üzerine: On sterlinlik ödül - '23 Mayıs akşamında Dışişleri Bakanlığı'nın önünde ya da yakınında bir kişiyi indiren arabanın numarasını bilenler lütfen 221 B, Baker Sokağı'na başvursun.'
"Hırsızın bir arabayla geldiğinden eminsin yani?"
"Öyle olmazsa bile zararı yok. Ama Bay Phelps, odasında ve koridorlarda gizlenecek bir yerin olmadığı konusunda haklıysa, kişi dışarıdan gelmiş olmalı. O denli yağmurlu bir gecede dışarıdan gelip de arkasından hiç bir ayak izi bırakmıyorsa bir arabayla gelmiş olması çok yüksek bir olasılıktır. Evet, sanırım bunu iddia edebiliriz."
"İkna edici bir teori."
"Bu, sözünü ettiğim ipuçlarından biriydi. Bizi bir yere götürebilir. Hah, bir de şu zil konusu var, ki o bu vakanın en ilginç noktalarından biri. Zil ne diye çalsın? Hırsızın kendisi mi çekti ipi? Acaba meydan okumak mı istedi? Hırsızın yanında olup da onu engellemek isteyen biri mi yaptı? Aslında bir kaza da olabilir tabii. Yoksa...?" İçinden henüz çıkmış olduğu derin düşüncelerin arasına tekrar daldı; her hareketinin anlamını bilen bana, aklına yeni bir olasılık gelmiş gibi görünüyordu.
Kendi istasyonumuza vardığımızda saat üçü yirmi geçiyordu. Büfede hafif bir öğlen yemeği yedikten sonra hemen Scotland Yard'a hareket ettik. Holmes, Forbes'a telgraf çekmişti ve Müfettişi - kısa boylu, hiç bir şekilde cana yakın olmayan, tilki gibi bir adam - bizi bekler halde bulduk. Bize karşı çok soğuk davranıyordu, özellikle de geliş nedenimizi anladıktan sonra.
"Yöntemlerinizle ilgili bir çok şey duydum Bay Holmes," dedi kuru bir şekilde. "Önce polisin sağlayabildiği tüm bilgileri kullanırsınız, sonra da gidip vakayı çözer ve bütün takdiri kendiniz toplarsınız."
"Tersine," dedi Holmes, "çözdüğüm son elli üç vakanın sadece dördünde ismim geçti ve tam tamına kırk dokuzunda tüm takdiri polis topladı. Bunu fark ermediğiniz için sizi suçlamıyorum, çünkü genç ve tecrübesizsiniz, ama yeni görevinizde başarılı olmak istiyorsanız bana karşı değil, benimle beraber çalışmalısınız."
227
"Bir iki ipucu beni son derece mutlu ederdi doğrusu," dedi Müfettiş, tavrını değiştirerek. "Şimdiye kadar vakada bir adım bile ilerleyemedim."
"Şimdiye kadar yaptıklarınızı bir anlatın bakalım."
"Tangey'yi, yani binanın kapıcısını izlettim. Sonuçta üzerimizde iyi bir izlenim bıraktı. Ona karşı en ufak bir şey bulamadık. Karısına gelince durum farklı. Göründüğünden çok daha fazlasını bildiğinden eminim."
"Onu da takip ettirdiniz mi?"
"Bayan polislerimizden birini peşine taktık. Bayan Tan-gey'nin içme alışkanlığı var ve sarhoş olduğu iki defasında görevlimiz onunla sohbet etti, ama kadın kesinlikle hiç bir şey söylemiyor."
"Başlarının komisyoncularla dertte olduğunu duydum."
"Evet, öyleymiş ama borçlarını kapatmışlar."
"Parayı nereden bulduklarını biliyor musunuz?"
"O konuda bir sorun yok. Adamın maaşı karşılamış; borç almış olduklarına dair bir işaret yok."
"Bay Phelps kahvesini ısmarladığında neden kapıcının yerine geldiğini anlattı mı?"
"Kocasının çok yorgun olduğunu ve onun işlerini hafifletmek istediğini söyledi."

ilhanx

"Hım, bu en azından adamın bir süre sonra sandalyesinde uyur halde bulunmasını açıklıyor. Öyleyse kadının karakteri haricinde onlara karşı hiç bir şey yok. O gece neden aceleyle uzaklaşmış olduğunu sordunuz mu? Hızı, polis memurunun dikkatini bile çekmişti."
"Her zamankinden daha geç kalmış ve bir an önce eve varmak istiyormuş."
"En azından yirmi dakika sonra yola çıkmanıza rağmen ondan önce evine vardığınız gerçeğini ona aktardınız mı?"
"Bir arabayla bir otobüsün farkını bilmemiz gerektiğini söyledi."
"Eve varmasıyla birlikte mutfağa koşmasının sebebini anlattı mı?"
228
"Çünkü borçlarını ödeyecek parası oradaymış."
"En azından her şeye bir cevabı varmış. Binayı terk ettiğinde herhangi birine rastlayıp rastlamadığını sordunuz mu?"
"Polis memurundan başkasını görmemiş."
"Güzel, onu gayet ayrıntılı bir şekilde sorguladığınız belli. Başka ne yaptınız?"
"Kâtip Gorot'u da dokuz haftadır takip ettirdik, ama ondan da hiçbir sonuç alınamadı. Ona karşı bir şey bulamadık."
"Başka bir şey var mı?"
"Açıkçası üzerine gidecek başka bir izimiz yok - başka bir ipucu bulamadık."
"Zilin çalmasıyla ilgili bir teoriniz var mı?"
"Aslında itiraf etmeliyim ki o konu beni aşıyor. İpi çekenin çok serinkanlı biri olduğu belli, öyle alarm verebildiğine göre."
"Evet, gerçekten de oldukça ilginç bir hareket. Bize anlattıklarınız için çok teşekkür ederim. Adamı ellerinize teslim edebilecek konuma gelirsem size haber vereceğim. Hadi gel Watson."
"Şimdi nereye gidiyoruz?" diye sordum ofisten çıktığımızda.
"Bakanlar kurulu mensubu ve İngiltere'nin gelecek başbakanı Lord Holdhurst'le biraz sohbet edeceğiz."
Lord Holdhurst'ü Downing Sokağı'ndaki ofisinde yakalama şansımız oldu ve Holmes, kartını içeri yolladığında hemen içeri davet edildik. Politikacı, bizi şu geleneksel resmi şekilde karşıladı ve sonra ikimizi de şöminenin her iki yamnda bulunan lüks koltuklara oturttu. Ortamızdaki halının üzerinde ayakta durduğunda, ince, uzun yapısı, keskin yüz hatları, düşünceli ifadesi ve ilk grilerini göstermeye başlamış olan kıvırcık saçlarıyla sıradan bir adamdan çok, bir asilzadeyi andırıyordu.
"İsminiz bana yabancı değil Bay Holmes," dedi gülümseyerek. "Ve buraya geliş amacınızı bilmiyormuşum gibi de dav-ranamam tabii. Buradaki ofislerde, sizin buraya gelmenizi sağlayacak sadece bir olay oldu son zamanlarda. Yine de kimin adına geldiğinizi merak ediyorum doğrusu."
229
"Bay Percy Phelps'ın ricasıyla geldim," diye cevap verdi Holmes.
"Ah, şanssız yeğenim! Akraba olduğumuz için onu herhangi bir şekilde korumam daha da imkânsız hale geliyor, bunu eminim anlıyorsunuzdur. Korkarım ki bu olay, kariyerine indirilmiş çok ağır bir darbe."
"Peki ya doküman bulunursa, o zaman ne olur,"
"Ah, o durumda her şey değişir tabii."
"Size sormak istediğim bir iki şey vardı Lord Holdhurst."
"Size elimden geldiğince yardımcı olmak isterim."
"Belgenin kopyalanmasıyla ilgili bilgileri bu odada mı vermiştiniz?"
"Evet, bu odadaydı."
"O halde birileri tarafından dinlenmiş olmanız pek mümkün değil sanırım."
"Olanaksız."
"Bu belgelerin kopyasını çıkarttırmayı düşündüğünüzü kimseye söylemiş miydiniz?"
"Hayır."
"Bundan emin misiniz?"
"Kesinlikle."
"Hım, Bay Phelps'le ikiniz de kimseye anlatmadığınıza göre hiç kimsenin konuyla ilgili bilgisi yoktu. Öyleyse hırsızın o odada bulunması tamamen tesadüftü. Belgeyi gördü ve o anda almaya karar verdi."
Politikacı gülümsedi. "Balon bunu düşünmemiştim," dedi.
Holmes, bir süre düşüncelere daldı. "Son derece önemli bir şey daha vardı sizinle tartışmak istediğim," dedi. "Anladığım kadarıyla antlaşmanın ayrmtılarımn öğrenilmesinin çok ciddi olaylarla sonuçlanacağından korkuyordunuz."
Politikacının yüzünde bir gölge belirdi. "Son derece kötü sonuçlar."
"Herhangi bir şey oldu mu?"
"Henüz değil."

ilhanx

"Diyelim ki söz konusu antlaşma Fransız ya da Rus Dışiş-
230
leri Bakanlıklarından birine ulaştı, bundan haberinizin olması beklenir miydi?"
"Kesinlikle," dedi Lord Holdhurst alaylı bir tavırla.
"Olayın üzerinden neredeyse on hafta geçtiğine ve herhangi bir ses çıkmadığına göre, antlaşmanın her nedense onlara u-laşmadığım düşünmek yanlış olmaz herhalde."
Lord Holdhurst omuz silkti.
"Hırsızın, bu antlaşmayı çerçeveletip duvara asmak için çalmış olduğunu düşünemeyiz ya Bay Holmes. Bu çok saçma olurdu."
"Belki daha iyi bir teklif bekliyordur."
"Biraz daha beklerse hiç bir şey alamayacak. Zira antlaşma bir kaç aya kadar gizli olmaktan çıkacak."
"Balon bu çok önemli bir bilgi," dedi Holmes. "Hırsızın, birden ortaya çıkan ciddi bir hastalığa yakalanmış olduğunu düşünmek de mümkün tabii..."
"Menenjit gibi bir hastalığı mı kastediyorsunuz?" diye sordu politikacı, Holmes'a kaçamak bir bakış fırlatarak.
"Öyle söylemedim," dedi Holmes kuru bir şekilde. "Evet, Lord Holdhurst, değerli zamanınızı yeterince aldığımızı düşünüyorum, artık size iyi günler dilememiz gerekiyor."
"Araştırmanızda başarılar dilerim, suçlu kim olursa olsun," diye cevap verdi asilzade, kapıda bize eğilirken.
"Fena bir adam değil," dedi Holmes, beraberce Whitehall'a çıktığımızda. "Ama meslekteki konumunu korumak için çabalıyor. Kesinlikle zengin değil ve bir sürü görevi var. Ayakkabılarının tamir edilmiş olduğunu eminim ki fark etmişsindir. Her neyse Watson, seni işinden daha fazla alıkoymayayım. Arabayla ilgili ilanıma bir cevap almadığım takdirde bugün başka bir işim yok. Ama yarın sabah benimle Woking'e gelirsen son derece mutlu olurdum; bu sabah bindiğimiz trenin aynısıyla gitmeyi düşünüyorum."
Anlaştığımız gibi onunla ertesi sabah buluştum ve beraberce Woking'e doğru yol aldık. İlanına bir cevap alamamıştı ve vakayla ilgili herhangi bir gelişme olmamıştı. Holmes, istediği zaman bir kızılderilinin ifadesiz ve sır vermeyen yüzüne sahip
231
olabiliyordu; vakayla ilgili tatmin olup olmadığını kesinlikle anlayamıyordum. Sohbeti, hatırladığım kadarıyla, Bertillon sisteminin ölçüleriyle ilgiliydi ve Holmes kesinlikle başka bir şey hakkında konuşmadı. Müşterimizi, güzel hemşiresinin bakımında bulduk yine, a-ma onu en son gördüğümüzden bu yana çok daha iyi görünüyordu ve içeri girdiğimizde koltuğundan hiç zorlanmadan kalkıp bizi karşıladı.
"Bir ilerleme var mı?" diye sordu heyecanla.
"Raporum, tam beklediğim gibi, şimdilik olumsuz," dedi Holmes. "Forbes ve dayınla görüşmenin yanı sıra bizi belki bir yerlere götürebilecek olan bir iki araştırma başlattım."
"Öyleyse umudunuzu yitirmediniz yani?"
"Kesinlikle hayır."
"Tanrı sizi korusun Bay Holmes!" diye konuştu Bayan Harrison. "Cesaretimizi, sabrımızı yitirmezsek, gerçek ortaya çıkacaktır."
"Bizim, size göre daha çok şeyimiz var anlatılacak," dedi Phelps, koltuğun üzerine çökerek.
"Ben de öyle olacağını ummuştum."
"Evet, gece bir macera geçti başımızdan, üstelik oldukça ciddi sonuçları olabileceği ortaya çıkan bir macera." Konuştukça, gözlerinde beliren korku eşliğinde yüzü ciddileşti. "Biliyor musunuz," dedi, "korkunç bir komplonun bilinçsiz merkezi olduğumu ve onurumla beraber hayatımın da tehlikede olduğunu düşünmeye başladım."
"Ah!" diye atıldı Holmes.
"İnanılmaz geliyor, çünkü bu dünyada - en azından bildiğim kadarıyla - tek düşmanım yoktur. Tine de dün gece edindiğim tecrübeyi düşündüğümde başka bir sonuca varamıyorum."
"Lütfen devam edin."
"Dün gece odamda bir hemşire olmadan yattım ilk defa. Kendimi o kadar iyi hissediyordum ki, hemşireme izin verebileceğimi düşündüm. Neyse, yanımda bir gece lambası da koyup hafif bir uykuya dalmıştım ki gece saat iki civarında kısık bir
232

sesle uyandım. Tahta kemirdiği zaman bir farenin çıkardığına benzer bir sesti ve bir süre gerçekten de öyle olduğuna inanarak yatağımdan dinledim. Birden daha yüksek gelmeye başladı ve arkasından metalik bir tıkırtı duyuldu. Şaşırarak doğruldum. Seslerin ne olduğuna bir kuşku yoktu artık; ilk sesler, çerçevelerin arasından bir aletin sokulmasından, ikincisiyse kancanın geriye itilmesinden çıkmıştı.

ilhanx

"Bu seslerden sonra yaklaşık on dakika boyunca hiçbir şey duyulmadı, her kimdiyse, herhalde seslere uyanıp uyanmadığımı anlamak için bekliyordu. Ardından, pencere yavaşça açıldığında hafif bir gıcırtı duyuldu. Daha fazla dayanamadım, çünkü sinirlerim zaten laçkalaşmış durumda, biliyorsunuz. Yataktan fırlayıp kepenkleri ardına kadar açtım. Pencereye çömelmiş bir şekilde bir adam duruyordu. Pek fazla bir şey göremedim, çünkü saniyesinde yok olmuştu. Üzerinde, yüzünün alt kısmını da örten siyah bir çeşit pelerin vardı. Emin olduğum tek bir şey var, o da elinde bir çeşit silah tuttuğuydu. Arkasını dönüp koşmaya başladığında onun parıltısını gördüm."
"Son derece ilginç," dedi Holmes. "Lütfen devam et, ondan sonra ne yaptın?"
"Daha güçlü olsaydım onu pencereden takip ederdim. Ama durum böyle olunca, zili çalarak evi ayağa kaldırdım. Bu biraz zaman aldı, çünkü zillerimiz mutfağa bağlı ve bütün hizmetçiler üst katta uyuyor. Her neyse, kendimi tutamayıp bağırıp çağırmaya başladım ve bunun üzerine Joseph aşağı geldi, diğerleri de onu takip etti. Seyis ve Joseph, pencerenin dışında izler bulduysa da son zamanlardaki havanın kuruluğundan dolayı izleri çimenliklerde takip ermeleri imkânsızdı. Ne var ki, yolun kenarında bulunan tahta çitte, sanki biri üstünden geçerken tırabzanın üst kısmını kırmış gibi izlerin oluşmuş olduğunu söylediler. Yerel polise henüz tek bir kelime etmedim; önce sizin fikrinizi armamın daha iyi olacağını düşündüm doğrusu."
Müşterimizin anlatımı, Sherlock Holmes'un üzerinde olağanüstü bir etki bıraktı. Sandalyesinden kalkarak odada deliler gibi dolaşmaya başladı.

"Şansızlıklar asla yalnız gelmez," dedi Phelps, gülümseyerek. Her ne kadar saklamaya çalışsa da, macerasının onu ne kadar sarsmış olduğu, gülümsemesinin altından açıkça görülebiliyordu.
"Şansızlıklara gelince gerçekten de payınıza düşeni almışsın bana kalırsa," dedi Holmes. "Kendinizi evin çevresinde kısa bir yürüyüş yapabilecek kadar güçlü hissediyor musunuz acaba?"
"Oh, evet, biraz güneş ışığı çok hoş olurdu doğrusu. Joseph de bizimle gelir."
"Ve ben de," dedi Bayan Morrison.
"Korkarım siz gelmiyorsunuz," dedi Holmes, kafasını sallayarak. "Olduğunuz yerde kalmanızı rica etmek zorundayım."
Genç bayan memnuniyetsizliğini gösteren bir edayla yerine döndü. Ağabeyi bize katılınca dördümüz beraberce dışarı çıktık. Evin çevresini dolaşıp genç diplomatın penceresinin altına geldik. Pervazda, tıpkı anlatmış olduğu gibi izler vardı, ama hiç bir işe yaramayacak kadar silik ve karışıktılar. Holmes kısa bir süre üzerlerine eğildikten sonra doğrulup omuzlarını silkti.
"Bunlardan pek bir şey çıkartılamayacağı ortada," dedi. "Evin diğer tarafına geçip, hırsızın neden tam olarak bu pencereyi seçtiğini anlamaya çalışalım. Oturma odasının ve yemek odasının büyük pencerelerinin bu iş için daha çekici noktalara sahip olacağını düşünmüştüm."
"Yoldan kolayca görülüyorlar," diye önerdi Bay Joseph Harrison.
"Ah, evet tabii. Burada bir kapı var, onu da deneyebilirmiş. Ne için kullanılıyor?"
"Satıcılar için bir yan kapı. Geceleri tabii ki kilitli oluyor."
"Daha önce hiç böyle bir alarmınız olmuş muydu?"
"Asla!" dedi müşterimiz.
"Evinizde pahalı bir şeyiniz var mı? Hırsızları çekecek herhangi bir şey?"
"Değerli bir şey yok."
Holmes, elleri ceplerinde ve her zamanki aldırmaz tavrıyla evin diğer tarafına geçti.

"Bu arada," dedi Joseph Harrison'a, "anladığım kadarıyla adamın çiti kırmış olduğu bir yer bulmuşsun. Oraya gidip bir bakalım!"
Genç adam, çitin üst kısmının çatlamış olduğu bir yere götürdü hepimizi. Tahtanın bir parçası aşağıya doğru sallanıyordu. Holmes bunu koparıp eleştiren gözlerle parçayı inceledi.
"Bunun gerçekten de dün gece yapıldığını mı düşünüyorsunuz? Oldukça eski görünüyor, değil mi?"
"Şey, olabilir tabii."
"Diğer tarafta birinin atlamış olduğuna dair iz de yok. Hayır, sanırım burada da bir yardım bulamayacağız. Yatak odasına dönüp meseleyi konuşalım."
Percy Phelps, müstakbel kayınbiraderinin koluna yaslanarak çok yavaş yürüyordu. Holmes, bahçeyi hızlı adımlarla geçti ve diğerleri yetişemeden yatak odasının açık penceresinin önüne varmıştık bile.
"Bayan Harrison," dedi Holmes, son derece ciddi bir tavırla, "bütün gün olduğunuz yerde karmanızı istiyorum. Hiçbir şeyin sizi buradan uzaklaştırmasına izin vermemelisiniz, anlıyor musunuz? Bu son derece önemli."
"Tabii, isteğiniz buysa Bay Holmes," dedi kız, şaşkın gözlerle dostuma bakarak.

ilhanx

"Gece yatağınıza çekildiğinizde bu odanın kapısını dışarıdan kilitleyip anahtarı yanınıza alın. Bunu yapacağınıza söz verin."
"Ama Percy?"
"O bizimle Londra'ya gelecek."
"Ve ben de burada kalacağım, öyle mi?"
"Bunu onun iyiliği için yapmalısınız. Ona yardımcı olmuş olacaksınız. Çabuk! Hemen söz verin!"
Diğerleri tam bize yetişirken, kabul ettiğine dair başını salladı hızlıca.
"Ne diye içeride oturup toz topluyorsun Annie?" diye bağırdı ağabeyi. "Sen de güneşe çık biraz!"
"Hayır, teşekkür ederim Joseph. Başım ağrıyor ve bu odanın serinliği beni rahatlatıyor."

"Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz Bay Holmes?" diye sordu müşterimiz.
"İyi bir konuya parmak bastınız, bu küçük olayı araştırırken asıl vakamızı unutmamalıyız. Bizimle beraber Londra'ya kadar gelirseniz bize çok faydanız olurdu."
"Hemen mi?"
"Hemen değilse de hazırlandığında gidebiliriz. Bir saat yeterli olur mu hazırlanman için?"
"Kendimi oldukça iyi hissediyorum, gerçekten de bir faydam olacaksa..."
"İnanamayacağın kadar fazla."
"Belki de gece sizinle kalmamızı istersiniz?"
"Tam da bunu teklif edecektim."
"Öyleyse geceki arkadaşım tekrar gelecek olursa, kuşun yuvadan uçtuğunu görecek. Hepimiz ellerinizdeyiz, Bay Holmes ve tam olarak ne yapmamızı istediğinizi bize söylemeniz gerek. Belki de bana bakması için Joseph'ın de bizimle beraber gelmesini istiyorsunuzdur?"
"Yok, yok. Watson bir doktor biliyorsunuz, o size bakabilir. İzin verirseniz öğlen yemeğimizi burada yer, sonra da beraberce şehre döneriz."
Her şey önerdiği gibi ayarlandı, ama Bayan Harrison, Hol-mes'un isteğine uyarak yatak odasında kaldı. Dostumun hareketlerinin ne anlama geldiğini anlayamıyordum. Belki de genç bayanı, sağlığı geri dönen ve harekette bulunabilmenin mutluluğuyla bizimle beraber yemek odasında oturan Phelps'ten biraz uzaklaştırmak içindi. Ne var ki bu kadarla kalmadı, bize istasyona kadar eşlik edip ikimizi vagona bindirdikten sonra, Holmes'un bizim için daha bile şaşırtıcı bir sürprizinin olduğu ortaya çıktı; çok sakin bir şekilde, Woking'i terk etmeye niyetinin olmadığını söyledi.
"Geri dönmeden önce araştırmak istediğim bir iki küçük nokta var," dedi. "Sizin yokluğunuz Bay Phelps, bana oldukça yardımcı olacak. Watson, Londra'ya vardığınızda hemen Baker Sokağı'na gidip buradaki dostumuzla orada kalma nezaketini gösterirsen beni çok mutlu edersin. Ben geri dönene kadar da

oradan ayrılmazsamz iyi olur. Eski okul arkadaşları olmanız çok büyük bir şans, konuşacak çok şeyiniz vardır. Bay Phelps bu gece misafir odasında yatabilir ve ben de kahvaltı vaktinde sizlere tekrar katılmış olurum, çünkü saat sekizde beni Waterloo'ya götürecek bir tren var. "
"Peki ya Londra'daki araştırmamız? O ne olacak?" diye sordu Phelps, hayal kırıklığına uğramış halde.
"O işi yarına bırakabiliriz. Şimdilik burada daha faydalı olacağımı düşünüyorum."
"Briarbrae'dekilere yarın geceye kadar döneceğimi düşündüğümü söyleyebilirsiniz," diye bağırdı Phelps, platformdan uzaklaşmaya başladığımızda.
"Briarbrae'ye döneceğimi pek sanmıyorum," diye yamt verdi Holmes ve biz hızla yol alırken arkamızdan heyecanla el sallamaya koyuldu.
Phelps'le bütün yol boyunca Holmes'un garip davranışını konuştuk, ama ikimiz de bu yeni gelişmeyi açıklayacak tatmin edici bir cevap bulamadık.
"Herhalde dün geceki soygunla ilgili bir ipucu bulmak istiyordur - gerçekten bir soygunduysa tabii. Bana kalırsa sıradan bir hırsız değildi," diye konuştu Phelps.
"Öyleyse ne düşünüyorsun?"
"Yıpranmış sinirlerimden olduğunu düşünebilirsin, ama ciddi sonuçlar doğurabilecek politik bir entrikanın ortasına düşmüş olduğuma kesinlikle inanıyorum ve bu komploları hazırlayanlar, anlayamadığım bir sebepten dolayı beni öldürmek istiyorlar. Aptalca ve garip geldiğini biliyorum, ama elimizdeki verileri düşün! Bir hırsız ne diye içeride pahalı bir şeyin olamayacağı belli olan bir yatak odası penceresinden içeri girmeyi denesin? Ayrıca ne diye elinde bir bıçakla gelsin?"
"Bir soyguncu aleti olmadığına emin misin?"
"Evet, kesinlikle. Bir bıçaktı, bundan kuşkum yok. Gayet net bir şekilde parıldadığını gördüm."
"Ama bütün bunların nasıl bir açıklaması olabilir? Senin peşinde olmaları için bir sebep var mı?"

"Ah, işte esas sorumuz bu."

ilhanx

"O halde Holmes'un da aynı sonuçlara vardığını varsayabiliriz. Bu, garip davranışlarını açıklardı değil mi? Teorinin doğru olduğunu varsayalım; Holmes'un, dün gece odana girmeye çalışan adamı yakalamasıyla, antlaşmayı çalanın kim olduğunu bulmaya çok yaklaşmış olacağı kesin. İki ayrı düşmanının, farklı iki kişinin olduğunu varsaymak oldukça anlamsız. Seni soyan da, hayatına kasteden de aynı kişi olmalı."
"Ama Holmes, Briarbrae'ye geri dönmeyi düşünmediğini
söylemişti."
"Onu uzun zamandır tanıyorum," dedim, "ve şimdiye kadar, çok iyi bir sebebi olmadan bir şey yaptığını görmedim."
Holmes ve vakayla ilgili konuşmamız bu kadardı, yolun geri kalanı boyunca başka konular üzerine devam etti sohbetimiz. Ama işin geçeği, benim için oldukça yorucu bir gün oldu. Phelps, uzun hastalığından sonra hâlâ zayıftı, başına gelenlerden dolayı da stresli ve mızmızlanan bir adam olmuştu. Saatler boyunca Afganistan'a, Hindistan'a, sosyal sorunlara ve aklını meseleden uzaklaştıracak başka her türlü konuya ilgisini çekmeye çalıştım, ama boşuna. Eninde sonunda aklını, kaybolmuş olan antlaşmaya tekrar takıyor, meraklanıyor, tahminlerde bulunuyor, Holmes'un yaptıkları, Lord Holdhurst'ün attığı adımları ve sabah alacağımız haberlerin neler olacağıyla ilgili senaryolar yaratıp duruyordu. Gece ilerlerken, gerginliği oldukça dayanılmaz bir hal almıştı.
"Holmes'a sarsılmaz bir güven duyuyorsun değil mi?" diye sordu.
"Olağanüstü şeyler yaptığını görmüşümdür."
"Yine de bu olay kadar karanlık bir meseleye ışık getirememiştir daha önce..."
"Oh, evet; seninkinden daha bile az ipucu sunan soruları çözdüğüne de tanık oldum."
"Ama, bu denli önemli, bütün ulusu ilgilendiren bir meselede değil herhalde?"
"Bundan emin değilim. Bildiğim bir şey varsa, o da hayati

değer taşıyan bazı konularda Avrupa'nın üç ayrı yönetim organlarının adına hareket etmiş olduğudur."
"Onu iyi tanıyorsun Watson. Öyle anlaşılmaz bir adam ki yüzünden ne anlam çıkaracağımı asla bilemiyorum. Sence umudu var mı? Başarılı olacağına inanıyor mu sence?"
"Hiç bir şey söylemedi henüz."
"Bu kötüye işaret olmalı."
"Aksine. Fark ettim ki, ne zaman bir vakayı çözmekte zorlansa bunu söyler. Henüz doğruluğundan tam olarak emin olmadığı bir iz üstünde olduğunda çok sessiz oluyor. Neyse, sevgili dostum, böyle endişelenerek hiçbir şeyi çözüme kavuştura-mayacağımız belli, onun için şimdi yatmanı ve yarın sabah bizi bekleyen her neyse, onun için dinlenmiş olmanı tavsiye edeceğim."
Sonunda tavsiyeme uymasını sağlamayı başardıysam da, gerginliğini göz önüne alarak fazla uyuyamayacağını arılayabiliyordum. Ruh halinin bulaşıcı olduğu da ortaya çıktı, çünkü ben de, her biri bir öncekinden daha bile imkânsız olan yüzlerce teori yaratarak bu garip problemi düşünerek yatağımda dönüp durdum gece boyunca. Holmes ne diye Woking'de kalmıştı? Bayan Harisson'un gün boyunca hasta odasında kalmasını neden istemişti? Orada kalmayı düşündüğünü Briarbrae'deki insanlardan saklamaya neden bu kadar özen göstermişti? Bütün bu soruların cevabını eninde sonunda öğreneceğimi düşünerek, bitkin bir halde uykuya daldım.
Sabah uyandığımda saat yediydi ve hemen Phelps'in odasına koşturdum. Uykusuz bir geceden sonra bitkin ve solgundu ve beni görür görmez Holmes'un dönüp dönmediğini sordu.
"Söz verdiği saatte burada olacaktır," dedim, "ne daha erken, ne de daha geç."
Ve sözlerim doğruydu, çünkü sekizi biraz geçe kapımıza bir araba yanaştı ve içinden arkadaşımız çıktı. Pencereden baktığımız yerden, sol elinin bandajda olduğunu ve yüzünün son derece solgun ve düşünceli olduğunu görebiliyorduk. Apartmana girdiyse de yukarı gelmesi normalden biraz daha uzun sürdü.

"Yenilgiye uğramış bir adama benziyor!" diye konuştu Phelps heyecanla.
Aynı düşüncede olduğumu itiraf etmek zorunda kaldım. "Sonuçta," dedim, "vakanın anahtarı büyük ihtimalle burada, şehirde bir yerde bulunuyor."
Phelps inlemeye başladı.
"Nasıl olduğunu bilmiyorum," dedi, "ama dönüşünü büyük bir umutla beklemiştim. Fakat elinin dün o şekilde bağlı olmadığı kesin. Ne olmuş olabilir acaba?"
"Yaralı değilsin ya Holmes?" diye sordum, dostum odaya girdiğinde.
"Yo, yo, kendi sakarlığımdan kaynaklanan bir çizik o kadar," diye yanıtladı, başıyla ikimize de günaydın diyerek. "Sizin bu vakanız, Bay Phelps, gerçekten de şimdiye kadar araştırdığım en karanlık vakalardan biri."
"Yeteneklerinizi aşacağından korkmuştum hep."
"Son derece olağanüstü bir tecrübe oldu benim için."

ilhanx

"Bandajın maceralardan haber veriyor," diye konuştum. "Neler olduğunu anlatmayacak mısın bize?"
"Kahvaltıdan sonra, sevgili Watson. Unutma ki sabah sabah uzun bir yoldan geliyorum. Herhalde arabacıyla ilgili ilanıma bir cevap gelmemiştir, değil mi? Peki, peki, her zaman kazanmayı bekleyemeyiz ya."
Kahvaltı sofrası hazırlandı ve tam da zili çalmak için uzandığım sırada, Bayan Hudson kahve ve çayla odaya girdi. Bir kaç dakika sonra da kapaklı Uç tabakla geri döndü ve üçümüz de - Holmes açlıktan kudurmuş, ben meraklı ve Phelps de depresyonun eşiğinde üzgün bir şekilde - sofraya oturduk.
"Bayan Hudson bizim için erken uyandı," dedi Holmes, kapağım kaldırarak baharatlı tavukla dolu bir tabağı ortaya çıkararak. "Yemek yapma konusunda çok yaratıcı değildir, ama bir İskoç olarak nefis kahvaltı hazırlıyor doğrusu. Senin tabağında ne var Watson?"
"Jambonlu yumurta," diye cevap verdim.
"Güzel! Ne yiyeceksiniz Bay Phelps - baharatlı tavuk mu,
240
yumurta mı, yoksa kendi tabağındakileri mi?"
"Teşekkür ederim. Hiçbir şey yiyebileceğimi sanmıyorum," dedi Phelps.
"Ah, hadi ama! Önündeki tabakta ne olduğuna bir bakın."
"Teşekkür ederim, bir şey yememeyi tercih ederim."
"Pekala," dedi Holmes, yüzünde yaramaz bir ifadeyle, "eminim bana bir şeyler vermeye itiraz etmezsiniz, değil mi?"
Phelps, Holmes'un isteğine boyun eğip tabağının kapağını kaldırırken birden çığlık atmaya başladı. Yüzü, en az bakakaldığı tabak kadar beyaz bir halde olduğu yerde oturdu. Tabağın ortasında, mavi-gri renkli bir kâğıt silindiri duruyordu. Onu eline aldı, gözlerini üzerinde gezdirdi, ardından da onu bir yandan göğsüne bastırıp, bir yandan mutluluktan bağırırken odanın içinde deliler gibi dans etmeye başladı. Sonunda, duygu yoğunluğundan bitkin düşerek sandalyesine çöktü. Öyle kötüydü ki bayılmasın diye boğazından aşağı brendi dökmek zorunda kaldık.
"Kendinize gelin canım," dedi Holmes, bir yandan omzuna vurup adamı sakinleştirmeye çalışarak. "Kâğıtları öyle ani bir şekilde önünüze çıkardığım için özür dilerim, ama Watson da bilir ki, dramatik bir an yaşamaya fırsatım olduğunda, buna asla karşı koyamam."
Phelps, Holmes'un elini yakalayıp öptü. "Tanrı sizi korusun!" diye ağladı. "Onurumu kurtardınız!"
"Ee, sonuçta kendi onurum tehlikedeydi, değil mi?" dedi Holmes. "Sizi temin ederim ki, sizin için bir işte hata yapmak ne kadar berbat bir durumsa, bir vakada başarısızlığa uğramak da benim için odur."
Phelps, değerli dokümanları ceketinin en iç ceplerinden birine dikkatlice soktu.
"Sizi kahvaltınızdan daha fazla alıkoyacak kadar acımasız değilim, ama belgeyi nereden ve nasıl aldığınızı öğrenmek için yanıp tutuştuğum bir gerçek."
Sherlock Holmes kahvesinden büyük bir yudum alıp, ilgisini yumurtalarına yöneltti. Bir süre sonra ayağa kalkıp piposunu yaktı ve memnun bir halde sandalyesine çöktü.
241
"Size önce ne yaptığımı ve sonra da nasıl gelişmelerin olduğunu anlatayım," dedi. "Sizi istasyonda bıraktıktan sonra Surrey'in mükemmel kırlarında harika bir yürüyüş yaptım ve sonunda Ripley adında şirin, küçük bir köye ulaştım. Bir handa çay içtim ve aynı yerde şişemi dolduracak ve cebime bir kaç sandviç indirecek şansına da eriştim. Akşam çökene kadar orada bekledikten sonra da tekrar Woking'e dönüp, günbatımından hemen sonra Briarbrae'nin dışındaki yolda buldum kendimi.
"Neyse, yol boş olana kadar bekledim - büyük ihtimalle hiç bir zaman kalabalık olmayan bir cadde zaten - sonra da çitin üzerinden tırmanıp topraklarınıza indim."
"Bahçe kapısı açık değil iniydi?" diye atıldı Phelps.
"Açıktı tabii, ama böyle konularda özel bir zevkim var. Üç çam ağacının bulunduğu noktayı seçtim ve onları kendime siper alarak, içeriden herhangi birinin beni görmesine olanak bırakmayacak şekilde çitin üzerinden geçtim. Diğer tarafta çalıların arasında çömeldim ve birinden diğerine sürünerek - rica edeceğim, pantolonumun utanç verici durumuna bir bakın - sonunda hemen yatak odasının pencerenin dibinde duran açelyaların arkasına vardım. Orada çömelip olacakları beklemeye koyuldum.
"Odanızdaki perdeler kapalı değildi ve Bayan Horrison'un, kitap okuyarak masada oturduğunu görebiliyordum. Saat onu çeyrek geçe kitabını kapatıp kepenkleri kapattı ve odasına çekildi.
"Kapıyı arkasından kapattığını duydum ve anahtarı çevirdiğinden de gayet emindim."
"Anahtarı mı!" diye bağırdı tekrar Phelps.
"Evet; Bayan Harrison'a, kendi odasına çekildiğinde kapıyı kilitleyip anahtarı yanına almasını söylemiştim. Ona verdiğim her talimatı yerine getirdi ve unutmayın, onun yardımı olmasa, şimdi o kâğıtlar ceket cebinde olmayacaktı. Her neyse, odadan çıktı ve ışıklar söndü, ben de açelyaların arasında beklemeye devam ettim.

ilhanx

"Güzel bir geceydi, ama beklemek yine de oldukça sıkıcıydı. Evet, büyük yarışın başlamasını bekleyen sporcunun hissettiği heyecanı da içermiyor değildi, ama yine de biraz fazla uzun
242
sürdüğünü söylemeliyim - neredeyse şu Benekli Kordon problemini çözdüğümüzde beklemek zorunda kaldığımız o karanlık odadaki kadar uzun Watson. Woking'de, çeyreklerde çalan bir kilise saati vardı ve saatin bozulup durduğunu düşündüm bir çok kez. Neyse, aşağı yukarı saat ikide, beklediğim sesleri sonunda duydum; yavaşça geri çekilen bir sürgü ve kilitte dönen bir anahtarın şıngırtısı. Bir iki saniye sonra hizmetçi kapısı açıldı ve Bay Joseph Harrison, ay ışığına bürünmüş bahçeye çıktı."
"Joseph mı?!" diye atıldı Phelps.
"Başında bir şey yoktu, ama tehlikeli bir durumla karşılaşması durumunda yüzünü hemen gizleyebilmesini sağlayacak siyah bir pardösü vardı omzunun üzerinde. Duvarın gölgelerinde parmak uçlarında yürüyerek ilerledi ve pencereye ulaştığında uzun bir bıçağı pencere çerçevesinin arasından sokarak kancayı açtı, ardından da pencereleri ardına kadar açarak kepenklere aynı şeyi uygulayıp yolunu açtı.
"Yatuğun yerden odanın içini ve adamın yaptığı her hareketi çok net bir şekilde görebiliyordum. Şöminenin üzerinde duran mumları yaktı, sonra da kapının yanındaki köşesinden halıyı kaldırdı. Ardından, eğilip, tesisatçıların gaz borularına daha kolay ulaşmalarını sağlamak için genellikle bırakılan delikleri örten bir tahta parçasını kaldırdı. Bu tahta, ortaya çıktı ki, aşağı kattaki mutfağa giden gaz borusunu örtüyormuş gerçekten de. Joseph Harrison, bu gizli yerden sizin kâğıt silindirinizi aldıktan sonra tahtayı yerine yerleştirdi, üzerine halıyı örttü ve mumları da söndürdükten sonra, dışarıda onu beklediğim yerde doğrudan kollanma geldi.
"Doğrusu, ondan beklediğimden daha uyanık çıktı, gerçekten öyle. Beni görür görmez bıçağıyla üzerime atıldı ve üstünlüğü ele geçirene kadar onu iki defa yere sermek zorunda kaldım. Elimin üzerindeki kesiği işte bu sırada aldım. İşimi bitirdiğimde, gören tek gözüyle beni öldürecekmiş gibi bakıyordu, a-ma mantıklı davranarak kâğıtları bana verdi. Kâğıtları aldığımda onu bıraktım; bu sabah eve gelmeden önce de Forbes'a telgraf çektim. Yeterince hızlı davranırsa kuşunu yakalayabilir, ama
243
oraya vardığında yuva büyük bir ihtimalle çoktan boşalmış olacak, ki devlet için en güzeli herhalde bu olur. Lord Hold-hurst'ün de sizin Bay Percy, bu olayın bir polis mahkemesine kadar varmasını istemediğinizi düşündüm de."
"Aman Tanrım!" diye atıldı müşterimiz. "Çalınan kâğıtların bütün bu ıstıraplı haftalar boyunca benimle aynı odada olduklarını mı söylüyorsunuz yani?"
"Evet, aynen öyle!"
"Ve Joseph! Joseph bir hırsızmış, öyle mi?!"
"Evet! Korkarım ki Joseph'in karakteri, dış görünüşünden algılanacağından çok daha tehlikeli bir derinliğe sahip. Bu sabah aldığım haberlere göre hisselerle akılsızca oynamanın sonucu yüklü bir miktarda para kaybetmiş ve şansının tekrar dönmesi için yapamayacağı şey yokmuş. Sadece kendini düşünen bir adam olduğu için kardeşinin mutluluğunun da, sizin onurunuzun da onu durdurmasına izin vermeyecekti."
Percy Phelps sandalyesine iyice gömüldü. "Başım dönüyor," dedi. "Anlattıklarınız kafamı allak bullak etti."
"Sizin vakanızdaki esas problem," diye belirtti Holmes, her zamanki öğretici tavrıyla, "ortalıkta çok fazla delilin bulunmasında yatıyordu. En önemli bilgiler, vakayla ilgisi olmayan aynntılarca örtülüp saklanmış durumdaydı. Bize sunulmuş olan bütün verilerin arasından, önemli olduklarını düşündüklerimizi seçmek, sonra da onları sıraya dizip bu olağanüstü ilginç olaylar zincirini bütünleştirmemiz gerekiyordu. O gece beraber eve dönmeyi planladığınıza dair anlattıklarınıza dayanarak ve Dışişleri Bakanlığı'nı iyi bildiğine göre size uğraması büyük bir olasılık olduğu için, en başından Joseph'tan zaten şüphelenmiş-tim. Birinin yatak odasına girmeye çalışmış olduğunu duyduğumda, ki oraya Joseph'tan başka hiç kimse bir şey saklamış olamazdı - o gece doktorla beraber döndüğünüzde Joseph'ı odasından nasıl ettiğinizi anlatmıştınız - bütün şüphelerim kayboldu, özellikle de soygun girişiminin hemşirenin olmadığı ilk gece yapıldığını bildiğimden; hırsız, evin alışkanlıklarını yakından bildiğini göstermişti."
244
"Ah, ne kadar da körmüşüm!"
"Her şey, anladığım kadarıyla, şöyle gelişti: Joseph Harrison, Charles Caddesi kapısından binaya girdi ve yolunu bildiği için, tam da siz çıktıktan sonra, hemen odanıza yöneldi. İçeride kimsenin olmadığını gördüğünde ısrarla zile asıldı, ama tam da öyle yaptığı sırada masanın üzerindeki kâğıtları gördü. Onları şöyle bir süzdüğünde, bir devlet meselesiyle ilgili olduklarını ve paha biçilmez bir hazineye rastladığını anladı ve kâğıtları cebine indirdiği gibi ortadan kayboldu. Hatırlayacağınız gibi, uykulu kapıcı ilginizi zile çekene kadar birkaç dakika geçmişti -işte o kadarı hırsızın kaçması için yeterliydi.
"Bulduğu ilk trenle Woking'e döndü ve belgeyi inceleyip gerçekten de eline bir hazine geçirmiş olduğunu anladıktan sonra kâğıtları çok güvenilir olduğunu düşündüğü bir yere sakladı. Fransız elçiliğine ya da

ilhanx

yüksek bir fiyat vereceğini düşündüğü başka bir yere belgeyi götürmeden bir iki gün beklemeyi düşünmüş olmalı; ne var ki sonra çok ani bir şekilde siz döndünüz ve Joseph, önceden herhangi bir uyan olmaksızın, odasından ve dolayısıyla da kâğıtlarından oldu. Bu durum onu çıldırtmış olmalı. En sonunda onu ele geçirmek için bir fırsat elde ettiğini sanıyor ve odanıza girmeye çalışıyor, ama uyanık olmanız karşısında yine başarısızlığa uğruyor. O gece her zamanki ilaçlarınızı almadığınızı hatırlıyorsunuzdur."
"Hatırlıyorum."
"Sanırım ilaçlarınızın etkisinin çok güçlü olması için bir takım ayarlamalar yapmıştı, büyük ihtimalle de baygın olmanızı bekliyordu. Tabii ki, güvenli olduğu anda tekrar deneyeceğini biliyordum. Odanızdan uzaklaşmanız tam da aradığı fırsattı. Bayan Harrison'un bütün gün odada kalmasını sağladım ki, hırsız bizi atlatmanın bir yolunu bulamasın. Her neyse, ortalığın sakin olduğu izlenimine kapılmasını sağladıktan sonra, size anlattığım gibi nöbet tuttum. Kâğıtların büyük bir ihtimalle odada olduğunu tahmin ediyordum, ama onları arayarak bütün zemini sökmek gibi bir niyetim yoktu. Onun için saklandığım yerden onu gözleyerek belgenin yerini kendisinin göstermesini bekle-

dim, böylece de bir sürü zahmetten kurtulmuş oldum tabii. Yeterince açık olmayan bir nokta varsa söyleyin."
"En baştan beri ne diye pencereyi kullandığım anlayamıyorum," diye konuştum, "kapıyı da kullanabilirdi pekala, öyle değil mi!?"
"Kapıya ulaşması için yedi ayrı yatak odasının yanından geçmesi gerekecekti. Ayrıca bahçeye kolaylıkla çıkabiliyordu. Başka bir şey var mı?"
"Beni öldürmeyi düşündüğüne inanmıyorsunuz değil mi?" diye sordu Bay Phelps. "Bıçağı sadece bir araç olarak kullanıyordu herhalde."
"Öyle olabilir," diye cevap verdi Holmes omuzlarını silke-rek. "Bu konuda söyleyebileceğim tek bir şey var, o da Bay Joseph Harrison'un merhametine asla güvenemeyeceğimdir."
SON VAKA

Dostum Sherlock Holmes'un sahip olduğu özel yetenekleriyle ilgili sizlere aktarabileceğim son satırları yazmak için kalemimi bir kez daha elime alırken, gerçekten de içim kan ağlıyor. Bizi şans eseri bir araya getiren ilk vaka olan 'Kızıl Çalışma'dan itibaren, çok ciddi uluslararası sorunlar doğurabilecek 'Kayıp Antlaşma' olayının çözümüne kadar onunla yaşadığım olağanüstü maceraların bir dökümünü oluşturmak için çaba göstermişimdir, ama üslubumun gerçekten de yetersiz olduğunu ve Holmes'un inanılmaz yeteneğinin tam hakkını veremediğimin hep farkındaydım. Amacım, orada durmak ve geçen son iki yılın kapatamadığı yaralan açan olaydan hiç bir şekilde bahset-memekti. Ama yakın bir zaman önce Albay James Moriarty'den gelen ve kardeşinin anısına haksızlık edilmiş olduğunu savunduğu mektubu yüzünden kalemi tekrar elime almaya zorlanmış bulunuyorum. Olayları, tam meydana geliş şekilleriyle halka sunmaktan başka çarem kalmadı artık. Meselenin aslını bilen tek kişiyim bu dünyada ve artık saklı kalmalarına gerek kalmadığı bir zamanın gelmiş olması beni sevindiriyor. Bildiğim kadarıyla yalnızca üç kez hakkında bir şeyler yazıldı: 6 Mayıs 1891'de Journal de Geneve'de, 7'sinde İngiliz gazetelerin haber sütunlarında ve en son olarak da bana gelen mektupta. İlk ikisi son derece üstünkörü değinmişti olaya, sonuncusuysa, şimdi sizlere göstereceğim gibi, gerçeklerden tam olarak sapmış bir yazı. Benim görevim, Profesör Moriarty'yle Bay Sherlock Holmes'un arasında geçen olayları bütün gerçekliğiyle ilk kez gözler önüne sermektir.
Hatırlanacağı gibi, Holmes'la son derece yakın olmama rağmen, evliliğimden ve doktorluk yapmaya başladığımdan beri

ilişkimiz biraz değişmişti. Araştırmalarında bir arkadaş istediği zamanlarda bana yine de geldiği oluyordu, ama bu ziyaretler giderek azalıyordu; hatta sonunda, 1890 yılında sadece üç vaka kayıt edebilmiş olduğumu fark ettim. Aynı yılın kışı ve 1891 'in ilkbaharında, son derece önemli bir meselede Fransız hükümeti için çalışmış olduğunu gazetelerden öğrendim. Narbonne'dan ve Nimes'den olmak üzere iki adet not almıştım Holmes'tan; Fransa'da uzun bir süre kalmayı planladığını anlatan iki not. O-nun için, Nisanın 24'ünde, akşam üzeri muayene odama girdiğini görmek beni oldukça şaşırttı. Her zamankinden daha zayıf ve solgun göründüğünü hemen fark ettim.
"Evet, son zamanlarda kendimi biraz fazla yordum," diye konuştu, sözlerimden çok yüz ifademe cevap olarak. "Oldukça stresli zamanlar geçirdim. Kepenklerini kapatmama bir itirazm var mı acaba?"
Odadaki tek ışık, kitabımı okumak için yakmış olduğum lambadan geliyordu. Holmes, duvara yapışarak kepenkleri kapattı ve sürgülerini de kapatmayı ihmal etmedi. "Bir şeyden mi korkuyorsun?" diye sordum.
"Evet, öyle diyebilirsin." "Neyden?"
"Silahlar ve kurşunlardan." "Ne demek istiyorsun?"

ilhanx

"Eminim ki, hiç bir şekilde boşuna heyecanlanmayan bir adam olduğumu bilecek kadar iyi tanıyorsundur beni Watson. Tehlikede olduğunda bunu reddetmek, cesaretten çok aptallıktır. Ateşin var mıydı?"
Sigarasının dumanını, sanki sağladığı gevşeklik bir hediyeymiş gibi çekiyordu ciğerlerine.
"Bu kadar geç geldiğim için senden özür dilemeliyim," dedi. "Ayrıca evini, arka bahçenin duvarından tırmanarak terk etmeme izin vermeni istemek zorunda olduğum için de özür dilerim."
"Sevgili Holmes, bütün bunlar ne anlama geliyor?" diye sordum.
Elini bana doğru uzattığında, lambanın ışığında elinin kanadığını gördüm.

"Görüyorsun ya, bu öyle uyduruk bir şey değil," dedi gülümseyerek. "Tersine, insanın elini kırmasına yetecek kadar sağlam bir şey. Bayan Watson evde mi?"
"Birini ziyarete gitti."
"Gerçekten mi! Demek yalnızsın."
"Oldukça."
"O halde benimle bir haftalığına kıtaya gelmeni istediğimi söylersem ne dersin?"
"Nereye?"
"Ah, herhangi bir yere. Her yer aynı nasıl olsa."
Bütün bunlarda çok tuhaf bir şey vardı. Sebepsiz yere tatile çıkmak Holmes'un yapacağı bir şey değildi ve solgun, bitkin yüzündeki bir şey, sinirlerinin her zamankinden fazla gergin olduklarını gösteriyordu bana. Gözlerimdeki soruyu gördü ve parmak uçlarını birleştirip dirseklerini dizlerine yerleştirdikten sonra durumu anlatmaya başladı.
"Büyük bir ihtimalle Profesör Moriarty diye birini daha önce duymamışsındır."
"Hayır duymamıştım."
"İşte, durumun ilginç ve olağanüstü olmasının sebebi de bu!" diye atıldı. "Adam Londra'da giderek yayılıyor ve hiç kimse, hakkında bir şey bilmiyor. İşte bundan suçluların suçlusu olmayı hak kazanıyor. Bütün kalbimle söylüyorum Watson, o adamı bir yenebilsem, toplumu ondan bir kurtarabilsem, kariyerimin en üst basamağına geldiğimi hissedecek ve daha sakin bir yaşantı seçmeye hazır olacağım. Aramızda kalsın Watson, İskandinavya Krallığı'na ve Fransız Cumhuriyeti'ne yardımcı olduğum son vakalarımdan sonra, kişiliğime uygun olan sessiz sakin bir hayat sürüp kimyasal araştırmalarıma gömülmeye hazır bir hale gelmiştim. Ama dinlenemiyordum Watson, sandalyemde sakin tek bir dakika geçiremiyordum; Profesör Moriarty gibi bir adamın Londra'da serbest dolaşabiliyor olmasının düşüncesi beni çılgına çeviriyor."
"Bu adam ne yapmış peki?"
"Son derece sıradışı bir kariyeri olmuş. İyi bir aileden geli-

yor ve mükemmel bir eğitim almış olmasının yanı sıra, matematik konusunda olağanüstü bir dehaya sahip. Yirmi bir yaşındayken Binom Teorisi üzerine yaptığı bir araştırma Avrupa'da ' büyük yankı uyandırmıştı. Bununla birlikte küçük üniversitelerimizden birinde Matematik Kürsüsü'nün başına geçmeye hak kazandı. Her açıdan parlak bir kariyer uzanıyordu önünde. Ne var ki genetik olarak son derece şeytansı özelliklere de sahip. Damarlarında suçluların kanı akıyor ve bu özelliği yumuşayıp yok olacağma, olağanüstü zekasıyla daha da gelişerek son derece tehlikeli bir hal aldı. Üniversite kentinde, hakkında karanlık söylentiler çıkmaya başladı ve sonunda kürsüden ayrılıp, orduda eğitmen olmak için Londra'ya gelmek zorunda kaldı. Buraya kadarı herkesin bilebileceği şeyler, ama sana şimdi anlatacaklarım kendi keşiflerimdir.
"Bildiğin gibi Watson, Londra'nın suçlular dünyasını benden daha iyi tanıyan yoktur. Yıllardır, suçların arkasında daha büyük bir gücün varlığını, kanunlara meydan okuyan ve suçluları kanatlarının altına alan organize bir örgütün gücünü hisset-mişimdir. Her türlü vakada - sahtekârlık, hırsızlık, cinayet olaylarında - tekrar ve tekrar hissetmişimdir bunu ve şahsen başvurulmadığım o çözülmemiş vakaların bir çoğunda da o örgütün bir parmağının olduğunu düşündüm hep. Yıllar boyunca etrafını saran sır perdesini kaldırmak için uğraştım ve en sonunda bir ipucu bulup onu takip etmeye karar verdim. İpime tutunarak uzun ve dolambaçlı bir yoldan ilerledikten sonra, eski matematik Profesörü Moriarty'ye ulaştığını gördüm.
"Adam, suçluların Napolyon'u Watson. Bu şehirde işlenen kötülüklerinin yarısının ve çözülememiş neredeyse her suçun organizatörü o. Kesinlikle bir dahi, bir filozof, soyut düşüncelerin üstadı o. Birinci sınıf bir zekaya sahip. Bir örümcek gibi, ağının ortasında hiç hareket etmeden oturuyor, ama ağı her yere uzanıyor ve her köşesinden gelen titreşimleri hemen algılayıp tanımlayabiliyor. Kendisi pek bir şey yapmaz; plan dışında tabii. Örgütün elemanlarının sayısı inanılmaz büyük ve olağanüstü iyi bir şekilde organize edilmiş durumda. İşlenecek bir suç

ilhanx

varsa; ortadan yok edilmesi gereken kâğıtlar, soyulacak bir ev ya da öldürülecek bir adam diyelim - hemen profesöre haber verilir ve olay ayarlanıp halledilir. Suçu gerçekleştirenin yakalanması durumunda kefaletini ya da savunmasını karşılayacak para hemen bulunur. Üyeleri yakalansa bile, merkezi güç ne olursa olsun yakayı ele vermiyor - ondan en ufak bir şüphe dahi duyulmuyor. İşte bulduğum örgüt bu Watson ve bütün enerjimi bunu ortaya çıkarıp dağıtmak için harcadım.
"Ama Profesörün çevresi öyle iyi hazırlanmış gardiyanlarla çevriliydi ki ne yaparsam yapayım, bir mahkemede delil sayılacak bir şey bulmam imkânsız görünüyordu. Güçlerimi ve yeteneğimi biliyorsun sevgili Watson, her şeyi denememe rağmen üç aylık bir sürecin sonunda, entelektüel açıdan eşitim olan bir adamla karşı karşıya olduğumu kabul etmek zorunda kaldım. İşlediği suçlara karşı duyduğum dehşet, yeteneğinin karşısında uyanan hayranlığımla beraber kayboldu. Her neyse, sonunda bir hata yaptı - ufacık bir hata - ama ben o kadar yakı-mndayken ona çok pahalıya mal oldu. Şansımı yakalamıştım ve o noktadan başlayarak, etrafına ağımı ördüm ve artık onu neredeyse kapana kıstırmış durumdayım. Üç gün içinde - yani önümüzdeki Pazartesi - son darbemi indireceğim ve profesörle beraber en önde gelen tüm elemanları polisin ellerinde olacak. Ardından yüzyılın en kapsamlı mahkemesi yapılacak; çözülememiş kırktan fazla dava gün ışığına çıkacak ve her biri ipi boylayacak; ama anlıyorsun ya, yanlış atacağımız tek bir adımla son anda elimizden kurtulabilirler.
"Şimdi, bütün bunları Profesör Moriarty'nin haberi olmadan yapabilseydim her şey yolunda olacaktı. Ama o fazlasıyla uyanıktı. Etrafım sarmak için attığım her adımı gördü. Tekrar tekrar deneyerek benden kurtulmaya çalıştı, ama ben her seferinde ona yeniden asıldım. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki dostum; o sessiz kavganın ayrıntılı bir raporu hazırlanabilseydi, dedektiflik tarihinde şimdiye kadar yapılmış en olağanüstü kaç-ma-kovalama işi olarak hakettiği yerini alırdı. Hayatım boyunca bu kadar başarılı olmamıştım ve hiç bir zaman da bu denli

şiddetle bastırılmamıştım bir rakip tarafından. Çok sıkı savaştığını söylemeliyim, ama peşini kesinlikle bırakmadım. Bu sabah son adımlan da attık ve işin tamamlanması için sadece üç gün gerekiyor. Bu sabah odamda oturmuş, meseleyi düşünüyordum ki kapı açıldı ve birden Profesör Moriarty önümde belirdi.
"Sinirlerim oldukça sağlamdır Watson, ama aklımı bu kadar kurcalamış olan adamı kapı eşiğinde gördüğümde şaşkınlıktan donakaldığımı itiraf etmeliyim. Dış görünüşü bana oldukça tanıdıktı artık. Çok uzun ve ince bir adam, alnı geniş ve hafif şişkin, gözleriyse oldukça içe çökük. Tıraşlı, solgun ve alçakgönüllü bir görünümü olmasıyla, bir zamanki profesörün bazı özelliklerini hâlâ koruyor. Sırtı, çok kitap okuyup devamlı araştırma yapmaktan dolayı biraz kamburlaşmış, yüzü de hafif bir şekilde öne doğru çıkıntılı olup, meraklı bir sürüngen edasına sahip kafasını bir o tarafa, bir o tarafa devamlı olarak çevirip duruyor. Kırışıklarla çevrili gözlerinde büyük bir merakla beni baştan aşağı süzdü.
" 'Beklediğimden daha az gelişmiş bir beynin var,' dedi sonunda. 'Sabahlığının cebinde dolu silahlarla oynamanın tehlikeli olduğunu bilmiyor musun?'
"İşin gerçeği şu ki içinde bulunduğum tehlikeli durumun hemen farkına varmıştım. Ondan kurtulmamın tek yolu ağzımı kapalı tutmamdan geçerdi. Çekmecemdeki silahı hemen cebime indirmiştim ve onu kumaşın içinden ona doğrultuyordum. Konuşmasının üzerine silahı dışarı çıkarıp masanın üzerine koydum. Hâlâ gülümseyip bana bakıyordu, ama gözlerinde, silahın yanımda olmasına çok sevinmeme sebep olan bir ışık vardı.
" 'Belli ki beni tanımıyorsun,' dedi.
" 'Tam tersi olduğu ortada bence,' diye cevap verdim. 'Lütfen oturun. Söyleyecek bir şeyiniz varsa, size beş dakikamı ayırabilirim.'
" 'Söyleyeceğimher şey zaten aklınızdan geçti,' dedi.
" 'Öyleyse cevabım da büyük olasılıkla sizinkinden geçmiştir,'diye karşılık verdim.
'"Hâlâ karalı mısınız?'

" 'Kesinlikle.'
"Elini cebine soktu ve ben de hemen silahı masadan kaldırdım. Ama o, sadece içine bir takım tarihler yazmış olduğu bir defter çıkardı.
" 'İlk olarak 4 Ocakta yoluma çıktınız,' dedi. '23 Ocakta beni artık rahatsız etmeye başladınız; şubatın ortalarına doğru varlığınız beni şiddetle sinirlendirmeye başlamıştı; martın sonunda planlarımı tamamen bozdunuz; ve şimdi, nisanın sonuna geldiğimizde de, ısrarlı takibiniz yüzünden özgürlüğümü tamamen kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğum bir durumda buluyorum kendimi. Mesele, içinden çıkılmaz bir hal almak üzere.'
" 'Bir öneriniz var mı?' diye sordum.
" 'Hemen durmanız gerekiyor Bay Holmes,' dedi, kafasını sallayarak. 'Buna gerçekten mecbursunuz, biliyorsunuz değil mi?'
ilhanx

" 'Pazartesiden sonra,' dedim.
" 'Yazık, yazık,' dedi. 'Sizinki gibi bir zekaya sahip olan bir adam bu meseleden yalnızca bir çıkış yolunun olduğunu görebilir. Geri çekilmeniz gerekiyor. Çalışmalarınızı öyle bir şekilde yürüttünüz ki tek çıkar yolumuz kaldı. Bu meseleyi ele alış tarzınızı izlemek benim için entelektüel açıdan son derece hoş bir deneyim oldu. Şunu söylemeliyim ki, aşın bir önlem almak zorunda kalmak beni gerçekten üzecektir. Gülümsüyorsu-nuz efendim, ama sizi temin ederim ki üzer.'
" 'Tehlike, mesleğimin bir parçasıdır,' diye belirttim.
" 'Sözünü ettiğimiz şey tehlike değil,' dedi. 'Konumuz, kesin bir yok oluş. Karşısında durduğun şey tek bir kişi değil, büyük bir örgüt; tüm zekana rağmen büyüklüğünü kavrayamamış olduğun bir örgüt. Ya geri çekileceksiniz Bay Holmes, ya da ayak altında ezileceksiniz.'
" 'Korkarım ki,' dedim ayağa kalkarak, 'bu zevkli sohbete katılırken, önemli bir işi bekletiyorum.'
"O da ayağa kalktı ve bana sessizce bakarak kafasını tekrar üzgünce salladı.
255
" 'Pekala,' dedi sonunda. 'Çok üzücü bir durum, ama elimden geleni yaptım. Oyununuzun her adımından haberdarım. Pazartesi gününden önce hiç bir şey yapamayacaksınız. Sizinle aramızda bir düello yapıldı Bay Holmes. Siz beni mahkeme önüne çıkarmak istiyorsunuz; bense mahkemeye asla çıkmayacağıma garanti veriyorum size. Siz, beni yenmeyi umuyorsunuz; bense bunun asla olmayacağını söylüyorum. Beni yok edecek kadar zeki olursanız, benim de buna karşılık olarak aynı şeyi yapacağımdan emin olun.'
" 'Bana bir çok açıdan iltifat ettiniz Bay Moriarty,' dedim. 'Bir tane de ben size edeyim; söylediğiniz ilk durumun gerçekleşeceğinden kesinlikle emin olsam, halkın iyiliği için ikincisini seve seve kabul ederdim.'
" 'Size birinin olacağına dair söz verebilirim, ama diğeri imkânsız,' diye konuştu küstahça, sonra da kamburlaşmış sırtına bana çevirerek gözlerini kırpıştırıp etrafını inceleyerek odamdan çıktı.
"Profesör Moriarty'yle ilginç sohbetimiz böyleydi işte. Üzerimde rahatsız edici bir etki bıraktığını itiraf etmeliyim. Konuşmasının yumuşaklığı ve açık tavrı, sözlerine, bir kabadayının asla uyandıramayacağı bir inanç bırakıyor insanda. Şimdi polise neden haber vermediğimi soracaksın, sebep şu; darbenin, kendisi tarafından değil, örgüt üyelerinden geleceğinden eminim de ondan. Öyle olacağına dair ispatım bile var." "Saldırıya uğradın mı şimdiden?" "Sevgili Watson, Profesör Moriarty, durup ilk yumruğun başkasından gelmesini bekleyecek bir adam değildir. Öğlende, Oxford Caddesi'nde bir takım işlerimi halletmek için dışarı çıktım. Bentinck ile Welbeck Sokaklarının kesiştikleri köşeye vardığımda, iki atlı bir araba birden çılgınlar gibi üzerime gelmeye başladı. Kaldırıma koşup hayatımı son anda kurtardım. Araba hızla Marylebone Sokağı'na sapıp gözden kayboldu. O andan sonra kaldırımların üzerinde kaldım Watson. Daha sonra Vere Sokağı'ndan aşağı yürürken, bir evin çatısından aşağı bir tuğla atılıp ayaklarımın dibinde paramparça oldu. Hemen polisi çağı-
256
np yeri incelettirdim. Binanın çatısında, bir tamirat işi için oraya getirilmiş tuğlalar ve kiremitler bulunuyordu ve polisler, bunlardan birinin rüzgârın etkisiyle düşmüş olduğuna inandırmaya çalıştı beni. Ben tabii ki daha iyi biliyordum, ama hiçbir şey ispatlayamadım. Ondan sonra bir araba tutup Pall Mall'daki ağabeyime gittim ve günün geri kalanını orada geçirdim. Şimdi sendeyim ve yolda sopalı bir kabadayının saldırısına uğradım. Onu yere serdim ve şu an polis sorgulamasından geçiyor; ama sana şu kadarını söyleyebilirim ki, yumruğumu ağzına indirdiğim adamla, eski matematik profesörü arasında en ufak bir bağlantı kesinlikle bulunamayacaktır. O, on kilometre uzakta bir yerlerde, bir karatahtanın üzerine problem yazıp çözüyor-dur şimdi. Bunları düşündüğünde, evine geldiğimde ilk hareketimin neden kepenkleri kapatmak ve evini neden arka bahçeden terk etmek istediğimi anlıyorsundur artık."
Dostumun cesareti bende her zaman hayranlık uyandırmıştı, ama şimdi önümde oturup dehşet uyandıran bir günün ayrıntılarını sakince sıralarken, bu his hiç bir zaman olmadığı kadar yoğunlaşmıştı.
"Geceyi burada mı geçireceksin?" diye sordum.
"Hayır, dostum. Tehlikeli bir misafir olabilirim. Planlarım hazır ve her şey yolunda gidecektir. Tutuklama işine gelince, olaylar artık bensiz idare edebilecek kadar ileri gitmiş durumda, ama yargılanabilmeleri için mahkemede bulunmam şart olacaktır. Polisin harekete geçebileceği tarih gelene kadar birkaç gün ortalıkta görünmemem en iyisi olacak herhalde. Yani kısacası, sen de benimle anakaraya gelsen gerçekten çok sevinirdim."
"İşlerim yoğun değil," dedim, "ve yardımcı bir komşum var. Seninle gelmeyi çok isterim."
"Yarın sabah yola çıksak nasıl olur?"
"Mecbursak, neden olmasın?"
"Oh, evet, gerçekten mecburuz. Öyleyse talimatların şunlar; ve yalvarırım Watson, söylediklerimi harfiyen uygula, çünkü şu andan itibaren Avrupa'nın en zeki haydutu ve örgütüne karşı benimle beraber oyundasın. Dinle! Yanına almayı düşün-
257
ilhanx

düğün her türlü bagajı, güvenilir bir ulakla bu geceden Victoria'ya gönder; çocuğun üzerinde adres olmasın. Sabah olunca bir araba çağırt ve çağırmaya gönderdiğin adamdan da birinciyi değil, ikinciyi de değil, sıradaki üçüncü arabayı getirmesini iste. Bu arabaya atlayacaksın ve adama, bir kâğıdın üzerine yazılmış şekilde adresi verip de onu atmamasını isteyecek, Lowt-her Pasajının ucuna kadar gideceksin. Arabaya ödeyeceğin parayı önceden hazırla ve araba durduğu anda pasajın içinden koşarak, saat dokuzu çeyrek geçe öbür ucundan çıkacak şekilde hızını ayarla. Köşede, yakası kırmızı, kocaman siyah bir palto giymiş sürücüsüyle seni küçük bir fayton bekliyor olacak. Buna binecek ve Anakara Ekspresi'nin kalkış saatinde Victoria'da olacaksın."
"Seninle nerede buluşacağım?"
"İstasyonda. Önden ikinci, birinci sınıf kompartıman bize ayrılmış olacak."
"Öyleyse buluşma yerimiz kompartıman olacak, değil mi?"
"Evet."
Gece kalması için Holmes'a ne kadar ısrar ettiysem de bo-şunaydı. Geceyi geçireceği evin başına sorun açabileceğini düşündüğü belliydi ve gitmeyi bu kadar çok istemesinin sebebi de buydu. Ertesi günkü planlarımızla ilgili birkaç kelime daha ettikten sonra kalktı ve benimle beraber bahçeye çıkıp Mortimer Sokağı'na bakan bahçe duvarımın üzerinden tırmandı. Öbür tarafa geçtiği anda ıslıkla bir araba çağırdığım ve onun içinde uzaklaştığını duydum.
Sabah olunca, Holmes'un talimatlarına harfiyen uydum. Beni götürecek olan arabanın Moriarty'nin bizim için hazırladığı bir araba olmaması için, inanılmaz önlemler aldık ve ben de kahvaltıdan hemen sonra Lowther Pasajına doğru yol aldım. Son hızla pasajdan geçerek, koyu renkli bir palto giyen, kocaman bir sürücüsü olan sürücüsüyle beni bekleyen faytona atladım ve ben biner binmez hemen kalktı. Victoria İstasyonu'na vardığımızda faytonu çevirdi ve arkasına bile bakmadan uzaklaştı.

Buraya kadar harika gitmişti her şey. Bagajım beni bekliyordu ve Holmes'un bahsetmiş olduğu kompartımanı bulmakta hiç zorlanmadım, özellikle de trende 'Rezerve' levhalı tek kompartıman o olduğu için. Beni meraklandıran tek şey, Holmes'un görünürde olmamasıydı. İstasyon saati, trenin kalkmasına sadece yedi dakikanın kaldığını gösteriyordu. İstasyondaki yolculardan ve yolcu geçirenlerden oluşan kalabalığın içinde dostumun sıska şeklini aradım durdum, ama boşunaydı. Hiç bir yerde yoktu. Bir kaç dakika boyunca, bozuk İngilizce'siyle, bir hamala bagajlarının Paris'e kadar bağlanması gerektiğini anlatmaya çalışan İtalyan bir rahibe yardım ettim. Etrafıma son bir kez bakındıktan sonra vagonuma geri döndüm ve orada, az önce yardımcı olmaya çalışmış olduğum hamalın, biletleri göstermeme rağmen, yaşlı İtalyan rahibini bana yol arkadaşı tayin etmiş olduğunu gördüm. Orada bulunmasının doğru olmadığını anlatmaya çalıştıysam da boşuna, benim İtalyancam onun İngilizcesinden bile daha kötüydü. Sonunda pes edip yerime oturdum. Holmes hâlâ ortalıkta yoktu ve artık ciddi ciddi korkmaya başlamıştım; yokluğu, gece bir saldırıya kurban gitmiş olduğu anlamına gelebilirdi. Bütün kapılar kapanmış ve düdük çalmıştı ki...
"Sevgili Watson," dedi biri, "günaydın bile demedin daha."
Şaşkınlıktan donakaldım. Yaşlı rahip bana doğru dönmüştü. Kısacık bir an için kırışıkları ortadan kaybolmuş, burnu kalkmış, alt dudağı sarkıklığını yitirmiş, yaşlı gözleri eski ışıklarına kavuşmuş ve kambur sırtı düzelmişti. Bir saniye sonra tüm görüntü tekrar çöktü; Holmes, geldiği hızla yeniden kaybolmuştu.
"Yüce Tanrım!" diye atıldım; "bir an için delirdiğimi sandım!"
"Hâlâ her türlü önlemi almamız gerekiyor," diye fısıldadı. "İzimizi bulduklarına inanmak için sebeplerim var. Ah, işte Moriarty gözüktü bile!"
Holmes konuşurken, tren bir yandan hareket etmeye başlamıştı. Arkama baktığımda, kalabalığı öfkeyle yararak ilerleyen uzun boylu bir adam gördüm. Elini, sanki treni durdurmak isti-

yormuşçasma sallıyordu, ama onun için çok geçti. Hızlanmaya başlamıştık ve bir iki saniye içinde istasyondan çıkmıştık bile.
"Aldığımız bütün önlemler sayesinde işlerimiz tıkırında gitmişe benziyor," dedi Holmes gülerek. Ayağa kalkıp, kostümünü oluşturan siyah cüppeyi ve şapkayı çıkardı ve ikisini de bir çantaya kaldırdı.
"Sabah gazetesini gördün mü Watson?"
"Hayır."
"Öyleyse Baker Sokağı'nda olanları bilmiyorsun öyle mi?"
"Baker Sokağı mı?"
"Dün gece apartmanımızı ateşe vermişler. Neyse ki büyük bir zarar yok."
"Aman Tanrım Holmes! Bütün bunlar dayanılacak gibi değil!"

ilhanx

"Bana dün sopayla saldıran adam tutuklandıktan sonra izimi tamamen kaybetmiş olmalılar. Aksi olsa, evime döndüğümü düşünmezlerdi. Ne var ki seni izlemiş oldukları şimdi açığa çıktı; Moriarty'yi Victoria'ya getiren o. Gelirken herhangi bir aksilik yaşadın mı acaba?"
"Hayır, talimatlarına kelimesi kelimesine uydum."
"Faytonunu buldun mu?"
"Evet, tam söylediğin yerde beni bekliyordu."
"Arabacıyı tanıdın mı?"
"Hayır."
"Ağabeyim Mycroft'tu. Böyle bir durumda kiralık bir adama güvenmektense, arkadaşlarından faydalanmak daha iyidir. Her neyse, artık Moriarty konusunda ne yapacağımızı planlamamız gerekiyor."
"Bu bir ekspres olduğuna ve bineceğimiz gemi de trenin gelişine göre hareket edeceğine göre, ondan gayet başarılı bir şekilde kurtulduk derim."
"Sevgili Watson, söz konusu adamın benimle eşit zekaya sahip olduğunu varsayabileceğimizi söylediğimde beni pek ciddiye almamışsın anlaşılan. Kovalayan kişi ben olsam, o kadar küçük bir engelin beni durdurabileceğini düşünmüyorsun değil mi? Onu bu kadar hafife almamalısın."
260
"Ne yapacaktır sence?"
"Onun durumunda olsam benim yapacağımın aynısını."
"Peki sen ne yapardın o halde?"
"Özel bir sefer ayarlatırdım."
"Ama onun için çok geç olmalı artık."
"Kesinlikle değil. Bu tren Canterbury'de duruyor; ve gemi de her zaman en azından on beş dakika gecikmeli kalkar. Bizi orada yakalayacaktır."
"Suçlu kişiler biz değiliz ki. Geldiğinde onu tutuklatalım!"
"Öyle bir şey, üç aylık çalışmanın sonu anlamına gelirdi. Büyük balığı yakalamış olurduk, ama daha küçükler ağın sağından solundan kaçmaya başlardı. Hayır, bir tutuklama söz konusu olmayacak."
"O halde ne yapacağız?"
"Canterburg'de ineceğiz."
"Peki sonra?"
"Sonra uzun bir yolculuk yapıp Newhaven'a, oradan da De-ippe'ye geçmeliyiz. Moriarty yine benim gibi hareket edecek ve Paris'e gidip bagajımızın yerini bulacak. Depoda en azından iki gün bekleyecektir. Bu sırada biz de kendimize hasır çantalar alıp, içinden geçtiğimiz ülkelerin tüccarlarını etkilemeye çalışacağız ve Lüksembturg ve Basle yoluyla İsviçre'ye geçeceğiz."
Böylece Canerbury'de indik, ama Newhaven'a giden trenin kalkmasına daha bir saat vardı.
İçinde kıyafetlerimin bulunduğu çantaları kaybetmiş olmaktan dolayı hâlâ oldukça üzgündüm ki Holmes beni kolumdan çekiştirerek tren yolunun yukarısını gösterdi.
"Görüyor musun, geldi bile," dedi.
Çok uzakta, Kentish ormanının içinden, dumandan ince bir sütun yükseliyordu. Bir dakika sonra, istasyonun yakınındaki dönemeçte bir lokomotif ile vagonu görüş alanımıza girdi. Göz açıp kapayana kadar büyük bir gürültü eşliğinde yanımızdan geçip yüzümüze doğru sıcak buhar üfledi, öyle hızlı hareket etmişti ki ancak son saniyede bir tomar bavulun arkasına saklanmaya fırsat bulabilmiştik.
261
"İşte gidiyor," dedi Holmes, vagonun arkasından baktığımızda. "Gördüğün gibi arkadaşımızın da zekasının bir sınırı var. Benim ne düşündüğümü düşünüp ona göre hareket etmiş olsaydı, gerçekten de on ikiden vurmuş olacaktı." "Peki bizi yakalamış olsa ne yapardı?" "Beni öldürmeye çalışacağından en ufak bir kuşkum yok. Ne var ki, iki kişinin oynayabileceği bir oyun bu. Şimdiki sorumuz ise şu; burada mı bir şeyler atıştıracağız yoksa Newha-ven'deki büfeye ulaşana kadar açlık mı çekeceğiz?"
O gece Brüksel'e geçtik ve iki gün orada kaldıktan sonra Strasbourg'a hareket ettik. Holmes, pazartesi sabahı Londra polisine telgraf çekmişti ve akşam olunca, cevabı otelimizde bizi bekler bulduk. Holmes, mesajı yırtarak açtı, ardından da lanet okuyarak kâğıdı şömineye fırlattı.
"Bunu Tahmin etmeliydim!" diye homurdandı. "Kaçmayı başarmış!"
"Moriarty mi?"
"Kendisi hariç bütün örgütü ele geçirmişler. Moriarty onları atlatmayı başarmış. Tabii, ben ülkeden çıktığımda onunla başa çıkabilecek kimse kalmadı. Fakat, gerekli her şeyi sağlamış olduğumu düşünmüştüm. Neyse, sanırım artık İngiltere'ye dön-sen iyi olacak Watson." "Neden?"
"Çünkü artık senin için de tehlike teşkil eden bir yol arkadaşıyım. Adamın işini yok ettim. Londra'ya dönecek olsa mahvolur. Karakterini doğru anladıysam, bütün enerjisini benden intikam almak için

ilhanx

harcayacaktır. Kısa konuşmamızda da öyle söylemişti ve sözlerinde gayet samimi olduğundan eminim. İşine geri dönmeni şiddetle tavsiye ediyorum."
Hem ezelden beri iyi bir tartışmacı hem eski bir dost olan kişiyi ikna etmek kolay olmadı. Strasbourg'daki bir kafede oturup yaklaşık yarım saat boyunca konuyu tartıştık, ama aynı akşam tekrar yola koyulmuştuk bile; yeni hedefimiz Cenevre'ydi. Mükemmel geçen bir hafta boyunca Rhone Vadisi'nde dolaştık. Leuk'a vardığımızda da yoldan ayrılıp hâlâ karlarla kaplı
262
olan Gemmi geçidinden geçtik ve İnterlaken yoluyla Meirin-gen'e vardık. Harika bir yolculuktu: altımızda, yaşanan ilkbaharın muhteşem yeşillikleri, yukarıdayasa kışın bembeyaz karları; ama Holmes'un, bir an için bile olsa, peşinde dolaşan gölgeyi unutmadığının farkındaydım. Alplerin tatlı küçük köylerinde de olsak, bomboş dağ geçitlerinde de, etrafı tarayan gözlerinden ve yanımızdan geçen her yüzü dikkatlice incelemesinden, nereye yürürse yürüsün, peşimizde olan tehlikeden yeterince uzaklaşa-mayacağımızın bilincinde olduğunu arılayabiliyordum.
Bir keresinde, Gemmi geçidinden geçip melankolik Da-ubensee'nin sınırlarında yürüdüğümüzde, sağ üstümüzdeki tepelerden birinde yerinden oynamış bir kaya, aşağı yuvarlanıp arkamızdaki nehre düştü. Holmes, hemen tepeye fırladı ve küçük bir kayanın üzerine tırmanıp sağma soluna bakındı. Rehberimiz, özellikle ilkbaharda böyle kayaların düşmesinin sık rastlanan bir olay olduğunu söylese de boşunaydı. Holmes sessiz kaldı ama bana, beklediği şeylerin gerçekleştiğini gören bir adamın edasıyla gülümsedi. Sürekli tetikte olmasına rağmen kesinlikle mutsuz değildi. Tam tersine, onu daha önce bu kadar neşeli bir halde gördüğümü sanmıyorum. Toplumun, Profesör Moriarty'den kurtulduğuna bir inansa, kendi kariyerine mutlulukla son vereceği gerçeğini bıkıp usanmadan tekrar ediyordu.
"Sanırım, hayatımı boşa harcamadığımı söyleyecek kadar ileri gidebilirim Watson," diye belirtti. "Meslek hayatım bu akşam sona erecek olsa, yine de içim rahat bir şekilde düşünebilirim geçen yıllan. Londra'nın havası benim sayemde daha tatlı artık. Binin üzerinde vaka çözdüğüm halde, birinde bile güçlerimi yanlış taraf için kullandığım olmamıştır. Son zamanlarda, toplumumuzun yapaylığının sorumlu olduğu sığ problemler-dense, içimde, doğanın kendisinde oluşan problemleriyle ilgilenmeye karşı bir istek duyuyorum. Yazıların sona erecek Watson; Avrupa'nın en tehlikeli ve en yetenekli suçlusunu yakaladığım ya da yok ettiğim gün mesleğime son noktayı koyacağım ve benimle ilgili yazdıkların da böylece tükenecek."
263
Anlatmam gereken az bir şey daha var ve kısa ve öz olacağım. Üzerinde durmak istemediğim bir konu olmasına rağmen görevlerimden birinin, en ufak bir ayrıntıyı bile atlamamak olduğunu biliyorum.
3 Mayısta Meiringen adlı küçük köye ulaştık. O zamanlar yaşlı Peter Steiler tarafından işletilen, Englisher Hof adında küçük bir pansiyona yerleştik. İşletmeci çok zeki bir adamdı ve Londra'daki Grosvenor Oteli'nde üç yıl boyunca garson olarak çalışmış olduğu için de mükemmel İngilizce konuşuyordu. O-nun tavsiyesi üzerine, tepeleri aşıp geceyi Rosenlaui adlı yerleşim biriminde geçirmek niyetiyle ayın dördünde dostumla beraber yola çıktık. Reichenbach şelalesini geçmememiz konusunda kesin emirler almıştık, ama orayı görmeden de olmayacağını söyleyip, yanından geçen bir patika olduğu konusunda bilgi verdiler. Gerçekten de korkunç bir yerdi. Eriyen karlarla beraber kabarmış olan sular, inanılmaz büyüklükteki bir uçurumdan aşağı dökülüyor ve dibinde, yanan bir evden çıkan dumanları andıran bir fıskiyeye dönüşüyordu. Nehrin içine fışkırarak aktığı oyuk, parlak siyah kayalarla çevrili devasa bir yarıktan başka bir şey değildi. Köpük üreten kaynayan bir kazan halini alıncaya kadar daraldıktan sonra, nehri sivri dişlerinin üzerinden yoluna devam etmeye adeta zorluyordu. Sonsuza kadar kükreyerek aşağıya doğru inen yeşil sular ve sonsuza kadar yukarıya doğru tıslayan su damlacıkları insanın başını döndürüyordu. Uçurumun kenarında durup altımızdaki siyah kayaların üzerinde kırılan suyun parlaklığını seyrediyor, uçurumun dibinden yükselen buharıyla kulaklarımızı tırmalayan, insanınkine benzeyen çığlık seslerini dinliyorduk.
Patika, manzarayı tamamlamak için şelalenin yarısını sarmalayacak şekilde yapılmışsa da çok ani bir şekilde bitiyordu. Ziyaretçi, böylece geldiği yönden geri dönmek zorundaydı. Biz de öyle yapmak için tam dönmüştük ki, İsviçreli bir genç, elinde bir mektupla koşarak yanımıza geldi. Üzerinde, az önce terk etmiş olduğumuz pansiyonun amblemi vardı ve işletmecisi tara-
264
fından benim adıma yazılmıştı. Görünüşe göre, pansiyondan ayrılmamızdan birkaç dakika sonra, ölmek üzere olan İngiliz bir bayan gelmiş. Kışı Davos Platz'da geçirmiş ve tam da Lucerne'deki arkadaşlarına katılmak için yola çıkacakken, birden şiddetli bir kanaması olmuş. Sadece bir kaç saat daha yaşayabileceği düşünülüyormuş, ama İngiliz bir doktor görmek onu çok rahatlatabilirmiş ve ben bir dönseymişim... ve saire. İyi kalpli Bay Steiler, bir dipnot da yazıp, kadının İsviçreli bir doktoru görmeyi

ilhanx

kesinlikle reddettiği için kendisini sorumlu hissetmekten alamadığını ve yardımlarıma çok büyük bir iyilik olarak bakacağını eklemeyi ihmal etmemişti.
Bu görmezden gelemeyeceğim bir istekti. Yabancı bir ülkede ölmek üzere olan bir bayanın isteğim reddedemezdim, a-ma Holmes'u tek başına bırakmak konusunda endişelerim vardı. Sonunda, mektubu getiren genç İsviçrelinin bir rehber olarak yanında kalacağı konusunda anlaştık. Ben otele dönerken, dostum, şelalenin yanında bir süre daha kaldıktan sonra yavaş bir tempoda tepeyi aşıp Rosenlaui'ye yürüyeceğini, akşam orada buluşacağımızı söyledi. Biraz yürüdükten sonra arkamı döndüğümde, Holmes'un, bir kayaya yaslanıp kollarını kavuşturmuş halde suların fokurdamasını izlediğim gördüm. Bu dünyada onu son kez gördüğüm an oydu.
Patikanın sonuna geldiğimde tekrar arkama baktım. Bulunduğum yerden şelaleyi görmem artık mümkün değildi, ama tepenin üzerini aşıp oraya giden patikanın kıvrımını görebiliyordum. Patikanın üzerinde, çok iyi hatırlıyorum ki, hızla ilerleyen bir adam vardı.
Etrafındaki yeşilde iyice belirginleşen siyah şeklini çok net görebiliyordum ve yürüyüşündeki enerjiklik ilgimi çekmişti, a-ma görevimin başına gitmek için tekrar arkamı döndüğümde aklımdan tamamen uçup gitti.
Bir saat kadar sonra Meiringen'e ulaşmıştım. Yaşlı Steiler, pansiyonunun kapısında duruyordu.
"Ee," dedim, hızla ona yaklaşırken, "durumu nasıl? Daha kötüleşmemiştir umarım."

Adamın yüzünde şaşkın bir ifade belirdi ve kaşlarını hareket ettirmesiyle beraber kalbime bir ağrı saplandı.
"Bunu siz yazmadınız mı?" dedim, mektubu cebimden çıkararak. "Otelde hasta, hatta ölmek üzere olan İngiliz bir bayan yok mu?"
"Hayır, olur mu hiç!" diye atıldı heyecanla. "Ama üzerinde gerçekten de benim amblemim var! Ha, gidişinizden hemen sonra gelen şu uzun boylu İngiliz yazmış olmalı. Demişti ki..."
Ama açıklamalarını dinlemek için kalmadım. Yüreğim korkuyla dolu bir halde köyün sokağından aşağı koşmaya başlamış ve yalnız bir kaç dakika önce inmiş olduğum patikayı tekrar tırmanmaya koyulmuştum bile. Aşağı inmek tam bir saatimi almıştı. Bütün çabama rağmen, Reichenbach şelalesine yeniden ulaşabildiğimde iki saat daha geçmişti. Holmes'u bıraktığımda yanında durmuş olduğu kayaya yaslanmış bir halde, tırmanırken kullandığı asayı gördüm. Holmes'tan en ufak bir iz yoktu ve ne kadar bağırdıysam da faydasızdı. Aldığım tek yanıt, etrafımdaki dağlarda yankılanıp bana geri dönen kendi sesimdi. Asasını görmekti kalbimi dondurup hasta hissetmeme sebep olan. Rosenlaui'ye gitmemiş olduğunun kanıtıydı. Düşmanı ona ulaşana kadar, bir tarafı geçilmez kayalar, diğer tarafı da bir uçurumla bezenmiş bu ince patikada kalmıştı. İsviçreli genç de görünürde yoktu. Büyük bir ihtimalle Moriarty'nin tutmuş olduğu bir çocuktu ve adamları kendi başlarına bırakmıştı. Peki sonra neler olmuştu? Sonra olanları bize kim anlatacaktı?
Kendimi toparlayabilmek için bir iki dakika hiçbir şey yapmadan durdum - olayın dehşetiyle uyuşmuş gibiydim. Ardından, Holmes'un kendi yöntemlerini düşünmeye ve onları kullanarak bu trajik sonu anlamaya çalıştım. Bu ne yazık ki hiç zor olmadı. Sohbetimiz boyunca patikanın sonuna kadar gitmemiştik ve asa da durmuş olduğumuz yeri gösteriyordu. Kara renkli topraklar, şelaleden devamlı olarak yükselen su damlaları sayesinde nemli ve yumuşak bir yapıya sahipti; öyle ki bir kuş bile ayak izlerim bırakırdı yere. Patikanın benden uzaktaki kısmında, uzaklaşmış olan iki kişinin ayak izleri çok net bir şekil-
de görülebiliyordu. Geri de dönmemişlerdi. Patikanın sonunda, toprak eşelenmiş, çamur haline gelmişti ve uçurumu çerçeveleyen çalılıklar ezilmişti. Bir yandan su damlalarıyla çevrilmiş haldeyken, yüzüstü yatıp kenardan aşağı baktım. Ortalık kararmaya başlamıştı ve artık tek ışık sadece kayaların üzerinde sıçrayan suyun orada burada yarattığı yansımalarıydı. Bağırdım; ama kulaklarıma gelen ses yalnızca şelalenin insanımsı çığlığıydı.
Ne var ki dostum ve yoldaşımdan, veda içeren son bir kaç kelime duymak varmış kaderimde. Daha önce de söylediğim gibi asası, patikanın kenarında bulunan bir kayaya yaslanmış duruyordu. Yuvarlak uçlu üst kısmında, gözüme parlak bir şey çarptı. Nesneye uzandığımda, Holmes'un genellikle yanında taşıdığı gümüş sigaralık olduğunu fark ettim ve onu elime aldığımda da altında bulunan küçük bir kâğıt tomarı yere düştü. Defterinden yırtılmış ve bana yazılmış üç sayfalık bir mektup-muş. Holmes'un karakterine uygun olarak doğru bir dil kullanılmış ve yazısı, sanki kendi odasındaki masada oturup yazmış gibi, düzenli ve temizdi.
Sevgili Watson
Bu bir kaç satırı, aramızdaki sorunları son bir kez tartışmak için beni bekleyen Bay Moriarty'nin rızasıyla yazıyorum. İngiliz polisini atlatmak ve bizim hareketlerimizden haberdar kalmak için kullandığı yöntemler konusunda beni aydınlattı ve anlattıkları, yapabildikleri ve parlak zekasıyla ilgili düşüncelerimi kesinlikle doğruladı. Toplumu ondan ve korkunç yeteneklerinden kurtaracağımı düşündüğümde çok memnun

ilhanx

oluyorum, a-ma korkarım ki bunun bedeli, arkadaşlarıma, özellikle de sana Sevgili Watson, çok acı verecektir. Ne var ki, sana kariyerimin zaten bir dönüm noktasına vardığını açıklamıştım ve bundan başka bir son bu kadar işime gelmezdi. Gerçekten de öyle. Sana bir şey itiraf etmek istiyorum; Meiringen'den gelmiş gibi gösterilen mektubun bir uydurma olduğundan neredeyse emindim ve
266
267
buna benzer bir gelişmenin olabileceğini tahmin ettiğim için senin uzaklaşmanın daha iyi olacağını düşündüm. Müfettiş Patterson'a, çetenin suçlarını ispatlayabilmesi için ihtiyaç duyduğu kâğıtların, üzeri 'Moriarty' yazılı mavi bir zarfa konmuş halde M. Güvercin-yuvasında bulabileceğini söyle. İngiltere'den ayrılmadan önce bütün malvarlığımı ağabeyim Mycroft'a bıraktım. Lütfen Bayan Watson'a sevgilerimi ilet ve daima seninle olduğumu unutma sevgili dostum,
Sherlock Holmes.
Geri kalanı anlatmak uzun sürmeyecektir. Uzmanlar tarafından bölgede yapılan incelemelerden sonra, iki adamın arasında yapılmış olan kavganın - zaten öyle bir durumda beklenen şekilde - birbirlerine kenetlenmiş halde uçurumdan aşağı yuvarlanmalarıyla sonuçlandığına dair pek şüphe kalmadı. Cesetlere ulaşmaya çalışmak imkânsızdı ve orada, fokurdayan ve köpüren suların kazanının dibinde bir yerlerde, dünyanın en tehliklei suçlusuyla, neslinin en önde gelen kanun koruyucusu sonsuza kadar yatacak. İsviçreli gençten bir daha haber alınamadı ve Moriarty'nin çetesinin sayısız elemanlarından biri olduğu konusunda böylece kuşku kalmadı. Çetenin geri kalanına gelince; Holmes'un sunmuş olduğu delillerin örgüt çalışmalarım ne denli açık bir şekilde gözler önüne serdiği ve ölmüş adamın elinin onları nasıl sarmalamış olduğu hiç bir zaman unutulmayacaktır. Mahkeme sırasında, korkunç liderleriyle ilgili pek az ayrıntı ortaya çıkmıştı ve şimdi kariyerinin gerçek boyutlarını açıklamak zorunda hissediyorsam kendimi, bunun sebebi, tüm hayatım boyunca tanıdığım en iyi ve en akıllı adama saldırılar yönelterek, Moriarty'nin anısını temizlemeye uğraşan tüm akılsızların yüzündendir.
ANNE RICE
Vampir Vittorio
"Mumya" ve "Vampirle Konuşma"ran yazarı Anne Rice bu kitapta bizi ortaçağın Floransa'sına, Vampir Vittorio'nun ülkesine götürüyor.
"Romeo ve Juliet'in vampir versiyonu olarak adlandırılan bu roman, kutsal ve lanetli harikalarla dolu bir Rönesans İtalya'sında genç aşkın ve masumiyetin yitiriliş öyküsünü anlatıyor.
Lynda S. Robinson
FlRAyUNUN GÖZÜ
Mumyalama yerinin kutsallığını bir cinayetle kirleten kim olabilirdi?
Firavun Tutankhamon, Lord M er eri e, ihtiras düşkünü rahipler bu fırsatı kullanarak kraliyet otoritesini bozmadan önce olayı çözmesini emreder.
ŞEYTANIN SAG ELI
JOHN SAUL
ŞEYTANIN SAĞ ELİ
Evliliklerinin parçalanmak üzere olduğu noktada, Ted ve Janet Conway'e halalarından asırlık bir ev miras kalır. Conway'ler çocuklarını da alarak, ikinci bir şans yakalamış olmanın heyecanıyla Louisiana' nın küçük bir kasabası olan St. Albans'a giderler. Önlerinde yeni bir hayat uzanmaktadır.
Ne var ki, uzun zaman terkedilmiş duran Viktorya tarzı büyük malikânenin içinde Conway soyadının karanlık geçmişinin anahtarları yatmaktadır - intiharlar, garip kaybolmalar, voodoo ayinleri ve cinayet söylentileriyle dolu kanlı bir geçmiş. Conway'ler, bir kere ortaya çıktığında yaşayan her ruhu sindirmekle tehdit eden bu sırlardan habersizdirler. Conway ismini taşıyan her nesli, cehennemin derinliklerinden gelen bir hesaplaşma günü beklemektedir.
Dünyaca ünlü dedektif Sherlock Holmes, kendine özgü kişiliği ve maceralarıyla okurları 1887'den I bu yana büyülemeye devam ediyor.

ilhanx

Sir Arthur Conan Doyle _ Sherlock Holmes _ Bütün Hikayeleri 3
İÇİNDEKİLER
7.....-.....Boş Ev Vakası
31.....Nonvootf'fct inşaatçı
59.....Dans Eden Adamlar
89.....Bisikletti Takip
113.....Priory Okulu Vakasx
153 .....Kara Peter Vakası
179.....Charles Augustus Milverton Vakası
201.....«Aftı Napotyon'un Esrarı
227.....Üç Öğrenci
249.....«Aftın Gözlüğünün Esrarı
277.....Kayıp TutBot Oyuncusu
305 .....JKbbey Çiftliği Vakası
335.....İkinci Lekenin Esrarı
-I-
BOŞ EV VAKASI
1894 baharında işlenen son derece esrarengiz bir cinayet, saygıdeğer Bay Ronald Adair'in öldürülmesi olayı, tüm Londra'yı çalkalamış, sosyete dünyasını derinden sarsmıştı. Polis soruşturmasında ortaya çıkan birçok ayrıntı kamuya açıklanmıştı ama vakanın önemi göz önüne alınarak önemli miktarda kanıt gizli tutulmuştu. Öyle ki, bu olaylar zincirinin kayıp halkalarını ancak şimdi, yani yaklaşık on yıl sonra açıklamama izin veriliyor. İşlenen suçun kendisi zaten oldukça ilgi çekiciydi, ama beni asıl ilgilendiren, macera dolu ömrüm boyunca yaşadığım en büyük şoklardan birini tecrübe etmeme yol açan akıl almaz devamı olmuştu. Şimdi bile, aradan geçen onca zamana rağmen, olanları düşünürken şaşkınlığım sürüyor, zihnimi çaresiz bırakan o zevk dalgasını yeniden hissederken tüylerimi ürpertmeye yettiğini görerek hayrete düşüyorum. Beni olağanüstü bir adamın düşüncelerini ve eylemlerini anlattığım zamanlardan tanıyan insanlara şunu söylemek isterim ki, bu bilgileri onlarla paylaşamamak benim seçimim değildi; kendisi tarafından konulan ve ancak geçen ayın üçünde kalkan bir yasak sonucu, aslında birinci vazifem olarak gördüğüm bu hikâyeyi anlatmam bilinçli bir şekilde engellendi.
Sherlock Holmes'la yakınlığım sonucu, suç konusuna derin bir ilgi beslemeye başlamış olduğum için, o ortadan kaybolduktan sonra da kamuoyuna yansıyan vakaları merakla okumaya devam ettim. Hatta birkaç kez, sırf kendimi tatmin etmek için onun yöntemleriyle birkaç vakaya çözüm bulmak istedim, ama ne yazık ki hiçbir zaman başarılı olamadım. Yine de şunu söylemeliyim ki aralarında hiçbiri beni Ronald Adair'in trajedisi kadar etkilememişti. Meçhul şahıs ya da şahısların kasten cinayet işlemekten hüküm giyeceklerini bildiren soruşturma raporunu okuduğumda, Sherlock Holmes'un ölümünün ne kadar büyük bir kayıp olduğunu bir kez daha anladım. Bu garip vakada özellikle onun ilgisini çekecek birçok nokta bulunuyordu ve Avrupa'nın bir numaralı dedektifinin deneyimli gözlemleri ve parlak zekâsının, polisin çalışmalarına büyük yararı dokunacağına emindim. Gün boyu süren vizitelerim sırasında, meseleyi zihnimde evirip çevirdiysem de tatmin edici bir açıklama bulamadım. Zaten bilinen bir hikâyeyi bir kez daha anlatmayı göze alarak, soruşturma sonunda kamuoyunun da haberdar olduğu gerçekleri baştan almak istiyorum.
Saygıdeğer Ronald Adair, o zamanlar Avustralya'daki kolonilerden birinin valisi olan Maynooth Kontu'nun ikinci oğluydu. Adair'in annesi bir katarakt ameliyatı için Avustralya'dan dönmüş; oğlu Ronald ve kızı Hûda'yla birlikte Park Yolu 427 numarada oturmaya başlamışlardı. Cemiyet içinde, bilindiği kadarıyla, bir düşmanı ya da kötü bir alışkanlığı yoktu genç adamın. Carstairs'li Bayan Edith Wood-ley'le nişanlanmış, ama nişan karşılıklı anlaşmayla birkaç ay önce bozulmuştu ve bu olayın da, arkasında düşmanca bir takım duygular uyandırmış olduğuna dair herhangi bir belirti

yoktu. Sakin ve heyecansız bir yapıya sahip olduğu için, genç adam hayatı dar ve saygıdeğer bir çevrede devam ediyordu. Buna rağmen, bu genç ve hoş aristokrat, 30 Mart 1894 gecesi saat on ile on bir buçuk arası, garip ve beklenmedik bir şekilde ölümüyle buluştu.
Ronald Adair kâğıt oynamayı seven biri olarak sürekli oynuyordu, ama hiçbir zaman kendisine zarar verebilecek kadar büyük miktarlarda bahis koymazdı. Baldwin, Cavendish ve Bagatelle kâğıt kulüplerine üyeydi. Öldüğü günün akşamı, yemekten sonra Bagatelle kulübünde bir el vist oynamış olduğu ortaya çıktı. Ayrıca öğlende de oynamıştı aynı kulüpte. Birlikte oynadığı Bay Murray, Sir John Hardy ve Albay Moran'ın ifadelerine göre, vist oynanmıştı ve sonuç aşağı yukarı berabere bitmişti. Adair beş sterlin kaybetmiş olabilirdi, katiyen daha fazla değil. Onunki gibi bir servete sahip biri için bu kayıp düşünmeye bile değmezdi. Hemen hemen her gün oynardı, ama dikkatli bir oyuncu olduğu için çoğunlukla kazançlı
ilhanx

kalkardı masadan. Hatta ifadelere göre birkaç hafta önce Albay Moran'la ortak olduğu bir oyunda Godfrey Milner ve Lord BalmoraPdan dört yüz yirmi sterlin kazanmışlardı. Soruşturma raporunda açıklandığı kadarıyla yakın geçmişte olanlar bu kadardı.
Cinayet akşamı kulüpten tam saat onda dönmüştü. Annesi ve kız kardeşi, akşamı bir akrabalarında geçiriyorlardı. Hizmetçi, genç adamın, genellikle oturma odası olarak kullanılan ikinci kattaki bir odaya girdiğini duyduğunu belirtiyor. Beyefendi eve gelmeden önce o odadaki şömineyi yakmış ve içerisi duman altı olduğu için e pencereyi biraz açmıştı. Leydi Maynooth ve kızı saat on bir yirmide eve dönene kadar odadan bir ses duyulmamıştı. Leydi Maynooth, oğluna iyi geceler dileme isteğiyle odaya girmeye çalışmışsa da kapı içeriden kilitlenmişti ve bütün vuruş ve bağırışlarına rağmen içeriden bir cevap gelmemiş. Hemen yardım çağırılarak kapı açılmış. Zavallı genç adam masanın yanında
yerde yatarken bulunmuş. Bir tabanca kurşunuyla başından vurulmuştu ama odada herhangi bir silaha rastlanamamıştı. Masanın üzerinde iki adet on sterlinlik banknot ve çeşitli miktarlarda ayarlanmış küçük yığınlar halinde gümüş ve altından oluşan on yedi sterlin bozukluk duruyordu. Ayrıca, üzerine bazı kulüp arkadaşlarının isimleri karşısına sayılar yazılmış bir de kâğıt parçası bulunmuştu ki, bu da ölmeden önce, oyunlardan kazandığı ve kaybettiği miktarları hesaplamaya çalıştığını gösteriyordu.
Cinayet mahallinin ayrıntılı incelemesi meseleyi daha da karmaşıklaştırıyordu. İlk olarak, genç adamın kapıyı içeriden kilitleme nedeni anlaşılamamıştı. Bunu katilin yapmış ve sonradan pencereden kaçmış olması ihtimali vardı tabii. Fakat yükseklik en az yedi metreydi ve aşağıda da çiçek açmış bir çiğdem tarhı bulunuyordu ve çiçeklerin de toprağın da üzerinde bir ezilmeye rastlanmamıştı. Ayrıca evle yol arasındaki dar çimenlikte de ayak izi bulunamamıştı. Görünüşe göre kapıyı içeriden kilitlemiş olan yine genç adamın kendisiydi. Peki o halde ölüm onu nasıl bulmuştu? Kimse o pencereye iz bırakmadan tırmanmış olamazdı. Pencereden ateş edildiği düşünülse, bir tabanca kurşunuyla o denli ciddi bir yaranın açılmış olması için gerçekten olağanüstü bir atışın söz konusu olması gerekiyordu. Hem sonra Park Yolu hiç de ıssız bir sokak değildi; evin yüz metre kadar ötesinde bir binek arabası durağı vardı. Kimse silah sesi duymamıştı. Bunlara rağmen ortada ölü bir adam ve bir tabanca mermisi vardı; yumuşak uçlu mermilerde görüldüğü üzere girdiği yerde dağılmış ve ani bir ölüme yol açacak kadar ciddi bir yara açmıştı. Park Yolu'nun esrarı bu şekildeydi ve bu, genç Adair'in bilinen bir düşmanı olmaması ve odasından değerli herhangi bir eşya veya para alınmamış olmasıyla cinayetin nedeninin karanlıkta kalmasıyla daha da karmaşıklaşıyordu.
Bütün gün bu bulguları kafamda evirip çevirdim. Hepsinin bir arada barınabildiği bir teori veya zavallı

dostumun dediği gibi, her araştırmanın başlangıç noktasını oluşturan geçirgen yeri bulmaya çalışıyordum, ama itiraf etmeliyim ki fazla bir ilerleme kaydedemedim. Akşam olunca çıkıp parkta biraz dolaştım ve saat altı sularında da Park Yolu - Oxford Sokağının ucunda buldum kendimi. Kaldırımda durup bir evin penceresine pür dikkatle bakan bir grup insan, görmeye gelmiş olduğum evin yerini bana göstermiş oldu. Sivil giyimli bir dedektif olduğundan ciddi şekilde kuşkulandığım renkli gözlüklü, uzun ve zayıf bir adam kendi ürettiği teorisinden bahsediyor, kalabalık da çevresinde durmuş anlattıklarını dinliyordu. Adama mümkün olduğu kadar yaklaştım ama gözlemleri bana o kadar saçma geldi ki neredeyse iğrenerek geri çekildim. Öyle yaparken, arkamda durmuş olan iki büklüm yaşlı bir adama çarparak elindeki kitapları yere düşürmüş oldum. Kitaplarım toplamaya yardım ederken birinin üstünde, 'Ağaca Tapınma Kültünün Kökeni' başlığını gördüğümü hatırlıyorum ve adamcağızın, ya işi ya da hobisi gereği bulunmayan eserleri toplayan bir kitap kurdu olması gerektiğini düşünmüştüm. Talihsiz kaza için özür dilemeye çalıştım ama istemeden kötü davranmış olduğum bu kitapların, sahibinin gözünde çok değerli nesneler olduğu açıktı, çünkü öfkeyle bir şeyler homurdanıp topukları üstünde döndü ve iki büklüm sırtı ve beyaz favorileriyle kalabalığın arasına karışıp kaybolurken arkasından bakakalmıştım.
Park Yolu 427 numarada yaptığım gözlemler ilgilendiğim meseleyi açıklığa kavuşturmaya yetmemişti. Ev, alçak bir duvar ve çitlerle yoldan ayrılmıştı ve bu engel bir buçuk metreden fazla değildi. Bu durumda bahçeye girmek fazla zor olamazdı, ama tırmanmak için kullanılabilecek bir su borusu bile bulunmayan pencereye ulaşmak neredeyse imkânsız gibi görünüyordu. Eskisinden daha karışık bir zihinle Kensington'a döndüm. Çalışma odamda henüz beş dakika bile oturmamıştım ki hizmetçim içeri girerek, kapıda beni görmek isteyen biri olduğunu bildirdi. Hayret içinde, gelenin,

benim yaşlı garip, eski kitap koleksiyoncusundan başkası olmadığını gördüm. Beyaz saçlarının çevrelediği sert, kırışık yüzü ve sağ kolunun altına sıkıştırdığı değerli kitaplarıyla karşımda duruyordu.
"Beni gördüğünüze şaşırmışsınızdır tabii beyefendi," dedi garip, cırtlak bir sesle.
Gerçekten de öyle olduğunu söyledim.

ilhanx

"Benim de bir vicdanım var bayım ve arkanızdan yürürken tesadüfen bu eve girdiğinizi görünce, içeri girip şu kibar beyi göreyim de, biraz kaba davranmama rağmen kötü bir niyetim olmadığını açıklayayım ve kitaplarımı toplamama yardım ettiği için ona teşekkür edeyim dedim."
"Hiç önemi yoktu," dedim. "Peki ama beni nasıl tanıdığınızı sorabilir miyim?"
"Ah bayım, şansa bakın ki komşu sayılırız. Church Sokağı'nın köşesinde küçük bir kitapçı dükkânım var ve inanın bana, sizi orada da görmek isterim. Belki siz de kitap koleksiyoncusunuzdur ha? Bakın, yanımda, İngiliz Kuşları, Catullus ve Kutsal Savaş var. Hepsi de uygun fiyata. Beş kitapla şu ikinci raftaki boşluğu kapatabilirsiniz. Bu haliyle biraz düzensiz görünüyor, öyle değil mi beyefendi?"
Arkamdaki dolaba bakmak için döndüm. Tekrar ö-nüme döndüğümde, çalışma masamın öbür tarafında Sherlock Holmes durmuş, gülümseyerek bana bakıyordu. O anda ayağa sıçradım; birkaç saniye hayretle bakakaldım ve sonra da hayatımda ilk ve son kez olarak bayılmış olmalıyım. Gözlerimi bürüyen sis tabakası yeninden dağıldığında yakamın açılmış olduğunu ve dudaklarımdaki acıdan brendi içirilmiş olduğumu fark ettim. Holmes, elinde şişeyle sandalyeme eğilmiş bana bakıyordu.
"Sevgili Watson," dedi o unutulmaz sesiyle, "sana binlerce özür borçluyum. Bu kadar etkileneceğini tahmin edemedim."
Koluna sarıldım.
12
"Holmes!" diye bağırdım. "Gerçekten sen misin? Hâlâ yaşıyor olman mümkün mü? O korkunç uçurumdan kurtulmuş olman mümkün mü?"
"Bir saniye," dedi. "Bunları tartışacak kadar iyi durumda olduğuna emin misin? Zaten gereksiz derecedeki dramatik ortaya çıkışımla sana yeteri kadar şok yaşattım."
"İyiyim Holmes, ama inan bana hâlâ gözlerime inanamıyorum. Yüce Tanrım! Sen, özellikle de sen, karşımda duruyorsun." Yine koluna sarıldım ve ceketinin altındaki ince, sinirli kolunu hissettim. "Hayalet olmadığın kesin," dedim. "Sevgili dostum, seni gördüğüme o kadar sevindim ki anlatamam. Şimdi otur ve o korkunç uçurumdan nasıl canlı kurtulabildiğini anlat."
Karşıma oturdu ve her zamanki kayıtsız tavrıyla bir sigara yaktı. Üstünde hâlâ kitapçının eski püskü giysileri vardı ama o rolün geri kalan parçaları, beyaz saçlar ve eski kitaplarla birlikte masanın üzerinde duruyordu. Holmes her zamankinden daha zayıf görünüyordu ve keskin yüzünün beyazlığı, son zamanlarda pek sağlıklı bir dönem geçirmediğini gösteriyordu.
"Sırtını gerebilmek öyle güzel ki Watson," dedi. "U-zun boylu birinin saatler boyunca kısa adam rolüne bürünmesi hiç de kolay değil. Ama sevgili dostum, yardımını istemek kabalık olmayacaksa, bu açıklamalara başlamadan önce önümüzde çok zor ve tehlikeli bir gece olduğunu belirtmek zorundayım. Sanırım olanları, bu küçük meseleyi hallettikten sonra anlatsam daha iyi olacak."
"Ama ben meraktan ölüyorum. Hemen şimdi dinlemeyi tercih ederim."
"Bu gece benimle gelir misin?" "Ne zaman ve nereye istersen gelirim." "Tıpkı eski günlerdeki gibi. Gitmeden önce akşam yemeği için bir şeyler atıştırmaya zamanımız olacak. Pekâlâ,
13
şimdilik şu uçuruma dönelim o zaman. Evet, oradan kurtulmam hiç zor olmadı çünkü içine düşmemiştim."
"Düşmemiş miydin?"
"Doğru duydun Watson, hiç düşmedim. Ama sana bıraktığım notta kesinlikle samimiydim. Kurtuluşa giden dar yolun üstünde duran Profesör Moriarty'nin o sinsi siluetini gördüğümde kariyerimin sonuna geldiğimden emindim. O gri gözlerine tarif edilmez bir kararlılık hakimdi. Biraz konuştuktan sonra sana o kısa notu bırakmama izin verdi. Yanına sigara tabakamla bastonumu da bıraktıktan sonra ben önde, Moriarty arkamda yürümeye başladık. Yolun sonuna geldiğimizde gardımı aldım. Moriarty silah çekmedi, bunun yerine üstüme atılarak uzun kollarıyla boynuma yapıştı. Oyununun sonuna geldiğinin farkındaydı ve bir an önce intikam almaktan başka hiçbir düşüncesi yoktu. Şelalenin ağzında boğuşmaya başladık. Ben baritsu denen Japon güreş tekniğinden biraz anlarım, ki daha önce de defalarca işime yaramış olan bir beceridir bu. Sayesinde elinden kurtuldum ve o, korkunç bir çığlık attı ve birkaç saniye çılgınca debelenerek elleriyle boşluğa tutunmaya çalıştı. Bütün çabalarına rağmen yine de dengesini sağlayamadı. Düşüşünü izledim. Aşağıda bir kayaya çarptı ve ardından da suya düştü."
Holmes'un arada sigarasından nefesler alarak anlattığı bu açıklamaları şaşkınlıkla dinliyordum.
"Peki ama izler?" diye atıldım. "Kendi gözlerimle gördüm; patikadan yukarı sadece iki iz gidiyordu ve ikisi de geri dönmüyordu."
"O da şöyle oldu. Profesör düştükten sonra, kaderin bana bundan daha olağanüstü bir fırsat sunamayacağını fark ettim. Ölmemi isteyen tek kişinin Moriarty olmadığını biliyordum. Liderlerinin ölümüyle intikam hırslarının daha da alevleneceğinden emin olduğum en az üç kişi daha vardı ve bunların hepsi de son derece tehlikeli adamlardı. Biri beni mutlaka yakalardı. Öte yandan bütün dünya benim öldüğüme

ilhanx

14
inanırsa bu adamlar da yavaş yavaş ortalıkta görünmeye başlardı ve ben de onları teker teker yok edebilir, bu meseleyi hallettikten sonra da hâlâ hayatta olduğumu açıklayabilirdim. Beyin o kadar hızlı harekete geçiyor ki, sanırım bütün bunları Profesör Moriarty, Reichenbach Şelalesi'nin dibine varmadan düşünmüş olmalıyım.
""Neyse ayağa kalkıp arkamdaki kayalık geçidi inceledim. Benim de birkaç ay sonra okuduğum hikâyende duvarın pürüzsüz olduğunu belirtmişsin, ama bu tam olarak doğru değildi. Ayağımı koyabileceğim birkaç yer ve daha da yukarıda büyükçe bir çıkıntı olduğunu gördüm. Duvar o kadar yüksekti ki tırmanmak imkânsız görünüyordu, ama ıslak patikada iz bırakmadan yürümek de mümkün değildi. Bu durumda, daha önce de yaptığım gibi çizmelerimi ters giyebilirdim tabii, ama aynı yöne giden üç ayak izi işin içinde hile olduğunu belli ederdi. Her şeyi gözden geçirdikten sonra tırmanmayı göze almanın en iyisi olacağına karar verdim. Bu hiç de kolay bir iş değildi Watson. Şelale altımda kükrüyordu. Pek hayalci bir insan değilimdir, ama inan bana, bir an için Moriarty'nin uçurumdan çığlıklarla bana seslendiğini duyar gibi oldum. En ufak bir hata sonumu getirirdi. Tutunduğum otlar pek çok kez elimde kalırken ayaklarımın da kayanın ıslak zemininde kaydığı oldu ve o anlarda işimin biteceğini sandım. Ama her şeye rağmen tırmanmaya devam ettim ve sonunda birkaç metre genişliğinde, yumuşak yeşil yosunlarla kaplı bir çıkıntıya ulaştım. Orada görünmeden rahatça saklanabilirdim. Sen, sevgili dostum Watson, diğerleriyle birlikte cinayet yerini iyi niyetli ama yetersiz bir şekilde incelerken ben yukarıdan sizi izliyordum.
"Neyse sonunda, siz o kaçınılmaz ve her açıdan yanlış kararınızı verip otele dönünce ben de yalnız kaldım. Maceralarımın sonuna geldiğimi sanıyordum ki beklenmedik bir olay, beni başka sürprizlerin de beklemekte olduğunu gösterdi. Yukarıdan düşen büyük bir kaya tam yanımdan geçerek
15
yere, oradan da uçuruma düştü. Bir an için bunun bir kaza olduğunu düşündüm, ama kafamı kaldırıp yukarı baktığımda kararan gökyüzünün önünde bir adamın kafasını gördüm. Hemen sonra bulunduğum çıkıntıya bir taş daha atıldı. Bunun açıklaması basitti tabii. Moriarty yalnız gelmemişti. Bir yandaşı, ki bu yandaşın ne kadar tehlikeli biri olduğunu bir bakışta anlamıştım, Profesör bana saldırdığında onunla birlikteydi. Benim göremediğim bir yere gizlenmiş ve ortağının ölümüne ve benim o mücadeleden kurtuluşuma tanık olmuştu. Önce biraz beklemiş, sonra tepeye çıkarak ortağının bitiremediği işi tamamlamaya karar vermişti.
"Olanları gözden geçirip değerlendirmem uzun sürmedi Watson. Tepedeki o karanlık yüzü görünce, bunun başka bir taşın habercisi olduğunu anladım. Hızla patikaya geri dönmek için aşağıya inmeye başladım. İnan bana Watson, bunu sakin kafayla asla yapamazdım, çünkü inmek tırmanmaktan yüz kat daha zordu. Ama tehlikeyi düşünmek için zamanım yoktu, çıkıntıya tutunmuş aşağı inmeye çalışırken yanımdan bir taş daha geçti. Yolun yarısında kaydım ama Tanrıya şükür yara bere içinde de olsa yere inmeyi başardım. O karanlıkta dağda on millik patikayı aştım ve bir hafta sonra da kendimi Floransa'da buldum. Artık kimsenin başıma neler geldiğini bilmediğinden emindim.
"Güvenebileceğim tek bir insan vardı - kardeşim Mycroft. Sana bu konuda özür borçluyum Watson, ama ölmüş olduğuma inanılması gerekiyordu ve sen bunun doğruluğunu kabullenmemiş olsaydın talihsiz sonumla ilgili o kadar inandırıcı bir hikâye anlatamazdın. Bu üç yıl içinde birçok kereler sana yazma isteğiyle kalemi elime almama rağmen her seferinde bana karşı beslediğin samimi duygular yüzünden bir hata yapıp sırrımı açığa çıkarmandan korkarak bundan vazgeçtim. Ve yine bu sebepten, bu akşam kitaplarımı düşürdüğünde de senden uzak durmam gerekiyordu çünkü o an için tehlike altındaydım ve herhangi bir şaşkınlık ya da
16
duygusallık gösterseydin, gerçek kişiliğime dikkat çekerek onarılması zor sonuçlara neden olabilirdin. Mycroft'a gelince, ihtiyacım olan parayı bulmak için ona güvenmek zorundaydım. Londra'da işler umduğum gibi gitmedi. Moriarty çetesinin davası sonunda çetenin en tehlikeli iki üyesi, yani en azılı düşmanlarım serbest kalmıştı. Bunun üzerine ben de iki yıl boyunca Tibet'te dolaştım, Lhasa'yı ziyaret ederek baş Lamayla zaman geçirdim. Sigerson isimli bir Norveçlinin keşifleriyle ilgili çarpıcı hikâyeleri belki sen de duymuş olabilirsin, ama bunların dostundan haberler olduğunu hiçbir zaman anlamadığından eminim. Neyse, sonra İran üzerinden Mekke'ye geçtim ve Hartum'daki Halifeye kısa ama ilginç bir ziyarette bulundum ve bu gezimin ayrıntılarım da Dış İşleri Bakanlığına bildirdim. Fransa'ya dönünce, güneyde Montpellier'deki bir laboratuarda birkaç ay boyunca katran türevleri üzerine bir araştırma yürüttüm. Bunu da bitirdikten sonra Londra'da düşmanlarımdan sadece birinin kaldığını öğrendim. Zaten yavaş yavaş geri dönmeye hazırlanıyordum ki, bu çarpıcı Park Yolu vakasının ortaya çıkışıyla hazırlıkları hızlandırmaya karar verdim. Bunda vakanın sadece ilginç olması değil, benim için kişisel bazı fırsatlar sunuyor olması da etken oldu. Neyse, hemen Londra'ya geldim, kılık değiştirmeden Baker Sokağı'na gittim, haliyle Bayan Hudson'in sinir krizi geçirmesine neden oldum ve Mycroft'un odalarımın ve

ilhanx

belgelerimin olduğu gibi korunmasını sağlamış olduğunu gördüm. İşte böyle sevgili Watson, bugün saat ikide kendimi eski odamda, eski koltuğumda buldum ve birden, karşımdaki koltuğa çok yakışan eski dostum Watson'ı görmek istedim."
O Nisan akşamı dinlediğim hikâye böyleydi. Bir daha asla göremeyeceğimi düşündüğüm o ince, uzun boylu, sert ve meraklı yüz tarafından anlatılmış olmasa, kesinlikle
17
inanamayacağım bir hikâye. Bir şekilde yokluğunda hissettiğim matemi öğrenmişti ve üzüntüsünü sözleriyle değil, tavırlarıyla belli ediyordu. "Üzüntünün en iyi ilacı çalışmaktır sevgili Watson," dedi; "ve bu gece, sonunda başarabilirsek bu gezegendeki bir insanın hayatını kurtaracağımız bir iş bekliyor ikimizi."
Ne kadar yalvardıysam da başka bir şey söylemedi. "Sabah olmadan çok şey öğreneceksin," diye cevap verdi. "Daha sohbet edeceğimiz üç yıllık bir geçmiş var. Saat dokuz buçuğa kadar, yani boş evle ilgili bu sıra dışı maceraya atılacağımız zamana kadar fazla konuşmaya gerek yok."
Tıpkı eski günlerdeki gibiydi; tam söylediği saatte arabada yanında oturuyordum. Cebimde tabancam ve kalbimde macera heyecanı vardı. Holmes, sert, ciddi ve sessizdi. Sokak lambalarının ışığı sert yüz hatlarına vurdukça kaşlarının düşünceli bir şekilde çatılmış, ince dudaklarının sımsıkı kapalı olduğunu görebiliyordum. Londra'nın karanlık suç dünyasında ne tür bir canavar avlayacağımızı bilmiyordum ama usta avcının görüntüsünden, tehlikeli bir maceraya atıldığımızı anlayabiliyordum, fakat bu asık suratın ara sıra gevşeyerek gösterdiği alaycı gülümseme, araştırmamızda az da olsa bir umut ışığı olduğunu gösteriyordu.
Ben Baker Sokağı'na gideceğimizi düşünmüştüm ama Holmes arabayı Cavendish Meydanı'nın köşesinde durdurdu. Arabadan iner inmez sağına soluna dikkatle bakınmaya başladığım, her sokak köşesinde, takip edilmediğinden emin olmak için dikkat kesildiğini fark ettim. İzlediğimiz rota çok tuhaftı. Holmes'un Londra'nın ara sokakları hakkındaki bilgisi olağanüstüydü. Aralarından emin adımlarla geçtiği otlaklar ve ahırların varlığından benim haberim bile olmamıştı o zamana kadar. Sonunda eski ve kasvetli evlerin sıralandığı küçük bir sokaktan geçerek Manchester Sokağı'na, oradan da Blandford Sokağı'na girdik. Burada, dar bir geçide hızla daldı, ıssız bir bahçeye açılan ahşap bir kapıyı geçti ve bir evin arka kapısını anahtarla açtı. Birlikte içeri girdik ve kapıyı arkamızdan kapattı.
İçerisi zifiri karanlıktı ama buranın boş bir ev olduğunu anlamıştım. Çıplak döşeme, ayaklarımızın altında gıcırdıyor, uzatmış olduğum elim kağıtlarının döküldüğü bir duvara değiyordu. Holmes'un soğuk, ince parmakları bileğimden tutarak, bir kapının üzerinde belli belirsiz bir ışık gördüğüm bir yere gelene kadar beni bir koridor boyunca ilerletti. Burada aniden sağa döndü ve geniş, kare şekilli boş bir odaya daldık. Odanın köşeleri karanlıktı ama ortası, dışarıdaki sokak lambalarının ışığıyla hafifçe aydınlanmıştı. Yakınlarda hiç lamba yoktu ve pencere öyle toz kaplamıştı ki içeride birbirimizden başka hiçbir şey göremiyorduk.
"Nerede olduğumuzu biliyor musun?" diye fısıldadı. "Kesinlikle Baker Sokağı'ndayız," diye cevap verdim, tozlu pencereden dışarı bakarak.
"Doğru. Eski evimizin karşısındaki Camden Malikânesi'ndey iz."
"Peki ama neden buradayız?"
"Çünkü buradan çevreyi çok iyi görebiliriz. Şimdi zahmet olmazsa Watson, görünmemeye özellikle dikkat ederek x pencereye biraz daha yaklaşmanı ve şu küçük maceralarımızın birçoğunun başlangıç noktası olan eski dairemize bakmanı rica ediyorum. Bakalım üç yıl ortalıkta olmamam seni şaşırtma gücümden bir şey kaybettirmiş mi?"
Öne doğru biraz ilerleyerek karşımızdaki o tanıdık pencereye baktım. Bakar bakmaz şaşkınlık içinde sıçradım. Tül kapalıydı ve odada güçlü bir ışık yanıyordu. İçeride oturmuş bir adamın koyu silueti aydınlık pencereye vuruyordu. Başın duruşu, köşeli omuzlara ve keskin hatlarına bakınca kim olduğunu anlamamak mümkün değildi. Yüzü hafifçe pencereye doğru dönüktü ve ortaya, dedelerimizin resmetmeyi sevdikleri türden karanlık bir siluet çıkmıştı. Bu, Holmes'un mükemmel bir taklidiydi. O kadar şaşırmıştım ki
19
adamın gerçekte yanımda durduğundan emin olmak için elimi uzattım. Sarsıla sarsıla kısık sesle gülüyordu.
"Ne diyorsun?" dedi.
"Yüce Tanrım!" dedim hayranlıkla. "Harika olmuş."
"Ne zaman ne de tembellik yok edebilir sonsuz hayal gücümü," dedi, sesinde, eserine bakan bir sanatçının neşesi ve gururuyla. "Gerçekten de bana benziyor, değil mi?"
"Bilmesem sen olduğuna yemin edebilirdim."
"Grenoble'dan Bay Oscar Meunier'ye teşekkür borçluyuz. Son birkaç gündür bu heykeli yapabilmek için çok uğraştı. Balmumundan bir büst. Gerisini akşam Baker Sokağı'na uğradığımda ben ayarladım."

ilhanx

"Peki ama bütün bunlar ne için?"
"Çünkü sevgili Watson, bazı insanların, aslında başka bir yerde olmama rağmen orada olduğuma inanmaları gerekiyor."
"Dairenin izlendiğini mi düşünüyorsun?"
"İzlendiğinden eminim."
"Kim tarafından?"
"Eski düşmanlarım tarafından, sevgili Watson. Liderleri, Reichenbach Şelalesi'nde yatan o sevimli topluluk tarafından. Unutma, benim hâlâ hayatta olduğumu bir tek onlar biliyor. Er ya da geç evime geri döneceğimi tahmin ediyorlardı. Böylece evi sürekli gözlem altında tutarak sonunda bu sabah geldiğimi gördüler."
"Bunu nereden biliyorsun?"
"Çünkü pencereden dışarı baktığımda gözcüyü tanıdım. İşi cinayet işlemek olan ve armonika çalmak konusunda usta olan Parker adında zararsız sayılabilecek bir adam. Zaten o umurumda değil. Ama arkasındaki korkunç adamdan çekinmek için birçok nedenim var. O, Moriarty'nin en yakın dostu, tepeden üstüme kayalar atan adam ve Londra'nın en kurnaz ve tehlikeli suçlusu. Bu gece peşimde olan kişi de o Watson ve aslında bizim onun peşinde olduğumuzun farkında değil."
20
Dostumun planları yavaş yavaş ortaya çıkıyordu. Bu güvenli noktadan gözcüler gözleniyor, takipçiler takip ediliyordu. Yukarıdaki gölge yem ve biz de avcılardık. Karanlıkta sessizce durup önümüzden aceleyle geçen gölgeleri izledik. Holmes sessiz ve hareketsizdi; ama tetikte olduğundan ve önümüzde cereyan eden olayları dikkatle izlediğinden emindim. Soğuk ve gürültülü bir geceydi ve rüzgâr uzun sokakta ıslık çalarak esiyordu. Çoğu paltolarına iyice sarınmış birçok insan geçiyordu önümüzden. Birkaç kez bir kişiyi bir defadan fazla görmüş olduğuma dair izlenime kapıldım, özellikle de sokağın biraz yukarısında, rüzgârdan korunmak içinmişçesine bir evin kapısında bekleyen iki adam çekmişti dikkatimi. Dostumun dikkatini onlara yöneltmeye çalıştım ama o sabırsızlıkla bir şeyler mırıldanarak sokağa bakmaya devam etti. Birkaç kere huzursuzlukla ayaklarını ya da parmaklarını duvara vurdu. Kaygılanmaya başladığını, planının beklediği gibi gitmediğini anlamıştım. Sonunda gece yarısına doğru sokak yavaş yavaş boşaldı. Holmes kontrol edilmez bir şekilde odada bir ileri bir geri yürüyordu. Tam ona bir şeyler söyleyecektim ki, gözlerimi aydınlık pencereye çevirdiğimde önceki kadar hayret verici bir görüntüyle karşılaştım. Holmes'u kolundan tutarak yukarı işaret ettim. "Gölge hareket etmiş!" diye bağırdım. Gölge sokağa artık profilden değil, sırtını dönmüş halde bakıyordu.
Geçen üç yıl içinde zekâsı kadar sert mizacı ve sabırsızlığında da en ufak bir değişme olmamıştı Holmes'un.
"Tabii ki hareket edecek," dedi. "Sence ben oraya hileli olduğu açıkça belli olan bir manken koyup Avrupa'nın en kurnaz adamlarından birinin bu numarayı yutmasını bekleyecek kadar ahmak bir acemi miyim Watson? İki saattir bu odadayız ve Bayan Hudson her çeyrek saatte bir kez olmak üzere tam sekiz kez büstü hareket ettirdi. Önden geldiği için kadının gölgesi görünmüyor. Ah!" Bir an için heyecanla
21
nefesini tuttu. Loş ışıkta başını ileri uzattığında dikkatten kaskatı kesildiğini fark ettim. Sokak tamamen bomboş kalmıştı. O iki adam hâlâ dış kapıda saklanmakta olabilirdi ama ben artık onları göremiyordum. Ortasındaki karanlık siluetle önümüzde parlayan sarı pencere dışında her yer karanlık ve hareketsizdi. Bu sessizliğin ortasında dostumdan yükselen o bastırılmış heyecan dolu tiz çığlığı tekrar duydum. Ve hemen sonra Holmes beni odanın en karanlık yerine çekerek eliyle dudaklarımı kapattı. Kolumu kavramış olan parmakları titriyordu. Dostumu daha önce hiç böyle görmemiştim. Oysa önümüzdeki karanlık sokak hâlâ ıssız ve hareketsizdi.
Ama birden, Holmes'un keskin kulaklarıyla çoktan fark ettiği şeyi ben de duydum. Kulaklarıma alçak bir ses gelmişti ve bu ses Baker sokağı yönünden değil, saklandığımız evin arkasından geliyordu. Bir kapı açılıp kapandı; hemen sonra da koridorda ayak sesleri duyuldu aslında sessiz olması gereken ama boş evde her yerde yankılanan ayak sesleri. Holmes duvara dayanınca ben de aynısını yaptım. Elim tabancamın kabzasına uzanmıştı. Karanlıkta belli belirsiz bir siluet gördüm, açık duran kapının karanlığından daha karanlık bir gölge. Adam bir an kapıda durdu ve sonra büyük bir dikkatle, yavaş yavaş odaya girdi. Bu sinsi gölge üç metre ilerimize kadar yaklaşınca hamlesine karşılık vermeye hazırlandım ama aslında bizim varlığımızdan haberi olmadığını anlamam uzun sürmedi. Yanımızdan geçip pencereye yöneldi ve oldukça yumuşak ve sessiz bir şekilde pencereyi hafifçe yukarı kaldırdı. Bir an eğildiğinde tozlu pencereden kurtulan sokağın ışığı adamın yüzünü aydınlattı. Çok heyecanlı görünüyordu. Gözleri yıldız gibi parlıyor, yüz hatlarıysa heyecandan gerilmişti. İnce uzun bir burnu, geniş ve çıplak bir alnı, gür ve kırlaşmış bıyıkları olan yaşlıca bir adamdı. Başındaki opera şapkasını geriye doğru itmişti ve önü açık paltosundan smokinin içine giydiği beyaz gömleği parlıyordu.

ilhanx

22

Derin ve keskin çizgilerle dolu, ince, esmer bir yüzü vardı. Elinde, bastona benzer bir şey tutuyordu ama onu bir an yere bıraktığında metalik bir ses çıkmıştı. Birden paltosunun cebinden bir şey çıkardı ve bir yay ya da vidanın yerine oturması gibi yüksek bir ses çıkana kadar bu nesneyle uğraştı. Dizlerinin üzerinde öne doğru eğilip bütün ağırlığını ve gücünü manivela gibi bir şeye verince yine öncekine benzer uzun bir ses duyuldu. Sonunda tekrar doğrulduğunda elinde, garip bir kabzası olan bir çeşit silah tutmakta olduğunu gördüm. Silahın haznesini açıp içine bir şeyler doldurdu ve hazneyi tekrar kapattı. Ardından yere çömelerek namluyu pencerenin açıklığından uzattı. Uzun bıyıklarının kabzaya değdiğini ve nişan alırken gözlerinin parladığını görebiliyordum. Kabzayı omzuna bastırıp namlunun ucundan aydınlık penceredeki siyah gölgeyi görünce memnuniyetle iç geçirdi. Bir an hiç kıpırdamadan durdu ve sonra parmağı tetiğe uzandı. Yüksek sesli garip bir vızıltı ve kırılan camların sesi duyuldu. Holmes o anda nişancının üstüne atılarak adamı yüz üstü yere serdi. Ama o, hemen doğrularak inanılmaz bir kuvvetle Holmes'un boğazına sarıldı. Ben ileri fırlayıp tabancamın kabzasıyla başına vurunca yine yere düştü. Üstüne çullanıp onu tutarken dostum tiz bir ıslık öttürdü. Kaldırımda koşuşturmalar oldu ve daha sonra üniformalı iki polis, yanlarında bir müfettişle ön kapıdan geçip odaya girdi.Sen misin Lestrade?" dedi Holmes.

"Evet Bay Holmes. İşi ben üstlendim. Sizi yeniden Londra'da görmek ne kadar güzel."

"Sanırım biraz gayri resmi yardıma ihtiyacın var. Bir yıl içinde çözülememiş üç cinayet epey fazla Lestrade. Ama Molesey vakasında gösterdiğin başarı senin için bile - yani, çok başarılıydın demek istiyorum."

Hepimiz ayağa kalktık. İki yandan birer memurun tuttuğu mahkumumuz zorlukla nefes alıyordu. Sokakta birkaç serseri toplanmıştı. Holmes pencereyi, ardından da panjurları

23

kapattı. Lestrade iki mum çıkardı ve polis memurları da ellerindeki lambaları yaktı. Nihayet mahkûmumuza daha yakından bakabilecektim.

Bize bakan bu yüz son derece güçlü ve sinsi hatlara sahipti. Bir düşünürün alnına ve bir zevk düşkününün çenesine sahip olan bu adamın hem doğruya hem de yanlışa sapma eğilimi var gibi görünüyordu. Ama vahşi, mavi gözlere, alaycı göz kapaklarına, gaddar ve saldırgan burnuna ve tehdit edici derin çizgili alnına bakıp da doğanın en belirgin tehlike sinyallerini görmemek imkânsızdı. Gözü hiçbirimizi görmüyor, doğrudan Holmes'un yüzüne bakıyordu. Yüzünde nefret kadar şaşkınlık da okunuyordu. "Seni alçak!" diye homurdanıp duruyordu. "Seni kurnaz alçak!"

"Ah Albay!" dedi Holmes, bozulmuş yakasını düzeltirken. "O eski oyunda ne derler bilirsiniz: 'Bütün yolculuklar aşıkların buluşmasıyla biter.' Sanırım Reichenbach Şelalesi'ndeki o kayalıkta bana yaptığınız iyilikten bu yana görüşemedik."

Albay kendinden geçmiş bir halde dostuma bakmaya devam ediyor, "Seni kurnaz, adi alçak!" deyip duruyordu.

"Sizi daha tanıştırmadım," dedi Holmes. "Baylar, bu, Albay Sebastian Moran. Bir zamanlar Majestelerinin Hindistan Ordusu'nda yer almış, Doğu İmparatorluğumuzun en seçkin simalarından biridir. Sanırım sizin kaplan çuvalı hâlâ rakipsizdir demekle yanılmış olmam değil mi Albay?"

Yaşlı adam hiçbir şey demeden dostuma bakmayı sürdürdü. Vahşi gözleri ve sert bıyıklarıyla adamın kendisi de bir kaplana benziyordu.

"Basit taktiklerimin, sizin gibi yaşlı bir shikari'yi alt etmesi hayret verici," dedi Holmes. "Siz de bilirsiniz. Küçük bir çocuğu bir ağaca bağlayıp, silahınızla ağaçta gizlenerek kaplanın yeme gelmesini bekleyen siz değil miydiniz? Bu boş ev benim ağacım ve siz de kaplamınsınız. Başka kaplanların da gelmesi ya da küçük de olsa hedefi vuramama ihtimaline

24

karşı yanınızda başka silahlar da bulundururdunuz, değil mi? Bunlar da," dedi etrafını göstererek, "benim diğer silahlarım. Benzerlik kusursuz."

Albay Moran hiddetle homurdanarak ileri atıldı ama memurlar onu tuttu. Yüzünde korkunç bir öfke belirmişti.

"Ama bana küçük bir sürpriz yaşattığınızı itiraf etmek zorundayım," dedi Holmes. "Sizin de bu boş evi ve bu ön pencereyi kullanabileceğinizi düşünmemiştim. Dostum Lestrade ve saygıdeğer adamları sizi beklerken işinizi sokakta halledeceğinizi sanmıştım. Ama bunun dışında her şey istediğim gibi gitti."

Albay Moran, Lestrade'e döndü. "Beni tutuklamak için sebepleriniz olabilir de olmayabilir de," dedi, "ama en azından bu adamın alaylarına maruz kalmamı gerektirecek hiçbir sebep göremiyorum. Eğer kanunun ellerindeysem her şeyi yasal yollardan halledin."

ilhanx

"Evet bu çok mantıklı," dedi Lestrade. "Gitmeden önce söylemek istediğiniz başka bir şey var mı Bay Holmes?"
Holmes yerden havalı tüfeği alıp mekanizmasını incelemeye başladı.
"Hayranlık uyandıracak benzersiz bir silah," dedi. "Sessiz ve inanılmaz derecede güçlü. Kör Alman mekanikçi Von Herder'in bunu Profesör Moriarty için yaptığını biliyordum. Bunun varlığından yıllardır haberim vardı ama elime alma fırsatım olmamıştı. Bunu ve mermilerini sana emanet ediyorum Lestrade."
"Onlara iyi bakacağımızdan şüpheniz olmasın Bay Holmes," dedi Lestrade, ekip kapıya yönelirken. "Söyleyeceğiniz başka bir şey var mı?"
"Sadece nasıl bir suçlamada bulunacağınızı öğrenmek
istiyorum."
"Suçlama mı bayım? Ee, tabii ki Bay Sherlock Holmes'u öldürmeye teşebbüs."
"Olmadı Lestrade. Bu meseleye karışmak istemiyorum.
25
Bu çarpıcı tutuklamanın bütün övgüleri sadece sana ait olmalı. Evet Lestrade, seni kutlarım! Her zamanki kurnazlığın ve cesaretinle onu yakalamayı başardın."
"Onu yakaladım mı? İyi ama kimi yakaladım Bay Holmes?"
"Bütün polis kuvvetlerinin harıl harıl aradığı adamı. Sayın Ronald Adair'i, geçen ayın otuzunda Park Yolu 427 numaradaki evin ikinci katının ön penceresinden havalı tüfekle vuran Albay Sebastian Moran. Asıl suçlama bu, Lestrade. Pekâlâ Watson, kırık pencereden giren soğuk havaya dayanabilirsen, seni yarım saatliğine çalışma odamda birer puro içip bu meseleyi konuşmaya davet ediyorum."
Eski odalarımız Mycroft Holmes ve Bayan Hudson'in gösterdiği ilgi sayesinde hiç değişmeden kalmıştı. Evet, içeri girdiğimde odanın alışılmadık derecede derli toplu olduğu gözümden kaçmadı ama eski hatıralar hâlâ yerli yerindeydi. Kimya köşesi ve asit lekeli tezgâh duruyordu. Yukarıdaki bir rafta, birçok insanın zevkle yakacağı ıvır zıvır kitaplar ve referans kaynakları bulunuyordu. Çevreye göz gezdirdiğimde, çizimleri, keman kılıfını, pipoluğu gördüm - hatta, içine tütün konulan Acem terlikleri bile duruyordu. Odada bizi bekleyen iki kişi vardı; biri içeri girer girmez bize sarılan Bayan Hudson ve diğeri de bu akşamki macerada çok önemli bir rol oynayan garip büst. Bu balmumu heykel hayranlık uyandıracak derecede iyi yapılmıştı. Bir sehpaya oturtulmuş, üstüne de Holmes'un eski kıyafetlerinden biri geçirilmişti; ve sonuçta sokaktan- bakıldığında verilen izlenim mükemmel olmuştu.
"Umarım bütün önlemlere dikkat ettiniz Bayan Hudson," dedi Holmes.
"Söylediğiniz gibi hep dizlerimin üstünde sürünerek yaklaştım beyefendi."
26
"Mükemmel. Çok iyi bir iş başardınız. Peki merminin nereye gittiğini gördünüz mü?"
"Evet efendim. Korkarım güzel heykelinizi berbat etti, çünkü tam da kafasından geçip duvara saplandı. Onu yerde halıda buldum. İşte burada!"
Holmes mermiyi bana uzattı. "Gördüğün gibi yumuşak bir tabanca mermisi Watson. Tam bir deha ürünü. Kim bir havalı tüfekten böyle bir şeyle ateş edilmesini bekler ki? Pekâlâ Bayan Hudson, yardımınız için çok teşekkür ederim. Hadi Watson, şimdi seni eski koltuğunda görmek istiyorum çünkü seninle konuşmak istediğim birkaç önemli nokta var. Eski püskü paltosunu çıkarıp heykelin üstündeki gri renkli elbiseyi giydikten sonra eski Holmes olmuştu yine.
"Yaşlı shikari'nin sinirleri ve gözleri eskisi gibi sağlammış," dedi gülerek, heykelin parçalanmış alnını incelerken. "Tam başın arkasından girip beyni dağıtacak şekilde nişan alınmış. O Hindistan'ın en iyi nişancısıydı. Londra'da ondan iyisi zor bulunur. Adını hiç duymuş muydun?" "Hayır duymadım."
"Peki, peki, şöhret böyledir işte! Ama yanlış hatırlamıyorsam, yüzyılımızın en büyük dehalarından biri olan Profesör James Moriarty'nin adını da duymamıştın. Şuradaki raftan biyografi fihristimi verebilir misin?"
Koltuğunda arkasına yaslanıp purosundan dumanlar savurarak sayfaları ağır ağır çevirmeye başladı.
" 'M'deki koleksiyonum gayet iyidir," dedi. "Moriarty'nin kendisi bile yeterdi, ama bak, zehirci Morgan, korkunç Merridew ve Charing Cross'taki bekleme salonunda sol köpek dişimi kıran Mathews da burada. Ve tabii ki son olarak bu geceki dostumuz da var."
Defteri bana uzattı ve okumaya başladım:
Moran, Sebastian, Albay. İşsiz. İlk Bangalore Yerleşimcilerinden. 1840 Londra doğumlu. İngiltere'nin İran Bü-
27
yükelçiliği'ni de yapmış olan Sir Augustus Moran, C.B.'nin oğlu. Eton ve Oxford'da eğitim görmüş. Jowaki Hare-kâtı'nda, Afgan Harekâtı'nda, Charasiab, Sherpur ve Kabil'de de hizmet vermiş. Batı Himalayalar 'in Av Hayvanları (1881) ve Ormanda Üç 4y (1884) kitaplarının yazan. Adresi: Conduit Sokağı. Kulüpler: Anglo-Hint, Tankerville, Bagatelle Oyun Kulübü.
Kenara da Holmes'un el yazısıyla şu not düşülmüştü:

ilhanx

Londra'nın en tehlikeli ikinci adamı.
"Bu çok şaşırtıcı," dedim, defteri kendisine uzatırken. "Adamın geçmişi onurlu bir askerinkine layık."
"Haklısın," diye cevap verdi Holmes. "Bir noktaya kadar öyleymiş. Çelik gibi sinirleri varmış. Hindistan'da yaralı bir kaplanın peşine düşüşü hâlâ anlatılır. Bazı ağaçlar vardır Watson, belirli bir yüksekliğe çıktıktan sonra bazı tuhaflıklar göstermeye başlarlar. Bunu çoğu zaman insanlarda da görebilirsin. Benim bir teorime göre bireyler gelişimleri sırasında atalarına benzerlikler gösterirler. Bu yüzden doğruya ya da yanlışa sapma bazı durumlarda tamamen atalarının çizgisinden gider. Kişi böylece kendi aile geçmişini temsil eder."
"Biraz hayalci göründüğü kesin."
"Zaten üzerinde fazla ısrar edecek değilim. Sebebi ne olursa olsun Albay Moran yanlışı seçmiş. Açıkça bir skan-dala yol açmadıysa da, Hindistan ona dar gelmiş. Emekli olup Londra'ya dönünce yine kötülüğüyle ün salmış. Tam bu sıralar Profesör Moriarty onu bulmuş ve Albay ona bir süre yardım etmiş. Moriarty ondan parayı hiç esirgememiş ve sıradan hiçbir suçlunun başaramayacağı birinci sınıf birkaç işte onu kullanmış. 1887'de Lauder'li Bayan Stewart'in ölümünü hatırlar mısın? Hatırlamıyor musun? Neyse, o işin arkasında Moran'ın olduğuna eminim ama hiçbir şey kanıtlanamadı. Albay o kadar iyi gizlenmişti ki Moriarty çetesinin

dağılmış olmasına rağmen onu tespit edememiştik. O sıralar, senin kaldığın yere geldiğimde havalı tüfeklerden korkup panjurları kapattığımı hatırlıyor musun? Herhalde o anda abarttığımı düşünmüştün. Ama ben ne yaptığımı çok iyi biliyordum çünkü o olağanüstü silahı ve arkasındaki nişancıyı çok iyi tanıyordum. İsviçre'de bizi Moriarty'le birlikte takip eden ve Reichenbach'taki o kayalıkta bana zorlu dakikalar yaşatan da oydu.
"Fransa'da kalırken, bu adamın izini bulmak için gazeteleri dikkatle takip ettiğime emin olabilirsin. O, Londra' da serbestken benim hayatımın bir anlamı olamazdı. Gece gündüz gölgesi üstümde olacak ve er ya da geç bir fırsatını bulacaktı. Peki, ne yapabilirdim? Onu vuramazdım çünkü o zaman ben zan altına girerdim. Kanuna başvurmanın da yararı yoktu. Onu çılgın bir şüpheliden ileriye götüremezdim -yani sonuçta yapabileceğim bir şey yok gibi görünüyordu. Ama er geç onu elime geçireceğimi bilerek suç haberlerini takip etmeye devam ettim ve sonunda da ortaya Ronald Adair'in ölümü çıktı. Fırsat ayağıma gelmişti! Benim bildiklerimi bilen biri için bunu yapanın Albay Moran olduğu açık değil miydi? Delikanlıyla kâğıt oynamış, kulüpten evine kadar takip etmiş ve onu açık pencereden vurmuştu. Buna hiç şüphe yoktu. Bulunan mermiler bile boynuna yağlı ipi geçirmeye yeter. Bunun üzerine hemen Londra'ya geldim. Gözcüye göründüm, ki o geldiğimi albaya hemen haber verecekti tabii. Bu ani geri dönüşümün, işlediği suçla bağlantısını fark edip paniğe kapılmaması beklenemezdi. Beni bir an önce ortadan kaldırmaya çalışacağına ve bunun için de o ölümcül silahını kullanacağına emindim. Onun için pencereye mükemmel bir yem koydum ve ihtiyaç olabileceğini tahmin ederek polise haber verdim. Bu arada Watson, kapıya sığınmış, gözünden kaçmayan o adamlar polisti. Neyse, gözlem için uygun olduğuna inandığım bir yer seçtim ve beklemeye koyuldum. Doğrusu, saldırı için aynı yeri seçeceği aklımın

ucundan bile geçmemişti. Pekâlâ sevgili Watson, açıklamam gereken başka bir şey kaldı mı?"
"Evet," dedim. "Albay Moran'ın Sayın Ronald Adair'i öldürmesinin amacı neydi söylemedin."
"Ah sevgili dostum Watson, işte o noktada en mantıklı zihnin bile hataya düşebileceği tahminler dünyasına giriyoruz. Herkes var olan kanıtlara dayanarak kendi hipotezini geliştirebilir ve seninki de en az benimki kadar doğru olabilir."
"Senin de bir tahminin var ama, değil mi?" "Sanırım gerçekleri açıklamak zor değil. Albay Moran ve genç Adair'in birlikte önemli miktarda para kazandıkları kanıtlarla tespit edildi. Ve Moran da şüphesiz hile yapmış olmalı - bu huyunu zaten biliyordum. Bence cinayet günü Adair, Moran'ın hile yaptığını anladı. Büyük bir ihtimalle onunla özel olarak konuşarak, kulüpten ayrılıp bir daha kâğıt oynamayacağına söz vermediği takdirde bunu herkese söyleyeceğini anlattı. Adair gibi genç bir adamın, kendinden çok yaşlı birini hemen teşhir ederek çirkin bir skandal yaratmak istediğini sanmıyorum. Bence dediğim gibi davrandı. Kulüpten ayrılmak, hileyle kazandığı kâğıt oyunlarıyla geçinen Moran'ın sonu olurdu. Bunun üzerine, o sırada ortağının hileli oyunuyla kazandığı paranın ne kadarını geri vermesi gerektiğini hesaplamakla meşgul olan Adair'i öldürdü. Adair evin hanımları içeri girip de o paralar ve isimlerle ne yaptığını sorar diye kapıyı kilitlemişti. Sence de mantıklı değil mi?" "Gerçeği gördüğüne hiç şüphem yok."
"Bunun kabul edilip edilmeyeceğini mahkemede göreceğiz. Bu arada Albay Moran ne olursa olsun bizi daha fazla rahatsız edemeyecek. Meşhur Von Herder havalı tüfeği Scotland Yard Müzesi'ni süsleyecek ve Bay Sherlock Holmes, yaşamını, Londra'nın her zaman bolca sunduğu karmaşık hayatın küçük sorunlarını araştırmaya yeniden adayabilecek."

ilhanx

30
-n-
NOKWOOD'LU İNŞAATÇI
"Bir suç uzmanının gözünden bakıldığında," diye söze girdi Bay Sherlock Holmes, "Londra, merhum Profesör Moriarty'den sonra bütün ilginçliğini ve rengini kaybetmiştir."
"Bu söylediklerine katılacak fazla insan bulabileceğini
sanmıyorum," dedim.
"Pekâlâ, biraz bencilce düşünüyorum galiba," dedi Holmes gülümseyerek, kahvaltı masasından kalkarken. "Evet, kazanan taraf toplum oldu ve zararlı çıkan tek taraf da işsiz kalan, mesleğini yitiren zavallı bir uzman. Oysa Moriarty ortalıktayken sabah gazeteleri her zaman sonsuz olasılıklarla dolu oluyordu. Çoğu zaman sadece küçücük bir iz olurdu Watson, ufacık bir işaret, ama o bile tehlikeli dahinin ortalıkta dolaştığını bana anlatmaya yeterdi; tıpkı bir ağın uçlarındaki en hafif titreşimlerin, ortasında sinsice dolaşan örümceği bizi hatırlatması gibi. Küçük hırsızlıklar, keyfi saldırılar, sebepsizce patlak veren isyanlar - işin aslını bilen
31
adam için bunların birbirine bağlı bir bütün olduğunu anlamak zor değildi. Örgütlü suç dünyası konusunda eğitim alan bir öğrenci için Avrupa'daki hiçbir başkent Londra kadar büyük avantajlar sunamazdı o zamanlar. Oysa şimdi..." Sonucun bu hale gelmesinin en büyük nedenlerinden biri kendisinin olduğu gerçeğini bilmezden gelerek alaycı bir ifadeyle omuzlarını silkti.
Bu konuşma olduğu sıralar Holmes geri döneli birkaç ay olmuştu ve ben de onun isteği üzerine işimi devrederek Baker Sokağı'ndaki eski üssümüze geri dönmüştüm. Ken-sington'daki muayenehanemi devralan Verner isimli genç bir doktor neredeyse hiç itiraz etmeden, umabileceğim en yüksek fiyatı kabul etmişti - bu olay, birkaç yıl sonra, Verner'in Holmes'un uzak bir akrabası olduğunu ve bana vermiş olduğu parayı da dostumun bulduğunu öğrendiğim zaman açıklığa kavuşmuş oldu.
Birlikte geçirdiğimiz aylar Holmes'un söylediği kadar olaysız değildi, çünkü notlarıima baktığımda bu dönemde Eski Başkan Murillo'nun Kâğıtları vakası ve neredeyse canımıza mal olan Hollandalı buharlı gemi Friesland meselesi gibi vakalarda çalıştığımızı görebiliyordum. Ne var ki, soğuk ve kibirli-doğası gereği toplumun övgüsünden her zaman kaçınan biri olarak, bana da kendisi, metotları ya da başarıları hakkında en ufak bir şey bile anlatma konusunda yasak koymuştu - daha önce de söylediğim gibi ancak şimdi kalkmış olan bir yasak.
Bay Sherlock Holmes, garip protestosunu bitirdikten sonra sandalyesinde arkasına yaslanmış, sabah gazetesinin sayfalarını gevşek gevşek çevirmeye başlamıştı ki, zilimizin şiddetle çalmışı ve hemen ardından da sanki birileri kapıyı yumrukla dövüyormuş gibi gelen bir gümbürtü ile ikimiz de irkildik. Kapı açılır açılmaz koridorda ve merdivenlerde koşan ayak sesleri duyuldu ve hemen ardından da, gözü dönmüş, nefes nefese kalmış ve üstü başı darmadağın genç, sol-
32
gun bir adam odaya daldı. Sırayla Holmes'la ikimize baktı ve ona yöneltmiş olduğumuz meraklı bakışlar üzerine, bu davetsiz girişi için bir özrün gerekli olduğunu fark etti.
"Özür dilerim Bay Holmes," diye atıldı heyecanla. "Ama beni suçlayamazsınız. Delirmek üzereyim. Bay Holmes, ben mahvolmuş, John Hector McFarlane'im."
Sadece isminin, bu ziyareti ve garip tavrını açıklamaya yeteceğini düşünüyormuş gibi söylemişti kim olduğunu, ama dostumun tepkisiz yüz ifadesine baktığımda onun da benim kadar bilgisiz olduğunu fark ettim.
"Bir sigara alın Bay McFarlane," dedi Holmes, tabakasını uzatarak. "Sanırım dostum Dr. Watson, semptomlarınızdan yola çıkarak size bir sakinleştirici yazardı. Hava son birkaç gündür epey sıcaktı, değil mi? Şimdi biraz kendinize geldiyseniz, şu koltuğa oturup bize kim olduğunuzu yavaş yavaş ve sakince anlatmaya başlarsanız çok sevineceğim. İsminizi, sizi tanıyofmuşum gibi söylediniz ama inanın bana, bekâr, avukat, mason ve astımlı olduğunuz gibi açık gerçekler dışında sizin hakkınızda en ufak bir şey bilmiyorum."
Dostumun metotlarına alışık olduğum için, yürüttüğü aklı takip ederek müşterimizin giyimindeki dağınıklığı, yanındaki yasal evrakları, saatini ve nefes alışını gözlemleyerek bunları doğrulamak benim için zor olmamıştı. Müşterimizse, şaşkınlık içinde bakakalmıştı.
"Evet, dedikleriniz doğru Bay Holmes. Ama bunlara ek olarak, şu anda Londra'nın en mutsuz insanı olduğumu da söyleyebilirim. Tanrı aşkına lütfen beni geri çevirmeyin Bay Holmes! Eğer hikâyemi bitiremeden beni tutuklamaya gelirlerse bana zaman tanımalarını söyleyin ki size bütün gerçekleri anlatabileyim. Dışarıda benim için çalışmakta olduğunuzu bilirsem memnuniyetle hapse girebilirim."
"Tutuklama mı?" dedi Holmes. "Bu harik... yani bu son derece ilginç. Peki tam olarak hangi suçtan tutuklanacağınızı düşünüyorsunuz?"

ilhanx

33
"Aşağı Norwood'lu Bay Jonas Oldacre'ı öldürme suçundan."
Dostumun yüzünün aldığı ifadede, içinde memnuniyetin de eksik olmadığı bir sevecenlik okunuyordu.
"Bakın şu işe," diye söze girdi; "daha bu sabah kahvaltıda dostum Dr. Watson'a gazetelerde artık çarpıcı vakalara rastlanmadığından bahsediyordum."
Ziyaretçimiz titreyen elini uzatarak Holmes'un dizinde duran Daily Telegraph'ı aldı.
"Eğer bunu okumuş olsaydınız bayım, bu sabah size aceleyle gelişimin nedenini de anlamış olurdunuz. İsmim ve talihsizliğim herkesin diline düşmüş gibi hissediyorum." Orta sayfayı açıp gösterdi. "İşte burada, izninizle yazıyı size okuyayım. Şunu dinleyin Bay Holmes. Başlıklar şöyle: 'Aşağı Norwood'da Esrarlı Olay. Tanınmış İnşaatçının Kayboluşu. Cinayet ve Kundaklama Şüphesi. Suçluya Dair İpucu.' Peşinde oldukları ipucu bu Bay Holmes, ve er geç beni bulacaklarından eminim. London Bridge İstasyonundan beri takip ediliyorum ve eminim ki beni tutuklamak için sadece izin çıkmasını bekliyorlar. Bu annemi çok üzecek - evet kesinlikle çok üzecek!" Ellerini korkuyla sıkarak oturduğu sandalyede ileri geri sallanmaya başladı.
Cinayetle suçlanan bu adamı dikkatle inceledim. Soluk sarı saçlı, temiz yüzlü, yakışıklı bir gençti. Yeni tıraş olmuştu ve korku dolu mavi gözleri, ince ve duyarlı bir ağzı vardı. Yaşı yirmi yedi civarında olmalıydı ve giyimi de davranışları da centilmenlere yakışacak cinstendi. Yazlık, hafif pardösüsünün cebinden, mesleğini belli eden dosyalı bir evrak çıkmıştı.
"Elimizde kalan zamanı iyi değerlendirmeliyiz," dedi Holmes. "Watson, rica etsem gazeteyi alıp söz konusu paragrafı okuyabilir misin?"
Müşterimizin de okuduğu manşetin altında şu haber yer alıyordu:
34
"Dün gece geç vakitte, Aşağı Norwood'da, ciddi bir suç içerdiğinden endişelenen bir olay yaşandı. Bay Jonas Oldacre, uzun yıllardır yürüttüğü inşaatçılık işiyle bölgede tanınmış bir şahsiyettir. Bay Oldacre bekâr, elli ihyasında ve Sydenham Sokağında bulunan Deep Dene Malikânesinde yaşamaktaydı. Kendisi, tuhaf huyları ve insanlardan uzak yaşamıyla ünlü biridir. Birkaç yıldır, dikkate değer miktarda servet edindiği işini bırakmıştır. Buna rağmen evinin arkasındaki avluda hâlâ küçük bir kerestelik bulunduruyormuş ve dün gece saat on iki sularında, kereste yığınlardan birinde yangın çıktığı alarmı verilmiştir. İtfaiye arabaları vakit kaybetmeden olay yerine varmışsa da, kuru keresteler şiddetle tutuştuğu için bütün yığın yanıp bitmeden de yangını kontrol altına almak imkânsız olmuştur. Bu noktaya kadar olanlar açıkça kaza gibi görünse de yeni bulgular ciddi bir suça işaret ediyor. Yangın sırasında ev sahibinin ortalıkta görünmemesi üzerine bir araştırma başlatılmış ve sonunda evde olmadığı anlaşılmıştır. Odasında yapılan araştırmada, yatağının bozulmadığı, bir kasanın açıldığı, önemli bazı evrakların odada dağınık halde etrafa saçıldığı görülmüş; odada kan lekelerine de rastlanmış olması ve yine kana bulanmış meşe bir bastonun bulunmasından yola çıkılarak, kanlı bir boğuşmanın cereyan etmiş olduğu tahmininde bulunulmuştur. Bay Jonas Oldacre 'in o gece geç saatte bir ziyaretçisinin olduğu bilinmektedir. Bulunan bastonun bu şahısa ait olduğu ve onun Gresham Büroları 426 numaradaki Graham ve MoFarlane'in ortaklarından, Londralı genç avukat John Hector McFarlane olduğu da tespit edilmiştir. Polis, ellerindeki bazı kanıtların bu cinayetin nedenini kuvvetle açıkladığını ve sonuçta gerekenlerin yapılarak önemli gelişmeler sağlanacağını bildirmektedir.
"Sonradan öğrenildiğine göre Bay John Hector McFarlane 'in, Bay Jonas Oldacre 'ı öldürme suçundan tutuk-
35
landığı iddia edilmektedir. En azından tutuklama emrinin çıkarıldığı kesindir. Ayrıca Norwood'daki soruşturmada da yeni gelişmeler de yaşanmıştır. Talihsiz inşaatçının odasında yaşanmış boğuşmanın izleri dışında giriş kattaki yatak odasının Fransız pencerelerinin açık olduğu, ağır bir cismin evden keresteliğe kadar sürüklendiği ve son olarak da yangından kalan küllerin arasında kömürleşmiş bazı kalıntıların da bulunduğu bildiriliyor. Polisin teorisine göre ciddi bir suç söz konusudur. Kurbanın kendi yatak odasında bastonla vurularak öldürüldüğü, evraklarının çalındığı ve cesedinin de keresteliğe götürülerek cinayet izlerinden kurtulmak için yakıldığı ileri sürülüyor. Soruşturma, alışık olduğumuz enerjisi ve bilgisiyle şimdiden çalışmalara başlamış olan Scotland Yard Müfettişi Lestrade 'in tecrübeli ellerine teslim edilmiştir."
Sherlock Holmes, bu çarpıcı haberi gözleri kapalı, parmak uçlarını birleştirmiş halde dinledi.
"Bu vakada kesinlikle ilgi çekici birçok nokta bulunuyor," dedi sonunda, her zamanki rahat tavrıyla. "İlk olarak şunu sormak istiyorum Bay McFarlane. Tutuklanmanız için birçok delil bulunuyor gibi görünmesine rağmen nasıl oluyor da hâlâ serbestsiniz?"
"Ben ailemle birlikte Blackheath'te Torrington Malikânesi'nde oturuyorum Bay Holmes, ama dün gece geç vakitte Bay Jonas Oldacre'la iş görüşmesi yapacağım için Norwood'daki bir otelde kaldım. Trene binip de şimdi duyduğunuz haberi gazetede okuyana kadar benim de hiçbir şeyden haberim yoktu. Bunun üzerine

ilhanx

içinde bulunduğum korkunç tehlikeyi görüp vakayı sizin ellerinize teslim etmek için hemen buraya koştum. Şehirdeki büromda ya da evimde er geç tutuklanacağımdan şüphe yok. London Bridge İstasyonu'ndan beri takip ediliyorum ve hiç şüphem yok ki... Yüce Tanrım, bu da ne?"
36
Zil çalınmıştı ve ardından merdivenlerde ayak sesleri duyuldu. Çok geçmeden eski dostumuz Lestrade belirmişti kapıda. Arkasında bir iki üniformalı polis olduğunu görebiliyordum.
"Bay John Hector McFarlane?" dedi Lestrade.
Zavallı müşterimiz beti benzi atmış bir yüzle ayağa kalktı.
"Sizi Aşağı Norwood'dan Bay Jonas Oldacre'ı kasten öldürme suçundan tutukluyorum."
McFarlane çaresiz bir ifadeyle bize döndü ve mahvolmuş biri gibi sandalyesine çöküverdi.
"Bir saniye Lestrade," dedi Holmes. "Sanırım yarım saat geç olsa senin için fark etmez. Beyefendi de tam anlatmak üzereydi bu ilginç meseleyi. Anlatacakları belki de olayı çözmemize yardımcı olur."
"Bence çözmek hiç zor olmayacak," dedi Lestrade kararlılıkla.
"Yine de izin verirsen, anlatacaklarını dinlemek beni çok memnun ederdi."
"Pekâlâ Bay Holmes, geçmişte bir iki defa emniyete yardımınız dokunduğu için Scotland Yard adına bu isteğinizi geri çevirmeyeceğim," dedi Lestrade. "Ama yine de mahkûmun yanında olmam gerekiyor. Ayrıca burada söyleyeceği her şeyin mahkemede aleyhinde delil olarak kullanılabileceğini de eklemek zorundayım."
"Ben de bunu istiyorum zaten," dedi müşterimiz. "Tek dileğim mutlak gerçeği dinleyip anlamanız."
Lestrade saatine baktı. "Size yarım saat veriyorum,"
"Öncelikle şunu söylemeliyim ki," diye anlatmaya başladı McFarlane, "Bay Jonas Oldacre'ı hiç tanımıyordum. Adı bana yabancı değil çünkü ailemin, kendisiyle yıllar öncesinde bir ahbaplığı olmuş ama sonradan ayrı yollara gitmişler. Bu yüzden dün öğleden sonra üç sularında şehirdeki büroma girip de kendisiyle karşılaşınca oldukça şaşırdım.
37
Ama aslı şaşkınlığı, ziyaretinin nedenini açıklayınca yaşadım. Üzerleri el yazısıyla dolu birkaç defter sayfası vardı yanında - işte bunlardı - ve onları masama koydu.
" 'Bu benim vasiyetnamem,' dedi. 'Onu yasal hale getirmenizi istiyorum Bay McFarlane. Siz bunu yaparken bekleyeceğim.'
"Ben hemen yazmaya başlamıştım ki, birkaç istisna dışında bütün varlığını bana bıraktığını görünce nasıl şaşırdığımı tahmin edebilirsiniz. Garip, köstebek gibi bir adamdı. Beyaz kirpikleri vardı. Bir an başımı kaldırdığımda, gri gözlerini alaycı bir ifadeyle üzerime dikmiş olduğunu fark ettim. Vasiyetin şartlarını okuduğumda gözlerime inanamamıştım, ama yaşlı adam, tek bir akrabasının olmadığını, gençliğinde annemi babamı tanımış olduğunu, bu parayı hakkedecek genç bir adam olduğumu bildiğini ve parasının değerini bilen birine gideceği için içinin rahat olduğunu söyledi. Tabii o anda şaşkınlıktan sadece kekeleyerek teşekkür edebildim. Neyse, vasiyetname hazırlanıp imzalandı ve kâtibim tarafından gözden geçirildi. Elinizdeki mavi kâğıt o belgedir - bunlar da kabataslağı. Bu iş bittikten sonra Bay Jonas Oldacre gayrimenkul tapuları, ipotek belgesi ve senetlerden ibaret bir dizi belge daha olduğunu ve bunları da incelemem gerektiğini söyledi. Bütün işlemler tamamlanana kadar içinin rahat etmeyeceğini söyleyerek o gece, yanımda vasiyetnameyle birlikte Norwood'a gelmemi rica etti. 'Evlat unutma, bütün işlemler bitene kadar ailene tek bir söz etmek yok. Bu küçük sürprizi bozmak istemiyorum.' Bu noktada ısrar ederek yürekten söz vermemi sağladı.
"O anda isteyeceği herhangi bir şeyi reddedecek durumda olmadığımı tahmin edebilirsiniz Bay Holmes. O benim velinimetimdi ve tek isteğim bütün dileklerini yerine getirmekti. Dolayısıyla eve bir telgraf çekerek önemli bir işim olduğunu ve ne kadar geç kalacağımı kendimin de bilmediğini bildirdim. Bay Oldacre, daha erken evde olamaya-
38
cağı için özrünü bildirerek saat dokuzda kendisiyle akşam yemeği yememi teklif etti. Ne var ki evini bulmakta biraz güçlük çektim ve ancak dokuz buçukta ulaşabildim kapısına. Bay Oldacre'ı..."
"Bir saniye!" diye araya girdi Holmes. "Kapıyı kim açtı?"
"Orta yaşlı bir kadın. Sanırım evin kâhyasıydı."
"Ve isminizi polislere veren de bu kadındı herhalde."
"Kesinlikle," dedi McFarlane.
"Lütfen devam edin."
McFarlane terli alnını silerek hikâyesini anlatmaya devam etti:
"Bu kadın beni, mütevazı bir akşam yemeğinin hazırlandığı bir oturma odasına soktu. Yemekten sonra Bay Jonas Oldacre ile birlikte, büyük bir kasanın bulunduğu yatak odasına geçtik. Bay Oldacre kasayı açıp belgeleri çıkardı ve onları birlikte incelemeye koyulduk. İşimiz bittiğinde saat on bir on iki arasıydı.

ilhanx

Kâhyayı uyandırmamamız gerektiğini belirterek başından beri açık duran Fransız penceresinden çıkmamı istedi."
"Stor perde kapalı mıydı?" diye sordu Holmes.
"Pek emin değilim ama sanırım yarıya kadar çekilmiş duruyordu. Evet, pencereyi açmak için yukarı kaldırdığını hatırlıyorum. Bastonumu bulamamıştım ve Bay Oldacre, 'Boş ver evlat, seninle nasıl olsa bundan sonra sık sık görüşeceğiz. Bir daha geldiğinde veririm,' dedi. Neyse, onu bıraktığımda kasa açıktı ve evraklar da masanın üstünde paketlenmiş halde duruyordu. Vakit geç olduğu için Black-heath'e dönmeyip geceyi Anerley Arms'da geçirdim ve sabah meseleyi gazetede okuyana kadar da olan bitenden haberim yoktu."
"Sormak istediğiniz başka bir şey var mı Bay Holmes?" dedi, bu çarpıcı açıklamayı kaşlarını birkaç kez kaldırıp indirerek dinlemiş olan Lestrade.
39
"Önce Blackheath'e gitmem gerekiyor."
"Norwood'a demek istediniz herhalde," dedi Lestrade.
"Ah tabii; yanlış söylemiş olmalıyım," dedi Holmes, karmaşık gülümsemesiyle. Lestrade'in bundan önce defalarca tecrübe etmiş olduğu bir şey vardıysa, o da bu jilet gibi keskin zekânın, kendisinin göremediği şeylere nüfuz ettiği gerçeğiydi. Dostuma merakla bakmakta olduğunu fark ettim.
"Sanırım sizinle konuşmam gereken birkaç nokta var Bay Sherlock Holmes," dedi. "Pekâlâ Bay McFarlane, kapıda iki memurum bir dört-tekerlekli sizi bekliyor."
Zavallı genç adam ayağa kalktı ve bize son bir kez yalvaran gözlerle baktıktan sonra odadan çıktı. Memurlar onunla birlikte arabaya giderken Lestrade odada kaldı.
Holmes, vasiyetnamenin kabataslağını eline almış, yüzünde oldukça meraklı bir ifadeyle onu incelemeye koyulmuştu.
"Bu belgeyle ilgili bâzı önemli noktalar var Lestrade, sence de öyle değil mi?" dedi, kâğıtları ona uzatarak.
Müfettiş şaşkın bir ifadeyle belgelere baktı.
"İlk birkaç satırı, ikinci sayfanın ortasında yazanları ve sondan bir iki satırı okuyabiliyorum. Bunlar oldukça okunaklı," dedi, "ama arada kalanlar kötü bir elden çıkmış. Ayrıca üç yerde hiçbir şey okuyamadım."
"Peki bundan ne çıkarıyorsun?" dedi Holmes.
"Sen ne çıkarıyorsun?"
"Trende yazılmış olduklarını. Okunaklı yerler istasyonları, kötü yazılanlar hareket halini ve hiç okunamayanlar da bazı sarsıntılı yerleri gösteriyor. Bilimsel bir uzman bunun bir banliyö hattında yazıldığını hemen anlayabilir. Çünkü büyük şehirler dışında başka hiçbir yerde bu denli sıklıkta istasyon bulunmaz. Bütün yolculuk boyunca bu vasiyet üzerinde uğraştığını kabul edersek, trenin bir ekspres olduğu ve Norwood ile London Bridge arasında s'adece bir yerde durduğu sonucunu çıkarabiliriz."
40

Lestrade gülmeye başladı.
"Teori üretmeye başladığınızda sizi takip etmekte güçlük çekiyorum Bay Holmes," dedi. "Bu söylediklerinizin vakayla ilgisi ne?"
"Genç adamın hikâyesini doğruluyor ve bu vasiyetnamenin Jonas Oldacre tarafından dünkü yolculuğunda yazılmış olduğunu düşündürtüyor. Ne kadar ilginç, değil mi? Adam böyle önemli bir belgeyi alelacele kaleme alıyor. Fazla önemli olacağını ummadığını getiriyor akla. Eğer bir insan kendisi için önemli bir vasiyetname hazırlayacaksa ona göre davranmaz mı?"

"Aynı zamanda kendi ölüm fermanını da çıkartmış,"
dedi Lestrade.
"Öyle mi dersin?"
"Sizce de öyle değil mi?"
"Tabii, olması muhtemel ama henüz meseleyi açıklığa kavuşturabilmiş değilim."
"Açık değil mi? Eğer bu da değilse daha ne açık olabilir ki? Genç bir adam, yaşlı bir adam ölünce bir servete konacağını öğreniyor. Bu durumda ne yapar? Kimseye bir şey söylemeden o gece kendisiyle buluşmak için bir bahane uydurur. Evdeki diğer insan uyuyana kadar bekler ve sonra yatak odasında yaşlı adamı öldürür, cesedini kerestelikte yakar ve yakınlardaki bir otele gider. Odadaki ve bastondaki kan lekeleri oldukça silik. İşlediği cinayetin kansız olduğunu ve cesedi, kullandığı yöntem sayesinde hiçbir iz bırakmadan ortadan kaldırabileceğini düşünmüş olması mümkün. Her şey açık değil mi?"
"Bana kalırsa, sevgili Lestrade, her şey biraz fazla açık," dedi Holmes. "Diğer yüce özelliklerine bir de hayal gücü ekleyebilseydin... Bir an için kendini bu genç adamın yerine koy; hemen vasiyetin hazırlandığı

ilhanx

gece cinayet işlemeye kalkar miydin? İki olay arasında çok güçlü bağlar bulunması tehlikeli olmaz mıydı sence de? Ayrıca seni içeri
41
alan bir hizmetçi olduğuna göre bu kadar rahat kaçabilmeyi umar miydin? Ve son olarak, cesedi yok etmek için büyük özen gösterirken suçlunun sen olduğunun en büyük kanıtı olan bastonunu bırakır miydin? Lestrade, itiraf etmelisin ki böyle bir iddianın gerçek olması çok zor."
"Baston hakkında şunu söyleyebilirim Bay Holmes; siz de benim kadar iyi bilirsiniz ki, suçlular çoğu zaman heyecana kapılıp soğukkanlılıklarını kaybeder. Odaya geri dönmeye korkmuş olmalı. Bana, kanıtlara uyacak başka bir teori söyleyebilir misin."
"En az yarım düzine sayabilirim," dedi Holmes. "Mesela şimdi anlatacağım şeyin gerçekleşmiş olması hem mümkün hem de muhtemel. Sana hediyem olsun. Yaşlı adam çok önemli belgeler gösterir. Oradan geçmekte olan bir serseri storu yarı yarıya kalkık olan açık pencereden her şeyi görür. Avukat çıkar. Serseri girer! Orada bulduğu bir bastonla Oldacre'ı öldürür ve cesedi yaktıktan sonra da kaçar."
"Serseri cesedi niye yaksın ki?"
"Madem öyle McFarlane neden yaksın?"
"Bazı kanıtları gizlemek için."
"Bu durumda serseri de bir cinayet işlendiğinin anlaşılmasını engellemek isteyebilir."
"Peki serseri neden hiçbir şeye dokunmamış?"
"Çünkü bulduğu tek şey, önemini anlayamadığı bazı belgeler."
Lestrade başını olumsuzca salladı ama o anki ifadesi, önceki kadar emin olmadığını ele veriyordu.
"Pekâlâ Bay Sherlock Holmes, siz serserinizi arayın. Siz bulana kadar biz adamımıza göz kulak oluruz. Kimin haklı olduğunu göreceğiz. Ama şu noktayı unutmayın Bay Holmes, bildiğimiz kadarıyla hiçbir belgeye dokunulmamış ve sanık da onlara dokunması için bir sebebi olmayan dünyadaki tek insan - zaten adamın varisi olduğu için er ya da geç onları eline geçireceğini biliyordu."
42
Bu haber dostumun ilgisini çekmişe benziyordu. "Kanıtların bazı açılardan senin teorini destekler nitelikte olduğunu inkâr etmek anlamsız," dedi. "Ben sadece başka teoriler de olabileceğini göstermeye çalıştım. Dediğin gibi kimin haklı olduğunu zaman gösterecek. İyi günler! Sanırım gün içinde Norwood'a uğrayıp neler yaptığını görürüm."
Müfettiş çıktıktan sonra dostum ayağa kalktı ve yapması gereken çok önemli işleri olan bir adamın aceleci tavrıyla hazırlanmaya başladı.
"İlk hamlem Watson," dedi, paltosunu giyerken, "dediğim gibi, Blackheath yönünde olacak." "Peki ama neden Norwood değil?" "Çünkü bu vakada ilginç olaylar birbirini takip ediyor. Polis, suç içerdiği için dikkatini bu ikinci olaya vermiş durumda, ama bana kalırsa bu vakaya yaklaşmanın en iyi yolu önce ilk olayı aydınlığa kavuşturmak - yani alelacele hazırlanan garip vasiyetname ve beklenmeyen mirasçı. Sonradan ortaya çıkan olayı açıklamamıza yardımcı olabilir. Bu arada sevgili dostum, bana yardımın dokunacağını sanmıyorum. Şu an için herhangi bir tehlike görünmüyor; yoksa sensiz gitmeyi aklımdan bile geçirmem. Umarım akşam döndüğümde, kendini ellerimize bırakan bu talihsiz genç için yaptığım önemli gelişmeleri anlatabilecek olurum."
Holmes geri döndüğünde vakit bir hayli geç olmuştu ve ince, endişeli yüzüne baktığımda, güne başlarken kurduğu planlan gerçekleştiremediğini anladım. Bir saat boyunca, huzursuz ruhunu sakinleştirebilmek için keman çaldı. Sonunda enstrümanı bir kenara atarak talihsiz maceralarını anlatmaya koyuldu.
"Hiçbir şey yolunda gitmiyor Watson. Daha kötüsü olamaz. Lestrade'e karşı kararlı görünmeye çalıştım ama sanırım ilk kez olarak müfettiş haklı çıkıyor. İçgüdülerim bir yöne, gerçekler ayrı yöne gidiyor. Korkarım İngiliz mah-
43
kemeleri henüz Lestrade'in kanıtları karşısında benim teorilerime inanacak kadar keskin bir zekâya sahip değil."
"Blackheath'e gittin mi?"
"Evet Watson, oraya gittim ve merhum Oldacre'ın tam bir alçak olduğunu öğrenmem uzun sürmedi. Baba, oğlunu aramak için evden çıkmıştı ama anne evdeydi - ufak tefek, mavi gözlü kadıncağız korku ve öfke içindeydi. Oğlunun suçlu olduğunu düşünmek bile istemiyordu tabii. Ama Oldacre'ın ölümüne ne şaşırmıştı ne de üzüntü duyuyordu. Aksine adama karşı o kadar acımasız ifadelerde bulunuyordu ki farkında olmadan polisin iddialarını güçlendiriyordu, çünkü oğlu bu konuşmalarını önceden duymuş olsa Oldacre'a karşı büyük bir nefret besleyeceği açıktı. 'O insandan çok, kurnaz bir şeytandı,' dedi annesi, 'gençliğinden beri uğursuz maymunun tekiydi.'
" 'Kendisini o zamanlar tanır mıydınız?' diye sordum.

ilhanx

" 'Evet onu çok iyi tanırdım. Hatta taliplerimden biriydi. Tanrıya şükür onu bırakıp, fakir de olsa iyi bir adamla evlendim. Onunla nişanlıyken Bay Holmes, kulağıma, bir kuşluğa bir kedi salmasıyla ilgili şok edici bir hikâye çalınmıştı. Bu gaddarlığı beni o kadar korkutmuştu ki artık onunla birlikte olamayacağıma karar verdim.' Bir çekmeceyi karıştırdıktan sonra, yüzü kesilip çıkarılmış, her tarafı deşilip biçilmiş bir fotoğraf çıkarıp bana gösterdi. 'Bu benim fotoğrafım,' dedi. 'Bu fotoğrafı, beddualarıyla birlikte düğün günümde göndermişti.'
" 'Anlıyorum,' dedim, 'en azından sizi artık affetmiş olmalı ki bütün mal varlığını oğlunuza bırakmış.'
" 'Ne oğlum ne de ben, ölü ya da diri, Jonas Oldacre'ın hiçbir şeyini istemiyoruz!' diye bağırdı, kararlı bir tavırla. 'Yukarıda Tanrı var Bay Holmes ve Oldacre denen şeytanı nasıl cezalandırdıysa, Tanrı oğlumun elini kana bulamadığını da gösterecektir.'
"Birkaç denemede daha bulunmama rağmen, varsa-

yımımızı desteklemek şöyle dursun, tam tersine onu çürütecek gibi görünen birkaç gerçek daha öğrendim. Sonunda tamamen vazgeçerek Norwood'a gittim.
"Deep Dene Malikânesi denen ev, kiremitten, büyük modern bir villa. Arkada bir arazisi ve ön tarafta da defnelerle süslenmiş bir bahçesi bulunuyor. Sağda, yoldan uzakta, yangının çıktığı kerestelik vardı. Defterime kabaca krokisini çıkardım. Soldaki şu pencere Oldacre'ın odasına açılan pencere. Yoldan bakıldığında rahatlıkla görülüyor. Bugün karşılaştığım en iç rahatlatıcı bulgu bu oldu. Lestrade orada değildi ama onun yerine baş memuru şeref vermişti binaya. Büyük bir define bulmuşlardı tam. Bütün sabah yanık odunları eşelemişler ve organik kalıntıların dışında erimiş birkaç metal disk bulmuşlar. Onları dikkatle inceledim ve pantolon düğmesinden başka bir şey olmadıklarına şüphe yoktu. Hatta birinin üzerinde, Oldacre'ın terzisi 'Hyams'in adı bile okunuyordu. Arkasından, bir işaret ya da iz bulma umuduyla öndeki çayırlığı incelemeye koyuldum ama kuraklık yüzünden her şey kaskatı olmuştu. Kerestelikle paralel bir şekilde bir ceset ya da çuval gibi bir şeylerin bir fundalığın içinden sürüklenmiş olduğunun dışında başka hiçbir ize rastlamadım. Tabii bütün bunlar resmi teoriye uygun. Tepemde Ağustos güneşi olduğu halde çimenlikte sürünüp durdum ama bir saat sonunda yine hiçbir şey bulamamıştım.
"Neyse, bu fiyaskodan sonra yatak odasına gidip biraz inceleme yaptım. Kan lekeleri fazla belirgin sayılmazdı, orada burada gözlenen incecik izlerden başka bir şey değillerdi, ama taze oldukları belliydi. Bastonun üzerinde de hafif lekeler görülüyordu. Bastonun müşterimize ait olduğuna şüphe yok. Kendisi de kabul ediyor. Halıda, her iki adamın ayak izlerine de rastlanıyor ama üçüncü bir iz yok, ki bu da karşı tarafın lehine. Onlar sürekli sayı yapıp duruyorlar ama bizde hiç hareket yok.
"Tek bir umut ışığına rastlayabildim, ama o da bir işe

yaramadı. İçindekilerin çoğu çıkarılıp masada bırakılmış olan kasayı inceledim. Evraklar mühürlü zarflara yerleştirilmişti, ama polisler bir iki tanesini açmıştı. Anladığım kadarıyla fazla değerli kâğıtlar değildi, ayrıca banka defteri Bay Oldacre'ın o kadar da varlıklı olmadığını gösteriyordu. Ne var ki bana sanki bütün evraklar orada değilmiş gibi geldi. Bazı tapulardan bahsediliyordu - ki bunlar hepsinden daha değerli olmalıydı - ama onlardan eser yoktu. İspat edebilseydik, bu, Lestrade'in teorisine karşı güçlü bir delil olurdu; sonuçta kim yakında miras alacağı bir şeyi çalacak kadar aptal olabilir ki?
"Kapalı kalan tek bir yerin dahi kalmadığından emin olup yine de bir iz bulamayınca, şansımı kâhyayla denemeye karar verdim. Bayan Lexington adlı bu ufak tefek, sessiz kadının karanlık ve şüpheci gözleri vardı. İstese bir şeyler anlatabileceğine emindim, ama ağzını açmaya niyetli görünmüyordu. Evet, Bay McFarlane dokuz buçukta gelmişti. 'Elim kırılsaydı da o kapıyı açmasaydım,' dedi. On buçukta gece için odasına çekilmişti. Odası evin öteki uçundaydı ve olanlardan hiçbir şey duymamış. Bay McFarlane, şapkasını ve yanılmıyormuşsa bastonunu da holde bırakmıştı. Kadın, ancak yangın alarmıyla uyanmış. Zavallı efendisi ise kesinlikle öldürülmüştü. Düşmanları var mıydı? Her erkeğin düşmanları varmış, ama Bay Oldacre kendi halinde bir insandı ve insanlarla sadece iş için görüşürdü. Düğmeleri o da görmüştü ve beyefendinin, önceki gece giydiği pantolona ait olduğundan kesinlikle emin olduğunu belirtti. Bir aydır yağmur yağmadığı için keresteler oldukça kuruydu. Bu yüzden çıra gibi yanmış ve kendisi olay yerine ulaştığında alevlerden başka bir şey görülmez olmuştu. O ve bütün itfaiyeciler alevlerin içinden yanık et kokusunun geldiğini fark etmişler. Kadının, ne evraklardan, ne de Bay Oldacre'ın özel meselelerinden haberi vardı.
"Sevgili Watson, başarısızlığımın kısa hikâyesi işte

böyle. Ama yine de - yine de..." dedi yumruklarını büyük bir inançla sıkarak, "... bu işte bir yanlışlık olduğuna eminim. Bunu iliklerimde hissediyorum. Ortaya çıkmamış bir şey var ve kâhya bunu biliyor. Gözlerinde sadece suçluluk hissiyle birlikte görülen karanlık bir inkâr vardı. Neyse, daha fazla konuşmanın

ilhanx

anlamı yok Watson. Eğer kader karşımıza talihli bir gelişme çıkarmazsa, korkarım Norwood Vakası başarı hikâyelerimiz arasındaki yerini alamayacak."
"Peki," dedim, "sence genç adamın görüntüsü jüriyi etkilemeye yetmez mi?"
"Bu çok riskli olur sevgili Watson. 87'de son anda yakaladığımız korkunç katil Bert Stevens'ı hatırlıyor musun? Onun kadar yumuşak başlı, okul çocuğu kadar masum görünüşlü genç bir adam daha olabilir mi?"
"Haklısın."
"Alternatif bir teori üretmeyi başaramazsak bu adamı kaybederiz. Aleyhine sunulacak dosyada en ufak bir hata bulmak imkânsız görünüyor, ayrıca yapılan her soruşturma bu iddiaları destekler nitelikte. Bu arada yine de o evraklar hakkında ilgi çekici bir nokta var ki araştırmamızın başlangıç noktası olarak görülebilir. Banka defterine bakıldığında görülen düşük miktarın nedeninin, geçen yıl Bay Cornelius adına yazılmış yüklü çeklerin yazılmasından olduğu anlaşılıyor. Emekli bir inşaatçının böyle büyük miktarlarda para alışverişinde bulunduğu bu Bay Cornelius'un kim olduğunu bilmek istediğimi itiraf etmeliyim. Bu olayda onun da mı parmağı var acaba? Cornelius bir borsacı olabilir, ama bu yüklü ödemelere denk gelen herhangi bir senede rastlayamadık. Diğer deliller boş çıktığına göre, araştırmalarımı bu havalelerin yapıldığı adam hakkında bilgi edinmek için bankaya yönlendirmek zorundayım. Ama sevgili dostum, aslına bakarsan bu vakanın sonunda Lestrade'in, müşterimizi ipin ucunda göreceğinden de endişe etmiyor değilim, ki bu, Scotland Yard için büyük bir zafer olacaktır tabii."
47
Sherlock Holmes'un gece ne kadar uyuduğunu bilmiyorum ama kahvaltıya indiğimde onu solgun ve endişeli halde buldum, gözleri, etraflarındaki koyu halkalar yüzünden her zamankinden parlak görünüyordu. Koltuğunun çevresindeki halı, sigara izmaritleri ve sabah gazeteleriyle doluydu. Masada ise açılmış bir telgraf duruyordu.
"Buna ne dersin Watson?" diye sordu, telgrafı bana uzatarak.
Norwood'dan geliyordu ve şöyle yazıyordu:
"Önemli taze deliller bulundu. McFarlane 'in suçlu olduğu kesinleşti. Vahayı bırakmanız tavsiye edilir LESTRADE"
"İş ciddi sanırım," dedim.
"Bu Lestrade'ın zafer çığlıkları," dedi Holmes, acı bir gülümsemeyle. "Ama bence vakayı bırakmak için yine de erken. Sonuçta taze deliller iki ucu keskin bir bıçak gibidir ve Lestrade'in tahmin ettiğinden farklı bir yere saplanabilir. Kahvaltını ettikten sonra Watson, dışarı çıkıp neler yapabileceğimize bakalım. Bugün hem dostluğuna hem de moral desteğine ihtiyacım olacak."
Dostum kahvaltı etmedi. Bu da onun diğer tuhaflıklarından biriydi, olayların en ateşli zamanlarında yemekten uzak durur, güçsüzlükten baygın düşene kadar acı gücünden şüphe etmezdi. "Şu anda yemek ve sindirim için enerji harcayacak durumda değilim," diye cevap verirdi, bir doktor olarak tavsiyelerime kulak asmayarak. Bu yüzden birlikte Norwood'a hareket etmek için evden ayrıldığımızda, sabah kahvaltısına dokunmadığını görmek beni şaşırtmamıştı. Olay yerine vardığımızda, kafamda canlandırdığım gibi bir villa olan Deep Dene Malikânesi'nin çevresinde meraklı bir kalabalık toplanmıştı. Lestrade bizi kapıda karşıladığında yüzünde muzaffer bir ifade vardı.
48
"E Bay Holmes, yanıldığımızı hâlâ ispatlayamadınız mı? Serserinizden ne haber?" diye atıldı.
"Henüz bir sonuca varmış değilim," diye cevap verdi dostum.
"Ama biz meseleyi açıklığa kavuşturduk. Bu durumda sizden biraz önde olduğumuzu kabul etmelisiniz Bay Holmes."
"Gerçekten de olağanüstü bir gelişme olmuş gibi konuşuyorsun," dedi Holmes.
Lestrade yüksek sesle güldü.
"Siz de bizim kadar hoşlanmıyorsunuz yenilmekten," dedi. "Her şey her zaman beklendiği gibi gitmez değil mi Dr. Watson? Lütfen beni takip edin baylar, size bu cinayetin failinin John McFarlane olduğunu ispat edelim."
Bizi koridordan geçirerek arkadaki karanlık bir salona soktu.
"Genç McFarlane'in cinayeti işledikten sonra şapkasını almak için geldiği yer burası," dedi. "Şimdi şuna bakın." Heyecanla bir kibrit yakınca aydınlanan badanalı duvarda bir kan lekesi olduğunu gördük. Kibriti yaklaştırdığında bunun bir lekeden fazlası olduğunu gördüm. Aslında bir baş parmağının iziydi bu.
"Şuna büyütecinizle bakar mısınız Bay Holmes."
"Evet, bakıyorum zaten."
"Bütün parmak izlerinin birbirinden farklı olduğunu bilirsiniz değil mi?"
"Buna benzer bir şey duymuştum."

ilhanx

"Pekâlâ. Bu izi, sabah genç McFarlane'in başparmağından aldığımız şu balmumu izle karşılaştırabilir misiniz?"
Balmumu iz, duvardaki kan lekesine yaklaştırıldığında, ikisinin kesinlikle aynı parmaktan çıkma olduğunu anlamak için büyütece ihtiyaç olmadığı anlaşılıyordu. Talihsiz müşterimiz için artık umut kalmadığı açıktı.
"Ve işte son," dedi Lestrade.
49
"Evet son," diye tekrar ettim, gönlüm el vermese de.
"Kesinlikle son," dedi Holmes.
Sesindeki tını dikkatimi çektiği için dönüp dostuma baktım. Yüzünde olağanüstü bir değişim olmuştu. Büyük bir. sevinci bastırmaya çalışır gibiydi. Gözleri ışıl ışıl parlıyor, bir gülme krizine kapılmamak için kendini zorlukla tutuyordu.
"Olur şey değil doğrusu!" dedi sonunda. "Kimin aklına gelirdi ki? Görüntü nasıl da aldatıcı olabiliyor, öyle değil mi? Öyle masum görünüyordu ki! Kendi yargılarımıza güvenmememiz gerektiğinin en güzel örneği bu, değil mi Lestrade?"
"Evet, bazılarımız kendine çok fazla güveniyor Bay Holmes," dedi Lestrade. Adamın küstahlığı insanı çıldırta-bilirdi ama katlanmaktan başka çaremiz yoktu.
"Genç adamımızın, şapkasını askıdan almak için sağ başparmağını duvara bastırmış olması ne ilahi bir şans! Aslında düşünürseniz çok doğal bir hareket tabii." Holmes dıştan sakin görünüyordu ama konuşurken bütün vücudu, bastırılmış bir heyecan altında kıvranıyor gibiydi.
"Bu arada söyler misin Lestrade, bu çarpıcı keşfi kim yaptı?"
"Kâhya Bayan Lexington. Gece memuruna haber vermiş."
"Peki memur nerede bulunuyordu?"
"Hiçbir şeye dokunulmasındiye suçun işlendiği yatak odasında nöbet tutuyordu."
"Polis bu izi dün neden bulamadı peki?"
"E, haklı olarak salonda bu kadar ayrıntılı bir inceleme yapmaya gerek görmediğimiz için. Sizin de gördüğünüz gibi o kadar da önemli bir yer değil aslında."
"Hayır, elbette değil. Bu izin dün de burada olduğuna hiç şüphe yok herhalde."
Lestrade, Holmes'a, aklınr kaçırmış birine bakar gibi baktı. İtiraf etmeliyim ki, hem neşeli tavrı hem de bu tuhaf
50
gözlemleri beni de oldukça şaşırtmıştı.
"McFarlane'in, kendi aleyhine deliller yaratmak için gecenin bir yarısı kodesten çıkıp buraya geldiğini düşünmüyorsunuz ya?" dedi Lestrade. "Bunun McFarlane'in parmak izi olduğunu anlamak için uzman olmaya gerek yok."
"Haklısın, kesinlikle onun parmak izi."
"Bu kadarı yeter," dedi Lestrade. "Ben pratik bir adamım Bay Holmes. Kanıtları bulur bulmaz bir sonuca varırım. Eğer söylemek istediğiniz bir şey olursa ben oturma odasında raporumu yazıyor olacağım."
Holmes biraz toparlanır gibi oldu ama yüzünde hâlâ muzip pırıltılar görebiliyordum.
"Vay canına, bu gerçekten üzücü bir gelişme, öyle değil mi Watson?" dedi. "Ama yine de müşterimiz için umut verici bazı noktalar olduğunu söyleyebiliriz."
"Bunu duyduğuma çok sevindim," dedim samimiyetle. "İşinin bittiğinden endişelenmeye başlamıştım."
"Ben olsam o kadar ileri gitmezdim sevgili Watson. Dostumuzun bu kadar önem verdiği bu delilde çok ciddi bir eksiklik bulunuyor."
"Gerçekten mi Holmes! Nedir peki?"
"Sadece şu: dün holü incelediğimde izin duvarda olmadığını biliyor olmam. Haydi Watson, gel de birlikte güneş altında biraz dolaşalım."
Şaşkın ama bir umut ışığının doğduğunu hissetmekten memnun halde dostuma bahçedeki gezintisinde eşlik ettim. Holmes evin her bir yüzünde durarak her birini dikkatle inceledi. Adından içeri girerek bütün binayı bodrumdan tavan arasına kadar dolaştı. Odaların çoğu boştu ama Holmes her birini dikkatle incelemeye devam etti. Nihayet en üst katta, üç boş odanın bulunduğu bir koridora girdiğinde yüzüne yine aynı sevinç ifadesi yerleşti.
"Bu vakada gerçekten benzersiz bazı noktalar var Watson," dedi. "Sanırım düşüncelerimizi dostumuz Lestra-
51
de'e de açmanın zamanı geldi. Önce sevinen o olmuştu ama eğer bu problemi doğru çözmüşsem biz de onun karşısında biraz eğlenebiliriz. Evet, evet, sanırım meseleye nasıl yaklaşmamız gerektiğini buldum."
Scotland Yard müfettişi, Holmes içeri girdiğinde hâlâ yazmakla meşguldü.
"Anladığım kadarıyla vakayla ilgili raporunu yazıyorsun," dedi.

ilhanx

"Evet öyle."
"Sence de bunun için biraz erken değil mi? Delillerinizin yeterli olmadığını düşünmekten kendimi alamıyorum."
Lestrade, sözlerini göz ardı etmeyecek kadar iyi tanıyordu dostumu. Kalemini bırakarak merakla yüzüne baktı.
"Ne demek istiyorsunuz Bay Holmes?"
"Henüz ilgilenmediğiniz bir tanığın daha olduğunu söylemeye çalışıyorum."
"Onu getirebilir misiniz?"
"Sanırım yapabilirim."
"Getirin öyleyse."
"Elimden geleni yaparım. Yanınızda kaç memur var?"
"Binanın içinde üç memurum var."
"Mükemmel!" dedi Holmes. "Acaba hepsinin de iri-yarı, yapılı ve gür sesli adamlar olup olmadıklarını sormamda sakınca var mı?"
"Öyle olduklarına emin olabilirsiniz. Ama sesleriyle ne işiniz olduğunu anlamış değilim."
"Sanırım çok geçmeden hem bunu, hem de başka birkaç noktayı da aydınlatmış olacağız," dedi Holmes. "Adamlarınızı çağırırsanız hemen başlayabiliriz."
Beş dakikaya kalmadan üç polis memuru salona geldi.
"Bahçıvan kulübesinde bol miktarda saman bulabilirsiniz," dedi Holmes. "Lütfen buraya iki balya getirebilir misiniz? Sanırım ihtiyacımız olan tanığı bulmamızda çok yardımcı olacak. Çok teşekkür ederim. Herhalde yanında kibrit

vardır Watson. Şimdi Bay Lestrade, hepinizin benimle birlikte üst kata gelmenizi rica ediyorum."
Daha önce de dediğim gibi, üst katta, üç odanın bulunduğu geniş bir koridor bulunuyordu. Koridorun bir ucunda, Sherlock Holmes'un yanında dizilmiş bekliyorduk. Memurlar sırıtıyor, Lestrade ise şaşkınlık, beklenti ve alay yüklü bakışlarla dostuma bakıyordu. Holmes, bir numara yapmaya hazırlanan bir sihirbaz edasıyla önümüzde durdu.
"Memurlarınızdan birinden bir kova su getirmesini rica edebilir miyiz? Samanları duvarlardan uzak bir şekilde yere bırakın. Lvet, sanırım şimdi başlayabiliriz."
Lestrade'in yüzü öfkeden kızarmaya başlamıştı.
"Bizimle oyun oynayıp oynamadığınızı merak etmeye başladım Bay Holmes," dedi sonunda. "Eğer bildiğiniz bir şey varsa, bu numaralara gerek kalmadan hemen şimdi söyleyebilirsiniz."
"İnanın bana sevgili Lestrade, yaptığım her şeyin mükemmel bir nedeni var. Birkaç saat önce talih sizden yanayken bunun tadını çıkarmıştınız; şimdi izin verin de biraz da ben gösteriş yapayım. Watson, pencereyi açıp, samanın bir ucunu kibritle yakabilir misin?"
Dediğini yapınca içeri giren havayla birlikte, çıtırdayıp yanmaya başlayan samanlardan gri bir duman yükselip koridora yayıldı.
"Bakalım tanığımızı bulabilecek miyiz Lestrade. Şimdi herkes "Yangın var!" diye bağırabilir mi? Hep birlikte: bir, iki, üç..."
"Yangın var!" diye bağırmaya başladık hepimiz.
"Teşekkür ederim. Yine alabilir miyim?"
"Yangın var!"
"Son bir kez daha beyler, hep birlikte."
"Yangın var!" Sesimiz bütün Norvvood'da yankılanmış olmalıydı.
Bağırışlarımızın yankısı neredeyse yeni sönmüştü ki

inanılmaz bir şey oldu; duvar gibi görünen koridorun sonunda aniden bir kapı açıldı ve ufak tefek, yaşlı bir adam, yuvasından çıkan bir tavşan gibi ortaya fırladı.
"Mükemmel!" dedi Holmes, sakince. "Watson, samanlara bir kova su dök. Teşekkür ederim! Lestrade, sizi kayıp görgü tanığıyla tanıştırmama izin verin; Bay Jonas Oldacre."
Müfettiş, şaşkınlıktan boş boş bakıyordu yeni gelene. O ise koridorun parlak ışığında bir bize, bir ateşe bakıyordu. Korkunç bir yüzü vardı - kurnaz, kötü niyetli, fıldır fıldır dönen gri gözler ve beyaz kirpikler.
"Bu da ne demek oluyor böyle?" dedi Lestrade sonunda. "Bunca zamandır ne yapıyordunuz?"
Oldacre yüzü kıpkırmızı olmuş müfettişin öfkeli bakışlarından kurtulmak için zorlama bir kahkaha attı.
"Kimseye zararım dokunmadı benim."
"Zararın dokunmadı mı? Masum bir adamın asılması için elinden geleni yaptın. Bu beyefendi olmasaydı bunu ba-şarmamış olacağından pek o kadar da emin değilim."
Bunun üzerine hastalıklı yaratık ağlayıp sızlanmaya başladı.

ilhanx

"Eminim doğrudur efendim, ama sadece şaka yapmak istemiştim."
"Ah! şaka öyle mi? Emin ol fazla eğlenemeyeceksin. Onu aşağı götürün ve ben gelene kadar da oturma odasında tutun. Bay Holmes," diye devam etti, herkes gidince, "memurların önünde konuşmak istemedim ama Dr. Watson' dan çekinmeden söyleyebilirim ki bu, şimdiye kadarki en parlak başarınız - benim için hâlâ gizemini koruyor olsa da. Masum bir adamın hayatını kurtardınız ve Emniyet Kuvvetlerindeki ünümü ayaklar altına alabilecek büyük bir skandali önlediniz."
Holmes gülümseyerek Lestrade'in omzuna vurdu.
"Ününüzü kaybetmek şöyle dursun sevgili bayım,

ününüze ün katacağınıza emin olabilirsiniz. Yazdığınız raporda birkaç değişiklik yaparsanız Müfettiş Lestrade'ı aldatmanın ne kadar zor olduğunu anlarlar."
"Yani siz isminizin karışmasını istemiyor musunuz?"
"Kesinlikle istemiyorum. Sonucun kendisi benim için yeterli bir ödül. Belki bir gün, bu kandırmacayı anlatması için hevesli tarihçime izin verirsem gerekli övgüyü alırım - ne dersin Watson? Neyse, haydi şimdi gidip şu farenin saklandığı yere bir bakalım."
Koridorun ucunda iki metrelik bir bölme yapılmış ve oraya açılan kapı da ustalıkla gizlenmişti. Odacık, saçağa açılmış küçük delikler vasıtasıyla dışarıdan aydınlatılıyordu. İçeride bir iki parça eşya, yiyecek, su ve bir dizi defter ve evrak vardı.
"İnşaatçı olmanın yararı," dedi Holmes, dışarı çıktığımızda. "Kimseden yardım almadan kendi küçük sığınağını yapıvermiş işte. Tabii vakit kaybetmeden ellerinize teslim edeceğim şu değerli kâhyasını saymazsak Lestrade."
"Tavsiyenize uyacağım. Peki ama burayı nasıl ortaya çıkardınız Bay Holmes?"
"Adamın evde bir yerlerde saklanmış olduğuna önceden karar vermiştim zaten. Evi dolaşıp da koridorlardan birinin, diğerinden iki metre daha kısa olduğunu görünce nerede saklandığını bulmak zor olmadı. Bir yangın alarmına kayıtsız kalacak kadar sağlam sinirlere sahip olamayacağını düşündüm. Tabii onu kendimiz de içeri girip çıkarabilirdik ama kendi kendine ortaya çıkması daha eğlenceli olurdu. Kaldı ki, sabahki alaycı davranışın intikamını da almak istiyordum Lestrade."
"Şey, gerçekten de ödeşmiş olduk. Peki, adamın evde saklandığını nasıl anladınız?"
"Parmak izinden Lestrade. Siz ikiniz bunun işin sonu anlamına geldiğini söylemiştiniz ve bu, farklı bir açıdan da olsa doğruydu. Ben o parmak izinin dün orada olmadığını

biliyordum. Bildiğiniz gibi ayrıntılara çok önem veririm ve dün holü dikkatle incelerken duvarda herhangi bir iz bulunmadığına emindim. Oraya gece koyulmuş olmalıydı."
"Peki ama nasıl?"
"Çok basit. Kâğıt paketleri mühürlenirken Jonas Old-acre, McFarlane'in, parmağıyla yumuşak balmumuna bastırmasını sağladı. Bu o kadar çabuk ve doğal gerçekleşmiştir ki genç adamın bile hatırladığına şüpheliyim. Büyük ihtimalle o kadar doğal bir süreçti ki Oldacre'ın kendisi de bu izden ilk başta ne şekilde yararlanabileceğinin farkına varmadı. İninde saklanırken olayları düşünmek için bol bol vakti olunca, bu parmak izini kullanarak McFarlane aleyhine nasıl kuvvetli bir delil yaratabileceğini anlamış olmalı. Bundan sonra mühürden balmumu bir kalıp çıkarıp iğneyle deldiği parmağından gelen biraz kanla ıslatmak ve gece yarısında da izi duvara çıkarmak zor değildi. Kendisi de yapmış olabilir, kâhyasının yardımıyla da. Eğer saklanma yerine getirdiği belgeleri incelerseniz üstünde bu parmak izinin bulunduğu mührü göreceğinize bahse girerim."
"Harika!" dedi Lestrade. "Harika! Her şey o kadar açık ki! Peki bu hilenin gerçek amacı nedir Bay Holmes?"
Müfettişin biraz önceki kendinden emin tavırlarının, birdenbire öğretmenine sorular soran küçük bir çocuk edasına dönüşmesini izlemek çok eğlenceliydi.
"Bunu da açıklamanın zor olduğunu sanmıyorum. Aşağıda bizi bekleyen beyefendi, intikam ateşiyle yanan kötü niyetli bir adam. Zamanında McFarlane'in annesi tarafından reddedildiğini biliyor muydunuz? Bilemezsiniz tabii! Norwood'dan önce Blackheath'e gitmeniz gerektiğini söylemiştim. Bu yara o şeytani, hastalıklı beynini hayatı boyunca kemirmiş ve hep bir intikam fırsatını kollamış olmalı. Son birkaç yıldır işleri pek yolunda gitmemiş ve zor duruma düşmüştü ve borçlularını atlatmak için Bay Cornelius adında birine - ki bunun da aslında farklı isim altında yine kendisi

olduğunu tahmin ediyorum - yüklü ödemeler yapmış. Bu ödemelerin izini sürmedim ama Oldacre'ın ara sıra farklı bir kişiliğe bürünerek gittiği bir bankaya yatırıldığına hiç şüphem yok. İsmini hepten değiştirip bu parayı çekerek ortadan kaybolmayı ve hayata "başka bir yerde yeniden başlamayı planlıyor olmalıydı."
"Evet bu oldukça muhtemel görünüyor."

ilhanx

"Ortadan kaybolarak hem alacaklılarının takibinden kurtulacak, hem de oğlu tarafından öldürülmüş izlenimini verebilirse eski sevgilisinden de öcünü alabilecekti. Bu hainlik konusunda bir başyapıttı, ve adam bu planı büyük bir başarıyla yürüttü. Cinayet için açık bir neden oluşturabilecek vasiyetname, ziyaretinin genç adamın ailesi tarafından bilinmemesini istemesi, bastonu vermemesi, kan, kerestelikteki hayvan kalıntıları ve düğmeler, hepsi de son derece ustaca bir planın parçalarıydı. Birkaç saat öncesine kadar kurtuluşun mümkün olmadığını düşündüğüm bir ağ kurmuştu. Ama onda sanatçıların o üstün sezgisi, nerede duracağını bilme yetisi yoktu. Zaten mükemmel olan bir planı daha da iyileştirmek, talihsiz kurbanının boynundaki ilmeği daha da sıkmak istiyordu, ama gördüğünüz gibi sonunda her şeyi berbat etti. Haydi aşağı inelim Lestrade. Ona soracağım birkaç sorum var."
Şeytani yaratık, kendi salonunda, yanındaki polislerin arasında oturuyordu.
"Şaka yapmak istemiştim sevgili beyefendi - şakadan başka bir şey değil," diye sızlanıyordu durmadan. "Emin olun bayım, sadece ortadan kaybolduğumda neler olacağını merak etmiştim. Herhalde zavallı genç Bay McFarlane'e zarar vermek isteyeceğimi düşünmüyorsunuz, değil mi?"
"Buna jüri karar verecek," dedi Lestrade. "Sizi cinayete teşebbüsten olmasa da komplo kurma suçundan yargılayabiliriz."
"Bu durumda alacaklılarınızın, Bay Cornelius'un he-
57
sabına el koyacaklarına emin olabilirsiniz," dedi Holmes.
Küçük adam irkilerek şeytani gözlerini dostuma çevirdi.
"Size teşekkür etmemi gerektiren bir çok şey yaptınız," dedi. "Belki bir gün borçlarımı öderim."
Holmes keyifle gülümsedi.
"Sanırım önümüzdeki birkaç yıl epey meşgul olacaksınız," dedi. "Bu arada, keresteliğe eski pantolonlarınızdan başka ne koydunuz acaba? Ölü bir köpek ya da tavşan gibi bir şey mi? Söylemeyecek misiniz? Bakın hele, ne kadar da kaba bir davranış! Sanırım birkaç tavşan, kan ve yanan kalıntılar için yeterliydi. Bundan bir hikâye yazacak olursan Watson, tavşanlara teşekkür etmeye unutma, olur mu?"
-m-
DANS EDEN ADAMLAR
Holmes hiç konuşmadan saatlerce kimya köşesinde kötü kokulu bir malzemeyle uğraşıp durmuştu. Başı göğsüne düşmüş, ince ve uzun gövdesiyle yaptığı işe kaptırmıştı kendini. Bu haliyle, soluk gri tüyleri ve ibiği olan tuhaf bir kuşa benziyordu.
"Watson," diye konuştu birden, "demek Güney Afrika hisselerine yatırım yapmaya niyetin yok ha, öyle mi?"
Hayretle irkildim. Holmes'un garip yeteneklerine alışkın olmama rağmen, kimselere açmadığım bu düşüncelerimi okuyabilmiş olması inanılmazdı.
"Bunu nereden anladın?" diye sordum.
Elinde buharları tüten bir tüple taburesinde döndüğünde derinlere dalmış gözlerinde neşeli bir pırıltı gördüm.
"Bunu hiç beklemiyordun değil mi Watson?" dedi.
"Hem de hiç."
"Ama şimdi sana bununla ilgili bir kâğıt imzalatmam gerekir."
58
59
"Nedenmiş?"
"Çünkü beş dakikaya kalmadan, son derece basitmiş diyeceksin."
"Böyle bir şey söylemeyeceğime eminim."
"Görüyorsun ya sevgili Watson," dedi ve elindeki tüpü bırakarak sınıfa hitap eden bir profesör edasıyla konuşmaya başladı; "her biri diğerini takip eden ve her biri kendi içinde son derece basit olan bir dizi akıl yürütmede bulunmak aslında hiç de zor değil. Tabii eğer sonunda, ortadaki süreci atlayıp insanlara sadece başlangıç ve bitiş noktalarını anlatırsan gereksiz yere abartılı bir tepkiyle karşılaşman da doğaldır. Bu durumda sol işaret parmağınla baş parmağın arasındaki aralığa bakıp, birikimlerini altın madenlerine yatırım için kullanmamaya karar vermiş olduğunu anlamamak çok zor olur."
"Ben hâlâ bir bağlantı göremiyorum."
"Elbette göremiyorsun, ama hemen şimdi yakın bir bağlantı göstereceğim. Öncelikle bu basit zincirin kayıp halkalarını anlatayım: 1. Dün gece kulüpten eve döndüğünde sol işaret parmağınla baş parmağın arasında tebeşir izi vardı. 2. Bilardo oynarken sopayı düzgün tutabilmek için tebeşiri tam oraya sürersin. 3. Thurston'dan başka kimseyle bilardo oynamazsın. 4. Dört hafta önce, Thurston'ın Güney Afrika' daki madenlerin hisselerine sahip olduğunu ve bunu seninle de paylaşmak istediğini söylemiştin. 5. Çek karnen çekmecemde kilitli ve benden anahtarı istemedin. 6. Demek ki paranı yatırmak istemiyorsun."

ilhanx

"Son derece basitmiş!" diye atıldım.
"Kesinlikle!" dedi, biraz da imayla. "Bir kez açıklandıktan sonra her sorun sana çocuk oyuncağı gibi geliyor. Ama bir de şu açıklanmayan sorunu dinle. Bakalım bundan ne çıkaracaksın dostum Watson." Masaya bir kâğıt fırlattı ve kimyasal analizlerine geri döndü.
Kâğıdın üzerindeki garip şekillere şaşkın şaşkın baktım.

"Bu bir çocuğun çizimlerinden başka bir şey olamaz Holmes," diye atıldım.
"Bu senin fikrin!"
"Başka ne olabilir ki?"
"Bunu, Norfolk'taki Riding Thorpe Malikânesi'nden Bay Hilton Cubitt de çok merak ediyor. Bu küçük mesele ilk postayla ulaştı buraya ve beyefendi de sonraki trenle gelecekmiş. İşte kapı da çalıyor Watson. Bu gelen kendisiyse hiç şaşırmam."
Merdivenlerde ağır ayak sesleri duyuldu ve biraz sonra da içeri uzun boylu, iri yapılı, yüzü tıraşlı bir beyefendi girdi. Parlak gözleri ve kırmızı yanakları, Baker Sokağı'nın sisli havasından uzaklarda bir yaşam sürdüğünü gösteriyordu. İçeri girerken yanında güçlü ve ferah doğu sahillerinin havasını da getirmiş gibiydi. Tokalaştıktan sonra tam oturuyordu ki gözü o garip çizimlerin olduğu kâğıda ilişti.
"Ee Bay Holmes, bunlardan ne çıkardınız?" diye sordu. "Bana esrarlı meselelerden hoşlandığınızı söylemişlerdi. Bence bundan daha esrarlısını bulamazsınız. İncelemeye vaktiniz olsun diye gelmeden önce gönderdim."
"Evet gerçekten de son derece ilginç," dedi Holmes. "İlk bakışta bir çocuğun elinden çıkmış gibi görünüyor. Çizildikleri sayfa boyunca dans eden bir dizi garip adamdan oluşuyor. Peki böyle saçma bir şeye siz neden bu kadar önem gösteriyorsunuz?"
"Aslında göstermezdim Bay Holmes ama bunu karım gösteriyor. Onu ölesiye korkuttu. Bir şey söylemiyor ama gözlerindeki dehşeti görebiliyorum. Bu yüzden meseleyi enine boyuna bilmek istiyorum."
Holmes kağıdı havaya kaldırıp güneşe tuttu. Bir defterden koparılmış bir sayfaydı. Çizimler kurşun kalemle yapılmıştı ve şekiller şöyleydi:
f
Holmes çizimleri bir süre inceledikten sonra özenle katlayarak not defterinin arasına sıkıştırdı.
"Bu son derece ilginç ve sıra dışı bir vaka olacağa benzer," dedi. "Mektubunuzda birkaç ayrıntıdan bahsetmişsiniz Bay Hilton Cubitt, ama bir kez de dostum Dr. Watson için tekrar edebilirseniz çok sevinirim."
"Ben hikâye anlatmayı pek beceremem," dedi ziyaretçimiz, kocaman, güçlü ellerini sinirli bir şekilde kavuşturarak. "Eğer takıldığınız bir nokta olursa sormaya çekinmeyin. Hikâyeme geçen yıl evlendiğim zamandan başlayacağım; ama öncelikle şunu söylemek istiyorum ki zengin bir adam olmasam da ailem yaklaşık beş yüz yıldır Riding Thorpe'da yaşıyor ve Norfolk bölgesinde daha iyi tanınmış bir aile de yok gibidir. Geçen yıl, yıl dönümü kutlamaları için Londra' ya geldiğimde, ilçemizin baş pederi Parker orada konakladığı için Russell Square'deki bir pansiyonda oda ayarladım kendime. Orada Amerikalı genç bir bayan vardı - adı Patrick'ti, Elsie Patrick. Bir şekilde tanışıp arkadaş olduk ve bir aya kalmadan ona deliler gibi aşık olmuştum. Londra'da sessizce evlendik ve Norfolk'a da evli bir çift olarak döndük. İyi bir aileden gelen bir adamın, geçmişini ya da yakınlarını tanımadan bir bayanla evlenmesi size çılgınca gelebilir Bay Holmes, ama onu görmüş ve tanımış olsaydınız beni daha iyi anlardınız.
"Elsie bu konuda çok açıktı, evet, kesinlikle dürüsttü. İstersem, vazgeçme şansını bana vermeye çalıştı defalarca. 'Geçmişimde hoş olmayan bazı şeyler yaşadım,' dedi bana; 'Bütün bunları unutmak istiyorum. Geçmişim hakkında konuşmak bana acı veriyor. Beni alırsan Hilton, kişisel olarak kendinden hiçbir şekilde utanç duymayan bir kadın alacaksın; ama bu konuda sadece sözüme güvenmek zorunda kala-

cak, senin eşin olduğum zamandan önceki yaşantım hakkımda beni konuşturmaya çalışmayacağına dair bana söz vereceksin. Eğer bu şartlar sana ağır geliyorsa Norfolk'a dön ve beni de, içinde bulduğun yalnız yaşamımla baş başa bırak.' Bu sözleri evleneceğimiz günün arifesinde söylemişti. Her şartta onunla evlenmekten memnun olduğumu ve sözüme güvenebileceğini ifade ettim ve şimdiye kadar da hep sözümde durdum.
"Neyse, evleneli bir yıl oldu ve çok da mutlu olduğumuzu söyleyebilirim. Ne var ki bir ay önce, Haziran'in sonlarına doğru, ilk kez bazı sorunların işaretlerini görmeye başladım. Karım bir gün Amerika'dan bir mektup aldı. Mektubun üzerindeki Amerikan pulunu kendi gözlerimle gördüm. Beti benzi atmış halde mektubu okudu ve sonra şöminede yaktı. Daha sonra bu konudan hiç bahsetmedi. Ben de sözümde durarak hiçbir şey sormadım ama inanın bana, karım o andan itibaren rahat yüzü görmedi. Yüzünde her zaman bir korku ifadesi var - sanki hep kötü bir şeylerin olmasını bekliyormuş gibi bir bakış. Bana güvenip anlatsa daha iyi olacağını biliyorum. Onun en iyi dostu olduğumu anlamasını istiyorum, ama yine de

ilhanx

kendisi konuşana kadar hiçbir şey diyemem. İnanın bana, çok saygıdeğer bir kadın, Bay Holmes. Geçmiş yaşamında başına nasıl bir bela geldi bilmiyorum ama onun hatası olmadığına eminim. Ben basit bir Norfolk insanıyım, ama bütün İngiltere'de ailesinin onuruna benim kadar önem veren bir başka adam daha yoktur. Bunu karım da iyi biliyor ve evlenmeden önce de farkındaydı. Onuruma en ufak bir leke sürmeyeceğine eminim.
"Neyse, artık hikâyemin tuhaf bölümüne gelebilirim. Yaklaşık bir hafta önce - geçen hafta Salı günüydü - pencerelerin birinin pervazında şu kâğıtta gördüklerinize benzer küçük, tuhaf, dans eden adam şekilleri buldum. Tebeşirle çizilmişlerdi. Bunları seyis yamağının çizdiğini sandım ama çocuk hiçbir şey bilmediğine yemin etti. Neyse, gece yapıl-

mışlardı. Bu şekilleri sildim ve, ancak birkaç gün sonra söz ettim olanlardan karıma. Şaşırarak, onları çok ciddiye aldığını gördüm. Başka şekiller görecek olursam onları kendisine göstermemi istediğini söyledi ısrarla. Sonraki bir hafta boyunca başka işaret gelmedi; düne kadar. Bu kâğıdı dün sabah bahçedeki güneş saatinin altında buldum. Onu Elsie' ye gösterdim ve o anda kendinden geçerek yere kapaklandı. Rüyalar aleminde yaşayan bir kadın gibi, o andan beri hep yarı şaşkın ve korku dolu gözlerle dolaşıyor ve ben de böylece kâğıdı size göndermeye karar verdim Bay Holmes. Polise götüremezdim, buna gülüp geçeceklerinden eminim. Ama siz ne yapmam gerektiğini söyleyebilirsiniz. Zengin bir adam değilim, ama zavallı karımı tehdit eden bir şeyler varsa onu korumak için her şeyimi feda etmeye hazırım."
Halis bir insandı, karşımızda oturan bu köklü İngiliz beyefendisi. Samimi mavi gözleri ve geniş, sağlıklı yüzüyle, basit, doğrucu ve kibar bir adamdı. Karısına duyduğu sevgi ve güven yüzünden okunuyordu. Holmes adamın hikâyesini büyük bir dikkatle dinlemişti ve bitince de bir süre sessizce oturup düşündü.
"Bay Cubitt," dedi sonunda, "sizce de en iyisi eşinizle doğrudan konuşarak bu sırrını sizinle paylaşmasını istemek değil midir?"
Hilton Cubitt koca kafasını salladı.
"Söz sözdür Bay Holmes. Eğer Elsie anlatmak isteseydi anlatırdı. İstemiyorsa kendisini zorlayamam. Ama olanları bilmek benim de hakkım - ve öğreneceğim de."
"O halde sizin için elimden geleni yapacağım. İlk olarak şunu sormak istiyorum: çevrede hiç yabancı insanlara rastlandığını duydunuz mu?"
"Hayır."
"Yaşadığınız yerin oldukça sakin bir yöre olduğunu varsayıyorum. Yeni bir yüz olsa hemen duyulurdu."
"Evin hemen civarında görülse, evet. Ama uzaklarda
birkaç sulama arazimiz var. Sonra çiftçilerimiz kiracı da alıyor."
"Bu şekillerin bir anlamı olduğu açık. Eğer başlı başına bir anlamları varsa mesajı çözmemiz neredeyse imkânsız. Ama öte yandan şekillerin her birinin arasında sistematik bir bağlantı varsa çözebileceğimize hiç şüphem yok. Ne var ki, elimizdeki bu örnek yeteri kadar uzun olmadığı için şimdilik bir şey yapamam ve anlattığınız şeyler o kadar belirsiz ki bir araştırmanın başlatılması için gerekli temeli sağlamaya yetmiyor. Şu anda yapabileceğiniz en iyi şey Norfolk'a dönmek, olan biteni dikkatle takip etmek ve ortaya çıkacak başka dans eden adamların da tam kopyasını çıkarmak olacaktır. Pencere pervazına tebeşirle çizilenlerinin bir kopyasının olmaması büyük şanssızlık. Bu arada, sessiz sedasız, çevrede yabancıların görülüp görülmediğiyle ilgili bir araştırma yapmanızı da isteyeceğim. Taze kanıtlar bulursanız hemen bana gelin. Şu an için size verebileceğim en iyi tavsiye bunlardır Bay Hilton Cubitt. Acil gelişmeler olursa her zaman Norfolk'taki evinize gelip olanları yakından incelemeye de hazırım."
Bu konuşma sonrasındaki günlerde Sherlock Holmes'u çok düşünceli görmeye başladım. Ara sıra not defterinin arasındaki kâğıdı çıkarıp şekilleri dikkatle inceliyordu. İki üç hafta sonra, bir akşamüstü tam evden çıkıyordum ki beni çağırdı.
"Burada kalsan iyi olur Watson."
"Neden?"
"Çünkü bu sabah Hilton Cubitt'ten bir telgraf aldım. Bay Cubitt'i hatırlıyorsun değil mi? Hani şu dans eden adamlar. Biri yirmi geçe Liverpool Sokağı'nda olacakmış. Her an gelebilir. Telgrafından anladığım kadarıyla önemli bazı gelişmeler olmuş."
Çok geçmeden Norfolk'lu müşterimiz çıkageldi. Vakit kaybetmemek için istasyondan arabayla gelmişti. Yorgun

gözleri ve kırışmış alnıyla endişeli ve üzgün görünüyordu.
"Bu iş sinirlerimi bozmaya başladı Bay Holmes," dedi, yorgun halde bir koltuğa çöktükten sonra. "Sizinle ilgili planları olan, görünmeyen ve bilinmeyen insanların çevrenizde olduğunu bilmek yetmezmiş gibi,

ilhanx

karınızın günden güne eriyip bitişini izlemek de dayanılacak gibi değil. Karım, günbegün gözlerimin önünde ölüyor."
"Herhangi bir şey söylemedi mi daha?"
"Hayır Bay Holmes, söylemedi. Kızcağızın konuşmak istediği zamanlar oldu ama gerekli cesareti toplayamadı sanırım. Ona yardım etmeye çalıştıysam da galiba biraz beceriksizce davranarak korkuttum onu. Köklü ailem, bölgede sahip olduğumuz ün ve leke sürülmemiş onurumuz hakkında konuşmaya çalıştı ama bütün umutlarıma rağmen sonunda istediği noktaya gelemeden vazgeçti."
"Ama yanılmıyorsam siz kendiniz bir şeyler buldunuz."
"Epeyce Bay Holmes. İncelemeniz için yeni dans eden adamlar getirdim. Ama daha da önemlisi adamı gördüm."
"Kimi? Bunları çizen adamı mı?"
"Evet bu şekilleri çizerken gördüm onu. Ama her şeyi sırasıyla anlatayım. Size yaptığım ziyaretten sonra hemen ertesi sabah yeni dans eden adamlarla karşılaştım. Ön pencerelere bakan çimenliğin hemen yanındaki atölyenin ahşap kapısına tebeşirle çizilmişlerdi. Bunların bir kopyasını çıkardım, işte buyurun."
Bir kâğıdı açarak masaya yaydı. Şekiller şöyleydi:
sonra sabah yeni şekiller gördüm. Onların da kopyasını çıkardım."
"Mükemmel!" dedi Holmes. "Mükemmel! Lütfen devam edin."
"Kopyasını çıkardıktan sonra izleri sildim ama iki gün
Holmes ellerini ovuşturarak keyifle kıkırdadı.
"Malzemelerimiz gittikçe artıyor," dedi.
"Üç gün sonra bir kâğıda karalanıp güneş saatinin üstündeki bir taşın altına koyulmuş bir mesaj buldum. İşte o da burada. Gördüğünüz gibi karakterler öncekilerle aynı. Neyse, ondan sonra beklemeye karar verdim. Tabancamı çıkardım ve bahçeye bakan çalışma odamda beklemeye koyuldum. Sabah saat iki civarında pencereden, ay ışığıyla aydınlanmış bahçeyi izliyordum ki arkamda ayak sesleri duydum. Dönüp baktığımda geceliğiyle karımı gördüm. Yatağa gelmem için yalvardı ama ben bu saçma oyunları oynayanın kim olduğunu görmek istediğimi anlattım ona. Karım bunun aptalca bir eşek şakası olduğunu ve üzerinde durmaya değmeyeceğini söyledi.
" 'Eğer seni rahatsız ediyorsa Hilton, bundan kurtulmak için bir süreliğine uzaklara gidebiliriz.'
" 'Nasıl? Bir eşek şakası için evimizden mi ayrılalım yani?' dedim. 'Olacak şey değil, bütün kasaba arkamızdan güler.'
" 'Peki o zaman şimdi yatağa gel,' dedi, 'bunları sabah konuşuruz.'
"Birden, ay ışığında, zaten beyaz olan yüzünün daha da beyaz kesildiğini gördüm ve omzumdaki eli de kasılmıştı. Bahçedeki atölyenin gölgesinde bir şeyler hareket ediyordu. Karanlık bir siluetin köşeyi dönerek kapının önünde durduğunu gördüm. Tam silahıma sarılmış dışarı atılıyordum ki karım boynuma sarılarak kendinden beklenmeyen bir güçle bana engel oldu. Ondan kurtulmak için çabalamama rağmen

beni var gücüyle tutuyordu. Sonunda bu mengeneden sıyrılmayı başardım ama kapıyı açıp dışarı çıkana kadar o yaratık da gitmişti. İzini yine bırakmıştı tabii. Kapının üstünde, daha önce de iki kez ortaya çıkan dans eden adamları görebiliyordum. Her yere bakmama rağmen adamdan eser yoktu, işin ilginç yanı, hep etrafta olmaliydı çünkü sabah kapıya tekrar baktığımda önceden gördüğüm yerin altına yeni bazı şekiller daha çizmiş olduğunu fark ettim."
"Onun da kopyasını çıkardınız mı?"
"Evet, biraz kısa ama yine de çıkardım. İşte burada."
Bir kâğıt daha çıkardı. Yeni şekiller şöyleydi:
"Söyleyin bana," dedi Holmes - gözlerinden ne kadar heyecanlandığı anlaşılıyordu - "bu ilkinin devamı mıydı yoksa ayrı bir yazı gibi mi gözüküyordu?"
"Kapının diğer tarafındaydı."
"Mükemmel! İşin en önemli kısmı da bu. Şimdi umutlanmaya başladım işte. Pekâlâ Bay Hilton Cubitt, lütfen bu ilginç hikâyenize devam edin."
"Söyleyeceğim başka pek bir şey yok Bay Holmes. Yani gece o alçağı yakalamama engel olduğu için karıma ne kadar sinirlendiğimi saymazsak. Başıma bir şey gelmesinden korktuğunu söyledi. Ama ben bir an için bana değil de o adama zarar gelmesinden korktuğunu düşündüm, çünkü karımın bu adamın kim olduğunu bildiğinden ve bu garip işaretlerle ne anlatmak istediğinden şüphem yoktu. Ne var ki, karımın sesindeki ve gözlerindeki bir şey bütün şüphelerimi alıp götürdü Bay Holmes. Asıl düşündüğünün benim güvenliğim olduğuna eminim şimdi. İşte olanlar bu kadar ve şimdi ne yapmamı salık verdiğinizi bilmek istiyorum. Bana kalırsa, çalılıklara bir sürü adamımı yerleştirip o alçak gel-
diğinde dersini verdikten sonra sonsuza kadar huzura kavuşmak en iyisi olacak."

ilhanx

"Korkarım, öyle basit çarelere başvurulmayacak kadar hassas bir vaka bu," dedi Holmes. "Londra'da daha ne kadar kalabilirsiniz?"
"Bugün dönmem gerekiyor. Karımı bütün gece yalnız bırakmayı göze alamam. Sinirleri çok bozuk ve hemen geri gelmem için yalvardı."
"Sanırım haklısınız. Biraz bekleyebilseydiniz bir iki gün içinde birlikte de dönebilirdik. Neyse, bu kâğıtları burada bırakırsanız, çok geçmeden ziyaretinize gelip meseleyi açıklığa kavuşturabileceğimizi tahmin ediyorum."
Sherlock Holmes ziyaretçimiz gidene kadar sükunetini korudu ama onu çok iyi tanıdığım için ne kadar heyecanlı olduğunu görebiliyordum. Dostum, Hilton Cubitt, iriyarı gövdesiyle kapıdan çıkar çıkmaz masaya koştu, dans eden adamların olduğu bütün kâğıtları önüne dizdi ve kendince hararetli bir çalışmaya girişti. İki saat boyunca sayfalar dolusu şekiller ve harfler çizip durdu. Kendini o kadar kaptırmıştı ki varlığımı tamamıyla unuttuğundan eminim. Arada bir bir ilerleme kaydediyor, keyifle ıslık çalıp mırıldanıyordu; kafası karıştığındaysa kaşları çatılmış halde, boş gözlerle derin düşüncelere dalıyordu uzun bir süre boyunca. Sonunda bir zafer çığlığıyla sandalyeden fırladı ve ellerini ovuşturarak odada bir ileri bir geri yürümeye başladı. Uzun bir telgraf yazmaya koyuldu. "Eğer alacağım cevap umduğum gibi olursa koleksiyonuna güzel bir vaka daha ekleyebilirsin Watson," dedi. "Sanırım yarın Norfolk'a gidip derdiyle ilgili yeni haberler verebileceğiz dostumuza."
Açıkçası ben de merak etmeye başlamıştım ama Holmes'un, açıklamalarını istediği zaman, istediği şekilde yapmayı sevdiğini bildiğim için sessizce beklemeye karar verdim.
Ne var ki cevabın gelmesi gecikti ve sabırsızlıkla dolu
68
69
iki gün geçti ki, Holmes bu süre boyunca kapının her çalışına kulak kabarttı. İkinci günün akşamı Hilton Cubitt'ten bir mektup geldi. O sabah, güneş saatinin dibinde bulduğu uzun bir mesaj dışında her şey sakin geçmişti. Kopyasını çıkardığı şekiller aşağıdaki gibiydi:
Holmes bu tuhaf çizimleri birkaç dakika dikkatle inceledi ve sonunda şaşkınlık ve karamsarlık ifade eden bir homurtuyla ayağa fırladı. Yüzü endişeyle gerilmişti.
"Bu mesele fazla uzadı," dedi. "Bu gece Kuzey Wals-ham'a tren var mı?"
Tarifeye baktım. Sonuncuyu da kaçırmıştık.
"O halde sabah kahvaltımızı erkenden edip ilk trenle gideriz," dedi Holmes. "Acilen orada bulunmamız gerekiyor. Ah! İşte beklediğimiz telgraf da geldi. Bir dakika Bayan Hudson; bir cevap gelebilir. Hayır, tam beklediğim gibi. Bu mesaj, hiç vakit kaybetmeden Hilton Cubitt'e ne durumda olduğunu bildirmemizin ne kadar önemli olduğunu daha da vurguluyor. Norfolk'lu basit beyefendi benzersiz ve tehlikeli bir tuzağa düşmüş durumda."
Gerçekten de öyle olduğu ortaya çıkacaktı. Başlangıçta gözüme çocukça ve anlaşılmaz görünen bu hikâyenin karanlık sonuna geldiğimde, içimde yeniden hissediyorum o korku ve karamsarlığı. Keşke okurlarıma daha mutlu bir son aktarabilmek elimde olsaydı, ama ne yazık ki gerçekleri bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermek ve sonraki günlerde Riding Thorpe Malikânesi'ni bütün İngiltere'nin diline düşüren bu garip olaylar zincirini anlatmak gerekiyor.
70
North Walsham'a daha yeni ayak basmış, gideceğimiz yerden bahsetmeye başlamıştık ki peron görevlisi koşarak yanımıza gelip "Londra'dan gelen dedektifler sizsiniz değil mi?" diye sordu.
Holmes'un yüzünde bir sıkıntı ifadesi belirdi.
"Bunu da nereden çıkardınız?"
"Çünkü Norwich'li Müfettiş Martin az önce geldi. Ama siz beklenen doktorlar da olabilirsiniz tabii. Kadın ölmemiş - yani en son haber aldığımda ölmemişti. Acele ederseniz onu hâlâ kurtarabilirsiniz - sonunda darağacını boylayacak olsa bile."
Holmes endişeyle kaşlarını çatmıştı.
"Evet, biz Riding Thorpe Malikânesi'ne gidiyoruz," dedi, "ama olanlardan haberimiz yok."
"Korkunç bir olay," dedi görevli. "Vurulmuşlar; hem Bay Hilton Cubitt hem de karısı. Kadın önce kocasını sonra kendisini vurmuş. Hizmetçiler böyle diyor. Adam ölmüş ve kadın da her an ölebilir. Tanrım, Norfolk ilçesinin en eski ailelerinden biri. En eski ve en onurlu."
Holmes hiçbir şey söylemeden hemen bir araba buldu ve yedi millik uzun yol boyunca ağzını bıçak açmadı. Onu nadiren böyle çaresiz görmüşümdür. Yolculuk boyunca huzursuzdu; sabah gazetelerini endişeyle inceledikten sonra en kötü korkularının gerçekleştiğini görerek derin bir hüzne kapılmıştı. Koltuğunda arkasına yaslanıp karanlık düşüncelere daldı. Aslında çevremizde ilgi çekici çok şey vardı çünkü geçmekte olduğumuz kırsal bölge İngiltere'nin her kasabası gibi benzersiz güzellikteydi. Seyrek olarak etrafa dağılmış birkaç küçük ev bölgenin nüfusunu yansıtırken, yemyeşil, düzlük arazide nereye

ilhanx

baksan gözüne çarpan kiliselerin sivri kuleleri Doğu Anglia'nın bütün görkemini ve refah seviyesini ortaya koyuyordu. Sonunda Norfolk sahilinin yeşil ucundan Alman Okyanusu'nun menekşe rengi kıyıları göründü. Sürücü, bir koruluktan yükselen kiremit ve ahşaptan iki çatıyı
71
kırbacıyla göstererek, "İşte, şurası Riding Thorpe Malikânesi," dedi.
Ön kapıya doğru ilerlerken, evin önündeki tenis çimlerinin hemen yanında duran siyah atölye kulübesini ve ayaklı güneş saatini gördüm. Ufak tefek, kıpır kıpır bir adam bir faytondan hızla atlayarak yanımıza geldi ve kendini Norfolk Emniyeti'nden Müfettiş Martin olarak tanıttı. Dostumun ismini duyduğunda hayretle irkildi.
"Ama bu nasıl olur Bay Holmes, suç daha bu sabah saat üçte işlendi. Siz bunu Londra'dan duyup benimle aynı zamanda gelmeyi nasıl başardınız?"
"Böyle bir şeyin olacağını tahmin etmiştim ve olacakları önleme umuduyla gelmiştim buraya."
"O halde bizim bilmediğimiz önemli kanıtlarınız olmalı, zira birbirlerine çok bağlı bir çift oldukları söyleniyor."
"Sadece dans eden adamlarla ilgili kanıtlarım var," dedi Holmes. "Meseleyi size sonra anlatırım. Bu arada bu trajediyi önlemek için çok geç kaldığımıza göre, adaletin yerini bulmasını sağlayacak bilgilerimi kullanmak için sabırsızlanıyorum. Soruşturmanıza beni de dahil ediyor musunuz, yoksa bağımsız hareket etmemi mi tercih edersiniz?"
"Birlikte hareket etmek benim için gurur kaynağı olur Bay Holmes," dedi müfettiş samimiyetle.
"O halde bütün kanıtları öğrenmek ve daha fazla vakit kaybetmeden olay yerini incelemek beni mutlu ederdi."
Müfettiş Martin, dostumun kendi yöntemleriyle çalışmasına izin verme akıllılığını göstererek sonuçları dikkatle not etmçkle yetindi. Bayan Hilton Cubitt'in odasından yeni çıkmış olan kır saçlı yaşlı doktor, kadının yaralarının ağır olduğunu ama şimdilik hayati bir tehlikenin bulunmadığını belirtti. Kurşun beyninin ön kısmından geçmişti ve kadın tekrar kendine gelene kadar büyük ihtimalle uzun bir süre geçecekti. Doktor, kadının, kendi tarafından mı başkası tarafından mı vurulmuş olduğuyla ilgili sorumuza cevap ve-
72
remeyeceğini belirterek, merminin çok yakından ateşlenmiş olduğunun kesin olduğunu söyledi. Odada tek bir tabanca bulunmuştu ve onun da iki mermisi ateşlenmişti. Bay Hilton Cubitt kalbinden vurulmuştu. Silah yerde tam aralarında bulunduğu için adamın karısını vurduktan sonra kendini vurmuş olması da kadının suçlu olması da eşit derecede mümkündü.
"Bay Cubitt yerinden oynatıldı mı?" diye sordu Holmes.
"Hanımefendi dışında hiçbir şeye dokunmadık. Yaralı halde yerde yatmasına izin veremezdik."
"Ne kadardır buradasınız doktor?"
"Saat dörtten beri."
"Başka kimse var mıydı?"
"Evet buradaki memur da buradaydı."
"Herhangi bir şeye dokundunuz mu?"
"Hayır."
"Çok doğru hareket etmişsiniz. Peki sizi kim Çağırdı?"
"Hizmetçi kız Saunders."
"Alarmı veren o muydu?"
"O ve aşçı Bayan King."
"Nerededirler şimdi?"
"Yanılmıyorsam mutfakta olacaklar."
"O halde onların hikâyelerini dinleyelim hemen."
Meşe döşemeli, yüksek pencereli eski salon, bir soruşturma mahkemesine dönüştürülmüştü. Holmes, ince yüzünde tarif edilmez ifadelerle eski koltuklardan birinde oturuyordu. Gözlerinde, hayatını kurtaramadığı müşterisinin intikamını almak için her şeyini ortaya koymaya hazır bir ifade okunuyordu. Enerjik Müfettiş Martin, yaşlı kasaba doktoru, ben ve asık suratlı bir polis memuruyla birlikte garip bir topluluk oluşturuyorduk.
İki kadın hikâyelerini açıkça anlattı. Bir patlama sesiyle uyanmışlar, hemen ardından da bir patlama sesi daha
73
duymuşlardı. Odaları yan yana olduğu için Bayan King hemen Saunders'a koşmuştu. Birlikte merdivenleri indiklerinde çalışma odasının kapısının açık olduğunu ve içeride bir mumun yandığını görmüşler. Efendileri odanın ortasında yerde yatıyordu. Ölmüş olduğu açıktı. Karısı ise başını duvara dayamış, pencerenin yanında yığılıp kalmıştı. Ağır yaralıydı ve yüzünün bir yanı kan içindeydi. Heyecanla nefes alıyor, fakat

ilhanx

hiçbir şey söyleyemeyecek durumdaydı. Pencere kapalıydı ve içeriden kilitlenmişti. Her iki kadın da bu noktada hemfikirdi. Hemen gidip doktor ve potis^ çağırmışlar, ardından da seyis ve yamağın yardımıyla yaralı-hanımefendiyi odasına taşımışlardı. Karı kocanın yataklarında yatmış oldukları açıktı. Hanımın üstünde geceliği, beyin üstündeyse pijamasının üzerine giymiş olduğu sabahlık vardı. Çalışma odasında hiçbir şeye dokunulmamıştı. Bildikleri kadarıyla karı koca arasında bir kez olsun bile tartışma yaşanmamıştı. Her zaman birbirlerine son derece bağlı bir çift olarak tanınırlardı.
Hizmetçilerin ifadeleri ana hatlarıyla böyleydi. Müfettiş Martin'in sorusu üzerine bütün kapıların içeriden kilitlenmiş olduğu, evden kimsenin kaçmış olamayacağını belirttiler. Holmes'un sorusu üzerine, üst kattaki odalarından çıktıkları anda keskin bir barut kokusu almış olduklarını hatırladılar. "Bu kanıtı dikkatinize sunuyorum," dedi Holmes meslektaşına. "Ve sanırım artık odayı ayrıntılı olarak incelemenin zamanı geldi."
Çalışma odası, üç duvarı kitaplarla kaplı, ortasında, dışarıdaki bahçeye bakan pencereye dönük duran bir yazı masasının bulunduğu küçükçe bir odaydı. İçeri girer girmez gözümüze çarpan şey, koca gövdesiyle odanın ortasında yatmakta olan talihsiz ev sahibi oldu. Dağınık kıyafetlerinden uykudan aceleyle kaldırılmış olduğu anlaşılıyordu. Kurşun önden ateşlenmiş ve kalbine girdikten sonra da içeride kalmıştı. Ölümü kesinlikle ani ve acısız olmuştu. Ne geceli-
ğinde ne de ellerinde barut izine rastlanmadı. Doktorun ifadesine göre hanımefendinin yüzünde bu lekelerden vardî ama ellerinde yoktu.
"Bu ikincinin olmamasının bir önemi yok; sadece var olması çok şey ifade edebilir," dedi Holmes. "İyi oturmayan bir kurşun söz konusu olduğunda barut geriye sıçrayabilir ama aksi takdirde hiç iz bırakmadan defalarca ateş edilebilir. Fikrimce Bay Cubitt'in cesedini artık kaldırabilirsiniz. Doktor, yanılmıyorsam bayanı yaralayan kurşunu çıkarmadınız, öyle değil mi?"
"Bunun için ciddi bir ameliyat gerekiyor. Ama silahın yuvasında dört kurşun daha var. İkisi ateşlenmiş ve iki yara açmış. Yani her kurşunun bir adresi var gibi görülüyor."
"Evet öyle görünüyor," dedi Holmes. "Peki pencerenin kenarına isabet eden kurşunu da açıklayabiliyor musunuz?"
Holmes aniden dönmüş, uzun, ince parmağıyla pencerenin altında, dibinden birkaç santimetre yukarıdaki deliği gösteriyordu.
"İnanılmaz bir şey!" diye atıldı müfettiş. "Nasıl oldu da o küçücük şeyi gördünüz?"
"Çünkü onu arıyordum."
"Mükemmel!" dedi doktor. "Çok haklısınız bayım. O zaman üçüncü bir kez de ateş edilmiş; demek ki üçüncü bir kişi mevcutmuş. Peki bu kimdi ve nasıl kaçabilmiş?"
"Çözmeye çalıştığımız mesele de bu," dedi Sherlock Holmes. "Hizmetçiler odalarından çıkar çıkmaz barut kokusu aldıklarını söylediklerinde bunun çok önemli bir kanıt olduğunu söylemiştim, hatırlıyor musunuz Müfettiş Martin?"
"Evet beyefendi, ama itiraf etmeliyim ki sizi anlayamamıştım."
"Bu, ateş edildiği sırada kapının da pencerenin de açık olduğunu getiriyordu akla. Aksi takdirde barut kokusu eve o kadar çabuk yayılamazdı. Öyle olması için odada hava akımı olması gerekirdi. Fakat şunu da söyleyebilirim ki her ikisi de
\<
74
75
sadece kısa bir an için açık durmuş."
"Bunu nereden biliyorsunuz?"
"Çünkü mum akmamış."
"Mükemmel!" diye bağırdı müfettiş. "Tek kelimeyle mükemmel!"
"Pencerenin bu talihsiz olay sırasında açık olduğundan emin olduktan sonra o açıklıkta durup ateş eden üçüncü bir kişinin olabileceğini düşündüm» Bu kişiye doğru ateşlenmiş bir kurşunun pervaza çarpması beklenebilir bir şeydir. Dikkatle baktım ve işte kurşun izi oradaydı."
"Peki ama pencerenin kapatılıp kilitlenmiş olmasını nasıl açıklıyorsunuz?"
"Kadının ilk hareketi içgüdüsel olarak pencereyi kapatıp kilitlemek olmuştur. Fakat, vay canına, bu da ne böyle?"
Çalışma masasının üstünde bir kadın çantası duruyordu - timsah derisi ve gümüşle işlenmiş bir kadın çantası. Holmes çantayı hemen açıp içindekileri boşalttı. Bir lastikle bir arada tutulan yirmi adet elli sterlinlik İngiltere Bankası banknotundan başka bir şey yoktu.
"Bunun iyi saklanması gerekiyor çünkü mahkemede delil olarak kullanılacak," dedi Holmes, çantayı içindekilerle birlikte müfettişe teslim ederken. "Şimdi artık ahşap pervaza bakıp odanın içinden atıldığı anlaşılan üçüncü kurşuna açıklık getirmenin zamanı geldi. Aşçı Bayan King'i bir kere daha görmek

ilhanx

istiyorum. Bayan King, büyük bir patlamayla uyandığınızı söylemiştiniz. Sizce bu, ikinciden daha mı gürültülü bir patlamaydı?"
"Aslında beni uykumdan uyandırdığı için bir şey söylemek zor. Ama bana epey gürültülü geldi."
"Peki aynı anda iki el ateş edilmiş olabilir mi sizce?"
"Emin olun, bu konuda hiçbir şey söyleyemem bayım."
"Ben de öyle düşünmüştüm. Müfettiş Martin, sanırım bu odanın bize öğretebileceği her şeyi gördük. Eğer benimle

gelirseniz, birlikte bahçenin sunacağı taze kanıtları da inceleyebiliriz."
Çalışma penceresinin altında uzanan çiçek tarhını görünce hepimiz hayrete düştük. Çiçekler ezilmişti ve yumuşak toprak ayak izleriyle doluydu. Garip bir şekilde uzun parmakları olan büyük erkek ayaklarının izleriydi. Holmes çimenlerin ve yaprakların arasında, yaralı bir kuşu arayan bir av köpeği gibi dolanıp durdu. Sonra memnun bir ifadeyle öne eğilip yerden küçük, pirinç bir silindir aldı.
"Tam tahmin ettiğim gibi," dedi, "tabancanın bir ejek-törü varmış, üçüncü kovan da burada. Müfettiş Martin, sanırım araştırmamız sona erdi."
Kasaba müfettişinin yüzü Holmes'un hızlı ve ustaca yürütülmüş araştırmasının karşısında hayret içindeydi. Başlarda konumu gereği biraz uzak kalmıştıysa da artık hayranlığına yenik düşmüş, Holmes'un gösterdiği her yere itiraz etmeden gitmeye hazırdı.
"Kimden şüpheleniyorsunuz?" diye sordu.
"Bu meseleye sonra gireceğim. Henüz size açıklayamadığım bir kaç nokta daha bulunuyor bu olayda. Bu kadar ilerlemişken yine kendi bildiğim gibi devam edeyim de sonra meseleyi bütün ayrıntılarıyla bir anda anlatayım size."
"Nasıl isterseniz Bay Holmes. Suçluyu enseleyelim de..."
"Esrarlı görünmek gibi bir niyetim yok, ama şu anda uzun ve karmaşık açıklamalara girişmem imkânsız. Bütün ipuçları elimde. Hanımefendi hiçbir zaman kendine gelemese bile dün gece olanları açıklayıp adaletin yerine getirilmesini sağlayabileceğiz. Öncelikle, bu çevrede 'Elrige's' adında bir han olup olmadığını öğrenmek istiyorum."
Hizmetçiler tekrar sorguya çekildi, ama kimse bu isimde bir yer duymuşa benzemiyordu. Olayı aydınlatan kişi seyis yamağı oldu, Doğu Ruston tarafında, birkaç mil ötede bu isimde bir çiftçinin yaşadığını hatırladı.

, I
"Issız bir yer midir bu çiftlik?"
"Kesinlikle bayım."
"Belki de gece burada olanlardan haberleri olmamıştır daha, ne dersin?"
"Haklı olabilirsiniz bayım."
Holmes bir süre düşündükten sonra yüzünde gizemli bir gülümseme belirdi.
"Bir at hazırla evlat," dedi. "Elrige Çiftliğine bir mesaj götürmeni istiyorum."
Cebinden dans eden adamları çıkardı ve hepsini önüne yayarak çalışma masasında bir süre uğraştı. Sonunda bir not hazırlayarak çocuğa verdi. Yamağa, bu notu sadece söz konusu kişiye ulaştırmasını ve kesinlikle sorulan hiçbir şeye cevap vermemesini tembih etti. Notun üstünde, Holmes'un okunaklı yazısına hiç benzemeyen düzensiz, kargacık burgacık harfler gördüm. Norfolk, Doğu Ruston'daki Elrige Çiftliği adresine, Bay Abe Slaney'ye gönderiliyordu.
"Bana kalırsa Müfettiş," diye söze girdi Holmes, "destek için bir telgraf yollamanız çok iyi olacak çünkü hesaplarım doğruysa hapse götürmeniz gereken çok tehlikeli bir mahkûmla karşı karşıyayız. Eminim ki notu götüren çocuk yolda telgrafınızı da gönderebilir. Varsa öğleden sonra trenle şehre dönelim Watson. Bitirmek istediğim bir kimyasal analizim var ve bu soruşturma da çok geçmeden çözüme kavuşmuş olacak."
Çocuk notla birlikte gittikten sonra Sherlock Holmes hizmetçilere bazı talimatlar verdi. Bayan Hilton Cubitt için bir ziyaretçi gelecek olursa, hanımefendinin durumu hakkında bilgi verilmeden onu hemen oturma odasına alacaklardı. Holmes bunları son derece ciddi bir şekilde, üzerine basarak söylemişti. Son olarak bizi oturma odasında topladı ve artık yapabileceğimiz bir şeyin kalmadığını, gelişmeleri beklerken zamanımızı en iyi şekilde değerlendirmeye çalışmamız gerektiğini söyledi. Doktor, hastalarına dönmüştü ve

Holmes'un yanında artık sadece müfettiş ve ben kalmıştık.
"Sanırım en azından bir saati ilginç ve yararlı bir şekilde geçirmemizi sağlayabilirim," dedi Holmes, sandalyesini masaya çekip dans eden adamların çizili olduğu kâğıtları masaya yayarak. "Watson, yoğun merakına rağmen bunca süredir sessizce beklediğin için sana teşekkür borçluyum. Size Müfettiş, bütün

ilhanx

bu olaylar garip, profesyonel bir inceleme gibi gelmiş olmalı. Neyse, öncelikle Bay Hilton Cubitt'le Baker Sokağı'ndaki görüşmelerimizden çıkan ilginç sonuçlardan bahsedeyim." Holmes, Bay Cubitt'le yapmış olduğumuz konuşmaları kısaca özetledikten sonra konuşmasına şöyle devam etti. "Burada yaşanan korkunç trajedinin habercileri oldukları bilinmese, şu anda önümde duran bu garip şekiller insana gülünç görünebilir. Her türlü gizli yazıya aşina olmama, hatta yüz altmış ayrı şifreyi analiz ettiğim naçizane bir denemem bulunmasına rağmen, bu yazının bana da tamamen yabancı geldiğini itiraf etmeliyim. Bu sistemi tasarlayan kişinin amacı, karakterlerin bir mesaj gizlediğinin anlaşılmaması ve sadece basit çocuk şekilleri olduğunun düşünülmesi olmalı.

"Fakat bir kez bu sembollerin harflere karşılık geldiğini anladıktan ve diğer bütün gizli yazı şekillerinde geçerli olan kuralları uyguladıktan sonra çözümün basit olduğu ortaya çıktı. Bana gösterilen ilk mesaj o kadar kısaydı ki sembolünün 'E'ye karşılık geldiğinden başka bir şey çıkaramazdım. Siz de bilirsiniz, 'E' alfabemizin en çok kullanan harfidir ve kısa bir cümlede bile en çok bulunması beklenecek kadar baskındır. İlk mesajdaki on beş harften dördü aynı olduğu için bu sembolü E olarak kabul etmek mantıklı görünüyordu. Bazı yerlerde elinde bayrak olan şekiller varken bazılarında yoktu ve bayrakların dağılımına bakarak cümleyi kelimelere böldükleri sonucunu çıkarmak mümkündü. Bunu bir hipotez olarak kabul edip bu şeklin E olduğunu varsaydım:

79

I

"Ama çalışmanın en zor kısmı yeni başlıyordu. E'den sonra alfabenin diğer harflerinin dağılımı çok düzenli değildir. Bir sayfalık herhangi bir yazıdaki bir düzen kısa bir cümlede geçerli olmayabilir. Kabaca; T, A, O, I, N, S, H, R, D ve L harflerin sıklık sıralaması sayılabilir ama T, A, O ve I birbirlerine çok yakın oldukları için anlamlı bir parça bulana kadar her bir kombinasyonu denemek sonu olmayan bir çalışma olurdu. Bu yüzden yeni materyaller beklemeye karar verdim. Bay Hilton Cubitt'le ikinci görüşmemizde bana iki kısa cümle ve arada bayrak olmadığı için tek bir kelime olduğunu tahmin ettiğim bir mesaj verdi. Semboller şöyleydi:

a XHX r

Şimdi elimdeki beş harflik kelimede ikinci ve dördüncü harfin E olduğunu kabul edebilirdim. Bunlar 'sever,' 'lever,' ya da 'never" olabilirdi. Bunlardan sonuncusunun, bir isteğe cevap olarak doğru olma ihtimali daha yüksekti ve şartlar da cevabın evin hanımı tarafından yazılmış olduğunu gösteriyordu. Bunu doğru kabul ettiğimizde, artık sembol-

1 Ç.N: (İng) Sever: kesmek, ayırmak; Lever: kaldıraç; Never:

asla

80

lerinin, sırayla N, V ve R harflerine karşılık geldiğini çıkarabilirdik.

"Bu noktada bile işimiz hiç kolay değildi tabii, ama aklıma gelen bir fikir sayesinde birkaç harf daha bulabildim. Bu mesajların, bayanın geçmiş yaşamında tanımış olduğu birinden geldiğini düşündüğümde, iki E arasında üç harfin bulunduğu bir kombinasyon 'ELSIE' ismine karşılık gelebileceğini fark ettim. Kâğıtları dikkatle incelediğimde böyle bir kombinasyonun, üç kez tekrarlanan bir mesajın sonunda yer aldığını gördüm. Mesajda Bayan Elsie'den bir şey istendiği kesindi. Böylece L, S ve I harflerini bulmuştum. Peki ama mesajın içeriği neydi? 'Elsie' den önce gelen kelimeler dört harften oluşuyordu ve son harfleri E'ydi. 'COME'2 olması gerektiğini düşündüm. Sonu E'yle biten diğer bütün dört harflik kelimeleri denedim ama hiçbiri vakamıza uymuyordu. Böylece C, O ve M'yi de bulmuştum ve ilk mesaja yeniden bakıp onu kelimelere ayıracak duruma gelmiştim. Bilinmeyen harflerin yerine çizgi koyduğumda şöyle bir ¦ sonuca ulaştım:

-M -ERE -t-E SL-NE

"İlk harf sadece ve sadece A olabilirdi. Bu kısa cümlede üç kez daha tekrarlandığı için önemli bir buluş oldu. Ayrıca ikinci kelimede de H olduğu belliydi. Böylece mesajın yeni hali şöyle olmuştu:

AM HERE A-E SLANE.

Bunun bir isim olduğunu düşünerek boşlukları doldurduğumda İse karşıma şu cümle çıkıyordu:

2 Ç.N: come: gel

81

AM HERE, ABE SLANEY3

Şimdi elimde yeteri kadar harf olduğu için ikinci mesaja rahatlıkla bakabilirdim. O da son haliyle şöyleydi:

A- ELRI-ES.

Burada boşluklara T ve G'yi yerleştirerek, at Elriges kelimelerini buldum ve sondaki ismin, mesajı yazan kişinin kaldığı bir ev ya da han olabileceğini düşündüm."

Müfettiş Martin ve ben dostumun bu ayrıntılı ve makul açıklamalarını son derece dikkatle dinlemiştik. Birçok nokta yavaş yavaş aydınlanıyordu.

ilhanx

"Peki sonra ne yaptınız bayım?" diye sordu müfettiş.
"Bu Abe Slaney'nin Amerikalı olduğundan emin olmak için her türlü nedenim vardı, çünkü Abe Amerikalılara özgü bir kısaltmaydı ve bütün bu mesele Amerika'dan gelen bir mektupla başlamıştı. Ayrıca işin içinde suçla ilgili bir sır olduğunu düşünmek için de birçok nedenim vardı: hanımefendinin, geçmişiyle ilgili ifadeleri ve bunları kocasıyla paylaşmaktan kaçınması hep bu yöne işaret ediyordu. Bunun üzerine kendisi de zaman zaman benim Londra'yla ilgili bilgilerimden yararlanmış olan, New York Polis Bürosu'ndan dostum Wilson Hargreave'e bir telgraf çekerek Abe Slaney isminin kendisine tanıdık gelip gelmediğini sordum. Şöyle bir cevap geldi: 'Chicago'nun en tehlikeli haydudu.' Bu cevabı aldığım akşam Hilton Cubitt de Slaney'den gelen son mesajı göndermişti. Artık bildiğim harfleri yerine koyduğumda şöyle bir sonuç çıkıyordu:
ELSIE -RE-ARE TO MEET THY GO-
3 Ç.N: buradayım; Abe Slaney

P ve D harflerini yerine koyarak, "Elsie, prepare to meet thy God"4 şeklinde mesajı tamamladığımda, alçak herifin ikna çalışmalarını bırakıp tehditlere başvurmaya başladığını anlamıştım. Ayrıca Chicago'lu haydutları iyi tanıdığım için sözlerini eyleme dönüştüreceğini tahmin edebiliyordum. Bunun üzerine dostum ve meslektaşım Dr. Watson'la hemen Norfolk'a geldik ama ne yazık ki geç kalmıştık."
"Bir vakada sizinle birlikte çalışmış olmak benim için büyük bir şanstı," dedi müfettiş samimi bir şekilde. "Fakat yine de sizinle açık konuşmam gerekiyor. Siz kimseye hesap vermek zorunda değilsiniz, ama ben her şeyi amirlerime açıklamakla yükümlüyüm. Eğer katil gerçekten de Elrige'de yaşayan bu Abe Slaney ise ve ben burada oyalanırken kaçmayı başarırsa başım büyük derde girecektir."
"O konuda rahat olabilirsiniz. Kaçmaya çalışmayacaktır."
"Bunu nereden biliyorsunuz?"
"Kaçmak suçunu itiraf etmekle aynı anlamı taşıyacaktır."
"O zaman gidip onu tutuklamamıza izin verin."
"Her an gelmesini bekliyorum şu anda."
"Peki ama neden gelsin ki?"
"Çünkü gelmesini istedim."
"Nasıl olur Bay Holmes? Sırf siz istediniz diye neden gelsin ki? Böyle bir istek şüphe uyandırıp kaçmasına neden olmaz mı?"
"Sanırım mesajda bunu belli etmemeyi başardım," dedi Sherlock Holmes. "Ayrıca yanılmıyorsam kendisi de geliyor zaten."
Dış kapıya doğru bir adam yaklaşıyordu. Uzun boylu, esmer, yakışıklı bir adamdı. Üstünde gri bir takım ve kafasında Panama şapkası vardı. Siyah sakalları, kocaman, kan-
4 Ç.N: Elsie, Tanrı'nın huzuruna çıkmaya hazır ol.

cali bir burnu ve elinde de bir bastonu vardı. Ev kendininmiş gibi bir edayla kapıya yaklaştı ve zili kuvvetle çaldı.
"Baylar, sanırım kapının arkasındaki yerimizi almamızın zamanı geldi," dedi Holmes. "Böyle bir adam söz konusu olunca her türlü önlemi almak gerekir. Siz kelepçeleri hazırlayın Müfettiş. Konuşma işini ben hallederim."
Bir dakika sessizce bekledik - insanın asla unutamayacağı cinsten bir dakika. Sonra kapı açıldı ve adam içeri girdi. Holmes hemen atılarak adamın başına silahı dayadı ve Martin de kelepçeleri takıverdi. Bütün bunlar o kadar hızlı ve ustaca yapılmıştı ki adam hiçbir şey yapamadan kıskıvrak yakalanmıştı. Öfke dolu kara gözleriyle bizi süzdü. Sonra da acı bir kahkaha patlattı.
".Baylar bu sefer beni yakaladınız galiba. Sert kayaya çarptım. Ama ben buraya Bayan Hilton Cubitt'in mektubuna cevaben gelmiştim. Onun da bu işin içinde olduğunu söylemeyin sakın? Bu tuzağı o hazırlatmış olamaz."
"Bayan Hilton Cubitt ağır yaralı olarak ölüm döşeğinde yatıyor."
Adam bütün evi kaplayan acı dolu bir çığlık attı.
"Siz delirmişsiniz!" diye bağırdı şiddetle. "Yaralanan kocasıydı, o değil. Kim küçük Elsie'ye dokunabilir ki? Onu tehdit etmiş olabilirim ama Tanrı şahidimdir, onun kılına bile dokunamam. Sözünüzü geri alın hemen! Bana yaralı olmadığını söyleyin!"
"Ölü kocasının yanında ağır yaralı halde bulundu."
Adam acı bir inlemeyle koltuğa yığıldı ve yüzünü ellerinin arasına aldı. Beş dakika "sessizce oturdu ve sonra yüzünü kaldırarak çaresizlik içinde konuşmaya başladı.

ilhanx

"Sizden saklayacak hiçbir şeyim yok baylar," dedi. "Ben adama ateş ettiysem o da bana ateş etti; cinayet kastım yoktu. Ama Elsie'ye zarar verdiğimi düşünüyorsanız beni tanımıyorsunuz demektir. İnanın bana, dünya üstünde kimse bir kadım benim kadar sevemez. O benim olmalıydı. Bana
84
yıllar önce söz vermişti. Aramıza giren bu İngiliz de kim oluyordu? Size söylüyorum, o benimdi, ben sadece hakkımı arıyordum."
"Ama nasıl biri olduğunuzu öğrenince sizden ayrıldı," dedi Holmes sertçe. "Sizden kurtulmak için Amerika'dan kaçtı ve İngiltere'de saygın bir beyefendiyle evlendi. Sizse onu rahatsız ettiniz ve takibe başladınız. Korktuğu ve nefret ettiği biriyle, yani sizinle kaçması için, sevdiği ve saygı duyduğu kocasını terk etmesini isteyerek hayatını kararttınız. Sonunda soylu bir adamın ölümüne sebep oldunuz ve karısını da intihara sürüklediniz. Meseledeki payınız bu Bay Abe Slaney ve bunun için kanun önünde hesap vereceksiniz."
"Eğer Elsie ölürse hiçbir şey umurumda olmaz," dedi Amerikalı. Bir elini açarak avucunun içindeki kırışmış nota baktı. "Bakın bayım," diye atıldı, gözlerinde şüphe pırıltı-sıyla, "beni korkutmaya çalışmıyorsunuz değil mi? Eğer bayan dediğiniz kadar kötüyse bu notu kim yazdı?" Notu masaya attı.
"Ben yazdım; sizi buraya getirmek için."
"Siz mi yazdınız? Birlik dışında dünya üzerinde hiç kimse bilmiyordu dans eden adamların sırrını. Siz nasıl yazdınız peki?"
"Birinin icat ettiğini bir diğeri keşfedebilir," dedi Holmes. "Sizi Norwich'e götürmek üzere bir araba yolda Bay Slaney. Ama onu beklerken sebep olduğunuz zararların hesabını vermek için zamanınız olacak. Bayan Hilton Cubitt'in, kocasının öldürmek konusunda bir numaralı zanlı olduğunu ve ben burada olup gerekli bilgileri toplama şansını elde edemesem hanımefendinin bu suçlamalardan kurtulamayacağını biliyor muydunuz? En azından bütün dünyaya, kendisinin doğrudan ya da dolaylı olarak bu trajik sonla bir ilgisi olmadığını açıklamak sizin borcunuz."
"Ben de bunu istiyorum zaten," dedi Amerikalı. "Kendim için en iyisinin, mutlak, çıplak gerçekleri anlatmak ola-
85
cağından en ufak bir kuşkum yok."
"Aleyhinize delile olarak kullanılacağını belirtmek zorundayım," diye atıldı müfettiş, İngiliz suç yasalarının bir temsilcisi olarak.
Slaney omuzlarını silkti.
"Şansımı denerim," dedi. "Öncelikle baylar, bu kadını çocukluğundan beri tanıdığımı söylemek istiyorum. Biz Chicago'da yedi kişilik bir çeteydik ve Elsie'nin babası da Birliğimizin patronuydu. Akıllı bir adamdı - yaşlı Patrick yani. Anahtarına sahip olmadan, bir çocuğun karalamalarına benzeteceğin bu yazıyı yaratan da oydu. Neyse, Elsie bazı işlerimizden haberdardı; ama sonunda yaptıklarımıza dayanamıyordu ve kendi namusuyla kazandığı biraz parası da vardı, onları yanına alıp Londra'ya kaçtı. İkimiz nişanlıydık ve belki başka bir işim olsaydı benimle evlenecekti de. Ama yaptıklarımızla en ufak bir alâkasının olmasını istemiyordu. Ancak bu İngiliz'le evlendikten sonra öğrenebildim nerede olduğunu. Ona yazdım ama cevap gelmedi. Sonunda ben de buraya geldim ve mektuplar işe yaramayınca onun okuyabileceği yerlere mesajlar bırakmaya başladım.
"Yaklaşık bir aydır buradayım. O çiftlikte alt katta bir oda kiralamıştım ve her gece, kimsenin haberi olmadan dışarı çıkabiliyordum. Elsie'yi ikna etmek için elimden geleni yaptım. Mesajları okuduğunu biliyordum çünkü bir keresinde o da altına bir mesaj yazmıştı. Sonra aksiliğim tuttu ve onu tehdit etmeye başladım. Bunun üzerine buralardan gitmem için yalvaran ve. kocası bir skandala bulaşırsa kalbinin çok kırılacağını belirten bir mektup yazdı bana. Eğer sonrasında kendisini rahat bırakmayı kabul edersem sabah üçte, kocası uyuduktan sonra evin ucundaki pencereden konuşabileceğini de yazmıştı. Neyse o gece pencerenin altında buluştuk ve gitmem için rüşvet olarak para teklif etti. Bu beni çılgına çevirdi. Kolundan tutup pencereden aşağı çekmeye Çalıştım. Ama tam o anda kocası, elinde tabancayla çıkageldi. Elsie yere
86
çökünce adamla yüz yüze geldik. Benim de yanımda silah vardı ve onu korkutmak ve beni bırakması için silahımı üzerine doğrulttum. Bana ateş etti ama ıskaladı. Ben de aşağı yukarı aynı anda tetiğe asıldım ve adam yere serildi. Bahçeden kaçmaya başlamıştım ve pencerenin arkamdan kapandığını duydum. Anlattıklarım tamamen gerçektir baylar, kelimesi kelimesine. Sonra o genç bana o notu getirene kadar hiçbir şeyden haberim yoktu. Ve gördüğünüz gibi kendi ayaklarımla kafesinize girdim."
Amerikalı konuşurken bir araba yaklaşmıştı. İçinde üniformalı iki polis oturuyordu. Müfettiş Martin ayağa kalkarak mahkumunun omzuna dokundu.
"Gitme zamanımız geldi."

ilhanx

"Onu görebilir miyim?"
"Hayır, hanımefendi kendinde değil. Bay Sherlock Holmes, bir gün yine böyle önemli bir mesele olursa birlikte çalışma fırsatına sahip olmayı umuyorum."
Durup pencereden arabanın gidişini izledik. Arkamı dönünce, gözüm, adamın masanın üstüne attığı kâğıt yığınına takıldı. Holmes'un, onu ayağına getirmek için yazmış olduğu nottu.
"Bakalım okuyabilecek misin Watson?" dedi gülümseyerek.
Yine dans eden adamlardan başka hiçbir şey yoktu.
"Anlattığım anahtarı kullanırsan," dedi Holmes, "basitçe, COME HERE AT ONCE'5a karşılık geldiğini görebilirsin. Hanımefendinin kendisinden başka kimseden gelebileceğini tahmin etmediği için bu teklifi reddetmeyeceğinden emindim. Ayrıca sevgili Watson, şimdiye kadar kötü amaçlı
5 Ç.N: Hemen buraya gel.

kullanılan dans eden adamları ilk kez iyi bir şey için kullandık. Neyse, sanırım notlarına sıra dışı bir şeyler verme sözümü de tutmuş oldum böylece. Trenimiz üç kırkta kalkıyor. Herhalde akşam yemeğine Baker Sokağı'nda oluruz."
Söylenecek son bir söz daha var. Amerikalı Abe Slaney, Norwich mahkemelerinde ölüm cezasına çarptırıldı, ama ilk ateş edenin Hilton Cubitt olması gibi hafifletici nedenler sayesinde cezası ömür boyu hapse çevrildi. Bayan Hilton Cubitt hakkında ise tek bildiğim tamamen iyileştiği, hâlâ dul olduğu ve hayatını fakirlere ve kocasının topraklarını idareye adadığıdır.

-IV-
BİSİKLETLİ TAKİP
Bay Sherlock Holmes, 1894'ten 1901 yılma kadar çok meşgul bir adamdı. Bu sekiz yıl boyunca kamuoyuna yansıyan aşağı yukarı bütün vakalarda kendisine başvurulduğunu söylersek yanılmış olmayız; ayrıca bu süre içinde, bazıları girift ve olağanüstü yüzlerce özel meselenin çözümünde de önemli bir rol üstlenmişti. Bitmek bilmeyen bu çalışma döneminde kaçınılmaz olarak bazı başarısızlıklarla karşılaştıysa da Holmes genel olarak olağanüstü başarılarıyla parıldadı. Bütün bu vakalarla ilgili ayrıntılı notlar tuttuğum ve birçoğunda kendim de bizzat bulunduğum için, okurlara sunmak üzere aralarından bir-seçim yapmanın hiç de kolay bir görev olmadığı tahmin edilebilir, ama başından beri sadık kaldığım prensiplerime dayanarak, suç açısından kor-kunçluklarıyla öne çıkan olayları bir yana bırakıp dahiyane ve çarpıcı yöntemlerle çözümlere kavuşturulan vakaları tercih edeceğim. Bu sebeple, Charlington'lu yalnız bisikletçi Bayan Violet Smith'le ilgili gerçekleri ve beklenmedik bir

trajediyle sonuçlanan araştırmamızı anlatmaya karar verdim okura. Gerçi şartlar dostumun ün kazanmasına neden olan yeteneklerini sergilemesine pek izin vermedi ama bu vakanın bazı özellikleri var ki, bütün hikâyelerim için aldığım notlarımın arasında öne çıkmasını sağlıyor.
1895 yılında tuttuğum notlara baktığımda Bayan Violet Smith'le ilk karşılaşmamızın 23 Nisan cumartesi gününde gerçekleştiğini görüyorum. Hatırladığım kadarıyla, Holmes o sıralar meşhur tütün milyoneri John Vincent Harden'in mahkemesiyle ilgili oldukça karmaşık bir meseleyle ilgilendiği için bu ziyareti pek hevesle karşılamamıştı. Kesinlik ve konsantrasyona her şeyden çok değer veren dostum, dikkatini elindeki vakadan başka noktalara çekecek her şeye isteksiz yaklaşırdı. Ama kabalık nedir bilmeyen Holmes gibi biri için, o akşam Baker Sokağı'na gelip yardımını ve tavsiyesini isteyen ve uzun boyu, zarafeti ve güzelliğiyle kraliçeleri andıran genç bir kadının hikâyesini dinlemeyi reddetmek imkânsızdı tabii. O sırada vaktinin olmadığını ileri sürmek boşunaydı çünkü genç bayan hikâyesini anlatmaya kararlı bir şekilde gelmiş ve hiçbir gücün bunu yapmasını engelleyemeyeceği ortadaydı. Holmes çaresiz bir ifade ve bezgin bir gülümsemeyle güzel davetsiz misafirimize oturmasını ve içini kemiren meseleyi anlatmaya başlamasını söyledi.
"Sorun en azından sağlığınızla ilgili olamaz," dedi, meraklı gözleriyle kadını süzerek, "sizin kadar şevkli bir bisikletçi enerji dolu olmalı."
Kadın şaşkınlıkla ayaklarına baktı ve ben de tabanın kenarlarında, pedalın sürtünmesinin neden olduğu aşınmayı fark ettim.
"Evet, bisiklete epey binerim Bay Holmes ve bugünkü ziyaretimin nedenlerinden biri de bu."
Dostum, kadının eldivensiz elini tuttu ve bir bilim adamının duygusuz ve heyecansız edasıyla onu dikkatle incelemeye başladı.

"Affedersiniz. Biliyorsunuz bu benim işim," dedi kadının elini bırakırken. "Neredeyse daktilo kullandığınızı düşünme hatasına düşecektim. Oysa müzik olduğu çok açık tabii. Kütleşmiş parmak uçlarını görüyor

ilhanx

musun Watson? Her iki meslekte de rastlanır, ama yüzdeki derin ifade..." -kadının yüzünü nazikçe ışığa çevirdi - "daktiloculardа rastlanan bir şey değildir. Bu bayan bir müzisyen."
"Evet Bay Holmes, müzik öğretmenliği yapıyorum."
"Şehir dışında sanırım. Yüzünüzün rengine bakılırsa."
"Evet bayım, Surrey sınırında, Farnham yakınlarında bir yer."
"Güzel bir muhit ve son derece ilginç insanlarla dolu. Hatırlıyor musun Watson, kalpazan Archie Stamford'u o civarda .yakalamıştık. Pekâlâ Bayan Violet, Surrey sınırında, Farnham yakınlarında başınıza neler geldi anlatın."
Genç bayan gayet açık ve ayrıntılı bir şekilde aşağıdaki hikâyeyi anlatmaya başladı:
"Babamı kaybettim Bay Holmes. Eski Imperial Tiyat-rosu'nda orkestra şefliği yapan James Smith'ti kendisi. Annem ve benim, Ralph Smith adında bir amcadan başka tek bir akrabamız bile yoktu - ki o da yirmi beş yıl önce Afrika'ya gitmişti ve kendisinden o zamandan beri haber alamamıştık. Babam ölünce kıt kanaat geçinir olmuştuk, ama bir gün, birinin, bizi bulmak için Times'a ilan vermiş olduğunu duyduk. Birilerinin bize bir servet bıraktığını düşünüp nasıl heyecanlandığımızı tahmin edebilirsiniz herhalde. Neyse, hiç vakit kaybetmeden, gazetede adı geçen avukata gittik ve orada, Güney Afrika'dan yeni gelmiş olan Bay Carruthers ve Bay Woodley adında iki beyle tanıştık. Amcamın arkadaşları olduklarını, kendisinin birkaç ay önce Johannesburg'da fakirlik içinde öldüğünü ve ölüm döşeğindeyken de onlardan, akrabalarını bulmalarını, bir ihtiyaçları olup olmadığını öğrenmelerini istemiş olduğunu söylediler. Ralph Amcanın, hayattayken bizi bir kez bile olsun arayıp sormamasına rağ-

men öldükten sonra bizlere ne olduğuyla ilgili bu kadar merak etmesi bize oldukça garip gelmişti, ama Bay Carruthers, amcamın, kardeşinin ölümünden yeni haberdar olduğunu ve dolayısıyla kendini bizden sorumlu hissettiğini söyledi."
"Özür dilerim," diye araya girdi Holmes. "Bu görüşme ne zaman oldu?"
"Geçen Aralık - dört ay önce."
"Lütfen devam edin."
"Bay Woodley denen adamdan hemen ilk görüşte nefret ettim. Saçlarını her iki yana yapıştırmış, kaba saba, tombul, kızıl bıyıklı genç biriydi ve gözlerini benden ayırmıyordu. Son derece itici olduğunu düşündüm - ve Cyril'in böyle birini tanımamı istemeyeceğinden de emindim."
"Ah, demek adı Cyril," dedi Holmes gülümseyerek.
Genç kadın kızararak gülmeye başladı.
"Evet, Bay Holmes. Cyril Morton. Kendisi elektrik mühendisidir ve yazın sonunda evlenmeyi planlıyoruz. Hay Allah, bu konuya nasıl geldim ki? Ne diyordum? Hah, evet, Bay Woodley tam anlamıyla itici bir insandı ama ondan çok daha yaşlı olan Bay Carruthers daha iyiydi. Esmer, soluk benizli, sessiz sakin bir adamdı. Kibar tavırları ve hoş bir gülümsemesi vardı. Durumumuzu sorup epey yoksul düştüğümüzü öğrenince, gelip on yaşındaki kızma müzik dersleri vermemi teklif etti. Annemi yalnız bırakmak istemediğimi söylediğimde ise hafta sonları annemi ziyaret için eve gidebileceğimi belirterek yılda yüz sterlin gibi mükemmel bir ücret teklif etti. Kabul ettim ve Farnham'e altı mil uzaklıktaki Chiltern Çiftliği'ne gittim. Bay Carruthers duldu ve işleri çekip çeviren, Bayan Dixon adında yaşlı, saygıdeğer bir kâhyası vardı. Çocuk da cana yakın, tatlı biriydi ve her şeyin yolunda gideceğini düşündüm. Bay Carruthers her zaman çok kibar ve müziğe hevesli biriydi ve birlikte çok hoş akşamlar geçirdik. Her hafta sonu şehre gelip annemi ziyaret ediyordum.

"Bu mutlu günler, kızıl bıyıklı Bay Woodley'nin gelmesiyle bozulmaya başladı ilk olarak. Bir haftalığına ziyarete gelmişti, ama emin olun, bana üç ay gibi geldi! Korkunç bir adamdı - herkese zorbalık eden biri; ama benim açımdan daha da kötüsü söz konusuydu. Sürekli servetiyle böbürlenip duruyor, onunla evlenirsem beni Londra'nın bütün mücevherlerine boğacağını söyleyip duruyordu. Ama sonuçta bütün bunlar işe yaramayınca bir akşam yemekten sonra beni yakalayıp kollarına aldı - korkunç derecede güçlüydü -ve onu öpene kadar da bırakmayacağını söyledi. Tam o anda Bay Carruthers içeri girdi, beni ellerinden kurtardı. Adam ev sahibinin üstüne çullanıp onu yere serdi ve yüzünü yaraladı. Tahmin edebileceğiniz gibi bu, Bay Wood-ley'nin ziyaretinin sonu oldu. Bay Carruthers ertesi gün benden özür diledi ve bir daha asla böyle bir tacizle karşılaşmayacağıma dair bana söz verdi. O günden sonra Bay Woodley'yi bir daha görmedim.
"Bay Holmes, bugün tavsiyenizi istemek için gelmeme neden olan o özel olaya gelebilirim artık. Öncelikle şunu söyleyeyim, her cumartesi öğleden sonra 12:22 trenini yakalamak için bisikletle Famham İstasyonu'na giderim. Chiltern Çiftliği yolu oldukça ıssızdır, özellikle de bir yanında Charlington fundalıklarının, diğer yanındaysa Char-lington Malikânesi'ni çevreleyen yüksek çalıların uzandığı bir mil boyunca. Oradan daha ıssız bir yer olamaz herhalde. Crooksbury Tepesi yakınlarındaki yola çıkana kadar

ilhanx

bir arabaya ya da bir köylüye rastlamak neredeyse imkânsızdır. Neyse, iki hafta önce oradan geçerken bir an arkama baktım ve iki yüz metre kadar geride bisikletli bir adamın olduğunu gördüm. Kısa kesilmiş siyah sakalları olan orta yaşlı bir adamdı görebildiğim kadarıyla. Farnham'e varmadan tekrar baktığımda adamı göremedim ve ben de bu mesele üzerinde daha fazla düşünmedim. Ama pazartesi günü döndüğümde aynı yolda o adamı yine görünce ne kadar şaşırdığımı her-
93
halde tahmin edebilirsiniz Bay Holmes. Aynı olay sonraki cumartesi ve pazartesi de tekrarlanınca şaşkınlığım bir kat daha artmış oldu. Adam hep belli bir mesafede duruyor ve beni hiç rahatsız etmiyordu ama çok garip bir şey olduğu kesindi yine de. Bu olaydan Bay Carruthers'e de bahsettim, çok yakından ilgilendi ve o ıssız yollardan bir daha yalnız başıma geçmemem için bir at arabası ayarlayacağını söyledi.
"At arabası bu hafta gelecekti ama her nedense gön-derilmeyince ben yine bisikletle gitmek zorunda kaldım. Olay bu sabah oluyor. Charlington fundalığına geldiğimde yine arkama baktım ve gerçekten de yine oradaydı, tıpkı bundan önceki iki hafta boyunca olduğu gibi. Aramızdaki mesafe yüzünden onu iyice göremiyordum ama onu tanımadığımdan kesinlikle eminim. Kumaş bir şapkası ve koyu renk bir takımı vardı üstünde. Yüzünde rahatça görebildiğim tek şey siyah sakallarıydı. Bugün çok korkmadım, hatta merakımı uyandırdığı için bu adamın kim olduğunu ve ne istediğini ortaya çıkarmaya karar verdim. Bisikletimi yavaşlattım, ama o da yavaşladı. Sonra tamamen durdum, ama o da durdu. Bunun üzerine ona bir tuzak hazırladım. Pedallara hızla asılarak yoldaki keskin bir dönemeci geçtim ve biraz sonra da durup bekledim. Onun da köşeyi dönüp önümden geçmesini bekliyordum. Ama hiç gelmedi. Sonunda geri dönüp köşeden baktım, bir millik yolu görebilmeme rağmen adamdan eser yoktu. İşin ilginci, o noktadan sapabileceği bir yan yolunun olmamasıydı."
Holmes kıkırdayarak ellerini ovuşturdu. "Bu vakada gerçekten de kendine has bazı noktalar var," dedi. "Köşeyi dönmenizle yolun boş olduğunu görmeniz arasında ne kadar zaman geçti?"
"İki üç dakika kadar."
"O zaman geri dönmüş olamazdı ve hiç yan yol yok diyorsunuz, öyle mi?"
"Kesinlikle yok."
94
"O halde herhangi bir yandaki bir patikaya dalmış olmalı."
"Fundalığın tarafında olamayacağı kesin, yoksa ben görürdüm."
"Akıl yürütmeye devam edersek, anladığım kadarıyla yolun diğer yanında yer alan Charlington Malikânesi'ne yönelmiş olduğunu söyleyebiliriz o zaman. Ekleyeceğiniz başka bir şey var mı?"
"Hayır yok Bay Holmes. Ama o kadar heyecanlanmıştım ki sizi görüp tavsiyenizi almadan içim rahat edemezdi."
Holmes bir süre sessizce oturdu.
"Nişanlı olduğunuz beyefendi nerede çalışıyor?" diye sordu sonunda.
"Coventry'de, Midland Elektrik Şirketi'nde."
"Size bir sürpriz yapmak istemiş olamaz mı?"
"Ah Bay Holmes! Öyle olsa onu tanımaz mıydım?"
"Peki başka hayranlarınız var mı?"
"Cyril'le tanışmadan önce birkaç tane vardı."
"Ya ondan sonra?"
"Şu korkunç adam Woodley. Tabii ona hayranım denebilirse."
"Başka kimse yok mu?"
Güzel müşterimizin aklı biraz karışmış gibiydi.
"Kim?" diye sordu Holmes.
"Ah, belki sadece kuruntudur, ama bazı zamanlar bana öyle geliyordu ki patronum Bay Carruthers de benimle yakından ilgileniyordu sanki. Her zaman birlikte vakit geçiriyoruz. Akşamları ona eşlik ediyorum. Şimdiye kadar hiçbir şey söylemedi. Tam bir beyefendidir. Ama kızlar her zaman anlar."
"A-ha!" Holmes birden ciddileşmişti. "Kendisi ne iş yapıyor?"
"O zengin bir adam."
"Atlı arabası ya da atları olmayan bir zengin?"
95
"Yani en azından hali vakti yerinde diyelim. Haftada iki üç kez şehre iner. Güney Afrika'daki altın hisseleriyle yakından ilgilidir."
"Beni gelişmelerden haberdar edin Bayan Smith. Şu sıralar çok meşgulüm ama sizin meselenize ayıracak zaman bulacağım. Bu süre içinde bana haber vermeden sakın bir harekette bulunmayın. Şimdilik hoşça kalın. Umarım hep iyi haberler alırız sizden."

ilhanx

"Öyle bir kızın peşinde insanlarının olmaması doğaya aykırı olurdu zaten," dedi Holmes, meditasyon piposunu doldururken. "Ama bunun ıssız köy yollarında olması hiç hoş değil tabii. Gizli bir aşık söz konusu, buna şüphe yok. Ama vakada oldukça merak uyandırıcı başka noktalar da var Watson."
"Sadece o bölgede ortaya çıkıyor olması gibi mi?"
"Kesinlikle. Öncelikle Charlington Malikânesi'nde oturan kişilerin kimliklerini öğrenmemiz gerekiyor. Peki Carruthers ile Woodley arasındaki bağlantıya ne diyorsun, birbirlerinden çok farklı yapıda insanlarmış gibi görünüyor. Nasıl olmuş da ikisi de Ralph Smith'in akrabalarını bulmak için bu kadar uğraşmışlar? Bir nokta daha var. Mürebbiye-sine, piyasada kabul görülenin iki katı para verip de evi istasyondan altı mil uzakta olmasına rağmen bir atının bile olmamasına ne demeli? Garip Watson, çok garip!"
"Oraya gidecek misin?"
"Hayır sevgili dostum, sen gideceksin. Önemsiz bir olay gibi görünüyor ve onun için diğer önemli araştırmalarımı bırakamam. Pazartesi erkenden Farnham'e gidecek, Charlington Fundalığı civarında gizlenecek ve olanları gözleyip kendine göre hareket edeceksin. Malikânede oturanları da araştırdıktan sonra gelip her şeyi bana rapor edeceksin. Evet, Watson, çözümümüze ulaşmak için üstüne basacak sağlam birkaç taşımız olmadan bu konu üzerinde daha fazla konuşmanın anlamı yok."
96
Müşterimizden, pazartesi Waterloo'dan 9:50'de bindiğini öğrenince ben erkenden çıkıp 9:13 trenini yakaladım. Farnham İstasyonu'ndan Charlington Fundalığı'nın nerede olduğunu öğrenmekte hiç güçlük çekmedim. Genç bayanın maceralarının geçtiği yerin neresi olduğunu anlamamak imkânsızdı, çünkü yol, bir yanında açık bir fundalık, diğer ya-nındaysa porsukağacından bir çalı çitiyle çevrilmiş, içinde muhteşem ağaçların yükseldiği bir parkın bulunduğu bir yerde uzanıyordu. Her iki sütunu dökülen amblemlerle süslenmiş liken kaplı bir bahçe kapısı vardı, ama malikâneye giden bu araba yolunun dışında, parkı çevreleyen çalıların orasında burasında deliklerin bulunduğunu keşfettim; patikalara açılan delikler. Malikâne yoldan görünmüyordu, ama onu çevreleyen bu çalılar bakımsızdı ve bütününde kasvetli bir çürümüşlük havası hakimdi.
Fundalık, parlak bahar güneşi altında ışıl ışıl parıldayan harikulade katırtımaklarıyla doluydu. Hem Malikâneye giden bahçe kapıya hem de ana yolunun uzun bir bölümüne hakim olabileceğim bir noktayı seçerek fundalıkta gizlendim. İlk geldiğimde kimse yoktu ama çok geçmeden benim geldiğim yönün ters tarafından bir bisikletlinin belirdiğini gördüm. Adamın üstünde koyu renk bir takım ve siyah sakalları vardı. Charlington arazisinin sonuna ulaşınca bisikletinden atladı ve Malikâneyi çevreleyen çalılardaki bir boşluktan girerek gözden kayboldu.
On beş dakikaya kalmadan bir bisikletli daha belirdi. Bu seferki, istasyondan gelen genç bayandı. Charlington fundalığına yaklaşınca etrafına bakınmaya başladı. Tepeyi geçtikten hemen sonra adam saklandığı yerden çıkıp bisikletine atladı ve onu takip etmeye başladı. Geniş arazi boyunca onlardan başka kimse yoktu; bisikletinin üstünde dimdik duran zarif bayan ve her hareketi sinsilik kokan, bisikletin gidonuna eğilmiş olan adam. Genç kız arkasındaki adamı fark edince yavaşladı. Adam da yavaşladı. Kız durdu. Adam
97
da aralarında iki yüz metre bir mesafe kalacak şekilde durdu hemen. Bundan sonraki hareket beklenmedik olduğu kadar genç bayanın mücadeleci ruhunu da yansıtan bir şeydi. Birdenbire hamle yaparak tekerleklerini hızla döndürdü ve adama doğru sürmeye başladı! Adam da onun kadar atik davranarak kızdan çılgınca kaçmaya başladı. Yoldaki dönemeç ikisini görüş alanımdan çıkarana kadar, adam önde kız arkada hızla gitmeye devam ettiler.
Saklandığım yerden ayrılmamakla iyi etmiştim çünkü adam birden tekrar ortaya çıktı ve bisikletin üzerinde yavaşça ilerleyerek eski yerine döndü. Malikânenin girişinde durup bisikletten atladı. Birkaç dakika, ağaçların altında durduğunu görebildim. Ellerini kaldırmış, kravatını düzeltiyor gibi görünüyordu. Ardından bisikletine atladığı gibi Malikâneye sürmeye başladı. Ben fundalıktan fırlayıp ağaçların arasından baktım. Uzaklarda, Tudor bacalarının yükseldiği eski, gri binayı görebiliyordum ama yol sık bir çalılığa gelince adamı gözden kaybettim.
Neyse, iyi bir çalışma yaptığımı düşünerek keyifle Farnham'e geri döndüm. Kasabanın emlakçısı Charlington Malikânesi hakkında bilgi veremedi, ama Pall MalPdaki bir firmaya başvurmamı söyledi. Bunun üzerine eve dönüş yolunda oraya uğrayıp bir temsilciyle görüştüm. Hayır, Charlington Malikânesi'ni yaz için tutamazmışım. Geç kalmıştım. Yaklaşık bir ay önce tutulmuştu. Kiracının adı da Bay Williamson'di. Kendisi saygın, yaşlı bir beyefendiydi. Kibar yetkili özür dileyerek müşterileri hakkında daha fazla bilgi veremeyeceğini söyledi.
Bay Sherlock Holmes o akşam sunduğum uzun raporu dikkatle dinledi ama beklediğim ve istediğim kısacık bir övgü sözü bile çıkmadı ağzından. Tam tersine, yaptığım ve yapmadığım şeyler hakkında yorumlarda bulunurken ince suratı daha da gerilmişti.

ilhanx

"Saklandığın yer, sevgili Watson, çok yanlıştı. Mali-
98
kânenin etrafındaki çalılarının arkasında olsaydın bu ilginç adama daha yakından bakabilirdin. Oysa bulunduğun yer yüzlerce metre ötede olduğu için Bayan Smith kadar bile bilgi veremezsin. Müşterimiz adamı tanımadığını sanıyor; bense tanıdığından eminim. Öyle olmasa neden tanınmamak için öyle kaçsın ki? Adamın bisikletin üzerine eğildiğini söylüyorsun, bu da gizlenmek için elbette. Son derece kötü bir iş çıkardın. Adam eve dönüyor ve sen onun kim olduğunu öğrenmek için Londra'daki bir emlak bürosuna gidiyorsun!"
"Peki ne yapmam gerekiyordu?" diye atıldım biraz da öfkeyle.
"En yakın meyhaneye gitmeliydin. Bütün dedikodular oralarda döner. Ev sahibinden hizmetçisine kadar herkesin ismini sayarlardı sana. Williamson öyle mi? Bu isim bana hiçbir şey ifade etmiyor. Eğer yaşlı bir adamsa genç bayandan hızla kaçan bu bisikletçi o değil. Senin araştırmandan ne öğrendik? Kızın hikâyesinin doğru olduğunu. Zaten buna hiç şüphem yoktu. Bisikletliyle Malikâne arasında bir bağlantı olduğunu. Bundan da şüphem yoktu. Tabii bir de Malikâneyi Williamson adında birinin tuttuğunu öğrendik. Tamam da bu adam kim? Neyse neyse sevgili bayım, o kadar üzgün durmayın. Önümüzdeki cumartesi daha çok şey öğreniriz. Bu arada ben de birkaç araştırma yaparım."
Ertesi sabah Bayan Smith'ten, benim de şahit olduğum olayları kısaca ve açıklıkla anlatan bir mektup aldık. Ama asıl önemli bilgi mektubun sonunda belirtiliyordu:
Bay Holmes, size buradaki durumumun iyice güçleşmeye başladığım söylemek için yazıyorum. Patronum bana evlenme teklif etti. Duygularının son derece samimi ve temiz olduğuna kuşkum yok. Fakat bildiğiniz gibi daha önce başkasına söz vermiş bulunuyorum. Beyefendi reddimi ciddi ama çok da kibarca karşıladı. Durumun yine de aramızda biraz gerginlik yarattığını tahmin edebilirsiniz herhalde.
99
"Genç dostumuz tehlikeli sulara girmeye başladı," dedi Holmes, mektubu okuduktan sonra. "Bu vaka en başta tahmin ettiğimden daha ilginç bir hal alıyor. Şöyle sessiz sakin, temiz kır havası almaya hiç hayır demem. Bu arada kafamdaki birkaç teoriyi de test etme imkânım olur."
Holmes'un kırdaki sakin günü düşündüğünden oldukça farklı sonlanmışa benziyordu. Akşam geç vakitte Baker So-kağı'na döndüğünde, dudağı kesilmiş, alnı şişmiş haldeydi, ayrıca üstü başı öyle dağılmıştı ki kendi bile bir Scotland Yard araştırmasının odak noktası olabilirdi. Yaşadıkları o kadar hoşuna gitmişti ki anlatırken gülmeden duramıyordu.
"Genelde o kadar az hareket etme olanağım oluyor ki böyle geziler harika oluyor," dedi. "Eski İngiliz boks sporunda epey usta olduğumu bilirsin. Ara sıra gerçekten işime. yarar. Örneğin bugün onsuz sonum pek de hoş olmazdı."
Olanları anlatması için ona yalvardım.
"Daha önce sana da tavsiye ettiğim gibi civarda bir meyhane buldum ve gizli araştırmalarıma koyuldum. Barda otururken çenesi düşük bir mal sahibi istediğim her şeyi anlatmaya başladı. Williamson, birkaç hizmetçisiyle birlikte Malikânede yaşayan ak sakallı bir adam. Din adamı olduğuna dair bazı söylentiler var ama Malikânede kaldığı kısa süre boyunca yaşanan birkaç olay bana pek din adamlarına yakışır gibi gelmedi. Bu konuda zaten araştırma yapmıştım ve gerçekten de o isimde bir rahip bulunduğunu, ama kariyerinin oldukça karanlık olduğunu öğrenmiştim. Neyse, konuştuğum mal sahibi, malikânenin hafta sonları bir sürü garip ziyaretçiyi ağırladığını söyledi ve özellikle de Bay Woodley adında kızıl bıyıklı bir adamın sürekli ortalarda dolaştığından bahsetti. Tam bu noktaya gelmiştik ki beyefendinin kendisi ortaya çıkmasın mı? Adam yandaki odalardan birinde bira içmekteymiş ve bütün konuşmalarımızı duymuş. Ben de kim oluyor muşum? Ne istiyor muşum? Neden soru sorup duruyor muşum? Kullandığı dil harikaydı; özellikle de sıfatları
100
çok güçlüydü. Hakaretler dizisinin sonunuysa, kaçmayı başaramadığım bir tokatla süsledi. Ama sonraki birkaç dakika nefis geçti tabii. Sanırım sol kroşem beyefendinin pek hoşuna gitti. Ben şu anki halimle çıktım oradan, ama Bay Woodley eve arabayla dönmek zorunda kaldı. İşte kır gezim böyle sonlandı. Surrey sınırında geçirdiğim zaman eğlenceliydi ama ne yazık ki senden daha fazlasını öğrenemedim."
Perşembe günü müşterimizden bir mektup daha aldık.
Bay Carruthers'in yanında çalışmayı bırakacağımı söylersem hiç şaşırmazsınız herhalde Bay Holmes. Aldığım yüksek ücret bile içinde bulunduğum koşullara katlanmama yetmez. Cumartesi şehre geleceğim ve bir daha dönmeye de hiç niyetim yok. Bay Carruthers bir at arabası ayarladı. Artık o ıssız yolun tehlikeleri sona erdi; tabii gerçekten bir tehlike vardıysa.
Ayrılmamın asıl nedeni Bay Carruthers 'le aramızdaki gerginlik değil, o iğrenç Bay Woodley 'nin tekrar ortaya çıkışı. Hep çirkin bir adamdı ama artık her zamankinden daha da çirkin görünüyor, galiba bir kaza geçirmiş. Onu pencereden gördüm ama neyse ki hiç karşılaşmadık. Bay Carruthers 'le uzun bir süre

ilhanx

konuştular ve patronum oldukça heyecanlanmış görünüyordu sonradan. Woodley civarda bir yerlerde kalıyor olmalı çünkü burada kalmadı. Bu sabah onu yine gördüm, çalılıkların arasında gizleniyordu. Onu burada görmektense vahşi bir hayvan beslemeye tercih ederim doğrusu. Ondan ne kadar nefret ettiğimi ve korktuğumu anlatamam. Bay Carruthers öyle bir yaratığa bir an için bile nasıl katlanabiliyor anlayamıyorum bir türlü? Neyse ki cumartesi bütün dertlerim sona erecek.
"Ben de öyle umuyorum Watson," dedi Holmes ciddi
101
bir şekilde. "Küçük bayanın etrafında bazı oyunlar dönüyor ve son yolculuğunda onu kimsenin rahatsız etmemesini sağlamak da bizim görevimiz. Watson, sanırım cumartesi sabahı birlikte oraya gidip bu garip meseleyi güzel bir şekilde sonlandırmamız gerekiyor."
O ana kadar vakaya pek ciddi gözle bakmamış olduğumu itiraf etmeliyim. Bana hep tehlikeli olmaktan uzak, acayip bir oyun gibi gelmişti. Bir adamın güzel bir kadını takip etmesi hiç de duyulmadık bir şey değildir. Adam, bayanla konuşmaya cesaret edemiyorsa, hatta ondan sürekli kaçıyorsa, o kadar da korkulacak biri değildir. Alçak Wood-ley farklı bir adamdı tabii ama müşterimizi sadece bir kere rahatsız etmişti ve Carruthers'in evini son ziyaretinde genç bayana hiç dokunmamıştı. Bisikletli adam şüphesiz handaki adamın bahsettiği Malikânedeki hafta sonu partilerinin müdavimlerinden biriydi; ama kimdi ya da ne istiyordu, o her zamankinden daha belirsizdi. Holmes'un tavırlarındaki ciddiyet ve gitmeden önce de tabancasını cebine koyması üzerine bu tuhaf olaylar zincirinin sonunda bizi bir trajedi beklediğini hissetmeye başladım ilk defa.
Yağmurlu gece, yerini parlak bir sabaha bırakmıştı ve ışıl ışıl katırtırnaklarıyla dolu fundalık, Londra'nın iç karartıcı gri atmosferinden yorulmuş gözlere her zamankinden güzel görünüyordu. Holmes'la birlikte geniş, kumlu yolda yürüyerek taze sabah havasını içimize çektik ve kuş sesleriyle dolu bahar sabahının keyfini çıkardık. Crooksbury Tepesi'ne doğru yükselen yoldan, ne kadar yaşlı görünseler de çevreledikleri binadan daha genç olan meşelerin arasından yükselen kasvetli Malikâneyi görebiliyorduk. Holmes fundalıkla yeşil çalı çitinin arasından ilerleyen uzun yolu işaret etti. Uzaklardan bize doğru gelmekte olan karanlık bir nokta belirmişti. Holmes, sabırsızlığını bir işareti olarak homurdandı.
"Ona yarım saat vermiştim," dedi. "Bu onun arabasıysa
102
ilk treni yakalamak istiyor demektir. Watson korkarım, onunla karşılaşamadan Charlington'dan geçmiş olacak."
Yolun iyice yükseldiği bir noktada aracı göremez olmuştuk. Öyle bir hızla ilerliyorduk ki, son yıllarda benimsemiş olduğum hareketsiz yaşam tarzı üzerimdeki etkisini göstermeye başladı ve Holmes'un gerisinde kaldım. Benim tersime, Holmes tarn formundaydı ve her zaman yedekte sakladığı bir enerjisi vardır. Adımları sonunda yavaşladığında benden yüz metre kadar ilerideydi ve aniden durarak acı ve umutsuz dolu bir ifadeyle elini havaya kaldırdı. Aynı anda, dizginleri arkasından sürükleyerek eşkin giden bir atıyla, sürücüsü olmayan bir araba yolun dönemecinde belirerek hızla üstümüze gelmeye başladı.
"Çok geç Watson, çok geç!" diye bağırdı Holmes, yanına koştuğumda. "Önceki treni hesap etmemekle ne büyük aptallık etmişim! Onu kaçırdılar Watson! Cinayet! Tanrı bilir! Yolu kapat! Atı durdur! İşte öyle. Şimdi arabaya atlayalım da yaptığım hatayı telafi edebilecek miyiz bakalım."
Arabaya atladık ve Holmes dönemeci geçer geçmez atı şiddetle kırbaçlayarak hızlanmasını sağladı. Köşeyi döndüğümüzde Malikâne ile fundalık arasındaki yol önümüze serilmişti. Holmes'un kolunu tuttum.
"Adam orada!" diye atıldım.
Bir bisikletli bize doğru geliyordu. Başı aşağıda, omuzları düşmüştü. Son gücüyle pedallara basıyor gibiydi. Adeta bir yarışçı gibi uçuyordu. Sonra birden sakallı yüzünü kaldırdı, bizi gördü ve kenara çekerek bisikletten atladı. Kömür karası sakalları, soluk yüzüyle tam bir tezat teşkil ediyordu ve gözleri, sanki ateşliymiş gibi alev alev parlıyordu. Önce bize, sonra da arabaya baktı. Yüzünde şaşkın bir ifade belirmişti.
"Hey siz! Durun orada!" diye bağırdı, bisikletiyle yolu tıkayarak. "Bu arabayı nereden buldunuz? Durun diyorum size!" diye devam etti ve yan cebinden bir tabanca çıkardı.
103
"Dur diyorum! Tanrı aşkına durun - yoksa atınızı öldürü-
rüm.
Holmes dizginleri bana verip arabadan atladı.
"Görmek istediğimiz adam sensin. Violet Smith hanımefendi nerede söyle bakalım?" dedi hızlı ve açık bir şekilde.
"Ben de bunu öğrenmek istiyorum. Onun arabasına binmiş olan sizsiniz. Nerede olduğunu sizin bilmeniz gerekir."
"Arabayı yolda bulduk. İçinde de kimse yoktu. Genç bayana yardım etmek için arabaya atlayıp geldik."

ilhanx

"Yüce Tanrım! Yüce Tanrım! Şimdi ne yapacağım?" diye inledi yabancı, çaresizlik içinde. "Onu yakalamışlar. Lanet Woodley ile alçak peder. Hemen benimle gelin, gerçekten de Violet'in arkadaşıysanız bana yardım edin. Birlikte olursak onu kurtarabiliriz, ölüm pahasına bile olsa kurtarmalıyız."
Tabancası elinde, porsukağacı çalılarındaki bir boşluğa doğru koşmaya başladı. Holmes da peşinden gidince ben de atı yolun kenarında bırakıp arkalarından koştum.
"Buradan çıkmışlar," dedi Holmes, çamurlu patikadaki birkaç ayak izini göstererek. "Hey! Dur bir dakika! Bu da kim?"
Deri çizme ve tozlukları olan, seyis yamağı gibi giyinmiş on yedi yaşlarında bir genci gösteriyordu bize. Dizleri karnına çekmiş bir halde sırtüstü yatıyordu ve başında korkunç bir yara vardı. Kendinden geçmişti ama hâlâ hayattaydı. Yarasına bir bakışla kafatasının sağlam olduğunu gördüm.
"Bu seyis Peter," dedi yabancı. "Violet'i arabayla götüren oydu. Alçak canavarlar onu indirip bayıltmış. Onu burada bırakalım; ona bir yararımız dokunmaz, ama bayanı belki de bir kadının başına gelebilecek en kötü felaketten kurtarabiliriz."
Ağaçların arasında dolanan patikada çılgınca koşmaya

başladık. Evi çevreleyen çalılığa ulaşmıştık ki Holmes durdu.
"Eve doğru girmemişler. Bu soldakiler onların izleri -defnelerin arasındakiler. Ah, bakın! Demiştim size."
Tam bunları söylemişti ki önümüzdeki yoğun çalılıktan tiz bir kadın çığlığı duyuldu - korku ve dehşet dolu bir çığlık. Ses en keskin yerinde birden kesilerek hırıltıya dönüştü.
"Buradan! Buradan! Önümüzdeler," diye bağırdı yabancı, çalılıkların arasından ileri fırlayarak. "Ah, korkak köpekler! Beni izleyin baylar! Çok geç! Çok geç! Yüce Tanrım!"
Yaşlı ağaçlarla çevrili bir açıklığa çıkmıştık. Ötede, büyük bir meşenin gölgesinde üç kişi görülüyordu. Aralarından biri müşterimiz olan genç bayandı. Ağzına bir mendil bağlanmıştı ve bayılmak üzereydi. Tam karşısında da iriyarı, kızıl bıyıklı genç bir adam, bir eli belinde, diğeri de tuttuğu kırbacı havaya kaldırmış haliyle sallıyor, zafer çığlıkları atıyor gibiydi. Aralarında duran ve tüvit takımının üzerine beyaz bir cüppe geçirmiş olan kır sakallı yaşlı bir adam, anlaşıldığı üzere evlilik törenini yeni bitirmişti çünkü biz yaklaşırken dua kitabını cebine koyuyordu ve damadı tebrik etmek içine sırtına vuruyordu.
"Evlendiler mi?" diye sordum nefes nefese.
"Haydi gelin!" diye bağırdı rehberimiz. "Benimle gelin!" İleri fırladı, Holmes ve ben de hemen arkasındaydık. Gruba yaklaştığımızda genç kadın sendeleyerek ağaca yaslandı. Rahip eskisi Williamson sahte bir kibarlıkla önümüzde eğildi, zorba Woodley ise vahşi bir kahkaha patlattı.
"Sakalını çıkarabilirsin Bob," dedi. "Seni zaten tanıdım. Sen ve arkadaşların tam zamanında geldiniz. Sizi Bayan Woodley ile tanıştırayım."
Rehberimizin tepkisi oldukça ilginçti. Siyah sakalını hızla çıkararak yere attı ve altından uzun, solgun, tıraşlı bir yüz çıktı. Tabancasını kaldırıp, elindeki kırbacı tehlikeli bir şekilde savurarak üstüne doğru gelmekte olan alçağa doğrulttu.

"Evet," dedi yanımızdaki genç adam, "gerçekten de Bob Carruthers'im ve sonunda darağacını bile boylayacak olsam bu kadını kurtaracağım. Onun kılına dokunduğunuz takdirde ne yapacağımı söylememiş miydim size? Sözümün eri olduğumu göstereceğim."
"Çok geç kaldın. O artık karım."
"Hayır, o senin dulun."
Tabancası patlayınca, Woodley'nin ceketinden kan fışkırdığını gördüm. Adam acı dolu bir çığlık atarak sırt üstü yere düştü. Çirkin, kırmızı suratı aniden bembeyaz kesilmişti. Yaşlı adam, üstünde cüppesi, daha önce hiç duymadığım küfürler savurmaya başladı ve tabancasına sarıldı ama daha doğrultamadan Holmes'un silahıyla burun buruna gelmişti.
"Bu kadarı yeterli," dedi dostum soğuk bir sesle. "At şu tabancayı! Watson, tabancayı al! Kafasına daya! Teşekkür ederim. Carruthers, sen de ver şu silahını. Daha fazla şiddet istemiyorum. Hadi, ver onu bana!"
"Peki ama siz kimsiniz?"
"Adım Sherlock Holmes."
"Yüce Tanrım!"
"Anladığım kadarıyla beni tanıyorsunuz. Resmi polis gelene kadar kanunları ben temsil edeceğim. Hey sen!" diye bağırdı köşede beliren bir seyis yamağına. "Buraya gel. Bu notu alıp acele Farnham'e götüreceksin." Not defterine bir şeyler karaladı. "Bunu polis karakolundaki yetkiliye ver. O gelene kadar hepiniz benim sorumluluğum altındasınız."
Holmes'un güçlü, amirane kişiliği trajik sahnenin hakimiydi şimdi. Herkes onun elinde kuklaya dönmüştü. Williamson ve Carruthers kendilerini yaralı Woodley'yi eve taşırken bulduğunda ben de korkmuş kızın

ilhanx

koluna girmiştim. Yaralı adam yatırıldıktan sonra Holmes'un talimatı üzerine onu muayene ettim. İki mahkumunu tuttuğu yemek odasına giderek rapor verdim.
"Yaşayacak," dedim.
106
"Ne!" diye bağırdı Carruthers, sandalyesinden fırlayarak. "Yukarı çıkıp işini bitireceğim. Ne yani, şu kız, şu melek, ömrü boyunca alçak Jack Woodley'ye mi bağlanacak?"
"Bu konuda endişelenmeniz gereksiz," dedi Holmes. "Her ne şartta olursa olsun karısı olamaz. Bunun için iki iyi sebep var. Öncelikle Bay Williamson'in evlendirme yetkisini sorgulamamız çok yerinde olacaktır sanırım."
"Papazım ben," diye atıldı yaşlı haydut.
"Ama etkilerini kaybetmiş bir papaz."
"Bir kez papaz olan her zaman papaz kalır."
"Hiç sanmıyorum. Peki ya evlilik belgeleriniz var mı?"
"Tabii ki var. Cebimde duruyor."
"O halde onları hileyle çıkardınız. Yine de zorla gerçekleşen bir evlilik geçerli sayılmayacağını bilmeniz gerekirdi. Hatta yakında öğreneceğiniz üzere ciddi bir suçtur. Bu meseleyi, yanlış tahmin etmiyorsam eğer, önümüzdeki on yıl içinde düşünmek için epey zamanınız olacak. Sana gelince Carruthers, silahını cebinde tutsaydın çok daha iyi ederdin."
"Ben de öyle düşünmeye başladım Bay Holmes, ama bu kızı korumak için aldığım onca önlemi düşününce... onu seviyorum Bay Holmes ve aşkın ne olduğunu ilk defa gördüm... Kimberley'den Johannesburg'a kadar, Güney Afrika'nın en büyük zorbası ve haydudu olarak anılan adamın eline düştüğünü düşünmek bile beni deliye çevirdi. Belki bana inanmayacaksınız Bay Holmes ama bu kız emrimde çalışmaya başladığından beri bu evin yakınından yalnız başına geçmesine izin vermedim, çünkü ona zarar vereceklerini biliyordum. Başına bir şey gelmediğinden emin olmak için onu bisikletle takip ettim. Ondan her zaman belli bir mesafe uzakta durdum ve beni tanımasın diye de bir sakal taktım. Çok iyi ve yüce ruhlu bir kız. Eğer onu yollarda takip ettiğimi bilseydi yanımda çalışmayı hemen bırakırdı."
"Peki ona tehlikeden neden söz etmediniz?"
"O zaman da terk ederdi beni. Buna dayanamazdım.
107
Beni sevmese bile onun zarifçe ortalıkta dolaşırken görmek ve sesini duymak bile yeterdi bana."
"Belki siz buna aşk diyorsunuz Bay Carruthers," dedim dayanamayarak, "ama bana kalırsa bu bencillik."
"Belki de her ikisi birden. Her neyse, gitmesine izin veremezdim. Ayrıca bu serseriler çevresindeyken birinin ona göz kulak olması daha iyiydi. Ama o telgraf gelince harekete geçeceklerini anladım."
"Ne telgrafı?"
Carruthers cebinden bir telgraf çıkardı.
"İşte bu," dedi.
Mesaj kısa ve özdü:
"Yaşlı Adam Öldü."
"Hımm!" dedi Holmes. "Sanırım bu mesajın onları neden harekete geçireceğini şimdi anladım. Neyse, beklerken bize bildiklerinizi anlatabilirsiniz."
Cüppeli yaşlı adam ağza alınmayacak küfürler etmeye başladı.
"Tanrı aşkına!" dedi sonra, "Bob Carruthers, eğer bizi ele verirsen Jack Woodley'ye ne yaptıysan aynısını yaparım sana. Kız hakkında ne zırvalarsan zırvala, senin özel mese-lendir, ama arkadaşlarını gammazlayacak olursan ileride çok pişman olursun ona göre!"
"Saygıdeğer pederin heyecanlanmasına gerek yok," dedi Holmes, bir sigara yakarak. "Zaten bütün deliller aleyhinize. Ben sadece merakımdan soruyorum. Yine de anlatmak istemiyorsanız ben konuşurum, böylece sizin de sırlarınızı daha ne kadar saklayabileceğinizi düşünme fırsatınız olur. İlk olarak şunu söyleyebilirim ki üçünüz de bu oyun için Güney Afrika'dan geldiniz - Williamson, sen Carruthers ve Woodley."
"Bir numaralı yalan," dedi yaşlı adam. "Ben bu ikisini
108
iki ay öncesine kadar hayatımda görmemiştim ve ömrüm boyunca da Afrika'ya gitmedim. Bunu da piponuza tıkıp içebilirsiniz Bay 'Çokbilmiş Holmes'!"
"Dedikleri doğru," dedi Carruthers.
"Pekâlâ, o halde ikiniz geldiniz. Sayın peder tamamen İngiliz yapımı nadide bir eser. Siz Ralph Smith'i Güney Afrika'dan tanıyordunuz. Daha fazla yaşayamayacağına inanmak için sebepleriniz vardı ve yeğenine bir servet bırakacağını öğrendiniz. Nasıl gidiyorum?"
Carruthers başını evet anlamında salladı, Williamson ağır bir küfür savurdu.

ilhanx

"En yakın akrabası şüphesiz Bayan Violet'ti ve siz yaşlı adamın bir vasiyetname hazırlamayacağını biliyordunuz."
"Okuma yazma bilmiyordu ki," dedi Carruthers.
"Bunun üzerine ikiniz buraya gelerek kızın peşine düştünüz. Yaptığınız plana göre biriniz onunla evlenecek, diğeri de ganimete ortak olacaktı. Sebebi her neyse koca rolü için Woodley seçilmişti. Evet, merak ettim, onu seçmenizin nedeni neydi?"
"Yolda kâğıt oynadık. O kazandı."
"Anlıyorum. Siz genç bayanı yanınızda çalıştırırken Woodley de kur yapacaktı. Ama kız herifin nasıl ayyaş bir alçak olduğunu fark etti ve sürekli ondan uzak durdu. Bu arada planlar bozulmuştu çünkü siz de hanımefendiye aşık olmuştunuz ve o alçağın genç bayana sahip olması fikrine dayanamıyordunuz öyle değil mi?"
"Hayır, Tanrı şahidim olsun, buna izin veremezdim!"
"Aranızda bir tartışma çıktı. Woodley öfkeyle ayrılıp sizden bağımsız planlar yapmaya başladı."
"Bana öyle geliyor ki Williamson, bu beyefendiye anlatabileceğimiz fazla bir şey yok," dedi Carruthers acı bir kahkahayla. "Evet kavga ettik. Ve beni yere serdi, ama bu konuda ödeştik. Neyse, sonra onu görmez oldum. O aralar şu

haydut pederi bulmuş işte. Violet'in istasyona giderken geçtiği yol üzerinde olduğu için burada kalmaya başladıklarını öğrendim ve bir oyun oynayacaklarını tahmin edip bir daha ayırmadım gözlerimi üzerinden. Onları ara sıra görüyordum çünkü neyin peşinde olduklarını öğrenmek istiyordum. Woodley iki gün önce Ralph Smith'in öldüğünü bildiren telgrafla evime geldi ve anlaşmamıza sadık kalıp kalmayacağımı sordu. Bunun imkânsız olduğunu söyledim. Kızla kendim evlenip ona pay verip vermemeyi düşündüğümü sordu. Bunu zevkle yapacağımı, ama Violet'in benimle evlenmek istemediğini belirttim. O da, "Önce kızı bir evlendirelim, bir iki haftaya kalmadan aklı başına gelecektir," dedi. Şiddet kullanmak istemediğimi söylediğimde ağzını bozup küfürler etmeye başladı ve ne olursa olsun kıza sahip olacağına yemin ederek gitti. Violet bu hafta sonu ayrılıyordu ve onu istasyona götürecek bir at arabası ayarlamıştım, ama yine de o kadar huzursuzdum ki bisikletle onu takip etmeye karar verdim. Yola çıkmıştı bile ve bildiğiniz gibi sonunda arabaya yetiştiğimde geç kalmıştım. Bir baktım ki siz kullanıyorsunuz arabasını."
Holmes ayağa kalkıp sigarasının izmaritini şömineye attı. "Aptallık etmişim Watson," dedi. "Bisikletlinin çalıların arasında boyun bağını düzelttiğini söylediğinde her şeyi anlamalıydım. Ama olsun, yine de bu garip, hatta benzersiz vakayı da başarıyla sonuçlandırdık. Yanılmıyorsam yoldan yukarı gelen üç polis memuru görüyorum ve küçük yamağın da yanlarında olduğunu görmek çok sevindirici. Demek ki ne o ne de ilginç damadımız bu sabahki maceradan kalıcı bir hasarla çıkmayacaklar. Watson, sanırım bir doktor olarak Bayan Smith'in yanma gidip kendisine gelip gelmediğine baksan iyi olur. Eğer biraz düzeldiyse annesinin evine kadar kendisine eşlik edebiliriz. Hâlâ toparlanamadıysa Midlands'deki genç bir elektrikçiye telgraf çekebileceğimizi söylemen yeterli olacaktır. Size gelince Bay Carruthers, bu

şeytani planda yer almanın cezasını yeteri kadar çektiğinizin kanısındayım. İşte kartım beyefendi, eğer mahkemede tanıklığım işe yarayacaksa yardıma hazırım."
Bitmek bilmeyen bu hareketlilik içinde okurun da fark ettiği gibi, hikâyelerimi toparlamak ve meraklısına son ayrıntıları aktarmak çoğu zaman zor oluyor benim için. Bir vaka diğerini takip ediyor ve kriz sona erince oyuncuları da hayatlarımızdan sonsuza kadar çıkmış olur. Fakat bu vakanın sonunda eklemem gereken bazı noktalar olduğunu düşünüyorum. Bayan Violet Smith'e gerçekten de yüklü bir miras kaldı ve şu anda ünlü Westminster elektrik şirketi Morton & Kennedy'nin ortağı olan Cyril Morton'in eşi. Williamson ve Woodley, adam kaçırma ve gasp suçlarından hapis cezasına çarptırıldı - Williamson yedi ve Woodley de on yıl yatacak. Carruthers'e ne olduğuyla ilgili bir bilgim yok ama meseledeki rolünün mahkemece fazla ağır bulunduğunu sanmıyorum. Sonuçta Woodley çok ünlü ve tehlikeli bir hayduttu ve Carruthers büyük ihtimalle birkaç ayla adaletin gerektirdiklerini tatmin etmiştir.

-V-
PRIOKT OKULU VAKASI
Baker Sokağındaki küçük evimizde dramatik pek çok giriş çıkışlar yaşanmıştır, ama Thorneycroft Huxtable M.A., Ph.D.6 vesaire'nin odamıza girişinden daha ani ve şaşırtıcı hiçbir bir şey hatırlayamıyorum. Akademik başarılarının yükünü taşıyamayacak kadar küçük görünen kartviziti, kendisi odaya girmeden ancak birkaç saniye önce gelebilmişti -o kadar kocaman, o kadar gösterişli, o kadar asildi ki güven ve sağlam kişilik konusunda kusursuz bir örnek olduğu izlenimini uyandırıyordu insanda. Buna rağmen kapıyı bir kez kapattığında yaptığı ilk şey sendeleyerek masaya yaslanmaktı ve sonra da kendini tutamayıp yere yığıldı. Yere sermiş olduğumuz ayı postunun üzerinde baygın bir halde öylece yatıyordu önümüzde.

ilhanx

Hemen ayağa fırlamıştık, ama yine de birkaç saniye
6 Ç.N: M.A. (master of arts) edebiyat alanında Master yapmış olan kişiye verilen unvan. Ph.D. (Doctor of Philosophy) doktorluk
Payesi.
113
boyunca, şaşkın bir halde, hayat denen okyanusta bir fırtınanın kopmuş olduğunu gösteren bu insan enkazına sessizlik içinde bakakaldık. Holmes sonunda aklını başına toparlayıp adam için bir yastık kaparken ben de onu kendine getirmesi için biraz brendi getirdim. Adamın bembeyaz yüzü endişeyle çarpılmıştı. Gözlerinin altındaki torbalar kurşuni bir renge sahip, dudakları renklerini kaybetmişti ve sakallarından anlaşıldığı üzere de günlerdir tıraş olmamıştı. Gömleğinin yakası ve kollarına uzun bir yolculuğun kiri yapışmıştı ve saçları da taranmamış bir karmaşaydı. Önümüzde yatan adam acınacak bir haldeydi.
"Nesi var Watson?" diye sordu Holmes.
"Bitkin düşmüş - açlık ve yorgunluktan olma olasılığı büyük," diye cevap verdim, güçsüz nabzını yoklarken.
"Kuzey İngiltere'deki Mackelton'dan alınmış bir dönüş bileti," dedi Holmes, bileti adamın saat cebinden çıkararak. "Saat henüz on iki bile değil. Erken yola çıkmış olduğu kesin."
Kırışıklarla dolu gözkapakları oynamaya başladı ve çok geçmeden gri gözleri dalgınlıkla bize bakmaya başlamıştı. Yüzü utançtan kıpkırmızı kesilmiş bir halde hemen ayağa fırladı.
"Zayıflığımı bağışlayın Bay Holmes; son günlerde sinirlerim oldukça yıprandı. Teşekkür ederim, bir bardak süt ve birkaç bisküvi alabilirsem kısa sürede kendime geleceğimden eminim. Bizzat gelmek zorundaydım, Bay Holmes, benimle beraber dönmenizi garantilemek için. Göndereceğim bir telgrafın, vakanın acilliği konusunda sizi ikna edemeyeceğinden korktum."
"Kendinizi biraz daha iyi hissettiğinizde..."
"O, artık gayet iyiyim. Nasıl oldu da bu kadar zayıfladığımı anlayamıyorum doğrusu. Bay Holmes, benimle beraber bundan sonraki trenle Mackleton'a gelmenizi istiyorum."
Dostum hayır anlamında kafasını salladı.
114
"Arkadaşım Dr. Watson şu aralar çok meşgul olduğumuzu doğrulayabilir. Ben Ferrers Belgeleriyle ilgili vakayla uğraşıyorum, üstelik Abergavenny cinayetinin duruşması da yakınlaşıyor. Ancak ve ancak çok önemli bir vaka uzaklaştırabilir beni bu aralar Londra'dan."
"Önemli mi!" Ziyaretçimiz ellerini havaya kaldırdı. "Holdernesse Dükünün tek oğlunun kaçırılmasıyla ilgili hiçbir şey duymadınız mı siz?"
"Ne! Eski Bakanlar Kurulu Başkanını mı söylüyorsunuz?"
"Ta kendisi. Olayı gazetelerden saklamaya çalıştık ama dün akşamki Globe gazetesinde bir takım dedikodular çıkmış. Bunları duymuş olabileceğinizi düşünmüştüm."
Holmes, uzun, ince kolunu hızla uzatıp özel ansiklopedisinin 'H' cildini raftan aldı.
" 'Holdernesse, altıncı Dük, K.G., P.C - alfabenin yarısı! 'Baron Beverley, Carston Kontu' - inanılmaz, bu nasıl bir liste böyle! '1900'den beri Hallamshire'in kıdemli yüzbaşı. 1888 'de Sir Charles Appledore kızı Edith le evlendi. Tek çocuğu ve varisi Lord Saltire 'dir. Yüz bin dönüm araziye sahip ve Wales 'le Lancashire 'de madenleri var.
Adres: Carlton House Terrace; Holdernesse Şatosu, Hallam-shire; Carston Kalesi, Bangor, Wales.
1872'de Deniz Kuvvetleri Kumandanlığı; Dışişleri Bakanı...'
"Vay, vay, vay, ülkemizin en önemli adamlarından biri olmalı!"
"En önemlisi - büyük ihtimalle de en zengini. Bay Holmes, profesyonel olarak çok başarılı olduğunuzun ve birçok defa sadece iş için iş yaptığınızı biliyorum. Ama size şu kadarını söyleyebilirim ki, Dük, oğlunun yerini bulan adama verilmek üzere beş bin sterlinlik, onu kaçıran adamın ya da adamlarının isimlerini söyleyebilene de fazladan bin olmak üzere iki çeki çoktan hazırladı."
115
"Gerçekten de krallara layık bir teklif," dedi Holmes. "Watson, sanırım Kuzey İngiltere yolculuğunda Dr. Hux-table'a katılacağız. Evet, Dr Huxtable, madem sütünüzü bitirdiniz, lütfen olanları sırasıyla anlatın ve Priory okulundan Dr. Thorneycroft Huxtable'in bu işteki yerinin neresi olduğunu, olaydan üç gün sonra yardımımı almak için - sakallarınızın durumu tarihi veriyor - gelmesinin sebebini açıklamayı da unutmayın."
Ziyaretçimiz sütle bisküvilerini bitirmişti. Olayları anlatmak için oturduğunda gözlerine ışık, yanaklarına da renk gelmişti tekrar.
"Öncelikle, kurucusu ve müdürü olduğum Priory'nin bir hazırlık okulu olduğu konusunda sizi bilgilendirmeliyim. 'Huxtable'in Horace Işıkları' belki size adımı hatırlatabilir. Priory'nin, kesinlikle

ilhanx

İngiltere'deki en seçkin, en iyi hazırlık okulu olduğunu söyleyebilirim. Lord Levestoke, Blackwater Baronu, Sir Cathcart Soames - hepsi de oğullarını benim ellerime teslim etmiştir. Holdernesse Dükü üç hafta öne özel sekreteri Bay James Wilder vasıtasıyla tek oğlu ve varisi on yaşındaki genç Lord Saltire'in benim yanıma geleceğini haber verdiğinde okulumun mümkün olan en üst seviyeye ulaştığını hissettim. O zaman, bunun hayatımdaki en yıkıcı olayın başlangıcı olacağını nereden bilebilirdim ki?
"Çocuk bir Mayısta geldi; bu yaz döneminin başlangıç tarihidir. Son derece hoş bir gençti ve çok geçmeden de bize uyum sağladı. Evinde çok mutlu olmadığını söylemekle saygısızlık edeceğimi sanmıyorum, sonuçta böyle durumlarda bildiğimiz her şeyi anlatmalıyız. Dükün evlilik hayatının pek sakin geçmediği herkesçe bilinen bir 'sırdır' ama bu, iki tarafın karşılıklı olarak anlaşıp boşanması ve Düşesin Güney Fransa'ya yerleşmesiyle sonuçlandı. Bütün bunlar daha yeni yaşandı ve annesinin tarafını tutmuş olan çocuk, annesi Holdernesse Şatosundan ayrıldığından beridir bunalım içinde, amaçsızca geçirmeye başlamış günlerini. Dükün,
116
oğlunu benim yanıma göndermek istemesinin temel sebebi buydu ve oğlu da iki haftada bize bağlanmış, oldukça mutlu görünüyordu.
"En son on üç Mayısta, yani geçen pazartesi gecesi görüldü. Çocuğun odası ikinci katta bulunuyor ve girişi, iki çocuğun kaldığı daha büyük başka bir odadan sağlanıyor. Bahsettiğim çocuklar ne bir şey görmüş ne de bir şey duymuş; genç Saltire'in o yolu kullanmadığını biliyoruz. Penceresi açık duruyordu ve hemen dışında yetişmiş olan sağlam bir sarmaşık da kaçış için elverişli bir merdiven görevi üstlenmiş - aşağıda herhangi bir ayak izine rastlayamadık, ama çocuğun ancak ve ancak oradan çıkmış olması mümkün.
"Yokluğu salı sabahı fark edildi. Yatağında uyumuş, gitmeden önce de siyah ceket ve koyu gri pantolondan oluşan okul formasını giymiş. Odaya birilerinin girmiş olduğunu gösterecek herhangi bir işaret yoktu. Herhangi bir mücadelenin yaşandığını, çığlık atıldığını da zannetmiyoruz çünkü Caunter'ın, bitişik odada kalan büyük çocuğun uykusu çok hafiftir ve öyle bir şeyi mutlaka duyardı.
"Lord Saltire'in kayboluşu fark edilir edilmez okulda bulunan herkesi, çocukları, öğretmenleri, çalışanları, derhal yanıma çağırdım. Lord Saltire'in yalnız başına kaybolmadığı işte o zaman ortaya çıktı. Heidegger, Almanca Öğretmenimiz de kayıptı. Odası binanın öbür ucunda, ikinci katta bulunuyor ve Lord Saltire'ınkiyle aynı yöne bakıyor. O da yatağında uyumuş; ama gömleği ve çoraplarını odasında yerde bulunca yarım yamalak giyinip çıkmış olması gerektiğine karar verdik. Sarmaşıkların vasıtasıyla aşağı inmiş olduğu gayet açık, zira indiği yerdeki çimenlikte ayak izlerini görmek hâlâ mümkün. Bu küçük bahçenin hemen yanındaki küçük bir kulübede adamın bisikleti dururdu, ama o da aynı şekilde kaybolmuştu.
"Mükemmel referanslara sahip bu öğretmen tam iki yıldır benim yanımda çalışıyor, ama sessiz, asık suratlı bir
117
insandı ve diğer öğretmenlerin, çocukların arasında pek sevilmezdi. Neyse, iki kaçağımız da arkalarında tek bir iz bırakmadan öylece gitmişti işte ve şimdi, bu perşembe sabahında, hâlâ salı günü olduğumuz kadar şaşkınız. Pek tabii ki bir saniye gecikmeden Holdernesse Şatosuna haber gönderdik. Bizden sadece birkaç kilometre uzakta ve çocuğun birdenbire evini özleyip de babasına dönmüş olabileceğini düşündük; ama hayır, ondan hiçbir haber alınmamıştı. Dük altüst olmuş durumda - bana gelince, üzerimdeki baskının ve hissettiğim sorumluluğumun sinirlerime ne hale getirmiş olduğunu kendi gözlerinizle de gördünüz. Bay Holmes, eğer tüm güçlerinizi kullandığınız vakalar oluyorsa şimdi de hepsini devreye sokmanız için size yalvarıyorum; üstün yeteneklerinize bundan fazla ihtiyaç duyan bir vaka görmüş olamazsınız daha önce."
Sherlock Holmes, mutsuz okul müdürünün anlattığı hikâyeyi büyük bir dikkatle dinlemişti. Çatılmış kaşları ve aralarında belirmiş olan çizgiler, karmaşık ve olağandışı her şeye karşı hissettiği merakına hitap eden bu davaya konsantre olması için ayrı bir teşvike ihtiyaç duymadığını gösteriyordu. Defterini çıkarıp bir iki noktayı not aldı.
"Daha önce gelmemekle çok büyük hata etmişsiniz," dedi ciddiyetle. "Araştırmama çok önemli bir handikapla başlayacağım. Bahsettiğiniz sarmaşığın ve çimenliğin profesyonel bir göze anlatabileceklerini tahmin bile edemezsiniz."
"Bu konuda bir suçum yok Bay Holmes. Dük, olayın duyulup da bir skandala dönüşmemesi için çok uğraştı. Ailesinin mutsuzluğunun öğrenilmesini istemiyordu. Öyle şeylerden çok korkar."
"Ama resmi bir araştırma yürütülmüş olmalı, yanılıyor muyum?"
"Evet efendim, ama tam bir hayal kırıklığıydı. Bir ipucu hemen bulundu. Genç bir adam ve bir çocuk, okulun
118

yakınlardaki bir tren istasyonundan trene binerken görülmüştü. Ne var ki dün gece ikisinin Liverpool'da yakalanmış olduğu, vakamızla hiçbir alakalarının olmadığı haberini aldık. İşte böylece, çaresizlik ve hayal kırıklığı içinde uykusuz geçen bir geceden sonra ilk trenle size geldim."
"Bu yanlış ipucunun peşinden gittiklerinden yerel araştırma gevşemiş olmalı, değil mi?"
"Tamamen bırakıldığı bile söylenebilir."
"Böylece üç gün boşa harcanmış. Böylesine önemli bir olayda son derece sorumsuz bir davranış."
"Üzülerek bunu kabul etmek zorundayım."
"Fakat problem yine de bir çözüme kavuşmalı. Bu vakayı üstlenmek beni mutlu edecektir. Kayıp çocuk ve şu Almanca öğretmeni arasında bir bağ bulabildiniz mi?"
"Hayır, hiçbir şekilde bulamadık."
"Çocuk o öğretmenin derslerini alıyor muydu?"
"Hayır; bildiğim kadarıyla ikisi bir araya gelip tek bir kelime bile etmiş değildir."
"Bakın bu gerçekten çok tuhaf. Peki çocuğun bir bisikleti var mıydı?"
"Hayır."
"Başka kimsenin bisikleti kayıp mıydı peki?"
"Hayır."
"Emin misiniz?"
"Pek tabii."
"Pekâlâ, ama öğretmenin çocuğu kucağında taşıyarak gecenin bir yarısında bisikletine atlayıp gittiğini düşünmü-yorsunuzdur herhalde?"
"Tabii ki hayır."
"O halde teoriniz nedir?"
"Bisiklet bir kandırmaca olabilir. Belki onu bir yerlere saklayıp birlikte yürüyerek gittiler."
"Mümkün tabii; ama oldukça garip bir kandırmaca

olurdu, değil mi? Sözünü ettiğiniz kulübede başka bisikletler vardı, değil mi?"
"Bir sürü vardı."
"Bisikletle gidilmiş olduğu izlenimini uyandırmak isteyen birinin, bu durumda iki tane bisiklet saklamış olması gerekmez miydi sizce?"
"Herhalde öyle yapardı."
"Tabii ki öyle yapardı. Kandırmaca teorisi işe yaramaz. Ama bisiklet yine de bir araştırma için mükemmel bir başlangıç noktası sayılabilir. Bir bisikleti saklamak ya da ortadan yok etmek kolay değil sonuçta. Son bir soru. Kaybolmadan önceki gün çocuğu görmeye gelen biriler oldu mu?"
"Hayır."
"Peki hiç mektup aldı mı?"
"Evet; bir mektup gelmişti."
"Kimden?"
"Babasından."
"Çocukların mektuplarını açıyor musunuz?"
"Hayır."
"Peki, babasından geldiğini nereden biliyorsunuz öyleyse?"
"Zarfın üzerinde armaları vardı ve üzerindeki adres Dükün el yazısıyla yazılmıştı. Hem sonra Dük yazmış olduğunu da hatırlıyor."
"Çocuk ondan önce en son ne zaman mektup aldı?"
"Üstünden en azından bir hafta geçmişti."
"Fransa'dan hiç gelmiş miydi mektup?"
"Hayır; hiç gelmedi."
"Sorularımın nedenini anlıyorsunuzdur kuşkusuz. Çocuk ya zorla götürüldü ya da kendi isteğiyle yola çıktı. Çocuğun yaşının küçük olması nedeniyle ikinci durum söz konusu olduğunda, dış dünyadan gelen bir şeylerin buna sebep olmasını beklersiniz. Madem hiç ziyaretçisi olmamış, bu

teşvikin mektuplar aracıyla gelmiş olması gerekir. Anlayacağınız yazıştığı kişileri öğrenmek gerekiyor."
"Korkarım ki bu konuda size pek yardımcı olamayacağım. Yazıştığını bildiğim tek kişi kendi babasıydı."
"Ve babası da oğlunun kaybolduğu gün yazmıştı. Babayla oğul arasındaki ilişki nasıldı?"
"Dük hazretleri hiç kimseye karşı fazla nazik davranmaz. Ülkesinin sorunlarıyla çok meşgul oluyor ve sıradan duygularla ona ulaşmak neredeyse imkânsız. Yine de kendi şeklinde çocuğa karşı her zaman iyiydi."
"Buna rağmen çocuk annesinin tarafını tutmuştu."

ilhanx

"Evet."
"Bunu size kendisi mi söyledi?"
"Hayır."
"O halde Dük mü söyledi?"
"Oh, hayır; olur mu hiç öyle şey!"
"O halde nereden biliyorsunuz?"
"Dük hazretlerinin sekreteri, Bay James Wilder'la biraz konuştum. Lord Saltire'ın duyguları konusunda bana bilgi veren oydu."
"Anlıyorum. Hah, bu arada, Dükün göndermiş olduğu şu son mektup - o hâlâ çocuğun odasında mıydı?"
"Hayır; Lord Saltire onu yanına almış olmalı. Evet, bay Holmes, sanırım artık Euston'a doğru yola çıkmamızın zamanı geldi."
"Bir araba çağırtacağım. On beş dakika içinde hizmetinizde olacağız. Bay Huxtable, eve telgraf çekecek olursanız oralardaki insanların, Liverpool'daki araştırmanın - ya da polisler olayı her nereye sürüklediyse oradaki - hâlâ sürdüğünü düşünmeleri çok iyi olur. Bu sırada biz de sizin oralarda sessizce çalışabiliriz. Belki izler henüz Watson ve benim gibi iki yaşlı köpeğin koku alamayacağı kadar soğu-mamıştır daha."
120
121
O akşam Dr. Huxtable'in ünlü okulunun kurulmuş olduğu Peak'in insanı canlandıran soğuğunda bulduk kendimizi. Yolculuğumuzun sonuna geldiğimizde karanlık çökmüştü bile. Holdeki sehpanın üzerinde bir kartvizit vardı ve uşak, efendisinin kulağına bir şeyler fısıldayınca kendisi heyecandan titreyerek bize döndü.
"Dük burada," dedi. "Dük ve Bay Wilder çalışma odasındalar. Hadi baylar, gelin de sizi tanıştırayım."
Pek tabii ki ünlü devlet adamını daha önce görmüş olduğum resimlerinden tanıyordum, ama adam yine de basına yansıdığından çok farklıydı. Uzun boylu, soylu biriydi; yorgun, sıska bir yüz ve uzun kıvrımlı bir burnu vardı ve giyimine çok önem verdiği açıkça görülüyordu. Yüzünde renk olmayıp teni ölüleri hatırlatıyordu ve bu görüntü kenarında saatinin zincirinin gözüktüğü beyaz ceketine uzanan kızıl sakalı sayesinde daha da bir vurgulanmıştı. Hemen yanında, özel sekreteri Bay Wilder olması gereken çok genç bir adam duruyordu. Zeki, parlak mavi gözleri ve ciddi bir yüz ifadesi olan kısa boylu, ürkek, heyecanlı bir adamdı. Odaya girdiğimiz anda keskin ve kendine güvenli bir tonda konuşmaya başlayan oydu.
"Bu sabah size uğradım, Dr. Huxtable, ama ne yazık ki Londra'ya gitmenizi engellemek için geç kalmışım. Amacınızın, vakayı incelemesi için Bay Sherlock Holmes'u buraya çağırmak olduğunu öğrendim. Dük hazretleri, kendisine danışmadan böyle bir adımı atmayı uygun gördüğünüz için son derece sinirli."
"Polisin başarısız olduğunu öğrendiğimde..."
"Dük hazretleri polisin başarısız olduğu konusunda emin değil."
"Fakat, siz de biliyorsunuz ki Bay Wilder..."
"Eminim farkındasınızdır ki Dr. Huxtable, Dük hazretleri bir skandalin çıkması konusunda çok endişeleniyor. Mümkün olduğu kadar az insanı karıştırmak istiyor olaya."
122
"Mesele kolaylıkla çözülebilir," dedi yıldırılmış olan doktor; "Bay Sherlock Holmes sabah treniyle Londra'ya dönebilir."
"Hiç sanmıyorum, Doktor, hiç sanmıyorum," dedi Holmes en umarsız sesiyle. "Kuzey havasında insanı canlandıran hoş bir şey var. Birkaç günümü sizin kırlarda geçirmek ve aklımı da ilginç bir şeylerle meşgul etmek niyetindeyim. Burada kaldığım sürece sizin yanınızda kalıp kalmayacağıma tabii ki sizin karar vermeniz gerekecek; kasabada bir han bulabileceğimden eminim."
Baskı altındaki doktorun çok büyük bir kararsızlık içinde olduğunu görebiliyordum, ama kızıl sakallı Dükün kalın, gür sesi onu bu dertten kurtardı.
"Bana danışmakla akıllılık etmiş olacağınız konusunda Bay Wilder'e katılıyorum, Dr. Huxtable. Fakat Bay Holmes zaten her şeyi öğrenmiş olduğuna göre onun yeteneklerinden yararlanmamak büyük bir aptallık olur. Bir handa kalmanız söz konusu bile olamaz, Bay Holmes, benimle gelip Holdernesse Şatosunda kalmayı kabul etmenizden onur
duyardım."
"Dük hazretlerine teşekkür ederim. Ama araştırmamı göz önüne alarak olayın gerçekleştiği sahnede kalmamın daha akıllıca olacağı kanısındayım."
"Nasıl isterseniz Bay Holmes. Bay Wilder'a ya da bana sormak istediğiniz herhangi bir şey varsa hiç çekinmeden söyleyin. Elimizden gelen her şeyi yapacağız."
"Büyük bir ihtimalle sizi malikânede görmem gerekecek," dedi Holmes. "Fakat şimdilik sadece şunu sormak istiyorum efendim; oğlunuzun esrarengiz kayboluşuyla ilgili bir teori oluşturdunuz mu acaba?"
"Hayır efendim, oluşturmadım."

ilhanx

"Bu soru size acı verecekse şimdiden özür dilerim, fakat başka çarem yok. Düşesin bu olayda bir parmağı olduğunu düşünüyor musunuz?"
123
Bakanın yüzünde belirgin bir tereddüt belirmişti.
"Zannetmiyorum," dedi sonunda.
"Akla uygun gelen ikinci açıklama, çocuğun bir fidye istemiyle kaçırılmış olduğudur. O türden bir istek ulaştı mı size acaba?"
"Hayır, efendim."
"Son bir soru daha, Dük hazretleri. Bu olayın gerçekleştiği gün oğlunuza bir mektup yazmışsınız, bu doğru mu?"
"Hayır; mektubu bir önceki gün yazmıştım."
"Kesinlikle. Ama oğlunuzun eline o gün geçti değil mi?"
"Evet."
"Mektubunuzda, çocuğun dengesini bozmuş olabilecek, öyle bir adım atmasını sağlayacak bir şeyler var mıydı peki?"
"Hayır, efendim, kesinlikle yoktu."
"O mektubu bizzat mı postaya verdiniz?"
Aristokrat cevap veremeden, biraz sinirlenmiş görünen sekreteri araya girdi.
"Dük hazretleri mektuplarını kendi postalamaz efendim," dedi. "Söz konusu mektup, başkalarıyla beraber çalışma masasının üzerine bırakılmıştı ve ben de onları bir posta çuvalına koydum."
"Bahsedilen mektubun onların arasında olduğundan emin misiniz?"
"Evet; onu görmüştüm."
"O gün kaç tane mektup yazmıştınız Dük hazretleri?"
"Yirmi ya da otuz tane kadar. Bir çok kişiyle mek-tuplaşıyorum. Fakat bunun konumuzla ne ilgisi var?"
"İlgisiz değil," diye cevap verdi Holmes.
"Neyse, neyse," diye devam etti Dük, "polisi Güney Fransa'ya yönelttim. Düşesin böylesine canavarca bir olaya karışmış olacağına inanmadığımı zaten söyledim, ama çocuğun kafası bir sürü yanlış fikirle doluydu ve onun, şu Al-
124
manın da yardımıyla annesinin yanına kaçmış olması olası. Evet, Dr. Huxtable, sanırım biz artık Holdernesse'e dönüyoruz."
Holmes'un sormak istediği başka sorularının olduğunu görebiliyordum; ama asilzade kesin bir şekilde sohbeti bitirmişti. Ailesiyle ilgili sorunları bir yabancıyla konuşmanın, onun aristokrat tabiatına çok ters düştüğü, gelen her yeni sorunun düklük hayatının saklı kalmış sırlarını ortaya çıkaracağından korktuğu çok belliydi.
Dük ve sekreteri gittiğinde, Holmes her zamanki tez canlılığıyla hemen araştırmayı başlattı.
Çocuğun odası dikkatlice arandı ama kaçışın ancak pencereden gerçekleşmiş olduğunun kesinleşmesinden başka herhangi bir şey çıkmadı. Alman öğretmenin odası ve eşyaları da yeni bir ipucu sağlamadı. Sarmaşıklardan biri, adamın ağırlığından kopmuş ve bir fenerin ışığıyla, aşağıya indiğinde çimenlikte bırakmış olduğu topuk izlerini gördük. Kısa, yeşil çimenlerin arasındaki bu izler, gece gerçekleşen anlaşılmaz kaçışa tanıklık eden tek şeydi.
Sherlock Holmes evdeki araştırmayı bitirdiğinde yalnız başına evden ayrıldı ve ancak saat on birden sonra döndü. Civar bölgeyi gösteren büyük bir harita bulmuştu ve bunu odama getirerek yatağa yaydı. Lambayı da tam ortasına oturttuktan sonra piposunu yaktı ve arada bir, bir takım yerleri bana göstermek için duman tüten ucunu kullanarak uzun süre boyunca haritayı inceledi.
"Bu vaka giderek daha hoşuma gidiyor Watson," diye konuştu. "Gerçekten de çok ilginç birkaç noktası var. Daha yeni başladıysak da araştırmamızda faydalı olabilecek bir takım coğrafi öğeleri tanımanı istiyorum.
"Haritaya bak. Buradaki koyu renkli kare Priory okuludur. Oraya bir iğne koyacağım. Şimdi, buradaki çizgi ana yolu gösteriyor. Doğusundan ve batısından okulun yanından geçtiğini ve her iki yönde de bir mil boyunca herhangi bir yan
125
yolunun olmadığını görüyorsun. Bu iki insan bir yol kul-landılarsa giderlerken, o yol kesinlikle buydu."
"Evet."
TEPELER
"Şansımıza, söz konusu gecede bu yolda meydana gelen şeyleri bir yere kadar takip edebiliyoruz. Şu noktada, pipomun ucunun gösterdiği noktada, bir bekçi görevliydi: saat on ikiden altıya kadar. Doğu istikametinde bulunan ilk kavşak bu. Adam, bir an için bile görev yerinden ayrılmadığını ve bir çocuğun,

ilhanx

ya da bir adamın, kendisi görmeden oradan geçmiş olamayacağını söylüyor. Bekçiyle bu gece konuştum ve bana kesinlikle güvenilir biri olduğu izlenimini verdi. Böylece bu taraftan gitmedikleri kesinleşmiş oluyor. Gel gelelim öbür istikamete. Burada bir han var, ev sahibesi hasta yatan, Kırmızı Boğa Hanı. Hasta kadın bir doktorun gelmesi için Mackleton'a haber göndermişti, ama başka bir hastasının yanında olduğu için doktor ancak sabah gelmiş. Handaki diğer kişiler, doktorun gelişini bekleyerek bütün gece ayakta kalmış ve görünüşe göre birileri hep pencereden yola bakmış. Kimsenin geçmediğini söylüyorlar. Güvenilir olduklarını kabul edersek yolun batı yönünü de eleme şansına
126
ermiş oluyoruz, bununla beraber, kaçakların, yolu kullanmadıklarını da söyleyebiliyoruz tabii."
"Fakat bisiklet ne olacak?" diye karşı çıktım.
"Evet. Bisiklete de geleceğiz. Şimdilik yol konusuna devam edelim; yolu kullanmadılarsa okuldan çıktıklarında kuzeye ya da güneye yürümüş olmaları gerek. Buraya kadar her şey tamam. Şimdi hangi yöne gittiklerini bulmaya çalışalım. Evin güneyindeki araziyi, gördüğün gibi ekilebilir topraklar kaplıyor. Buraları, aralarına taş duvarların dikilmiş küçük tarlalarla kaplı ve bir bisiklet için hiç de elverişli bir yol değil. Burayı da eleyebiliriz. O halde kuzeydeki araziye geliyoruz. Tam şurada, 'Yamalı Shaw' olarak adlandırılmış bir ağaç korusu var ve onun ötesindeki on millik alanda da Aşağı Gill Vadisi uzanıyor. Bu ıssız bölgenin bir tarafında, tam şurada, Holdernesse Şatosu bulunuyor. Yolu takip ettiğinde okuldan on mil uzakta ama araziden geçince sadece altı millik bir yol var aralarında. Vadi, ıssız denebilecek kadar tenha bir yerleşime sahip. Birkaç tane çiftçinin, ineklerini ve koyunlarını barındırdıkları küçük yerleri var. Arazinin bunların haricindeki sakinleri sadece kuşlardır - Chesterfield Caddesine kadar. Bak, orada bir kilise, birkaç ev ve bir han var. Bunların ötesindeyse arazi iyice dikleşiyor, tepeler başlıyor. Araştırmamızın kuzeyde başlaması gerektiği kesin."
"Peki ama ya bisiklet?" diye üsteledim.
"Tamam, tamam!" dedi Holmes sabırsızca. "İyi bir bisikletçi ana yola ihtiyaç duymaz. Bahsettiğim arazide sayısızca patika bulunuyor ve o gece dolunay vardı. Hey! Bu da kim?"
Biri heyecanla kapıyı çalmıştı ve birden Dr. Huxtable odamızdaydı. Elinde, üzerinde beyaz bir armanın bulunduğu mavi bir kriket kasketi vardı.
"Sonunda bir ipucumuz oldu!" diye bağırdı. "Tanrıya şükürler olsun! Sonunda zavallı çocuğa biraz yaklaşabildik! Bu onun şapkası."
127
"Nerede bulundu?"
"Kırlarda kamp kuran çingenelerin karavanında. Salı günü buradan ayrılmışlardı ama polis bugün yerlerini bulmuş ve karavanlarında yapılan arama sonucunda da bunu bulmuşlar."
"Peki orada oluşunu nasıl açıklıyorlar?"
"Yalan söylüyorlar — salı sabahı onu kırlarda bulmuş olduklarını iddia ettiler. Çocuğun yerini biliyorlar o serseriler! Tanrıya şükürler olsun ki şimdi hepsi kilit altında. Ya kanunlar ya da Dükün para kesesi onları konuşturacaktır."
"Buraya kadar gayet iyi," dedi Holmes, doktor sonunda odadan ayrıldığında. "En azından sonuç almayı bekleyebileceğimiz yerin gerçekten de Aşağı Gill Vadisinin o tarafları olduğuna dair teorimiz doğrulanmış oldu. Polis aslında pek bir şey yapmadı, tabii o çingeneleri tutuklamak dışında. Şuraya bak Watson! Vadinin ortasında bir akarsu yatağı var. Haritada işaretlenmiş. Bazı yerlerde bir bataklık oluşturacak kadar genişliyor. Özellikle de okulla Holder-nesse Şatosunun ortasındaki bölgede öyle. Böylesine kuru bir havada herhangi bir yerde iz aramak boşunadır; ama şu noktada bir takım izlerin kalmış olması mümkün. Seni yarın sabah çağıracağım, beraberce gidip bu olayın üzerindeki esrar perdesini kaldırıp kaldıramayacağımıza bakarız."
Holmes'un uzun, zayıf şeklinin yatağımın yanında olduğunu görerek uyandığımda güneş daha yeni yeni doğuyordu. Holmes tam takım giyinmiş, görünüşe göre çoktan dışarı çıkıp gelmişti bile.
"Bisiklet kulübesini ve çimenliği araştırdım," dedi. "Yamalı Shaw'a da gittim. Hadi bakalım «Watson, yan odada seni sütlü kakao bekliyor. Acele etmeni istemek zorundayım, çünkü önümüzde harika bir gün var."
Holmes'un gözleri parıldıyor, yanakları, işinin hazır
128
olduğunu gören büyük ustanın heyecanıyla sağlıklı kırmızı bir renge bürünmüştü. Bu aktif, heyecanlı adam, Baker Sokağındaki içe bakışçı, solgun hayalci Holmes'tan çok farklıydı. Heyecanlı bir enerjiyle canlanmış çevik şekline bakarken önümüzde gerçekten de yorucu bir gün yattığını hissedebiliyordum. Ne var ki günün başlangıcı tam bir hayal kırıklığıydı. Büyük umutlarla, binlerce koyun patikası barındıran turba-lıklı vadiyi arşınlayıp Holdernesse Şatosunun yakınındaki bataklığa vardık. Çocuk eve gitmiş olsa buradan geçmiş olması gerekirdi ve bir iz bırakmadan da buradan geçmek imkânsızdı. Dostum, bütün

ilhanx

yosunlu yüzeylerindeki çamur izlerine dikkat ederek gittikçe kararan bir yüzle bataklığın sınırında ilerledi. Koyunlar bol bol iz bırakmıştı ve birkaç mil aşağıda inek izleri de bulduk ama başka bir şey yoktu.
"Bir numarayı silebiliriz," dedi Holmes, etrafımızdaki kırların yayıldığı geniş alana kasvetle bakarak. "Şu ötede ikinci bir bataklık ve arada da ince bir akarsu yatağı var. Hey! Hey! Hey! Bu da ne?"
Küçük, dar bir patika çıkmıştı karşımıza. Nemli toprağı sayesinde iyice belirginleşmiş bir halde, bir bisiklet tekerleğinin izi görünüyordu ortasında.
"Yaşasın!" diye bağırdım. "Onu bulduk!"
Ama Holmes başını hayır anlamında sallarken neşeli olmaktan çok, şaşırmış görünüyordu.
"Bir bisiklet izi olduğu kesin, ama bizim aradığımızınki değil," dedi. "Tekerleklerin bıraktıkları izlerin kırk iki çeşidini bilirim ben. Gördüğün gibi, bu dış tarafında bir çizgiye sahip bir Dunlop'tur. Heidegger'in tekerlekleri Palmers markaydı ki bunlar uzunlamasına çizgi izleri bırakır. Okulun matematik öğretmeni Aveling bu konuda emin olduğunu ifade etti. Kısacası, Heidegger'ın bisikletinin izi olmadığını söyleyebiliriz."
"O halde çocuğun mu?"

"Olabilir, tabii bir bisikleti olduğunu ispatlayabilmiş olsaydık. Ancak bu konuda ne yazık ki başarısız olduk. Buradaki iz, gördüğün gibi okul istikametinden gelen bir sürücü tarafından bırakılmış."
"Ya da okul istikametinde ilerleyen biri tarafından -değil mi?"
"Hayır, hayır, sevgili Watson. Daha derin bir iz bırakan tekerlek her zaman arka tekerleğidir, çünkü tüm yük ona biner. Bir çok yerde ön tekerleğinin izinin üzerinden geçerek onu silmiş olduğunu görebilirsin. Bisikletin okuldan uzaklaşarak ilerlediğine kuşku yok. Araştırmamızla alâkalı da olabilir alâkasız da, ama daha fazla ilerlemeden önce izi geriye doğru takip edeceğiz."
Öyle yaptık, ancak birkaç yüz metre ilerledikten sonra arazinin nemli topraklarından çıktığımız için izleri kaybettik. Vazgeçmeyerek patikayı geriye doğru takip etmeye devam ettik ve küçük bir pınarın patikanın üzerinde aktığı bir noktaya vardık. Burada yine karşımıza çıktı bisikletin izi, ama ineklerin bıraktıkları izlerle neredeyse mahvolmuş bir haldeydi. Onun ötesinde başka bir ize rastlayamadıysak da gördüğümüz son iz doğrudan Yamalı Shaw'a, okulun arkasında kalan koruluğa bakıyordu. Bisikletin oradan çıkmış olması gerekiyordu. Holmes çenesini eline dayayarak büyük bir taşın üzerine oturdu. Bir daha hareket ettiğinde iki tane sigara içmiştim.
"Evet," dedi sonunda. "Kurnaz bir adamın, değişik bir iz bırakmak için bisikletinin tekerleklerini değiştirmesi mümkün tabii. O kadar akıllı olan bir suçluyla çalışmak beni onurlandırır doğrusu. Neyse, bu soruyu böylece bırakıp bataklığımıza geri döneceğiz, çünkü daha aramadığımız bir dolu yer var."
Bataklığın nemli topraklarının sınırındaki sistematik araştırmamızı devam ettirdik ve çok geçmeden çalışmamızın karşılığını aldık. Bataklığın alçak kısmının ortasından

çamurlu bir patika uzanıyordu ve ona yaklaştığımızda Holmes neşeli bir çığlık attı. Patikanın ortasından telgraf tellerini andıran güzel bir iz geçiyordu. Aradığımız Palmer tekerleğinin iziydi bu.
"İşte bay Heidegger'i bulduk!" diye haykırdı Holmes heyecanla. "Mantık yürütme yöntemimin oldukça başarılı olduğu ortaya çıktı Watson."
"Seni kutlarım."
"Ama hâlâ uzun bir yol var önümüzde. Patikanın kenarından yürümeni isteyeceğim. Şimdi izi takip edelim. Korkarım fazla ilerlemeyecek."
Ne var ki ilerledikçe, vadinin bu bölümünün bir çok yerinde yumuşak, nemli toprakların bulunduğu bölgeler keşfettik ve peşinde olduğumuz iz zaman zaman gözden kaybolsa da onu hep yeniden buluyorduk.
"Farkında mısın Watson," dedi Holmes, "sürücü şu durumda iyice hızlanmış durumda. Buna hiç kuşku yok. İki tekerleğin de izlerinin net olduğu şu ize bak. Her iki iz de aynı derinlikte. Bunun bir tek anlamı olabilir, o da mümkün olduğu kadar hızlanmak isteyen birinin yaptığı gibi, bütün ağnlığını gidona verdiğidir. Aman tanrım! Adam düşmüş!"
Patikanın yanındaki kuru araziye düzensiz bir şekilde çamur sıçramıştı. Arkasından ayak izleri göründü, sonra tekerlek izleri tekrar başladı.
"Çamurda kaymış olabilir," diye önerdim.
Holmes, kırılmış bir karaçalı dalını kaldırıp bana doğru uzattı. Dehşetle irkilerek küçük sarı çiçeklerinin hepsinin kırmızıya bulanmış olduğunu gördüm. Patikada da, kenarlardaki çimenlerin arasında da kuru kan lekeleri gözüküyordu.
"Kötü!" dedi Holmes. "Çok kötü! Watson, hemen kenara çekil! Gereksiz tek bir ayak izi olmasın şimdi! Evet, bakalım neler olmuş? Yaralı olarak düşmüş, tekrar ayağa kalkmış, bisikletine binmiş ve yola devam etmiş. Fakat başka birinin izi yok burada. Burada yandaki patikada bir inek

ilhanx

131
sürüsü yürümüş. Bir boğanın saldırısına uğramış değildi ya? İmkânsız! Ancak başka birinin varlığına dair herhangi bir iz göremiyorum. Devam etmek zorundayız Watson. Artık tekerlek izlerinin yanı sıra arkasında kan lekeleri de bırakmış olacağına göre, elimizden kaçamaz herhalde."
Uzun süre aramak zorunda kalmadık. Tekerleklerin izleri, ıslak ve kaygan zeminde bir süre sonra deliler gibi eğ-rilip bükülmeye başladı. İleriye doğru baktığımda, kalın karaçalıların arasında metalin parıltısı çarptı gözüme birden. Bir bisikletti, bir pedalı yamulmuş Palmer tekerlekli bir bisikletti ve ön tarafının tamamı kopkoyu bir kana bulanmıştı. Çalıların diğer tarafında bir ayakkabı görünüyordu. Hemen arka tarafa koştuk ve birdenbire şanssız bisiklet sürücüsüyle karşı karşıya kalmıştık işte. Kalın bir sakalı ve tek camı düşmüş gözlükleri olan uzun boylu bir adamdı. Ölümüne sebep olan şey, başına almış olduğu ve kafatasının bir kısmını ezerek kırmış olan korkunç bir yaraydı. Öyle bir yaraya sahip olduktan sonra bile yola devam etmiş olduğu gerçeği adamın gücü ve cesaretiyle ilgili çok şey anlatıyordu. Ayağında ayakkabı vardı ama çorap giymemişti ve önü açık ceketinin içinde pijaması görünüyordu. Adamın, aradığımız Alman öğretmen olduğundan en ufak bir kuşku yoktu.
Holmes büyük bir saygıyla cesedi çevirerek onu dikkatlice inceledi. Sonra uzunca bir süre derin düşüncelere dalmış halde oturdu, ama çatık kaşlarından anladığım kadarıyla bu korkunç keşif araştırmamızda bizi daha ileri taşımamıştı.
"Ne yapacağımıza karar vermek biraz zor Watson," diye konuştu sonunda. "İçgüdülerim araştırmamıza devam etmemiz gerektiğini söylüyor; şimdiden o kadar çok zaman kaybettik ki boşa harcayacak bir saatimiz yok. Öte yandan şu zavallı adamın cesedini götürsünler diye keşfimizi polisi bildirmek de zorundayız."
"İstersen ben geri dönüp olanları anlatabilirim."
132
"Ama sana ve yardımına ihtiyacım var. Hey, dur biraz! Şu ötede yer tezeği kesen bir adam var. Onu buraya getir. Polisi o çağırsın."
Köylüyü çalılığa getirdim ve Holmes da korkmuş adama Dr. Huxtable'a götürmesi için bir not verdi.
"Evet, Watson," dedi, "bu sabah iki ipucu bulduk. Biri Palmer tekerlekli bisikletti ki onun nereye gitmiş olduğunu görebiliyoruz. Diğeri de Dunlop tekerlekli bisikletti. O konuyu araştırmaya girişmeden önce gerçekten ne bildiğimizi bir değerlendirip önemli şeyleri önemsizlerinden ayıralım.
"İlk olarak çocuğun kesinlikle kendi isteğiyle kaçtığı fikrini benimsemeni istiyorum. Penceresinden aşağı tırmandı, sonra da ya yalnız ya da biriyle birlikte yola koyuldu. Bu kadarı kesin."
Ona katıldığımı belirttim.
"Pekâlâ, şimdi bu şanssız Almanca öğretmenine dönelim. Çocuk, kaçtığı sırada okul formasını giyinmişti. Bunu göz önüne alarak ne yapacağını bildiğini söyleyebiliriz. Alman ise çorapsız çıkmış dışarı. Çok kısa bir sürede karar verip harekete geçmiş olduğu kesin."
"Evet, buna kuşku yok."
"Peki neden gitti? Tabii ki yatak odasının penceresinden çocuğun kaçtığını görmüştü. Onu yakalayıp geri getirmek istemişti. Bisikletine atladı, çocuğun peşine düştü ve sonuçta da bu kovalamacada hayatını kaybetti."
"Evet, öyle görünüyor."
"Şimdi asıl konuya geliyorum. Küçük bir çocuğu kovalayan bir adamın yapmasını bekleyeceğimiz şey koşarak peşine düşmesidir. Alman'ımız öyle yapmıyor. Bisikletini alıyor. Mükemmel bir bisiklet kullanıcısı olduğu da söylendi bu arada. Çocuğun çok hızlı kaçmasını sağlayacak bir şeye sahip olduğunu bilmese bisikletini almazdı."
"Diğer bisikletten bahsediyorsun."
133
"Sahnemizi oluşturmaya devam edelim. Adam, okuldan üç buçuk kilometre ötede öldürülüyor - dikkatini çekerim, ölümüne sebebiyet veren şey, bir çocuğun ateşlemiş olabileceği bir silah yarası değil, sadece çok güçlü bir kolun indirmiş olabileceği sert bir darbedir. Bu durumda, kaçarken çocuğun yanında gerçekten de birileri vardı. Kaçışın hızlı bir şekilde gerçekleştiğini de, mükemmel bir bisiklet kullanıcısı olmasına rağmen onlara ancak üç buçuk kilometre sonra yetişebildiğinden anlıyoruz. Ne var ki trajik olayın gerçekleştiği sahneyi incelediğimizde birkaç hayvan izinden başka bir şeye rastlayamıyoruz. Geniş bir tur attım ve elli metrelik bir mesafe içinde başka hiçbir iz yok. Başka bir bisikletçinin cinayetin kendisine karışmış olmadığı belli, ama başka bir insanın ayak izine de rastlayamadım."
"Holmes," diye atıldım, "bu imkânsız!"
"Olağanüstü!" diye belirtti Holmes. "Son derece aydınlatıcı bir yorum! Benim anlattıklarıma göre gerçekten de imkânsız; demek ki bir yerde bir yanlış yaptım. Fakat sen de gördün. Nerede hata yapmış olabileceğimize dair bir fikrin var mı?"
ilhanx

"Düşerken kafasını bir yere vurmuş olması mümkün değil miydi?"
"Bir bataklıkta mı Watson?"
"Ne diyeceğimi bilemiyorum, aklımı kaçırabilirim."
"Ah, hiç olur mu; daha kötü vakalar da çözmüşüzdür seninle. Hiç değilse malzeme açısından bayağı zenginiz, tek sorun onları nasıl kullanacağımızı bilemememizdir. Hadi gel. Palmer tekerleğiyle işimiz bittiğine göre Dunlop'un peşine düşelim de bize neler anlatabileceğine bir bakalım."
İzi bulup onu bir süre boyunca takip ettik ama arazi çok geçmeden çimenlerle kaplı bir hal aldı ve bataklık arkamızda kaldı. İzi daha fazla takip edemeyeceğimiz açıktı. Dunlop marka tekerleğinin izini en son gördüğümüz noktaya göre bisikletin ya Holdernesse Şatosuna, bir kilometre kadar ötede

solumuzda görünen soylu kulelere ya da Chesterfield Caddesinin yanında kurulmuş olan ve bulunduğumuz yere göre önümüzde kalan küçük, gösterişsiz bir köye gitmiş olması gerekirdi. Kapısında, horoz dövüşünün yapıldığı bir yer olduğunu anlatan bir işareti bulunan çirkin, uğursuz hana yaklaştığımız sırada Holmes birden inledi ve düşmemek için omzuma yapıştı. İnsanı çaresiz bırakan şu bilek burkulmalardan biriydi onu inletmiş olan. Büyük bir zorlukla, esmer, yaşlıca ve şişman bir adamın oturup pipo içtiği hanın kapısına kadar ilerledi.
"Nasılsınız Bay Reuben Hayes?" diye konuştu Holmes.
"Sen kimsin ve ismimi nereden biliyorsun?" diye cevap verdi köylü, kurnaz gözlerinde şüpheci bir ışık belirirken.
"Ee, başınızın üstündeki plakada yazılı. Evinin efendisi olan bir adamı nerede görsem tanırım. Ahırınızda bir arabaya benzer bir şeyiniz yoktur, değil mi?"
"Hayır; yok."
"Yere basamıyorum."
"O zaman basma."
"Fakat yürüyemiyorum." ',' "O halde zıpla."
Bay Reuben Hayes'in tavırları kesinlikle nazik değildi, ama Holmes yine de şaşılacak bir sakinlikle konuşmaya devam etti.
"Baksana şu halime dostum," dedi. "Çaresiz kaldım; hemen devam etmek zorunda olduğum halde. Nasıl olduğu hiç önemli değil benim için."
"Benim için de değil," diye cevap verdi suratsız han sahibi.
"Son derece önemli bir konu. Bir bisikletin varsa onu kullanmak için bir altın verirdim."
Han sahibi Holmes'a baktı.

"Nereye gitmek istiyorsun?"
"Holdernesse Şatosuna."
"Oh, dükün yakın dostları olmalısınız!" dedi adam, alay dolu gözlerle çamurlu giysilerimize bakarak.
Holmes neşeyle kıkırdadı.
"En azından bizi gördüğüne sevineceği kesin."
"Nedenmiş o?"
"Çünkü kayıp oğluyla ilgili haberler getirdik."
Adam çok açık bir şekilde irkildi.
"Ne, izini buldunuz mu?"
"LiverpooFda onu görenler olmuş. Her an bulunabilir artık."
Adamın şişman, sakallı yüzü yine hızlı bir değişim geçirdi. Birden çok daha sıcak davranmaya başladı.
"Aslında dükün iyiliğini istemek için çoğu insandan daha az sebebim var," dedi, "çünkü bir zamanlar onun baş arabacısıydım ve bana kötü, çok kötü davranırdı. Tek kelime etmeden beni kovmuştu, hem de yalancı bir hububat tacirinin sözüne inanarak. Olsun, yine de LiverpooPdan genç Lordla ilgili haberlerin gelmesine sevindim ve bu haberleri malikâneye ulaştırmanız için size yardım edeceğim."
"Teşekkür ederim," dedi Holmes. "Önce yiyecek bir şeyler alalım. Sonra bisikleti getirebilirsiniz."
"Bisikletim yok."
Holmes bir altın uzattı adama.
"Söylüyorum ya adam, bisikletim yok. Malikâneye kadar iki atımı ödünç almanıza izin vereceğim."
"Peki, peki, bir şeyler yedikten sonra yine konuşuruz."
Taş kaplı mutfakta bir başımıza bırakıldığımızda Hol-mes'un bileğinin ne kadar hızlı bir şekilde iyileştiğini görerek şaşırdım. Akşam çökmek üzereydi ve sabahın erken saatlerinden beri hiçbir şey yememiştik, onun için akşam yemeğinin hakkını verdik. Holmes derin düşüncelere dalıp gitmişti ve yemeğimiz boyunca bir iki defa pencerenin yanına

ilhanx

gidip sıkıntıyla dışarı baktı. Pencere sevimsiz bir avluya bakıyordu. Uzak bir köşesinde, üstü başı kapkara bir çocuğun çalıştığı bir demirci atölyesi, diğer tarafta da ahırlar vardı. Holmes, pencereden yaptığı gözlemlerinden birinden sonra yine yerine oturmuştu ki birden haykırarak sandalyesinden fırladı.
"Aman Tanrım, Watson, galiba buldum!" diye bağırdı. "Evet, evet, başka bir çözümü olamaz! Watson, bugün hiç inek izi gördüğünü hatırlıyor musun?"
"Evet, tabii ki, bir sürü gördüm."
"Nerede?"
"Ne bileyim, her yerde. Bataklıkta, patikada ve Zavallı Heidegger'ın ölümüyle buluştuğu yerde de varlardı."
"Kesinlikle. Peki, Watson, bugün kırlarda tam olarak kaç tane inek gördüğünü de söyleyebilir misin?"
"Bir tane bile gördüğümü hatırlamıyorum."
"Evet, sence de garip değil mi Watson, yani takip ettiğimiz çizgi boyunca bir sürü inek izine rastladığımız halde bütün arazide tek bir inek görememiş olmamız; çok garip bence, ne dersin ha Watson?"
"Evet, haklısın, garip."
"Peki Watson, kendini biraz zorla; bugün gördüğün izlere geri dön! Patikadaki izleri gözlerinin önüne getirebiliyor musun?"
"Evet."
"Peki izlerin bazılarının bazen şöyle olduğunu hatırlayabiliyor musun Watson," - ekmek kırıntılarını kullanarak izlerin nasıl bir desen çizmiş olduklarını gösterdi -:::::-"ve bazen de şöyle" -:.:.:.:.:- "arada bir de şuna benzer bir şey" - .'.'.'.'.'. "Bunları hatırlayabiliyor musun?"
"Hayır, hatırlayamıyorum."
"Ama ben hatırlıyorum. Buna yemin edebilirim. Neyse, boş bir zamanımızda geri dönüp bunu doğrularız. Ah ne kadar da körmüşüm bugün! Çoktan bu sonuca varmış olmalıydım."

"Peki vardığın sonuç tam olarak ne?"
"Sadece çok garip bir inekle karşı karşıya olduğu-muzdur. Yürüyen, dört nala ve tırıs giden bir inek. İnanılmaz bir şey Watson, öyle bir kandırmacayı akıl edebilen kişi köylü bir hancı değildi, orası kesin! Neyse, demircide çalışan çocuğun haricinde ortalık sakin görünüyor. Dışarı çıkıp neler bulacağımıza bir bakalım."
Yıkık dökük bir ahırda, kürkleri, yeleleri birbirine karışmış iki at duruyordu. Holmes bir tanesinin arka bacağını kaldırdı ve yüksek sesle gülmeye başladı.
"Eski nallar, ama yeni takılmış - nallar eski ama çiviler yeni. Bu vaka bir klasik olmayı hak ediyor. Gel de şu demirciyi bir ziyaret edelim."
Çocuk, bize aldırış etmeden çalışmasını sürdürdü. Holmes'un, zeminde dağılmış duran demir ve tahta parçalarını sağdan sola kadar hızla gözden geçirdiğini görebiliyordum. Arkamızda ayak sesleri duyduk ve birden han sahibinin kalın kaşlarının ardında parıldayan vahşi bakışlı gözleri ve öfkeyle çarpılmış esmer yüzüyle karşı karşıyaydık. Elinde, sapı metalden kısa bir sopa vardı ve öyle tehditkâr bir havaya bürünmüş üstümüze geliyordu ki, tabancamın cebimde olmasına çok sevindim.
"Sizi cehennem varlıkları, sizi adi casuslar!" diye bağırdı adam. "Ne işiniz var burada?"
"Aa, Bay Reuben Hayes," dedi Holmes soğuk bir sesle, "insan bir şey sakladığınızı ve onu bulmamızdan korktuğunuzu düşünebilir."
Adam inanılmaz bir güç harcayarak öfkesine hakim olmayı başardı ve çarpılmış dudakları eskisinden daha bile korkunç görünmesini saplayan sahte bir gülüşle yukarı kıvrıldı.
"Demirci atölyemde bulabileceğiniz her şeyi alabilirsiniz," dedi. "Ama bana bakın bayım, benim iznim alınmadan insanların etrafı karıştırmasından hoşlanmam, borcunuzu ne

kadar çabuk ödeyip buradan giderseniz o kadar memnun olacağım."
"Pekâlâ, Bay Hayes - kötü bir niyetimiz yok," dedi Holmes. "Atlarınıza bir göz attık, ama ben yine de yürümeyi deneyeceğim. Sonuçta çok uzak değil galiba, yanılıyor muyum?"
"Şatonun giriş kapılarına yalnızca üç kilometre var. Soldaki yoldan gideceksiniz."
Arazisinden çıktığımız ana kadar bakışlarını sırtımızda hissettik ama yolda çok fazla ilerlemedik. Holmes, yol bir dönüş yapıp da han sahibinin görüş alanından çıktığımız anda durdu.
"Handayken gerçeğe yaklaşmıştık, çocukları deyimiyle 'sıcaktı' orası," dedi. "Şimdi attığım her adımla etraf daha soğuk oluyor sanki. Yo, yo; her şeyi görmeden önce oradan ayrılmam mümkün değil."
"Ben de şu Reuben Hayes'in her şeyi bildiğinden eminim," diye konuştum. "Ondan daha suçlu görünen birini hiç görmedim daha önce."
"Ah! O şekilde mi göründü sana? Şey, atlar orada, demirci orada. Evet, gerçekten de ilginç bir yer şu Dövüşen Horoz Hanı. Kimseye görünmeden oraya bir göz atsak iyi olacak galiba."

ilhanx

Arkamızda, yer yer gri çakıl taşlarıyla kaplı uzun, aşağıya doğru kıvrımlı bir yol vardı. Yoldan çıkmış tepeye doğru yürüdüğümüz sırada dönüp Holdernesse Şatosuna doğru baktım ve birden hızla ilerleyen bir bisikletçi gördüm.
"Eğil Watson!" dîye bağırdı Holmes, omzumu çekiştirerek. Görüş alanından ancak çıkmıştık ki adam yolda uçarak yanımızdan geçti. Geçtiği yerde kaldırdığı tozların arasından, bembeyaz, kaygılı bir yüz gördüm - ağzı açık, gözleri dehşetle önüne bakan, her hücresinden korku fışkıran bir yüz. Bir gece önce görmüş olduğumuz ukala James Wilder'in garip bir karikatürüne bakıyordum sanki.

"Dükün sekreteri!" diye atıldı Holmes. "Hadi Watson, gidip ne yaptığını görelim." Kayadan kayaya atlayarak hanın kapısını görebileceğimiz bir yere geldik. Wilder'in bisikleti kapının yanındaki duvara yaslı duruyordu. Ev tam bir sessizliğe bürünmüştü ve pencerelerden kimse görünmüyordu. Güneş Holdernesse Şatosunun yüksek kulelerinin ardında batarken etraf alaca karanlığa teslim oldu. Birden, hanın ahırlarına bakan avluda tek kişilik bir arabanın ışıkları belirdi; yola çıkıp son hızla Chesterfield istikametinde yol aldığı sırada da at nallarının sesleri geldi kulağımıza.
"Bundan ne sonuç çıkarıyorsun Watson?" diye fısıldadı Holmes.
"Biri kaçıyor galiba."
"Görebildiğim kadarıyla bir tek kişiydi. Neyse, Bay James Wilder olmadığı kesin, çünkü gördüğün gibi kapıda duruyor."
Karanlıkta kızıl bir ışık karesi belirmişti ve bunun ortasında da kafasını uzatmış, merakla etrafına bakman sekreterin kara silueti görünüyordu. Birini beklediği açıktı. Sonunda yolda gerçekten de ayak sesleri duyuldu, ışık karesinde ikinci bir kişi gözüktükten sonra kapı kapandı ve her şeyi tekrar karanlığa gömdü. Beş dakika kadar sonra da bir lamba yandı ilk kattaki odalardan birinde.
"Görünüşe göre Dövüşen Horoz oldukça garip bir takım insanlara hizmet veriyor," dedi Holmes.
"Bar öbür tarafta kalıyor."
"Evet, öyle. Bunlar, 'özel konular' sınıfına giren cinsten. Evet, Bay James Wilder'in gecenin bu vaktinde bu yerde ne işi var ve onunla buluşmak için buraya gelen kişi kim? Gel Watson, gerçekten de riski göze alıp biraz daha yakından bakmaya çalışmamız gerekiyor."
Beraberce yola indik ve sürünerek hanın kapısına vardık. Bisiklet hâlâ duvara yaslı duruyordu. Holmes bir kibrit yakıp onu arka tekerleğe tuttu ve ışık bir Dunlop tekerleğini

aydınlattığında hafifçe kıkırdadığını duydum. Işığı yanan oda da hemen üstümüzde bulunuyordu.
"Pencereden bir kerecik olsun bakmam gerekiyor Watson. Sen eğilip duvardan destek alırsan galiba başarabilirim."
Birkaç saniye sonra omuzlarında duruyordu. Ama çıkar çıkmaz tekrar aşağı atladı.
"Evet dostum," dedi, "yeterince uzun bir gündü. Sanırım elimizden gelen bütün bilgileri topladık. Okula dönmek için uzun bir yürüyüş bizi bekliyor ve ne kadar erken başlarsak o kadar iyidir herhalde."
Holmes, kırların üzerinden yaptığımız yorucu dönüşte bir kere bile olsun ağzını açmadı ve sonunda oraya ulaştığımızda da okula girmeyip birkaç telgraf gönderebileceğimiz Mackleton İstasyonuna yöneldi. Geç saatte, öğretmeninin korkunç ölümünden dolayı çökmüş olan Dr. Huxtable'i teselli ettiğini duydum ve daha sonra da, sabah ilk olarak odama girdiğindeki kadar enerjik ve heyecanlı bir halde yine yanıma geldi. "Her şey gayet iyi gidiyor, dostum," dedi. "Yarın akşamdan Önce vakayı çözmüş olacağımıza dair söz veriyorum."
Ertesi sabah saat on birde dostumla beraber Holdernesse Şatosunun arazisindeki ağaçlıklı yolunda yürüyorduk. Elizabeth tarzı gösterişli iki kapıdan geçerek Dükün çalışma odasına alındık. James Wilder, soylu ve nazik haliyle bizi bekliyordu, bir gece önce içinde bulunduğu çılgın korku hali kurnaz gözlerinde ve tiklerle oynayan yüzünde az da olsa varlığını sürdürüyordu hâlâ.
"Kuşkusuz, Dük hazretlerini görmeye geldiniz. Çok üzgünüm; ama gerçek şu ki Dük kendini hiç iyi hissetmiyor. Trajik haberleri aldığından beri son derece telaşlı bir ruh haline büründü. Dün öğleden sonra, yaptığınız keşfi bildiren bir telgraf aldık da Dr. Huxtable'dan."
"Bay Wilder, Dükle görüşmek zorundayım."

"Fakat kendisi odasında."
"O halde odasına çıkmalıyım."
"Korkarım kendisi yatağında."
"Onunla orada görüşürüm o zaman."
Holmes'un soğuk ve kararlı tutumu sekretere onunla tartışmanın hiçbir yararının olmayacağını gösterdi.
"Pekâlâ, Bay Holmes; burada olduğunuzu kendisine ileteyim."

ilhanx

Asilzade, yarım saatlik bir gecikmeden sonra yanımıza geldi. Yüzü her zamankinden daha beyazdı ve omuz lan çökmüştü. Bir önceki sabah olduğundan çok daha yaşlı göründü gözüme. Ondan beklenen nezaketle ikimizi karşıladıktan sonra, kızıl sakallarını masanın üzerine yayarak çalışma masasına oturdu.
"Evet Bay Holmes?" dedi.
Ama dostumun gözleri, efendisinin sandalyesinin yanında duran sekreterin üzerinde kilitlenmişti.
"Dük hazretleri, sanırım Bay Wilder'in yokluğunda daha rahat konuşabileceğim."
Adam, Holmes'u kin dolu bakışlarla süzerken yüzü bembeyaz bir hal aldı.
"Dük hazretleri istiyorsa..."
"Evet, evet; gitsen daha iyi olacak. Peki Bay Holmes, söyleyecek neyiniz var acaba?"
Dostum, kapı sekreterin arkasından iyice kapanana kadar bekledi.
"Gerçek şu ki beyefendi," diye konuştu sonunda, "ortağım Dr. Watson ve ben, Dr. Huxtable'dan, bu davayı çözen kişiye verilmek üzere bir ödül hazırlamış olduğunuzu öğrendik. Bunun doğru olup olmadığını bir de sizden duymak istedim."
"Tabii ki doğru Bay Holmes."
"Doğru bilgilendirildiysem, oğlunuzun yerini bulan kişiye beş bin sterlin verilecekti, doğru mu?"

"Kesinlikle."
"Ve onu kaçıranların isimlerini verebilecek kişiye de fazladan bir binlik?"
"Evet, aynen öyle."
"İkinci koşula sadece çocuğu gerçekten kaçıranlar değil de onlarla işbirliği yapanlar da dahildir herhalde?"
"Evet, evet," diye bağırdı dük, sabırsızca. "Bay Sherlock Holmes, sizi temin ederim ki işinizi iyi yaptığınız sürece beni cimrilikle suçlamak için hiçbir sebebiniz olmayacak!"
Dostumun, ince ellerini heyecanla birbirlerine sürtüğünü görünce çok şaşırdım, çünkü paraya karşı umursamaz tutumunu çok bilen biriydim.
"Yanılmıyorsam masada hazretlerin çek defterini görüyorum," diye konuştu. "Benim adıma altı bin sterlinlik bir çek yazsanız çok sevinirdim. Başkent ve İlçeler Bankasının Oxford caddesindeki şubesiyle çalışıyorum."
Dük hazretleri dimdik bir sırtla sandalyesinde oturarak öfkeli gözlerle Holmes'a bakıyordu.
"Bu bir şaka mı Bay Holmes? Öyleyse hiç komik olmadığını söyleyebilirim."
"Kesinlikle şaka değil efendim. Hayatım boyunca bu kadar ciddi olduğumu hatırlamıyorum."
"O halde ne demek istediğinizi bana açıklamalısınız."
"Ödülü hakkettiğimi söylüyorum. Oğlunuzun nerede olduğunu ve onu tutan kişileri de, en azından bazılarını, biliyorum."
Dükün kızıl sakallan, beyaz yüzüyle kıyasla her zamankinden daha kırmızı bir renge bürünmüş gibiydi.
"Nerede peki!" diye bağırdı.
"Oğlunuz dün gece Dövüşen Horoz Hanındaydı; bahçe girişinizden yaklaşık olarak dört kilometre uzakta bulunuyor."
Dük, şokun etkisiyle sandalyesinde iyice çökmüştü.
"Peki kimi suçluyorsunuz?"

Sherlock Holmes'un cevabı gerçekten çok şaşırtıcıydı. Hızla ilerleyerek Dükün omzuna dokundu.
"Sizi suçluyorum," dedi. "Ve şimdi, saygıdeğer beyefendi, şu çeki yazmanızı isteyeceğim."
Sandalyesinden fırlayıp da bir uçurumdan aşağı düşmekte olan bir adam edasıyla elleriyle çırpındığı sırada dükün yüzünde belirmiş olan ifadeyi hayatım boyunca unutamayacağım. Sonra, kendini aristokratça bir kendine hakimiyete zorlayarak tekrar oturdu ve yüzünü ellerine gömdü. Tekrar konuşana kadar birkaç dakika geçti.
"Ne kadarını biliyorsunuz?" diye sordu, başını kaldırmadan.
"İkinizi dün gece gördüm.
"Siz ve arkadaşınız hariç kimse biliyor mu olanları?"
"Hiç kimseyle konuşmadım."
Dük, titreyen parmaklarla kalemini alıp çek defterini açtı.
"Sözümde duracağım, Bay Holmes. Söylediklerinizi beni her ne kadar huzursuz ettiyse de adınıza bir çek yazmak üzereyim. Teklifi ilk yaptığım zaman olayların alacağı hali hiç bilmiyordum. Ama siz ve dostunuz bir skandali önleyebilecek kişilersiniz, değil mi Bay Holmes?"
"Sizi anladığımdan emin değilim, efendim."
"Sizinle açık konuşmalıyım Bay Holmes. Bu olayı bilen yalnızca ikiniz ise daha fazla yayılması için bir sebep yok. Sanırım size borçlu olduğum miktar on iki bin sterlin, yanılıyor muyum?"
Ama Holmes gülümseyerek kafasını hayır anlamında salladı.

ilhanx

"Korkarım olayları bu kadar kolay halletmemiz mümkün değil Dük hazretleri. Hesabı verilmesi gereken bir cinayet var işin içinde."
"Fakat James bu konuda hiçbir şey bilmiyordu. Onu cinayet konusunda sorumlu tutamazsınız. Tutma şanssızlığını gösterdiği şu serserinin işiydi o."
144
"Bir insan suç işlemeye kalktığında, ondan doğacak her türlü sonuçtan sorumlu olduğu inancına sahibim."
"Ahlaksal açıdan, bay Holmes, kesinlikle haklısınız. Ama kanunların gözünde öyle olmadığını biliyorsunuz. Bir insan olay anında hazır bulunmadığı, üstüne üstlük en az sizin kadar tiksinip yanlış bulduğu bir cinayetten sorumlu tutulamaz. James olayı duyar duymaz bana her şeyi itiraf etti, o kadar korkmuş ve o kadar pişmandı işte. Katille arasındaki tüm bağını koparmak için bir dakika bile beklemedi. Ah, Bay Holmes, onu kurtarmalısınız - onu kurtarmalısınız! Onu kurtarmak zorunda olduğunuzu söylüyorum!" Dük, duygularını kontrol altında tutma çabalarından tamamıyla vazgeçmişti ve ellerini havada sallayarak odada bir aşağı bir yukarı yürüyüp duruyordu. Sonunda yine kendine hakim olmayı başardı ve tekrar oturdu.
"Başka birileriyle konuşmadan önce doğrudan bana gelmiş olma düşünceliğinizi takdir ettiğimi bilmenizi istiyorum," dedi. "En azından bu korkunç skandali mümkün olduğu kadar hafifletmenin bir yolunu bulmaya çalışabiliriz."
"Size.katılıyorum," dedi Holmes. "Birbirimize karşı tamamıyla dürüst olmakla bunu başarabileceğimizden kuşkum yok. Dük hazretlerine elimden geldiğince yardımcı olmak isterim tabii; ama bunu yapabilmek için olayı tüm ayrıntılarıyla öğrenmem gerekiyor. Anladığım kadarıyla Bay James Wilder'ı kurtarmak istiyorsunuz ve katilin o olmadığını söylüyorsunuz."
"Hayır; katil kaçmayı başardı."
Sherlock Holmes büyük bir sevimlilikle gülümsedi.
"Dük hazretleri sahip olduğum ünü hiç duymamış olmalı, yoksa benden kaçmanın bu kadar kolay olamayacağını bilirlerdi. Bay Reuben Hayes, verdiğim bilgiler sonucunda dün gece saat on birde Chesterfield'de tutuklandı. Sabah okuldan ayrılmadan yerel polis şefinden bir telgraf aldım."
Dük, sandalyesinde arkasına yaslanarak şaşkınlık ve hayranlık dolu gözlerle dostuma bakakalmıştı.
145
"Neredeyse, insanüstü denebilecek güçlere sahip olduğunuzu düşünmeye başlayacağım," dedi. "Demek Reuben Hayes tutuklandı? Bu çok iyi bir haber, yani James'in kaderini etkilemeyecekse tabii."
"Sekreterinizin mi?"
"Hayır efendim; oğlumun."
Afallamış görünme sırası Holmes'taydı.
"Bakın bunu hiç bilmediğimi itiraf etmeliyim Dük hazretleri. Daha açık konuşmanızı rica etmek zorundayım."
"Sizden hiçbir şey saklamayacağım. Bana her ne kadar acı verecekse de, James'in aptallığı ve kıskançlığının bizi soktuğu bu korkunç durumda tamamıyla dürüst olmak konusundaki fikirlerinize katılıyorum.
"Ben henüz çok genç bir adamken, Bay Holmes, hayat boyunca yalnızca bir kez yaşanabilecek bir aşkla bir kadını sevdim. Ondan benimle evlenmesini istedim, ama öyle bir birlikteliğinin kariyerimi kötüye etkileyebileceğini söyleyerek beni reddetti. Yaşamış olsaydı asla bir başkasıyla evlenmezdim. Ne yazık ki öldü, ve arkasında da bu çocuğu bıraktı; sevdiğim kadın adına büyüttüğüm, sevgimi verdiğim James'i. Babalığımı dünyaya açıklamam mümkün değildi; ama en iyi eğitimi almasını sağladım ve bir yetişkin olduğundan beri onu hep yakınımda tuttum. Neyse, zaman geldi ve sırrımı öğrendi; o günden beridir de hakkı olanları hatırlatarak, benim için çok korkunç olabilecek bir skandal çıkarabileceğini unutturmayarak üzerimde baskı kuruyor. Onun evdeki varlığı evliliğimi bozan önemli faktörlerdendi, ama yine de en önemlisi ta en başından beri genç varisimden nefret ediyor olmasıydı. Bu koşullar altında James'in evimde kalmasına neden müsaade ettiğimi sorabilirsiniz tabii. Cevabım onun yüzünde annesinin yüzünü görüyor olmamdır. Onun tatlı annesi için sonsuza kadar acı çekmeye hazırım. Sevdiğimin tatlı huylarını da - ah, James'in bahsedip de bana hatırlatamadığı tek bir güzel tarafı yoktu. Onu yanımdan gön-
146
deremezdim. Ne var ki Arthur'a - yani Lord Saltire'a - kötü bir şey yapacağından o kadar korkuyordum ki sonunda çocuğu Dr. Huxtable'in güvenli okuluna göndermeye karar verdim.
"James şu serseri adam Hayes'la tanıştı, çünkü adam benim kiracımdı ve James de benim için işlerimi yürütür. Hayes ta en başından beri bir serseriydi ama James ona garip bir şekilde bağlandı. Her zaman alt sınıflara karşı bir zayıflığı olmuştur. James Lord Saltire'ı kaçırmaya karar verdiğinde bu adamın yardımına başvurdu. Neyse, son günde Arthur'a yazdığımı hatırlıyorsunuzdur. Evet, James mektubu açtı ve zarfa, Arthur'dan, okulun yakınlarında bulunan Yamalı Shaw adında küçük bir ormanda kendisiyle buluşmasını isteyen bir not eklemiş. Düşesin ismini kullanarak çocuğu kandırmaya başardı. James o

ilhanx

akşam bisikletle ormana gitmiş - bana bunların hepsini kendi itiraf etti - ve orada buluştuğu Arthur'a annesinin onu görmek istediğini, kendisini kırda beklediğini ve gece yarısında ormana geri geldiği takdirde atlı bir adamın bekliyor olacağını, onu annesinin yanına götüreceğini söylemiş. Zavallı Arthur yemi yutmuş. Buluşma noktasına gelmiş ve yanında bir midilli getirmiş olan Hayes'le karşılaşmış. Arthur midilliye binince beraberce yola çıkmışlar. Görünüşe göre - James bunu ancak dün duymuş -takip edilmişler, Hayes de sopasıyla takipçiye vurmuş ve adam da yaraları sonucu ölmüş. Hayes, Arthur'u hanına, Dövüşen Horoz'a götürüp onu üst kattaki odalardan birine kapatmış. Böylece, iyi bir insan ama kuşkusuz acımasız kocasının kontrolünde olan Bayan Hayes'in bakımına bırakılmış.
"İşte, Bay Holmes, iki gün önce sizi ilk gördüğümde durum buydu. O zaman ben de henüz gerçeği bilmiyordum. Şimdi bana James'in bu olayla ne elde etmeye çalıştığını sormak isteyebilirsiniz. Bunda, varisime karşı duyduğu fanatiklik derecesindeki nefretin büyük rolü vardır. James'in
147
bakış açısına göre mal varlığımın varisi kendisi olmalıydı ve bunu imkânsız kılan toplumsal kuralların hepsinden tiksiniyor. Kaçırma olayının intikamla ilgili kısmı bunlardan doğuyor. Fakat James'in bir de bunun haricinde daha maddi bir isteği de vardı. Veraset anlaşmasını değiştireceğimi umut etmişti; bunu yapabileceğimi düşünüyordu. Benimle pazarlık yapmayı düşünmüş - veraset anlaşmasını değiştirmem ve mirasımı ona devretmeme karşılık Arthur'u geri verecekti. Polisi kendisine karşı kullanmayı asla istemeyeceğimi biliyordu. Evet, James'in benimle böyle bir pazarlığa girişeceğini söylüyorum, ama bunu asla yapamadı. Olaylar onun için fazlasıyla hızlı ilerlediğinden planlarını uygulama fırsatı bulamadı.
"Bu korkunç planını suya düşüren şey, Heidegger denen adamın cesedini bulmuş olmanızdı. James bunu duyar duymaz dehşete kapılmış. Dün bu çalışma odasında beraberce oturduğumuzda aldık haberi. Dr. Huxtable bir telgraf göndermişti. James birdenbire hüzünlenip çok fazla heyecanlanınca, zaten en başından beri hissetmiş olduğum kuşku birdenbire kesinlik kazandı ve bunu ona hemen söyledim. Suçunu kendiliğinden itiraf etti. Ardından, alçak suç ortağı kendi sefil hayatını kurtarma şansına sahip olsun diye sırrını üç gün saklamamı istedi. İsteğine boyun eğdim - hayatım boyunca ona hiç karşı koyamadığım gibi yine başaramadım ve James hemen Hayes'i uyarmak için Dövüşen Horoz'a gitti. Etrafa fark ettirmeden gündüz gidemezdim oraya, ama karanlık çöker çökmez sevgili Arthur'umu görmek için oraya koşturdum. Şükürler olsun ki sağlığı yerinde, ama yine de şahit olduğu korkunç cinayet yüzünden şoka girmiş halde. Vermiş olduğum söz yüzünden hiç istemediğim halde onu üç gün daha Bayan Hayes'in bakımına bırakmak zorunda kaldım; sonuçta katilin kim olduğunu söylemeden Arthur'un nerede bulunduğunu söylemek imkânsız görünüyordu ve bu da James'imi mahvetmek anlamına geliyordu. Benden d,ürüst
148
olmamı istediniz Bay Holmes ve size güvenerek, kelimesi kelimesi bildiğim her şeyi anlattım. Şimdi sizin de bana karşı dürüst olmanızı istiyorum."
"Olacağım," diye konuştu Holmes. "Öncelikle şunu söylemek zorundayım ki, Dük hazretleri, kanunun gözünde çok ciddi suçlar işlemiş durumdasınız. Ağır bir suçu görmezden gelip bir katilin kaçmasına yardım ettiniz; sonuçta James Wilder'in, suç ortağına yardım etmek için götürdüğü paranın size ait olduğundan en ufak bir şüphem bile yok."
Dük, başını eğerek bunu onayladı.
"Son derece zor bir durum bu. Ne var ki, fikrime göre bunların hepsinden en büyük kabahati yine de küçük oğlunuza karşı işlediniz Dük hazretleri. Onu üç gün daha o ine mahkum ettiniz."
"Oradakilere, ona iyi bakacaklarına dair söz verdirttim..."
"Öyle insanlar için söz dediğiniz nedir ki? Yeniden şevke gelemeyeceklerine dair garantiniz var mı? Büyük oğlunuzun kaprislerine boyun eğmek için küçük oğlunuzu gereksiz yere tehlikeye attınız. Affedilmez, açıklanamaz bir hareketti bu."
Holdernesse'in gururlu lordu, kendi evinde bu şekilde davranılmaya hiç alışkın değildi. Yüzü öfkeyle kıpkırmızı kesildiyse de vicdanı hareketsiz kalmasını sağladı.
"Size yardım edeceğim, ama tek bir şartla. Hemen şimdi ulağınızı buraya çağırtacak, istediğim şekilde emir vermeme izin vereceksiniz."
Dük tek kelime etmeden elektrikli zile bastı. İçeriye bir uşak girdi.
"Küçük beyinizin bulunduğunu duymak sizi sevindirecektir herhalde," dedi Holmes. "Dük hazretleri, bir arabanın derhal Dövüşen Horoz'a doğru yola çıkıp Lord Saltire'ı bir an önce evine getirmesini arzuluyor.
"Evet, şimdi," dedi Holmes, mutluluğu yüzünden oku-
149
nan uşak kaybolduğunda, "geleceği sağlama aldığımıza göre geçmişe daha yumuşak gözlerle bakabiliriz artık. Ben resmi bir pozisyonda bulunmuyorum ve adalet yerini bulduğu sürece bildiğim bunca şeyi başkalarıyla paylaşmam için bir sebep yok. Hayes'e gelince hiçbir şey söylemiyorum. Darağacıyla

ilhanx

buluşacağı kesin ve onu oradan kurtarmak için parmağımı bile oynatmam. Adamın neler açıklayacağını söylemek imkânsız, ama Dük hazretlerinin onu sessiz kalması için ikna edebileceğinden eminim. Polisin gözünde, fidye istemek için çocuğu kaçırmış olacak. Eğer kendileri gerçeği keşfedemezse, bakış açılarını genişletmek için iyi bir sebep göremiyorum. Sizi yine de uyarmak istiyorum Dük hazretleri, Bay James Wilder'in, evinizde bulunması sadece ve sadece talihsiz olaylara yol açacaktır."
"Evet, bunu anlıyorum Bay Holmes. Yanımdan ayrılıp hazinesini aramaya Avustralya'ya gitmesi için her şey şimdiden ayarlandı.
"O halde, evliliğinizde meydana gelen tatsızlıkların sebebi olarak öne sürdüğünüz adam gittiğinde Düşesle ilişkinizi düzeltmeye çalışmanızı da önereceğim Dük hazretleri."
"O da ayarlandı Bay Holmes. Bu sabah Düşese yazdım."
"Harika," dedi Holmes, ayağa kalkarak. "Sanırım dostumla ben, Kuzeydeki küçük ziyaretimizden dönüşte mutlu pek çok sonuç için kendimizi tebrik edebileceğiz. Yalnız, merak ettiğim bir konu daha var. Hayes denen adam, atlarına ineklerin izlerine benzeyecek nallar taktırmıştı. Böylesine inanılmaz bir yöntemi Bay Wilder'den öğrenmiş olabilir mi acaba?"
Dük, afallamış bir halde bir süre bu soruyu düşündü. Ardından bir kapı açarak bir müze gibi döşenmiş bir odaya aldı ikimizi. Köşede duran camlı bir dolabın aynına giderek üzerindeki yazıyı yüksek sesle okumaya başladı:

"Bu nallar," diye okudu, "Holdernesse Şatosunun kale hendeğinde bulunmuştur. Atlara göre hazırlanmış olup bir takip yaşandığı vakit iz kaybettirmek maksadıyla altlarına inek toynakları şekli verilmiştir. Orta çağda Holdernesse'in sahibi akıncı Baronlara ait olduğu sanılıyor."
Holmes dolabı açtı ve parmağını nemlendirerek nalın kenarında dolaştırdı. Birkaç günlük çamurdan ince bir tabaka yapıştı eline:
"Teşekkür ederim," dedi, dolabın kapısını kapatarak. "Kuzeyde gördüğüm en ilginç iki şeyden biriydi bu."
"Birincisi neydi ki?"
"Holmes, çekini katlayıp onu dikkatlice defterinin arasına koydu. "Ben fakir bir adamım," dedi, ve defterini şefkatle okşayıp onu iç cebinin derinliklerine gönderdi.
150
151
-VI-
KARA PETER VAKASI
Dostumu, ne fiziksel ne de ruhsal açıdan '95 yılındaki kadar iyi gördüğümü hatırlamıyorum. Giderek artan ünü beraberinde yoğun bir çalışma programı getirmişti ve Baker Sokağındaki mütevazı evimize gelen ünlü kişilerin isimlerini açıklamak bir yana, kimliklerine dair bir ipucu bile verecek olsam çok büyük bir kusur işlemiş olurum. Holmes, bütün büyük sanatçılar gibi yalnızca sanatı için yaşıyordu ve 'Holdernesse Dükü' vakasını saymazsak, paha biçilemez hizmetlerinin karşısında büyük bir ödül istediğini pek hatırlamıyorum. Dünyanın haline karşı öyle kayıtsız - ya da öyle garipti ki o, problemleri ilgisini çekmediği zaman zengin ve güçlü insanlara yardım etmeyi reddederken, hayal gücüne hitap eden, dehasına meydan okuyan dramatik ve garip öğeler içeren bir vaka söz konusu olduğunda mütevazı bir müşterinin problemine haftalar boyunca bütün ilgisini verebilirdi.
'95 unutulmaz bir yıldı; Kardinal Tosca'nın ani ölümüyle ilgili ünlü araştırmasından tutun - ki bu vakayı,
153
papanın özel ricası üzerine çözdü — da Londra'nın baş belalarından biri olan kanarya terbiyecisi Wilson'un tutuklanışına kadar peşi sıra gelen ilginç ve garip vakalarla meşgul olmuştu. Bu ünlü iki vakasının hemen arkasından Oduncu Sı-ğınağı'nda yaşanan trajedi ve Kaptan Peter Carey'nin ölümünü saran esrar perdesiyle ilgili vaka aldı sırayı. Bay Sherlock Holmes'un vakalarının toplanacağı bir eserin, bu garip olaya yer vermeden tamamlanmış sayılması olanaksızdır bana kalırsa.
Dostum, temmuzun ilk haftası boyunca habire evimizden çıkıp uzun saatlerini dışarıda geçirmeye başlayınca yeni bir şeylerin peşinde olduğunu tahmin etmiştim. Bu arada kaba görünüşlü bir sürü adam dairemize gelip bana Kaptan Basil'i sorunca, Holmes'un, kendi anlaşılmaz kimliğini yeni bir dış görünüş ve ismin altında saklanarak çalışmalarını sürdürdüğünü de anladım. Londra'nın çeşitli yerlerinde, kimliğini değiştirebildiği en az beş küçük sığınağı vardı Holmes'un. Peşinde olduğu yeni işiyle ilgili bana hiçbir şey söylemiyordu ve insanları konuşmaya zorlamak gibi bir huyum yok ama sonunda araştırmasının gidişatıyla ilgili bana gösterdiği ilk elle tutulur işaret gerçekten çok ilginçti. O gün kendisi kahvaltıdan önce evden çıkmıştı ve ben tek başıma kahvaltı masasına oturmuşken de döndü, kafasında şapkası vardı, kolunun altına da, sanki sıradan bir şemsiyeymişçesine gibi taşıdığı çivili bir zıpkın sıkıştırmıştı.
"Aman tanrım, Holmes!" diye bağırdım heyecanla. "Bu şeyle Londra'da dolaştığını söylemeyeceksin herhalde?"

ilhanx

"Kasabımıza kadar gidip geldim."
"Kasabımıza mı?"
"Ve büyük bir iştahla dönmüş bulunuyorum. Kahvaltıdan önce yapılan egzersizlerin son derece faydalı olduğuna hiç kuşku yok, sevgili Watson. Gerçi bahse varım ki bu sabah yaptığım egzersizin nasıl bir şey olduğunu tahmin edemezsin."
154
"Denemeye bile niyetim yok."
Kendine kahve koyarken sessizce kıkırdıyordu.
"Bu sabah Allardyce'ın dükkanın arka tarafına bakabilmiş olsaydın, tavandaki bir kancaya asılı ölü bir domuz ve ona çıldırmış bir şekilde bu aletle vuran gömlekli bir adam görecektin. O enerjik adam benden başkası değildi ve ne kadar güç harcarsam harcayayım, o domuzu tek bir darbeyle delmemin mümkün olmadığından kesinlikle eminim artık. Belki sen de denemek istersin ha?"
"Dünyada olmaz! Peki sen neden yapıyordun böyle bir şeyi?"
"Çünkü, dolaylı da olsa Oduncu Sığınağı vakasının üzerinde bir etkisinin olabileceğini 'düşündüm. Ah, Hopkins, dün gece telgrafını aldım; doğrusunu istersen seni bekliyordum. Gelip bize katılmaz mısın?"
Misafirimiz, gösterişsiz bir takım elbiseye bürünmüş ama resmi üniformaya alışkın olduğunu gösteren dik duruşuyla son derece zeki görünüşlü otuz yaşında bir adamdı. Stanley Hopkins'ten başkası değildi - Holmes'un, geleceğiyle ilgili büyük umutlar taşıdığı, karşılığında, ünlü amatörün bilimsel metotlarına bir öğrencinin saygısı ve hayranlı-ğıyla yaklaşan genç bir polis müfettişi. Hopkins'in kaşları çatıktı ve masamıza otururken çok huzursuz görünüyordu.
"Hayır, teşekkürler, efendim. Buraya gelmeden kahvaltı ettim. Geceyi şehirde geçirdim, çünkü dün rapor vermeye gelmiştim."
"Rapor edecek neyin vardı peki?"
"Başarısızlık efendim; tam bir başarısızlık!"
"Hiçbir ilerleme kaydedemedin mi?"
"Hayır, hem de hiç."
"Olur şey değil! Galiba vakaya bir göz atsam iyi olacak."
"Ah, Bay Holmes, bunu bir yapsanız dünyanın en mutlu adamı olurdum. İlk büyük fırsatım bu ve aklımı ka-
155
çırmak üzereyim. Tanrı aşkına, benimle gelip bana yardım edin."
"Tamam tamam, tesadüftür ki eldeki tüm ipuçlarını inceleme fırsatım oldu - araştırmayla ilgili rapor dahil. Bu arada, suç sahnesinde bulunan o tütün kesesiyle ilgili düşüncelerini merak ediyordum. Orada bir ipucu yok mu sence?"
Hopkins şaşırmış görünüyordu.
"Adamın kendi kesesiydi. İsminin baş harfleri vardı içinde. Sonra, fok derisindendi - bildiğin gibi adam eski bir fok avcısıydı."
"Fakat bir piposu yoktu."
"Haklısınız efendim, bir pipo izine rastlayamadık; çok az içiyor olmalıydı. Belki de dostları için yanında tütün bulunduruyordu."
"Tabii, kuşkusuz. Konuya değinmemin tek sebebi, vakanın benin elimde olması durumunda araştırmamı o noktadan başlatmak isteyeceğimi düşündüğüm içindi. Neyse, dostum Dr. Watson vakayla ilgili hiçbir şey bilmiyor ve doğrusu olayları baştan dinlemenin bana da bir zararı olmaz. En önemli ayrıntıları şöyle bir tekrar edersen iyi olur."
Stanley Hopkins cebinden bir kâğıt parçası çıkardı.
"Burada, ölmüş Kaptan Peter Carey'nin hayatıyla ilgili bilgiler veren birkaç tarih var. '45'te doğmuş - elli yaşında. Son derece cesur ve başarılı bir fok ve balina avcısı olduğu bilinen bir gerçek. 1883'te Denizatı adlı buharlı geminin kaptanı oldu ve peşi sıra birçok başarılı yolculuğa imzasını attıktan bir yıl kadar sonra, 1884'te, emekliye ayrıldı. Bunu takip eden birkaç yıl boyunca çeşitli ülkeleri dolaşmış ve ardından Sussex'teki Row Ormanlarının yakınında bulunan küçük bir yeri, Oduncu Sığınağı'nı, satın almış. Son altı yılını orada geçirdikten sonra da tam bir hafta önce evinde öldürüldü.
"Adamın bazı özellikleri vardı ki son derece ilginç. Günlük hayatında katı bir püritenmiş - sessiz, asık suratlı bir
156
adam. Ev halkı, kendisi dışında karısı, yirmi yaşındaki kızı ve iki de bayan hizmetçiden oluşuyor; ki bu hizmetçiler sürekli olarak değişiyor, zira pek neşeli bir çalışma ortamı değil, dayanılmaz bile denilebilir.

ilhanx

Anlatılanlara göre adam aralıklarla içki içerdi ve krizi tuttu muydu ondan kötüsü olamazmış. Karısını ve kızını gecenin bir yarısında kapı dışarı ettiği söyleniyor - onları bahçenin ortasında öyle bir dövermiş ki çığlıklarından civardaki bütün insanlar uyanırmış.
"Bir keresinde, davranışlarıyla ilgili onunla konuşmak isteyen yaşlı bir rahibe saldırmaktan dolayı sorguya alınmış. Yani kısacası Bay Holmes, Peter Carey'den daha tehlikeli bir adam bulmak için geniş çaplı bir araştırma yapman gerekir. Üstelik, duymuş olduğum kadarıyla, gemisini yönetirken de aynı sert karakterini koruyormuş. Kara Peter olarak biliniyordu denizcilerin arasında ve bu ismi almasının sebebi yalnızca esmer oluşu ve siyah renkli koca sakalı değil, etrafına dehşet saçmakla ilgili ününden de kaynaklanıyormuş. Etrafındaki bütün insanların ondan nefret ettiğini, ondan uzak durmayı seçtiğini belirtmeme gerek yoktur herhalde - hazin sonuna gelince, onun için yas tutan tek bir kişi bile duymadım.
"Adamın kulübesinde yapılan araştırmaların sonucunu okumuşsunuzdur Bay Holmes; ama dostunuz bulguları duymamış olabilir. Evinin birkaç yüz metre dışında kendisine küçük bir kulübe yapmış - kendi deyimiyle 'Kamarası' - ve her gece orada uyurmuş. Tek odalı küçük bir kulübe; beşe üç metre. Anahtarını cebinde saklıyormuş; yatağını kendi yapar, ortalığı kendi temizler ve kimsenin odaya ayak basmasına dahi izin vermezmiş. İki tarafında küçük pencereler var ama bunlar hiçbir zaman açılmayan perdelerle örtülüymüş. Pencerelerden biri ana yola dönük olduğu için, insanlar geceleyin ışığının yandığını görünce kulübeyi birbirlerine gösterip Kara Peter'in içeride ne yaptığını merak edip durmuş

yıllar boyunca. Araştırmada çıkan en sağlam kanıtı sağlayan da bu pencereydi Bay Holmes.
"Hatırlarsanız, Slater isimli bir taş ustası gece saat bir civarında Row Ormanından geçiyormuş - bu olay, cinayetten iki gün önce meydana gelmiş. Söz konusu araziden geçerken durmuş ve ağaçların arasından net bir şekilde görülen ışıklı pencereye bakmış. Bir adamın profilinin perdeye yansıdığını görmüş olduğuna yemin ediyor; Peter Carey'nin silueti olmadığından da emin. Sakallı bir adammış, ama sakalı kaptanınkinden çok farklı olarak kısaymış ve garip bir şekilde ileri doğru kabartılmışmış. Slater böyle söylüyor, ama son iki saatini meyhanede geçirmişti ve yolla pencerenin arasındaki mesafe de küçümsenecek gibi değil. Üstelik bu olay pazartesi günü gerçekleşmiş, cinayetse çarşamba işlendi.
Peter, ölmeden önceki salı son derece sinirliymiş -sarhoş, vahşi bir hayvan kadar da saldırgan ve tehlikeli. Evinde tam bir terör estirmiş, öyle ki kadınlar, onun yaklaştığını duyar duymaz saklanmış. Neyse, akşamın ilerleyen saatlerinde kendi kulübesine çekildiğini belirtiyorlar. Ertesi sabah, penceresi açık uyuyan kızı o yönden gelen korkunç bir çığlık duymuş, ama sonuçta babası sarhoş olduğunda kendi kendine bağırıp haykırması olağan olduğu için bunun üstünde hiç durulmamış. Yedide kalkan hizmetçilerden biri kulübenin kapısının açık olduğunu fark etmişse de adamın öfkesinden korkuyla, biri gidip de ne olduğuna bakmaya cesaret edene kadar öğlen olmuş. Kapıdan içeri kafalarını uzatır uzatmaz, betleri benizleri solmuş bir halde kasabaya kadar koşmalarına neden olacak bir manzarayla karşı karşıya kalmışlar. Bir saat sonra da ben davayı almış, olay yerine gitmiştim.
"Evet, Bay Holmes, bildiğiniz gibi oldukça sağlam sinirlerim vardır. Ama sizi temin ederim ki o küçük kulübenin kapısından içeri baktığımda ben bile şiddetle sarsıldım. Sinek vızıltısından bir koro eşliğinde, yerlerle duvarları bir mezba-
haya dönmüş korkunç bir manzaraydı. Adam oraya Kamara diyordu ve bir kamara olduğu kesindi - bir gemide olduğuna rahatlıkla inanabilirdin. Bir köşesinde tek kişilik bir ranza, diğerindeyse kocaman bir denizci sandığı, deniz haritaları, Denizatı 'nın bir resmi ve bir rafa dizilmiş seyir defterleri; bir kaptanın kamarasında görmeye beklediğin her şey vardı. Ve işte orada, her şeyin tam ortasında da adamın kendisi bulunuyordu - işkence görmüş kayıp bir ruh misali yüzü çarpılmış, çektiği ıstırabıyla koca sakalı diken diken olmuştu. Geniş göğsünün tam ortasından çelik bir zıpkın geçirilmiş, arkasındaki duvarın tahtasına gömülmüştü. Adam, koleksiyondaki bir böcek gibi duvara çivilenmişti. Ölmüştü tabii -kızının duymuş olduğu son çığlığını attığı anda ölmüş olmalı. "Sizin yöntemlerinizi biliyorum efendim ve araştırmamda onları kullandım. Herhangi bir şeyin kıpırdatı İmasına izin vermeden önce içerideki ve dışarıdaki zemini son derece dikkatli bir biçimde inceledim. Tek bir ayak izi bile yoktu." "Bir tane bile görmediğin anlamına mı geliyor bu?" "Sizi temin ederim ki efendim, hiç yoktu." "Sevgili Hopkins, şimdiye kadar birçok suç sahnesi incelemiş biriyim ve şu kadarını söyleyebilirim ki uçan bir yaratık tarafından bir cinayet işlendiğini hiç görmedim. Suçlu, iki ayağının üzerinde yürüdüğü sürece, bilimsel araştırmacının gözünden kaçmayacak herhangi bir şeyi, küçücük bile olsa bir iz, bir işaret bırakır arkasında. Kanla kaplı bir odanın bize yardım edebilecek herhangi bir iz içermemiş olması bana inanılmaz geliyor. Ne var ki araştırmanın raporundan anladığım kadarıyla bazı ayrıntıları atlamış olduğunu anlıyorum, doğru mu?"
"Ah, size hemen o anda başvurmamakla çok büyük bir aptallık ettim Bay Holmes. Neyse, hatam için üzülmenin artık hiçbir faydası yok. Evet, odada özellikle üzerinde düşünülmesi gereken bazı objelerin bulunduğu doğru. Biri bahsettiğim şu zıpkındı; cinayetin işlendiği alet. Normalde

ilhanx

159
kulübenin duvarında asılı duruyormuş. Ondan başka iki zıpkın daha vardı ve bir üçüncüsü için bir yer boştu. Aletin sapında, 'Ss. Denizatı, Dundee' kelimeleri işliydi ki bu, cinayetin katilin gözünün dönmesiyle bulabildiği ilk silaha sarıldığı izlenimini veriyor bize. Cinayetin, gece ikide işlendiğini ve Peter Carey'nin tamamıyla giyinik olduğunu göz önüne alırsak, katiliyle bir randevusunun olduğunu düşünmemiz yanlış olmaz sanırım. Masanın üzerinde duran bir şişe rom ve iki kirli bardak da bu teoriyi destekliyor."
"Evet," dedi Holmes; "Her iki çıkarım da gayet makul •görünüyor. Odada romdan başka alkol var mıydı acaba?"
"Evet; brendi ve viski içeren bir kutu vardı sandığın üzerinde. Ama bizim için bir önem taşıdıklarını sanmıyorum çünkü şişeler doluydu, onlardan hiç içilmemişti."
"Öyle olsa bile orada olmalarının önemsiz olduğunu söyleyemeyiz," dedi Holmes. "Neyse, sizin fikrinize göre davada önem taşıyan nesneleri dinlemeye devam edelim."
"Masanın üzerinde duran şu tütün kesesi mesela."
"Masanın neresinde duruyordu?"
"Ortasındaydı. Kalın fok derisinden yapılmıştı - ağzının bağlanması için deri ipleri bulunan sert, düz kıllı bir torba. Kapağının altında, 'P.C harfleri vardı ve içinde de elli gram sert bir çeşit gemici tütünü."
"Mükemmel! Başka?"
Stanley Hopkins, cebinden renksiz bir not defteri çıkardı. Dışı yıpranmış ve eskimiş, sayfaları gerçek renklerini kaybetmişti. Birinci sayfada 'J.H.N.' harfleri ve '1883' tarihi yazılmıştı. Holmes, defteri masanın üzerine koyup, kendine özgü titizliğiyle onu incelerken Hopkins'le ben onun omuzlarının üzerinden bakıyorduk. İkinci sayfada 'K.P.D.' harfleri yazılmış, onun arkasındaki birkaç sayfada bir sürü sayı vardı. Bir sayfaya başlık olarak Arjantin yazılmış, birine Kosta-Rika, başka birine de San Paulo ve her bir başlığı işaretler ve sayılarla dolu sayfalar takip ediyordu.
"Bütün bunlardan ne çıkarıyorsunuz?" diye sordu Holmes.
"Görünüşe göre, Menkul Kıymetler Borsasının hissedar listesi. 'J.N.H'nin, bir komisyoncunun isimlerinin baş harfleri, 'K.P.D.'nin de onun müşterisinin olabileceğini sanıyorum."
"Bence Kanada Pasifik Demiryolları'nı deneyebilirsin mesela," dedi Sherlock holmes.
Stanley Hopkins dişlerinin arasından küfredip dizini yumrukladı.
"Ah, ne kadar da körmüşüm!" diye haykırdı. "Tabii ya! Tam dediğiniz gibi. O halde bir tek 'J.H.N.' kalıyor geriye çözmek için. Eski menkul kıymetler borsasının listelerinin hepsini taradım ve bu harflere uyan bir ismi olan 1883'e ait kimseyi bulamadım. Yine de elimdeki bu ipucun diğer hepsinden daha önemli olduğunu hissediyorum. İtiraf etmelisiniz ki, Bay Holnıes, odada bulunan ikinci kişinin isminin baş harfleri de olabilirler - yani katilin ta kendisinin. Ayrıca, değerli senetlerle ilgili bir belgenin varlığının vakaya girmesiyle beraber cinayetin işlenmesinin sebebine dair de ilk defa bir ipucu elde etmiş olduğumuzu söylemek isterim."
Sherlock Holmes'un yüz ifadesinden, bu yeni .gelişmenin onu tamamen afallatmış olduğu açıkça okunabiliyordu.
"Vardığın noktaların her ikisine de katılmalıyım," diye belirtti. "Araştırma raporunda yer almayan bu defterin, şimdiye kadar oluşturmuş olabileceğim bütün fikirleri değiştirdiğini de itiraf etmeliyim. Suçla ilgili ürettiğim teoride bu defterin yerini kesinlikle göremiyorum. Burada kayıtlı olan senetlerden herhangi birini bulmak için bir çabaya giriştiniz mi acaba?"
"Şu anda ofislerde bir araştırma yürütülüyor, ama korkarım Güney Amerika firmalarının hissedarlarıyla ilgili kayıtların Güney Amerika'da aranması gerekecek; hisselerin
160
161
nerede olduğunu bulana kadar da en az birkaç hafta geçer." Holmes, büyüteciyle defterin kapağını incelemişti bu
süre içinde.
"Burada bir leke var, öyle değil mi?" dedi. "Evet, efendim, bir kan lekesi. Defteri yerde bulduğumu söylemiştim size."
"Kan lekesi üstte mi altta mıydı?" "Kenarında, masanın yanında." "Ki bu, defterin suçun işlenmesinden sonra düşürüldüğünü ispatlıyor tabii."
"Kesinlikle Bay Holmes. Ben de o noktaya dikkat ettim ve vardığım çıkarıma göre, katil hızla kaçarken onu düşürdü. Defter kapının yakınlarındaydı."
"Yanılmıyorsam hisselerin hiçbiri ölen adamın eşyaları arasında bulunmadı, değil mi?" "Hayır Efendim."
"Bir soygunun yapıldığını düşünmene sebep olacak bir şeye rastladın mı?"
"Hayır efendim. Hiçbir şeye dokunulmamış gibiydi." "Olur şey değil, gerçekten de ilginç bir vaka. Öyleyse bir bıçak vardı, öyle değil mi?"

ilhanx

"Evet, bir bıçak vardı ve kınında duruyordu. Ölü adamın ayaklarının dibindeydi. Bayan Carey, bıçağın kocasına ait olduğunu ifade etmiş bulunuyor."
Holmes, düşüncelere dalmış bir halde sessizce oturdu
bir süre.
"Pekâlâ," dedi sonunda, "sanırım seninle gelip cinayet mahalline bir göz atmam gerekecek."
Stanley Hopkins mutlulukla yerinden sıçradı.
"Teşekkür ederim efendim. Nasıl rahatladım bir bilseniz."
Holmes, Müfettişe gülümsedi.
"Bir hafta önce daha kolay bir iş olurdu," dedi. "Ama araştırmadan hâlâ bir şey çıkabilir. Watson, zamanın varsa

bize katılman çok sevindirirdi beni. Hopkins, sen bir araba çağır, on beş dakika içinde Row Ormanına doğru yola çıkabiliriz."
Küçük bir istasyonda indikten sonra, dev bir ormanın kalıntılarının içinden arabayla birkaç mil daha yol aldık. Burası, bir zamanlar Sakson istilacılarını uzak tutmaya yarayan büyük ormanın bir parçasıydı - insan geçirmeyen bir arazi, tam altmış yıl boyunca İngiltere'nin siperi olarak görev görmüş bir yerdi. Ormanın çok büyük bir kısmı yok edilmiş durumda, çünkü zamanında ülkenin ilk demir işletmecileri bu bölgede açılmış ve ağaçlar, demiri eritmek için teker teker kesilmişti. Kuzeyde bulunan daha zengin topraklar buranın pazar payını artık yok ettiği için, geçmişte burada olanları bize hatırlatan tek şey bu zavallı koru ve topraktaki büyük yara izleridir. Önümüzde, yeşil bir tepenin üzerindeki açıklık bir alanda, arazide uzanan kıvrımlı bir patika vasıtasıyla yola bağlanan, uzun, tek katlı taştan bir ev dikiliyordu. Yola biraz daha yakın ve üç tarafı çalılarla çevrilmiş durumdaysa bir penceresi ve kapısı bulunduğumuz yöne bakan küçük kulübe görünüyordu. Cinayet mahalline ulaşmıştık!
Stanley Hopkins önce evi göstererek bizi yaşlı, gri saçlı bir kadınla tanıştırdı - kırış kırış yüzü ve kan çanağı olmuş gözlerinde gizlenen korkuyla, zor yılların ve görmüş olduğu kötü muamelenin izlerini taşıyan öldürülmüş adamın dul eşiydi. Kadının yanında kızı duruyordu, solgun yanaklı, sarı saçlı genç bir bayandı ve bize, babasının öldüğüne sevindiğini, işini bitirmiş olan eli kutsadığını söylediği sırada, gözleri meydan okurcasına parıldıyordu. Gerçekten de tüyler ürperticiydi Kara Peter'in ev halkı. Kendimizi yeniden gün ışığında bulup da ölü adamın arazide oluşturmuş olduğu küçük patikadan yukarı yürümeye başladığımız sırada rahat bir nefes aldığımızı söyleyebilirim.
Kulübe, görüp görülebilecek en basit evlerden biriydi; tahta duvarlı, düz çatılı, bir penceresi kapının yanında, diğer

penceresi de diğer tarafta olan küçük bir binaydı. Stanley Hopkins, cebinden anahtarı çıkarıp kilide eğilmişti ki yüzünde biraz şaşkınca bir merakla durdu.
"Biri kilitle oynamış," dedi.
Bu konuda hiç kuşku olamazdı. Tahta kesilmiş ve oluşmuş çizikler boyanın altında bembeyaz görünüyordu - o kadar tazeydiler. Holmes bu sırada pencereyi incelemişti.
"Biri bunu da zorlamış. Her kimdiyse içeri girmek konusunda başarısız olmuş. Çok beceriksiz bir hırsızmış açıkçası."
"Bu çok ilginç," dedi Müfettiş; bu izlerin dün burada olmadıklarına yemin edebilirdim."
"Belki de kasabadan gelen bir meraklıdır," diye öneride bulundum.
"Küçük bir olasılık. Pek azı bu topraklara ayak basmaya cesaret edeceği gibi daha da azı bu kulübeye girmeye çalışırdı. Sizce ne düşünüyorsunuz, Bay Holmes?" "Şansımızın yaver gittiğini düşünüyorum."
"Yani kişinin tekrar geleceğini düşündüğünüzü mü söylemeye çalışıyorsunuz?"
"Büyük bir olasılıkla. Kapıyı açık bulacağını düşünerek gelmiş. Çok küçük bir çakının yardımıyla içeri girmeye çalışmış. Başaramamış. Ne yapacaktır sizce?"
"Ertesi gece daha işe yarar bir aletle geri gelecektir." "Tam üstüne bastın. Burada pusu kurup onu yakalamazsak sadece kendimizi suçlayabiliriz. Neyse, şimdi kulübenin içini görelim derim ben."
Dehşet olayın izleri silinmişti, ama küçük odadaki mobilyalar, cinayet gecesinde nasıl durmuştuysa hâlâ öyle duruyordu. Holmes, tam iki saat boyunca bütün dikkatini vererek eşyaları teker teker incelediyse de araştırmasının başarılı olmadığı yüzünden okunuyordu. Sabırlı araştırması boyunca sadece bir defa durakladı.
"Bu raftan bir şey aldın mı Hopkins?"
"Hayır; dediğim gibi, hiçbir şeye dokunmadım."
"Buradan bir şey alınmış. Rafın bu kenarında, odanın geri kalan kısmındakinden daha az toz var. Yan yatmış bir kitap, ya da bir kutu olabilir. Pekâlâ, burada başka bir şey yapamayacağım açık. Watson, bu

ilhanx

güzel ormanda bir yürüyüşe çıkıp birkaç saatimizi kuşlara ve doğaya adayalım şimdi. Daha sonra tekrar burada buluşuruz Hopkins; gece gelen beyefendiyle tanışabilecek miyiz bakalım."
Küçük pusumuzu kurduğumuzda saat on biri geçmişti bile. Hopkins, kulübenin kapısını açık bırakma taraftarıydı, ama Holmes, bunun yabancının şüphesini uyandıracağını düşünüyordu. Kilit son derece basitti ve kapıyı açmak için gereken tek şey güçlü bir bıçaktı. Holmes, içeride değil, dışarıda, pencerenin altında yetişen çalıların arasında beklemememizde ısrar etmişti. Bu şekilde, bir ışık yakması halinde gelen adamımızı görebilecek, gece ziyaretinin amacını öğrenebilecektik.
Uzun ve monoton bir nöbetti; yine de su birikintisinin yakınında saklanarak, susayacak ilk hayvana pusuya yatmış avcının hissettiği heyecanı getiriyordu beraberinde. Karanlığın içinden bize her an saldırabilecek ne çeşit vahşi bir hayvanı beklemeliydik? Kaçmak için pençesini, dişlerini kullanacak ve sadece zorlu bir mücadeleyle yakalanabilecek bir yırtıcı - suçların kaplanı mıydı, yoksa zayıf ve korumasız olanların haricinde kimseye zarar veremeyecek, formunu kaybetmiş bir çakal olduğu mu ortaya çıkacaktı acaba?
Tek kelime bile etmeden çalıların arasında oturup gelecek kişiyi bekledik. Evlerine geç dönen kasaba sakinlerinin ayak sesleri ya da kasabanın kendisinden gelen seslerdi ilk başlarda nöbetimizi kolaylaştıran; ama bu kesilmeler teker teker yok oldu ve sonunda kendimizi tam bir sessizliğin ortasında bulduk - bir tek, gecenin ilerlediğini anlamamızı sağlayan uzaktaki kilisenin çan sesleri ve üstümüzdeki yapraklara düşen yumuşak yağmur damlalarının sesleri duyuluyordu artık.
164
165
İki buçuk olduğunu haber veren çanlar çalmıştı, yani şafaktan önceki en karanlık saati yaşıyorduk ki kapı tarafından gelen kısa ama yüksek bir klik sesiyle üçümüz de irkil-dik. Biri patikadaydı. Uzun bir süre tek bir ses duyulmadı ve ben yanlış alarm olduğunu düşünmeye başlamıştım artık. Fakat birden kulübenin öbür tarafından korkusuz adımların atıldığını, metalik birtakım seslerin geldiğini duyduk. Adam kilidi açmaya çalışıyordu! Bu sefer daha becerikli olduğu, ya da daha iyi bir aletle geldiği açıktı çünkü birden menteşelerin gıcırdadığını duyduk. Bir kibrit çakıldı ve bir saniye sonra içeriden mumun düzgün ışığı süzülmeye başladı. Tül perdelerin arkasından, içeride dönenlere bakıyorduk üçümüz
de.
Gecenin getirdiği ziyaretçi, siyah bıyığı bembeyaz yüzünde iyice belirginleşmiş zayıf, genç bir adamdı. Yirmisini geceli çok olmamıştı. Hayatım boyunca onun kadar korkmuş görünen birini daha görmemiştim, dişlerinin takırdaması açıkça belli oluyor ve her tarafı tir tir titriyordu. Bir beyefendi gibi giyinmişti, ceket, diz altından büzgülü bir pantolon ve bir de kep vardı üzerinde. Dehşet dolu gözlerle etrafını incelerken onu seyrediyorduk. Sonra mumu masanın üzerine koyup, kulübenin göremediğimiz köşelerinden birine kayboldu. Büyük bir kitapla döndü, rafların üzerinde dizli duran seyir defterlerinden biriydi bu. Masaya yaslandı ve aradığı başlığa gelene kadar sayfaları hızlıca taradı. Birden, yumruğunu öfkeyle sıkarak kitabı kapattı, köşedeki yerine geri koydu ve mumu söndürdü. Kulübeden henüz adımını bile atmamıştı ki Hopkins koluna yapıştı da yakalandığını anlayan genç adamın dehşetle iç çekişini duyduk. Mum tekrar yakıldı ve zavallı, titreyen tutsağımızı yakından görebildik. Denizci sandığının üzerine çöktü ve sırayla, çaresiz gözlerle hepimize baktı.
rtEvet, delikanlı," dedi Stanley Hopkins, "kimsin ve burada ne işin var?"
166
Adam kendini toparlamaya çalıştı ve omuzlarını dik-leştirerek bizimle yüzleşti.
"Sizler polissiniz, değil mi?" dedi. "Şimdi de Kaptan Peter Carey'nin ölümüyle bir alâkamın olduğunu düşünüyorsunuz - ama sizi temin ederim ki masumum."
"Bunu göreceğiz," dedi Hopkins. "Her şeyden önce söyle bakalım, adın nedir?"
"John Hopley Neligan."
Holmes ve Hopkins'in hızlıca bakıştığını gördüm.
"Burada ne işin var?"
"Aramızda kalacak mı söylediklerim?"
"Hayır, tabii ki kalmayacak!"
"O halde ne diye söyleyeyim ki?"
"Bir cevabın yoksa, mahkemede işin çok zorlaşabilir."
Genç adam tekrar inledi.
"Peki, size anlatacağım," dedi. "Neden anlatmayayım ki? Bu eski skandalin tekrar su yüzüne çıkması fikrinden yine de nefret ettiğimi söyleyebilirim. Neyse, Dawson ve Neligan isimlerini duydunuz mu hiç?"
Hopkins'in yüzünden, bu isimleri ilk defa duyduğunu okuyabiliyordum; öte yandan Holmes çok ilgili görünüyordu.

ilhanx

"Batı-bankacılarını kastediyorsun," dedi, "Bir milyonu batırdılar. Comawall'daki ailelerin en azından yarısını iflasa sürüklediler ve Neligan ortadan kayboldu."
"Ta kendileri. Neligan benim babamdı."
Sonunda bir yerlere varmaya başlamıştık, fakat yine de kaçan bir bankacı ve Kaptan Peter Carey'nin, kendi zıp-kınıyla bir duvara çivilenmesi olaylarının arasında büyük bir uçurum var gibiydi. Hepimiz genç adamın söyleyeceklerine kulak kabartmıştık.
"Gerçekten sorumlu olan sadece babamdı aslında. Dawson emekli olmuştu. Ben o zamanlar henüz on yaşındaydım ama etrafımda olup biten şeylerin korkunçluğunu ve utancını hissedecek kadar büyümüştüm. Babamın bütün his-

seleri alıp kaçtığı söylenmiştir bugüne kadar. Bu doğru değil. O, hepsini paraya çevirebilmesi için yeterince zaman verilmesi durumunda her şeyin düzeleceğini ve bütün hissedarların parasının tamamen geri ödenebileceğini inanıyordu. Tutuklanması için emir verilmeden hemen önce, Norveç'e gitmek üzere yatıyla denize açıldı. Anneme veda ettiği o son geceyi hâlâ hatırlıyorum. Yanında götürdüğü menkul kıymetler senetlerinin bir listesini bize bıraktı ve çok geçmeden onurunu, ismini temizlemiş bir halde geri döneceğine, ona güvenmiş olan tek bir insanın bile acı çekmeyeceğine dair yemin etti. Neyse, onu gördüğümüz, ondan bir haber aldığımız son gündü o. Yatı da kendisi de ortadan kayboldu. Annemle ben ikisinin de - yanındaki bütün'o senetlerle beraber - denizin dibinde olduğuna inanmışızdır hep. Gel gelelim günümüze; kendisi iş adamı olan sadık bir dostumuz vardı ve o, babamın yanında götürmüş olduğu bazı senetlerin tekrar piyasaya çıkmış olduğunu fark etti bir süre önce. Şaşkınlığımızı tahmin edebiliyorsunuzdur herhalde. İlk başta kime ait olduklarını bulmak için aylarımı harcadım ve en sonunda, uzun ve zor bir araştırmadan sonra, ilk satıcının bu kulübenin sahibinin yani Kaptan Peter Carey'nin olduğunu fark ettim.
"Doğal olarak adamla ilgili biraz araştırma yaptım ve tam babamın Norveç'e doğru yol aldığı sırada Kuzey De-nizi'nden dönmekte olan bir balina gemisinin komutasında olduğunu keşfettim. O yılki sonbahar fırtınalı geçmiş, arka arkaya boralar gelip durmuştu güneyden. Babamın yatı kuzeye sürüklenmiş, orada Kaptan Peter Carey'nin gemisiyle karşılaşmış olabilirdi pekâlâ. Durum buyduysa babamın başına neler gelmişti? Her ne olmuştuysa, Peter Carey ve bu menkul kıymetleriyle ilgili gerçekleri ortaya çıkaracak olursam, babamın onları satmadığını, dolayısıyla giderken kendi çıkarlarını gözetmediğini ispatlamış olacaktım.
"Sussex'e, kaptanı görme umuduyla gelmiştim, ama

tam da bu sırada bu korkunç cinayetin işleneceği tuttu. Soruşturma raporları sayesinde kaptanın kamarasının yerini ve çıkmış olduğu yolculukların seyir defterlerini de burada tuttuğunu öğrendim. Birden, 1883 yılının Ağustos ayında Denizatı 'nda neler olduğunu öğrendiğim takdirde babamın kaderini de öğrenmiş olacağımı anladım. Dün gece bu seyir defterlerine ulaşmaya çalıştıysam da içeri girmeyi başaramadım. Bu gece yine denedim ve bu sefer başardım; nafile, o ayla ilgili sayfalar ne yazık ki seyir defterinden yırtılmış. Sonrasını biliyorsunuz, sizin ellerinizde buldum kendimi."
"Hepsi bu mu?" diye sordu Hopkins.
"Evet, hepsi bu." Bunu söylediği sırada gözlerini yere indirdi.
"Bize söylemek istediğin başka bir şey yok yani, öyle mi?"
Genç adam bir müddet tereddüt etti.
"Hayır; başka bir şey yok."
"Dün geceden önce buraya gelmemiştin, öyle mi?"
"Gelmemiştim."
"O halde BUNU nasıl açıklayacaksın?" diye bağırdı Hopkins, ilk sayfasında tutsağımızın isminin ilk harflerinin yazdığı ve kapağında kan lekesi olan küçük defteri kaldırarak.
Zavallı çocuk olduğu yerde çöktü. Bütün vücudu titremeye başlarken yüzünü ellerinin arasına gömdü.
"Onu nerede buldunuz?" diye inledi. "Bilmiyordum. Onu otelde kaybettiğimi düşünmüştüm."
"Bu kadarı yeter," dedi Hopkins sertçe. "Söyleyeceklerini mahkemeye saklamalısın. Şimdi benimle polis istasyonuna geleceksin. Evet, Bay Holmes, bana yardım etmek için buraya kadar geldiğiniz için size ve arkadaşınıza minnettarım. Anlaşıldığı üzere yorucu geziniz tamamıyla gerek-sizmiş; yardımınız olmadan da bu vakayı çözmüş olacaktım ama yine de teşekkür borçluyum size. Brambletye Otelinde

sizin için iki oda ayarlamıştım yani şimdi hep beraber kasabaya yürüyebiliriz."
"Evet Watson, vakayla ilgili fikirlerini öğrenebilir miyim?" diye sordu Holmes, ertesi sabah dönüş yolumuzda.
"Sonucun seni tatmin etmediğini görebiliyorum."

ilhanx

"Ah, yanılıyorsun sevgili Watson, kesinlikle tatminkârdı. Ne var ki Stanley Hopkins'in yöntemlerini doğru bulmadığımı söylemeliyim. Stanley Hopkins beni hayal kırıklığına uğrattı. Ondan daha iyi şeyler beklemiştim. İnsan, mümkün görünen bir alternatif bulup doğru olmadığını is-patlamalıdır her zaman. Bu, suç dosyalarının araştırılmasında ilk koşul olmalı."
"O halde alternatif nedir sence?"
"Benim yapmış olduğum araştırmadan çıkan ipuçları. Bizi hiçbir yere götürmeyebilirler tabii, şimdiden bir şey söylemem mümkün değil. Ama hiç değilse onları sonuna kadar takip edeceğimi söyleyebilirim."
Baker Sokağında birçok yeni» mektup beklemekteydi Holmes'u. Birini hızla alıp açtı ve ansızın neşeli bir şekilde gülmeye başladı.
"Mükemmel Watson. Alternatifimiz gelişiyor. Telgraf formların var mı acaba? Benim için birkaç mesaj yazmanı isteyeceğim: 'Sumner, Gemiciler Acenteliği, Ratcliff Yolu. Üç adam gönder. Yarın sabah saat onda gelsinler. - Basil.' O taraflardaki ismim bu - 'Basil.' İkinci mesaj şöyle: 'Müfettiş Stanley Hopkins, Lord Sokağı No; 46 Brixton. Yarın sabah saat dokuz otuzda kahvaltıya gel. Önemli. Gelememe durumunda telgraf gönder. - Sherlock Holmes.' İşte bu kadar Watson, bu iğrenç vaka tam tamına on gündür uykularımdan ediyordu beni. Bu vesileyle onu tamamen aklımdan siliyorum. Yanılmıyorsam, yarın vakayı sonsuza kadar unutabileceğiz."
Müfettiş Stanley Hopkins ertesi sabah tam saatinde geldi ve üçümüz, Bayan Hudson'un hazırlamış olduğu mükemmel kahvaltı masasına oturduk. Genç müfettiş, göstermiş olduğu başarıdan dolayı son derece neşeliydi.
"Vardığın sonuçların doğruluğundan kesinlikle emin misin?" diye sordu Holmes.
"Bundan daha tamamlanmış bir vaka düşünemiyorum bile."
"Bana o kadar tamamlanmış görünmedi açıkçası."
"Beni şaşırtıyorsunuz, Bay Holmes. Daha ne olsun ki?"
"Oluşturduğun senaryo vakadaki her noktayı aydınlatıyor mu?"
"Kesinlikle. Genç Neligan'ın, cinayetin işlendiği gün Brambletye Oteline yerleştiğini öğrendim. Golf oynamak maksadıyla geldiğini ifade etmiş. Odası zemindeydi ve istediği saatte rahatlıkla girip çıkabiliyordu. Söz konusu gecede Oduncu Sığınağı'na indi, Peter Carey'yi kulübesinde gördü. Onunla tartışmaya başladı ve zıpkını kaparak adamı öldürdü. Yaptığı şeyin dehşetinin farkına vararak kulübeden kaçtığı sırada da Peter Carey'yi sorgulamak maksadıyla yanında getirmiş olduğu defterini düşürdü. Hisse senetlerinin bazılarının yanına işaret konmuş olduğunu fark etmiş olabilirsiniz, diğerleri - ki çoğunluğu onlar oluşturuyordu - işa-retsizdi. İşaretli olanlar Londra piyasasında ortaya çıkmış olanlardı ve diğerleri büyük ihtimalle hâlâ Carey'nin elindeydi. Genç Neligan, kendi de anlattığı gibi, babasının adını temizlemek için onları istiyordu. Kaçışından sonra bir süre kulübeye yaklaşmaktan korktu; ama sonunda, ihtiyaç duyduğu bilgiyi bulmak amacıyla yine gitmek zorunda kaldı. Bu kadar basit işte - daha açık olabilir mi hiç?"
Holmes gülümseyerek kafasını hayır anlamında salladı.
"Bana kalırsa eksik bir tarafı var Hopkins ve bu, özünde imkânsız olduğudur. Bir zıpkını bir cesetten geçirmeyi denedin mi hiç? Hayır mı? A, beyefendi, böyle ayrıntıları atlamamalısın. Dostum Watson, bütün bir sabahımı

özellikle o işi denemek için harcadığımı size anlatabilir. Hiç kolay olmadığını; güçlü ve işleme alışkın bir kol gerektirdiğini söyleyebilirim. Söz konusu olan adamı öldüren darbe o kadar büyük bir güçle indirilmişti ki zıpkının ucu duvarı bile deldi. Tutukladığın o kansız cansız gencin bu denli korkunç bir şey yapabileceğini düşünmüyorsundur herhalde. Gecenin bir yarısı Kara Peter'la beraber rom içen adam o muydu acaba? İki gece öncesinde perdeye yansımış olan profil ona mı aitti? Hayır, hayır, Hopkins; aramamız gereken başka biri var - çok daha tehlikeli biri."
Holmes konuştukça Müfettişin yüzü karardı da karardı. Umutları ve başarıları teker teker suya düşüyordu; ama mücadele etmeden pes etmeye niyetli değildi.
"Neligan'ın o gece orada olduğu gerçeğini inkâr edemezsiniz, Bay Holmes. Defter bunu ispatlıyor. Siz onlarda ufak bir eksikliği göstermişseniz de bir jüriyi ikna etmeye yetecek kadar kanıt toplamış bulunuyorum. Hem sonra ben BENİM adamımı yakaladım; sizin korkunç adamınıza gelince, o nerede?"
"Zannedersem şu anda merdivenlerden çıkıyor olacak," dedi Holmes, büyük bir ciddiyetle. "Watson, tabancayı ulaşabileceğin bir yere koysan iyi olacak galiba." Ayağa kalktı ve yanındaki bir sehpaya üzeri yazılı bir kâğıt koydu. "Evet, artık hazırız," dedi.
Dışarıdan kaba sesli birilerinin konuşmaları geliyordu ve Bayan Hudson birden kapıyı açıp, Kaptan Basil'i soran üç adamın geldiğini haber verdi.
"Onları teker teker içeri gönderin," dedi Holmes.

ilhanx

İçeri gelen ilk kişi, al yanaklı, beyaz favorili elma gibi yusyuvarlak bir adamdı. Holmes cebinden bir mektup çıkarmıştı.
"İsmin ne?" diye sordu.
"James Lancaster."
"Üzgünüm, Lancaster, ama yerimiz kalmadı. Burada,
172
buraya kadar gelerek girdiğiniz zahmeti karşılayacak yarım bir altın var. Buradaki odaya girip birkaç dakika beklemenizi rica edeceğim."
İkinci adam uzun ve inceydi. Düz saçlı, çökük yanaklı biriydi. İsmi Hugh Pattins'ti ve o da yarım altınıyla beraber birkaç dakika bekleme komutunu aldı.
Gelen üçüncü adam, dikkate değer bir görüntüye sahipti. Bir buldoğunkine benzeyen korkunç suratı, birbirine karışmış saç ve sakalla çevrelenmişti ve koyu renkli gözleri, tiftik tiftik olmuş gür, uzun kaşların arkasında fırıl fırıl dönüyordu etrafına bakarken. Selam verdi ve bir denizci edasıyla durup kepini ellerinde çevirmeye başladı.
"İsmin?"
"Patrick Cairns."
"Zıpkıncı?"
"Evet, efendim. Yirmi altı yolculuk."
"Dundee'ye de gitmişsindir herhalde?"
"Evet efendim."
"Ve bir araştırma gemisinde görev almaya hazırsın?"
"Evet, efendim."
"Ne kadar istiyorsun?"
"Ayda sekiz sterlin."
"Hemen başlayabilir misin?"
"Sandığımı alır almaz."
"Kâğıtların yanında mı?"
"Evet, efendim." Cebinden yıpranmış, yağlanmış bir form defteri çıkardı. Holmes kâğıtlara bir göz atıp onları adama geri verdi.
"Tam aradığım adamsın," dedi. "Anlaşma şuradaki sehpada duruyor. Onu imzalar imzalamaz anlaşmış olacağız."
Denizci odadan geçerek kalemi eline aldı.
"Burayı mi imzalayacağım?" diye sordu, sehpanın üzerine eğilerek.
Holmes, kâğıda bakıyormuş gibi adamın omzunun
173
üzerinden eğildi ve iki elini denizcinin boynundan geçirdi.
"Evet, bu kadar," dedi.
Çelikten bir şeylerin birbirlerine çarptığını anlatan bir klik ve öfkeli bir boğanın gürlemesine benzer bir ses duydum. Gözümü açıp kapayana kadar Holmes'la denizci yerde yuvarlanmaya başlamıştı. Adam o kadar güçlüydü ki, Hopkins'le ben onu kurtarmak için hemen atılmasak, Holmes'un büyük bir ustalıkla bileklerine geçirmiş olduğu kelepçelere rağmen dostumu çok kısa bir sürede alt edecekti. Tabancanın soğuk ağzını şakağına dayadığımda ancak kavradı karşı koymasının hiçbir işe yaramayacağını. Ayak bileklerini bağladık ve mücadeleden sonra nefes nefese kalmış bir şekilde ayağa kalktık.
"Gerçekten özür dilemeliyim, Hopkins," dedi Sherlock Holmes; "Korkarım çırpılmış yumurtalarımız soğudu. Her neyse, kahvaltının geri kalanını yine de afiyetle yiyeceksin, öyle değil mi? Sonuçta vakayı mükemmel bir şekilde çözdüğünü düşününce..."
Stanley Hopkins küçük dilini yutmuş gib'i görünüyordu.
"Ne diyeceğimi bilemiyorum Bay Holmes," demeyi başardı sonunda, kıpkırmızı olmuş bir şekilde. "Sanırım en başından beri kendimi bir aptal durumuna düşürdüm. Hiç unutmamam gereken bir şeyi şimdi anlıyorum - siz usta ve ben de öğrenciyim. Şimdi, yaptıklarınız gördüğümde bile, bunları nasıl yaptığınızı, ya da ne anlama geldiklerini anlayamıyorum."
"Ee," dedi Holmes neşeyle. "Hepimiz deneyimler yaşayarak öğreniriz ve senin bu seferki dersin, her vakada bir alternatif olabileceğini görmezden gelmemen gerektiğiydi. Genç Neligan konusuna o kadar kaptırmıştın ki kendini, Patrick Cairns'ı, yani Peter Carey'nin gerçek katilini düşünmeye ayıracak tek bir saniyen bile yoktu."
Denizcinin kaba sesi konuşmamızı böldü.
"Bakın bayım," dedi, "bu şekilde itilip kakılmaya bir

ilhanx

şey demiyorum, ama konuşurken her şeyin doğru ismini kullanmanızı isterim açıkçası. Siz benim Pete Carey'nin katili olduğumuz söylüyorsunuz; bense onu öldürdüğümü söylüyorum - arada büyük bir fark var bana kalırsa. Belki bana inan-mıyorsunuzdur. Belki de size palavra sıktığımı filan düşünü-yorsunuzdur."
"Hiç de değil," dedi Holmes. "Söyleyeceklerini dinliyoruz."
"Kısa bir hikâyedir, ama Tanrı adına yemin ederim ki her kelimesi doğru. Ben Kara Peter'i tanırdım ve o, bıçağını çıkarınca ben de ona bir zıpkın fırlattım. Ya ben ya o olacaktı, bunu biliyorum. İşte öyle öldü. Siz isterseniz buna cinayet diyebilirsiniz. Fark etmez, Kara Peter'in bıçağını kalbimde hissetmektense boynumda bir iple ölmeyi tercih ederim."
"Bütün bunlar nasıl oldu?" diye sordu Holmes.
"Her şeyi en baştan anlatacağım. Ama daha kolay konuşabileyim diye önce beni biraz oturtsanız? Her şey '83'te başladı - o yılın Ağustosunda. Peter Carey Denizatı'nın kaptanıydı ve ben de geminin yedek zıpkıncısı. Buzluktan yeni çıkmıştık ve pruva rüzgârından başka, bir haftadır süren güney rüzgârları eşliğinde evimize dönüyorduk ki kuzeye sürüklenmiş küçük bir tekneye rastladık. Tek bir adam vardı teknede - denizcilikten hiçbir şey anlamayan bir kara adamı. Mürettebatı teknenin batacağını sanmış ve filikaya atlayıp Norveç sahillerine gitmeye çalışmış. Herhalde hepsi boğulmuştu. Neyse, onu gemiye aldık, şu adamı yani ve kaptanla ikisi kamaraya kapanıp uzun uzun konuştu. Adamla beraber gemiye aldığımız bütün bagaj küçük metal bir kutuydu. Benim bildiğim kadarıyla ismi hiç söylenmedi ve gemideki ikinci gecesinde de ortadan kayboldu; öyle birdenbire - sanki hiç gelmemiş gibi. Konuşulanlara göre ya kendisini güverteden atmıştı ya da içinden geçtiğimiz fırtına yüzünden düşmüştü: Başına gerçekten nelerin geldiğini sadece tek bir kişi biliyordu ve o da bendim. Kendi gözlerimle kaptanımızın
174
175
onu gecenin bir yarısında denize attığını görmüştüm. Bu, Shetland'in ışıklarını görmeden iki gün önceydi.
"Neyse, ben bildiklerimi kendime sakladım ve arkasından ne çıkacağını görmek için bekledim. İskoçya'ya döndüğümüzde her şey unutuldu ve kimsenin aklına sorular sormak gelmedi. Bir yabancı kaza eseri ölmüştü işte, kimsenin burnunu sokacağı bir iş değildi. Peter Carey, bu olaydan kısa bir süre sonra denizciliği bıraktı ve ben onu bulana kadar aradan birkaç yıl geçti. Adamı denize atmış olmasının sebebinin o metal kutunun içindekiler olduğunu düşünmüştüm ve sonuçta çenemi kapalı tuttuğuma göre bana para vermesi gerektiğine karar verdim.
"Onu Londra'da görmüşlerdi. Bir denizci sayesinde nerede yaşadığını öğrendim ve eski kaptanımı köşeye sıkıştırmak maksadıyla onu bir ziyaret edeyim dedim. İlk gece gayet makul davrandı; beni hayatımın sonuna kadar denizlerden kurtaracak bir miktar vermeye hazırdı. Her şeyi iki gece sonra ayarlayacaktık. O gece yanına gittiğimde zilzurna sarhoş ve çok sinirli bir durumdaydı. Oturup içtik ve eski günlerimi yad ettik, ama ne kadar içersek, suratındaki ifadeyi de o kadar az beğeniyordum. Duvardaki zıpkına dikkat ettim - gece bitmeden ona ihtiyacımın olabileceğini düşündüm. Kara Peter sonunda bana patladı; küfretmeye, bağırmaya başladı. Gözlerinden cinayet okunurken elindeki sustalısını bana doğru sallıyordu. Fakat onu daha kınından bile çıkaramadan zıpkınla saldırıya geçtim. Yüce Tanrım! Nasıl bir çığlıktı o; inanın bana, artık uyku uyuyamıyorum, gözlerimi kapadığım anda yüzünü görüyorum! Kanları etrafımda fışkırırken orada öylece durup bekledim; ama etraf sessizdi. Cesaretimi tekrar toplayıp etrafıma bakındım ve işte orada, raflardan birinde duruyordu metal kutu. Peter Carey'nin onun üzerindeki hakkı neydiyse benim de o kadar hakkım vardı, onu yanıma alıp kulübeden çıktım ama giderken bir aptal gibi tütün-torbamı masada unutmuşum.
176
"Şimdi bütün hikâyenin en garip kısmına geliyorum. Daha kapıdan dışarı adımımı atmıştım ki birinin geldiğini duydum ve hemen çalıların arasına saklandım. Patikadan aşağı bir adam geliyordu. Kulübeye girdi, sanki hayalet görmüş gibi çığlık çığlığa bağırdı, sonra da gözden kaybolana kadar bütün gücüyle koşarak uzaklaştı. Kim olduğunu, ne için geldiğini kesinlikle bilmiyorum. Bana gelince, ben on mil yürüdükten sonra Turnbridge Wells'te bir trene atlayıp Londra'ya geldim.
"Neyse, kutunun içindekilere baktığımda para olmadığını fark ettim, satmaya cesaret edemeyeceğim kâğıtlardan başka bir şey yoktu içinde. Kara Peter'i elimden kaçırmıştım ve cebimde beş kuruşsuz Londra'nın ortasındaydım. Yapabileceğim tek şey işime devam etmekti. Zıpkıncılar ve yüksek maaşla ilgili şu ilanları gördüm ve gemiciler acentesine gittiğimde de beni buraya yolladılar. İşte, bütün bildiklerim bu kadardır, ve size tekrar söylüyorum, Black Peter'i öldürdüysem bile kanunların bana teşekkür etmesi gerek, çünkü onları kenevir bir ipin masrafından kurtardım."
"Her şey gayet açık bu durumda," dedi Holmes, ayağa kalkıp piposunu yakarak. "Hopkins, sanırım tutukluyu güvenli bir yere götürmenin zamanı geldi. Bu oda bir hücre olarak iyi bir yer değil ve Bay Patrick Cairns halımızda fazlasıyla büyük bir yer kaplıyor."

ilhanx

"Bay Holmes," dedi Hopkins, "Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Gerçi olayı nasıl çözdüğünüzü hâlâ anlayabilmiş değilim ya."
"Çok basit - en başından doğru ipucunu elde etme şansına sahip olmakla. Tabii şu defterden haberdar olmuş olsam belki ben de senin gibi yanlış yola sapabilirdim. Benim duyduğum her şey ise beni aynı yöne götürüyordu. Zıpkını kullananın inanılmaz kuvveti ve onu kullanmadaki ustalığı, rom içilmiş olması, fok derisinden tütün kesesi; unutmayın, içinde sert bir çeşit tütün vardı - bütün bunlar bir denizciyi işaret
177

ediyordu, üstelik balina avcılığı yapmış bir denizciye. Kesenin içinde yazılı olan 'P. C harflerinin tamamen tesadüfi olduğundan, Peter Carey'nin kesesi olmadığından emindim. Çok ender pipo içen biri olmasının yanı sıra kulübesinde bir pipo bulunmadı. Hatırlarsanız kulübede viski ya da brendi olup olmadığını sormuştum. Olduğunu, ama onlardan içilmemiş olduğunu ifade etmiştiniz. Sizce denizci olmayan kaç kişi viski gibi güzel bir şey içmek varken rom içer? Evet, aradığımız katilin bir denizci olduğundan emindim."
"Peki ama onu nasıl buldunuz?"
"Saygıdeğer Beyefendi, artık her %€y çok^icolaydı. Madem bir denizciydi, sadece ve sadec^ Denizcttı'nda çalışmış biri olabilirdi. Öğrendiğim kadarıyla Kara Peter başka hiçbir gemiyle yolculuk etmemişti. Üç gün boyunca Dun-dee'ye telgraf üzerine telgraf çektim ve sonunda 1883 'te Denizatı'nda çalışmış olan herkesin bir listesini elde etmeyi başardım. Zıpkıncıların arasında Patrick Cairns'i bulduğumda araştırmam sonuna yaklaşıyordu. Adamın büyük bir ihtimalle Londra'da olacağını ve ülkeyi bir süreliğine terk etmek isteyeceğini düşündüm. Bunun üzerine bir iki günümü limanda geçirip Arktiğe yapılacak bir yolculuk için adam aradığımı etrafa yaydım ve Kaptan Basil'in emrinde çalışmak isteyen zıpkıncılar için cazip tekliflerde bulundum - sonuç ortada!"
"Olağanüstü!" diye bağırdı Hopkins. "Harika!"
"Genç Neligan'ı mümkün olduğu kadar çabuk bırakmalısınız," diye konuştu Holmes. "İtiraf etmeliyim ki ona bir özür borçlu olduğunuzu düşünüyorum. Her ne kadar Peter Carey'nin sattığı hisse senetleri sonsuza kadar kaybedilmişse de olayda bahsedilen o metal kutu Neligan'a iade edilmelidir. Arabanız aşağıda, Hopkins, artık adamınızı götürebilirsiniz. Mahkemede bana ihtiyacın olursa Watson'la birlikte Norveç'te bir yerlerde olacağım - ayrıntıları sonra anlatırım."
-vn-
CHARLES AUGUSTUS MILVERTON VAKASI
Size şimdi aktaracağım olayların üzerinden yıllar geçtiyse de, onlardan üstü kapalı bir şekilde bile bahsetmek kendimi kötü hissetmeme sebep oluyor. Uzun bir zaman boyunca gerçekleri insanlara açıklamak, bilgileri halka sunmak imkânsızdı; ama olaydaki kilit isim artık insan kanunlarınca dokunulmaz hale geldi ve hikâye, gerekli konular gizli tutulduğu sürece kimseyi kırmadan, üzmeden anlatıla-bilir. Olay, Bay Sherlock Holmes için de benim için de inanılmaz büyük bir tecrübeydi. Okuyucu, olayın tarihini ya da gerçek olayın ne olduğunu bulmaya yarayacak bazı detayları saklı tutmayı seçtiğim için beni affetmelidir. Dondurucu bir kış akşamıydı, Holmes'la beraber akşam yürüyüşlerimizden birine çıkmıştık ve saat altı civarında da döndük. Holmes'un lambayı yakmasıyla beraber masanın
178
179
üzerinde duran bir kart çarptı gözümüze. Karta bir göz attı ve iğrenti belirten bir sesle yine yere fırlattı. Kartı alıp okudum:
CHARLES AUGUSTUS MİLVERTON,
KOMİSYONCU.
APPLEDORE TOWERS, HAMPSTEAD.
"Kim bu?" diye sordum.
"Londra'da bulup bulabileceğin en berbat adam," diye cevap verdi Holmes, koltuğuna oturup ayaklarını ateşe doğru uzatırken. "Kartın arkasında bir şey yazıyor mu?"
Arkasını çevirdim.
"Saat 6.30'da uğrayacağım - C.A.M." diye okudum.
"Hm! Neredeyse gelir. Watson, hayvanat bahçesinde yılanların karşısında durup, kem bakışlı, tiksindirici, dümdüz kafaları olan o kaygan, zehirli yaratıkları izlediğinde ürpertiyle karışık bir tiksinme hisseder misin? Her neyse, Milverton'un bende uyandırdığı his budur işte. Mesleki hayatım boyunca en azından elli katille uğraşmışımdır, ama içlerinden en berbatları bile bu adama karşı duyduğum tiksintiyi uyandırmadı bende. Ne var ki onunla iş yapmaktan başka çarem yok - evet, bu doğru, benim davetim üzerine geliyor buraya!"
"Peki ama kimdir bu adam?"
"Sana anlatacağım Watson. O bütün şantajcıların üstadıdır. Sırrını ya da ününü Milverton'un eline kaptıran adamın, daha da çok kadının tanrı yardımcısı olsun. Güler bir yüz ve taştan bir kalple onları

ilhanx

sıktıkça sıkar, iliklerini kurutana, geriye tek bir damla kalmaymcaya kadar da elinden bırakmaz. Adam kendi açısından bir dahi aslında, daha iyi bir alana yönelmiş olsa adından söz ettirecek biridir. Neyse, yöntemi şöyle: etrafa, varlıklı ve ünlü insanların şereflerini tehdit edecek mektuplara, karşılık çok yüksek miktarda paralar ödemeye hazır olduğunu yayıyor. İstediği bilgileri, sadece hain uşaklardan, hizmetçilerden değil, saf kadınların güvenini

hatta sevgisini kazanmış kibar serserilerden de sürekli bir bilgi akışı var. Cimrilik yapmaz hiç. Güvenli kaynaklardan, iki satırlık bir not için bir haberciye yedi yüz sterlin ödediğini ve bunun sonucunda soylu bir aileyi iflasa soktuğunu duydum. Ortalıkta neler dönüyorsa Milverton hepsini öğrenir. Bu büyük şehirde yüzlerce insan vardır ki onun ismini duydukları anda bayılacak gibi olurlar. Bir sonraki kurbanının kim olacağını önceden bilmek mümkün değil, çünkü ağzından tek bir kelime alınmayacak kadar zengin ve kurnazdır. Kozlarını yıllar boyu saklar, en kazançlı olacağını bildiği anda da hepsini ortaya sürer. Londra'daki en berbat adam olduğunu söylemiştim, ama sinirli bir anında, sevgilisini bu adamın ellerine teslim eden serseriyi onunla kıyaslamak mümkün müdür sorarım sana? Onu seven, ona güvenen birini, zaten dolup taşan para keselerini daha da doldurmak için boş zamanını insanlara işkence etmeye, sinirlerini yıpratmaya adamış bir adama veren insan daha kötü değil midir?"
Dostumun, bu kadar yoğun duygularla konuştuğunu pek ender duymuşumdur.
"Fakat," diye konuştum şaşırmış bir halde, "adamı tutuklamak mümkün olmalı, öyle değil mi?"
"Teknik açıdan soruyorsan - hiç kuşkum yok, ama pratikte mümkün olmadığını söyleyebilirim. Bir kadın düşün mesela, adamın birkaç aylığına hapse girmesini sağlamakla kendi hayatını mutlak bir mahvoluşa sürüklemiş olacağına göre eline ne geçecek? Kurbanlarının elleri kolları bağlı, hiçbir şey yapmaya cesaret edemiyorlar. Bir gün tamamıyla masum bir insana şantaj yapacak olsa, işte o zaman elimize düşmüş olur; ama adam Şeytanın ta kendisi. Hayır, hayır; onunla savaşmanın başka bir yolunu bulmak zorundayız."
"Peki bugün buraya gelmesinin sebebi nedir?"
"Çünkü şanlı şöhretli bir kişi, yürekler acısı vakasıyla bana başvurmuş bulunuyor. Leydi Eva Brackwell'den başkası değil bu - geçen sezon sosyeteye tanıtılan en güzel

İl -
genç hanımefendiydi ve on beş gün içinde Dovercourt Kontuyla evlenmesi bekleniyor. Bizim şeytan, genç, parasız bir beyefendiye yazılmış bazı ihtiyatsız — ihtiyatsız Watson, daha kötü bir şey değil - mektupları ele geçirmiş bulunuyor. Evlilik planlarını suya düşürmeye yeteceklerdir. Milverton, büyük bir miktar para almadığı takdirde mektupları Konta gönderecek. Onunla buluşma görevi bana verilmiş bulunuyor - şartları mümkün olduğu kadar iyi bir hale getirmek için."
Dostum cümlesini tamamlamıştı ki aşağıdaki sokakta nal sesleri eşliğinde bir arabanın geldiğini duyduk. Camdan baktığımda önüne bir çift atın koşulmuş olduğu, parlak lambaları, arabanın kestane tahtalarının üzerinde pırıl pırıl parıldadığı haşmetli bir araba gördüm. Kapısı bir uşak tarafından açıldı ve kaba bir palto giymiş, kısa boylu, şişman bir adam indi arabadan. Bir dakika kadar sonra odamızdaydı.
Charkes Augustus Milverton, büyük, entelektüel bir kafası, yuvarlak, toplu, sakalsız bir yüzü, hiç silinmeyecek-miş gibi görünen donuk bir gülümseme ve altın kaplamalı büyük gözlüklerin ardından parlayan gri renkli uyanık gözleri olan ellisinde bir adamdı. Görünüşünde, Bay Pickwick' in yardımseverliğini anımsatan bir şey vardıysa da bu, donuk gülümsemesindeki samimiyetsizliğin, meraklı, delici bakışlarının pırıltısının yok ettiği bir izlenimdi. Sesinin de en az dış görünüşü kadar hoş ve aldatıcı olduğuna, elini uzatmış bir şekilde bize yaklaşıp, ilk gelişinde bizi kaçırdığı için ne kadar üzgün olduğuna dair bir şeyler mırıldanırken tanık olmuş oldum. Holmes, adamın uzatmış olduğu eli görmezden gelip taştan bir ifadeyle yüzüne baktı. Milverton'un gülümsemesi genişledi; omuzlarını silkti, paltosunu çıkarıp onu büyük bir dikkatle bir sandalyenin arkasına astı, sonra da oturdu.
"Bu beyefendi?" diye sordu, bana doğru bir hareket yaparak. "Ağzı sıkı mıdır? Burada olması doğru mu?"
"Dr. Watson, dostum ve ortağımdır."
"Çok güzel Bay Holmes. Sadece müvekkiliniz öyle istedi diye itiraz ettim. Takdir edersiniz ki durum çok hassas..."
"Dr. Watson olanları zaten biliyor."
"O halde işimize bakabiliriz. Leydi Eva adına hareket ettiğinizi söylediniz. Şartlarımı kabul etmeniz konusunda size yetki verdi mi acaba?"
"Şartların nelerdir?"
"Yedi bin sterlin."
"Ya alternatif olarak ne sunuyorsunuz?"
"Sevgili Holmes, bu konuda konuşmak bana çok acı veriyor; ama para 14'üne kadar ödenmezse 18'inde herhangi bir evlilik töreni olmayacak." Katlanılmaz gülümsemesi her zamankinden daha genişti şimdi.

ilhanx

Holmes bir süre sessizce düşündü.
"Bana kalırsa," dedi sonunda, "durumu biraz fazla abartıyorsun. Doğal olarak söz konusu mektupların içerikleri konusunda haberdarım. Müvekkilim mutlaka tavsiyeme uyacaktır. Bütün hikâyeyi müstakbel kocasına anlatıp onun merhametine güvenmesini isteyeceğim."
Milverton kıs kıs güldü.
"Kontu tanımadığınız açıkça belli oluyor," dedi.
Holmes'un yüzündeki şaşkın ifadeden, bunun doğru olduğunu görebiliyordum.
"Mektuplarda bu kadar zararlı olan ne var ki?" diye sordu.
"Coşkunlar - çok coşkun," diye cevap verdi Milverton. "Hanımefendi son derece tatlı bir mektup arkadaşıymış. Ama sizi temin ederim ki Dovercourt Kontu bunu hoş görecek son kişidir. Her neyse, sizin fikriniz başka olduğuna göre durumu olduğu gibi bırakacağız. Bu bir iş meselesinden başka bir şey değil. Müvekkiliniz için en iyisinin bu mektupların Kontun eline geçmesi olduğunu düşünüyorsanız, onları geri almak için bu kadar büyük bir miktar parayı ödeyecek

kadar aptal değilsinizdir." Cümlesini bitirdiği anda ayağa kalktı ve paltosunu aldı.
Holmes'un yüzü, sinirinden kül gibi olmuştu.
"Bekleyin biraz," dedi. "Çok hızlı karar veriyorsunuz. Pek tabii ki bu kadar hassas bir konuda bir skandalin çıkmasını önlemek için elimizden gelen her şeyi yapacağız."
Milverton tekrar yerine oturdu.
"Olayı bu şekilde göreceğinizden emindim zaten," dedi, kendinden memnun bir sesle.
"Fakat şunu unutmamalısınız ki," diye devam etti Holmes, "Leydi Eva zengin değil. İki bin sterlinin bile kaynaklarını tamamen tüketeceği konusunda size garanti veriyorum - sizin söylediğiniz miktarı karşılamasıysa kesinlikle imkânsız. Bütün bunlara dayanarak şartlarınızı biraz daha hafifletmeniz ve şimdi teklif edeceğim fiyata karşılık mektupları geri getirmeniz için size yalvarıyorum - zaten bundan daha yüksek bir miktar alamayacağınızı da hatırlatmalıyım."
"Milverton'un gülümsemesi yine genişlerken adam neşeyle gözlerini kırpıştırdı.
"Hanımefendinin kaynaklarıyla ilgili söylediklerinin doğru olduğunun farkındayım, bay Holmes," dedi.
"Fakat şunu da kabul etmelisiniz ki bir Hanımefendinin evliliği, dostlarıyla akrabalarının onun için bir şeyler yapması açısından çok uygun bir zamandır. Uygun bir düğün hediyesi konusunda bazı kararsızlıklar çekiyor olabilirler. Bırakın da onları, bu küçük mektup tomarının, Londra'nın tüm ışıkları ve gümüş tabaklarından daha büyük bir neşe kaynağı olduğu konusunda ikna edeyim."
"Bu imkânsız," dedi Holmes.
"Hay Allah, ne yazık!" diye bağırdı Milverton, büyük bir defter çıkararak. "Hiçbir şey yapmamak yönünde verilen tavsiyelerin çok yanış olduğunu düşünmeden edemiyorum bir türlü. Bakın!" Üzerinde bir ailenin nişanının göründüğü küçük bir zarf kaldırdı havaya. "Bunun sahibesi - ah, belki de

kime ait olduğunu söylemeyi yarın sabaha kadar bırakmalıyım. Tabii o zamana kadar kadının kocasının eline ulaşmış olacak, ama ne yapalım. Üstelik bütün bunlar, kadın elmaslarını sahteleriyle değiştirirse elde edebileceği ufak bir miktar parayı ödemeyi reddettiği için oluyor. Öyle yazık ki! Neyse, ünlü Bayan Miles ve Albay Dorking'in ansızın bozulan nişanlarını hatırlar mısınız? Düğünden yalnızca iki gün önce, düğünün olmayacağına dair Sabah Postası'na bir ilan vermişlerdi. Peki niçin? İnanılması güç, ama bin iki yüz sterlin gibi ufak bir miktar bütün faciayı önlemeye yetebilirdi. Çok acıklı, değil mi? Ve şimdi de sizi, mantıklı bir adam olan sizi, şartlar hakkında saçmalarken dinliyorum... üstelik müvekkilinizin onuru söz konusuyken - beni şaşırtıyorsunuz Bay Holmes!"
"Söylediklerim gerçek," diye cevap verdi Holmes. "İstediğiniz miktarı bulmanın hiçbir yolu yok. Eminim ki kadının hayatını mahvetmektense, size teklif edeceğim miktarı almak çıkarlarınıza daha uygun düşecektir, öyle değil mi?"
"İşte tam o noktada yanılıyorsunuz Bay Holmes. Boyun eğmeyip mektupları göndermek uzun vadece çok daha işime yarayacak bir şeydir. Şu anda olgulaşmakta olan sekiz, on benzer vaka var elimde. Leydi Eva'yı benzettiğim yayılırsa, yeni kurbanlarım beni çok daha cömert karşılayacaklardır. Anlıyor musunuz?"
Holmes sandalyesinden fırladı.
"Arkasına geç Watson! Dışarı çıkmasına izin verme! Evet beyefendi, şu defterinizin içeriklerine yakından bakmak isterim."
Milverton bir fare kadar hızlı hareket ederek odanın yan tarafına kaçmış, şimdi sırtını duvara yaslayıp bize bakıyordu.
"Bay Holmes, Bay Holmes," dedi, paltosunun önünü bize doğru çevirip iç ceplerinden birinden çıkmış büyük bir

ilhanx

185
tabancayı göstererek. "Saçma bir harekette bulunacağınızı tahmin etmiştim. Bu, başıma o kadar sık gelen bir şey ki; hiçbir yararı da olmadı şimdiye kadar. Sizi temin ederim ki baştan aşağı silahlıyım ve kanunların beni destekleyeceğini bildiğim için silahlarımı kullanma konusunda hiç çekinmem. Şunu da söyleyeyim ki mektupları bir defterin içinde buraya getirmiş olacağım konusunda kesinlikle yanıldınız. O kadar aptalca bir şeyi asla yapmam. Neyse baylar, bu akşam halletmem gereken bir ya da iki görüşmem daha var ve bildiğiniz gibi Hampstead'e uzun bir yol var." İleri doğru bir adım atıp elini paltosundaki silahın üzerine koydu ve kapıya yöneldi. Ben sandalyelerden birini kaldırdım, ama Holmes kafasını sallayınca onu tekrar yerine koydum. Milverton, selam verip bize gülümserken gözünü kırptı ve bir çırpıda kapının dışm-daydı. Çok geçmeden araba kapısının hızla kapanışını ve u-zaklaşırken tekerleklerin yolda çıkardığı sesler ulaştı kulağımıza.
Holmes, ellerini ceplerine gömmüş bir halde ateşin önünde hareketsizce oturuyordu, kafası göğsüne düşmüş, gözlerini parlayan korlara kilitlemişti. Tam yarım saat boyunca sessiz ve hareketsizdi. Sonra, kararını vermiş bir adam edasıyla birden ayağa fırlayıp yatak odasına girdi ve çok geçmeden hafifçe topal, keçisakallı genç bir işçi, sokağa çıkmadan önce kil piposunu yakıyordu yanımda. "Bir süre sonra dönerim Watson," dedi ve gecenin karanlığında kayboldu. Charles Augustus Milverton'a karşı savaş açtığını anlamıştım tabii; ama savaşın almak zorunda kalacağı hal aklımın ucundan bile geçmiyordu o anda.
Holmes, sonraki birkaç gün boyunca o kıyafetinin içinde gidip geldi, ama çoğunlukla Hampstead'da olduğunun ve bu zamanını boşa harcamadığının haricinde ne yaptığıyla ilgili en ufak bir fikrim dahi yoktu. Sonunda, şiddetli bir rüzgârın pencereleri sarstığı soğuk bir gecede, Holmes son yolculuğundan da dönüp normal kılığına geçti, ardından
ateşin karşısında oturup ona özgü o sessiz, içe dönük şekilde neşeyle gülmeye başladı.
"Benim evlenme meraklısı bir adam olduğumu düşünmezsin, değil mi Watson?"
"Hayır, kesinlikle düşünmem!"
"Öyleyse nişanlandığımı duymak seni şaşırtacaktır."
"Sevgili dostum! Tebrik eder..."
"Milverton'un hizmetçisiyle."
"Aman tanrım, Holmes!"
"Bilgiye ihtiyacım vardı Watson."
"Bu sefer çok ileri gitmedin mi ama?"
"Son derece gerekli bir adımdı. Mesleğimde yükselmekte olan bir tesisatçıyım, adım Escott. Kızı her gece dolaşmaya çıkardım, onunla konuşup durdum. Ah, konuşmalarımızı bir duy saydın! Her neyse, istediğim her şeyi elde ettim. Milverton'un evini avucumun içi gibi biliyorum artık."
"Fakat kız ne olacak Holmes?"
Omuzlarını silkti.
"Çaresi yok, sevgili Watson. Masada böyle bir bahis varken kâğıtlarını elinden gelen en iyi şekilde oynamalısın. Her neyse, sevinerek şunu söyleyebilirim ki, ben sırtımı döner dönmez kızın kalbine girip beni unutturacak bir rakibim var. Ah, ne olağanüstü bir gece!"
"Bu havadan hoşlandığını mı söylüyorsun?"
"İşimi kolaylaştıracaktır. Watson, bu gece Milverton' un evini soymak niyetindeyim."
Birden nefes alamadığımı, çok sakin bir kararlılıkla yavaşça söylenmiş o kelimeler karşısında buz kesildiğimi hissettim. Nasıl ki gece çakan bir şimşek bir anda her tarafı aydınlatıp gözler önüne seriyorsa, ben de bir saniyede böyle bir olayın varabileceği sonuçlarının hepsini görür gibi oldum - Holmes'u bulmaları, yakalamaları, mükemmel bir kariyerin, tamiri mümkün olmayan yanlışlar ve utançla bitmesi, dostumun kendi kaderinin de o mide bulandırıcı Milverton'un merhametine kalması.
li;
186
187
"Tanrı aşkına, Holmes, sen ne yaptığını biliyor musun?" diye atıldım endişeyle.
"Sevgili Watson, her şeyi hesaba kattım. Hiçbir zaman gereğinden aceleci ya da düşüncesiz olmadığımı biliyorsun ve başka herhangi bir çıkar yolu olsaydı bu denli faaliyet içerikli, tehlikeli bir adımı atmazdım. Duruma dürüstçe bakalım, olur mu. Eminim ki teknik olarak bir suç olsa da hareketimin ahlaksal açıdan doğru olduğunu sen de kabul ediyorsundur. Milverton'un evini soymak, onun defterini almaktan ibaret bir hareket - onu en son gördüğünde yapmak için bana yardım etmeye hazır olduğun bir hareketti bu."
Söylediklerini aklımda tarttım.
"Evet," dedim; "hedefimiz, yasadışı bir şey için kullanılan objelerden başka bir şey almak olmadığı sürece ahlâki açıdan doğru olduğu söylenebilir."

ilhanx

"Kesinlikle. Ahlâki açıdan doğru olduğuna göre de sadece kişisel olarak atıldığım riski düşünmek kalıyor geriye. Bir hanımefendi onun yardımına son derece muhtaçken, bir beyefendinin sadece kendisini düşünmesi hiç hoş olmaz, değil mi!"
"Ama öyle yanlış anlaşılabilecek bir konumda olacaksın ki."
"Ee, riskin bir parçası da bu. Peşinde olduğum şu mektupları almamın başka hiçbir yolu yok. Şanssız bayan o kadar paraya sahip değil ve açılabileceği hiç kimse de yok etrafında. Yarın anlaşma yapması için son gün ve sonuçta biz o mektupları bu gece geri almak konusunda başarısız olursak, malûm iblisimiz sözünde durup hanımefendinin hayatını yerle bir edecektir. Yani şu anda ya müşterimi kendi kaderine terk edecek, ya da bu son kartımı da oynayacağım. Aramızda kalsın Watson, ama bu, Milverton denen o alçakla aramda bir düello olacak. Senin de o gün gördüğün gibi, ilk hamlede avantajlar onun tarafındaydı; ama kendime olan saygım ve ünüm söz konusu olduğu için sonuna kadar savaşmaya kararlıyım."
188
"Peki, bunlardan hoşlanmadığım kesin; ama sanırım böyle olması gerekiyor," diye cevap verdim. "Kaçta başlıyoruz?"
"Sen geliniyorsun!"
"Öyleyse sen de gitmiyorsun," dedim kararlılıkla. "Onurum üzerine yemin ederim ki - ve böyle bir yemini bozduğum hiç görülmemiştir - beni de bu maceraya ortak etmezsen, bir araba çağırdığım gibi soluğu polis istasyonunda alır, hiç tereddüt etmeden seni ele veririm."
"Bana yardımın dokunamaz."
"Nereden biliyorsun ki? Neler olacağını önceden bilmenin hiçbir yolu yok. Her neyse, ben kararımı verdim. Senin dışında başka insanların da şerefleri vardır, hatta göz kulak olunması gereken ünleri de!"
Holmes o ana kadar sinirli görünmüştü, ama şimdi yüzü aydınlandı ve omzumu sıvazladı.
"Peki, peki sevgili dostum, dediğin gibi olsun. Birkaç yıldır seninle aynı evi paylaşıyoruz ve doğrusunu söylemek gerekirse, işimiz aynı hücreyi paylaşmamızla biterse oldukça eğlenceli bir durum olur. Biliyor musun Watson, her zaman randımanlı bir suçlu olabileceğimi düşünmüş olduğumu sana itiraf etmekte bir sakınca görmüyorum. Bu, o yönde hayatımda karşıma çıkacak en büyük şanstır. Bak burada ne var!"
Holmes, çekmecenin birinden deriden bir kutu çıkardı ve onu açarak, bir sürü parlak aleti serdi gözlerimin önüne. "Bu, nikel kaplı bir levye, elmas başlı cam kesicisi, uydurulabilen anahtarlar ve uygarlığın gerektirdiği her türlü modern gelişmeyi içeren son teknolojinin, bir numaralı hırsızlık setidir. Ayrıca karanlık fenerim de var. Evet, her şey hazır. Sessiz ayakkabıların var mı Watson?"
"Lastikli tenis ayakkabılarım var."
"Mükemmel. Peki bir maske?"
"Siyah ipekten bir tane yapabilirim herhalde."
"Gördüğüm kadarıyla böyle bir şeye doğuştan güçlü
189
bir eğilimin var. Çok iyi; iki tane maske yap. Başlamadan önce soğuk bir şeyler atıştıracağız. Saat şu anda dokuz buçuk. Saat on birde Row Kilisesinin orada olacak şekilde çıkacağız. Oradan Appledore Towers'a kadar on beş dakikalık bir yürüyüş mesafesi var. Gece yarısından önce işimize başlamış oluruz. Milverton'un uykusu çok ağırdır ve hiç aksatmadan on buçukta odasına çekilir. Şansımız yaver giderse, ikiden önce buraya dönmüş oluruz - tabii yanımızda Bayan Eva'nın mektuplarıyla!"
Holmes'la beraber, evlerine dönen iki tiyatrocu izleyicisi olduğumuzu düşündürtecek şekilde akşam kıyafetlerimizi giyindik. Oxford Caddesinde bir araba tutup Hamp-stead'daki bir adresi verdik. Vardığımızda, yolculuğun ücretini ödedik ve paltolarımızı sonuna kadar iliklemiş bir halde - çünkü çok soğuktu ve rüzgâr doğrudan iliklerimize kadar işliyor gibiydi - fundalığın kenarından yürümeye başladık.
"Çok özenli bir çalışma gerektiren bir iş bu," dedi Holmes. "Söz konusu dokümanlar adamın çalışma odasındaki bir kasada saklı tutuluyor ve bu oda da doğrudan onun yatak odasına bağlı. Neyse ki zengin olan bütün kısa boylu şişman adamlar gibi, Milverton'un da uykusu çok ağır. Agatha - yani nişanlım - efendiyi uyandırmanın imkânsızlığının hizmetçiler arasında espri konusu olduğunu söylüyor. Milverton'un, çok çalışkan bir sekreteri var ki bütün gününü çalışma odasında geçiriyor. Gece gelmemizin sebebi o. Sonra bir de bahçede özgürce dolaşabilen canavar bir köpeği var. Son iki gecedir geç saatte Agatha'yla buluştum ve o rahat dolaşabileyim diye köpeği bir yere kilitliyor. İşte ev şurası, kendi topraklarında duran şu büyük ev. Bahçe kapısından geçelim - şimdi de sağa, defnelerin arasından gidelim. Sanırım maskelerimizi takmanın zamanı geldi. Gördüğün gibi tek bir pencerede bile ışık yok; şimdilik her şey mükemmel gidiyor."
Siyah ipekten yüz maskelerimizle Londra'nın en azılı
M90
suçluları haline geldik ve parmak uçlarımızda, karanlıkta sessizce bekleyen eve doğru ilerlemeye başladık. Bir sürü pencerenin yanı sıra iki kapının çevrelediği kiremitten bir veranda uzanıyordu evin bir yanından.

ilhanx

"İşte şurası adamın yatak odası," diye fısıldadı Holmes. "Buradaki kapı doğrudan çalışma odasına açılıyor ve aslında çok işimize yarardı. Ama hem kilitli hem sürgülü olduğu için, oradan içeri girmeye kalktığımız takdirde bütün ev halkını uyandıracak kadar ses çıkarırız. Gel, buradan köşeyi dönelim. Misafir odalarından birine açılan bir sera var burada."
Seranın kapısı kilitliydi, ama Holmes camda yuvarlak bir delik açarak anahtarı içeriden çevirdi. Bir saniye sonra kapıyı arkamızdan kapatmıştı ve artık kanunların gözünde iki suçludan başka bir şey değildik. Seranın yoğun, sıcak havası ve egzotik bitkilerin boğucu kokusu gırtlağımıza yapıştı. Holmes, karanlıkta elimi yakaladı ve dalları yüzümüze çarpan çalıların durduğu birkaç masanın arasından hızla ilerledik. Karanlıkta görmek konusunda inanılmaz bir becerisi vardı; özenle geliştirmiş olduğu bir yetenek. Hâlâ elimi tutarak bir kapı açtı ve kısa bir süre önce bir puronun içilmiş olduğu büyük bir odada bulunduğumuza dair belli belirsiz bir duyguya kapıldım. Holmes, mobilyaların arasından yolunu buldu, başka bir kapıyı açıp onu da arkamızdan kapattı. Elimi uzattığımda yanımdaki duvarda bir sürü paltonun asılı olduğunu hissettim ve bir holde olduğumuzu anladım. Onu da geçtikten sonra Holmes çok sessiz bir şekilde hareket ederek sağımızda bulunan başka bir kapıyı açtı. Birdenbire üzerimize bir şey koşunca yüreğim ağzıma geldi - sadece bir kedi olduğunu anladığımda neredeyse gülmeye başlayacaktım. Bu yeni odadaki şömine yanıyordu ve burası da puro kokuyordu. Holmes parmaklarının ucunda içeri girdi, benim gelmemi bekledi, sonra da kapıyı yavaşça kapadı. Artık Milverton'un çalışma odasındaydık ve karşımızdaki duvarda

bulunan bir portiere, adamın yatak odasının girişini gösteriyordu.
Ateş güzelce yanıyor^ odayı aydınlatıyordu. Kapının yanında bir ışık düğmesinin parıldadığını gördüm, ama ışık yakmak güvenli olsaydı bile, kesinlikle gereksizdi. Şöminenin bir tarafında, dışarıdayken gördüğümüz pencereyi örten kalın bir perde vardı ve diğer tarafında da verandaya açılan kapı. Odanın ortasında, parlak kırmızı deriden döner koltuğuyla bir çalışma masası duruyordu. Onun hemen karşısındaysa, rafında mermerden bir Athene büstünün durduğu bir kitaplık, kitaplıkla diğer duvarın arasında da ateşte parlayan pirinç düğmeleriyle yeşil bir kasa duruyordu. Holmes kasanın yanma gidip nasıl bir şey olduğuna baktı. Ardından emekleyerek yatak odasının kapısına gitti ve kafasını eğmiş bir şekilde durup pür dikkatle dinledi. İçeriden ses gelmedi. Bu sırada ben de kaçışımızı kolaylaştırmanın iyi olacağını düşünerek verandaya açılan kapıyı incelemeye gitmiştim ve adeta afallayarak, ne kilitli ne de sürgülü olduğunu fark ettim! Holmes'un koluna dokunarak maskeli yüzünü bana çevirmesini sağladım. Kapıyı görünce irkildi, besbelli ki o da benim kadar şaşırmıştı bu işe.
"Bundan hoşlanmadım," diye fısıldadı, kulağıma eğilerek. "Neler döndüğünü pek anlayamıyorum. Her neyse, kaybedecek bir saniyemiz bile yok."
"Yapabileceğim bir şey var mı?"
"Evet, kapının yanında dur; birinin dışarıdan geldiğini duyarsan içeriden sürgüle, biz geldiğimiz yoldan döneriz. Diğer taraftan gelirlerse de bu kapıdan çıkarız; yani işimiz bitmişse, yoksa şuradaki perdelerin arkasına da saklanabiliriz. Anladın mı?"
Başımı evet anlamında sallayıp kapının yanındaki nöbetime başladım. İlk korkum geçmişti ve artık, kanunlara karşı koymayıp onları koruduğumuzda hissettiğim bütün heyecanlardan çok daha büyük bir heyecanın tadına varı-
yordum. Görevimizin asil amacı, bencillikten uzak, hatta kahramanca olduğunun bilinci, düşmanımızın hainliği; bütün bunlar maceramızın tadını arttırıyordu. Kendimi zerre kadar suçlu hissetmeden, içinde bulunduğumuz tehlikeden zevk alıp iyice neşelenmiştim. Hayranlık dolu gözlerle, Holmes'un, aletlerini önüne serip, çok önemli bir ameliyatı gerçekleştiren bir cerrahın sakin, bilimsel havasıyla aletlerini teker teker seçişini seyrettim. Kasa açılışların, Holmes'un özel ilgi alanına girdiğini zaten biliyordum ve şu anda bu yeşil ve yaldızlı canavara, genç, güzel bir sürü bayanın kaderini pençelerinin arasında tutan bu ejderhaya meydan okumaktan ne kadar büyük bir zevk aldığını tahmin edebiliyordum. Ceketinin kollarını kıvırarak - paltosunu bir sandalyenin üzerine asmıştı - iki matkap, bir levye manivela ve bir sürü maymuncuğu çıkarıp önüne serdi. Ben ortadaki kapıda durup göz ucuyla diğer ikisine bakıyor, acil bir durumun oluşması halinde hemen haber vermeye hazırdım; gerçi birilerinin gelmesi durumunda yapacaklarımıza dair planlarım biraz havadaydı aslında. Holmes yarım saat boyunca bütün ilgisini tamamıyla işine vererek çalıştı. Bir aleti bırakırken bir başkasını eline alıyor, her birini usta bir mekaniğin gücü ve becerisiyle kullanıyordu. Sonunda kulağıma bir klik sesi geldi ve yeşil kapı açılıp, içindeki, her biri bağlanıp mühürlenmiş kâğıt tomarlarını gözlerimizin önüne serdi. Holmes bir tanesini dışarı çekti, ama parıldayan ateşin ışığında okumak kolay değildi ve Holmes küçük fenerini çıkardı -Milverton yan odadayken elektrikleri yakmak fazlasıyla tehlikeliydi çünkü. Birdenbire irkildiğini gördüm Holmes'un. Kulağını kabarttıktan sonra kasanın kapısını hızla kapattı, sandalyenin üzerindeki paltosunu yakalayıp

ilhanx

aletlerini ceplerine doldurdu ve benim de aynısını yapmam gerektiğini işaret ederek perdenin arkasına fırladı.
Perdenin arkasında ona katıldığım sırada ancak duydum onun hassas duyularını alarma geçirmiş olan sesi. Evin
192
193
içinde birileri dolanıyordu. Uzakta bir yerH İc bir kapı kapandı. Arkasından, garip, monoton bir mırıltı gibi gelmiş olan ses, hızla yaklaşan sert adımların seslerine dönüştü. Odanın dışındaki holde biri yürüyordu. Kapının önünde durdu, kapı açıldı. Işıkların açıldığını haber veren bir klik sesi duyuldu ve ardından kapı tekrar kapandı. Puronun keskin kokusunu aldık. Ayak sesleri odada bir ileri bir geri yürümeye bir süre devam ettikten sonra bir sandalyeden bir gıcırtı geldi ve ayak sesleri kesildi. Bir anahtar bir kilitte döndü ve kâğıtların hışırtısı duyuldu bu sefer.
Bu zamana kadar dışarı bakmaya cesaret edememiştim, ama şimdi yavaşça hareket ederek perdeleri hafifçe ayırıp baktım. Holmes'un omzunun baskısından, onun da gözetlemeden bana katılmış olduğunu anladım. Hemen önümüzde, neredeyse dokunabileceğimiz kadar yakında, bize arkasını dönmüş olan Milverton'un yuvarlak şekli vardı. Besbelli ki alışkanlıklarını yanjış değerlendirmişiz; adam yatak odasına hiç çekilmemiş, evin uzak kanadındaki bir oturma odasında oturmuştu şimdiye kadar. Tepesi kelleşmiş, kocaman, kır saçlı kafası manzaramızın ana temasını oluşturuyordu. Kırmızı deriden koltuğunda arkasına yaslanmış, bacaklarını uzatmıştı ve uzun, siyah bir puro duruyordu ağzında. Üzerinde, siyah kadife yakası olan bordo renkli bir sabahlık vardı ve elinde de tembelce göz gezdirdiği uzun bir hukuk metni vardı. Milverton, büyük bir keyifle purosundan duman tüttüre tüttre otururken, Holmes'la ikimiz uzun bir süre beklemek zorunda kalacağımızı anlamıştık.
Holmes'un, durumun kontrol altında olduğunu ve merak etmeme gerek olmadığını belirtmek istercesine elimi sıkmak için uzandığını hissettim. Benim durduğum yerden çok açık bir şekilde belli olan şeyi görüp görmediğini çok merak ettim; kasanın kapısının tamamen kapanmamış olduğunu ve Milverton'un bunu her an fark edebileceğini! Kendi kendime bir plan yaparak adamın bakışlarında, odadaki değişikliğin
194
onun dikkatini çekmiş olduğuna dair bir ışık gördüğüm anda hemen yerimden fırlayıp paltomu kafasına sarıp kaçışını engellemeye, gerisini de Holmes'a bırakmaya karar verdim. Neyse ki Milverton bir kez olsun kafasını kaldırmadı. Elindeki kâğıtlar az da olsa ilgisini çekmişti ve sayfaları peş peşe çevirerek avukatın iddialarının hepsini okudu. Neyse, diye düşündüm, kâğıtları bitirip de purosunun sonuna gelince kendi odasına gidecektir. Ne var ki ikisinin de sonuna ulaşamadan, Holmes'la ikimizin düşüncelerini çok farklı bir yöne sürükleyen olağanüstü bir gelişme oldu.
Bir çok kez saatine baktığını fark etmiştim Milverton'un. Bir keresinde de ayağa kalkmış, hemen ardından sabırsız bir hareketle tekrar yerine oturmuştu. Yine de şunu söylemeliyim ki, bu garip saatte bir ziyaretçi bekliyor olacağı aklımın ucundan bile geçmemişti. Ta ki verandada hafif bir tıkırtı duyana kadar. Milverton kâğıtları bırakıp sandalyesinde dimdik oturup dinledi. Ses tekrar duyuldu ve hemen arkasından da kapıdan hafif bir tıkırtı geldi. Milverton ayağa kalkıp kapıyı açtı.
"Sonunda," dedi kuru bir sesle. "Neredeyse yarım saat geciktin."
Demek kapının kilitli olmamasının ve Milverton'un gece nöbetinin açıklaması buydu. Bir kadın elbisesinin yumuşak hışırtısı geldi kulağımıza. Milverton'un yüzü bize dönünce perdedeki aralığı kapatmıştım, ama şimdi çok dikkatli bir şekilde tekrar açmayı göze alabilirdim. Adam eski yerine dönmüş, purosu hâlâ ağzının kenarından sarkıyordu. Hemen önünde, lambanın ışığında parıldayan uzun boylu, ince, esmer bir kadın duruyordu - yüzünün önünde bir tül vardı ve mantosunu çenesine kadar çekmişti. Ziyaretçi, hızlı ve kesik kesik nefes alıyordu ve bütün vücudunun yoğun duygularla sarsıldığını çok net bir şekilde görebiliyorduk.
"Evet," dedi Milverton, "uykusuz kalmama sebep ol-
195
dun canım. Umarım buna değecek bir şey getirmişsindir. Başka bir saatte gelemezdin, değil mi?"
Kadın, kafasını hayır anlamında salladı.
"Neyse, gelemiyorduysan gelemiyordun, ne yapalım. Kontes sert bir hanımsa şimdi ondan intikam alma şansını yakaladın tatlım. Bana bak, ne diye titreyip duruyorsun? Hah şöyle! Toparla kendini biraz! Evet, şimdi iş konuşalım biraz." Masasının çekmecelerinden birinden bir defter çıkardı. "d'Albert Kontesini yakından ilgilendirecek beş tane mektubunun olduğunu söylüyorsun. Onları satmak istiyorsun; ben de almajc istiyorum. Buraya kadar her şey iyi. Bir tek fiyatı belirlemek kalıyor geriye. Önce mektupları incelemeyi isterim tabii. Gerçekten sıkı bir şeyler içeriyorlarsa - aman tanrım, siz misiniz?"

ilhanx

Kadın tek kelime etmeden peçesini kaldırmış, mantosunu yere bırakmıştı. Milverton'un önünde duran kişinin yüzü esmer, düzgün hatlı ve güzeldi; hafif kemikli bir burnu, pırıltılı ve katı bakışlı gözleri gölgeleyen güçlü, esmer kaşları ve tehlikeli bir şekilde gülümseyen ince dudakları olan bir yüz.
"Evet, benim," dedi kadın; "hayatını mahvetmiş olduğun kadın."
Milverton güldü, ama sesindeki korku çok belliydi. "Çok dik kafalıydınız," diye konuştu. "Neden o son adımı atmama izin verdiniz ki? Elimde olsa bir sineğe bile zarar verecek biri değilim, ama herkesin bakması gereken bir işi vardır - ne yapmamı bekliyordun ki? İstediğim para ödeyemeyeceğin bir şey değildi. Sen yine de reddettin."
"Sen de mektupları kocama gönderdin ve o - dünyaya gelmiş geçmiş en asil adam olan kocam, ayakkabısının bağcığı bile olmayı hakketmediğim adam - buna dayanamayıp öldü. O son gecede kapına gelip, merhametin için nasıl yal-vardığımı hatırlıyor musun? Yüzüme gülmüştün, tıpkı şimdi gülmeye çalıştığın gibi gülmüştün. Korkak ruhun dudaklarını
196
seğirmekten alamıyor şu anda, değil mi? Beni bir daha göreceğini sanmıyordun, oysa o gece öğretmiştin bana, seninle yalnız olarak nasıl görüşebileceğimi. Evet, Charles Milverton, söyleyecek bir şeyin var mı?"
"Evime gelip beni tehdit etmekle eline bir şey mi geçecek sanıyorsun?" dedi adam, ayağa kalkarak. "Sesimi birazcık bile yükseltirsem bütün uşaklarım buraya gelip seni tutuklatır. Ne var ki kızgınlığını anlıyorum; geldiğin yoldan odamı terk edersen bu konuda kimseye bir şey söylemeyeceğim."
Kadın, yüzünde aynı ölümcül gülümseyişle elini koynuna koymuş, öylece duruyordu.
"Benim hayatımı mahvettiğin gibi başka kimsenin hayatını mahvedemeyeceksin. Benim kalbimi parçaladığın gibi başka kimsenin kalbini parçalayamayacaksın. Dünyayı zehirli bir yılandan arındıracağım. Al sana, aşağılık pislik, al, bunu da al! - bunu da! - ve bunu!"
Kadın, parıldayan küçük bir tabancayı çekmiş ve adamın göğsünden yarım metre ötede durduğu yerde kurşunlarını üzerine boşaltmıştı. Milverton, yüzünde anlaşılmaz bir ifadeyle önce birkaç adım geriledi, şiddetle öksürdü, koca masasının üzerine kapaklanarak kâğıtlarını karıştırmaya başladı. Zorlukla ayağa kalkmayı başardı, bir kurşun daha yedi ve yere yuvarlandı. "İşimi bitirdin," dedi, garip bir sesle, sonra hareketsizdi artık. Kadın ona dikkatlice baktı ve ökçesini, adamın yukarıya dönük yüzüne bastırdı. Yine baktı, ama ne bir ses, ne de bir hareket vardı. Yüksek sesli bir hışırtı duydum, gecenin serinliği ısınmış odaya doldu ve öç almış kadın gitmişti.
Aslında yapacağımız herhangi bir şey adamın kaderini değiştirmeye yetmeyecekti; fakat kadın, Milverton'un sinen bedenine kurşun ardına kurşun sıkarken ben perdenin arkasından atılacak gibi olmuştum ki Holmes'un soğuk, güçlü eli bileğimi kavradı. Bu sağlam tutuşun anlamını kav-
197
ramıştım — bizim davamız değildi; adalet, bir alçağı yargılamıştı; buraya gelişimizdeki esas nedeni hatırlayıp ona göre davranmalıydık. Kadın odadan henüz fırlamıştı ki Holmes hızlı, sessiz adımlarla diğer kapıya koşmuştu. Anahtarı çevirip kapıyı kilitledi. Tam o anda evin içinde koşuşturan ayaklar ve bağırış çağırışlar duyulmaya başladı. Silah sesleri evdekileri ayağa kaldırmıştı. Holmes, bütün soğukkanlılı-ğıyla kasaya koştu, kucağını tomarlarca mektupla doldurdu ve hepsini ateşe attı. Tekrar tekrar yaptı aynı şeyi, ta ki kasa bomboş kalana kadar. Biri kapının kolunu çevirdi ve dışarıdan kapıyı yumruklamaya başladı. Holmes hızla etrafına bakındı. Milveton'un ölümünü getiren mektup, adamın kanına bulanmış bir halde masanın üzerinde duruyordu. Holmes onu da diğerlerinin yanına, ateşe attıktan sonra dış kapıdaki anahtarı aldı ve beni de beraberinde sürükleyip dışarı çıktı, ardından kapıyı dışarıdan kilitledi. "Bu taraftan Watson," dedi; "buradan gidersek duvarı tırmanıp gidebiliriz."
Bir alarmın bu kadar hızlı işleyebileceğine asla inanmazdım. Arkama baktığımda evdeki bütün ışıkların yanmış olduğunu gördüm. Ön kapı açılmış, yol insanlarla dolmuştu. Bütün bahçe insan kaynıyordu ve verandadan atladığımız sırada adamın biri gözüne bir dürbün kaldırıp hızla peşimizden geldi. Holmes bahçeyi avucunun içi gibi öğrenmişe benziyordu ve ben hemen arkasından koşarken, hiç zorlanmadan bir öbek küçük ağacın arasından hoplaya zıplaya geçti. Önümüze çıkan duvar iki metre boyundaydı, ama Holmes bir adımda üzerine çıkmış, diğer tarafa atlamıştı bile. Ben de aynını yaparken, arkamızdaki adamın ayak bileğimi yakaladığını hissetim; bir tekme savurarak kendimi kurtardım ve üzeri cam kırıkları serpilmiş duvarın üzerinden geçtim. Yüzüstü, diğer tarafta bulunan çalıların arasına düştüm; ama Holmes beni hemen ayağa kaldırmıştı. Beraberce Hampstead Fundalığının içinden koşmaya başladık ve en azından iki mil boyunca koşmuştuk ki Holmes sonunda durup dinledi.
198
Arkamızdan tek bir ses bile gelmiyordu. Peşimizdekilerden kurtulmuştuk, artık güvendeydik.
Bu inanılmaz maceramızdan hemen sonraki gün kahvaltımızı etmiş sabah pipolarımızın keyfini çıkarıyorduk ki, Scotland Yard'dan Bay Lestrade çok ciddi ve etkileyici bir giriş yaptı gösterişsiz oturma odamıza.

ilhanx

"Günaydın, Bay Holmes," dedi; "günaydın. Şu aralar meşgul olup olmadığını merak ediyordum da."
"Seni dinleyemeyecek kadar meşgul değilim en azından."
"Düşündüm de, şu aralar elinde özel bir şey yoksa, daha dün gece Hampstead'da meydana gelen olağanüstü bir vakada bize yardım etmek istersin belki de."
"Ne diyorsun!" dedi Holmes? "Ne oldu ki?"
"Bir cinayet - son derece dramatik ve olağanüstü bir cinayet. Böyle konularda ne kadar hassas olduğunu biliyorum ve Appledore Towers'a kadar gelip bize tavsiyelerinizden yararlanma fırsatı verirseniz çok büyük bir iyilik yapmış olacaksınız. Sıradan bir suç olmadığını söyleyebilirim. Şu Bay Milverton'u bir süredir gözletiyorduk ve, aramızda kalsın, pis işler karıştırdığını biliyorduk. Şantaj amaçlı kullandığı bazı belgeler topladığı bir gerçek. Neyse, bu belgelerin tümü katilleri tarafından yakılmış. Evden hiçbir şey çalınmamış ve suçluların, sadece bir skandali önlemek isteyen hali vakti yerinde kişiler olduklarını düşünüyoruz."
"Suçlular im!" dedi Holmes. "Çoğul!"
"Evet, iki kişiydiler. Dahası, neredeyse elleri kanlı yakalanıyorlarmış. Elimizde ayak izleri ve tarifleri var; onları bulmamız an meselesi. Birincisi çok iyi bir koşucuymuş, ama arkasında kalan arkadaşı bahçıvan tarafından yakalanmış ve ancak boğuşarak kurtulabilmiş elinden. Orta boylu, yapılı bir adammış - sert hatlı bir çene, kalın boyun, bıyık, gözlerini örten bir maske."
"Bana pek belirleyici bir tarif gibi gelmedi doğrusu,"
199
dedi Sherlock Holmes. "Düşünsene, Watson'in tarifi olabilirdi!"
"Doğru söylüyorsun," dedi Müfettiş, bu fikre gülerek. "Nasıl da uyuyor Watson'a!"
"Neyse, korkarım sana yardımcı olamayacağım Les-trade," dedi Holmes. "İşin aslı şu ki, ben Milverton denen şu adamı tanırdım ve Londra'nın en tehlikeli adamlarından biri olduğunu düşündüğümü söylemekten çekinmeyeceğim. Kanunların ulaşamadığı bazı suçlar vardır ve bana kalırsa, böyle durumlarda kişisel intikamı hor göremeyiz - en azından bir yere kadar. Hayır, tartışmanın hiçbir anlamı yok. Kararımı verdim. Bu vakada, kurbandan çok, suçu işlemiş olanlara sempatim var; davayı ele almam mümkün değil."
Holmes, şahit olduğumuz trajediyle ilgili tek bir kelime etmemişti bana, ama bütün sabah, derin düşüncelere gömülmüş olduğunu fark etmiş, dalgın gözleri ve ilgisiz tavırlarıyla, bir şeyler hatırlamaya çalışan bir adam görüntüsü çizdiğini düşünmüştüm. Öğlen yemeğimizin ortasmdaydık ki Holmes birden ayağa fırladı. "İnanılmaz! Watson, olayı çözdüm!" diye bağırdı. "Şapkanı al! Benimle gel!" Baker Sokağından aşağı koşup neredeyse Regent Meydam'na kadar Oxford Caddesinden ilerledik. Burada, sol tarafta, günün güzellerinin, günün ünlülerinin resimleriyle dolu bir vitrin vardır. Holmes'un gözleri resimlerden birine takılmıştı ve baktığı yeri bulduğumda, çok güzel bir elbise giymiş, asil başında elmaslardan bir tacı bulunan bir kadının resmini gördüm. Hafif kemikli burnunu, sert kaşlarını, sert dudaklara ve onların altındaki güçlü küçük çeneye baktım. Eşi olmuş olduğu saygıdeğer asilzade ve devlet adamın kim olduğunu açıklayan plaketi okuduğumda nefesim kesildi. Holmes'la ikimizin gözleri buluşurken parmağını dudaklarına götürdü ve vitrine arkamızı döndük.
200
-vm-
ALTI NAPOLTON'UN ESRARI
Scotland Yard'dan Lestrade'ın bize akşam ziyaretlerinde bulunmasında alışılmadık bir şey olmadığı gibi, Sherlock Holmes da onun ziyaretlerinden hoşnut olurdu, zira polis teşkilatında olan biten her şeyle ilgili haberdar olmasını sağlıyordu bu kısa görüşmeler. Lestrade'ın getirdiği haberlere karşılık olarak, Holmes, müfettişin üzerinde çalışmakta olduğu bir vakanın tüm detaylarını dinlemeye hazır olur ve her ne kadar şahsen davayı incelememişse de engin tecrübelerine dayanarak bir öneride bulunabiliyor, hatta zaman zaman bir ipucu bile verebiliyordu.
Lestrade, o akşam, havadan ve gazetelerden bahsedip durmuştu. Sonunda sessizleşmiş, düşünceli bir şekilde purosunu tüttürmeye vermişti kendini. Holmes, bir süre müfettişi inceledi.
"Hazırda dikkatte değer bir şeyler var mı?"
"Yo, yo, Bay Holmes, dikkatte değer pek bir şey yok."
"Ne olduğunu anlat o halde."
201
Lestrade gülmeye başladı."
"Peki Bay Holmes, aklımın bir şeylerle meşgul olduğunu inkâr etmeye çalışmamın hiçbir faydası yok. O kadar saçma bir iş ki seni bu konuda rahatsız etmek istemedim. Öte yandan, her ne kadar önemsiz görünse de garip olduğu kesin ve sıra dışı olan şeylere karşı merakını biliyorum. Yine de bana soracak olursan, bizden çok Dr. Watson'in alanına giriyor."
"Bir hastalık mı?" diye sordum.

ilhanx

"Delilik bir hastalık sayılıyorsa, evet. Çok garip bir delilik üstelik! Günümüzde yaşayan birinin, önüne çıkan her resmini, her heykelini yok etmeyi isteyecek kadar Birinci Napolyon'dan nefret edebileceğine inanmazdım daha önce."
Holmes, sandalyesinde çöktü.
"Beni ilgilendiren bir iş değil," dedi.
"Kesinlikle. Ben de öyle söyledim ya. Yine de bir adam kendisine ait olmayan heykelleri de kırmak için soygun yapmaya başlayınca, olaylar doktorluktan uzaklaşıp polisin işi oluveriyor."
Holmes tekrar doğruldu.
"Soygun mu! Bak işte bu daha ilginç geliyor kulağa. Ayrıntıları duyalım."
Lestrade, hafızasını tazelemek için küçük bir blok notu çıkardı cebinden.
"İlk vaka dört gün önce rapor edildi merkezimize," dedi. "Morse Hudson'un dükkanında gerçekleşti. Kensington Caddesinde resimler ve heykeller satan bir yer. Asistanı, bir anlığına dükkanın ön tarafını terk etmiş ki büyük bir gürültü kopuyor. Koşarak dükkana dönünce, başka sanat eserleriyle beraber tezgâhın üzerinde durmuş olan bir Napolyon heykelinin yerde, tuzla buz olmuş olduğunu görüyor. Hemen dükkandan fırlayıp sokağa çıkıyor, fakat yoldan geçenlerin birçoğu bir adamın dükkandan koşarak çıktığını fark etmiş olduklarını söylemişse de görünürde kimse yok. Zaman

zaman meydana gelen şu sokak serserilerinin saldırılarından biri gibiymiş ve gelen polis memuruna da o şekilde ifade verilmiş. Kırılan alçı heykelinin değeri birkaç şilini geçmediği için, olay herhangi bir araştırmayı gerektirmeyecek kadar çocuksu sayılmış.
"Neyse, gel gelelim ikinci olaya. Daha ciddi ve daha garip olduğunu söyleyebilirim. Dün gece gerçekleşti. "Morse Hudson'un dükkanından birkaç yüz metre u-zaklıkta, Kennington Sokağında, Dr. Barnicot isimli bir doktor yaşıyor. Dr. Barnicot, Thames Nehri'nin güney yakasındaki en revaç gören doktorlardan biridir ve ünlü olduğu söylenebilir. Muayenehanesi ve evi Kennington Sokağında, ama iki mil kadar ötede, Aşağı Brixton Caddesinde bir ameliyathane ve bir eczanesi de var. Bu Dr. Barnicot, tam bir Napolyon hayranıdır ve evi, Fransız İmparatorunun kitapları, resimleri ve her türlü heykeliyle dolu. Çok değil, kısa bir zaman önce, Fransız heykeltıraşı Devine'in ünlü Napolyon kafası heykelinin iki alçı taklidini satın almış Morse Hudson'dan. Bunlardan birini Kennington Sokağındaki evinin salonuna, diğerini de Aşağı Brixton'daki ameliyathanesine götürmüş. Ne var ki, Dr. Barnicot bu sabah aşağı inince, dehşetle evinin gece soyulmuş olduğunu, fakat çalınan tek şeyin salonundaki Napolyon heykeli olduğunu fark etmiş. Heykel dışarı taşınmış ve dibinde paramparça bulunduğu bahçe duvarına fırlatılmış hunharca."
Holmes ellerini ovuşturmaya başlamıştı.
"Bu gerçekten ilginç," dedi.
"Seni memnun edebileceğini düşünmüştüm. Neyse, daha sonuna gelmedim. Dr. Barnicot, saat on ikide ameliyathanesine gitmiş, oraya varıp da pencerelerinden birinin gece açılmış olduğunu, ikinci heykelinin parçalarının odanın her tarafına dağılmış olduğunu görünce ne kadar şaşırmış olduğunu tahmin edebilirsin sanırım. Durduğu yerde atomlarına ayrılmış. İki vakada da bunları yapan suçlunun - ya da

delinin - kim olduğunu gösterecek herhangi bir ipucu bulamadık. Evet, Bay Holmes, hepsi bu kadar."
"Kesinlikle çok özel, hatta grotesk bile sayılabilecek bir durum," diye konuşmaya başladı Holmes.
"Peki Dr. Barnicot'un odalarında kırılan büstlerin, Morse Hudson'un dükkanında kırılanın aynısı olup olmadığını öğrenebilir miyim?"
"Aynı alçıdan yapılmışlardı."
"Böyle bir geçek, heykelleri kıran adamın Napolyon'a karşı bir nefretle güdülendiğiyle ilgili bir teoriyi çürütüyor. Sadece Londra'da bile İmparatorun ne kadar çok heykelinin olduğunu düşünürsek, rasgele saldırıya geçecek bir delinin aynı büstün üç kopyasından başlamasının tesadüf olduğunu düşünmek oldukça garip olur doğrusu."
"Evet, ben de öyle düşünüyordum," dedi Lestrade. "Fakat öte yandan, bu Morse Hudson Londra'nın o bölümündeki tek heykel satıcısı ve bahsi geçen üç heykel de yıllardır onun dükkanında durmuş. Yani, dediğin gibi Londra'da yüzlerce Napolyon heykeli olsa da, o üçünün bölgedeki tek heykeller olması muhtemeldir. Demek istediğim, yerel bir fanatiğinin onlarla işe başlamasının sıradan bir tesadüf de olabileceğidir. Sen ne dersin Watson?"
"Monomaninin, yani belirli bir kişiye ya da nesneye yönelik saplantıların sınırı yoktur," diye cevap verdim. "Modern Fransız psikologların 'idee fixe'1 diye adlandırmış olduğu bir durum vardır ki bu, yapısal açıdan çok sıradan görülebilirken, aynı zamanda tek bir durum haricinde her açıdan sağlıklı bireylerde bulunabiliyor. Napolyon hakkında derin bir araştırma yapmış, ya da ailesi Dünya Savaşında kalıcı bir zarar görmüş olan bir adamın bir 'idee fixe' geliştirmesi beklenilebilir - bu takıntısını, olağandışı birçok değişik şiddet gösterisiyle dışa vurmasını da öyle."

ilhanx

1 Ç.N: idee fixe: idee, fikir anlamına gelirken fixe, sabit anlamındadır; sabit fikir.
"Bu yine de yeterli değil, sevgili Watson," dedi Holmes, kafasını hayır anlamında sallayarak; "çünkü ne kadar 'idee fixe' etkisi altında olursa olsun, bu kişi büstlerin nerede olduğunu bulmasına yetecek kadar olamaz."
"Peki sen nasıl bir çözüm üreteceksin?"
"Herhangi bir çözüm üretmek gibi bir niyetim yok. Beyefendinin garip davranışının belli bir metoda sahip olduğuna dikkat çekmek isterim yalnızca. Örneğin, bir sesin aileyi uyandırabileceği Dr. Barnicot'un salonunda, büst kırılmadan önce dışarı çıkarılmış, oysa yakalanma riskinin daha az olduğu ameliyathanede durduğu yerde parçalanmış. Vaka saçma denebilecek kadar basit görünüyor, gerçi klasikleşmiş bazı vakalarımın ilk başta çok sıradan göründüğünü hatırladığımda, herhangi bir şeyi basit diye nitelendirmek doğru gelmiyor artık. Abernetty ailesiyle ilgili korkunç gerçeklerle ilk olarak nasıl karşılaştığımı hatırlıyorsündür Watson - maydanozun sıcak bir günde tereyağının içine ne kadar gömülmüş olduğuyla ilgili basit bir şeydi. Bunları düşündüğümde, kırılmış üç heykelle ilgili hikâyene gülecek değilim Lestrade ve bu kadar özel bir olaylar zincirinde yeni gelişmeler olduğu takdirde beni de bunlardan haberdar edersen çok sevineceğimi söylemeliyim."
Dostumun kastetmiş olduğu gelişme, hayal etmiş olduğundan çok daha hızlı ve trajik bir şekilde gerçekleşti. Ertesi sabah yatak odamda giyiniyordum ki kapı çalındı ve elinde bir telgrafla Holmes içeri girdi. Yüksek sesle okudu:
"Hemen gel, 131 Pitt Sokağı, Kensington. - Lestrade."
"Ne olmuş peki?" diye sordum.
"Bilmiyorum - her şey olabilir. Ama doğrusu heykellerle ilgili olduğundan şüpheleniyorum. Şüphelerimde haklıysam, dostumuz 'heykelkıran,' Londra'nın başka bir

bölgesinde işe başlamış olmalı. Masada kahve var Watson, kapıda da bir araba bekletiyorum"
Yarım saat sonra Pitt Sokağına ulaşmıştık, Londra'nın en işlek caddelerinin hemen yanında bulunan sessiz bir arka sokak. 131 numara, yan yana dizilmiş, hepsi de düzgün görünüşlü ve son derece sıkıcı binalardan biriydi. Kapıya yaklaşıp da evin önündeki çitlerin meraklı bir kalabalık tara-, fından istila etmiş olduğunu gördüğümüzde Holmes bir ıslık öttürdü.
"Görünüşe bakılırsa sıradan bir şey değil! En azından cinayet girişimi olmalı. Daha azı Londra'nın habercisini burada tutmaya yetmezdi. Çocuğun yuvarlak omuzlarında ve uzatmış olduğu boynunda şiddet okunuyor. Şuna bak Watson. Üst basamaklar sırılsıklam diğerleri kuru. Her neyse, yeterince ayak izi var en azından! Hah, işte Lestrade da ön camda gözüktü, az sonra her şeyi öğrenmiş olacağız."
Müfettiş bizi çok asık bir suratla karşıladıktan sonra, saçları karmakarışık, flanel bir sabahlığa bürünmüş sinirli, yaşlıca bir adamın bir aşağı, bir yukarı yürüyüp durduğu bir oturma odasına götürdü Holmes'la ikimizi. Evin sahibi -Merkezi Basın Ajansından Bay Horace Harker olarak tanıtıldı bize.
"Yine şu Napolyon büstü meselesi," dedi Lestrade. "Dün gece çok ilgilenmiş göründün Bay Holmes ve madem vaka artık çok daha ciddi bir hale geldi, belki de olay yerinde bulunmak istersin diye düşündüm."
"Ne hale gelmiş peki?
"Bir cinayet vakasına dönüştü. Bay Harker, buradaki baylara, tam olarak nelerin olup bittiğini anlatır mısınız lütfen?"
Sabahlıklı adam, son derece melankolik bir yüzle bize baktı.
"İnanılmaz bir şey," dedi, "bütün hayatım boyunca başka insanların haberlerini toplayıp durdum. Şimdi, gerçek

bir haber benim karşıma çıkınca, kafam o kadar karışık, o kadar sıkıntılıyım ki, iki kelimeyi bir araya getiremiyorum bir türlü. Buraya bir muhabir olarak gelmiş olsaydım, kendimle bir röportaj yapıp bütün akşam gazetelerine iki sütunluk bir haber vermiş olurdum şimdiye. Şu durumdaysa hikâyemi bir sürü değişik insana tekrar tekrar anlatarak çok değerli bir bilgiyi veriyorum, kendimse bunu hiçbir şekilde değerlendi-remiyorum.Evet, sizin isminizi duymuştum Bay Sherlock Holmes ve bu garip işi bir çözüme kavuşturabilirseniz, size hikâyemi anlatmakla gireceğim zahmet karşılanmış olur."
Holmes oturup dinlemeye başladı.
"Her şey, yaklaşık dört ay önce bu oda için aldığım şu Napolyon büstünün etrafında toplanmışa benziyor. Onu, High Street istasyonunun iki kapı ötesinde bulunan Harding Kardeşlerinden oldukça ucuz bir fiyata almıştım. Neyse, muhabirlik işimin büyük kısmı geceyi kapsıyor ve yazılarımı tamamlamak için sabaha kadar oturduğum çok oluyor. Dün gece de öyle oldu. Saat üçte küçük sığınağımda oturuyordum - evin en üst katında arka tarafta bulunuyor - ki, aşağıdan bir takım seslerin geldiğini duydum. Kulak kabarttım, ama yeni bir şey duyamadım ve sonunda sesin dışarıdan gelmiş olduğuna karar verip işime döndüm.

ilhanx

Fakat birden, yaklaşık beş dakika sonra, dehşet verici bir çığlık yırttı gecenin sessizliğini - hayatımda duyduğum en korkunç, en tüyler ürpertici sesti Bay Holmes, hayatımın sonuna kadar kulaklarımda çınlamaya devam edecek. Bir iki dakika boyunca korkudan donakalmış bir halde oturdum, sonra ocak süngüsünü kapıp aşağıya indim. Bu odaya girdiğimde pencere ardına kadar açıktı ve büstün şöminenin üzerindeki yerinden gitmiş olduğunu hemen fark ettim. Bir hırsız ne diye öyle bir şeyi çalmak istesin, aklım almıyor bir türlü, çünkü hiçbir değeri olmayan, alçıdan bir Napolyon büstüydü.
"Sizin de görebileceğiniz gibi, şu pencereden çıkan biri, uzun bir adım atmakla ön kapının merdivenine ulaşabi-

lir. Hırsızın yaptığı şeyin bu olduğu açıktı ve ben de gidip kapıyı açtım. Karanlığa çıktığımda, önümde yatan ölü bir adamın üzerine düşüyordum az kalsın. İçeri dönüp bir ışık getirdim ve işte karşımdaydı zavallı adam, boğazı parçalanmış, her taraf kan içindeydi. Sırtüstü yatıyordu, dizlerini karnına çekmiş, ağzı korkunç bir şekilde açıktı. Rüyalarıma gireceği kesin. Polis düdüğümü öttürdüm, ama sonra bayılmış olmalıyım, çünkü üzerime eğilen bir polisle salonda olduğumu fark edene kadar başka bir şey hatırlamıyorum."
"Peki, öldürülen bu adam kimmiş," diye sordu Holmes.
"Kimliğini belirtecek hiçbir şey yok," dedi Lestrade. "Cesedi morgda görebilirsin, ama şimdiye kadar cesetten bir şey çıkaramadık. Uzun boylu bir adam, esmer, çok güçlü, otuzdan büyük olamaz. Giyimi parasız olduğunu gösteriyor, fakat yine de bir işçiymiş gibi görünmüyordu. Kabzası boynuzdan bir bıçak vardı yanındaki bir kan gölünün içinde. Cinayet aleti mi, yoksa öldürülen adama ait bir bıçak mı bilmiyoruz. Giysilerinde herhangi bir isim yoktu ve ceplerinden de sadece bir elma, biraz ip, Londra'yı gösteren küçük bir harita ve bir resim çıktı. İşte, resim de bu."
Küçük bir kamerayla enstantane çekilmiş olduğu belliydi. Uyanık gözleri ve sert hatları olan maymunsu bir adamdı. Kaşları çok kalın ve yüzünün alt kısmı bir Habeş maymunun ağız yapısını hatırlatacak şekilde çıkıktı.
"Büste ne olmuş?" diye sordu Holmes, resme iyice baktıktan sonra.
"Siz gelmeden hemen önce aldık haberini. Campden House Sokağında boş bir evin bahçesinde bulunmuş. Parçalanmış. Şimdi gidip onu görecektim zaten. Siz de gelir misiniz?"
"Kesinlikle. Ama önce etrafıma biraz bakınmak istiyorum." Holmes halıyı ve pencereyi inceledi. "Adam ya çok uzun bacaklı, ya da inanılmaz derecede esnek biri," dedi.

"Aradaki boşluğu düşününce, pencereye ulaşıp onu açabilmek hiç azımsanmayacak bir başarı. Geri dönmek daha kolay olmuş olmalı. Büstünüzden geri kalanları görmek için bizimle gelecek misiniz, Bay Harker?"
Kederli muhabir bir masaya oturmuştu.
"Bunlardan bir şeyler üretmeye çalışmak zorundayım," diye cevap verdi, "her ne kadar akşam gazetelerinin ilk baskılarının çıkmış olduğuna ve olayın ayrıntılarını içerdiğine emin olsam da. Şansıma işte! Doncaster'da çöken tribünü hatırlıyor musunuz? Hah, oradaki tek muhabir bendim ama bir tek benim gazetem bunu haber yapamadı - hiçbir şey yazamayacak kadar sarsılmıştım. Şimdi de hemen kendi kapımın önünde işlenmiş bir cinayeti yazmak konusunda geç kalacağım.
Odayı terk ettiğimizde, kâğıdın üzerinde hızla hareket eden kaleminin sesi duyulmaya başlanmıştı. Parçalanmış büstün bulunduğu nokta sadece birkaç yüz metre ötedeydi. Peşinde olduğumuz kişiyi çılgına çeviren, aklında yıkıcı bir nefret uyandırdığını düşündüğümüz büyük İmparatorun heykeline bakıyorduk ilk defa. Çimenlerin üzerinde parçalara ayrılmış bir halde duruyordu. Holmes parçaların birkaçını alıp onları pür dikkatle inceledi. Yüzündeki ciddiyeti ve maksatlı hareketlerinden çıkardığım kadarıyla sonunda bir ipucu bulmuştu.
"Ee?" diye sordu Lestrade.
Holmes omuzlarını silkti.
"Henüz uzun bir yolumuz var gidecek," diye cevap verdi. "Fakat yine de... yine de... şöyle söyleyeyim, bundan sonraki adımlarımızı yönlendirebilecek birkaç şey var. Bu ucuz büste sahip olmak, bu tuhaf suçlu için bir insanın hayatından daha önemliydi. Bu üstüne gidilmesi gereken ilk nokta. Sonra, heykeli evde, ya da hemen dışında kırmadığı gibi ilginç bir gerçek de var; tek amacı heykelleri kırmak olsaydı öyle yapması gerekmez miydi?"

"Karşısına çıkan adamdan dolayı sarsılmış, afallamıştı. Ne yaptığını bilmez bir haldeydi."
"Tamam, bu da mümkün. Ama dikkatini özellikle bu evle, büstün götürüldüğü mekânın konumlarına çekmek istiyorum."
Lestrade etrafına bakındı. "Boş bir evdi, yani bahçesinde rahatsız edilmeyeceğini biliyordu."

ilhanx

"Evet, ama sokağın yukarısında boş bir ev daha var ve buraya ulaşmadan oradan geçmiş olmalı. Büstü orada kır-mamasının nedeni neydi? Sonuçta heykeli yanında taşıdığı fazladan her metre, birileriyle karşılama tehlikesini artıyordu."
"Pes ediyorum," dedi Lestrade.
Holmes tepemizdeki sokak lambasına işaret etti.
"Burada, öbür taraftaki evden farklı olarak, ne yaptığını görebilecekti. Burayı seçmesinin nedeni buydu."
"İnanılmaz! Doğru söylüyorsun," diye atıldı müfettiş. "Şimdi düşünüyorum da, Dr. Barnicot'un heykelini adamın kırmızı lambasının yakınında kırmıştı. Peki Bay Holmes, bu bilgiyi ne yapacağız şimdi?"
"Bunu hatırlayacak - kayıt edeceğiz. Daha sonra bununla ilintili başka bir şeye de rastlayabiliriz. Bundan sonraki adımlarımız için ne önerirsin Lestrade?"
"Fikrimce, başlamak için en uygun yer, öldürülmüş olan adamın kimliğini tespit etmek olacak. Zor olacağını hiç sanmıyorum. Kim olduğunu ve bağlantılarının kimler olduğunu öğrenince, gecenin bir yarısı Pitt Sokağında ne işi olduğunu öğrenmeye doğru bir adım atmış olacağız. Kiminle buluştuğunu, Bay Horace Harker'in kapı önünde onu öldürenin kim olduğunu böylece bulabiliriz. Sizce de öyle değil mi?"
"Kuşkusuz; fakat yine de vakaya yaklaşma konusunda benim seçeceğim yol değil tam olarak."
"Peki sen ne yapardın öyleyse?"

"Ah, seni etkilemeyi katiyen istemem! Ayrı yollardan gitmeyi öneriyorum; daha sonra çıkarımlarımızı kıyaslayabiliriz, böylece birbirimize destek olmuş oluruz."
"Çok güzel;" dedi Lestrade.
"Pitt Sokağına geri dönüyorsan Bay Horace Harker'ı gördüğünde kararımı vermiş olduğumu, dün gece evine giren kişinin, Napolyon takıntılı, tehlikeli, çılgın bir katil olduğunu söylediğimi söyle. Haberi için faydalı olacaktır."
Lestrade, Holmes'a bakakaldı.
"Buna gerçekten inanmıyorsun, değil mi?"
Holmes gülümsedi.
"İnanmıyor muyum? Evet, belki dediğin gibidir. Fark etmez, Bay Horace Harker'in ve Merkezi Basın Ajansındaki yazarların hoşuna gideceğinden eminim. Evet, Watson, önümüzde uzun ve oldukça zorlu olacağa benzeyen bir gün var. Lestrade, bu akşam saat altıda Baker Sokağında bizimle buluşabilirsen çok sevinirim. Ölü adamın cebinde bulunan şu fotoğraf o zamana kadar bende kalsın. Mantık zincirimin doğru olduğu ortaya çıkarsa bu gece yapılması gerekecek küçük bir araştırmada senin yardımın ve desteğine ihtiyacımın olma olasılığı var. O zamana kadar hoşça kal ve iyi şanslar!"
Sherlock Holmes'la ikimiz High Street'e kadar yürüdük ve Holmes burada büstün satın alınmış olduğu Harding Kardeşleri dükkanına uğradı. Genç bir asistan, Bay Harding'in öğleden sonraya kadar gelmeyeceğini, kendisinin yeni çalışmaya başlamış olduğunu, bize yardımcı olamayacağını belirtti. Holmes'un hayal kırıklığı ve siniri yüzünden okunuyordu.
"Peki peki, her şeyin istediğimiz gibi işlemesini bekleyemeyiz Watson," dedi sonunda. "Bay Harding o zamana kadar dönmeyecekse öğleden sonra geri gelmek zorundayız. Fark etmiş olmalısın ki, garip kaderlerinde belirleyici bir şeyin rol oynayıp oynamadığını anlayabilmek için büstlerin

ana kaynağını bulmaya çalışıyorum. Kennington Caddesindeki Bay Morse Hudson'a uğrayıp, sorunumuza ışık tutabilecek mi bir bakalım."
Bir saat süren bir yolculuktan sonra resim satıcısının dükkanına varmıştık. Kısa boylu, sağlam yapılı, kırmızı yüzlü ve sinirli bir adamdı.
"Evet, efendim. Tam burada, kendi tezgâhımda efendim," dedi. "Serseriler elini kolunu sallayarak gelip insanın mallarını kırabiliyorsa ne diye vergi ödüyoruz anlayamıyorum açıkçası. Evet, efendim, Dr. Barnicot'a heykelleri satan bendim. Utanç verici bir durum efendim. Nihilist bir komplo derim ben buna! Bir anarşistten başka hiç kimse etrafta dolanıp heykel kırmaz. Komünist cumhuriyetçiler, işte bundan başka bir şey değiller! Heykelleri nereden mi almıştım? Bunun konumuzla ne ilgisi var anlamadım. Peki, ille de bilmek istiyorsanız, onları Gelder şirketinden almıştım, Church Caddesi, Stepney. Bu alanda iyi bir isme sahiptir onlar, tam tamına yirmi yıldır da öyle olmuştur. Kaç tane mi heykelim vardı? Üç - iki artı bir üç eder - Dr. Barnicot'a verdiğim ikisi ve güpegündüz tezgâhımı üzerinde parçalanan bir başkası. Bu fotoğraftakini tanıyor muymuşum? Hayır, - tanımıyorum. Bir dakika, doğrusunu isterseniz tanıyorum. Bu Beppo yahu. Dükkanda bana yardım eden İtalyan bir adamdı. Oymadan biraz anlardı ve çerçeve yapıp yaldızlayabiliyordu, garip işlere yatkın bir eli vardı. Adam geçen hafta ortadan kayboldu, ondan beri de ondan hiçbir şey duymadım. Hayır, nereden geldiğini, nereye gittiğini bilmiyorum. Burada olduğu süre içerisinde ters hiçbir şey yapmadı. İlk büstün kırılmasından iki gün önce gitmişti."

ilhanx

"Pekâlâ, Morse Hudson'dan öğrenmeyi bekleyebileceklerimiz bu kadardı," dedi Holmes, biz dükkandan çıkarken. "Şu Beppo hem Kennington'da hem Kensington'da ortak bir faktör. Bu on millik yolla değer. Evet, Watson, Stepney'e Gelder şirketine gidiyoruz, büstlerin imal edildiği

yere. Orada işimize yarayacak bilgiler edineceğimizden eminim.
Hızla yol alarak moda merkezi Londra'dan, otellerin dizili olduğu Londra'dan, tiyatroların Londra'sından, ticari merkezi Londra'dan, en sonunda da Londra limanından geçtik ve yüz binlerce insanın yaşadığı nehir kıyısındaki bir kente vardık - burası, apartmanların, Avrupa'nın dışına itilmişlerle dolup taştığı bir yerdi. Burada, bir zamanlar zengin tüccarların ikamet ettiği geniş bir yolun üzerinde, aradığımız heykel atölyesini bulduk. Atölyenin dışında, taştan bir sürü heykel barındıran genişçe bir avlu, içeride de, oyma işi yapan, kilden heykel yaratan elli kadar işçi vardı. Müdür, uzun boylu sarışın bir Alman, bizi medeni bir şekilde karşıladı ve Holmes'un bütün sorularına net cevaplar verdi. Adamın kayıt defterleri, Devine'in Napolyon büstünün mermer bir kopyasından yüzlerce alçı heykelinin çıkarıldığını, ama bir yıl kadar önce Morse Hudson'a yollanmış olan üçünün, altı taneden oluşan bir takımın yarısı olduğunu ve diğer üçünün de Kensington'daki Harding Kardeşleri'ne gönderilmiş olduğunu gösterdi. O altı büstün başka herhangi bir heykelden farklı olması için hiçbir sebep yokmuş. Adam, birinin onları yok etmeyi istemesine kesinlikle anlam veremedi - fikri bile adamın kahkahalara boğulmasına sebep oldu. Toptan fiyatları altı şilinse satıcı on iki ya da biraz üzeri alırmış. Heykeller, orijinalinin iki yanından alınan bir kalıba dökülerek çıkarılıp iki parça sonradan birleştiriliyormuş. Bu işlem, bizim şu anda bulunduğumuz salonda çalışan İtalyanlar tarafından yapılıyordu. Büstler tamamlanınca, kurumaları için pasajdaki bir masaya bırakılıyor, ardından depoya kaldırılıyorlarmış. Müdürün bize anlatabilecekleri bunlardan ibaretti.
Fakat yanımızdaki fotoğrafı çıkarmamızın, müdürün üzerindeki etkisi inanılmazdı. Adamın yüzü öfkeden kıpkırmızı kesildi ve buz mavisi gözlerinde çok sert bir ifade belirdi.

"Hah, şu sefil serseri!" diye bağırdı. "Evet, bu adamı gayet iyi tanıyorum efendim. Burası her zaman çok saygın bir kuruluş olmuştur ve polisle yalnızca bir defa işimiz olmuştur; o da bu adamın yüzündendi. Olayın üzerinden bir seneden fazla zaman geçti. Sokağın ortasında başka bir İtalyan'ı bıçaklamış, sonra da peşinde polisle buraya gelmişti ve nitekim burada tutuklandı. Beppo'ydu ismi - ikinci ismini hiçbir zaman öğrenmedim. Böyle bir surata sahip bir adamı işe aldığım için başıma gelenleri hakketmiştim herhalde. Ama iyi bir işçiydi, en iyilerinden."
"Ne cezasına çarpıldı?"
"Bıçakladığı adam ölmediği için Beppo bir seneyle kurtuldu. Artık çıkmış olmalı; ama buraya gelmeye cesaret edeceğini sanmam. Burada çalışan bir kuzeni var, eminim o nerede bulunduğunu söyleyebilir."
"Hayır, hayır," diye atıldı Holmes, "kuzenine tek bir kelime bile gitmemeli - lütfen, hiçbir şey söylemeyin ona. Çok önemli bir meseleyle meşgulüm ve olayda ilerledikçe giderek daha önemli bir hal almaya başlıyor. Kayıt defterlerinizde büstlerin satışıyla ilgili bilgileri bizimle paylaşırken, satışın geçen senenin üç Haziranında gerçekleştiğini fark ettim. Beppo'nun tutuklanış tarihini söylemeniz mümkün mü acaba?"
"Ödeme listesine bakarak kaba bir tahminde bulunabilirim belki de," diye cevap verdi müdür. "Evet," diye devam etti, birkaç sayfa çevirdikten sonra, "en son yirmi Mayısta maaş almış."
"Teşekkür ederim," diye konuştu Holmes. "Yeterince zamanınızı aldık ve sabrınızı daha fazla zorlamayacağız." Yaptığımız araştırmayla ilgili kimseye tek kelime etmemesi gerektiğine dair son bir kez hatırlatmada bulunduktan sonra, yeninden batıya yöneldik.
Bir restorana girip hızlı bir yemek yiyebildiğimiz zaman öğleni çoktan geçmişti. Girişte gördüğümüz bir gaze-

tede, 'Kensington Faciası. Akıl hastası, adam öldürdü,' başlığı dikkatimizi çekince, Bay Horace Harker'ın, her şeye rağmen yazısını baskıya yetiştirebilmiş olduğunu anladık. Olay, süslenmiş bir üslupla sansasyonel bir şekilde iki sütuna yansıtılmıştı. Holmes, gazeteyi sirke ve yağın bulunduğu küçük sepete yasladı ve yemeğini yerken yazıyı okudu. Bir iki defa kendi kendine kıkırdadığını duydum.
"Bu harika Watson," dedi. "Şunu bir dinle: 'Polis teşkilatının en tecrübeli kişilerinden biri olan Bay Lestrade ve ünlü dedektif Bay Sherlock Holmes'un aynı fikirde birleştiği göz önüne alınınca vaka konusunda herhangi bir görüş ayrılığının olamayacağını bilmek gerçekten memnuniyet verici. Her ikisi de, böylesine hazin bir şekilde son bulan grotesk olaylar zincirinin, bilinçli bir suçludan ziyade bir akıl hastasının altından çıktığı konusunda hemfikir. Delilikten başka hiçbir şey, yaşananları açıklamaya yetmez.' Basın, onu nasıl kullanacağını bildiğin takdirde son derece faydalı bir kurumdur Watson. Neyse şimdi, eğer yemeğini bitirdiysen, Kensington'a dönüp Harding Kardeşleri'nin müdürünün fikirlerini bir öğrenelim bakalım."

ilhanx

Büyük mağazanın kurucusunun, tez canlı, kendinden emin kısa bir adam olduğu ortaya çıktı. Zarif hareketleri olan zeki biriydi ve Holmes'un sorularına seve seve cevap verdi.
"Evet, efendim, akşam gazetelerinden olayı okudum. Bay Horace Harker bizim müşterilerimizden biridir. Büstü birkaç ay önce satmıştık ona. Gelder Şirketinden üç tane sipariş etmiştik. Üçünü de sattık. Kime mi? Oh, defterlerimize bakarak bunu söyleyebileceğime eminim. Evet, işte girişler burada. Gördüğünüz gibi biri Bay Harker'a, biri Chiswick, Sarısalkım Vadisindeki Sarısalkım Malikânesinden Bay Josiah Brown'a ve biri de Aşağı Grove Sokağı, Reading'de oturan Bay Sandeford'a satılmış. Hayır, fotoğraftaki kişiyi hiç görmedim. Böyle biri yüzü kolay unutmazdınız, değil mi efendim, hayatımda daha çirkin bir şey görmemiştim. Çalı-

şanlarımızın arasında İtalyan var mı? Evet, efendim, işçilerimiz ve temizlikçilerimizin arasında İtalyanlardan bol bol var. İsteseler satış defterlerine bakabileceklerinden eminim. Defterleri saklamak için hiçbir sebep göremiyorum. Pekâlâ, pekâlâ, gerçekten garip bir olay, araştırmalarınızdan bir şeyler çıkarsa umarım bana da haber verirsiniz."
Holmes, Bay Harding'in konuşması boyunca bir sürü not almıştı ve meselenin aldığı halden son derece memnun olduğunu görebiliyordum. Ne var ki, acele etmediğimiz takdirde Lestrade'le olan randevumuza geç kalacağımızın haricinde hiçbir şey söylemedi ve Baker Sokağına ulaştığımızda müfettişi bizi bekler bulduk. Sabırsız bir ruh haline bürünmüş şekilde bir aşağı bir yukarı yürüyordu ve yüzündeki nüfuzlu ifade, gününün boşa geçmediğini gösteriyordu.
"Ee?" diye sordu. "Bir şey bulabildin mi Bay Holmes?"
"Çok dolu bir gün geçirdik ve boşa harcamış olduğumuzu da söyleyemem," diye anlattı dostum. "Dükkan sahiplerinin ikisiyle görüşmüş olmamızın yanı sıra toptancının kendisiyle de konuştuk. Artık yapılışlarından itibaren her büstün nerede olduklarını biliyorum."
"Büstler mi!" diye bağırdı Lestrade. "Peki, peki, senin kendi yöntemlerin var Bay Holmes ve onlara karşı bir şey söyleyecek insan ben değilim, ama galiba senden daha başarılı bir gün geçirdim. Öldürülen adamın kimliğini tespit ettim."
"Sahi mi?"
"Ve cinayet için bir nedeni de buldum."
"Mükemmel!"
"Saffron Hill ve İtalyan mahallesinde özel görevde bulunan bir müfettişimiz var. Neyse, öldürülen adamın boynunda Katolik bir amblem gibi bir şey vardı, bu gerçeği teninin rengiyle birleştirdiğimde güneyi düşünmeye başladım. Müfettiş Hill, onu gördüğü anda adamı tanıdı. Adı Pietro

Venucci ve Napoli'den geliyormuş; dahası, Londra'nın en azılı katillerindenmiş. Mafyayla bağlantılı olduğu ortaya çıktı. Senin de bildiğin gibi mafya, cinayetlerle sözünü geçirten gizli bir politik örgüttür. Davanın nasıl aydınlanmaya başladığını gördün mü? Diğer adam da büyük ihtimalle İtalyan bir mafya üyesi. Bir şekilde kurallara karşı gelmiş olmalı. Pietro'yu onun peşine takıyorlar. Cebinde bulunan fotoğraf da büyük ihtimalle aradığımız adama ait; yanlış adamı deşmesin diye verilmiştir. Bizimkini takip ediyor, eve girdiğini görüyor, dışarıda bekliyor, sonra aralarında meydana gelen itişmede ölümcül darbeyi alıyor. Evet, nasıl buldunuz Bay Sherlock Holmes?"
Holmes onaylayıcı bir şekilde alkışladı.
"Mükemmel Lestrade, mükemmel!" diye haykırdı. "Fakat büstlerin kırılmasıyla ilgili açıklamanı duyduğumdan emin değilim."
"Büstler mi? Şu büstleri aklınızdan çıkaramıyorsunuz, değil mi! Sonuçta önemsiz bir olay o; ufak bir hırsızlık meselesi, en fazla altı ay yatar. Cinayet çok daha önemli bir konu ve gördüğünüz gibi olayı çözmek üzereyim."
"Peki bundan sonraki adımınız ne olacak?"
"Çok basit. Hill'le beraber İtalyan Mahallesine gidip elimizdeki fotoğrafta bulunan adamı bulacağım, sonra da cinayet sebebiyle onu tutuklayacağım. Bizimle gelir misiniz?"
"Hayır, sanmıyorum. Bana kalırsa sonuca ulaşmanın daha kolay bir yolu var. Kesin olduğunu söyleyemem, çünkü her şey - pekâlâ, her şey tamamıyla dışımızda gelişen bir olaya bağlı. Ama büyük umutlarım var... hatta ikiye bir vermeye bile hazırım... bu gece bizimle gelmeyi kabul edersen onu yakalamanıza yardımcı olabileceğimden eminim.
"Nereye, İtalyan Mahallesine mi?"
"Hayır; onu Chiswick'te bulma olasılığımızın daha büyük olduğunu düşünüyorum açıkçası. Eğer bu gece be-

nimle Chiswick'e gelirsen, ben de gerekirse yarın gece İtalyan mahallesine gelmeye söz veririm. Bir günlük gecikmeden hiçbir şey kaybetmezsin, değil mi. Neyse, şimdi birkaç saat uyusak iyi olacak çünkü on birden önce yola çıkmayı düşünmüyorum ve sabaha kadar döneceğimiz şüpheli. Bizimle akşam yemeği yersin Lestrade, sonra başlama saatimiz gelene kadar koltuğumuz hizmetinde olacaktır. Bu arada Watson, bir ulak çağırsan çok memnun olurum. Gönderilecek bir mektubum var ve hemen yola çıkması çok önemli."
Holmes gecenin geri kalanını, küçük odalarımızdan birini tamamen dolduran eski günlük gazetelerin dosyalarını gözden geçirmekle geçirdi. Sonunda yanımıza geldiğinde gözlerinde bir zafer ışıltısı vardı ama araştırmanın sonuçlarıyla ilgili ikimize de hiçbir şey söylemedi. Bana gelince, bu karışık vakada attığı her adımda Holmes'la beraber ilerlemiştim ve her ne kadar hedefimizi henüz kavrayamamıştıy-sam da, Holmes'un, bizim garip suçlunun geri kalan heykellere saldırmasını beklediğini anlamıştım ve bu heykellerin bir tanesinin Chiswick'te bulunduğunu hatırlıyordum. Amacımızın, onu iş üstündeyken yakalamak olduğundan hiç kuşkum yoktu ve dostumun, adamımız peşinde kimsenin olmadığını varsayarak işine devam edebileceğini düşünmesini sağlayacak şekilde gazeteye yanlış ipucu vermedeki kurnazlığına hayran olmaktan da kendimi alamıyordum. Holmes tabancamı yanıma almamın iyi olacağını söyleyince hiç şaşırmadım. Kendisi de favori silahı olan binici kamçısını almıştı yanına.
Saat tam on birde araba kapımızdaydı ve ona binip Hammersmith Köprüsü'nün diğer tarafındaki bir noktaya gittik. Arabacıya beklemesi söylendi. Kısa bir yürüyüşten sonra, her biri kendi bahçesine sahip görkemli evlerle çevrili bir yan sokakta bulduk kendimizi. Bir sokak lambasının ışığında evlerden birinin 'Sarısalkım Malikânesi' olduğunu okuduk hemen yanında dikilmiş büyük bir tabelada. Ev halkı büyük

bir ihtimalle yataklarına çekilmişti, çünkü bahçeye yuvarlak ve bulanık bir ışık gönderen dış kapısının üzerindeki küçücük ışığın haricinde bütün ev karanlıktı. Bahçeyi yoldan ayıran tahta çit, iç tarafı yoğun, siyah bir gölgeye boğuyordu ve bizim şimdi çömeldiğimiz yer de orasıydı.
"Korkarım uzun bir nöbet olacak," diye fısıldadı Holmes. "Yağmur yağmadığı için şans yıldızımıza şükredebiliriz. Zaman geçirmek için pipo içmeyi bile göze alamayacağız ne yazık ki. Her neyse, dediğim gibi, sıkıntımıza değecek bir şeyler bulma şansı ikiye bir."
Neyse ki gece nöbetimizin, Holmes'un korktuğu kadar uzun olmayacağı ortaya çıktı. Bekleyişimiz çok ani ve olağanüstü bir şekilde son buldu. Birdenbire, önceden herhangi bir uyarı olmaksızın, bahçenin kapısı ardına kadar açılıverdi ve içeri, bir maymun kadar hareketli ve hızlı bir karaltı geçti bahçe patikasından. Kapının üzerinden gelen ışıkta bir an için göründü, ardından evin gölgelerinde kayboldu. Dakikalar geçerken nefes almayı bile cesaret edemiyorduk, ama birden çok hafif bir gıcırtı sesi ulaştı kulağımıza. Evin penceresini açıyordu. Ses kesildi, yine uzun süren bir sessizlik içine bekledik. Adam eve girmek için bir yol arıyordu. Çok geçmeden odalardan birinde bir fenerin yandığını gördük. Aradığı şey herhalde o odada değildi, çünkü fenerin ışığı başka bir odada belirdi, ardından bir başkasında.
"Gelin, açık olan pencerenin altına gidelim. Oradan çıkarken onu yakalarız," diye fısıldadı Lestrade.
Ama biz daha parmağımızı kıpırdayamadan adam evden çıkmıştı bile. Işığa boğulmuş küçük bahçe patikasına vardığında kolunun altında beyaz bir şey taşıdığını fark ettik. Tedirgince etrafına bakındı. Boş sokağın sessizliği onu rahatlattı. Bize arkasını dönerek yükünü yere koydu ve hemen ardından bir çatırtı duyuldu. Adam, kendini işine öyle kaptırmıştı ki biz çimenleri aşıp arkasına yaklaşırken bizi hiç duymadı. Holmes, bir kaplan sıçrayışıyla adamın sırtına atıldı ve

hemen arkasından Lestrade'le ben de bileklerini kavramış, kelepçeleri yerine takmıştık. Onu bize doğru çevirdiğimizde, bize nefretle bakarken öfkeyle çarpılmış soluk, korkunç yüzünü gördüm ve yakalamış olduğumuz adamın gerçekten de fotoğraftaki olduğunu anladım.
Fakat Holmes'un ilgilendiği tutsağımız değildi. Adamın evin içinden getirmiş olduğu şeyi - giriş kapısının hemen önünde bin parçaya ayrılmış Napolyon heykelini dikkatlice inceliyordu. Holmes heykelin parçalarını teker teker kaldırıp ışığa tuttu, ama hiçbiri diğerinden farklı değildi. İncelemesini henüz bitirmişti ki holdeki ışıklar yandı, kapı açıldı ve evin sahibi, gömlek ve pantolon içinde neşeli, tombul bir adam göründü.
"Bay Josiah Brown, öyle değil mi?" dedi Holmes.
"Evet efendim; ve siz de, hiç şüphe yok ki Bay Sherlock Holmes'sunuz! Bugün ulakla gönderdiğiniz notu aldım ve söylediklerinizi harfi harfine uyguladım. Bütün kapılarımızı içeriden kilitleyip gelişmeleri beklemeye koyulduk. Hırsızı yakalamış olduğunuzu gördüğüme çok sevindim doğrusu. Evet, baylar, umarım içeri gelip içecek bir şey ikram etmeme izin verirsiniz şimdi."
Ne var ki, Lestrade yakaladığımızı adamı güvenli bir yerlere götürmek için sabırsızlanıyordu. Onun için arabamız çağrıldı ve birkaç dakika sonra dördümüz de Londra'ya yolunu tutmuştuk bile. Tutsağımız tek kelime bile etmiyor, karışık saçlarının arasından her birimizi teker teker süzüyordu ve bir defasında,

ilhanx

ulaşabileceği kadar yakınında olduğumu düşündüğünde, elime aç bir kurt gibi saldırdı. Polis merkezine vardığımızda adamın üstünden birkaç şilin ve kabzası kan izleri taşıyan uzun bir bıçaktan başka bir şey bulunmadığını öğrenecek kadar bekledik.
"Sorun kalmadı," dedi Lestrade ayrıldığımızda. "Hill bunların hepsini tanır ve ona bir isim vermekte zorlanacağını sanmam. Mafyayla ilgili teorimin doğru olduğunu gö-

receksiniz. Neyse, onu yakalamadaki ustalığınız için size bir teşekkür borçlu olduğumu hissediyorum Bay Holmes. Aslında nasıl olduğunu tam olarak anlayabilmiş değilim henüz."
"Korkarım ki herhangi bir açıklama için çok geç bir saat," dedi Holmes. "Ayrıca henüz yerine oturması gereken bir iki ayrıntı daha var ve bu vaka en sonuna kadar çözülmeyi hakkediyor. Yarın saat altıda bir kez daha evimize gelirsen, şimdi bile bu işin özünü kavrayamamış olduğunu sana gösterebileceğimi sanıyorum. Suç tarihinde kesinlikle özel bir yere sahip olmasını gerektirecek öğeler içeren bir vaka bu. Çözdüğüm küçük vakaları yazıya dökmene bir daha izin verecek olursam Watson, Napolyon büstlerinin olağanüstü vakasının sayfalarını dolduracağına eminim."
Bir sonraki akşam tekrar bir araya geldiğimizde, Lestrade tutsağımızla ilgili bir sürü bilgi edinmişti. İkinci ismi bilinmemekle beraber ismi Beppo'ymuş. İtalyan mahallesinde 'baş belası' olarak biliniyordu. Bir zamanlar, parasını hakkıyla kazan iyi bir heykeltıraşmış, ama kötü yolu seçmiş ve iki kez içeri tıkılmış - bir keresinde adi suçtan, bir keresinde de zaten duymuş olduğumuz gibi, bir arkadaşını bıçaklamış olmaktan dolayı. İngilizce'si mükemmelmiş. Büstleri kırmasının sebebi hâlâ gizemini koruyormuş ve adam o konuyla ilgili soruları cevaplamayı kesinlikle redde-diyormuş; ama polis, Gelder şirketinde ilgilendiği işler büst yapımını da içerdiğine göre söz konusu büstlerin büyük ihtimalle adamın kendisi tarafından yapılmış olduğunu keşfetmiş. Holmes, zaten bir çoğunu bildiğimiz bütün bu bilgileri nezaket kuralları içinde dinledi; ama onu fazlasıyla iyi tanıyan biri olarak ben, kafasının başka yerde olduğunu açık seçik görebiliyordum ve takındığı maskesinin altında huzursuzlukla karışık bir beklenti içinde olduğunu fark ettim. Sonunda, oturduğu yerde dikildi ve gözleri ışıldamaya başladı. Kapımız çalınmıştı. Bir dakika kadar sonra merdivenlerimizde ayak sesleri duyduk ve içeri kırlaşmış favorileri olan

kırmızı suratlı, yaşlıca bir adam girdi. Sağ elinde eski-püskü bir çanta vardı ve onu masanın üzerine bıraktı.
"Bay Sherlock Holmes'u görmek istiyordum, burada mı acaba?"
Dostum eğilerek selam verirken gülümsüyordu. "Ve siz de Reading'den Bay Sandeford'sunuz." dedi.
"Evet efendim, korkarım biraz geç kaldım; ama trenlerde bir problem vardı. Sahip olduğum bir büstle ilgili yazmışsınız bana."
"Evet, kesinlikle."
"Mektubunuz yanımda - diyorsunuz ki; 'Devine'in Napolyon'unun bir kopyasına sahip olmak istiyorum ve elinizdeki için on sterlin ödemeye hazırım.' Doğru mu bu?"
"Her kelimesi."
"Mektubunuz beni çok şaşırttı, bu büste sahip olduğumu nereden bildiğinizi anlayamadım bir türlü."
"Tabii ki şaşırmışsınızdır, ama aslında açıklaması çok basit. Harding Kardeşleri şirketinden Bay Harding, ellerindeki son kopyalarını sana satmış olduklarını söyleyip bana adresinizi de verdi."
"Ah, bu kadar basit miydi? Peki ona ne ödediğimi de söyledi mi?"
"Hayır, söylemedi."
"Pekâlâ, çok zengin olmasam da dürüst bir adamımdır. Büst için sadece on beş şilin vermiştim. Sizden on sterlin almadan önce bunu bilmeye hakkinizin olduğunu düşündüm."
"Gerçekten çok onurlu bir hareket Bay Sandeford. Ama ben fiyatımı bir kere verdim ve ona sadık kalmak istiyorum."
"Çok iyisiniz Bay Holmes. Benden istediğiniz gibi büstü yanımda getirdim. İşte burada!" Adam çantasını açtı ve sonunda, kaç defa kırık bir halde görmüş olduğumuz büstü bir bütün olarak da görmüş olduk.
i
Holmes cebinden bir kâğıt aldı ve masanın üzerine de on sterlin koydu.
"Bu kâğıdı imzalamanızı isteyeceğim Bay Sandeford, buradaki şahitlerin önünde. Büstün üzerinde sahip olmuş olduğunuz tüm hakları bana devrettiğinizi ispatlayacak bir kâğıt bu. Prensipleri olan bir adamım ve olayların sonradan nasıl bir hal alacağını asla bilemezsin. Teşekkür ederim Bay Sandeford; paranız burada, iyi akşamlar dilerim."
Ziyaretçimiz gittiğinde Sherlock Holmes'un hareketleri dikkatimizi çekti. Çekmecelerin birinden beyaz bir örtü alıp onu masanın üzerine sermekle başladı işe. Ardından yeni sahip olmuş olduğu büstü örtünün tam ortasına koydu. Sonunda binici kamçısını alıp Napolyon'un kafasına sert bir darbe indirdi. Heykel anında

ilhanx

parçalara ayrıldı ve Holmes büyük bir heyecanla parçaların üzerine eğildi. Birkaç saniye sonra, bir zafer çığlığı eşliğinde kırıklardan birini kaldırdı. Parçanın üzerinde koyu renk, yuvarlak bir şey yapışmıştı.
"Baylar," diye bağırdı Holmes, "Sizi, Borgiasların ünlü siyah incisiyle tanıştırmama izin verin."
Lestrade ve ben bir süre hiç kıpırdamadan oturduk ve sonra, ne yaptığımızı tam bilmeden, iyi yazılmış bir oyunun en heyecanlı sahnesinden sonra insanlar nasıl alkışlıyorduysa onu heyecanla alkışlamaya başladık. Holmes'un yanakları hafifçe renklendi ve seyircilerinin hayranlığım gören usta bir oyuncu gibi önümüzde eğildi.
Böyle anlarda bir an için bile olsa Holmes bir mantık makinesi olmaktan çıkar, hayranlık duyulmaya, alkış almaya karşı duyduğu insani sevgisini belli ederdi. Olağanüstü derece gururlu ve kontrollü tabiatı, bir dosttan gelen samimi hayranlık ve takdirle derinden etkilenebiliyordu.
"Evet, baylar," diye konuştu, "yeryüzünün en ünlü incisi karşınızda! Tümevarımsal bir mantık yürütmeyle oluşturduğum zincirin sonunda şans da yüzüme güldü de kaybolduğu yerde, yani Prens Colonna'nın Dacre Otelindeki
222
223
yatak odasında başlayan ve Gelder şirketinin ürettiği altı Napolyon büstünün sonuncusunun, buradaki heykelin içinde son bulan uzun bir yolculuktan sonra onu buldum. Lestrade, sen bu değerli incinin kayboluşunda yaşanan sansasyonu ve arkasından Londra polisinin onu bulmadaki başarısızlığını hatırlıyorsundur. Vakayla ilgili olarak bana başvurulmuştu ama ben de olayı aydınlatamadım. Şüpheler, prensesin hizmetçisinin üzerinde yoğunlaşmıştı. O da İtalyan'dı ve Londra'da yaşayan bir ağabeyinin olduğu ispatlanmıştıysa da ikisinin arasında bir bağ oluşturamamıştık. Hizmetçinin ismi Lucretia Venucci'ydi ve Pietro'nun - iki gece önce öldürülen adamdır kendisi - onu ağabeyi olduğu konusunda en ufak bir şüphem yok. Gazetenin eski sayılarını karıştırarak tarihleri karşılaştırdım ve incinin kayboluşunun, Beppo'nun tutuklanışından tam iki gün öncesine denk geldiğini buldum. Beppo, saldırıdan tutuklanmıştı ve bu olay söz konusu büstlerin yapılması sırasında Gelder şirketinin fabrikasında meydana gelmişti. Artık olayların akışını görmeye başladınız, üstelik benim durumdakinin tersine, meydana geliş sıralarına göre. İnci Beppo'daydı. Onu Pietro'dan çalmış olabileceği gibi, Pietro'nun suç ortağı ya da Pietro'yla kız kardeşinin arabuluculuğunu yapan kişi de olabilir. Bunların hiçbir önemi yoktur çözüme ulaşmamızda.
"Önemli olan şey, incinin onda olduğunu ve polisin, inci yarımdayken peşine takılmış olduğunu biliyor olmamızdır. Adam doğru çalıştığı fabrikaya yöneldi ve yakalanmadan önce paha biçilmez hazinesini saklamak için sadece birkaç dakikaya sahip olduğunu biliyordu. Altı adet Napolyon büstü pasajda kurumaya bırakılmıştı. Biri hâlâ yumuşaktı. Usta bir heykeltıraş olan Beppo, bir saniyede heykelde küçük bir delik açıp inciyi içeri soktu ve birkaç dokunuşla üzerini örttü. Bulunması imkânsız harika bir saklama yeriydi. Ne var ki Beppo bir yıl hapis cezasına çarptırıldı ve o içerideyken de heykelleri Londra'ya dağıldı. Hazinesini saklayanın hangisi
224
olduğunu söylemesi mümkün olmadığı için onları kırmaktan başka çaresi yoktu. Büstleri sallaması bile işe yaramazdı; alçının ıslak olmasından dolayı inci büyük ihtimalle yapışmış olacaktı - gördüğünüz gibi gerçekten de tam olarak öyle olmuş. Beppo paniğe kapılmadan arayışına başladı. Gelder'da çalışan bir kuzeni sayesinde büstleri satın almış olan firmaların isimlerini öğrendi. Morse Hudson'da iş bulmayı başardı ve büstlerin üçünün sahiplerini o şekilde buldu. İnci onlarda değildi. Sonra, İtalyan bir çalışan sayesinde, diğer üçünün nerelere satılmış olduğunu öğrendi. İlki Harker'lardaydı. Suç ortağı tarafından yakalandığı yer orasıydı, incinin kayboluşuyla ilgili Beppo'yu suçladı, aralarında meydana gelen kavgada da onu bıçakladı.
"Madem suç ortağıydı, ne diye fotoğrafını taşıyordu?" diye sordum.
"Beppo'nun nerede olduğunu bulmak maksadıyla etraftaki insanlara sormak için. Sebep buydu. Neyse, cinayetten sonra Beppo'nun geri çekilmektense büyük ihtimalle daha da acele edeceğini düşündüm. Polisin, sırrını çözeceğinden korkacak ve onlardan bir adım önde olabilmek için hızlanacaktı. Bildiğiniz gibi, inciyi Harker'in büstünde bulup bulmadığını söylemek için hiçbir yolum yoktu. Aslında siyah inci olup olmadığı konusunda da tam kararımı vermiş değildim tabii; ama büstü ışığı olan bir bahçeye kadar taşıdığına göre bir şeyler aradığı kesindi bana göre. Harker'in büstü üç taneden biri olduğu için şans gerçekten de size söylediğim gibi ikiye birdi incinin içinde olması konusunda. Geriye iki tane büst kalmıştı ve ilk önce Londra'dakini bulmak isteyeceği açıktı. Başka bir trajedinin yaşanmaması için ev ^sakinlerini önceden uyardım ve mükemmel bir sonuçla karşılaştık. O zamana kadar, peşinde olduğumuz şeyin Borgia incisi olduğundan emin olmuştum tabii. Öldürülen adamın ismi bütün olayları birbirine bağlıyordu. Neyse, sonunda bir tek büst kalmıştı geriye - Reading'deki - ve incinin onda
225
olması gerekiyordu. Şahitliğinizin önünde onu satın aldım — ve işte sonuç!"

ilhanx

Lestrade'la ikimiz tek kelime etmeden oturuyorduk.
"Evet," dedi Lestrade sonunda, "Birçok davayı çözdüğünü görmüşümdür Bay Holmes, ama bundan daha ustaca davrandığın biri var mı emin değilim açıkçası. Scotland Yard'da seni kıskanmadığımızı bilmeni isterim. Hayır efendim, hepimiz seninle gurur duyuyoruz ve yarın gelecek olursan, en yaşlı müfettişinden en genç polis memuruna kadar tek bir adam bilmiyorum ki seninle el sıkışmaktan mutlu olmasın."
"Teşekkür ederim." dedi Holmes. "Çok teşekkür ederim!" ve kafasını çevirdiği sırada daha önce hiç görmediğim kadar duygu yüklüydü. Birkaç saniye sonra yine soğuk mantıkçı duruyordu karşımızda.
"İnciyi kasaya koyar mısın Watson," dedi, "hah, Conk-Singerton sahtekarlığı vakasının kâğıtlarını da getir, olur mu. Hoşça kal Lestrade. Karşına yine küçük bir problem çıkacak olursa, sana bir iki ipucu verebilmek - mümkün olursa tabii - beni her zaman çok mutlu eder."

-IX-

ÜÇ ÖĞRENCİ

Şimdi tekrar etmek istemediğim bir dizi olaydan dolayı, Bay Sherlock Holmes'la ben 95' yılında Üniversite şehirlerimizden birinde birkaç hafta geçirmek zorunda kalmıştık ve Holmes, orada bulunduğumuz süre içinde, küçük fakat öğretici bir vakayı çözmek sorunda kaldı. Söz konusu üniversiteyi ya da suçluyu okuyucuya açıklayacak ayrıntıları eklemenin çok çirkin ve düşüncesizce olacağı konusunda herkesin bana katılacağına inanıyorum. Bu kadar kötü bir skandal sonsuza kadar hafızalardan silinmeyi hakkediyor doğrusu. Ne var ki gerekli noktalar saklı tutulduğu takdirde, vakanın kendisinin anlatılabileceğini düşünüyorum, sonuçta dostumum özel yeteneklerinin bazılarını gözler önüne sermişti. Anlatımımda, olayları belirli bir yere bağlayacak ya da alâkalı kişileri açıklayacak kelimeler kullanmamaya dikkat edeceğimin bilinmesini istiyorum.
O sıralarda, Sherlock Holmes'un İngiliz patentlerle ilgili zorlu bir araştırmayı sürdürdüğü bir kütüphanenin ya-

kınlarında bulunan dayalı döşeli odalarda kalıyorduk - bu arada, araştırmanın sonuçlarının gelecekte bir yazıma konu etmeyi düşünebileceğim kadar ilginç olduklarını söylemeden de geçemeyeceğim. Neyse, bir akşam, tanıdıklarımızdan biri, St. Luke Üniversitesinde öğretmen ve okutman olan Bay Hilton Spames ziyaretimize geldi. Bay Soames, sinirleri gergin, heyecanlı bir karaktere sahip, uzun boylu, zayıf biriydi. Zaten her zaman telaşlı biri olmuştu, ama söz konusu ziyaretinde öyle kontrolden çıkmış bir haldeydi ki, başına olağanüstü bir şeylerin gelmiş olduğunu anlamamak mümkün değildi.
"Bay Holmes, değerli vaktinizin birkaç saatini bana ayırabilirsiniz, değil mi? St. Luke'da son derece üzücü bir olay yaşadık ve şans eseri şehirde bulunmasaydınız ne yapardım bilemiyorum."
"Bu aralar son derece yoğunum ve doğrusunu isterseniz hiçbir şeyin beni işimden alıkoymasını istemem," diye cevap verdi dostum. "Polisin yardımına başvurmanız çok daha iyi olur."
"Hayır, hayır, saygıdeğer beyefendi; bu kesinlikle imkânsız. Kanunlar bir kere işe karıştı mı, onları bir daha durduramazsın ve üniversitenin itibarının korunması adına, bu vaka tam da bir skandalin çıkmasını önlemek adına son derece büyük bir önem taşıyor. Bay Holmes, yeteneklerinizle olduğunuz kadar, gizlilik konusundaki katılığınızla da ünlü birisinizdir ve bu dünyada yardımını isteyebileceğim başka hiç kimse yok. Elinizden gelenini yapmanız için size yalvarırım Bay Holmes."
Dostumun sinirleri Baker Sokağının alışıldık çevresinden uzaklaştığından beri hiç yatışmamıştı. Not defterleri, kimyasal maddeleri ve evinin dağınıklığı olmadan rahat eden bir adam değildi. Kaba bir şekilde omuzlarını silkti ve misafirimiz el kol hareketleri eşliğinde hikâyesini hızla anlatmaya başlayınca sessizce oturdu.

"Öncelikle şunu söylemeliyim ki Bay Holmes, Fortes-cue Bursu için açılan sınavların ilk günü yarın. Sınav yapacak olan kişilerden biri de benim. Dersim Yunanca ve ilk kâğıtlarda, öğrencilerin görmemiş olduğu Yunanca bir metnin tercüme edilmesi isteniyor. Bu metin sınav kâğıdının üzerine basılmış durumda ve bir aday, bunu önceden görüp ha-zırlansa, diğerlerinin karşısında çok büyük bir avantaj sağlamış olacağı kesin. İşte bu sebepten dolayı, kâğıtları saklı tutmak konusunda büyük bir özen gösteriliyor.
"Bugün saat üç civarında bu sınav kâğıdının provaları çıktı. Thucydides'ten bir bölümün yarısını koymuştum ve en ufak bir hata içermemesi gerektiği için metni başından sonuna kadar dikkatlice okumam gerekiyordu. Saat dört buçuğa gelirken görevim henüz tamamlanmamıştı. Ne var ki bir dostumun ofisinde çaya davetliydim ve provayı masamın üzerinde bırakıp gittim. Bir saatten biraz daha fazla kalmışımdır.
"Bildiğiniz gibi Bay Holmes, üniversite kapılarımız çifttir - içerideki kapı yeşil çuhayla örtülü, dışarıdakiyse kalın meşedendir. Dış kapıma yaklaştığım sırada kilidine bir anahtarın takılı olduğunu görerek şaşırdım. Bir an için kendi anahtarım olduğunu sandım, ama cebime bakarak durumun öyle olmadığını gördüm.

ilhanx

Benim bildiğim kadarıyla anahtarın bir tek kopyası var, ve o da on yıldır ofisime bakmış olan ve sarsılmaz bir şekilde güvendiğim uşağım Bannister'a ait. Anahtarın gerçekten de ona ait olduğunu, çay isteyip istemediğimi anlamak için odama girmiş olduğunu ve çıkarken de dikkatsizlik yapıp anahtarı kapıda unutmuş olduğunu öğrendim. Odama ziyareti, benim orayı terk edişimden yalnızca birkaç dakika sonra gerçekleşmiş olmalı. Başka herhangi bir gün olsa, unutkanlığının hiçbir sonucu olmazdı, ama bu özel günde içler acısı bir sonuç yaratmış bulunuyor.
"Masama baktığım anda birinin kâğıtlarımı karıştırmış olduğunu biliyordum. Prova, üç ayrı kâğıttan oluşuyordu ve

ben hepsini bir araya toplayıp bırakmıştım. Şimdiyse biri yerde, biri pencerenin yanındaki bir sehpanın üzerinde, biri de onu bıraktığım yerde duruyordu."
Holmes, bu konuşmanın başlangıcından beri ilk defa biraz doğruldu oturduğu yerde.
"Birinci sayfa yerde, ikincisi pencerede, üçüncüsüyse bıraktığınız yerde," dedi.
"Kesinlikle, Bay Holmes. Beni şaşırtıyorsunuz. Bunu nasıl bilebildiniz?"
"Lütfen ilginç hikâyenizi anlatmaya devam edin."
"Bir an için Bannister'ın affedilemez bir şey yapıp kâğıtlarımı karıştırmış olduğunu sandım. Neyse, bunu büyük bir içtenlikle inkâr etti ve bana doğruyu söylediğinden en ufak bir kuşkum yok. Bu durumda tek bir alternatif kalıyor, o da kapının yanından geçen birinin anahtarı görmüş olduğu -benim dışarıda olduğumu bilen biri tabii - ve kâğıtlara bakmak için içeri girmiş olduğuydu. Büyük bir miktar para söz konusu, söz konusu burs çok değerlidir. Vicdansız birinin, diğer adayların karşısında bir avantaj elde etmek için her türlü riski göze alması şaşırtıcı değil.
"Bannister olay karşısında çok heyecanlandı. Kâğıtlarla oynanmış olduğunu anladığında neredeyse kendinden geçiyordu. Ona biraz brendi verip yarı baygın halde bir sandalyede oturur halde bıraktım ve odayı dikkatlice araştırmaya giriştim. Çok geçmeden, davetsiz misafirin, arkasında başka işaretler de bırakmış olduğunu gördüm. Pencerenin yanındaki sehpanın üzerinde açılmış bir kurşunkalemin fragmanları duruyordu. Ayrıca kalemin kırık ucu da duruyordu aynı yerde. Besbelli ki serseri büyük bir hızla kâğıtları kopyalarken kurşunkalemini kırmış, onu açmak zorunda kalmıştı."
"Mükemmel!" dedi neşesi yerine gelmiş olan ve büyük bir dikkatle dinlemeye başlamış olan Holmes. "Şansınız yaver gitmiş."

"Hepsi bu değil. Kırmızı deri kaplı yeni bir yazı masam vardır benim. Yemin etmeye hazırım ki üzeri pürüzsüz ve temizdi; Bannister de beni doğruluyor. Şimdi yedi sekiz santimetre uzunluğunda bir kesik oluşmuş - küçük bir çizikten bahsetmiyorum, basbayağı bir kesik var. Bulgularım bununla da bitmiyor, masanın üzerinde, içinde talaş gibi bir şeylerin de bulunduğu siyah küçük bir parça hamur da buldum; kil gibi bir şeydi ve bunun da kâğıtları karıştıran adam tarafından bırakıldığına eminim. Herhangi bir ayak izi ya da kimliğini tespit etmeme yarayacak başka bir şey yoktu. Söylüyorum size, çıldırmak üzereydim ki şehirde olduğunuzu hatırladım ve vakayı doğrudan ellerinize bırakmak için hemen buraya geldim. Lütfen yardım edin, Bay Holmes! İçinde bulunduğum ikilemi görüyorsunuz. Ya adamı bulacağım ya da yeni kâğıtlar hazırlanana kadar sınavı ertelemek zorunda kalacağım; o zaman da her şeyi anlatmak zorunda kalacağım için korkunç bir skandal patlak verecektir. Bu sadece fakülteye gölge düşürecek bir şey değil, üniversitenin kendisini bile lekelemeye yeter. Olayın mümkün olduğu kadar sessizce ve tam bir gizlilik içinde halledilmesidir tek dileğim."
"Vakayı üstlenmekten ve elimden geleni yapmaktan büyük bir mutluluk duyacağım," dedi Holmes, ayağa kalkıp paltosunu giyerek. "Olayın ilginç olmadığını söylemek haksızlık olur. Kâğıtlar size ulaştıktan sonra odanızı ziyaret eden kimse olmuş muydu acaba?"
"Evet; genç Daulat Ras, aynı katta oturan Hintli bir öğrenci. Sınavla ilgili birkaç soru sormak için bana gelmişti."
"Ve bunun için odanıza alındı, öyle mi?"
"Evet."
"Ve kâğıtlar da masanın üzerindeydi?"
"Hatırladığım kadarıyla o sırada rulo halinde duruyorlardı.
"Peki prova olduklarını anlamak mümkün müydü?"
"Mümkündür herhalde."

"Odanızda başka hiç kimse yoktu?"
"Hayır."
"Provaların orada olacağını bilenler var mıydı?"
"Matbaacıdan başka hiç kimse."
ilhanx

"Ya Bannister denen adam, o biliyor muydu?"
"Hayır, kesinlikle bilmiyordu. Hiç kimse bilmiyordu."
"Bannister şu anda nerededir?"
"Çok hastaydı, zavallı. Onu sandalyede yarı baygın halde bıraktım. Bir an önce size ulaşmak istiyordum."
"Kapınızı açık mı bıraktınız?"
"Önce kâğıtları sağlam bir yere kilitledim tabii."
"O halde Bay Soames, Hintli öğrenciniz rulo halindeki kâğıtların sınavının provası olduğunu anlayamadıysa, kâğıtları karıştıran adamın, odanızda olduklarını bilmeden onları tamamen tesadüfi bir şekilde bulduğu sonucuna varıyoruz."
"Öyle görünüyor."
Holmes gizemli bir şekilde gülümsedi.
"Pekâlâ," dedi, "hadi gidip bakalım. Senin vakalarından değil Watson - fiziksel değil, zihinsel. Tamam; istersen gel. Evet Bay Soames - emrinizdeyim!"
Müşterimizin oturma odasının uzun, alçak ve önü demirli penceresi, tarihi fakültenin liken bezeli eski bahçesine açılıyordu. Gotik tarzda kemerli bir kapıdan basamakları yıpranmış taştan bir merdivene varılıyordu. Okutmanın odası zemin kattaydı, üstteki üç kattaysa - her birinde biri olmak üzere - üç öğrenci kalıyordu. Suç mahalline vardığımızda etrafa alaca karanlık çökmüştü bile. Holmes durdu ve okutmanın odasının penceresini büyük bir ciddiyetle gözledi; ardından yanına gitti ve parmak uçlarında durup boynunu uzatarak, odanın içine baktı.
"İçeriye kapıdan girmiş olmalı. Başka bir giriş yok," dedi okumuş rehberimiz.
"Aa, olur şey değil!" dedi Holmes ve dostumuza bakarken çok kurnaz bir gülümseme vardı yüzünde.
"Peki,

madem burada öğrenecek bir şey yok, içeri geçelim."
Okutman, dış kapının kilidini açıp bizi odasına soktuysa da Holmes halıyı incelerken girişte durup bekledik.
"Korkarım burada bir şey yok," dedi. "Böylesine nemsiz günlerde bir iz bulma umutları hep suya düşer zaten. Görünüşe göre uşağınız kendine gelmiş. Onu sandalyede bıraktığınızı söylemiştiniz; acaba hangisiydi?"
"Pencerenin yanında duran şu sandalyede."
"Anlıyorum. Buradaki küçük sehpanın yanında duranına. Evet, artık içeri gelebilirsiniz. Halıyla işim bitti. İlk olarak bu küçük sehpaya bir bakalım. Olanlar gayet açık tabii. Adam odaya girdi ve kâğıtları ortadaki masadan teker teker aldı. Onları pencerenin yanındaki sehpaya götürdü, çünkü oradan sizin gelişinizi görebilecek, herhangi bir tehlike oluşmadan önce kaçabilecekti."
"Doğrusunu isterseniz bu mümkün değildi," dedi Soames, "çünkü yan kapıdan girdim içeri."
"Ah, bakın bu iyi! Neyse, yine de adamın aklındaki buydu. Şu kâğıtları bir görebilir miyim? Parmak izi var mı -hayır yok! Pekâlâ, bu ilk sayfayı masaya taşıyıp onu kopyalamaya koyuldu. Mümkün olan her türlü kısaltmayı kullansa bu ne kadar zamanını alırdı? En azından on beş dakika. Sonra kâğıdı fırlatıp ikincisine geçti. Onun ortasındaydı ki dönüşünüz hızlı bir şekilde kaçmasına sebep oldu - odada bulunmuş olduğunu gösterecek kâğıtları yerlerine bile koyamamış olduğuna göre çok hızlı bir kaçış olmuş. Dış kapıdan girdiğinizde merdivenlerde koşan birilerini duydunuz mu acaba?"
"Hayır, duyduğumu söyleyemem."
"Pekâlâ, kaleminin ucunu kıracak kadar hızlı yazıyordu ve sonra sizin de gördüğünüz gibi kalemini açmış. Bu ayrıntı da ilginç Watson. Öyle sıradan bir kalem değilmiş kullandığı. Alışılagelmiş kalemlerden daha büyük ve yumuşak kurşunlu bir kalemmiş; dışı lacivertti, üreticinin ismi gümüş

harflerle üzerine yazılmış ve şimdi yalnızca üç santimetre kadar bir kısmı kalmış. Böyle bir kalem bulun Bay Soames; ve adamınızı yakaladınız demektir. Ayrıca büyük ve körelmiş bir bıçağa sahip olduğunu da belirttiğimde biraz daha yaklaşmış olacaksınız."
Bay Soames bu bilgilerin karşısında şaşırıp kalmış gibiydi. "Şey, söylediğiniz çoğu şeyi anladım," dedi, "fakat şu uzunluk konusuna gelince, gerçekten..."
Holmes, üzerinde NN harflerinin ve onların arkasında boşluk bulunduğu bir parça tahtayı bize doğru uzattı.
"Gördünüz mü?"
"Hayır, korkarım şimdi bile..."
"Watson, sana her zaman haksızlık etmişimdir. Birçok konuda. Bu NN sence ne olabilir? Bir kelimenin sonunda bulunuyor. Eminim ki en çok satılan markalardan birinin Johann Faber olduğunu biliyorsundur. Diğer kalemlerde Johann kelimesinden sonra ne kadar kalıyorsa burada söz konusu olanın da o kadar olacağı açık değil midir?" Küçük sehpayı kaldırıp lambanın ışığına doğru eğdi. "Üzerine yazmış olduğu

ilhanx

kâğıt inceydiyse buradaki cilanın üzerinde bir takım izler bırakmış olabileceğini düşündüm. Hayır, hiçbir şey göremiyorum. Bu köşede öğrenebileceğimiz başka bir şey olduğunu sanmıyorum. Gelelim orta masaya. Buradaki küçük topak, yanılmıyorsam şayet, daha önce bahsettiğiniz şu siyah hamurumsu madde olmalı. Şekil itibariyle pi-ramidimsi ve gördüğüm kadarıyla da içi boş. Tıpkı dediğiniz gibi, içinde talaş benzeri bir şeyler varmış gibi görünüyor. Olur şey değil, bu gerçekten ilginç. Ve masadaki kesiği de görüyorum - bir yırtık bile sayılabilir. Küçük bir çizikmiş en başta, ama sonra çentikli bir delik haline gelmiş. Dikkatimi bu vakaya çektiğiniz için size müteşekkir olduğumu belirtmeliyim Bay Soames. Şuradaki kapı nereye açılıyor?"
"Yatak odama."
"Maceranızdan sonra oraya girdiniz mi hiç?"
234
"Hayır; doğrudan size koştum."
"Oraya da bir göz atmak isterim açıkçası. Ah, ne kadar hoş bir oda! Geleneksel bir tarzı var. Belki ben yeri inceleyene kadar dışarıda biraz beklersiniz. Hayır, burada da hiçbir şey yok. Peki ya bu perde? Giysilerinizi onun ardında saklıyorsunuz. Biri bu odada saklanmak zorunda kalsa kesinlikle burayı seçerdi, zira yatak da gardırop da son derece dar. Bunun arkasında kimse yok ya şu anda?"
Holmes perdeyi çekerken gerçekten de acil bir durum için hazırlıklı olduğunu duruşundaki heyecandan görebiliyordum. Ne var ki perdenin, sadece kancalara asılı bir dizi takım elbiseyi sakladığı ortaya çıktı. Holmes arkasını döndü ve birdenbire yere eğildi.
"Vay canına! Bu da nedir?" dedi heyecanla.
Siyah hamurdan küçük bir piramitti; çalışma odasındaki masanın üzerinde bulunanın tıpatıp aynısı. Holmes lambanın ışığında onu bize doğru uzattı.
"Görünüşe göre ziyaretçin yatak odasında da bırakmış izini Bay Soames."
"Burada ne işi olmuş olabilir ki?"
"Bunun gayet açık olduğunu düşünüyorum. Siz beklenmedik bir yoldan geri döndüğünüzde kapıda sesinizi duyana kadar hiçbir şekilde haberi olmadı. Adam, oraya girmiş olduğunu gösterecek her şeyi hızlıca toparlayıp saklanabileceği tek yer olan yatak odanızda almış soluğu."
"Aman tanrım, Bay Holmes, ben öteki odada Bannister'le konuşurken adamın hemen yanımızda tutsağımız olduğunu mu söylüyorsunuz bana?"
"Gördüğüm kadarıyla aynen öyle."
\ "Başka bir alternatif de olmalı Bay Holmes. Yatak odamın penceresine dikkat ettiniz mi acaba?"
"Tahta kafes, kurşun çerçeveler, üç ayrı pencere, bir tanesi bir insanın girebileceği kadar büyük ve menteşelerle açılıyor."
235
"Kesinlikle. Ve nerdeyse görünmez olacak bir açıyla bakıyor avluya. Adam ilk başta oradan girmiş olabilir, yatak odasında izlerini bırakmış, giderken de açık bulduğu kapıdan kaçmıştır."
Holmes başını sabırsızca hayır anlamında salladı.
"Pratik olalım," dedi. "Buradaki merdivenleri kullanan ve arada bir kapınıza uğrama alışkanlığına sahip olan üç öğrenciden bahsetmiştiniz, doğru mu?"
"Evet, efendim, üç öğrenci."
"Hepsi de bu sınava girecek mi?"
"Evet."
"Diğerlerine nazaran içlerinden birinden şüphelenmek için herhangi bir sebebiniz var mı?"
Soames tereddüt etti.
"Bu son derece zor bir soru," dedi. "Kanıt olmadan birini suçlamak hiç hoş değil."
"Kuşkulan duyalım. Ben kanıtları arayacağım."
"O halde buradaki odalarda kalan üç adamın karakterlerini kısaca özetleyeceğim size. En altta oturanın ismi Gilchrist'tir; kendisi çalışkan bir öğrenci ve başarılı bir alet. Fakültenin kriket ve rugbi takımlarında oynuyor, üstelik engelli koşu ve uzun atlama dallarında da üstün bir performans sergiliyor. Yiğit bir delikanlıdır o. Babası, at yarışlarında bütün parasını kaybeden Sir Jabes Gilchrist'ti. Öğrencim beş parasız kalmış biri olabilir ama son derece çalışkan ve atiktir. İleride başarılı biri olacağına eminim.
"İkinci kat, size daha önce bahsettiğim Hintlinin, Da-ulat Ras'ın kaldığı kattır. Çoğu Hintli gibi o da sessiz, anlaşılmaz bir adamdır. Derslerinde oldukça başarılı, ancak en zayıf olduğu dal ne yazık ki Grekçe'dir. Tutarlı ve sistemli bir örencidir.
En üst kat da Miles Mclaren'e ait. Çalışmayı seçtiği zaman harika biridir - üniversitenin en parlak zekâlarından biri - ama aksi, dağınık ve ahlâksızdır. Buradaki ilk yılında
236

iskambil kâğıtlarıyla ilgili bir olaydan neredeyse uzaklaştırma alıyordu. Bu dönem boyunca derslerini tamamıyla unuttu, eminim sınav gözünü korkutuyordun"
"O halde şüphelendiğiniz kişi o, öyle mi?"
"O kadar ileri gidemeyeceğim. Fakat üçünün içinde belki de en çok o hakkediyordur kuşkulanilmayı."
"Kesinlikle. Evet, Bay Soames, uşağınız Bannister'le bir tanışalım şimdi."
Ellisinde, kır saçlı, soluk yüzlü küçük bir adamdı. Hayatının sessiz rutininde meydana gelmiş bu ani kargaşadan dolayı hâlâ gergindi. Tombul suratı endişeyle seğiriyor, elleri bir türlü rahat durmuyordu.
"Bugün gerçekleşen şu talihsiz olayı araştırıyoruz, Bannister," dedi patronu.
"Evet efendim."
"Anahtarı kapıda bırakan sizdiniz, doğru mu," diye sordu Holmes, uşağa bakarak.
"Evet efendim."
"Özellikle bugün, söz konusu kâğıtlar içerideyken bunu yapmanız ilginç değil miydi?"
"Büyük bir şanssızlık efendim. Ama daha önce de aynı şeyi yaptığım olmuştur."
"Odaya ne zaman girmiştiniz?"
"Yaklaşık dört buçuktaydı efendim. Bay Soames'in çay saatidir."
"Odada ne kadar kaldınız?"
"Bay Soames'in içeride olmadığını görür görmez ayrıldım."
"Masanın üzerindeki kâğıtlara baktınız mı?" ^_ Hayır efendim; kesinlikle bakmadım."
"Nasıl oldu da anahtarı kapıda bıraktınız?"
"Elimde çay tepsisi vardı. Anahtar için geri geleceğimi düşündüm. Sonra unutmuşum."
"Dış kapının kilidi yaylı mı?"
237
"Hayır efendim."
"O halde hep açıktı, öyle mi?"
"Evet, efendim."
"Odada bulunan biri dışarı çıkabilirdi yani."
"Evet, efendim."
"Bay Soames geri dönüp de sizi çağırdığında çok heyecanlanmışsınız, öyle mi?"
"Evet efendim. Onun hizmetinde çalıştığım bütün bu yıllar boyunca böyle bir şey olmamıştı. Neredeyse bayılacaktım efendim."
"Anlıyorum. Peki kendinizi kötü hissetmeye başladığınızda tam olarak nerede bulunuyordunuz?"
"Nerede miydim efendim? Neden, buradaydım, kapının yanında."
"Bu ilginç, çünkü köşede duran şu sandalyeye oturdunuz. Buradaki sandalyeleri görmezden gelip oraya kadar yürümenize sebep olan neydi?"
"Bilemiyorum efendim. Nereye oturduğum benim için önemli değildi."
"Bence bu konuda gerçekten bir fikri yoktur Bay holmes. Çok kötü görünüyordu - beti benzi atmıştı."
"Efendiniz gittiğinde burada mı kaldınız?"
"Sadece bir iki dakika. Ardından kapıyı kilitleyip odama çekildim."
"Siz kimden şüpheleniyorsunuz?"
"Oh, bunu söyleyemem efendim. Üniversitede bulunan tek bir beyefendi bile bilmiyorum ki bu şekilde arkadaşlarının önüne geçmeye çalışsın. Hayır efendim, buna inanamam."
"Teşekkür ederim; bu kadarı yeterli," dedi Holmes. "Ah, son bir şey daha. Hizmet ettiğiniz üç beyefendinin herhangi birine bir şeylerin kayıp olduğundan bahsetmediniz, değil mi?"
"Hayır efendim; tek kelime etmedim."
"Hiçbirini görmediniz mi henüz?"
238
"Hayır efendim."
"Çok iyi. Şimdi Bay Soames, dilerseniz avluda bir yürüyüş yapalım."
Çöken karanlıkta üzerimizde üç ışıklı kare parıldı-yordu.
"Kuşlarınızın üçü de yuvalarında," dedi Holmes, yukarı bakarak.
"Hey! Orada ne oluyor öyle? Biri kesinlikle çok huzursuz görünüyor."
Hintli öğrenciydi bu; karanlık silueti birdenbire perdesine yansımıştı. Odasında bir aşağı bir yukarı hızla yürüyüp duruyordu.
"Aslında her birine bir göz atmak hoşuma giderdi," dedi Holmes. "Bu mümkün müdür?"
"Bundan kolay bir şey yok," diye cevap verdi Soames. "Buradaki odalar fakültenin en eskilerinin arasındadır ve üniversiteye gelen ziyaretçiler genellikle onları da görmek ister. Benimle gelin de sizi bizzat dolaştırayım."

ilhanx

"İsimler gizli kalsın, lütfen," dedi Holmes, Gilchrist' in kapısını çaldığımız sırada. Uzun boylu, sarışın genç bir beyefendi kapıyı açar açmaz geliş nedenimizi anlayarak bizi içeri davet etti. İçerisi, ortaçağdan kalma son derece ilginç mimari özellikler taşıyordu. Holmes, bir köşeyi o kadar beğendi ki, onu defterine çizmek konusunda ısrar etti, kalemini kırdı, ev sahibimizden bir tane ödünç almak zorunda kaldı ve sonunda da kendi kalemini açmak için bir bıçak ödünç aldı. Aynı garip kaza Hintlinin odasında da meydana geldi. Bize yan gözle bakan ve Holmes sonunda mimari incelemesini bitirince açık açık sevinen, sessiz, karga burunlu kısa boylu -biriydi. Holmes'un, her iki katta da aramış olduğu şeyi bulduğunu görememiştim. Sadece üçüncü kata yaptığımız ziyaret boşuna çıktı. Dış kapı, onu çalmamıza rağmen açılmadı ve içeriden de bir sel şeklinde küfürlerden başka bir şey gelmedi. "Kim olduğunuz umurumda bile değil. Cehennem
239
olun!" diye kükredi sinirli bir ses. "Yarın sınav var ve kimse ders çalışmamı engelleyemez!"
"Çok kaba bir çocuk," dedi rehberimiz, merdivenlere yöneldiğimiz sırada öfkeden kıpkırmızı kesilmiş bir halde. "Tabii kapıdakinin benim olduğumu bilmiyordu, ama her ne olursa olsun tepkisi son derece saygısızcaydı. Bu koşullar altında bunun oldukça şüphe uyandırıcı olduğunu düşünüyorum açıkçası."
Holmes'un tepkisi oldukça ilginçti.
"Delikanlının boyunun tam olarak kaç olduğunu söylemeniz mümkün mü?" diye sordu.
"Bay Holmes, bunu söylemem mümkün değil. Hintliden daha uzun ama yine de Gilchrist kadar uzun değil. Bir altmış beş civarındadır herhalde."
"Bu son derece önemli bir bilgi," dedi holmes. "Peki, Bay Soames, iyi geceler dilerim size."
Rehberimiz, şaşkınlık içinde perişan bağırdı. "Fakat Bay Holmes, beni bu şekilde terk edecek değilsiniz ya! Durumun farkında değilsiniz galiba. Sınav yarın. Gerekli adımları bugünden atmak zorundayım. Sınav kâğıtlarından biriyle oynanmışsa sınavın yapılmasına izin vermem mümkün değil. Olayın çözülmesi gerekiyor."
"Her şeyi olduğu gibi bırakmalısınız. Yarın sabah erkenden uğrarım, durumu bir defa daha gözden geçiririz. O zaman atılması gereken adımlarla ilgili bir şeyler söylemem mümkündür. Bu sırada siz hiçbir şey değiştirmiyorsunuz -tek bir şeyi bile."
"Pekâlâ, Bay Holmes."
"Aklınızı ferah tutabilirsiniz. Zorlukları aşacak bir şeyler bulacağımızdan eminim. Siyah çamuru yanıma alacağım, kalem talaşlarını da öyle. Hoşçakalın."
Karanlık avluya yeniden ayak bastığımızda kafalarımızı kaldırıp son bir kez pencerelere baktık. Hintli, odasında hâlâ bir aşağı bir yukarı yürüyordu, diğerleriyse görünürde yoktu.
240
"Evet, Watson, ne düşünüyorsun?" dedi dostum, ana caddeye çıktığımızda. "Ne güzel bir oyun, değil mi? Üç gencimiz var. İçlerinden biri olmalı. Hadi bir tahminde bulun, sence hangisi yaptı?"
"En üst katta oturan saygısız çocuk. En kötü üne sahip olan o. Aslında Hintli olanı da sinsi biri. Bıkıp usanmadan odasında dolanıp durmasına sen ne diyorsun?"
"Bunda hiçbir gariplik yok. İnsanlar bir şeyi ezberlemeye çalıştıklarında öyle davranabiliyor."
"Yine de bize çok garip bakışlar fırlattığını kabul etmelisin."
"Ertesi gün olacak önemli bir sınav için hazırlandığında odan yabancılar tarafından istila edilseydi sen de öyle bakardın. Hayır, ben bunda bir gariplik göremiyorum. Kalemler ve bıçaklar - her şey gayet tatminkârdı. Fakat o adam beni gerçekten düşündürüyor."
"Kim?"
"Kim olacak, uşak Bannister tabii ki. Bu oyundaki yerini çok merak ediyorum doğrusu?"
"Bende tamamıyla dürüst bir adam izlenimi bıraktı."
"Bende de öyle. Garip olan taraf da bu ya zaten. Dürüst bir adam ne diye... neyse neyse, burada büyük bir kırtasiye var. Araştırmalarımıza burada başlayacağız."
Kasabada yalnızca dört kırtasiye vardı ve Holmes her birinde kalem talaşlarını göstererek aradığı kalem için yüksek bir fiyat teklif etti. Her biri, kalemin getirilebileceği konusunda hemfikirdeyken, büyüklük olarak değişik bir kalem olduğunu ve büyük ihtimalle stoklarda bulunmayacağını da söylediler. Dostum yenilgisinin karşısında olumsuzluğa kapılmışa benzemiyordu ve ciddiyetsiz bir tavırla omuzlarını silkerek pes ettiğini belirtti.
"Boşuna uğraşıyoruz Watson. En iyi ve en açık ipucu da hiçbir şey getirmedi bize. Ne yapalım o olmadan da vakanın üstesinden geleceğimizden en ufak bir kuşkum yok.
241
Aman tanrım! Sevgili Watson saat neredeyse dokuz olmuş ve ev sahibemiz saat yedi buçukta verilecek fasulyeyle ilgili bir şeyler söylemişti. Watson, senin bitmek bilmeyen tütün kullanımın ve yeme alışkanlıklarındaki düzensizliğini düşününce herhalde yakında yatağa düşersin; beni de aynı sonun

ilhanx

beklediği kesin - ama önce, gergin okutman, dikkatsiz uşak ve üç hırslı öğrencimizle ilgili vakayı çözmeden değil tabii ki."
Holmes o gece konuyla ilgili başka bir şey söyleme-diyse de gecikmiş akşam yemeğimizden sonra düşüncelere dalmış bir halde uzun bir süre oturdu. Ertesi sabah, tam hazırlanmıştım ki saat sekizde odama girdi.
"Evet, Watson," dedi, "artık St. Luke'e gitmemizin zamanı geldi. Kahvaltısız dayanabilir misin?"
"Tabii ki."
"Biz ona sağlam bir bilgi verene kadar Soames diken üstünde oturuyor olacak."
"Verebilecek sağlam bir bilgi bulabildin mi peki?"
"Evet, sanırım buldum."
"Bir sonuca vardın mı yani?"
"Evet, sevgili Watson; vakayı çözmüş bulunuyorum."
"Fakat nasıl olur da yeni bir kanıt bulabildin ki?"
"Ha ha! Saat altı gibi erken bir vakitte yatağımı boşuna terk etmedim ben. İki saat boyunca sıkı sıkı çalıştım ve en az beş mil yol yürüdüm, ama görünüşe göre buna değdi: Bak!"
Holmes elini bana doğru kaldırdı. Hamurumsu üç küçük siyah piramit vardı elinde.
"Holmes, bu inanılmaz, dün sadece iki tane vardı!"
"Ve bu sabah bir tane daha oldu işte. Üçüncüsünün kaynağının, birinci ve ikincisinin de kaynağı olacağını iddia etmek fazla ileriye gitmek olmaz değil mi Watson? E, hadi gel de Soames'i acısından kurtaralım artık."
Şanssız öğretmen onu odasında bulduğumuzda gerçekten de korkunç bir ıstırap içerisindeydi. Sınavın başla-
masına sadece birkaç saat kalmıştı ve Soames hâlâ durumu herkese duyurmak ve suçluyu bu değerli burs için yarışmasına izin vermek arasında kararsızdı. Sinirleri o kadar gerilmişti ki yerinde durması mümkün değildi ve Holmes'u görür görmez ellerini uzatarak ona doğru koştu.
"Tanrıya şükürler olsun ki geldiniz! Umutsuz bir vaka olduğunu düşünüp pes ettiğinizden korkmuştum. Ne yapmalıyım? Sınavın yapılmasına izin verebilecek miyim?"
"Evet; sınavı iptal etmeniz için bir sebep göremiyorum."
"Fakat aradığımız serseri...?"
"Sınava girmeyecek."
"Kim olduğunu biliyor musunuz?"
"Evet sanırım öyle. Bu olayın duyulmasını istemiyorsak şimdi hemen bir takım kararlar alıp küçük bir oda mahkemesi yapmalıyız. Rica etsem şuraya oturur musunuz Bay Soames! Watson, sen de şuraya geç! Ben ortadaki bu sandalyeyi alacağım. Suçlu bir insanın ruhuna korku salacak kadar etkileyici görünüyoruzdur artık. Lütfen zili çalar mısınız Bay Soames!"
Bannister birkaç dakika sonra odaya girdiğinde, adli görüntümüz karşısında şaşırarak korkuyla büzüldü.
"Lütfen kapıyı kapat," dedi Holmes. "Evet, Bannister, şimdi dün olanlarla ilgili gerçekleri lütfen anlatır mısın bize?"
Adamın yüzü bembeyaz kesildi.
"Efendim, size her şeyi anlattım zaten." -^ "Ekleyecek bir şeyin yok mu?"
"Hayır efendim, hiçbir şey yok."
"Pekâlâ, ben sana birkaç öneride bulunayım öyleyse. Dün şuradaki sandalyeye oturduğunda bunu odada bulunmuş kişinin kimliğini açıklayacak bir şeyi saklamak için mi yaptın?"
Bannister hayalet görmüşe benziyordu artık.
"Hayır, efendim; öyle bir şey kesinlikle yok."
242
243
"Bu sadece bir öneriydi," dedi Holmes neşeyle. "Böyle olduğunu ispatlamamın imkânsız olduğunu itiraf etmeliyim. Fakat Bay Soames arkasını döner dönmez, yatak odasında saklanmış olan adamı dışarı çıkardığına göre bunun çok olası göründüğü de bir gerçek."
Bannister kurumuş dudaklarını yaladı.
"İçeride hiç kimse yoktu efendim."
"Ah, bu çok yazık Bannister. Şimdiye kadar doğruyu söylemiş olabilirsin, ama şimdi yalan söylediğini biliyorum artık."
Adamın yüzüne belirgin bir meydan okuma ifadesi yerleşmişti.
"İçeride hiç kimse yoktu efendim."
"Hadi Bannister!"
"Hayır efendim; kimse yoktu!"

ilhanx

"O halde bize başka bir bilgi veremeyeceksin. Lütfen odada kalır mısın? Orada, yatak odasının kapısının yanında dur. Soames, genç Gilchrist'in odasına çıkıp onu buraya davet etmenizi istemek zorundayım sizden."
Çok geçmeden, öğretmen öğrencisiyle beraber geri gelmişti. Genç adam, kendinden emin bir yürüyüşü ve hoş, açık bir yüzü olan uzun boylu, zayıf ve çevik görünüşlü biriydi. Endişeli mavi gözleriyle her birimize teker teker baktıktan sonra köşede duran Bannister'i fark ederek dehşete ir-kildi.
"Kapıyı kapatmanızı rica edeceğim," dedi Holmes. "Evet, Bay Gilchrist, gördüğün gibi burada yalnızız ve aramızda konuşacaklarımızın kimsenin duymasına gerek yok. Birbirimize karşı tamamıyla dürüst olabiliriz. Bilmek istediğimiz şey, Bay Gilchrist, sizin gibi onurlu bir adamın dünkü çirkin harekette bulunmanızı sağlayanın arkasında yatanlardır."
Dehşet içindeki genç adam dengesini kaybederek birkaç adım geriledi ve korku dolu yalvaran gözlerle Bannister'a baktı.

"Hayır, hayır, Bay Gilchrist; hiçbir şey söylemedim -tek kelime bile etmedim!" diye bağırdı uşak.
"Söylemedin; yani bu ana kadar," dedi Holmes. "Evet efendim, Bannister'in son kelimelerinden sonra çaresiz olduğunuzu ve tek şansınızın her şey dürüstçe itiraf etmekte yattığını anlamış olmalısınız artık."
Gilchrist, tek eli havada, bir an için duygularını kontrol altında tutmaya çalıştı. Bir saniye sonra masanın yanında dizlerinin üzerine düşmüş, yüzünü ellerine gömmüş bir halde hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamıştı.
"Hadi, sakinlesin," dedi Holmes yumuşak bir sesle; "insanlar hata yapar. Hiç değilse acımasız, adi bir suçlu olmakla kimse suçlayamaz sizi. Dilerseniz neler olduğunu Bay Soames'a ben açıklayayım ve siz de yanıldığım yerlerde beni düzeltin. Öyle yapmamı ister misini? Peki peki, cevap vermenize gerek yok. Dinleyin ve size karşı haksızlık işlemediğimi görün.
"Kâğıtların size ulaşmış olduğunu hiç kimsenin, Bay Bannister'in bile bilemeyeceğini söylediğiniz anda, vaka belli bir şekil almıştı aklımda. Matbaacıyı elemek kolaydı tabii; sonuçta istese kâğıtları kendi odasında da okuyabilirdi o. Hintli'yi de hiç takmadım kafama. Madem provalar bir rulo halinde gelmişti, ne olduklarını bilmesine imkân yoktu. Öte yandan birinin odaya girmeye cesaret edeceği ve kâğıtların tam da o gün gelmiş olacağının bir tesadüf olamayacağı açıktı. O fikri aklımdan tamamen sildim. Odaya giren adam kâğjtların burada olduğunu biliyordu. Peki nasıl öğrenmişti bunu?
"Hatırlarsanız odaya yaklaştığımızda pencereyi incelemiştim. Birinin, güpegündüz, karşılıklı bu kadar pencereye rağmen bu pencereden içeri girmiş olup olmadığını düşündüğümü zannederek beni eğlendirmiştiniz. Bu çok saçma bir fikirdi. Ben, pencerenin yanından geçerken ortadaki masanın üzerinde duran kâğıtların neler olduğunu gö-

rebilmesi için bir adamın ne kadar uzun olması gerektiğini hesaplıyordum. Ben bir seksen boyundayım ve biraz çabayla masanın üzerini görebiliyordum. Benden daha kısa hiç kimsenin en ufak bir şansı olamazdı. Görüyorsunuz ki o zamandan, içinizden birinin çok uzun olması durumunda özellikle ona dikkat edilmesi gerektiğini düşünmeye başlamıştım bile.
"Odaya girdik ve pencerenin yanındaki sehpayla ilgili konuştuk. Ortada duran masayla ilgili hiçbir şey bulamamıştım; ta ki siz, Gilchrist'le ilgili tarifinizde onun uzun atlamada çok başarılı olduğunuzu söyleyinceye kadar. İşte o anda her şey yerli yerine oturmaya başladı ve bir tek teorilerimi destekleyecek birkaç şey daha görmek kaldı geriye.
"Olan şuydu. Genç delikanlımız, öğlen sonrasını atlamalarına çalışmış olduğu atletizm sahasında geçirmişti. Atlama ayakkabıları elinde - bildiğiniz gibi bunların altında sivri çiviler vardır - geri dönüyordu ki, pencerenizin altından geçerken uzun boyunun sayesinde masanın üzerindeki provaları gördü ve ne olduklarını hemen anladı. Aslında kapınızın yanından geçerken uşağınız tarafından dikkatsizce unutulmuş anahtarı görmese bundan hiçbir zarar gelmeyecekti tabii. Birden, görmüş olduğu kâğıtların gerçekten de provalar olup olmadığını görme isteğiyle doldu. Tehlikeli bir girişim değildi, sonuçta sadece bir şey sormak için uğramış olduğunu söyleyebilirdi.
"Neyse, odaya girerek kâğıtların gerçekten de sınavın provasını olduğunu görünce şeytana uydu. Ayakkabılarını masanın üzerine koydu. Pencerenin yanındaki sandalyenin üzerine koyduğunuz şey neydi?"
"Eldivenler," diye cevap verdi genç adam.
Holmes, zafer dolu bakışlarını Bannister'a çevirdi. "Eldivenlerini sandalyenin üzerinde bıraktı ve provaları kopyalamaya koyuldu. Öğretmeninin ana girişten döneceğini, onu gelirken görebileceğini sanmıştı. Hepimizin bildiği gibi Bay Soames dönerken yan kapıyı kullandı. Birden ka-

pının önünde belirivermişti. Hiçbir kaçış yoktu. Bay Gil-christ eldivenlerini unuttuysa da ayakkabılarını aldı ve adeta uçarak yatak odasına sığındı. Masanın üzerindeki çiziğin bir tarafta hafif olduğunu, yatak

ilhanx

odasının olduğu yönde daha derinleştiğini fark etmişsinizdir. Bu bile ayakkabının yatak odasının yönüne doğru çekilmiş olduğunu ve suçlunun oraya saklanmış olduğunu göstermeye yeter. Çivinin etrafındaki çamur masanın üzerinde kalmıştı ve ikinci bir parça da yatak odasında yerdeydi. Bütün bunlara, bu sabah atletizm sahasına yaptığım yürüyüşte, atlama çukurunda kullanılan ve atletlerin kaymaması için üzeri ince bir talaş tabakasıyla örtülen siyah çamuru gördüğümü, ondan bir numune aldığımı da ekleyebilirim. Buraya kadar her şey doğru mu Bay Gilchrist?"
Öğrenci kendini biraz toparlamış, sırtını dikleştirmişti.
"Evet, efendim, hepsi doğru," diye cevap verdi.
"Tanrı aşkına, ekleyecek hiçbir şeyiniz yok mu?" diye haykırdı Soames.
"Evet efendim, var, ama utanç verici gerçeğin ortaya çıkmış olması kafamı karıştırmış durumda. Burada bir mektup var Bay Soames, ki bunu huzursuz geçen bir gecenin ortasında bu sabaha karşı size yazmıştım. Bu, günahımın ortaya çıkmış olduğunu öğrenmeden önce yazdığımı gösteriyor. Alın efendim. Oraya yazmış olduğumu göreceksiniz; 'Sınava girmemeye karar vermiş bulunuyorum. Rodezya Polis gücünde bir görev teklifi aldım ve hemen Güney Afrika'ya doğru yola çıkıyorum.' "
"Haksız avantajınızdan yararlanmama kararı almış olduğunuzu duymak beni çok sevindirdi," dedi Soames. "Fakat fikrinizi değiştirmeye neden neydi acaba?"
Gilchrist, Bannister'ı gösterdi.
"İşte beni doğru yola sokan adam şu," dedi kısaca.
"Evet, Bannister," dedi Holmes. "Şimdiye kadar söylediklerimden, bu genç adamı dışarı bırakmış olan tek kişinin

sen olabileceğini bildiğimi anlamışsındır. Sonuçta Bay Soames giderken sen odada kalmıştın ve çıkarken kapıyı da kilitlemiş olmalısın. Genç adam pencereden kaçmış olamayacağına göre hikâyenin eksik parçasını tamamlayıp hareketlerinin nedenini anlatsan diyordum."
"Nedeni çok basitti efendim, tabii gerçeği bilseydiniz; ama bunca zekânıza rağmen bilmenize imkânı yoktu. Bir zamanlar, efendim, Sir Jabez Gilchrist'in yanında uşak olarak çalışıyordum; buradaki delikanlının babası. O iflas ettiğinde uşak olarak üniversiteye geçtim, ama sırf parasız kaldı diye eski patronumu hiç unutmadım. Eski günlerin hatırına oğlunu korumak için her zaman elimden gelenini yapmışımdır. Neyse efendim, dün odaya girdiğimde, ilk gördüğüm şey şu sandalyede duran Bay Gilehrist'in eldivenleriniydi. O eldivenleri iyi tanıyordum ve ne anlama geldiklerini hemen anladım. Bay Soames onları görecek olsa delikanlının işi bitecekti. O sandalyeye çöktüm ve Bay Soames sizi aramaya gidene kadar da hiçbir şekilde yerimden kalkmadım. Bay Soames gider gitmez, küçükken dizimde sallamış olduğum zavallı genç efendim içerideki odadan çıktı ve her şeyi bana itiraf etti. Onu kurtarmaya çalışmamdan daha doğal bir şey olabilir miydi efendim - ya da ölmüş babasının onunla konuşmuş olacağı gibi konuşup, böyle bir şeyden yararlanmasının çok yanlış olduğunu ona anlatmamdan? Beni suçlayabilir misiniz efendim?"
"Hayır, kesinlikle suçlayamam," dedi Holmes neşeyle. "Evet, Soames, sanırım bu küçük sorunu çözümlemiş bulunuyoruz ve evde de kahvaltımız bekliyor. Hadi gel Watson! Size gelince efendim, Rodezya'da sizi iyi bir geleceğin beklediğine inanıyorum. Bir defalığına olsun kötü yollara düştünüz. Gelecekte ne kadar yükseklere çıkabileceğinizi göstermenizi bekleyeceğiz!"

-X-
Afttn Gözlüğünün Esrarı
1894 yılında yaptığımız çalışmaların dökümünü içeren ve üçü de birbirinden kalın olan kitaplara baktığım zaman, o denli zengin malzemenin içinden en ilginç olmalarının yanı sıra dostumun ününü oluşturan özelliklerini yansıtmak bakımından en elverişli olan öyküleri seçmenin benim için son derece zor olduğunu itiraf etmek zorundayım. Sayfaları çevirince, kırmızı sülükle ilgili iğrenç hikâyenin yanı sıra bankacı Crosby'nin korkunç ölümüyle ilgili notlarıma rastlıyorum. Ayrıca Addleton trajedisinin bir dökümü ve İngiliz, antik el arabasının eşi benzeri görülmemiş yükü de yerini almış burada. Smith - Mortimer'in ünlü vekâlet davası da bu döneme denk geliyor; bulvar suikastçısı Huret' in bulunup tutuklanışı da öyle - ki bu dava, Holmes'a Fransa'nın Başkanından imzalı bir teşekkür mektubu ve Onur Nişanı kazandırmıştı. Bu vakaların her biri güzel bir hikâye oluşturur, ama bana yine de öyle geliyor ki, genç Willoughby Smith'in kınanacak ölümünün yanı sıra, cinayet nedeninin

ortaya çıkmasını sağlayan garip olaylar zinciri bakımından, Eski Yer Yoxley kadar ilginç noktalar içermiyor hiçbiri.
Kasımın sonlarına doğru, fırtınalı, korkunç bir geceydi. Holmes'la beraber sessizlik içinde oturarak geçirmiştik bütün akşamı - o, elinde güçlü bir büyüteçle eski bir parşömenin yazılarını deşifre etme işine

ilhanx

girişmiş, bense cerrah üzerine yeni bir incelemede kaybetmiştim kendimi. Dışarıda, Baker Sokağı rüzgâra terk edilmiş, yağmur da pencerelerimizi indirmekle tehdit ediyordu adeta. Etrafımız en azından yirmi kilometre boyunca insan yapımı binalarla çevriliyken şehrin ortasında bile doğanın inanılmaz gücünü hissetmek, o güç söz konusu olduğunda koca Londra'nın, küçücük, önemsiz bir tepecik olduğunu fark etmek insanın içini ürpertiyordu. Pencereye yürüyüp terk edilmiş sokağa baktım. Çamurlu caddeyle parlayan kaldırımların birleştiği yerde sokak lambaları etraflarını aydınlatmak için çabalıyordu. Oxford Caddesinin köşesinden dönmüş yalnız bir arabadan başka bir tek hayat belirtisi yoktu etrafta.
"Evet, Watson, iyi ki bu gece dışarı çıkmak zorunda değiliz," dedi Holmes, büyütecini yana koyup parşömeni bir rulo haline getirirken. "Bugünlük bu kadar çalışma yeter. Gözleri yoran bir iş bu. Şimdilik çıkardığım kadarıyla on beşinci yüzyılın ikinci yarısında bir manastırın kayıtlarından daha heyecanlı bir şey değil. Vay vay vay! Bu da ne?"
Rüzgârın ıslıklarının arasından yoldan yukarı gelen at nallarının sesi ve kaldırım taşlarına sürtünen bir tekerleğin iniltisi duyuluyordu. Görmüş olduğum araba kapımızın önüne çekmişti.
"Ne istiyor olabilir?" diye atıldım heyecanla, arabanın içinden bir adam çıktığı sırada.
"Ne mi istiyor? Bizi tabii ki. Ve biz, sevgili Watson, biz de iki palto, iki atkı ve çizme istiyoruz; böyle bir havayla savaşmak için insanoğlu ne icat ettiyse hepsini. Yo, bekle biraz! Araba yine yola çıktı! Hâlâ umut var. Gelmemizi

isteyecektiyse arabasını mutlaka bekletirdi. Aşağıya koş, sevgili dostum ve kapıyı aç, çünkü erdemli tüm insanlar çoktan yataklarına çekilmiş durumda!"
Holdeki lambanın ışığı gece ziyaretçimizin üzerine düştüğünde onu tanımakta hiç zorlanmadım. Genç Stanley Hopkins, Holmes'un defalarca yardım etmiş olduğu yetenekli bir polis müfettişiydi bu.
"Holmes içeride mi?" diye sordu genç adam heyecanla.
"Yukarı gel, beyefendi," diye seslendi Holmes yukarıdan. "Umarım bu kadar kötü bir gecede bizim için özel planların yoktur."
Müfettiş yukarı çıktı ve ben, lambamızın ışığımızda parıldayan yağmurluğunu çıkarması için yardım ederken Holmes şöminedeki odunları canlandırdı.
"Evet, sevgili Hopkins, şömineye yaklaş da ayaklarını ısıt," dedi Holmes. "Bir puro al, doktor da böyle bir gecede insana ilaç gibi gelen sıcak su ve limondan oluşan özel karışımından hazırlasın sana. Bu kadar korkunç bir fırtınada dışarı çıktığına göre çok önemli bir şeyler gerçekleşmiş olmalı."
"Son derece önemli Bay Holmes. Çok yoğun bir gün geçirdim inanın bana. Son baskıda Yoxley vakasıyla ilgili bir şeylere rastladınız mı?"
"Bugün on beşinci yüzyıldan gelen bir belgeden daha yeni hiçbir şey görmedim."
"Pekâlâ, sadece bir paragraftı, üstelik hepsi de uydurmaydı, yani hiçbir şey kaçırmadınız. Bugün bir saniye bile durup dinlenmedim. Yoxley, Chatham'dan yedi mil ötede ve tren istasyonundan üç mil içeride Kent'te yer alıyor. Üçü çeyrek geçe oraya gitmem gerektiğine dair bir telgraf aldım, saat beşte Eski Yer Yoxley'deydim, araştırmamı tamamladım, son trenle Charing Cross'a geri döndüm ve hemen bir araba tutup buraya geldim."
"Bunun anlamı da, yanılmıyorsam eğer, vakayla ilgili

bir karara varamamış olduğundur, öyle mi?"
"Bunun anlamı hiçbir şey anlamadığımdır. İzlenimlerime göre şimdiye kadar el attığım en karmaşık iş; oysa ilk başta, hata yapmanın mümkün olmadığı kadar basit görünmüştü gözüme. Bir cinayet nedeni yok Bay Holmes. Canımı sıkan şey bu - hiçbir sebep bulamıyorum. Adamın biri ölmüş - buna hiç şüphe yok - fakat herhangi birinin ona bir zarar vermeyi istemesine sebep olacak hiçbir şey bulamadım."
Holmes purosunu yakıp koltuğunda arkasına yaslandı.
"Bütün hikâyeyi anlat bakalım," dedi.
"Bulgular oldukça açık," diye başladı Stanley Hopkins. "İstediğim tek şey her birinin ne anlama geldiğini öğrenmek. Hikâye, benim bildiğim kadarıyla şöyle. Bu kır evi, 'Eski Yer Yoxley,' birkaç yıl önce, Profesör Coram adında yaşlıca bir adam tarafından satın alındı. Kendisi sakat ve vaktinin yarısını yatakta geçirirken diğer yarısını da ya bir baston yardımıyla evin içinde topallayarak, ya da bahçıvanın ittiği tekerlekli sandalyesinde bahçeyi dolaşmakla geçirir. Kendisine uğrayan komşuları tarafında sevilen biridir ve okumuş bir adam olmasıyla tanınır. Bayan Marker adında yaşlıca bir kâhya ve Susan Tarlton adındaki hizmetçisiyle yaşıyor. Kadınların ikisi de adamın oraya yerleşmesiyle birlikte gelmiş ve mükemmel karakterlere sahip insanlarmış gibi görünüyor. Profesör bir kitap yazmakla uğraşıyor ve bir yıl kadar önce kendisine yardımcı olacak bir sekreter tutma ihtiyacı hissetmiş. Denediği ilk iki kişi başarılı olamamış, ama üçüncüsünün, üniversiteden yeni mezun olmuş genç bir adam olan Bay Willoughby Smith'in, tam da patronunun aradığı kişi olduğu ortaya çıkmış. İşi, profesörün sabahları dikte ettiklerini yazmaktan ibaretti

ilhanx

ve akşamlarını genellikle ertesi günkü çalışmalarıyla ilgili kaynaklar ve yazılar araştırıp bulmakla geçirirmiş. Ne Uppingham'de geçirdiği çocukluğunda, ne de genç bir adam olarak Cambridge'de yaşadığı yıllarda kötü herhangi bir şey yapmamış Willoughby Smith.

Onu araştırdım ve görünüşe göre en başından beri, içinde tek bir kötülük olmayan sessiz ve çalışkan biriymiş. Evet, buna rağmen, delikanlı, bu sabah profesörün çalışma odasında ölümüyle karşılaşmış bulunuyor - cinayet işlenmiş efendim."
Rüzgâr pencereleri sarsarak inliyordu. Holmes ve ben, müfettiş ilginç hikâyesini yavaş yavaş anlatmaya devam ederken ateşe iyice sokulduk.
"İngiltere'yi baştan aşağı arayacak olsan bile," dedi, "bu ev kadar dış etkenlerden korunmuş, kendi kendine yetebilen bir yer daha bulabileceğini sanmıyorum. Ev halkı adımlarını bahçenin kapısının ötesine atmadan haftaların geçtiği olurdu. Profesör çalışmalarına gömülmüş ve başka bir şey için yaşamayan bir adam. Genç Smith, civarda hiç kimseyi tanımıyordu ve az çok patronu gibi bir yaşam sürdürüyordu. Evin iki kadın çalışanının onları evden dışarı çıkaracak hiçbir işleri yoktu. Bahçıvan olan ve profesörün tekerlekli sandalyesini iten Mortimer da ordudan emekli olmuş, mükemmel bir kişiliğe sahip yaşlı bir Kırımlıdır. Evin içinde değil, bahçenin bir ucunda bulunan üç odalı bir kulübede yaşıyor. Eski Yer Yoxley'de bulacağınız insanlar bunlardan ibaret işte. Bahçenin kapısı London-Chatham yolunun yaklaşık yüz metre uzağında bulunuyor bu arada. Bir kapı mandalıyla açılıyor ve insanları araziden uzak tutacak hiçbir şey yok.
"Olayla ilgili herhangi bir şey söyleyebilen tek kişi olan Susan Tarlton'dan öğrendiğim kadarıyla hemen öğlenden önce, on birle on iki arasında bir vakitte kendisi üst kattaki yatak odalarından birinde perde asma işiyle meşgulmüş. Profesör Coram henüz yatıyormuş; havalar kötü olunca öğlenden önce kalktığı görülmezmiş pek. Evin kâhyası da arka tarafta bir işler yapıyormuş. Willoughby Smith oturma odası olarak kullandığı yatak odasında biliniyordu ama hizmetçi o anda holden geçtiğini, hemen altta bulunan çalışma odasına indiğini duymuş. Hizmetçi, Smith'i görmemiş fakat genç adamın hızlı, enerjik adımlarını nerede duysa

tanıyacağını söylüyor. Çalışma odasının kapısının kapandığını duymamış, ama bir iki dakika kadar sonra korkunç bir çığlık duyulmuş alttaki odadan. Dehşet verici, tüyler ürpertici bir çığlikmiş, bir kadından mı bir adamdan mı geldiği bile belli olmayan garip bir haykırış. Aynı anda, bütün evi sarsacak kadar ağır bir şeyin yere düşme sesi duyulmuş, ardından ortalığı tam bir sessizlik kaplamış. Hizmetçi bir an için korkudan donakalmış, sonra, cesaretini toparladığında hemen aşağı kata koşmuş. Çalışma odasının kapısı kapalıymış ve kadın onu açmış. Genç Willoughby Smith, uzunlamasına yerde yatıyormuş içeride. Hizmetçi ilk başta hiçbir yara görememiş, fakat adamı ayağa kaldırmayı çalışırken boynunun altından kanların fışkırdığını görmüş. Şahdamarını parçalamış olan küçücük, fakat çok derin bir yara varmış adamın boynunda ve yarayı açmış olan alet de hemen yanında, halıda duruyormuş. Eski tip yazı masalarında bulunan, sapı fildişinden olan balmumu bıçaklarından biriydi bu - Profesörün çalışma masasının kendi takımına ait bir parça.
"Hizmetçi ilk önce genç Smith'in çoktan ölmüş olduğunu düşünmüş fakat odadaki sürahiden aldığı biraz suyu adamın alnına döktüğünde birkaç saniyeliğine de olsa gözlerini açmış. 'Profesör,' diye mırıldanmış, - 'o kadındı.' Hizmetçi, Smith'in son sözlerinin bunlar olduğuna yemin ediyor. Adam umutsuzca başka bir şeyler söylemeye çalışmış, elini havaya kaldırmış. Sonra kafası arkaya düşmüş; ölmüş.
"Bu sırada artık kâhya da varmış cinayet sahnesine, ama o genç adamın son sözlerini duymak için geç kalmış. Susan' ı cesetle bırakarak hemen profesörün odasına koşmuş. Profesör, çok heyecanlı bir halde yatağında oturuyormuş, çünkü evin içinde korkunç bir şeylerin olmuş olduğunu anlayacak kadar ses duymuştu. Bayan Marker, Profesörün hâlâ pijamalarının içinde olduğuna yemin ediyor ve işin gerçeği şu ki saat on ikide gelme emrini almış olan Mortimer'in yardımı

olmadan da giyinmesi imkânsız. Profesör, uzaktan gelen çığlığı duyduğunu, fakat başka bir şey bilmediğini söylüyor. Genç adamın son kelimelerine, 'Profesör, - o kadındı,' hiçbir açıklama getiremiyor, ölmeden önce genç adamın sayıklaması olduğunu düşündüğünü ifade ediyor. Willoughby Smith'in bu dünyada tek bir düşmanının olmadığına inanıyor ve cinayetin sebebini anlayamıyor. Profesörün ilk tepkisi bahçıvan Mortimer'ı polis çağırmaya yollamak olmuş. Çok geçmeden de amir beni çağırttı. Ben oraya ulaşmadan hiçbir şeye dokunulmamıştı ve hiç kimsenin evin patikasında yürümemesi gerektiğine dair emir verdim. Sizin teorilerinizi uygulamaya sokmak için harika bir fırsattı Bay Sherlock Holmes. Hiçbir eksiklik yoktu."
"Bay Sherlock Holmes dışında tabii," dedi dostum, acı bir gülümsemeyle. "Peki, sonra neler oldu? Anlat bize."

ilhanx

"Öncelikle sizden şu taslağa bakmanızı istemek zorundayım, Bay Holmes. Bu, profesörün çalışma odasının yerini ve vakada adı geçen çeşitli yerlerin pozisyonlarını gösteriyor. Yaptığım araştırmaları anlamanızda size yardımcı olacaktır."
Bunun üzerine, aşağıda yer alan kaba haritayı açıp onu Holmes'a verdi. Ben de ayağa kalkıp Holmes'un omzunun üzerinden haritayı incelemeye koyuldum.
"Çok kaba bir harita tabii, ve sadece benim önemli bulduğum noktaları içeriyor. Gerisini daha sonra kendiniz gelip görürsünüz. Şimdi, öncelikle katilin dışarıdan gelen biri olduğunu varsayalım; içeri nasıl girmiştir? Tabii ki bahçe patikasını ve arka kapıyı kullanmıştır, çünkü oradan doğrudan çalışma odasına gidiliyor. Diğer tüm yollar fazlasıyla karmaşık olacaktı. Kaçışın da aynı kapıdan gerçekleşmiş olması gerekir, zira diğer iki çıkışın biri yukarıdan aşağı inen Susan tarafından bloke edilmişti ve diğeri de doğrudan Profesörün odasına gidiyor. Bunlara dayanarak dikkatimi bahçe patikasına yönelttim ve orası da sürekli yağan yağ-

KAPI
PENCERE
MftSOL > 5MITHİN CE5E0I
PROFESÖRÜN CM.I5MA ODASI
K KORİDOR O
PROFESÖRÜN VftTflK UCASI
ERDIVENLER
ARKA KAPI
murdan dolayı bir çamur yığınına dönmüş olduğu için herhangi bir ayak izini çok net olarak gösterecekti.
"Yaptığım araştırma, dikkatli, hatta uzman bir suçluyla karşı karşıya olduğumu gösterdi. Patikada bir tek ayak izi yoktu. Ne var ki izlerini bırakma tehlikesinden kurtulmak isteyen birinin patikanın kenarında bulunan çimenlerde yürümüş olduğu çok açıktı. Belli bir ize benzer hiçbir şey bulamadım, ama çimenler ezilmişti; birilerinin oradan geçtiği belliydi. Bu bir tek katilin kendisi olabilirdi, çünkü ne bahçıvan ne de evin bireylerinden birileri o sabah oraya uğramıştı ve yağmur da o gece başlamıştı."
"Bir dakika," dedi Holmes. "Bu patika nereye gidiyor?"
"Yola çıkıyor."
"Uzunluğu ne kadar?"
"Yüz metre kadar efendim."
"Patikanın bahçe kapısından çıktığı noktada izleri tekrar bulmuş olmalısın, değil mi?"
"Ne yazık ki bulamadım, oradan itibaren taş döşeli bir yol halini alıyor."
"Peki, yolun kendisinde?"
"Hayır; yol bir çamur gölüne dönmüştü."

"Yazık, çok yazık! Neyse, çimenlerdeki bu adımlar, gidiyorlar mıydı, geliyorlar mıydı?"
"Bunu söylemek imkânsızdı. Belli bir şekilleri yoktu."
"Küçük mü büyük müydü ayaklar?"
"Bunu da belirleyemezdin."
Holmes sabırsız bir ses çıkardı.
"O zamandan beri de yağmur deliler gibi yağıyor, fırtına rüzgârları esip duruyor," dedi. "Artık şuradaki parşömenden bile daha zor okunacaklar. Neyse, bu konuda yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Peki Hopkins, sonra ne yaptın? Hiçbir şeyi kesinleştirememiş olduğundan kesinlikle emin olduktan sonra yani?"
"Bana kalırsa birçok şeyi kesinleştirdim Bay Holmes. Birinin, dikkatli davranan birinin eve girmiş olduğunu biliyordum. Ondan sonraki adımım da koridoru incelemek oldu. Orası hindistancevizi halısıyla örtülü ve hiçbir iz meydana gelmemişti üzerinde. Oradan, çalışma odasının kendisine vardım. İçeride pek az eşya var. Ana mobilyası, yanma bir konsolun monte olduğu bir yazı masasıdır. Konsolun kendisi iki sıra çekmeceden ve bu iki sıranın ortasında bulunan küçük bir dolaptan meydana geliyor. Çekmeceler açık, dolap kilitliydi. Söylenene göre, içlerinde değerli bir şey barındırmayan çekmeceler her zaman acıkmış, dolap ise bazı önemli evraklar içerdiğinden kilitli tutuluyormuş, ama onun kilidiyle oynanmış olduğunu gösteren bir şey yoktu, üstelik profesör de hiçbir şeyin eksik olmadığını doğrulamış bulunuyor. Bir hırsızlık gerçekleşememiş, orası kesin.
"Şimdi genç adamın cesedine gelelim. Konsolun yakınında bulundu, haritada işaretlemiş olduğum gibi hemen solunda. Bıçak yarası boğazının sağ tarafının biraz da arkasında bulunduğu için bunu kendisinin yapmış olması neredeyse imkânsız."
"Tabii bıçağın üzerine düşmediği sürece," dedi Holmes.

ilhanx

"Kesinlikle. Bu fikir de aklımdan geçti. Ama bıçağı bedenden otuz kırk santimetre uzakta bulduğumuz için bu olası görünmüyor. Son olarak şunu da eklemeliyim ki ölen adamın sağ elinde bunu, bu son derece önemli kanıtı bulduk."
Stanley Hopkins, cebinden kâğıttan küçük bir kutu çıkardı. Kutuyu açınca içinden, kenarından ipekten siyah bir ipin sarktığı küçük bir kelebek gözlüğü çıktı. "Willouhby Smith mükemmel gözlere sahipti," diye ekledi. "Bunu katilin suratından çekmiş olduğuna dair en ufak bir kuşku yok."
Sherlock Holmes, gözlüğü eline alıp onu büyük bir ilgi ver dikkatle incelemeye koyuldu. Gözlüğü burnuna tuttu, onunla okumaya çalıştı, pencerenin yanına gidip onunla sokağa baktı, lambanın ışığında çerçeveyi iyice inceledi ve sonunda, bir yandan kendi kendine kıkırdayarak, masaya oturup bir kâğıda birkaç not alıp bunu Hopkins'e uzattı.
"Senin için yapabileceklerim bundan ibaret," dedi. "İşine yarayabilir."
Şaşkınlıktan afallamış müfettiş yüksek sesle okumaya başladı. Kâğıdın üstünde şunlar yazıyordu:
"Aranıyor: iyi bir isme sahip ve hanımefendi görünüşlü bir kadın. Göze çarpacak derecede kalın bir burnu var, gözleri birbirine yakın. Alnı kırışık, delici bakışlara sahip ve büyük ihtimalle hafifçe kambur. Son birkaç ay içinde en azından iki defa olmak üzere bir gözlükçüyle görüşmüş olduğuna dair işaretler var. Gözlerinin dereceleri son derece yüksek olduğuna ve çok büyük bir sayıda gözlükçü bulunmadığına göre onu bulmak çok zor olmasa gerek."
Holmes, Hopkins'in yüzündeki şaşkınlığa gülüyordu ve büyük bir ihtimalle ben de o kadar şaşkın görünüyordum.
"Çıkarımlarım son derece basit," dedi. "Sonuç çıkarmak açısından bir gözlükten daha iyi bir kaynak veren neredeyse hiçbir şey yoktur; özellikle de bunun gibi özel bir gözlük söz konusu olduğunda. Bir kadına ait olduğunu, in-

çeliğine dayanarak söylüyorum - bir de ölen adamın son sözlerinden tabii. Zarif, iyi giyimli biri olduğuna dair fikrime gelince; gördüğünüz gibi çerçeve saf altınla kaplanmış. Böyle bir gözlüğünün sahibi olan kişinin başka konularda pasaklı olması söz konusu bile değil. Klipslerin kendi burnun için bile fazlasıyla geniş olduğunu göreceksin, hanımefendinin burnu çok geniş. Bu çeşit bir burun genelde kısa ve kabadır, ama tarifimde, inatla böyle bir noktada ısrar etmemi engelleyecek pek çok etken var. Benim yüzüm dardır, buna rağmen gözlerimi bu çerçevenin ortasına, hatta ortanın yakınına bile getiremediğimi fark ettim. Bundan, hanımefendinin gözlerinin burnuna çok yakın olması gerektiği sonucuna vardım. Senin de gördüğün gibi Watson, camları konkav ve son derece yüksek bir dereceye sahip. Gözleri hayatı boyunca bu denli bozuk olmuş olan birinin bunun izlerini taşıyor olması beklenir; yani alnında, gözkapaklarında ve omuzlarında."
"Evet," dedim, "söylediklerin son derece açık. Ama itiraf etmeliyim ki gözlükçüye yapılmış ziyareti, hem de iki ziyareti nereden nasıl çıkardığını anlamam mümkün değil.
Holmes gözlüğü eline aldı.
"Burada göreceğin gibi," dedi Holmes, "klipsler, burnun üzerindeki baskıyı azaltmak için incecik bir tıpa mantarı tabakasıyla örtülmüş. Bir tanesi biraz eskimiş ve rengi bozulmuş, diğeriyse yeni. Birinin düşüp yerine yenisinin takılmış olduğu belli. Eski olanın birkaç aylıktan fazla olmadığını düşünüyorum ve sonuçta ikisi birbirinin tıpatıp aynısı olduğuna göre hanımefendinin ikincisini yaptırmak için aynı dükkana geri dönmüş olduğu açık."
"Aman Tanrım, inanılmaz bir şey!" diye haykırdı Hopkins hayranlıkla. "Onca kanıtı elimde tuttuğum halde bunun farkında olmadığımı düşünüyorum da! Londra'nın gözlükçülerini dolaşmaya karar vermiştim gerçi."

"Tabii ki dolaşacaktın. Neyse, şimdilik anlatacak başka bir şeyin var mı vakayla ilgili?"
"Hiçbir şey kalmadı Bay Holmes. Sanırım artık siz de benim bildiklerimi biliyorsunuz - hatta büyük ihtimalle fazlasını. Yollarda ve tren istasyonunda herhangi bir yabancının görülüp görülmediğiyle ilgili bir araştırma başlattık. Hiçbir haber gelmedi daha. Beni umutsuzluğa düşüren şey, cinayetin işlenmesi için hiçbir nedeninin olmayışı. Bir neden adına bir kırıntı dahi gösteremiyor hiç kimse."
"Ah, bak o konuda sana yardımcı olamayacağım. Ama sanırım yarın gelmemizi istiyorsun, yanılıyor muyum?"
"Eğer size zahmet olmayacaksa Bay Holmes. Sabah altıda Charing Cross'tan kalkıp Chatham'a giden bir tren var ve bir aksilik olmazsa sekizle dokuz arası Eski Yer Yoxley'e varmış oluruz."
"O halde o treni yakalayacağız. Getirdiğin vakanın ilginç birkaç öğeye sahip olduğu kesin ve bir göz atmaktan büyük bir zevk alacağım. Pekâlâ, saat neredeyse bir olmuş, birkaç saat uyusak iyi olacak. Eminim ateşin karşısındaki koltukla idare edebilirsin. Yola çıkmadan önce ispirto ocağımı yakıp sana bir fincan kahve hazırlayacağım."

ilhanx

Ertesi sabah fırtına kendini tüketmişti, ama sert bir sabahtı içinden yol aldığımız. Thames Nehrinin bataklıklarının ve nehrin karanlık kıvrımlarının üzerine doğan soğuk kış güneşini gördük ve bu sahneyi, Holmes'la tanışıklığımızın ilk günlerinde Andaman Adalısının peşinde olduğumuz zamanlarla bağdaştıracağım her zaman. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra Chatham'dan birkaç mil uzaklıktaki küçük bir istasyonda indik. Atımız hazırlanırken biz de handa hızlı bir kahvaltıyı midelerimize indirdik ve böylece sonunda Eski Yer Yoxley'e vardığımızda hemen işe koyulmaya hazırdık. Bahçe girişinde bir polis memuru tarafından karşılandık.
"Evet, Wilson, yeni bir şey var mı?"
"Hayır efendim, hiçbir şey yok."
260
"Bir yabancının görüldüğüne dair hiç haber gelmedi mi?"
"Hayır efendim. İstasyondakiler dün herhangi bir yabancıyı görmediklerinden kesinkes emin."
"Hanlarda ve pansiyonlarda araştırma yapıldı mı?" "Evet efendim; orada da hiçbir şey yok." "Pekâlâ, sonuçta sıkı bir yürüyüşle Chatham'a varılır. Orada hiç kimse tarafından fark edilmeden istediğin yerde kalabilir, istediğin trene binebilirsin. Neyse, size bahsettiğim bahçe patikası bu Bay Holmes. Dün, üzerinde herhangi bir işaretin olmadığına yemin ederim."
"Çimenlerdeki ayak izleri hangi taraftaydı?" "Bu tarafta efendim. Patikayla çiçek tarhının arasındaki bu ince çimen şeridinde. Artık izleri göremiyorum, ama dün gayet nettiler."
"Evet, evet; biri buradan geçmiş," dedi Holmes, çimenlere eğilerek. "Hanımefendimiz adımlarını dikkatlice atmış olmalı, öyle değil mi? Sonuçta bir tarafta çamurlu patika var ve çiçeklerin arasındaki yumuşak toprakta daha bile net izler bırakırdı.
"Evet efendim, herhalde çok soğukkanlı biriydi." Holmes'un gözlerinin bir an için düşünceli bir hal aldığını gördüm.
"Bu taraftan dönmüş olması gerektiğini söylemiştin değil mi?"
"Evet efendim; başka bir yol yoktu." "Bu çimen şeridinde yürümüş olmalıydı, öyle mi?" "En ufak bir kuşkum yok, Bay Holmes." "Hım! Son derece yetenekliymiş... son derece yetenekli. Pekâlâ, sanırım patikadaki işimizi bitirdik. İlerleyelim. Yanılmıyorsam bu bahçe kapısı genellikle açık tutuluyor, değil mi? O halde gelen kişi, öylece içeri girdi. Aklında, cinayet işlemek gibi bir şey olmuş olamazdı, aksi takdirde yazı masasındaki bıçağı almaktansa bir çeşit silah almış olur-
261
du yanına. Hindistancevizi halıda iz bırakmayarak koridor boyunca ilerledi, sonra da kendini çalışma odasında buldu. Orada ne kadar kaldı? Bunu belirlememizi sağlayacak bir şey yok."
"Birkaç dakikadan fazla kalmış olamaz efendim. Kâhya Bayan Marker'in, olaydan kısa bir süre önce orayı temizlemiş olduğunu söylemeyi unutmuşum - yaklaşık on beş dakika önce olduğunu belirtiyor."
"Hm, evet bu bize bir sınırlama veriyor. Hanımefendimiz bu odaya giriyor ve ne yapıyor? Yazı masasının yanına gidiyor. Ne için? Çekmecelerdeki bir şey için değil. Orada almaya değecek bir şey olsa çekmece mutlaka kilitlenmiş olurdu. Hayır; ahşap konsolun içindeki bir şeyin peşindeydi o. Hey! Şuradaki çizik de nedir? Bir kibrit yakar mısın Watson? Bundan neden bahsetmedin Hopkins?"
Holmes'un sözünü ettiği çizik anahtar deliğinin pirinç işlemesinin sağında başlamış, on santimetre kadar devam etmiş ve konsolun yüzeyindeki ciladan bir parça alıp götürmüştü.
"Onu fark etmiştim Bay Holmes. Ama bir anahtar deliğinin etrafı her zaman çiziklerle kaplı olur."
"Bu yeni, oldukça yeni. Çiziğin olduğu yerde pirincin nasıl parıldadığını görüyor musun? Eski bir çizik yüzeydeki rengi almış olurdu. Büyütecimle bak. Vernik de aynı şekilde, sabanın açtığı izin iki yanındaki toprak gibi. Bayan Marker gelebilir mi?"
Üzgün görünüşlü yaşlıca bir kadın odaya girdi.
"Bu konsolun tozunu aldınız mı dün?"
"Evet efendim."
"Peki bu çiziği fark etmiş miydiniz?"
"Hayır efendim, fark etmemiştim."
"Eminin fark etmediniz, çünkü bir toz bezi buradaki kalkmış cila parçalarını alıp götürürdü. Bu konsolun anahtar kimde duruyor?".
262
"Profesörün saatinin zincirinde duruyor."
"Basit bir anahtar mı peki?"
"Hayır efendim; özel yapım bir anahtardır."
"Çok iyi. Bayan Marker, gidebilirsiniz. Şimdi biraz ilerlemeye başladık. Hanımefendimiz odaya giriyor, konsolun yanına ilerliyor ve onu ya açıyor, ya da açmaya çalışıyor. Bununla uğraştığı sırada genç Willoughby Smith giriyor odaya. Kadın, anahtarı hızla çekerken kapıdaki bu çiziği yapıyor. Adam onu

ilhanx

yakalıyor ve kadın da, bulabildiği en yakın silaha saldırıyor - ki bu bizim bıçaktır - ve adamın onu bırakması için bıçağı ona indiriyor. Darbe ne yazık ki öldürücüdür. Adam düşüyor ve kadın da kaçıyor; ama almaya gelmiş olduğu şeyin yanında olup olmadığını bilemeyiz tabii. Hizmetçi Susan'ı çağırabilir miyiz?
"Sen çığlığı duyduktan sonra herhangi birinin oradaki kapıdan geçmiş olması mümkün müdür Susan?"
"Hayır efendim; bu imkânsız. Ben merdivenlerden aşağı inmeden de koridorda birinin olup olmadığını görürdüm. Hem o kapı hiç açılmadı, açılsa duyardım."
"Böylece buradaki çıkış kapandı. O halde kadının geldiği yerden gittiği kesin. Bildiğim kadarıyla buradaki koridor profesörün odasına gidiyor. O tarafta bir çıkış yok mu yani?"
"Hayır efendim."
"Koridordan ilerleyip profesörle tanışalım şimdi. Ama, Hopkins! Buxok önemli, gerçekten çok önemli! Profesörün koridoru da hindistancevizi halısıyla örtülü."
"Evet efendim, ama ne olmuş ki?"
"Vakayla bir ilgisini göremiyor musun? Peki peki, ısrar edecek değilim. Kesin yanılmışımdır. Fakat yine de birçok şeyi ima ediyormuş gibi gelmişti bana. Hadi gel de beni profesörle tanıştır."
Bahçeye gidenle aynı uzunluğa sahip olan koridordan aşağı ilerledik. Sonunda birkaç basamakla çıkılan bir kapıya

vardık. Rehberimiz kapıyı çaldı, ardından bizi profesörün yatak odasına soktu.
Duvardaki raflarda, raflara sığmamış olanları da tomarlar halinde köşelerde ya da kutularda duran sayısızca kitabın bulunduğu çok büyük bir odaydı. Yatak, odanın tam ortasında duruyordu ve yatağın içindeyse, başı yastıklarla desteklenmiş halde evin sahibi yatıyordu. Ondan daha dikkate değer görünüşlü birini pek görmemişimdir. Sıska, gaga burunlu bir yüzdü bize dönük olan; uzun, karışık kaşların altındaki deliklere gömülü delici bakışlı koyu renkli gözleri olan garip, bir kartalınkine benzer bir yüz. Saçları ve sakalı beyazdı, ama sakalın ağız etrafındaki kısmı garip bir şekilde sararmıştı. Beyaz kıllardan oluşan karışımın ortasından bir sigaranın ateşi parlıyordu ve odanın kendisi de tütünün keskin kokulu dumanıyla doluydu. Profesör, Holmes'a elini uzatırken, parmaklarının da nikotinje sararmış olduğunu fark ettim.
"Sigara içiyor musunuz Bay Holmes?" dedi, hafif aksanlı düzgün bir İngilizce konuşarak. "Buyurun, bir sigara alın. Ya siz efendim, siz de alır mısınız? Onları tavsiye ederim çünkü onları özellikle İskenderiye'deki Ionides'ten ısmarlıyorum. Bana her defasında bin adet gelir ve üzüntüyle şunu söylemeliyim ki her on beş günde bir yeni bir sipariş vermem gerekiyor. Kötü, efendim, çok kötü, ama yaşlı bir adamın pek fazla zevki olmuyor. Tütün ve işim - benden geriye kalan tek şey bu."
Holmes bir sigara yakmış, odada etrafına bakmıyordu.
"Tütün ve işim, ama galiba artık sadece tütün," dedi yaşlı adam. "Yazık! Ne vahim bir olay! Böyle bir facianın olacağını kim tahmin edebilirdi ki-? Son derece saygıdeğer genç bir adamdı! Birkaç aylık çalışmadan sonra mükemmel bir asistan haline gelmişti, inanın bana. Olayla ilgili düşünceleriniz nedir Bay Holmes?"
"Henüz kararımı vermiş değilim."

"Bizim tamamıyla kaybolduğumuz bir yerde siz olaya bir ışık tutabilirseniz size karşı gerçekten borçlanmış olacağım. Benim gibi zavallı, özürlü bir kitap kurdu için korkunç bir darbe oldu. Düşünme yetimi kaybetmiş gibiyim. Fakat siz hiçbir şey yapmadan oturacak biri değilsiniz; sorun çözücü birisiniz siz. Günlük hayatınızın bir parçası bunlar. Acil durumlarda dengenizi korumada üstünüze yok. Yanımızda olduğunuz için gerçekten şanslıyız."
Yaşlı Profesör konuşmasını sürdürürken Holmes odada bir aşağı, bir yukarı yürüyüp duruyordu. Sigarasını büyük bir hızla içtiğini fark ettim. Besbelli ki ev sahibimizin zevkini paylaşıyordu İskenderiye'nin taze sigaralarına karşı.
"Evet efendim, gerçekten öldürücü bir darbe oldu," dedi yaşlı adam. "Ötede duran şu sehpanın altındaki kâğıt tomarını görüyor musunuz? Benim Magnum Opus2'umdur o. Mısır ve Suriye'deki Kıptî manastırlarda bulmuş olduğum belgelerle ilgili analizimdir; açıklanmış dinin temelini sarsacak bir çalışma. Kötü sağlığımı ve asistanımın benden alındığı konusunu göz önüne aldığımda bunu hiçbir zaman tamamlayamayacağımı düşünüyorum artık. Tanrım, Bay Holmes, siz benden de sıkı bir sigara tiryakisi çıktınız yahu."
Holmes gülümsedi.
"Bu konuda bir uzmanımdır," dedi, kutudan bir sigara daha alıp - dördüncüsüydü - onu bitirdiği sigaranın ucuyla yakarak. "Uzun bir sorgulamayla canınızı sıkmayacağım Profesör Coram, sonuçta cinayetin işlendiği sırada yataktaydınız ve haliyle konuyla ilgili bir şey bilmeniz imkânsız. Sadece şunu sormak istiyorum. Zavallı gencin: 'Profesör - o kadındı' şeklindeki son sözleri hakkında ne düşünüyorsunuz?"

ilhanx

Profesör kafasını olumsuz anlamda salladı.
"Susan bir köylü kızıdır," diye konuştu, "ve o sınıfın inanılmaz aptallığını biliyorsunuzdur. Bana kalırsa zavallı
Ç.N: Magnus Opus: {Laf) Şaheser.
264
265
Smith anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı ve bizim kız da duyduklarını bu anlamsız mesaj haline getirdi."
"Anlıyorum. Peki bu trajik durum için sizin herhangi bir açıklamanız var mı?"
"Belki de bir kazaydı; belki de - bunu sadece biz bizeyken fısıldıyorum - belki de intihardı. Genç adamların, etraflarından sakladıkları sorunları oluyor - kim bilir, hiç haberdar olmadığımızı bir gönül meselesi olabilir mesela. Bana kalırsa cinayetten daha olası bir teoridir bu."
"Peki gözlüklere ne diyorsunuz?"
"Ah! Ben yalnızca bir öğrenciyim - hayallerle yaşayan bir adam. Hayatın pratik yönlerini açıklayamam. Fakat sonuçta şunu ikimiz de biliyoruz dostum, ki aşk garip nesnelere bürünebilir. Lütfen bir sigara daha alın. Birinin onlardan böylesine zevk aldığını görmek çok güzel. B/r yelpaze, bir eldiven, bir gözlük - bir erkek hayatına son verdiğinde yanında bir yadigâr ya da değerli şey olarak alacağı şeylerin ne olduğunu kim bilebilir ki? Yanınızdaki adam çimenlerde gördüğü ayak izlerinden bahsediyor; fakat ne olursa olsun öyle bir konuda yanılmak kolaydır. Bıçağa gelince, adam düşerken ondan uzağa düşmemesi için bir neden göremiyorum ben. Belki de bir çocuk gibi konuştuğumu düşüneceksiniz, ama bana sorarsanız Willoughby Smith kendi kaderini kendi belirledi."
Holmes, profesörün teorisi karşısında şaşkına dönmüş görünüyordu. Düşüncelere dalmış bir şekilde odada dolaşmaya devam ederken sigara arkasında sigara içmeye ihmal etmiyordu.
"Söyleyin bana Profesör Coram," dedi sonunda, "çalışma odasındaki o konsolun içinde ne var?"
"Bir hırsızın işine yarayacak hiçbir şey yok. Aile kâğıtları, zavallı eşimden mektuplar, beni şereflendiren üniversitelerden diplomalar. Alın, anahtar burada. Kendiniz de bakabilirsiniz."
266
Holmes anahtarı alıp onu bir süre inceledi; ardından onu profesöre geri verdi.
"Hayır; bunun bana bir yardımı olacağını hiç sanmıyorum," dedi. "Onun yerine sessizce bahçenize çıkıp bütün meseleyi aklımdan bir kez daha geçirmeyi tercih ederim. Ortaya attığınız intihar teorisi düşünülmeye değer. Sizi rahatsız ettiğimiz için özür dileriz profesör Coram ve söz veririm ki öğlen yemeğine kadar bir daha rahatsız edilmeyeceksiniz. Saat ikide gelip, arada olmuş olabilecekleri size aktaracağım."
Holmes garip bir şekilde endişeli görünüyordu ve bir süre tam bir sessizlik için de bahçede bir aşağı bir yukarı dolaşıp durduk.
"Herhangi bir şey bulabildin mi?" diye sordum sonunda.
"Bu, içtiğim bütün o sigaralara bağlı bir şey," diye cevap verdi. "Tamamıyla yanılmış olmam da mümkün. Sigaralar bana gösterecektir."
"Sevgili Holmes," diye atıldım gülerek, "tanrı aşkına, ne demek..."
"Tamam, tamam, kendi gözlerinle görebilirsin. Bir şey olmazsa, herhangi bir zarar verilmiş olmayacak nasılsa. Gerekirse gözlükçü ipucunu da kullanabiliriz tabii, ama bulabildiğimde her zaman kestirmelerden yararlanırım. Ah, bak, Bayan Marker geliyor! Onunla beş dakikalık öğretici bir konuşmadan faydalanmaya ne dersin?"
Daha önce belirtmiş olup olmadığımı bilmiyorum, ama Holmes kendi istediği zamanlarda, kadınlarla son derece iyi anlaşabiliyordu ve o anlarda onların güvenini kazanmakta büyük bir usta olurdu. Belirtmiş olduğu zamanın daha yarısı geçmeden kâhyanın sempatisini kazanmış, sanki yıllardır tanışıyorlarmış gibi onunla sohbete dalmıştı.
"Evet, Bay Holmes, tıpkı dediğiniz gibi efendim. Gerçekten korkunç bir şekilde sigara içiyor. Bütün gün, hatta
267
bazen gece boyunca dahi efendim. O odayı sabahlan gör-müşümdür - efendim, Londra'nın sisiyle kaplanmış olduğunu düşünebilirsiniz. Zavallı genç Bay Smith, o da sigara içiyordu ama profesör kadar kötü değil tabii. Sağlığı mı - vallahi ne diyeyim, sigara adama kötü mü geliyor, iyi mi geli-yor bilemiyorum."
"Ah!" dedi Holmes," fakat insanın iştahını kapatır."
"Bilemiyorum efendim."
"Profesör neredeyse hiçbir şey yemiyordur herhalde."
"Bu konuda çok değişiklik gösteriyor, o kadarını söyleyebilirim."

ilhanx

"Bu sabah kahvaltı etmediğine bahse varım ve sonra içtiği sigaraları düşününce onu öğlen yemeğinden de görmeyeceğimize eminim."
"Bakın o konuda yanıldınız işte efendim, çünkü bu sabah çok büyük bir kahvaltı etti kendisi. Daha büyük bir kahvaltı ettiğini hatırlamıyorum bile, sonra öğlen için büyük bir tabak kotlet istedi. Evet, ben de şaşkınım efendim, dün odaya dalıp da genç Bay Smith'i öylece yatarken gördüğümden beri yemeklerin yüzüne bakamaz oldum. Neyse, her birimiz farklıyız tabii ve profesörün iştahı etkilenmiş değil."
Sabahın geri kalanını bahçede geçirdik. Stanley Hopkins, bir gün önce Chatham caddesinde garip bir kadın görmüş oldukları iddia edilen bir takım çocukları bulmaya kasabaya inmişti. Dostuma gelince, her zamanki enerjisi onu terk etmişe benziyordu açıkçası. Daha önce bir vakaya bu kadar isteksizce yaklaştığını görmemiştim hiç. Hopkins'in geri dönüp de çocukları bulmuş olduğunu, tam Holmes'un tarifine uyan, gözlüklü bir kadın görmüş oldukları haberi bile ilgisini çekmedi. Öğlen yemeğimizi bize getiren Susan' in, Bay Smith'in önceki sabah yürüyüşe çıkmış olduğunu düşündüğünü belirtmesi, ölümüyle sonuçlanan trajediden yalnızca yarım saat kadar önce dönmüş olduğunu söylemesi çok daha büyük bir etki yarattı dostumda. Bu olayın önemini

hiçbir şekilde göremiyordum, ama Holmes'un bunu, beyninde oluşturmuş olduğu sahnenin kendisiyle bütünleş-tirdiğini açıkça görebiliyordum. Birdenbire saatine bakıp sandalyesinden fırladı. "Saat iki oldu baylar," dedi. "Dostumuz profesörle davamızı sonuçlandırmaya gitmeliyiz."
Yaşlı adam öğlen yemeğini henüz bitirmişti ve boş tabağının, kâhyasının bahsetmiş olduğu iştahının izlerini taşıdığı kesindi. Beyaz yelesini ve parıldayan gözlerini bize doğru çevirdiğinde gerçekten de garip bir insan olduğunu yeniden aklımdan geçirdim. Hiç sönmeyen sigara her zamanki gibi ağzındaydı. Bu sefer giydirilmiş, ateşin yanındaki bir koltukta otururken karşıladı bizi.
"Pekâlâ Bay Holmes, esrar perdesini kaldırabildiniz mi trajedinin üzerinden?" Hemen yanındaki bir sehpada duran sigarayla dolu büyük bir kutu uzattı dostuma. Holmes tarn o anda elini uzattı ve aralarında kalan sigara kutusunun dengesi bozulup yere düştü. Bir iki dakika boyunca hepimiz dört ayak üzerinde, etrafa saçılmış sigaraları garip yerlerden toplamakla meşguldük. Sonunda ayağa kalktığımızda Holmes'un gözlerinin parıldadığını, yanaklarına koyu bir rengin yerleşmiş olduğunu fark ettim. Sadece kriz zamanlarında görmüş olduğum savaş işaretleriydi bunlar.
"Evet," dedi sakince, "perdeyi kaldırdım."
Stanley Hopkins ve ben şaşkınlık içinde Holmes'a bakıyorduk. Profesörün sıska yüzündeyse küçümsemeye benzer bir şey oluşmuştu.
"Öyle mi! Bahçede mi buldunuz çözümü?"
"Hayır, burada."
"Burada mı, ne zaman?"
"Tam şu anda."
"Şaka yapıyor olmalısınız Bay Sherlock Holmes. Bu şekilde davranılmayacak kadar ciddi bir mesele olduğunu size hatırlatmak zorunda bırakıyorsunuz beni."
"Zincirimin her halkasını denedim Profesör Coram ve

sapasağlam olduğundan hiç kuşkum yok. Sebeplerinizin ne olduğunu ve bu garip meselede tam olarak nasıl bir yeriniz olduğu konusuna gelince, bu konuda henüz bir fikrim yok. Bunları önümüzdeki dakikalarda sizden duyacağımı tahmin ediyorum. Bu arada ben de bildiklerimi anlatacağım ki henüz öğrenemediklerimin neler olduğunu anlayasınız.
"Dün, bir bayan çalışma odanıza girdi. Sizin konsolunuzda bulunan bir takım belgelerin peşindeydi ve konsolun bir anahtarı da onda vardı, sizinkini inceleme fırsatım oldu ve vernikli yüzey çizilirken meydana gelmiş olması gereken bir iz yoktu üzerinde. Kadının suç ortağı olmadığınızı böyle anladım ve ipuçlarından okuyabildiğim kadarıyla sizin bilginiz olmadan ve kesinlikle sizi soymak niyetiyle geldi."
Profesörün dudaklarından bir duman bulutu yükseldi. "Bu son derece ilginç ve öğretici bir konuşma oluyor," dedi. "Ekleyecek başka bir şeyiniz var mı? Söz konusu bayanı bu kadar iyi takip edebildiğinize göre şimdi nerede olduğunu da söyleyebileceğinizden eminim."
"Deneyeceğim. İlk olarak sekreteriniz tarafından yakalandığını, kurtulmak için onu bıçakladığını söylemeliyim. Bu felaket olayı şanssız bir kaza olarak düşünmek zorunda hissediyorum, çünkü bayanın o derece ciddi bir yaraya yol açmak niyetinde olmadığından eminim. Bir katil, silahını getirmeden gelmez. Neyse, işlediği suçtan dehşete kapılmış bir halde trajik sahneden koşarak kaçtı. Ne yazık ki boğuşmada gözlüğünü kaybetmişti ve neredeyse kör denebilecek bir durumda koşuyordu. Bir koridordan aşağı ilerledi, ki bunun geldiği koridor olduğunu düşünmüş olmalı - her ikisi de hindistancevizi halıyla kaplıydı - ve ancak geri dönmek için çok geç olduğunda, yanlış yöne sapmış olduğunu, kaçışının olmadığını anlamış.

ilhanx

Ne yapmalıydı? Devam etmekten başka çaresi yoktu, doğal olarak da öyle yaptı. Bir merdivenden çıktı, bir kapıyı açtı ve kendini sizin odanızda buldu."
Yaşlı adam ağzı açık bir halde Holmes'a bakıyordu.
270
Şaşkınlık ve korku, yüzüne damgasını vurmuştu. Birden kendini zorlayarak omuz silkti ve içten olmayan bir kahkaha patlattı.
"Buraya kadar her şey çok güzel, Bay Holmes," diye konuştu. "Fakat olağanüstü teorinizde küçücük bir açıklık var. Ben de odamdaydım ve gün boyu da burayı hiç terk etmedim."
"Bunun farkındayım, Profesör Coram."
"Peki, kendi yatağımda yatarken bir kadının odama girip girmediğini fark etmeyeceğimi mi söylemeye çalışıyorsunuz bana?"
"Öyle bir şey söylemedim. Tabii ki farkındaydınız geldiğinin. Onunla konuştunuz. Onu tanıdınız. Sonra da kaçışına yardım ettiniz.
Profesör yeniden gülmeye başladı. Ayağa kalkmıştı ve gözleri kor gibi parlıyordu.
"Delisiniz siz!" diye bağırdı. "Söylediklerinizin hiçbir manası yok. Kaçmasına yardım mı ettim? peki şimdi nerede o zaman?"
"Şurada," dedi Holmes, odanın köşesinde bulunan yüksek bir kitaplığını göstererek.
Yaşlı adamın kollarını havaya kaldırdığını, acımasız yüzünün korkunç bir şekilde çarpıldığını gördüm ve arkaya, sandalyesine geri düştü. Aynı anda, Holmes'un göstermiş olduğu kitaplık menteşeler üzerinde yana kayarak açıldı ve bir kadın odaya fırladı. "Doğru söylüyorsunuz!" diye haykırdı, garip, yabancı bir aksanla. "Doğru söylüyorsunuz! Buradayım."
Saklanma yerinin duvarlarından gelen tozlarla, örümcek ağlarıyla kaplıydı. Yüzü de kirliydi ama temiz bile olsa hiçbir zaman güzel bir kadın olmuş olamazdı çünkü dış görünüşü tıpkı Holmes'un tarif etmiş olduğu gibiydi, üstelik uzun, sivri bir çenesi de vardı. Gözlüğünün olmamasından doğan körlüğüne karanlıktan gün ışığına çıkmaktan doğan körlük de eklenince sersemlemiş biri gibi, kim olduğumuzu
271
görebilmek için gözlerini kırpıştırarak karşımızda durdu. Her şeye rağmen yine de asil bir şey vardı duruşunda, sivri çenesinde, hafifçe yukarıya dönük başında saygı ve hayranlık uyandıran belli bir soyluluk. Stanley Hopkins, elini kadının koluna koymuş, onu tutuklamak zorunda olduğunu söy-lemiştiyse de, kadın itaat gerektirecek bir yumuşaklıkla onu uzaklaştırdı. Profesör, düşünceli gözlerle kadına bakarak sandalyesinde arkasına yaslandı.
"Evet efendim, sizin tutuklunuzum," diye konuşmaya başladı kadın. "Durduğum yerden söylediğiniz her şeyi duyabiliyordum ve gerçeği öğrendiğinizi biliyorum. Her şeyi itiraf ediyorum; genç adamı öldüren bendim. Ne var ki bunun bir kaza olduğunu söylerken haklıydınız. Elimde tuttuğum şeyin bir bıçak olduğunu dahi bilmiyordum, çünkü ümitsiz durumumda masanın üzerinden bulabileceğim ilk şeyi kaptım ve beni bırakması için bununla ona vurdum. Söylediklerim tamamıyla doğru."
"Hanımefendi," dedi Holmes, "doğru olduğundan eminim. Korkarım iyi değilsiniz."
Kadının yüzü korkunç bir renge bürünmüştü, yüzündeki kirlerle birleşince daha da dehşet verici bir etki yaratmıştı bu. Yatağın kenarına oturdu; ardından anlatmaya devam etti.
"Burada çok az vaktim kaldı," diye belirtti, "ama her şeyi bilmenizi istiyorum. Ben buradaki adamın karısıyım. Kendisi İngiliz değil, bir Rus'tur. Ama ismini size açıklamayacağım."
Yaşlı adam ilk defa yerinde kıpırdadı. "Tanrı senin korusun Anna!" diye atıldı. "Tanrı seni korusun!"
Kadın, acıma dolu gözlerle adama baktı uzun bir süre boyunca. "Sergius, neden bu aşağılık hayatına böylesine sıkı sarılıyorsun?" dedi, üzüntüyle. "Bir çok kişiye zarar verdiği gibi hiç kimseye bir iyiliği de dokunmadı - kendine bile. Neyse, tanrının zamanı gelmeden seni yargılama benim işim, değil. Bu lanetlenmiş evin kapısından içeri adımımı attığım-
272
dan beri kendi ruhum da yeterince ağırlaştı. Ama şimdi konuşmalıyım, yoksa çok geç olacak.
"Söylediğim gibi baylar, bu adamın karısıyım. Kendisi elli, ben de yirmilerinde aptal bir kızdım evlendiğimiz zaman. Rusya'da bir şehirde, bir üniversitedeydi bu - yerin ismini söylemeyeceğim."
"Tanrı seni korusun," diye mırıldandı adam tekrar.
"Reformcuyduk - devrimciler - Nihilisttik. O, ben ve başkaları. Sonra kötü zamanlar geldi, bir polis öldürüldü, birçok kişi tutuklandı, delil gerekiyordu ve o, hayatını kurtarıp çok para kazanmak için kendi karısını ve dostlarını ele verdi. Evet, itirafları üzerine hepimiz tutuklandık. Bazılarımız darağacına, bazılarımızsa Sibirya'ya gönderildi. Ben de bu sonuncuların arasındaydım ama cezam ömür boyu değildi. Kocam, bizden kazandıklarıyla İngiltere'ye geldi ve Kardeşliğinin, yerini öğrenmesi durumunda tek bir hafta bile yaşayamayacağını bilerek o zamandan beri sessiz bir yaşam sürdürdü."

ilhanx

Yaşlı adam titreyen bir elini uzatarak bir sigara yaktı. "Ellerindeyim Anna. Bana her zaman iyi davrandın," dedi.
"Henüz kötülüklerini anlatmayı bitirmedim," diye konuşmaya devam etti kadın. "Yoldaşların arasında biri vardı ki kalbimin dostuydu. Soylu, cömert, sevgi dolu biriydi -kocamın olmadığı her şey. Şiddetten nefret ederdi. Hepimiz suçluyduk belki - yaptıklarımız suç sayılabiliyorsa - ama o değildi. Bizi caydırmak için hep yazdı, hep yazardı ve o mektuplar onu kurtarırdı; benim günlüğüm de öyle - günbegün ona karşı duyduğum sevgiyi kaydettiğim, her birimizin fikirlerini yazdığım günlüğüm. Kocam mektupları da günlüğü de bulup aldı. Onları sakladı ve genç adamı ölüme göndermek için çok çalıştı. Neyse ki bu konuda başarısız oldu, ama Alexis Sibirya'ya gönderildi ve şimdi, şu anda bir tuz madeninde çalışıyor. Bunu düşün, seni hain, seni pislik; şimdi, tam şu anda, Alexis, ismini telaffuz etmeye bile hakkın olmadığı bir adam, bir köle gibi çalışıp yaşıyor, ve ben, sefil hayatını ellerimde tuttuğum halde gitmene izin veriyorum."
"Her zaman soylu bir kadındın Anna," dedi yaşlı adam, sigarasından bir nefes daha çekerek.
Kadın ayağa kalkmıştı, ama acıyla bağırarak tekrar oturdu.
"Bitirmeliyim," dedi. "Cezamı doldurduğumda, gönderildikleri takdirde arkadaşımı hapisten kurtaracak günlüğü ve mektupları bulma çabalarına giriştim. Kocamın İngiltere'ye gelmiş olduğunu biliyordum. Aylar boyunca aradıktan sonra nerede olduğunu buldum. Günlüğümün hâlâ onda -olduğunu biliyordum, çünkü ben Sibirya'dayken bir defa ondan bir mektup almıştım ve onda bana sitem edip günlüğümden bazı cümleleri tekrar etmişti. Acımasız karakterini bilen biri olarak, intikam alma adına günlüğü asla geri vermeyeceğini biliyordum. Onu bizzat almaktan başka çarem yoktu. Bu maksatla bir dedektif bürosundan özel bir dedektif kiraladım ve o bir sekreter olarak kocamın evine girdi - ikinci sekreterindi Sergius, birdenbire işi bırakan kişi. Kâğıtların konsolunda saklandığını öğrendi ve anahtarın kalıbını çıkardı. Daha ileri gitmeyi reddettiyse de evinin bir planını verip çalışma odasının öğlene kadar hep boş durduğunu söyledi. Sonunda cesaretimi toplayıp kâğıtları almak maksadıyla buraya geldim. Başardım da; ama ne pahasına!
"Kâğıtları almış, dolabı kilitliyordum ki, genç adam beni yakaladı. Onu aynı sabah zaten görmüştüm. Yolda karşılaşmıştık ve ben, burada çalıştığını bilmeden ona Profesör Coranr in nerede yaşadığını bilip bilmediğini sormuştum."
"Kesinlikle!" diye atıldı Holmes. "Sekreter, gezisinden dönünce karşılaşmış olduğu kadını patronuna anlattı. Sonra, son nefesini verirken de o kadın olduğunu - birkaç dakika önce profesöre anlatmış olduğu kadın olduğunu söylemeye çalıştı."
274
"Konuşmama izin vermelisiniz," dedi kadın sertçe ve yüzü ıstırapla çarpıldı. "Adam düştüğünde odadan koştum, ama yanlış kapıyı seçtim ve kendimi kocamın odasında buldum. Beni ele vermekten bahsediyordu. Öyle yaptığı takdirde hayatının benim ellerimde olduğunu gösterdim. O beni kanunların ellerine teslim edecek olsaydı ben de onu Kardeşliğin ellerine verebilirdim. Kendi hayatım umurumda değildi, ama başladığım işi tamamlamak istiyordum. Kocam söylediklerimi yapacağımı biliyordu - kaderinin bana bağlı olduğunu. Bu sebeple, - başka bir şeyden dolayı değil, - beni sakladı. Beni o karanlık saklanma yerine soktu; eski günlerden kalma, sadece kendisinin bildiği bir yerdi. Yemeklerini odasına getirtti, böylece yemeğinden bana da verebildi. Aramızda,' polisin burayı terk etmesi üzerine, bir daha geri dönmemek üzere gece evi terk edeceğim konusunda anlaştık. Fakat her nasılsa planlarımızı çözmeyi başardınız." Ansızın bağrından küçük bir paket çıkardı. "Bunlar son kelimelerim," diye atıldı; "bu, Alexis'i kurtaracak olan paket. Bunu onurunuza ve adalet sevginize teslim ediyorum. Alın! Onu Rus Konsolosluğuna vermeniz gerekiyor. Sonunda görevimi yaptım ve..."
"Onu durdurun," diye bağırdı Holmes. Odanın öbür ucuna koşmuş, kadının elindeki küçük şişeyi yakalamıştı.
"Çok geç!" dedi kadın, tekrar yatağa çökerek. "Çok geç! Saklandığım yerden çıkmadan aldım zehri. Başım dönüyor! Gidiyorum! Paketi götürme görevini size veriyorum efendim."
##*
"Basit bir vakaydıysa da öğretici olmadığını söyleyemeyiz," diye yorumda bulundu Holmes, şehre dönüş yolu-muzdayken. "En başından beri gözlüğe bağlıydı. Ölen adamın bunları almış olması şansına sahip olmasaydık, vaka belki de asla çözüme kavuşamayacaktı. Cam numaralarının yüksekliğini göz önüne aldığımda, sahibinin, onlar olmadan neredeyse kör denebilecek kadar çaresiz olacağı en başından
275
beri belliydi. Bir kez bile yanlış adım atmadan incecik bir çimen şeridinde yürümüş olduğunu söylediğinde, bunun çok büyük bir başarı olduğunu belirttiğimi hatırlayacaksındır. Yedek bir gözlüğüne sahip olmaması durumunda Bunu imkânsız bir şey olarak değerlendirdim. Böylece, evin içinde bir yerlerde kalmış olabileceği düşüncesinin üzerine düşünmeye başladım. İki koridorun birbirlerine nasıl benzediğini

ilhanx

görünce, böyle bir hatayı işlemesinin beklenebileceği de açık seçik belli oldu; böyle bir durumda pek'tabii ki profesörün odasına girmiş olmalıydı. Bu tahminimi doğrulayabilecek herhangi bir şey için pür dikkat kesilmiştim ve bir saklanma yerine işaret edebilecek bir şey bulmak için odayı iyice inceledim. Hah, tam ve iyice yerine yapışmış görünüyordu, onun için tabanda bir giriş fikrinden vazgeçtim. Kitapların ardında bir girinti olabilirdi pekâlâ. Sizin de bildiğiniz gibi, eski yapılarda öyle yerlere oldukça sık rastlanır. Yere dizili kitapların, tek bir kitaplığın önü haricinde bütün duvarları çevrelediğini fark ettim. Öyleyse kapının olduğu yer orası olmalıydı. Bana yol gösterecek herhangi bir iz göremedim ama halı küllü bir toprak rengine sahip ve bu iz bulmak açısından oldukça elverişli bir renktir. Bu sebepten dolayı şu şahane sigaralarından bir sürü içtim ve külleri de kuşkulandığım kitaplığın önüne silktim. Basit bir numaraydı, ama son derece de başarılı. Sonra aşağı indim ve Watson'in şahitliğinde Profesör Coram'ın iştahının - ikinci bir kişiyi beslemek zorunda olduğunda her insandan beklenebileceği gibi - son bir gündür açılmış olduğunu doğrulamış oldum. Saat ikide tekrar odaya çıktık ve sigara kutusunu devirerek yeri inceleme fırsatı buldum. Sigara külündeki ayak izlerinin sayesinde tutsağın nerede saklandığını anlamış oldum. Evet, Hopkins, işte Charing Cross'a vardık, vakanı başarılı bir şekilde çözüme kavuşturduğun için tebrik ederim seni. Merkeze gidiyorsundur herhalde. Watson, sanırım sen ve ben beraberce Rus Konsolosluğuna doğru yol alacağız."
276
-XI-
KAYJP FUTBOL OYUNCUSU
Baker Sokağındaki evimize garip telgrafların gelmesine oldukça alışkındık, ama yedi sekiz yıl önce, sisli bir şubat sabahında elimize geçip de Bay Sherlock Holmes'un kafasını on beş dakika kadar karıştıran bir telgraf vardı ki, onu özellikle iyi hatırlıyorum. Holmes'un adına yollanmıştı ve içeriği şöyleydi:
"Lütfen beni bekleyin. Korkunç bir şanssızlık. Sağ açık kayıp; yarın gerekli... OVERTON."
"Strand'dan saat ve on otuz altıda gönderilmiş," dedi Holmes, mesajı tekrar tekrar okuyarak. "Bay Overton'un bunu gönderdiğinde fazlasıyla gergin olduğu kesin, ne istediği pek anlaşılmıyor. Neyse, ben bugünkü Times'ı okuyana kadar herhalde gelmiş olur kendisi; o zaman her şeyi öğreneceğiz. Böyle monoton günlerde en sıradan vaka bile iyi gelir doğrusu."
277
İşlerimiz gerçekten de iyi gitmiyordu ve böyle hareketsiz dönemlerden korkmayı öğrenmiştim; dostumun aklı anormal denebilecek kadar aktif olduğu için, üzerinde çalışabilecek şeylerden onu uzun bir zaman boyunca uzak tutmanın tehlikeli olduğunu, tecrübelerime dayanarak biliyordum. Bir zamanlar, olağanüstü kariyerini tamamıyla sona erdirmekle tehdit eden uyuşturuculara karşı eğimliğiyle yıllar boyunca savaşmış, onlara olan ilgisini azaltmayı başarmıştım. Normal koşullar altında o yapay uyarıcılara karşı bir açlık beslemediğini artık biliyordum ama iblisin henüz ölmediğinin de farkındaydım; sadece uyuyordu. Bu uykunun hafif olduğunu; uzun süre işsiz kaldığı dönemlerde Holmes' un umursamaz yüzünde, anlaşılmaz gözlerinde beliren uzak ve düşünceli ifadenin uyanışın yakın olduğunu gösterdiğini biliyordum. Bundan dolayı, her kimdiyse artık, bilmece misali mesajıyla ortaya çıkıp, dostum için fırtınalı hayatındaki tüm tehlikelerden daha tehlikeli olan hareketsizliği yok eden bu Bay Overton'a müteşekkirdim.
Düşündüğümüz gibi, telgrafın gelmesinden kısa bir süre sonra onu gönderen de evimize varmıştı ve Cambridge, Trinity yüksekokulundan Cyril Overton'un kartviziti, et ve kemikten yüz kiloluk, devasa boyutlarda genç bir adamın gelişini bize müjdeledi. Geniş omuzları kapı aralığını tamamen kaplarken, endişe kaplı, yorgun ama hoş yüzüyle bir bana, bir Holmes'a bakıyordu. "Bay Sherlock Holmes?" Dostum eğilerek selam verdi.
"Scotland Yard'a gittim Bay Holmes. Müfettiş Stanley Hopkins'le görüştüm. Size gelmemi o tavsiye etti. Vakanın, gördüğü kadarıyla, polisten çok sizin ilgilendireceğini düşündüğünü belirtti."
"Lütfen oturup meselenin ne olduğunu açıklayın." "Korkunç bir şey Bay Holmes, tek kelimeyle korkunç! Saçlarımın bembeyaz olmamasına şaşıyorum. Godfrey
278
Staunton - ismini duymuş olmalısınız. Bütün takımın dayanak noktasıdır o. Üçüncü çeyrek çizgisinde Godfrey' imden olmaktansa, başka iki adamı feda edebilirim. Geçme, yakalama, koşmada olsun, kimse onun eline su dökemez; kafası çalışıyor ve hepimizi bir arada tutabiliyor. Ne yapacağım ben şimdi? Size sormak istediğim buydu, Bay Holmes. İlk yedekte Moorhouse var, ama o çok antrenmansız ve taç çizgisinin hemen yanından gitmektense doğrudan hücum takımına yönelir her zaman. İyi bir vurucu, tamam orası öyle, ama öte yandan hızlı karar verme tarafı çok zayıf, hem sonra hiç de hızlı koşamıyor. Of, Morton ya da Johnson, yani şu Oxford uyanıkları hemen etrafını saracaktır. Stevenson yeterince hızlı, ama yirmi beş çizgisinden yere atılamaz ve atılamayan, topa vuramayan bir hücum oyuncusu hiçbir işe yaramaz. Hayır Bay Holmes, Godfrey Staunton'u bulmamı yardım etmediğiniz takdirde işimiz bitiktir!"

ilhanx

Dostum, şaşkın bir ilgiyle dinlemişti bu son derecede enerjik, samimi ve uzun konuşmayı. Ziyaretçimiz sessizle-şince, Holmes elini uzatıp sıradan kişiler kitabının 'S' harfini raftan indirdi. Çeşitli bilgilerle dolu o madeninde, ilk olarak boşuna kazı yapıyordu.
"Arthur H. Staunton var, kalpazanlıkta yükselen genç," diye konuştu defterini karıştırmayı devam ederken, "bir de asılmasına yardımcı olduğum Henry Staunton var, ama Godfrey Staunton benim için tamamıyla yeni bir isim."
Şaşkın görünme sırası ziyaretçimizdeydi şimdi.
"Fakat, Bay Holmes, ben sizin her şeyi bildiğinizi sanırdım," dedi. "Şey, Godfrey Staunton ismini duymadıysanız, Cyril Overton'u da hiç duymamışsınızdır herhalde."
Holmes, neşeyle kafasını hayır anlamında salladı.
"İnanılmaz bir şey!" diye atıldı atlet heyecanla. "Ama ben Galler'le oynarken İngiltere için ilk yedekteydim ve bu yıl üniversite takımının kaptanlığına yükseldim. Ama bunlar bir şey değil! Bütün İngiltere'de Godfrey Staunton'u tanı-

mayan tek bir kişinin kaldığını duysam inanmazdım. O çok güçlü bir hücum oyuncusudur, Cambridge, Blackheath ve beş de uluslar arası oyununda oynadı. Tanrı aşkına! Bay Holmes, siz nerede yaşıyorsunuz?"
Holmes, genç devin masum şaşkınlığı karşısında gülmeden edemedi.
"Benden çok daha farklı bir dünyada yaşadığınız kesin Bay Overton, daha tatlı, daha sağlıklı bir dünyada. Mesleğimde toplumun pek çok yönüyle ilgilenmek zorunda kalmışımdır ve sevinerek şunu söyleyebilirim ki, İngiltere'nin en sağlıklı yeri olan amatör spora dalmak zorunda kalmadım asla. Ne var ki bu sabah bize yaptığınız bu beklenmedik ziyaret, temiz hava ve sporun olduğu yerde bile işimin olabileceğini göstermiş bulunuyor; onun için şimdi, sevgili beyefendi, sizden oturmanızı ve ne olduğunu bana sakince anlatmanızı, sonra da size nasıl yardımcı olabileceğimi söylemenizi rica edeceğim."
Genç Overton'un yüzü, aklından çok kaslarını kullanmaya alışmış birinin sıkılmış halini aldı; ama yavaş yavaş ve burada konuşmasından atabileceğim pek çok belirsizlik ve tekrardan sonra, son derece ilginç bir hikâye serdi önümüze. "Durum şöyle Bay Holmes. Daha önce söylediğim gibi, ben Cambridge Üniversitesinin rugbi takımının kaptanıyım ve Godfrey Staunton da elimdeki en iyi adam. Yarın Oxford'a karşı oynayacağız. Dün hep beraber şehre gelip Bentley Oteline yerleştik. Saat onda bütün odaları dolaşıp çocukların yatıp yatmadıklarını kontrol ettim, çünkü takımın formda kalması için sıkı çalışmanın, iyi uykunun şart olduğuna inanıyorum. Godfrey odasına çekilmeden önce bir iki lafladık. Solgun ve bir şeye sıkılmış görünüyordu. Ne olduğunu sordum. İyi olduğunu - sadece hafif bir baş ağrısı çektiğini söyledi bana. İyi geceler dileyip yanından ayrıldım. Yarım saat kadar sonra otelin görevlisi geldi ve Godfrey için bir notunun olduğunu söyleyen kaba görünüşlü, sakallı bir

adamın kapıda olduğunu belirtti. Godfrey henüz yatmamıştı ve not ona iletildi. Notu okuyunca yüzü bembeyaz kesilmiş bir halde sandalyesine çöküvermiş. Görevli öyle korkmuş ki neredeyse koşup beni çağıracakmış, ama Godfrey onu durdurmuş ve biraz su içtikten sonra da kendine gelmiş. Ardından aşağı inmiş, holde onu bekleyen adamla biraz konuşmuş, sonra da ikisi beraberce gitmiş. Resepsiyon görevlisinin gördüğü son şey, ikisinin Strand yönünde neredeyse koşarak uzaklaştıklarıydı. Bu sabah kalktığımızda Gofrey'in odası boştu, yatağına hiç girmemiş ve eşyalarının tümü, bir gece önce neredeydilerse oradaydı. Yabancının bir notuyla gitmişti ve ondan beridir hiçbir şey duymadık kendisinden. Bir daha asla geri gelmeyeceğine inanmaya başladım. Bir sporcuydu o, Godfrey kesinlikle tam bir sporcuydu; ve üstesinden gelemeyeceği kadar güçlü bir sebep olmadan ne antrenmanını bırakırdı ne de kaptanını. Hayır; başına bir şeylerin geldiğini, onu bir daha asla göremeyeceğimizi hissediyorum."
Sherlock Holmes, son derece dikkatli bir şekilde dinlemişti bu ilginç hikâyeyi.
"Peki, ne yaptınız?" diye sordu.
"Oradakilerin bir şey bilip bilmediklerini öğrenmek için Cambridge'e bir telgraf çektim. Cevap geldi. Godfrey'i kimse görmemiş."
"O saatte Cambridge'e geri dönmüş olması olası mıydı?"
"Evet, geç saatte bir tren vardı - on biri çeyrek geçe."
"Fakat şu ana kadar öğrendiklerinize göre o trene binmemiş?"
"Evet, kimse görmemiş onu."
"Sonraki adımınız ne oldu?"
"Lord Mount-James'e bir telgraf yolladım."
"Neden Lord Mount-James'e?"
"Godfrey yetimdir ve Lord Mount-James de en yakın

ilhanx

akrabası - bildiğim kadarıyla amcası."
"Öyle mi? Bu, olaya yeni bir ışık tutuyor. Lord Mount-James İngiltere'deki en zengin insanlardan biridir."
"Godfrey'nin de öyle söylediğini duymuştum." "İkisi yakın mıydı?"
"Evet, Godfrey, Lordun varisi ve adam da seksenine yakın - üstelik gut hastası. Parmak boğumlarıyla bi.lardo istekasını tebeşirleyebildiğini söylüyorlar. Hayatı boyunca Godfrey'ye tek bir kuruş vermemiştir, çok cimridir. Ama eninde sonunda her şey çocuğa kalacak."
"Lord Mount-James'ten haber aldınız mı?" "Hayır."
"Peki, arkadaşınızın ona gittiğini düşünmenize sebep olan nedir?"
"E, dün gece onu endişelendiren bir şey olduğu kesindi ve bu şey parayla ilgiliydiyse en yakın akrabasının yanına gitmiş olması mümkün - her ne kadar o cephede fazla şansının olmayacağını düşünsem de. Godfrey yaşlı adamdan hoşlanmazdı. Başka bir çaresi olsa kesinlikle gitmeyeceğinden eminim."
"Peki, bunu yakında öğreniriz. Arkadaşınız gerçekten de akrabası Lord Mount-James'in yanına gittiyse, kaba görünüşlü adamın geç ziyaretini ve gelişinin yarattığı heyecanı açıklamak kalıyor geriye."
Cyril Overton, kafasını ellerine gömdü. "Bunlardan hiçbir şey çıkaramıyorum," dedi.
"Sakin ol, sakin ol, önümde güneşli bir gün var ve olayı biraz araştırmak beni memnun edecek," dedi Holmes. "Bu genç beyefendinin gelmeyeceğini varsayarak maçınıza hazırlanmanızı öneririm. O şekilde kaybolmuş olması için, dediğiniz gibi gerçekten önemli bir şeylerin olmuş olması gerekir ve aynı sebep onu bir süre daha uzak tutacaktır. Beraberce otelinize gidelim de resepsiyon görevlisinin olaya bir ışık tutup tutamayacağına bir bakalım."
282
Sherlock Holmes, alçakgönüllü görgü tanıklarının güvenini kazanmakta tam bir ustaydı ve Godfrey Staunton'un terkedilmiş odasının sessiz ortamında, çok geçmeden resepsiyon görevlisinin bildiği her şeyi öğrenmişti. Bir gece önceki ziyaretçi bir beyefendi değildi, ama bir işçi gibi de görünmüyordu. Görevlinin, 'sıradan bir adam' dediği biriymiş; kırlaşmış sakallı, solgun yüzlü, sade giyimli elli yaşlarında bir adam. Adam da çok endişeli görünmüştü ve resepsiyon görevlisi, notu uzatan elinin titrediğini fark etmişti. Godfrey Staunton notu cebine tıkıştırmış ve holde bekleyen adamla el sıkışmamıştı. Biraz konuşmuşlar, ki görevli, 'zaman' kelimesini duyabilmiş, ardından anlatıldığı gibi koşarak gitmişlerdi. Otelin saatiyle on buçukta olmuş bütün bunlar.
"Evet, şimdi olanlara bir bakalım," dedi Holmes, Staunton'un yatağına oturarak. "Siz gündüz görevlisisiniz, öyle değil mi?"
"Evet, efendim; saat on birde görevimi bıraktım."
"Gece görevlisi bir şey görememiştir herhalde, öyle
mi?"
Hayır, efendim; geç bir saatte bir grup tiyatrocu gelmiş. Başka kimse yok."
"Dün bütün gün siz mi görevliydiniz?"
"Evet efendim."
"Bay Staunton'a herhangi bir mesaj götürmüş müydünüz?"
"Evet, efendim; bir telgraf."
"Ah! Bakın bu ilginç. Saat kaçta oldu bu?"
"Saat altı civarında."
"Telgraf eline geçtiğinde Bay Staunton neredeydi?"
"Burada, odasında."
"Onu açıp okuduğunda yanında mıydınız siz de?"
"Evet, efendim. Bir cevap yazmıştı."
"Cevabı siz mi götürdünüz?"
"Hayır; kendisi götürdü."
283
"Fakat yine de sizin yanınızda yazdı cevabı, öyle mi?" "Evet, efendim. Ben kapının orada duruyordum ve o şuradaki masada sırtı bana dönük haldeydi. Yazmayı bitirdiği zaman, 'Tamam, sen gidebilirsin, ben bunu kendim gönderirim,' dedi."
"Neyle yazdığını görebildiniz mi?"
"Dolma kalemle, efendim."
"Telgraf formu masadakilerden biri miydi?"
"Evet efendim; en üsttekiydi."
Holmes ayağa kalktı. Formları alarak onları pencereye taşıdı ve en üsttekini dikkatlice incelemeye koyuldu.
"Kurşunkalemle yazmaması çok yazık," dedi, formları eski yerlerine atarken hayal kırıklığıyla omuzlarını silkerek. "Sen de sık sık görmüşsündür ki Watson, kurşunkalemin baskısı genellikle öteki kâğıda da geçer

ilhanx

- mutlu pek çok evliliği yıkmış bir gerçektir bu. Ne var ki burada herhangi bir iz bulamıyorum. En azından kalın uçlu bir tüy kalemle yazmış olduğunu görüyorum ve bu da büyük bir şanstır, çünkü bu, kurutma kâğıdının üzerinde bir şeyler bulabileceğimiz anlamına geliyor. Ah, evet, işte bulduk!"
Holmes, kurutma kâğıdından bir parça yırtıp bize döndü ve aşağıda bir kopyasını çizmiş olduğum hiyerogli-fimsi yazıyı gösterdi.
Cyril Overton çok heyecanlanmıştı. "Aynaya tutalım hemen!" diye bağırdı.
"Buna gerek olmayacak," dedi Holmes sakince. "Kâğıt çok ince ve arkasından okuyabileceğiz. İşte şöyle."
Kâğıdı çevirdi ve hep beraber okumaya başladık:
*7g*vu Alht+ta,
284
"Demek kayboluşundan sadece birkaç saat önce Godfrey Staunton'un yazmış olduğu telgrafın sonu bu şekilde. Okuyamadığımız en azından altı kelime olmalı; geriye kalanlar - 'Tanrı aşkına yardım edin bize!' - genç adamın, kendisine yaklaşan korkunç bir tehlikeyi sezmiş olduğunu ve onu bundan koruyabilecek birinin varlığını gösteriyor. 'Bizi' yazmış olduğuna dikkatinizi çekerim! Bir kişi daha var meselenin içinde. Bu kişi, kendisi de çok korkmuş görünen soluk yüzlü sakallı adamdan başka kim olabilir ki? O halde Godfrey Staunton'la bu sakallı adamın arasındaki ilişki nedir? İkisinin de, içinde bulundukları tehlikeden kurtuluş olarak gördükleri kişi kim? Araştırma alanımızı şimdiden bu iki öğeye kadar daraltabildik."
"Telgrafın hangi adrese yollanmış olduğunu öğrensek yeter," diye teklifte bulundum.
"Kesinlikle, sevgili Watson. Bu düşüncen çok yerinde ve aklımdan geçmişti. Fakat korkarım ki postaneye dalıp başka birinin mesajının kopyasını görme talebinde bulunursan, memurlar buna pekâlâ karşı koyabilir. Bürokrasi girdi mi işin içine böyle oluyor! Neyse, biraz incelik ve ustalıkla bu sorunun üstesinden geleceğimizden eminim. Bu arada, Bay Overton, sizin şahitliğinizde, masanın üzerinde bırakılmış olan bütün bu kâğıtların neler olduğuna bakmak isterim."
Mektuplar, faturalar ve defterler vardı masanın üzerinde ve Holmes hızlı, heyecanlı parmaklar ve dikkat kesilmiş, meraklı gözlerle her birini inceledi. "Burada hiçbir şey yok," dedi sonunda. "Bu arada arkadaşınızın sağlıklı bir genç olduğunu tahmin ediyorum - bir şeyi yoktu ya?" "Bir kaya kadar sağlamdır." "Ciddi şekilde hastalandığı bir zaman oldu mu?" "Tek bir gün bile olmadı. Bir keresinde kuru bir öksürükle yatmıştı, bir defasında da siz kapağı yerinden kaydı, ama çok önemsiz şeylerdi ikisi de."
285
"Belki de sandığınız kadar güçlü değildi. Gizli tuttuğu bir sorununun olduğunu düşünmek için bazı sebepler. Sizin onayınızla buradaki kâğıtların bir iki tanesini cebime koyacağım, ileriki araştırmalarımızda lazım olabilirler."
"Bir dakika! Bir dakika!" diye bağırdı aksi bir ses ve dönüp baktığımızda, kapıda duran tuhaf, küçük, yaşlı bir adam gördük. Geniş kenarlı silindir bir şapka ve beyaz bir kravatın tamamladığı kıyafetleri siyahtı - kaba bir papaz ya da bir levazımatçı gibi görünüyordu. Yine de, kaba ve garip görünümüne rağmen sesinde sert bir ton ve hareketlerinde, dikkati ona yönlendiren bir keskinlik vardı.
"Siz kim oluyorsunuz efendim ve beyefendinin kâğıtlarına dokunma hakkını nereden buldunuz?" diye sordu.
"Ben özel bir dedektifim ve beyefendinin ortadan kayboluşunu araştırmaya çalışıyorum."
"Oh, özel dedektif, öyle mi? Peki sizi kim tuttu öyleyse?"
"Buradaki beyefendi, Bay Staunton'un arkadaşı, Scotland Yard'dan bana gönderildi." "Siz kimsiniz beyefendi?" "Cyril Overton, efendim."
"O halde bu telgrafı bana yollayan kişi sizsiniz. Benim adım Lord Mount-James'tir. Bayswater otobüsü beni ne kadar hızlı getirdiyse öyle geldim. Demek bir dedektif tuttunuz."
"Evet, efendim."
"Masraflarını karşılamaya hazır mısınız peki?" "Hiç kuşkum yok ki, efendim, arkadaşım Godfrey, onu bulduğumuzda, masrafları karşılamaya hazır olacaktır."
"Peki, ya hiç bulunmazsa, ha? O zaman ne olacak, cevap ver bakalım!"
"Öyle bir durumda ailesinin..." "Öyle bir şeyi aklınızdan bile geçirmeyin efendim!" diye bağırdı küçük adam. "Benden bir kuruş bile alamazsınız
286
- tek bir kuruş bile! Bunu da böylece anlamış olun bay dedektif! Bu genç adamın sahip olduğu bütün aile benim ve bundan ben sorumlu değilim! Godfrey'i ileride herhangi bir şey bekliyorsa, bu ben paramı hiçbir zaman boşuna harcamadığım içindir ve bu yaşımdan sonra başlamaya da niyetim yok. İstediğiniz gibi alabileceğinizi sandığınız şuradaki kâğıtlara gelince, onların arasında değerli sayılabilecek en ufak bir şey varsa, onlarla ne yapmayı düşündüğünüzü mahkemede açıklamak zorunda kalacaksınız."
"Pekâlâ, efendim," dedi Sherlock Holmes. "Bu arada bir şey sormama izin verin; genç adamın kayboluşuyla ilgili kendinizce herhangi bir teori ürettiniz mi acaba?"

ilhanx

"Hayır, efendim, üretmedim. O kendine bakabilecek kadar büyük ve yetişkin biri ve kendini kaybedecek kadar aptalca bir şey yaptıysa, onun peşinde düşme sorumluluğunu üstlenmeyi kesinlikle reddediyorum."
"Durumunuzu gayet iyi anlıyorum," dedi Holmes, gözlerinde bir hinlikle. "Ama siz benimkini tam olarak anlayamamış olabilirsiniz. Godfrey Staunton parasız bir hayat sürdürmüşe benziyor. Şayet kaçınldıysa, bu kendisinin sahip olduğu bir şey için olamaz. Sizin zenginliğinizse yurt dışında bile biliniyor Lord Mount-James ve yeğeninizin, özellikle sizin eviniz, alışkanlıklarınız ve hazinenizle ilgili bilgiler toparlamak isteyen bir çete tarafından kaçırılmış olması çok mümkün."
Nahoş ziyaretçimizin yüzü bir mendil kadar beyaz bir hal aldı.
"Tanrı bizi korusun efendim, bu nasıl bir fikir! Öyle korkunç bir şey aklıma gelmemişti hiç. İnsaniyetten yoksun ne dolandırıcılar var bu dünyada! Fakat Godfrey iyi bir çocuk - sadık bir insan. Dünyadaki hiçbir kuvvet onu amcasını ele vermeye zorlayamaz. Gümüşleri bu akşam bir bankaya aktaracağım. Bu arada Bay Dedektif, hiçbir şeyden kaçınmayın! Godfrey'i sapasağlam geri getirebilmek için her ta-

sına altına bakmanız için size yalvarıyorum. Paraya gelince, şey, bir beşlik, hatta ve hatta bir onluk söz konusu olduğu sürece her zaman bana güvenebilirsiniz."
Soylu cimrimiz sakinleşmiş haliyle bile bize yardım edebilecek herhangi bir şey söyleyemedi, çünkü yeğeninin özel hayatıyla ilgili çok az bilgisi vardı. Tek ipucumuz, yarım telgrafımızdı ve Holmes, bunun bir kopyası elinde, zincirine yeni bir halka ekleyebilmek için yola çıktı. Lord Mount-James'ten kurtulmuştuk ve Overton, başlarına gelen felaketi takımın diğer üyeleriyle konuşmaya gitmişti.
Otele yakın mesafede bir telgraf ofisi bulduk. Dışında durduk.
"Denemeye değer, Watson," dedi Holmes. "Yasal bir yetkimiz olsa kopyalan kolaylıkla görebilirdik ama henüz o aşamaya gelmedik. Bu kadar kalabalık bir yerde yüzleri hatırlayacaklarını hiç sanmıyorum. Hadi şansımızı deneyelim."
"Sizi rahatsız ettiğim için çok üzgünüm," dedi, en kibar sesiyle, ızgaralığın ardında oturan genç bayana hitap ederek; "dün yolladığım bir telgrafla ilgili küçük bir hata olmuş da. Cevap alamadım ve sonuna ismimi eklemeyi unuttuğumdan korkmaya başladım. Öyle olup olmadığını bana söylemeniz mümkün mü acaba?"
Genç kadın bir deste telgraf kopyasını karıştırmaya başladı.
"Saat kaçta yollamıştınız?" diye sordu.
"Altıyı biraz geçe."
"Kime gönderilmişti?
Holmes parmağını dudaklarına götürerek bana bir bakış fırlattı. "Telgrafın sonundaki kelimeler - Tanrı aşkına -şeklindeydi," diye fısıldadı, bir sır verir gibi; "Cevap alamamış olmak canımı çok sıkıyor."
Genç kadın formlardan birini desteden çekti.
"İşte burada ve altında isim yok," dedi kadın, kâğıdı tezgâhın üzerinde düzleştirerek.

"Evet bu cevap alamamış olmamı açıklıyor tabii," dedi Holmes. "Olacak şey değil, ne kadar da aptalım, değil mi! İyi günler bayan, ve bana yardım ettiğiniz için çok teşekkür ederim."
Kendimizi yeniden sokakta bulduğumuzda kendi kendine kıkırdayıp ellerini ovuşturuyordu.
"Ee?" diye sordum.
"İlerliyoruz, sevgili Watson, ilerliyoruz. O telgrafa bir göz atabilmek için yedi değişik planım vardı. İlk denememizde başarılı olacağımı hiç sanmıyordum doğrusu.
"Peki ne öğrendin?"
"Araştırmamızı nerede başlamamız gerektiğini." Bir araba durdurdu. "King's Cross İstasyonuna," diye seslendi sürücüye.
"Öyleyse bir yere gidiyoruz?"
"Evet; sanırım Cambridge'e gitmemiz gerekiyor. Bütün oklar o yönü gösteriyor."
"Söylesene," diye sordum, takırtılar eşliğinde Gray's Inn Caddesinden yukarı çıktığımız sırada, "kayboluşun sebebine dair herhangi bir fikir oluşturdun mu? Şimdiye kadar-ki tüm vakalarda, bundan daha belirsiz nedenler içeren hiçbirini hatırlayamıyorum. Zengin amcasıyla ilgili bilgi vermek için kaçırıldığını'düşünmüyorsundur herhalde?"
"İtiraf etmeliyim ki Watson, öyle bir durumla karşı karşıya olduğumuzu hiç sanmıyorum. Sadece o inanılmaz derecede sinir bozucu yaşlı adamın ilgisini çekmek adına en parlak fikir gibi gelmişti o anda."
"Başarılı olduğun kesin. Ama ya senin alternatiflerin neler?"
"Bir çok alternatif sunabilirim tabii. Kabul etmelisin ki, olayın öylesine önemli bir maçtan hemen önceki gece gerçekleşmesi ve takımın kazanmasını sağlayacak vazgeçilmez unsurun başına gelmiş olması ilgi çekici ve düşündürücü bir gerçek. Tabii ki sadece bir tesadüf olma olasılığı da var, ama

ilhanx

yine de oldukça ilginç. Amatör sporları bahislere açık değil, ama halk arasında bahisler her zaman döner ve bir oyuncunun ortadan kaldırılmasının birilerinin işine gelmesi pek mümkün; yarış atlarının başına sık sık gelen bir şey bu. Evet bu bir açıklama olabilir. İkinci ve yine oldukça olası bir alternatif de genç adamın gerçekten de büyük bir malvarlığının varisi olmasıyla ilgili. Her ne kadar şu anda çok basit bir hayat sürdürse de fidye karşılığı kaçırılmış olma olasılığını göz ardı etmemek lazım."
"Bu teoriler telgraftaki bilgileri içermiyor."
"Çok doğru, Watson. Telgraf, elimizde bulunan tek sağlam şey ve ilgimizi onun üzerine yoğunlaştırmak zorundayız. Şimdi Cambridge'e doğru gidiyor oluşumuzun sebebi de bu telgrafın gönderiliş sebebini araştırmaktır zaten. Araştırmamızın alacağı hal şimdilik belirsiz olabilir, ama bu akşama kadar vakayı çözeceğimize, en azından bu yolda büyük bir ilerleme sağlamış olacağımıza dair inancımın tam olduğunu söyleyebilirim."
Üniversite kentine ulaştığımızda hava kararmaya başlamıştı bile. Holmes, istasyondan bir araba tuttu ve adama Dr. Leslie Armstrong'un evine gitmesini emretti. Birkaç dakika sonra, çok kalabalık bir caddeye bakan büyük bir konağın önüne gelmiştik. İçeri davet edildik ve uzun bir bekleyişten sonra da masasının arkasında oturur halde doktorun bulunduğu görüşme odasına kabul edildik.
Mesleğimden ne kadar uzaklaşmış olduğum, Leslie Armstrong isminin bana yabancı olmasından kendini açıkça belli etmiş oldu. Şimdi biliyorum ki, kendisi sadece üniversitenin tıp fakültesinin başkanı değil, aynı zamanda pek çok bilim dalında Avrupa genelinde bir üne sahip bir düşünürdür. Ne var ki parlak sicilini bilmeden de, ona tek bir bakış atmak yetiyordu adamdan etkilenmek için. Güçlü hatlara sahip köşeli yüzü, kalın kaşları, derin düşünceler yansıtan gözleri ve bir heykelinkini andıracak kadar sert çenesiyle, sağlam

karakterli, zeki, amansız, kendine güvenen, anlaşılması zor bir adam olduğu belliydi -• Dr. Leslie Armstrong' un bende uyandırdığı izlenim böyleydi. Dostumun kartvizitini tutuyordu elinde ve başını kaldırıp bize baktığında, yüzünde memnun sayılabilecek bir ifade yoktu.
"İsminizi duydum. Bay Sherlock Holmes ve mesleğinizin ne olduğunu biliyorum; hiçbir şekilde onaylamadığım-bir daldır."
"Bu konuda, doktor, ülkede bulunan her suçluyla hemfikir olduğunuzu biliyorsunuzdur," diye cevap verdi dostum sessizce.
"Çabalarınız suçlularla savaşmak olduğu sürece, efendim, toplumda mantık sahibi her birey tarafından destek görmeniz kaçınılmazdır; öte yandan, bu doğrultuda çalışan resmi kuruluşlarımızın yeterli olduğundan en ufak bir kuşkum bile yok. Mesleğinizin eleştirilmesi gereken tarafları, insanların özel hayatlarına burnunuzu sokup sırlarını karıştırmanızda, saklı kalması daha hayırlı olan aile meselelerini yeniden su üstüne çıkarmanızda ve sizden daha meşgul olan kişilerin zamanını harcamanızda yatıyor. Sözgelimi, şu anda sizinle sohbet etmek yerine bir tez yazıyor olmalıydım."
"Buna hiç kuşkum yok doktor; ne var ki konuşmamızın bir tezden daha önemli olduğu ortaya çıkabilir. Yeri gelmişken, çok yerindeki suçlamalarınızdakinin tam tersi doğrultusunda çalıştığımızı, özel meselelerin özellikle duyulmaması için elimizden gelen her şeyi yaptığımızı söyleyebilirim; ki söylediğinizin tersine, bir dava resmi polisin eline düştüğünde kaçınılmaz olarak gerçekleşen şey budur. Dilerseniz, ülkenin düzenli kuruluşlarının önünde ilerleyen düzensiz bir akıncı olarak değerlendirebilirsiniz beni. Buraya Bay Godfrey Staunton'la ilgili bilgi almaya geldim."
"Ne olmuş ona?"
"Onu tanıyorsunuz, değil mi?"
"Çok takdir ettiğim bir delikanlıdır kendisi."

"Ortadan kaybolmuş olduğunu biliyor musunuz peki?"
"Ah, gerçekten mi!" doktorun sert hatlarında en ufak bir değişiklik olmamıştı.
"Dün gece otelinden çıkıp gitmiş. Ondan beridir hiç haber alınamadı."
"Geri dönecektir kuşkusuz."
"Üniversite futbol maçı yarın oynanacak."
"Bu çocuksu oyunlarla hiç ilgilenmiyorum. Genç adamın kaderi benim için son derece önemli olabilir, çünkü onu severim. Futbol maçıysa tamamıyla ilgi alanımın dışındadır."
"O halde, Bay Staunton'un kaderiyle ilgili araştırmalarımla ilgilenmenizi rica. etmek zorundayım. Genç adamın nerede olduğunu biliyor musunuz?"
"Tabii ki bilmiyorum."
"Dünden beridir kendisini gördünüz mü peki?"
"Hayır, görmedim."
"Bay Staunton sağlıklı sayılabilecek biri miydi?"
"Kesinlikle."

ilhanx

"Hasta olduğu bir zaman hatırlıyor musunuz?"
"Hayır, hiç."
Holmes doktorun önüne bir kâğıt koydu. "O halde, geçen ay Bay Godfrey Staunton tarafından Cambridge'deki Dr. Leslie Armstrong'a ödenmiş on üç altına ait bu faturayı açıklayabilirsiniz belki de. Bunu Bay Staunton'un masasının üzerindeki evrakların arasında buldum."
Doktorun yüzü öfkeyle parıldadı.
"Size bir açıklamada bulunma zahmetine katlanmak için hiçbir sebep göremiyorum Bay Holmes."
Holmes faturayı defterinin arasında geri koydu. "Halka bir açıklama yapmayı tercih ederseniz bu da er ya da geç olacaktır," dedi sakince. "Başkalarının kaçınılmaz olarak gazetelere duyurduğu konularda sessiz kalabildiğimi az önce söyledim ve bana tamamen güvenmeniz gerçekten çok akıllıca olur."

"Konuyla ilgili hiç bilgim yok."
"Londra'ya gittiğinden beri Bay Staunton'dan haber aldınız mı hiç?"
"Kesinlikle hayır."
"Olur şey değil; postaneler bugünlerde ne işe yarıyor!" diye iç çekti Holmes yorgun bir şekilde. "Dün akşam saat altı on beşte Godfrey Staunton tarafından size son derece acil bir telgraf yollandı Londra'dan - kayboluşuyla ilgili olması kaçınılmaz olan bir telgraf- ve bakın, onu almamışsınız bile. Affedilmez bir kusur. Hemen buradaki büroya inip şikayetlerimi bildireceğim."
Dr. Leslie Armstrong masasının arkasındaki yerinden ayağa fırladı; yüzü hiddetten kıpkırmızıydı artık.
"Evimden çıkmanızı isteyeceğim, efendim," dedi. "Sizi tutan Lord Mount-James'e söyleyin, ne ondan ne de tuttuğu ajanlarından bir şey daha duymak istemiyorum; hayır efendim, tek bir kelime dahi!" Öfkeyle ziline bastı. "John, baylara kapıyı göster!" Gururlu bir uşak bizi kapıya doğru iteledi ve kendimizi sokakta bulduk. Holmes birden kahkahalara boğuldu.
"Dr. Leslie Armstrong gerçekten sağlam bir karaktere sahip enerjik biri, sence de öyle değil mi!" diye konuştu sonunda. "Yeteneklerini o doğrultuda kullansa ünlü Moriarty' nin ardından kalan boşluğu doldurabilecek daha uygun bir adam düşünemiyorum. Evet, zavallı Watson, işte buradayız, yanımızda tek bir arkadaş olmaksızın bizi istemeyen bu küçük kasabada mahsur kalmış durumdayız. Buradan çıkmak, vakamızı terk etmek anlamına gelir. Armstrong'un evinin hemen karşısındaki bu küçük han ihtiyaçlarımızı karşılamaya birebir. Caddeye bakan odalardan birini ayarlayıp bir gecelik ihtiyaçlarımızı alabilirsen, ben de birkaç 'araştırma yapacak zamanı bulabilirim."
Sonradan anlaşıldığı üzere, Holmes'un sözünü etmiş olduğu araştırmalar tahmin ettiğinden daha uzun bir zaman

sürecekti; saat dokuza yaklaşırken ancak dönebilmişti hana. Solgun ve keyifsizdi, üstü başı tozla kaplanmış, açlığı yorgunlukla birleşince bitkin düşmüştü. Masanın üzerinde soğuk bir akşam yemeği onu bekliyordu ve karnını doyurup piposunu yaktıktan sonra, işler ters gittiğinde sahip olması beklenen şu yarı komik ve filozofça bakış açısını takınmaya hazırdı artık. Dışarıdan bir araba sesinin duyulmasıyla ayağa kalkıp dışarıya baktı. Bir kupa arabası ve önüne koşulmuş bir çift gri, bir gaz lambasının ışığıyla aydınlatılmış halde doktorun kapısının önündeydi.
"Bu araba tam üç saattir yok," dedi Holmes; "altı buçukta yola çıktılar ve gördüğün gibi ancak şimdi döndü. Bu, on ya da on iki millik bir yarıçap veriyor, üstelik doktor bunca yolu günde en azından bir defa, bazen de iki defa alıyormuş."
"Ev kabullerine giden bir doktor için garip bir şey değil bu."
"Fakat Armstrong ev kabullerine giden bir doktor sayılmaz. Bir öğretmen ve danışman olarak görev yapıyor, onu yazınsal işlerinden uzak tuttuğu için mesleğinin diğer uygulamalarından hiç hoşlanmıyor. O halde kendisine son derece can sıkıcı gelmesi beklene bu yolculuklara çıkmasının nedeni nedir ve ziyaret ettiği kişi kim?"
"Arabasının sürücüsüne..."
"Sevgili Watson, ilk olarak başvurduğum kişinin o olduğundan kuşku duyabilir misin? Kendi ahlâksızlığından mı, patronunun tembihlerinin sonucu mu bilemiyorum, ama peşime köpeğini gönderecek kadar kabaydı. Neyse ki adam da köpek de bastonumun görüntüsünden hoşlanmadı da planları suya düştü. Ondan sonra ilişkimiz gerginleşmişti tabii, herhangi bir soru sormak söz konusu olamazdı. Öğrendiğim bütün bilgileri kaldığımız bu handa çalışan dost canlısı birinden topladım. Doktorun alışkanlıkları ve günlük seferleriyle ilgili bilgileri ondan aldım. Tam konuşuyorduk ki,

sanki adamın sözlerini doğrulamak istermişçesine kapının önüne geldi araba."
"Onu takip edemez miydin?"

ilhanx

"Mükemmel Watson! Gecemizi aydınlatıyorsun. Doğrusunu istersen bu fikir benim de aklımdan geçti. Gördüğün gibi hanımızın hemen yanında bir bisikletçi dükkanı var. Hemen oraya fırladım, bir bisiklet kiraladım ve araba gözden kaybolmadan önce yola çıkmayı başardım. Kısa bir sürede yetiştim, sonra da aramızda yaklaşık yüz metre gibi bir mesafe bırakarak kasabadan çıkana kadar ışıklarını takip ettim. Kır yolunda oldukça ilerlemiştik ki oldukça utanç verici bir olay meydana geldi. Araba durdu, doktor indi, benim de durmuş olduğum noktaya doğru yürüdü ve son derece alaylı bir tarzda, yolun çok dar olduğundan korktuğunu, arabasının benim bisikletime geçit vermezlik etmediğini umduğunu söyledi. Olayı ifade edişindeki ustalıktan daha hayranlık uyandırıcı hiçbir şey olamazdı açıkçası. Hemen arabanın yanından geçip hızla ilerledim, birkaç mil boyunca gittikten sonra rahat bir yere sığınıp arabanın yanımdan geçip geçmeyeceğini görmek için bekledim. Neyse, araba gelmeyince, yolda görmüş olduğum yan yollardan birine saptığı kesinleşmiş oldu. Geri döndüysem de arabadan eser yoktu ve şimdi senin de gördüğün gibi benden sonra döndü. En başta bu yolculuklarla Godfrey Satounton'un kayboluşunun arasında bir bağlantının olduğunu düşünmeme sebep olacak çok net bir şey yoktu tabii; Dr. Armstrong'la ilgili her şeyin bizi yakından ilgilendirmesi sebebiyle genel bir araştırma yapmak niyetindeydim sadece. Ne var ki şimdi, çıktığı bu yolculuklarda kendisini takip eden birilerinin olup olmadığına çok dikkat ettiğini öğrenmek, işin içinde bir bityeniğinin olduğunu düşünmem için yeterli ve bu durumu tamamen aydınlatmadan kesinlikle pes etmeyeceğim." "Onu yarın takip edebiliriz." "Edebilir miyiz sence? Düşündüğün kadar kolay değil

bu. Cambridgeshire'in doğasıyla ilgili pek bir şey bilmiyorsun, öyle değil mi? Saklanmak için hiç de uygun bir yer değil. Bu gece aldığım onca yol boyunca etrafım en az avuç için kadar düz bir araziydi ve peşinde olduğumuz adam da - bu gece çok açık bir şekilde gösterdiği gibi, kesinlikle aptal değil. Overton'a telgraf gönderip Londra'da yeni bir şeyler olduğu takdirde bize bu adresten ulaşabileceğini belirttim ve biz de bu sırada bütün enerjimizi, telgraf ofisindeki genç ve yardımsever bayanın okumama izin verdiği kopyada yazan ismin - Dr. Armstrong'un üzerine yoğunlaştırabiliriz. Genç adamın nerede olduğunu biliyor - buna yemin etmeye hazırım - ve madem biliyor, o halde bizim de öğrenmememiz sadece kendi suçumuz olur. Kozların şu anda onun elinde olduğunu kabullenmemiz gerek, ama senin de gayet iyi bildiğin gibi Watson, oyunu bu şekilde bırakmak gibi bir alışkanlığım yoktur."

Buna rağmen ertesi gün de bizi çözüme daha fazla yaklaştırmadı. Kahvaltıdan sonra, Holmes'un gülümseyerek bana uzattığı bir not aldık:

"Beyefendi, " diye başlıyordu, "Her hareketlerimi takip etmekle zamanınızı kesinlikle boşa harcadığınızı bilmenizi istiyorum. Dün gece fark ettiğiniz gibi arabamın arka tarafında bir pencere var ve sizi başladığınız yere geri getirecek bir gezi yapmak isterseniz beni takip etmeniz yeter. Beni gözetlemenin Bay Godfrey Staunton'a bir faydasının olmayacağını da söyleyeyim bu arada; o beyefendi için yapabileceğiniz en iyi şeyin bir an önce Londra 'ya dönüp işvereninize onu bulmakta başarısız olduğunuzu söylemek olacaktır. Cambridge 'de geçireceğiniz her dakika kesinlikle boşa harcanmış olacaktır.

Saygılarımla, LESLIE ARMSTRONG. "

"Açık sözlü, dürüst bir muhalif, öyle biri bu doktor,"

dedi Holmes. "Evet, evet, merakımı iyice artırıyor. Peşini bırakmadan önce daha fazlasını öğrenmem şart."

"Arabası kapının önüne geldi şimdi," dedim Holmes susunca. "İşte içine de biniyor. Binerken penceremize bir göz attığını gördüm. Bisikletle ben de bir şansımı denesem mi acaba?"

"Hayır, hayır, sevgili Watson! Keskin zekâna her ne kadar saygı duysam da ünlü doktorumuzla başa çıkabileceğinden pek emin değilim. Kendi başıma yapacağım bir takım araştırmalarla ilerlememizi sağlayabileceğimi düşünüyorum. Korkarım seni yalnız bırakmak zorunda kalacağım, sonuçta sakin bir kasabada sorular soran iki yabancı, istediğimden daha çok konuşmaya neden olabilir. Eminim ki bu saygıdeğer şehirde yapacak bir şeyler bulabilirsin. Akşam olmadan iyi haberlerle dönmeyi umuyorum."

Ne var ki dostum bir kez daha hayal kırıklığına uğrayacaktı. Yorgun ve başarısızlığa uğramış halde gece döndü hanımıza.

"Yararsız bir gün geçirdim Watson. Doktorun gezilerinin yönünü tayin ettikten sonra Cambridge'in o tarafındaki tüm kasabaları ziyaret edip meyhaneciler ve diğer yerel haber ajanslarla fikir alışverişinde bulunmakla geçirdim günümü. Bir hayli yol kat ettim; Chesterton, Histon, Waterbeach ve Oakington köylerinin her birini araştırdıysam da eşit derecede hayal kırıklığına yol açtılar. Bir çift at tarafından sürülen bir kupa arabasının günlük ziyaretleri, o kadar sakin küçük yerlerde fark edilmeyecek bir olay değildir. Doktor hâlâ bir adım önde. Benim için bir telgraf var mı acaba?"

ilhanx

"Evet; onu açtım. İşte burada: 'Trinity Üniversitesinden Jeremy Dixon'a Pompey'i sorun.' Ben bir şey anlayamadım bundan."
"Ah, gayet açık aslında. Dostumuz Overton'dan geliyor, ona sorduğum bir sorunun cevabı. Bay Jeremy Dixon'a bir not atacağım hemen, şansımızın artık döneceğinden hiç
297
kuşkum yok. Bu arada, maçla ilgili bir haber var mı?"
"Evet, yerel akşam gazetesi son sayısında maçla ilgili ayrıntılı bir habere yer verdi. Oxford bir golle galip gelmiş. Haberin son cümlesinde şöyle deniyor: 'Açık Mavililerin yenilgisi, oyunun her dakikasında eksikliği hissedilen uluslararası sporcu Godfrey Staunton'un yokluğuna bağlanabilir. Hücumda yaşanan birlik eksikliğinin yanı sıra savunmada gösterdikleri zayıflık, güçlü ve başarılı olan takımın gerisinin çabalarını etkisiz hale getirdi.' "
"Demek ki dostumuz Overton'un korkulan yersiz değilmiş," diye konuştu Holmes. "Şahsen Dr. Armstrong'la hemfikirim, futbol benim de ilgi alanıma girmiyor. Neyse bu gece erken uyumalıyız Watson, yanılmıyorsam yarın olaylı bir gün bekliyor bizi."
Ertesi sabah Holmes'u görür görmez dehşete kapıldım, çünkü ateşin başında oturuyor, elinde küçük enjektör şırıngasını tutuyordu. Şırıngayı, dostumun doğasındaki tek zayıflıkla bağdaştırıyordum ve elinde parıldadığını gördüğümde de aklıma en kötüsü gelmişti. Holmes dehşete kapılmış yüz ifademe güldü ve şırıngayı masanın üzerine koydu.
"Hayır, hayır, sevgili dostum, korkmak için bir sebep yok. Şırınga şu anda kötü bir amaçla kullanılmayacak, vakamızın üzerindeki esrar perdesini kaldıracak anahtar olma görevini üstlenecek. Bütün umutlarımı bu şırıngaya bağlıyorum. Küçük bir keşif gezisinden henüz döndüm ve şimdilik her şey lehimize görünüyor. İyi bir kahvaltı et Watson, çünkü bugün Dr. Armstrong'un peşine düşmek niyetindeyim ve bir kez yola çıktığımızda, onu yuvasına kadar takip etmeden dinlenmek ya da yemek yemek için durmayacağım."
"O halde," diye atıldım, "kahvaltımızı yanımıza alsak iyi olacak, çünkü doktor bu sabah işe erken başlıyor. Arabası kapının önünde.
"Onu boş ver. Bırakalım gitsin. Onu takip edemeye-
298
ceğim yere gidebilirse gerçekten çok şanslı olacak. Buradaki işin bitince aşağı kata inelim de bugünkü işimizde uzman olan bir dedektifle tanıştırayım seni."
Aşağı kata indiğimizde Holmes'un peşinden ahıra girdim. Holmes kapılardan birini açtı ve dışarı, kulakları kesilmiş, beyaz-kahve karışımı bodur bir köpek çıktı; bir çeşit avcı köpeği olduğu belliydi.
"Seni Pompey'le tanıştırayım," dedi Holmes. "Pom-pey, yerel izci köpeklerinin gurur kaynağıdır. Yapısının da göstereceği gibi büyük bir koşucu değil, ama kokuya gelince üstüne yok. Evet, Pompey, belki hızlı sayılmıyorsundur, ama orta yaşlı iki beyefendi için fazlasıyla hızlı olacağından eminim, onun için sana bu deri kayışı tasmana takmak zorundayım. Hadi oğlum, şimdi benimle gel ve ne yapabildiğini göster."
Holmes, köpeği doktorun kapısına götürdü. Köpek bir süre etrafını kokladı, sonra heyecandan kısa bir inleme sesiyle kayışını çekiştire çekiştire caddeden aşağı koşmaya başladı. Yarım saat kadar sonra kasabadan çıkmış, koşar adımlarla bir kır yolundan aşağı ilerliyorduk.
"Ne yaptın Holmes?" diye sordum.
"Eski ve bilindik olmasına rağmen zaman zaman faydalı olabilecek bir şey kullandım. Sabahleyin doktorun bahçesine gidip anasonla dolu şırıngamı arabanın arka tekerleğine boşalttım. İzci bir köpek anason kokusunu buradan John o' Groat'a kadar takip edebilir ve dostumuz Armstrong, Pompey'den kurtulana kadar İngiltere'yi baştan başa dolaşmak zorundadır. Hah, kurnaz tilkiye bak! Geçen gece benden kurtulması bundandı demek."
Köpek birdenbire anayoldan sapıp otların büyümüş olduğu dar bir yola sapmıştı. Yarım mil kadar ilerde geniş başka bir yola açılıyordu bu ve iz birdenbire keskin bir şekilde sağa dönerek başlangıç noktamız olan kasabaya doğru yöneldi. Kasabanın güneyinden geçerek, ilk başta ilerlediğimiz yönün tam aksi bir istikamette devam ettik.
299
"Demek bu varyant sadece sağlıklı bir yürüyüş yapmamızı sağlayacak bir şeymiş," dedi Holmes. "Köylerde yaptığım soruşturmanın sonuçsuz kalmasına şaşmamak gerek. Doktorumuz gerçekten de hiç risk almıyor; insan, ayrıntısına kadar planlanmış bu aldatmanın ne uğruna olduğunu merak etmeden edemiyor doğrusu. Hemen sağımızdaki kasaba Trumpington olmalı. Vay canına! İşte arabamız köşeden dönüp bize doğru geliyor. Çabuk Watson, çabuk, yoksa işimiz bitik!"
Holmes, isteksiz Pompey'i arkasından çekiştirerek bir meraya açılan bir kapıdan içeri fırladı. Alanın kenarlarına ekilmiş çalıların arasına tam sığınmıştık ki araba büyük bir gürültüyle yanımızdan geçti. Bir an

ilhanx

için, içinde oturan Dr. Armstrong'u görebildim; omuzları çökmüş, yüzünü ellerine gömmüştü, üzüntülü görünüyordu. Dostumun yüzünden, onun da aynı şeyi görmüş olduğu anlaşılıyordu.
"Korkarım ki yolculuğumuzun sonu karanlık," dedi Holmes. "Öğrenmemize fazla bir şey kalmamış olmalı. Hadi gel Pompey! Ah, tarladaki şu kulübeye gidiyoruz!"
Yolculuğumuzun sonuna geldiğimize kuşku yoktu. Pompey, kupa arabasının tekerlek izlerinin hâlâ görülebildiği bahçe kapısının önünde deliler gibi koşuşturup sevinçle inliyordu. Kulübeye kadar uzanan küçük bir patika vardı. Holmes, köpeği çitlere bağladı ve beraberce hızla ilerledik. Dostum, küçük, gösterişsiz kapıya vurdu, bir kez daha vurdu ama cevap alamadı. Fakat kulübe terk edilmiş değildi, kısık bir ses geliyordu kulağımıza içeriden - tarif edilemeyecek kadar hüzün dolu, acı ve keder anlatan bir homurtu. Holmes, karar verememiş bir halde durakladı, ardından az önce gelmiş olduğumuz yola baktı. Bize doğru bir kupa arabası geliyordu; o gri atları tanımamak imkânsızdı.
"Tanrım, doktor geri dönüyor!" diye bağırdı Holmes. "O halde karar verilmiştir. Adam buraya varmadan önce içeride ne olduğunu görmek zorundayız."
300
Kapıyı açtı ve beraberce hole girdik. Homurtu yükselmiş, uzun, yoğun acıklı bir inilti halini almıştı şimdi. Üst kattan geliyordu. Holmes yukarı fırladı ve ben de arkasından gittim. Bir kapıyı itip açmasıyla beraber ikimiz de şok olmuş bir biçimde kapıda kalakaldık.
Genç ve güzel bir kadın yatağın üzerinde yatıyordu. Sakin, solgun bir yüzü vardı ve altın sarısı saçlarının arasından uzaklara bakıyormuş gibi görünen gözleri maviydi. Kadın ölmüştü. Yatağın ayakucunda, yarı oturur, yarı diz çökmüş halde, genç bir adam yüzünü çarşaflara gömmüş, sarsıla sarsıla ağlıyordu. Acısı o kadar yoğundu ki, Holmes elini onun omzuna koyana kadar bizi fark etmedi bile.
"Bay Godfrey Staunton siz misiniz?"
"Evet, evet; benim - ama çok geç kaldınız. O öldü."
Adam o kadar uyuşmuştu ki ne yaparsak yapalım ona yardıma gelmiş doktorlar olmadığımızı anlatamadık. Holmes teselli edici birkaç söz söyleyip, genç adamın öyle birdenbire kaybolmasının arkadaşları arasında nasıl bir paniğe yol açtığını anlatmak isterken merdivenlerden yukarı birinin geldiğini duyduk. Birkaç saniye sonra, kapıda Dr. Arm-strong'un sert, acımasız ve şüphe dolu yüzü göründü.
"Evet, baylar," diye söze başladı, "istediğinizi aldınız ve bundan kötü bir zamanlama yapamayacağınız da kesin. Bir ölüm sahnesinde kavga etmek istemem, ama sizi temin ederim ki biraz daha genç bir adam olsaydım bu canavarca davranışınız cezasız kalmazdı."
"Affedersiniz Dr. Armstrong, galiba birbirimizi biraz yanlış anlamış durumdayız," dedi dostum saygıyla. "Bizimle beraber aşağı kata gelseniz beraberce bu hüzünlü meseleyi aydınlatabiliriz belki."
Bir dakika kadar sonra sert mizaçlı doktorumuzla beraber aşağıdaki oturma odasındaydık.
"Evet, bana ne diyeceksiniz efendim?" diye sordu bize bakarak.
301
"Öncelikle Lord Mount-James tarafından tutulmadığımı ve yürüttüğüm araştırma konusunda ona karşı hiçbir şekilde sempati beslemediğimi bilmenizi istiyorum. Bir insan kaybolduğunda, başına nelerin geldiğini araştırıp bulmayı görevim bilirim. Bunu yaptıktan sonra da mesele benim açımdan kapanmıştır; ve olayın içinde ceza gerektirecek bir suç olmadığı sürece, onları dünyaya duyurmaktansa kişisel skandalları örtbas etmeye çok daha fazla önem veririm. Eğer ki, düşündüğüm gibi, kanunen bir aykırılık yoksa bu meselede, sessiz kalacağım ve gerçekleri gazetelerden uzak tutmak için elimden geleni yapacağım konusunda bana kesinlikle güvenebilirsiniz."
Dr. Armstrong ileri atılıp Holmes'un elini kuvvetlice sıktı.
"Siz iyi bir adamsınız," dedi. "Sizi tamamıyla yanlış değerlendirmişim. Tanrıya şükürler olsun ki zavallı Staun-ton'u bu meselede yalnız bırakmak konusunda vicdanım el vermedi de geri döndüm, yoksa sizinle asla tanışmayabilir-dim. Zaten birçok şeyi öğrenmiş olduğunuz için meseleyi kolaylıkla özetleyebilirim. Godfrey Staunton bundan bir yıl kadar önce Londra'da ikamet ediyordu ve bu süre içerisinde de ev sahibinin kızına tutkuyla bağlandı, bir süre sonra da evlendiler. Eşi güzel olduğu kadar iyi kalpli, iyi kalpli olduğu kadar da zeki bir hanımefendiydi. Hiç kimse öyle bir eşten utanamazdı. Ne var ki Godfrey, şu huysuz asilzadenin varisiydi ve evliliğinin duyulmasıyla bu hakkını kaybedeceği kesindi. Çocuğu iyi tanırım ve mükemmel kişilik özelliklerinden dolayı da onu çok severim. Her şeyini yoluna koyabilmesi için elimden gelen yardımda bulundum ona. Durumu gizli tutmak için çok dikkatli davrandık çünkü bir kez insanlar fısıldamaya başlarsa herkesin öğrenmesi sadece bir an meselesidir. Buradaki küçük kulübe ve Godfrey' nin ağız sıkılığı sağ olsun, şimdiye kadar olayı sessiz tutmayı başarmıştı. Gençlerin sırrını, bir ben, bir de şu anda bir iş için
302
Trumpington'a gitmiş olan mükemmel bir hizmetkâr biliyordu bir tek. Yazıktır, Godfrey'nin karısı ne yazık ki ölümcül bir hastalığa yakalandı. Son derece ağır bir hastalıktı. Zavallı çocuk acıdan neredeyse delirecek

ilhanx

gibi olduğu halde, sırrının ortaya çıkmasını önlemek için maçına çıkmaya Londra'ya gitmek zorunda kaldı. Ona bir telgraf çekerek çocuğu neşelendirmeye çalıştım ve o da bana, elimden gelen her şeyi yapmamı yalvardığı bir yanıt gönderdi. Bahsettiğim, anlaşılmaz bir şekilde görmüş olduğunuz izlenimini uyandırdığınız telgraftır. Tehlikenin boyutlarını ona anlatmadım, çünkü burada yapabileceği hiçbir şeyinin olmadığını biliyordum, ama kızın babasına gerçeği söylemek zorundaydım, ki o adamcağız da bunu düşüncesizce God-frey'ye aktarmış. Sonuçta çocuk yarı delirmiş bir şekilde hemen buraya geldi ve o zamandan beri de bu sabah gelen ölüm genç kadının sancılarını götürene kadar yatağının a-yakucunda diz çökmüş şekilde hiç kıpırdamadan oturdu. Hepsi bu Bay Holmes ve bu konuda sessiz kalacağı konusunda size ve dostunuz güvenebileceğime eminim."
Holmes, anlayışla doktorun elini sıktı.
"Hadi gel Watson," dedi ve ikimiz beraberce acı dolu evden ayrılıp kış gününün solgun güneşine çıktık.
303
-xn-
ABBET ÇİFTLİĞİ VAKASI
97' kışının dondurucu soğuk bir sabahıydı ki birinin beni omzumdan sarsmasıyla uyandım. Holmes'tu bu. Elindeki mum, üzerime eğmiş olduğu heyecanlı yüzünü aydınlatırken bir şeylerin olduğunu anladım.
"Hadi, Watson, çabuk kalk!" diye konuştu. "Oyun başlıyor. Tek kelime etmek yok! Hemen giyinip geliyorsun!"
On dakika sonra, sessiz sokakların arasında bir arabayla Charing Cross İstasyonuna doğru yol alıyorduk. Kış sabahının ilk ışıkları belirmeye başlamıştı ve Londra'nın rengârenk, pis kokulu isiyle çevrili halde arada bir yanımızdan geçen bulanıklaşmış, hatta silikleşmiş işçilerin şekillerini hayal meyal seçebiliyorduk. Holmes, paltosuna sarınmış bir halde sessizlik içinde oturuyordu ve ben de aynısını yapabilmekten dolayı memnundum çünkü hava çok soğuktu ve ikimiz de henüz bir şey yememiştik. İstasyona varıp sıcak çaylarımızı içene ve Kentish trenindeki yerlerimizi alana kadar tam olarak ısınmış değildik ve ancak o zaman Holmes
305
konuşmaya, bense dinlemeye hazırdım yeniden. Holmes cebinden bir kâğıt çıkarıp üzerindekileri yüksek sesle okumaya başladı:
"Abbey Çiftliği, Marsham, Kent,
"3.30 a.m.
"SEVGİLİ BAY HOLMES, - son derece özel olacağa benzer bir vaka konusunda bana hemen yardıma gelmeniz beni çok sevindirecektir. Tam sizin hoşlanacağınız türden bir şey. Hanımefendiyi serbest bırakmanın dışında, onları nasıl bulduysam her şeyin öyle bırakılmasını sağlayacağım, ama bir anınızı bile boşa harcamadan hemen buraya gelmeniz için size yalvarıyorum; Sir Eustace 'i burada tutmak çok zor.
"Saygılarımla, STANLEY HOPKINS."
"Hopkins şimdiye kadar tam yedi defa yardımımı istemiştir ve her defasında da haklı olduğu ortaya çıkmıştır," dedi Holmes. "Yanılmıyorsam vakalarının her biri senin koleksiyonundaki yerlerini aldı ve itiraf etmek zorundayım ki Watson, seçmek konusunda, yazılarında hoş bulmadığım bir takım şeyleri telafi eden bir yeteneğin var. Bilimsel birer deney yerine her şeye bir hikâyeymiş gibi yaklaşmayı tercih etmenin yarattığı vahim durum, son derece öğretici, hatta ispat ve kanıtlar açısından klasik bile olabilecek çalışmaların doğma şansını tamamen yok ediyor. Okuyucuyu belki heyecanlandıracak, ama asla bilgilendirmeyecek sansasyonel ayrıntıların üzerinde durabilmek için, tam bir ustalık ve yetenek gerektiren çalışmaların üzerinde hiç durmuyor, önemsizlermişçesine onları geçiştiriyorsun."
"Neden kendin yazmıyorsun o zaman?" dedim, biraz kırgın bir sesle.
"Yazacağım, sevgili Watson, yazacağım. Şimdilik, senin de bildiğin gibi oldukça meşgulüm, ama son yıllarımı,
306
dedektiflik sanatının tamamını kapsayacak bir kitap yazmaya adayacağım. Görünüşe göre yeni araştırmamız bir cinayet vakası."
"Stanley'nin bahsettiği Sir Eustace'in ölmüş olduğunu mu düşünüyorsun yani?"
"Bana kalırsa öyle. Hopkins'in yazısı büyük ölçüde heyecan yansıtıyor ve duygusal bir adam olmadığını biliyorsun. Evet, şiddet kullanılmış olduğu, cesedin de teftiş için orada bırakıldığı kanısındayım. Sıradan bir intihar olayı olsa Hopkins beni çağırmazdı. Hanımefendiyi bırakmak konusunda gelince de, bu trajik olaylar olup biterken odasına kilitlenmiş olması mümkün. Yüksek sosyeteyi içeren bir olay Watson; kalın kâğıt, 'E.B.' monogramı, aile arması ve pitoresk adres. Arkadaşımız Hopkins'in yine ününe uygun davranacağını, ilginç bir sabah yaşayacağımızı sanıyorum. Suç, dün gece on ikiden önce işlenmiş"
"Bunu nereden bilebiliyorsun ki?"

ilhanx

"Trenlerin kalkış saatlerini takip edip, zamanlan hesaplayarak. Yerel polise haber verilmeliydi, Scotland Yard' la bağlantı kurmak zorunda kaldılar, Hopkins dışarı çıkmak zorundaydı, sonra bir de beni çağırma işi vardı. Bütün bunlar bir gecelik iş yapar. Neyse, Chislehurst İstasyonuna vardık işte, sorularımız yakında cevaplarını bulacak."
Birkaç mil boyunca dar kır yollarında arabayla yol aldıktan sonra, yüzü büyük bir felaketin izlerini taşıyan bir kapıcı tarafından açık tutulan bir bahçe kapısının önünde bulduk kendimizi. Yol, kenarında karaağaçlar sıralanmış zengin bir bahçenin içinden ilerleyerek Palladio usulüne uygun olarak girişi sütunlarla bezenmiş üç katlı, büyük bir evde son buluyordu. Evin, sarmaşıklarla kaplı olan orta kısmı çok eskiydiyse de büyük pencereleri binaya modern eklentilerin yapılmış olduğunu gösteriyor, evin bir kanadıysa yepyeni gibi görünüyordu. Açık duran kapıda, genç ve enerjik fiziğiyle Müfettiş Stanley Hopkins'in heyecanlı yüzü beliriverdi ansızın.
307
"Gelmenize çok sevindim Bay Holmes, sizin de Dr. Watson! Ne var ki dün geceyi tekrar yaşama olasılığım olsaydı sizi hiç rahatsız etmezdim, zira hanımefendi kendine geldiğinden beri olan bitenle ilgili o kadar açık bir ifade verdi ki, bize yapacak pek bir iş kalmadı. Levvisham hırsız çetesini hatırlıyorsunuz, değil mi?"
"Ne, şu üç Randallardan mı bahsediyorsun?" "Kesinlikle; iki oğluyla beraber babanın kurduğu çeteden. Onların işiymiş. En ufak bir kuşkum bile yok. İki hafta önce Sydenham'de bir soygun gerçekleştirdiklerinde görünmüş, eşkalleri belli olmuştu. Bu kadar kısa bir zaman içinde bu denli yakında yeni bir soygun girişiminde bulunmaları çok soğukkanlı olduklarını gösteriyor, ama hiç kuşku yok ki onların işi. Bu seferki onları ipe götürecek bir vaka." "O halde Sir Eustace ölmüş, öyle mi?" "Evet; kafası kendi ocak süngüsüyle kırılmış." "Bizi buraya getiren sürücü, Sir Eustace Brackenstall olduğunu söyledi."
"Doğru - Kent ilçesindeki en zengin adamlardan biridir. Leydi Brackenstall oturma odasında. Zavallı bayan, son derece korkunç bir deneyim yaşamış. Onu ilk gördüğümde yarı ölü yarı diriydi. Sanırım onunla görüşüp ayrıntıları din-leseniz iyi olacak. Ardından yemek odasında yapılması gereken araştırmayı beraberce yürütürüz."
Leydi Brackenstall sıradan bir insan değildi. Onun kadar zarif, kadınsı ve güzel yüzlü bir varlık gördüğümü pek hatırlayamıyorum. Altın sarısı saçları, mavi gözleri vardı ve başından geçen korkunç olaylar onu bitkinleştirip yıpratmamış olsa, hiç kuşkum yok ki rengine uygun mükemmel bir teni de vardı. Çektiği ıstırap zihinsel olduğu kadar fizikseldi de; hemen gözünün üzerinde, hizmetçisinin sürekli olarak sirkeli suyla ıslattığı kocaman, mosmor bir şişlik vardı. Bitap bir halde bir kanepede yatıyordu, fakat odaya girdiğimizde bizi dikkatlice süzmesi ve güzel yüzündeki ihtiyatlı ifade,
308
yaşadığı korkunç tecrübelerin ne aklını, ne de cesaretini sarsmayı başarmış olduğunu gösteriyordu. Mavi gümüş renkli bol bir ropdöşambr vardı üzerinde, ama yanındaki koltukta pullarla kaplı siyah bir elbise asılıydı.
"Olanların hepsini anlattım size Bay Hopkins," dedi yorgun bir sesle; "benim yerime hikâyeyi tekrar edemez misiniz? Pekâlâ, bunun gerçekten gerekli olduğunu düşünüyorsanız buradaki baylara da olanları anlatacağım. Yemek odasını gördüler mi daha?"
"Önce olanları sizin ağzınızdan duymalarının daha iyi olacağını düşündüm."
"Gerekli işlemleri yaptığınızda çok memnun olacağım. Hâlâ orada yattığını düşünmek korkunç bir şey." Kendi söyledikleri üzerine ürperdi ve elleriyle yüzünü kapattı. Hareketi, bol sabahlığının kollarının dirseklerinden aşağı düşmesine neden oldu. Holmes heyecanla ileri atıldı.
"Başka yaralarınız da varmış madam! Bunlar nedir?" Beyaz kolunda iki kırmızı leke görünüyordu. Leydi onları hemen örttü.
"Önemli bir şey değil. Dün geceki korkunç olaylarla bir ilgisi yok. Siz ve arkadaşınız oturur← sanız, size bildiğim her şeyi anlatacağım.
"Ben, Sir Eustace Brackenstall'in eşiyim. Yaklaşık bir yıldır evliyiz. Evliliğimizin mutlu bir birleşme olmadığını saklamama gerek yok sanırım. Ben şahsen bunu inkâr etmeye kalkışacak olsam da bütün komşularımın size bu gerçeği söyleyeceğini biliyorum. Az da olsa bunun sorumlusu benimdir belki de. Daha özgür, daha modern bir yer olan güney Avustralya'da büyüdüm ve sayısızca görgü kuralları ve resmiyetiyle, İngiliz tarzı bir yaşam bana hiç uygun değil. Fakat yine de mutsuzluğumuzun asıl sebebi herkesçe bilinen başka bir şey, o da Sir Eustace Brackenstall'ın bir alkolik olduğu gerçeğiydi. Öyle bir adamla bir saatliğine dahi olsun birlikte olmak korkunç bir şey. Benim gibi heyecanlı, hassas
309
bir kadın için yaşam boyu öyle bir adama bağlı kalmanın ne anlama geldiğini hayal edebilir misiniz? Böyle bir evliliğin sürmesi gerektiğini ileri sürmek bir suç, bir alçaklıktır. Bana bakın, bu canavarca kanunlarınız ülkeye bir lanet örecek -tanrı böylesine kötü bir şeyin sürmesine izin veremez!" Yanakları kızarmış,

ilhanx

kaşının üzerindeki korkunç izin altındaki gözlerinde şimşekler çakarak bir an için yattığı yerden doğruldu. Ardından, gösterişsiz hizmetçisinin güçlü ve yatıştırıcı eli, Hanımefendinin başını yeniden yastıklara yatırdı ve şiddetli öfkenin yerini gözyaşları aldı. En sonunda konuşmaya devam etti:
"Dün gece olanları size anlatacağım. Belki fark etmişsinizdir, bu evdeki bütün hizmetkârların odaları evin modern kanadında bulunuyor. Oturma odalarımız evin merkez binasına yapılmış, arkadaki mutfak, üst kattaki yatak odamız da bu kısımda. Hizmetçim Theresa odamın hemen üstündeki odaya sahip. Başka hiç kimse yok ve kanatta kalanların hiçbirine herhangi bir ses gidemezdi. Sanırım hırsızlar da bunu gayet iyi biliyordu, aksi takdirde yaptıklarını herhalde yapmazlardı. "Sir Eustace on buçuk civarında odasına çekildi. Hizmetçiler çoktan kendi yerlerine gitmiş, sadece hizmetçim uyanıktı hâlâ, ki o da ben ona ihtiyaç duyana kadar evin en üst katındaki odasındaydı. Ben on biri geçene kadar bu odada, bir kitaba gömülü halde oturdum. Sonra, yukarı kata çıkmadan önce her şeyin yolunda olup olmadığını görmek için evi dolaştım. Bunu kendi başıma yapmak alışkanlığım olmuştur, çünkü az önce anlattığım gibi Sir Eustace'e her zaman güvenmek mümkün değildi. Mutfağı, kileri, bilardo odasını ve oturma odalarını dolaştıktan sonra nihayet yemek odasına varmıştım. Kalın perdelerle örtülü olan pencereye yaklaştığımda yüzümde rüzgâr hissederek pencerenin açık olduğunu fark ettim. Perdeyi hızla yana çektiğim anda odaya adımını henüz atmış geniş omuzlu, yaşlıca bir adamla karşı karşıya kaldım. Fransız tarzı, büyük bir penceredir oradaki,
310
hatta bahçeye açılan bir kapı olarak kullanıldığını söyleyebilirim. Elimde bir mum vardı ve onun ışığında, ilk adamın arkasında başka iki adamın daha olduğunu gördüm, ikisinin de içeri girmeye hazırlandığı belliydi. Hemen geri kaçtıysam da adam üzerime atıldı. Önce bileğime, ardından boğazıma yapıştı. Bağırmak için ağzımı açtığım anda yumruğunu suratıma indirerek beni yere yıktı. Sanırım birkaç dakika boyunca baygın kalmışım, çünkü kendime geldiğimde, hizmetçileri çağırmaya yarayan zilin ipini aşağı çekmiş, beni de yemek masasının başında duran meşe sandalyesine bağlamışlardı. O kadar sıkı bağlanmıştım ki hiçbir yerimi oynatamıyordum ve bağırmamı engellemek için de ağzıma bir mendil bağlamışlardı. İşte tam o anda şanssız kocam girdi odaya. Besbelli ki şüphe uyandırıcı bir takım sesler duymuş, karşılaştığı sahneyi görmeye hazırlıklı olarak gelmişti. Gömlek ve pantolonu vardı üzerinde ve yanında da en sevdiği silahı, karaçalı sopası vardı. Hırsızlardan birinin üzerine atıldı, fakat bir ikincisi — yaşı diğerlerine göre büyük olanıydı - eğilip şöminenin yanındaki süngülerinden birini aldı ve yanından geçtiği sırada kocamın başına korkunç bir darbe indirdi. Kocam tek bir ses bile çıkarmadan yere düştü ve bir daha hiç hareket etmedi. Ben bir kez daha bayıldım, ama yine sadece birkaç dakika baygın kalmış olmalıyım. Gözlerimi açtığımda, hırsızların büfedeki gümüşleri boşaltmakla kalmayıp, orada buldukları bir şişe şarabı da açmış olduklarını gördüm. Her birinin elinde bir bardak vardı. Size söyledim, değil mi, biri kocaman bir sakalı olan yaşlıca bir adam, diğer ikisinin ise genç, sakalları bile çıkmamış delikanlılardı. İki oğluyla beraber bir babanın oluşturduğu bir çete olabilirlerdi. Birbirleriyle fısıltılar halinde konuşuyorlardı. Yanıma gelip hâlâ sağlam bir şekilde sandalyeye bağlı olup olmadığımı kontrol ettiler. Sonunda, pencereyi arkalarından kapatarak çekildiler. Ağzımdaki mendilden kurtulana kadar en azından on beş dakika geçmiş olmalı, ama o zaman
311
attığım çığlıklarla hizmetçim hemen aşağı geldi. Çok geçmeden evin diğer hizmetkârları da uyanmıştı ve yerel polise haber verdiğimizde derhal Londra'yla bağlantı kurmuşlar. Size anlatabileceklerim bunlardan ibaret beyler ve umarım bu korkunç hikâyeyi son anlatışım olmasına izin verirsiniz."
"Herhangi bir sorunuz var mı, Bay Holmes?" diye sordu Hopkins.
"Leydi Brackenstall'ın sabrını daha fazla zorlamayacağım," dedi Holmes. "Yemek odasına geçmeden önce, sizin yaşadığınız şekliyle hikâyeyi duymak istiyorum." Holmes, hizmetçiye bakıyordu.
"Eve girmeden çok önce gördüm adamları," diye anlatmaya başladı hizmetçi kadın. "Yatak odamın penceresinde otururken ötedeki bahçe kapısının orada ay ışığıyla aydınlanmış üç adam gördüm, ama bunun üstünde hiç durmadım. O olayın üzerinden bir saatten fazla süre geçmişti ki hanımımın çığlığını duydum ve onu bulmak için hemen aşağı koştum. Tıpkı anlattığı gibi zavallıcığı bağlı bir halde buldum - kocası da beyni odanın her köşesine dağılmış bir halde yerde yatıyordu. Bir kadının aklını kaçırması için yeterliydi, elbisesi kendi kocasının kanlarıyla lekelenmiş bir halde sandalyeye bağlanmış halde olmak; ama cesareti hiçbir zaman eksik olmamıştı Adelaide'li Bayan Mary Fraser'ın ve Abbey Çiftliği'ndeki Leydi Brackenstall da farklı olacak değil. Evet baylar, onu yeterince sorguladınız ve şimdi yaşlı Theresa'sıyla beraber odasına çıkacak ki çok ihtiyaç hissettiği uykusunu çekebilsin."
Sıska kadın, bir annenin şefkatiyle kolunu hanımının beline dolay ip onu odadan uzaklaştırdı.
"Hayatı boyunca onunla beraber olmuş," dedi Hopkins. "Bebekken dadısı olarak işe başlamış ve Leydi on sekiz ay önce Avustralya'dan ayrılıp İngiltere'ye geldiğinde yine onunla berber gelmiş. Adı Theresa Wright, bugünlerde bula-

ilhanx

mayacağın çeşitten bir hizmetçi. Bu taraftan Bay Holmes, buyurun!"
Gizemin kalkmasıyla Holmes'un yüzündeki bütün ilgi kaybolmuştu ve vakanın onun için tüm cazibesini yitirmiş olduğunu biliyorum. Hâlâ gerçekleşmesi gereken bir tutuklama olabilirdi, ama bu sıradan serserilerle uğraşması için bir sebep var mıydı ki? Çok yetenekli ve bilgili bir tıp uzmanı, bir yere çağrılıp sıradan bir kızamık vakasıyla karşılaştığında, o anda dostumun gözlerinde okuduğum hayal kırıklığına benzer bir şey hissederdi şüphesiz. Ne var.ki Abbey Çiftliği'ndeki yemek odasında bizi bekleyen sahne, Holmes'un yitirilen ilgisini tekrar uyandırmaya yetecek kadar korkunçtu.
Oymalarla süslenmiş yüksek meşe tavanı ve meşe panellerle kaplı duvarlarıyla çok büyük bir odaydı. Duvarlarda bir dizi geyik kafası ve antik, güzel silahlar asılıydı. Kapının karşısındaki duvarda, bahsi geçmiş olan Fransız pencere bulunuyordu ve odanın sağ tarafında, içeri soğuk kış güneşinin ışınlarını gönderen daha küçük başka üç pencere daha vardı. Sol tarafta, etrafı meşeyle çevrilmiş geniş bir şömine bulunuyordu ve bunun hemen yanında da, ayakları çapraz çubuklarla bitiştirilmiş, kollan olan büyük meşe bir sandalye duruyordu. Sandalyenin ahşabındaki oyma deliklerinden bir içeri, bir dışarı sarınmış şekilde kırmızı bir ip geçirilmişti ve bu, her iki tarafta da alttaki ç?praz çubuklara bağlanarak sağlama alınmıştı. Evin hanımefendisi çözülünce ip üstünden kaydırılmıştı ve ipi sandalyeye bağlı tutan düğümler hâlâ duruyordu. Bu ayrıntılar ancak daha sonra dikkatimizi çekti, çünkü gözlerimiz, ateşin önündeki kaplan derisinin üzerinde yatan korkunç nesnenin üzerine kilitlenmişti:
Kırk yaşlarında uzun boylu ve yapılı bir adamın cesediydi bu. Yüzü yukarı bakar halde sırtüstü yatıyordu ve beyaz dişleri kısa, siyah sakalının içinden sırıtıyordu. Yumruk halinde sıkmış olduğu ellerini başının üzerine kaldırmıştı ve karaçalından bir sopa yatıyordu üzerlerinde. Karanlık, yakı-

şıklı ve sivri yüzünün hatları intikamcı bir nefretle çarpılmıştı ki bu, yüzüne korkunç, şeytani bir ifade vermişti. Sesleri duyduğunda yatağında bulunmuş olmalıydı çünkü üzerinde abartılı bir şekilde nakışlanmış bir pijama vardı ve ayakları çıplaktı. Başının bir tarafı adeta parçalanmıştı ve odanın her tarafı, adamı yere yıkan darbedeki dehşet güce tanıklık ediyordu. Kafasının yanında, ölümüne sebep olmuş olan ocak süngüsü yatıyordu ve çok kalın bir alet olmasına rağmen darbenin etkisiyle eğrilmişti. Holmes süngüyü de, meydana getirmiş olduğu yarayı da dikkatlice inceledi.
"Çok güçlü bir adam olmalı şu baba Randall," diye bildirdi bir süre sonra.
"Evet," diye cevap verdi Hopkins. "Adamla ilgili birkaç bilgiye sahibim ve büyük bir adam olduğunu söyleyebilirim."
"Onu yakalamakta zorlanacağını sanmıyorum."
"Hem de hiç. Bir süredir peşindeydik ve Amerika'ya kaçmış olduğuyla ilgili bir şeyler bulmuştuk. Şimdi çetenin burada olduğunu öğrendiğimize göre, kaçabileceklerini sanmıyorum. Bütün limanlara haber gönderildi ve akşam olmadan bir ödül de ilan edilecek. Anlayamadığım tek bir şey var, evin hanımının onları bize tarif edebileceğine bilmelerine rağmen böyle delice bir şeye neden kalkıştılar acaba?"
"Çok yerinde bir soru. İnsan, Leydi Brackenstall'u da susturmuş olmalarını bekliyor, değil mi?"
"Belki de kendine geldiğini fark etmemişlerdir," diye önerdim.
"Evet, bu mümkün. Baygın halde kalmış gibi görün-düyse onu öldürmezlerdi. Peki buradaki zavallı için ne diyeceksin Hopkins? Onun hakkında garip birtakım hikâyeler duymuş gibiyim."
"Ayıkken iyi kalpli bir adammış, sarhoşken ise tam bir iblis. Aslında, yarı sarhoşken demek daha doğru olacak, çünkü sonuna kadar gittiği pek sık görülmezmiş. Öyle za-
manlarında şeytanın ta kendisinin himayesine giriyordu sanki; her şeyi yapabilecek kapasitede oluyordu. Duyduğum kadarıyla zenginliği ve ismine rağmen neredeyse tutuklayacak olmuşlar onu birkaç defa. Bir köpeği benzinle yıkadıktan sonra onu ateşe vermekle ilgili bir skandal vardı - üstüne üstlük hanımefendinin köpeğiymiş - bu büyük zorluklarla örtbas edildi. Bir defasında da hizmetçiye, Theresa Wright'a bir sürahi fırlatmış; bu da sorun yarattı. Kısacası, madem yalnızız, şunu söyleyebilirim ki ev onsuz daha güzel bir yer olacak. Şu anda neyi inceliyorsunuz?"
Holmes dizlerinin üzerine çökmüş, Leydiyi sandalyeye bağlamış olan kırmızı ipleri inceliyordu pür dikkatle. Arkasından, hırsızların onu zilden çektiklerinde kopmuş olduğu yerdeki ucunu da gözden geçirdi.
"Bunu aşağıya çektiklerinde mutfaktaki zil oldukça yüksek bir ses çıkarmış olmalı," diye belirtti, araştırmasının ortasındayken.
"Kimse duyamazdı nasıl olsa. Mutfak evin en arkasında bulunuyor."
"Hırsız bundan nasıl emin olabilirdi ki? Umursamaz bir tavırla onu aşağı çekmeye nasıl cesaret etti acaba?"
"Çok doğru Bay Holmes, Çok doğru. Kendi kendime de defalarca sorduğum bir soru bu. Söz konusu hırsızın bu evi ve alışkanlıklarını ayrıntısıyla bildiği konusunda hiç şüphe yok. Bütün hizmetkârların erken sayılabilecek o saatte yataklarında olacaklarını, hiç kimsenin mutfaktaki zili duymayacağını biliyordu

ilhanx

besbelli ki. Bu durumda hizmetkârlardan biriyle suç ortağı olması kaçınılmaz. Bundan başka çıkar yolu yok. Fakat sekiz tane hizmetkâr var ve hepsi de iyi karakterli insanlar."
"Diğer koşullar eşit olduğuna göre," dedi Holmes, "evin efendisi tarafından bir sürahi fırlatılmış olanından şüphelenmek doğal olacaktır. Öte yandan bu da kadının çok bağlı gözüktüğü hanımına ihanet etmeyi içeriyor. Neyse, bu
314
315
önemsiz bir nokta; Randall'ı yakaladığın zaman suç ortağını bulmakta zorlanmayacaksındır. Etrafımızdaki her ayrıntı Hanımefendinin hikâyesini gerçekten de doğrulayacak nitelikte görünüyor." Kararlı adımlarla Fransız penceresinin yanına gidip onu sonuna kadar açtı. "Burada hiç iz yok, ama toprak demir kadar sert olduğuna göre iz görülmesi beklenemez zaten. Şöminenin üzerindeki şu mumların yakılmış olduğunu görüyorum."
"Evet; hırsızların etraflarını görebilmelerini, hanımefendinin mumuyla beraber onlar sağladı." "Peki neler çalmışlar?"
"Aslını isterseniz fazla bir şey götürmemişler - büfenin üzerinde duran yarım düzine kadar gümüş eşyadan başka bir şey kayıp değil. Leydi Brackenstall, Sir Eustace'in ölümünün onları normalde yapacakları gibi bir soygunu gerçekleştiremeyecek kadar sarsmış olduğunu düşünüyor."
"Bunun doğru olduğuna kuşku yok. Fakat anladığım kadarıyla şarap içmişler."
"Sinirlerini yatıştırmak için tabii." "Tabii, tabii. Büfenin üzerindeki şu bardaklara dokunulmadı, değil mi?"
"Oldukları gibi bırakıldılar; şişe de öyle." "Bir göz atalım bakalım. Hey! Bakın bu ilginç işte!" Her biri biraz şarap içeren bardaklar bir arada duruyordu ve birinde bol miktarda tortu vardı. Şişe yanlarında duruyordu, üçte ikisi hâlâ doluydu ve onun yanında da rengi iyice koyulaşmiş, uzun bir şişe mantarı duruyordu. Şişenin görüntüsü ve üzerindeki toz tabakası, katillerin tatmış oldukları şarabın sıradan olmadığını gösteriyordu.
Holmes'un hareketlerine yeni bir enerji gelmişti. Neşesiz yüz ifadesinin kaybolduğunu, zekâyla parıldayan gözlerinde yeni bir merak ışığının belirdiğini fark ettim. Şişe mantarını eline alıp onu dikkatlice inceledi.
"Bunu nasıl çekmişler?" diye sordu.
316
Hopkins, yarı açık duran bir çekmeceye işaret etti. İçinde birkaç tane masa örtüsünün yanı sıra büyük bir tirbuşon vardı.
"Leydi Brackenstall bunun kullanıldığından bahsetmiş miydi?"
"Hayır; şişe açıldığı sırada kendinde değildi, hatırla-sanıza."
"Tabii. Aslını istersen bu tirbuşon kullanılmamış. Bu şişe bir cep tirbuşonuyla açılmış; büyük ihtimalle bir çakının aksesuarı ve dört santimden uzun olmayan bir tirbuşonla. Tıpanın üst kısmını dikkatle incelersen şişe açılana kadar tirbuşonun üç defa sokulmuş olduğunu görürsün. Onu mantara sabitleyememişler. Buradaki uzun tirbuşon işe hemen sabitleşir, tek bir denemeyle mantarı çıkarırdı. Aradığın adamı yakaladığında, şu çok yönlü çakılardan birinin sahibi olduğunu göreceksin."
"Mükemmel!" diye atıldı Hopkins.
"Fakat bu bardakların kafamı gerçekten karıştırdığını söylemeliyim. Leydi Brackenstall, adamların üçünün de bunlardan içtiğini gözleriyle görmüştü, öyle değil mi?"
"Evet; olayı bu şekilde ifade etti."
"O halde hepsi bu kadar. Daha ne denilebilir ki? Tabii, bardakların üçünün de son derece ilginç olduğunu itiraf etmek zorundasın Hopkins. Ne! İlginç herhangi bir şey göremiyor musun! Peki, peki, boş verelim gitsin. Belki de benim gibi özel bir yeteneğe ve özel güçlere sahip olduğunda insan her şeyi gereğinden karmaşık hale sokmaya yatkın oluyor. Haklısın, bardaklar konusu tamamen şans eseri olmuş olmalı. Pekâlâ, iyi sabahlar Hopkins. Sana bir faydam doku -nabilecekmiş gibi görünmüyor, vakan oldukça açık. Randall tutuklandığında, ya da başka gelişmeler olduğunda bana haber verirsin, değil mi? Çok geçmeden başarıların için seni tebrik etmek zorunda kalacağıma eminim. Evet Watson, görünüşe göre evde daha yararlı olacağız."
317
Eve dönüş yolunda, Holmes'un çok düşünceli göründüğünü fark ettim. Gözlemlemiş olduğu bir şey onu çok etkilemiş olmalıydı. Arada bir bu etkiyi üzerinden atmaya çalışıyor, davanın kapanmış olduğuna inanıyormuş gibi davranıyordu, fakat sonra kaşları yeniden çatılıyor ve uzaklara dalmış gözleri, düşüncelerinin gece yarısı trajedisinin yer almış olduğu yemek odasına geri dönmüş olduğunu gösteriyordu. Sonunda, tam da trenimiz dış mahallelerden birinin istasyonundan çıkarken, ani bir dürtüyle koltuğundan fırladı ve beni de arkasından sürükleyerek trenden indi.
"Çok özür dilerim dostum," dedi, trenin son vagonu da dönüş yaparak gözden kaybolurken; "Sadece kapris gibi görünen bir şeye seni kurban ettiğim için üzgünüm, fakat tanrı aşkına, Watson, vakayı bu

ilhanx

durumda bırakmam mümkün değil! Sahip olduğum bütün içgüdüler buna var güçleriyle karşı koyuyor. Yanlış - hepsi yanlış - bahse girerim ki yanlış. Oysa sen de dinledin, hanımefendinin hikâyesi tamdı, hizmetçinin doğrulaması yeterli, ayrıntılar yerli yerlerinde sayılırdı. Bütün bunlara karşı çıkaracak neyim var benim? Üç şarap kadehi - hepsi bu. Gerçi araştırmamda bayanın hikâyesini baz almamış olsaydım, her şeyi halihazırda bir hikâyeye sahip olmadan, vaka yeniymiş gibi incelemiş olsaydım, o zaman daha belirli bir ipucu bulmaz mıydım? Tabii ki bulurdum. Chislehurt'a giden tren gelene kadar buradaki bankta otur Watson da sana delilleri anlatayım. Yalnız öncelikle, hizmetçinin de hanımının da söylediklerinin doğru olmak zorunda olduğuyla ilgili tüm fikirleri kafandan atmanı istiyorum. Hanımefendinin hoş kişiliğinin, kararını etkilemesine izin vermemelisin.
"Soğukkanlılıkla inceleyecek olursak, şüphelerimizi uyandıracak bir takım ayrıntılar var hikâyesinde. Söz konusu hırsızlar daha iki hafta önce Sydenham'de bir soygun gerçekleştirdiler. Onlarla ve dış görünüşleriyle ilgili bazı bilgiler gazetelerdi yer almıştı ve hayali hırsızların yer aldığı bir
318
hikâyeyi uydurmak isteyen herhangi birinin işine yarayabilirdi. Doğrusunu istersen büyük bir soygun gerçekleştirmiş olan hırsızlar, genellikle başka tehlikelere atılmadan huzur ve sessizlik içinde ganimetlerinin zevkini çıkarmaya eğimli olurlar. Sonra hırsızların o kadar erken bir saatte harekete geçmeleri de alışılmışın dışında; bağırmasını engellemek için bir hanımefendiye vurmaları; tek bir adamı alt edebilecek sayıdayken cinayet işlemeleri; ellerini geçirebilecekleri çok daha fazla şey varken çok az şey çalmaları inanılmaz. Son olarak şunu da ekleyeyim, öyle adamların bir şişeyi yarı yarıya boşalmış olarak bırakmaları da son derece garip. Bütün bu garipliklere sen ne diyeceksin Wat-son?"
"Bu kadar çok olmaları kesinlikle düşündürücü tabii, fakat yine de her bir garipliğin kendi içinde mümkün olduğunu kabul etmelisin. Bana kalırsa hikâyedeki en garip şey, hanımefendiyi bir sandalyeye bağlamış olmalarıdır."
"Hm, o konuda sana katılamayacağım Watson; sonuçta kaçtıkları anda haber salmasın diye onu ya öldürmek ya da bağlamak zorundaydılar. Her neyse, ne olursa olsun, hanımefendinin hikâyesinde akla yatmayan bir takım öğelerin bulunduğunu sana göstermiş bulunuyorum, öyle değil mi? Ve şimdi de bunların üzerine şarap kadehleri meselesini koyalım."
"Ne olmuş kadehlere?"
"Onları gözünün önüne getirebiliyor musun?"
"Evet, üçünü de çok net olarak hatırlıyorum."
"Bize anlatılanlarda üç adamın şarap içtiği söylendi. Bu inanılır görünüyor mu sana?"
"Neden olmasın? Her bardakta şarap vardı."
"Kesinlikle; fakat sadece bir bardakta tortu vardı. Bunu fark etmiş olmalısın. Sence bu ne anlama geliyor?"
"Doldurulan son bardağın en çok tortu içermesi doğaldır."
"Hiç de değil. Şişe tortu doluydu ve üçüncü bardak bu
319
tortuyla doluyken diğer iki bardağın temiz olması anlaşılır bir şey değil. İki açıklaması - sadece iki açıklaması olabilir. Birincisi, ilk iki bardak doldurulduktan sonra şişenin şiddetle sallanmış olmasıdır ki, aradaki fark belki böyle açıklanabilir. Yine de çok mantıklı görünmüyor. Hayır, hayır; haklı olduğuma eminim."
"O halde ne olduğunu düşünüyorsun?"
"Sadece iki bardağın kullanıldığı, üç kişinin içmiş olduğu izlenimini yaratmak için ikisinin dibinde kalan tortuların da üçüncü bir bardağa boşaltıldığını. Bu şekilde bütün tortular son bardakta olurdu, değil mi? Evet, böyle olduğuna eminim. Fakat bu küçük olayın doğru açıklaması buysa vaka bir anda sıradan bir şey olmaktan çıkıp son derece ilginç bir hal alıyor; çünkü bu, Leydi Brackenstall ve hizmetçisinin bize yalan söylemiş olduğu, anlattıkları hikâyenin tek bir kelimesinin bile doğru olmadığı, gerçek suçluyu korumak için çok güçlü nedenlere sahip oldukları ve vakayı, onlardan en ufak bif yardım almadan çözmemiz gerektiği anlamına gelir. Şimdi bizi bekleyen görev budur. Evet Watson ve Chislehurst treni de geliyor işte."
Abbey Çiftliği'ndeki insanlar dönüşümüze oldukça şaşırdı, ama Stanley Hopkins'in merkeze rapor vermek üzere oradan ayrılmış olduğunu öğrenen Sherlock Holmes yemek odasına girdi, kapıyı içeriden kilitledi ve çıkarımlarının ana maddesini oluşturan sağlam temeli meydana getiren ayrıntılı bir incelemeye tam iki saatini adadı. Profesörünün bir gösterisini izleyen bir öğrenci gibi, bir köşede oturarak olağanüstü araştırmasında attığı her adımı izledim. Pencere, perdeler, halı, sandalye, zil ipi - her biri dikkatli bir şekilde incelendikten sonra bulguların üzerinde düşünülüyordu. Öldürülmüş olan adamın cesedi götürülmüştü, ama diğer her şey sabah görmüş olduğumuz gibi bırakılmıştı. Holmes, benim şaşkın

ilhanx

bakışlarımın karşısında birden şöminenin üzerine tırmandı. Kafasının oldukça yukarısında, zilin telinde kalmış
320
kırmızı ipten birkaç santimetre asılıydı. Holmes uzun bir süre boyunca başını arkaya eğmiş halde onu inceledi, sonra, ona biraz daha yaklaşabilmek maksadıyla dizini duvarda bulunan ahşap bir dirseğe dayadı. Bu, elini ipin ucuna çok yaklaştırdı, ama ahşap dirsek daha çok ilgi uyandırmış gibiydi. Sonunda tatmin olmuşluğunu ifade eden bir haykırışla aşağı atladı.
"Tamamdır Watson," diye atıldı neşeyle. "Vakayı çözdük - koleksiyonumuzun içindeki en olağanüstü örneklerden biri. Olur şey değil açıkçası, bu kadar aptal olabildiğime inanamıyorum, neredeyse hayatımdaki en büyük gafı yapıyordum! Neyse, birkaç eksik halkanın yerlerine takıl-masıyla zincirimin tamamlanmış olacağını zannediyorum."
"Adamlarını yakaladın mı?"
"Adam, Watson, adam! Sadece bir tane var; son derece müşkül biri. Bir aslan kadar güçlü - ocak süngüsünün eğilmesine neden olan darbeyi düşün. Boyu bir doksan, bir sincap kadar hareketli, eli çabuk; ve ayrıca son derece zeki biri, bu hikâyenin tamamı ona aitti. Evet Watson, olağanüstü bir insanın çalışmalarına şahitlik ettik. Ne var ki şuradaki zil ipiyle, en ufak bir kuşku bırakmayan bir ipucu bahşetmiş bize."
"İpucu tam olarak neredeydi?"
"Pekâlâ Watson, bir zil ipini aşağıya çekecek olsan neresinden kopmasını beklersin? Peki tabii ki tele bağlı olduğu noktadan. O halde ne diye buradaki gibi ucundan on santimetre aşağısından kopsun?"
"Orasından yıpranıp saçaklanmıştır."
"Kesinlikle. Yerde olup inceleyebileceğimiz uç sa-çaklanmış. Bıçağıyla bunu yapacak kadar uyanık davrandı. Fakat diğer uçta hiçbir iz yok yıpranmaya dair. Öyle olduğunu buradan görmek mümkün değil, ama şöminenin üzerine çıkacak olsan ipin temiz bir şekilde kesilmiş olduğunu görebilirdin. Olanları hayalinde canlandırabilirsin. Adamın ipe ihtiyacı oldu. Onu aşağı çekemezdi çünkü bu birilerini
321
uyandırabilirdi. Peki ne yaptı o halde? Şöminenin üzerine çıktı, fakat ipe yine de tam olarak ulaşamadığı için dizini ahşap dirseğe dayadı -tozdaki izleri kendin de görebilirsin -böylece bıçağıyla ipi kesebildi. Ben uzanırken en azından yedi santimetre kalıyor yukarı ve bundan, adamın benden en azından yedi santim uzun olması gerektiği sonucuna varıyorum. Meşe sandalyenin yastığına bak! Ne görüyorsun?"
"Kan."
"Hiç kuşku yok ki kan. Bu bile hanımefendinin hikâyesini çürütmeye yetiyor. Cinayet işlendiği sırada bu sandalyede oturuyorduysa bu leke nasıl oluşabildi? Hayır, hayır; oraya, kocasının ölümünden sonra oturtuldu o. Bahse girerim ki siyah elbisede de bu lekenin tıpatıp aynısı vardır. Henüz zaferimizi kutlayamayız Watson, ama yakın olduğumuz kesin. Dadı Theresa'yla birkaç şey konuşmak istiyorum. Bir süre çok dikkatli davranmalıyız - gereksinim duyduğumuz bilgileri elde etmek istiyorsak bu şart."
İlginç bir insandı bu sert, Avustralyalı dadı. Suskun, şüpheci ve nezaketsizdi, Holmes'un nazik davranışları ve kadının söylediği her şeyi açık yüreklilikle kabul etmesi, uzun uğraşlardan sonra onu daha cana yakın davranmasını sağladı. Ölmüş işverene karşı duyduğu nefreti gizlemek gibi bir çaba içinde değildi.
"Evet, efendim, bana bir sürahi fırlattığı doğru. Hanımıma çirkin bir isimle bağırdığını duydum ve şayet ağabeyi burada olsa bu şekilde konuşmaya cesaret edemeyeceğini söyledim. İşte o zaman sürahiyi fırlattı bana. Minik kuşumu bir yalnız bıraksa düzinelerce sürahi fırlatsa da umurumda olmazdı. Hanımıma her zaman kötü davranıyordu ve o da şikâyet edemeyecek kadar gururludur. Kocasının ona yaptığı her şeyi anlatmıyordu bile. Bu sabah kolunda gördüğünüz o izlerin ne olduğunu bana hiç anlatmamıştı, ama ben, bir şapka iğnesinin ona batırılmasından geldiklerini gayet iyi biliyorum. Sinsi şeytan - artık öldüğüne göre onun hakkında böyle
I
konuştuğum için tanrı beni affetsin, ama yer yüzünde herhangi bir şeytan var olmuşsa, kesinlikle oydu. Onunla ilk olarak karşılaştığımızda baldan tatlıydı; bu sadece on sekiz ay önceydi ama hanımıma da bana da aradan on sekiz yıl geçmiş gibi geliyor. Londra'ya ilk defa ayak basmıştı hanımım. Evet, ilk yolculuğuydu - daha önce hiç ayrılmamıştı evden. Sir Eustace, zenginliği, unvanı ve Londra'da sergilediği sahte kişiliğiyle hanımın kalbini çaldı. Leydi Brackenstall bir hata yaptıysa bile bunun bedelini çoktan ödedi, hem de.misliyle. Eustace'le hangi ay mı tanıştık? Ee, Londra'ya gelişimizden hemen sonra olduğunu söyleyebilirim. Biz eylül ayında geldik, demek ekimde tanıştılar. Geçen sene ocak ayında da evlendiler işte. Evet, kendisi yine oturma odasında ve sizi yanına kabul edeceğinden hiç kuşkum yok ama ondan çok fazla şey istememelisiniz, unutmayın ki yaşadığı şeyler bir insanın dayanabileceğinden fazla."
Leydi Brackenstall aynı kanepede yatıyor, ama sabahkinden daha neşeli görünüyordu. Hizmetçisi de bizimle beraber gelmişti ve hanımının kaşındaki morluğu tedaviye -koyuldu hemen.

ilhanx

"Beni tekrar sorguya çekmek gibi amacınız yoktur umarım," dedi Leydi.
"Hayır," diye cevap verdi Holmes en yumuşak sesiyle, "sizi gereksiz herhangi bir sıkıntıya sokmak istemiyorum, Leydi Brackenstall ve çok büyük acılar çekmiş olduğunuza emin olduğumdan her şeyi sizin için kolaylaştırmaktan başka hiçbir dileğim yok. Beni bir dostunuz olarak görüp bana güvenseniz, bunu boşa çıkarmayacağımı görebilirsiniz."
"Ne yapmamı istiyorsunuz peki?"
"Bana doğruyu anlatmanızı."
"Bay Holmes!"
"Hayır, hayır, Leydi Bracknestall, bunun hiçbir faydası yok. Sahip olduğum ünü duymuş olabiliriniz. Hikâyenizin
322
323
tamamıyla uydurma olduğu konusunda her şeyimle iddiaya
varım.
Hanım ve hizmetçi, ikisi de hayalet görmüş gibi korku dolu gözlerle Holmes'a bakıyordu.
"Bu ne küstahlık!" diye haykırdı Theresa. "Hanımımın yalan söylemiş olduğunu iddia etmeye nasıl cüret edersiniz?"
Holmes, oturduğu sandalyeden kalktı.
"Bana söyleyecek bir şeyiniz yok mu?"
"Size her şeyi anlattım."
"Bir kez daha düşünün, Leydi Brackenstall. Dürüst olmanız daha iyi olmaz mı?"
Kısacık bir an için güzel yüzünde tereddüt belirmişti. Ardından yeni, daha güçlü bir düşünce yüzüne bir maske gibi indi.
"Size bildiğim her şeyi anlattım."
Holmes şapkasını alıp omuzlarını silkti. "O halde üzgünüm," dedi ve tek bir kelime daha sarf etmeden odadan ve evden çıktı. Bahçede bir havuz vardı ve dostum beni bunun yanına götürdü. Yüzeyi tamamen buz tutmuş, sadece yalnız başına yüzen bir kuğunun rahatlığı için bir tarafı delinmişti. Holmes kuğuya baktı, ardından kapıcının kulübesine ilerledi. Stanley Hopkins için kısa bir not yazdı, bunu kapı görevlisine bıraktı ve ikimiz beraberce yola çıktık.
"Ya tam isabet, ya da ıska, ama arkadaşımız Hopkins için bir şey yapmak zorundayız; sırf bu ikinci ziyareti haklı çıkarmak için bile olsa," diye konuştu. "Henüz her şeyi anlatmaya hazır değilim ona. Neyse, bundan sonraki adımımız, Adelaide-Southampton hattının liman ofisine gitmek olacak, ki yanılmıyorsam Pall Mall'in sonunda bulunuyor. Güney Avustralya'yı İngiltere'ye bağlayan ikinci bir buharlı gemi hattı da var, ama önce bu büyük ofisi arasak daha iyi olacak."
Holmes'un müdüre yolladığı kartviziti hemen ilgi gördü ve çok geçmeden ihtiyacı olan bütün bilgileri toplamıştı. '95 yılının eylülünde tek bir hatları ana limana ulaş-
324
Ü™
mıştı. Rock Of Gibraltar'di'bu, eh büyük ve en iyi gemileri. Yolcu listesine bakılınca, Adelaide'li bayan Frazer'ın, hiz-metçisiyle beraber o gemide bulunmuş olduğu da belli oldu. Gemi şu anda Avustralya yolundaymış, Süveyş Kanalının güneyinde bir yerlerde olmalıymış ve '95 yılında geminin yönetim kadrosunda kim çalışıyorduysa hâlâ aynıymış; tek bir istisnayla. Birinci subay, Bay Jack Croker artık kaptan olmuş ve şirketin yeni gemisi Bass Rock'un dümenine geçmiş. İki gün sonra Southamton'dan yola çıkacakmış. Kaptan Jack Croker, Sydenham'de yaşıyormuş, ama onu görmek istiyorduysak bu sabah emirlerini almak için ofise gelmesi bekleniyordu.
Hayır; Bay Holmes'un onu görmek gibi bir isteği yoktu, ama adamın sicili ve karakteriyle ilgili bilgilendirilmek onu mutlu edermiş.
Jack Croker'ın sicili olağanüstü iyiymiş. Bütün donanmada ona erişebilecek tek bir subay yokmuş. Karakterine gelince de görevi konusunda güvenilir, ama güverteden inince asi, gözü dönmüş bir adam olabiliyormuş, kolay sinirlenen, heyecanlı, ama vefalı ve iyi kalpli biri. Holmes bu bilgileri ^edinmiş bir halde Adelaide-Southampton şirketinin ofisinden çıktı. Oradan Scotland Yard'a gitti, ama içeri girmek yerine, kaşlarını çatmış, derin düşüncelere dalmış bir şekilde arabada oturmaya devam etti. Sonunda Charing Cross telgraf ofisine çekti, bir mesaj gönderdi, ardından da Baker Sokağına, evimize yöneldik.
"Hayır, yapamadım Watson," dedi Holmes, evimize girdiğimizde. "Tutuklama kararı çıkar çıkmaz dünyadaki hiçbir şey onu kurtaramazdı artık. Mesleki yaşamımda öyle anlar oldu ki, suçluyu tespit etmekle onun vermiş olduğu zarardan daha fazla zarar verdiğimi hissetmişimdir. Artık adımlarımı dikkatle atmayı öğrendim ve kendi vicdanım yerine İngiltere'nin kanunlarına oyunlar oynamayı tercih ederim. Harekete geçmeden önce biraz daha bilgi edinelim diyorum."

ilhanx

325
Akşam olmadan Müfettiş Stanley Hopkins tarafından ziyaret edildik. İşler onun için pek iyi gitmemiş.
"Sizin bir sihirbaz olduğunuz kanısındayım, Bay Holmes. Gerçekten de insan üstü güçlerinizin olduğunu düşünürken buluyorum kendimi bazen. Söyleyin bana, çalınan gümüşlerin bahçedeki havuzun dibinde olduğunu nereden bildiniz tanrı aşkına?"
"Bilmiyordum."
"Ama orayı araştırmamı söylediniz."
"Demek gümüşleri buldun."
"Evet, buldum."
"Sana yardımcı olabildiğime sevindim."
"Ama bana yardımcı olmadınız ki. Durumu çok daha karmaşık bir hale getirdiniz. Bunlar ne çeşit hırsızlardır ki gümüş çalsınlar da sonra hepsini en yakın havuza atsınlar?"
"Oldukça tuhaf bir davranış olduğu kesin. Gümüşlerin, onları istemeyen kişilerce çalınmış olduğu, onları sadece bir gözbağı olarak almış ve bunun sonucunda doğal olarak onlardan hemen kurtulmak isteyen birilerinin olabileceği düşüncesi geçmişti kafamdan sadece."
"Fakat öyle bir şey neden gelsin ki aklınıza?"
"Ne diyeyim, bunun mümkün olabileceğini düşündüm. Hırsızlar Fransız pencereden çıktıklarında havuzla karşı karşıya kaldılar, üstelik buzun baştan çıkarıcı küçük bir deliği bile vardı. Daha iyi bir saklama yeri olabilir miydi?"
"Bir saklama yeri - bakın bu daha iyi!" diye haykırdı Stanley Hopkins. "Evet, evet, şimdi her şeyi anlıyorum! Saat henüz erkendi, sokaklarda insanlar vardı, hırsızlar, yanlarında gümüşlerle birileri tarafından görülmekten korktular ve böylece hepsini havuza attılar - kuşkusuz, daha güvenli bir vakitte ganimetleri için geri dönmek niyetindeydiler."
"Çok doğru; harikulade bir teori ürettin. Kendi fikirlerimin biraz çılgınca olduğundan hiç kuşkum yok, ama hiç değilse gümüşleri bulmamıza yaradıklarını kabul etmelisin."
326
"Evet, efendim, evet. Hepsi sizin sayenizde. Ne var ki bu sabah bir engel çıktı karşıma.
"Bir engel mi?"
"Evet, Bay Holmes. Randall'çetesi bu sabah New York'ta tutuklanmış."
"Olur şey değil Hopkins! O halde dün gece Kent'te cinayet işlemiş olduklarına dair teorin suya düştü."
"Vahim bir durum, Bay Holmes, vahim. Fakat, Ran-dalPların dışında da çeteler var; polisin hiç bilmediği yeni bir çete bile olabilir."
"Kesinlikle haklısın; çok mümkün. Ne o, hemen gidiyor musun?"
"Evet, Bay holmes; bu işi bitirmeden dinlenmek yok bana. Herhalde bana verecek bir ipucunuz yoktur?"
"Zaten verdim."
"Hangisi?"
"Ee, bir gözbağı olabileceğini öne sürdüm ya."
"Fakat neden, Bay Holmes, neden?"
"Ah, evet, esas soru bu tabii. Neyse bunu bir düşün. Belki de altında bir şey bulabilirsin. Akşam yemeğine kalmaz mısın? Pekâlâ, hoşça kal ve herhangi bir gelişme yaşanırsa haberimiz olsun."
Akşam yemeği bitmiş, masamız temizlenmişti ki Holmes ancak bir şey söyledi konuyla ilgili. Piposunu yakmış, terlikli ayaklarını da yanan şömineye doğru uzatmıştı. Birden saatine baktı.
"Gelişmelerin olmasını bekliyorum Watson."
"Ne zaman?"
"Şimdi - birkaç dakika içinde. Herhalde az önce Stanley'e oldukça kötü davrandığımı düşünüyorsundur."
"Kararlarına saygım var."
"Çok düşünceli bir yanıt Watson. Konuya şu açıdan bakmalısın: benim bildiklerim resmi değil; Stanley'nin bil-dikleriyse resmi. Benim, kişisel hükümler vermeye hakkım
327
var, ama onun yok. Bildiği her şeyi açığa vurmak zorunda, aksi takdirde mesleğine ihanet etmiş sayılır. Belirsiz bir vaka söz konusu olduğunda onu öyle kötü bir duruma sokamam, böylece bildiklerimi kendime saklarım; ta ki her şeyi kafamda yerli yerine oturana kadar."
"Peki ama bu ne zaman olacak?"
"Vakit geldi. Şimdi olağanüstü bir dramın son perdesine tanık olacaksın."
Merdivenlerde bir ses duyuldu ve kapımız açılarak karşımıza o zamana kadar evimize adımını atmış en hoş adamı çıkardı. Altın sarısı bir bıyığı, mavi gözleri ve tropik ülkelerin güneşiyle bronzlaşmış bir tene sahip çok uzun boylu genç bir adamdı. Adımlarında, büyük cüssesinin güçlü olduğu kadar hareketli de

ilhanx

olduğunu gösteren bir enerji vardı. Kapıyı arkasından kapadı ve çok güçlü bir duyguyu bastırmaya çalışırken ellerini yumruk şeklinde sıkmış, göğsü hızla inip kalkar halde durdu.
"Oturun Kaptan Croker. Telgrafımı aldınız demek."
Ziyaretçimiz bir koltuğa çöktü ve şüpheli gözlerle bir bana, bir dostuma baktı.
"Telgrafınızı aldım ve söylenen saatte geldim. Ofise uğramış olduğunuzu duydum. Sizden kurtuluş yok. Hadi ne söyleyecekseniz söyleyin. Beni ne yapmayı düşünüyorsunuz? Tutuklayacak mısınız? Hadi konuşun be adam! Orada oturup bir kedinin fareyle oynadığı gibi benimle oynayamazsınız."
"Ona bir puro ver Watson," dedi Holmes. "Bunun çiğneyin Kaptan Croker ve sinirlerinize hakim olmaya çalışın. Sıradan bir suçlu olduğunuzu düşünsem size puro ikram etmezdim, bundan emin olabilirsiniz. Bana karşı dürüst olursanız beraber güzel bir çözüm üretebiliriz. Ama şimdiden uyarmalıyım, numara yapmaya kalkarsanız sizi mahvederim."
"Ne yapmamı istiyorsunuz?"
"Dün gece Abbey Çiftliği'nde olanları anlatmanızı is-

tiyorum - dikkatinizi çekeyim, gerçekten olanları - herhangi bir şey eklenmeden, çıkarılmadan. Şimdiden o kadar çok bilgiye sahibim ki hikâyeye en ufak bir yalan dahi ekleseniz polis düdüğümü penceremden öttürürüm ve dava sonsuza kadar yetki alanımdan çıkmış olur."
Denizci bir süre kendi kendine düşündü. Ardından bronzlaşmış kocaman eliyle dizine vurdu.
"Şansımı deneyeceğim," diye atıldı. "Sözünün eri, dürüst bir adam olduğunuza inanıyorum ve bütün hikâyemi size anlatacağım. Fakat önce söylemek istediğim bir şey var. Bana gelince yaptığım hiçbir şeyden pişman değilim ve hiçbir şeyden korkmuyorum, gerekse aynı şeyi tekrar yapar ve yine gurur duyardım bundan. Canavar adamın bir kedi kadar çok yaşamı olsaydı hepsini bana borçlu olurdu! Fakat önemli olan hanımefendidir, Mary - Mary Frazer - onu, sahip olmaması gereken o lanetli isimle asla çağırmayacağım. Onun başını derde sokabileceğim aklıma geldikçe ruhum paramparça oluyor... ben, onun tatlı yüzünde tek bir gülücük görebilmek için hiç tereddüt etmeden hayatımı verecek olan ben. Fakat yine de - yine de başka ne yapabilirdim ki? Size hikâyemi anlatacağın! beyler, sonra da başka çaremin olup olmadığını size soracak ve bütün samimiyetinizle buna cevap vermenizi isteyeceğim.
"Zamanda biraz geriye gitmek zorundayım. Her şeyi biliyor gibisiniz, onun için tanışmamızın o Rock ofGib-ral-tar'da yolcu, bense aynı gemide subayken gerçekleştiğini bildiğinizi varsayıyorum. Onu gördüğüm ilk saniyede hayatımın aşkı olduğunu biliyordum. O yolculuk boyunca geçen her gün onu daha fazla seviyordum ve o günlerden sonra birçok defa gitmiş, sırf onun güzel ayaklarının orada yürümüş olduğunu bildiğim için eğilip güvertesini öpmüşümdür o geminin. Bana karşı aynı duyguları beslemiyordu fakat bana karşı son derece iyi ve nazikti. Hiçbir şikayetim yok. Benim tarafımda sonsuz bir aşk ve onun tarafındaysa iyi arkadaşlık

ve dostluk vardı. Yolculuk sona erip de ayrıldığımızda özgür bir kadındı o, bense bir daha asla özgür bir adam olamayacaktım.
"Denizden bir sonraki dönüşümde evliliğini duydum. Pek tabii ki hoşlandığı biriyle evlenecekti. Unvan ve para -onları Mary'den daha çok hakkeden biri var mıydı ki? Güzel olan, zarif olan her şeye layıktı o. Evliliği beni hüsrana uğratmadı. Bencil itin teki değilim ben. Şansının yaver gitmiş olmasına sevindim sadece; beş parasız bir denizciyle evlenerek kendini harcamamış olduğu için. İşte Mary Frazer'e olan aşkım böyleydi benim.
"Neyse, onu bir daha göreceğimi hiç sanmıyordum; fakat son yolculuğumda terfi ettim ve yeni gemi de henüz suya indirilmemiş olduğu için adamlarımla beraber birkaç ay Sydenham'de beklemek zorunda kaldım. Bir gün kırda gezinirken Theresa Wright'e rastladım, Bayan Mary'nin hizmetçisi. Kadın bana biricik aşkımdan, kocasından, her şeyden bahsetti. Size söylüyorum beyler, anlattıkları beni neredeyse çılgına çevirdi. O sarhoş köpeğin, ayakkabılarını yalamaya bile layık olmadığı bu kadına elini kaldırmaya cüret ettiğine inanamıyordum! Ardından Mary'nin kendisiyle de görüştüm - onunla iki kez görüştüm. Ama sonra beni bir daha görmeyi kabul etmedi. Ne var ki birkaç gün önce bir hafta içinde seferimin başlayacağı haberini aldım ye buradan ayrılmadan önce onu görmeye karar verdim. Theresa her zaman arkadaşımdı çünkü o da Mary'yi seviyor, kocası olacak serseriden de en az benim kadar nefret ediyordu. Onun vasıtasıyla ev halkının alışkanlıklarını öğrendim. Mary, aşağı kattaki küçük odasında geç saate kadar kitap okumayı severmiş. Dün gece oraya gittim ve penceresini tıklattım. İlk başta açmayı reddetti, ama kalbinin derinliklerinde beni sevdiğinden artık emindim ve beni o dondurucu soğukta bırakamayacağını biliyordum. Evin öndeki büyük pencereye gelmemi söyledi ve oraya vardığımda yemek odasına girebilecek şe-kilde onu benim için açmış olduğunu gördüm. Kendi dudaklarından beni yine öfkeden çılgına çeviren şeyler duydum ve yine lanetler okudum sevdiğim kadına kötülük eden o sefil yaratığa. Neyse, orada, pencerenin hemen yanında duruyordum ve tanrı biliyor ki kötü hiçbir niyetim yoktu. Birdenbire adam

ilhanx

koşarak odaya daldı, Mary'ye, bir erkeğin bir kadına sarf edebileceği en aşağılık kelimeyi kullandı ve elinde tuttuğu sopayı suratına indirdi. Ben ocak süngüsünü elime almıştım ve aramızdaki kavganın adil olduğunu söyleyebilirim. İlk darbeyi indirenin o olduğunu kolumdaki bu yaradan anlayabilirsiniz. Sıra bendeydi ve indirdiğim darbe, sanki çürümüş bir kabakmışçasına onu parçaladı. Üzgün olduğumu mu sanıyorsunuz? Hiç değilim! O ölmese ben ölecektim, aslında bundan çok daha fazlası, asıl Mary'nin hayatıydı söz konusu olan. Biricik aşkımı bu delinin ellerinde bırakabilir miydim hiç bu saatten sonra? Evet işte böyle, onu nasıl öldürdüğümü öğrendiniz. Başka bir şey yapabilir miydim? Evet beyler, benim yerimde olsaydınız siz ne yapardınız?
"Aşağılık herif ona vurduğunda Mary'ın çığlık atmıştı vejjunun sonucunda Theresa da aşağı geldi. Köşedeki bir sehpanın üzerinde bir şişe şarap duruyordu, onu açtım ve birazını Mary'nin ağzına döktüm; zavallıcık yarı ölü gibiydi şoktan. Theresa çok soğukkanlıydı ve sahneyi değiştirme fikrinde en az benim kadar payı var. Her şeyi hırsızlar yapmış gibi göstermeliydik. Theresa, hikâyeyi hanımına defalarca tekrarlarken ben de zilin ipini kestim. Ardından sevgili Mary'mi sandalyesine bağladım ve doğal gözüksün diye ipin ucunu bıçağımla eskittim; sonuçta bir hırsızın oraya kadar çıkıp ipi indirdiğine kimse inanmazdı. Gümüşlerden birkaç parça toparlayarak hırsızlık fikrini desteklemeye çalıştım ve ben gittikten on beş dakika sonra alarm verip diğerlerini uyandırmaları talimatını verip yanlarından ayrıldım. Gümüşleri bahçedeki havuza attım ve Sydenham'e döndüm. İşte hepsi bu kadar Bay Holmes, size her şeyi anlattım. Ha-
I
330
331
yatımda ilk defa olarak çok iyi bir iş yapmış olduğumu düşünüyordum; bu beni ipe götürecekse bile."
Holmes bir süre sessizlik içinde piposunu tüttürmeye devam etti. Ardından hızlı adımlarla ziyaretçimizin yanına gidip elini sıktı.
"Teşekkür ederim," dedi. "Her kelimesinin doğru olduğunu biliyorum çünkü bilmediğim neredeyse hiçbir şey yoktu. Bir akrobat ya da bir denizciden başka hiç kimse o dirseği kullanarak zil ipini kesemezdi ve ipi sandalyeye bağlayan düğümler de kesinlikle denizci düğümleriydi. Hanımefendi yalnızca bir defa denizcilerin arasında bulunmuştu, o da İngiltere'ye olan yolculuğundaydı. Sonra hanımefendinin kendi sınıfına ait birinin söz konusu olduğu kesindi, çünkü onu korumaya çalışması bu adamı sevdiğini gösteriyordu. Bir kere doğru izi takip etmeye başladığımda seni bulmamın ne kadar kolay olduğunu görebiliyor musun?"
"Polisin bizim hileyi asla çözemeyeceğini düşünüyordum."
"Çok doğru; polis kandırmacayı görmedi - ve inancıma göre hiç görmeyecek de. Şimdi, beni dinleyin Kaptan Croker, her ne kadar yaşadığınız baskı ve provokasyon birçok insanın kaldırabileceğinden fazla olduğuna inansam da bu çok önemli bir mesele. Yaptığınızın, bir meşru müdafaa olarak sayılacağından pek emin değilim. Ne var ki buna karar verecek olan ben değil, İngiltere'nin kanunlarıdır. Neyse, sizi o kadar iyi anlıyorum ki önümüzdeki yirmi dört saat içinde ortadan kaybolmayı seçtiğiniz takdirde en ufak bir engelle karşılaşmayacağınız konusunda size söz veriyorum."
"Sonra her şeyi açıklayacaksınız yanı?"
"Kesinlikle, buna mecburum."
Denizcinin yüzü öfkeyle kızardı.
"Bu bir erkeğe yapılacak nasıl bir tekliftir? Mary'nin bir suç ortağı sayılacağını anlayacak kadar iyi bilirim kanunları. Ben kaçarken onu cezasıyla baş başa bırakacak biri
1
ı
olduğumu mu sandınız? Hayır efendim; bana istediklerini yapabilirler, ama tanrı aşkına Bay Holmes, zavallı Mary'mi mahkemelerden uzak tutmak için bir şey bulun."
Holmes ikinci kez sıktı denizcinin elini.
"Sadece deniyordum sizi. Her seferinde dürüst biri olduğunuzu gösteriyorsunuz. Evet, üstlendiğim sorumluluk çok büyük ama Hopkins'e mükemmel bir ipucu verdim ve o bundan yararlanamazsa benim yapabileceğim başka bir şey yok. Şimdi beni dinleyin Kaptan Croker, bu işi kanunlar nasıl hallediyorsa öyle halledeceğiz. Tutuklu sizsiniz. Watson, sen İngiliz jürisisin, ki bir jüriyi temsil etmeye daha uygun bir adam düşünemiyorum. Ben hakimim. Evet, sayın jüri üyesi, delilleri birer birer dinlediniz. Tutuklu suçlu mu suçsuz mu?"
"Suçsuzdur efendim," diye konuştum.
"Vox populi, vox Dei3. Beraat ettiniz Kaptan Croker. Kanun başka bir suçlu bulmadığı sürece sırrınız bende saklı kalacak. Bir yıl sonra saygıdeğer hanımefendinize dönün; ikinizin geleceğinin, bu gece burada verdiğimiz kararı haklı çıkarmasını dilerim."

ilhanx

' Ç.N: Vox populi; halkın kararı Vox Dei; Tanrının kararı.
332
333
-xnr-
İKİNCİ LEKENİN ESRARI
Aslında 'Abbey Çiftliği Vakası'nın, dostum Sherlock Holmes'un yeteneklerini kaleme aldığım son vaka olmasını amaçlamıştım. Bu karar, malzeme yetersizliğinden verilmiş değildi, zira hiç açıklamadığım yüzlerce vakaya ait notlarım vardır - bu olağanüstü adamın orijinal kişiliği ve özel yeteneğine karşı okuyucularımın ilgisinde bir azalma da kesinlikle söz konusu değildi. Kararımın gerçek sebebi, Bay Holmes'un, vakalarının yayımlanmasına karşı devamlı surette gösterdiği isteksizliğinde yatıyordu. Çalışmalarını resmen sürdürdüğü zamanlarda başarılarının kayıta geçmesi onun için pratik açıdan kısmen önem taşıyorduysa bile, Londra'dan ayrılıp emekli olmaya karar verip de Sussex Downs'ta kimyevi araştırmalarına ve arıcılık konularına eğildiğinden beri şöhret ona tiksintiden başka bir şey vermez oldu. Bu konudaki isteklerini dikkate almam konusunda beni kesin olarak uyarmıştır. Ne var ki zamanı geldiğinde 'İkinci Lekenin Esrarı' adlı vakayı yayımlayabileceğime dair söz
335
almış olduğumu hatırlatıp da bu uzun serinin, hayatı boyunca üstlendiği en önemli Uluslararası vakayla son bulması gerek-tiğiyle ilgili onunla konuştuğumda, dikkatli olmak koşuluyla bu olayın da halkın gözleri önüne serilmesi konusunda rızasını almayı sonunda başardım. Hikâyenin anlatımında belli başlı bazı ayrıntılar biraz belirsiz görünürse, okurlarımın bu ağız sıkılığımın nedenlerini anlayacaklarından eminim.
Evet, başlayalım bakalım. İsmi verilmeyecek bir yılın sonbaharında bir salı sabahındaydı ki Baker Sokağındaki mütevazı evimizde Avrupa'nın önemli iki ismini ağırladık. Bunlardan ilki, sert, büyük burunlu, kartal gözlü ve kendine hâkim görüntüsüyle İngiltere'nin başbakanı olma şerefini iki kez elde etmiş ünlü Lord Bellinger'den başkası değildi. Diğer kişi de henüz orta yaşını bile görmemiş esmer, temiz yüzlü, zarif ve fiziksel olsun zihinsel açıdan olsun son derece hoş bir adam olan Trelawney Hope'tu; Avrupa İçişleri Bakanı ve ülkemizdeki en başarılı devlet adamlarından biri. İkisi kâğıt çöplerimizle beraber kanepemizde yan yana oturuyordu ve bitkin, endişeli yüzlerine bakınca, çok önemli bir mesele için geldiklerini tahmin etmek güç değildi. Başbakanın ince, damarlı elleri, şemsiyesinin fildişi sapına sıkı sıkı yapışmıştı ve acılı sıska yüzü bir bana bir Holmes'a dönüyordu. Avrupa İçişleri Bakanı endişeyle bıyıklarını çekiştiriyor, saatinin zinciriyle oynayıp duruyordu.
"Kaybın farkına vardığımda, Bay Holmes, ki bu, bu sabah saat sekizdeydi, hemen başbakana haber verdim. İkimizin buraya gelmesi onun önerisi üzerine olmuştur."
"Polise haber verdiniz mi?"
"Hayır efendim," dedi Başbakan, her zamanki hızlı, kararlı tavrıyla. "Polise haber vermedik, bunu yapmamız mümkün değil. Polise haber vermek, eninde sonunda halkın haberinin olması anlamına gelir ve olmasını özellikle kaçındığımız şey bu."
336
"Peki bunun sebebini öğrenebilir miyim, efendim?"
"Çünkü söz konusu belge öyle büyük bir öneme sahip ki başkalarınca duyulması, Avrupa ilişkilerinde son derece önemli sorunlara yol açabilir - hatta açacaktır demek daha doğru olacak. Savaş ya da barışın bu konuya bağlı olduğunu iddia etmek abartılı olmayacaktır. Belge büyük bir gizlilik içinde bulunamazsa konuyu sessiz tutma konusundaki son şansımızı kaybederiz, zira onu almış olanların tek amacı belgenin içeriklerini herkese açıklamaktır."
"Anlıyorum. Peki, Bay Trelawney Hope, söz konusu belgenin kayboluşuyla ilgili bütün ayrıntıları bize anlatırsanız çok sevinirim."
"Bu çok kısa sürer Bay Holmes. Mektup - yabancı bir ülkenin başkanından gönderilmiş bir mektuptur çünkü söz konusu olan - altı gün önce elime geçti. İçeriği o kadar mühimdi ki onu kasamda dahi bırakmayıp, her gece Whitehall Terrace'deki evime götürür, yatak odamda tuttuğum kilitli bir kutuda saklıyordum. Dün gece oradaydı. Bundan kesinlikle eminim. Akşam yemeği için giyinirken kutuyu açıp baktım ve belge içindeydi. Bu sabah ise yoktu. Kutu, tuvalet masamda aynanın yanında duruyor. Uykum hafiftir, karımınki de öyle. İkimiz de odamıza geceleyin kimsenin girmiş olamayacağı konusunda hemfikiriz. Dediğim gibi, buna rağmen kâğıt kayboldu."
"Akşam yemeğini saat kaçta yediniz?"
"Yedi buçukta."
"Yatak odanıza çekilmeniz ne kadar sonraydı?"
"Karım tiyatroya gitmişti, onun dönüşünü bekledim. Odamıza çıktığımızda saat on bir buçuktu."
"Öyleyse belgenin saklandığı kutu tam dört saat boyunca saldırılara açıktı."

ilhanx

"Sabah temizlik yapan hizmetçi, günün geri kalanında da uşağım ya da karımın hizmetçisi dışında kimsenin izni yoktur odamıza girmeye. İkisi de bizimle uzun bir zamandır
337
I!
çalışan güVenilir hizmetkârlardır. Hem sonra hiçbiri o kutuda çok değerli bir şeyi sakladığımı bilemezdi."
"Mektubun varlığından haberdar olan kimler vardı?"
"Ev halkından hiçbiri bilmiyordu."
"Karınız biliyordu herhalde?"
"Hayır, efendim; bu sabah kaybolmuş olduğunu fark edene kadar bu konuda tek kelime etmemiştim ona."
Başbakan bunu onaylarcasına başını salladı.
"Uzun zamandır vatani görevler konusunda ne kadar hassas bir yapıya sahip olduğunuzun farkındayım," diye konuştu. "Bu önem derecesine sahip bir konuda, vatanınızı en yakın aile bireylerinin bile üstünde tutacağınızdan eminim."
Avrupa İçişleri Bakanı eğilerek teşekkürlerini ifade etti.
"Kesinlikle haklısınız, efendim. Bu sabaha kadar konuyla ilgili tek bir kelime etmemiştim karıma."
"Peki karınız tahmin etmiş olabilir miydi?"
"Hayır, Bay Holmes, tahmin etmiş olması imkânsız -hiç kimse etmiş olamaz."
"Daha önce herhangi bir belgeyi kaybettiğiniz olmuş mudur?"
"Hayır efendim."
"İngiltere'de bu mektubun varlığından haberdar kimler vardı?"
"Kabinedeki üyelerin her biri dün bilgilendirildi bu konuda; üstelik bir kurul olarak sessizlik yeminimizin etkisi, Başbakanımızın ciddi uyarısıyla daha da bir arttı. Tanrım! Ondan birkaç saat sonra belgeyi kaybedenin ben olduğumu düşündükçe!" Adamın hoş yüzü umutsuzlukla çarpıldı ve elleriyle saçlarını yoluyordu. Kısacık bir an için heyecanlı, endişeli ve duygusal sıradan bir insandı karşımızda oturan. Bir sonraki saniyede aristokrat maskesi yine yerine takılmış yumuşak sesi geri dönmüştü. "Kabine üyelerinin dışında bakanhkta konuyu bilen iki, belki üç kişi daha var. Bütün
İngiltere'de mektubun varlığını bilenlerin hepsi bu kadardır Bay Holmes, sizi temin ederim ki öyle."
"Ama yurtdışında durum farklı olabilir."
"Mektubu yazan kişiden başkasının onu gördüğünü sanmıyorum. Bakanlarının - sıradan resmi kanallarının bu işe karıştırılmadığından oldukça eminim."
Holmes bir süreliğine düşüncelere daldı.
"Söz konusu belgenin tam olarak ne olduğunu ve kayboluşunun neden o kadar ciddi sonuçlar doğuracağını düşündüğünüzü öğrenmek istiyorum."
Ziyaretçilerimiz birbirlerine kaçamak bir göz attı ve Başbakan kaşlarını çattı.
"Bay Holmes, mektubun zarfı açık mavi renk olup uzun ve inceydi. Kırmızı mühür mumuyla mühürlenmişti ve bunun üzerine de çömelmiş bir aslan damgalanmıştı. Güzel bir el yazıyla üzerine yazılmış olan adres..."
"Korkarım ki, efendim," dedi Holmes, "bu ayrıntılar her ne kadar çok ilginç olsalar da, araştırmalarım olayların kökenine inmek zorundadır. Mektubun içeriği neydi?"
"Bu son derece gizli bir devlet sırrıdır ve korkarım ki bunu size açıklayamayacağım - üstelik gerekli olduğunu da düşünmüyorum. Sahip olduğunuz söylenen üstün yeteneklerinizle size az önce tarif ettiğim zarfı, içindeki mektupla beraber bulmayı başarırsanız, ülkenize çok büyük bir hizmette bulunmuş olacak, imkânlarımız dahilinde dilediğiniz bir ödüle sahip olacaksınız."
Sherlock Holmes, yüzünde bir gülümsemeyle ayağa kalktı.
"Ülkedeki en meşgul insanlardansınız," diye konuştu, "ve daha az kapsamlı bir ölçüde bile olsa ben de çok meşgul biriyimdir. Probleminiz konusunda size yardımcı olamayacağım için çok üzgünüm, korkarım sohbetimiz bir zaman kaybından başka bir şey değil."
Başbakan, gözlerinde bütün Kabinenin sakındığı öfke
338
339
parıltılarıyla ayağa fırladı. "Efendim, ben bu tarz muameleye hiç..." diye başladı, ama sonra öfkesini yenerek tekrar yerine oturdu. Bir iki dakika boyunca hepimiz sessizlik içinde oturduk. Başbakan sonunda omuzlarını silkti.
"Koşullarınızı kabul etmekten başka çaremiz yok Bay Holmes. Hiç şüphe yok ki haklısınız, size sonuna kadar güvendiğimizi göstermeden harekete geçmenizi beklemek man-tıksızcaydı."
"Size katılıyorum efendim," dedi daha genç olan devlet adamı.

ilhanx

"O halde, sizin ve iş ortağınız Dr. Watson'in onuruna güvenerek her şeyi anlatacağım. Konuşmaya başlamadan önce, vatansever bireyler olarak, bu olayın duyulmasının ülkemiz için büyük bir felaket doğuracağını tekrar hatırlamanızı istemek zorundayım."
"Bize kesinlikle güvenebilirsiniz."
"Pekâlâ. Mektup, ülkesinde son zamanlarda gözlenen Koloni hareketlerinden rahatsız olmuş yabancı bir otorite tarafından gönderildi. Aceleyle ve tamamıyla söz konusu hükümdarın sorumluluğuyla yazılmış. Yapılan araştırmalar, bize Bakanlarının bu konudan tamamıyla habersiz olduklarını göstermiştir. Öte yandan o kadar olumsuz bir hava var ki mektupta, - bazı cümleler için kışkırtıcı bile denilebilir -duyulması ülkemizde son derece tehlikeli hislere sebebiyet verebilir. Öyle bir kargaşa patlak verir ki, efendim, mektubun içeriklerinin halka duyurulmasının üzerinden daha bir hafta geçmeden büyük bir savaşın ortasında buluruz kendimizi."
Holmes bir kâğıt parçasının üzerine bir isim yazıp bunu Başbakana uzattı.
"Evet, ta kendisi. Milyarlarla ölçülecek masraflara ve yüz binlerce erkeğin hayatına mal olabilecek olan şey de bu mektubun kayboluşudur işte."
"Gönderenin kendisine bu konuda haber verdiniz mi?"
340
"Evet efendim, telgraf yoluyla şifreli bir belge şahıslarına gönderilmiştir."
"Belki de mektubun dünyaca duyulması kendi dileğidir."
"Hayır efendim, mektubu yazarken çok düşüncesiz ve fazlasıyla heyecanlı bir tavırla hareket etmiş olduğunu anladığına inanıyoruz. Mektubun gizli olmaktan çıkması halinde bize gelecek zararın mislisi onun başına, onun ülkesine gelecektir."
"Durum böyleyse mektubun halka duyurulması kimin işine gelebilir? Onu çalmak ya da yayımlamayı kim isteyebilir ki?"
"İşte bu soruyla Bay Holmes, Uluslararası politikaların en önemli alanına götürüyorsunuz beni. Ama sonuçta Avrupa'nın durumunu göz önüne aldığınızda suçun altındaki sebebi anlamakta hiç zorluk çekmeyeceksinizdir. Avrupa, silahlı büyük bir kamp gibidir. İçinde, askeri güçleri dengede tutan ikili birlikler barındırıyor ve bu dengeyi yöneten de Büyük Britanya'dır. İngiltere ittifak ülkelerinden biriyle savaşa sürüklenecek olsa, bu diğer ittifak birliklerinin gücü ele geçirmesi anlamına gelir; savaşın kendisine katılsalar da katılmasalar da. Beni anlıyor musunuz?"
"Gayet iyi anlıyorum. Söz konusu olan hükümdarının düşmanları açısından mektubu ele geçirip onu yayımlamak, mektubun gönderildiği ülkeyle bizim ülkemiz arasındaki ittifakı bozmak anlamına geleceği için çok önemli."
"Evet efendim."
"Peki düşmanların eline geçtiği takdirde mektup kime gönderilecektir?"
"Avrupa'nın önde gelen Bakanlıklarından herhangi biri olabilir. Büyük ihtimalle şu anda da tüm hızıyla oraya doğru yol alıyordur zaten."
Bay Trelawney Hope kafasını göğsüne düşürüp yüksek
341
sesle inlerken, Başbakan adamın omzuna destekleyici bir el koydu.
"Tamamıyla şanssızlık sevgili arkadaşım. Hiç kimse sizi suçlayamaz. Almadığınız hiçbir önlem yoktu ki. Bay Holmes, artık her şeyi biliyorsunuz. Nasıl hareket etmemizi önerirsiniz?"
Holmes, umutsuzca kafasını salladı.
"Söz konusu belgenin bulunmaması durumunda savaşın çıkacağını düşünüyorsunuz, değil mi efendim?"
"Bunun çok büyük bir olasılık olduğunu düşünüyorum."
"O halde efendim, savaş hazırlıklarına başlasanız iyi olacak."
"Çok ciddi bir iddia bu, Bay Holmes."
"Durumu bir düşünün efendim. Anlattıklarınızdan, Bay Hope'la karısının, kayıp fark edilene kadar odalarından ayrılmadıklarına göre gece on bir buçuktan sonra çalınmadığı neredeyse kesin. O halde dün akşam yedi buçukla on bir buçuk saatleri arasında bir zamanda çalınmış olmalı. Büyük ihtimalle de erken saate yakın yapılmıştır, zira belgeyi alan kişinin mektubun yerini bildiğini varsayıyorum; kendini sağlama almayı isterdi tabii. Efendim, söylediğinizi kadar önemli bir belge o kadar erken bir saatte ele geçirildiyse şimdi nerede olabilir? Kimsenin onu alıkoymak gibi bir niyeti olamaz. İlgili kim varsa hemen onun eline geçmesi için çoktan harekete geçilmiştir. Onu bu saatten sonra geri almak, hatta yerini tespit etmek için bile şansımız çok düşük. Galiba artık çok geç."
Başbakan oturduğu yerden kalktı.
"Söylediklerinizi son derece mantıklı, Bay Holmes. Olayın gerçekten de kontrolümüzden çıktığını hissediyorum ben de."
"Varsayalım ki belgeyi alan hizmetçi ya da uşağınız olsun..."

ilhanx

342
"İkisi de yıllardır bizimle çalışan güvenilir ve yaşlı hizmetkârlardır."
"Anladığım kadarıyla odanız ikinci katta, dışarıdan bir girişi olmayan, içeriden de kimsenin fark edilmeden giremeyeceği bir yerde. O halde evde bulunan biri tarafından alınmış olması gerekir. Peki, hırsız belgeyi kime götürecektir? Birçoğunun ismini bildiğim uluslararası ajanlardan ya da gizli örgütlerden birine tabii ki. Mesleklerinde zirveye çıkmış olarak değerlendirebileceğimiz üç kişi var bu alanda. Etrafı kolaçan edip içlerinden birinin postacı görevini üstlenip üstlenmediğine bakacağım. Herhangi birisi ortalıkta yoksa - özellikle de dün geceden beri kayıpsa - belgenin nereye gitmiş olduğuyla ilgili bir fikir oluşturmamız kolaylaşacaktır."
"Neden ortalıktan kaybolmuş olsun ki?" diye sordu Avrupa İçişleri Bakanı. "Mektubu Londra'daki bir konsolosluğa götürmesi daha mantıklı değil mi?"
"Zannetmiyorum. Ajanlar genellikle bağımsız çalışır ve konsolosluklarla ilişkileri çoğunlukla kopuktur."
Başbakan bu düşünceyi onaylayarak kafasını salladı.
"Bence haklısınız Bay Holmes. Bu denli değerli bir şeyi karargâha kendi elleriyle teslim etmek isteyecektir. Harekete başlama yönteminizin mükemmel olduğunu düşünüyorum. Bu arada Hope, bu şansız olay yüzünden diğer görevlerimizi ihmal etmemiz doğru olmaz. Gün içinde herhangi bir gelişme yaşanacak olursa sizi haberdar edeceğimizden emin olabilirsiniz Bay Holmes. Elbette siz de araştırmalarınızın sonuçlarını en kısa zamanda bize bildirecek-sinizdir."
Devlet adamlarının her ikisi de eğilerek selam verdikten sonra dairemizden çıktı.
Ünlü ziyaretçilerimiz çekildikten sonra Holmes sessizlik içinde piposunu yaktı ve uzunca bir süre boyunca derin düşüncelere dalmış şekilde oturdu. Ben sabah gazetesini açmış, bir gece önce Londra'da gerçekleşmiş önemli bir olay-
343
la ilgili yazıya gömülmüştüm ki dostum heyecanla ayağa fırlayarak piposunu şöminenin üzerine koydu.
"Evet," diye atıldı, "vakaya daha iyi bir yaklaşım olamaz. Durum vahim olabilir, ama tamamıyla umutsuz değil. Belgeyi alan kişi konusunda şimdi bile emin olabilsek, onu henüz elinden çıkarmamış olma olasılığı var. Sonuçta bu adamlar için para konuşuyor ve benim arkamda İngiltere'nin koca hazinesi var. Satışa çıkarılmışsa onu alacağım - gelir vergisine birkaç kuruş eklenecektir ama olsun. Adam bir tarafta şansını denemeden önce belgeyi bekletip gelecek teklifleri görmek isteyebilir. O denli büyük oynamaya cesaret edecek kişiler yalnızca bahsettiğim şu üç ajandır, yani Oberstein, La Rothiere ve Eduardo Lucas. Üçüyle de görüşmeliyim."
Gözlerim sabah gazetesine kaydı.
"Godolphin Sokağından Eduardo Lucas'tan mı bahsediyorsun?"
"Evet."
"Onunla görüşemeyeceksin."
"Neden öyle diyorsun?"
"Dün gece, evinde ölü bulunmuş."
Dostum, birlikte yaşadığımız maceraların neredeyse tümünde beni öyle ya da böyle o kadar şaşırtmıştır ki, şimdi benim onu şaşırtmış olduğumu görmek beni neredeyse mutlu etti. Gözleri hayretle açılmış bir halde gazeteyi elimden kaptı. O sandalyesinden kalkarken benim gömülmüş olduğum paragraf şöyleydi:
"WESTMINSTER'DA CİNAYET.
"Dün gece, Parlamento Binasının yakınlarına bulunan ve Abbey'le nehir arasındaki kısmı kaplayan on sekizinci yüzyıldan kalma evlerinin sıraladığı Godolphin Sokağı 16 numarada, gizemini hâlâ koruyan olağandışı bir cinayet iş-
344
lendi. Bu küçük, ama seçkin konakta son birkaç yıldır Bay Eduardo Lucas ikâmet ediyordu. Bay Eduardo Lucas, hoş kişiliğinin yanı sıra, ülkedeki en başarılı amatör tenorlardan biri olmakla ün yapmış biriydi. Otuz beş yaşında hâlâ bekâr olan Bay Lucas'in yanında yaşlı hizmetçisi Bayan Pringle ve uşağı Mitton kalıyordu. Bayan Pringle akşamları, evin en üst katında buluna odasına erken çekiliyor ve Bay Lucas'in uşağı da Hammersmith'teki bir dostuna ziyarete gitmişti. Bay Lucas'ın saat on itibariyle yalnız olduğu bildiriliyor. Arada gerçekleşen olaylar hakkında henüz bir bilgi yok fakat polis memuru Barret saat on ikiye çeyrek kala Godolphin Sokağından geçerken 16.numaranın kapısının aralık durduğunu fark etmiş. Kapıyı çaldığı halde içeriden yanıt gelmemiştir. Ön taraftaki odalardan birinde bir ışık gözüne çarpınca kapıyı tekrar, ısrarla çalmış, yine cevap almamış. Kapıyı iterek açmış ve içeri girmiş. Memur içeride tam bir kargaşayla karşılaşmış, mobilyalar bir taraftaki duvara doğru itilmiş, bir sandalyeyse odanın ortasında yere devrilmiş halde duruyormuş. Hemen yanında, sandalyenin ayağını kavramış halde, evin efendisi yatıyormuş. Kalbinden bıçaklandığı için hemen olay sırasında öldüğü tahmin ediliyor. Suç aletinin büyük ve kıvrımlı bir hançer olduğu bildiriliyor ve duvarda asılı duran, oryantal bir ülkeden gelmiş çeşitli

ilhanx

silahların arasından indirilmiş. Odadan değerli herhangi bir şey götürülmemiş ve soygun amaçlı bir cinayet olmadığı düşünülüyor. Bay Eduardo Lucas o kadar ünlü ve popüler bir insandı ki hazin sonunun, geniş çaplı arkadaş çevresinden büyük bir ilgi uyandırması bekleniyor."
"Ee, Watson, bu konuda ne diyeceksin?" diye sordu Holmes, uzun bir sessizlikten sonra.
"Doğrusu akıl almaz bir tesadüf."
"Tesadüf mü! Bu dramdaki oyuncu kadrosunda olabilecek üç adamdan bir tanesi buydu ve tam da dramın sah-

nelendiği saatlerde vahşi bir şekilde öldürülüyor. Bunun sadece bir tesadüf olma olasılığı o kadar küçük ki rakamlarla bile ifade edilebileceğinden kuşkuluyum. Hayır, sevgili Watson, olaylar birbirlerine bağlantılı - bağlantılı olmak zorundalar. Bize kalan şey sadece aradaki bu bağı bulmaktır işte."
"Fakat bu durumda resmi polis de artık her şeyi biliyor olmalı."
"Hiç de değil. Onlar Godolphin Sokağında gördüklerinden başka bir şey bilmiyorlar. Whitehall Terrace hakkında hiçbir şey bilmiyorlar - ve bilmeyecekler de. Bir tek biz biliyoruz her iki olayı, dolayısıyla aradaki bağlantıyı bulabilecek tek kişiler olduğumuz da söylenebilir. Şüphelerimin Lucas'ın üzerine yoğunlaşmasını sağlayacak bir nokta zaten vardı. Westminster Godolphin Sokağı Whitehall Terrace'dan sadece birkaç dakikalık yürüyüş uzaklıktadır. Bahsettiğim diğer gizli ajanların ikisi de Batı kısmında yaşıyor yani Avrupa İçişleri Bakanının evindekilerle bağlantı kurmak ya da onlardan bir mesaj almak Lucas için daha kolaydı - belki küçük bir ipucu, ama sadece birkaç saatte sahip olduğun zaman böyle küçük düşünceler hayati değer taşıyabilir. Hım, görünüşe göre bir misafirimiz var."
Bayan Hudson, tepsisinde bir hanımefendinin kartvi-zitiyle kapıda belirmişti. Holmes karta bir göz attı, kaşlarını şaşkınlıkla kaldırdı ve kartı bana uzattı.
"Bayan Hilda Trelawney Hope'u yukarı davet edin," dedi.
Bir dakika kadar sonra, o sabah zaten çok değerli konuklar ağırlamış olan dairemiz, Londra'nın en olağanüstü hanımefendilerinden biri tarafından da onurlandırıldı. Belminster dükünün en genç kızının güzelliği dillere destandı, ama tasvirlerin, renksiz fotoğrafların hiçbiri, birdenbire karşımızda beliren kadının incelikli güzelliğine, büyüleyici cazibesine karşı beni hazirlayamamıştı. Yine de gördüğümüz yüzün güzelliği değildi bizi etkileyen ilk şey o sonbaharı sabahında. Yanakları harikulade, fakat yoğun duygular sonucu solgundular; gözleri ışıltılıydı, fakat bu ateşten gelen bir ışıltıydı ve hassas dudakları, duyguları kontrol altında tutma çabasıyla gerilmişti. Korkuydu - güzellik değil -ziyaretçimiz kapıda dururken ilk olarak insanın gözüne çarpan şey.
"Kocam buraya geldi mi Bay Holmes?"
"Evet, Madam, buraya geldi."
"Bay Holmes, buraya gelmiş olduğumu ona anlatmayın, yalvarırım." Holmes soğuk bir şekilde eğildi ve hanımefendiye bir sandalye gösterdi.
"Saygıdeğer hanımefendi beni zor bir duruma sokuyor. Lütfen oturup benden ne istediğinizi anlatın; fakat kayıtsız şartsız bir söz vermem maalesef mümkün değil."
Hanımefendi odanın diğer ucuna geçti ve pencereyi arkasına alacak şekilde oturdu. Bir kraliçeyi andırıyordu -uzun boylu, zarif ve son derece kibar bir kadın.
"Bay Holmes," diye konuşmaya başladı, beyaz eldivenli ellerini sıkarak. "Karşılığında sizin de bana açık sözlülükle cevap vereceğinizi umut ederek sizinle dürüstçe konuşacağım. Ben ve kocam arasında eksiksiz bir güven var ve birbirimizden gizli saklımız yoktur; tek bir konu haricinde. Bu konu politikadır. Politikaya gelince kocamın dudakları mühürlenmiş gibidir - bana hiçbir şey anlatmaz. Neyse, dün gece evimizde, çok kötü bir olayın gerçekleştiğini biliyorum. Önemli bir belgenin ortadan kaybolduğunu biliyorum. Fakat politik bir mesele olduğu için kocam bana işin aslını anlatmayı reddediyor. Bakın, bu konuda gerekli her şeyi iyice öğrenmem şu anda son derece önemli - hayati bir önem taşıdığını bile söyleyebilirim. Siz çevremizdeki bütün politikacıların haricinde konuyla ilgili tüm gerçekleri bilen tek kişisiniz. Size yalvarırım, Bay Holmes, dün gece olanları ve bunun neye yol açacağını bana anlatmalısınız. Her şeyi

anlatın Bay Holmes. Müvekkillinizin çıkarlarını gözetme isteğinizin sizi sessizliğe itmesine izin vermeyin; sizi temin ederim ki, bana her konuda güvenmesi durumunda çıkarlarını benden daha iyi hiç kimse koruyamaz. Ah bunun bir farkına varsa. Çalman şu kâğıtlar tam olarak neydi?"
"Hanımefendi, benden istediğiniz şey imkânsız." Hanımefendi inleyerek yüzünü ellerine gömdü. "Böyle olduğunu anlamalısınız, madam. Kocanız sizi bu meselelerden uzak tutmayı uygun görüyorsa, profesyonel olarak sessizlik yemini ettikten sonra bilgileri edinmiş olan bana düşer mi onun söylemediklerini söylemek? Bunu benden istemeniz doğru değil. Sormanız gereken kişi kocanız-dır."

ilhanx

"Ona sordum. Son çare olarak size geldim. Her şeye rağmen, kesin bir şey anlatmadan bir noktada beni aydınlatabilirsiniz Bay Holmes."
"Nedir o madam?"
"Kocamın politik kariyerinin bu olaydan etkileneceğini düşünüyor musunuz?"
"Ee, her şey yoluna girmediği takdirde çok ciddi sonuçlar doğurabilir tabii."
"Ah!" Madam, kuşkuları giderilmiş bir kişi edasıyla derin bir nefes aldı.
"Son bir sorum daha var Bay Holmes. Kocamın bu felaketin karşısında yaşadığı ilk şokla söylediği bir şeyden, söz konusu belgenin kaybının ülke açısından da korkunç sonuçlar doğurabileceğini anladım."
"Kendisi öyle söylediyse, bunu kesinlikle inkâr edemem."
"Nasıl sonuçlardır bunlar?"
"Hayır, madam, yine cevabını veremeyeceğim bir şey istiyorsunuz benden."
"O halde değerli vaktinizi daha fazla harcamayacağım. Daha açık konuşamadığınız için sizi suçlayamam Bay
348
Holmes ve siz de, hiç kuşkum yok ki, isteğine karşı bile olsa kocamın endişelerini paylaşmak istediğim için benim hakkımda kötü düşünmeyeceksinizdir. Ziyaretim konusunda sessiz kalmanız konusunda size tekrar yalvarıyorum." Kapıda arkasına dönüp son bir kez bize bakınca, korkuyla dolu o güzel yüzü, ürkek gözleri ve gergin dudakları son bir kez görebildim. Bir saniye sonra gitmişti.
"Evet Watson, kadınlar senin alanına giriyor," dedi Holmes, eteklerin hışırtısı ön kapının hızla kapanmasıyla sonunda kesilince, gülümseyerek. "Güzel bayanın oyunu ne içindi? Gerçekten istediği neydi?"
"Anlattıklarını sen de duydun, endişelenmiş olması gayet doğal değil mi?"
"Hım! Nasıl göründüğünü bir düşünsene Watson -hareketlerini, bastırmaya çalıştığı heyecanını ve huzursuzluğunu, soru sormadaki ısrarcılığı. Unutma ki geldiği sınıfta insanlar duygularını kolay kolay göstermez."
"Çok heyecanlı olduğu açıktı."
"Ayrıca her şeyi öğrenmesinin kocasının iyiliği açısından çok önemli olduğunu büyük bir ciddiyetle ifade ettiğini de dikkate almanı istiyorum. Ne demek istemiş olabilir bununla? Sonra otururken ışığı nasıl arkasına aldığını da fark etmişsindir Watson. Yüz ifadesini görmemizi istemiyordu."
"Evet; pencerenin yanında duran yegâne sandalyeyi seçti."
"Yine de kadınların hareketlerini anlamak çok güç. Margate'deki kadını hatırlıyorsundur. Ondan da aynı sebeplerden dolayı şüphelenmiştim. Burnunda pudrası yoktu -doğru yaklaşım olduğu ortaya çıkmıştı. Öyle bir bataklık kumunun üzerine nasıl bina inşa edersin? Kadınların en sıradan hareketleri bile çok büyük bir anlam taşıyabiliyor; en garip davranışları da bir saç tokasına, bir saç maşasına bağlı olabiliyor. Neyse, iyi günler Watson."
"Gidiyor musun?"
349
"Evet; sabahın geri kalanını polis dostlarımızla beraber Godolphin Sokağında geçirmeyi düşünüyorum. Problemimizin çözümü Eduardo Lucas'ta saklı, bundan eminim; ama itiraf etmeliyim ki vakanın nasıl bir şekil alacağı konusunda henüz en ufak bir fikrim dahi yok. Neyse bulguları görmeden teori üretmek çok büyük bir hatadır. Sen tetikte ol Watson yeni ziyaretçilerimiz olabilir. İşimi bitirebilirsem öğlen yemeğinde sana katılırım."
O gün ve ertesi gün boyunca Holmes, arkadaşlarının suskun diyeceği, başkalarınınsa suratsız diyeceği bir ruh haline sahipti. Eve gelip hemen ardından tekrar çıkıyor, pipo tüketimini inanılmaz ölçülere taşıyor, kemanıyla kısa melodiler çalıyor, derin düşüncelere dalıyor, garip saatlerde sandviç istiyor ve ona sorduğum günlük sorulara cevap vermeye tenezzül etmiyordu. İşlerin iyi gitmediği ortadaydı. Bu konuda tek bir kelime etmedi ve yürütülen soruşturmayla ilgili öğrendiğim her şeyi - merhumun uşağının tutuklanışı ve arkasından serbest bırakılması gibi olayları gazeteleri takip ederek öğrendim. Cinayeti araştırmakla görevli olan müfettiş 'Kasten Adam Öldürme' kararına varmıştı, ama suçlu yine de bulunamadı. Herhangi bir cinayet sebebi de bulunamadı. Adamın öldürülmüş olduğu oda değerli şeylerle dolup taşıyor olmasına rağmen hiçbir şey alınmamıştı. Maktulün kâğıtları karıştırılmamıştı. Onlar dikkatle incelendiğinde Bay Lucas'ın Uluslararası politikayla çok yakından ilgilendiği, uslanmaz bir dedikoducu, olağanüstü bir dilbilimci olduğu ve mektup yazmak konusunda yorulmak nedir bilmeyen biri olduğu ortaya çıktı. Birçok ülkenin liderleriyle samimi bir ilişki geliştirmişti. Çekmecelerini dolduran belgelerinin arasında olağandışı bir şey keşfedilemedi. Kadınlarla olan ilişkilerine gelince, çok sayıda fakat yüzeysel olduklarına karar verildi. Çok kadın tanıdığı vardı, ama bunların pek azı dostuydu ve kimseye karşı özel hisler beslemiyordu. Adamın sıradan alışkanlıkları olmuştu ve kimseyi de incitmemişti.
350

ilhanx

Cinayet anlaşılmazdı ve büyük ihtimale de öyle kalacaktı.
Uşak John Mitton'un tutuklanışına gelince, hiçbir şey yapılmıyormuş gibi gözükmesin diye çaresizlik içinde verilmiş bir karardı. Ona karşı hiçbir delil bulunamadı. Mitton, Hammersmith'te yaşayan dostlarının yanındaydı o gece. Aynı anda iki yerde olamayacağına göre suçsuz olmalıydı. Gerçi cinayet fark edilmeden Westminster'e dönmüş olabileceği bir saatte yola çıkmış, ama yolun bir kısmını yürüyerek almış olduğuna dair açıklaması, gecenin güzelliği göz önüne alındığında olası bulundu. Saat on ikide evine varmış ve beklenmedik felaket karşısında kendinden geçmişti. Patronuyla her zaman iyi geçinmişler. Maktula ait bazı eşyalar - başta olmak üzere küçük bir kutu jilet - uşağın odasında bulun-muştuysa da, adamın iddiasına göre her biri patronunun vermiş olduğu küçük hediyelermiş; bunun böyle olduğunu hizmetçi kadın da doğrulamış. Mitton üç yıldır Bay Lucas'ın yanında çalışıyormuş. Bay Lucas'ın, Avrupa kıtasına yaptığı seyahatlerde Mitton'u yanına almaması ilginç bir noktaydı. Evin efendisi zaman zaman üç ayı aşkın süreyle Paris'te kaldığı halde Mitton, Godolphin Sokağındaki evde bırakılıyordu. Hizmetçi kadına gelince, kendisi cinayet gecesinde hiçbir şey duymamış. Efendisinin bir konuğu olmuşsa bile onu içeri kendi davet etmişti.
Böylece gazetelerden takip edebildiğim kadarıyla olay üç gün boyunca gizemini korudu. Holmes başka bilgilere sahiptiyse bile bunları kendine saklıyordu, ama Müfettiş Lestrade'ın vaka konusunda bildiklerini kendisiyle paylaştığını söyleyince, en azından gelişmelerle yakından ilgilendiğini anladım. Dördüncü gün, olayı çözüme kavuşturan uzun bir telgraf ulaştı İngiltere'ye Paris'ten.
"Paris polisi," diye başlıyordu Daily Telegraph 'taki yazı, "pazartesi gecesi Westminster, Godolphin Sokağındaki evinde öldürülen bay Eduardo Lucas'ın cinayeti üzerindeki esrar perdesini kaldıracak nitelikte bir keşifte bulundu.

Okuyucularımız, öldürülen adamın, odasında bıçaklanmış halde bulunduğunu, ilk başta uşağından kuşkulanıldığını ama onun suçsuz olduğu ortaya çıktığını hatırlayacaklardır. Dün öğleden sonra, Madam Henri Fournaye olarak bilinen ve Austerlitz Sokağındaki bir villada oturan bir bayan, çıldırmış olduğu gerekçesiyle hizmetçileri tarafından otoritelere teslim edildi. Yapılan tetkik sonucunda hanımefendinin gerçekten de tehlikeli ve kalıcı bir cinnet geçirdiği ortaya çıkmış. Madam Henri Fournaye, Londra'ya yapmış olduğu yolculuktan salı gecesi dönmüş ve Wastminster'da işlenen cinayetle bağlantılı olduğunu gösteren kanıtlar var. Fotoğrafların karşılaştınlmasıyla, Mösyö Henri Fournaye'le Eduardo Lucas'ın aynı kişiler olduğu ve maktulün Londra'da ve Paris'te olmak üzere ikili bir hayat sürdürdüğü ortaya çıkmış. Amerika kökenli olan Mme. Henri Fournaye'nin son derece heyecanlı bir kişiliğe sahip olduğu belirtiliyor ve geçmişte kıskançlık sebebiyle cinnet geçirmiş olduğu biliniyor. Londra'da günlerdir manşetlerden düşmeyen korkunç cinayeti bu kıskançlık krizlerinden birinin etkisindeyken işlediği düşünülüyor. Hanımefendinin pazartesi gecesi nerede olduğu henüz tespit edilmiş değil, ama çılgınca hareketleri ve tuhaf bir dış görünüşe sahip olup onun tarifine uyan bir kadının, salı sabahı Charing Cross istasyonunda görüldüğü kesinleşmiş durumda. Hanımefendinin böylesi çılgın bir durumdayken cinayeti işlemiş olduğu düşünülüyorsa da cinayeti görmüş olması da mutsuz kadının aklını yitirmesine sebep olmuş olması mümkün. Şimdilik geçtiğimiz günlerle ilgili tutarlı bir ifade veremeyecek durumda ve doktorlar aklını toparlayacağına dair herhangi bir umut beslemiyor."
"Evet, Holmes, bu konuda ne diyorsun?" diye sordum, kendisi kahvaltısını tamamlarken yazıyı ona yüksek sesle okuduktan sonra.
"Sevgili Watson," diye cevap verdi masadan kalkıp odada turlamaya başlayarak. "Gerçekten çok sabırlı birisin,
ama bu son üç gündür sana bir şey anlatmadıysam anlatacak herhangi bir şeyimin olmamasındandır. Paris'ten gelen bu haber bile pek yardımcı olamaz."
"Adamın ölümüne gelince önemli bir nokta olduğunu kabul edersin herhalde."
"Adamın öldürülmesi, gerçek görevimizin yanında çok küçük bir şey - zincirde önemsiz bir halka. Avrupa'da bir felaketin patlak vermemesi için şu belgeyi bulmak zorundayız. Son üç gündür sadece bir tek önemli olay gerçekleşti ve bu da henüz hiçbir şeyin olmamış olmasıdır. Bakanlıktan saat başı haber alıyorum ve Avrupa'nın hiçbir yerinde herhangi bir sorun olduğuna dair bir belirti yok. Evet, bu mektup piyasada olsa... hayır bu mümkün değil - ama piyasaya çıkmadıysa nerede peki? Kimin elinde? Neden bekletiliyor? İşte bu soru beni yiyip bitiriyor. Lucas'ın, mektubun kaybolduğu gece öldürülmüş olması gerçekten de bir tesadüf müydü? Mektup onun eline geçti mi hiç? Geçtiyse kâğıtlarının arasında neden bulunmadı. Deli karısı giderken onu yanında mı götürdü? Öyleyse şimdi Paris'teki evinde mi? Fransız polis güçlerinin şüphelerini uyandırmadan mektubu nasıl arayabilirim? Bu vakada, sevgili dostum, kanunun güçleri de en azından suçlunun kendisi kadar tehlikeli. Meydana gelebilecek zarar inanılmaz boyutlarda olduğu halde herkes bize karşı. Başarıyla sonuçlandıracak olursam, kariyerimde varabileceğim en uç

ilhanx

noktayı teşkil edecek bir vaka bu. Ah, işte olay yerinden yeni haberler de geliyor!" İçeri gönderilmiş notu hızla okudu. "Vay canına! Lestrade ilginç bir şey keşfetmişe benziyor. Şapkanı al Watson. Westminster'a gidiyoruz."
Cinayet sahnesini ilk kez görüyordum - yüksek, karanlık, ön cephesi dar bir ev, tıpkı ona doğum veren yüzyıl gibi biçimci, resmi ve katı. Öndeki penceresinde Lestrade'ın buldok biçimli yüzü görünüyordu ve uzun bir polis memuru kapıyı açıp bizi içeri aldıktan sonra da bizi sıcak bir şekilde karşıladı. İçinde bulunduğumuz oda cinayetin işlenmiş ol-
352
353
duğu yerdi ama halıda görülen iğrenç bir leke haricinde suçtan geriye hiçbir iz kalmamıştı. Halı, odanın ortasında bulunan kare biçimli bir kilimdi ve etrafı, güzelce cilalanmış kare biçimli çok hoş parkelerle döşenmişti. Şöminenin üzerinde, silahlardan oluşan çok gösterişli bir koleksiyon bulunuyordu ve felaket gecesinde bu silahlardan biri kullanılmıştı. Pencerenin yanında görkemli bir yazı masası vardı; dairedeki eşyaların tümü, resimler, halılar ve duvar süsleri, en ufak ayrıntısına kadar her şey, kadınsı denebilecek kadar lüks bir zevki yansıtıyordu.
"Paris'ten gelen haberleri gördün mü?" diye sordu Lestrade.
Holmes evet anlamında başını salladı.
"Fransız dostlarımız olayı tam on ikiden vurmuşa benziyor bu sefer. Söyledikleri gibi olduğuna hiç kuşku yok. Kadın kapıyı çaldı - büyük ihtimalle sürpriz bir ziyaretti çünkü adam hayatını en ince ayrıntısına kadar dikkatlice planlayan biri. Kadını içeri aldı - onu sokağın ortasında bırakamazdı tabii. Kadın onun izini nasıl bulmuş olduğunu anlattı, sitem etti, olaylar birbirlerini izledi ve çok geçmeden kadının elindeki hançerle son nokta kondu. Her şey bir anda olup bitmedi tabii, çünkü buradaki sandalyelerin hepsi köşeye çekilmiş ve adam, sanki kendini kadından korumak için onu kullanmış gibi sandalyelerden birini hâlâ tutuyordu bulunduğunda. Her şey, sanki kendi gözlerimizle görmüşüz gibi net ve açık."
Holmes şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı.
"Ve sen yine de beni çağırttın."
"Oh, evet, bu apayrı bir konu - önemsiz bir olay, ama tam da senin ilgileneceğin şeylerden biri - hani bilirsin, garip; senin sevdiğin tuhaflıklardan. Olayın aslıyla hiçbir ilişkisi yok - görünüşe bakılırsa ilişkisi olamaz en azından."
"Nedir peki?"
"Şey, bilirsin, böyle bir cinayetten sonra her şeyi yerli
354
yerlerinde bırakmak konusunda çok titiz davranıyoruz. Hiçbir şeyin yeri değiştirilmedi. Polislerimiz gece gündüz nöbet tuttu. Bu sabah, adam gömülüp de araştırma tamamlandığında - en azından bu odaya gelince tamamlanmış sayıldığında - ortalığı toplayabileceğimizi düşündük. Şu halıyı görüyor musun? Yere yapışık değil; sadece öylece serilmiş. Onu yerinden kaldırdığımızda ne bulduk tahmin edemezsin..."
"Evet? Ne buldunuz...?"
Holmes'un yüzü endişeyle gerildi.
"Eminim yüz yıl düşünsen de bulduğumuz şeyin ne olduğunu bilemezsin. Halıdaki lekeyi görüyor musun? Pekâlâ, kanın büyük bir kısmı halının altına geçmiş olmalı, öyle değil mi?"
"Buna hiç kuşku yok."
"Evet, ama yerde buna dair hiçbir izin olmadığını söyleyebilirim."
"Hiç iz yok mu? Ama olmalı, olmak zoru..."
"Evet; herkes aynı fikirde. Ama gerçekler öyle olmadığını gösteriyor işte."
Halının bir ucunu kaldırıp söylediklerinin doğruluğunu gösterdi.
"Fakat kan halının altına tamamen geçmiş. Bir iz bırakmış olmalıydı."
Lestrade, ünlü uzmanın kafasını karıştırmış olmanın sevinciyle kıkırdıyordu.
"Şimdi sana nedenini göstereceğim. İkinci bir leke gerçekten var, ama halıdakine uymuyor. Gel de kendin bak." Lestrade konuşurken halının başka bir köşesini kaldırdı ve büyük kırmızı leke işte orada, açık renkli döşemenin üzerindeydi. "Bundan ne çıkarıyorsun Bay Holmes?"
"Bu son derece basit değil mi? Lekelerin birbirlerine uymamasının sebebi halının çevrilmiş olmasından kaynaklanıyor. Kare biçimli olduğundan bu kolay bir işti kuşkusuz."
"Halının çevrilmiş olduğunu söylemen için resmi po-
355
lisin sana ihtiyacı yok Bay Holmes. Bu gayet açık zaten, çünkü halıyı şu şekilde serersen... işte lekeler birbirlerinin üzerinde. Bilmek istediğimiz bunu kimin yaptığıdır ve neden?"
Holmes'un gerilmiş yüzüne baktığımda, içten içe heyecanla titrediğini görebiliyordum.

ilhanx

"Bir dakika Lestrade," dedi, "geçtiğimiz günler boyunca holdeki polis memuru mu sorumluydu bu yerden?"
"Evet, baş nöbetçidir kendisi."
"O zaman tavsiyemi dinle. Onu sorgulamanı istiyorum. Burada, bizim önümüzde değil. Biz burada bekleriz. Onu arka odaya götür. Yalnız olursanız itiraf etmesi daha olası. Bu odaya birilerini sokmaya ve onları yalnız başlarına bırakmaya nasıl cüret ettiğini sor. Böyle bir şey yapıp yapmadığını sorma. Biliyormuş gibi davran. Birinin buraya girmiş olduğunu bildiğini söyle. Üzerine git. Ona, tek çaresinin tam bir itiraf olduğunu söyle. Haydi, dediklerimi aynen yap!"
"Vay canına, eğer gerçekten bir şey biliyorsa her şeyi anlatmasını sağlayacağım!" diye bağırdı Lestrade. Hole fırladı ve birkaç dakika sonra kaba sesi arka odalardan birinden gelmeye başladı.
"Şimdi Watson, şimdi!" diye bağırdı Holmes, heyecandan çıldırmak üzereymiş gibi. Umursamaz tavırlarının ardından saklanan çılgın adamın enerjisi birdenbire patlak vermişti. Halıyı yerden fırlattı ve hemen ellerinin dizlerinin üzerine çöküp halının altındaki kareleri tırmalamaya başladı. Bir tanesi, Holmes tırnaklarını kenarına gömdüğü sırada yana kaydı, bir kutunun kapağıymışçasına açıldı. Altında küçük bir çukur belirmişti. Holmes hemen elini içine daldırdı, ama sonra hayal kırıklığını anlatan bir sesle geri çekildi. Çukur boştu.
"Çabuk Watson, çabuk! Her şeyi hemen yerine koymalıyız!" Tahta kapak yerine kondu ve Lestrade'ın sesi holde duyulduğu sırada kilim de ancak yerine konmuştu. Holmes,

canı sıkılmış bir halde şömineye yaslanmış, bastırmayı başaramadığı esnemelerini saklamak için elinden geleni yapıyordu müfettiş odaya girdiği sırada.
"Seni beklettiğim için üzgünüm Bay Holmes. Bütün bunların seni sıkıntıdan öldürdüğünü görebiliyorum. Neyse, haklıymışsın, adamımız itiraf etti. Hadi buraya gel MacPherson. Buradaki baylar da duymak istiyor affedilmez davranışlarını."
Çok üzgün ve çok terlemiş görünen uzun boylu polis memuru odaya girdi.
"Kötü bir niyetim yoktu efendim, gerçekten. Genç kadın dün gece kapıya geldi - evleri karıştırmış, öyle söyledi. Sonra sohbet etmeye başladık. Bilirsiniz, bütün gün çalışınca yalnızlık çekiyorsun."
"Ee, sonra ne oldu?"
"Suçun işlendiği yeri görmek istedi - gazetelerde her şeyi okumuştu tabii. Çok saygıdeğerdi, düzgün konuşan, eğitimli bir bayandı efendim ve bir göz atmasında bir sakınca görmedim. Halıdaki şu lekeyi gördüğü anda yere düştü. Ölmüş gibiydi. Arka tarafa koşup biraz su getirdim, ama onu kendine getiremedim. Bunun üzerine köşedeki dükkana koşup biraz brendi aldım, ama geri döndüğüm zaman kadın kendine gelmiş ve gitmişti - herhalde utanmıştı, beni görmeye cesareti yoktu."
"Peki kilimin yerinden oynamış olmasına ne diyeceksin?"
"Şey, efendim, ben geri döndüğümde gerçekten de biraz oynamıştı yerinden. Kadın üzerine düşmüştü, anlıyorsunuz değil mi Ve halı da onu yerinde tutacak hiçbir şey olmadan cilalanmış bir yerde serili. Onu hemen düzelttim."
"Bu sana ders olsun memur MacPherson, beni asla kandıramazsın," dedi Lestrade asilce. "Görevini ihmal ettiğinin hiç anlaşılmayacağını sandın tabii, oysa kilime tek bir bakış atmakla odaya birini almış olduğunu hemen anladım.

Herhangi bir şey eksik olmadığı için şanslısın bayım, yarın bir trafik polisi olarak açardın gözlerini. Seni bu kadar önemsiz bir iş için buraya çağırdığım için üzgünüm Bay Holmes, ama birinci lekenin ikincisine uymamasının sana ilginç geleceğini düşünmüştüm."
"Son derece ilginçti. Sözünü ettiğin kadın buraya sadece bir kez mi geldi memur bey?"
"Evet, efendim, sadece bir kez."
"Peki kim olduğunu söyledi mi?"
"İsmini bilmiyorum efendim. Daktilo yazarlığıyla ilgili bir ilan için gelmişti ve numarayı şaşırmış - çok hoş, zarif genç bir hanımefendiydi efendim."
"Uzun boylu? Güzel?"
"Evet efendim; uzun boylu genç bir hanımdı. Sanırım güzel denilebilir. Hatta çok güzel bile denilebilir. 'Lütfen memur bey, bir kerecik bakayım!' dedi bana. Tatlı dilli biriydi yani, kafasını kapıdan uzatmasını izin vermenin bir zararı olmaz diye düşündüydüm."
"Nasıl giyinmişti?"
"Çok sade, efendim - ayaklarına kadar uzanan bir manto vardı üzerinde."
"Saat kaçtı?"
"Karanlık yeni çöküyordu. Ben brendiyle geri dönerken lambaları daha yeni yakıyorlardı."
"Çok güzel," dedi Holmes. "Hadi gel Watson, galiba başka bir yerde daha önemli işlerimiz var."

ilhanx

Evden çıktığımız sırada Lestrade ön odada kaldı ve pişman polis memuru da bize kapıyı açtı. Holmes merdivenin basamağında geri dönüp elinde tuttuğu bir şeyi polis memuruna gösterdi. Adam kocaman gözlerle nesneye baktı.
"Aman Tanrım, efendim!" diye atıldı, yüzünde şaşkın bir ifadeyle. Holmes parmağını dudaklarına götürdü ve diğer elini cebine geri koydu. İkimiz sokaktan aşağı yürümeye başlarken birden kahkahalarla gülmeye başladı. "Mükem-
358
mel!" dedi. "Gel dostum, perde kalkıyor, artık oyunun son bölümü sahneleniyor. Savaş çıkmayacağını duymak seni rahatlatacaktır herhalde. Saygıdeğer Trelawney Hope olağanüstü kariyerinde ilerlemeye devam edebilecek, saygısız hükümdar saygısızlığından dolayı ceza almayacak, Başbakanımız Avrupa'yla sorun yaşamayacak ve ikimiz işimizi ustalıkla yapabilirsek, çok iğrenç sonuçlar doğurmuş olabilecek bu olaydan kimsenin kılına bir zarar gelmeden kurtulabileceğiz."
Kafamda, bu inanılmaz adama karşı hayranlık dolu düşünceler oynuyordu.
"Vakayı çözmüşsün!" diye haykırdım.
"Henüz değil, Watson. Hâlâ gizemini koruyan birkaç olay var. Neyse, şimdiden o kadar çok şey biliyoruz ki, gerisini öğrenemezsek bu sadece ve sadece bizim beceriksizliğimizin ispatı olur. Şimdi hemen Whitehall Terrace'a gidiyor, olaya bir nokta koyuyoruz."
Avrupa İçişleri Bakanın evine vardığımızda Sherlock Holmes'un görmek istediği kişi Leydi Hilda Trelawney Hope'tu. Oturma odasına davet edildik.
"Bay Holmes!" dedi kadın, yanakları kızgınlıkla kızarmış bir halde, "bu son derece haksız ve centilmenliğe sığmayan bir davranış. Size özellikle belirtmiştim; kocamın, onun işlerine burnumu soktuğunu düşünmesin diye ziyaretimin gizli kalması gerekiyordu. Buna rağmen buraya kadar gelip aramızda bir tanışıklık olduğunu gösteriyorsunuz."
"Ne yazık ki başka çarem yoktu madam. İnanılmaz derecede önemli bir belgeyi bulup bakanın eline teslim etmekle görevlendirildim. Onun için madam, mektubu hemen bana vermenizi istemek zorundayım."
Leydi, güzel yüzündeki kan bir anda çekilirken hızla ayağa fırladı. Bakışları donuklaştı - sendeledi - bayılacağını düşündüm. Büyük bir çaba göstererek kendini toparladı ve yüzünde oluşan hayret ve öfke, diğer tüm duygulan hatlarından sildi.
359
"Bana - bana hakaret ediyorsunuz bay Holmes."
"Hadi, lütfen madam, bunlar, işe yaramaz. Mektubu bana verin."
Bayan Hope zile atıldı.
"Uşağım size çıkış yolunu göstersin."
"Zili çalmayın Laydi Hilda. Çaldığınız takdirde bir skandali engellemek için verdiğim bütün uğraş boşuna olacak. Mektubu bana verirseniz her şey tekrar yoluna girecek. Benimle işbirliği yapmanızı öneririm, aksi halde sizi ele vermek durumunda kalacağım."
"Beni korkutmaya çalışıyorsunuz. Gelip de bir kadını ezmek pek erkekçe bir davranış değil Bay Holmes. Bir şey bildiğinizi söyleyip duruyorsunuz. Nedir bildiğiniz?"
"Lütfen oturun madam. Düşerseniz bir yerinizi acıtacaksınız. Siz oturana kadar bir kelime daha etmeyeceğim. Teşekkür ederim."
"Size beş dakika veriyorum, Bay Holmes."
"Bir dakika yeterli olacaktır bayan Hilda. Eduardo Lucas'a yaptığınız ziyaretten haberdarım, belgeyi ona verdiğinizi, dün gece odasına yaptığınız dahiyane dönüşü ve halının altındaki saklanma yerinden mektubu nasıl aldığınızı da biliyorum."
Hayalet görmüşe benzeyen bayan Hilda gözlerini Holmes'tan ayıramıyordu ve konuşmadan önce iki kere yutkundu.
"Siz delisiniz, Bay Holmes - delisiniz!" diye bağırdı sonunda.
Holmes, cebinden küçük bir parça karton çıkardı. Bir portreden kesilmiş bir kadının yüzüydü.
"Faydalı olabileceği düşüncesiyle bunu bir süredir yanımda taşıyordum," dedi. "Polis memuru onu tanıdı."
Kadın şaşırarak kısık bir çığlık attı ve kafası arkaya düştü
"'Hadi Bayan Hilda. Mektup sizde. Hâlâ yanlışınızı
360
düzeltebiliriz. Başınıza bir dert açmak gibi bir düşüncem yok. Kayıp mektubu kocanıza geri verdiğim zaman görevim sona ermiş olacak. Tavsiyemi dinleyin ve bana karşı dürüst olun; tek şansınız bu."
Cesareti hayranlık uyandırıcıydı. Şimdi bile pes etmiyordu.
"Size tekrar söylüyorum Bay Holmes, saçma bir illüzyonun etkisinde olmalısınız."
Holmes sandalyesinden kalktı.
"Sizin adınıza üzgünüm Bayan Hilda. Elimden geleni yaptım; boşuna uğraştığımı görebiliyorum."

ilhanx

Holmes zili çaldı ve uşak odaya girdi.
"Bay Trelawney Hope evdeler mi acaba?"
"Evde olacak, efendim, saat bire çeyrek kala."
Holmes saatine baktı.
"Ah, on beş dakika sonra," dedi. "Pekâlâ, bekleyeceğim."
Uşak kapıyı arkasından henüz kapatmıştı ki Bayan Hilda dizleri üzerinde Holmes'un ayaklarının dibine atılmıştı - ellerini uzatmış, yukarıya çevirmiş olduğu güzel yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı.
"Ah, acıyın bana Bay Holmes! Acıyın bana!" diye yal-varıyordu çıldırmış bir halde. "Tanrı aşkına ona anlatmayın! Onu öyle seviyorum ki! Onu üzmektense ölmeyi yeğlerim. Yaptığım, onun asil kalbini paramparça edecek biliyorum."
Holmes, yerden kalkmasına yardım etti. "Madam, son anda aklınızı başınıza aldığınızı için çok mutluyum! Kaybedecek zamanımız yok. Mektup nerede?"
Bayan Hilda bir yazı masasının yanına fırladı, kilidini açtı ve uzun, mavi bir zarf çıkardı.
"İşte burada, Bay Holmes. Onu hiç görmemiş olmayı dilerdim!"
"Nasıl geri verebiliriz.bunu?" diye mırıldandı Holmes

kendi kendine. "Çabuk, bir yol bulmalıyız! Mektubun durduğu kutu nerede?"
"Hâlâ yatak odasında."
"Ne büyük bir şans! Çabuk madam, onu buraya getirin!"
Bayan Hilda birkaç saniye sonra, elinde düz, kırmızı bir kutuyla geri dönmüştü.
"Daha önce bunu nasıl açmıştınız? Bir anahtarınız mı vardı? Tabii ki vardı. Hadi açın!"
Bağrından küçük bir anahtar çıkarmıştı Leydi. Kutunun kapağı açıldı. İçi kâğıtla doluydu. Holmes mavi zarfı kâğıt tomarının ortasına, başka bir belgenin sayfalarının arasına sokuşturdu. Kutu kapatılıp kilitlendi ve yatak odasındaki yerine geri yollandı.
"Evet, artık kocanız için hazırız," dedi Holmes; "hâlâ on dakikamız var. Sizi gizlemek için büyük bir özveride bulunuyorum Bayan Hilda. Karşılığında siz de bana bu ilginç meselenin içyüzünü anlatacaksınız."
"Bay Holmes, size her şeyi anlatacağım," diye haykırdı kadın. "Ah, bay Holmes, ona acı vermektense sağ elimi keserdim inan! Kocasını benim kadar seven tek bir kadın daha yoktur Londra'da; ama neler yaptığımı öğrense - neler yapmak zorunda bırakıldığımı öğrense... yo yo zorla yaptığımı bilse bile beni yine de asla affetmezdi. Onuru onun için her şeyden önce gelir. Bana yardım edin Bay holmes! Mutluluğum, onun mutluluğu, hayatlarımız söz konusu!" "Çabuk olun madam, zamanımız azalıyor!"
"Benim bir mektubumdu, Bay Holmes, evlenmeden önce yazdığım, düşüncesiz bir mektup - heyecanlı, aşık bir kızın yazmış olduğu aptalca bir mektup. Kimseye zarar vermek istemedim, ama kocam yine de bunu bir süç olarak görecekti. O mektubu okuyacak olsa bana olan güveni sonsuza kadar yok olurdu. Yıllar geçti o mektubu yazalı, her şeyin unutulduğunu düşünüyordum. Birdenbire bu adamdan,

Lucas'tan haber geldi; mektup ondaymış ve onu kocama verecekmiş. Ondan merhamet diledim. Bana, kocamın odasındaki kutuda bulunan belli bir belgeyi getirdiğim takdirde mektubumu bana geri vereceğimi söyledi. Ofiste, mektubun varlığından bahsetmiş olan bir casusu varmış. Kocama bir zarar gelmeyeceği konusunda bana söz verdi. Kendinizi benim yerime koyun Bay holmes! Ne yapabilirdim ki?"
"Kocanıza gerçeği anlatabilirdiniz."
"Bunu yapamazdım Bay Holmes, bu mümkün değildi! Bir yandan her şeyin sonuymuş gibi geliyordu; diğer yandan ise, her ne kadar korkunç olsa da kocamın kâğıtlarını çalmak vardı - politika konusunda sonuçları anlayamazken aşk ve güven konusuna gelince sonuçlar bana fazlasıyla netti. Benden isteneni yaptım Bay Holmes! Kocamın anahtarının bir baskısını çıkardım; Lucas denen adam da bundan kopya bir anahtar çıkardı. Kutuyu açtım, belgeyi aldım ve onu Godolphin sokağına götürdüm."
"Orada neler oldu madam?"
"Anlaştığımız gibi kapıyı çaldım. Kapıyı Lucas açtı. Peşinden giderek odasına girdim ama arkamdaki holün kapısını aralık bıraktım, çünkü onunla yalnız kalmak beni korkuttu. Ben girerken dışarıda bir kadın gördüğümü hatırlıyorum. Lucas'la işimiz uzun sürmedi. Benim mektubum ma-sasındaydı ve ben ona belgeyi verince o da bana mektubumu verdi. Tam o anda kapıdan bir ses geldi. Holde birinin ayak sesleri duyuldu. Lucas kilimi çabucak çevirip belgeyi bir saklama yerine sokuşturdu ve yine üstünü örttü.
"Sonra olanlar bir kâbustan farksız. Esmer, çılgın bir yüzle ilgili bir takım görüntüler geliyor gözümün önüne. Bir kadın, Fransızca olarak, 'Bekleyişim boşuna değildi. Sonunda, sonunda seni onunla yakaladım!' diye bağırıyordu. Aralarına korkunç bir boğuşma yaşandı. Lucas'in elinde bir sandalye, kadınınkindeyse bir bıçak parıldıyordu. O korkunç sahneden, korkunç evden var gücümle koşarak uzaklaştım ve

ilhanx

ancak ertesi günkü gazetelerden öğrendim dehşet verici gerçeği. O gece mutluydum, çünkü mektubumu geri almıştım ve henüz gelecek günlerin neler getireceğini bilmiyordum.
"Ertesi sabah anladım ki yaptığım sadece bir belayı başka bir belayla değiştirmekmiş. Belgenin kaybıyla kocamın yaşadığı ıstırap beni mahvetti. Ayaklarına kapanıp yaptıklarımı anlatmamak için kendimi zor tuttum. Ama bunun anlamı geçmişimle ilgili itirafta bulunmaktı ve bunu yapamazdım. O sabah size geliş sebebim yaptıklarımın nasıl bir sonucu olacağını iyice anlamaktı. Meseleyi anladığım anda aklım sadece ve sadece kocamın kâğıdını geri almak üzerine yoğunlaştı. Lucas'in onu sokuşturduğu delikte olmalıydı hâlâ, çünkü o korkunç kadın odaya girmeden hemen önce saklamıştı onu. Kadın gelmiş olmasaydı belgeyi nereye sakladığını asla bilemeyecektim. Peki ama eve nasıl girecektim? İki gün boyunca evi izlediysem de kapı asla açık bırakılmıyordu. Dün gece son bir denemede bulundum. Yaptıklarımı ve nasıl başarılı olduğumu zaten biliyorsunuz. Kâğıdı buraya getirdim ve suçumu kocama itiraf etmeden onu geri vermemin imkânsız olduğunu düşündüğüm için de onu yok etmeyi düşünüyordum. Tanrım! İşte kendisi de geliyor!"
İçişleri Bakanı heyecanla odaya daldı.
"Yeni bir haber mi var Bay holmes?" diye bağırdı.
"Bazı umutlarım var."
"Ah, tanrıya şükürler olsun!" Adamın yüzü aydınlandı. "Başbakan da benimle öğlen yemeği yiyecekti. Umutlarınızı o da paylaşabilir mi? Çelikten sinirleri vardır o adamın, buna rağmen bu korkunç olaydan beri neredeyse hiç uyumadığını biliyorum. Jacobs, Başbakanı yukarı çıkar. Sana gelince hayatım, korkarım ki bu politik bir konu. Birkaç dakika sonra yemek odasında sana katılırız."
Başbakanın hareketleri son derece kontrollüydü, ama gözlerindeki ışık ve kemikli ellerini ovuşturması, genç meslektaşının heyecanını paylaştığı konusunda onu ele veriyordu.
364
"Anladığım kadarıyla haberleriniz var Bay Holmes."
"Haberler henüz tamamıyla negatif," diye cevap verdi dostum. "Belgenin bulunabileceği her noktayı araştırdım ve tehlikeli bir durumun söz konusu olmadığından eminim."
"Fakat bu yeterli değil, Bay Holmes. Böyle bir yanardağın üzerinde yaşamaya devam edemeyiz. Kesin bilgilere ihtiyacımız var."
"Evet, kesin bilgiler edinebileceğime dair umutlarım var. Onun için buradayım. Doğrusunu isterseniz meseleyi ne kadar düşünürsem, mektubun bu evden hiç çıkmadığından o kadar emin oluyorum."
"Bay Holmes!"
"Çıkmış olsa, şimdiye kadar bunu kesinkes duyardık."
"Fakat biri onu burada saklamak için neden almış olsun ki?"
"Birinin onu aldığından o kadar da emin değilim."
"O halde kutumdan çıkmış olmasını nasıl açıklıyorsunuz?"
"Kutudan çıktığından da o kadar emin değilim."
"Bay Holmes, şaka yapmanın zamanı değil. Kutuda olmadığını size söylemiştim."
"Salı gününden beri kutunuza baktınız mı peki?"
"Hayır; buna gerek duymadım."
"Kâğıdı görmemiş olabilirsiniz."
"Bu mümkün değil."
"Ben bundan yine de emin değilim; böyle şeylerin olduğuna daha önce şahit olmuşumdur. Kutuda başka kâğıtlar da vardır herhalde. Onların arasına karışmış olabilir pekâlâ."
"En üstteydi."
"Belki de biri kutuyu salladı da mektup yerinden oynadı."
"Hayır, hayır; kutuyu boşaltıp baktım."
"Durumu kesinleştirmek çok kolay Hope," dedi Başbakan. "Kutuyu buraya getirtelim."
365
Bakan zili çaldı.
"Jacobs, yatak odamdaki kutuyu getirir misin? Bu gerçekten de tam anlamıyla boşa zaman harcamak, ama sizi başka bir şey tatmin etmeyecekse yapılacak tabii. Teşekkür ederim Jacobs; onu masaya koyabilirsin. Anahtarı hep saat zincirimde duruyor. İşte, bakın, gördüğünüz gibi kâğıtlar burada. Lord Merrow'dan bir mektup, Sir Charles Hardy' den bir rapor, Belgrat'tan bir bildiri, Rusya-Almanya buğday vergileriyle ilgili bir not, Madrid'den bir mektup, Lord Flowers'ten bir not - aman Tanrım! Bu da ne? Lord Bellinger! Lord Bellinger!"
Başbakan mavi zarfı bakanın elinden kaptı.
"Evet, gerçekten de o - ve mektup da içinde. Hope, seni tebrik ederim."

ilhanx

"Teşekkür ederim! Teşekkür ederim! Üzerimden nasıl bir yük kalktı bilemezsiniz. Ama bu, inanılmaz - imkânsız bir şey. Bay Holmes, siz bir sihirbazsınız, bir büyücü! Orada olduğunu nereden biliyordunuz?"
"Çünkü başka hiçbir yerde olmadığını biliyordum."
"Gözlerime inanamıyorum!" sevincinden çıldırmış bir halde kapıya koştu. "Karım nerede? Her şeyin yoluna girmiş olduğunu ona söylemeliyim! Hilda! Hilda!" diye bağıran sesini duyduk merdivenlerde.
Başbakan, ışıltılı gözlerle Holmes'a baktı.
"Hadi ama," dedi. "Bu meselenin altında görünenlerden fazlası var. Bu mektup kutuya nasıl geri döndü?"
Holmes, gülümseyerek Başbakanın merak dolu, araştıran bakışlarını karşıladı.
"Bizim de kendimize göre diplomatik sırlarımız var," dedi, sonra da şapkasını alarak kapıya yöneldi.

ilhanx